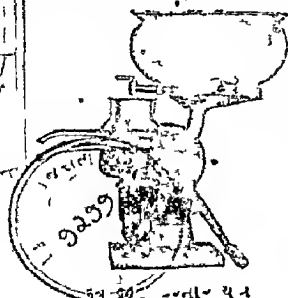

ગાંધી ઉદ્યોગ વિભાગ દ્વારા વ્યાપાર

દૂધ સેપરેટર (Milk Separator)

દૂધમાથી ચિનિ જે માખણ
 ૧૧ થી બનાવવા માર આ
 યન ખાતે ઉપયોગી છે એવું
 હામ એ છે કે યુગ દૂધમાથી
 મનાઈ-તલો (કીમ) અગેળયન
 દૂધ (સેપરેટર દ્વારા) છુટ્ટ પાડી
 આ દિસ મામા-પ જે તાને
 અગળી લાગે છે જતા આ
 યાદાત અતલ માલી તી
 ગણ છે યવમા દૂધનો એક
 વસ્તુ જે આ નિયમ પ્રમાણે
 યવ નેનાનો કે યવ થે જાક
 મમયમા પૂની દિસ ખમ
 ચર્મ, તપ છે અને એ અન્નમા

વના ૨૦ અગમર ૮ થી ૧૦૦ મેનલ જેવતા દૂધમાથી મનાઈ
 નેતરે દૂધ પડી ચળાક દૂધ છુટ્ટ પડી ગાય છે

[છુટ્ટા થીના ઉપયોગ નો ને ૧]

૧૧ ફેબ્રુ

માર્ચ પંચો

અ. ૧૦૬ મો

ક મ ર

જાન્યુઆરી ૧૯૪૦

— લેખક —

દિન્દ ઇપિયા ત્રણ

ખર્માં ઇપિયા ચના ત્રણ

વિદેશ શિનિંગ ૭

ચિત્રો

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

પૌનરા કરનાર કમાણ ૧૬

લિથોગ્રાફી ૧૦

અર્ક-૧૧ ૨૧

કચરા પુનરુ ખાતર ૧૭

સુના દાણા ૧૨૦

કપડા નીચોવનાર પંચ ૧૮

કરેટનું મોનુ (Carat

હીઆ ૧૫

ગોરીઓ ખનાનનાર પંચ ૨૪

Guld)

૮

લિક્કી-પત્ર ૨૪

ધીનો ઉદ્યોગ ૪

■

હુનરુ કરનાર પંચ મુખપૃષ્ઠ

ખોજો

વેપારી કુળા ૮

પગડાનેગર ૨૩

અવિસારની ટિકીઓ ૨૧

■

ચારીક ખરલ ૨૩

અનનસનો સરખો ૨૨

એજન્સીનુ કરારનામું ૨૯

સાધુની ફેમ ૨૪

અજાણ્યો માટે લોશન ૨૨

આહરોનો આજાર માનો ૨૫

આમળાનુ તેવ ૨૨

નિષ્ક્રિયાતાનુ મુખ્ય સમર્થો ૨૧

ઈન્ડિયનની રિક્કીઓ ૨૨

પુરપિપનોની વેપારી કુનદ ૨૭

કાચ શાલી ૨૨

વેપારીકારના પાચ મુલો ૨૬

કોફીનુ એજેન્સ ૨૩

વેપારીની માન્યતાઓ ૨૬

ગુલાબી દત્તમળન ૨૩

■

તારીફનાંધી

પ્રમગ ૧૫

ચિહ્નરના ઠાપ હુનર કંવા ૨૩

■

ફરામી મન્નિયન ૩

પ્રવાહી ગુદર ૨૩

પરચૂરણ

નકાવ ૧ કલ્પોગો ૩

દિનાઈની ગોલીઓ ૨૪

અભિ ૩૩

રમનો ઉદ્યોગ ૩

ખુબ્લેક શાલીની ટિકીઓ ૨૪

પૂઠપરડો ૩૭

મસાની ગોળી ૨૪

લાલ શાલીની ટિકીઓ ૨૪

નવ વર્ષની કાર્ડિદિ

કમરેના ગણ અકે આથે જોની વચના નવ વા પુરા થયા છે એ નવું વાગા વેશે
દરમિતન એણે પોતાના વાચકાની તો ની અતે કેરી કેરી મેરાઓ ગમરી છે તેવું ખરૂ
માથ માયકો પેરો કાઢે તેજ દષ્ટ છે અમારે માટે તો, એ નવ વર્ષમા જોણે કેવું
ઓલોગિક સાંદિલા ગુજરાતી ભાસની અમતમા પેચ કયું છે, તેની દુક તારીજ આપવી
મુનાસિ છે મનન કરો ત્યારે ક્યા રસ એ તુરીજ

પહેલું વર્ષ

(૧૬૪ પાના)

- ૭ તરી-નોધો
- ૧૫ ખાસ હુનર લેખો
- ૧૨૭ પ્રોગો
- ૨૦ ખાસ વેપારી લેખો
- ૧૨૧ પરચુરણ લેખો

૨૫૭ પ્રોગો

૨૮ ખાસ વેપારી લેખો

૧૨૩ પરચુરણ લેખો

પાંચમું વર્ષ

(૫૦૬ પાના)

૧૫ ચિત્રો

૫૭ તરી-નોધો

૩૮ તરી-નોધો

૧૬૮ ખાસ હુનર લેખો

૨૧૪ પ્રોગો

૩૪ ખાસ વેપારી લેખો

૮૧ પરચુરણ લેખો

સાતમું વર્ષ

(૫૩૨ પાના)

૬૧ ચિત્રો

૫૮ તરી-નોધો

૮૨ ખાસ હુનર લેખો

૨૨૦ પ્રોગો

૪૦ ખાસ વેપારી લેખો

૬૨ પરચુરણ લેખો

બીજું વર્ષ

(૩૮૪ પાના)

- ૧૫ ચિત્રો
- ૪૬ તરી-નોધો
- ૨૮ ખાસ હુનર લેખો
- ૧૧૫ પ્રોગો
- ૪૬ ખાસ વેપારી લેખો
- ૭૭ પરચુરણ લેખો

સરવૈયું

નવ વર્ષના ૧૦૮ અકામા

કમરે કુન ૪૫૦૦ પાનાનું

સાંભળ તો કયું ૬ જામ -

કરે ચિત્રો

૪૮૩ તરી-નોધો

૫૭૮ ખાસ હુનર લેખો

૨૨૧૪ પ્રોગો

૪૨૫ ખાસ વેપારી લેખો

૫૮૭ પરચુરણ લેખો

અં

૧૦૮ નાકામા મળી કુન

૬૦૦૦ પુછાછાના જાણો

ત્રીજું વર્ષ

(૪૮૦ પાના)

- ૧૫ ચિત્રો
- ૭૮ તરી-નોધો
- ૬૦ ખાસ વેપારી લેખો
- ૨૮૧ પ્રોગો
- ૪૮ ખાસ વેપારી લેખો
- ૭૩ પરચુરણ લેખો

૭૭ ખાસ હુનર લેખો

૩૧૪ પ્રોગો

૨૯ ખાસ વેપારી લેખો

૮૪ પરચુરણ લેખો

આઠમું વર્ષ

(૫૩૨ પાના)

૪૬ ચિત્રો

૫૦ તરી-નોધો

૧૧ ખાસ હુનર લેખો

૨૧૪ પ્રોગો

૮૭ ખાસ વેપારી લેખો

૩૧ પરચુરણ લેખો

ચોથું વર્ષ

(૫૪૪ પાના)

- ૨૯ ચિત્રો
- ૪૮ તરી-નોધો
- ૬૮ ખાસ હુનર લેખો

છઠું વર્ષ

(૫૪૦ પાના)

૮૪ ચિત્રો

નવમું વર્ષ

(૫૪૦ પાના)

૧૫ ચિત્રો

૩૮ તરી-નોધો

૭૬ ખાસ હુનર લેખો

૨૭૩ પ્રોગો

૯૧ ખાસ વેપારી લેખો

૩૩ પરચુરણ લેખો

દશમી મન્ત્રિલ

અલ્પગણના આલોર તે મહાન માનિકના કે આજે કમર પોતાની જિન્દગીના દશમા વર્ષમાં કમ થકે છે એણે નવ વર્ષની દુઃખ છતાં ઉપયોગી કાર્કિદિમાં પ્રગતી પોતાથી બની સકતી જે બિદ્યત કરી છે, તે હરકાઈ ગણે છે

મહારી અભિગ્રાપને થોભ નથી આજ રાખના દો ત્યારે કે, એનું આરણું વર્ષ, એના હરેક ગયા વર્ષે કરતાં વધુ કામચાળ બને આગીન.

નકાવંત ઉદ્યોગો

મહાન અને ભયંકર લડાઈ શરૂ થયાને આઠ માસ પીતી ગયા છે, પોલેન્ડ અને ફિનલેન્ડ સિવા-જર્મનીના ક્યારે આક્રમણને અપ ૧૩. ૧૪, એ તત્કાલ ને લડાઈ, લડાઈ ના જગ્યા ભણક રા લડે શરૂ થઈ ત્યારથીજ નહિ, તેના કેટલાય માસ અગાઉથી વાગી રહ્યા હતા

પુત્રપાર લડાઈ તેને કાણ ન ધિકકારે? જતા, જ્યારે તે આવીજ પડી છે, ત્યારે આપણી ફર્જ થઈ પડે છે કે એક તરફ તો એ લડાયક કસોડીથી સંગોપાગ પાર ઉતરવાના પ્રવાસ કરાય અને બીજી તરફ લડાઈએ આપેના તકોનો લાભ લેવાય.

પહેલી વાતને કારે મુકાને બીજીને વિચાર કરીએ તો જણાય છે કે લડાઈએ ફિનલેન્ડ કેટલીક અગત્યની ઔદ્યોગિક તકો આપી છે, જે આપણે એ તકો ઝડપી, પૂગતા જાગૃત બનીએ તો રસાયણોનો ઉદ્યોગ, એક એવેજ ઉદ્યોગ છે વર્ષથી આપણે પરદેશી રસાયણોના મુદનાજ ગેરના આંગળા છીએ. આજે તે વિના

અપણા કેટલાય કરખાનાને તાળાં લગાડી દેવાની ફર્જ પણ પડી ચુકા છે શા માટે નહિ ત્યારે, આપણે ઉદ્યોગમાં શી ક્ષેત્ર અહિં ન ખેડીએ?

કાચા માલની અહિં ખોટ નથી, કામ કરનારાઓને પુછની મદદ પણ મળી સકે છે, નિષ્ણાતો પણ છે-નહિં હોય તો, પરદેશી મળી સકે છે-તો પછી. હવે દીવ-શાને? ખડ છે કે, આજની કામોડાક સિધતિમાં થોડીક તકનીકી પણ નડશેજ પણ આજે પરદેશી હરિકાષ્ટનો અલાવ છે, એ લાભ સો કરતા કિતમ છે, એ કાણ નથી જાણતું?

રંગનો ઉદ્યોગ

એવોજ એક બીજીને અગત્ય. ઉદ્યોગ એનીલાક્ષ્મી રંગોનો છે. આજ સગી આપણને રંગની આપણી ખપત માટે જર્મની અને બીજા પરદેશો પરજ આધાર રાખવાની ફર્જ પડી છે. એટલુંજ નહિં પરંતુ જ્યારે આજે પરદેશી રંગ આવવામાં ફકાવટ ઉભી થઈ છે ત્યારે, રંગ વિની આપણા કેટલાય કારખાના અટકી પડ્યા છે.

રંગનો ઉદ્યોગ સામાન્ય ઉદ્યોગ નથી. તે જેમ નફારંન છે, તેમ મોટી પુછ અને વિશાળ મોજના ઉપરાંત ખાસ નિષ્ણાત-મદદ માગી લે છે. જતા એ જાણી-જોડવણ, હિન્દીઓ કમ્બા ધારે તો, કરી સકે એમ છે. દેશના જાણીના ઉદ્યોગપતિઓ મુઠકે તો જોત જોનામાં એ બધું તેઓ કરી, દેશને રંગ જેવો અગત્યનો પદાર્થ પુરો પાડવા ઉપરાંત પોતા માટે સારો નફો મેળવી સકે છે. સરાલ ફરી ફરી એ છે, કે તેઓ શા માટે ખામોગ છે?

કાચ, પ્રાતિક અને મધ્યમ સગ્રહ પણ એ વિષયમાં કંઈક રમ લે.

૧

ધીના ઉદ્યોગ દિનદિન મોટો આગ્ય ઉદ્યોગ લેખામ છે એ પોતાની

દિનથી વળવાતા વિશાળ દિનના ઉપયોગને એ પાયા છે

દિનના દર વર્ષે ૭૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ મનુ દુધ પચાઈ પાય છે, જેમાંથી ૨૧,૦૦,૦૦,૦૦૦ મનુ દુધના ઉપયોગ થી બનાવવામાં થવાની ગણતરી છે

દિનના દર વર્ષે ૩૧ ૨,૩૦,૦૦,૦૦૦ મનુ થી બને છે, જેની કોમન નામન ૧૦,૦૦,૦૦,૦૦૦ રૂપિયા અડાય છે.

પ્રચલિત પ્રથિતિ થી બનાવવા દર વર્ષે ૩૨,૫૦,૦૦,૦૦૦ મનુ હારા નીકળે છે, જેની ઉપજ અરેબર નાણીજ હોય છે

તેથી, જે આ નવી પ્રથિતિ થી બનાવવામાં આવે તો ઉપજ ખમુ વધે અને પ્રથમતા પાડુ પડશે.

દિનના ધીના ઉદ્યોગ જેટલા નિર્ણય ન રચવામાં પ્રચલિત છે, તેના ઉદ્યોગ અનાજ, શાકભાજી કે દુધ પગી બીજા કોઈ બાબતેજ હોય, ખરી રીતે જેના દિનના સાત લાખ ગામડાંથી બાબતેજ એક યા એ દકા જેટલા ગામડો એવા હશે, જ્યાં ધીનો ઉદ્યોગ થતો ન હાય. બાકી અવેનથ ધીનો ઉદ્યોગ પ્રચલિત

છે. ક્યાંક પોતાના કુટુંબી ઉપયોગ માટે થી બનાવવા છે, નો ક્યાંક ગામડાંની અપતને પુરી પાડવા, ક્યાંક આસપાસના શહેરો ખાતે મોકલના માત્ર ધીનો ઉદ્યોગ થતો છે, તો ક્યાંક બર્મા-આફ્રીકા જેવા કુશરતાઓથી ઓનગ્રાનુ પરશેજો ખાતે બીના નિકાસ કરના હયાકતમાં દિનના ગામડાઓમાંથી એક મોટો ભાગ એવો છે, જ્યાં ખેતી પછી કોઈ બીજા કંઈક હોય તો તે દુધ અને ધીનોજ છે એમ હતા, દુધના કંપો ખેતના ગોખા ઉપમા ચિકસાની સડાનો નથી, કારણ કે દર એવો પદાર્થ છે, જે દોઢલા પછી ૧૨ થી ૧૮ યા વધારેમાં વધારે ૨૨૪ થી ૩૦૦ ક્યાંક સળીજ તાજું અને વાપરવાન પાત્ર રિથિતિમાં ની સડે છે તેથી ગ્લાસ અપતને પુરી પાડવા પગી જે દુધ વધી પડે કે તેનો એક માત્ર નિકાસ તેનું ધી બનાવવાનો છે, કેમકે દહીં ઠાસાની ન એટલી અપત છે ન એટલી ઉપજ. વળી માખણનો ઉપયોગ આપણે ત્યાં બીજા રીતો કરતા ઘેરો એટલો થાય છે, એટલે નકામા જતા દુધને લાભકારક રૂપ આપવા તથા તે દ્વારા પૈસા મેળવી, પોતાનું પેટ પૂરવા લાખો-બા કરોડો ૧-ગામડાંમાંથી

થી બનાવવાનો ઉદ્યોગ કરે છે અવગત, લાખો યા કરોડોમાંથી દરેક દરેક એકના થી બનાવવાના ઉદ્યોગમાંજ પ્રવૃત્ત નથી, જેમાંથી એક મોટો ભાગ તે ખાદ્ય સાધના કારમાં લાગેલો છે, છતાં તેમની પાસે જે આર ગાયો અને પાય છે એમો અવગત હોય છે, જે દુધના તેમનું ખેતીમાં કામકાજમાં સહાય પણ મળે છે અને તેમના દૂર દારા થી પણુ, જે થી બનાવવાનું કામ તેઓ યા પોતાની કુસલ વેળા કરે છે, યા તેમની સ્ત્રી બાળકો એ કામ અંજાગી થે છે

દિનનીઓના મોટો ભાગ કેટલા મળી ન અને કમ ન હ, એ ખાતે છે છતાં ઉપ કરોડોની ગતવર વરતીમાંથી ધીનો છાટો પણુ નહિ પામવા સત્વ કમળ વર્ગને બાવાન રાખતા, એક મોટો વર્ગ-અને વાદ મોટો, એ ત વર્ગે ક, જેની સંખ્યા પણુ કરોડોની છે એવો છે જેના ધરમાં ૨૪ રોજ એટલો વત્તા પ્રમાણમાં થી વપરાય છેજ તેથી ધીનો ઉપયોગ કરના ગતવર દશે અને તે દ્વારા દર વર્ષે જેટલા કરોડ-અર્ધી રીતે કરોડો, અવગત-અપિત્તી હેરહેર થતી હશે, તે કેલ પણુ સપ્ત સારી રીતે મમલ સડે

છે હજીકનમા, આ ઉદ્યોગ એક એવો નફા-
કારક ઉદ્યોગ છે, જે પોતાના માલની વ્યાજ
અપત અને સરળતાથી થતા વેચાણને અંગે
પોતાની પ્રકારના ગામ ઉદ્યોગોથી ખુબ
આગળ વધી ગયો છે.

૨,

એમ તો ચાલુ દેની પદ્ધતિથી જનાવતાંય
આનો સુંદર ઉદ્યોગ ચચારી સકાય છે અને
આવો નફાકારક ધધો ઉભો, કરી સકાય છે,
જના પ્રચલિત પદ્ધતિમાં ઘણા સુધારા વધારાને
અવકાશ છે, એ રખડ છે, કારણ કે પ્રચલિત
રીતે થી જનાવનાં—

૧. સમય વધુ જાય છે.
૨. મિલનત વધુ પડે છે.
૩. હારા ઘણી નીકળે છે, જેની ઉપજ યા
તો થતીજ નથી, યા જો યાય છે, તો
સાય નહી.

એ ત્રણ દેખીતા ગયર લાજોને કાઢક
પ્રકારનું સાબદાથી ૩૫ આપનાની ઝુરત
દીસ પેડે વચાન છે. એ માટે વર્ગો યયા
અણથક પ્રથે જે. અને અસેલ અખતરાઓ
કર્તા પછી હમણાજ એમેરના ઇમ્પીરિયલ
ડેરી પ્રિન્ટિયુટને તે શાનદાર કારખાની મળી
છે, જે દ્વારા થીના ઉદ્યોગમાં ઇન્ફિલામી
કેરક ર થવો શરૂ થઈ ગયો છે અને વર્ષ
મે વર્ષમા કેટ મંતા મોટા ભાગનુ કનેચન્સ
જવાબ જશે, એવી આશા રાખી સકાય છે.

અને એ નવી પદ્ધતિ કંઈ ઘણી અર્થાળ
પણ નથી તેની એક માત્ર ઝુગત દુધ જુદું
કરનાર યંત્ર (જુઓ મુખ્યત્વે ચિત્ર)ની છે.
જે ન્હાની રકમમા વસાની સકાય છે એ
એક વન મિવાય આ પદ્ધતિમા બીજા કોઈ
યંત્ર કે ખાસ સાધનની ન ઝુરત છે, ન
વળી ખાસ શિક્ષણ યા અનુભવની. આમ
જના, એ પદ્ધતિ દ્વારા થી જનાવના—

૧. સમયનો પુષ્કળ જયાવ થાય છે.
૨. મિલનત ઘણી ઓછી થાય છે.
૩. થી વધારે સારી કોલિનું બને છે.
૪. થી વધારે વકત ઘણી સારું રહી સકે છે
૫. આ પદ્ધતિ દ્વારા થી જનાવતાં, તે
ચાલુ પદ્ધતિ કરતા મેકંડે ૧૮ ટકા વધુ
પ્રમાણમાં બને છે.

૬. બચન રહેતું મેરવેટ દુધ, દુધ તરીકેય
વેચી સકાય છે અથવા

૭. 'મેરવેટ' દુધની જુદી જુદી જનાવટો
નેપાર કરી, તે દ્વારા તેના પૈસા ઉપજાની
સકાય છે—

એ, સાત મુખ્ય અને મોટા કાયદા છે
હવે કાણ એવો હશે જે, એની નફાકારક
પદ્ધતિને છોડી, જુની પદ્ધતિને વળગી રહેવામાં
ત્રેય માને ?

૩

આ નવિન પદ્ધતિથી થી જનાવવા માટે,
આગળ કંઈ તેમ, એક માત્ર યંત્ર-દુધ "જુદું"
કરનાર યંત્ર-વસાયવુ પડે છે. એ યંત્ર રૂ.
૧૦૦ થી ૦૦ લગીની કામને મળે છે અને
તેની જનાવટ એટલી સરળ છે કે કોઈ
નહાનું બાગક પણ તેને ચિના સંકેતે અને
સુગમતાપૂર્વક વાપરી સકે છે. એ એક યંત્ર
જિવા મૂલ્ય આસ સંકેતો કોઈ નથી. અવ-
બત, દુધ કરવા માટે મોટા વાસણો અને
થી તાવવા માટે કંદાઈઓ કિવા તાવડાઓ
અને તેને દવાવવા માટે અમથ વ ની ઝુરત
પડે છે, પણ એ સાધનો સામાન્ય હોઈ,
હરેક ઘરમાં હોય છે. જે કદાચ કોઈને ત્યાં
ન હોય તો વસાવી લેવા નોંધએ

થી જનાવવા માટે બીજા ખાસ ચીજ
કાંચો માલ કિવા દુધ છે. દુધ ધરની ગાય
એમેરનું હોય તો મિત્રી ઉત્તમ પણ જેમને
ત્યાં પોતાના ટોર ન હોય અને તેથી જેમને

પારકાઓ પાસેથી દુધ ખરીદી પડતું હોય, તેમજ દુધની ખરીદીમાં ખાસ કાળજી રાખવી જોઈએ તથા જે દુધ ખરીદી તે—

- ૧, તદ્દન માત્ર હોય
- ૨, ભેગ વિનાનું હોય અને
- ૩, તત્પરત્વે ખરીદી થાય

—એ જુદી છે. વળી ખતના લગી અમુકકાર પાત્ર પદ્ધતિ કે ઓછા વાતો જાનનારોનું દુધ લેવાનું ખરીદનાનો નિયમ નથી તે આ કારણે એથી દુધ એક સરખી પકિતનું મળી સકશે અને તેથી ધી ખતનામાં સરખતા પણ થશે અને ધી જિંદગી પણ ખતને અનન્ય, એના અર્થ એ તથા કે દુધ મળે તેવું ખરાબ આવે તેવું અમુકજ દોરનું ખરીદના રહેતું; મનકે એનો અર્થ એ કે કે સારી ખતના જાનનારોનું દુધ પસંદ કરી, પછી તે જાનનારોનું દુધ ખરીદતા એવું જોઈએ, જ્યાં એ અમુક સમય વગી જે દુધ ખરીદના—અને તે સાથે હોવાની ખાતરી મના—પછી જ વપારે તમનું દુધ ખતના ખાતર જાણાય કે તેમને છોડી, બીજા ન ધરાવું દુધ નું જોઈએ કારણ કે દુધ જોડતું વધારે સાચું દુધ તેટલું ધી જાણી અને વધારે પ્રમાણમાં ખતને ખતને તેથી અતે કાવડોગ થશે

ધી ખતનાની નવી રીત

ધી ખતનાની નવી પદ્ધતિ એ કે જે જાણના પ્રમાણમાં દુધ વધુ, ૧૫૦ એક વગી ગરમ કરી થો દુધ ગરમ થતું હોય એ

(૧) એવું માન્ય છે કે દોર દોરના દુધમાં પાણી ચરખી વ જુદા જુદા પ્રમાણમાં હોય છે તથા જે અમુક દોરનું દુધ લેવાય તે સરખા પ્રમાણમાં પાણી ચરખીવાળું દુધ મળે અને તેથી તેમાંથી ધારના પ્રમાણનું ધી ખત અને અને સરખા પ્રમાણને કારણે ખતનાની કિંમતમાં પણ એક પુનર નિયમ મુજબ કરી સકાતા, ખૂબ સરળતા પડે

દરમિયાન દુધ જુદા થતું કારણે આજે કરી, થોડું, કિંમતોગ મારે તેવાર કરે અને દુધ ગરમ થઈ જતા, યતના કરી, યંત્રો અડધ દેરવળે શરૂ કરે વાત રહે કે કિંમતમાં દુધની નવી વધ રાખનામાં આવે છે અને જારે ૫૫-૬૦ અડધ હતા જારાજ નવ ત્યારે નવી ખોતી, દર મિનિટે ૨૫-૩૦ કે ૩૫ થી ૪૦ અડધ દેરવળે રહે. યતની ખતના એવી છે કે દુધની નવી ખોતના પછી લગભગ તરતજ દુધમાંથી મનાઈ-તત્વ (ક્રીમ) જુદું પડતા માટે અને થોડી વારમાં વધા દુધમાંથી મનાઈ-તત્વ અને ખતના દુધ-મેપરે દુધ-પણુ જુદું પડી જશે આ વેળા જુદા-જુદા કરના જણાશે કે જુદા થોડા ૧૫-૨૦-૩૦ માં મેકે ૫૦ થી ૬૦ માં માખણ-ચરખી કરી વી ખતનામાં માટે એ સરેરાશ જેમ વધારે હોય તેમ ધી વધારે ખતનું હોઈ, એ જુદા થોડા મનાઈ-તત્વ અને મેપરે દુધને કરી વાત-અને તરતજ, હજી ગરમ હોય ત્યારે-મેપરે, કરી ૫૦ થી ૬૦ માં, આખા થોડે મનાઈ-તત્વ અને મેપરે દુધ જુદા પડી ના, એ જીલ્લ વારની કિંમતો મનાઈ-તત્વમાં માખણ-તત્વ ૧૦ થી ૨૫ થા ૧૭ માં જોડતી વધી જશે-મેપરે કે એવી સરેરાશ ૮૦-૯૫ થા ૭૭ થોડાની આવશે ખત, અને એ મનાઈ તત્વને એક માખણમાં કરી ૧૦ થા વધારે પુરે જશે એકો થા ૧૫ થા ૧૭ થા ૧૯ થા ૨૦ થા કરી થીમી આવે જુન અડધી, તાલી ના

(૨) દુધમાં સહેજે કચેલા થા ખોલે મેપરે થા પાત્ર દુધ અરવળ અને ખરાબ થા ઉપરાંત થા જીલ્લ થોડા, જુવ માંગેના થા થાસોગ અને થા થા દરજીમાં સાફ રાખવા જોઈએ થાને વાપર્યા થોડે થા તેમજ વાપર્યા થા દરેક વેળા થાસોગ થાખીથી થાઈ, પછી સાફ નરમ થાખીથી થાઈને મુકવડ જોઈએ

મદ્રાસ-તત્વમંત્રું પાણી બળી જતાં, સ્વચ્છ થી તેમાં થઈ જશે

આ ગેને આગળ કદ્યું તેમ, જુની રીત કરતા ૧૮% વધુ ધી અને છે, એટલું જ નહિ પણ બચત રહેલા મેપરેટ દુધને યા તો જેમને તેમ વેચી સકાય છે, યા તેમથી 'લેમ્સ' કે 'લીર' વા, ઇચ્છા હોય તો, કેમીન પણ બનાવી સકાય છે અને એમ કરી એ બચત ફળનાય પૈસા મેળવી સમય છે.

૪

ધીના ઉદ્યોગ માટે પુણ ફેટલી જોઈએ, ખર્ચ ફેટલો અને આવક ફેટલી થાય છે અને નફો ફેટલો મળે છે, એના અસરકારક અર્થે આપવા મુનામિત લાગે છે, ને કે એ કહેવાની જરૂર નથી કે ધીનો ઉદ્યોગ ઇથાનિક હોઈ, જુદી જુદી જગ્યાએ લાવનાવમા મહોટ મહોટા ફેરકાર જોવાના હોઈ, આ અદામાના જુદા જુદા સંજોગોને બંધબેસના ફેરકાર કરવા નિમ્નજો અર્થે એ અદામા આપનાની મકસદ ધમાની આર્થિક બાબની સદજ માખી

(૬) સેપરેટ દુધ વિષે થોડું ફેટલું એના માન્યતા જોવામા આવે છે કે, એ દુધ તુરંમાન કર્તા હોઈ, વાપરવું ન જોઈએ દહીંકતમા, એ માન્યતા ખોટા વહેમ પર રચાય છે સેપરેટ દુધ જોઈએ મલાઈ કાઢી લીધેલું દુધ તેમા મલાઈ તત્વ ન હોવાને કીલે તે ઉત્તરતી પકતિનું છે એ વાત ખરી, પરંતુ તેમા કોઈ એવી ચીજ નથી કે જેથી તેને હાનિકર્તા કહી સમાય.

જોગજ તરીકે જ્યાં દુધનો ઉપયોગ કરવો હોય ત્યાં સેપરેટ દુધ ન વપરાય એ વાજબી છે, પણ એ જિવાના બીજા ઉપયોગો માટે સેપરેટ દુધ ખુશીથી વાપરી સકાય છે અને તેમા કશું નુકસાન થવાનો સંભવ નથી. સેરો દુધનું દહીં બને છે, તે દહીંની છારા બને છે, પનીર બને છે, કેસીન બને છે અને એ સઘણું એવું ઉપકાર બને છે કે આમાન્ય જનતા કયા દુધમાંથી એ બન્યું છે તે પારખી સારી નથી.

કરાવવાની છે, જેથી વાચકોને આ ધંધાના નફાવંતપણાની ખામી થઈ જાય.

પુણ

દુધ જુદું કાંદનાર યંત્ર ૧૫૦
દુધ બેરવાની વાસણ, તાવકા
ચમચ ધી બેરવાની બરણી વ. ૫૦

રૂપિયા ૨૦૦

આમ રૂ. ૨૦૦ રોકાણના થવા. દુધની ખરીદી માટે બીજી એક રકમ રોકક પુણ તરીકે લાયકા રાખવી જોઈએ

ખર્ચ

રૂપિયા
દુધ મણુ ૨૦ (દર ૮૦ રતલના મણુના ૩ ૪ લેખે) ૮૦
જે નવફેરોનો પગાર ૧
મજાન ભાડું ૧૫
ચંત્રના ધસારાના ૧૧૫
બજાણુ ખર્ચ ૧૧

રૂ ૮૧૧

આમ રોક ૨૦ મણુ દુધનો ઉપયોગ કરતા રૂ ૮૧૧ ખર્ચ થશે દુધ બોણું હોય તો ખર્ચ પ્રમાણના બોણું થશે. કારણ દુધની કીમત ઉપગત ગીળો ખર્ચ નહિ જોવાજ છે

આવક

સામાન્યતઃ મણુ દુધમાંથી રૂપિયા ૧૨ તલ મલાઈ-તલ નીકળે છે તો ૨૦ મણુ દુધનું ૨૪૦ રતલ મલાઈ-તલ થશે, જેમાંથી ૭૦ થી ૭૫ ટકા ધી બને છે, જતા સાવચેતી કાળે ફક્ત ૬૫ ટકાજ ધી બને એમ ગણીએ તો કુલ

“કમર” અંક ૧૦૬ મો

ધી ૧૫૬ રતન=૧૩૦ મણ ચરી,
જે ૩ ૪૫ના ઓછામાં ઓછા
ભાવે દેવાતા આવક—

૮૭-૧૨-૦

અચત સેપ્ટેમ્બર ૧૫
મણ ખાત દર મણના રૂપિયા.
૧

૩૦-૦-૦

૧૧૭-૧૨-૦

નફો

રૂપિયા

આવક

૧૧૭-૧૨-૦

અર્થ હિસાબ મુજબ તે
૩ ૮૨-૮-૦ થાય છે પણ
માયની ધન નથ અર્થના
વધારા વ માટે હજી વધુ
સાવચેતી કાળે ૩ ૫-૪-૦
ખીજ ઉમેરતા કુલ

૮૭-૧૨-૦

નફો રૂપિયા

૩૦-૦-૦

આમ રોકા ૨૦ મણ દુધ વરાય તે
દિનિક ૧૬ ૩ ૩૦ થશે આવો નફો ખીજ
આના ન્દાના ઉદ્દોગમાં નથી મળતો એ
નથા મળે છે તે?

વે વાની છે.

આમના એકવર્ડની રૂ ૧ ૧ ૧૩ પેશી
ઢી રૂપિયા થી એકમેતા રૂ ૦-૬-૦
દમરના રૂ ૩-૧-૦ મુગધં કામીઆના
અરમેશ્વર રૂ ૩ કવરો નગના રૂ ૦-૬-૦
આ સીનાથ પછી નીકાટો માટે હજી —

બોક્ષ નં. ૮૩૬ C/o

કમર-આર્થિક, મુન્ન.

કરેટનું સોનું

[Carat Gold]

વર્તમાનપરોના વાયકોએ ઘડિયાળ અને
શીટીઓની એવી ઝનનાથ જાહિસનો એક
દશે જેમ અમુક ઘડિયાળ ૧૦ કરેટના
સોનાની કે અમુક પાંચી ૧૮ કરેટના સોનાની
હોનાનો ઉપેખ કરી દશે પરતુ એ કરેટનું
સોનું શુ છે અને તેને અડકતો નબર શાન
કરે અપાયા છે, તથી વાયકોમાંથી એકરે
ભાગેજ પાય સાન પરિચિત હોય છે અને
તેથી એ અંગે ચિત્રવિચિત્ર પ્રકારની કપોલ
વાતોનો પ્રચાર કર વ છે કેટલાકો એને બના
વરી મદદ મહે છે તે કેટલાકો એન રોષ
જે દ સાથે એની નામે છે નગી કેટન કો
તો એમ માનના દેખાય છે કે એ ૥ મુગ
ધાતુ તે બીજીજ હોય છે પરતુ તેની ઉપર
ઓછા વતા પ્રમાણઃ સોનું કોય ચલાવ
વ મા આનું હોઈ તેન આમ ઓછા
વતા કરેટના સોનાનું નામ અપાય છે દુકમાં,
એ અંગે પ્રકાર પ્રકારના અનનયા ગમ્પા
પ્રચારતા હાથ ખરી નિનાથી વહુ ઓછા
મજુર હોય છે

કેટનું સોનું દર્શકતમા તે ખરે જ એનું ક
પરતુ તેમા અમુક કામ બીજી ધાતુથી મેનરથી
કરવામા આવતી હાઈ તે અખુ સોનું નથી
હોતુ તરી તમાથી બનાવાતી વગુઆ ઘડી
સરતીવેચી સકાય છે એટલુજ નહિ બનકે જ્યા
અખુ સોનું-પોતાના નરમજો કાલ
વાપરતુ મુનામિય નથી હોતુ ત્યા આ કરેટનું
સોનું જે તેમાંની બીજી ધાતુઓ ૥ મેનરથી
કા જે ખરૂ મેના કરતા કદજુ હોય છે-
સપરમામા આવે છે જેથી જે હવુઓ
સચનય છે મનુ પણ વપરાય છે અંગે
તે ૥ નરમાશ પણ અતરાય ઉપ થતી નથી

ફેરેટના સેનાની પ્રમાણ-ગણતરી એમ તો સાવ સરળ છે, છતાં બીજી ધાતુઓની મેળવણીને અંગે તે સદન અસ્પષ્ટ ઝુરેર લાગે છે. એનું કારણ એટલું જ છે કે સેનામાં અમુક મુકરર કરેલા નિયમના કિસામે એકલું તાણું યા ચાંદી મેળવતાં, તેવાર થતા ફેરેટના મેનાના દેખાવ વ. મા નોંધવાપાત્ર ફક્ત આવી જાય છે, તેથી તે માટે નિષ્ણા-તોએ અપ્તતાઓ કરી, જુદા જુદા પ્રમાણો મુકરર કર્યા છે, કે જેથી જોઈએ તેટલા ફેરેટનું સેનાનું સહેલાઈથી અને દેખાવ વ. ને યાદમ રાખી બનાવી સકાય

ફેરેટની ગણતરી આ પ્રમાણે છે -

એપ્રિલ મોનું એટલે ૨૪ ફેરેટનું સેનાનું. તેથી, ફેરેટ મોનું ૨૩ ફેરેટ થઈ હોય સકે છે. કારણ કે ૨૪ ફેરેટનું મોનું તો ખરૂં જ મોનું છે એટલે તેને ફેરેટનું સેનાનું કહેતાં નથી. પણ ૨૪થી ઓછા ફેરેટનું એટલું ફેરેટનું કહેવાય છે અને તે મળ ૨૪ ફેરેટમાં ફેરેટના ફેરેટ સેનાનું છે, તે દેખાડે છે. દાખલા ક્રમે, ૨૦ ફેરેટનું સેનાનું એટલે ૨૦ ભાગ મોનું અને ૪ ભાગ બીજી ધાતુઓ મેળવવાને બનાવેલું સેનાનું, ૧૮ ફેરેટનું મોનું એટલે ૧૮ ભાગ મોનું અને ૬ ભાગ બીજી ધાતુઓ મેળવવાને બનાવેલું સેનાનું.

આગળ કહ્યું તેમ, એની આ સાદી ગણતરી છતાં બીજી ધાતુઓની મેળવણીના પ્રમાણ જુદા જુદા છે. તેનો પુરો કોડો આ રહ્યો—

૭ ફેરેટ-સેનાનું ૭ ભાગ, ચાંદી ૮ ભાગ, તાણું ૯ ભાગ.

૮ ફેરેટ-સેનાનું ૮ ભાગ, ચાંદી ૫ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૧૦ ફેરેટ ભાગ

૯ ફેરેટ-સેનાનું ૯ ભાગ, ચાંદી ૪ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૧૦ ફેરેટ ભાગ.

૧૦ ફેરેટ-સેનાનું ૧૦ ભાગ, ચાંદી ૪ ભાગ, તાણું ૧૦ ભાગ.

૧૧ ફેરેટ-સેનાનું ૧૧ ભાગ, ચાંદી ૩ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૯ ફેરેટ ભાગ.

૧૨ ફેરેટ-સેનાનું ૧૨ ભાગ, ચાંદી ૩ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૮ ફેરેટ ભાગ.

૧૩ ફેરેટ-સેનાનું ૧૩ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૮ ભાગ.

૧૪ ફેરેટ-સેનાનું ૧૪ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૭ ભાગ.

૧૫ ફેરેટ-સેનાનું ૧૫ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૬ ભાગ.

૧૬ ફેરેટ-સેનાનું ૧૬ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૫ ભાગ.

૧૭ ફેરેટ-સેનાનું ૧૭ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૪ ભાગ.

૧૮ ફેરેટ-સેનાનું ૧૮ ભાગ, ચાંદી ૩ ભાગ, તાણું ૩ ભાગ.

૧૯ ફેરેટ-સેનાનું ૧૯ ભાગ, ચાંદી ૨ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૨ ફેરેટ ભાગ.

૨૦ ફેરેટ-સેનાનું ૨૦ ભાગ, ચાંદી ૨ ભાગ, તાણું ૨ ભાગ.

૨૧ ફેરેટ-સેનાનું ૨૧ ભાગ, ચાંદી ૧ ફેરેટ ભાગ, તાણું ૧ ફેરેટ ભાગ.

૨૨ ફેરેટ-સેનાનું ૨૨ ભાગ, ચાંદી ૧ તાણું ૧ ભાગ.

૨૩ ફેરેટ-સેનાનું ૨૩ ભાગ, ચાંદી ૧ ભાગ, તાણું ૧ ભાગ

કહેવાની ઝુરેરત નથી કે ફેરેટનું મોનું બનાવવાની રીત એટલી જ છે કે તમે માત્ર એટલે જાણવું પડે પીગાયા એકજવ કરી લો.

સિ થો ગ્રા ફી

[ક્રિમરના અક ૧૦૬થી મ પૂર્ણ]

હું કર્તા, નિથોગ્રાફી માટે જોઈતા સાધનો
 થના વ નિમે ઘનુ જાણ્યા પડી દવે
 માપણે નિથોગ્રાફી બુધ કાર્ય-પધ્ધતિ
 જાણવાની બાકી રહ છે એ માત્રિતી સમજ
 લેનાર કે નિથોગ્રાફી કળા સગવળ સપૂર્ણ
 રીતે બ્લીપી લેનાર લેખી સકાર છે એ કે
 એમાય અનુભવની ઉલ્લુપ તા રહે છે અને
 ખરે એ છે કે અનુભવ મેળ ના વિના-પડી
 તે અનુભવ કોઈ નિથો-છાપ બાનામા કામ
 કરી મેળનારો હોય ત્યા દાના પાના પર
 આગ્રમાઈસ કો નિથો-ક મ કરી ગેનારો
 હોય એ કળ ના ૮૦% થી વડુ સફળતાની
 આશા રાખી સકાય એમ નહી અનુભવ
 હોય ન પૂરા ૧૦૦% સફળતા એ કસ સમજની
 કદાચ કોઈ વાચકને સંકા થશે કે મુગ
 કિયાની આગ્રા આગ્રા જીવનકારી સમજાવ
 પછીય અનુભવની અગ્રની બધી મદત રા
 કાગે રંગેના સહાયનો એક સદો જનાય તા
 એ કે કે જ્યા મુગ પધ્ધતિ માટે ગ્લોગ
 પ્રુત્તકો લઈને લખી સકાય અમ ક તા નવા
 સર અને મર માગગમા સાર હી કહેવન
 પ્રમાણે આ થોડાક પ્રનામ હતી દેખ
 છે તેય કેટલીક સામાય દેખાતી વિચનાય
 એમા ઉ નેખ થયો રડી જન એ ન્ખીતુ કે
 તેની થે કે કે અનુભવ એ સામાય જાગવાનો
 નેના રંગ રૂપમા સમજ નેના મટે જુડરી
 છે પરંતુ ગળ અક જનાય નથી ઉતરી
 મ કો એક બીજો-ઓ ખાસ પાધનાપાત
 જનાય એ છે કે નિથો-પધ્ધતિ મે જુ
 જુના પરંપર વિરાધી તલો-ન અને પાણી-
 પગ રચયતી હોઈ, સાથ સાથેજ દનામાનથી
 માડી કાગળ અથ શાહી જેના અનેકાક પ્રતો
 સાથે એવી અને રીતે સમગ્રાઈ મળ છે કે

જ્યા સુધી એ બધા વિશે જાણવા પડે
 દરેક મુદો જાણી ન લેનાય ત્યા લખી પુરી
 કળા દરતગત થત લેખી સકાય નહિ આ
 એ કે આ ન્દુનો લેખ રચીને પાણુ ઘણુ
 બાઈ ના પડીજ અગ્રમાઈસે સફળ રીતે
 હોઈ નિથો-કામ કરી સકશે જના કામ પગ
 કાઈ નવો નજ ઉરિથત થતા તેમતેય નધુ
 જીડક ઉતરનાની ગુરવ વળે એ રન
 બાનિકજ છે

[૩]

સિથોગ્રાફી અગ્રને આગળ કદયુ તેમ
 પથર પર સખનાની પધ્ધતિ મુગ મોધ પ્રમાણે
 તા અરેખર મુગ સખ લુ યા ચિત્ર પથર
 પરજ લેના-દે રનામા આગળ હવુ રરુ
 રવે તો એ માટેય જીજ એ રીતિ ગોધાઈ
 છે જેથી કામ સરેવ રા ઉપરાત રધુ
 સુદર થાય છે એ મે રીતે માળી એક નો
 નિથો-કામગી છે આ હી નિથો-ટ્રા સ
 કરતી હ રીત પ્રમાણે મુગ લખાણ લખવા
 યા ચિત્ર દે રા હી મીતમા સદજ રૂ અરે
 કે પરંતુ તેની ઉરેથી જ રકામ કરનાની
 હેમગની પદ્ધતિમા કોઈ ફર્ક નથી એ પધ્ધતિ
 બધા જાણનામ પૂરપૂરી ગેહસગળીજ છે

આ રીતે દન આપણે નિથોગ્રાફી
 પ્રચલિત રાધીતો કમવાગ અભ્યાસ કરીજ
સિથો પાથની પધ્ધતિ

સિથોગ્રાફીના મુગ સિધ્ધાન્ત મુગ હી આ
 પ્લુટી પધ્ધતિ નિથો-પથર (યા નિથ-પેટેન્ડ)
 ની છે-રંગને કે નિથો-પથર યા નિથો-
 પેટેન્ડ પૂર મુગ લખાણ લખતા ન ચિત્ર
 દોરનાની કે-કારણ કે દરેક જ નનમા નિથે
 જાપકામ ના મેશક નિથે-પથર યા નિથે
 પેટેન્ડ કાગળ ચાવ કે અથો તેથી નિથે

છાપકામના વિષયમાં સિથો-પત્થર યા સિથો પ્લેઇટ અનિર્વાર મુખ્ય સાધન હોય, ત્યાં બીજા કોઇ સાધનને સ્થાન નથી. જે ન માત્ર લખવું હોય યા જે ચિત્ર કે આકૃતિ દોરવી હોય, સાદા કાગળ યા પુઠા પર લખતા હોય તેમ, સિથો પત્થર પર લખી લેવી જોઇએ. અક્ષયન, એને માટે સોદી કલમ અને શાહી વપરાય છે. જલ્દી સિથો-કલમ સાથે સિથો-શાહી યા સિથો-ચોક્કા વાપરવાના છે, કારણ કે લખાણ લખ્યા કે ચિત્ર દોર્વા પછી સિથો-પત્થર યા સિથો-પ્લેઇટ (જે હોય તે) પર જે રિફર્સિંગની ક્રિયા કરવી પડે છે તે વેળા સાતી શાહી ટકી સકતી ત્યાં, એટલું જ નહિ પણ કે પાછળથી છાપકામ વેળા સોદી ચાહી વડે લખેલ લખાણ યા ચિત્ર ખરાબર ઠાપી સકાતું નથી, માટે લખાણ લખવું હોય યા ચિત્ર કે આકૃતિ દોરવી હોય, જે ઉપર સિથો-શાહી યા સિથો-ચોક્કાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

લખાણ લખ્યા કે ચિત્ર દોર્વા પછી તેને થોડી વાર સુકાવા દઇ, પછી ૬૦ ગ્રામ સુરાખારના તેજાળ અને ૪૦ ગ્રામ સુંદર-મિથ્રલની સંયુક્ત મેલવણી તૈયાર કરી, તેને પત્થર યા પ્લેઇટ પર એવી રીતે રેડવી જોઇએ કે તે પત્થર યા પ્લેઇટની-પુરેપુરી સપાટી પર ખરાબર પથરાઈ જાય. પછી એને થોડી વાર લગી એમજ રહેવા દઇ, સાદા પાણી વડે ધોઈ નાખે તેજાળના મિથ્રલની અસરથી લખેલ લખાણ યા ચિત્ર પાકું બની જાય છે. એટલું જ નહિ પણ પત્થર યા પ્લેઇટને થોડાક ગ્રામ સફળ ક્રાઇનગ્લ પાણી ગમે એટલે હવે એ પત્થર યા પ્લેઇટ નિથો-વંત્રમાં મુકવા માટે તૈયાર છે.

સિથો-કાગળની પદ્ધતિ

સિથો-કાગળની પદ્ધતિમાં લખાણ લખવા યા ચિત્ર કે આકૃતિ દોરવાની કોઇ ખાસ જુદી રીત નથી. સાદા કાગળ કે પુઠા પર લખતા યા દોરતા હોય તેમ જે તે લખાણ યા ચિત્ર યા આકૃતિ સિથો-કાગળના રંગીન ભાગ પર સિથો-કલમ વડે સિથો-શાહી યા સિથો-ચોક્કા લખી કે દોરવી લેવી. એ લખાણ વ સુકાઈ ગય ત્યારે સિથો-કાગળને થોડાક સાદા બીના કાગળોની ચપ્પી વચ્ચે મુકી, સફળ દબાણ આપે એવા પેસા બીના કાગળોની અસરથી આ સિથો-કાગળ પણ સફળ બીના થઈ જશે.

હવે જે સિથો-પત્થર યા સિથો-પ્લેઇટ દ્વારા છાપકામ કરવાનું હોય તે પત્થર યા પ્લેઇટને સફળ ગંભીર કરી, સિથો-વંત્રમાં ગોઠવી દો. પછી ઉપરો બીના સિથો-કાગળ-લખાણવાળી બાજુ પત્થર કે પ્લેઇટની સપાટી તરફ રહે તેમ જોઈ એ પત્થર કે પ્લેઇટ પર મુકી, ઉપરથી ચાર પાંચ બીજા સાદા કાગળ મુકી, તેની ઉપર 'દાઢમ્પન' કાગળ મુકી, દાઢમ્પનને નીચે ઉતારે અને પછી સિથો-વંત્ર ચાલુ કરી, પાંચ સાત વાર સફળ દબાણ આપે એવી પેસા બીના સિથો-કાગળ નીચેના સિથો-પત્થર કે સિથો-પ્લેઇટને ઓટી જશે. હવે એ કાગળ પર મુકેલા સાદા કાગળો કાઢી લઈ. સિથો-કાગળ પર પાણી ફેરવી વાદળાં ફેરવી, તેને ઢીલવો. એટલું કર્યા પછી, ફરી વાર-પણ આ વેળા સફળ ૧૫ દબાણ સહિત-સિથો-વંત્ર ચાલુ કરો. એથી પાણીની અસર સિથો-કાગળ પર ખરાબ થશે અને તે પુરેપુરી બીજા થઈ જશે, તેની ઉપરની

કારણ, જે તે બાજી રટી ગઈ હશે તો છાપકામ થતા, છાપાની નકલો પણ તેવીજ દાઢવાળી છાપો એથી જે આ સમયે પત્થર કે પ્લેઇટ પર કોઈ એવા દાઢ ન હોય તો, રિપરિટ એક વખતે નિર્દોષતામાં પાછા બીજાની, તે વડે એ દાઢ વ ફર કરી લેવા જોઈએ.

(૧) આ સમયે સિથો-પત્થર યા સિથો-પ્લેઇટ પર મુજ લખાણ યા ચિત્ર સિવા બીજા શાહી યા ચોક્કા દાઢ કે લીધેલા બાજી રહેવી ન જોઈએ.

હવાની મેઘવણી અને લખાણ છુટ્ટ પડી
 ગીચેના નિથો-પત્થર કે મિથો-પ્તેષ્ટ પર
 ઉતરી જશે એમ થયું છે કે નહિ તેની
 ખાતી માટે મિથો-પત્થરની સિથો-કામગને
 એક છેડો કાળજીપૂર્વક સદજ ઉપાડી જુઓ
 ને ક્રિયા બરાબર થઈ હશે તો નીચેના સિથો-
 -પત્થર કે પ્તેષ્ટ પર પીળા રંગની પોપડી
 સાથે જે તે લખાણ યા ચિત્ર યા આકૃતિ
 ઉતરી ગઈ હશે અને મુગ નિથો-કામગ નદન
 સાદા કામગ પેઢે કોઈ પણ જાતના લખાણ
 વગરનું કોઈ રહેણ દેખાશે એમ થયું
 હોય તો ક્રિયા પુરા ખતમ થયેલી જાણી
 પછીજ કાળજીપૂર્વક ધીમે ધીમે એ કામગને
 સિથો-પત્થર યા મિથો-પ્તેષ્ટ (જે હોય તે)
 પરથી ઉપાડી મો આ વેળા ખાસ સાચવેલી
 એ વાતની રાખવી જોઈએ કે મિથો-કામગ
 ઉપાડનાથી નીચેના મિથો-પત્થર યા મિથો-
 -પ્તેષ્ટ પર ઉતરી રંગી પે પડી તેમજ
 લખાણ યા ચિત્ર કે આકૃતિ સદજ પણ
 ખરાબ કે વાકી મુકી ન થાય જો તેમ
 થયે તો ભાવદેખાપ તો નિથો-કામગ ઉપાડ
 વાને બદલે જેમ ને તેમ રહેતા હઈ ફરી વાર
 તેને પાણી રડે બીજવી મિથો-પત્થર ચસાવી
 સદજ વડુ દનાણ આપો એથી અરસા મુગ
 લખાણ કે ચિત્ર કે આકૃતિ નીચેના મિથો પત્થર યા
 મિથો-પ્તેષ્ટ પર ઉતરી જશે અને ઉતરે તો
 સિથો-કામગ કેમે થઈ જશે હવે તમ
 આગળ કહ્યું તેમ કાળજીપૂર્વક ઉપાડી
 હઈ, ફેંકી દો અને નિથો-પત્થર યા નિથો-
 -પ્તેષ્ટ પર રહેતી રંગીન પોપડી તેમજ
 લખાણ યા ચિત્ર યા આકૃતિને સદજ વર
 એમજ રહેતા હો. પડી વારગીને પળીમા
 ભીંજવી એ સિથો-પત્થર કે મિથો-પ્તેષ્ટ
 પર ફેરવો જેથી એ પત્થર કે પ્તેષ્ટ પર
 લખાણ સાથે બાકી રહેતી રંગીન પોપડી
 પણ ધીમે ધીમે નીકળી જશે-ફક્ત મુગ

લખાણ યા ચિત્ર યા આકૃતિ બાકી રહેશે
 એમ થાય કે દિવાનો એક બાગ સમાધન
 થશે લેખાંગે

હવે જે કામ કરનાર બાકી છે તે તેજ ન
 અને ગુદર-મિથો-પત્થરની મેઘવણી વડે લખાણને
 ‘પાકુ કરવા અને પથર કે પ્તેષ્ટને કાનરવ નુ
 છે એની રીત નિથો-પત્થરની આગલી પદ
 તિમાં દર્શાવી છે તેમજ હેઠ તેજ પ્રથમે
 કરી લેવું

નિથો-ટ્રાન્સફરની પદ્ધતિ

સિથો-ટ્રાન્સફરની પદ્ધતિ એટલે નિથો-ગત
 ના પાતળા કામગ જેના ઠંડા ઉપરોગી
 પદ્ધતિ એ પદ્ધતિ દ્વારા એમ તો લખાણ
 પણ લખી સકાય છે છતા ખરી રીતે એનો
 ઉપરોગ ફક્ત મિથો-પત્થર આકૃતિને દોરવા
 માટેજ થાય છે મારણ કે આ ટ્રાન્સફર કેવળ
 પારદર્શક હોઈ કામ પણ મુગ ચિત્ર યા
 આકૃતિ પર મુકાને તેની નકલ સંદેશાર્થથી
 દોરી કે મિથો સકાય છે જે સરળતા મિથો-
 કામગના ઉપરોગથી મળતી નથી

નિથો-ટ્રાન્સફરના ઉપરોગની રીત એ છે
 કે જે ચિત્ર યા આકૃતિ ની કવ ઉનારની
 હોય તો ઉપર આ ટ્રાન્સફર મુકી ટ્રાન્સફર
 ખરી ન જાય તે માટે તેક કામગોને કપિપમા
 જકડી અને માટેની ખાસ નિર્દેશ અભીદાર
 કવમ નડે જે તે ચિત્ર યા આકૃતિ દોરી લા
 ક્રિયા મુગ ચિત્ર યા આકૃતિની હુપકુ નકલ
 ઉનારી-ખરી રીતે કહેતા કોનારી-લો
 કાળજી કે આ કવમ મથે કે હ પણ પ્રધાન
 રાહી ચપલાતી નથી, જેથી ટ્રાન્સફર પર
 ચિત્ર યા આકૃતિની નકલ શાલીયા નથી થતી
 ખતકે નિમણ અભીદાર કમમે ટ્રાન્સફર
 કોતરેલી જીભી અને બારીક લીગીઓ દ્વા
 થાય છે આ કોતરણ એમ તો સાચ
 સામાન્ય કે પણ એમાય સદજ દેખાતી
 આ રસાકના છેજ કારણ કે કલમ ન

એકસરખું દળાણ હોય તોય ક્રાંતરકામ પણ એકસરખી જિંડાઇવાળું અને સ્પષ્ટ થાય છે. જો એમ નહિ હોય-એટલે કે ક્યારેક કલમ પર વધુ પડતું દળાણ હોય અને ક્યારેક દળાણ ખૂબજ ઓછું હોય-તો ક્રાંતરકામ જિંડું ધીરજીંડું થઇ જાય અને તેથી પાછળથી તેમા શાહી કરતો વેળા તકલીફ પડશે.

સિથો-ટ્રાન્સફર પદ ક્રાંતરકામ કર્યા પછી ક્રાંતરકામની જિંડાઇમાં શાહી કરવાની રહે છે એ કામ માટે શાહી-નોલર વા અથવા વા બીજા યોગ્ય માધનનો ઉપયોગ કરી સકાય છે. શાહી, ખેશક, ટ્રાન્સફર માટેની ખાસ નોખી આવે છે તેજ વાપરી લેવાય. બીજી શાહી એમા વાપરી સકાતી નથી-વાપરવામા આવે તો માત્ર સાહીજ બગડતી નથી, બલકે મુળ ટ્રાન્સફર પણ ખરાય થઇ, નકામું થવાનો ભય રહે છે. કારણ કે ટ્રાન્સફર ટ્રિસ્ટેટીનના બનેલા હોય, પાણી-મિશ્રિત શાહીથી તેની ઉપર બગાડ અસર થાય છે. દુકામા, પહેલાં તો ટ્રાન્સફર-શાહી આખા ટ્રાન્સફર પર એવી રીતે લગાડવામા આવે છે કે તે ક્રાંતરકામમાય ઉતરી જાય પછી કપડાના કટકા વડે કાગળ પરની વધારાની-ક્રાંતરકામ સિયાની-ગાહી ઝુંઘી લેવાય છે, અને ત્યાર પછી એ ટ્રાન્સફરને બીજા કાગળની ચમ્પીમાં મુકી, સહજ દળાણ લે છે, એથી ટ્રાન્સફર પણ સહજ બીજો થઇ જાય છે.

આટલું થયા પછી એ ટ્રાન્સફર પરના ચિત્ર કે આકૃતિની નકલ વિથો-પત્થર વા વિથો-પ્લેઇટ પર ઉતારી લેવાની છે. એ માટે, આગળ લખ્યા પ્રમાણે, જે વિથો-પત્થર વા વિથો-પ્લેઇટ કે રા હાવકામ કરવાનું હોય તે પત્થર વા પ્લેઇટને સહજ ગરમ કરી, વિથો મંત્રમાં જોડાઈ દો. પછી ઉપરથી બીજો વિથો ટ્રાન્સફર-ક્રાંતરકામવાળો ખોટું પત્થર કે પ્લેઇટની સપાટી તરફ રહે તેમ-કેથી એ પત્થર

વા પ્લેઇટ પર મુકી, ઉપરથી ચાર પાંચ બીજા સાદા કાગળ મુકી, તેની ઉપર ટાઇપના કાગળ મુકી, ટાઇપના નીચે ઉતારી વિથો-પંત્ર ચલુ કરો, અને ચર્યાઆતમાં પાંચ સાત વીર સહજ દળાણ આપો. એથી જે સે ચિત્ર વા આકૃતિની નકલ નીચેના વિથો-પત્થર કે વિથો-પ્લેઇટ પર ઉતરી આવશે. એમ થયું છે કે નહિ, તેની ખાતરી માટે વિથો-પંત્ર ખોલી, વિથો-ટ્રાન્સફરનો એક છેડો કાગળપુર્વક સહજ ઉપાડી બુજો. જે કિયા બરાબર થઇ ગઇ હોય તો ટ્રાન્સફરને કાગળપુર્વક ઉપાડી લો, પણ એ વેળા એટલી કાગળ અવશ્ય રાખો કે ટ્રાન્સફર વિથો-પત્થર વા પ્લેઇટ પર ધસકાય નહિ, કારણ કે તેથી ચિત્ર વા આકૃતિ વાંકાચુકા થઇ જશે એમ થતા, તે હાવવાના નહિ રહે એ દેખીતું હોય, એ વિષયમાં પુરતો કાગળ લેવી સુરતી છે. વળી જે વિથો ટ્રાન્સફર ઉપાડી ભેતા, પત્થર વા પ્લેઇટ પર ચિત્ર કે આકૃતિ બરાબર સ્પષ્ટ ઉતરેલી ન જણાય તો એક તરફ તે નેતે ઉપાડી લઇ, ફરી વાર બીજા કાગળની ચમ્પીમા મુકી આગળ કરતાં મેઢજ વધુ દળાણ આપી, કોઢી લો અને બીજી તરફ વિથો-પત્થર વા પ્લેઇટને સાફ કરી, ફરી વાર તેની ઉપર આ બીજો ટ્રાન્સફર મુકી, આગળ પહેલું દળાણ વ. આપી ચિત્ર વા આકૃતિની નકલ પત્થર વા પ્લેઇટ પર ઉતારી લો.

આટલું થઇ જતાં, હવે પેલી તેજાબ અને મુદરના મિશ્રણવાળી કિયા બ્રાશુ ગહેશે. એ માટે આગળ લખ્યા પ્રમાણે ૬૦ ભાગ સુવાખારના તેજાબ અને ૪૦ ભાગ મુદર-મિશ્રણની સંયુક્ત મેળવણી લઇને, પત્થર વા પ્લેઇટ પર એવી રીતે રેડો કે તે પત્થર વા પ્લેઇટની પુરી સપાટી પર ખૂણે ખૂણે લગી બરાબર પચરાઇ જાય. પછી એને થોડી વાર લગી રહેવા દઇ, સાદા પાણી વડે ધોઇ નાખો. એમ થતા ચિત્ર વા આકૃતિ પાકી

હીઆના હોડ ચીન અને આસામમાં કુચ્છતી રીતે ઉગે છે આપણી તરફ ગરમી વધારે હોવાથી અહિં એ હોડ સારા થતા નથી. એ હોડના પુરેશર અને સ્ત્રીરેશર ભુગાં ભુદા હોડ ઉપર થતા હોવાથી એને બી થતાં નથી, તેટલા માટે માતલુ રોપી એની ખેતી કરવામાં આવે છે. ગરમ પ્રદેશમાં એની-વાવણી કરવી હોય તો સુર્યનો તાપ ન લાગે એવી આવ-એતી રાખવી પડે છે ચાર પાંચ વરસના ભુતા હોડ થાય, ત્યારેજ તેના માતલુ કરી વાવવાના કામમાં લે છે. આ કરના નાની ઉમ્મરના હોડના માતલુ બી તરીકે ઉપયોગમાં લેવામાં આવે, તો તેને ડાબ પાંખડા સારા થાય છે, પણ રેપા સારા નીકળતા નથી દોઢ દોઢ શીટને છેટે એના માતલુ વાવીને તરતજ પાણી છીપવું પડે છે એના હોડ એક ટુટ જેટલા કાના થાય. એટલે તેને એકકા કરીને તેમાંથી રેપા કાઢવામાં આવે છે. દશમે મહિને ભેગડની આસપાસ મટોડી વાળી, કમ્બી કરવામાં આવે છે. ચીનમાં એના રેપા કાઢતી વખતે તેને છરી વતી ચીરી નાખે છે અને અંદરની ઘોળી હાથ તથા ઉપરની હાથને ભુદી કરી નાખે છે ત્યાર પછી તેને ગરમ પાણીમાં કુદોળી, નરમ કરી, તેમાંના રેપા કાઢી લેવામાં આવે છે. હાથને બદારનો ભાગ ખરખરોડા અને કઠબુ હોય છે, અને અંદરનો ભાગ વધારે બારીક રેપાવાળો હોય છે, અને છેક તળેનો ભાગ સાંઈ કોતમ હોય છે. દુધ આંધી છ ઈંચ ઉંચાઈ મુખીનું થય ભુગ રંગનું થાય, ત્યારે ને પાકું થઈ કાપવા જેવું થયું, એમ કહેવાય છે એના પાદડા હાથ વડે સોરી નાખવાથી જી મલકે છે અને ને પછી છરીથી રેપા કાઢી લેવામાં આવે છે. કેટલીક વખત હાથને હાથ વતી પણ મોગી

આજેજ આમાંનો કેટલો નવો ધંધો શરૂ કરી ચા આજુ ધંધાને ધિક્કાવી, આવક વધારે વપરાશથી દીકરી-પરાવતી રત્ની દિકરોના લાભો રૂપિયા કેમ મળે છે, સંમત કેમ કરાય છે, વેપાર ત્રી રીતે થાય છે, આપનો શા શા એકે છે વં. ૬ ની સંખ્યા માહિતી. અંક ૬૬, ૬૭, ૬૮ અને ૬૯મો. કી. રૂપિયો એક વારનિશ-૩૫ પ્રકારના વારનિશના તુરખાઓ. અંક ૪૦, ૪૨, ૪૩, ૪૫, ૪૬ અને ૫૦મો. કી. ૧-૨-૦

વાળ કાઢનાર દવાઓ-ભુદી, પ્રવાહી, કીમ, પોમેડ, સાબુ, સોગડી અને મીણનો સ્વરૂપની વાળ કાઢનાર દવાઓના ૪૪ પ્રમાણબદ્ધ પ્રયોગો. અંક ૧૦૫મો. કી. ૪ આના વિજળીક પટીઓ-સંધીવા વં. દરેક માટે તથા બચ્ચાઓને દાત આવે ત્યારે પહેરાવાતી વિજળીક-પટીઓ બનાવવાની ખાસ માહિતી અંક ૫૦ અને ૬૪મો. કી. ૭ આના વિજળીક બદ્ધ-*Electric Bra*ની બનાવટ વિષે. અંક ૦૮૫મો. કી. ૪ આના વિજળીક બેટરીઓ-૨૫શાની, પંટડી, ટેલિફોન, ટેલિગ્રાફના વ. માટે વપરાતી સૂકી તથા બીની બેટરીઓ બનાવવી (ખાસ પેટ-૬ એપ્રાઇમ પ્રયોગો સહિત) અંક ૬, ૩૬, ૪૪, ૫૦, ૫૨, ૫૭, ૭૪ અને ૮૬મો. કી. ૩ ૧-૧૦-૦

ચોટર પેક્ટિસ-બનાવવા વિષે. અંક ૩૨મો. કી. ૩ આના શણ-વાવેલ અને કોંગ્રામ વિષે. અંક ૬૨મો. કી. ૪ આના શરખતો-ગ્રાન આતની ખરી અને બનાવટી ખુશોના શરખતો વિષે. અંક ૪૪, ૫૩ અને ૧૦૨મો. કી. ૧૦ આના

[ભુઓ પાનું ૧૬]

સેવામાં આવે છે અને પછી તેની જુદી બાધી થોડા વખત સુધી રવજી પાણીમાં મુકવામાં આવે છે. રેપુને સાફ કરતી વખતે એવું કરે છે કે એક લાકડી ઉપર પેલી જુદી બાધી છે, અને કામ કરનારાઓ દરેક થક દાથમાં પરી ઉપરથી હેરે સુધી અંગુલી વડે અથવા ચાકુથી મારે છે, અને તે પછી તેને સુકવે છે તથા ઝાકળ ખનરાવે છે, એટલે તેનો રંગ બદલાય છે ખીજા તમામ પ્રકારના રેપાઓની સાથે સરખામણી કરતા મજબુતાઈમાં ક્ષીઆના રેપા ઘણા સગસ માવમ પડવા છે હવામાં એ રેપા ખુસા રહેવાથી એની મજબુતાઈમાં કામ ફરક આવતો નથી. અગતીના રેપાઓ કરતા પણ ક્ષીઆના રેપા ઘણા બારીક અથવા સુવાળા છે વળી એ રેપાનો મજકાટ પણ જુદો સાથે છે આથી ચીનમાં અને રશિય સાથે બેગરનામાં આવે છે ફક્ત ક્ષીઆના રેપા સહજ બેગરની તુડી તથા, એવા હોય છે, તેથી તેને કાતનામાં ઘણી મુશ્કેલી પડે છે આ રેપાનો રેગમની સાથે બેગ કરવામાં આવે છે. એટલું જ નહીં પણ બધા તંતુઓ, એટલે કપાસ, અગતી, રાણ, વગેરેની સાથે પણ બેગરવામાં આવે છે ક્ષીઆમાંથી રેશમનો ભાગ મેકડે વ્યારથી જ ટકા સુધી નીકળે છે, અને શણમાંથી મેકડે થોડાજ ટકા રેશમને ભાગ નીકળે છે પણ ક્ષીઆના રેપા સાફ કરવામાં મુશ્કેલી બાળગાં એ નડે છે કે તેમાં મુશ્કેલી ભાગ છે અથવા દરની ખાસીયત એવી છે કે પ્રથમ તે દમી બાય છે, અને પછી તે પાણીમાં એકગળે છે તેથી જો એ મુશ્કેલી નાવતે અ રેશને પાણીમાં બેળા રાખીએ, તો એ રેપા બગડી જાય છે એ એક નકલર છે, જેનો પોગર ઉકેલ શોવવો જોઈએ ઉત્પન્ન થારામાં, એક એકરે પાચથી જ હંદવેટ રેપા નીકળે છે, જો કે કેટલી વખત ક્ષીઆની ત્રણ વખત કાપણી કરવામાં છે

—કીસાનમાંથી

[પાના ૧૫થી આગળ] *

શાહુબાદ પાથર-કોલોગ વિશે. અંક ૭૮મો. કી ૪ આના

શાહી ટાંક-*Shahji* બનાવટ અંક ૮૪મો. કી ૪ આના

શિયાળુ પાકો-તનદુરતી અને તાંકાત માટે ઉપયોગી. શિયાળાની મયસમમાં ખાસ ફાયદા પાકો બનાવવા. અંક ૮૫મો. કી. ૪ આના

શેવર-રોપણીની માહિતી અંક ૧૦૧મો. કી ૪ આના

શેરડી-તેની રોપણી પ્રીયવા માટે જુદી જુદી ઝાતના કેતુઓ અને તેના કુચાના ઉપયોગ અને ખાતર સળધી અંક ૪૨, ૪૩, ૪૪ અને ૭૩મો. કી ૧૪ આના

શોષક ૩-*Absorbent Cotton*ની બનાવટ અને વપાર વિશે અંક ૮૬મો. કી ૪ આના

સકરેટી-વાવેતર વિશે અંક ૮૦મો. કી ૪ આના

સરકો-ઝત ઝાતના સરકાઓ (*Sarcocolla*) બનાવવા વિશે અંક ૩૫, ૫૪, ૮૦, ૮૨ અને ૮૩મો. કી ૧-૨-૦

રસેટ પેન-બનાવટ અંક ૪૧મો. કી ૩ આના

રોપકોટોમ અર્થાત રંગ-કિરણશાસ્ત્ર-કોષ પણ દવા વિના, ફક્ત ગળીન રવરાનીના કિરણોથી શરીરની દરેક દરેક ખીમારી કેમ સારી થાય છે, તેની માહિતી અંક ૧૦૦મો. કી ૪ આના

રોપિંગ પી નટ-વટાણીયા મજાણીના વાવેતર. અંક ૪૬મો. કી ૩ આના

રુપ્રે પેટર્નિંગ-એક નવીન રોપમાનો સચિત્ત પરિચય. અંક ૬૪મો. કી ૪ આના

સરેસ-બનાવટ વિશે અંક ૫૩મો. કી. ૩ આના

[હજી જુઓ પાના ૧૮ પર]

કચરા પુનનું ખાતર.

ઝમીનમાં એ દિન પચાઈ ઘણીજ મંદત્વની થીજ છે, એ દરેક જણ સારી પેઠે જાણે છે મોટે ભાગે ગરમ પ્રદેશની ઝમીનમાં આ તત્વની મોઝ વધારે હોય છે જાણીયું ખાતર આ તત્વની ઝડીઆત સારી રીતે પુરી પાડે છે, પણ બધી ખેડાણ ઝમીને પુઝ પડી સકે એટલા પ્રમાણમાં એ ખાતર મળી સકતું નથી આ કારણથી જે જે વસ્તુમાંથી આ તત્વ મળી સકે તેનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ જે ખેતરનો તમામ નિષ્પ્રયોગી કચરો એકઠો કરી બરાબર રીતે ધોરડાવવામાં આવે તો ખેડુતની આ તત્વની ઝુકરત ઘણું અશે સહનાઈથી પુરી પડી સકે.

જોઈતી વસ્તુઓનો સંગ્રહ-ખેતરનો તમામ નમનો કચરો જેવો કે વાસું નિદામણ વગેરે જુદા જુદા એકઠો કરી દરેકના ફથી ૮ ઈંચના વારા ફરતી ચર મરી, ૮થી ૧૦ ફુટ ઉચાઈના ઢગનો કરવો નિદામણ પાંદડા, પાતળી સાગી, પોદેણુ પનાગ, ચેરડીની રાગ, ચેરડીના કુરા ન નગમ અથવા સાધાણુ નગમ વસ્તુઓનો એકઠો એકઠો એકઠો મહેલાઈથી ઢાંચર કરી સમાય છે પગલુ કપાસની મગી જુલાના મગા રાગ, ચેરડીના ફંડા વ મહેણુ વસ્તુ-ગંતાને બાદ યા ગાનામાં રસતામાં પાથરી ઉભા ચીંગી પોનારી ન ખાનાની જગાં છે, નહિ તો તે બંગાળર મહાજો નહિ તેમજ ફગના થે થા જેવા સુરાગી સપાગીનાળા નમ પણુ મગા થડીઆને પણ ઉભા ચીરરાની ઝરર છે (આની મજુ રગતુ પ્રમાણુ આખા ઢગનામાં ૧૦ ફંડાથી વધારે હાણુ જોઈએ નહિ જે કે કાસડી મગી એક નામાંજુ જુની થવાની મહેલાઈને સહેલાઈથી કાગી જાય છે તે તો ગીન્ને રગે ઢગનામાં નાંખી સકાય છે)

કચરાની પધારી કરવી-ઉપર પ્રમાણે જતાવેના ચરનાના ઢગનામાંથી એક જાણુએથી ઉપરથી નાંખી સુધી ફાગીને જોઈતા પ્રમાણુમાં

કચરો મરી, ઢોગના ઢોઢાગમાં પાથરી ૨૪ કનાક સુધી પચાગી નહેવા દેની જાનવગની એક જોડ દીક પધારી માટે ૫૦ સ્તન કચરો પાથરવો જ્યારે ઢોગ ઢોઢાગમાં બધાજે ત્યારે તેમજ પગ તજે કચરો છુદાજે તેમજ ઢોર તે ઉપર જાણુમુતર કરશે પ્રીતે દિવસે મનાજે જાણુમુતરથી રગદોળાથેની કચરાની પધારી ઉપાડી લેવી અને સાથે સાથે મુતરથી જીની થયેથી જગાની માગી પણ (પાવડા નતી) ઉનગડી પધારી સાથે ભેગી કરી એમ કગતા કોઢમાં જે ખાડા પડે તે ખેતરમાંની માગીથી બરાબર પુરી મળી દેવા પછી આ પ્રમાણે ઉપાડેથી પધારી નીચે જણાવેથી જે રીતથી ખાતર કરવું હોય તે મુજબ કા તો એક ખાડામાં નાખરી અમર તો તેનો જુદો ઝમીન પર ઢગનો કરવો.

જે જગાએ ખાડામાં નાખવા માટે પુરુષ પાણી મળી સમુત્ર હોય તો તેની જગામાં ઉપર જણાવના મુજબ જાણુ-મુતર નાળો કચરો સુરા મવસમમાં (વીપાળા-ઉનાળામાં) ખાડો કરી તેમાં નાખવાની કવામણુ છે પણ જ્યાં પુરતા જગ્યામાં પાણી ન મળી સમુત્ર હોય અને ચોમાસામાં સાગે વરસાદ થતો હોય ત્યાં ચોમાસામાં ઝમીન ઉપર ઢગનો કરવાની રીત અનુકૂળ થઈ પડશે.

ખાડોખનાવવાની રીત-ખાડો ઉપરથી આશરે ૧૨ ફુટ પહોળો, તળીએથી આશરે ૧૦ ફુટ પહોળો આ ઉપરથી આશરે ૨ થી ૨૬ ફુટ પહોળો હોવો જોઈએ અને તેની વળાણ અનુકૂળતા પ્રમાણે ૨ મે જેટલી નાખરી સાધારણ રીતે ૨૦ નાની જાનવગ માટે ૩૦ ફુટ લાંબો ખાડો સગવડતાભર્યાં થઈ પડશે આ ખાડો ૭ દિવસમાં ભરાઈ જશે દરેક ખાડામાં ૭ દિવસ કચરો (જાણુ મુતરનાળો) નાખવો અને જે કચરો ૭ દિવસ

કરતા વધારે વખત એમાં નાખવામાં આવે
તો તેમાં નાખેના ઉતરના અને નીચેના
ભાગના કચરોના કહેવાયકાનું એક સરખું
પ્રમાણ જળવાશે નહિ અને પરિણતરે કે-ક
સરખું ખાનદુ તેજાર થશે નહિ. ખાડામાં
કચરાના નશુ ત્રણ ઈંચ સા સરખા થર થાય
રવા જોઈએ અને દરેક થર ઉપર થોડી માત્રા,
સુતરનાળી માટી અને આશરે વીસેક નિસગું
જાળીયુ ખાતર (એટલે જે જાણીને ઉતરડામાં
નાખવા પછી ૨૦ દિવસ થતા હોય એવું)
પાથરવું અને પછી ઉપર નીચેની ભાગ નરાનર
પસળી તથા એટલું પાણી છાટવું ખાડામાંનો
કચરો પોચો રહેવો જોઈએ માટે તરે
પગથાં દળાવવો નહિ ખાડામાંનો કચરો
મરિનામાં એક વખત તમે ઉપર કરવો અને
જરૂર જણાય તો ફરવા પડી તેને જાગે
રાખવા માટે થોડું પાણી છાટવું આથી બચ
તથા હવા તમામાં પૂરતી નહીં આ પ્રમાણે
કચરો પૂર્ણ ખાતર (કોમ્પોસ્ટ) આશર
૧૦૦ દિવસમાં તૈયાર થશે

• દગડો બનાવવાની રીત-આ રીત
પણ ઉપર જણાવેલી રીતને મળતીજ છે
ફર એટલેજ કે ક કારમાંથી જલુમુતન એ
કચરો ખાડામાં ન નાખતા તેને ઝમીન ઉપર
દળવો કરવો દગડાની નાધારણુ ઉચાઈ ૨ ફુટ
તરીકે આપી પહોળાઈ ૧૨ ફુટ અને
ઉપરની પહોળાઈ ૩૦ ફુટ હોવી જોઈએ
લંબાઈ દોરની સખ્યાના પ્રમાણમાં રાખતી
પણ સાધારણુ રીતે ૨૦ જોડી તતવર માટે
૩૦ ફુટની રાખતી ચોમાસા દરમિયાન એ
દગડાને સારી રીતે જોવખત ઉપર તમે કરવો
એવ આખા ચોમાસાનું પાણી એ દગ ઉપર
પડે તો આશરે ૧૦ મરિનામાં તથા કચરો
ખાતર ઉપે તેજાર થઈ જશે જે લાગભ
વરમાંની તાબુ તોય તેમજ સુખી મરસમમાં
પાણીની તરીકે હોય તો એમાં બ મમાં આખું
વર્ષ આ રીત-એટલે ઝમીની પર દગડો ક-
વાની રીતથી ખાતર, બનાવવાની જાગમણ
કરવામાં આવે છે

જેનીવાડી ખાતાની પરિક્ષા

[ખાતા ૧૬ થી ચાલુ] ,
મહકારી રાંધેથાન-બધેના નાખવામાં માટે
આદર્શકે બો બો સદકારી મન્યાતની
ચોજના, અંક ૧૦૪મે કી ૪ આના
સાદુસેજ લીના ઘાસની મુજબનાવી. અંક
૯૨મે. કી ૪ આના
સાપ-જવર ઉતાર રીતે અંક ૬૮ મો
કી ૪ આના

સિમારે-ગનાવવાની પુરી માલિતી-મુખત રામતો
સદિત અંક ૯૨મે કી ૮ આના
સિનેમ રેલાઈક-ગનાવવાની પુરી માલિતી
અંક ૭૩મે કી ૪ આના
મિમિન્ટ-પોર્ટ-એડ સિમિન્ટની બનાવટ અને
તેના ઉદ્દેશ્ય વિષે અંક ૬૧મે કી ૪ આના
સિમિન્ટના દાહસ, નજીયા અને ઈટા-
નાકારે કુન્નમ્મો ખાસ સચિત નેખ અંક
૬૧મે કી ૮ આના
મિસલ-Sisal છોડનું વાવેતર તથા રોપના
ઉદ્દેશની સહુ દહીકતા અંક ૧૦૧મે
કી ૪ આના

સીસ કરવાની લાખ-કામગીરી મુક, તથા
પારમન અને શીનીઓ પર લગાડવાની કાળી,
ચોકાઈટ પીળી, પાકિત, બુ, વાન, લીધી,
સફેદ અને મુન્દરી રૂપેની લાખના ફક
પ્રયોગો અંક ૬૩મે કી ૪ આના

સીવવાની માથ-ગનાવ રીતે અંક ૬૫મે
કી ૪ આના

મુખક વાવતર અને ધધા સંબંધી (સુખકાન
તેવની ગનાવટી વિગત સદિત) અંક ૪૮મે
કી ૩ આના

ઓ. જુવશી નહિ-આ તો ફક્ત એક ન્દાની
સરખી વાદીજ છે આના ૩૦૦ ઉપસત મુન
ગી માલિતી કમરના પાછા અંકોમાંથી મળી
સક છે. ૩૮ પાનાની પુરી સિમટ મુકત મગાવો

અંકોના ઓડર માથે પેતા મોકલો
લેમો-કમર, આદિસ, મોદાગરવામ, મુદત.

પૉલિશ કરનાર રૂમાલ

તાંબા પિત્તળની ચીજોને ચાંદીનું પૉલિશ કરવા માટે સામાન્યતઃ પ્રવાહી મિશ્રણો વા નુસરણો વપરાય છે, તેમાં આ રૂમાલ એક નવી ભાવ પાડે છે કારણ કે, એના ઉપયોગથી કામ સહેલું અને ત્વચ્છી થવા ઉપરાંત ઉચ્ચ પણ થાય છે.

પૉલિશ કરનાર રૂમાલ બનાવવા માટે સ્થાયી પહેલાં સફેદ રંગની ક્ષેનસ લાવી, તેના અંકેક મા અર્ધા અર્ધા વારના કટકા કરી લેા. એટલું કર્યા પછી, હવે મિશ્રણ તૈયાર કરવાનું કામ બાકી રહેશે જે એમના ખાસ મહત્વાનું કામ છે

પૉલિશ-મિશ્રણ

પૉલિશ-મિશ્રણ બનાવવા માટે નીચલા પદાર્થોની સુકત પડે છે—

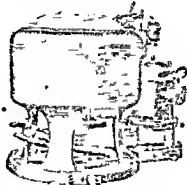
એલ્યુમી આર્ક ૧ એલેક્ટ્રોપોલિશ ઓઇલ, સુરાખાગનો તેજાગ ૧ આંસ, પારો ૧ અંસ, અર્ક-પાણી (ડિસ્ટીલ્ડ વૉટર) ૧ ક્યાર્ટ

આથી પહેલાં એક કાચનું વાસણ લઇ— આ મિશ્રણની બનાવટ માટે પ્રથા વાસણો અને બીજા સાધનો કાચનાજ લેવા જોઇએ, પ્રાપ્તના વાસણો વ વાપરવા નહિ—સાફ કરા લેા. પછી આદાંતી ઝીણી ડાંબણ ઉતારી, કાચના વ વાસણમાં તાળી, તેમાં નુસખાગનો તેજાગ ઉમેરી, એ આદીને ઓગળાવી લેા. આદી ઓગળાવી જતા ત્યારે તેમાં પારો મેળવી, તેમ એકઠું કરી લેા

હવે એક બીજા મોટા કાચના વાસણ વા બરબીમાં ૧ ચ્યાર્ટ હાંડુ અર્ક-પાણી ભરી મધ, જ્યારે ઉપર મિશ્રણ એકઠવ થઇ ચુકે ત્યારે તે પણ તેમાં ઉમેરી દઇ, કાચના સગિયા વડે મિશ્ર કરી લેા. (મિશ્રણ એરી છે)

રૂમાલની બનાવટ

મિશ્રણ તૈયાર થયા પછી રૂમાલ બનાવવાના બાકી રહે છે એ માટે એક મોટા કાચ વા બીનાની રકાળીમાં થોડું મિશ્રણ કાઢી, તેમાં આગળથી તૈયાર રાખેલી ક્ષેનસને સારી પેઠે ભીંજવી લેા (ચાદ રહે કે, બનતા લગી મિશ્રણને હાથ-સ્પર્શથી બચાવવું જરૂરી છે તેથી કાચના સગિયા વ વડેજ કપડાને ફેરવવું કાઢવું-ચુકવું ન) ક્ષેનસ બરાબર ભીંજાઇ ચુકે ત્યારે જકાર કાઢી હાથ વડે (હાથ પર રજવના મોઝા પહેરી લેવા જોઇએ)

કપડા નીચેવનાર ચત્ર

વા આ વંચ વડે ક્ષેનસને નીચેથી લેવી, પછી તેને સુકી લઈ, ૦૩ ઇંચ પડોળા અને ૬ ઇંચ લાંબા વા ૬ ઇંચ પડોળા અને ૯ ઇંચ લાંબા રૂમાલના કટકા કાપી મધ, પાણીકામાં ચુકરી, લેવવા માટે તૈયાર કરવા

પૉલિશ કરવાની રીત

આ રૂમાલ વડે પૉલિશ કરવાની રીત તદ્દન આદી છે આથી પહેલા તાંબા, પિત્તળ, ઓન્ક વા જર્મન સિલ્વરની જે ચીજ પર પૉલિશ કરવું હોય તેને ખુબ સારી રીતે સાફ કરી લેવી કારણ કે, જે તે ચીજ બરાબર સાફ થઇ નહિ હોય

સુવા દાણા

સુવાદાણા ના સુવાની બાજુ કોણે એન નહિ હાથર યુગરાત કાઠિયાગઢમા દવે એ પાક પણુ ઠીક ઠીક પ્રમાણમા લેવાઈ રદથો છે, અને જો કે ખેડૂનોને એ દ્રાણ એ પૈસા મળે છે છતાં એને નિસાનના મટે કશું ઇડું લેવ ખૂબ પડ્યું છે

અમીન-સુવાને કરાગ અમીન ઠીક પડે છે માટે એવી સારી અમીન પસંદ કરી બેઠી બેઠી મે નણુ વેગા રાત ફેરનાં નૈવાર કરી લેવી અમીનમા કોઈ બીજા પાકા મુઘ વ હોય તા તેને સપૂર્ણ રીતે બદલ દાદી નાખરા

તો પાંચરા પણુ બાખર નહિજ થાય હુંકમા જે તે સ્ત્રીઓ ખૂમ સફ કરી લીધા પછી એક ન્હાની કાચની રંગીમા એ ન્હાની ચમગી જેટલુ સાદુ ૨૨૭ પછી રેડી તેમા ઉપના રમાદાને એક ડોઠા બીજની જે સ્ત્રીઓ પાનિશ કરવો હોય તેમ ઉપર ધસની એથી તે સ્ત્રી પર તરતજ ચડીના દેગ જેવુ પાનિશ-જે ખરેખર રોગજ છે-આપી જશે દવે તે સ્ત્રીઓ સાવા પાણી વડે ધોઈ કાઢી વડે નુશી મે

આ રમાસ એક વેગાના રપરાસથી કાઢ બરગદ નથી થઈ જતા તે વા વર વાપરી સકાત છે જ્યારે તેમા પાનિશ-મિશ્રણ છેકજ અત્મ સ્થળ ત્યાં જાય તે નકામા થાય છે

(૧) રમાવ બોજવવા માટે રંગીમા રેડેલ પાણી કામ પમા પછીય ફેકી ન દેતા તેમા રમાવ બોજવી મુકવી દેરા એકને કારણ કે એ પાનિશમા- રમાવ બોજવવાને કારણે પાનિશ મિશ્રાના તાલો મિશ્ર થઈ જતા હેઈ પાણી ફેકી દેવાથી તે રદ નથ છે જ્યારે પાણી આપમા થોડી દેવાય તો તે અગ્રાઈ રહે છે

બીજી રમાવને કઠોર મેદાના સુક વડે બોજવો નહિ, કારણ કે રમાવમાનુ પાનિશ મિશ્રન જેડી હોઈ તેની અસર પાણી ખરાબ અને ઘાતક છે

વાવેતર-સુવાદાણાનુ વાવેતર ની કારા થાત કે એો માટે ઉગ્ધા જાતના સુવાદાણા લાઇ, તેમાના કાખતા કચરોય ન સાર કરી, અવણી અધારવો નહી દેવા એક એકર અમીનો ૫૦ લોવાને આસેરે સુવા દાણા પૂરના થયો

નિદામણ-સુવાદાણા ઉગી નીકળ્યા પછી મદિનો કે દોઢ માસો નના ફેરવી નકામું થાસ હોય તે કાઠી નાખણુ જોએ એ સિરાય પણુ સાધારણુ રીતે દર પદર દહાડે નિદામણુ કાઢણુ આવ છે હોડી જડ અમળણુ નિદામણુ હાથ વડે કાઢી નાખણુ, એમ કરાવી હોડમા તાકત આવશે ખો પળી અડપક વપરે

પાક-સામાન્ય રીતે સુવાદાણાના ઊંડ પર મે વા અડી કે નણુ મામે ધૂમ આવે છે એ ધૂમ પીપા રમતા હાથ છે ધૂન આવળા પડે પાકની રંગચણીમા ખાસ કાગજ ભેરી પડે છે કારણ કે સુવાદાણા ૧૧ સનુકપૂર્ણી મોયા છવાતો આવ સમરે પોતાનો ઉપડવ દેવાવે છે તે દેખાય કે નમનજ થોડવ ઉપરો તરા જોએ વળી છારાના રેગ પણુ એને એડેર નુકસાનકર્તા નથી તે તો હોડી વૃદ્ધિનેજ રૂપી નાખે જ માટેય તેની ત કે પણુ ખાસ નહી આપણુ જોઈએ એ સિવાય કોમ પણુ સુવા દાણા નુકસાન કરે છે એટલુજ નહિ પણુ કાકળ પણુ પાકો ઠીક ઠીક દાળી પડાયાક છે એ મેકે પાંચ પાકને ખરાબ રહેતા જવાને લેવા વેઈએ

ધૂન આ ના પછી મદિનો કે દોઢ મદિને દાણા બમાય છે છતાં વધુ એ મદિના ખો પક કાપરાંમા આવશે નથી છેડ ૭ માસો થયા પછીજ તક કાપી નેવામા આવે છે એની મદિનિ પણુ અનાળી છે દિવસના

તડકામાં પાક કાપતાં, મુવાદાણા ખરી પડતા હોઈ, કાપવાનું કામ મોડી રાતે અને વહેલી સવારે કંપામાં આવે છે.

એ કામ પત્થા પહોં, મુવાદાણા છુટા પાડવાનું કામ કરવું જ રહે છે. અસજત એ કામ પણ હંડા પહેરેજ કરાય છે તે થઈ જતાં, મુવાદાણાને આફ ફરી, જુઝારમાં વેચવા માટે મોકલી દવાય છે.

અવગત, તે મુવાની ભાણ વેચવી થાય તો તેની કાપણી આ પહેલા થોડા સમયે કરી શકાય છે.

મુવાનો અર્ક

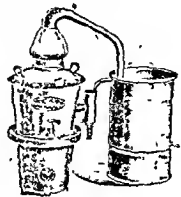
મુવાદાણા એમ પ, એપધિમા વપનાય છે અને એનો અર્ક તથા તેવ પણ દવાઈ ઉપયોગો ધરાવે છે એમાય, એના અર્કની ખાપત ખુબ બઢુણી છે. પહેલા તે પન્દરથી તેવાય થઈ આવતો દનો પણ દવેનો દિન્દમાય ફેર ફેર તે બનાવવામાં આવે છે

મુવાના અર્ક (Dist Water) ની બનાવવાની રીત આ છે. —

• ખોખરા કરેલા મુવાદાણા ૧ રત્ન, પાણી ૨ ગેલન.

પહેલાં ઉઘા ઝાળતા મુવાદાણા, હઈ, જેટલો વ ટીણી કાટો. પછી એ સાથ કરેલા મુવાદાણાને સદજ ખોખરા કરી, એક રત્ન છુટા કાઢી શો. પછી એ મુવાદાણાને એ ગેલન રવરેઝ ટ્રાપી સાથે અર્ક-યંત્રમાં ભરી, દાંડણ ખુબ મઝાજીપૂર્વક ખંધ કરી દો. કે જેથી તેમાંથી સદજે વરાળ દવામાં બદાર નીકળી ન સકે. એ કામ ખામ અમનવું છે કારણ કે જે મદલ પાણ વરાળ બદાર નીકળી જાય તો તેટલા પ્રમાણમાં અર્ક ઓઢો નીકળે એજ રીતે યત્રમાંની વરાળ-નળીઓને પણ મઝાજુન રેણ કરવું હેવું જોઈએ, જેથી તેમાંથીય વરાળ બદાર નીકળી ન સકે.

પંચમાં મુવાદાણા અને પાણી ભર્યાં અને દાંડણ વ ખંધ કર્યા પછી યત્રની તીચેની

અર્ક-યંત્ર

સમડીમાં આગ સળગાવી દેવામાં આવે છે, જમણી તરફથી નીકળતી વરાળ-નળી પામે અર્ક એકઠું કરવાનું વામણ મુકી દે છે અને સાથેજ યંત્રની જમણી તરફના ખૂલા વાસણમાં સાફ હંડુ પાણી ભરી દે છે કે જેથી વરાળ-નળીમાંથી પસાર થતી વરાળ બદારની એ હંડકને સજમે પ્રવાહી બની ભાય, અર્ક કાઢવાની કિવાને એ પણ એક અગત્યનું મુદ્દો હોઈ, વરાળની ગરમીથી જવારે જવારે એ બદારના વાસણમાંનું પાણી ગરમ થાય કે તેને ગરમ બની નાખવું જુદી છે. કારણ કે જે બદારના વાસણમાંનું પાણી હંડુ ન હોતાં ગરમ હોય તો વરાળ પ્રવાહી રૂપ પકડવાને બદલે વરાળ ડોળ બદાર નીકળી જશે અને અર્ક બનશે નહિ. તેથી એ મુદ્દા પર પણ ખાસ લક્ષ આપવું જોઈએ.

ટુંકમાં, યંત્રની નીચેની અગ્નિ ઢારા તેમાંનું પાણી મુવા દાણા સાથે ઉકળી ઉકળી, વરાળનું રૂપ લઈ, પામેના હંડા પાણીવાળા વાસણમાંથી પસાર થઈ, અર્ક રૂપે બદાર નીકળે છે. જવારે ૧ ગેલન જેટલો અર્ક નીકળી મુકે કે કિયા ખામ થઈ જોણી, આગ છુટાવી દેવી જોઈએ.

મુવાના આ અર્કને જગજર સાચવી રાખવાથી વાંગા કુળ લગી સારી સ્થિતિમાં રહેશે.

અનિસારની ટિકીટો

નિરમળ સ્વપ્ન ૪ એન, અરીયુ ૬ એન
મેનોન ૨ એન આંધ્રન એમીપી ૧/૨ એન

બધાને નેચરી ટિકીટ બનાવો આ પ્રમાણુ
એક ટિકીટુ છે

અનિસાર માટે દરરોજ તથા વેળા અકે
ટિકીટ લેવી

અનનસનો મનુષ્ય

ઉના પાકા અનનસ નમ્ર તેન ડાની
ઝીણા કમકા કરી ના અરો પડી નેમ। પથર
પર છુદી તેમાલી નીમળે તમને સ મદો લો
અને પડી માગીના વાતણુમા નાખી એક વાર
ઉકાળી, વપગાથી માળી ના પડી એ ગ જેના
રુશને એક સાદ માગીના વાતણુમા મરી લ કણ
દાકી રિસે તડકામા અરો રાન રી રાનમમા
ગહેરા દો થોડાક દહાડા પડી દાકણ ખામો
જોત, સરમ પર બારીક પોપડી બધા
ગયમી જણાશ તે પોપડીન કાગળપુરક
કાઠો કરી વાર સરખા તેમજ નહેના દો
થોડાક દહાડા પડી કરી વર સરકાનુ વાસણુ
પો જો જોતા, કરી વાર પોપડી બધાવલોદખાશે
તેને બધાર કાઠી ફેડી લઈ સરખને આગળ
પેકજ રહેના દેખે એમ જના વગી પોપડી
પંચાની રહે ત્યા નગી કમ્તા રહી ઉરે
પોપડી લવાળી બધા થાન તારે સરકાન
તેવાર સમજી ગી રી ના બરી લેખે

અખાધુઓ માટે લોશન

ગોરુથુ ૧ ગમચી, યુનાયત્વ ૬ એ સ
ઓગળ વોને દરરોજ સગાડો

આમળાનુ તેવ

મુકા આમળા ૫ એન પાણી ૫ એન
કોરેન તેન ૬ એન લીના આમળાના પાણી
૨૦ ગોના આંધ્રન ગમેમે ૨ ગોના આંધ્રન
રોશન ૬ ગોનો

પ્રથમ ૩૦ ૨ મળાને પાણીમાં બીજરી
ઉકાળો કરેલો જનારે પાણી ૧ મી જલ કમ
૨ ગર જેનુ ૧ મી ગહે તરે તેન ઉમેરી
ધીમે આમે ઉમાનુ થાવુ સખાવુ જનારે
પાણી નિ કુન બગી જલ કમ તેન બાકી
ગહે તારે તેમા લીના આમળાના પાણી
ચમળી બન રી ઉમેરી, થાડી વા નગી
તેના ૧ મી પાકવા લઈ પછી ઉતારી ૬
પના દેવુ ૬ મી પડવા પછી જલ કમ પાણી
ગળી લઈ, ૧૦ મી સુગંધ તેના ઉમેરી દેવા

કુનડુગુએન્ડાની ટિકીટો

કરિનાબન બાવ દા. રોમ્બોર ૧૩ એ, એ
અમ જેન્ડે અસ રૂઝે એન એમોનિયમ મુરુ
૨ એન આરમોષ ૧/૮ એન

બધાને નેચરી ટિકીટો બનાવી તે
(આ પ્રમાણુ એક ટિકીટુ છે)

મા મા દરરોજ તથા વકેન એકેક ટિકીટ

કાચ-ગાહી

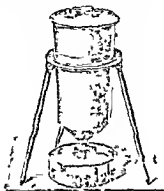
આ ગાહી કાચ પર બખરા માટે ૧૬ મી ૨
ધે પચી નાગા તાળ ૧૬ તાળ, વનિસ
તરમેન્ગાન ૫ મોના, તરમે દાદનનુ તેન ૫
તોના મજગ ૫ મોના

ચપલા ૧૬ મ તથા વેનિસ લ-પે દાદનની
તરમેન્ડ છાના તેનમા ઓગળાની પછી કાચ
ઉમેરી

કોફીનું એમેન્સ

કોફી માથા ૩ રતન, અપકોલવ ૪ રતન,
ગરમ પાણી ૬ રતન.

પહેલાં કોફી માથાને બનાવવું એકી,
બારીક પાત્રી લે. પછી કાચના વાગણુવાળું.

પરકોલેટર

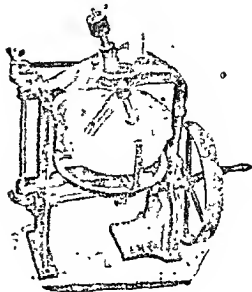
પરકોલેટર લઈ, તેમાં કોફીની ભૂકી ભરી,
કપડાં અપકોલવ તથા પાણી ઉમેરી, ઘેંચે
દે. જ્યાં મળાઈને બધું એમેન્સ તોયે બેકટું
થઈ ચુકે ત્યારે ફરી વાર તેને પ-કોલેટરમાં ભરી
દે કે કોફીની બધે સદાં જાય પણ તેમાં
ભળી, મળાઈ જાય જ્યાં એમેન્સ તેવાં થઈ
ચુકે કે તેને ઘીનીઓમાં ભરી લે.

■

ચુલાબી દંતમંજર

પ્રિન્સિપલ્સ ટોક ૪ ઓંચ, અમુદગોષ
૨ ઓંચ, મોડિયમ કાબોનેટ ૨ માસા, ઓષ્ઠ
ટોક નિરેનિયમ ૧ ફૂમ, મેકેરીન ૪ થા ૫
મેન, ચુલાબી રંગ સફર.

પહેલાં અમુદગોષને બારીક વાળી ગરમગ
ફરી લે. પછી તેમાં ટોક ગેમી, તેમાંથી
૧ ઓંચ નેટફી ભૂકી જુની મૂત્રી, તેમાં મદર
મુલાની રંગ ગેમી, પછી તેને બારીક બુલમા
મેન, બાજાની ચીર, તાળા, થોડીક મિનિટ
લગી વાનિ-ખરજ વડે ખુબ ખરજ ફરી લે.

વાનિક ખરજ

■

ચિલ્દરાના રાધ દુર કંપા

ચમેલીનું કાપણું તેજ અંબ વિંછુંતો રસ
ખા પડતા પ્રમાણમાં

ચમેલીનું તેજ સદા પ્રમાણમાં દહેનીમાં
લઈ, તેમાં નિલુના રસા પાચ માન દીપા
ઉમેરી, આગળ વડે ખુબ મેળવે, અદિં બગી
તેમાં ગીલુ આપી મંચ પછી તેને ચિલ્દરા
પર લગાડી સુકાઈ જવા દે.

દરે ૪ ચાર પાસ વેળા આમ કરતા
રેવાથી થોડાકર દવામાં ચિલ્દરા પરના
કાંચ દુર થઈ જશે

■

પ્રવાહી મુંદર

પાવળી મુંદર ૧ રતન, પાણી ૧ રતન,
મોડિયમ નાકટ્ટ ૨ ઓંચ.

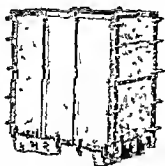
પહેલાં પાણીમાં મોડિયમ નાકટ્ટ ઓગ-
ળાવી લઈ, પછી તેમાં મુંદર નાખી, બે કલાક
લગી રહેતા દે. પછી નેટફર પાચ પર મુકી
એનમાંથી લે. વસ, દહે એ તેવાં છે.

[નોંધ - સાચા સમય સળી અને સાચાનાનો વિચાર હોય નો શેડાક કીપા ક્રોમોલિક એસિક ઉમેરી દેવાથી, તે ખમડ્યા વિના રહી સકશે]

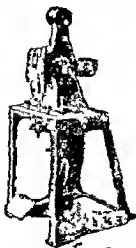
ફિનાઇસની એડીઓ

ચરમી ૮ રતવ રાજની ૮૦૦૦૦, ફિના-
એટ ઓઇન ૫ રતવ, ફામીક મોડાનો ૬૫
(૧૦° Tachet) ૮ રતવ

ખહેવા ચરમી અને રાજનને નુને ચદારી,
ઓમંગાવો ૫૫૧ તેમા ફામીક મોડાનો ૬૫

સાજની ફેમ
ધોમે ધોમે મેગી, મધ જેડુ ઈ મિજલુ
થાય રા લી યવના રહો ૫૫૧ નુન

ગોરીઓ ખનાવનાર ચન
૫૨૫૧ ઉનારી ફિપોએટ ઓઇન મેગી, સાજની
ફેમ જેવી ફેમમા બરી, કદલ થા દો કદલ

ચવા ૫૫૧, તેની ન્હાની ન્હાની ગોગીઓ તાર
વડે ભાળી વેા મા સાચુની ગોગીઓ ખનાવનાર
૫૫૧ વડે ખનારી લેા

આ ફિનાઇસની ગોગીઓને ૬૭૭ વધુ જલન
ખનારો હોત તે ફિપોએટ ઓઇનનું પ્રમાણ
૫૫૫૧ સકાય છે

જેડુ જલેક શાહીની ટિકડીઓ

૧-૫૫ ૨૫ ૧ ઓઇન, લીરાકમી ૭ ઓઇસ,
ખામગેા ગુદર ૧, ઓઇસ

ખધાને વાગી, ટિકડી-
વન વડે છ છ એનના
વનનની ટિકડીઓ ખનારી
લેા

૨-ખામગુડ એકમટ
૨૫ ઓઇસ, ૫૫ ૨૫
૧/૨ ઓઇસ, ૫૫ ૨૫
૧/૨ ઓઇસ, ૫૫ ૧/૨
ગુદર ૪ ઓઇસ

મસાની ગોગીઓ

રમેલ, નરસાદર, ફેટમી અને જુગીના
ખીજ સમપ્રમાણમા લઇ, ખારીક વાગી ખપ
પુરનો મુકાનો રસ મેગી, ૪ ની વનનની
ગોગીઓ ખનારી લેા

સાર સમ ખમમે ગોગીઓ સફરજનના
રસ અથવા નાના ખાણી સાથે નેરી

લાલ શાહીની ટિકડીઓ

એસિન ૪ તોરા, ફેટમી ૭ તોરા,
ખાડ ૪ નેલ

ખધાને વાગી, મિશ્ર કમી, ટિકડી-૫૫
વડે ટિકડીઓ ખનારી લેા

ગાહકોનો આભાર માનો

નિનય અને વિવેકનું સમાજ વ્યવહારમાં જે સ્થાન છે, તેથી મહત્વભર્યું સ્થાન તેનું વેપાર વ્યવહારમાં છે. સામાન્ય નિનય અને સાધારણ રિવેક દ્વારા વેપારી દુન્યામાં એવી એવી ઉચ્ચ પાયાનો થઈ છે— અને થઈ રહી છે—જે એવા એ અગત્યના મુદ્દાને અવગણે છે, તેમને માટે કંઈ વિશેષણ મધ્યસ્થ છે, તે કદાચ વિચાર્યું જ નથી. હિંદી ભાષાઓના દાખલો

હિંદી ભાષાઓના નિનય-પદ્ધતિને વેપારી દુન્યામાં નવોજ રેકર્ડ રચાયો છે

આજથી ૮૦ વર્ષ પહેલાં હિંદી ભાષાઓએ ડેવનગરી (આર્યોના-અમેરિકા)માં એક નવાની મળી દુકાન ઉઠાવી હતી તેમજે આદિવાસી માટે કહો વા રિવેક ખાતર કહો, પોતાની દુકાનમાં ગ્રહાણ અલગ નીચની મતલબનું પાટિયું ટંગાવી દીધું હતું

જે અમે તમારો આભાર

માનવા સુધીએ તો તમારી

ખરીદી તમને મુક્ત પડશે,

જે આભાર-પદ્ધતિનું પરિણામ? એજ કે, આજે હિંદી ભાષાઓની કુલ ૪૫ દુકાનો થઈ ગઈ છે અને એક, તે દરેકમાં ઉપર પાટિયું ટંગાવી દેવાયું છે

આ નિવેશન-પદ્ધતિ દર્શક તરફ મુક્ત નથી વર્તી નથી જેણે કાંઈ નાકર આદરનો આભાર માનવાનું ચૂકે છે ત્યારે, આદિવાસી પ્રમાણે આદરની ખરીદીના પૈસા તેને પાગ આપવામાં આવે છે—તેને, મુક્ત માન મળે છે એમ. કપાલે નુકસાન—ના—દોષ, આંતરેકાપચીનો દંડ—અન્ય વેચો પડે છે, પણ તેથી જે આદિવાસી થાય છે તે નેત્રીનું રૂકમ ખર્ચાને પાછું મેળે થઈ સકતી નથી.

હિંદી ભાષાઓ પોતાની એ પદ્ધતિથી ખુશ ખુશ છે, કમ્પેન્સે જવારે તેમનું અંક

વાડિક વેચાણ ૮૦૦૦ પૈડા જેટલું છે, ત્યારે ભાગ્યેજ અડી પૈડા દર અંકવાડીએ ગાહકોને પાછા આપવા પડે છે

મૌખિક આભાર

હિંદી ભાષાઓના દાખલો મેશક મૌખિક આભારનો છે એવો આભાર, જેને માટે એક પાછો ખર્ચ નથી થતો—અવગણ, હિંદી ભાષાઓ પેટે, શર્ત ન રખાય તો શર્ત રખાય તો, મેશક, થોડાક ખર્ચ થાય ખરો શા માટે ત્યારે, આપ પણ પોતાના આદરનો આભાર માનવાનો નિયમ બનાવી ન લો?

જે આભારના લાભ ધણા છે આદર ખુબ થાય છે, કરી ગયર સગળ ઉત્પન્ન થતા, તેનો નિકાલ સહેલાઈથી આવી સકે છે, આદરો ખીનઓને સિદ્ધારિય કરે છે અને સૌથી છેવટે વેચાણ વધે છે

છાપેલા આભાર—બોલ

મૌખિક આભાર પેટેજ છાપેલા આભાર—મેલ પણ પોતાની નોખી ખુશસીયત ધરાવે છે, કારણ કે જ્યારે મૌખિક આભાર પણ માનમાં નિસરાઈ જવાનો સંભવ રહે છે ત્યારે છાપેલા આભાર—બોલો લાખ કાળ લગી તાજા રહે છે

છાપેલા આભાર—પ્રદર્શનની મળી પદ્ધતિનો છે, જેમાં જો કદા એ તો આપણે તમા કમ્પેન્સે પ્રચલિત પણ છે? પ્રગટ એથી વધુ અસરકારક અને ચૂરપ અમેરિકામાં પ્રચલિત આભાર—કાપવીની પદ્ધતિ દર્શક લગી આપણે તમા કપાલ મળે થઈ નેત્રામાં આવી નથી તે જરૂરી કમ્પેન્સે અંકરન છે

આભાર—કાપવી

કેવી રીતે છે, જે આભાર—કાપવી? આ વડો, તેનો એક નમૂનો

(૧) જેમાં પડેલમાં એ પદ્ધતિ વડુ પ્રચલિત દર્શક, પડેલમાં લખાયા "Received with thanks from" દર્શક મેશક થાય છે

શુદ્ધિયુક્ત

આપે અમારે ત્યાંથી ખરીદ કરી, તે બદલ અમે આપનો આશાર આપીએ છીએ. અમારે વિશ્વાસ છે કે, આપ પોતાની આ ખરીદીથી સતોષ પામ્યા હશે. અમે આશા રાખીએ છીએ કે આર્થ પોતાની હવે પછીની બધી ખરીદી અમારે ત્યાંથી કરવાની નિર્દેશાની પાલન કરાશે.

છતાં જો કોઈ કારણસર આપને આ ખરીદીથી અસતોષ થયો હોય તો તે તરતજ અમારે લેણે લાવશે. અમે આપને આથી આપીએ છીએ કે, અમે જો અસતોષ હોઈ કરવા બનવું બહુજ કરીશું.

ફરી વાર અમે આમાર માનીએ છીએ

આ પ્રમાણેની કાપડીઓ છપાવો, કેક ખરીદી વેગા માલકન માય પી સાથે ચા હાથે-હાથ (જો ટપાપ દ્વારા માય મ ગાવરો હોય તો પારસલમાં મુકવામાં આવે છે) આપવામાં આવે છે. અત્યંત, એ કાપડીઓ સામાન્ય દેશનિન પેઠે જેમ તેમ નાંદિ પરંતુ ઉચ્ચ પ્રકારના કાગળે ચા કાડું પર મુદ્ર રીતે છાપવાની દિશાએ, જેથી તે ગોપની હોઈ

વેચાણકારનાં પાંચ ગુણો

એક બંગાળી વેપારીએ જાણે કહ્યું છે કે સફળ વેચાણકારમાં નીચના પાંચ ગુણો હોવા અનિવાર્ય છે -

૧. દસમુખપણું
૨. આદર-વિશ્વાસ
૩. મળતાનડાપણું
૪. કામ કરવાની ઉચ્છેદ બો-
૫. કામ કરવાની આવડ

એક વેચાણકારમાં એ પાંચ ગુણો છે વા નહિ, તે તેના ચિદરા પામ્યાં હશે નહિજ સકાય. તેને એકાગ્રતા એકા પ્રજ્ઞ મલિના પી તક આપો, એ મૂર્તિ દરમિયાનથી તેની કાર્ય-પદ્ધતિ બુદ્ધિ અને નમે પામી જશે કે તે ઉપચી કમોડીએ પાગ ઉતરી સો છે વા નહિ.

વેપારીની માન્યતાઓ

હું જે માન્યતા વેપાર કર છું તે પી ઉત્તમતામાં, જે વેપારી વળી કામ કરું છું તેની માન્યતામાં અને મદારી વેપાર પદ્ધતિમાં નદ વિશ્વાસ ધરાવું છું.

અજ્ઞને યજ્ઞીન છે કે મોટા માણ, પ્રમાણિક કાર્ય-પદ્ધતિ કારા, પાગ નાંદકોને વેચી સકાય કે

હું રૂઝવામાં નહિ બરફે કાન કરવામાં અને રખડવામાં નહિ બરફે પોતાના પોચને વગમી રહેવામાં માનું છું.

મદારી માન્યતા છે કે જો માણસ પાસિસ કરે તો કામચાલ થઈ સકે છે. વધુમાં હું એમ પણ માનું છું કે આપણું એક કામ આપની કાલના જે કામ કરતા વધુ નિદર છે અને વળી માણસ ત્યાં લગી નાકામ નથી બનતો, જ્યાં લગી તે પોતેજ પોતાનો આત્મ વિશ્વાસ ગુમાવી ન દે.

આજે જે કામ કરી રહ્યો છું તેમાં, આવતી નાંદ જે કરવા પી મદારી મારણા કે તેમાં અને અપાર પછીના ભારિમાં જે કામચાલી મગરાની છે. તેમાં મદને પુગે બરોસો છે.

હું રિવેકમાં, રિનયમાં ઉદારતામાં, દસમુખપણામાં, મિત્રતામાં અને પ્રમણિક દરીકાષમાં માનું છું.

મદારી માન્યતા છે કે ‘દરેક’ માણસ મારે દરેક પગે અને દરેક રમણે કંઈ ન કરી શકે જો હોય છે.

હુએ ત્યારે હું આ પગે કામ કરી રહ્યો છું. વધુ બો વધુ કામ કરવા તેવા રજ છું.

ચુરપિયનોની વેપારી કુનહ દેવ

ચુરપિયનોની વેપારી કુનહની આ એક તત્ત્વ ખરી વાર્તા છે.

એક શહેરના અમુક વેપારીનો વેપાર ખૂબ મોટો પાયા પર ચાલતો હતો, કે એકાએક નદિ જળાશય કાગળો સર ઘાટકો તુટવા અને મંદી આવવા લાગી વેપારીએ પહેલાં તો માસના લાવ તાસ વના આગમાં ઝાલું પાતુ કરીને ઘાટકોને આકર્ષવાના પ્રયાસ કર્યા, પણ કાગળો ન મળી. છેવટે તેણે પોતાના જવાન પુત્રની મહાદર્થી નીચલી મનસખતા દમનપત્રે છપાવી, શહેરના બધા બજારોમાં છૂટથી વહેંચાવ્યા.

આપ ચિંતાતુર શાને છે ?

બજારમાં ખરીદી કરતા સમયે અમારું ઘાટકો તથા ખીજાઓને જે તકલીફ વેઠવી પડે છે, તેનો હવાજ કરવાનું અમે હવે નક્કી કરી લીધું છે અને તેથી જો આપ—

- ૧ બજારમાં ફરતા ફરતા થાકી ગયા હો તો અમારા મિદમાન-ધરમાં અવી આરામ લો.
- ૨ નટકા અને પગાનાથી રેયજેળ થઇ ગયા હો તો મિદમાન-ધરના પંખાની હંડી દવા દારિંદ્ર છે.
- ૩ તરફથી ભેગવન હો તો આવો, કંડું તોત્રું, રસજી અને મીકું પાણી મળજી છે.
- ૪ સંઘી સતાવની હોય તો તમને ગરમી આપવા અમારા અંગીરો આ નૈષદ ન છે.
- ૫ વર્ષાદિથી ખીજાઈ ગયા હો તોય ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. અમારા મિદમાન ધરમાં તમે પનાદ જઈ, કપડા સુકવી સકો.
- ૬ આપની ખરીદીના ન્હાના ન્હાના બંડનો મેળવરી એક મોટું જંડવ પંધાવતું હોય તો તે પણ અમારે ત્યાં થઈ સકે છે.

૭ પૈસાનું પરચુરણ જોઈતું હોય તો તેમ મળી સકે છે.

૮ તાગ, ટપાલ, રેલવેના આવવા જવાના વકન, એન્ડ વ. વ. સંબંધી બધી વાતોનો પુગતો ખુલાસો આપને અમારા પુષ્કરજ વિભાગમાંથી તરતજ મળી જશે.

અને બેશક એ બધું તદ્દન મુફત અને આપની ઉપર કોઈપણ પ્રકારના આભાર યા બદલા વિના મળે છે.

તો પછી—

આપ ચિંતાતુર શાને છે ? એક વાર અમારે ત્યાં આવી, આરામ તો મેળવો.

—*—

હતપત્રો શું વહેચાયા, દરેકની જાહે આ મુદત સમયે કંઈત યજ ગઈ ખીજા દિને વેપારીનું 'મિદમાન-ધર' (જે બેશક એક ન્હાનો સુદર રીતે રાજ્યગારેલો ઘોડો હતો) ચીકાર થઈ ગયું. જે તથા નવકરે તેમની ખિદમત માટે સુકરંદ કરી દેવાયા. સોડો આવતા, આરામ મેળવતા અને 'મિદમાન-ધર'માં રાખેલા માસના નમુના, કેટલોય વ. જોઈ, કંઈક પમંદ આવતાં ખરીદી પણ કરતા. 'ઉપકાર કરનારનો આભાર માનો' એ દૃષ્ટિએ પણ સોડો વેપારીને ત્યાંથી ન્હાની મોટી ચીજ ઝુડત ખરીદતા જતા એટલુંજ નહિ જલકે તેમનો મોટો કાગ-જો ખાન વેપારીઓનો ઘાટક હતો—હવે આ વેપારીના ઘાટક થઈ ગયા.

એ ખરું છે કે, ઉપવી સમયે આપવા પાઠ્ય વેપારીને થોડાક ખર્ચ થયો, પરંતુ એ ખર્ચ ડારા તેણે પોતાની જે સકળ અદિના કરો, તેવી સ્વચ્છ ઝાદિરાત એટલાજ અર્થમાં ખીજા કોઈ રીતે થઈ સકતી નહતી.

‘ બહેનોના રૂપ શૃંગારની પરદેશી દવાઓ’

રૂપ શૃંગાર માટે વપરાતી દવાઓ મોટે ભાગે પરદેશી આવે છે, જેનું બાવ બકાંઈને કાંઈને ખમણાં વમણાં યથા ગયાં છે અને આજની હાલતમાં તે હજી વધવાનો સંભવ છે. આતે સુંદરી તક છે, જે કદી કદાચજ દાય લાગે છે આજેજ મંડી પડે, એવી દવાઓ બનાવવા ન્હાની પુછમા સેંકડો રૂપિયાની માસિક આતક મેજવવાની આ ખરી તક છે અને એ દવાઓની બનાવટ વિશે ખદબે દબે સુંઝાવાનું નથી કારણ કે, બધાના સમાદકાર તરીકે

કો સમે ટિ કસ

મવચ્છુદ છે, જે રૂપ શૃંગારને લગતી દરેક ચીજો બનાવવા વાપરવા અને વેચવાને લગતી માહિતીનું ખાસતપહેલું અને એકચુંગ શૃંગારની પુસ્તક છે એના રૂપિયાનુક્રમની ઝાંખી આ રહી —

હલકું ચા પિત્તામ્	ગિરક આંક ટાંગલો	ખાજ માટેના લોમન
ખાજ અને સુરમે	— — રાઝીર	વાળને ચુસ્કાકાર બનાવનાર
કીમ લેવી	રૂઝ, પ્રસાદી	પ્રવાહીઆ
કોલક કીમ	— પાવર	વેનિગિંગ કીમ
ચિદકા માટેના પાવર	— નવમ	શેરુ ખવાલી
— લોશન	લાઈઝન્યુસ ગિસરીન	— પાવર
હથ ચા માઉથ વોશ	વાહીના રૂપના સાથુ	રશાય કીમ
ટોઈપેટ પાવર	નિપરિટક	રેનો કીમ
— મિલક	વાળ કાઢનાર દવાઓ કીમ	સાથુ આગ લી
— સાંધુઓ	— — પ્રવાહી	— કાર્બોનિક
તરવ આંક	— — બ્રીઓ	— મધકી
તેવની વાસ દુર કરી	— — સાથુ	— ગુનાબી
— — કોપરેવની	વાળ માટેના કીમ	— ચમેલીને
— તલની	વાળ માટેના તેવ	— ટકણખાતે
— સંમિદાલુની	— કેવડાનુ	— ટોઈપેટ
તોવ માથ	— ખરા સુગંધીદાર	— દવાઈ
દવાના નામો નિમે	— ખસણ	— પ્રવાહી
દતમ જન, કાર્બોવિક	— સુગંધીત	— ખાખાં વાયોલેટ
— કીમ	— ચમેલીનુ	— બદાખી
— પેરેટ	— ચપાનુ	— છુરી
— બ્રુશીએ	વાળ માટેના તેલો બનરવટી	— સુરકને
નેવ ચોવિગ	— સુગંધીદાર	— ચદાંગ ચવાખને
ચોવેટ અને ચિનિયનટાઈન	— બોરસાલીનુ	— લેનેટી
ફોઈસ પાવર	— મારસર	— વચેના
— લોશન	— મોગસનુ	— વેની
બાય મોલ્ટ		હાજમત માટેના કીમ-સાથુ
મિલક આંક આમન્ડસ		
— — ફોરીસ કમ્પાઉન્ડ		

ખાસ બીજી આવૃત્તિ ‘એન્ટિક કામગ, લઈ પાયા, કુદર ડપાઈ અને મોલક ઉપરજ કીમન માન એક રૂપિયા (ટપાઈ અર્થ દોઢ આનો) (ખર્ચા અને વિદેશ બે શિલિંગ)

કંમર ઓફિસ, સોદાગરમાડા સુરત.

જોન્સની કંપનીનું કરારનામું.

* વેપાર વ્યવહારમાં જોન્સની પદ્ધતિનું જે
અધીન છે તેથી દરકાદ વેપારી સારી રીતે
અનુકાર છે. પોતાના વેપારનું વ્યવહાર વધુ
બધી-અને કંપની સંભોગમાં તે ખુદ વ્યવહાર
વર્તુમાન-અગમ વધારના અ. પિકાસસ
માટે જોન્સની પદ્ધતિએ જ કર્યું છે, તેથી
પરો અનુકાર કાઢવો મુશ્કેલી નથી, બધા
દરકાદ એ છે કે જે થોડાક સમય માટે
અજન્સી પદ્ધતિ ગમ કરી દેવાય તો વેપાર
વ્યવહારનો મોટો ભાગ નેનજેનાર્થી થતી
જવા અને વેપારી બજારે દુઝા પડી જવા

જોન્સની પદ્ધતિના વાલાનાબ અને નેના
વિષયો તથા કરારો વિશે કુશળતા દરમ્યા
અકા જોકે જે મ કરાઈ ચૂક્યો છે આજે
તેમાં કકત એક કરારો ઉમેરો કરવો છે
જે કરાર દેશ પદ્ધતિના વેપાર માટે વેપાર
મારના હોઈ, પરમેશ સાથે વેપારી સમય
ગમના આદના વેપારી-જોન્સની માટે છે

Whereas an agreement has been
made this day between
of... (hereinafter called 'the
firm') on one part and
(hereinafter called 'Sole Agent')
on the other part ... is
hereby appointed to act as Sole Agent
for India, Burma & Ceylon for the
above named firm for a period of three
years from this day on the terms
and conditions appended below—

(1) The Sole Agent's salary will
be £20/= (Twenty Five pounds)
monthly payable at the end of each
month.

(2) The Sole Agent is obliged
to send the firm only two orders
of Twenty Five apparatuses each,
every month. If the total sales do
not reach this figure the salary
will be reckoned in proportion to
the sales effected.

(3) For apparatuses sold in
excess of stipulated Fifty, the
commission will be calculated on
the wholesale price list and allowed.

(4) If not salary basis the Sole
Agent will receive 30% (Thirty per
cent) discount on small orders direct
or indirect, for quantities of 25, 50
and 100 apparatuses, he will receive,
in addition to this commission,
the special discount fixed in the
letter of nomination.

(5) Salary and or commission
on direct or indirect orders will be
paid on 30th of each month.

(6) The firm will not supply
goods direct to customers in the
districts mentioned above but the
orders and enquiry letters etc. that
come direct to the firm from these
districts will be referred and sent
to the Sole Agent, who will then
duly attend to them.

(7) All sorts of advertising expen-
ses will be fully borne by the firm.

(8) The letter of nomination,
literature, wholesale price list and
all other necessary materials, shall
be sent by the firm, at their own
expense with the first apparatus
ordered herewith.

(9) The duration of Sole Agency
is three years, with option of renewal.

(10) The terms of payments are
cash with order or draft of 30, 60,
or 90 days, with option to alter
these terms later on, when required.

(11) The firm shall have to
consider the proposal of depot, office
etc. later on if required and pro-
posed by the Sole Agent.

વેદક ધંધાદારીઓ અને સર્વોપયોગી સચિત્ર
ચુન્નદાતી વૈદક ગ્રંથ

મેડિકલ પ્રેક્ટિશનર

૫૦૦ પાનાં ૧૦૦ ચિત્રો પી. ૨-૦-૦ પોસ્ટેજ ભુલુ

જેમા દરદોના કારણ, ચિન્હ અને ઉપાયો, અક
સ્માતના ઇલાજો, શારીર વૈદકશાસ્ત્ર ચિત્રો સાથે, ન્યાય
વૈદકની માહિતી, બ્રિટિશ ફાર્માકોપીઆની આશરે
૫૦૦ દવાઓની ખતાવટો ઉપયોગ સાથે, આર્થ્રોઆઇટીસની
ખતાવટો જેવી કે, સુર્જી ગુસ્કાઓ ધનુ ચોપન માસુજ,
રમ, લગ્નો નગેરે બાયોકેમિકલ દવાઓ યાને વ્યાધી
હજાર પણ ઔષધ બાર વાપરનાની રીત, માત્ર સાથે,
પ્રમુતિશાસ્ત્ર ચિત્રો સાથે, દુર્લેકશત થેરેપી યાને તબીબી
દારી પચકારી વતી શરીરમા દવા નાખન કરવાની રીત
ચિત્રો સાથે ગૃહોપયોગી પેદાશ દવાઓની આશરે ૧૦૦
સંદેશામય ખતાવટો પુસ્તક પૈસા કમાવી શકાય તેવી
ખતાવટો, શસ્ત્રક્રિયાને લગતું જ્ઞાન ચિત્રો સાથે. પાટા
બાંધવાની રીત ચિત્રો સાથે વગેરે આપેલ છે

લક્ષ્યો:—ડૉ. ઉમર માનજી ચૌહાણ એન. કમ્પની, ગોંડલ (કાઠિયાવાડ)
અથવા કમર ઓફીસ, સોનારગઢ, મુન્દલ.

ફોજદારી કાનુન સર્વો-
પયોગી પુસ્તક.

ફોજદારી કાનુનનો શિક્ષક

૬૦૦ પાનાનો ૨ ૨ ૦૦ પૈા ભુલુ

જેમા સુધારેન ફોજદારી કાનુ-
દાઓ જેવા કે, દંડીયત પીનવ-
કાડ, દેસના વગેરે પ્રેમીગર
સાથે, કીમીનવ પ્રેમીગર માં
ગીનુ વગેરે સાથે, દિવંદનાનનો
પુનરા એકર, મુનગીની દીન્ટીકટ
પોનીસ એકટ બુગાર એકટ,
દોરનો અનિકમણ એકટ વિનેવ
પોનીસ એકટ, મોટર એકટ
રફેર એકટ, એકરટ્ટીરીગન એકટ
વિગેરેનો સમર, જેવા ને વાચનાર
ફોજદારી કાનુનના ન મેળવી
શકે છે

બાલવાંચન

તેમના હાથમાં મુકી જુઓ, અને
તેઓ કેટલા નાજીયાય છે તેની ખાત્રી
કરો. લખાતા હશે તે તેના લખાણો
વાંચીને નાજી થશે. નહિ લખાતાં હોય તે
તેનાં ચિત્રો જોઈને નાજી થશે.

‘બાલવાંચન’ના મહત્ત્વ યુ એટને રાઝનુ

માન એક પામનુ ખચ

ગરીબને યજુએ પવવગે. પૈસાદાનને તો
જો રમત વાત છે તમે પ્રાહુક ન હો તે
આજેજ ૩. એ મનીઓઈરથી મોકલો

‘બાલવાંચન’ સમર્થ અને સિદ્ધાન્ત
બાવસાહિત્યકાર શ્રી વલ્લભજી કવિના
તરીપણા નીચે પ્રસિદ્ધ થાય છે, અને હક
વખતમા તે ખુબ વખણાઈ ગયું છે

શિરનામુ—બાલવાંચન કાર્યાલય, રાજકોટ.

બાલસખા

— [બાળકોનું માનિક]

નવી હિમતલાલ ચુ. શાહ

‘બાલસખા’ એકની વાતો કે મખોગા
રજુ તરી કનુ, યજુ નાગોને ઉપયોગી સવ
નિમ્નો શિક્ષણની દૃષ્ટિએ રજુ કરે છે

એનો દરેક અંક બાનસાહિત્યના નિધ્યહન
વેખકોના વેખોથી ભરેલો હોય છે

જુનવી ત્રીજી તરી આ વરસના માહકોને
૨-૩ ખાસ અંકો અને બેઈ પુસ્તકોના જાન
મગે છે

તાકોટ પ્રાહુક થન જાઓ

૫૦૦ વાર્ષિક લઘુગ્રંથ

દેશના ૩ ૩, વરેશ ૩ ૪, (સિ ૧)

વખો—બાલસખા કાર્યાલય: અમદાવાદ.

નિષ્ફળતાના મુખ્ય સળખો

ફેરતાક વેપારીઓ જ્યારેય નિષ્ફળ નીવડે છે ત્યારે તેના ખરા સ્વભાવો જાણવા અને તેનો હકીકત કરવાને બદલે પોતાના નમીજનો વાંક કાઢવાને પ્રિયતર માન હોય છે. આમ કરવાનો કારણ એ હોય છે એક તો, અજ્ઞાનતા અને 'બીજી', બીજી હકીકત સામે હસીયા ઉભા રહેવાની નિષ્ફળતા. કાગળ કે, પોતાની નમણાઈથી તે પોને ખૂબ જાણકાર હોય છે અને બહારથી તે છુપાવવાનો ડોળ લાસે બાળે. નિસી બીજાઓમાં તેમને પોતા ઉપર નિશ્વાસ હોતોજ નથી.

પરંતુ જો તેઓ ખરી હકીકત જાણવા પ્રયત્ન કરે તો તેમને જાણાઈ જાય કે તેમની નિષ્ફળતા માટે તેમનું કંઈયું નિમિત્ત ના હોય. નમીજ જવાબદાર નથી, બલકે તીચેના એક યા વધુ સળખોજ કારણભૂત છે—

- ૧ પુછતી યોગ્ય
- ૨ પોતાની જોડકાઓ
- ૩ દુકાનની જગ્યાની અગત્યતા
- ૪ દુકાનમાં માનની કોઠા
- ૫ પોતાની નિમ-આવક
- ૬ પોતાના અવધારિયત રાશિ અને અયોગ્ય કિંદા વધુ પડતો ફેરવેયવ આ વધુ પડતો ચિંહોવાય પોતાક
- ૭ દુકાનદારની નફર જીભ યા કઠોર વાણી
- ૮ માનની કીમતમાં વારવારનો નિમ વાજળો અને અંકારણ ફેરાર
- ૯ માલકો આવળ બીજા વેપારીઓની નિદા
- ૧૦ પોતાના માલના ગુણદોષથી અજાનતા
- ૧૧ વાચાળપણ
- ૧૨ વધુ પડતી આપવુગી
- ૧૩ માલકની સમજકતા યા ફેરવિજનોથી બેદરકાર રહેવું
- ૧૪ વધુ પડતો ગર્વ યા ગુમો

૧૫ વાચક કરી, તેમને પૂરા ન કરવા

૧૬ રહમત મિદરો

૧૭ અપ્રમાણિકપણું

૧૮ છુટું મોલવું

૧૯ ખોટી દાનત

૨૦ લેણદેણમાં બેદરકારી

તમારા વેપારની નિષ્ફળતાનો સળખ શોધો અને તેનો હકીકત કરો.

આ પુસ્તકો તમારી પાસે છે?

ફાંસીગર : મહિત નવલકથા ૩ પાંચ

નફાકારક હુનરો : (ભાગ બીજો)

ત્રિવિધ પ્રકાશના હુનરોનો સંગ્રહ ૧૩. બે

મુજબનો વેપારી અનુભવ : મુજબનો

સફળ વેપારી રહજર. ૩ સાડા ત્રણ

મેડિકલ પ્રેક્ટીશનર : ગુજરાતી ભાષામાં

અંગ્રેજી વેદાની ચોપડી ૩. ચત્રા બે

કમ્પાઉન્ડર હિન્દુક : કમ્પાઉન્ડરના

બામિયા ૩૫, ગુજરાતી પુસ્તક ૧૬ દોઢ

મુસતાવુલ હિન્દ : અગમેરવાલા ૬

જ્વાળા વિશ્વતીની જીવન-કથા આના આકે

મુહમમદઅલી : 'મુનાવી'ની કથમે

આલેખાયલી જીવન કથા. ૭ આના

(મધાનુ ટપાલ ખર્ચ છુટું)

લખો:-કમર ઓફિસ, સોનાચરવાળા, સુરત.

આંખો-ની-નેમત

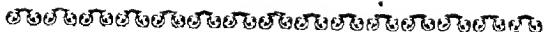
ખાતરીવાલો યોખો માલ, સાચા બચરાઈ
મોતીનો જનાવેલ મુરમો વાપરો. યોજસ
ફાયદો કરે છે

કીમત તોના ૧ના ૩ બે (પો. છુટું)

મોહમદ હોશ આહમદ વહાણવાલા

૬. વહેરારવા મોહલા, જામનગર

(કાઠીઆવાડ.)

વેપારની ચાવી

ધધાની મહીથી ગમરાના બાર્ડ બંદોને માટે આ પુસ્તક આશિવાદ સામાન છે થર બેડા. બીજા ધધાની રોકાણ કે નવકરી હોવા છતાં નામની પદ્ધતિ પચીસ ગણિયાની પુછામાં વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આબક કેમ વધાવવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં બપે છે તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના મેડા દુર દુર ઉદ્યોગની પણ સંપૂર્ણ વિગત એમાં સળ અને સારી બાબ મા જણાવેલી હોઈ પુસ્તક ધધાન કપોતી છે

અનુક્રમણિકા ૧ આખમાં નાખવાનું પાણી ૨ કાનમાં મના ૧૬ મટાડનાર દવા ૩ કોલ્ડ ક્રિમ ૪ કાવન નોટર ૫-ખાસી મટાડનાર દવા ૬ ગુણકારક છોડાની ૭ અમરી માટેના પાવડર ૮ અમરીના રોગો દુર કરનાર મનમ ૯ નડાપણુ દુર કરનાર સાણુ ૧૦-ગુનાળ લાવનાર પાવર ૧૧ તાવ મટાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દરેક ગળાને ૧૪ દુર કરનાર અમતારીક દવા ૧૫-દાવના દદ મટાડનાર દવા ૧૬ દાહી મોના મેડે લગાડનાનું ક્રિમ ૧૬ નાના બાજકોની દવા ૧૭ આંખ માટે મનમ ૧૮ પેન બાન ૧૯ ખીર મગડનાર દવા ૨૦ મેડામાથી દુધ દુર કરનાર દવા ૨૧ લેવેન્ગેનું પાણી ૨૨-લેવેનેડ ઘવડર ૨૩ તાહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪ વાગ બોજા માટે પાવર ૨૫ વાગ કમોડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવ ને પાવર ૨૭ વાગ કાળા કરનાર કલક ૨૮-દોડપુ પાવર ૨૯ વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ લામજનુસ અને ગિસરીન ૩૧ દાવના માટેની દવા ૩૨-Enth Powder ૩૩-સધીયા મટાડનાર દવા ૩૪ કાષેમિક સાણુ ૩૫ તાકાતની મેળીઆ ૩૬ સુગધીદાર પેમેડ ૩૭ સુગધીદાર સાણુ ૩૮-લેવેનિક પાવડર ૩૯ ન ૪૦ કાણુ ને માફન છુદ ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-મણુ, ટેળી લાન ને માન બુદ ખાદિશ ૪૪ રત્ન દાવિશ ૪૫ ક્રિક વદ નુધી બગડે નહિ એની લાહી ૪૬ અધારમાં અગ્રિક એની શાહી ૪૭-કમળને લોટરનું માવનર દવા ૪૮-કપડા પર લમવા માટેની શાહી ૪૯ કાવ વાનિયા ૫૦ કોવમાનું બજા ૫૧-પાણુ બગે એની દર્બ પાનાય કે ચીનીના તુટેલા વાસજ જે નાર મિથનુ ૫૨ અમતારીક પાવડર ૫૩ અમતારીક પ્રવાહી ૫૪ આંત્રીનું ચિદ કરનાર પાવર ૫૫ ૫૬ પા લખાખ માટેની શાહી ૫૭ છુમ સરતો સાણુ (અક આનાથી પણ મોજાતા અક રત્ન, પદ બીજા માનુ કાણુ છુ દોલિસા પદ પ્રવાહી સારસ ૬૦-પ્રેસનાલાઓ માટે અમતારીક પ્રવાહી ૬૧ ફાનિયર પાનિશ ૬૨ ફાક્ટેન પેન મટેની ૬૩ શાહી ૬૪ મશિનમાં પુરવણુ તેલ ૬૫ આખીએ ને નરસ કરનાર કાચગ ૬૬-રખર રટોપની શાહી ૬૬-તાહીથી લખેન લખણુ જુલાવનાર દવા ૬૭ ૬૮ ૬૯-કળી, જુ ને લાન શાહી ૭૦ ખરગણુ સણુ ૭૧, ૭૨, ૭૩ ૭૪ હેકામરુની લા લીવી ૭૫ અને વાયે નેડ કાહી ૭૬ ૭૭-પુરની સુગધીદાર મિદગીઆ ૭૮ કાર્ડના તળા ૭૯ બ પર ચિત્રના ચોરડ કાર્ડ ૮૦ ગુલાબની સુગધીદાર ટિકટીઓ ૮૧ અમતારીક રમીઓ ૮૨ ચેરેલી સુગધીદાર મિદગીઆ ૮૩ બદુદ રમ ૪ ૮૪ ના પાનના બીયા ૮૫ ૮૬, ૮૭, ૮૮ કુશીકેટીંગ કાળા ૮૯ લાવ લીલા અને જાસામે માખન પેશ ૯૦ તેસાર રખના સિકાઓ ૯૧ પતરાની રવટ ૯૨ ફેન્સી વચ્ચવદાર બોચ ૯૩ ૯૪-પુકાના મુગાડાર અને પચલ ૯૫ કાળા કાર્બન વેપર (નવી જાતના) ૯૬ રખસ પાળા ૯૭ રમર રટોપ ૯૮ બનાવ ૯૯ રેતીના કાચગ ૯૦ રેસમી રમલ પર કમી લટ લાકા ૯૧ ૯૨ ૯૩ ફેન્સી સર્લિન ને ૧૦૦ સુમ બચસરના તપાર કાઢે ૧૦૧-ચિત્રના ચોરડ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રપુકા મુગાડાર ૧૦૩ ૧૦૪ ૧૦૫-કાળા, ૧૦૬ ને જાસમેડ કાર્બન વેપર ૧૦૭ ૧૦૮ ૧૦૯, ૧૧૦-લાગી દ્રેચ ૧૧૧ ને લાવ લાખ ૧૧૦-મુગરાક રમાન ૧૨ કળી ૧૧૨-હેકેટામાફ અર્થાત કુષીકેટર

૧૦૦ પાના ૬ આર્ડ ૧૦૨ ઉગદા કવર કોમન માત્ર ગાડી પિરા ચોરડે ને બાના જુલા, (પરેગે માટે સહિત સિમિત સાદા ચાન)

લખો—દુધાં ક્રીડીશ, સોલમરનાં મુલ

નોંક શ્રોત્ર [હિન્દી માસિક]

તત્રીઓ જનાબ કેદારનાથ બટ્ટ અને ચૌમપ્રકાશ શર્મા, આગ્રા

આ હિન્દી માસિક રમુજ સાહિત્ય પીરસે છે વાર્ષિક એક ઉપચિના લગાશમર્મા મસ્તુજ ગણાય.

કુટુંબાલ [છંદ આંક]

તત્રી જનાબ અચ્યૂત મુદ્ગમ્મદ સાન્નિક 'મરદમ', રચુન.

બર્મામાં વસના મુસ્લિમ ગુજરાતી બિરાદગીના આ એક માન મુખપત્રે, છંદ પ્રસંગે ૧૦ પાનાનો દળદાર ખાસ આંક પ્રગટ કર્યો છે, જેમાં ઉમ્દા નજમી ઉપરાત દિવ્યરૂપ મજમુનો અને લગમજા બે ટકા લેટલા ફેરાશ પણ આપનામાં આવ્યા છે કામળ-શાહી-બ્યોકની આજની માનિત મોઘારીનાં સમયમાં આવે સાદસ સાચેજ, પ્રશસાપાત્ર છે બર્મામાં વસતા મુસ્લિમ ગુજરાતીઓએ 'ધમખાવ'ને વધુ અને વધુ ઉનેજવુ બેઘબે

દર્શક કુર્આન

અનુનાદક જનામ સિરાજુલ કુરયગી અબ હાસિમી, માગદોલ

આ નાનકડી પુસ્તિકા, 'માનના ખાસ આંક તરફે પ્રકટ કરવામાં આવી છે અમા મુરબે' ફાનિહા ઉપરાત મુરબે બકરની પહેલી મહુ નાર આયતોની વિસ્તૃત સમજૂતી અમાઈ છે, જે વાચ્યાર્થ કુર્આની તળવીમ રપષ્ટ થઈ શકે છે.

પ્રથમ જુઆરકબાદનો મુસ્તહક છે, છતાં 'ઈમાન'ની અનિયમિતતા સાદ્યા વિના રહેતી નથી

ખાલસખા [દિવાળી આંક]

તત્રી જનાબ હિમતલાલ 'ડ' સાહ, અહમદાબાદ

અહી વર્ષેથી પ્રગટ થતા આ બાળ-માસિકે પોતાનો નવેન્નરનો આંક દિવાળી આંક તરીકે

પ્રકટ કર્યો છે જે પોતાના ઉમ્દા અને દિવ્યરૂપ લેખો, કવિતાઓ, ભારોભાર ચિત્રો જ થી ૨૫૦૦ મોહક બન્યો છે બાળકો અને સાદાત પૂરો વાચ્યા વિના પહોંચી શકે નહિ.

લેખવા ધમ બહલ ત રીને ધન્યવાદ

મદાલ [હિન્દી માસિક]

તત્રીઓ જનાબ મિશોરીન્દા બાજપેય શાસ્ત્રી અને શ્યામસુંદરલાલ દોસ્તિદ, આગ્રા

નવુ હિન્દી માસિક છે લેખોની ચુલ્હી સારી હોઈ, ફસપ્રદ વાચન સામગ્રી પીરસી રહ્યું છે વાર્ષિક ઉજ્જવળ રેખાવ છે

રત્ની છત્રન [માસિક]

તત્રી જનાબ મનુભાઈ જોધાણી અહમદાબાદ બે મહિનાથી પ્રગટ થવા માટેલુ આ નવુ રત્ની માસિક પહેલા અકબીજ પોતાના અપસારપદ બાવિની દલીલ રેશ કરે છે લેખોની ચુલ્હી ઉમ્દા છે બાને રેદક, રસોઇ, મુદ્દજોગ, વ ના વિષયો દરેક બહેનને માર્ગદર્શક કેપ થઈ પડ્યા વિના રહેશે નહિ, એટી ખાત્રી છે

પત્રને છેડે 'શિશુ વિભાગ' પણ છે, જેય પોતાના વિષયને ઠીક ઠીક છંદાક અર્પેતા હોઈ, એક દે 'રત્નીછત્રન'નું પ્રકાશન ગુજરાતી રત્ની-માસિકે મા એક મુદ્દ ઉમેરે કરે છે

તત્રીભાઈને અભિનેદન અને તેમને ઉત્તેજવાની વાચકોને સિકારિય

પહોંચ

• ત્રિચાહ દુસપનિયહ-રાદેરનો ૧૩૫૭ હિજરીનો હિસાબ અને રિપોર્ટ

હીન્દી છંદ પ્રસારની આ રાદેરી સરયા સારી પેટે બગીરી છે વાર્ષિક ખર્ચે ૩ ૧૮૦૦૦ જેટલો છે કાચમી આવક કશી નથી મદદની મુસ્તહક છે

• અહમદને ઇમદાદીહદ સુત્રન જમાલત કવમે જરાદિ-અહમદાબાદનો ૧૩૫૭-૫૮નો રિપોર્ટ

એજ વરે પ્રધાનશ્રી આ નાનકડી મંડળી જમાવતી બહુ મોટા ઓલિમ્પિક કેળવણી પ્રશ્નકરવા, તેમની બેઠારી ફૂટ કરવા પ્રશ્નસ કરવા વેપાર થવા માટે લેવા દ્વારા મદદ કરવા અને તબીબી ડોક્ટરોનીયો દ્વારા તેમને આજીવન માટે ઉત્તરજવાન હૃદય આગયો રાગે છે પોતાની પ્રિન્સીપાલ પહેલા વર્ષ માં તેણે કેટલાક જમાવતી બાઇઓને દંડી કામ અને પત્રવ્યવસ્થા ગ્રામીણવાની મોઢાવણ કરતા ઉપરાંત બીજા અનુક્રમ થવા માટે લેવા આપી નેજ બિરિમવાદ જોવી છે

મંડળના આતથો લેતા, તેણે જ નહિવત છે. અલ્પમદાબાના જમાવતી આજીવો તેને રૂઆ દ્વારા પચાસ મી, તેની માનો પરેશાનીયા દુર કરવા ઉપરાંત બીજા સક્રિય સદકાર આપે તે બે વાર વર્ષના નાણાના તે જમાવતી ૭ હીનો સમય અત વાવી દેગ, અરો યજ્ઞીય છે જમાવતે પોતાની ૧૧ની ૧૫ ઉજ્જવન જતાવતી છે તે તેણે અનુક્રમ તે કરજીય રાગુ.

કાચ રાહોને વિશે મુબારકબાદ

* પ્રકાશ પ્રિન્સિપ પ્રેક્ષકમનના નુ ૧૦૬૨

આપકા જ્ઞાનાર આ નમનમગી રાખે ખાનાનુ આર્મ માઈ ૫ કપાયુ કેલકર, તેના માનિયોની હૃદય પ્રજાભાવનાની સુન ૨૫ છે વચ્ચે નમનમગી મદદાર હિંદ નમનમગી મેકે મુખ્ય બાજનો તથા દિન્ટ વેલકેર ગેરોસી-એશનની કમ મેનો કેટલા આપકામા આપે છે અને ઉંડે મનિય પાનાવાકુ કેનેડર

૧૨જાના આ હૃદય જેન્ટર માટે પ્રેક્ષક માનિય બાઇઓને મુબારકબાદ

* મુખ્ય સનાર મંડળી-મધુવાના નેન્ડર ૨

મધુગની નાખીતી વેપારી વેતીના બે ૧૨૬૨૬ મળી છે જેમાંનું એક તદન માફ છે અને મસિખ પાના ધરાવે છે તે રૂઝડ ૨૨૫૫ મિથો કમવાણુ હોઈ, હિન્દુ બાહ્ય ગાંઠે ખામ છે

ની ના પુરતક મગર છે અબિધાય હરે પગ નનાનક દુનરો બાગુ ખીતે

મુસ્લિમ બિરાદગતે ઉપયોગી

બે મહાન નરોના જીવન જીતાંત

ક. મા. લ. પા. શા.

વર્કોના તાન્હુદાર અને ઉકાન્ક અતાતુર્ક તુ ઝીણામાં ઝીણી હકીકતથી લરેલું ઘણા ચિત્રો, શ્રી કલર મુંદર કવચ જેકે સાથે જીવન ચિત્ર

કીમત ૩. બે

આખી દુનિયાને ડોલારી એશીયા ખામાં બે હજાર વર્ષ પર સ્વતત્ર અંગત્ય સ્થાપનાર વીર નર

તુ જીવન ચિત્ર. તે વખતના મુસલમાન યુદ્ધના ચિત્રો થી લગ્નુ કલર જેકે

જી. સ. ખા. ન.

[બનેલું ટપાલ પાથ જુદું]

બને ગાયે લેનારને પોન્ડે ફી] કીમત ૩. બે જ્ઞાનવર્ધક પુસ્તકમાળા ઓકિસ પોન્મગાદુ ગેડ. અમદાવાદ.

• 'કમર'ને લગતા વિષયોના પ્રશ્નોના જવાબો અને કમવાર મુરત મેગ ધાય •
છે. બેઝી વેળા વધુમાં વધુ ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ મળી શકે.

• ટપાચ દ્વારા ખાનગી જવાબ એકઠાં તો દરેક પ્રશ્ન દીઠ પાચ આનાની
(બર્મી: આઠ આના અને પરદેશ: નવ પેની) કીકોટી ખીડની [વી પી. ના
ઓર્ડર રાખીકારતા નથી]

૨૪૬૩-ક. સુ. અલમગચાદ-(૧) જાપાની માલ દિન્દ મંગાવવાની મનાઇ નથી. અલખત, જર્મની, પોલેન્ડ, ડેનમાર્ક અને મેગલ સાથેના સંબંધ લગાડેને સખમે છુટી ગયો છે. (૨) જર્મની ખ. ૧ દો પાસ મે. રહી મકાની નથી (૩) જાપાને માટે વપરાતા મુજ પ્રિન્ટ હવે દિન્દમાં ક્યાંક ક્યાંક ગને છે, એ ખરું પણ તે ખુબજ મહેંગા પડે છે. યુરપથી લગાઇ પહેલાં જે ભાવે મુજ પ્રિન્ટ આવતા હતા, તે ભાવે તો દિન્દમાં હજુ લગી ગતી સકતા નથીજ.

૨૪૬૪-વિ. ખ. વી: મહેસાણા-એક પ્રતથી અનેક પ્રતો કાઢવાના સાધનને કૃષી કેદર કિવા હેક્ટોપ્રાફ કહે છે. કૃષીકેદરે ૩. ૩૦ થી ૩. ૧૫૦૦ લગીના પ્રકાર પ્રકારના આવે છે. એની પુરી વિગતો મટે કમરનો

૪૬મે અંક જોશે. હેક્ટોપ્રાફ ધરમેળે ખતાવી સકાય છે તેની માલિતી કમરનો ૩, ૭૬ અને ૧૦૮માં અંકમાં છે.

૨૪૬૫-સા. સુ. મો: જામનગર-કમરનું ટપાલ અર્થ મુગતથી જામનગર માટે અમારી એફિસને નક્ક હીક ફક્ત એકજ પેમો ધાય છે. કારણ કમર ટપાલ ખાતામાં જાપાના ખાસ દરના કાનુન મુજબ રજિસ્ટર થયેલું છે પરંતુ અમારો સિવાય બીજો કોઇ શખ્ત મોકલે તો તેને ૭૬ પોસ્ટા દરે પહેલાં અુદી તોલાના બે પેસા અગ પડી દર અડી તોલાના એક પેમાના દિસામે ટપાલ અર્થ કરવો પડે છે.

૨૪૬૬-સ. સા. જોગાંર-૧) 'ફાયર ક્રેન્'ની ઇટે ખતાવવાની માલિતી હવે પછી જાપાને (૨ અને ૩) રિયાસતોની સગા તેમજ ખાખાતા નિજો ૫. વ. ની પુરી વિગતો

વહાડકાપ વિના વૃધરાવળી [ગાળીમાં પાણી]

ફક્ત પંદર મીનીટમાં છંદગી મારે સારું કરે છે.

• મુંબઈમાં મેળાપ દર મહીને તા. ૧ થી ૬

ક્રમાગ-હરરપાલા ખીડકીંગ, મોલપીકા. બાઈ.ના દીવસોમાં મુરત મેળાપ

લખો:-ડૉ. એન. એલ. બર્મન લાહોરીસીક એક્ષપર્ટ.

શંકર જીવત, ... નં.-૨ ખાસાજ રોડ-મુરત.

દળમે સારા થયેલા દુદીઓના નામો અને વડ વીચત બે આનાની નીકીટ ખીડી મંગાવો.

રસશાળા ઔષધાશ્રમ, ગોંડલ (કાઠીઆવાડ).

ગોંડલ મહારાજશ્રીના અશ્રમે અને રાજવૈદ્ય હવરામ કાવીનાસ શાસ્ત્રીશ્રીની દુબરેખ નીચે ત્રીસ વર્ષ થયા ચાલતી આ ગોંડલ રસશાળામાં લગ્ન, રસ, રસાયન, ગોળા, અજન, દારુ, તેજ ધૂન નુષ્ઠ, અવનેહ, આસન, પેટાંત વગેરે કૃતિના મેંકડા મતના આયુર્વેદિક શાસ્ત્ર સિદ્ધ આપેરા અને છે.

મહાલક્ષ્મી વિલાસ

આ ઔષધતા મેવનથી છાતી, ફેફસાં, લીવરની નળખાઈ, પાતુશીલુતા, લોહીની શીકાશ, વીર્યદીલુતા, નરવગતા, કમતાકાત આદી દરોનો નાશ થાય છે અને તાત્કાલીક ફાયદો થાય છે સ્ત્રીઓ, વૃદ્ધો અને તરૂણોમાં કોઈ પણ કારણે આવેલી અશક્તિ આ દવાના મેવનથી દૂર થાય છે અને પુનઃ શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. તેમજ મક્તિ, આયુધ અને કાન્તિ વધે છે મન હુમેશા આનંદમાં રહે છે શોક, ઉદવેગ, ગ્લાની અને ગેરેની હુમેશ માટે ચાલી જાય છે. પરંતુ કાંઈ નથી.

કી. તોલા ૧ ના ૩. ૭

સુવર્ણ વસંત માલતી

છાતી ફેફસા મગજ અને આંતરડાને બળવાન બનાવે છે. કાચ રોગને મટાડે છે. તોલા ૧ ના ૩. ૧૨-૦-૦

દરેક ભાપાનાં સપુર્ણ સુચીપત્ર (પ્રાઇસલીસ્ટ) મફત

હુડ ઓફીસ અને કારખાનું ગોંડલ-કાઠીઆવાડ

આન્ય:-કાલબાદેવી રોડ, નં. ૪૧૧ વસંતવાડી, મુંબઈ નં. ૨

૧૪૬૭-૫. મા અ અમનમ-(૧)

મિત્રા/ કેક બનાવનાની કોઈ મોખડી હજી લગી ગુજરાતીમાં જણાઈ નથી (૨) બિલ્ડર બનાવનાનાં ચંત્રો અમારે ત્યાં વેચાતા નથી એ બધા ય તો એના ખાસ વેપારીઓ પાસેથી મળશે

૧૪૬૮-એન સ વદવાણુ-(૧) દેગી ભારતની ટોપી એટલે દોરીના ગુથાણકામની ટોપી ૧ ને ગુથાણકામ નો મેગક, હાથ મરી મરીજ કે પશુ જે કપડા પર દોરીની તબ બાળેલી દોર એવી ટોપી તોય તો, અનમત, એવું ભગતકામ યંત્ર વડે પશુ થઈ સકે છે (૨) સદે ટોપી ધોરાવી પીળી થય તા તેને સદા નળી આપના સદે-રા પડશે

૧૪૬૯-એ એસ એસ જી બ લુના-

અનાવિલ પોઝાર

અનાવિલ કોમનું એકજ મુખપત્ર

હાનિમનુ ત્રિગો દ મો-મેનોને અગાળી બચાવો એ દક્ષિનિન્દુએ વખાનના અનેક વિરો અને બીજા ઉપરોગી વર્ણો નુ કરવું માનિક વારિક લનાજમ (એટ પુનઃ સાથે) ૩ ૨-૦-૦, પદ્દેશ માટે શિર્તંગ આદ

પ્રેમમા હાપકામ પશુ આદર્શ અને અશાનન થાય કે

શ્રી અનાવિલ બધુ બિર્ટંગ પ્રેસ,

જુરાનપુરી ભાગમ, ભાડવાગી પેલ-મુન

મદ-(૧) ટોપીનું વાગનાનું કપડું નથા બીજા સામાન માટે વ માટે એ એ મુનની C/o ગેક બ્રધર્સ, કાવબાદેલી રોડ મુબઇ ૨ ને લખજો (૨) દુધ પેન્ટ વ માટે વપરાતી ટક્કો પરદેશથી તેવાગ આવે છે તેના એક વેપારીનું શિગતાનું આ છે — 'અ' એમ મુનર, ૨૨ કેનિંગ સ્ટીટ, કલકત્તા (-) લુના લુના પ્રકારના વેબન માટે કેવેન્ડર મેન્સુદેકમનીગ કમ્પની, મેકોઝ સ્ટીટ, રોડ, મુબઇ, ૧ ને લખજો

૧૪૭૦-મી ઇ ત્રિપાણા-(૧) કિટમ બનાવના એક કમ્પનીનું શિરનામું આ છે - કમ્પીરીયલ કિટમ કા કેનેડી પુન, મુબઇ (૨) નવલ -- મા માટે વિજ્ઞાનક બા પથા કરનાર યંત્રો જેનેરેટર કહે છે એવા યંત્રો માટે જેટ્ટ હન્ડનિયરીગ કમ્પની લિમિટેડ, મી, મુબઇ-૧ ને લખજો

૧૪૭૧-તી. ડી મે ગડગ-(૧) મેવ ઓર્ડર મિઝોસ એટને કેવગ ટપાન માટે યતો વેપાર એને લગતી પુરી વિગતો વિષા-ગની આવી પુનઃકમાથી મળશે (૨) ભાર્ય વિનોદ વ બાગો તાન્ત માસિકા થયા છે તેની પુરી વાદી માટે All India Press Year Book જોશો (૩) કુમરમા જણાતા બવાજ પ્રસંગો બમારા પોતાના આગ્રમાવેલા હોતા નથી, કેનાદ આગ્રમાવેતા હોય છે, કેટલાક પૃથક્કણ કરીને ચોક્કસ કરાવતા અને કેટલાક વિધાસપાન અને પ્રમાણભૂત સાધનો દ્વાતા મેળવાવતા હોય છે

૧૪૭૨-મો ક મા મુબઇ-(૧) ગધા કિરોજા નામ અડ નથી, ખડ નામ નો ગધા મિરોજા છે, જેને અંગ્રેજીમાં Ol-o-Resin કહે છે અને જે ગાગમાથી નીકળે છે એને વચલી વડુ વિગતો કુમરમા ૧૪મા અકમાથી મળશે (૨) નપથા મેવાગી કે અને તે કોમ પશુ દર્મગને ત્યાંથી મળી મકે છે (૩)

"કમર": અંક ૧૦૬ મે. ~ ~ ~

રજાર લેટેક્સ માટે K. V. Zacharia & Bros, Munakayam, Travancore ને લખ્યો.

૨૪૭૩૩-અ મુ વ હોડ પા-(૧) હાલ જાના પેન હોડરો જનાવવા માટે યત્ન આવે છે (૨) એવા યત્નો મુંબઈ કે કલકત્તા માં નેચાર મળવા સક્ય નથી એડર્સ આપી વગ-દેશથી મંગાવવા પડે છે એને માટે મુંબઈ થી કલકત્તાના મળીનના કોઈ પણ મેલેંગ વેપારીને લખી સકા છે (૩) જનજનો અર્ક જનાવવાની રીત હવે પડી

૨૪૭૪-ના કા મુખક-(૧) મદ્રાસ તરફના આપણીના વેપારીઓ આ છે N. S. Sheshachallam Chetty & Co. Stone થણા થણા કાયદાઓ ઉડાવ્યા છે.

આપણા કમર માસિકથી એમે પણ પણ કાયદા ઉડાવ્યા છે મુહુરમા હાથ સાધુ સિદ્ધીક હનિર-ચુદના કમર માસિના લેખ ઉપરથી જાણે ત્યાં જઈ, ઉત્તરોક્તિય શીખી સક્યા રૂપે પેહની ગતા લેખ ઉપરથી તે કામ પણ જનાવવા આવનાથી હાથમા ધાર મ્યુ છે..

શુ. વી. ડો-મહુર.

House Feb, Nellore, Umarjee Keshajee & Co, Camp Bazar, Cannanore (૨) કાણુના લિગ વેચનારના શિરનાના જાણુમ નવા પરણ સરહ ખનત એ વેપારીઓ આ છે-એન રામતિયામગ ધંધરદાસ દ્વિગોનાને, ડેરા ઈરમાઇન ખાન સામન સિધ સાદો સિધ મેના મંડી, પેશાનર (૩) કેશરના વેપારીઓ આ છે-કારમીર એન્ડ ટ્રિવેટ ટ્રેડીંગ કમ્પની, ચોકદન રેહ નીનમર, એન કે રામનન એન્ડ કમ્પા, દેહી કદન, ટાંકીતોર, જીનમર

૨૪૭૫-એ ખ મી-મનમનમ-૨૪૪ રના જુગા જનાવવા માટે જોક્તા ત્સાનજો તે કોઈ પણ કેમીરડને ત્યાંથી મમડી રનર

લેટેક્સ માટે જાણુના નંબર ૨૪૭૨ ના જેગ પ્રશ્ન ડોના જવાબ નેજો ૨૪૭ જુગા માટેના ખવા રસાયણો તથા રજાર લેટેક્સ નવાના પ્રમાણમા જોઈએ તો એમને ૨૪૭૦૧.૭૩૩, ૭૬ દુમગ મુદલના, જે જે હોરિપકલ પાસે મુખક ૮ પાસેથી પણ મળી સકશે

૨૪૭૬-૨ આ વ હુનર-આપણી પાસે જ જુનો -ધિયો-કે, તેની હાલ શી કીમત છે અને તે નવાજ મિકકા છે થા સામાન્ય, એ જાણુના માટે એ સિકકાની પુર્તિ વિમનો સાથે સિકકા વેચનાર-ખરીદનાર પેદીયાને વખશે. કાઠિયાવાડમા સિકકાના એક માંદર એ કી ખાન સાદિગ, મુગ મુનિમ હોરેન જુનામદ છે નેમને પણ મળી સલાહ લઇ સકા છે.

૨૪૭૭-કે થા જો વાકાને-૪૫૨૪૫થી મિકકો અને તેને લક્ષી ચોપડીઓ અને જાંતે સામાન વ વ એમને ક્રિસ્ટિયનિક સોસાયટી, ચર્ચગેટ રૂડીંગ કોર, મુખક ૬ પાસેથી મળગ

"કુમરનો ૧૧૦મો અંક

[કલકત્તા પ્રાંત્ય લેખો]

માનવ-ચાળ-તેની ઉપયોગિતા અને વેપાર જર્મન સિદ્ધવ-ધાણુ ખનાવવાની રીત-ધેરાં ઉછેર-દુન, કે થી અને જીન કાન થની કમણી

ગોનાનો ટોળ-ચ તુ વેખમાળાનો ઉદનો હકનો

લિપરિતક-મનાનના પ્રયોગો
ગોળની ખનાવટ-જેરડીના સમાધી
ગોળ જનાવવા.

વનસ્પતિનું ધી-મનાવટ સખધી
સપુષ્પ લેખ

ઓ જીગ અનેક બેખો પ્રયોગો,
દુષ્કાઓ, જાણુઓ વગર

५ म २.

~~~~~જાન્યુઆરી ૧૯૩૯થી ડિસેમ્બર ૧૯૩૯ લગીની વાર્ષિક અનુક્રમણિકા~~~~~

[illegible]

[୪୨]

"કુમર" : અંક ૧૦૯ મો

નકની સૌનુ	૪૮૫	એસેન્સ, અમર	૨૨	ખરજવાનો દવાજ	૫૦૧
નિશાંત ઉદ્યાગો		કપડા પર લખવાની	૬૦	ખાતર રનાયશ્વિક	૩૩૩
ચામડાની યનાવટો	૨૦	સાદી પીળી	૪૧૬	ખાસીની યાત્રીઓ	૧૬૬
માન અને શબ્દકુ	૪૮	કપડા પર લખવાની		પ્રજાલી તથા ચાકાનો	
બીડી અને સિગારેટ	૨૦	સાદી તાલ	૨૪૩, ૪૧૮	દલાજ	૩૬૧
રમખેરની સાદીઓ	૨૦	કપુરનુ તેજ	૩૦૧	પ્રજાલી માટે મનમ	૪૪૩
રેન્ડ અને બન્ટેર	૨૦	- માણી	૬૬	પ્રગટરની વધારનાર અર્થ	૩૦૧
પરવગી	૧૫૧	કપુરનો અર્થ	૩૩૧		૩૩૫
પ્રયોગો		કમ્પોઝિશન, છાપખાનાના		ગમનાત્મક	- ૩૭૫
ચતર આનંદન		રોવરનુ	૨૨	ચીની લીડીઓ	૧૬
નોંધગેતુ	૩૩૧	કલાદોષ ઈન	૪૧	મધકનુ તેજ	૧૫૪
અનિદ્રાનો દંધાજ	૨૪૩	કવિતાઇન નકલી	૪૧૨	મધકનો ખાનો	૨-૭
અનેક દરોની એક દવા	૧૫૪	માનવ વારનિસ	૧૬, ૨૪૩	ગુફોસનુ ગરમન	૨
અમળખનુ એસેન્સ	૨૨	મુખમીનાર	૩૦૩	માઈષ બોટર અથવા	
બક, કપુરનો	૩૩૧	કાચ સિમિન્ટ	૧૫૪	એકલા કામિનેટિવ	૪૨૦
- કશરનો	૪૬૧	ધોત ૧ મિશ્મલુ	૬૬	માઈષ બોટર નકલી ૨૪૪, ૫૦૨	
- ખુલસુરની વધારનાર		- પરલખવાની સાદી ર્થ		વિલસરો ફેક્ટરીનુ શરમત	૨૧
	૩૩૧ ૩૭૫	૧ થો	૩૩૧	મુખા દ	૩૩૨
- લખિ મનો	૩૩૩	કાનપુરી કાળી માદી	૧૬૪	મુદર	૧ ૧૫
આમ પ્રાપ્તનાર છુપી	૧૫૪	કાઈ સેન્ટના	૬૮	- પ્રવાહી	૧૧૭
આધુનીકીનો કનાજ	૧૫૪, ૨૮૭	કાળા મહી ૧૬ ૨૮૭	૪૧૬	ધીનો રુન મુખારનો	૧૮૭
આયુર્વેદિક કે ફી	૧૫૬	કાળા સાદીની લીડીઓ	૪૬૧	ચાપ તથા ખુજનીનો	
- આઈ	૧૫	કાળો ના સાઈકલ માટે	૧૧૨	દિસાજ	૩૦૧
આયે રિનનુ ઈન્ડોર	૨૮૮	કિશનિરાનો કાનો	૧૬૫	ચામડીના કાપ કુર	
આરંભકાલ સોફ		કીમ ચિદરા માટે	૩૭૫, ૪૨૦	કરનાર મનમ	૩૩૨
કરનાર છુપી	૧૧૦	વાજ માટે	૧૫૬ ૩૭૭	ચાક, આયુર્વેદિક	૧૫૬
આનંદન નોમગેતુ આનંદ	૩૦૧	કેપસુલ મિશ્મલુ	૬૮	ચાકી એલ્યુમિનિયમ	૧૪
આખના રાન માટે	૨૨	કેપ્સુલ વટર	૬૬	- કલી	૨૪૮
આખવા કપાસો	૨૨ ૩૦૧	કેરોલુ રાન	૧ ૧૪	- રશિયન	૧૧૧૨
કકરીવે વિકાસ	૫૦૧	કેશર, નકલી	૧ ૧૫	ચ દીના વાસનુ પી	
કેટન સિરપ	૨૮૭	- અર્થ	૪૬૧	સાચવણી	૨૪૩
કથઈ રાટ	૨૨ ૬૬	કેટનો દંધાજ	૪૧૬	ચાગનો ઢોળ	૧૫૫, ૪૬૧
કાન પોનાર છુપી	૧૧૦	કેટરકામ કરનુ, લોખંડ		ચિદરા માટેના કિંમ	૩૭૫
એકલા કામિનેટિવ અથવા		પર	૧૧૨		૪૨૦
માઈષ બોટર	૪૧૦	કેપરેન રોમ્બુ	૬૬	ચિદરાને મુદર યનાવનો	૪૨૦
એમેનિયા બોટર	૩૬	કેફી આયુર્વેદિક	૨૬	ચનનુ ખાળી	૩૩૨
એલ્યુમિનિયમ ચાકી	૨૪	કેલ્સિયમ, લાઈમ, ગુસનુ	૨૪૫, ૩૬૧	દીની વા નિગ	૨૨
એસિડ રાઈનિક	૨૮૮	કેલ્સિય ઈન્ડોર	૩૬૧	છાપખાનાનુ રાજ	
- સાઈટિક	૨૮૬	કથનો દંધાજ	૨૪૫ ૨૮૬	કમ્પોઝિશન	૨૨
		ખડખુચની ઝાલનો		ઈંડાલા, દવાઇ	૫૦૧
		લપોગ	૧૦૬	- મકાસી	૨૦૧

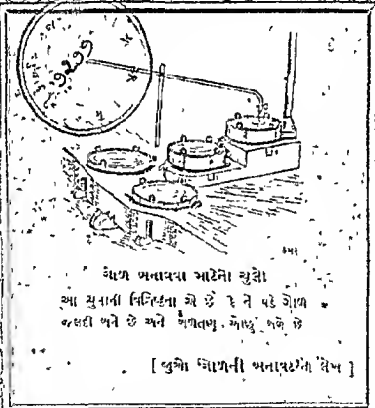
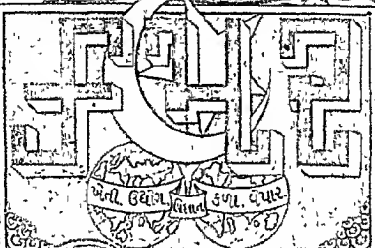
જ હુનાગક ધુળી	૫૦૧	હાદરની સોગડી	૩૭૬	ચેઈન બામ ૨૦૧, ૨૮૮, ૩૭૬
- પ્રયત્ની	૨૩	દાત-ગ્રાકકોનો પદાર્થ	૧૧૦	ચેટ ૧૧ દર્દનો હલાજ ૫૦૨
જ બુનો સરકો	૫૦૨	દાત સાફ કરવા નકલી	૪૬૨	ચેટની ગરમીનો હલાજ ૨૩
જ બર-બુડી	૨૦૦	દાતમા બરવાની ધાતુ	૩૩૨	ચોટાકિમમ સાધુદેહ ૨૬
જુવાબ-બુડી	૨૩, ૨૦૦	ધાતુ-ગાંતમા બરવાની	૩૩૨	ચોમેટ, વેસેલાઇન ૧૧૨, ૪૬૩
હાઈરિક એમિડ	૨૮૮	- ક્રોમ	૧૧૨	ચૌલિસ, નખ માટે ૩૭૬
નીકયર આયોડિન	૨૮૮	- સાહી	૧૧૦	- નિકલ માટે ૩૩૨
- કોનેરા	૧૧૦	- મફેદ	૧૧૨	- ફર્નિચર માટે ૩૭૬
- મુક	૨૪૩	હુળી, જ હુનાગક	૫૦૧	- કયા માટે ૯૮
હાથ કાઢવા, ચામડી પરથી ૩૩૨		નકલી કવિનાઈન	૪૬૨	- મોટર માટે ૬૭
- - ત માફુના,		- ફાર	૧૫૫	ફર્નિચર ચૌલિસ ૩૭૬
- હાથ પરથી ૯૮		- માર્શ પોટર ૨૪૪, ૫૦૨		ફ્લો-પોલિશ (Floor Polish)
- - શીતળાના ૪૬૭		- ચ.ડી	૨૪૮	૬૮
હોળ, ચાંગેનો ૧૫૫, ૪૬૧		- દાત સાફ કરવા ૪૬૨		ફ્લોઇડનું સરખત ૫૦૩
- સો.નાનો ૨૮૬		- પ્લોટિંગ ૨૩		ફાઉન્ટેન પેનની બુધ
તંબાકુના હાથ હાથ પરથી		- નધ ૩૩૨		સાહી ૩૩૨
ફૂર કરવા ૯૮		- હાથોદાત ૨૩		ફેટાક્રાફ્ટ ટિવપપર ૨૦૧
વાડવાની ગોળીઓ ૪૬૧, ૫૦૧		નખ-ચૌલિસ ૩૭૬		બરફ, મેન્થોલનો ૨૪
- બુડી ૧૫૫		નિકલ-ચૌલિસ ૩૩૨		બુક પ્રેસરનો હલાજ ૨૬૪
વાવ મટાડનાર સારખાત ૨૦૦		પરિજ્ઞા, ચોનાની ૫૦૩		બુક પ્રિન્ટ સાહી ૧૫૫
વાવની ગોળીઓ ૨૦૦		પ્રાયો, નધકોનો ૩૮૭		- બ્લેક સાહી ૩૭૭
વાવનું મિશ્રણ ૯૬		પ્રયમજાની સાહી ૧૧૦		- ગાલી ૫૦૨
તેલ કુપ્તનું ૩૩૧		પ્લાસ્ટિક માટી (Plastic Clay)	૨૮૮	- - બુડી ૫૦૨
- મધાનું ૧૫૪		પ્લેટિનમ-ક્રોમ ૨૪		- - ફાઉન્ટેન પેન માટે ૩૩૨
- ગોળી ૨૮૮		પ્રમેદનો હલાજ ૫૦૨		બ્લેટિંગ નાકલી ૨૩
- બોરસથીનું ૩૩૩		પ્રવાલી ચુલર ૧૧૦		બ્લેસપાનુનો હલાજ ૧૧૧
- માર્શિસ માટેનું ૨૦૧		- જુનારાસ ૨૩		બાળાગોળી ૫૦૨
- વાનું ૧૧૨		- રેણુ ૧૧૦		બ્રિલિયન્સાઈન, મુગધી ૫૦૩
- વાળ કાળા કરનાર ૩૭૭		- સરસ ૧૧, ૧૧૧, ૧૫૫		બ્રેકીંગ પાવડર ૪૨૦
- વાળ માટેનું ૧૫૬, ૨૪૫, ૩૭૭		- સાબુ ૨૦૧		બોરસથીનું તેલ ૩૩૩
- સાફ રબુ ૩૩૨, ૩૭૫		- વાળ કાઢનાર ૪૨૧		ક્રોમ ધાતુ ૧૧૧
- સાદ્ય માટેનું ૧૫૬		પાણી, ચુનાનું ૩૩૨		- પ્લેટિનમ ૨૪
દંતની લાહી ૨૪૩, ૩૭૫, ૪૧૧		- તેલ ૨૮૮		મચ્છરમની ૯૭
દમનો હલાજ ૩૭૬, ૫૦૧		પાસાની મલાઈ ૨૪૪		મચ્છર-નાટ ૪૨૦
દશાનનો મધ ૨૮૮		પિત્ત સાફ કરનાર નિશ્રુ ૧૧૧		મદ્રાસી હાંકણી ૨૦૧
દવાઈ હાંકણી ૫૦૧		પિત્ત-મિન્ટ વોટર ૯૭		મધ, નાકલી ૩૩૨
દત્તમજન ૧૫૫, ૨૦૨, ૨૪૪, ૩૬૬, ૪૨૦, ૪૬૬, ૫૦૨		પીળી સાટી, કપડા પર લખવા માટે ૪૧૬		- માખણ (Honey Butter) ૧૧૧
		પુસ્તક-વાસનિય ૧૧૧		મધુપ્રમેદનો હલાજ ૨૮૬

મમરા	૩૦૭	નાદિમન્યુસ કોરેલિય	૪૪૫,	સાદી મુખપ્રિયાસ	૩૬
મમરાનો હવાજ	૨૦૬, ૪૬૨		૪૬૨	સાદી કપડાઓ લખવાની	
મલમ, બાઈબુનો	૨૨	- ગિસરીન	૬૮, ૪૨૨	પીચી	૪૨૦
- છુલ્લુ મીઠી	૨૪૩	ભાગ સાદી	૪૬૩	- - ભાગ	૪૪૦ મી
- આમરીના કાથ		- - કપડા પર લખવા		- કાચ પર લખવાની	૪૪૦
ફર કરનાર	૩૩૨	આંગી	૨૪૩, ૪૧૮	- કાનપુરી કાગી	૧૬૬
- દરાજનો	૨૦૮	સાદી, દરજી	૨૪૩, ૩૩૫, ૪૧૮	- કાગી	૨૮૭, ૪૧૧
- મસાનો	૨૪, ૧૫૬, ૨૦૬	નિપ સામન (Lap Sol)	૨૪	- હીકડીઓ	૪૧૧
મગાઈ, પારાની	૨૪૪	લીલી સાદી	૧૧૨	- માલુ આટની	૧૧૦
મસાનો મલમ	૨૨, ૧૫૬, ૨૦૬	લેખન વાર્તાના	૫૦૭	- મલખાની	૧૧૦
મલખા-મલ	૧૧૧	લેખન પર કેવલકામ	૧૧૨	- કાલેટન પેનની બુ	૩૩૨
નાખી રાત્રી	૧૭	આટ રેલ	૪૧૧	- મલુ	૫૦૭
માદી, પાકિંગ	૨૦૮	- સાદી	૧૮	- મલુ પ્રિન્ડ માટની	૧૫૫
માથાના દર્દ માટે	૪૧૨	લોહીનો બનાવ ફર		- મલુ બીક	૫૦૭
માનિસા તેલ	૧૦૧	કરનાર	૪૬૩	- - - સુધી	૫૦૭
માકડ-રાત્રી	૧૭, ૪૩૩	વનાખી, ગોળીઓ	૨૦૨	- રખાર રૂટકપાની,	
મુખપ્રિયાસ	૨૪૪, ૩૩૭	પા તેવ	૧૧૨	નાચીને	૨૪૦
મુકુન્દ દીકરા	૨૪૩	પાપાને સાદી કપડા		- ભાગ	૪૬૦
મેથોપ બરફ (Menthol		રૂટક માટની	૨૪૫	- લીલી	૧૧૧
ફોલ)	૨૪	પાનિસ, કાચ માટે	૨૪૩	- કાપ ક માટની	૧૮
મીઠા-મીઠા	૨૪	- - - છો મીઠી	૧૨	- રાનની	૧૫૬
મીઠા-મીઠા	૧૭	પુરતક માટે	૧૧૧	રોળવાના કાથ કાલના	૪૧૨
રખાર મિલખ	૧૩૩	લેખન માટે	૫૦૭	મલુ મીઠા	૨૪૫
- રૂટકની પાપાને		પાસ ફર કરની,		મેન્ડુ કેવલકામ	૧૧
સાદી	૨૪૫	સ્પિરિટની	૪૨૨	સાનપાનડ મીઠા સામન	૪૨૨
- સિમિન્ડ	૨૦૬	વાળ કાલનાર દવા	૧૫૫	સફે માલુ (Menthol	
રોલિયત આદી	૧૧૧	- - - પ્રવાહી	૪૨૨	પેનની)	૧૧૨
રસાયણિક ખાતર	૩૩૩	- કાચા કરનાર તેલ	૨૩૩	સરો	૪૬૦
રખારની રેની યુવાની	૧૭	- કીમ (Hear		- બલુનો	૫૦૧
- - -	૧૭	- Cream)	૧૫૬, ૩૩૩	- મેન્ડીલનો	૨૧
સરખારની દીકડીઓ	૧૧૧	- તેવ (Hair Oil)	૧૫૬, ૨૪૫ ૩૩૩	સરસ, પ્રવાહી	૧૬, ૪૧૧, ૧૫
રેલ, પ્રવાહી	૧૧૦	મેન્ડીલનો પોને	૧૧૬, ૪૬૩	સા ૧૫ માટે કાગી રમ	૧૧૨
- લેખન માટે	૪૧૨	સરખા, કરનાર	૨૦૭	માદીક એસિડ	૨૦૭
રેની, મુલાની	૧૭	- કેની	૧૫૬	સામ પ્રવાહી	૨૦૧
- મલુ	૧૭	- જીરસ	૧૧	- સુનકાઈ મેલો	૪૨૨
રોસા કપોરોગામ,		- નિલકોઈકરેલુ	૧૧	સાસપેનીકાલ રખાર	૨૧
સાપાનાની	૨૨	- તાવ મનાનાર	૨૦૬	મિલનિયાથી વાસ ફર	
સર્વિસનો ખર્ચ	૩૩૩	- ફરજાલુ	૫૦૭	કરની	૪૧૬
સરેન્ડર નોટ	૪૧૨, ૪૧૨	- સેનુકુ	૨૪૫	નિમિન્ડ કાચ માટે	૧૫૫
સાદમન્યુસ	૪૧૨	- સાસપેનીકાલ	૧૧	- રખાર માટે	૨૦૬
				સુધી મિલિયાનાર	૫૦૭

કોષા ધૂષો સારો ?	૧૬૭	ટાંનફાન-વિવેક	૨૨૭	વાસાયાઓનો મદિદકા	
કામ કરતા રહે	૨૯૭	તમારી દુકાન નોકરિયે	૧૬૭	કરો	૨૦૬
કેડમીનો સાદસ	૪૭૧	દસ નિયમો	૨૨૪૭	વધારે વેચાણ	૨૦૬
કેવળ નદી, વેપરનો હેતુ		દસ ચુચનાઓ	૪૨૪	વધારે નદી	૨૮૩
નથી	૩૩૯	દુનન કેરી જોઈએ	૩૩	વેચાણ-ખર્ચ	૧૭૬
ખરીદનાનાઓની રાહ		નદી પ્રમાણ	૧૬૧	વેપારમાં સહાયતા	૧૬૭
જોડાને જાલે લેમને		નકાનો ખર્ચ ઉપયોગ	૨૩૧	ગીર્ણા અને સમજો	૨૬૩
શોધના માટે	૪૩૩	નરકનીની જરૂર	૨૪૭	સંદેહ પ્રાદનાત	૪૨૭
ખોટા બધાના	૨૦૬	નવિન જોષો	૨૧૪	સદાય વેચાણકાર	૨૧૧
આદરના સમયની કીમત		નહિ મળાવેનો માન	૩૦૦	સવરની જાદિરાત	૧૬૧
કરો	૩૩	નાણા-તળી	૭૩	સંકેત-આસ	૨૫૧
આદરની ક્યદી	૧૧૬	નિયમિતતા અને પડતી		સાત નિયમો	૧૦૧
આદરને ગુમાવનારાઓથી		કીમત	૨૯૫	દુનન અને કસમ	૪૭૬
દરેક રહે	૪૨૭	નિર્દયતાનો ઇંડાર	૧૬૫	દિસાળી આકાશ અને	
ગુજરાતમાં પ્રચલિત ૨૦૦૦		નુરીદ ૧૧ કવચ	૨૯૭	વેચાણની રાત્રી	૩૮૬
અંગ્રેજી રાહો ૨૧, ૭૦, ૧૧૪		પરચીસ સુન્દરી નિયમો	૪૬૮	દુર્ગી	૧૦૫
૧૫૮, ૨૦૨, ૨૪૬,		પ્રત્યક્ષ પસંદગીના ૧૩		ટોટનાનામાંનામાં	
૨૬૧ ૩૩૫, ૩૭૬		મુદ્દા	૨૫૧	કપાલ-પત	૧૨૦
ગુમાવાય આદરને કરી		"પાછા આવો"	૧૬૫		
મેળાએ	૩૦૦	પારસ અનુભવો	૩૮૫		
ધર્મમાં માન	૧૧૫	વેપારી મદતના	૨૪૬		
માનાથી કે દગામાંથી	૨૮	પેતાનો ખર્ચ ઉપયોગ	૨૮		
માનુ દુકાન	૧૨૦	પેતાના બાળને પોતે		અભિનાય ૧૮૭, ૧૧૫, ૧૭૧,	
ચિતાવર વેપારી	૩૮૭	ઓળખે	૨૮૬	૨૧૬ ૧૦૨, ૩૮૬ ૪૩૫	
ચોર-તપકથી સાવધા		પેતાનુ મગા ખરીદો	૨૧૫	એઈ એમ-૫૬૫	
રહા	૫૧૫	શિવના આંખી શ્લેટ		દુર્ન સાગા	૨૧૪
લુના કામગરનોનો નો		વેપારી સાદસ	૨૧૩	આલોચિક શિક્ષણ	૩૫
ઉપયોગ	૩૮૪	જો નિયમ દુનન	૨૮૭	તાજુ રાગી ૪૬, ૬૦, ૧૪	
મગી વેચાણ-મુક્તિ	૭૪	જોનો ટો, લેમ લખો	૧૬૫	૧૭૮ ૨૨- ૨૬૬,	
જોરાત માટે ખાસ		જાનતાયી વેપારી-		૩૧૦, ૩૫૪, ૩૮૮,	
દેખાવ-મારી	૦૩	સંજાઓ	૪૨૩		૪૮૫
આદિરાત-ટિપ્પેટ	૧૬૪	મજદુર દનાઓ	૩૦૧	લોસ માટે	૪૭૪
— ૨૫	૧૧૬	મહારી પાદના	૨૯૬	પુષ્પકો ૮૮, ૮૫, ૧૭	
અદિરાતની તપિન		સાંકેકામાં આદિરાત		૧૭૩ ૨૧૭ ૨૬૧,	
પ્રખ્યાતિ	૪૬૫	કો	૨૧૧	૩૦૫ ૩૪૮, ૩૮૨	
અદિરાતનો કોન્ટ્રાક્ટ	૭૪૧	મેકેવન ૧૧ નિયમ-કથા	૫૦૬	૪૩૬ ૪૭૭, ૫૧૭	
મોં મોં સરકાર અસા	૨૦૫	મોટરની કથ	૨૮	૨૧૬૦-૧	૩૫૬

ફેબ્રુઆરી ૧૯૪૦

દિલરોઝ [૨૭૨૬૬]

દેવીશ્રમ - Islam Bros દેવીશ્રમ ૧૨૬

આઝાદ

હોઝીયરી

નવેલી સુદી અને વ્યવ

ચાથી આત્મી 'પી' શુજાત હોઝીયરી
મીલમા અનેવ ગણકારક, મોળા, રંગ
ના પુત્ર જોડા મારક, બન્નાની જની,
વિગે વાપરે મુજર નથા દિનનો માન
ચેન ત્યા મારી કીકાદનમા મને છે, અને
પન્દેલી માગન અગિયારી મી સફે છે
બાર ધણાવ કાકાવન ગાન અગિયારી
નખને આઝાદ હોઝીયરી નામ નેમા
અમાન નાજીન મા કાન એ પાથ અને ન

બાર મામના કોડે પા પુત્રુ આન
આપી અગિયાર મારકને કી પી પી
નનાતી રામા આને ક
મા એવર નેવેલામ અધર્મ
પર આગિયાર ન, કાતુક અમદાવાદ
નાચ નુમા સોલજ મામે, અમદાવાદ

ફેક મકારના અને ફેક પ્રદેશમા થના
ગુમરાઓ નાના મોટા અગ્રેય, અગ્રેય,
દના, ગણપલુ નામુન, ભગદન, કદમાય,
અમાલી, દના, અમા, પેંગ અને પેંગ એક
અગ્રેયરુ કામ આપે કે નાદાન પિના
રોગોને મગાડી, નગીર પ તેનુ ચિન્હ નુદા
નના ફેલી નથી કોક નમા એક બાદથી
હુકુર ગાખીજ નેકએ રામ પી નીકાલુ
નોદી નન મધ નનામા અને ક

કીઅન, નાલી આદીનો ગેક કપિયો
મોગી આદીના એ ગપિયા
(પેકીંગ પોગરુન છુકુ)
મુખર્ નાનાના માન અગ્રેય

કાગરી છુકુસભારુ નેમાનભાદ,
૧ કાતુકુ દાન પામ-આદમનામાદ

[મુખમા મનિરદ માર નાક છોળી
ગીન બેલી પામે કાગરી ગુકુબાર્ક
માનમાગની દુકાન મગને]

“મુનાદી”નુ યોગલુ અકવાદિક-મુસિસમોનુ આદર્શ આખખાર

“મુસિસમ-ગુજરાત”

એ સમયે
ખરી મીતે દાઢ છે;
અ નાથી
આદી મીતે દાનલુ નથી.

ન આત્મ-
અનાવોથી આખખ- ફેર છે;
અો આવેલાન
અનાગીઅથી અમદાન અનાવે છે.

એની અનેક કવની લડતા પનિખામકારક નીવરી છે
છ વર્ષ દનિચિત એને અનેક મુખાલિશ દેખ્યાન હેકા પાડ્યા છે.

અના મનદન નવનીપી કાગ દના માટે આત્મ સફા માગકાન મટે - નુ પામ
પાનુ, દાની, અલીમા માટે મોના ફન છે પેન, ખેલી તળીઆકાન નંદચન મનગો
નના લેનરુ એન અમરે સા આ, એલી કદીક ખુચનીયનો કે

નમુનો મફત મગાવો. આહુકે અને	લસમ સફે-આદ કપીઆ બેર્ગ-પાથ કપીઆ પન્દેશ-કચ કપીઆ	દના ભાગા તાલિઅ દેદ. સુ ર ત.

વર્ષ દશમું

માસ ખીન્ને

અંક ૧૧૦ મો

ક મ ર

ફેબ્રુઆરી ૧૯૪૦

—: લેખાગ્રમ —:

દિન: ૩૫૫૫ ત્રણ

ખર્ચા: ૩૫૫૫ મન ત્રણ

વિદેશ: ગ્રિનિંગ ૭

ચિત્રો	ચેટાની ઉડેર	૬૮	રેન્ડર પેસ્ટ	૭૫
આગ રોપરવાળો કાણુ	જર્મન સિલ્વર	૬૩	વદા નસાડનાર ભુકી	૭૫
ઉમા રોપરવાળો કાણુ	ગરબી મનસા	૬૮	વાયોલેટ શાલી	૭૫
ખદમ વસ્ત્ર	પ્રયોગો		શાલીનું લખાણ મુસનાર	
ગોળ ઉકાળવા	ઉદર નસાડનાર દવા	૭૩	દવા	૭૫
માટેનો ચુપો	કપડા પર લખવાની કાળી		રોત્રોડોન્ટ	૭૫
ખીવા-વસ્ત્ર	ગરબી	૭૩	મોસ	૭૫
	કાળી શાલી	૭૩	નિરિટક	૫૫
	ખાસીની દવાઓ	૭૩	વાળોનો ઉદ્યોગ	૫૩
તંત્રીસ્થાનેથી	ચીનાઈ ચાની (Chinese Silver)	૭૩	વેપારી કળા	
પ્રસંગ ગંગ	નુ નસાડનાર ભુકી	૭૩		
ઉગર રાગડો	તાવ માટે ભુકી	૭૩	દેખાવ ખાગી	૭૭
શુભાચાલી તક	મળને ચુપ કરનાર દવા	૭૩	મનદર ડાંગર	૮૦
સ્વાજનક હાલત	દિમાગને વાકન આપનાર			
રાષ્ટ્રીય આયોજન મંચિતિ	પાક	૭૮		
	નમ્મી રંગર	૭૪		
	ચિનમ માટે કેનુ	૭૪		
ખેતી હુન્નર અને ઉદ્યાગ	ફેટેા પારનિસ	૭૪	પરચુરણ	
	બેલ-ધાતુ (Bell Metal)	૭૪	૫૭૫૮૭૦	૮૪
ગોળની ગનાવટ	મીની આદ	૭૫		
	મોદામા લખાડવાની દવા	૭૫		

ગુમાવાતી તક

હિન્દી લઝાઇને સદેકે પચ્ચીસ વર્ષ પછી દિન્દને આપોઆપ મળેલી એ ઇતિહાસિક તક ઝડપાયા દિના એજે જન્મ ગઈ છે, એ જોઈ ખૂબ દુઃખ થાય એ સ્વાભાવિક છે જમની જેવું સમગ્ર હરીફ જ્યારે પોતાના જ કંસુતોને કારણે પોતાના વેપાર ધધાને જ નહિ, પોતાના દેશનેય તારાજ કરતા લગભગ હોડ ગી બેસ્યું છે ત્યારે દિન્દને એની કાનિય હરીફાઈમાંથી જે સુકિત નમીગ થઈ છે, તેનો લાભ ઉઠાવવામાં ન આવે, એ તો આપણી કમતગીરી છે, પરંતુ જ્યારે એ લાભ ખીજા પરદેશને ખુદની લેનો જોવા છતાં આપણા ઉદ્યોગપતિઓ અને સાદસિદ્ધો કામે ન વળે ત્યારે તો આપણી સુદ્ધિલક્ષી નધી હરો જગતી થઈ દેખાર છે.

ગોડામ ગોડામ સાદમીને કારે ખૂબ, સામાન્ય દૈનિક ઉપયોગની એક ધરમતુ દવાઈ ટિક્કીઓનોજ દાખલો લો તો દેખારો કે લઝાઇ પહેલા દિન્દભરમાં એ જર્મન ટિક્કીઓ બેકામી પ્રમાણમાં વેચાતી હતી અને જો કે એરીજ ખીજા અનેક પ્રમાણની ટિક્કીઓ પણ બજારમાં અવરન મગતી હતી છતાં હરીફાઈની દૃષ્ટિએ તેમાંની એકે કાંતી સડા ન હતી લઝાઇ ફાગી નીકળી, જર્મન ટિક્કીઓ આવતી બંધ થઈ અને તત્કાલ એક અંગ્રેજી ટિક્કીનું ધમધોકાન પ્રચારકાર્ય શરૂ થઈ ગયું અને પરિણામે, જર્મન ટિક્કીઓનું આવી પડેતુ સ્થાન અંગ્રેજી ટિક્કીઓએ લગભગ લઈજ લીધું. દિન્દને નસીમે તો, પાટો પરદેશીજ માવ!

માન અંગ્રેજી પેદીએ જે ક્યું તેની મીમનો નથી તેણે જોજ ક્યું, જે તેની જગ્યાએ ગીજ કે છએ પણ ક્યું હોત

સકાય, આપણા દેશના દનાઈ કોંગ્રાઓનો છે તેમજે તો એ નિયમ પગલે નરી બેરકારીજ દાખવી, એ આ નવા સાદસિદ્ધો ફુફી પુછમાં કેવળ ન્દાના પાવા પર ઉભા ખુદર થતા, પખુ તેમના સ કુચિત આપણોએ તેમને અખિત દિન્દ મજારમાં પણ જમાવાતી તક ન આપી અને એમ, મળેલી એક ઉગ્દા નક આપણે ખોઈ દીધી

દયાજનક હાલત

અને આ તો એક માત્ર ચીજની વાત - ધધ દિન્દના ઔદ્યોગિક હોવામાં જ્યાં જુએ છે ત્યાં કેવળ નિરાશાજ દેખાય છે મદાન ફરપી લઝાઇના આરુલો આજે જ્યારે કાચ માલના પુન થઈ નુકસા જે, ત્યારે દિન્દની ઔદ્યોગિક િથિત ની છે ? જે હતી તેને તેજ નહિ, તકિ તેથીય કછક ખરાજજ સ્થાનજો, કાગજો, રજો અને બીજે અનેક કાર્યો થાન આજે લા તો પરદેશી આરતો સમુદાયો બધ થઈ ગયો છે, લા જે આવે છે ને ખૂબ નહોતો પડે છે અને તેને પરિણામે તેની ઉપર આધાર રાખના થવા દિન્દી ઉદ્યોગો દયા ન રિયનિમાં આવી પડતા છે

ખડે છે કે, એમાંનો બધો કાનો માન આપણે ત્યાં અવધી બનાવી સ્થાના સતે- ગો નથી. પરંતુ અજો અર્થ એ નથીજ કે જે જે પ્રમારનો માન આદિ આજેય બનારી સકાય છે, તેને માટે કાઈ પ્રમાગની કુલિયજ ન કનય દકીકન એ છે કે કોંગ્રીક મેડારી માડીને નીચીજ પાવડર જગી અને કાચ કામથી લઇને ધાતુકાચ નુધી કઠનયધ પ્રમા- રનો જોવે. માલ છે, જે આજેય દિન્દમાં સફળતા ફરક બનવી ચાતુ માગેને પડોની વળી સકાય છે ખુદરન છે, સાદસ બેગારા- મોની

હુછો ઉપતા દિન્દીઓ આખ ઉનારી કામે વળગશે ખર્ચા કેરવા પત્રી, ગદ ૧૯૧૪ની વચ્ચ પત્રી ૪ના પત્રી જોનાચની તક માટે રોદણા દસરામજી આના હતા તેમ આ વગાએ પલ્લુ કરી સકાય તે માટે તેઓ લડાઇ કાગ દગમિયાન ઉવતાજ રહેશે.

રાષ્ટ્રીય આયોજન.સમિતિ

ભુરૂં થાય રાજકીય ગુચરણોન કે, તેણે કાંગ્રેસની નિયુક્ત રાષ્ટ્રીય આયોજન સમિતિ-નેશનન પ્લેનિંગ કમીટી-નેર છનતા છનત ગ તો દફન કરી દીધી કે, યા એથી મુઝાંમા નાખી દીધી કે કે, મહિનાઓ થરા ત રિરે એકે શમ્મ કસાયે સભ્યાનો નથી.

પડિત નહડની એ લાડલી, સમિતિએ આજ ગી શું શું કયું કે, તેની પૂરી વિગતો તો કમીટી પોને રિપોર્ટ પ્રગ કરશે તારે જણાશે, પરંતુ છાજના વાચકો એનું તો જાણે છેજ કે પ્રાનમિક સવાલ-ચર્ચા ધંયા પત્રી એક પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરી સબધિન આગેનાનેને મોકલાયું હતું. જોના જવ તા આના યા નહિ, એનું નિર્ણય તાત્કાલ પરિણામ કેવું અંતે શુ આવ્યું, તે અવગત હજી લગી કામની જાણુમા નથી અને કહેવામા આવે છે તેમ સમિતિના મતી, મુખાપ બાણુના ફોરવર્ડ બોલકમા જોડારથી તેમને રાજીનમુ આપરાની ફર્જ પાડરામા આના રી, આખી સમિતિ નિર્ણય ગતી મધ છે.

જ્યાં દેસી બધી દિશાઓમા આની નિષ્ક્રિયતાઓ મવજુદ હોય, ત્યાં ક્યાં કોની કરના ?

ઉદાર શરદા !

દેશમા મેકારી અંતે નાચુત-પત્રી જેમ જેમ વધતી જાય કે તેમ તેમ પોકાગ ચોજાઓ કાન પોકાને લૂટરા અને છુતરાનો ધધો વધ મેસન રાઓ પ સખા પલ્લુ વધતીજ જાય છે.

લુચ્ચાઓનું આનું એક ટોણુ-યા કાચ વચુ ચાર ટોળીઓ ઉતર દિન્દમા વર્ષો થરા અરુ જમાની ગેરી છે અને લાહોર, અમીગઢ અમૃત સગ, રાવનપિન્દી સિયાપકોટ અને ખીજન અનેક શહેરોમા પોતાની શાખાઓ રાખી તરહવાર રીતે પ્રજાને લુગી રહી છે કોઇ દોડ રૂપિયામા આઠ ઘડિયાળો આપે કે, કોઇ બે રૂપિયામા ખરેખરી પિરનોલ વેચે કે તો કોઇ નજીરી કીમતે-અને નફો નહિ લેવાના સમ ખમ્મને-કાસ્તીર યા હિમાનયના મહાત્માઓની બતાવેલી ખાસ ખાસ દનાઓ પુરી પાડે છે.

ઉતર દિન્દમા આ ધીજે દહાડેના લુગ-રૂઓમાના થોડાકો હવે આ ધનાગમાય પ્રવેશી નુકયા જણાય છે અને તેમણે આજ કાલ ઉદાર શરદાનો રવાગ સજી, વિના ઝમાનતે અને નજરા બાજે પૈસા ધીરવાની ઝહિરાતોની વેગરિયેર કરરા માડી છે કહેવાની યુરત નથી કે તેમની એ ઉદાર ઝહિરાનો ફરજ પોકળજ નથી હોતી, પ્રજાને જુટવા માટે એક પ્રકારની જાગરૂપ હોય છે, ગરીબ અને જરણુ પ્રજાને તેઓ એ દ્વારા પોતાની જાગમા ફસાવે છે અને પછી લખત થી, સ્ટેમ્પ ખર્ચ, કમીશન વ વ બહાના હેંડળ એક સારી જેથી રકમ તેમની પામેથી આગળથી પડગી લાઇ, પછી લોન માટે તેમને જુના જુના બહાનાઓ હેંડળ ઉડાવતા રહ છે અને ડેરડે પોતાની જાગનો અંત નમ્મીક આનતા, જે તે શહેરમાથી એમણેક ગાઇન થન જાય છે.

માનસમા ન આવે અત્રી આ હકીકત અલસ અત્રી કે, એ જાણુનારાઓ જાણે છે અને જોમાના એક ઉદાર શગફી હુકમાજ મુખમયા થયતી ધરપકડે એ જુગ કેતી વચન ક્રિયન ધોરણે થઇ રહી છે, તેની વિગતો અખમારી પ્રકાશમા પલ્લુ આપી છે.

શહેર શહેરનું પેલિસ ખાતુ ટકક ચપચ બને અને એરા ઉદાર શરદાને કાવદાને બારણે ઘસડે, એ જોટણુ ધરજાજોગ છે તેટલજ યુરરી એ પલ્લુ છે કે એ સજ્જનોના શિકાર બનેતા ગરીબો પોતાની ક્યાંદિ પુરેપુરી અને તાગડનેા પેલિસ ખાતામા નોધારી દે.

૧

વાળનો ઉદ્યોગ એન્ને વાળ કાપવાનો-દબ્બમતનો ધધો નદિ, ન થમી વાળ ચાલુગા-વાનો ધધો બવડ ખુદ વાળ એકા કરી વેચવાનો ધધો

ધણુકોને થશે વાળ કાણુ ખરીદતા હશે તેનો કાયદો ગો? તેની ઉપયોગિતા ગી?

અનન્ય આ સવાનો રૂ બાધિ છે સાબજો તારે

૧. વાળનો વેચાર સુરખ અમેરિકામાં નદિ, પુર્વ નાય અનેક દેશોમાં નિય મસર થાય છે અને જીવન ધધાદારીઓ પૂરે એનાય ખાસ ધધાદારીઓ છે, જેઓ દેશ પંદેશથી વાળ મશારી, તે જ દેશમાં નામાન વ પ્રમાણે તેમને

લુપ્ત કરી પડી યા ધોને તેનો ઉપયોગ દુ કે થા જીવનએને વેચી નાખે છે જેઓ તેની અનન્યને જાણવડો ગવાઈ દેવા ઉપજવે છે

૨. તમી ધધામાં ખુબ ખુબ ફાયદો છે, માન્ય કે હવે ન માત્ર મદ્યે જનકે સ્ત્રીઓ સુદ્ધા તાળ કપ જતી હોઈ. તમી ખુબ જ ગળી મકે, અને તેને માટે ટાઇ કીમત આપતા પડતી નથી-કદાચ આપસમાં આવે નાય ને સાર નાની હાય છે, ગવાને વાળ સારા આવે વેચતા હોઈ. નહો ખુબ મકે છે

૩. તમી ઉપયોગો થતા છે. જેમકે મુખ્યત્વે-

ઈન્સાની બંધનને અપાયથી દુદતની ૩૫ બેગેમની વાળની સુદર બક્ષીસ કેવળ ચનેરી છે કારણ કે રૂપની એ રેલછેવ હરકોઇને પુરક જ હાલતાથી દુદતે આખી છે અને આપે જ નય છે ખરેખર, રૂની બીજી બક્ષીસો કરતા વાળની બક્ષીસતુ રૂપવાતાપણ એટ એટલું તેા દિલ ખોલીને અપાય છે કે પ્રમાણમાં સ્વિદરા, દાન અને વાળની સરખામણી કરતા ઘણાજ ઓછા કમનસીબ જનો એવા મગરો કે જેમને જન્મથીજ દુદતે આ અનેખી એટથી મદદમ શાખ્યા હોય આમળો કુદતી રગ દ મરાહુર છે, દાતના કુદતી અસમાન કદ અને દેખાવ પણ વિખ્યાત છે છતા, બિન્ન બિન્ન રંગો તતા વાળનુ સમાન છતા અસામાન્ય રૂપાળાપણુ કઈ ઓછુ લક્ષીતુ નથી એમ જન્મથી તેા લગભગ હરકોઇને, દુન્યાની વિરમળ માનવ મેન્ડીના બનિ બેદો, રનબેદો અને મધળ-અતરોની કોઈ પણ દેખીતી અસર સિવા ખૂબસુરત વાળ અપાય છે કેવી અલૌકિક બક્ષીસ

* હાલની હથેલી અને પત્રના પત્રના અપવાદ સિવા ઈન્સાની બંધનના દ ક ભાગ પર ઓછા વત્તા વાળ-નદી આખ ન લેઈ સકે એટલા બારીક પણ-દમે છે, પરતુ માધા, દાદી અને મુછના વાળને વધારે મહત્વ અપાય છે એક ગણતરી મુજબ દરેક પુરૂષના માથાના વાળ એક વર્ષમાં સરેરાસ સાડા છ ઇંચ જેટલા વધે છે, જેની બારીગાતુ માપ નેક ચોરસ ઇંચના ૧૫૦૦થી લઈને ૧૪૦ વાળ વરીતુ હોય છે અને સામાન્ય રીતે આપણા માથા ઉપર ઓછા થતા એક લાખ વીસ હજારથી બે લાખ વધી વાળ હોય છે !

(અ) વાળની પનાકેટો વધુવામાં આવે છે

(ગ) વાળના ચાલીયા બનાવવા છે

(ક) સ્ત્રીઓ માટેના સુંદર કોટ પણ વાળમાંથી બને છે

(ખ) બનાવવી દાદી, ખુદો વ પણ એ વાળમાંથી બનાવવામાં આવે છે

દુકમાં, વાળનો ધધો કેનગ નર્વો સવક થા માડપણુ નથી, એક ઉગ્રા ધીકનો વેપાર છે

૨

હિન્દુનાનની વચ્ચે ૧૯૩૧માં ૩૫ કરોડની મળુમ્મ હતી અને અનુમાન એ છે કે દર વર્ષે વચ્ચેના વચગત્ર ૫૦ લાખનો વધારો

થતો રહે છે, એટલે આ ને એ ૩૦ થી ૪૦ કરોડની લગભગ પહોંચી ગઈ હશે એ ૪૦ કરોડમંત્રી સ્ત્રી રમી તદ્દન ન્હાની વયના બાળક અને વાળ તરિક કપાનવા હોય અથવા એક ન્હાના પુરૂષ વર્ગ માટે ફળ ૨૦ થી ૨૨ કરોડ ૬-સાત બાળ કરીએ તેમ ૧૮ થી ૨૦ કરોડ જન ગેરા છે, જે નિયમિતપણે વાળ કપાવે છે અને જે વાળ સાવ નકામા ગણી કચરામાં ફેંકી દેવાય છે

નિષાર તો કરે, ૧૮ થી ૨૦ કરોડ ૬-સાતના વાળ કેળવવા બધા દરેક એ વાળને એકઠું કરી વેચવામાં આવે તો કંટાળી બધી આપડે થાય ?

ખૂંટ છે કે બધીજ માવના વાળ કીમતી નથી, ખરવચ્ચ આને વળગે વળતો વાળ એકાં છે છતાં એકંદરે ૧ મેટ્રા પધો ઓછા નફાકારક નથીજ ?

સવાત અનળ સમદા નથી વેચાણનો કે મમદ તો સહજે થઈ રહે છે પણ વેચાણ ? મા, એવો એક ખગ બુદ્ધિ છે

પણ કુમરના વાચકોએ એ માટેય ચિંતા તુર ચાલી આવસરકતી નથી આ રહયા, વાળના ધોડાક વેપારીઓના નામમાં એમને તમે વાળ વેચી આે નફો કરાવો

(1) Angus Brothers,

73 Robertson Street,
Glasgow C 2 (Scotland)

(2) H Barnett Limited

Victor Road London N 7
(England)

(3) Irish Feather Company Ltd,
22-29 Tare Street Dublin
(Ireland)

(૧) એનુ કાર્બન એ છે કે હિન્દમાં વાળની કશી કીમત નથી તે દલમી પસંદી તબ્બ મદત મા નહીં કીમતે કુશી પુશી એવો સકાશ છે

{ ૫૪ }

જાણો છો ?

આ હુનરો ?

આજેજ આખાનો ફાઇ નવો ધધો રાક કરી થા આ ન ધધાને વિકસાવી આગ નધારો સુગધીકાર તેલો-બુવાળ, અમેચી અપા ૧ ન મોજ પ્રકારના સુગધીકાર નેતો 'કુમર'નો અક ૩૮ મો કી ૩ આનો મુજની-૨-૧બુાની ભરમી નિષ્કાત કારીગરી અંક ૪૪ મો કી ૩ આના મુજની માછલીઓ-એનો ઉદેશ ધધો અક ૬૮ મો કી ૪ આનો મુસાદાશ-દાણાનુ વાવેતર કરવુ અને તેનો અર્ક કાઢવો અક ૧૦૦ મો કી ૪ આના મુઢીઆ જુવાન-વાવેતર નિમે અક ૫૨ મો કી ૩ આના સુગની બનાવટ-આન મંતના સાદા અને મિથ, ખતા અને બનાની દનકા અી ભારી પકિત મા મેન્ટ મનાના નિમે ૧૦૦ નુરખાઓ અક ૨૬ ૬૩ આ ૮૩ મો કી ૧૧ આનો મુનેટોજન-ખાતો નિમે અક ૭૫ મો કી ૪ આના

એક્ટી પીત-નાવર નિમે અક ૫૬ મો કી ૩ આના

એક્ટુયોઈડ-મનાવ નિમત અક ૭૭ મો કી ૪ આનો

સેલિયમ સિલિકેટ-નાવર નિમે અક ૬૨ મો કી ૪ આના

ગેનાના વનક-૩મ મનાવ નિમે અક ૪૩ મો કી ૪ આનો

એપારી-મનત પ્રકારની એપારી નિમે વાળી તેની પમણી, મપવાના સમય અી વેપાર નિમે અક ૮૩ આ ૮૨ મો કી ૮ આના

એથા બી-સ-વાવેતર આ ઉપયોગિના નિમે અક ૮૬ મો કી ૪ આનો

દલવાઓ-મેકા-મના ૧૧ લહેમદાક દલવા એવો બનાવ નિમે અક ૫૦ મો કી ૩ આના

[જુઓ પાનુ ૬૬]

યુગી ફેશનથી અભરની સ્ત્રીની શબ્દગાર મેજ પર નિરિત્ક । હોર એમ બનેજ નદિં એના વિના તેનો શબ્દગાર પુરો થયો ગણાય નદિં અને જો કે એનું એક મત્ર કામ હોઈને રંગરતુ છે અને એ કામ આપણી મહેતા મળી જેની વનગપનિ-ગપાનગી પલ્લુ લે છે છતાં યુરપી ફેશનની મહેતા માટે નિપરિત્ક અનિરાર્થ છે અને તેથીજ તે જી । જી । રંગની બનારી અવનરી દુમની અને અનાકર્ષક પેશી ગોમા વેચાચ છે

ધર મેજે નિપરિત્ક તારના ના નિપરિત્કનો વેતાર કરના આદનારાઓ માટે આ રહના શોડાક પ્રમાણબદ્ધ નુગા -

ડિનમરીન ૮૦૦ ગ્રામ મોરીક ઍસિડ ડિનમરીસ ૬૦૦ ગ્રામ ઍરસિન રારને રંગતુ નજી વેળા એચેના ગુનામજગમા ગતાવેતુ પ દકાનું મિત્રજી ખર પૂગતુ

એનેમન ૧૧ રાસજીગા ગિસાઇન નાગી તેમા મોરીક ઍનિડ મેગરી પડી રજી બી મેગરણી મેગવે જેની મિત્રજી તરતજ પીજી પા આજિન ગ્રામ જશે પડી તેો સુના પડી ઉનાગી એોમનના ગીતમા રેડી દે પાગ દરા મિનિજ પડી કહજી નિરિત્ક કે તાર ગ્રામ

એ ૧૧ ઉરોગની ગીત ગો કે કે હેકો પાણીની બીજની પડીને બેર નિપરિત્ક ધમપાથી ઉપા ગુનામી રંગ થશે

૨-મરતુનનું તેન ૧ રતન આલકાને ૩૨ ર ઍમ રપરમેસિટિર ઍમ અફે મીજી ૮ ઍમ અ-મી (તૈરાગ કરેલી) ૧૨ ઍસ ગોનજ દનાર વૉગર ૧ ઍસિં ઍાઇન લવેન્ડર કે ગમ

પહેના ઝરતુનના તેનમા આ કાગે ૩૨ મેગી ગમ દરો કે જેની તેન રંગીન બી

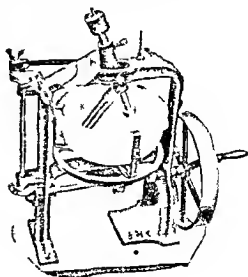
ખર પડી તેમા રપરમેસિટિ, મીજી અને ચરમી મેગરી એકજી થશે ઉનારી નો અને મેગરણી સદજ ૬૧ પડના આવે કે તેમા ઍગેન્જ દનાર વૉગર અને ઍાઇન લવેન્ડર મેગરી બીતમા ભરી નિરિત્ક બનાવો

૩-મરમાખનુ મીજી ૨૫ ઍસ, રારમે સિટિ ૩૦ ઍસ લિક્વિડ પેરેડિન ૪૫ ઍસ આલકાને ૩૨ ૫ ઍસ, મનપસદ સુગધી ખપ પૂગતી

પહેના મીજી રપરમેસિટિ અને પેરેડિનને વૉગર બાથ દ્વારા પીગગારી તેમા આર ને ૩૨ નાખી ૨ કનાક લગી વૉગર બાથ પરજ રાખી દનારતા રહો કે જેથી મેગરણી રંગીન મીત ખર પડી ઉતારી લઇ કડી પડના અવે તારે સુગધી મેગરી, વિપરિત્ક બનાવો

૪-સફે મીજી ૧૬ ગ્રામ બામનુ ટેન ૩ ગ્રામ કામીઇન ૬ ઍન ગુનામનુ અત્તર ૬ મીત

પહેના ખરન-૧૩મા કામીઇન નાખી સદજ સારસુશન ઍફે એોનાના ઉમેરી

ખ વ ચ ત

એમણી ન પળી લોગ સાથ કાગ મીલુ
પીગણી તેમા નરમનુ તેન મળવો અને
પડીએ ગરમ મેગરમી પગન-૧૪
મામદનનાર્થ મેગર મીમા કિમેરી ખુબ ખગન
કરી છેવટે યુનાખનુ અતર મેગરી પડી
તેમા ભરી નામી ની

૫-પેરેદિન ૨ આસ સહે વેમેનાહ
૩ આમ ધારત મપમાખનુ મીલુ ૧ અસ
આજેકિગાહ ૩ અમ મિમાખનુ નાદ ૩૬
૧ અસ કામાખન ખર પુગા

૬-ની ચર રીએ ૧૨ નાથ ૫૦
પીમા ની તેમા કામી ત તથા મિમાખન
૧૦૧૬૬ મેરી નિરમમ નિરિમકો
ખનવો

૭-સદ પેરેદિન ૬૦ નાથ મરેસા ત
૩ ભગ મામાખન પભગ એરમિ ૨ ૧ મ
પડેના કામાખન તથા ફેરમિનને પાગી
સાની પડી પેક મીતે ૧૧ થ પર
પીમા ની તેમા એ મળવો આ મે ૧ ની
૬૬૭ ગરમ હોય ૧૨૨૦ બી મામાખન ૧

૮-મે એડે આનિવ અ ૧ ૧૨ આસ
સહે મીલુ ૮ આમ રેરમસિમિ ૧ આમ
આનકેતન ૧૧ એન સિતમિન ૧ ૩ મ
અમી નરમિ ૧ ૩ ૧ મ યુન તુ અર ૦
૫ મી ૧

૯-પરમા અનિર અખન મીલુ આ
રપરમસિમિ ૧૧૦ નાથ પર પીગણી
એમારી ૩ આસ મે ૧૧૫ ૫૬ ટે ૧ મુ ૧૧
૧૪ તમા આરકેનિન મે ૧ ૧૧ તો
ઉપરી ગરમ મે ૧૧૫ મા ઉમરી ૫ ૧ મે ૧
અને મે ૧૧૫ સદગ ૬ ની થા અવે કે
૫ ૧ ૧ ૧ ૧ ઉમરી ૧ નિરમમર નિરિમકો
મામારી ની

૧૦-સહે મીલુ ૧૩૬ ૨૧૧ ચગી (૧)
૩ ૨૧૧ અખન ૧૧૫ ૨ અમ અખન
[૫૬] —

ક સિમા ૩ ૧ મ અખન ૧૩૬ ૧ મ
૨ મ અખન ૧૩૬

૧૧-પડેના પેક રીએ ૧૨ નાથ ૫૦
પીગણી લઈ પળી જાળી ૧ મીતે ૧ મી
ધીમે મેગરી ૧ ૨ નાથ પર ૧ ઉતારી ૧૫
થે ૧ ૧૦ ૫ મી દમારના રો છેવટે મીમા
ભરી ૧ મે ૧૦ ૧૧ આમા ૧ મી ૧૦

૧૨-રેરમેસિમિ ૩૦ આસ પરેદિન ૫
આમ કે ૩ ૧૦ ૭ આમ કેનેરમિ ૨
આસ રેર મિલુ તેન ૪ આમ મેનકેટ લાડ
૮૬ આસ મે ૧૬૬ અસિડ ૩૦ આસ
મે ૧૬ અસિડ ૩૩ આમ મે ૧૦ ૨ મ ૧૦
અસ મનપસ ૦ ૩૦ ૧ ૧૦ આસ

૧૩-પ્રથમ પ્રથમ અમિડા કુમિન ગિઅરેટમા
એમણી ૧૦ ૧૩૬ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦
સાસમ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦
મેગરી તેમા ઉપરી મેગરમી આ ૧૦ ૧૦ ૧૦
પ્ર મે ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦
પરેદિન આ કે ૩ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦
૬ ૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
૭ ૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
અને ૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
૧ ૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧

૧૪-અપે મીલુ ૧૦૦ આસ ૩૧ મિમિ
૧૦૦ આસ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
આસ ૩૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧

૧૫-વેરિસાન ૧૩૬ ૧૦ ૧૧ ૧૧ ૧૧
૩ ૨ ૩ ૨ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
૧૩ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧
નિરિમકો ૧૩ ૧૧ ૧૧

૧૬-રેરમેસિમિ ૩૦ આસ પરેદિન ૫
૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦ ૧૦
૧ આમ સહે મીલુ ૧૩૬ ૨૧૧
તેન ૪ આમ મે ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧ ૧૧

ગોળાની બનાવટ

અમલદારના આદેશ ઉપરથી બીજા નબર આવતો પરંતુ બનાવટના પ્રમાણની દ્રષ્ટિએ ખેડેલા નંબર લેતો હોય, ગોળનો ઉદ્યોગ છે અને તે દેશના દરેક ભાગમાં અને ત્યાં ત્યાં રોડની વચાવ છે ત્યાં ત્યાં સાગી રીતે પ્રચલિત છે. કાંઈ ગામ એવું નથી કે ત્યાં રોડની વાવેતર તેા થતુ હોય, પણ ગોળ ન બનતો હોય એમ, ગોળનો ઉદ્યોગ પોતાનું ખાસ ગ્લાન અને અમલદાર અવરજ અવર છે, ઇનાં દેશની પગલ સ્થિતિ અને અનાનવાને કારણે હાલ જે પધતિયે ગોળ બને છે, તેમાં મિલન વધુ થાય છે, ગોળ જાડા બને છે, તે અવવચ્છ હોય છે અને ગ્રામી ઉવટે ખર્ચ વધુ થવા છતાં માલ કલકા બનતો હોઈ, ઉપર જોઈ થાય છે તેથી જોઈ ખર્ચ અને સરજતા-પર્ચ હરકા ગોળ બનાવવાની હુકમ નિષ્ણતાને દરદમેગ સાદવા કરતી રહી છે અને સતોપની મિના છે કે, તેઓ પેતાના સહાયકોમાં મકાન પણ થયા છે. આ લેખમાં તેમની નથી પધતિયા રમુ કરવાની મનિશ કરી છે

[૧]

ઉદ્યોગની દ્રષ્ટિએ ખાડ અને ગોળની તમે કરી તુલના કરી છે?

તમે કહશો. એમાં ને વળી તુલના કરી? ખાડ અન્યે ખાડ અને ગોળ અન્યે ગોળ એ એની તે તુલના હોય?

પાંચ દરજ્જા એમ નથી દેખાવમા બને ખાડ સફેદ હોય અને ગોળ પીળો, જાનવટ અને ખાખની દ્રષ્ટિએ ગોળનું પ્રમાણ વધુ છે અને ખાડનું જોઈ પાત્રી ન થતી હોય તેા, જુઓ આ આકાશ

વર્ષ	દિ-દરમિયાન	દિ-દરમિયાન	પરદેશી આવેલી
(૧)	(૨)	(૩)	(૪)
૧૯૩૩-૪	૪૮,૭૭,૧૦૦	૮,૪૩,૮૫૪	૨,૬૧,૩૧૨
૧૯૩૪-૫	૫૦,૮૫,૦૦૦	૫,૭૮,૧૧૫	૨,૨૨,૬૩૨
૧૯૩૫-૬	૫૬,૦૮,૦૦૦	૬,૧૨,૧૦૦	૨,૦૧,૨૦૦
૧૯૩૬-૭	૬૮,૬૫,૦૦૦	૧૧,૧૧,૪૦૦	૨૩,૦૭૫
૧૯૩૮-૯	૫૨,૭૫,૦૦૦	૬,૩૦,૭૦૦	૧૪,૨૮૬

આકાશ એવા અપાટ અને એટલા એવાના છે. કે એની ઉપર રીકાની હુકમ નથી દા એવાની આ જોખન પ્રાંતવાદ દેસી રીતે એવાનું છે. ને જાનવાની વળાકોને મિત્રાન અને. એવા, આ રહી એની ૧૬૩૩-૩૮ના વર્ષની પ્રાંતવાદ એવાની -

સુધુકત પ્રાંતો	
બંગાળ	૪,૮૩,૦૦૦
પંજાબ	૩,૬૩,૦૦૦
ગિદાર	૩,૫૬,૦૦૦
મુગલ	૨,૮૪,૦૦૦
મદ્રાસ	૨,૬૬,૦૦૦
સરદક પ્રાંતો	૭૫,૦૦૦
દિલ્હી	૧૬,૦૦૦
ઓરીસા	૧૩,૦૦૦
દલદાવાદ (દક્ષિણ)	૧૦,૦૦૦
મધ્ય પ્રાંતો અને મિરાટ	૫૦,૦૦૦
આસામ	૩૬,૦૦૦

આ થમ, ગોળના ઉદ્યોગની અમલદારની એક ઝાખી

[૨]

ગોળ જતાવતા મારે નીચલા પાંચ મુખ્ય સાધનો હુકમી છે.—

- ૧, ગોળીનો રમ કાદવા માટે કાણુ
  - ૨, રમ ઉકાળવા માટે કાણુ
  - ૩, રમ ઉકાળવા માટે સુકો
  - ૪, ગોળ દારવા માટેના ખીયાં
- કાણુ-ગોળીનો રમ કાદવા માટે કાણુ વપરાય છે એ નો કાણુ જાણે છે. સામન્યતઃ એ કાણુ લાકડાના જાનેલા હોય છે પણ દરે ભે.ખંડના કાણુ પણ બને છે, જે દરકાલ-ભાગીન દ્રષ્ટિએ નહિ પરંતુ ઉપયોગિનાની દ્રષ્ટિએ પણ સાકાના કાણુ કરના ચડિયાના

“કમર” : અંક ૧૧૦મો

ઓગામી હો પડી વોર બાથ દારા મીલ પીગમી, તેમા બાથનું તેન મેગમે અને પડી એ ગરમ મેગમપીમા બમેરી ખુબ ખગ્ગ કરી, ડેન્ટે મુવાબનુ અસર મેગમી, પડી ગીનામા બરી દાગી થો

૫-પેરેફિન ૨ એસ, સફે વેમેના ૧ ૩ એસ, ધોનનુ મધમાખનુ મીલુ ૧ એસ, આન્ક્રિનાઇટ ૩ એસ, ટ્રિમાગન કામોદામક ૧ એસ, કામાઇન ખા પુરનો

રુદી ચારે નીચો વોર બાથ પર પીગમી, તેમા કામાઇન તથા ટ્રિમાગન કામોદામક મેગમીતે નિમસર નિષ્કરિત બનાવો

૬-સફે પેરેફિન ૬૨ આસ મેરેઆન ૩ આસ, કામાઇન ૫ આસ એરનિ ૨ બગ

પરના કામાઇન તથા એરનિનો વારીક વારી પડી રેક મીલેને વોર બાથ પર પીગમી તેમા એ મેગમે અને મેગમી હજી ગરમ હોય ત્યારે જ બીનામા બરી થો

૭-મેન્કોટ આપિર ઓઇન ૧૨ એસ, સફે મીલુ ૬ આસ રેનમેનિટ ૧ એસ આનકોનન ૧૧ એન, સિન્નેમિન ૧ એમ, ઓઇન ઓમિન ૩ આસ, મુસમનુ અસર ૫ ગીપા

પડેના અનિર આપન મીલુ અન ગરમેસિનિને વોર બાથ પર પીગમી, એમાથી ૩ એસ મેગમપી એક ટેર મુગમા લાઇ, તેમા આનકોનન મેગમી પડી તેન ઉપલી ગરમ મેગમપીમા ઉમેરી, ખુબ મેગમે અને મેગમપી સદર દડી થા આલે કે મુમધીએ ઉમેરી વા, નિમસર નિષ્કરિત બનાવી થો

૮-સફે મીલુ ૧૩ રનન, ચગી (નૌ) ૩ રનન, ઓઇન બમેરે ૨ એન ઓઇન

કાસિયા ૩ આમ, ઓઇન આમ ૧૩ આમ, રમ ખા પુરનો

પડેના મેક નીચેને વોર બાથ પર પીગમી લાઇ પડી આગી નીચેને ધીમે ધીમે મેગમી, વોર બાથ પડી ઉતારી લાઇ થોડી નાર વગી દનારના રહે છે નીચામા બરોને નીચેને તેના આમા દાગી થો

૯-ગરમેસિટ ૩ એસ, પેરેફિન ૫ એસ, કોકો મગ ૭ એસ, કોન્ટેનિન ૨ એસ એરકિયુ તેન ૪ આમ મેન્કોટ વાડે ૮ એસ, મેન્કોટ એસિડ ૧૬ એસ, ક્રેમો એસિડ ૨૩ એસ, નેમ્પી ૨૫ ૧ એસ, મનપમ ૬ મુમધી ૬ એસ

પ્રથમ ક્રેમો એસિડને કુટિય રિટાઇટમા ઓગામીએ આરિયુ તેન ઉમેરો પડી ગીમ વાસબમા મેન્કોટ લાઈ અને કોન્ટેનિનો મેગમી, તેમા ઉપલી મેગમપી અને ૨૫ ઉમેરી, ખુબ મેગમી હો પડી ૨૫-મેસિટ અને પેરેફિન અને કોકો નીચેને વોર બાથ દાન પીગમી, તેમા એ મેગમપી ઉમેરો કરો, મુમધી તથા મેન્કોટ એસિડ મગમે અને આરે મેગમપી ૧૧૦ એક નીચામા મ મ હોય ત્યારે બીનામા બરી થો

૧૦-સફે મીલુ ૧૦૦ એસ, ૫૫-મેસિટ ૧૦૦ એસ, મીરી બાથનું તેન ૧૫૦ એસ, મર્મેઇટ ૬૦ મુમધી ૫ એસ, બમેરેનિયા ૬૦ મુમધી ૫ આમ બમેરે ૬૦ મુમધી ૨ એસ, રમ ખા પુરનો

૧૧-વોલિન આમ ૫૦ નન, વાનગો ૫૦ ૩ રનન, રમ ખા પુરનો

મેકેને રામ, બેલુ મુનાખગ મેગમી નિષ્કરિત બનાવી થો

૧૨-મેસિટ ૧૦ એસ, કામાઇન ૧૦ એન, કોગાનિન વોર સદર, ૨૫-મેસિટ ૧ એસ સફે મીલુ ૧૩ એસ, વાગનું તેન ૪ એસ મનપમ ૬ મુમધી ખા પુરનો

ની

બનાવટ

અગત્યનામાં ખાટના ઉદ્યોગથી ધીમે નબરે આવતો યાત્રુ બનાવટના પ્રમાણની દ્રષ્ટિએ પહેલો નબર લેતો ઉદ્યોગ ગોળીનો ઉદ્યોગ છે અને તે દેશના દરેક ભાગમાં અને જ્યાં જ્યાં રોડની કનાય છે ત્યાં ત્યાં સારી રીતે પ્રચલિત છે કોઈ યાગ એવું નથી કે જ્યાં રોડીતુ વાવેતર તો યત્ન હોય પણ ગોળી ન બનતો હોય એમ ગોળીનો ઉદ્યોગ પોતાનું ખાસ સ્થાન અને અગત્યતા અવશ્ય ધરાવે છે છતાં દેશની યાત્રા સ્થિતિ અને અત્ત નવાને કારણે હાલ જે પદ્ધતિએ ગોળી બને છે તેમાં મિલનત યત્ન થાય છે, ગોળી એ છે, ઉનરે છે, તે અગત્ય હોય છે અને જોઈ છેવટે મુખ્ય પદ્ધતિ થયા છતાં માન હવે બનતો દોઈ ઉપજ ગોળી થાય છે તેથી જોઈ બચે અને સરળતા પૂર્વક ઉદ્યોગ બનાવવાની હુરેત નિષ્ણુ તેને હરદમેશ સાદચા કરતી રહી છે અને સતોપની મિના છે કે તેમો પે તાના સેવાધનોમાં સગ પલુ થયા છે આ લેખમાં તેમની નવી પદ્ધતિયા રજુ કરવાની કોશિસ કરી છે

[૧]

ઉલ્લેખની દ્રષ્ટિએ ખાડ અને ગોળી તમે મ્ની તુનના કરી કે?

તમે કયો એમાં ને નળી તુનના કરી? ખાડ અતેય ખાડ અને ગોળી અતેય ગોળી મેન્સ તે તુનના હાય?

પલુ દ્રષ્ટીકત એમ નથી દેખાનમાં બાને ખાડ સફે હોય અને ગોળી પીળો પનાન આવી અપત્તી દ્રષ્ટિએ ગોળીનું પ્રમાણુ પુ છે અને ખાડનું જોછું ખાડી ન થતી હોય તો, જુએશ આ આકકા

નળ	હિન્દુઆ	નિર્મા	પરદેશથી
બનેના	બનેડી	આવેની	
એમ્, (દન)	ખાડ (દન)	ખાડ (દન)	

૧૮૦૦ ૪ ૪૮,૭૨ ૦૦૦	૪ ૪૩,૬૫	૨ ૫૧ ૩૨૨
૧૮૦૪ ૫ ૫૦ ૮૫ ૦૦૦	૫,૭૮,૧૧૫	૨ ૨૨ ૬૦૨
૧૮૦૫ ૬ ૫ ૦૮ ૦૦૦	૬ ૧૨ ૧૦૦	૨ ૦૧,૨૦૦
૧૮૦૬ ૭ ૬૬,૮૦૦૦	૧૧,૧૧ ૪૦૦	૨૩ ૦૭૫
૧૮૦૮ ૫૨ ૭૫ ૦૦૦	૧ ૩૦ ૭૦૦	૧૬ ૨૮

અકકા એમાં અપ્પટ આવી ગોળીના ગોળીતા છે કે એની ઉપર પીકાની હુરેત નથી દા ગોળી આ ઉત્તરન પ્રાનતર કાલે મિતે બેચાન છે તે ગળુવાની વચુકોને જિનાસા થને દોઃ આ રહી એની ને ૮૩૭-૩૮ ના વર્ગની પ્રાનસા રહે ચપી -

સુ યુક્ત પ્રાતો	-	૩૧ ૪૧,૦૦૦
ગામ		૪,૮૩ ૦૦૦
પગળ		૩,૬૩,૦૦૦
ગિહાર		૩,૫૬,૦૦૦
સુ ગમ		૨,૮૪,૦૦૦
મદ્રાસ		૨,૬૭,૦૦૦
સરહદ પ્રાતો		૭૫,૦૦૦
મદ્રાસ		૬૮,૦૦૦
ગોરીસા		૬૩,૦૦૦
અવધાણા (મન)		૬૦,૦૦૦
મધ્ય પ્રાતો અને મિરાર		૫૦,૦૦૦
આસામ		૩૮,૦૦૦

આ ચાં ગોળીના ઉદ્યોગની અગત્યતાની એક ગાળી

[૨]

જોઈ બનાવટ માટે નીચના પાત્ર યુગ્મ સાધનો જુડગી છે -

- ૧, રારડીના નસ કાટના માટે કોલુ
  - ૨, રસ ઉકામના માટે ટાઇ
  - ૩, રસ ઉકામના માટે યુરો
  - ૪ ગોળી હારના માટેના પીના
- કેલુ-નેડીનો રસ મદરા માટે કોલુ વપરાય છે એ તો મી કોમ્પ ગળુ છે સામન્યત એ કોલુ લાકડાના બનેલા હોય છે પલુ હવે ચે ખડના કોલુ પલુ બને છે, જે ટકાઉપ છાનીજ દ્રષ્ટિએ નહિ પરંતુ ઉપયોગિતા દ્રષ્ટિએ પલુ લાકડાના કોલુ કરતા ચડિયાતા

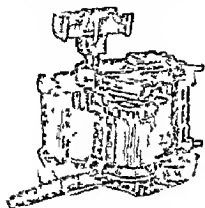
હોમ, જ્યાં જ્યાં સંકલ્પ હોય ત્યાં એજ
કોણ વાપરના પી બનાવણું જાણ છે
કાંઈથી કે નાખ ના એ કે તો મુખ્ય
લાભ એ છે કે તે વડે ગેરડીનો રસ
કાઢના લાકડાના કોનુ કરના રસ
પ્રકાશવદ્ધુ-ગેરડીમાં પેલ તેજો અધોજ
નીકળી શકે છે

નોખડના કોનુ અને લાકડાના
કેનુ પી બનાવના આ માત્ર નાકડાને જ ને
લોખડ નપરાય છે એમોજ કુર્ક નથી
બનાવના બિધાનનોય ફેર છે નોખડના કે
કોનુઓમાં મજુ રો-ર અડા અથવા ગેર ઊના

આદ રોનરવાળો કોણુ

આ કોનુ વડે દર કલાકે ૧૧૦૦ થી
૨૫૦૦ મન રોરડી આપી આવતી હોય
તો ૩૦૦૦ રવજ રોરડી પીચી સકાર છે

કમ્પા રોનરવાળો કોણુ

અ કોણુ વડે દર કલાકે ૧૧૦૦
થી ૨૨૦૦ રવજ રોરડી પીચી સકારી
હોય તે વડે રોરડીમાંથી લગભગ
૧૬/ જેટલે રસ કાઢી શકાય છે
હોય છે જેથી પ્રથમ પડેના અને પીળ
રોનર વચ્ચે ૧૧ ગેરડી પસાર થતા થોડોક રસ
પીકળે છે પરંતુ ૫ ડગળી પીળ અને ગીળ
રોનર વચ્ચે ગેરડી અત્યંત પુરે પુરે અ પીકળી
જાય છે અને તેથી રસના વધારાનો જાગ
મળતા કોપરાન રોરડી ૧૧ કુચો લગભગ કુચો થઈ
જતો હોયથી મુજબ ૧૬ થી ૧૮ તરવજ તે
બાળણું પેડે ખાતી સકાય છે

(૧) રોરડીના કુચાની રાખ પચુ વપરાય
છે એ રોરડીના પાક મટ એ રાખ એક ઉત્તમ
ખતરે લેખાય છે

કુદાઈ-રસ ઉકાળના માટે પી કુદાઈ નાખ
ની વા તાપા કે પિત્તથી દોરડી જોઈએ
તાપા પિત્તથી મોટી ધાતુઓ લેઈ અથવા
તે લોખડનીજ વપરાય છે અને તે નાસળી-
વધારેમા વધારે કાર્ય થઈ તેથી રુઝ નદિજ-
અને સપાત તમિના ના દોરી જોઈએ તે
ધાતુ પી અથવા ન થાય તો કેવરે માગી પી કુદાઈ
બનાવી સકાર ક ને પા એરોજ બાળી
દોરી મુરડી છે

ચુલા-આગા વન આપખા તા ગેરી
મા નના નનમિન છે કે ચુલા તે મળે તે
ચાલી શકે એમા રાગી ખાસ બાળાંસુ મુ
હોય તે પાપુ એ જાન છે બાળાંસુ મુ
જાતે ગોળ જાસડી અને નધુ પ્રમાણમાં જાન
અને તે ૧૨ થી ૨૪ અથવા ૧ થી ૨
ટે માટે ખાસ પ્રકારના ચુલા દોરા આંતર પં
છે એનું મારખ એ છે કે મુડી ૬ થી ૮
ચુલામાં પીચીની મજુ બાળતે ને ખામ
અથવા પી છે-તે માત્ર જુડા જુડા પ્રમાણ
સકારી હોય પી

૧ બાળાંસુ ન કોનુ મોડુ
૨ કુદાઈ અરે અગોળ રાગી

૬. ધુમાડો બદાર નીકળવા માટેની ચીમની

જુના યુક્તિમા ઉપેક્ષી ત્રણે જાગતોનાં એક ટેકાણે સમાવેશ થતો હોવાથી જળતણ સંપૂર્ણ જળવામાં આવી રહે છે અને તેથી કંચા ઉપરોત્ત વધુ જળતણની જરૂર પડે છે, પરંતુ પૂના દળના યુક્તિમા (જેમાં દવા જવા માટે જુદો રસ્તો રાખવામાં આવ્યો છે) જળતણ પુરેપુરી રીતે બળે છે. અને જીમ વધારાના જળતણની જરૂર પડતી નથી દાશગા જે મુધરેશી દળના યુક્તિમા બતામણ કુચામાં આવે છે, તેમાં ધુમાડો અને નકામી દવા નીકળવા માટે એક ચીમ નીચ રાખી છે, અને તેથી જળતણ એકદમ પુરેપુરું સળગે છે અને નકામી હવાનો તાપ ચીમની બદાર જતા પહેલાં રસ ભરીને મુકેલી બે મોટી કદામીઓને લાગે છે અને પછિલામે જળતણનો ઘણો જવાબ આપે છે

• એક જગ્યામાં વાપરવાની કદામીઓ સખા પ્રમાણે મુધરેશી યુવાના ઘણા પ્રકાર છે

યુવાનું નામ	દિવસના ૧૨ કલાકમાં ઉકાળા મકાની કદામીના સખા (એક કદામી ૧૩૦૦ રવસ રસ બદાર છે)	રિમાકે
પુનાનો યુમે.	૪	તેવાર પચેલી કદામી ખાલી કરી પછી નવો રસ ભરવાનો વખત આંદર ગણના દિવસના ૧૨થી ૧૪ કલાકમાં તેવાર થતી કદામી સખા આપવામાં આવી છે
યુમે નં. ૧	૫ થી ૮	
યુમે નં. ૩	૧૦ થી ૧૨	
યુમે નં. ૪	૧૨ થી ૧૫	

યુવા નં. ૨ પર બે કદામીઓ રહે છે: એક તો રસ ઉકાળવાની અને બીજી રસ ભરી મુકાને, તે રસ આગળથી તુપાવી મુકવાની યુવા નં. ૩ પર રસ ઉકાળવાની બે કદામીઓ રહે છે, જ્યારે બાકીની એક વખતે ઉપયોગમાં આવે તેવી એક રસ ભરી રાખવાની કદામી હોય છે.

યુવા નં. ૪ પર બે રસ ઉકાળવાની કદામીઓ ઉપરાંત રસ ભરી રાખવાની બે કદામીઓ હોય છે [જુઓ મુખપૃષ્ઠ પરનું ચિત્ર]

જુના જુદા યુવાનું કામ, જળતણનો વપરાસ અને જોષતા વખત માટે આ કોષ્ટક મનનપાત્ર છે:—

યુવાનું નામ	દરેક કદામીમાં રસનું વજન	દર કદામીને જોષતું સરેરાશ જળતણ (ચિરદીના કુચાનું) વજન	એક કદામી ઉકાળના સરેરાશ થતો વખત	રિમાકે
પુનાનો યુમે	૧૩૦૦	૪૪૧	૩	૨
યુમે નં. ૨	૧૩૦૦	૩૮૬	૨	૧૭
યુમે નં. ૩	૩૧૦૦૦	૩૩૬	૨	૭
યુમે નં. ૪	૪૨૦૦૦	૩૩૧	૧	૩૩

સરખામણી એટલી સાધ છે કે વધુ લખ્યા વિનાય વાંચકો જુદા જુદા યુક્તિમા ઉપયોગિતા સમજી શકશે.

બીમાં-ગેરજ દારવા માટે બીમાં ૩૫ થા તો માટીના માટલા વપરાય છે, યા ઘાસતેલ-

ધી વના પતંગના ડાલે એવી નિરાશ્યા
પતંગની આવદીઓથીયે એ સેનાર કે દુશ્મા
જેનીય મળી સકે અને સન્ના પડે તે
નાપરી સકારે

કહેવાની મુરત નથી કે આ મુખ
સાધનો ઉપગત અમય જા. ન. ન. થોડાક
પરચુરણ સાધનો પગ આ કામ માટે
જોઈએ છે

[૩]

ગોળી બનાવનારે એવી નેરડીના રચને
ધ અને નક્કર બનાવે એ તો નોંધે
જાણે કે એ નેરડી એ વાન ખરી છે તોય
એ એક માત્ર કિયાના ઓક વિભાગો છે
જે દરેક પેનગોનાનું ખાસ મદદર ધ્યાન
ધરાવતા હોય એમાં સદાજે મદદન થતા ગોળ
બગાબર નવી સક્રમે નથી ક્યારેક પ્રચલીજ
રહે છે-કાલુ થને નથી ઉચારેકર ગોળી
જાર છે તો ક્યારેક રૂ. ૬ ખરાય થય છે
એ કાલુ એ આખી કિયા વિભાગવાર કે મોટ
પુરુષ સમજી નહ તેની ઉપર ચીરપૂરક
અમલ કરવો જોઈએ કે જેથી ઉચા ગોળ
શ્યાય અત્યાય વિતા બારાબર બનાવી સકાર
ઓ નિરાશ થવાનો નમય આવે નહિ

પાચકાને ધશે એક માત્ર કિયાના પાજ
ઓક વિભાગો હા અનેક વિભાગો આ
રહ્યા તે—

- ૧ ગેરડીની કાપણી
- ૨ રસ કાઢવો
- ૩ રસ ગળવો
- ૪ રસ ઉકાળવો
- ૫ છરી કાપી
- ૬ ગોળ દારૂનો

હવે આ રીતે જે વિભાગોની જિઝાલુમ
ઉતરીએ

ગેરડીની કાપણી—જેમાં ગોળ બનાવનાર

માટે મુરતી છે કે ગેરડીનો નમરે કાપવામાં
આવે કાલુ કે તે ગેરડી કાપી હોય તારે
યા વડુ પતી પાછી મળતા પાચકા કાપવામાં
આવે તો તેમાંથી યા તો રસ ઓઠા પીએ
છે ય જે રસ નીકળે કે તેમાં નમક-ગંત-વે
ગોળા ઓઠા દેવ છે કે તેમાંથી ગોળ
બનાવવામાં આવે તો યા ને પ્રમાણમાં મળે
ઓઠા તે છે યા તદ્દન કિયા ઓ યા
પિતો નો છે

ગોળા ખરી છે કે ગેરડી જોઈને તે ય નર
પાણી છે યા નહિ ને એકસાથે પી સકાર
એમ નથી જે નોંધાએ એ વિરાતે ગોળાનો
કરી લીધે છે તે ગેરડીના દેવા પરથી
તત્તર પાકાપણા રિપે કાઢે સકે છે પાજ
દરેક છવોડુ એમ કી સકે તો નથી નેથી
જે નક્કર કરવા માટે એક નીચરીત શાધવમ
અ રી છે જે સાદી પગુ કે સળ પગ
અને માઢી પગુ ગોળે માટે કક્ષ ગોળ
સાધન જોઈએ કે જેનું નામ એકરોમિટ
છે અને જે ચર પાચ રિયામાં મળે છે

ગેરડીની પદિની રીત એ છે કે મેન
રમાંથી રાડીના ૭ સાન સામાય સાગ
ગાળી તેને રસ પી નેત્રો અને પછી નર
એ રેમિટ ની ટ્યુનમાં ગરી સદજ દરેક
દધ પછી તેમાં એકરોમિટ મુકી દેવો ૭ -
ડીના નસમાં જોડતા ૧૬૭-નવો દગ તેમાં
પ્રમણનાર એકરોમિટ રસમાં પાચે બમ
રસની ઉપરી સળી અમળ એકરોમિટ ની
દાડી પર જે નાર વમેનો હોય, તેમાં
તેમાં દમ નક્કર-તત્તરો સમજી નહ

આ રીતે રમની પદિયા કરતા નક્કર
તત્તરો મકે ૧૮ થી ૨૧ દમ મળી હોય તે ગેરડી
કાપવાનું પગુરી જોઈએ જે જોઈ તત્તરો
હોય તો થાક દિસ મુખી થોળી જડુ અને
એ નરમિયા રોજ રોજ ઉચર મુખમાં રસ
કાઢી પદિયાકરવી જય રે ૧૮ થી ૨૧ દમ

નકત્તે તત્તે જાણાય કે, ગેરડી માપી જેવી
 રમ કાઢવા-ગેરડી કાપા પછી તેને
 રસ કાઢવામા આને છે એ કામ માટેના
 કાપુએ તો પચિય તો આગમ અપાક ગયો
 છે, એટલે અહિં વધુ લાજાણી મુરંગ નથી
 કેવળ એટલુજ લખનુ પુરુષ છે કે ગેરડી
 માપી નીકળી મકે તેને બધેજ રમ કાઢી
 જેવો એમએ

એ માટે જુરત વાગે તો એક રાગ નસ
હાની નીધેના સાહાને ફરી રાગ પશુ પીની સમાગે

આ વિષય અંગે કંઈક વધુ

જે રી-ગણણી તથા પીનના માટે જુદી જુદી
જાતના ફોલ્ડોમાંથી સાંચન માલિની
તથા એના પુચ્છાના ઉપયોગે અને
ખાનગુ સગવળી ફોલ્ડોના અંક
૪૨, ૪૩, ૬૧ અને ૭૬માં

ମୂଲ୍ୟ ୧୪ ଆନା

ખાંડ-શેડી ગોળ અને લાકડાના વડમાથી
ખાંડ મનાવી ખાસ મચિત લેખ
અક ૩૫, ૪૬ અને ૪૭માં •

ସୂଚକ ୧୦ ଆନୁ

અલગી, એ આપી કિંદા દરમિયાન રસ જમાવ
ખામ દાખ નાખુ જોજો, કાંઈ જોઈ જમા
જો સદરે કચરો. યા ધુમાવ મળી જશે નો
રસ ખામ ધરો મળે તેથી તેના ગોળ પામ

રસ ગાળવો-રસ કાઢ્યા પછી તે
 નાણ કાણામાંથી ગાળી લેવો જોઈએ, જેથી

(૨) આ પ્રમાણ એક બીજી રીતેય કહી શકાય છે, કારણ કે, રમ્યા જેટલા દર્શન નક્કર તત્ત્વો દોષ, તેટલે જ પ્રમાણમાં-અને પણ પણ તે નેથી કેવળ એક દર્શન આજ પ્રમાણમાં નાજી તેમજ વાચક જે એમાં ફેર પડે તે ન્યાય કુદરતી સમજી શકે તે જીવનના નાજી મારીતરતરે કંઈક સુચારુ કરી જાય.

જે સદ્ગુણે મ્યરો થા ગીજી અપરુચના તેમા
મળી અષ્ટ હોય, તે સીકળી જાય

ગોળાની યનાયત મારે તો મિદનર તો' એ
છે કે, રમ કાઢ્યા પછી જેમ બને તેમ
જલદી-તરતાર-નેઈ વિકાગવો નોંધએ, પણ
જો કોઈ કાણુસર તેમ કાવુ મક્ય ન હોય
તો તેમા રસ માચનાત ફવા^૩ મેગવવી
નોંધએ, જેથી રમ ખગત પકડ્યા મિના
જેમને તેમ પછી સકે

૨૫ હિંદીઓએ-ગસ કાઢતા અને તેને
આગી લીધા પછી, તેને ઉદ્ધ જાનની વારી
આવે છે એ માટે પરેશા તો થોડા સ્વયંદ

(૩) એ દવા ફોર્મેશન છે અને તે દરેક
કઠાઈમાં-ગેમા આસાર ૧૨૦૦ થી ૧૩૦૦ રાત
રસ હોય-નીચના પ્રમાણુર હમેશા છે -
ખેડે દિવસે દરેક કઠાઈએ પાચ તોલા
ખીન્ડે દિને " " દસ તોલા
ગ્રીન્ડે દિને " " પદર તોલા

ત્રમું નિ કરતા વધુ સમય રસ રાખવો
દર્શિત નથી, એટલું જ નહિ પણ એર મા
રાખવું ખુરી છે કે ફોર્મલિન એક જડી રવા
છે અને તેથી ફોર્મલિન મેજરેટો રસ પદારથી
મોજ બનાવ્યા શિવા બી ન કોઈ કપોડમમા દર
નિત્ર લેવાનો નથી મોગ બનાવવા માટે તેને
કાજવાથી ફોર્મલિનની અસર દર્શી નથી છે અને
તેથી મોગ એ જડી અસરથી મુક્ત બને છે

(૪) આ કામ માટે એક કમિટી બનાવીને સુદા નગર જાની ભાગીદારી કરાવે છે, જેમને સુદા પાસે ૫૨ આપેલ છે અને જેની બીજી માહિતી લેખમાં આગળ અપાઈ ચૂકે છે.

આ ચુના પર ચાર ક્કાઈએ રહે છે,
જેમાની બે આશય હોઈ, તેની નીચે બાજબી
બે છે જ્યારે બાકીની બે ક્કાઈએ ક્કાઈ ન હતા
પાછા રખાય છે, જેથી પુણ્યામા નરમ દવા
ચિમની વાટે જવાર નીકળવા, જતા બે બેટ ક્કાઈ
હોએ નરમ પડોચાઈની બધ-બેટડે કે, નરમ
દવા પાલ નહીં ન બધ તેની અગીચી પબ

ગોઠી દેવે જોઈએ અને પછી, કદાચજોમા રસ ભરી, ઉકામવા પડ્યા શરૂ કરવી જોઈએ એ કામ માટે ગાનજી લેશે એરડીના કૂચા વાપરવામા આવે છે. ને તેમાથી પુરેપુરો રસ કાઢી લીધેનો હોય તો તે તાજા અને તાજા પણ વાપરી સફાઈ કે પણ જો તેમ કરવામા તકનીક પડે તો તે। થોડી વાર લગી તકામા તાજી સુકા લેના જોઈએ

રસ ઉકામવા માટે આગ એકદમ ધીમી પણ નહિ તેમ એકદમ વધુ પણ નહિ જોઈએ સરખાવમા આવ્ય મધ્યમ હોવી જોઈએ આ। આગ જતા વધા ની જોઈએ કારણ જો આવ્ય જોઈએ હશે તો ગોળ પીળા રંગના અને પ્રાચીન જેવો બારા પરતુ જો આન વધુ હોય તો તે થોડા લાન રંગના અને કાળુ બને છે

રસ ઉકામવાની શરૂઆત પછી થોડી વારે તેમા મેનની છારી આનવા લાગે છે અને જીનજેતામા તેની પોપડી જેની જખાઈ જતન છે. રસ ઉકામતો જાય આ છારી આનની જાય તેમ તેમ—

છારી કાઢવી જોઈએ એ કામ માટે સામાન્ય ચમચ કે દારાન છે આં તે પડે

ફાથદો મળે

જોગ બનાવવાનો આરંભ કરતી વેળા તો અલબત્ત, આરે કદાચજોમા તાજો રસ બરજો પડે છે પણ પછી આગની ગેર કદાચજોમાના રસના જોગ બની જતાએ કદાચજોમા તાજો રસ બરવાને બન્ને વાઈસે કદાચજોમાનો જરમ વચરો રસ કમવાર આગની કદાચજોમા લઈ લવાય છે એ કામ માટે ચિનમા દેખાય છે તેમ દરેક કદાચને નજી પછી લવાય. રૂપે હોય છે અને લગી તાજો રસ પણ છેક છેલ્લી કદાચમા સરળતાથી બરી સફાઈ તે માટે રસ બરવાના વાસજીમાથી એ કદાચ લગી પાણીની નળી જેની નળીની ગોઠવણ કરાય છે (એ ગોઠવણ નહિ બને તો તે વિનાય થાથી સફ છે)

રસની ઉપલી સ્થાનીએ બ જોગ છારીની પોપડી કાઢી લેવાય છે એ “કામ અગવન” છે કારણ કે જો છારી જરાગર નહિ કદાચમા આવે તો તે રસમા મગી અર્ધ જોગને ખરાબ કરે છે, માટે એ કામ કાગજપૂર્વક કરવાની જીવન રાખવી જોઈએ એટલું જ નહિ જોગ જુગન હોય તો રસમાથી મધો મેન દૂર કરી લેવા માટે હુંધ-પાણી।। મેગવણી પણ ઉમેરવી જોઈએ

રસ પરની છારી ઉતાર્યા પછી રસ ઘટ થતા માટે છે એ વેળા ને જોઈએ ધીમે પણ સતત દનાવના રોપુ જુરરી કે જવારે રસ પુરતો ઘટ થઈ ચૂક કે નેમાથી થોડાક લઈ હમ પછીમા તાજી, ગોળી થાળી જેની જોગી જરાગ વાળી સફાઈ તો જે જ નેવાર થોડા સમજી, કદાચને ચૂના પરથી ઉતરી, એ જાડા રસને બીજી હડો કદાચમા કાઢી ધીમે ધીમે દનાવના રહેવો જવારે ને કડો પડના અને તવારે તેને—

કાનવાની ક્રિયા થાય છે, એ મુદ્દે જે તે ગીયા સાક કરી, તેમા બીજી કપડું ફેરવી, પછી તેમા એ સદગ્ગ અરમ બઢો રસ ભરી રહેવા દેવા જે જ હુનાને કઈ મળે સમા નથી નામનો જે ગીજી ન્દાનુ હોય તો કનાક મે કવાકમાજ કદાચ જોગ ગીયામાથી કદી સકારો પણ બીજી મજોગ કદનુ હોય તો જોઈને રક કવાક લગી રહેવા દે, પછી બદાર કાઢી લેવો

દને જોગ તૈયાર છે વેચી પણ રકો છે અને પેનૈય તેજી કુપ્રોમ કરી સકા છે।

(૪) એ મેજવાળી પ તોવા દુર અને કા તોલા પાણી મિશ્ર કરનાથી બને છે જોને કા ગોમ કરવાની રીત એ છે કે સરખાવમા રત કકાઈતો એ થોડી પાણી છારી આને તે બધી કદી લીધા પછી, અપ પરની હુંધ-પાણીની મેગ વળી મેગી, રસો હલાવી કકળવા દેવો એથી ફરી વાર છારી આવી બધો મેગ નીકળી જશે

ચાંદી જેવા સફેદ પથ્થુ તેથી વધુ સખ્ખ અને અકચરિત ધાતુના ચકામી, ખાવા, ગ્તાસ, ચમચા અને બીજી ડઝનખંધ ચીજો તમે જોઈ હશેજી. એ ને ધાતુ છે, જે જર્મન મિલ્લરને આપણે જર્મન ચાંદી કહી સકીએ- ના નામ તો દુન્યભરમાં પ્રચલિત છે.

જર્મન સિલ્લરની ખાસત અને ઉપયોગિતાથી કાંઈ અભાવ નથી આવે, આજે એ ધાતુ જે તાપ્તા અને નિકલ તો મિશ્ર ધાતુ છે- બનાવવાના થોડાક પ્રયોગો જોઈએ—

૧-તાણું ૫ ભાગ, નિકલ ૨ ભાગ, જસન ૩ ભાગ.

જર્મન સિલ્લરની સફાઈનાતે, ખરો એક એવી બનાવટની કિંવામાં છે, કારણ કે તાણું, નિકલ અને જસનને એકજથ્થ કરવાનું કામ સહેલું નથી. એને માટે ઉત્તમ રીત એ છે કે એ ફક્ડીગાંદા, એકમા તાણું અને જસન નાખી પીગળાવે અને બીજામાં નિકલ. જ્યારે તાણું અને જસન પીગળી જાય ત્યારે તેમને લાકડાના ફરકા પરે દ્રવાની મિશ્ર કરી, પછી તેમાં પ્રવેશી નિકલ ઉમેરી, ફરી વાગ દવાની, એકજથ્થ કરી ફરી લે.

૨-તાણું ૫૦ ભાગ, નિકલ ૨૩ ભાગ, જસન ૨૪ ભાગ.

આ પ્રયોગ મુજબ બનાવેલ ધાતુ ખરી ચાંદીનો ખુબજ મજાની આવે છે.

૩-તાણું ૪૧ ભાગ, જસન ૪૧ ભાગ, નિકલ ૧૮ ભાગ.

આ ધાતુ ગરમ હોય છે.

૪-તાણું ૩ ભાગ, નિકલ ૧ ભાગ, જસન ૧ ભાગ.

૫-તાણું ૩૦ ભાગ, નિકલ ૩૬ ભાગ, જસન ૩૪ ભાગ.

એને 'સફેદ તાણું' પણ કહે છે.

૬-તાણું ૪૧ ભાગ, નિકલ ૩૨ ભાગ, લોખંડ ૨૩ ભાગ, જસન ૨૪ ભાગ.

એ 'સફેદ તાણું' કહેવાય છે.

૭-તાણું ૫ ભાગ, જસન ૨ ભાગ, નિકલ ૧ ભાગ.

૮-તાણું ૬ ભાગ, જસન ૨ ભાગ, નિકલ ૩ ભાગ.

ચમચ, કાટા વ બનાવવા માટે આ ધાતુ ઉપયોગી છે.

૯-તાણું ૬૦ ભાગ, જસન ૨૦ ભાગ, નિકલ ૨૦ ભાગ, લોખંડ ૨ ભાગ, મીઠું ૩ ભાગ.

૧૦-તાણું ૫૩૬૬ ભાગ, નિકલ ૧૭૩૬ ભાગ, જસન ૧૩ ભાગ.

૧૧-તાણું ૫૫ ભાગ, નિકલ ૨૪ ભાગ, જસન ૧૬ ભાગ, કમ્પ ૩ ભાગ, લોખંડ ૨ ભાગ.

એને 'જર્મન પ્લેટ' કહે છે.

૧૨-તાણું ૪૦૬ ભાગ, નિકલ ૩૧૨ ભાગ, જસન ૨૫૨ ભાગ, લોખંડ ૨૩ ભાગ. આ ચીની બનાવટ છે.

૧૩-તાણું ૧ ભાગ, નિકલ ૧ ભાગ.

૧૪-તાણું ૨ ભાગ, નિકલ ૧ ભાગ.

આ ધાતુ એટલી સફેદ નથી, જેટલી કે ૧૦માં પ્રયોગની ધાતુ છે.

૧૫-તાણું ૫૭ ભાગ, નિકલ ૨૦ ભાગ, જસન ૨૦ ભાગ, મીઠું ૩ ભાગ.

૧૬-તાણું ૫૫૬ ભાગ નિકલ ૨૬૬૨ જસન ૧૭૬ ભાગ.

૧૭-તાણું ૫૦ ભાગ, જસન ૫૫ ભાગ, નિકલ ૨૫ ભાગ.

અત્યંત સફેદ અને ઉગ્દા ધાતુ અને છે.

૧૮-તાણું ૫૪ ભાગ, જસન ૨૮ ભાગ, નિકલ ૧૮ ભાગ.

"ક્રમર" : આંક ૧૧૦મો

૧૬-નાણું ૬૩૨૬ આમ, જસન ૧૭૨૬ આમ, નિકપ ૧૮૨૬ આમ.

૧૭-નાણું ૫૫૨ આમ, જસન ૨૪૨ આમ, નિકપ ૨૦૨ આમ.

૧૮-નાણું ૪૬ આમ, જસન ૨૪ આમ, એકપુનિનિયમ ૨૬ આમ, નિકપ ૨૪ આમ.

૧૯-નાણું ૮ આમ, જસન ૨૬ આમ, નિકપ ૪ આમ.

૨૦-નાણું ૮ આમ જસન ૩૬ આમ, નિકપ ૬ આમ.

૨૧-નાણું ૮ આમ જસન ૬૬ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૨૨-નાણું ૪ આમ જસન ૧૩ આમ, નિકપ ૧૧ આમ.

૨૩-નાણું ૪ આમ જસન ૩૦ આમ, નિકપ ૧૧ આમ.

૨૪-નાણું ૩ આમ, જસન ૩૧ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૨૫-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૨ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૨૬-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૩ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૨૭-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૪ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૨૮-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૫ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૨૯-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૬ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૦-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૭ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૧-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૮ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૨-નાણું ૨ આમ, જસન ૩૯ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૩-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૦ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૪-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૧ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૫-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૨ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૬-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૩ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૭-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૪ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૮-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૫ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૩૯-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૬ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૦-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૭ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૧-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૮ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૨-નાણું ૨ આમ, જસન ૪૯ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૩-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૦ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૪-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૧ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૫-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૨ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૬-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૩ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૭-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૪ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૮-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૫ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૪૯-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૬ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૫૦-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૭ આમ, નિકપ ૩ આમ.

૫૧-નાણું ૨ આમ, જસન ૫૮ આમ, નિકપ ૩ આમ.

, [૧૦૭ મા અંકથી આગળ]

સોનાનો ઢોળ

સોનાનો ઢોળ ચંદાવવાનો નવ જનન-
નીળી વેસા માટે પહેલા ચાક પાથ વેગા-દલા
પાયા-અને મેશક, ન્દાની ચીઝા પ-આજમાઈશ
મરી, અનુનન મેગરવો નેહએ કા-લુ કે,
૭ મા ચંદાવરામા પુરેપુરી સફળતા મેગરવ
માટે નેક ફરતી વધારે મુદાઆ પ-ધ્યાન
આપવાનું હોય છે અને એમા નહ-ર માન
ચકનન થતા ઢોળ બગાડત ચંદનો નથી અ
રિગર એટલો નો વિશાળ કે કે એની સમજણ
અદિ મે આન પાનાગા આપી મકન નથી
એ માટે આગળ સખા પ્રમાણે વા નો વ્ય
કિમન વિશાળ મેગરવું નેહએ વા "એ રિ
વની ન્દાદી પિત મો વાચી નેહએ દુઝમા
કહતા, મેનાનો ઢોળ મગમગ ચડે એ માટે-

૧. મેનાના ઢોળના મિત્રણની જાનાવ

૨. ઢોળ ચંદાવવાની દિશા દર્શાવવા

અપાતી જ-ગી

૩ મેનાની ધનધૃત-વેનનું અન

૪, વિગળીન મગ

એ ચાકે પગ જામ ધ્યાન આપવું નેહએ
ઢોળ ઝાઝું રસાઈ ચડવું હોય તે પ્રમાણે
ઢોળનું મિત્રણ એણું નવ જનન વાપરવું
નેહએ, એનું જ નાંદિ મનકે એજ પ્રમાણે
રિગરિગ મગમાર દેડકા ૧૬.વો નેહએ
ધન ઢૃત (Anode) તરીકે વપરાતી સોનાની
પેષ્ટ-આખી સોનાની હાડી નેહએ, કા-લુ
કે ને તે ગી નીત મેના વા ગીન પ્રકાર મા
મેનાની હાડ તે મેમા તામા વા વાઈનો

(૧) સોનાની પેષ્ટ રૂકે છે થી વડુ પાવળી
હોતી ન નેહએ અને તે પેષ્ટિનમનાં તો વડે
જાવડી નેહએ, કારણ કે તાનાનો તાર વાપરતા
તેમાથી તામ્ર એજણીને ઢોળના મિત્રણમા મળી
જવાય અને તેથી ઢોળ અગળ થવાનો દર રહે છે

એમ મેગરવેનો હોય છે, જેને કારણે જે ઢોળ
ચડે છે, તેમા એ ધાતુઓની ખરામ અમર
પણ થાય છે, માટે એખખા સોનાની પેષ્ટ
વાપરવાની ખુબ ચીવડ રાખવી જરૂરી છે.
એમા સદજ માત્ર એમ મેગરવેનો હોય એવી
પેષ્ટ આ મામ માટે રાખવી ન નેહએ

એ તો મેા કોષ જાણે છે કે ઢોળ
ચંદાવવાની રીત એ છે કે, નામણમા-મેશક
ને નીલી વા કાચનું હોય-ઢોળનું મિત્રણ
બગીને જુરા પગ મુખય છે, જ્યાં તે ધરતુ
મરમ થતા તેમા ધનધૃત તરીકે સોનાની
પેષ્ટ અને નાણધૃત (Cathode) તરીકે
જે ચીઝો પગ ઢોળ ચંદાવતો હોય તે ચીઝો
(આગળ વખરા પ્રમાણે ગરામ સાફ કરીને)
એ નામણમા જુના જુના તા-થી બાંધીને
થોડે થોડે દુઝ મુકવામા આવે છે અને એ
બેઠેના તા-ને વિગળીક એમરી માથે નેહએ,
રિગરિગ મગ વડે ઢોળ ચડે છે ઢોળ બગાડ
ચડે છે વા નાંદિ તે માટે ૫-૫ મિનિટ મુળ
ચીઝને કાઢીને તપાસવી નેહએ જે ઢોળ
ખરામ ચંદનો ન હોય તો તેનું કારણ જાણીને
તે માટે ધરતુ ધરતુ જાણે અને જે ઢોળ
મગમગ ચંદનો હોય તો તેને અગાઉ પેરેજ
જગ્યા દેવો નેહએ એની સમજણ માટે ચડી
નહેના ઢોળનો રગ પણ રીક રીક માર્શલન
૩૫ થઇ રહે છે વિગળીક બગ ચાતુ થતા-
મુખ ચીઝોનો રગ તરત-ર એ ત્રણ મિનિટમા
જનવાઈને સોના જેવો પીગો થઇ જવો નેહએ.
જે આઉન વા મિત્ર જાન રગ થાય અને તેના
નેહએ-તારો આગળથી પરપોટા દુનતા દેખાય
તો ઢોળ ચપ્પી ઝડપથી ચંદનો હોવાથી, મેનું
"જળી જતું" સમજવું, જે એ રગ આઉનને
મનને ઘેરો મેનજ થાય તો ઢોળ ખુબ ઝડપથી
ચંદનો સમજવો, પણ જે રગ મરેજ-વડુ

મિશ્ર થાન તો દેગ મુરત કરતાય વધુ ધમે
ચઢતો બળબો બે ચઢતો દેગ અરબચડો
હોય તો ધનધન પેછા મુરત કરતા વધુ
મહોળી યો મહાધરવ ચીઝોની નધારે નિકટ
મુમયતી હોડી જોઈએ કુકમા મૂગ કારણ
ગુ હે તે બળબી તેનો દનાજ કરવો બેછાએ
જો દેગ અત્યંત ઝડપથી ચઢતો હોય તો
નિજગીક બળ સદગ ધગદગથી તે ધીમે
ચઢશે ને અત્યંત ધીમે ચઢતો હોય તો
નિજગી-બળ સદગ નધારાથી તે ઝડપથી
ચઢશે

હવે આપણે રાડક મિશ્રણો જોઈએ

[૧]

અક સ ૧૧ આક મુદ ૨ ઓસ ફોરે
ઓક સાગ કિ મ્ત ૮ ઓસ ચોખ્ખુ પોટા
સિવમ સાવના ૩૨ જે નૂમ ગોલડ કનોરાઈડ
૧૬૦ ગ્રેન અક-પાણી ૧ ગ્રેન

પાના થોડુંક અક-પાણી એક ઓગમન
યા ચીની કે કાબના વાસચુમા ૦.૬૫, તેમા
ફેરફર આક મોડા નાખી ગરમ કરી
ઓગમવાયો પછી એવાજ બીજા નાસણુમા
થોડુંક અક-પાણી લઈ, તેમા તાપસફાઈડ
ઓક માડા અને પોર્ગાશિયમ સાનનાઈડ જે ગ
ળાવો અને પછી ઝીંકાજ એક નીખ નાસ
ણુમા ત્રાકી જયેન મધુ અક-પાણી લઈ
તેમા ગોલડ કનોરાઈડ ઓગમાઈ ના વગે
મિશ્રણો તૈયાર થઈ ત્યાર પછી, ગોલ
ડ નારાઈડ ગુ મિશ્રણ ફોરે ઓક મોડામા
મિલવણુમા-ગે કકુ થયુ હોય-રેડી પછી તેમા
પોર્ગાશિયમ સાવનાઈડ અને માઇસ ફાઇન ઓક
મોડાન ગુ મિશ્રણ ગેગી લો હવે દેગુ
મિશ્રણ તૈયાર છે

(૨) પોર્ગાશિયમ સાવનાઈડ પાછળ દગાદગ
જાર છે ખૂબા લાય વડે તેને રસી કરવા
બલકર પશ્ચિમ નીપજવાનો ડર રહે છે માટે
એને ચીપીઆ વધીન સ્પર્શ કરવો અને યીજ
દ રીતે એનાથી વેગવા રહેડ

[પાના પજથી આગળ]

હસ્તાક્ષર-નિત્ય શુભ અને નહી મિદનને
દસ્તાક્ષરના સમય-વેપાર હાંગા ખન મેગેનો
અક ૧૦૪મો કી ૪ આના

હાઇડન તાઝી હાઇડને મુન્દરી અક ૪૦મો

કી ૩ આના

હાઇડમાનુ ખાલ-કેમ નંબર થાન કે ૨ અક
૮૭મો કી ૪ આના

હાથ વણાનું નાપડ એના લખા રિં એક

૮૬મો અને ૧૦૬મો કી ૮ આના

હાથના મોજા-મુથવાની રીત અક ૭૪મો

કી ૪ આના

હાથીદાંત-હાથીઓ પકડવાની રીત તથા નકનો

દાથીદાંત બનાવના રિં એક ૪૫ ૪૮ ૪૯

અને ૭૫મો કી ૧૪ આના

હીઆ-ગીતામ રેના-રામ રિં એક ૬૦૬મો

કી ૪ આના

હીરા-ગનાગી હીરા બનાવનાના મોજો તથા

રિ-હી હીરાની ખાણો રિં એક ૫૬ અ

૮૧મો કી ૭ આના

હેર ઓક-દાદ દાદ ઓક અને નરકનિના

નેનમાથી તેમજ તાજા હુનોમાથી હેર ઓક

બનાવના (તેનમાધી વાસ અ ૨ મ કાદના)

તથા તે ૨ મ આપનાના ખાસ બરો સુદિત)

અક ૩૮ ૦ ૮ ૮૩ અ ૬૩મો

કી ૬૫ આના

હોઝિયરી-ગજકનાક, મોજા ૧ વ ૧ બના

વ અને મારખાના માટે સંગ સચિત માર્ગ

દર્શા મુદકીયોન મટે કિરોગી અક ૪૧

૧૫ અને ૮૬મો કી ૧૧ આના

અગર-મધા રિં એક ૪૮ મો કી ૩ આના

અગર-મત્તી-ખનારી અક ૬૭ અ ૮૪મો

કી ૮ આના

અગરો-મુનાય કેના ચ પા ચમેલી, દિશ

વના ૨૧ પ્રકારના અગરો બનાવના અક

૭૭ ૭૮ અ ૧૦૪ મો કી ૧૨ આના

અનનસ-નાવેનર રિં એક ૩૮ અને ૮૫મો

કી ૭ આના

[હુજ-હુજો પાના ૬૭ પગ]

આ ટોળા-મિશ્રણ બોખાંડ અને પોવાદની સીજો પર સેનાનો ટોળા ચઢાવવા માટે ખાસ ઉપયોગી છે અને તે ૧૮૦° એકની ગરમીએ વપરાય છે.

[૨]

ખાંસદાદ છત્ર ઓફ સોડા ૧૩૬ ઓસ, ફોસ્ફેટ ઓફ મેગ્નેશિયમ ૬૬ ઓસ, બાઇ-કાર્બોનેટ ઓફ પોટાશ ૩૬ ઓસ, કોગીક મોડા ૩૬ ઓસ, મોખાંડ પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૩૬ ઓસ, ગોલ્ડ ક્યોરાઇડ ૩૬ ઓસ, અર્ક-પાણી ૧ ગેલન.

એનેમ્યના એક મોટા વસણમાં ૩ થી ૬ ગેલન જેટલું અર્ક-પાણી લઈ, ગરમ કરી, તેમાં ગોલ્ડ ક્યોરાઇડ સિવાની બીજી દરેક સીજો નાખી, મોગળનીતે ફિલ્ટર કરી લે. પછી એક બીજા વસણમાં બાકીનું ઠંડું અર્ક-પાણી નાખી, તેમાં ગોલ્ડ ક્યોરાઇડ નાખી આગળાવો અને ત્યારે પહેલું મિશ્રણ ઠંડું થઈ ચુકે ત્યારે તેમાં આ મિશ્રણ ઉમેરી, મેળવો.

આ ટોળા-મિશ્રણ પિત્ત અને ક્ષોન્નની રચના પર મેનાનો ટોળા ચઢાવવા માટે ખાસ ઉપયોગી છે એ ૧૨૦° એકની ગરમીએ વપરાય છે.

[૩]

ફોસ્ફેટ ઓફ મેગ્નેશિયમ ૬૦ ભાગ, બાઇકાર્બોનેટ ઓફ મેગ્નેશિયમ ૧૦ ભાગ, મોખાંડ પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૧ ભાગ, ગોલ્ડ ક્યોરાઇડ ૨૩ ભાગ, અર્ક-પાણી ૧૦૦૦ ભાગ. આ મિશ્રણ પાણુ પ્રયોગ નં ૧ ની પદ્ધતિએ જનાવીને ૧૨૦° થી ૧૮૦° એકની ગરમીએ વપરાય છે.

[૪]

ગોલ્ડ ક્યોરાઇડ ૨ ભાગ, મોખાંડ પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૨ ભાગ, મોગળ કોગીક ૨ ભાગ, અર્ક-પાણી ૧૦૦ ભાગ.

[ખાના ૬૬ થી આગળ]

અરીસા-વાવેતર અને તેનાથી બચવાનું ઇલાજ. અંક ૭૧ અને ૭૩ મો. • ક્રી. ૮ આના અરીસા-ઉપયોગ સંબંધી. અંક ૬૭ મો. ક્રી. ૪ આના અગુર કિંવા દ્રાક્ષ વાવેતર વિશે અંક ૬૫ અને ૬૬ મો. ક્રી. ૮ આના અગુર-રોપણી વિશે અંક ૪૪ અને ૧૦૮ મો. ક્રી. ૭ આના આપ્તરૂપીમ-રસપમેરી, વેનિકા, નારંગી વ. પ્રકારના આપ્તરૂપીમ જનાવવાના ૭ પ્રયોગો અંક ૬૦ મો. ક્રી. ૪ આના આતશખાતી-પ્રકાર પ્રકારનું દારૂખાતું જનાવવું. અંક ૭૦ અને ૭૨ મો. ક્રી. ૮ આના આદુ અને મુઠ્ઠા-રોપણી અને સુકવણી વિશે અંક ૬૦ મો. ક્રી. ૪ આના આરદ્રિ-વાવેતર-વેપાર વિશે. અંક ૫૪ મો. ક્રી. ૭ આના આંગા અર્થાત્ ફેરી-વાવેતર, રોગોનો ઇલાજ અને લક્ષ્યના માટે પાત્રસજની સુચનાઓ. તથા ફેરીના રસને ઇલાજમાં પેક કરવાની પદ્ધતિ અંક ૫૦, ૬૨, ૭૪, ૮૬ અને ૧૦૭ મો. ક્રી. ૩. ૧-૩-૦

ઇલેક્ટ્રોફોસેટિંગ-નિકલ તાંબા અને કોબાલ્ટનો ટોળા ચઢાવવો. અંક ૭૮ મો. ક્રી. ૪ આના ઇસપચોળ-વાવેતર સંબંધી અંક ૬૧ મો. ક્રી. ૪ આના એમોનિયા-એમોનિયા અને તેની પેરા-જનાવટો અંક ૧૦૮ મો. ક્રી. ૪ આના એર પાયલોટ અર્થાત્ વિમાની-નવા ધધા વિશે ખાસ લેખ અંક ૭૪ મો. ક્રી. ૪ આના એરી રેશમના કીડાઓ-તેમની ઉછેર સંબંધી અંક ૭૭ મો. ક્રી. ૩ આના અને, જ્યારે નહિ-આ તો ફક્ત એક-હાની સરખી ચાલીજ છે આગા ૩૦૦ ઉપરાંત દુન-ચેની માહિતી કમરના પાછલા અંકોમાંથી મળી સકે છે ૨૮ પાનાની પુરી પિસ્ટ મુક્ત મળાશે અંકોના ઓર્ડર મુજબ પેના મોકલે લખો:-કમર ઓફિસ, મોદાગમવાડા, મુરંદ.

ફેનસા પાપરનાર દરદાષ્ટ જાહેરે તેમ કોલસાની બુટી પુરુષ નીકળે છે એ બુટી ઓળી વતી ઝીણી જાડી, હોષ ધરમતુ ભગતણ તરીકે કેના નકામી હોત છે અને તેની એ બુટી નુકસાનમાં મણુપ છે

પાવસાના વેતારીઓ ત્યાં એથી વડુ બુટી વાપરત છે તેઓ આદરને મહોળ કોલસામાં થોડીક આવી બુટી આવી દે છે તોય છે તે સરના તેમને તા ૨૦ મહિને કેના મણુ એવી બારીક બુટી માથે પડીજ જતા છે એ કાચી પેનાથી કચરામાં બુટી દાખે છે એટલે કે તેમને પેના નુકસાન થય છે મહોળ કોલસામાં બુટી મિશ્ર કરનાથી તનો માન ઓછો ઉપજે છે એ વધારાની બુટી કચરામાં ફેંકા દેવાથી તે સવ એજ વલય છે

આ પેના નુકસાનનો એક મુદ્દાજ દેવે ગણાવે છે અને તે નકલી કોલસાના નવા પનો છે કારણ કે એથી ન માત્ર કોલસાની બુટીનો ઉપયોગ થઇ સકે છે બલકે મહોળ કોલસામાંથી બધી બુટી દુર કરી નેતા મહોળ કોલસાનો વધુ માન પણ ઉપજ સકે છે

નકલી કોલસા

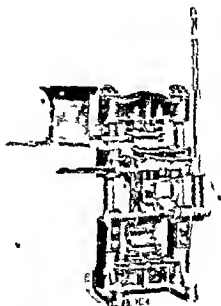
નકલી કોલસા એન કોલસાની બુટીમાંથી બનાવેલા ફેનસા જનક એ કામ માટે કોલસાની છુટી સાથે બીજા પદાર્થ મેશ વાડે પણ તથા એ નકલી કોલસાના મુલ્યમાં કોઈ ટેર અને નથી બનકે

આ દોળ મિશ્રણ પુર્મિ ૧૫ મી ૧૦ મી ૧૦ મી પર મુ રી દે મ ચલાવતા મટે ખસ છે એની બનાવવાની રીત દે મ મિશ્રણ ન ૧ મુરુ પજ છે

[સિદ્ધાંત સુ દે મ-મિશ્રણના પ્રે એ બુનામ ૧૪૦ના ૧૫ કમા]

વધુ ઉચ્ચ અને એ અને તેથી સારા બાવે વેચી સકાત છે

૨-કોલસાની બુટી ૨૦૦ ગનમ નાકા ઓ ૦.૨૫ ૧૦૦ ગનમ ગાળી કે લ દાર.ખપ પગો કોલસાની બુટી અને નાકા ઓ-૦.૨૫ મિશ્ર કરી તેમાં મેળો કોલ નાક ઉમેરો કે મ મિશ્રણ તેનાર થાત પડો એ મિશ્રણની બીજા-૧૫ મમ કરી, તરફવાર અકાળા

બીજા-૧૪

કોલસા દાખી નક પડી તેો હનામાં મુકી સુકવી ની

આ નકલી કોલસા ભગતણ તરીકે અ રત ઉપયોગી છે

૨-કોલસાની બુટી ૧૫ મી ૧૦ મી લાકાના માસાવા ક મગની કાલમુ ૨૫ મી ૨૦ મી એકાદ ૧૨ મી ૨૦ મી પાળી સદજ

બધને નાની એકતુ પાળી મેગેવો કે થત મેગાધી થમ તા પડી તેો તિમમર બી ૧૫ મમ લગી કોલસા ના ની

(૧) લાકાનો બ્લેક પણ મુળ સસ્તો મરે છે એકર કે ૨ અપિયામાં ૧ લાકી બરીને

૧

હિન્દી એક ગરમ દેશ છે અને તેથી અરિં બીજા દેશો જેટલો બિની કપડાનો વપરાશ નથી, તોય અરિં છ સાત કરોડ રૂપિયાનો બિની માપદર થઈ ગયે છે. એમાનો થોડો ધણો માલ હિન્દી બનાવેલો હોય છે, જ્યારે બાકીનો માલ પરદેશો ખાતેથી આયાત કરાય છે.

ગિનના ઉઘોમની દ્રષ્ટિએ ઘેટા ઉછેરની અગત્યતા વધુ છે. ગિન એક એથી કુદરતી બાળપણ છે, જેની બરાબરી કરે એવી કાંઈ સીમ હજી બનાવી સકાઈ નથી-નકથી ગિન બને છે, તે છતાં પરિણામે ઉંઘા બિન-મેળાવવા માટે ઉંઘા ઘેટાઓને સુધારીને ઉછેરવા જોઈએ કારણ કે, એમની ઉછેર જેટલી વધુ સારી હોય તેટલું જ બિન વધારે ઉચ્ચ પદ્ધતિનું અને મોટા પ્રમાણમાં વપડા થાય છે. જ્યાં ઘેટાં પોતે ખાંડાં રહેતા હોય, જોરાક આરો ન મળતો હોય, રહેવાની જગ્યા ન જરાબ હોય, સ્વચ્છતાનું ધ્યાન ન રખાતું હોય ત્યાં તેમનું ગિન સાફ ઉતરે ખર્ચ નહિં જ. કેટલેય દેશોએ તો આ એવા ઘેટા પર ગિન થતું જ નથી યા જે સહજ સાર થાય છે, તે જેટલી દલકી પદ્ધતિનું હોય છે કે તેની કશી કીમત ઉપજતી નથી.

ગિનની ઉત્તમતાનો બીજો આધાર ઘેટાની આંત પર છે બધી જાતના ઘેટાઓ પર એક સંખ્યા આનનું ગિન થતું નથી, ઘેટાંની જેવી દલકી બારી આવે, તેનું દલકું બારી ગિન થાય છે, જેટલું જ નહિં પણ જુદી જુદી જાતના યા જુદા જુદા દેશના ઘેટાંઓ પર થતા ગિનના પ્રમાણમાય નોંધવાપાત ફેર પડે છે. એથી ઉંઘા ગિન મેળવવા માટે ખુશી છે કે—

હિન્દુસ્તાનમાં લગભગ ત્રણ ચાર કરોડ ઘેટાં છે, જે દ્વારા વર્ષ દહાડે ઘેટા ટીક બે રત્નને હિસાબે છ કરોડ રત્ન બનુ પડેલા થાય છે.

ગિનનો ધણો પણ કંઈ ન્હાનો સુનો નથી. એક હાથે હિન્દમાંથી ગિન પરદેશ ગય છે, તો બીજા હાથે પરદેશી ગિન અને તેની બનાવટો હિન્દમાં પ્રવેશ છે.

આ રહ્યા હિન્દમાંથી પરદેશ ખાતે થયેલી ગિનની નિકાસતા આગળ—

૧૯૩૫-૩૬	૩ ૯,૬૪,૦૦,૦૦૦
૧૯૩૬-૩૭	૩ ૩,૭૬,૦૦,૦૦૦
૧૯૩૭-૩૮	૩ ૩,૭૨,૦૦,૦૦૦

અને, આ ત્રણ પરદેશ ખાતેથી હિન્દમાં ધણી આયાતના આગળ—

૧૯૩૫-૩૬	૩ ૨,૫૦,૦૦,૦૦૦
૧૯૩૬-૩૭	૩ ૨,૬૬,૦૦,૦૦૦
૧૯૩૭-૩૮	૩ ૪,૧૫,૦૦,૦૦૦

- ૧, ઘેટાં ઉંઘા જાતના હોય અને
- ૨, તેમની ઉછેર-પદ્ધતિ સુધાર હોય.

૨.

હિન્દુસ્તાનમાં મુખ્યત્વે પાળખ, સંસ્કૃત પ્રાંતો, સિંધ બલુચિસ્તાન અને ખિસ્તને ગિનના વેપાર કેન્દ્રો તરીકે ગણીના છે, જે કે ઘેટા ઉછેર એ પ્રાંતો સિવા બીજાનું કેટલાક પ્રાંતોમા થાય છે, પણ તે એટલા ન્હાના પાયા પર કે જેની કશી ગણના કરી ન સકાય. એ સિવાય ઉંઘા ગિન ટિબેટ અને આંધ્રા-નિસ્તાનથી હિન્દમાં આવે છે, પણ એ એક પરદેશો હોઈ, એની સાથે આ લેખને કશી સંબંધ નથી.

ખર્ચ રહેતાં હિન્દમાં લગભગ દરેક પ્રાંતમાં ઘેટાં ઉછેરી સકાય છે. એને માટે એતર આ જુલું મળવાન કે-પહાડી ગમીન બંધારેલી યદ પર છે અને એક એકરના ન્હાનકડા

નિરાશમાં ૧૦૦થી ૧૫૦ ઘેટાં ખુલી ખુલી ઉઠેલી જાય છે વળી એને માટે કંઈ ઉપદેશ જમીનથી જ મેળવવા નથી પડતર જમીન એ કામ માટે ઉપયોગી થઈ પડે છે, કારણ કે એ જમીનમાં જે કરવાનું છે, તે ફક્ત ધાસ ઉગાડવાનું છે—જે આવેતર નિશ્ચય, કોઈ પણ નકામી જમીનમાં થઈ શકે છે

વડાના પાયા પર ઘેટાં ઉઠેર માટેની એક યોજના એ છે કે, શરૂઆત ૧૦૦ ઘેંઘેઓ અને ૧૦ ઘેંઘેથી કરાય અને ધીમે તેથી અવગત વધતી જાય તેમ તેમ જરૂરો પણ વધારવામાં આવે. અવગત, ઘેટાં ખરીદવા પડેલા એ જોશ લેવું જરૂરી છે કે ને ઉત્તમ જાતના જ હોય, કારણ દિ-દમા થતા ઘેટાંની ધણી જાતો જાન માટે કેવળ નકામી—એટલે કે નફાને જગે નુકસાન કરાવે તેવી—હોય છે, તેથી ઘેંગ ખરીદતી વેળા એ મુદ્દા પર ખાસ લક્ષ આપવું જરૂરી છે

—જિન માટે નીચરી દિન્દી જાતેની જાવા-મણુ કનાર છે—

- ૧, કોઈગાંડુરના ‘ફૂડગા’ જાતના ઘેંગ, જેમનું ‘મોડુ’ કાણુ હોય છે
- ૨, હેસરી જાતના ઘેંગ
- ૩, દકત તરફના ઘેટા, જેમને ‘મુંજાળના ઘેંગ’ પણ કહે છે અને જે વાણુ જાન આપે છે

૪, રળપુતાનાના ઘેંગ

૫, ‘પકના’ નામની જાતના ઘેટા

૬, નેપાલના જાતી ઘેંગ

૭, હિમાલયના જાતી ઘેંગ

૮, દિમૈટના જાતી ઘેંગ

જમીન—એને માટે એક એકર જેટલી જમીન પૂરતી છે. એ જમીનમાંથી ૪૦ ફુટ લાંબી અને ૩૦ ફુટ પહોળી એવા ચુપડા માટે જુદી રાખી, બાકીની જગ્યાના ત્રણ

સરખા આમ કરી, તેમાં ઘાસ વાવવામાં આવે છે. મુજ જમીનની ચરે તરફ ઘાસ વાવવાની દબજી જીવતી પાંચથી છ ફુટ જેટલી વાડ કરી લીધી હોય તે બસ

ઘાસ—જમીનના ત્રણ ભાગ કરી જમીનને બરાબર ખેડી, તેમાં રજડા (ફ્યુઝર્ન) ૫ એવરમાંન ઘાસ વાવવામાં આવે છે અને નિયમ રખાય છે કે ઘાસે ઉગી નીકળે ત્યાર પછી બધા ઘેંગોએ પહેલા કટકામાં ૧૦ દહાડા લગી ચરવા દેવા ૧૦ દહાડા પછી એ કટકાને એમજ ગ્રેવા દઈ, ઘેંગને બીજા કટકામાં ૧૦ દહાડા લગી ચરવા દેવા એમ ૨૦ દહાડા પુરા થતા ૨૧મા દિનથી ઘેંગને ત્રીજા કટકામાં ૨૫ દહાડા લગી ચરવા દેવા એથી પુન ૩૦ દહાડા દિવા મહિના થઈ જતા, ૩૧મા દહાડાથી ઘેંગને ફરીવાર ૧૦ દહાડા પહેલા કટકામાં ચરવા દેવા, કારણ કે વચ્ચેના ૨૦ દહાડામાં એમાં ફરી વાર પુરતું ઘાસ ઉગી નીકળ્યું હશેજ એમ રજડ કટકામાં વારંવાર ૧૦-૧૦ દહાડા લગી ઘેંગને ચરવા દેવાથી તથા ૧૦ દહાડા લગી જમીનના તે કટકાને હેડવા વિના ઘાસ ઉગવા માટે ગ્રેવા દેવાથી દરદમેશ ઘેંગોએ માટે ઉગ્યા તરુ ઘાસ ખાવું રહેશે અને કદીયે ચારાની અછત પડશે નહિ

કુપડુ—ઘેંગોએ રાત્રે રાખના માટે ૪૦ ફુટ લાંબું અને ૩૦ ફુટ પહોળું કુપડું બનાવવું જરૂરી છે. કાણુ કે દિવસે તો ઘેંગ ખેતરમાં ચરે છે પણ રાત્રે તેમને જૂવા જમીનમાં રાખી સંભાળ નહિ, માટે રાત્રે રાખવા માટે એવું કુપડું હોવું અનિવાર્ય છે એ કુપડું અવગત, કંઈ પાકું સિમિન્ટ ન તુ નથી બનાવવું, બપોલે એના દિવાનો ઈંટ મારીની હોય કે અને છાપર પાસની છાજથી અને મારીતું મિશ્ર કરી કાંઈ છત્તે અને એ કુપડું બીજી રીતે બનાવે તો તેમ પણ થઈ

સકે છે, પણ તેમ કરવાની ખાસ કુરૂર નેત્ર કશું નથી.

આ ઝુપડામાં વચ્ચે એક દિવાલ બનાવી પડે છે, જેથી થેડીઓ અને થેડા રાત્રે બુનું બુનું રહી સકે.

ઉછેર પદ્ધતિ-થેડા ઉછેરવાની કામ ખાસ પદ્ધતિ જેવું કશું નથી. દિવસે તેમને ચરવા દેવા જોઈએ, અને રાત્રે ઝુપડામાં બંધ કરી દેવા જોઈએ એ જ તેમના ચારવા વખત સુધડતા અને સ્વચ્છતાનો ખ્યાલ રાખવો ફરતી છે અને જો કે સામાન્યતઃ ઉપજુ ધાસ એમના ખોરાક તરીકે પુરતું થઈ પડે છે. જો કે ક્યારેક કુરૂર લાગે તો ચણાનો ભડલો થોડાક પ્રમાણમાં આપવો સારો છે.

થેડાને પીવા માટે સ્વચ્છ પાણી મળે એવો બઠોબસત અવશ્ય કરવો જોઈએ એ માટે ઝમીનમાં ફેંકેકાણે પાણીના ન્હાનડા હવડ જોવા બનાવી લેવા, જેમાં દરરોજ સવાર સાંજ તાજું પાણી ભરવાની ગોઠવણ કરવી જોઈએ, એટલુંજ નહિ પણ હવડ પણ સાફ રહે, તેમાં કામ પ્રકારની અસ્વચ્છતા ન થાય તેની કાળજી લેવી જોઈએ.

થેડાને થોડા થોડા રિપ્પે નહવડાવવા, કુરૂરી છે, પણ એ થેડા તેમના બદન પરના બિનને નુકસાન ન થાય તેની સાવચેતી રાખવા ચુકડું ન જોઈએ.

બિન-સામાન્ય : થેડા પરથી વર્ષમાં બે વાર બિન કાપવામાં આવે છે એ કામ થોડાક અનુભવનું છે. થોડા સમયે બિન કાપવું જોઈએ એ ત્યારે બિન કાપવું ઠીક નથી એથી તેની ઉપજ જોઈ શકાય છે.

પુલ-૧૦૦ થેડીઓ અને ૧૦ થેડાવી ચરવાન કરવા માટે નીચે પ્રમાણે પુલ કાપી શકાય છે.

૧૦૦ થેડીઓ અને ૧૦ થેડાઓ રૂ ૮૦૦. ઝમીનની ચારે તરફ વાડ કરવા

તથા કુપડું બાંધવા તથા હવડ બનાવવાનો ખર્ચ રૂ. ૨૦૦

રૂ. ૧૦૦૦

આમ રૂ ૧૦૦૦ તો મુળ પુલના થશે. એ સિવા ચાલુ ખર્ચ માટે રૂ ૫૦૦ બીજા હોવા જોઈએ.

વાર્ષિક ખર્ચ-આટલા થેડા ઉછેરવાનો વાર્ષિક ખર્ચ આ પ્રમાણે થશે—

ઝમીનનું ભાડું	રૂ. ૬૫૦
ઝમીનનું ખેડાણ-ખર્ચ	રૂ. ૫
ખાતરની કીમત	રૂ. ૫
ધાસની બીજની કીમત	રૂ. ૨૫
રખેવાળો ગાર માસિક રૂ. ૨૦	રૂ. ૨૪૦
પરચુરણ ખર્ચ	રૂ. ૫૦

રૂ. ૪૦૦

વાર્ષિક આવક-અને હવે જીવો, આ વાર્ષિક આવક :

૧૦૦ થેડીનું દુધ દરરોજ	
રૂ ૪ પ્રમાણે	રૂ. ૧૪૪૦
૧૦૦ થેડાના બચ્ચાની વેચાણ કીમત દર રૂપિયા પાંચ પ્રમાણે	રૂ. ૫૦૦
૧૧૦ થેડાનું બિન. થેડા દીઠ આઈ આનાને દિસાએ	રૂ. ૫૫
થેડાઓના નર્કનું ખાતર	રૂ. ૧૦૦
	રૂ. ૨૦૯૫

નફો-ગણતરી સહેલી છે.

આવક રૂ. ૨૦૯૫

ખર્ચ રૂ. ૪૦૦.

નફો રૂ. ૧૬૯૫

આમ રૂ. ૧૬૯૫ નફો થાય છે, પણ એમાં થોડીક છુટછાટ વધુ મુત્તાં રૂ. ૧૫૦૦ જેટલો નફો તો થોડકસ છે.

બહેનોના રૂપ શૃંગારની પરદેશી દવાઓ

રૂપ શૃંગાર માટે વપરાતી દવાઓ મોટે ભાગે પરદેશી આવે છે, જેના ભાવ વધારાને કારણે અમણા નમણા થઈ ગયા છે અને આજની હાલતમાં તે દરેક વયવાનો સંભર છે.

આ તે સુંદરી નક છે, જે કદી કદાચજ દાય વાગે કે આજેજ મંડી પડે, એવી દવાઓ બનાવવા ન્હાની પુછીમાં સેકડો રૂપિયાની માસિક આરાક મેળવવાની આ ખરી વક છે અને એ દવાઓની બનાવટ વિશે મોઝાએ દરેક મુજાવાનું નથી કારણ કે, બધાના સવાલકાર તરીકે

કોસ્મેટિક્સ

મવચ્છંદ કે, જે રૂપ શૃંગારને વગતી દરેક બીજી બનાવવા, વાપરવા અને વેચવાને લગતી માધિતીનું ખાસ પહેતું અને એકતુલ્ય શૃંગારની પુત્રક છે એના વિવિધાનુક્રમી ક્રોધી આ રી —

કલ્ક સા બિઝામ	મિઝા બોફ ટાલેર	વાજ માટેના લોશન
માચળ અને સુરમે	— — રોઝીય	વાળને શુદ્ધાદાર બનાવનાર
ડીમ લેવી	રૂઝ, પ્રવાલી	પ્રવાલીઓ
ફાન્ટ ડીમ	— પાવડર	પેનિસિન ડીમ
વિદ્ધરા માટેના પાવડર	— મચ	શેમુ પ્રવાલી
— લોશન	લાર્ડમન્ટુસ સ્કિસરીન	— પાવડર
ફૂપ મા માડપ ફોરા	લાલીના રૂપના સાથુ	રદાર્થ ડીમ
ટોઈલે પાવડર	— વિષક્રિયક	સ્નેઝ ડીમ
— મિલ્ક	વાજ કાદનાર દવાઓ-ડીમ	સાથુ અરુમરી
— માણીયા	— પ્રવાલી	— પારિવિક
તરલ અન્ટા	— બુખીઓ	— મંધરી
તેજની વાસ ફૂર ૩૨ ૦	— સાથુ	— શુભાની
— ફેપરેલની	વાજ માટેના ડીમ	— બનેલીને
— તલની	વાજ માટેના તેલ	— રમણખારને
— સીંગદાખાની	— ફેનડાનુ	— ટોલ નેલ
તંત્ર માથ	— ખરા મુજ પીદાર	— રવાઈ
દવાના નામેો વિષે	— ખમનુ	— પ્રવાલી
દામબળ કારોનિક	— ગુવડગીનુ	— પામી વારિયો
— ડીમ	— બમેલીનુ	— દામી
— પેમ	— ચપાનુ	— મુખી
— બુખીઓ	વાજ માટેના તેલો બનાવરી	— મુકને
નેલ પોલિશ	— મુજ પીદાર	— યલ્દાન યલ્દાનમે
પોમિડ અને સિલિપનદાઈન	— લોરસીનુ	— લેવેનડી
ફેઈસ પાવડર	— આસક	— વર્તેના
— લોશન	— મોજરાનુ	— વેનીય
બાય બોલ્ડ		
મિલ્ક બોફ આમન્ડસ		
— — કોરીસ કમ્પાડન્ડ		

ખાસ બીજી આવૃત્તિ એન્ટિક કાગળ, ૯૧ ખાના, સુદર ૮૫૪ અને મોદક ૩૫૨ંગ કીમન માત્ર એક રૂપિયા (દયાવ અર્થ દોઢ આંગ) (ખર્ચ અને વિદેશ બે મિલિંગ)

કુમર એડિસ, એદામગ્ધાથ સુરત.

ઉદર નરસાહનાર દવા

આંધ્ર ૧ અંબર ૧ તોલો, આંધ્ર ઓકમ
ગોલ ૧ ટોલો, સોટ અપ પુરતો

એક લેવને મેળવી, તેમાં અપ પુરતો
સોટ નાળી, નાની નાની ગોળાઓ બનાવી
લો અને જ્યાં ઉદરોની દોડધામ વધુ થતી
હોય ત્યાં એ ગોળાઓ મૂકી, તેની ગઢીકમાળ
એકાઃ રકાળીમાં ઉદરો માટે પીવાનું પાણી
મૂકી દો. તેજની ખુરશી ઉદરો ખુશી ખુશી
એ સોટની ગોળાઓ ખાતે ગણુ પાણી પીલાજ
ખેટુપ્પ થાપ ત્યાંજ પડી રહેશે એ ખેટુની-
જે અર્ધાં દિવસ લગી કાઢમ રહે છે-દનમિવાન
તેમને ત્યાંજી ઉપાડી દુર મૂકી આવશે તે
તમારું થ- ઉદરો-મુકત થઈ સકશે

કપડાં પર લખવાની કાળી શાહી

(અ) કાપર કંસારાઇડ ૧૩૦ ગ્રેન,
સોડિયમ ક્લોરેટ ૧૬૦ ગ્રેન, એમોનિયમ
કંસારાઇડ ૮૦ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૨ ઓસ

(બ). એર્નાકાઇન-લાયફ્રોકસોરાઇડ ૫
ગ્રામ, અર્ક-પાણી ૧ ઓસ, બાવળનો ગુદર
૫ ગ્રામ, ડિનસરીન ૨ ગ્રામ

એક મિશ્રણ બનાવી, જુદી જુદી ટીનીમાં
વારી રાખો. વાપરતી વેળા ૧૦ ટીપાં મિશ્રણ
અ અને ૪૦ ટીપાં મિશ્રણ જ લઈ, મેળવો.

આ શાહીનું લખાણ શરૂઆતમાં લીંબુ
દેખાય છે, પણ તાજગી કાળું થઈ જશે

કાળી શાહી

ફેર્સ સલ્ફર ક્રિટલ ૨ ભાગ, ટેનિક
એસિડ ૨ ભાગ, બાવળનો ગુદર ૨ ભાગ,
કાર્બોલિક એસિડ ૩ ભાગ, પાણી ૧૦૦ ભાગ.

ખાંસીની દવાઓ

૧-સુદ ૫ ગ્રેન, મરી ૫ ગ્રેન, ખાંડ ૧૦

ગ્રેન, અરુગીનું પાણી રહે તોલો.

બધાને મેળવી, દિવસમાં ત્રણ વાર લો.

૨-અર્ધતમળ ૫ ગ્રેન, નેદીમ્બનું શરબત

૧ સમજી, પાણી રહે તોલો.

બધાને મેળવી દિવસમાં ત્રણ વાર લો.

૩-નેદીમ્બ, સુંઠ, નવસાર, પીપર અને
ખાંડ સગભાગે લઈ, એમાં અપ પુરતું ગુદર
વાળું પાણી ઉમેરી, ૧૦-૧૦ ગ્રેનની ગોળીઓ
બનાવી લો.

માત્રા : દિવસમાં બે ગોળીઓ.

ચીનાઈ ચાંદી (Chinese Silver)

ચાંદી ૨ ભાગ, તાજું કપડું ભાગ, જસત
૧૮૩૬ ભાગ, નિકલ ૧૩ ભાગ, કોબાલ્ટ
૨૬ ભાગ, લોખંડ ૩ ભાગ

બધાને પીગળાવી, એકજથ્થે થયે ઢાળી લો.

જી નસાહનાર જુદી

સજસાઇડ સલ્ફર ૧૦ રતલ, ટુલસે
અર્થ ૪ રતલ, તેપથેલાઇન ૨ રતલ.

બધાને મેળવી વાપરો

આ લાકી ફક્ત મરખાં બટકામાં પડતી
જુઓ માટે છે.

તાવ માટે જુદી

લાલ કટકડી ૧ તોલો, ન્હાના એલચી
દાણા ૧ તોલો

એકતે વાટી, ખુરત વેળા પાણી સાથે
બળે માસાની પડીકી આપવાયી તાવની
તકલીફ દુર થઈ જાય છે.

હાંતને ગુન્ય દરનાર દવા

નીચલી દવા માટે તેના શોષક ઝાંકર
વિરોધ હાલ્ટમેનનો દખલો છે કે, એ દવા
દંત-વિદ્યાના ક્ષેત્રમાં એક નવું જ પાત્ર ઉપાડે

છે તેમણે ૫૦,૦૦૦ પોડી ઓફર કંન્કારી
ગોતાની શોધને પેન્ડ નર્મ કરતા, માનવ
કદનાણુ અર્થે મુક્ત ઓફર કરી દીધી છે

થાપોત ૧૩ લાગ હુથિન અનકોદલ
૧ લાગ, સ કરીક હથર ૨ લાગ

મેળવણીને બાકિન ૨ થી સી મા બની
રાખી કુરગત પ્રસથે એમા કુનુ પુમક
બીજની દાત પર ૧૦ થી ૮૦ સેકન્ડ લગી
કરી રાખરાથી દાતી બગરા શુચ થઈ જશે
અને એ ગિતિ લગજગ એક કનાક લગી
કાયમ રહેશે

૨ એસ દરા ૨૦૦ વેળાત ઉરોમ અટે
કાંથી છે

દિમાગને તાકત આપનાર પાક

ખામની બીજ ૧૦ તોલા ધારણ ૧૦
તોલા વરીયાળી ૧૦ તોલા બસુખસ ૧૦
તોના સહે બીજ ૧૦ તોલા કપામીયાના
બીજનો ૩૨ ૫ તોલા પિસ્તા ૫ તોલા
સિતાઇત ૨ તોનો સાબમ મીસરી ૧ તોનો
ખાનો એનથી લાણા ૫ તોલા તપશીર ૨
તોનો મોનાના વર્ક ૫ તોના આનીના વર્ક
૧૦ તોના સાકર ૪૦ તોલા દિશારનો ૩૦
તોના થી ૨૦ તોલા મધ ૪૦ તોના ગાયન
દૂધ ૮૦ તોલા આમગાળી મુરખો ૧ તોના
દરડાનો મુખો ૫ તોના નિલીઝ મુરખો
૫ તોલા સફરજાનો મુરખો ૫ તોના

પ્રથમ ગળા નકર નાઓને જુદી જુદી
વાળી, બારીક જુદા ગળાવો પછી મુર ગાઓને
ધુળી લઈ નિશારનાને ઘીમા જુઓને વાન
કરો બપોરે તે લાલ થઈ જાય ત્યારે તેમા
દૂધ ઉમેરી પછી સાકર અને મધ મેળવે
અને ત્યાર પછી મુરખાઓ મેળવી બધાનો
ખુન દનાવો એ મળી જાય રડી એક પછી
એક દનાવી જુદી નાખત જાય અને ખુન

દવાનતા જાન મધુ મળી મુકે કે પાકને
સહજ વાર પકાની બનાવી લેા

માના દરરોજ સાંજે, જમવાના વગ
દતાક પડેના સાકર મિશ્રિન દૂધ સાથે ૧
તોલા માક નેવે રાતે જમણુ ઓછુ મેધુ

દિમાગની તાકત વધારવા માટે અનુન
પાક છે

નકલી કેશર

થોડાક મઠે લાઇ ૧૦ દલાડા નગી પણીમા
બીજની રાખો બપોરે ફણગા લગી માગે
તા માપી ફેડા દલા મઠને સુકની લંબે એન
તેમના બારીક ફણગા છુન રડી બજે પળી
ફણગા દલાના ૨ થમા (એમા સદજ સાજ
ખાર મેળવે હોય) તે ફણગાને પાચ છ વાર
રગી તેશી તા નકલી કેશર બની જશે

પિત્તગી માટે રેણુ

તાણુ ૨ લગ જસન ૧ લાગ
ગળીને એકછાન કાં પછી ઠારી લેા
અને પછી જુન રડના નાખે

દોઢા માનનાશ

અર ૨૨ રગ ૨ ભાગ કાયન ૪ ભાગ
કમી મરગી ૧ ભાગ પેટ્રાનિમ પેપથા ૧૦
ભાગ મેધીનેટ રિપરિટ ૨૦ ભાગ
બધાનો મેળવી એકછાન થના રડી વાસે

બેલ-ધાતુ (Bell Metal)

આ ધાતુ ધમ્ડીઓ ન બનાવવા મટે
ખાલ હોઈ, એ નામે ઓળખાય છે
તાણુ ૭૧ ભાગ કનક ૨૨ ભાગ જસન
૨ ભાગ લોખંડ ૧ ભાગ

બધાનો મેળવવાની નાજી લેા

મીઠી આદુ.

ઉમ્દા કુમળી આદુ ૧ રતલ, મધ અપ પૂરતો.

આદુને ઘોષ, જોતીને ચોગ્ય માપના કટકા કરી, અરબી પાણીમાં નાખી અદિં લગી ઉકાળો કે આદુ નરમ થાય. પછી તેને ખુબ બંધી, એક ગરમીમાં ભરી, તેમાં એટલું મધ ઉમેરો કે આદુ ઢંકાઈ જાય.

આદુ નરમ થાય ત્યાર પછી વાપરજો.

મોઢામાં લગાડવાની દવા

મોઢું આવી મથુ હોય તો સળી પર ૩ થીટાળી ને વડે આ દવા ચોપડવી

ચોખ્ખો ઢંકણુવાર ૧ ચમચી. ચોખ્ખું મધ રૂકે તોલા

રેઝન પેન્ટ

ચરગી (લાડી) ૫૦ ગ્રામ, પીળું મીણુ ૨૫ ગ્રામ, રેવેટનો ભૂકો ૫૦ ગ્રામ, ઑઇલ લવેન્ડર ૪ ડીપા.

ચરગી અને મીણુને પીગળાવી મિશ્ર કરો. પછી તેમાં રેવેટનો ભૂકો અને ઑઇલ લવેન્ડર મેગી, પાચ મિનિટ લગી ઉકાળો, ઠારી લો કંઠણ થયા પછી ગોળ આકાર કાપી લેજો.

વંદા નસાડનાર જુકી

ટકણુવાર ૨૬ રતલ, નિસારનો ૬ રતલ, કેકો ૬ ઑઇસ

બધાને મેગમે જુકી બનાવો અને હુરત હોય ત્યાં ઠાટો.

વાયોસેટ શાહી

સ્કાર્વેટ રંગ ૩ ઑઇસ, બહુ રંગ ૨ ગ્રામ, અરબી ચુંદર ૧ ગ્રામ, પાણી ૩ કવાર્ટ, રેવેટનાઇઝ રિપરિટ ૧ ઑઇસ.

સ્કાર્વેટ અને બહુ રંગને ખરવમાં નાખી, રિપરિટ સાથે ખરલ કરો. પછી તેમાં ચુંદર-વાળું પાણી ઉમેરી, ખુબ મિશ્ર કરી, ૨૪ કલાક લગી ઠરવા દઇ, ગાળી લો.

શાહીનું લખાણુ ભંસનાર દવા

અર્ક-પાણી ૪ ગેલન, ક્યોરાઇઝ ઑઇ લાઇમ ૧૧ રતલ, એસેટિક એસિડ ૧૪ રતલ.

ક્યોરાઇઝ ઑઇ લાઇમને પાણીમાં મેગવી, ગાળી લઇ, પછી એસેટિક એસિડ મેગવો.

શાહીનું લખાણુ ભંસવા માટે આ દવા લગાડી, થોડી વાર પછી બ્લોટિંગ વડે તેને શોષી લો.

એક વારની દિવાંથી લખાણુ પૂરેપૂરું ન ભુભાય તો ફરી વાર એજ ક્રિયા દોહાવવી.

સોઝોડોન્ટ

સાજુની જુકી ૬૦ ભાગ, મિલસરીન ૬૦ ભાગ, અલકોહલ ૩૬૦ ભાગ, પાણી ૪૨૦ ભાગ, ઑઇલ પિપરમિન્ટ ૧ ભાગ, ઑઇલ કલવજ ૧ ભાગ, ઑઇલ એનીસીડ ૧ ભાગ, ઑઇલ સિનેમન ૧ ભાગ, ઑઇલ વિન્ટરગ્રીન ૬૬ ભાગ

બધાને મેગવો વિખ્યાત 'સોઝોડોન્ટ' જેવું 'દુધ વૉશ' બનશે

સોસ

સરકો ૧ કવાર્ટ ૧ પાઇન્ટ, લવિંચ ૧ ગ્રામ, કાળી મરી ૧ ગ્રામ. રાઇ ૨ ઑઇસ, ચુંદ ૧ ગ્રામ, ઘરગણુ નમક ૨ ઑઇસ, આખલી ૪ ઑઇસ, ફરી પાવડર ૧ ઑઇસ, મરચાં ૧ ગ્રામ, મેથી ૨ ગ્રામ.

સરકો સિવાયની બાકીની ચીજોને ખારીક કરી સરકામાં મેગવી, એક કલાક લગી ધોળી અંચ પર બેસ આપી, ઉતારી લો. પછી તેને એક અઠવાડિયા લગી ઠરવા દઇ, ગાળી લો.

સાણુના ભાવ વધી ગયા છે!

ચૂરણી લગાઈ મરૂ થનાજ દિન્દમા સાણુના ભાવમા ૨૦થી ૩૦ પ્રકારો ઉઠાશે આવશે છે આ ખરી તક છે દેશ ની સાણુની અખત પૂરી પાડવા ઉપનામ પોતા માટે એક નફાવત પંથો રચાશે. ગુજરાત કાચિયાવાડમા પાછલા સત વર્ષમા સાણુના ૧૦૦ કરતા વધુ કારખાના ઉદ્ધારનાર, નિષ્ણોનાંય નિષ્ણાત સમાન--

સાણુની બનાવટ

ચોપડી ની મદદ લેા દરેક દરેક પ્રકારના સાણુઓ બનાવવાની સંપૂર્ણ માહિતી આપનાર એકનીજ શારનીન અને પ્રમાણબદ્ધ ચોપડી છે સદજ અખી માટે આ હુકા અનુકરણિકા તેજ જુઓ -

અગસીનુ તેજ	દિવીજ એજન્ટસ	સાણુ ઘાતુને પોતિશ
કઠણ અને કોમલ સાણુ	બમરેલા સાણુનો ઇલાજ	કરનાર
કપાસીઆન તેજ	બાવતિ નનુ તેજ	મેપથેલ
કારનનુ તેજ	મહુડાનુ તેજ	પ્રવાલી
કાબોનેટ ઓફ પોરાશ	મીઠું	પારશર્ક
કેપરેલ તેજ	રજન કે રાજ ૨	પેટ્રોલિયમનો -
કોરસીક પોરાશ	રાયણુ તેજ	બુધીગો
.. સોડા	લીમડાનુ તેજ	મધનો
બોલમ્ સાઈ	સહાયક પદાર્થો	મુરકનો
અરખી	સખરી	મોરકડ મે, બુલ, વાક
અરખી અને તેજના મિશ્રણ	સઘટન કરવાની કીચ	લીટો
ટકણખાત	સઘટનની પરિપૂર્ણતા	દેશમ ઘોવાનો
ટકણખાત અને	ખણવાની રીતિયો	વિણનો
બોલમ્ કીચી	સાણુ આયોડાઈડનો	વાળ કાઢવાનો
ટેનો શુધ કરવી	.. બન ચોવાનો	વેસેલીનનો
મોરકો સાણુઓ	.. કપડા રમવાનો	સુખડનો
ટોનિકુ તેજ	.. કપુરી-બર્થાનિક	સોડા
તજનુ તેજ	.. કાર્બો મારેનો	માટેના રનો
તેલનાથી વીકાસ વાસ અને	.. કેલ્સીક ખાસ ઝાવના	માટેની સુગધીઓ
રંગ દૂર કરવાની રીતિયો	.. કલિકા પ્રિન્ડર્સનો	સાણુની કઠાઈઓ, ક્રેશ અને
દબ બનાવવાની રીત	.. કોરટાનો મધકા	ખીલ સાખનો અને યત્રો
દબની જલવદના	.. ગ્લિસરીનનો	સોડા કિરકલસ
ધોવાના સાણુઓ	.. સુવરખી ગુવાની	ગોરિયમ કામેનેક
પર્વ એરા	.. ટકણખાતનો	સોડિયમ સિલિકેટ
પાણીની પરિક્ષા	.. દાઘ કલીનીંગનો	હનખાત માટેના
પીએ સાણુ	.. વરતા દર્મીઈ	સાણુ અને સુકી
	.. દાત મારેનો	

પુલકની ઉપયોગિતાથી પ્રેરાઈ ગુજરાતના બધા જાણીતા સાણુના કારખાનાઓએ એની એક કરતા વધુ પ્રતો પોતાની પ્રયોગશાળા માટે ખરીદી છે,

પહેની આશુરિતની થાડીકજ પ્રતો હવે બાજી છે વૃદ્ધી મચાવી વે. કદાચ પાછાથી કોઈ પણ કીમને નહિ મળે

જતા એન્ટ્રિક કાગળ ૨૦૦ પાના ૭ ચિત્રો કપડાની પાકી બાંધણી

કીમત રૂપિયા બે (દિન્દમા ૪ ખ છ આનાં) [નિદેશ આર શિનિગ]

શિરનામું.—કમર ઓફિસ, સોહાગરવાડા, સુરત.

માન્ય વેચના માટે માન દેખાડનાનો સિદ્ધાન્ત એમ તો બધેના માનસમાં છે અને તેથી તેનો અમન જેવો એક આચાર્યને દેશની દુકાનોમાં થાય છે તેમજ તેને કોઈ નિર્જન ગાંધગ્રામ પણ થાય છે તકાલત સિદ્ધાન્તનો નથી પદ્ધતિનો છે જેની જેની પદ્ધતિ, તેવો તેનો ઉપયોગ

માસનો દેખાવ રીતે થઈ શકે છે એક તો સામાન્ય રીતે દુકાનમાં બડકેના કિના જોવેના માન-ગ્રંથાઈ કાગ, અંગીને દુકાનની બહાર દેખાવ-બારી થાય અથવા માલ-માલો મા જોઈવેના માલના નમુનાઓ દ્વારા એમ તે કરી કરી ધધાના ધુળખૂત તરફથી હોય છે અને કદી કદી સદાચ તરફથી આ જોઈ કે મેકે જીનિસે માન્ય વેચાણ કરના એકા વત્તા અરો નાબીલક પીડે ઉજા, પરંતુ જે મનની સત્તેરે રંગ પદ્ધતિને કરના તો તે બરેબર સુધરી આદિગત પણ બની જાય છે

દેખાવ-માનીની સમજના જે બુદ્ધિ સિદ્ધાન્તો કે ને આ ન્હા —

(૧) તે અલગ જતા ગાંધીનું નામ આકરે એની આર્થિક હાલી જોઈએ

(૨) બગીચી કરનાર નીકજેનાઓના અનરમા એજ નીકાલી બગીચી કરનાલી તીન ઇચ્છા ઉત્તરને કરે એની રમિક દેવો જોઈએ

(૩) માનની ખુલીગોનું બારીકાઈથી પચાસરણ કરે એની પદ્ધતિમાં હોના જોઈએ

(૪) વેપારીની પિનીની જાદિગત કરે ન્યા

(૫) વેપારીની પ્રતિષ્ઠા વડાએ એની કોમ્પારિસની ગોદાયથી તથાગારેથી તેની જોઈએ ધગી વેળા તે આ પાસે બધેને અનુમતી મળુગ થાય છે આ ધી વેળા મા અમુક જે મુખ્યોને લઈ સમિત રાગીને મને નેમ મોલા રાગુગ પડા એક રા

બોલ હોય છે એના ધોય વિનાની દેખાવ-બારી આન નિરૂપોગી કે તે નવેપારીને કરી લાભકર્તા છે, ન બારીનારાઓને પોતાની પસંગી માટે સહેજે ઉપયોગી

આમ તેમ દુકાનમાં માન પુષ્કળ છે એ દેખાડના માટે બડકેલી દેખાવ-બારી વેપારીની પ્રતિષ્ઠા અને કુશળતા પર એક કાગાડવ સમાન છે ધણીકો એના ભેગમેગ જીવજાને એક કાગા માને છે, પરંતુ એ કાગા નથી, સુખાંધ છે વગી દેખાવ-બારીની આતરિક સમજના પેરેજ તેની પથાદભૂમિ પણ તર્ફન સાદી જોનારાઓનું લઈ હરે એવી તેની જોઈએ રગીન મ્પડા કે આરીસાની પથાદભૂમિ મોટે ભાગે અત્યંત લાનકર્તા સમિત ધધ છે જા રગીન કાપડ રાગય તો તેનો રગ આખને મને એવો બનતા લગી આજા પ્રકારનો હોવો જોઈએ અને જુગી રગનું કપડુ વારવાર બદલે જોઈએ એ પદ્ધતિ રમ-સિદ્ધાન્તની છે આ તેની અબર ખુબ સારી થાય છે એમા ખર્ચ વધુ નથી વજો આડો છે, પરંતુ નામ વધુ છે

જો દેખાવ-બારીમાં આદિરાતી લગનુ કાપ ધાટિયુ મુકનુ હોય તો તેનું વખાણ ધગીનું કુમાણુમાં અનુદ્યો વાચી સકાય એના મોટા મીનામાં જાપેનુ કે વળેનુ હોનુ જોઈએ તેવો રગ પણ દેખાવ-બારીની પથાદભૂમિના રગ સાથે એ સરખો જોના પ્રેત ધધ જતો હોય એવો હોવો જોઈએ તેમા કાપ અમાવાગણુ હોય તો તે વીન, પણ અલુગમો ઉપજે એનું તો નમ હોય એ માલ રાખનુ મુકી છે

1 Merchandise Stock

2 Show Window

3 Show Cases

શ્રીઓના જીવનમાં ગૃહલક્ષ્મીના સંસ્કાર પુરતું નહું માસિક

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ લું
અંક ૩૯

સંપાદક
મનુભાઈ બેઢાણી

પાપ
૧૯૬૬

આ અંકમાં

૧ મનો ૨ ભેરવ રાગે	.. શ્રી. સંદગમિ	.. ૯૭
૨ પુરુષ અને સ્ત્રી	.. શ્રી મુખેશ	.. ૯૮
૩ જીવનનો યાત્ર (વાર્તા)	.. શ્રી મુખેશ	.. ૧૦૧
૪ કમુરુ મા માચી	.. શ્રી જયચંદ દોશી	.. ૧૦૪
૫ સુવર્ણચરી	.. શ્રી સતિનંદ	.. ૧૦૯
૬ મોતનું કાવ્યકર્મ	.. મદાકવિ શ્રી ન્દાનાવાયલ	.. ૧૧૦
૭ ગુલાબ (વાર્તા)	.. શ્રી ૨ જી દવાન	.. ૧૧૫
૮ ઉપદેશ	.. શ્રી બેંગીયાન આરેમશ	.. ૧૧૮
૯ સ્ત્રીઓનું કર્તવ્ય	.. શ્રી બાનાઆરેમ ખેર	.. ૧૨૨
૧૦ મને ઘર સાચવનાં આપડે છે	..	.. ૧૨૪
૧૧ કુમારી પ્રેર	.. શ્રી ગિરિધર	.. ૧૨૫
૧૨ ઉપદેશ (વાર્તા)	.. શ્રી મીન	.. ૧૨૬
૧૩ ડોળીમાનું વૈદ્ય	.. શ્રી અનુભવી	.. ૧૩૧
૧૪ મે રમી	.. શ્રી નમીનદાસ પારેખ	.. ૧૩૩
૧૫ હિત્તમ આજનો મંગલ	.. શ્રી. મુગડમાલ સાલ	.. ૧૩૪
૧૬ વાદ છે	.. શ્રી. દાષાની	.. ૧૩૫
૧૭ સ્ત્રીઓ	.. શ્રી. અન્યપૂર્ણા	.. ૧૩૭
૧૮ મેં આ	.. (ગાયત્રી નવવક્રા)	.. ૧૪૧
૧૯ ગોશામના માકભાઈ (દામેદા)	..	.. ૧૪૧
૨૦ સ્ત્રીઓ	..	.. ૧૪૩
૨૧ દુનન ઉદ્યોગ	..	.. ૧૪૪
૨૨ ગાય અને ગર્યા	.. શ્રી. ધીરજીભાઈ પ. માલ	.. ૧૪૫
૨૩ પુત્રી પતિવ્રત	..	.. ૧૪૬

મિત્ર પુરતક માધ્ય વાર્ષિક લેખાજમ

દેશમાં જાણેશમાં પાડેશ માટે

૪-૦-૦ ૪-૮-૦ આ: શ્રીમીત

‘શ્રીજીવન’ કાર્યાલય : મહેરીયા : અમદાવાદ

આવતે અહે

મદાકવિ શ્રી ન્દાનાવાયલ
સીત, શ્રી પમણેશુ મધ્યગીત
અને વાર્તા, શુભવંતરાય આચાર્ય,
મામા વરેશ્વર, અમુજન ચેક, ડો
કદમની વાર્તાઓને આલેખ નવે-
લકથા, ભાગીતા લેખકોના મલ-
નીતો, શ્રી. રા રાજાજીવન મદેનાયો
સતેવ રાજમાના સીમનાભાઈ
ગાયકવાડનું જીવન અને સંસ્મા-
રોગ અપુરા રેવન નિખાલિ,
નારક અને શ્રી ચિત્રાજી રૂપેવ
શ્રીઓના રોગો હાસ રૂપેવ
પ્રદેશના કાળોને તેનો પાનપુ
હાસ્ય મોશમનાં શાકભાજી.
અને ઘરે ગાયત્રીનાં આપડે
છે, અને રૂપેશ્વર ઘરેના આપ-
વના દેશ, તથા આપડોના ઉગર
મદિ જીવકોરમાનું ડોશીનાનું
વૈદ્ય આવશે. અંત્યાને બાલર
ખરીદીમાં માનવગંક થક પડે
એ રીતે અત્તરી ખરીદીને
નવે વિમાય આપના મંકેથી
મા થશે નાથ, મોજનન અને
પુરતક પરિચય સ્થા ખગજ ગિગ
વિમાય પત્ર મનોના લખેશનાં
લેખોથી મનુષ્ય બનશે.

કમર લેખાજમ ભરવાનું સ્થળ: અમદાવાદ કાર્યાલય: માધી અને અમદાવાદ

[૧]

વેપાર ચલકામાં છાપકામનું રચન આને એક ખાસ કલાએ પહોંચી મધુ છે ગણ કાને તો છાપકામ વિનાનો વેપાર સભવિત હોઈ સકતો હતો, પરંતુ આને છાપકામના દ્વંદ્વમાં એ સહેજે સભવિત નથી જેવો ન્યૂનો મોગ વેપાર તેવું જોઈતું થતું છાપકામ જહી નેમર પેપર પોસ્ટકાર્ડ કે પરમીટ હોય કદી આકાશ કે રમીદા કદાચિત દસ્તખતો પણ હોય અને કદાચ પરિકાઓ કે સ્વચ્છિપરો પણ ગમે તેવાનું મોટું સાદું કે બપડાબધુ છાપકામ તો હોય તે હોમજન જેવાનું એ છે કે તે સારી રીતે મનહર રંગે છપાવ નામ માટેનું છાપકામ માત્ર ન હોય કામ અંગે પણ તે ખરેખર છાપકામ હોય આપણી નમણાઈ આગર રચાને દેખાઈ આવે છે ધણીકો કરકસરને નામે ગમે તેવું છપાવી ને છે પરિણામે તેમનું છાપકામ માત્ર નથી બચડતું, તેમના વેપારને તથા તેમના નામની પણ ધોડા પડે છે એટલે અદિ મેરવિયાની કરકસર-ખરેખર કલુસાક-વાદારમાં તેમને ખમો રૂપિયા જેટલી દાંડીકર્તા પીરડે છે

જે કેટલાક સામાન્ય મુદા દ દમેશ વદામાં રાખતા નોંધએ તે આ રજા -

(૧) છાપકામનું સખાણ કામગીરી કરના પ્રમાણમાં જોતેનું જોઈતું હોય જેથી કરકામની સર્વ તરફ-પ્ર ગુરૂતર હોય તો ત્રણ થા જેઠ તરફ-ગોડી ધણી જગત ખુદની પચુ હે અને તખાણુ કામગીરી ખરખર અડી રહે

(૨) બીજા માત્ર એનાજ પસ કદાચ કે જેથી છાપેન કામગીરી તથાતો ગમે એનું અંગે આખો એ આણુ ન પડે એવું સુદન દેખાડે

(૩) એક કરતાં વધારે રકમમાં પ્ર પકામ કરવું હોય તો એ રંગો એ બીજાનો જામ

[૮૦] -

એવળ આવે-Harmonise થાય જે પસ કરવા જોઈએ

(૪) કામગીરી પણ સામ પ્રમાણમાં હોય

(૫) ચિત્ર કે છબી છાપવાની હોય તે તે કુશળ કારીગર પામે નેના કરાવી બેલક મનાવી તેવો એમાં કલુસાક કરતા ચિત્ર કે મેક ખરખર હોય તો બધું છાપકામ મજદી વડે

[૨]

આપનાર નીચલી થોડીક મુશ્કેલીમાં તથાકોને ઉપરોચી થકાપડએ એવી ખાતી છે એ-પ્રપ-

લેટર પેપર છાપાવી વેળા તેમાં મત જોતનું સામ કામ મુદતન હોય તો એમાં બીજામાં આવી તથા એના સમીપમાં પેના વેપારનું વર્ણન દેનિદાન બગ તારનું ચિત્ર નામુ અને થીછ કોષ્ટગતસ મુદતી મરિતી હોય તે છાપાવી નોંધએ દે-કાલિય પડે નેમર પેપર પચુ પોતાની પુરી કાલિયાન છાપાવી તરી જેવકીજા છે સાખ્યાર દા ગોડવો કે મોરકીથી પણ આ વેપારીજા રખાત તો વધુ રીક મુદતન હોય તોજ અને જરાજર જાધોગતો આવી સકે તારેજ મોડાદ તાક થા ન્વો મરજારેગ છે પરંતુ મોડાદે ને પનતર જમી નરિજા કુકમા લેન નોર મુડી બધી રિજતો ધગવે-નિમજુડી એક અદાર તેમાં ન દાવ વળી દેખાવે ને સદા આખને ગમે એવો હોવો જોઈએ જેટલી સર્વ વધર દમે તાની સુદના વધારે હોઈ ઉરગે

પ્ર-મીના.

પરે રીજા પર મો માત્ર વેપારીનું નામ દમજ હોયુ નોંધએ અને તે પણ ખારીક બીજાઓમાં કાને દાલે ઉપર કે ચિત્રમાં

ખૂણે એ ત્રણ પીડીઓમાં નામ હામ આવી
નવ. વધારેમાં વધારે કુલ એક ઈચ પહેળી
અને લંબાઈમાં અઢી ઈચ જેટલી જગ્યા રોકાય
તો તે સુદર સાગશે. ધરજા હોય તો માત્ર
એકજ લાઘન વેપારના વર્ણનની પણ એજ
નામ હામ સાથે જાણી સકાશે, પરંતુ જુની
ફિ પ્રમાણે અડધો અડધ જગ્યા રોકાને
પરગીડા જાપાનવાની તકલીફ હવે તો નજ
વેપારી નેહએ અદિરાત માટે ઝુરૂરત હોય
તો ઉપર જાણવેલી જગ્યા જેટલી જીલ
જાધેરતા રચનની જગ્યામાં એ ત્રણ પીડીઓની
અદિરાત જાપની શ્રેયસ્કર છે, પરંતુ એ વેળા
નામ હામ સાથે વેપાર વર્ણનની લાઘન ન
હોવી નેહએ.

પરગીડાની પાછલી જાણને જોદિરાત
જાપની હોય તો તે જાપારી સકાય છે—પરંતુ
તેજ જધી જગ્યામાં નદિ, માત્ર થોડીક જગ્યામાં,
જેથી દેખાવે પરગીડાની પ્રતિષ્ઠા નાશ ન પામે
થોડું કાડે.

એની ઉપર પણ માત્ર ઝુરૂરત પુરતા નામ
હામ સંદર પેપર પેટેજ જાપાનવા મહાન બેઠક
કે જોડેકે પોસ્ટકાર્ડ પર જાપની ન નેહએ
મુસાકાત—કાડે

વિચિત્રીંગ કાડે પર ત્રીજા બીજામાં
પોતાનું નામ માત્ર જાપાય છે. પાછીજ ઝુરૂરત
હોય તો પોતાનો હોદ્દો કે પદ્ધતો એકાદ
વાક્ય ઉપસા બીજા કરતા ત્રીજા બીજામાં
જાપાય છે જોડેક કે બીજા કરતા ચાલુમાર
એના ઉપર હોતા ન નેહએ.

વિચિત્રીંગ કાડે બીજાં વડેવ જાપાય છે
અને તાજાની 'મેટ દારા પચ્છ જાપાય છે.
વેપારી—કાડે

વિચિત્રીંગ કાડેની સદમ જોડા નવા
કાડે વેપારી જ્યાં માટે છે. એમાં વેપારીનું
નામ હામ, વેપારનું વર્ણન અને પ્રતિનિધિનું
નામ જાપાય છે. જાપકામને લગતી એની

પદ્ધતિ મુસાકાત—કાડે જેવીજ છે. તકાવત
માત્ર એના કદનો અને એના સદમ વધારે
લખાણનો છે.

આકાડા

આકાડા પર વેપારીનું નામ હામ, વેપાર
વર્ણન, આકાડાનો નંબર, તારીખ અને વેપારને
લગતી અસામાન્ય કે અસાધારણ હોય
એવી શર્ત—જે તે હોય તોજ, કારણ સામાન્ય
શર્તોની કશીજ ઝુરૂરત નથી—એટલી વિગતો
જાપાય છે. વર્ણી આકાડાનું નામ, માત્ર પ્રકાર,
કીમત અને આકાડા બનાવનારના સ્તંભત
માટેય એમાં પૂરતી જગ્યા રખાય છે. કદી
કદી આકાડાની પાછળ થોડીક જગ્યામાં
અદિરાત પચ્છ જાપાય છે.

રસીદો એથી વધારે સાદી રીતે જાપાય
છે. તેમાં માત્ર વેપારીનું નામ હામજ હોય
છે અને રસીદને લગતી વિગતો સિવા જીલ
કશ્ય હોતું નથી.

[૩]

છાપકામની ફેટલીક અર્થાં આપણે ઉપર
કરી આપ્યા. અને જાપકામની ફેટલીક અર્થાં
કરીએ.

આપણા જાપકામ એકજ પ્રકારના—
એકજ દેખાવ કે મીસીજના એક ઉપર કદના
નાના મોટા બીનાં વપરાય તો એકંદરે આપણા
જાપકામનો દેખાવ ખૂણે સુદર મધ્ય નવ
છે. જુદા જુદા દેખાવતા એ આગ બીજાં
વાપરતા કરતાં એકજ દેખાવતા નાના મોટા
બીજાં વાપરતા વધારે સારા છે.

છાપકામના રંગકિંવા સાદી વિગે એટલુંજ
વાદ ગણવાનું કે કાળી સાદી જેવી ટકાકે
સાદી બીજા કાઢ નથી. ખુ અને ચોકસેટ,
લાલ અને વાયોલેટ એથી ઉત્પન્ન ટકાઉપણાની
છે. જીલ બની રંગીન શારીરો એથીયે
એકાં ટકાઉપણાત્મી, કિંવા અમય જનો

શીકષી મારી જાય એવી હોય છે પોતાના કામ માટે નાહી પમંદ કરના, એ વિદ્યાનુધાન અનરૂપ રાખવું જોઈએ વળી જો એક કન્યા વધીને જોઈ ઉપાસ્ય એક જ કામમાં કુચલી હોય તો એ જુના જુના રોજો એક ખીચીને આકર્ષિત કરતા હોય એવા પસંદ કરના જનતા વળી એક જ રગના દવસા થેગ મે રોજી મનસોને વપરાય તો વધુ મિત્ર, નિકર એક - ગ દનકો આં એક રોજી હોય એ દટિએ પછદગી કરી રહી

એક ખાસ રાત અને જસ દરેક લે મારીએ પોતાના ઝાપકામ આટોના કામગીરી એક ખાસ રમ પસંદ કરી વલેર જીમ્મો - ગ મમે તે હોય પીમે, લીના મુનામી કે મીમે કાઈ પચુ તે એકદમ રોજી નજર હોય એમ લેટ પેપર, કાઈ, પંખોડા આપડા સમાન બધા એક જ રમ કામગીરી કરના જોઈએ એથી એક આપડા વાકાવચ્ચે વેપારીના કામગીરી પદોને મળી જાય કે આ દવસાસ ન્યાન યાથી અમુક રમતા પડે જામ્મો સમજિત વેપારીઓ તે કામગીરી અમુક નમુક વેપારીના જ દો એ જામ્મી સફે છે - જામ્મીને તે મમે ખામ ખાન આમે છે

એ ર-સિદ્ધાંત છે નિની પ્રગમના મનો અમન જાગેજ દેખાત છે, પ-પુ ખડા એના પિના ખર્ચે પોતાની અદિ-તાત કરનારી આ સર્વોત્તમ રીત છે

આંખો-ની-નેમત

ખાતરી રાતે એમો માત. સાચા જમરમ મોતીનો જનાવેન સ-મે નાપરો મોકમ કાપરો કરે છે

કીમત નોન પેના રા એ (પો જુદા) મોહમદ હાજી આદમ વડાણવાડા ૭ પહેલરજા મોહમદ, જામનગર (મીઆસાડો)

મુસ્લિમ બિરાદરને ઉપયોગી છે મહાન નરોના જીવન જીતાં

ક
મા
લ
પા
શા

કીમત ૨. એ

આખી દુનિયાને ટાલાવી અરશીયા અલમાં બે હજાર વર્ષ પર રવનમ રવનાચ રથાપના વીર તરફ

જી જીવન અનિય. તે

વખતના મુસાંમામ

જુદના ચિત્રો થી

ભરપુ-ક કલર જેકે

[બનેનું ટપાલ

ખર્ચ જુદ

બને-સાથે લેનાનું

પોટ્ટે-કી.]

જોનેવર્થક પુસ્તકમાળા

પીરમશાદ દોડ. અમદાવાદ.

જી
ઝ
ખા
ન

કીમત ૩. એ

મોહમદ હાજી આદમ વડાણવાડા

૭ પહેલરજા મોહમદ, જામનગર (મીઆસાડો)

સ્ત્રીઓથી ડરનારા તેઓજ હોય છે જેઓ દુર્બળ
અને પુરુષાર્થહીન હોય છે
પુરુષાર્થજ પુરુષોનું ભુવણ છે

જેથી આપને જોઈએ કે સુખ સંચારક કમ્પની-મથુરાની
ખનાલીલા સોનું-મિશ્રિત “ચૈવન શક્તિની ગોળીઓ” થી
સેવન કરી તેમનો ચમત્કાર જુઓ.

દીઘત રૂપ ગોળીના રૂ. ૨-૮-૦

સ્પેશિયમ તિલા-નસોની કમ્પોઝીને માટે અપુર્વ દવા

દીઘત રૂ. ૧-૦-૦

દયાલ ખર્ચ દશ આના

મંગાવવાનું ગિરનામું:—

સુખસંચારક કમ્પની, મથુરા.

મુંબઈ પ્રાંતના મહારાજી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ફાઈનીય
શૈક્ષણિક વિદ્યાર્થીઓની પ્રાયશ્ચેર્યા માટે પહેલો બાળ મંજુર કર્યો છે.

વડોદરા મંજુરતા કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં બનામ અને પુસ્તકાલયો માટે
પહેલો બાળ મંજુર કર્યો છે.

વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકાલય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે પહેલો બાળ મંજુર
કર્યો છે.

ધરૂ પોસ્ટ પેરા દુધાવા આજેન્ટ મંગાવો

નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

નિબંધનો અને અનુભવોએ વર્ગીકૃત વિવિધ બરોસાખા હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક
પા. ૦ પા. ૧, કિંમત એંગીક કામજી, શાઓવ શુદ્ધ મુંદર છપાઈ અને
આકાંક્ષા ગેટ-બપ હના-

દીઘત માત્ર ૪ રૂપિયા

(બી. પી. પી. થી દયાલ ખર્ચ ૧૦ આના જુદું)

મંગાવવા માટે ક્રમો —

મંગાવક, શ્રી. લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા, પોસ્ટ સીલમરા (મંગા-૬૨૭)

જે વધુ ખાત્રી માટે અલિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મંગાવો.

* કમર ને લગતા વિપરીતા પ્રયોજના જવાબો અત્ર કમરનાર મુકત પગલ થાય છે એથી જ ના વધુમા વધુ નહીં પ્રયોજના જવાબ મળી સકશે

ટપાલ દ્વારા ખાતરી જવાબ જોઈએ તો ફરે પ્રત દીક પાથ આનાની •
(ભર્મા આઠ આના અને પરદેસ નવ પેની) દીકરી બીડવી [વી બી ના બોહર રસીકારના નથી]

૨૪૭૮-નર ચા લાખનમ (૧) વપ મલકી ટિકિટો ડી અલ્લી નદલી કરનારાઓના થોડાક નામ લમ કમરના ૧૦૬ અકમાની પૂછપરછ ન બર ૨૦૩૬ના જનાનમા આપ્યા છે થોડાક નધુ આ રહ્યા—હરમન્સ સિધ મુગીન C/O આન. મેડીકન હોન ૧૮ અનારકની લાહોર સુરેન્દ્ર મોદન C/O અપાહક પલિશિય કોનપોરશન પ્રાજ બજાઝ લાપલપુર (પન્નમ) રેળ રે પ જનક રોડ કાનીયાદ કલકત્તા સપ્તકુદીન પાન સઅદી અકમાર મન્ડન બાર્મન બજર રવપૂર ફૂરનન વાઝ રી-૧૧ રિરુ મોરિરુ મિડીંગ નના નાગપાડા મુબા (૨) યુજરાની બારશત ઉર્ફુ સીખવાની ચોપડી મુનખરમુન અનીમ નામે રહી પ્રેસ ૮ ડી તાલ ન મુરત પામેથી આઃ આનની કોમતે મળે સકે છે (૩) વપરાયલી ટિકિટો તથા તેો લગતા સાધનો ૪ બે ઝમે ફિવેનિક કચ્છની અર ફિરોજશાહ મહેતા રોડ કોટ મુનક રા જેન્ડ કચ્છની લખતવ અો પ્રિન્સિપલ પન રંગપ કચ્છની ૩૦/૧ ફો રકુન રંગ કચ્છના પામેથી મળશે

૨૪૭૯-ગે વ ય લાખનમ—જુદી જુદી જાતોની કાચો જનાનવાના પદ્ધા પ્રયોગો કમજમા આ આગમય છપાઈ ગયા છે આપ તે બધા જુડી કાષ્ટનોમાથી જોઈ જશો તે જોઈતો પ્રયોગ મળી ગશે

૨૪૮૦ સુ આ કા ક જાગવા-(૧) અઅકગન (કેગર)નુ વાવેનર હિન્દુગાનમાં મુખ્ય વે કરીને માસમીરગા ધાર છે બીજા કોષ ટેકાએ થેડ વધુ મતુ હાન એ બનરા બેગ છે પાનુ મોટા પાયા પર નાંદિજ (૨) અઅકરન હિન્દમા બીજા કનક ટેકાએ પથ મધ સકે છે બેડે દછ જમી ૨૧ અમે બનરિથન પ્રવાસ ક વામા અ રો રથી (૩) અઅકરનના વાવેનરને વગની વિમના કમર ના દરમા અકમા છે તે વાગમો ઝો લગતી કોષ રાનવ ચોપડી યુજરાનીમા પા

૨૪૮૧-મ વે મ મુજ-અમે ફાન પુનકો વચીએ છીએ કોષ પર જતની રોડ ૫ અમારે તરા વેચાના રથી આપન પુનકો વરઝે તો અમારે તાપી ગગાની સકા પ્રા

૨૪૮૨- મુરત-(૧) મંયુતો કા વમુત જનાવરા માટે વેંતો વતો માટે Henry Henry & Coy Ltd Lroydon Works Leeds 10 આ H H Pearce & Co Ltd Water Road Hensley London ૧૦ તથા (૨) મેયુનોઈડી બચન (Hastar) ૧ પુન ઉપયોગ ૨૨ ડી મદી રીન એ છે કે તેા જારીક કમગ્યા કરી સદર માગ મોનર મા એ મધાર રાજીની ના બેગ એ નેના આકારમા બરી સસર ને ઉગી જતો દેવુ ગેથી ને જગતમ થીન ઉગા ૧૨૨૭એ જાની નકશે

૨૪૮૩-૪ ક દ બુજી-(૧) મુખમિ
લામમા કરતુરી વાપરવી ન પરડે તે પડી
વા કરતુરી વાપરવાનું આવ માડી વાજનું
વા પડી જીને બે ટેરડા હોય તે ગુનાય,
જેવડા ની બુજીમે નાવની કાવુ કે અદિ
કનુરીનો દવુ બુજીમેનો કે (૨) કાચની
ગીળીઓ વ અનાહાયાદ ગનામ વર્સ
નૈતી (યુ ૧૧)મા બને છે (૩) મુખમિનામ
લગતી ઘાંત મ્તાત નોપડી નુજરાતીમા ની,
કેન કમરના દર મા અંડમા એને વગેનો
ખામ વેખ કે

૨૪૮૪-ની ડી મો બુગતી-(૧) જોન
મિડયા પ્રેમ મંદર બુખ આપને કે ઇ પલ
અગ્રેત્રી બુખમેગ પામેથી મળી સમગે (૨)
‘કુન્ન’ નુ ચિન્નામુ મુખઈ ઉ છે.

૨૪૮૫-ના. કા મુખન-(૧) કાચની
બંગડીઓ બનાવનારાઓ આ છે-એન ૭

વર્ડસ, બિચલુ-ચાણા, કે રોનેતન ગનામ
વર્ડમ, કિરોજાયાદ (યુ પી), ઇન્ડિયન ગનાસ
વર્ડમ, કિરોજાયાદ (યુ પી) (૨) જમડા
બનાવનારાઓ થોડાક વેપારીઓ આ છે-
અમ્બુન જાવાળેન્ડ અર્સ, મોગમ, મંડસુર,
કેવ, કમી એન્ડ રોય મેન્સુફેચરીંગ કા,
ગજ સાથિય એન્ડ પાર્ક, એનીંગ જા, કેવકતા,
દાઝ બનમુદમ્મન્ડ લતીફ, ગલ્લ અમ્બુરદમાન
સ્ક્રી, મુંગઈ કે (૩) ગગના કુળા મનાવનાર
વેપારીઓ આ છે-અતિક ૨૫૨ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ,
વર્ધા, જોગમે ૨૫૨ ઇન્ડસ્ટ્રી, ઉદ હુમગ મુકના,
જે જે દોઝિપટન પામે, મુંગઈ ૮

૨૪૮૬-ગે ૭ પ નીરમન્-(૧) પેન્સિયોના
હિન્દી માખાના આ છે-મદ્રાસ પેન્સિયન
ફેક્ટરી, પો મે ૮૪, મદ્રાસ, માડથી
પેન્સિયન ફેક્ટરી, હુમડર (૨) પેનમેન્ડ
બનાવનાર માખાનુ આ છે-ઈન્ડિયા પેન

ખાલવાંચન

તેમના હાથમાં મુકી બુજી, અને
તેઓ કેહલા નજ થાય છે તેની ખાંત્રી
કરો. ભાપતા હને તે તેના લખાણો
વાંચીને નજ થગે. નહિ ભાપતાં હોય તે
તેનાં ચિત્રો જોઈને નજ થગે.

‘ખાલવાંચન’ના અહક ચડું એને રોજનુ
માન એક પામનુ ખાય

ગરીબને પલુએ પરવડગે. પેસાદાન્ને તો
એ નમત વાત છે તમે આહક ન હો તે
આજેજ રૂ. બે. મનીઓઈરથી મોકલો

‘ખાલવાંચન’ સમર્થ અને સિદ્ધાન્ત
નાતમાદિકાર શ્રી વલ્લભજી કવિના
તનીપણા ગીતે પ્રસિદ્ધ થાય છે, અને હુક
નાતમા તે ખુબ વખણાઈ ગયુ છે
સિન્નામુ-ખાલવાંચન કાર્યાલય, રાજકોટ.

ખાલસખા

[ખાળકોનુ મામિક]

તરી દિ મતસાલ જુ. શાહ
‘ખાલસખા’ એકવી વાતો કે મપગોળા
રજુ નથી કરતું, પણ ખાળકોને ઉપયોગી સર્વ
પિપિયો સિદ્ધાન્તની દૃષ્ટિએ ગુરુ કે છે

એતો દોઝ અંડ જાનસાદિયના મિધ્ધદરન
નેખમાના વેખાચી ભરેયો હોય છે

બુનવી તીલુ વર્ડ. આ વચમના આહકોને
૨-૩ ખાસ અકા અને બેટ પુસ્તકનો લાભ
મળે છે

તાકાદિ આહક થન અઓ

વારિક લવાજમ

દેખમા રૂ ૩, પરદેશ રૂ ૪, (શિ ૬)

લખો-‘ખાલસખા’ કાર્યાલય: અમદાવાદ.

રસશાળા ઔષધાશ્રમ, ગોંડલ (કાઠીઆવાડ).

ગોંડલ મહારામબીના અંશે અને મળવંદી છાત્રામ ન કાવીદાસ શાસ્ત્રીજીની દેખરેખ નીચે ત્રીસ વર્ષ થયા ચાલતી આ ગોંડલ રસશાળાના જન્મ, રસ, રસાન, ગોળી, અજન, ક્ષાર, તેવ ધૂન ચૂર્ણ, અર્ચે, આસન, પેટા વગેરે પ્રતિભા મેકરે મતના આયુર્વેદિક માત્ર સિદ્ધ આપશે અને છે

મહાલક્ષ્મી વિલાસ

આ ઔષધના સેવનથી છાતી, ફેફસાં, લીવરની નળગાર્થ, પ્રાતુક્ષીજીતા, લોહીની ઝીકાશ, વીર્યક્ષીણતા, નરવશતા, કમતાકાત આદી દરોગો નાશ થાય છે, અને તારકાક્ષીક કાષ્ઠો થાય છે સ્ત્રીઓ, વૃદ્ધો અને તરૂણોમાં કોષ પક્ષ કારણે આવેલી અશક્તિ આ દવાના સેવનથી દુર થાય છે અને પુન શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. તેમજ શક્તિ, આયુધ્ય અને કાન્તિ વધે છે. મન હ્રમેશાં આનંદમાં રહે છે. શેષક, ઉદવેગ, વક્ષાની અને બેચેની હ્રમેશ માટે આદી બાય છે ખરેખર કાંઈ નથી.

ડૉ. તોલા ૧ ના ૨. ૭

સુવર્ણ વસંત માલતી

છાતી ફેફસા મગઝ અને આંતરડાને બળવાન બનાવે છે કસ્ય રોગને મટાડે છે, તોલા ના ૩ ૧૨-૦-૦

દરેક ભાપાના સપ્તર્થ સુચીપત્ર (પ્રાઇસલીસ્ટ) મફત

હિંદ આફ્રીસ અને કારખાનું ગોંડળ-કાઠીઆવાડ
આખ્ય-કાલ્યાદેવી રોડ, નં. ૪૧૧ વસંતવાડી, મુંબઈ નં. ૨

૧૪૮૪-૩ એ બે આરા-(૧ અને ૨) લેખ બેક કિવા બાલીની મેરા તેન અને પાણી યા સિમિ-ટ માટે લુદી આરાતી નથી તે એકજ પ્રકારની હોય છે (૩) ચક્ર કદશતી ખનિજ પદાર્થ છે અને નહિ કે આપધારો છે તેમ કાંઈ પ્રમાણે બનાવેલો માન

૧૪૮૫-૧ પુ ગો ધીરાજ-(૧) મરનિશ બાજતની આપની પુછપરછ સમજ સકાવી નથી (૨) કાચ ઉપર રગકામ કરવાની કાંઈ જોયડી ગુર/રાતીમા નથી (૩) નાકટ્રે એક સિ રર બનાવસાતે પ્રયોગ ક્રમરના ઉજમા અકમાથી મળે

૧૪૮૬-૨ મુ સ અહમદાબાદ-(૧) હેક્ટોમાઈ એટલે એક પ્રત પરથી એક પ્રતે કાંદરાવ સાધન જેને લગતી મિતો કમરના ઉ જક અને ૧૦૮મા અકમા ઉત્પા છે તે બેજો (૨) સદ્દ જિમેગીન એક પ્રકારને સદ્દ સરેસ છે (૩) લાતી રાહીના કયા તુરખનો ઉદ્દેખ કરો છે તેનાં દસાનો આપશે

પૌનિમે મનામના પ્રયોગો (૧૪) નકલી ગેન બનાવ (૧૫) નિકલો દેખ ફુનરી મિતો (૧૬) પાતગના કન્યા બનાવનો ઉદ્યોગ (૧૭) પપેવા વાવેતર વિશે (૧૮) કુતમ-અધામણી કાનત નર (૧૯) બેરીય પાવર પુછક પ્રયોગ (૨૦) ક્રો અધાતુ કેમ નો છે? (૨૧) માર્ગસાધન કિ ના નકલી માખણ બનાવ-વેપાર (૨૨) રસા યલિક ખાતરો થોડાક મિમો (૨૩) ૨૬ વાવેતર-ઉદ્યોગ (૨૪) સાખ ઉદ્યોગ (૨૫) નરપતિ-ગાય વનરપતિઓનો ધર્મો (૨૬) વાગ-તેવ હેર એકનનો ખાસ નેખ (૨૭) ગીશ કાર છ પખાન ના દાંધાની બનાવ (૨૮) સાફ બનાવવાની રીત (૨૯) સાજ દાણ વાવેતર-ઉદ્યોગ (૩૦) તુરાખાનો તેજાખ બનાવ (૩૧) દાંધીતળની મદીતરી કયા સખ થી

આપ આજેજ ક્રમરના માફક થઇ આ લેખોનો લાભ મેાવો

અને હવે પછી

‘ક્રમર’ના ૭૫ પટ્ટીના અકમા આપવા ધારેલા ખાસ દુનર નેજેની એક હુક યાદી આ રહી

(૧) હેક્ટોકેનમર પધ્ધતિ કિને (૨) ગેનેમનકામ મળા મો ઉદ્યોગ (૩) અમરિક ઓસડ મનાવટ સખ થી (૪) કરી પ નર ઉમદા તુખા (૫) કલાં નુના ઉદ્યોગ (૬) કરડડ પાવડર પ્રમાણબુત પ્રયોગ (૭) કિકે દના દ બનાવટ વિશે (૮) કેસિન પાવડર અી વપાર (૯) કાકમ આંકુ વાવેતર (૧૦) કામિપમનો દોગ ફુનગની માદિતી (૧૧) છાપખતુ નધાની વમજતી (૧૨) તાળો દોગ ફુનરની મિતો (૧૩) ધાતુ

‘ક્રમર’ નો ૧૧૧ મો અંક

(૧૯૧૬ મુ અ લખે)

હેક્ટ-કમરખ નકરના કક બનાવવાની માદિતી

વનરપતિનુ ધી-નગરિન તેનામાથી ધી બનાવવા રિયન

ફલીમ-આક પ નનો પ્રકાર પ્રકાર ૧ કલમી

કરના સમજણ

વાળ લોગન-૧ મા માર્વેન નેચરના નાચે

બીધાનો લેખા-સાકળ છ અને-કુન

અગના પીર્ષા બન નેનો લેખ

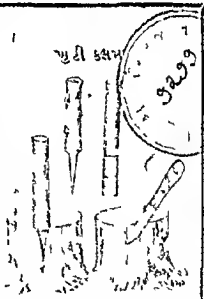
ગે-ટોનિન-બનાવ રિ

અને બીજુ ધરુ ધાતુ

જાણ

કૃષિ કૃત્તાની અને ઊંડી
જાણિયોમા ખુડી મન
પોતાની જ ખામ અમલના
ધમકે છે, તે દલે દલે જેન
બાદનો સમજતા થઈ ગયા
હે જા ખુડી કલમની ખુડી
પદ્ધતિની દરેક ધણી બાદનો
કૃષિ અભિવિન લેવામાં
આવે છે

કૃષિ મનના લાભ
અન તરી પદ્ધતિની ખુડી
માદિતી અન્ય અપાદ છે

જુ. શા ના માપ કરતા, ખુડી નેપા કરતા
તે જા ખુડી અન જુ. શાના બાદનાની પદ્ધતિ

માર્ચ ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી લુવો અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— સુનાની ને વેંક ઉપચાર પંડિતમાં વધરાતી છુટી ફવાચો ને જડીબટીઓ	
— ચાટણુ જેવા કે:—ઘંટરીટલ, જવાદિશ, ખચીરહ, ચાકુતી પિંચર,	
— પાક (દહાણો),	— ઢિંડી,
— ગાળી	— મુંગમા,
— ચુર્ણ,	— શદખત,
— ચુર્ણ,	— ભરમ,
— સુદમા	— અત્તર,
— દંતમંજન	— સાણ,
— તેલ,	— કરછરી,
— કેસર,	— અગર,
— બગસ કપૂર,	— લોચન,
— મસમ,	— ગિલાઈન,
— આખા ને કુદેલા અવેશન,	— અંખર,
— સોના આંદીના વરક,	— આચ્છાદ, વગેરે
— દરેક જાતના હિંડાળાના પડીકા	— રંગદાર મોહંદી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાનાં મુઘને સિહત.

રાની તાલાબ. મુરત.

ਅੰ. ੧੧੧ ਮੈ।

—: લવાઝમ :—

दि० . उषिषा त्रय्य •

अर्थाः उपिपासनां नाम्ना

विद्येय . विनिग ७

ਓ ਮ ਰ

માર્ચ ૧૯૪૦

ગિત્રો	૭૪૦૦	૬૦	માયાના દર્શની દયા	૧૧૫
અર્ધ-પાણી	૬૭	૬૧	મેનેરીઆ નાવની દયા	૧૧૫
ખુડી કુખમ	૫૫૫૧	૬૨	રેલ રિપરિટ	૧૧૫
રિક્કી પંચ	૧૧૪	૬૩	લાલ રાણી	૧૧૫
ફૂલ મુઠ્ઠું કંગાલ પંચ	૧૦૦	૬૪	વિનૌલિયમ પોલિય	૧૧૫
		૬૫	વા-તેલ	૧૧૫
		૬૬	વીની-પાણી	૧૧૫
		૬૭	મેથુરોઈડ સિમિન્ટ	૧૧૫
તંત્રીકથાનેધી	૫૫૫૧	૧૦૭	વાળ-વૈશાળ	૧૦૭
પ્રમંથ મંથ	૫૫૫૧	૧૧૧	મેન્ટોનિન	૧૦૭
માખનાનના પુત્રો	૬૧	૧૧૫		
ફેડ આંકનો મપરો	૬૧			
		૧૧૩	વેપારી કથા	
		૧૧૩		
		૧૧૩		
ખેતી, દુનર અને ઉદ્યોગ	૫૫૫૧	૧૧૩	ગોંડી	૧૨૩
ગેમેનિશ	૧૦૨	૧૧૩	નકામી ચિંતાઓ	૧૧૭
		૧૧૩	ગોંડી મેનરિય	૧૨૦
		૧૧૩		
ચોરનીય કે	૬૭	૧૧૩		
કરિન કે	૧૮	૧૧૪		
કેન કે	૧૮	૧૧૪		
કેન કે	૧૭	૧૧૪		
કોલવં-કે	૬૭	૧૧૪		
હોનને ૧૭ કે	૬૭	૧૧૪		
કેન કે	૬૯	૧૧૪		

હકીકતો

“કુંદરતી વણુ રંગો સહિત એકજ કળ
દ્યા રે જીવી પાડી સકે એવર નર નેમેરાની
શોધ યથ છે ખુલી ધરાની વાત એ છે કે,
શોધક ગેક પારસી બાઈ” છે અને કુંમેરા
મુજબર અને છે

મુખ્ય ઇનાકામા રત્નાગિની જિતનાના
કણુપની અને સાવતનાડી રાજ્યના રામકામા
કેપાઈટની આયુની શોધ યથ છે હાલ
મળેતો પદાર્થ નીચી પ કિતનો હોઈ બજરમાં
વેચાય એમ નથી જતા એની મદદથી પોતાના
ડાહકોમે તો હમણાં જનારી રાકાય છે

આજ લગી—

કમરે પોતાના ૧૧૦ અકોમા મળી કુલ
૫૫૮૦ પાનાનું સાહિત્ય પ્રકર મુદ્રિત છે જેમાં
કુલ મિત્રો

- ૫૦૦ તરી નોંધો
- ૫૬૮ ખ અ હુનરનેખે
- ૨૭ ૧૧ પ્રયોગો
- ૪૦૦ નાસ લેવારી વર્ષો
- ૫૬૦ પાનુરમ્ય નેખો

અને
૧ ૧૧૦ લેખાકોમા મળી
૫૩૦૮ પાનપરછોના જવાબ છે

આદક ન હો નો આદક બની તથા પાછની
કાંઈનો ખરીદી, લાભ લેવાયે શક કરે

ફિનલેન્ડને મદદ કરના માટે દિન્દી સરકારે
૧૦ લાખ અને દિન્દી ન્યુ ઍસોસિયેશને
૧૦ લાખ મળી કુલ ૨૦ લાખ રેલીના થેના
મોડવા છે જેની ગેકદર કીમત રૂ ૨૩
લાખ થાય છે

હાથ-શાગના દિન્દી વણુમ્ને ૩ ૫૦ ૦૦૦
કામગા નેવાર કરી આપવાનો ઝોડર દિન્દી
સરકારે આપવાનું અહિર થયું છે

મુખ્ય ઇનાકામા હમણાં લગી
૧,૨૮,૦૦૮ ગેકર ઝમીનમાં શેરીક વવાઈ છે,
જારે કુલ ૩ ૨૬,૦૦૦ ટન ગોળ જનારવામાં
આ રો છે

જલદી મળાયો

થોડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણુભુત પુસ્તકો

રસોધ્યાર તત્ત્વ

માનવ બચતના રેક દરેક રોગના ભિ ભ
અન તના ઉપચારની રીતો જાનવરુ આ
સરગ મુજબતી બાળામા લખાયેલુ પુસ્તક
૧૮ આવૃત્તિરો જોના નરીયવત થયુ છે
એજ એની લેકમિગતાની સનદ છે એમાં
૩૦૦ દર્દો ઓળખવાની રીત ૨૦૦૦ સામાન્ય
વસ્તુઓ ઓળખે ઉપરાત ૧૫૦૦ ચારનોય
આયુર્વેદ દનાઓ જનારવાની પુરેપુરી વિગતો
આપી છે ધર-રૂંધ જનારી લોકો એવુ જો
ઉમદા પુસ્તકો ૭૭૦ પના, પાકા કપડાની
આપણી જના— કીમત રૂ. ૩૫૦

મેડીકલ એક્ટીશનર

ઉપના પુસ્તક જેવુ જ ઉપરોક્ત આ
પુસ્તક પણ સરગ મુજબતીમાં છે અને તેમાં
૭ નાપેથી કિવા અંગ્રેજી ડોક્ટરી-૧૫૫૫૫૫
જુ ૧ જુલ દર્દો ઓળખવા તથા તેનો કલાજ
ક નાની રીતો ક્ષિત્રિય કાર્યાક્રિય રી સેક્ટો
દવાઓ જનારવાની માહિતી શાકીક આયુર્વે
કિં જનારવાની વિગત ઉપરાત નારોરેમિક
પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રતિન શારદ મ જે
કશન વિરેષી, રામ્ય કિલા ન નુ આપરાયક
રિવેચન આપવામાં આ યુ છે હેન્ટે મેક્ટો
પ્રકારની અંગ્રેજી પેટન્ટ દનાઓ જનારવાની
માહિતી પણ છે આમ ૪૭૧ પાનાનું દજાદ
સચિત પુસ્તક જના કીમત રૂ. ૧-૪-૦

નફાકારક હુન્નરો આગે ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્નરોના સમૂહો ૫૦૦
પાના મુન્નર જનાર જના—

કીમત દરેક જામની રૂ. ૩
(દરેકનુ મપાય ખર્ચ જુલુ)
વખે કમર ઍપ્રિલ સોશાયરવાડા, મુન્નર

ટ્રેડ માર્કનો અર્થો

‘ફુટ મોલ્ટ’ અને ‘ફ્લક્સાર’ વચ્ચેના નામ-સામ્યને લગતા મુકદ્દમાનો જે ચુકાદો ગયે મહિને મુંબઈની હાઈકોર્ટ આપ્યો છે તે, વેપારી આલમ માટે નોંધનીપાત્ર છે. ચુકાદાની ઉપર ગીકા કર્યા વિના, એટલું કહેવું જુઝગી છે કે, ચુકાદાના મુદ્દાને છેવટ માટે સીક્રરી લેવાય તો ખાજી ડગનમ ધ દયાઓનો વેપાર બંધ કરવો જોઈએ, જે પણ એવું જ નામ-સામ્ય ધરાવે છે એજ મમખસર, એ મુકદ્દમાના મુખ્ય મુદ્દાઓ અહિં ઉતારી લેવા મુનાસિમ નામે છે. કર્પાદીનો દખલો હતો કે —

“છેલ્લા ૫૦ કરતા વધુ વર્ષથી તેઓ પાણીમા નાખવાથી ઉશરે આવે એવો ક્ષાર બનાવ છે અને ‘ઇનો’ તથા ‘ફુટ સોલ્ટ’ના નામ તેને વેચે છે ‘ઇનો’ અને ‘ફુટ સોલ્ટ’નો ટ્રેડ માર્ક વાહીએ ઇંગ્લેન્ડમાં રજીસ્ટર્ડ કરાવ્યો છે ‘ફ્લક્સાર’ શબ્દ ‘ફુટ સોલ્ટ’નો મરાઠી અર્થ છે વળી વાહીના ‘ફુટ સોલ્ટ’ની ખાટલીઓના જેવડી અને તેજાબાદની ખાટલીઓમાં પ્રતિ વાહી ‘ફ્લક્સાર’ને બદલે છે અને વાહીના રેપરોને મળતા આવે એવા રેપરોથી પોતાના માલની ખાટલીઓ રેપ કરે છે ‘ફુટ સોલ્ટ’ નામ વાપરવાનો વાહીએ પોતા એકલા માટેજ હક મેળવેલો છે અને તેથી ‘ફ્લક્સાર’ શબ્દ તે ટ્રેડમાર્કનો ભગ કરે છે”

કહેવાની અદરન નથી કે પ્રતિવાદીના બચાવનો મુખ્ય મુદ્દો એજ હતો કે ‘ઇનો’ ટ્રેડ માર્ક છે અને ‘ફુટ મોલ્ટ’ નો સામાન્ય નામ માત્ર છે

‘ફ્લ’ અને ‘ક્ષાર’ શબ્દો મરાઠી ભાષામાં સામાન્ય રીતે વપરાય છે અને તેના અગ્રેજી શબ્દો ‘ફુટ’ અને ‘સોલ્ટ’ છે, પરંતુ ‘ફ્લક્સાર’ નામનો એવો એક શબ્દ નથી કે જે વાપરવામાં આવતો હોય વાથી એમ જણાય છે કે પ્રતિવાદીએ પોતાનો ક્ષાર વાહીના માવતરીકે પસાર કરાવના હેતુથી નબળાઈને ‘ફુટ સોલ્ટ’ને બદલે વાપરવા માટે એ શબ્દ સોંપી કાઢ્યો છે વાહીએ ‘ફુટ સોલ્ટ’ શબ્દ વાપરવાને માટે અધિકાર મેળવેલો હોવાથી એ શબ્દ ખીજ કોઈ પણ ભાષામાં વાપરવાનો કોઈને પણ અધિકાર નથી ઇંગ્લેન્ડમાં ‘ફુટ સોલ્ટ’ શબ્દ રજીસ્ટર્ડ થયેલો છે અને તેથી પ્રતિવાદી ‘ફ્લક્સાર’ શબ્દ તે દેશમાં રજીસ્ટર્ડ કરાવી શકે નહીં હિંદુ જેવા દેશમાં કે જ્યાં ત્રેડ માર્ક રજીસ્ટર્ડ કરવામાં આવતા નથી અને જો કોઈ વેપારીએ પોતાના માલની ઓળખ માટે ચોક્કસ માર્કમાં વાપરવાનો કોઈ હક મેળવ્યો હોય તો ઉપર દર્શકે પગલું તે સર્થ શકે છે, ત્યાં એક વેપારીને તે શબ્દોની નકલ કોઈ ભાષામાં કરતા ખીજ કોઈ વેપારીને અટકાવવાનો અધિકાર છે જો કોઈ વેપારી ખીજ વેપારી તરફથી વપરાતા શબ્દની નકલ કરે અથવા, તે શબ્દનો ખીજી રીતે ઉપયોગ કરે તો તે ઉત્તરથી ડીને બનાવ કહેવાય અને એજ કેસમાં એવા શબ્દનો ઉપયોગ કરતા કોર્ટે અટકાવના ભઈએ પ્રતિવાદીના માલ ઉપરના રેપરો અને ‘ફ્લક્સાર’ શબ્દના વપરાશમાં અનેક ફેજવાયવા માણસ પણ ઉત્તરાર્થ નવ્ય અને પ્રતિવાદીનો માલ આપવામાં આવે ત્યારે તે માલ વાહીનો છે, એમ માની લે.

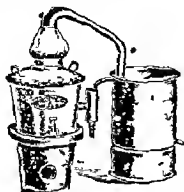
ચુકાદાના શબ્દો સ્પષ્ટ છે અને જુરરી છે સંબંધિત વેપારીઓ એ પ્રિયને અગે પોતાનો નિષ્કર્ષ જલદી કરી લે

જાણવાબેગ ચુકાદો

અને જે ચુકાદાના મુખ્ય મુદ્દા જુઓ —

એમોનિયા

[અનુસંધાન પાના ૧૦૨ થી અગ્રણ]

અંક ૧ મન

અર્ક-૫૩મા વગમતી નળી પાણીના વાસણમાંથી પસાર થઈ બાકિર નીકળે છે તેને બદલે એ યત્રમાં એ નળી પાણીના વાસણમાં મુકેલા બધા વાસણને જોડેની હોય છે જેથી વરાગ એ નધ વાસણમાં, રહે કે બાકિર નીકળતી નથી

એમોનિયાની વાનાવટની ક્રિયા એ છે કે યત્રમાં નુત્રા અને સામગ્રીની કાતરણ હોવી તેને ખૂબ મજાનુ બધ કરવામાં આવે છે કે જેથી તેમાંથી સદળ પાણુ વરાગ બાકિર નીકળી ન સકે એજ પ્રમાણે વરાગ-નયીને છેડે મુકાયે વાસણ પાણુ એયુ સખત બધ કરવામાં આવે છે કે તેમાંથી પાણુ વરાગનીકળી જ્યાંનો સભરજ ન રહે પડી યત્રની નીચે આથ સગમાવાય છે, જેને પરિણામે યત્રમાંના પદાર્થમાંથી એમોનિયાની વરાગ બની, વરાગ નળી દ્વાર પેના અર્ક-પાણીના વાસણમાં જન છે એ વાસણ, આગળ કદયુ તેમ, બધ હોઈ પાણીમાં મુકેન હોય છે તેથી એ વરાગ ત્યાં રહી પડી અર્ક-પાણીમાં ભળી જાય છે ક્રિયા દર્શમયાન વરાગની ગરમીથી યત્રના પીગ ખૂબ વાસણમાં પાણી ખૂબ ગરમ થઈ જાય છે, અને તેમ થતા એમોનિયાની વરાગ હડી પડતી નથી

તેમ ન થાય તે માટે, પાણીને સદળ પાણુ ગરમ થાય કે તરતજ બંદી નાખ્યુ જેકએ એમાં ગરમ સેવાય તે આખી ક્રિયા કે જેમાંનો ભય છે

જ્યારે યત્રમાંના વાસણમાંની વગમતી નીકળતી અમ થાય ત્યારે, યત્રની નીચેની આથ એથી વેચાય છે, છતાં તરત વાસણો પાનનામાં આવતા નથી, બન્કે જ્યાં હમી વ રાગ-નળી સાથે જોડેનુ બધ વાસણ તદ્દન હડી ન પડી અમ આવે તેની બાકિરના વાસણ માનુ પાણી ગરમ થવાને નવે હડી રહે ત્યારેજ-અને તે, થોડોક સમય વધુ થોળી-વાસણો થોળી લે છે હવે પ્રગાહી એમોનિયા તેવાર છે

પેનાની મુકત નથી કે આ પ્રવાહી એમોનિયા અગ્રણ હોઈ તેને સ્વચ્છ કરી નેવું

એમોનિયા

એમોનિયા અને તેની પેના બનાવટ
સપુણુ જેમ કમરનો અંક ૧૦૮મો
કા ૪ આના

મુદ્રણ છે તેમ કયાં પડી તેને *Cleansing Agent* તરીકે લેવી સકાય છે

તેવાર યોગ પ્રગાહી એમોનિયા થોળ્ય જલપણુનુ થયુ છે ના નહિ, તેજ પરિણામો મે છે એક તો રોસિરિક થ્રેમીની અને બીજી પ્રમાણુની થ્રેમીના કામોદીથીઆના રો-ડડ પ્રમાણુ પ્રવાહી એમોનિયાની રો થ્રેમી ૦૮૮૧ હાય કે અને તેના ૧ પ્રગાદી આસપા ૫૨૨૦ એન એમોનિયા મનગ્રહ હાય છે ઉપના પ્રગાદી એમોનિયાને એ મે કસોગીઓ પર કરી વધુ પડતુ જલન હાય હોય તો ખા પ્રગ્રુ સાદુ મોખ્યુ અર્ક-પાણી ઉમેરી અને જે મુદ્રણ પ્રમાણુ જલન ન હોય એમાં થોડુક વધુ જલન પ્રગાદી એમોનિયા ઉમેરતા, થોળ્ય જલપણુ પ્રગાદી એમોનિયા તેવાર થને

કેકની લઙ્ગનથી બેખજાર
હોય એ શહેરીજ નહિ; નહિ,
નહિ. હવે તો ગામડાઓમાં
પણ-અંસખંત, ધેણીજ હલકી
જાતના-કેક પહોંચી ગયા છે.
અને ગરીબ ગામડીઆઓ આ
મીઠા મીઠા અને નરમ નરમ
“ચ્યેક” ને રસદ ભુજવાની

ગમે તેવી કાચિશમાં ફાવી સકતા નથી કેકની
એ સિમ્પી છે ને ?

કેક પ્રકાર પ્રકારના અને છે પશ્ચિમની
બહેનો દિન ઉઝે નવા નવા પ્રકારના કેક
બનાવતીજ જાય છે. એનું એક ખાસ કારણ
એ છે કે પશ્ચિમમાં ઘરઘણિયાણીની સિવા-
કતનું પારખું તેની કેક બિરકટ અને પુરૂંમ
કમટક બનાવવાની આવડત પરથી થાય છે
અને તેથી, જે સારા કેક વ બનાવી સકે તે
સારી મેજબાન-ગૃહિણી મેળાય છે.

ધંધાદારી નહરેય કેકની ખપત પણ
સારી છે અને એના ધંધા નફાવંત પણ.
અંસમત બધી જાતના કેક તૈયાર વેચી સકાય
એમ નથી કેટલાક હરદમેશ તૈયાર રાખી
વેચાય છે, તો કેટલાક ખાસ ઓર્ડર મળે
બનાવી આપવામાં આવે છે.

૨

કેકના જેમ લંગનબધ પ્રકાર છે અને
તેમના જુદા જુદા પ્રયોગો, છે, તેમ તેને
ભુંજવા માટે ઓછા વત્તા સમય અને ઓછી
વળી ગરમીના ખાસ નિયમો છે. એ નિયમોને
પુરા સમજવા વિના કેક બનાવવામાં સફળતા
મળતી, સંભવિત નથી, કારણ કે જુદા જુદા
પ્રકારના કેક, ઉંજળ જુદી જુદી મેળવણીથી
બનાવવાના આવતા હોઈ, જુદા જુદા પ્રમા-
ણમાં ગરમી માગી ને છે. તેથી એ મુદ્દા પર
ખાસ ધ્યાન આપવું ખૂબજ આવશ્યક છે.
તેમ કયા વિના કેક કાચા રહી જાય કે વધુ
પકતા ભુંજાય, આપાપ ન રહે તો તેની

CAKES

દોષ પ્રયોગોને શિરે દેખવો
નર્થ અન્યાયજ લેખારો.
પ્રયોગો તદ્દન ખગ છે, એમાં
સફળે શંકા નથી. તે એક
અંગ્રેજ બહેનની કિતાબમાંથી
અરે ટપકાવી લીધા છે.

કેકની બનાવટ માટે
નીચલા સાધનો જરૂરી છે:—

૧. તોડવાનો કોટા અને તેના વજન
૨. માપવાના વ્હાસ યા બીજા સાધનો
૩. કેક માટે ચોરસ, લંબ ચોરસ, ગોળ,
ત્રિકોણાકાર તથા બનામની આકૃતિ
અને એવીજ બીજા આકૃતિયોના
બીયા

૪. ચોખ્ખું લાટીર

૫. બટર પેપર

આટલા તો સુખ્ય સાધનો. એ સિવ
બીજા કેટલીક ચીજો જોઈએ છે, જે અલ-
બત, કેવળ સામાન્ય હોઈ, લંબાણ ઉદ્દેશને
પાત્ર નથી.

કેકની બનાવટ-પદ્ધતિના એ ભાગ છે:

૧. મેળવણી તૈયાર કરવી
૨. કેક ભુંજવા

(૧) કેટલાકો કુટક ન્હાના બીયાં વાપરવાને
બદલે મ્હોટું થવડ વા રે છે અને તેમાં કેકની
મેળવણી રેડી, ભુજ લઈ, પછી છરી યા બીજા
વડે કેકના આકાર કાપી લે છે

(૨) પ્રયોગોની મુજ લેખિકાએ પોતાના દેશના
સ્થાન મુજબ વિશાલથી લઘીની સિફારિશ કરી
છે, જે ત્યા લગભગ દરેક ઘરમાં હોય છે અને
આપણે ત્યાં મળે છે. એ લઘીમાં ગરમીના ત્રણ
દરજ્યા હોય છે (1) Quick (2) Fairly
Quick અને (3) Moderate લઘીની ચાપ ફેર-
વવાથી એ દરજ્યાઓ બદલી સકાય છે, એટલુંજ
નહિ બલકે એમુક એકજ દરજ્યામાંય સફળ,
ઓછી વત્તા ગરમી કરવી હોય તો તેમ પણ કરી
સકાય છે.

જાણુ છો?—

આ હુનરો?

હોસારી હુનરત નથી કે કેકની મેગારી
તેવાર કરનાં પુરી માહિતી તેા દરેક પ્રમેય
સાથે અપાશેજ પચુ કેક ભુજનાની મહિતી
અગ્રી અત્રે, કમર આખર કરરી મુનાસિ ।
લાગે છે કારણ કે ગમે તેમ ઉગરા મેગારી
છતાં અર્ધ સરજ ભુજનાદ થઇ જતા, બધુ
મુર્ક કરાડુ પુગમા મળી જનર છે એમણે
નહિ બચકે મિદાત બનવા અને ગુતદ
લાગિમ પેટે સુદન ની વેા અને નકમો ખર્ગ
મોથે પડે છે

કેક ભુજવા માટે અમગ મધ્યુ તેમ
ભટ્ટી ની ગરમીના નયુ દરજ્જા છે —

પહેલો દરજ્જો અંગ્રેજીમા જેને *Quick*
કહે છે તે છે તાપા કેક માટે આ દરજ્જો
કેવગ અત્યુગી રોખ કુન ૧૧ થી ૨૫ મિનિ
પુગના થઇ પડે છે

બીજો દરજ્જો અંગ્રેજીમા જેને *Fast*
dry કહે છે, તનો કે દરજ્જા કેક
(નાં ની નેવા કેક) અપના નેવર કેક (થર
પાગા કેક) માટે અ દરજ્જાત બધોરનો છે
સમયનુ પ્રમાણ અનયત ઉપના કી વગના
કેક મટે કોકમરમુ ૧૫ થી ૨૫ થી કેક મટે
જનાવે ૪૫ થી ૧૦ મિનિનુ જુદગી છે નારે
નેવર કેક મટે ૨૦ થી ૩૦ મિનિનુ પુરતા
થઇ પડે છે

ત્રીજો દરજ્જો અંગ્રેજીમા જેને *Mild*
કહે છે તે તો છે મ્હોટા આ ૧ ૧
ગાળિતાગા કેક માટે આ દરજ્જાતની મેથા ૪
કે ૧૬ લગાની ગરમી માનાયુ પરિણુ ગ
આણી દે છે

મા થયા નજુ ગાટીની ગરમીના દરજ્જા
દરેક ગરજનાય ત્રણુ વિભાગ થય છે

- ૧, મધ્યમ ગરમી
- ૨ પુરી ગરમી
- ૩ જોત્રી ગરમી

કેક ભુજના મુકતી વેગા જે તે દર

આજે આમનો કોમ નવેર થયા છે
નો આ સ્થાન થયાં વિખાનો આગ નેવરો
એરેટેડ રોમર્સ—સો । લમત જાગર મના ।
ગરખોરી ન બનાવી દમનો અ ૪૮ મો
કી ૩ આના

એલચી—સાવેતર આ ઉદ્યોગ અ ૮૮ મો
કી ૪ આના

કચરાતુ આત— નૈસાર કરનાની પધ્ધતિ અ ૬
૧૦૮ મો કી ૪ આના

કચરામાથી દનસત કપડાના ચીથરા કાયી
વા નીચેના કટકા વાણી મયરો રહી
મામળો ખાનસ નો જુગા દર્પણ પહોળી વ
માની ધન મેગરા સ રધી અ ૮૫ મો
કી ૮ આના

કપુ—ખરા આ નકવી કપુરની બનામ રિન
અ ૭૫ આ ૭૭ મો કી ૮ આના

કુલ્ક—પનર—અર્થાત ટિનારિયેટ—મનાવ રિન
અ ૮૭ મો કી ૪ આના

કુલચીર માતી—તાપ અ ૭૩ મો
કી ૪ આના

કુલર તાગ કાગા કરન ૮ બિશોનો રિનો અ ૬
૪૫ ૪૬ આ ૭૭ મો કી ૧૧ આના

કુલમ જાડપાનની કનમા રિનો અ ૭૩ મો
કી ૪ આના

કુલોરોફોર્મ મના ની સમિત માહિતી અ ૬
૮૦ મો કી ૪ આના

કુગાઝી રમમ્મા નાગઝી માવા કિવા
Papac Mach માથી રમકકા ન બનાવરા
અ ૮૮ મો કી ૪ આના

કાગમ—મનાવ આ ઉદ્યોગ (લાથ કાગમની
બનાવ સંપત) અ ૫૫ ૮૬ આ ૮૭ મો
કી ૧૧ આના

[જુઓ માનુ ૮૧]

જાનની મધ્યમ ગમી અપાય છે, જેથી કે
ઉભી સફેદ ત ઉપરે ત્યાં પડી ગમી એક
દમ વધારી, પુરી કરી દેવાય છે, જેથી કેમની
ઉપવી સ્પર્શી ભુજાઈને થેજે રંગ પડે એ
મે વિભાગ પતના, ગમી એકી કરાય છે
જેથી કેમનો અદને ભાગ એકી ગમીએ
ભુજાઈ જાય-કામો ન રહે

કે ભુજાની કામ આ વિભાગે માત્ર ૦
પ્રોગ કરના દરજાએ એની ઉપર પ નો
કામ મેગી થેનાના પ્રામ કરના જોઈએ

કે અરાગ તેના થાની પદ્ધતિ પણ
કરી અમર એમ કે એની રીત પણ
અદગી નથી જે કેમની પરિક્ષા મની તે વખતે
મુખ્યકામનો એક મોથો બાકી, કાઢી
જો મોથો સ્પર્શ પાડો તીકલે તો કેક મના
તેવાર છે, જો મોથો પગ મેગરણી નગી
હોત તો, કેકને તેના થતા હજી વાગ છે,
એમ સમજાવું

કેક ભક્તીમાં મુકના પડી ને પૂરા
ઉપમી ન જાય ત્યાં લગી તને મકના મના
ન જોઈએ એમ કરનાથી તે ખનામ થાનો
કે રહે છે ત્યાં કે- તેના થતા પડી,
કિનારી પડી સહજ મેમી જાત તો અભગ
પનાની હુરતે નથી એ કુદરતી પ્રતિક્રિયા છે
કેકને મદર પેપર લીગલો ભેપ તો, કેક
ગરમ હાય ત્યારજ નેને છૂટી પાડી નેને કેક
કડા થતા પડી, એ કામગ કાઢના અદગ
મુદિની નડને

૩

દને થેડાડ મેથોગો જુઓ
બદામી કક

માળજી ૪ ઓસ, ખાડ પ ઓસ, મેદો
પ ઓસ, ઈડા નગ ૨ બદામી કાન-જી
૨ ઓસ, મેમી પાનકર ૨ આંડની અમની,
દન અપ પુરુ

ખાના માળજી અને ખાને મેમી,

[પાના ૬૪ થી આગળ]

કાચ ઉપર કલક્રકામ અર્થાત આદીમાની
ખનાવટ-સપ્લુ હનીકત અક ૨, ૪૪,
૬૦ અને ૬૪ મો કી ૧૪ આના

કાચ ઉપર કોતુરકામ-અક ૫૩ મો
કી ૩ આના

કાચ ઉપર ગિત્રકામ-અક ૫૧ મો
કી ૩ આના

કાચ-કાગળ અને એમેરી-કાગળ (Sand
Paper & Emery Paper) ખનાવટ
રિમે અક ૮૮ મો કી ૪ આના

કાચના કુસજાડ અને પશુ પખીઓ-ખના
ન રિમે અક ૮૧ મો કી ૪ આના

કાચની કથા-પ્રમાર પ્રમાળા કાચની ખનાવટ
અને વેપાર અક ૫૦ મો કી ૩ આના

કાચની બગરીઓ-ખનાવટની પુરી રિમે
અક ૮૨ મો કી ૪ આના

કાચ-એની બેની, પેટા-ઉપનો અને વેપાર
રિમે અક ૮૨ મો કી ૪ આના

કાચો-ખનાવટ સંજ થી અક ૭૬ મો
કી ૪ આના

કાપડ ઉપર છાપકામ અર્થાત કોલિકો
પ્રિન્ટીંગ-મુદ્રણાતીમાં પરીજન વિમુક્ત મચિત્ર
વેળમાળા અક ૫૦, ૮૧, ૮૨, ૮૩,
અને ૮૪ મો મી ૩ ૧-૭-૦

કાર્બન પેપર-ગમેરંગી સાદા, કોપીંગ અને
કુપીકોર્ટીંગ કાર્બન પેપર ખનાવટ અક
૭૨ મો કી ૪ આના

કાંગળા તાર-ખનાવટ રિમે અક ૮૧ મો
કી ૪ આના

કાંદા-ગાણી અને ઉપયોગ અક ૪૭ મો
કી ૩ આના

કેરોલુ મોલુ-Carat Gold ખનાવટની
પુરી રિમે અક ૧૦૬ મો કી ૪ આના
કેગન અર્થાત હાથકાન-સાવેતર રિમે અક
૮૪ મો કી ૪ આના

[હજી જુઓ પાના ૬૬ પર]

શીટા. પછી ઇંડાને જુદા શીટા લેા પછી
મેંદાને ચાળી, તેમા બેકીંગ પાવડર અને
ખંદામતી કાતરણુ ઉમેરી, પેલા તેમા માખણ
-ખાડની મેળવણી અને પછી ઇંડા મેળવી,
ખૂન મિશ્ર કરો અને ઝુરરતુ હોય તો સદજ
દૂધ પણ ઉમેરી, પછી તેને ઢાલકા બીજામા
રેડી લકીના પેલા દરજ્જામા ૧૦ થી ૧૫
મિનિટ લગી જુથ લેો

ફિસ્ટોલ કેક

મેંદા ૯ ઓસ, ખાડ ૫ ઓસ, માખણ
૫ ઓસ, ઇંડા ૩, મેકીંગ પાવડર ૧૩ આદની
ચમચી ફિસમિસ ૩ ઓસ, દુધ ૩ મેડાની
ચમચી નિંજુની જાન ૧ નમી

ફિશુરી છાલની જારીક કાતરણુ કરી
લેો પછી માખણને શીટા, તેમા ખાડ મેળવે
બીજા દાપ પર ઇંડાને શીટા માખણ-ખાડની
મેળવણીમા વારા ફરતી થોડી થોડી એ તથા
થોડો થોડો મેંદો નાખના જલ અને મેગનતા
જલ ને ગળી મધા પછી ફિસમિસ અને નિંજુની
જાનતા કાતરણુ, દૂધ તથા મેકીંગ પાવડર નાખી,
ખૂન મેળવી લેો પછી એક મેકુ માખણ
લઈ. તેની અંદરની બધી ખાચુશ માખણ
લગાડે, એનુજ નદિ પણ બમર પેપર
પાયરી, તેને ખાખણ વગાડી કેકની ઉપની બધી
મેગનચી તેમા રેડી લકીના જોળ દરજ્જામા
એક કનાક લગી જુથ લેો કેક તૈયાર થવાને
પાચ સાત મિનિટ પાછી હોય ત્યારે તેો
લકીમાથી કાઢી, કેકની ઉપરની વરક ઇંડા
શીટાની સડેડી પાયરી, જુદા ખાડ લકીનારો
રંગો અને પછી જુથ વેશો તેો કેક વપારે
લજજતદાર કરો

ચેરી કેક

માખણ ૩ રતન, ઇંડા ૪, મેંદા ૩
રતન નમક એક ચપી, ખાડ ૩ રતન,
બેકીંગ પાવડર ૩ આદની ચમચી, ચેરી ૩
રતન, મોસગી ૧૦ ત ૫ તોલા, નિંજુ ૧
છાલ ૨ નમી

[પાના લપથી આગળ]

કેસીન-જનાવટ વિશે અંક ૭૪મે

કી ૪ આતા

કેગાં-કેગની રોપણી અને કેગના ઉપરોગો

વિશે અંક ૪૫ અને ૮૬મે કી ૭ આતા

કેકી-ખુસુદા કેકો જનાવરી અંક ૩૮મે

કી ૩ આતા

કેકરેલ તેલ-એની વાસ અને ગીધણાઈ દુર

કનાની રીતે અંક ૭૮મે કી ૪ આતા

કેખી-સવેતર વિશે અંક ૫૩મે કી ૩ આતા

કેલન વોટર-દબણી બારી જાનતા ૨૧

નુરખાઓ અંક ૫૮મે કી ૩ આતા

કેસ્ટીકે સોડા-જનાવટ વિશે અંક ૫૨મે

કી ૩ આતા

ખજુરી-સવેતર અંક ૧૦૫ અને ૧૦૬મે

કી ૮ આતા

ખમખમ-વાવના સગધી અંક ૭૨મે

કી ૪ આતા

ખાતર-જાત જાતના ખાતરો વિશે અંક ૭૧

૭૨, ૭૮ અને ૮૭મે કી ૩ ૧૦૦

ખાદીને નિખારણી અને વગેરે-પૂરી

કિયાઓ અંક ૮મે કી ૩ આતા

ખાસ પ્રકરણ સાણુઓ-જુન જુન ખાસ

પ્રકારના સાણુઓ નવાપનાની સચિત માલિની

અંક ૮૭મે કી ૪ આતા

ખાંડ કેમ અને છે?-ગેરડી ગોળ અને લાઠ

ડાના વહેરમાંથી ખાડ જનારી (ખાસ સચિત

લેમ) અંક ૩૫ ૪૬ અને ૪૨મે

કી ૧૦ આતા

ગળી-ડોનુ સવેતર અને રમનો ઉલોગ

અંક ૧૮૫મે કી ૪ આતા

અને ભૂપણ નદિ-આ લો કમ્પ એક નં ૧

સરખી વાદીજ છે આતા ૩૦૦ ઉપરાંત ૬

ગેની માલિની કમરના પાળ્યા અ કામથી મળી

સક છે 'રે' પાના ૧૧ પુરી વિરદ મુદત મળે

અ કાના ઓડર સાથે પેલા મોકલો

લખો-કમર ઓફિસ. સોનાગરનામ, મુદત ૧

પહેલા માખણ શીંગે તેમા ખાડ મેગવો અને ફરી વાર શીટા પછી એક પછી એક ઇંડુ શીંગે, ઉપની મેગવણીમા મેગવતા નવ અને ફરી વાર ગધાને શીટતા નવ પછી એક બીજા વામણમા મેદો ચાળી, તેમા નમક અને મેક્રોગ પાવડર મેગવી, પછી એને પેન મેગવણીમા ખૂબ મેગવો અને ત્યાર પછી કાપેલી ચેગી તથા નિંચુ અને મોસાળી છાનવી ઉમેરી, મેગવણી વધારે કંઠણ વગે તેા સહજ દુધ પણ મેગવો અને તને મેગવી ગામા-જેની અદર માખણ પણ લગાવુ હોય અને માખણ લગાડેના બદર પેપર પણ મૂક્યા હોય—બરી ભરીના નીચ દરજ્જામા મુકીને દોઢ કલાક વગી છુટવા

કેકેરે કેક

મેદો ૫, ઓમ, ખાડ ૪ ઓસ, માખણ ૩ ઓસ, મેક્રોગ પાવડર ૧ ચાહતી ચમચી ઇંડા ૨, મેગા મીઠા (Custard Seeds) ૧ મેગી ચમચી.

કેકની મેગવણી તૈયાર કરવાની રીત ચેગી કેક મુજબ-જેના કેક માથે કે કરોસાના બીજના જે ભાગ કરી, એક ભાગ મેગવણી તૈયાર થતા પછી તેમા મેગવી દેવા અને ચાણીના નીચ મેગવણી બીગામા ભર્ષા પછી, ઉપરથી ભભરાવી દેવા

આ કેક ખણુ ભરીના નીચ દરજ્જામા પોણા કનાડ લગી છુટવા

લેનગોદલ કેક

માખણ ૩ ચાહતી ખાડ ૩ ઓસ, ઇંડા ૨ મેક્રોગ પાવડર ૩ ચાહતી ચમચી કાર્ન કના ૫ ઓસ

માખણ અને ખાડને મેગવી યુવ શીટ પછી નીચ નાસણુમા ઇંડાને શીંગે વછ, વાગક-તી થોડો થોડો કાર્નકેનર અને થોડી થોડી ઇંડાની મેગવણી માખણ-ખાડની મેગવણીમા મેગવી છેવટે મેક્રોગ પાવડર નાખી

મેગવણી તૈયાર કરી લેવા અને કેકના ૧૮ બીગા લઈ, અંદરની તરફ માખણ લગાડી, દરેકમા તે અર્ધા વગી ભગવ તેટલી મેગવણી રેડી ભરીના પહેના દરજ્જામા મુકી, છુટવા દોઢગાં કેક

મેદો ૩ રતન, માખણ ૩ રતન, ૧ ટેની મુદ ૩ ચાહતી ચમચી, વાટેલા બેનિંગ ૩ ચાહતી ચમચી, મેક્રોગ પાવડર ૧૩ ચાહતી ચમચી, ખાડ ૧ ઓસ, વાટેની તજ ૧ ચાહતી ચમચી, ઇંડા ૨, દુધ ખપ પુરતુ, બનામ ખપ પૂતી

મેગવણી તૈયાર કરવાની રીત બદામી કેક મુજબ બીગામા બદામી બાકુએ માખણ લગાડીને મેગવણી બીગામા ભર્ષા પછી, તેની વચ્ચે અડધ બનામ મુકી, પછી કેકને બનામી કેક પોરે છુટવા

ઓમ્મીસ કેક

ઓમ્મીસ (જુનનો મેદો) ૧ રતન, માખણ ૩ રતન, મેક્રોગ પાવડર ૧ ચાહતી ચમચી, નમક ૧ ચમચી, દુધ ખપ પુરતુ

ઓમ્મીસને ચાળી, તેમા નમક અને મેક્રોગ પાવડર ઉમેરો અને પછી માખણ નાખી, સહજ ચુંદી, ખપ પુરતુ દુધ-ધણે ભાગે ચાહતા એક પ્યાલાથીય ઓણું કાઢી ચમે-મેગવી મુદેના થોડ પેટે મેગવણી તૈયાર કરી લેવા અને પછી પાંચવા પર થોડ પાચરી, રાખી જેના થર વણી મોગ આનૃતિથી કાપી લેવા અને અદરની બાકુએ માખણ લગાડેવા પતરા પર ગોઠાડીને ભરીના નીચ દરજ્જામાં મુકી છુટવા

રી કેક

મેદો ૧ રતન નમક ૧ ચાહતી ચમચી, કાળી દરાખ ૩ રતન, તાજા સહજ, મેક્રોગ પાવડર ૧૩ ચાહતી ચમચી, માખણ ૩ રતન, ખાડ ૫ નોના, મનાધો. રગોડા ખપ પુરતો કેકની મેગવણી તૈયાર કરવાની રીત

ચોખ્ખીના કાકા પ્રમાણે છે કે એવોજ છે કે પાંચા પરલો પાચરી બાગિક રાખી જેના થર વણી ચોરસ આકાર રહે કાપીને અપરની બાજુ માં કાપી સજાડેના પતરા પર મોઢવના અને નજી ભડીના પડેના દરજ્જામા મુકી બુલ્લ નેના

ફેરી કેડ

મેઢા ૧૨ નેના જેલ ૧૨ નેના ઈડા ૩ નમક ચપડી મેકીય પાવડર ૨ ચાદા ચમચી

મેઢા એક વાસણમા ચાળા લેખ તેમા બેકીય પાવડર અને નમક ઉમેરો અને પડી ખાડ મેગની શીંગા ઈડાની જરદીયા ઉમેરી મેગવણીને પ્રથમ મિથ્ર પરી ને બર નર મિથ્ર થયા પડી ઈડાની શીંગેની સફેદીને ઉમેરી કુરસ થાય તે સદજ સુગધી નાખી મેગ વણીને બીનાચોમ - ૧૧ એમા પહેનાયા અંક ૧૧ તરફ માખણ લગાડેના હાથ બાંધે અને તે ફક્ત પોણા ભાગે ભરવ તે ૧૧ કાંઈ રાખી જતરી બરી લાઇ ભડીન પેલા દરજ્જામા મુકાને બુલ્લ ને

તજ કેડ

માખણ ૩ ચોસ મેઢા ૧૪ ચોસ ચાસણી ૨ ચોસ બેકીય પાવડર ૧૩ ચાદા ચમચી ખાડ ૩ રતવ તજાની બુકી ૧ ચાદા ચમચી

મેઢા માખણ અને ખાડને મેગની ખૂન શીંગ પડી તેમા ચાસણી ઉમેરી ફેરી તર શીંગા હવે બીજા હાય પર મેઢા જુન વાસ પુમા ગાળા તેમા કોકીય પાવડર અંક તજાની બુકી ઉમેરી પડી માખણ-ખાડની મેગવણીમા મેગવે અંક મેગવણી નડ પડી પડી લાગે તેા એકાદ હાં પલ્લ ઉમેરો પડી તેને માખણ લગાડેના મીનામા ભરી ભડીના ચીજ દર જ્જામા મુકી બુલ્લ ને

કીમ કેડ

ઈડા ૨ કીમ (મનાઈમે રગડો) ૧૩ જવ

મેઢા ૩ રતવ તજાની બુકી ૩ ચાદા ચમચી મેકીય પાવડર ૨૩ ચાદા ચમચી ખાડ ૩ રતવ નમક ૩ ચાદા ચમચી તજાની બુકી ૩ ચાદા ચમચી કુકી બરી ૩ ચાદા ચમચી

મેઢા વાસણમા ઈડા તોડી ખૂન શીંગ પડી તેમા ખાડ અને કીમ મેગની ફેરી તર વાસ ૭ મિનિટ લગી શીંગ ને એ કામ થઈ રહે તે દરમિયાન એક બીજા વાસણમા મેઢા ચાળી તેમા મેકીય પાવડર તજા નમક જનનિ અને કુક મેગની એ મેગવણી ઉપર પ્રવી મિથ્રલુમા નાખતા જવ અંક દત્તા વડા અને મેગવણી જવ મેગવણી તેવા થા ૧૩ પડી તેને માખણ લગાડેના જ વડા બીનામા ભરી ભડીના ત્રીજ દરજ્જામા મુકી અર્ધા કપાક લગી બુલ્લ ને

કુનિય કેડ

મેઢા ૩ રતવ કાળા દરખ ૧૩ ચોસ માખણ ૩ ચોસ નિલુ ૧ બેકીય પાવડર ૩ ચાદા ચમચી ઈડા ૨ ખાડ ૩ ચોસ કુપ ૨ રહેમા ચમચા

પહેના માખણ અંક ખાડને મેગની ખૂન શીંગ પડી નીચ વાસણમા ઈડાને શીંગ લાઇ જુના રાખે અને વોળ રાજલુમા મેઢા આગી તેમા મેકીય પાવડર ઉમેરો અંક પડી ઈડા શીંગ શીંગ મેઢાવણી બગે શીંગ શીંગ મેઢાવણી માખણ ખાડની મેગવણીમા નખતા જવ ભપાને મિથ્ર ફેરી ના પડી તેમ કિયરી કાળા દરખ તથા મારિક કરેતી નિલુની ૭૫ ઉમેરી કુપ ફેરી મેગની તેવાર કરે અને પડી તેને માખણ લગાડેના બીનામા ભરી ભડીના પડેલા દરજ્જામા ૧ મિનિટ લગી બુલ્લ ને

જર્મીન કેડ

મેઢા ૧૨ ચોસ માખણ ૧ ચોસ કિચ મિસ ૬ ચોસ કાળા દરખ ૪ ચોસ એમે

૧

કેસીન એટલે દુધમાં તો નક્કર-તાન, જે દુધમાય ઓગળ્યાં નિના આપત ખારીક રજકણોના ચડપે મવજુદ રહે છે અને કેટલાય અસા- માન્ય ગુણો ધરાવે છે

કેસીનના ગુણો, દુધને ગરમ કરવા કે ઉકાળવાથી બચાવતા નથી, એ ઓળી એક ખૂબી છે

કેસીન બધા યોગ્ય જાનવરોના દુધમાં હોય છે. નિષ્ણાનોએ પૃથકકરણે કરી અહિર કપું છે કે, જુદા જુદા જાનવરના દુધમાં કેસીનનું પ્રમાણ નીચે મુજબ હોય છે

—સ લેમન કે આદની ચમચી, બેકીંગ પાવડર ૨ આદની ચમચી, ખાડ ૭ ઓંસ, ઇંડા ૩, ગેસેન્સ વેનીલા કે આદની ચમચી, નિખુળી જાતની કાતરણ ૨ ઓંસ.

—કેસી મેળવણી તૈયાર કરવા તથા કેક બુંજવાની બધી વિગતો કમિન કેક મુજબ- એટલા ફર્ક સહિત કે, આ કેક માટે બીગામા માખણ લગાડેલા બટર પેપર પણ મુકતા લેંચ કેક

મેટા ૩ રતલ, ખડ ૬ ઓંસ, માખણ ૩ ઓંસ, વિજુની ખારીક કરેલી જાવ ૩ નગની, ઇંડું ૧, બેકીંગ પાવડર ૩ ન્હાની ચમચી, કિસમિસ ૪ ઓંસ, ઉકાળેલું દુધ ૩ પાઈન્ટ, જાવફળની લુપ્ત સદળ.

મેદાને ચાળી લઈ, તેમાં માખણ મેળવે. પછી બધી નક્કર ચીજો ઉમેરી, છેવટે દુધ અને શીટરું ઇંડું નાખી મેળવણી તૈયાર કરો અને માખણ લગાડેલા મીઠામાં બરી, ભઠીના ત્રોળ દરજ્જામાં મુકીને એક ક્લાંક લગી જુલો મો

(પદ્ધતિ મુજબ આ હવે પછી)

કેસીનની ઉપયોગિતાથી કયો રસાયણશાસ્ત્રી આણખણ છે ? તે રસાયણ ઉપયોગો ધરાવે છે અને હજી દિન બ દિન નવા નવા ઉપયોગો શોધાતાજ નથી છે.

સામાન્ય વાચકો દિગ્મુદ થઈ જાય તો નવજી નહિ. હકી- કતમાં કેસીનની ઉપયોગિતાએ બચતવા રસાયણ શાસ્ત્રીઓનેય દિગ્મુદ બનાવી દીધા છે

આ લેખમાં કેસીનની બનવટ અને તેના ઉપયોગો વિષે ચર્ચા કરવામાં આવી છે

માખણું દુધ : સેંકડે ૨ થી ૪ ફૂંટકા
ગધેરીનું દુધ : „ ૪ ફૂંટકા
મેંઢીનું દુધ : „ ૪ ફૂંટકા
બકરીનું દુધ : „ ૨ ફૂંટકા
ધોડીનું દુધ : „ ૧ ફૂંટકા
બેંસનું દુધ : „ ૩ થી ૩ ફૂંટકા.

હુંકમાં, દરેક યોગ્ય જાનવરના દુધમાં કેસીન હોય છે—કાંઈમાં ઓછું તો કાંઈમાં વધારે. અને વળી એ બધામાંનું કેસીન લગભગ એકસરખા પ્રકારનું જ હોય છે એટલે કેસીનની બનાવટમાં નામે તે દુધ વાપરી સહાય છે, જે કે ધંધાદારી દ્રષ્ટિએ—દુધના સસ્તાપણાની નજરે—માથા અને બેંસનું દુધજ વધારે અનુ- કુળતાઓ આપે છે, અને તેથી લગભગ બધે- બધ એ બેઠતા દુધમાંથી કેસીન બનાવ- વવામાં આવે છે

કેસીનની બનાવટ

કેસીનની બનાવટની ઘણી રીતો છે કેટલાકો ચેતેટનો ઉપયોગ કરે છે, તો કેટલાકો ગધકના વા મીઠાના તેજાવ વડે કેસીન બનાવે છે. કેટલાકો ગધકના ગેસ પ્રત્યે પસંદગી દેખાડે છે, તો કેટલાક કાર્બોનિક ગેસ વા એમેટિક એસિડ પ્રત્યે હુંકમાં, બનાવટની રીતો ઘણી છે, પરંતુ એક વા ખીજ કાગળે એમાની ઘણી રીતો વ્યવહારમાં બિન ઉપયોગી સામિત મળે છે અને સરળતાપૂર્વક ન્હાના મહેટા પાવા પર કેસીન—કેસીન કેસીન—બનાવવા માટે

માન ગણ ચાર પ્રધાનોના હાથ બધે થ
પ્રચલિત બેસાય છે

કેસીન ની બાબત નાજા દુધમાથીય ગમ
સર છે અને દીમ માટી મીથેન સપરેટ દુધમા
થીય આપમે અધિ મેપન દુધમાથી કેસીન
કેમ નાની સકાર છે તે બેસ

ખેડેલી પકલિ

તેથી નેના તાજુ સેપરેટ દુધ મેગ
બે મેડે દુધ લેવા માટે સમુદ્ધ હોય તો
મિલન ને તે નેના ન મળે તો તનુ દુધ
લમ ૧૫૦° એક લગી ગરમ કરી લેા દુધ
ગરમ થતુ હોય તા હરમિયાન દુધ જુ ૧ થન
કરન રો માફ કરી ધાહી ઉપરે માટે નેય ર
કરી આે દુધ ગરમ થઇ જતા થના બરી
અકકર ફેરવે લેકે કરે માફ રે ક સહઆનમા

દુધ જુ કરન થ મત
દુધ ની નાજા બધ નાજામા અ ને છે અને
વરારે ૫૫-૬૦ અકકર હાં બરમ જાય ત ને

(૧) દુધમા સહજે કચેરે થા ખીરે મેન થ
થ લા દુધ અરવમ અને અરબ થના ઉપરાત
ફેલી જઈ હોઈ દુધ મરેના બધા નાસીા અને
થવ થ લોકમેદ સાફ રખવા લે એ મતન
ચાપમા પહેના લેમજ થપમા થઈ ફેકે જવા
સેકામા થલીથી માઈ.લીધા પળી ફરી વાર સાદા
ગરમ થલીથી તોળે સુકવડ બહાં

નથી તોલી ફર મિનિટ ૩૫-૩૦ કે નલી
મકરે અકકર ફેરવતા રહે થા જે મુનની બાબત
એડી કં કે દુધની નાજા મે દા પછી લગભગ
તત્તલ દુધમાથી દીમ જુદુ થવા માખ્ય
અત થોડી નારમા બધા દુધમાથી દીમ અને
બચત દુધ-મેપરે દુધ-જુદુ પડી જશે
હવે એ કોમત તમે ચારો તો કોઈ વેપારી
જગ્યા રમ પડી સકો છે થા ચારો તો
તેમાથી માખજુ કે ઘીર બનાવે વેચી સકો
છા અને તેમ એક બધે મેા મેાર મિમન
કરી ને અો બીજે ક થે સેપરે દુધમાથી
કેસીન બન રા માટે

કેસીન બનાવના માટે સેડે દુધ માટે
ખાસ ટાઈમો હોન છે જેમા એડી યાનિક
મે દાખુ હોય છે કે જેથી દુધ નિર્ચાત રીન
લન થતુ રહે તાજુ મેપરે દુધ એ ટાઈમોમા
ભરી થવ થન કરે કે જેથી દુધ કુ
ઉરે તમે થતુ રહે પછી એ હરમિયાન જે
ભાગ મીરા તજાન થા થાય માગ થાડીમા
માડી જે મેગનથી થોડી થોડી નેના દુધમા
રેન મન અો પરિરામ અનાનીકતા થન
તજાવ મારાથી થોડીક મિનિટોમા કેસી
દુધમાથી છુતી પડવા નામે છે જના નથી
પુરેમુરી કેસીન દુધમાથી છુતી પડી થા હે થા
ખાલી ન થર થવા લગી તજા ની મેગનથી
રેપાતુ થન માખુ મેધમે

કેમા દુધના કેવી નેજાવ-મેગનથી
એકેરે એ નકરપથે કહો સકા તેમ

(૨) ઘી બન થવાની મહિતી મટે જુઓ
કારના અક ૧૦૬૦

(૩) આ સેપરે દુધમા મડેરે થરની તને
ખાડી હોરા ન બેઠે એ ને તે સહજે બડી હશે
તો કેસીન બનાવના બનશે નહિ અને બનશે તેથ
ખાસ થા જશે માગ તે સેપરેટ દુધમા થા
માત (સેકેડે બ ગ્રુ દાના) અની તને હો
તો તે પડેવાથી ફર કરી થવ ને

નથી, છતાં દૂધમાંથી પૂરેપૂરી કેસીન છુટી પડી ગઈ છે. આ દ્વિતીય, તે સહેવાઈથી ગાળી સગ્રામ છે. એ માટે ઠરવાનું એકલુજ છે કે હજી દૂધ હવાવાઈ રહ્યું હોય ત્યારે તેમાંથી થોડુંક લઈ, ફિલ્ટર પેપરમાંથી ગાળી, તેમાં સહજ તેજાજ-મેળવણી ઉમેરે તે દૂધમાં કેસીન હશે તો તેજાજ-મેળવણી ઉમેરવામાં આવનાજ તેની સફેદ રજકણો છુટી પડતી જોવાશે તેવું કશું ન થાય તો દૂધમાં કેસીન નથી, એમ સમજી હવાવાનાર-પંચજ કરીને દૂધને ઠરવા દો. દૂધ ઠરી જાય ત્યારે ‘સાઈફન’ (Syphon) વડે ઉપરનું નીચરું દૂધ કાઢી શો. પૂરેપૂરું દૂધ પહોંચી પડી ચુકે પછી કેસીનમાં થોડુંક ગરમ અર્ક-પાણી નાખી, તેને કેસીનના રજકણો સાથે મિશ્ર કરી, ઠરવા દે છે અને જ્યારે તે ઠરી જાય ત્યારે ઉપરના નિચગ પાણીને નિચગ દૂધ પેરેજ ‘સાઈફન’ વડે છુટું પાડી દે છે, અને ફરી નાખીજી અર્ક-પાણી નાખી, પ્રથમ પેરેજ લખતી, ઠગ્યા હમ, પાછાથી નિચર પાણી કાઢી દે છે એ ક્રિયા એ વાર દેહર વવાથી કેસીન થણે અંશે રવરજ થઈ જાય છે, ક્રિયાને એને જડા ફિલ્ટર-કાપડ પર કાઢી, એજ કાપડમાં નીટાળી, તેને લાકડાની પેન્ટેટ વચ્ચે મુકીને દમાણ-પ્રેસ (Screw Press)માં મુકવામાં આવે છે અને પછી દમાણ અપાય છે, જેની તેમાં રહેલું બાકી પાણી પણ નીકળી

(૪) આ ‘સાઈફન’ની નળી રમરની બનેલી હોય છે અને તેને એક છેડે કાચની ગરણી ગોઠવેલી હોય છે, જેની સપાટી પર આરીકે જળા લગાડેલી હોવાથી નિચર દૂધ એમાંથી ગળાઈને નળી વાટે રાસેલા વાસણમાં જાય છે કેસીનના રજકણો જઈ સકતા નથી.

(૫) આ દૂધ પણ નકામું નથી જનું. તેમાંથી દૂધની ખાડ (Sugar of Milk) બની શકે છે, જેની જાનાવવાની રીત ‘કમર’ના ૩૫ મા અક્રમાં છપાઈ ચુકી છે.

જમ, કેસીન કંઈક મુની થાય છે. પછી તેને બાહિર કાઢી, લાકડાની ફેમો-જેની ઉપર કપડું લગાડેલું હોય છે-નેડી ઉપર તેને પાથરી, તેમને સ્કવનાર કપાટ વા સ્કવનાર એરડામાં મુકી, ૮૬° એક્સની ગરમીએ સુકાવી લેવાન છે. જ્યારે કેસીન પૂરેપૂરી મુકાઈ જાય ત્યારે તેને બાહિર કાઢી જોતા તે બાગાળીની ચપટીમાં લેતાજ ભૂકી થઈ જતી જણાશે. હવે એ તૈયાર છે એને દળનાર યત્ર વડે દળીને બાળી લો અને પછી સુકા બોગડામાંજ રાખી, હવા ન જાય એવા ડગ્માઓમાં ભરી, સુકા બોગડામાંજ સાચવી રાખો.

એક છેલ્લી વાત અને બસ. કેસીન વાતાવ-લુમાંથી બીનાશથી ખરાબ થઈ જાય છે એમ ન થાય તે માટે એક બીજો ઉપાય એ પણ છે કે, કેસીન તૈયાર થયા પછી તેને સુકા કપડા પર પાથરી, રેન્ડે-ચંચ્ર વડે સદજ ચોખ્ખું અલકોહલ (૯૫%) છાંટવામાં આવે છે, જેથી પછી બીનાશની અસરથી કેસીન ખરાબ થવાનો ડર રહેતો નથી.

બીજી પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ પણ ઉપરી પદ્ધતિ જેનીજ છે ફેર એટલેજ કે એમાં બીનાશ તેજાજને બદલે ગરમીનો તેજાજ વપરાય છે એ સિવા બીજો કંઈ નથી.

૨

હવે થોડુંક કેસીનના અનેકનિધ ઉપયોગો વિશે.
૧. પેટ્રિક વ્વા-જુરાકોની જનાવટમાં કેસીન મુખ્ય અંગ તરીકે વપરાય છે. બામ્બોન સેન્ટોજન, નોટ્રોઝ, કુકેનીન, લેક્ટોઝ, વગેરે.

(૬) આ પદ્ધતિમાં પ્રમાણ આ છે —
ગરમીનો તેજાજ ૧૬ ભાગ લઈ, ૭ ભાગ પાણીમાં મેળવે.
એ મેળવણી ૧૦૦૦ જાન સેપ્ટેર દૂધ માટે પુરતી છે.

૬૬-કવિનાથાની ડાબે ૩ ઓમ કલામિ વાળી જાન ૧ ઓસ, ચિનાવના ૨ ડામ, અર્ધ-પાણી ૨ પાદ-૬

પ્રથમ આ બીજો એક ક્ષત્ર લગી છીમી આને ઉઠાવીને માગી નો આ પડી તેમા—

અમિત બે વસિરિક ૨ ડામ ૧ મ્યર લવે-નુના કાપા ૧ ડામ

કુમેરી ૪ દવાડા લગી દેવા ૬ માગી ને માગમા પડની બુએ વ દુર કમાડ આ લોસા, પેતાના મુળોને અગે સુરિખ્યાન હે

૬૭-કવિનાથન સન્ધ ૧૦ ડેન એમેકિક ઓસા ૧ ઓસ ગિનમરીન ૨ ઓસ અ મેન્ડેડ ક્ષત્રમુખન એ ૩ કામિયા ૮ ઓસ

વાળ કાદનાર દવાઓ

૧ પાવડ, રેડ મરગી મીઠુ સાણ ૧ વ અરપા ૧ માવન દવા ૧૦ પ્રાગે કુમરો. અંક ૧૦૫મો. કો ૪ અવા ૧૦-કુમર ઓસીમ, સુન્ન

કોમી પોત ૧ ઓમ નકીશાહ નિપિ ૧ ઓસ, પાણી ઓસાન ૧ પાવડ બગે તે પાવડ

માથા ૩ દં મગા-વા માટે આ લોસા વપરાય હે

૬૮-ગિનમરીન એક એરેડ ૧ નેમ એમેન્ડેડ ક્ષત્રમુખન એક કામિયા ૪ ઓમ રિપિંગ રોજમરી ૧ ઓસ રેડ ૩ રેડ ૩ એસ મુખાન બગી ૩ એસ મન પમર સમથી સદર

મુખે અગે આ લોમન ૧૨મા પ્રોગના ચેલાનો મગાડ આપે હે

૬૯-કલપાર ૩ ઓમ, ગિનમરીન ૧ ઓસ, નિરે એમેન્ડેડ ૧ ઓમ, રિપિંગ રોજમરી ૧૨ ઓમ મુખાન બગ ૧૦ નેસ

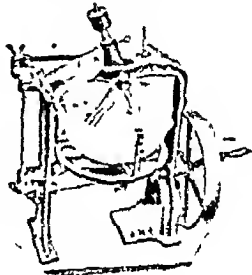
[૧૦૮]

મુકો ઉઠાડવા માટે અ-ઓ નેનુ ૧૫મા પ્રોગનુ પલુ-નેરાન રૂપોમી રે ૧ બીજે દિને એ વગાડવુ જોઈએ

૭૦-૧ મ્યર ફેનમેરીડિન ૧ ઓમ રિપિંગ રોજમરી ૧ ઓસ, ઓસાન એમેન્ડેડ ૩ ઓસ એસ એસ ૫ વેન્ડર ૧૦ મી. વગાડ નર્ગેમોટ ૨૦ મી. ૫

૭૧-નેડ એસિટ ૧ ડામ મિત એક અરર ૧૨ નામ ગિનમરીન ૧ ડામ, રેસિંગ ટુપિન ૨ ડામ પાણી ૬૩ ઓસ

પ્રથમ બધી બુલી દવાઓ ખરવ વ વમા નાળી તેમા ગિનમરી, ઉમેરી, ખુજે ખાન કરે પડી સમાવી ઉમેરી આ લોધી રહે

વાળ વા

રો, પોત કી નુ પાણી લેવા આ આ વા ૧૦૫મા પ્રોગના ૧ લોમન વા દવાનાર લોસા નકીશાહના ૧૦

૭૨-નેડ એસિટ ૧૨ ડામ મિત એક અરર ૧ ડામ ગિનમરી ૨ ડામ રિપિંગ ટુપિન ૨ ડામ પાણી ૬૩ એસ

નર્ગેમોટ ૨૦ મી. ૫ નેસ [૧૦૮] પ્રોગે કુમરના વગાડ ૧૦૫મા અકમ]

: : તદ્દન નવા પુસ્તકોનાં અર્ધાં ભાવ : :

પુસ્તકોની જે હાલની કીમત રાખી છે તે પુષ્કળ કમીગત કાપ્યા બાદ તદ્દન છેલ્લીજ છે, જેથી હાલની કીમતમાં કમીગત આપી શકાય તેવું રજુજ નથી.

હાલ લગાઇનાં વખતમાં દરેક બજારો કુદકે અને હુસકે વધતાં જાય છે. હા કલકત્તાનાં વખતમાં પણ સારા પુસ્તકોના ભાવો ઘણાંજ સસ્તા રાખ્યાં છે અને પારકર ટાઇપ ફાઉન્ટન પેન ભેટ આપવાનું પણ આજી રાખ્યું છે

એથી સાથે હાલની કી. ના રૂ. દશના પુસ્તકોનો ઓર્ડર આપનારને પારકર પેન ટાઇપની ફાઉન્ટન પેન ભેટ અને પાંચ રૂપીયાનાં પુસ્તકોના ઓર્ડરવાળાને લટકાળી લલીતા પુસ્તક ભેટ.

પરજેઠા ખાતે વિ. પી. ચતાં નથી મારે પોખલ શીલીંગ અગાઉથી મોકલવા.				
કેક પુસ્તકનું વિ. પી. ટપાલ ખર્ચ અલગ.				મુજબી હાલની કી
શીલીકા હરો ત્યા મુધી પુસ્તકો મળશે.				૨ આ રૂ આ
અમીના અને હુસીના (એ જોડીયા બેનોની અને રસભરી અનુભવ				
શ્રેયશ્વ- નવવક્ત્રા પુ. ૩૩૦ પાકુ મોતેરી બાલ-ગ્રીમ				
અન ૧૯૯૬ ની વહેલી સારે મદાન પડેલું			૩	૦ ૧ ૮
અમૃત મશિના (ગજગત મદાસુખવાલ લાઇની અનિપ્રીય થઇ પડેલી નાનકડા				
ગવેર કાગળે, ૧૦૦ પૃ, પાકુ પુ.)	૧	૮	૦ ૧૪	
આગાની પાંખે (શ્રી જાતીના ન સાદ મેરીટરનું નવુજ પુસ્તક)	૦	૮	૦ ૪	
અધુરી અગા યાને આશાની ઇમારત (એવ-એવ ફત નોવેર)	૨	૮	૧ ૪	
અનગ વિષ યાને અમૃતમય અહુર (ઉમદા નવલ કથા)	૦	૦	૧ ૦	
આછાં નમુનેશ્વ લાલ (રૂપતી છાસને ઉપયોગી સાદિત્ય)	૫	૦	૩ ૨	
અદેખો ધણી અને બીજી ૨૦ વાનો	૨	૦	૧ ૦	
અસંખેડનીનું હિંદ (બજાર ૪૧૧ પુર્વેના હિંદુસ્તાનનાં જાગૃતવાળી)	૦	૦	૦ ૧૨	
અહલેમતની આલમગીર યાદગીરીઓ	૦	૪	૦ ૨	
ઇંડી ઇંગ્લીશ ટીચર ભાગ ૧-૨ સાથે, (૪૫૦ પૃ)	૧	૪	૦ ૧૦	
ઇસ્લામનાં ઓલીયા (દીવ્ય ચમત્કારોથી લરપુર)	૦	૮	૦ ૪	
દિતરનુવધી ખારદુમ ને પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા	૪	૦	૧ ૮	
એ કોણુ હતી ? (ગમી નોવેન-કર્તા સાહર શ્રી જગનના નવકથા)	૧	૪	૦ ૧૨	
ઓ ધન તું ક્યાં છે ! (ગુનકામ કુન અહમુત નવકથા)	૨	૦	૧ ૦	
કાંઈની જુની વાત્તેજી (અંતિહાસિય લોકકથાઓ)	૪	૦	૨ ૦	
કાગળની હિડી અને બીજી વાતો (નવનીત સમ્રાટ)	૧	૦	૦ ૧૦	
કેક બીનું કાગરયાન ભાગ ૧ લો-અહમુત નવકથા	૨	૮	૧ ૮	
" " ભાગ ૨ નો " " " "	૨	૮	૧ ૮	

કુચ્ચાનિ અને દત્તમાન (સ્કેચ મુલેથી લેવાને માન ઉપાગી)	૧	૮	૦
પુખ્તસુત્રી અને લાંબી છદ્મગીના બેટા (વે પાગી માન)	૩	૦	૧
ગીત ગાવિંદ (સચીત્ર) અષ્ટાદશ નાયક બેદ આદિથી ભરપુર	૧	૮	૦
ગુજરાતજી (૧૮૫૦) દાનિકારી ગેલેર	૧	૮	૦
મુલામ (આખર પાચ રાતના અમ)	૨	૦	૧
મીરીઆદી (મીરીઆદી, રૂબરૂ) આખરના ખેતમાનમાં માટે	૦	૮	૧
ગાંગા પ્રેમ પુષ્પે રંગ (અમલ નવન્ય દેવ)	૦	૧૦	૦
અદ્વૈત અથવા અતી પત્નીના અમકાં	૨	૮	૧
અમલના મહાન મીર દર્શક (મીરનાં મધ્યને લેવાતું)	૦	૧૦	૦
અવસાંતી (મી. અવસાના કાલેનો અમલ)	૧	૮	૦
અવન પત્ની (અવન નવન્ય નવન્ય)	૩	૦	૧
મીરકીય અથવા મીર આદસ કથાઓ (મીરનાં - કાં)	૦	૮	૧
અયાં મુલેદિય થમે (અયાં મુલેદિય નવલકથા)	૦	૧૦	૦
તિલોત્તમા (મી. અમલની અમલની નવલકથા)	૧	૮	૦
નિખરુપ્ત યાને કેવલ કામને મારુ (અનિદામિક નવલકથા)	૦	૦	૧
દીલે અકુ (અમલની અમલ) અમલ નવન્ય પુષ્પ	૨	૮	૦
દિવાની કે રાણી આગ ૧ લે આદર્શ મામલક નવલકથા	૮	૦	૦
આગ ૨ જે	૮	૮	૦
દેવ વિનાદ યાને દેવેદેવ માન	૧	૦	૦
દેશ સેવક દેવતી - યાને મહાકાવ્ય (અમલ મેનેરી માટે)	૦	૮	૧
તિલોત્તમા (મી. અમલની અમલની માન)	૧	૮	૦
તિલોત્તમા દેવેદેવ (મીરકીય નવન્ય) (૧૦ મુ. ૨૫૦ પ)	૦	૮	૦
નવનવી વાતો મી. અમલની નવલકથાઓ	૧	૮	૧
નવનવી સાગર (૧ મી અમલ ૧૨૫, ૨ મી અમલ ૧૨૫)	૦	૮	૧
નીલમ માલેકની અતી આગ ૧ થી ૪ (અમલ છુક)	૪	૦	૧
નીલમની અથવા વરલેલી વનીનાં મી. અમલ ૧૨૫	૩	૮	૧
નાજનીન (મુલેદિય અમારી વાત)	૩	૦	૧
નવનવી અમલકી (૧ મી ૨ મી ૩ મી ૪ મી ૫ મી ૬ મી ૭ મી ૮ મી ૯ મી ૧૦ મી)	૦	૪	૦
પ્રેમની ગુમારી આગ ૧ લે આદર્શ અનિદામિક નવલકથા	૨	૮	૧
આગ ૨ જે	૩	૮	૨
પંચાસને અથવા શીખરી આગ ૧ લે અનિદામિક નવલકથા	૨	૮	૧
આગ ૨ જે	૩	૮	૨
પ્રતાપમિત્ર (રફલ લાયકેરી અને ક્રનામ માટે અમલ)	૧	૮	૦
પ્રમાન પ્રાથેના માળા (પ્રવાના માળા ૧૦ મુ. ૫૦ પ)	૦	૦	૧
પુનીત ગા (મી. અમલની નવલકથા)	૩	૮	૧

પિંગાગની પ્રતિમા (બીટાગી નરન્યા)	૧	૮	૦	૧૦
ધરુવતર અને જગપુત્રોત્તો જગમંગ (એનિલાની નરન્યા)	૩	૦	૧	૮
પ્રેમતુ પતિનામ નરન્યાના ઉત્તરી સ્ત્રી અગ્રન નરન્યા)	૦	૦	૧	૪
પુત્રિમાર્ગ અથવા મહાનાગનો પંથ—અધ્યુચ જમના કેટલાક મહાનાગનોની આસપાસના પાપનીના અગ્રનની ઉપરી સાથા				
પૂર્વક ૧૬૦ આગ્રન મગજ નાગ તે	૦	૦	૧	૧૦
કેતુમદ કાનજ (અથવા રિન્ધ્યાનવી જગ)	૪	૦	૦	૦
જાનીગ (હા અમીસ્વલીની શુવતકથા)	૮	૦	૦	૧૦
શુ રતોગાલ-ભાગવાન શુ રતો ઉપરેગની મથાત્ર આસપાસ, હથને				
વિધીનાએ તેવી અપાકીક સાવનાથી ભરુ ૧૮ વાતાઓ	૧	૪	૦	૧૫
મહાદેવ કાંસા ભાગ ૧-૨ ૧ અગ્રન મોતીનાની નરન્યા)	૮	૦	૦	૦
ભમના પ પી (મી. મનરુઆની નરન્યા)	૩	૮	૧	૮
ભાવક પ પ્રથો (હીમગી નરન્યા)	૧	૮	૦	૧૨
મોતુ ગુગ થા માતા કે રાક્ષસી (મીનાન ૧, ૨ આગ)	૧	૮	૦	૧૦
મોગા માપુન (આંતીલાલ માલુ મેરીસ)	૧	૦	૦	૮
મુગજા (પ્રા. મેડનની અગ્રનની નવલકથા)	૧	૮	૦	૧૦
મુકિત રક્ષી અથવામાં આતી મારલીલાઓ ઉપર પ્રકાશ નાખતી				
મલમતાદી અથવા તેવી મધુકનીં જમાંયક નવલકથા)	૧	૮	૧	૦
મિથાના બુલામા (નાગી હીમગીન નરન્યા)	૧	૮	૦	૧૦
માનીગરી અને કીનર ગાગી (૧ નાગીન ચાટ)	૧	૮	૦	૮
મહુરી અથવા પ્રમ થલી પ્રથા (મી. નાગ ૧)	૩	૦	૧	૮
મુલાલીની (મથાત્ર નવલકથા)	૦	૦	૧	૮
મોલ ન-દીશન (૧ આગી ન-ગ્રનનીમા ૧ નાગી નાગ)	૦	૮	૧	૧૦
મોલ અને થીગ વાતો (૧૭ મુદ્દા વાતો)	૦	૮	૧	૮
મોનાગ (ગાલી મહાનાગીનાના અગ્રન કાન્દેશાના)	૦	૧૮	૦	૧૦
મોથા (૧૬૬ લિપયનો અપુર્વ પ્રથ)	૧	૧૦	૦	૧૦
નમથાગી યાને નાગ નગિ હનો ગજકાન્ધા આગ ૧ લો	૦	૦	૧	૦
આગ ૨ નો	૨	૦	૧	૦
ઠીનલી અને એક અગ મહાનાની આત્મકથા	૦	૮	૧	૮
નન મહુથા (દાપતિ મારુત્ર જાતિ નાગ)	૧	૮	૦	૧૦
નગિમા (મનાન્જક મથાત્ર નોવેલ મોતી માલુ કાન્દીય)	૧	૦	૧	૦
નવની નાગી (હીમકીય નોવેલ)	૦	૮	૧	૮
નમાયા (૧૫૫ મહુથા) મનન કન્યા લાયક નમાયપુત્રો માર)	૦	૧૨	૦	૬
નનક મહાલ-અતિ સ્ત્રીલી ફિલ અહેલાવનારી મનરજક નોવેલ	૧	૮	૦	૧૦
નગનાનાની નગ ગાગ (એનિલાગિક અગ્રન નવલકથા)	૫	૦	૧	૮

લહેરી લુથરો (વનસાંકર ત્રીપાડી કૃત-હીરકઠીય નવલકથા)	૧	૦	૦
લાલચીન યાને કપરીના કારસ્થાન (અદ્ભુત નવલકથા)	૩	૦	૧
લકાળી લક્ષીતા કે પ્રેમની દેવી (સમાજિક નોવેલ)	૨	૦	૧
વસંત કુમારી યાને પ્રેમસરની પત્નિ (નવલકથા)	૦	૧૨	૦
વહેમી વનીતા-પ્રખ્યાત નવલકથાનું બેઝન ઓરેનના Pride and Prejudice નું હુપારન પાકુ પૂઠું ૩૭૫	૨	૮	૧
વિજયા (સર જાસુની અને વખખાણની નવલકથા)	૨	૮	૧
વગર રોકડાનો પેશ-પૂઠું ૪૫૦ (માણસ માત્રે ઉપયોગી પુસ્તક)	૨	૦	૧
વહુને શીખામણ (વઢૂ થતાં પહેલા સમજવા લાયક)	૧	૦	૦
વિદ્યાવંદ્ર અને સુમતિ (સામાજિક-પૂઠું ૨૦૦-પ્રાર ચિત્રો)	૨	૦	૦
વઠેલ વનીતા (રહે તો આપથી અને જા તો સગા આપથી)	૨	૦	૧
વૃંદાવસ્થામાં તંદુરસ્તી (૩૫૫ ઉપરે શરીર અને સ્વસ્થ રાખી રાકાય છે)	૧	૮	૦
રવીન્દ્રચંદ્રની સ્વતંત્રતા (જનતાના આદર્શ માટે અમૂલ્ય પાઠ)	૧	૪	૦
રાશીકલા યાને ચાર પંચાંગિકા (મનમતી મણુપ ન્યાઓ)	૨	૦	૧
સ્નેહલગ્નની સુંદરી ભાગ ૧-૨ સાથે (અદ્ભુત નવલકથા)	૩	૮	૨
રાયતાની કામ અને બેદી ભગવાન-અનિ ઉત્તમ રસીકી સામાજિક વાર્તા ૫૦૦ પૃષ્ઠ પાકું સોનેરી બાઈન્ડીંગ	૩	૦	૧
સંગીત તાલ માર્ગ દર્શક (શાસ્ત્રીય સંગીત શીખવું હોયતો)	૩	૦	૨
રત્નોની એકજભુલ (એકજ ભુલમાં થયેલો ગળજ્ય ગોટાળો)	૨	૮	૧
સહયરી અથવા સ્નેહદેવી સુંદરી (મી. રત્નવાદ કૃત)	૨	૮	૧
સામાજીયન શુરવીર અને દસિક સાર્વજનિક સેવક-૧૮૭૬ નામુ	૪	૦	૦
શેત્રાજ (શેત્રાજ રમવાની રીત, સમજ અને ખુબીઓ)	૦	૮	૦
ગંતરમી સદીનું કાન્સ (મુદિખ્યાત ફ્રેન્ચ નવલકથાનું અને કાન્સર દુખાના ગ્રી મરકેડીઅર્નનું મુદ્દા ગવિક બાતનર પૂર્વ ૮૮ પાકું સોનેરી બાઈન્ડીંગ)	૦	૧૪	૧
સમાજનો સરો (સહેવા સમાજનો ચિત્ર)	૧	૮	૦
સંસ્કૃતિની સહન શીલતા અને મતીસુંદરીની મહત્તા તથા સહુહરીની પિગલા અને ગારખની ઇંગલા (અધ્યાત્મિક)	૧	૮	૦
સીસોતની ત્વારીખ (એજ ખરખરી મોનાની વાકા)	૧	૮	૦
સીતારનો શોખ (મિ. દિલ્લીયા કૃત અગળ્ય નવલકથા)	૧	૪	૦
માલાગ્યવતી સાવિત્રી—(હિન્દુ સમાજનું કેરુ દુરુથ)	૩	૦	૧
હૃદયોગ (આત્મજ્ઞાન દર્શાવતું દ્રઢ પ્રવિષ્ટાયા મકકમ ગ્રંથાવે તેનું પુસ્તક)	૧	૪	૦
હોમીયોપેથીક મેડીસીન મેડીકા (હોમીયોપેથીક દવાઓનું પુસ્તક)	૨	૦	૧
હિંદના હિતનો ઉકેલ (પ્રેક્ટિસ પ્રાજેના પુસ્તકનો અનુવાદ)	૦	૧	૦
A. MANUAL OF HOUSEHOLD FORMULAS (Dr. Chanhan)	૧	૪	૦

વધેમાન એન્ડ સન્સ. પાવધુની જંગલ, મુબઈ ૩.

૧

ધીની ખપતથી અને તેના ગતવરે ઉદ્યોગથી કયો વેપારી નિમગ્ન અણખલ છે ? પાંત્રીસ-પાંચ પચાસ, ઓગણચાવીસ-કરોડની વિગત જનસંખ્યા જે દેશમાં થતી હોય અને જેના દરેક વર્ગમાં ધીનો ઉપયોગ દિન રાત ચાલુજ હોય, ત્યાં ધીની ખપતનું ૧૭ પુરુષ શું ?

દિન્દિઓનો એક મોટો વર્ગ એટલે કંગાળ છે, કે તેને થી તો શું, કૃષ્ણનો એક ઊંટિય રોજ મળી સકતો નથી, એ જેમ દર્શક છે તેમ એ પણ ખટજ છે કે વસ્તીના એક બીજો મોટો વર્ગ એવો છે, જે નિયમિતપણે રોજ રોજ છુટથી ધી વાપરતો રહે છે, એટલુંજ નહિ જલકે એ વપરાસ એટલો વેગ લઈ ચુક્યો છે કે હિન્દીઓ હિન્દ નાદિર-ખર્ચા, મિલોન, પૂર્વ અને દક્ષિણ આફ્રિકા-જગતનાં જગત વચ્ચે છે, ત્યાં ત્યાં પોતા માથે હિન્દી ધીનો વેપાર પણ લેતા ગયા છે જ્યાંમા દિન્દી ધી વેચાય છે, સિંધોન દિન્દી રી વાપરે છે આં આફ્રિકા ખાતેય રીમરે રીમરે હિન્દી ધી નિકાસ થતુ રહે છે. આ છે, ધીની ખપતની ખરી દશકત.

દરેક વસ્તુના વેપારમાં અને છે તેમ, ધીના વેપારમાં કેટલાય વર્ષો થયા એક કાનિ આવડી શકે થઈ રહ છે. આ ધી ચોરાક વર્ષ પહેલાં હોવા-કના વનરપતિ ધીએ હિન્દી મરફે પગલુડા- અને સર્મ સાથે કુલુવતુ નેમ્મએ કે-આપણામાના ધણકાએ ન ૧૭ જતી રમતો ગયા માંડી હાલાનકુ એ વનરપતિ રી, વનરપતિ ધી તરીકેજ વેચાઈ ગો નકે એવો મળતો હતો તેમણે દરજા ત્રી આરંભી. વનરપતિ ધીને ખરા ધીમા મેજનીને, તેને ખાગુ ધી તરીકે વેચતું શરૂ કર્યું નહોતું સગે

મળતો થયો. તેમની ધન-લાસસા વધુ અને વધુ વંદવા લાગી. વનરપતિ ધીને ખાલે ચર-ધીની મેજવણી થવા માંડી અને એમ નિર્દોષ વનરપતિ ધીનું નામ પ્રગમમાં અગ્રિય અને ખાનગી થઈ ગયું.

આ થઈ 'તાવડાની' કહાણી.

વનરપતિ ધી પોતાના ખાલિસ સ્વરૂપમાં દાનિકારક નથી, એ જાણનારાઓ જાણે છે. તેની જગતમાં એવી કાંઈ ચીજ થા દવા નથી વપરાતી કે જે માનવ તનદુરસ્તીને સહજે દાનિકારક લેખી સકાયે. તે કેવળ વનરપતિ નેવોનું એક છુટું અને ધૃત સ્વરૂપ છે અને ખસ. તેમાં ખરા ધી એવા પૌષ્ટિક તત્વો ઓછા હોય એ ખનવાળો છે, પણ નુકસાન કર્યાં નહોતો તો નથીજ, એ ચોક્કસ છે.

પણ, ઓઝી મિદનને વધુ દબાવત મેજની લેવાની લાસસા શું શું નથી કરાવતી ? વનરપતિ ધીમાંય બેળ થવો શરૂ થઈ ગયો. તાઝી ચરખી પીગળાવીને વનરપતિ ધીમાં મેજવાવા લાગી અને એમ નિર્દોષ, વનરપતિ ધીને ખરેખર દોષિત કરાવવામાં ખુદ તેના વેપારીઓએજ શર્મનાક ભાગ લઈગ્યો.

નામ ઝાહિર કરવાની રહેત નથી, પણ આ લખનાર જાણે છે તેમ, વનરપતિ ધીના હિન્દી કારખાનાના એક મોટા એજન્ટ પોતાના કારખાના સાથેય એ દગાખાઝી રમી રહ્યા છે. પોતાના કારખાનાના ધીના ખાલે ૩૦૦૦૦૦મા, પોતાનું ચરખી મિશ્ર વનરપતિ ધી ભરી, તેઓ તેને ખરા તરીકે વેચી એવડો દોહ કરે છે.

અને વાત આ-વેળી શાને પતે ? જવાબ-

૧. એજખા ખરા ધીમાં વનરપતિ ધીની મેજવણી થાય છે અને-

૨. ખરા વનરપતિ ધીમાં ચરખીની મેજ-વણી થાય છે તો-

૩, યુ ચરણીમા અતઃ પ્રકાશો બેગ
કરનામા આવે છે
-જાણી આ બેગ-પદ્ધતિનો અતજ નથી,
બેગ લે લખાતીજ જાય છે
વેરાની નગરુ કેવુ નૈનિક પનન ?

૨

જેઓ પ્રમાણિકતામા માને છે અને ખરા
અને ખોટાને તોડીતોડતા ખરા ખેટા રૂપમા
પ્રજ્ઞ સમક્ષ આદિર કરી પ્રજ્ઞને વિધાસમાં
લટકે વાજની નરે ધધા કરના જે સુક રહે
છે તેમને માટે પિચરો તાલી ધીનો પ્રયોગ
ભા રેજ મળી સમગી એરી ઉઠા તક પેરા
કરે છે કારણ કે આ પ્રયોગના સુગ શોધકો
દબ્બો છે કે એ દ્વારા જે ધી મતે છે તે
એટલુ ઉગમ અને ખર ધીને પડુ માણ
આનુ હોય છે કે બનભવા નિષ્ક્રિય
પારખી સકતા નથી કે આ ખર બી નથી
અનન શોધકની સિદ્ધિમાં તો એજ છે
કે આ ધીને ખરા અને ગદ ધી તરીકે વેચ
વારો બદને તોતાના ખાસ નામના નમી ધી
તરીકે વેચાર તો સહ, જેવી પ્રજ્ઞ રજા રીને
તણી સકે આ ધી જો કે આ પદ્ધતિને ખના
દેન નથી છતા ખરા ધી જેવુજ ઉઠા
બને પાણી છે એના વપરાસથી કયુ
નુકસાન થયે હિં એ ચર રી જેમ અને
ગદીય પદ્ધતી કેવળ મુકન છે આ સાચી
જેવળ એ ખરા ધીનો પ્રેરુરો સુકાવનો
કરવુ હોવા છતાં ભાવમા સમુ છે

ચોખ્ખુ કાપરેન તેન ધાસનેવના એક
ખાલી ઠગામા રહે નેનુ કેમકે સોડા કિત ન
દ તેવા મેડા ખાર પ તોના કમલ સુને
૧૨ તોના નનસાવર ૧ તેને, પાણી ૮
સ્તન યુરેનિયમ રમ એક ની ખાના ધીની
લગી ૪ ની પ રનન

નાથી પહેલા એક સહ કાગલ લઈ તેમા
તેન માખી '૪' રતન પાણી પશુ ઉમેરો અને

[૧૦૬]

પડી નો સુને ચાવો ત્યારે તેન ખૂબ
ચરમ થઈ જત ત્યારે તેમા કેમકે અમાના
કિરન સુકા જાગે છે એ છાટવાજ તેમખાથી
મેવ જુદે પડી ઉપર ની સપાળી પદ્ધતિ
લાગે ૪ એ મેનને તેનની સપાળી પદ્ધતિ
પદ્ધતિ અને જામવા દો ત્યારે તે પાણી
જાય ત્યારે તેને સળ મળી કાઢ અમથ વડે
મારીને એક પાસણમા જુદા નામે અરે પડી
કનક સુને (જેને પડેનાથી થોડાક પાણીમા
ભોજી રાખેના હોય) પાણી સહિત મેગથી
દો એથી ફરી નાર મેવ આવતા આડશે એને
પ્રથમ તે કાગલ પડક કાઢીને પહેલાના
મેનમા મેગથી તો એ મુતુ હોય એ દરમિયાન
૨ રતન પાણીમા મોડ ખર મેગથી નાખો

• વનસ્પતિનુ ધી

ખનાર ની પુરી રિગનો અને ત્રીગો
મટે કમરના ૪૮ જા અને ૫૫મા અંક
જુઓ હામન ૧૧ આના

અન સુના મેડા પડી આના સુક રીને નેન
નધ થાય કે એ પડી તેનમા ઉમેરી દો
ફરી વાર મેલ આના લગશે એને પ્રથમ
પેરો કાઢીને મેનમા વસણુમા રાખી તો
આ પછી નેનસાદર પડી દહી ની રમીમા
પેડાની એને તેનમા રેડી દો આ વેગ
જેવ તો આપમે પશુ તે ધીજાય થકો
લગી ઉમેર્યા પછી અને છેવળના મેન કાઢી
લીધા પડી ના આર મિનિ પાના અનિ
જુઓ દો આ તેનને ૧૫ પડા દો

૫૬મા રિલાપ સહ સમગી તેમ તેનમા
પાણી સહિત જે જે પ લેઈ લખનામ
આપના છે તે વનને સહ આ માળજ છે
તેન ઠંડુ પાતા પદ્ધતિ તોનામા પાણી
સહિત જે પાણી ફરી મેડા જમણી આ
ઉપરની સપાળી પર ચોખ્ખુ મળવુ તેન જુદુ
પડેલુ દેશે દરે એ તેનન વધીજ અના
પડકે જુદુ વસનમા કાઢી હો તેનમા
(અનુસ રાન પાના ૧૦૭ પં)

[ચિત્ર મુખપૃષ્ઠ પર]

કવન કરવાની કળાથી કેવળ પરિચિત ન હોય એ ભાગ્યવાન નહિ. દુન્યાના દરેક ભાગમાં અને ઝગમગા દરેક દરેક મુજે ઓછા થતા આંખે કલમ-પદ્ધતિ પ્રચલિત કે અને તેથી દરેક દરેક દેશમાં કવન કરવાની કૃતિ આગળાનો હોય છે.

કવનો એ કે ધણી પ્રકારની છે, પણ એમાં પ્રુટી કવન રધારે કૃતિથી માન્ય થઈ છે. ગ્લાગીરીના સરકારી કાર્મ પર કવન-પદ્ધતિના લંગાણ અખતરાઓ કરી પછી આદિ કરવામાં આવ્યું છે કે, આના અને એવાજ બીજા કળા-ઝાડો માટે પ્રુટી કવન સર્વોત્તમ છે કારણ કે—

- (૧) એ કલમથી આઝ જલદી વિકસે છે
- (૨) તે વધુ પ્રમણમાં બળવાન થાય છે
- (૩) વધુ કૃતિ આપે છે

આવે, હવે આપણે પ્રુટી કવન કરવાની ખરીદીત જોઈએ

પ્રુટી કવન સારા જેવા જુના આઝ પર થાય છે. એને માટે સાધા પહેવાં એ આડના ધડને ઝમીનથી દેડ એ કુટ જેટલું ઉંચુ બાકી

(અનુમધાન પાના ૧૦૬ થી)

પાણીનો અશ માત્ર ન આવી મન્ય તેનું પાન રાખે હવે નકલી થી વગલગ તેવાર છે જે એકજ ધીમ બાકી છે, તે એ છે કે આ તેવને તોની લઈ, જેટલું તેન થાય તેટલું જ ગોખખુ થી લઈ, એકને એક સાફ પાસણમાં મુકી, પીગળાવો એકરસ કરી, દડા પાકી લેા ખસ. એ થયું તમારું નકલી થી-નકલી થના, એટલું હુમલું કે ખૂદે તમેગ આ નકલી થી અને ખના ધીમા ફેર પાકી ન સકે ! અને હા, પંસો જુદો કાઢેવો મેન પછુ કંઈ ફેડા ફેરાનો નથી એનો તો દલકા પ્રકારનો માણુ બનશે. જે કપડા ધોવા માટે તમારા કુટુંબને ખુબ કામ લાગશે.

રહે તેમ કાંપી નાખવું અને પછી એ ફેડા એ કુટ હોવા થકી બહારની બાજુએથી ચાર ધંચ લાગે કાપ તિલણ ચાપુ પડે ચિત્રમાં બતાવ્યા મુજબ મુકવો. આ કાપ મુકતી વેળા ખાસ ધ્યાન આપવાની વાન એ છે કે કાપ થકી હાથ જેટલોજ ઉંડો મુકવો જોઈએ, ભૂલથીયે ઓછી વધુ ઉંડો. મુકવો નહિજ. કાગલ કે, એમ થતાં કલમ બગળર થતી નથી. પછી એ કાપ આગળ-પ્રથમ પાતળી અને પછી બીડી-લાકડાની ફાયર મારી, ધીમે ધીમે હાલને લીધી કરવી, પણ તે સાવ નીકળી યા વડી ન બાવ તેની કાળ રાખવી. હવે જે કાગળી કવન કરતી હોય તેનો ઉરદા કટકો લઈ, તેની ઉપરના પાદકા વ. કાઢી નાખી, ચિત્રમાં બતાવ્યા પ્રમાણે આગળ પાછળથી સીધી ચારી કાંપી, પ્રુટી તૈયાર કરવી અને પછી તેને પેલા થકી લીધી હાલમાં ગોઠવી તેની ઉપર સદજ પાણીથી ભોંજવેલું કંતાન ચોટાળી, બાકી દોરીથી બરાબર બાધી હેલુ, જેથી પ્રુટી થકા પોતાને ઘ્યાને ઓટલી રહે.

અવગત, જો થાડ મન હોય અને ધૃષ્ટા હોય તો એક કરતા વધુ પ્રુટીઓ એસાડી સકાય છે

હવે કવન કરવાની થોડીક સામાન્ય સૂચનાઓ થાડ રાખ

પ્રથમ તો કવન કરવાથી થતા મુખ્ય ફાયદા જ્ઞેનએ. તે નીચે પ્રમાણે છે :—

- ૧ કવન કરવાથી જે આતના માગતી પ્રુટી લીધી હોય તે આતના ફોજ મળવાની ખાતી રહે છે બીમાથી ઉત્પન્ન થયેલા ઝાડોની તેની ખાતી રહેતી નથી
- ૨ કવન કરેલા ઝાડો બીથી ઉત્પન્ન થયેલા ઝાડો કરતા હંમેશા વધુની ફોજ છે

કલમ કરવામાં નીચેની જાણતો જ્ઞાનમાં
રાખતી જોઈએ :—

૧. કલમ માટે પસંદ કરેલી જાણી મુગ જાડ
જેટલી નરિં તેણે કીડીકીડી પ્રમાણમાં
નરિં અને સારી પાણી દોરી જોઈએ.
૨. જ્યારે જાડોમાં નરી જુદ થયા માટે,
જોઈએ કે, જ્યારે આખો ઉપગ્રી આવી
ઉપગ્રાની નવારીમાં હોય ત્યારેજ કલમ
કરી જોઈએ વિંદુસ્તાનના ધણી અને
જાડોમાં આવો વખત પરમમા જે નણ
વાર આવે છે ચોમાસામાં આવતો
આવો સમય કલમ કરવા માટે યોગ્ય
ઉત્તમ હોય છે
૩. કલમ અને મુગ જાડની કાપેલી સપાળી
મુંબાળી અને સરખી દોરી જોઈએ કે
જેથી કરીને જોડાણ પુરેપુર થાય
૪. સફાઈમાં કાચ મુકવાને માટે કલમ
કરવાની છરી થા ચપ્પું ઉત્તમ પોવાદને
બનેસો અને સારી ધારવાળો હોવો જોઈએ
૫. કલમ અને મુગ જાડને કાપેલ તરતજ
જોડી દેવા જોઈએ. કાપેલો ભાગ
સદજ પગ મુકવો જોઈએ નરિં જે
તેને થોડી વાર એમજ રાખવાની
અનિવાર્યતા ઉભી થાય તો, કનક હોય
તો પાણીમાં બીજરી દેવી થા થક હોય
તો તેની ઉપર બીજુ કપડું લીંટાળી દેડુ
૬. કલમ અને મુગ જાડની કાપેલી જાડુઓ
એક બીજા સાથે જોડવા પછી જોડાણ
વાળો ભાગ કંતાનને પાણીમાં પલાળી
તેનાથી સારી રીતે માંખવો પછી તે
પર મુનળી બાંધી, લાવ મળી અને
છાણને સરખે ભાગે લક તૈયાર કરેલો
કાપો ચોખવો
૭. કલમ કરેલા જાડો વરમાન અને સખત
તાપમાં રાખવા નરિં પહેલા તેમને

એક જાડુઓથી નરિંકે આવે એવી
જગ્યાએ અને પછી સપાળુ જાડા
વાળી જગ્યામાં મુકવા જાડવાળા
કુંડાની અદરની માટી સહેજ બીની
રહે એવી રીતે પાણી આપતા રહેડુ.
કલમ કરેલા જાડો ગરમ અને એમ-
વાળી દવામાં માગ થાય છે

૮. જે મળી અને છાણના કાવામાં જવડા
મલમ પડે તો તેને સહેજ ધામને
નાખેલા પાણીથી યોગ નાખવો અને,
ફરીથી બીજે સાગે કાપો લગાડવો
૯. દર જે મરિને કુંડામાં થોડી માત્રા
અને ઉકડાણ ખાતર નાખવું.
૧૦. જે મુગ જાડ પર કુંપણ જુરુ માટે
તો તેને ધમિને કાપી નાખતી
૧૧. જોડાણ પુરેપુર થયાને જાણી આઠ
અઢવાડિયાં જે છે ત્યાં નુધી કલમની
ધીરજ પુરેક સંભાળ લેવી

જોડાણ પુરેક સંભાળ લેવી

અનાવિલ પોકાર અનાવિલ કોમતું એકજ મુખપત્ર

લાનદારક રિવાજો દુર કરો-તેનાને કચડાની
બનાવો એ દષ્ટિસ્પર્શને લખાયલા અનેક
નિયમો અને બીજા ઉપયોગી થેલો રજુ કરતું
માસિક ચારિત્રિક વચાનમ (સંદ પુનતક સાથે)
૩ ૨-૦-૦, ૫-દેશ માટે સિલીંગ અંક

પ્રેસમાં છપસામ પાલ્ક આકર્ષક અને
સકાદદાર થાય છે

શ્રી અનાવિલ બધુ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,
જ્ઞાનપુરી લાગળ, બાજરાળી પોળ-સુરત.

જોડાણ પુરેક સંભાળ લેવી

અંગ્રેજી એક્ટની અમે ને એપ્રિલના પાના ફરવો. આ અમે તે નિપજાનું એક્ટર સાદિખને પૂરેલા જગ્યાએ એક્ટર મળશે કે દુગિના દવાજ માટે મેન્ટોનિનનું એક ચક્રમીર દવા છે.

અમે વાન જે મીંગ નથી દહીકલમા સર ન મેન્ટોનિનનાં ગુણદોષનો તથા, મેન્ટોનિનના બનાવટ અને વેપારનો છે.

મેન્ટોનિનને પેનાના ગુણને અમે જમ અથક મળાય છે, તેમ તે હીમતને અગ ખૂબજ નહાલી છે કાન્થુ કે—

૧. એના બનાવનામએ ગાયત્રીનાજ હોમ, તેમના હાથમા બધે વેપાર એક દંધુ થઇ પડેલો છે.

૨. બનાવટનો ખર્ચ પણ સદજ મોટો છે એમ છે—

૧. તે કાષ્ટ ખરી દવા બનાવી શકે અને

૨. દરીકાદની હીમને વેગી સકે —નો ને અવશ્ય કાલી સકે એમ છે કાન્થુ કે, પડતર હીમને અમે તેટલી વધુ બને દોષ, જે ભાવે મેન્ટોનિન બહાલ પહેલા વેચાતી હતી—તે ભાવમાય મારો જેવો નકા યને સનોજ અને આજે ન્યાયે ભાવ જાત ગાગ મળ્યા વધી ગયા છે, ત્યારે તે નકાલી પાતજ શી રહી ?

મેન્ટોનિનની બનાવટમાં એમને બધા માય આપણે ત્યા છુટથી મળી મકે છે એ તેતા, આશ્ચર્ય થાય છે કે દજ લગી આ પ્યારીના કોષ્ટનુષ દવાન એ તરફ કેમ ગયુ ન હોય ? એન માન્થુ કદાચ અસપતની વિગતોથી અભુજનખ હોવાનું પણ તેમ મકે, તે કે એવ ખડે કાન્થુ નથી મેન્ટોનિનની બનાવટની પુત્રી વિગત વિગિશ કાગકોપિયામા જગ્યા મુકા છે. આ રહી એ વિગત —

સુદેવો કન્થાખી અજમે ૧ મનવ અને કમ કાદી નામેમો મુળે પ આમ લજ, એક જે ન્દ ખાખીમા નાની એમેમવ ક તાવા કુ હોખડવા કમવાશા તાસખમા બરી, એક કપાકે નથી ખૂબ ઉકાળો પડી તને જ્ઞક કપમાથી માળી લખ, બધા કમ કાદી લા બાકી ન્દેના કયામે કરી વાર, એ આમ મુળા અને અર્ધી

એલન પ છીમા નાખી, કરી અર્ધો કલાક મુખી ઉકાળી, અગાઉ મુજબ જ્ઞક કપમાથી માળી લખ, બધો કમ કાદી લેખ પાછળથી એ બેઉ વેળાના પ્રવાલી મિશ્રણને મિશ કરી, દંવા દો જે પદ્યર્થ તળિયે એમી જાય તેને રહેવા દમ નીતર પ્રવાલી કાદી લખ અર્ધી મુખી ઉકાળો કે માત્ર રૂફ પાઈન પ્રવાલી બાકી રહે પડી એ દેવની દજ ગમ્મ દોષ ત્યારે ખૂબ દવાવતા દસાવતા તેમાં એકલો મીકાનો તેજાવ ઉમેરો કે મિમથુ સદજ છતાં મ પૂર્ણ રીતે તેજાવવાનું થઇ જાય હવે એ મિશ્રણને પાચ દ્વાડા મુખી દંવા દધ, પ્રવાલીની ઉપર જે તેલ જેવો પદાર્થ તરી આપ્યો દોષ ને કાદી નાખી તળિયે એમેલા પદાર્થને મુદલ છેડવા વિના ઉપરથી બધું નીતર પ્રવાલી કાદી લા અને એ તળિયે એમેલા પદાર્થને શીટર પેપર પર કાદી, પહેલાં તે તેને દંડા અર્ક-પાણીથી ત્યા મુખી ધુમો કે ધોવામા વાપરેલું ખાણી ધુવા પડી પથુ રંગ અને તેજાવ વિનાનું જ નીકળે પડી અર્ધા ઓસ આલુશન ઓફ એમેલીઆમાં પાંચ દલુષદ ઓસ પાણી મેળવી, તે થડે એ પદાર્થને મોષ, જેવરે કરી વાર દંડા અર્ક-પાણી વડે ત્યા મુખી ધોતા રહેા કે ધોવામા વાપરેલું પાણી ધોવા પડી પાચ રંગ વિનાનું નીકળે પડી એ પદાર્થને શીટર પેપરના પડમાં દવાથી, અદજ ગ મી આપીને મુખી લા.

પાછળથી એ મકવેલા પદાર્થને શીટર પેપર પરથી ઉમેડી, દં એન દાસકનો કાઢવો અને નવ દલુષદ ઓસ રેડીકાદા મિષ્ટિ આમે મેળવી, અર્ધો કલાક મુખી રહેવા દધ, પડી અ મિનિટ મુખી ઉકાળો પડી એક ઓસ ઉકળના મિષ્ટિ વડે એ પદાર્થને પાકા મોષ કાદી જે દ્વાડા મુખી દંડી અધારી જગ્યામા મુખા દો સેન્ટે એને રંગીન જાદથીમા બધ કરી, મેલનીથી દુઃ મખો.

વધેજ ઉકેલું પ્રવાલી કરી વાર ઉકાળો, તેમાંથી એ પદાર્થ પાછો બતાવી અકાય છે આ થયો પ્રમાણબુન પ્રયોગ બતાવો અને વેચો મેન્ટોનિન.

વેપારની ચાવી

ધધાની મહીશી નમશતા બાઈ બહેનો માટે આ પુસ્તક આશિનાદ સામાન છે. પણ એક બીજા ધધાની શેકાણુ કે નવકરી હોવા છતાં, નામની પદ્ધતિ પચ્ચીસ કિલોયાની પુછમા વેપાર ક્રમ કરવો અને પોતાની આવક રૂબ વધારવી એની જિજ્ઞાસા માટેની આ પુસ્તકમાં અપાઈ છે તે કિષ્ટદાતા જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૨ કુન્નર ઉદ્યોગોની યત્ન સમૂહ વિગત વિગત સરખ અને માગી બાબતમાં જાણાવેલી હોઈ પુસ્તક ધધાજી ઉપયોગી છે.

અનુક્રમિકા ૧ આખમાં નાખવાનું પાણી ૨ કાનમાં ચતા દદ મટાન્યાર દવા ૩ કોન્ડ ક્રિમ ૪-ફોલ્ડ વોશર ૫ ખારી મગડનાર દવા ૬ મુલકારક છંકારી ૭ ચામી મારિને પાવડર ૮ આમરીના રોગો દુર કરનાર અનમ ૯ જાણુ દુર કરનાર સાણુ ૧૦-જુવામ લાવનાર પવર ૧૧ તાવ મગડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દરેક બાળના ૧૪ દુર કરનાર અમકારી દવા ૧૫ નાતળા દદ મગડનાર દવા ૧૬ દાદી બોડવા માટે લગાડવાનું ક્રિમ ૧૭ નાના બાલકોની દવા ૧૮ આજુ માટે અનમ ૧૯ રેન બામ ૨૦-ખીન મગડનાર દવા ૨૦ મેદામાથી દુધ ધ દુર કરનાર દવા ૨૧ લેવેન રુ પાણી ૨૨ લેમોનેડ ચાવડર ૨૩ ટોલી શુન કરનાર દવા ૨૪ વાજ બોડવા માટે પાવડર ૨૫-તાવ ઉગાડનાર દવા ૨૬ વાજ કાદવાનો પાવડર ૨૭ વાજ કાળા કરનાર કવડ ૨૮-સીધુ પાવડર ૨૯ વાજમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ ૧ હમજીયુસ અને ગિનસરીન ૩૧ રીતળા માટેની દવા ૩૨ Bath Powder ૩૩-સધીવા મગડનાર દવા ૩૪ કામોમિક સાણુ ૩૫ તાકાવની ગોળીઓ ૩૬-સુગંધીદાર પોમિડ ૩૭-સુગંધીદાર સાણુ ૩૮-હનેલીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦ કાણુ ને કાકત લુપ્ત ક્રિમ ૪૧ ૪૨, ૪૩-મજુ, ટોળી સાવ ને બાકત પુર પોનિશ ૪૪ રત્ન પોનિશ ૪૫ એક વર્ષ સુધી બાક નહિ એની સાદી ૪૬ અધારામાં ચાક એની સાદી ૪૭-કાકાને બોતરમૂક લનાવનાર દવા ૪૮ કમળ પર લખના માટેની સાદી ૪૯ કોષલ વારગિરા ૫૦ કોલસાનુ બળતણ એક જાહે એની દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના તુગના વાસણ બાનાર મિક્સ ૫૨-અમકારીક પાવડર ૫૩ અમકારીક પ્રવાહી ૫૪-ચાગીનુ ગિગ કરનાર પાવ ૫૫ ૫૬ કુપા લખાણુ માટેની સાદી ૫૭ જુમ સરસો સાણુ (એક આનાથી પશુ આગને એક તવ) ૫૮ ખીજા આવડ કાણુ છુર પોનિશ ૫૯ પ્રવાહી સરસ ૬૦ મેસવાલાઓ માટે અમકારીક પ્રવાહી ૬૧ ફાનિયર પોનિશ ૬૨ ફાનિયર રેન માટેની ખુ ગાદી ૬૩ મશિનમાં પુરવાનુ તેન ૬૪ માખીઓના નારી કરનાર કાચ ૬૫-વમર રૂગેપની સાદી ૬૬ ગાદીથી લખેલ લખાણુ છુગાવનાર દવા ૬૭ ૬૮ ૬૯-કાળી બતુ ને લાવ સાદી ૭૦ ધરમજુ સજુ જા ધર ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ દોગાજાકની લાલ લાંબી બતુ અને વોરોવેટ સાદી ૭૫-કપુરની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬-કાકાના લખવ ૭૭ અરેખર ચિત્રના પોટ ૭૮ કાર્ડ ૭૯ ગુનાખની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૦ અમકારીક રહીતે ૮૦ અમલોની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૨ નદુદ રમાન ૮૨ માડપાનના બીયા ૮૩ ૮૪, ૮૫ ૮૬ ૮૭ કુનીટીટીંગ કાળા, બતુ લાવ, લીલા અને ચારાને કાળા પેપર ૮૮ તવાર રંગરંગ સિકાઓ ૮૯ પવરાની રહેટ ૯૦ ફેન્સી પત્રગળદાર ખોડ ૯૧ ૯૨ પુકાન સુગંધ ૯૩ અને પત્ર ૩ કાળા કાળા પેપર (નવી આવતા) ૯૪ રંગના પત્રો ૯૫ રમર રૂગેપની લનાવટ ૯૬ રેતીના કામ ૯૭ રેસમી રમાલ પર છબી ૯૮ વાકગ લખ છબી ૯૯ ફેન્સી રમળ ખોડ ૧૦૦ શુભ અવસરના તૈયાર કાર્ડ ૧૦૧ ચિત્ર ૧૧ પોટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રકુત મુગાકાર ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બતુ ને વાધોને કાળા પેપર ૧૦૬ ૧૦૭ ૧૦૮ ૧૦૯-કાળી, ફેન્સી બતુ ને લાલ લાખ ૧૧૦-સુગંધ રમાલ પર પ્રતી ૧૧૧-લેટોમીડ અર્થાત્ કોલીકુટ

૧૦૦ પાના ઇ આઈ ૧૦૨ ઉચ્ચ કાર અમન માન અરી ગિપા પોટ્ટેજ મે આના જુદા (પગરેશ માટે) સદિન સિવિય સાદા ૧)

લેખ — કમર આરીસ, મોદાયરવાડ સુન્ત.

Chicory

[૧] ચિકોરી યુરોપિયનોની માનીતી ચીઝ

છે એના પાંદડાં તેમની જમણુ-મેજ પર યા છુટા હોય છે, યા મેપેડના એક અંગ તરીકે દર્શકનમા, ચિકોરી આખા યુરોપમાં ખુબજ માનીતી વનસ્પતિ છે.

ચિકોરીનું વાવેતર મ્હોટે ભાગે બેસનિયમમાં થાય છે અને અને એવાય ફેલેમિના ખેડુતોજ એ વાવેતર કરે છે, ને કે એ વનસ્પતિ યુરોપના ખીજા ભાગોમાંજ નહિ, ખુ: દિન્ડમાંય થઈ સહે એમ છે. કહેવાય છે કે, પંજાબમાં તેા ચિકોરીની એક જાન રાજ થાય પણ છે, જો કે હાલ એનો ઉપયોગ દોરોના આરા તરીકે થાય છે. એનું કારણ ધણું કરીતે એ છે કે ચિકોરીના વાવેતર અને તેની સજાઈ વ તી ખરી અને પુરી રીત પંજાબના ખેડુનો દજી જ્ઞાણતા નથી અન્યન, અર્ધિ ચિકોરીના ખીજા દવાયા વપરાય છે અને તે પંજાબના ખેડુનો પુરા પાડે છે.

ચિકોરી અનેકવિધ ઉપયોગિતા ધરાવે છે તેની ટેંચ કિંવા પાંદડા વનસ્પતિ તરીકે ઉપયોગી છે અને ખીજા ત્યા તરીકે તેા મુખ્યત્વે ઉપયોગ થાય છે દોડીની મુખખી વધાવવા માટે અને, હકીકત એ છે કે ત્યોં લગી ચિકોરીનો એજ એક માત્ર ઉપયોગ યુરોપની જગ્યામાં દતો. તાજી સ્ટાઈફ વનસ્પતિ નગીએ તેનો ઉપયોગ કરવાની એવ થયાને દજી માત્ર ૧૦૦ વર્ષજ થયાં છે.

હા, ૧૦૦ વર્ષજ થયા ચિકોરી તાજી વનસ્પતિ તરીકે જુવાપાત્ર ગણાઈ છે. એની એ એવની સ્વાદાન કંઈક વિવચ્ચ છે ૧૮૩૦માં બેસનિયમ અને હોલેન્ડ વચ્ચે યજમ થઈ ત્યારે એ કહેમિગ ખેડુને પોતાના ચિકોરી-મુજા-ને દોડીમા ઉમેગવા માટે તે જાદા મોકલનાર દતો-એક જાડારીયામા યુવખી દીધા. થોડાક સમય વીત્યા; લડાઈ

પુરી થઈ. ખેડુત પોતાને ખેતરે પાછા ફર્યો અને તેજો પોતાની અજાણી વચ્ચે જોયું કે એ મુજાને તેા સફેદ પાંડા ઉગી નીકળ્યા દતા. લડાઈ હમણાજ પુરી થઈ હતી. ખેડુત કને ખાવાનું કશું ન હતું. તેજો તે પાંદડા ચાખ્યા અને સ્વાદિષ્ટ લાગતાં, ખાવા લાગ્યો. જસ, ત્યારથી એ પાંદડાં ખાવાપાત્ર ગણવા લાગ્યા, જો કે વેપારી દષ્ટિએ એનો ધધો તેા છેક ૧૮૪૬થી શરૂ થયો.

હિન્દમાંય એ વાવેતર માટે આજ પચાસ વર્ષથી લજામણ થતી રહે છે, પણ દજી લગી રીતસર વાવેતર થયું નથી.

[૨] ચિકોરીનું વાવેતર કરવાની પધ્ધતિ ખાસ નોખી છે બેસનિયમમાં મ્હોટે ભાગે એ મદિતામા એનું વાવેતર કરવાનો નિયમ ધધ મધો છે વાવેતર કરવા માટે મુજાવાને છ માત ધંચ કિંડાણમાં રાખી, જમીન પર લાસ પાથરી, ઉપર છાંયડા કરાય છે, જેથી જમીન ગરમ મ્હે. આ એક ખા. મુદો છે, કારણ કે એ કાઈથી ગરમી ચિકોરીના વાવેતર માટે અનિવાર્ય છે અને એ કારણે જમીનને ગરમ ગખવાની 'રોડરેન પદતિ' પણ ત્યા પ્રચલિત છે.

સામાન્યતઃ ચિકોરી ઓક્ટોબર-નવેમ્બરમાં ત્યાર થઈ જાય છે તેવાર થયા પછી તેને ઉમેડી, સાફ કરવામા આવે છે અને મુજા અને ટેંચ જુવા પાડી, વેચાય છે.

બેસનિયમ ચિકોરીનું મુખ્ય કેન્દ્ર છે. જુમેક્સની ચિકોરીની જગાર દુન્યાવારની મ્હોડામાં મ્હોટી જગાર છે અને ખુદ બેસનિયમમાં આજે ૧૨ કોગ રતન ચિકોરી પવદા થાય છે.

હિન્દનાય કેટલાક ભાગોમા-ખાસ કરીતે પંજાબ, સરહદ પ્રાંત અને કાશ્મીરમા-જ્યાં આજેય એક પ્રકારની ચિકોરી થાય છે, ચિકોરીનું રીતસર વાવેતર કરવાની સારી તક છે.

. બંદેનોના રૂપ ગુંગારની પરદેશી દવાઓ

રૂપ ગુંગાર માટે વપરાતી દવાઓ વહેંચે નામે પરદેશી રહેલ છે, જેના બાવ સમૂહને કારણે ગમભૂતી પ્રમણુ થતી થયા છે અને આજની દાલતમાં તે દરુદ વપરાતો સંખર છે

આ તે નુ-દરી તક છે, જે રૂપ કદાચાર દાખ લાગે છે આજેના મંડી પડી, એવી દવાઓ બનાવવા ન્યાયી પદ્ધતિ મેંકેટો રૂપિયાની માનિક આરક મેળવવાની આ ખરી તક છે અને એ દવાઓની બનાવટ વિશે માનકે દવે મુંઝાસનું નથી કારણ કે, બંધાના સવાદમાર તરીકે

કો રૂમે દિ કમ

મરુદર છે, જે રૂપ નુગારને વચલી દરેક નીચ બનાવવા વાપરવા અને વેચવાને લગતી માહિતીનું ખાસ પરદેશ અને એકબીજા નુગારની પગલ છે, જેના વિલાપાદકમાં જાણી આ રહી—

કલકા મા બિત્રાસ	ગિવ આક રે નયેર	વાળ માટેના તોરાન
માનજ અને સુરમે	— — રોડીય	વાળને ગુગારાદર બનાવવાર
દીમ જેવી	રૂપ વચાલી	વવાદીયા
દેવડ દીમ	પાવડ	રેનિગિ ર દીમ
નિદરા માટેના વાવડર	મવમ	ગેવુ વચાલી
— — સાગન	લામિનરમ નિસરીન	— પાવડ
દુષ્ટ મા માટેના વાળ	વાલીના વચા માનુ	રવાઈ દીમ
માટેના વાવડર	નિ રિટક	રેનો દીમ
— મિનક	વાળ માટેનાર દવાઓ દીમ	માનુ અમરવી
— રાજુમા	— વચાલી	— માટેનાર
તરલ આગર	— વચાલી	— મેધવી
તેવની વામ કુદ કરવી	— બાવી ન	— નસલી
— રોપરેવાની	— માનુ	— અમલીનો
— સવલી	વાળ માટેના દીમ	— રાજુમારનો
— રીપામાની	વાળ માટેના તર	— રોડ પટ
તોવ માથ	કેવડાનુ	— દવા
દવાના વામો વિરિ	ખરા મુગધીર ર	— વચાલી
દામન ન મેંકેટક	— અમનુ	— માટેના વાવડર
— દીમ	— મુગધીનુ	— બરામી
— રેરક	— અમનુ	— અનુ
— રૂપીઆ	— વચાનુ	— મુગધી
તેવ માટેના	— વચાનુ	— મુગધી
પોમડ અને વિનિષ્કનમાન	વાળ માટેના તોરા બવાવરી	— મુગધી વચાનુનો
કેવડ માટેના	મુગધીનાર	— મુગધી
— સાગન	— બોરમલી	— વેરેના
વાળ માટેના	— આમર	— રેના
ગિવ આક આમનરમ	— મેનરનુ	દામન માટેના દીમ-માનુ
— — કારીમ કુ	— મેનરનુ	

ખાસ બીજી આજુબિં એન્ટિક કામગ, દરક પાનાં, મુદર કાપા અને માદક રૂપનો કમિન માન એક રૂમિયો (રૂપાવ ખર્ચ દોડ આગો) (ગમો અને વિરુદ્ધ એ શિક્ષિત)

કુમર ઓફિસ, નાદાગરવાણ સુરત.

કાચ-સિમિન્ટ

અંદાજ ૧૩ ઔંસ, ઘેચલી લાખ ૧૩ ઔંસ, ગેથીસેટેડ ગિપ્સમ ૩ છપ

ઓગળાં ત્રણ ત્યારે વાપરો કાચ કે ચીનીની વસ્તુઓ. પુખ સંધાય છે અને વિશિષ્ટતા એ કે, સાંધા પર કળો કાચ રહેતો નથી.

કાચની ઓખનો હલાજ

વર્પાવના વિષયોમાં બારી બારણા તથા ગાડી બા મોટરના કાચ પર ઓખ આરી ત્રણ છે અને નેથી બરાબર જોઈ સકાવું નથી એનો એક હલાજ એ છે કે, વર્પાવે ગર થાય ત્યાંથીજ એ કાચ પર નીચવું મિશ્રણ લગાડી દેવું.

રેસાઈન સાથુ ૧ ઔંસ, ગુડ અવકાદવ ૮ ઔંસ, ગિપ્સરીન ૧ ઔંસ, અર્ધ-પાણી ૨ ફેર્ટ.

સાથુ ૧ કાતરણુ કરી, પાણીમાં નાખી, ધીમી આંચે ઓગળાવી, પછી ૨૪ કલાક લગી રહેવા દો. અને ત્યાર પછી ગાળી લઈ બાકાની ચીજો ઉમેરો.

બારી બારણાના કાચની અંદરની તરફ તથા મોટરના કાચની બેડે તરફ આ મિશ્રણ લગાડો વગાડા માટે કચડાનો ઉપયોગ કરવો અને હનકે હાથે છતાં પુરો કાચ જોગવ્ય તેમ મિશ્રણ વગાડવો.

કાંછ

પાણી ૨૨ ગ્રેયન, બટારાનો ગ્રાઈ ૬૬ રતન, ગિપ્સરીન ૧૧ રતન, કડ્ડા સાથુ ૬૩ રતન, મુરખાગ ૫ તોલા.

સાંધી પહેલાં ગ્રાઈમાં થોડુંક પાણી નાખી, લાકી બનાવી, પછી બાકીનું પાણી

ઉમેરી, સાથુની કાતરણુ તથા ગિપ્સરીન મેળવી, વગાળ-ચુલા દ્વારા ૧૫ મિનિટ લગી ઉકાળી લો. એ દરમિયાન બીજા વાસણમાં મુરખાગને સદળ પાણીમાં ઓગળાવી, ઉપલી મેળવણીને ચુલા પરથી ઉતાર્યા પછી તેમાં નાખો અને હવાવીને મિશ્ર કરી દો.

આ કાંછ મુનર વ. પર ચઢાવવા માટે વપરાય છે.

ખાંસીની ગોળીઓ

કાકડાગીંગ, પીપરીમુળની ગાંઠો, સિંધા-લુણ અને બાવળનો ગુંદો દરેકની ભૂકી અંકેક ચમચી જોટલી

સદળ પાણી મેળવી, પાંચ પાંચ ગ્રેનના વજનની ગોળીઓ બનાવો.

માત્રા. વિવસમા ત્રણ ગોળી.

ચાસ-મુગરા મલમ

ચાસ-મુગરા ક્રોઈલ ૧૦ તોલા, હાઈ પેરેફિન ૪૦ તોલા, સોફ્ટ પેરેફિન ૫૦ તોલા. પ્રથમ હાઈ પેરેફિનને ધીમી આંચે પીગળાવી, પછી તેમાં ચાસની ચીજો મેળવી, હારી લો.

આ મલમ લુખસ, દરાજ અને કોઠ માટે ઉપયોગી છે.

ટીટ્યર આયોડિનના કાચ કાદવા

કચડા પર ટીટ્યર આયોડિનના કાચ પડી ગયા હોય તો થોડાક ધકેનો લોટ લઈ, સદ ૮ પાણીમાં મેળવીને, કાઢવાની જગ્યાએ લગાડી મુકાવા દો. મુકાવા પછી તેને સાથુથી મોઢ નાખો. ટીટ્યર આયોડિનના કાચ જાદુઈ ટુંક પેઠે જતાં રહેશે (આજમાવેશો પ્રયોગ છે)

તબાક યુગ ધી

ગી કચર લેનેરિયન ૨ ૧મ ગી કચર
ટો મા ફ ૧મ નામરિન ૧૧ એ. રિપર્મિ
જમકા ડકે એસ એકસ્ટ્રેક્ટ વારેને ૧૦
એસ

દત્તતરી લાહી

નાખ્ખા મેદો ફે રતમ સુરાખારનો
તેજ મ ૨ ૧મ મેરિક એસિડ ૨૦ એન,
લેવેગુ તન ૧૦ ગીધા મેરિક એસિડ ૧
મ ૬. પછી ૮ એસ મન્મ પછી ૧
મ ૨

મેદો પટેના મદામા ૬ પાગી નાખી
એકે ગાગરી ન રહે તમ મેળવી લાહી બનાવે
પછી તેમા ગરમ પાણી નાખી યુને ચઢાવી
હી ધ માન તના લખી પકારી લેા અને
પકા યુના પરથી નીચ ઉત વાં પડે તરત
ખાકાની નીચા ઉમેરી મેગી ન

દત્તમ જન

૧-પ્રિસિપિટોડ ડોક ૧૨ એસ થાક
મોન ૧૦ એન કપુર ૨૦ એન સેકરીન ૧૦
એ ૬ કાની જડની બુધી ફે એસ મેગે
સિયા કામ ૪ જામ અમન રોઝ ગિરેનિમ
૨૦ ગીધા આધન ૧૮ એન ૩ એન કામો
ધન સદજ

૨-પ્રિસિપિટોડ ડોક ૧ રતમ ઉગા
સાણી બુધી ફે એસ મેરિક એસિડ
૧ ૧મ નિપરમિન કિટન ૧ ૩મ થાવ
મોન ૨૦ એન

પેન્ટા નમની દત્ત

એલીઓ ૨૦ ૧ન હીગ ૨૦ એન મધ
ખા પુરુ

પેની હી માગેલી જરીક આરીક

વાની અપ પુરુ મધ મેગી ૧૨ મોગાઓ
બનવે

માના વિમમા મે વે. અકેક મોશી

જનુ શાહી

૨-મથાનિન ૧ ૨ ૧૦૧૨ આમ
૧ ૧૧ ૧ ૨ ૧૨ એસ પાણી ૧ મેનન,
મા તાનિક અમિડ ૨૦ ગીના

શર્યાતમા ૧ રતમ પાગી નધ તેમા
અ રનાખી ૧૨ કનાક લગી રેસા ૧૬ ૧ ૧
ગોમકરી નો બીજા હાથ ૫ ૧૧૧ તાસ
લુમા એક રતમ મન્મ પછી વધ તમા રમ
ગોમ માં પડી રોક મેગાસીંગી મો
મિશ્ર રી તેમા ખાકીનુ પાણી અને મોર્
નિક એસિડ ઉમેરે આ ફી વાગ માગી નો

૨-મેથાનિન ૧ ૨ ૧૦ ૧૧ ૧૨ ફીન
૧૦ તાના

૧૦૩ને ખરખ કરી નો આ નુખ થો

આણુ વારનિશ

સુરે નાખ ૩ તોના મેથાલો કિરિ
૧૦ તાવા

પ્રિસિપિટોડ ડોક

દિકા થત

વિમથ કાર્મો ૧૮
૧ તોનો મોપિમ
ખાકામેનિ ૫ તોના
મે તસિયમ કાર્મો ૧૬
તોના નાસણી સદજ
પુરેના મથાની બુધી
ખાની પડી સદજ
મ સણી મેગી ફીવાગ
માગીન સદજ હુકની
લો અને ઉપર ૧૫ એન ૧
મિકીડીયા માલો

માથાના દર્દની દવા

એરથીરિન ૪ લાગ ફેનેમેન ૪ લાગ,
કેકેઇન સાઇટ્રમ ૨ લાગ, એડા બાઇકાર્બ
૦ લાગ

માના ૧૧ ગ્રે. ૫ડીકીઓ બનાવી
વાપરે

એસેડીયા તાવની દવા

૧-ટાયફાના બીજની બુકી ૧ ગ્રામ ૫
પપ પુરતુ ગાનગા ૫ પુરતુ પાણી મેગી
એની કુન ૧૨ ગોળીઓ બનાવો

માના દિવસમા જે વેગા, અઝેડ એગી

૨-કાળા દાણા ૨૦ તોલા, કાળી મરી
૫ તોના અતિરિ ૧૫ તોલા

મધાની બુકી કરી, ૪૦ ગ્રેન વજન લી
પડીકીઓ બનાવો

માના દિવસમા જે પડીકીઓ આપવી

ગેઝ રિપરિટ

ગાટો રોઝ ૨ ગ્રામ, ઝાઇન રોઝ ૨
નિનમ ૧ ગ્રામ, રેક્ટીફાઇડ ગિરિટ ૧૬૮
ઓસ

બધારે મેગી, થોડાક દદાડા લગી
હના દો

લાલ ગાહી

૧-સાન્ટેડ ગેડ ૩ આગ ૦ ઓસ બાવ
ગો ૫૬ ૧૬ એસ, પાણી ૧ ગેન

બાવનાની રીન ૫૫ રાડી પેકેટ
૨-સાન્ટેડ ગેડ ૩ આગ ૧ ગેન, ૩૬
ટી. ૧ તેનો

મેકેન ખરત કરી યો આંધળ બુકી

લિનાલિયમ પોલિશ

લિનાલિયમને સુદર પોલિશ કરવા માટે
અને તેમ કરી, કરી વાર નના બેના બનાવના
માટે-પહેલાં તે સરખા બાગે દુધ અને
પાણીની મેગાથી તેને ધોઈને તુછી લો
અને પછી નીચતુ પોલિશ વસો

પીળુ મીણુ ૫ તોના તથેન્ડાઇન ૧૧
તોના, સાદુ વાનિશ ૫ તોના

વા-તેલ

ઝાઇલ યુકનિટમ ૮ ઓસ, ઝાઇન
તરપેન્ડાઇન ૩ ઓસ, અનુનુતેલ ૧ ઓસ,
કલેરોફિલ સાબુ

બધારે મેગી, એનુ કલેરોફિલ મેગી
કે દબકા લીનો ગંગ અથ ગય

વીચી-પાણી

પ્રખ્યાત વીચી-પાણી જેનું પાણી બના
ના માટે આ નુરખો ઉપયોગી છે

મોડિયમ કસોરાઇડ ૬ ગ્રામ, મોડિયમ
બાઇકાર્બોનિટ ૫૬ ઓસ, એમોનિયમ કાર્બો
નેટ ૧૦ ગ્રેન, સોડિયમ ફોસ્ફેટ ૨૫ ગ્રેન,
સોડિયમ સલ્ફેટ ૪ મુપન, પોટાશિયમ મ કેટ
૨ ગ્રામ પાણી ૩ ગેન

બધારે મેગી, ૧૦ કનાક નહેના દબને
કિટ્ટ કરી લઇ, પછી થોડા દદાડા લગી
હના દો અને યુગત વેગા ૧૦ ગેનન પાણી
મેગી, યુસારાગા ભરી, ૧૫૦ રતલનુ મગાણુ
આપો

મેથ્યુલોઇડ-સિમિન્ટ

કપુર ૧ લાગ, ઉન્ડા રોપની લાગ ૧
લાગ અનકાદવ ૨૦ લાગ

બધારે મેગી, ઓગાની યો
સે યુલોઇડ મોગાડા માટે આ સિમિન્ટ
ઉપયોગી છે

તમને કંઈ ચીજ જોઈએ છે ?

‘આ ચીજો વાંચી જુઓ અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સંનામેથી મેળવો.

— મુનાની તે વેડઃ ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી સ્વાચ્છતા ને જીવીજીવિયા	
— ચાખુ જેવા કે.—ભરીદૂલ, જસાઈ-મ, ખમી-મ ચાકુતી વિગેરે,	
— પાક (લકરો),	— ટિડી
— નાળી	— મુન્ડા.
— શુક્ર,	— ગળત.
— માદ,	— ભાખ
— મુન્ડા	— અત્ત,
— જામ જામ	— માળુ.
— તેવ.	— સુરુરી,
— કેમર.	— અગર,
— બનામ સુવ.	— કોળન.
— મસામ	— મસાલન,
— આળા ને કુટિલા કોળન,	— અખર,
— મોના ચાલીના વ-મ,	— માચા. વગેરે
— દહેઃ જાળના ઠાળાના પરીકા	— મદાન મહેરી

મળવાનું કે-મળુઃ—દવાખાના મુદને વિહત.

મનીનાલાખ. મુરત.

વર્ષ દશમું

માસ ચૈથો

અંક ૧૧૨ મો

ક મ ર

એપ્રિલ ૧૯૪૦

— લવાજમ —

હિન્દ : ૩પિયા ત્રણ

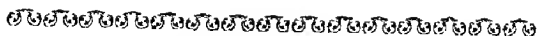
બર્મા : રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : શિલિંગ ૭

ચિત્રો	વેનીયા	૧૩૫	વિપરિટક	૧૫૫
ધલેકટોકલચર	સફરજન	૧૩૫	લોખ ડોનો કાટફર દરવો	૧૫૫
દળનાર યંત્ર	રટ્ટોબેરી	૧૩૬	સોનાની પરીક્ષા	૧૫૫
	ધનેટ્ટોકલચર	૧૪૦	દાથ-સાફ (Hand Cleaner)	૧૫૫
	કરી પાવડર	૧૩૭		
	કાસું (Bronze)	૧૪૬	પુઠાના બાકસ	૧૪૬
ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ	પ્રયોગો		સુકાં મેવાનો વેપાર	૧૩૧
આધિકૃત	કલકત્તી પરીક્ષા	૧૫૩		
અનનસ	ક સાચી-સ	૧૫૩	વેપારી કુળા	
આઈન્ક્રીમનું મિશ્રણ	કાચની ભૂકી કરવી	૧૫૩		
આદુ	કાળુ રાહી	૧૫૩	માસની પ્રસિધ્ધિ	૧૬૧
કોશી	ખાડમા ભડોલો કરવો	૧૫૩	વેપારના દસ નિયમો	૧૫૬
નોટોલેટ	ચાલી-પોલિસ	૧૫૩	વેપારી કુનદ	૧૫૭
અરદાદુ	જ ચાર	૧૫૩		
નારંગી	બહુઈ સાપ	૧૫૪		
પિંક્તા	દત્તમંજન	૧૫૪		
પદ્મામ	નેત્રબિહુ	૧૫૪	પરચૂરણ	
બરફ મિશ્રણ	પેટની ચુકના ઇલાજ	૧૫૪		
ગોસળી	બ્લુબ્લેક ગાદી	૧૫૪	અભિપ્રાય	૧૬૭
સરપખેરી	બેકાંચ પાવડર	૧૫૫	પ્રજ્ઞપરચો	૧૬૫
વિષુ	મેલેસેઆ તાવની દવા	૧૫૫		

વેપારની ચાવી

૦ ધધાની મરીથી ગરજતા બાર્ફ બહેનો માટે આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે. ધર બેઠા, બીજા ધધાની રોકાણ કે તબક્કી હોવા છતાં, નામની ૧૬૨ પચ્ચીસ રૂપિયાની પુણ્ય વેપાર કેમ નવે. અને પોતાની આપના કેમ વધારવી એની વિચિત્રતા આશિર્વાદ આ પુસ્તકમાં બપોળ છે. તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૧ દુનર ઉલ્લેખોની ધન્ય રાષ્ટ્ર વિગત ગિમા સરજ અને મારી માયામાં જાણવેથી હોઈ, પુસ્તક ધણુજ ઉપયોગી છે.

આપનાં નામના પાણી ૨-કાનના પતા દર્દ મટાડનાર દવા ૩ મેટર કિમ ૪-કાન લૂંટર ૫-આસી મટાડનાર દવા ૬-ગુણધરક દર્દીની ૭-આમડી માટેના પાવડર ૮-આમડીના રોગો દુર કરનાર મુખ્ય ૯-નિદાપણ દુર કરનાર સાણુ ૧૦-જીવાળ લાવનાર પાવડર ૧૧-તાવ મટાડનાર દવા ૧૨-દામજન ૧૩-દર્દી કાવના દર્દી દુર કરનાર ચમત્કારીક દવા ૧૪-મીતના દર્દી મટાડનાર દવા ૧૫-દાદી બોલવા માટે લગાડવાનું કિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા ૧૭-આપના માટે મુખ્ય ૧૮-પેન બામ ૧૯-બીન મટાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાંથી દુર્ગંધ દુર કરનાર દવા ૨૧-વર્ચેન્ડાનું પાણી ૨૨-લયોનેડ પાવડર ૨૩-લોલી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ બોળવા માટે પાવડર ૨૫-વાળ ઉઘાડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭-વાળ કાળા કરનાર ૨૮-રોમ્બુ પાવડર ૨૯-વાળના નાખવાનું તેજ ૩૦-લાઈમ્બુસ અને ગિસરીત ડા-ગીતના મોટી દવા ૩૧-Disinfectant ૩૨-સાધીવા મટાડનાર દવા ૩૩-કમ્પોઝિટ સાણુ ૩૪-તાકાતની માળીઓ ૩૫-મુનધીદાર પોપોડ ૩૬-મુનધીદાર સાણુ ૩૭-કોમ્પોઝિટ પાવડર ૩૮-ને ૪૦ કાણુ ને ક્રાઈન્ટ છુટ કિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-કાણુ ટોળી લાવ ને બ્રાઉન છુટ પોપિસ ૪૪-રેડ પોપિસ ૪૫-એક વર્ષ સુધી બગે નહિ એવી લાલી ૪૬-અધારામાં ચળે એવી રાહી ૪૭-કપડાને લોદરમુક બાવનર દવા ૪૮-કપડા પર લખવા માટેની રાહી ૪૯-કોપલ વારનિસ ૫૦-કેવનાનું બળતણ એ છુટ બે એ વે દવા ૫૧-કાચ ૩ વીનીતા તુટવા વાસણ બેડનાર મિથનું ૫૨-અમત્કારીક પાવડર ૫૩-અમત્કારીક પ્રવાલી ૫૪-ચાગીનું નિર્દ કરનાર પાવડર ૫૫-૫૬ છુટા લખાણ માટેની રાહી ૫૭-છુટા રુસેતો સાણુ (એક આનાથી પણ એકાએક એક રતવ) ૫૮-બીજા કાણુ છુટ પોપિસ ૫૯-પ્રવાલી સરસ ૬૦-પ્રેસનાવાબા માટે ચમત્કારીક પ્રવાલી ૬૧-રુનિચર પોપિસ ૬૨-ફાઈન પેન માટેની જુદા રાહી ૬૩-મશિનમાં પુરવાનું તેવ ૬૪-માળીઓના તારા કરનાર કાગળ ૬૫-રેડર રેડરની માહી ૬૬-રાહીથી લખેવ લખાણુ છુટાવનાર દવા ૬૭-૬૮-૬૯-કાળી, જુદા ને લાલ રાહી ૭૦-ધરમુ સાણુ ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪-ફેક્ટોરિયની લાવ લીવી ૭૫-રોને વારે લેટ રાહી ૭૬-પુરુષ મુનધીદાર ટિકીઓ ૭૭-કાર્ટના લેબર ૭૮-બરેબર ગિવના પોર કાર્ડ ૭૯-ગુણગી મુનધીદાર ટિકીઓ ૮૦-અમત્કારીક રીંગ ૮૧-બેડેની મુનધીદાર ટિકીઓ ૮૨-બહુદરમાવ ૮૩-બાંધવાના બીયા ૮૪, ૮૫, ૮૬-૮૭-ફાઈટીંગ કાળા, જુદા લાલ, લીલા અને વાંચોલેટ માર્બલ પેપર ૮૮-તૈયાર રળના સિક્કાઓ ૮૯-પત્તની રેનેટ ૯૦-ફેસી પત્તપદાર બોડ ૯૧, ૯૨-પુકાના મુગાસર અને પત્ત ૯૩-કાળા કાર્બન પેપર (નવી કાવના) ૯૪-રમના પડીયા ૯૫-રેડર રેડરની બનાવટ ૯૬-રેડીના કાચ ૯૭-ફેસી રમાવ ૯૮-છબી ૯૯-લાકડા ઉપર છબી ૯૦-ફેસી રમાવ બોર્ડ ૧૦૦-શુભ અવસરના તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રા પોર કાર્ડ ૧૦૨-ચિત્રકુત મુગાસર ૧૦૩-૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, જુદા ને વાંચોલેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, રેડ ૧૧૦-જુદા ને લાલ સાણુ ૧૧૦-મુતરાઈ રમાવ ૧૨-છબી ૧૧૧-ફેક્ટોરિય અર્થાત ફુટીંગ

૧૦૦ પાના ઇ આર્ટ પેપર ઉગ્દા કર ધીમ માત્ર ચાદી રૂપિયા પોસ્ટેજ ને આપના જુદા, (પરદેશ માટે) સહિત મિલિત માડા ર)

લખો—ફાર્મર એગ્રીસ, મોદાગમ્માડ, સુરત.

કાચની બરણીમાં સંભાળપૂર્વક ગોઠવેલા સુકા મેવાના દેખાવે કયા શખ્સના મોઢામાં પાણી ન આપ્યું હોય? દેખાવે મનહર, રવાને લગીઝ અને ગુણે લાભકર્તા એવી આ કુફરતની ઉમ્મ નિશ્ચયતની કદર ન લાગે તે બેચેન નગણો કહેવાય.

તામાં ફળો હરફમેશ અને ફરેકે દરેક ટેકાણે મળી શકતા નથી; વળી તે જલદી ખરાબ થઈ જતા હોય, જે જગ્યાએ તેની પચદામશ વધુ છે તેને અપવાદ શયુતાં, બાકી સર્વત્ર કંમલ ગ્રહોંધા હોય છે. પરંતુ સુકા મેવાની વાતજ અનોખી છે. દુન્યાના દરેક ભાગમાં ચતો ઉમ્મ મેવો તમે ધર બેઠા મેળવી સુકા છો અને તે વળી મધ્યમ ભાવે.

અને સુકા મેવો હરફમેશ સંતોષી સકે છે. બચ્ચાઓ અને જગતોની વાતજ જવા ફો, જેમના મોઢામાં દાત નથી એવા ડોસાઓ પણ કુફરતની આ બચ્ચીશથી મહગ મહેવા તેવા નથી. પરિણામે તેઓ પોતાના મનગમતા મેવાના ન્હાના કટકા યા બુકી કરી, ઉપયોગ કરે છે.

૨

સુકા મેવાનો વેપાર મગજ વણુ છે અને નકારત પણ વળી એમાં ન મહાડી પુરંજી નરર છે, ન વળી ખાસ આવકતની. ૨૦૦૦ યા ૪૦૦૦ની વસ્તીવાળા મહોટા ગામથી માડીને લાખ બે લાખની ગીચ વસ્તીવાળા શહેરમાં એ ધૂધા યથ સકે છે અને જેમ એ ન્હાના પાયા પર દશ ગાર ઉપિયાની માસિક આવક આપે છે, તેમ મહોટા પાયા પર ૧૦૦ કે ૨૦૦ ઉપિયાની આમદની પણ કરી આપે છે. જોટના સંભવે એમાં બાબેજ છે.

સુકા મેવાના વેપાર માટે નીચના સ્તંધનો ધરી છે:

- ૧, ત્રણ તરફ કાચ અને એક તરફ લાકડું હોય એવા યા એક તરફ કાચ અને ત્રણ તરફ લાકડું હોય એવા મેવો રાખવા માટેના બાકસ ઢિંવા ડગ્યા
- ૨, મેવાનો દેખાવ કરવા માટે કાચની મહોટી બરણીઓ
- ૩, વગન કરવાનો કાટો
- ૪, મેવો ભરવા માટે ઉમ્મ કાગળની થેલીઓ^૧
- ૫, મેવાનો જથ્થો બરી રાખવા માટે પતરાના સારા ડગ્યા યા પીપ.
- ૬, ફુકાન માટે થોડુંક ધરી ફર્નિચર

વચ્ચરહ

આ કૃસ સ્તંધનો વસાવાય તથા મર્યાત માટે પા, અર્ધા અને એક મણુ જેટલો જુદો જુદો સુકા મેવો ખરીદી લેવાય એ મણુત્રીએ ૨૫૦૦ ની પુછ પુરતી યથ પડે છે. વેપાર મહોટા પાયા પર કરવો હોય તો, બેચક, પુછ વધુ જોઈએ.

૩

સુકા મેવાનો વેપાર એટલે જથ્થાબંધ માલ ખરીદી, છુટક વેચવાનો વંધો. એવા એ સિવા બીજી કશું કરવાનું નથી કે જુના જુના ટેકાણેથી જથ્થાબંધ મેવો મગાવી, સહજ સાક કરી સંમદી રાખી, વેચના જવ. ન એમાં તાજા ફળ સુકવવાની કડાકુટ છે, ન બીજી કંઈ પંચાત. હા, વેપારી કુનહ તો જોઈએજ તે નિના કશું ન આપ. કારણ કે-

(૧) એવી થેલીઓ સફેદ કાકડ વેચતી તેયાર મળે છે. તે તેયાર લઈ, તેની ઉપર પોતાની સુંદર આકૃશન કપાવી લેવી જોઈએ

૧ કયો સુકા મેવો કયા ઠેકાણે ઉઠેલા થાય છે તે નક્કી કરી, ત્યાંથી ખરીદવો જોઈએ

૨ કયો સુકા મેવો કયું મવસમમાં લાડો, સારો અને સરસો મૂળે છે, તેની તપાસ કરી તે મવસમમાં પુગતી ખરીદી કરી લેવી જોઈએ

૩ કયો સુકા મેવો કેવળ સમય લગી તડેન સારો રહી સકે છે તેનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરી તેટલી મુદતથી પોણી મુદતમાં પોતાનો ત્યાં તેની જેવી અપત થઈ સકતી હોય તેટલોજ નુબારે વહિજ તે ખરી વો જોઈએ

૪ જે સુકા મેવો એક વર્ષ કરતા વધુ લાગ્યા સમય લગી પણ સારો રહી સકે છે તેમ પોતાની વાર્ષિક અપત જેટલોજ વર્ષ વર્ષ ખરીદવો જોઈએ

વગવરદ

અને સુકા મેવો મળે છે કપા ૧ ઉત્તર દિશા બુઝિસ્તાન, અફઘાનિસ્તાન એ સુકા મેવાની મહીઆ છે ત્યાં મનો મોટોટો જથ્થામાં વેપાર છે ત્યાંથી પતખારો માવ મગાવો જોઈએ મા સુબહ અને ક્વાકત્તા જેવા મોટા શહેરમાં એના મોગ જથ્થામાં વેપારીઓ પાસેથી તે ખરીદવો જોઈએ

એ ઉપરાંત કેટલીક જાતનો સુકા મેવો એવો છે, જે બીજા પરદેશોમાં જાય છે સાદ સિક વેપારી મારે એમાં જે ઉદ્દેશ તક છે તેના લાભ તે નજ સુકા પરદેશોથી પણ ન્દાના મોટા જથ્થામાં એકો મેવો મગાવો વેચે

૪

સુકા મેવાનો વેપાર પણ રીતે થાય છે -

૧ સ્થાનિક છુટક વેપાર

૨, ટપાલ દ્વારાનો વેપાર

૩ એ-દાખડા દ્વારાનો વેપાર

(૧) મેવી રીત સર્વ સામાન્ય છે પણ માત્ર દુકાન ખોલીને પ્રેસી જગ્યાથી આ વેપારમાં તાત્કાલિક અને પુરેદૂરી સફળતા મળી સકે એમ નથી એને મારે આકિરાત અને વાર્ષ છે જે ત્ય નિક પચોત્તમ ન્દાની જાદિર ખખરો છપાનીને પણ કરી સુકાય છે બો ઉઠેલા કાચા પર હસ્તપેરો છપાની મધ્યમ વર્ષ અને અમીર વર્ગના ઘરે ઘરે વહે ચાલીને પણ ખરેખર આ છેલ્લી રીત વધુ સરળ પણ છે અને આ ખાસ વેપાર માટે વધુ અસરકર્તા પણ

(૨) વેપારની બીજી પદ્ધતિ ટપાલ દ્વારાના વેપારની છે એ, સામાન્ય કરતા અસામાય એવા મેવા માટે વધુ બમણેસતી છે જે કે કેટલાક ઠેકાણે અને કેટલાક સંજોગોમાં એ મધ્ય મેવા માટે અનુકૂળ થઈ પડે એમ છે

એ રીતે વેપાર કરવા માટે એક તો એક ન્દાનકક પ્રધસ ખિરદ છપાવણુ સુદરી છે અને બીજી વર્તમાનપત્રોમાં જાહેરનો છપાવણ એમાં ફેલતા પ્રુજે પ્રુજે વસ્તા સુદરી લગી પોતાનો માવ પડેચાડી સકાય છે અને એમ પોતાનું આલક-વળું વિસ્તારી સકાય છે

બહારમાંથી આવતા એડર પ્રમાણે મા સાકાના બાકસમાં પેક કરી વી પી થી મેકલવાની પ્રથા વિશે તો વધુ કહેવાનું હોયજ નહિ રસતામાં ફીન થતા સુકા મેવો બગડતો નથી એટલુ વાદ રખાય તો પછી એ પાકવિની ઉપરોગીતા બરાબર સમજી સકાશે

એ વાત ખરી છે કે આકિરાત-અર્થે પુનનાએ એ આકિરાતો દ્વારા મગતા આશ્ચર્યક એડરો કંઈ સંકો મા હમરોના થીજ દેતા પણ સુકા મેવો દૈનિક અપત બીજા છે અને એક વારનો સતોષ પામેનો આદક પછી કાઠમી આદક બની જાય છે, એટલુ શરૂ લેવાય તો એ મોટો આકિરાત ખર્ચ પણ સહોચાજ વેખાને

(અનુસંધાન પાનુ ૧૫૨)

[ICE CREAM]

*

['કમર'ના જીન ૧૯૩૮ ના અંકથી આગળ]

આગના લેખમાં વાચકો ઓમેર, રાસ-
મેરી, કિશમિશ, અરદાજી નારંગી, મોસળી,
વેળાવા અને ચોકાપેટના આઇસક્રીમના
૧૪ પ્રયોગો જોઈ ગયા છે આજે થોડાક વધુ
તેમની મેનામાં નજીક થશે

લિંબુ-નસનાર મોટા તિલુ નં ૪,
પાણી ૧ ક્વાર્ટ, નારંગી ૧ ખાડ ૧૩ ઐસ
પહલા વિષુઓ અને નારંગીને છોની
લઈ, તેની જાન જુદી રાખે ૫.૫. પાણીમાં
ખાડ નાખી, જોશ કરે અને મેન કાઢી
૫.૫. તેમાં તિલુ અને નારંગીની જાલ નાખી,
પાચ પિંચાટ લગી જોશ આપીને ઉતારી લો
ઓ મેગરબી કડી પડ્યા પછી તેમાં તિલુ
અ. નારંગીના રસ ઉમેરી, કપડામાંથી ગાળી
લો ઓ નિયમસર આઇસક્રીમ બનાવો

નારંગી-(૨) રસનાર મોટી નારંગીઓ
નં ૧૨, ખાડ ૧ રનન, પાણી ૧ ક્વાર્ટ
આઇસક્રીમ બનાવવાની પ્રધાનિ ઉપના
વિષુના આઇસક્રીમ પેટેજ

(૩) નારંગી નં ૮, ખાડ ૮ ઐસ
ફૂં ૧૨ પાઇન્ટ ઇડાગી અરદાજી નં
૧૦, કફ ચડાવેન ક્રીમ ૧ પાઇન્ટ

બનાવવાની રીત મોસળીના આઇસક્રીમ
મુજા

અનનસ-૫ ફૂં અનનસ નં ૧ (અથવા
મે તે નમો મે તે અનનસનો મોટો ડમ્બો
નં ૧) ખાડ ૧૨ ગળ પાણી ૧ ક્વાર્ટ,
લિંબુના નસ નં ૨ નો

આનમો ડાલી, માફ કરીને ઘણીજ
ઝીણી કટકાઓ કરે કટકાઓ જેમ નધુ ઝીણી

હોય તેમ વધુ સાડ ૫.૫. તેમાં વિષુનો રસ
મેળવી રહેવા દો અને બીજા વાસણમાં પાણી અને
ખાડ નાખી, જુને ચડાવો અને ને ઉકેળે
ત્યારે તેમાંનો મેન કાઢી લીધા બાદ નીચે
ઉતારી લો અને આસણી કડી થાય ત્યારે
તેમાં અનનસનાળી મેળવણી નાખી, કેટલીક
વાર લગી હલાવ્યા પછી ગાળી લો અને
ત્યાર પછી નિયમસર આઇસક્રીમ જમાવો

અરદાજી-(૨) સાચવી રાખેલા અરદાજી
૧ પાઇન્ટ, લિંબુ નં ૧, ખાડ ૪ ઐસ,
પાણી ૧ પાઇન્ટ.

ખાડની આસણી બનાવો અને પછી અરદા-
જીને કપડામાંથી ગાળીને તેમાં મેળવી, છેવટે
તિલુનો રસ ઉમેર્યા પછી આઇસક્રીમ બનાવો

(૩) પાકા અરદાજી ૨૦ નં, ખાડ
૮ ઐસ, પાણી ૧ પાઇન્ટ, ફૂં ૧૨ પાઇન્ટ,
ઇડાગી અરદાજી નં ૧૦, કફ ચડાવેન ક્રીમ
૧ પાઇન્ટ

અરદાજીને કાપી, કાપી કાઢી લો અને
૫.૫. પાણી અને ખાડ સાથે મેળવી, અહિં લગી
પડાવો કે 'ગમ' જેની મેળવણી તૈયાર થાય
એ દરમિયાન ફીચરને તોડી, તેના મર, કાઢીને
છેલ્લી કાઢો અને તેને એ 'ગમ'માં મેળવી
ઉનાળો બીજા હાથ પર ઇડાગી અરદાજીને
શીંગ, તેમાં ફૂં મેળવો અને પછી એને ડા
પડેલા જામમાં ઉમેરી, આઇસક્રીમ જમાવો
આઇસક્રીમ અથ-કહણુ થાય કે તેમાં કફ
ચડાવેન ક્રીમ ઉમેરી, આઇસક્રીમને પુરેપુરું
કહણ બનાવી લો

આડ-(૧) આથેલી આડ ૬ ઐસ,
લિંબુના આઇસક્રીમ (ઉપના પ્રયોગ પ્રમાણેનું)
૧ ક્વાર્ટ

૪ આમ આદુને છુદી નો જ્યારે તારી બી
૨ ઓસના બારીબ કપકા કરી ાડને નિજુના
આહસકીમમા નાખી મિથ્ર કરી ફરી તાર
આહસકીમ જમાની લો

(૨) કરડ-મેળવળી પ્રાણ, આથેની
આડ પ તેના છુદર રીરપા આદની અથથી

એક તરફ કરડની મેળવળી તેના કરી
હો ગયો િછ તરફ આદુની ઘણીજ ઝીળી
કપકાનો તણ કરી નો પડી એ કપકીજાને
આદુના સરનતના નાખી ડેરે નો કરડની
મેળવળીમા મેળવી આહસકીમ જમાની લો

પિરતા—(૧) કરડની મેળવળી ૧
૫ છંદ પિરન (નગેન) હરૂ તેના લીલો
રંગ સદજ

કરડની મેળવળી ઠડી કરી તેમા ૨ ।

(૧) આ કરડ મેળવળી બનાવવાના એ
પ્રયગો આ છે —

ફૂધ ફે પાઈબે ઇડુ તમા ૧ ખાડ ૧ મ્હે લી
અમની

પહેલા ફૂધને સદજ ગરમ કરી ઈડને ખુમ
ફીડીને તેમા મેળવા અને એક બર બર અળી નય
ત્યાર પછી તેમા ખાડ ઉમેરો પછી એક વાસ આ
પછી બરી સુને થકાવો અને તે વાસજમાતુ પડો
ઢકળવા સમે ત્યારે તેમા કરડ ની મેળવળીવ યુ
વાસજ સુડી કરડને ઘટ થવા દો પછ તેન
ઢકળવા દેતા નહિ જ્યારે કરડની ઘટ થઈ ચુકે
કે તેને ચુલા પરથી ઉતારી ઇડુ પાડી લો

ફૂધ ૧ પછે ૨ કીમ (મન છ તવ) ફે
પાઈબે ખાડ ૪ ઓસ, ઇડની વરફીઓ નવ ૪

પહેલા ઇડની વરફીઓ કાઢી ખૂબ ફાંપી
પછી ફૂધને ગરમ કરી ફીટેલી વરફીઓ મા મેળવા
નને એ દરમિયાન મળવળીન હવાવના ર્દો
પછી મેળવળીને મોસરેનમા રેડા ચુપાની પ સેજ
-ચુપાની ઉપર નહિ મુકો કે નેથી તેની ગરમી રી
મેળવળી ધન ધન મેળવળીને કે ઈ પાડુ સલો આ
ઢકળવા દેતા નહિ તે ઘટ પાડ પછી ચુલા
સેથી ઉપડી લઈ ઈડી પાડીને તેમા કીમ તમા
ખાડ મેળવો

ઉમેગી આહસકીમ બનાવવા માટે જ્યારે
આહસકીમ અર્ધ-મજબુ થકા સુરે ૧ તેમા
નિસ્તા ઉમેગી પૂરેપૂર કહણ ફરી નો

(૨) કીમ ૧ કનારે લે લીર નુ એમે સ
૧ મ્હાની અથથી ખાડ ૧૫ ઓસ નિસ્તા
૩ ઓસ મોરી જલામ ૫ ઓસ ઈડની કર
દીઓ નગ ૮, નારગીની છા ૧ થોડીક

આહસકીમ બનાવવાની રીત બનાવના
આ મિકીમ નવર ૧ મુજબ

કોફી—(૧) તારી દોબી કેરી ૩ મ્હે લી
અથથી ખાડ હરૂ તેના કરડની મેળવળી
૧ પછે ૨ કીમ આદના ફે માતા જેટલ

કાશીને થોડાક પછી સાથે મેળવી દીવ
મસર ૫૨ તુ ખૂ ૧૪૬૦ કોફી બનાવી લો
ઓ પડી તમા ખાડ મેળવી એ મેળવળી
કરડમા ઉમેરી કીમ પણ મળવો આ
છવરે મિથ્ર કરી આહસકીમ બનાવી લો

(૨) કીમ ૧ કનારે મો ૧૧ મોરી ફે
રનન અથવા તમા કેરી ૩ ઓસ ખાડ ૧૦
ઓસ ઈડ ૧૧ જ દી ૧૧ નગ ૮

કાશી તારી નળી લા ૧/૮ મન
કીમના મેળવી ૨ બુન અઢાવો ઓ ૧૦
મિથ્ર નળી ગરમ કરી પડી નળી ચાર
પીમારી મા ૧૫૬૬ આગી ભો પડી તેમા
ખાડ ઇડની વરફીઓ (ફીટેની) તમા બધાનુ
કીમ મેળવી આહસકીમ બનાવ

(૩) ફૂધ ૧ તાલ-કોર્કનોર ૧ ઓસ
ઈડ નગ ૨, કીમ ૧/૨ તાલ ખાડ હરૂ
ઓસ કેરીનુ ૨ મ સ ૧ ફે ઓસ અખડે ૧
કપકીઓ ૫ તેના

ફૂધ ખાડ નખી ઉકળે આ ૧૧
તેમા કોર્કનોર-જે ૧ પડતારી - સદજ
પાણીમા મેળવો ૨ ખુ સેર મેળવી મેળવ
લો ૧ નામમર ઉકળી ઠડી પડી નો ૧ ઠી

(૨) કોફીનુ એમે સ બનાવવાના પ્રો ૧
કમ ના ૮૦મા આ કમા છે

લીન નામણુમા ઈંગ શીંગ, કોરીનુ એમેન્સ મેગરી, એ મેગરપી હડી પાડેલી કુલની મેગાણીમા રેડી કીમ ઉમેરો અને ખુન મિશ્ર કરી આઈસક્રીમ જમારી લો

વેનીલા-૩) દૂધ ૧ કનાર્ડ, ખાડ ૧૫ તોલા ઇંડાની જરદીઓ નમ ૪, ઇંડા નમ ૪, કીમ ૧ ન્હાળા ખાલા નેટનુ, વેનીલા એમેન્સ ૧ મેગા સમચી

દૂધને ઉકાળી તેમા ખાડ અને શીટના ઇંડા અને જરદીગો ઉમેરી ખુન દનાવો પછી તેને ગામો લઈ, મિશ્રણ હલુ પડે ત્યારે તેમા કીમ અને એમેન્સ ઉમેરી, આઈસક્રીમ બાવો

(૪) દૂધ ૧ કનાર્ડ, ખાડ ૬ ઓસ, ઇંડા નમ ૪, ઇંડાની જરદીઓ નમ ૪ વેનીલાનુ એમેન્સ ૧ મેગા સમચી કદ ચઢાવેનુ કીમ ૧ પાઉન્ડ

અ ટસક્રીમ બનાવના રીતી ઉપના આઈસક્રીમ મુજગજ-૬૬૧ ગાલસા ચાપવાદ સિના ૩ એમા કીમ જરદીઆના મેગરપીમા મેગ નાનુ નથી મરડે આઈસક્રીમ તૈયાર થઈ રહ્યો મદ્ય થાય કે તેમા એ કીમ ઉમેરી થોડી નાજી આઈસક્રીમ-૫ અને વધુ ફેરવનુ જોઈએ જેની પુરતુ ૧ લુ આઈસક્રીમ તૈયાર થઈ નાર

અ આઈસક્રીમી ખૂબી એ કે મુગ આઈસક્રીમ નીચલા ભાગમા ગુલુ કે અને કદ ચઢાવેનુ કીમ ઉપના ભાગમા

(૩) વેનીલાનુ એમેન્સ બનાવવાના પ્રયોગ નાટે જુઓ કચ્છ નો ટળમા અર્ક

(૪) આ આઈસક્રીમ પર નીચેના ચોકોને સોસ નાખવાથી લાભજલ ખૂબ થઈ છે —

ચોકોને ૧ ઓસ, ખાડ ૧ ખાલા નેટની, મમાર્બના રમડો ૩ ખાલા નેટનો

ગોટર બાય પર ચોકોને આનમાંથી ૧૫ તમા ખાડ મેગરો અને જરદી રમડો ઉમેરી ખુન મેગરમા પછી ૧૦ મિનિટ લઈ પકાવો અને વેનીલા આઈસક્રીમ પર આ સોસ ગરમ ગરમ રેડી પીરસો

ચોકોને-૩) કીમ ૧૩ પાઉન્ડ ખાડ ૭ ઓસ વેનીલાનુ એમેન્સ ૧ મેગા સમચી ચોકોને (મીઠાસ પિનાનુ) ૩ સ્વેડ, ઇંડાની જરદીઓ ૧૦ ૫

કીમમા ખાડ અને ચોકોને મેગરી, એક સ્વેડ આપો બીજા હાથ પર ઇંડાની જરદી અને રીંગ નાખી, તેમા ઉપની કીમની મેગ વણી રડો અને ખૂબ હવાથી ચુને ચઢાવો અને મેગરપી ઘાડી થાય ત્યા લગી પકાવો પછી એને નાળની ચારડીમાંથી ગાળી લઈ, હડી પાડો તે હડી પડે ત્યારે તેમા એમેન્સ મેગરી, આઈસક્રીમ જમાવો

ચારપમેરી-(૩) ચારપમેરી ૧ રતન, ચાસણી ૧ પાઉન્ડ નિંજુનો રસ ૧ નમનો પાકી ચારપમેરીઆ લઈ મસળીને ગર કાઢી લો અને તેમા નિંજુનો રસ અને ચાસણી મેગવી આઈસક્રીમ જમાવો

સફરજન-ચરજના ગર ૧ પાઉન્ડ, નિંજુનો રસ ૨ મેગા સમચા, ચાસણી ૧ પાઉન્ડ

પ્રથમ સફરજનને મસળીને ગર કાઢી લો પછી તેમા નિંજુનો રસ ઉમેરી જરદી ગરમ ચાસણી મેગવો અને મેગરપી હડી થના પછી આઈસક્રીમ જમારી લો

બનામ (૧) કીમ ૧ કનાર્ડ, મીડી નદામ ૭ ઓસ ખાડ ૧૦ ઓસ મરી બદામ પાચ સાન, નાગીની જાન થોડીક ઇંડાની જરદીઓ નમ ૮

સોથી પકેના મલામને રાફ કરી ન્હાળી કાઢીઓ કરી લો પછી ઇંડાની જરદીઓને શીંગ, તેમા ખાડ મેગરી વધુ શીંગ હવે ત્રીજા નામણુમા કીમ લઈ એક વેગા ઉકાળી, ઇંડા-ખાડની મેગરપીમા રડો અને મિશ્ર કરી લો પછી તે ચુને ચઢાવો, મેગરપી ઘાડી થાય-પણ ઉકળે નહિ જ-ત્યા લગી પકાવો, પછી તેમા બદામની કટકીઓ ઉમેરી, થોડીક

પહેલા સગી તેને વધુ પડતી. પડી ચુકા પગથી ઉતારી લઇ, ઓઢિંગ લગી દલાવના રહેા કે મેળવણી હાંડી પડી જાય પડી તેમના નાર-ગોની ધાન ઉમેરી, ઘેાડી વાર બગી રહેવા દમ. ઉતરે આહસકીમ બનાવી લો

(૨) મીઠી જમમ પ ઓસ, કડતી જમમ ૧ ઓસ, કીમ ૧૩ પાઉન્ડ, ખાડ ૫ ઓસ, છંડાની જરદીઆ નંગ ૧૦, કક ચઢાવેન કીમ ૧ પાઉન્ડ

પહેના જદામેને સાફ કરી, બારોક બુટ બનાવેા અને ગરમ કરેના કીમમા મેગરી, ૩૦ મિનિટ સગી રહેા હો પડી પાણીમા બીજા વેતા જાડા કપડામાથી કીમને ગળી લઇ, તેમા ખાડ અને શીટલા છંડ મેગરી ખૂબ દલાવેા મેગવણી ધાડી ચના ચુવા પરથી ઉતારી લઇ હાંડી ખડે તારે તેમા એમેન્સ ઉમેરી આમ સહીમ જમાવેા ને લજગમ કહણ ચના આવેડું તારે તેમા કક ચઢાવેન કીમ ઉમેરી, પુરેપુરે કહણ બનાવી લો

મોસાબીની-(૪) મોસાબીની ૧ રનન, ખાડ ૧/૨ ગળ, કુખ ૧૩ પાઉન્ડ, છંડાની જરડીઆ નંગ ૧૦, કક ચઢાવેન કીમ ૧ પાઉન્ડ બનાવનાની રીત જરવાનુતા આહસકીમ; નંગર ૩ પ્રમાણે

મોસાબીની-મોસાબીની નંગ ૬, ખાડ ૮ ઓસ, કુખ ૧૩ પાઉન્ડ, છંડાની જરડીઆ નંગ ૧૦, કક ચઢાવેન કીમ ૧ પાઉન્ડ

પહેતા જેમ બી તેમ તલક દાવે મોસાબીની ઝાલ કાઢી લો અને પછી દુધને; ઉકાળી, તેમા મોસાબીનીના ધાન ઉમેરી, વાચણ બધા પરી, દુધ હંકુ પડવા દો. દુધ એક મ હંકુ પડે ત્યાર પછી છંડાની જરડીઆ શીંગી, તેમા ૫ તેવા ખાડ મેગરી, પછી ઉપરુ કુખ મિત્ર કશે અી ચુરે ચઢાવી, મેગવણી થડી થાય ન્યા લની પડાવતા રહેા એ દરમિયાન મોસાબીની રસ કઢી, તેમા બાળાની ખાડ

તથા ૧/૨ પાઉન્ડ પાણી મેગવણી માસબી બનાવેા અને પછી તેને પહેના નૈસર કરેલી મેગવણીમા ઉમેરી, વાગતી ચાદણીમાથી મળી લઇ, આહસકીમ જમાવેા જેવારે આમ-સકીમ અર્ધ-કહણ થાય તારે તેમા કક ચઢાવેન કીમ ઉમેરી, તેને પુરેપુરે કહણ બનાવી લો

ઉપર લખેલા પ્રયોગો બધે દાવા તેવાર કરામા આવના આહસકીમના છે, જના કેટલેક ટેકાને બરફ ચિરદા મળી સકતું ન હોવાથી, આહસકીમની લગભગથી મદરમ રહતુ પડે છે એમ ન થાય તે માટે તાચતો બરર વિનાનો પ્રયોગ ધણે ઉપયોગી થઇ પડશે

આ પ્રયોગમા બે મિત્રણે કે (૧) બ-૬-મિત્રણ અને (૨) આહસકીમનું મિત્રણ

બ-૬ મિત્રણ—નવસાદર ૫ ઓસ, કબી કોરે ૫ ઓસ, ઝોગસં સે ૬ ૮ ઓસ

પ્રથમ નવસાદર અને કનથી ગોળને જાનીક વાગતે એક પરીકું બનાવી રાખો પછી ઝોગસં મોટાનું બીજું પરીકું માલો રાખો બનાવતા, એક પરીકા એક બીજાથી દુર રાખનાની ખાસ ધાણ નાખી અરેરી છે

આહસકીમનું મિત્રણ—ખાડ ૩ ઓસ, કોર્નફોર-આરડાની મેગવણી ૨ ઓસ, દુધ ૧ પાઉન્ડ

પહેના કુખમા ખાડ નાખી ઉકાળો પછી

(૧) કોર્નફોર ૩ ગળ, આરડા ૮ ગળ, જદામનુ તેવ રા કીપા બધકનુ તેલ ૧૦ કીપા, કીકચર સેફરન રંગ માટે સદબ

પહેલા કોર્નફોર નાને દુધમારડને મેળવીને ચાણા લો પછી ખપ પાતું કીકચર મેકરન લઇ, તેમા થોડુંક કોર્નફોર આરડા મેળવી લાઢી બનાવેા અને તેમા એક સુગધી તેલો ઉમેરી, મિત્ર પરી તેને બધા કોર્નફોર-આરડામા મેળવી, ખુબ મિત્ર કરીને, ચાણા લો પછી એને ફરી વાર મેળવી ફરી વાર ચાણા એમ પાચ ૪ વેળા ફરી ફરી ચાળતા, મેળવણી વાપરવાપાન થશે.

કરી પાવડર નિશ્ચય દિનની એક ખાસ અને માન્યતા મીઠા છે, જેના રવા દિનના પીંગા ભાગેમાં ના જોઈએ તેવો નથી પ્રસારી જતા. દુરુષ અને અંગેશીને તે તેજી થેના થેના જનારી દીવા છે પરિણામે પશ્ચિમમાં કરી પાવડરની માગ દરદરેએ વધતી જતી છે.

કરી પાવડરનો મુગ રોધ બરે મુઠ્ઠી મા તાપતાના મસાના તરીકે મધ હોય આજે એ મસાતો અનેક પ્રકારની ગોમ્પ્રએમાં વપરય છે અને પોતાની ગ્રાહ્યતાથી તે બધી રોધએમાં ગ્રાહ્યતા પણ બજે છે. કરી પાવડરની બનારમાં મુખ્ય કામગીરી ઉઠા આ તામ્ર મસાતા લઈ, જે એ પ્રમાણમાં

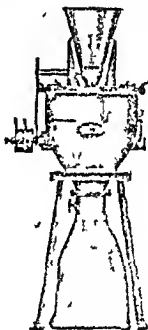
તેમાં કોલ્ડસો-આરામની મેગાન્યુ ઉમેરો પાસ મિલિંગ સગી ઉકાળી પછી ચુલા પરથી ઉનારી મેગાન્યુ રી-મ હાડી યદ વસા તે મધ યા જે કનામ્માં તે હાડી યા ચૂકે ત્યારે મારી નિશ્ચયી બન્યુંમાં બગી બો અન લાખુ બધ કરી, રહસા હો પછી એક ગીચ મદારી બગળી યા માટીમાં વાસણમાં કે જેમાં ઉનારી નદા ની બરણી રી ના તમ મેય-પાન્ટ પાણી ના ની તેમાં ઉપવા બગડ-મિશ્રિતના નીક પછીના નાખી તેમાં આજસરો મારી નાખી બધ બગળી મુખી, રહસા હો પસા પામીમાં હાડ ઉપવા મધ, તે હાડમાં નદા ની વરણીમાં ની મેગાન્યુ મદ્ય મધને આજ નદીમાં એ તમ મેય નદા ની વરણીમાં કદમ આ મહીમ તે હાડ મધ ના રવારે તે મારી લેતે.

[નિષ્ક્ર-મદાર ની બન્યું યા વાગાબગમાં બગડ-મિશ્રિત કે હા આજસરોમાં જા નાદ તેની આજસરો રાતરી મુખી છે, મનુષ્ય દાનન મિશ્રિત ખાસ પાન નથી.]

મેળની, સવાગપરક દગસા અને ત્યાર પછી દવા ન જાય એવા બધા ડમ્પાઓમાં સાચવી રાખવાની છે અથવા બધા મુદાઓ પર કાળજી પૂર્વક લઈ અપાય તો પછી સફળતા વિશે ખાસ કહેવાનું રહેતું નથી.

૧-દળદર ૪ રતલ, થાણા ૧૧ રતલ, લીટી પીપર ૩ રતલ, કાળા મરી ૫ નીસ, ચીની કબાલા ૨ નતલ લાગિમ ૩ રતલ, તળ ૩ રતલ મુઠ ૨ રતલ ઝીર ૩ રતલ મેન ૧ રતલ

અથમ દરેક મીઠાને વૂઠી જુદી જુદી લઈ, ચાણી બો પછી વઘન કરી, બધાને મિશ્ર કરો

દળનાર ધન

૨-પાણી ૬ લિમ, દાળ ૫ રકુપય તામ્રી આદુ ૪ રૂડાં ઝીર ૧૮ સેન કાળા મરી ૫૪ સેન અમખમ ૮૪ સેન લમણ ૨ નમ તામ્ર ૧ રકુપન, એવળી ૫ ના, લવિંગ ૨ ના ૬ નમ મરચા અથ પુરના ખારી મુરમે કોપર ૩ ના

પ્રથમ બધી તાઝી ચીઝોને ૨૬૪ મુકી,
દળી સકાર તેરી કરો અનન, કોપનાને એમ
કરવાની જગ નથી હુકમા, કોપના સિવાય
બાઝીની વઝુઓ સુઝી દગરાપાન બનારી,
યંત્રદ્રારા દળી થો અને પૂરી તમા બારીક
ખુરમેનુ કોપર મેગરી નીનીમા ભરી થો

૩-ધાણા ૪૮ રતન, સુઠ ૩ રતન, દગ ૨
૨૪ રતન, તજ ૧૬ રતન, ઝીર ૮ રતન,
મેથા ૪ રતન, બીડી પીપર ૩ રતન, ચીડી
કપાયા ૨ રતન, કાગા મરી ૧ રતન, પીપરી
ધુગ ૧ રતન, લરિમ ૧ રતન, જાદગ ૧ રતન
બધાને બારીક પાગી, મિથ કરો

૪-ધાણા ૨ રતન, મગા મરી ૧ રતન,
દગર ૧ રતન, ઝીર ૧ ઓસ, મેથા ૩
ઓસ, લોડી પીપર ૪ ઓસ

૫-કાગા મરી ૧૨ તેના, મગા ૨
તેના, ધાણા ૭૨ તેના મેથા ૬ તેના, તજ
૧ તેનો, વરિયાલા ૧ તેનો, મનચી ૨
તેના, રાઈ ૧૨ તેના, દગર ૧૬ તેના,
ઝીર ૨ તેના

૬-ધાણા ૩ તેના, દગર ૮ તેના,
પીપરી ૩૫ ૧ તેના, રાઈ ૧ તેના, સુઠ ૧
તેનો, મગ મસાનો ૩ તેનો, અનની ૩
તેનો, ઝીર ૩૩ તેનો

૭-દગર ૪ ઓસ, કાગા મરી ૨૩
ઓસ, ધાણા ૪ ઓસ, સુઠ ૧૬ નમ,
તજ ૩ ડામ, અનની ૩ ડામ, લરિમ ૩
ડામ, અનચી ૧ ડામ, ઝીર ૨ ડામ, બીડી
પીપર ૧ ઓસ

૮-ચણી ભોર ૩૬-તન, મગા-૨૬
રતન, ઝીર ૩૬ તેના, ધાણા ૬૩ તેના,
નમક ૫૫ પ્રત્ન, લસણ ૩૬ તેના, તનનુ
તેલ ૧૬૩ તેના

પકાના તેલમા ચણી ભોર અને ધાણા
નાખી, તળી થો પરી તેમા બાઝીની ચીઝો

હમેરી બધાને મેગરીને બારીક દળી મધ
શાથીમાં ભરી રાખો

૯-ધાણા ૩ રતન, દગ ૨ ૩ રતન, કાગા
મરી ૧ રતન, રાઈ ૧ રતન, સુઠ ૧ નમ
મગ મસાનો ૩ રતન, એવચી ૩ રતન,
ઝીર ૩ રતન

આ પ્રયોગ અમેરીઝા ઉકારમિયતનો છે

૧૦-ધાણા ૧૩ રતન, ઝીર ૩ રતન,
દગર ૧ રતન, સુઠ ૨ ઓસ, રાઈ ૧ ઓસ,
મેથા ૧ ઓસ, બીડી પીપર ૧૩ ઓસ

૧૧-ધાણા ૬ તેના, દગાની એવચી ૩
તેનો, દગર ૩ તેના, સુઠ ૩ તેના, નાન
મગા ૩ તેના, સુદેઢ ઝીર ૧ તેનો મેથા
૧૩ તેના, તજ ૨ તેના, વરિયાળોના ડુબ
૩ તેનો, કાગા મરી ૩ તેનો બીડી પીપર
૩ તેનો, લારિમ ૩ તેનો, જાદગ ૩ તેનો

૧૨-ધાણા ૧૩ તેના, મગા મરી ૫
તેના, લાન મગા ૧ તેનો, સુદેઢ ઝીર ૬
તેના મેથા ૩ તેના દગર ૬ તેના

૧૩-દગ ૨ ૮ તેના, સુઠ ૧ તેનો,
ધાણા ૪ તેના, તજ ૨ તેના, અનચી ૩
તેનો, લામ મગા ૩ તેનો

૧૪-દગર ૪ તેના ધાણા ૮ તેના,
સુઠ ૩ તેના તજ ૩ તેના મનચી ૩
તેનો નાસ મગા ૨ તેના કાગા મરી ૩૬
તેના, ઝીર ૨ તેના

૧૫-દગર ૭ તેના ધાણા ૬ તેના,
સુઠ ૩ તેનો, તજ ૩ તેનો, લામ મગા
૩ તેનો, કાગા મરી ૩ તેનો, જાદગ ૩
તેનો મેથા ૩૩ તેનો, વાનચી ૩ તેનો
લરિમ ૩ તેનો, જાદગ ૩ તેનો

૧૬-દગર ૩ તેના ધાણા ૧ તેના,
સુઠ ૧ તેનો, એવચી ૧ તેનો, લાસ મગા
૩ તેનો, મેથા ૩ તેનો ઝીર ૩ તેનો,
સુદેઢ મરી ૧ તેનો

૧૭-દળદર ૫ તોલા, ધાણા ૩ તોલા, સુદ ૧ તોલો, એલચી ૧ તોલો, લાલ મરચા ૧ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો, જનની ૩ તોલો, ગેરૂલી રાખ ૨ તોલા

૧૮-દળદર ૩ તોલા, સુદ ૧ તોલો, ધાણા ૧ તોલો, તજ ૩ તોલો, લાલ મરચા ૩ તોલો, કાળા મરી ૪ તોલા, મેથી ૧ તોલો, ઝીરું ૧ તોલો

૧૯-દળદર ૮ તોલા, સુદ ૨ તોલા, ધાણા ૨ તોલા, એલચી ૧ તોલો, લાલ મરચા ૧ તોલો, કાળા મરી ૨ તોલા, ઝીરું ૨ તોલા

૨૦-ઝીરું ૩ તોલા, કાળા મરી ૨ તોલા, લાલ મરચા ૧ તોલો, ધાણા ૧૩ તોલા, દળદર ૬ તોલા

૨૧-દળદર ૨ તોલા, ધાણા ૧ તોલો, સુદ ૨ તોલા, એલચી ૩ તોલો, લાલ મરચા ૩ તોલો, ઝીરું ૩ તોલો, મેરૂંઠ મરી ૧ તોલો, નિશુ ૧૧ છાલની ભૂટા ૧ તોલો

૨૨-નરિંગ ૩ તોલો, જનની ૩ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો, લાલ મરચા ૩ તોલો, તજ ૩ તોલો, ધાણા ૨ તોલા, દળદર ૮ તોલા

૨૩-દળદર ૩ તોલા, ધાણા ૪ તોલા, સુદ ૨ તોલા, એલચી ૨ તોલા, લાલ મરચા ૨ તોલા, કાળા મરી ૧ તોલો, ગેરૂલી રાખ ૩ તોલા

૨૪-મેથી ૨ તોલા, કાળા મરી ૧૩ તોલો, લાલ મરચા ૧૩ તોલો, ધાણા ૧૬ તોલા, દળદર ૮ તોલા

૨૫-ધાણા ૬ તોલા, દળદર ૬ તોલા, પ્રેવા ૪ તોલા, જાન મરચા ૩ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો

૨૬-નરિંગ ૩ તોલો, વરિયાળી ૧ તોલો, મેથી ૧ તોલો, કાળા મરી ૨૩ તોલા, જાન મરચા ૩ તોલો, તજ ૧૩ તોલો, સુદ ૧ તોલો, ધાણા ૬૩ તોલા, દળદર ૩ તોલા

૨૭-દળદર ૪ તોલા, ધાણા ૨ તોલા,

લાલ મરચા ૧/૪ તોલો, મેથી ૧ તોલો, ઝીરું ૧ તોલો.

૨૮-મેરૂંઠ મરી ૧ તોલો, જનની ૧ તોલો, લવિંગ ૧/૨ તોલો, ઝીરું ૧ તોલો, મેથી ૧ તોલો, લાલ મરચા ૧ તોલો, સુદ ૨ તોલા, ધાણા ૨ તોલા, દળદર ૮ તોલા

૨૯-દળદર ૩ તોલા, ધાણા ૧૨ તોલા, એલચી ૧/૮ તોલો, લાલ મરચા ૩/૪ તોલો, કાળા મરી ૨ તોલા, મેથી ૧ તોલો, ઝીરું ૪ તોલા, વરિયાળી ૧/૪ તોલો, લવિંગ ૧/૪ તોલો.

૩૦-ઝીરું ૨ તોલા, મેથી ૧ તોલો, કાળા મરી ૩ તોલા, લાલ મરચા ૩ તોલો, ધાણા ૬ તોલા, દળદર ૨ તોલા

૩૧-ધાણા ૨ તોલા, દળદર ૪ તોલા, સુદ ૧ તોલો, એલચી ૩ તોલો, લાલ મરચા

મરી મસાલા

મરી મસાલાનો પુરી વિગતો, પ્રયોગો અને સમજૂતી માટે કમરનો દફતરો અલગ અલગ પાથો કીમત ફક્ત ચાર આના કમર ઓફીસ-મુગ્ધતા.

૧ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો, જનની ૩ તોલો, ઝીરું ૧ તોલો

૩૨-દળદર ૨૪ તોલા, સુદ ૨ તોલા, એલચી ૧ તોલો, કાળા મરી ૨ તોલા, લાલ મરચા ૧ તોલો, કાળા મરી ૨ તોલા, મેથી ૪ તોલા, ઝીરું ૩ તોલા, લવિંગ ૧ તોલો.

૩૩-મેરૂંઠા રાખ ૧ તોલો, લવિંગ ૩ તોલો, વરિયાળી ૧ તોલો, ઝીરું ૩ તોલા, જનની ૧ તોલો, કાળા મરી ૬ તોલા, લાલ મરચા ૧૩ તોલો, એલચી ૧/૨ તોલો, તજ ૩ તોલા, સુદ ૨ તોલા, દળદર ૪ તોલા, ધાણા ૧૨ તોલા

(૧) આ પ્રયોગ કમરના દરમા અલગ છપાયે છે, પણ તેમા ભુલથી થયેલી ભેરણ નબળા બેટ છપાયે છે તે ઉપર તોલા નહિ, ઉપર ૨૧૧ નેબો

[૧]

વિજ્ઞાનીક શક્તિના અણુમુદ્રા અમલકારોથી દ્રવ્ય કેવી રાખ્યું અણુ કેવી ઓછા વત્તા અથવા દર કેવી એ અણુ શક્તિથી પરિચિત કે એટલું જ નહિ ગતિ તેને ઉદ્દેશ્યમાં લઈ શકે તે પશુ મેળવે છે

વિજ્ઞાનીક શક્તિના એવા અસખ્ય અમલકારો જ્યાં મલબુદ્ધ હતા, તેમાં ઇલેક્ટ્રોકલચરની પદ્ધતિએ એમનો ઉમેરો કર્યો છે અને માનો વા માનો, ઇલેક્ટ્રોકલચરની પદ્ધતિથી—

૧, જેતીવાડીમાં મુધારો થાય છે, પાક વધારે પ્રમાણમાં અને વધુ સારો ઉપજે છે જ્યારે મિલનન ઓછો થાય છે

૨, જાનનરો રૂબ પુષ્ક થાય છે તેમ જ તનદુસ્તી સચવાઈ રહે છે દુધ વધારે સાગ અને મોઝા પ્રમાણમાં આગે છે તેમજ તેમ જ બીજી રીતો દુર થાય છે

૩, માનવ બલ તનદુસ્ત રહે છે અને તેના રોગો મટે છે

અને આ ત્રણેયો મુખ્ય કારણો જીલ્લનદમાં ઉતરો તે એની સખ્યા કેન્દ્રીય વધી ગય

એક કિન્નરવ વાન ઇલેક્ટ્રોકલચરની પદ્ધતિ પરદેશી નથી, દેશી છે આ અણુ શોધનું માન આપણાજ એક દેશમાં જ નહોતું પડે છે, એ કે દરેક ક્ષેત્રે એ કે કે પદ્ધતિ દિનમાં એમની પ્રમાણ નથી થઈ, જેમની કે તે કે દેશમાં—વૃદ્ધ અને અમર કાના અનેક લાગોમાં—પ્રચલિત થઈ છે કે કે દેશમાં !

!

ઇલેક્ટ્રોકલચરનો મુગ અને મુખ્ય સિદ્ધાંત શોધ માટે વિજ્ઞાનીક શક્તિ મેળવવા અને

તેમાં લાજકારક રીતે ઉપયોગ કરનારો છે એ અણુ ઇલેક્ટ્રોકલચર પદ્ધતિ જે નિશ્ચિતતા મેળવે છે, તે એ કે કે—

૧, ઇલેક્ટ્રોકલચર માટે જોઈતી વિજ્ઞાનીક શક્તિ ઓછા ખર્ચે અને સરળતાથી મળી સકે છે

૨, એ શક્તિ કાંઈ પણ રીતે જે મમતરી થા શકે તેવી હોવી નથી

૩, એની અમર પ્રકૃતિ હોવા સ્પષ્ટ થાય છે એ નિશ્ચિતતા મેળવે કારણ એ છે કે ઇલેક્ટ્રોકલચર માટે જોઈતી વિજ્ઞાનીક-શક્તિ આ ચાર સાધનો દ્વારા મળે છે—

૧, વાનીનગ્નમાની હના દ્વારા

૨, સુરના કિ જો દ્વારા

૩, કન્દ્રમાની વિજ્ઞાનીક-શક્તિ દ્વારા

૪, મેગ્નેટિક દ્વારા

અને, તે જ ઉદ્યોગ માટેની પદ્ધતિઓ આ સાત વિભાગોમાં વહેલી નખાય છે

૧, મેગ્નેટિક મળીની પદ્ધતિ

૨, વિજ્ઞાનીક-શક્તિની પદ્ધતિ

૩, વિજ્ઞાનીક-તણ મળી પદ્ધતિ

૪, ઉષ્મા દ્વારા કિન્નરોની પદ્ધતિ

૫, ગુરુત્વાકર્ષણ વા અટકાવવાની પદ્ધતિ

(૧) આ મેગ્નેટિક જીના મોટામાંથી મળે છે અને તે મોટરનો છુટક અથવા જીનો સામન વેચનારાઓને ત્યાંથી પણ મળે છે અને દ્રવ્ય તે જ ઇલેક્ટ્રોકલચરના પ્રયત્નમાં રસ લેતા કેટલાક બાઈબા પશુ જીના મેન્ટોને માફ અને બાઈબા ૨૨ સામના બાઈ નવા નાખી, દારો લગાડેને પશુ વેચે છે

જીના મેગ્નેટીક પ્રમાણ કાંઈ મોટામાં મોટા નથી તે ઉપરથી દરેકો માટે કિન્નર પદ્ધતિ લગીના ચારે છે

૬ વિજળીક-વાસતેમની પદ્ધતિ

૭, એ જ પદ્ધતિઓમાંથી એક યા વધુ સંયુક્ત પદ્ધતિઓ

દેખીતું છે કે, સાતે સાત પદ્ધતિઓને વિસ્તૃત રૂપે સમગ્રતા માટે એક મહાગ્રંથિમાં જોડીને આદિ નો ફેરગ બેલીસાડી એ પદ્ધતિઓ ફેરી રીતે લાભ કરે છે, તે પછીજ દુકાણમાં દેખાડવાની પ્રયાસ કરામાં આવે છે

[૩]

બેલીસાડીને લાગે વગરે છે ત્યાં લગી, ઇનેક્ટ્રીકનચરની સાતે સાત પદ્ધતિઓ આજે બને અંગે ઉપયોગી છે, અને તેથી મુનાસિન એ કે પોતપોતાની ઝુરનો, સંગ્રહો અને સરળતાઓ બેદને જે તે એક વા વધુ પદ્ધતિઓ ઉપયોગ કરામાં આવે

મેનેટિક બળીની પદ્ધતિ

વાતાવરણ અને હવામાં કુદરતે વિજળીક વિકસિત થોડી જે ઉદાર રેલકેલ રાખી છે, તે લાભ લેવા માટે આ પદ્ધતિ લગી ઉપયોગી થઈ પડે છે એમાં ખર્ચ પણ ઓછો છે અને પદ્ધતિ છે પણ સાવ સરળ બન ગયા તેવાર વેચાતી નોખડ વા જસત-પતંગની ૧/૨ કે ૧ ઈંચ કાણાવાળી જાગી ગેગમાં લો એટલે બસ

આ બળી લગાડવાની રીતો બે છે કોડ કે જડ નસ ચાલવા હોય તો બીજા કે કનચ મેપલી રેવા, આકના યુગ જેટલે બીડા ઉતરવાની ધાણ્યા હોય તેવી બીડી અમીન જેવી, તેમાં તમિરે ઉપની જાગી પાથરી દેગ એટલુજ નદિ પથુ જાગીના મેડે કેડા એટલા મોટા રાખવા કે ખાડા પુરા પડીચ અમીનની સપારીથી ચાર જ ઈંચ ઉંચી વાડ બાંધે પડી અમીનની અંદર પાથરેની જાગી પડ માગી બો ખાતુ નાખી, સામાન્ય રીતે ગીલા કે કસમ રેપી ફેરી એમ કરતા,

નફાવંત હુનરો

હુનરો કેવળ બધા નફાવન હોય છે તમેજ આજેજ મોતાને અનુકુળ એવો એકાદ હુનર કરવા મઠી પડે તેતમને સારી કમાણી ફરી આપવો

અને એ હુનરની ચુસ્ત માદિતી માટે તો કચરની એવાઓ તેતારજ છે ને આજેજ તો નીચલી દુકં પાછીમાથી તમારા મન પસંદ હુનરના અકા મંગાવી લો અથવા ૩૦૦ હુનરોની પુરી યાદી માટે ૨૮ પાનાનું ઉપયોગી અધિપત્ર મુક્ત મંગાવો

૩૭ ૨૬૫-૨૫૨ ૨૬૫નો એક તદ્દન નવો અને સરળ પ્રકાર કુચરનો અક ૮૩મે
કી ૪ આના
અધકનો તેજાબ-નનાવટ વિરે અક ૮૮મે
કી ૪ આના

ગાડીયા-એનો ઉલોગ અક ૪૨મે
કી ૩ આના
આઈપ ઘાટર-જથુ પ્રમાણશુન પ્રયોગો અક ૬૪મે
કી ૩ આના
જિલસરીન-નનાવટ વિરે અક ૫૪ મે
કી ૩ આના

ગુલાબ-મનિદાસ અને રોણી સનધી અક ૪૭, ૫૭ ૫૮ અને ૫૯મે
કી ૧૩ આના
શુનામજલ અને કેવડાજલ-ખારા અને નકલી માવના પ્રયોગો અક ૭૮મે
કી ૪ આના
ગોળ-તેરડીના રસમાંથી ગેગ બનાવવાની સંપૂર્ણ અને સચિત માદિતી અક ૧૧૦મે
કી ૪ આના

ઘટ્ટ દુધ-Condensed Milkની બનાવટનો ખાસ લેખ અક ૮૭મે
કી ૪ આના
ઘરગથ્થુ માથુ-વરગથ્થુ માથુ બનાવવાની તદ્દન નવી રાગ આ મહા પદ્ધતિ સચિત લેખ અક ૧૦૮મે
કી ૪ આના

[ત્રીઓ પાનુ ૧૪૨]

વાતાવરણમાની વિજ્ઞાતિક સંકીર્ણિતે એ જાણી પોતા પ્રત્યે આ હાઈ, આપના મુખને વિજ્ઞાતિક પોષણ આપે છે જે પવિત્રામે માંડ જવદી ઉમે છે જતન વધે છે, તેના મુખ સ ના નથી અને હીમ તથા હુશી પ્રાપ્તો જમાવ થતા ઉપાન પ્રા કે ફળી ઉપજમા ફરેક રીતે નોંધાયપાવ તાલ થાય છે

દેખીતુ કે તેમ પહેલાથી રાપેલા દેવ એવા પ્રાપ્તો માટે આ રીત નકારી છે એવા સંજોગમા મિદનર એ છે કે જે તે જડના થકી આસાસ જાણીમા ગોળાકર રમા સદજ પ્રાપ્તો કરી જાડની ઉચાંપના પ્રમાણમા ઠપી ખારે ધંચ હોયો ગોળાકર જેવો મો ગોરડો મ્હોરો જાળીનો કટકો લઈ તેો એક છેડો જાળીમા બેઠેલા ખાડામા મુશી ખાડો પુરી રૂથો જેવી અખીનમા જનાવેના ગોળામા કે જાળીનો ગોળાકા બી જાડે ર એ ગોળાકારો ગમે તે ડેક જ મ જાડના થડ યો કાળી અડકાં રહે તેો તસ મે તેજ લાભ આપશે જે જાડ કહેની અખીની પિડાણમા પાથરેલી જાળી આપે છે

આગળ કદયુ તેમ લોખંડ વ જાવન પનગની સામા જ જાળી મે પપ્પનિ માટે આરો સકે છે અનુજ નરિ ત્રકે ને જુતી થાય થા કટાઈ જાન થા સરખાનથીજ જુતી કે કમવથી હાન નો પણુ જીવો વાધો આનવા ન હી જલાકે એ હી જાળી વધુ લાજિતારી થાય કે

વિજ્ઞાતિક પાણીની પદ્ધતિ
વિજ્ઞાતિક-પાણી માંડ પાનરો મીચા ઉપગત લીધા કે મનમ લી જનવા માટે ઘણુ ઉપયોગી છે એ હી મધુદેવ લાલ ધારા કે જ વિજ્ઞાતિક પાણીથી થાય છે-એવે કે માંડ

(૨) જાળીના ગોળાકાર ગમે ત્યારે ઉભો કરી સકાય છે એવે માટે ખાસ સમરતી શરૂ નથી અશ્વળત કે પુ મડ મ્હોરુ થતા, જાળીનો માથા કાર પાણુ મ્હોરો કરવો જોઈય

[પાના ૧૪૧ થી આગળ]

ધોસ ચારો મિતા ધાસ અને રજોડો રોપરા કાપવાની મદિતી (દુકાળ માટેના ખાસ મે મ સદિતી) અંક ૬૧ ૧૪ અને ૬૯મો

કો ૧૨ આ ૧૧
ધી-ખરા અને નકની ધી જનાવવાની સમિત મદિતી કીમતી અને મુત બેરો અંક ૧૦૬ અને ૧૧૧મો

કો ૮ આના
ધી Cટર-ધી-કટર અને જાન-કિલ મ રિે નિતાન મે મ અંક ૧૧૦મો કો ૪ આના
અમાકારિક પ્રયોગો-૧સાપણુના કચરતપર્ષ ૪૨ જાડા પ્રાગો અંક ૩૬ ૪૩ અને ૭૦મો

કો ૧૦ આના
અગ્રકાંટા રને Luminous Palm'sના ૧૨ નુખાઓ અંક ૭૩મો કો ૫ આના
અકતા કચે-કેમ જો છે? અંક ૬૪મો

કો ૪ આના
અમકુ કેગનકુ-કેમ રેતિય વિરે અંક ૭૪મો

કો ૨ આના
આવ મુમરા આંદ અને લુગ આંદ ૧૦ જે કીમતી રિની-રો નક નાન તેનો હી દમીકત અંક ૧૦૨ મો

કો ૪ આના
ચાર-મની અરે વેતાર રિે સ પૂર્ણ દર્શકિતો અંક ૫૪ ૫૨ ૬૧ અને ૮૬મો

કો ૧૩ આના
આની સે નાતો દોર નાંકિ હુનર હી પ્રમાયુ જુન દર્શકિતો અંક ૮૩ ૬૧ ૧૦૧ ૧૦૭ અને ૧૧૦મો

કો ૩ ૧-૮ ૦
ચિદોટી-૧ વેનરની વિચિતો અંક ૧૧૧મો

કો ૫ આના
ચિન પટ્ટીચો-પિકમર ફેરમો કાવના રિે અંક ૫૨મો

કો ૩ આના
ચીનુ-૧૫ મી રિે અંક ૭૩ અને ૬૬મો

કો ૮ આના

[હવે જુઓ પાના ૧૪૩ પર]

ઝડપથી ચિકમે છે, તથા રૂઢ પુષ્ટ થાય છે અને ફળ પૂર્ણ થાય પમાણમાં આવે છે, એટલું જ નહિ પણ તે ખીયા થા કવચોને વિજળીક-પાળીમાં લીધી દોષ તો ને જલદી ઉગી નીકળતી દોષ, તેના આડ પાનને પણ ઉપલા લાભ થાય છે

વિજળીક પાણી બનાવવા માટે ઝૂરી સાતન મેગ્નેટા છે એકાદ નવે થા જુનો મેગ્નેટા દોષ તો મસ એક વેગાના એ થોના ખર્ચથી હમેશાં કામ થાય છે અને એમાં પાઠગી એક પાત્ર ખર્ચથી પડતી નથી

દરેક મેગ્નેટામાં એ તાર અને એક ચક્ર થા દાઘો દોષ છે એ તારમાંનો એક તેના મ્હોટિા માગળ દોષ છે, જ્યારે બીજો બીજો છે કે મદાર કે એ મ્હોટિા આગળ દાઢણ ફેરતી થકાય એવું દોષ, વિજળીક-તણખા ન્દાના મ્હોટા ફેરતી દોષ તો એ દાઢણ ફેરતનાથી તેમ થમ સકે છે

વિજળીક-પાની બનાવવા માટે માગીનુ થા એનૈમલનુ વાસણ દોષુ નોંધજો, પાણુનું વાસણ તમા આપી સકવું નથી તે આખા તનાન કે ફવાના પાણીને વિજળીક-તણખા આપના હોય તો તેમ પણ થમ સકે છે અને મ્હોટા ખતમે માટે એ રીત પણ અગત્યથી થઈ પડે એમ છે દાઢણ કે રોઝ પામ દસ મિનિટ સગી મેગ્નેટામાં દાઢણ ફેરતનાથી આખા કુરા થા તમાનુ પાણી વિજળીક જનરવાણુ થાય કે આને પાણી ફાસ દ્રાત ખેતીવાડીમાં સીસના, આરો લાગ આવે છે

વિજળીક-પાણી બનાવનાની રીત એ કે કે માગીના મડા થા ખમ્બા કે એનેમનના વાસણમાં પાણી મરી, મેગ્નેટાનો ઉપાતી ન-ફનો તાર પાણીમાં મદજ ૦.૬ મ્હોટા રહે તેમ મુદા બીજો (મ્હોટિાનો) તાર અ સાન થા બદા-તી તરફથી વાસણને અડકનો રાગી, મેગ્નેટામાં ફરે ફેરતવ માઢવો. એથી

[પાના ૧૪૨થી આગળ]

ચોકોલેટ-ચોકોલેટ અને ફાકા બનાવવાની માહિતી. અંક ૫૭, ૫૬ ૬૮ અને ૬૯મો કી. ૧૫ આના

ચિમ્બ-હોકો-હાઈન અને હાઈટન હોકો બનાવવા સબધી અંક ૫૬ અને-૫૮મો કી ૭ આના

છત્રીઓ-છત્રીઓ અને તેના હાથાઓની બનાવટનો ઉદ્યોગ પુરી વિગતો. અંક ૫૧ અને ૬૬મો કી ૭ આના

છત્રી-કાર્ડ-કુમ્હુ ખરી છત્રી જેગજ દખારો છત્રી-કાર્ડ બનાવવાનો પ્રયોગ અંક ૬૩મો કી. ૪ આના

છાપકામની શાક્ષી-Printing Ink બનાવવા વિષે. અંક ૪, મો કી ૩ આના

જર્મન સિલ્વર-આદી સરખી રૂપાળી ધાતુ બનાવની અંક ૧૧૦મો કી ૪ આના

જમત પતર-*Corrugated Sheets*ની બનાવટ અંક ૮૮મો કી ૪ આના

જંઘનાશક દવાઓ-*Insecticides*ના પ્રયોગો અંક ૮૧મો કી ૪ આના

જુની રીરીઓ-નકારત વેપાર. અંક ૧૦૦મો. કી ૪ આના

જેલી-અંગુર, કેળા, જમણ, સરખમેરી, સફ-જન, મ્હોમેરી, વની ખરી અને નકલી જેની બનાવવી અંક ૬૬મો કી ૪ આના

જયવ્રત-આદિવ' રૂઢ અને તેનાની માહિતી. અંક ૮૨મો કી. ૪ આના

અને, વાદ મ્હો કે આ તે એક દુરીજ થાદી છે આરા ૩૦૦ જેટલા ખાસ દુનરોની માહિતી કમરમાંથી મળી સકે છે.

લેહલા અંકનો જોર્ડર આજેજ મોકલી દેને રખે, તમને લેહલા અંકો ખમ થઈ જાવ અને તમને પતાવવું પડે જોર્ડર સાથે ટપાન ઠિંગિરો થા મ ઠિંગોર્ડથી પેસા મોકલતા અંકોનુ ટપાસ ખર્ચ દિન્દમા અચાક ૬, મે. લખો-કમર ઓફિસ, મોદાગરવાડા, મુરત.

એક તરફ તો પાણીમાં વિજ્ઞાનીક અસર દાખિત થતા માંડળે અને બીજી તરફ લાંચ શુભી બહારના તારમાંથી વિજ્ઞાનીક તણુઓ પવન ચર્તા દેવાથી પ્રમાણમાં પાંચ પદર વેળા હાથે ફેરવી નેતા, વિજ્ઞાનીક પાણી તૈયાર થઈ જશે.

હવે એ પાણી ઝાડોને સીમવા માટે વાપરી સકાય છે, જે કે એ માટે તેને ધાતુના વાસણ કે ગાંધી વ મા કાંદાને બદલે માગીના વાસણમાંજ રાખવું-રેડયું જોઈએ અખતર આથી સાંતિત થયું છે કે વિજ્ઞાનીક-પાણીના ઉપયોગથી બેલીવાડીને માન વિજ્ઞાનીક-પોષણનોજ લાભ નથી મલતો, પાણીના પ્રમાણમાય ફાયદો થાય છે કારણ કે જે પાક માટે ૧૦૦૦ ગેલન સડુ પાણી જોઈએ છે તેજ પાક ૬૦૦ ગેલન વિજ્ઞાનીક પાણીથી નેટવાજ પ્રમાણમાં અને તેથીજ રીતે ઉછેરી સકાય છે.

બીજાને વિજ્ઞાનીક અસર ાજા કરવા માટે એક માગીનું વાસણ લઈ, તેને લાકડાના ઝોડા કટકા પર નાખી, તેમાં બીધા નાખી તેની સ્પર્શથી જે ગુણુ ઈચ્છે વધુ લગી આવી રહે તેજુ રચક પાણી રેડુ અને પછી પ્રયોગ કરન રે પેને નખરના છુત્ત વા લાકડાની પાવડીએ (જેમાં કાંદાની કાંઈ બીંડ ન હોય) પહેરી આગળ કદવા પ્રમાણે મેગેનેટો એક તર પાગીમાં અને એક તર ન સજીની મદાર રાખી પાંચ થી દસ મિનિટ ની દાંધો ફેરવેલા અનગત પ્રયોગ કરનારે કે બીજા કોઈએ એ પાગીમાં આગળી કે દાંધ યોગ્ય નહિ, બનકે પાણીમાં વિજ્ઞાનીક અસર આપવા પછી બીધાની કદ લુતાના પ્રમાણમાં એકથી છ ન ન ક લગી પ તેમને બીજાના વેળા એ સમય બીજા પછી લાકડાના ટેલ પર તાન વા ગુણુમાં પાગરી, વા પછી અગીન ૧૧ ચટાઈ વા ગુણુમાં ને નજુ પડ પાથરી, પ્રયાગ કરનારે પોતે ૧૧૧૧ છુત્ત વા લાકડાની પાવડીએ પહેરી, બીધાને પેના

પાણીમાંથી કાઢીપૂર્વક લાકડાના ગમચ વા દાંધ વડે કાઢી, પાણી ફેંકી દેવું અને બીધાને ઉપર બલાવ્યા પ્રમાણે પાથરવા કતાન કે ચટાઈ પર છુત્ત છુત્ત નાખી મુકરી લેતા સદજ સુકાવા પછી તેમને ઇચ્છા પ્રમાણે અમીનમાં કે કુકમાં વાની સકારો (જે બીધા જે વિવસમાં વાની દેવા જોઈએ વધુ સમય રાખવા ન જોઈએ)

વિજ્ઞાનીક-તણુખાની પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિથી ઝાડ પાનના નિકાસમાં રુધિ થતા ઉપરાંત ઝાડ પાનના પ્રતિયા વ મા ઉછરતા છાંજાણો નાશ પામે છે.

વિજ્ઞાનીક-તણુખા આપવા માટે ૧૫ ઉપર કોનેના મેગેનેટો મુકરી છે મેગેનેટોને એક તાર જે તે ઝાડના યડને અડકી બીજા તારને અગીનથી અડાડી દેવો ફેરવતાં થક પાને મુકેના તારમાંથી વિજ્ઞાનીક-તણુખા અગે ન્દાના કુમળા ઝાડ માટે ૧૨૧ એક તણુખા ગસ છે, જ્યારે મુઢાટા કદાક ઝાડ માટે પાંચ સાત તણુખા જોઈએ.

(૩) પાણીમાં વિજ્ઞાનીક અસર બરાબર થાય છે થાનદિ તેની અક બીજી પરિક્ષા એ છે કે બપોરે ૧૫ થીમા મેગેનેટોને તાર મુકીને દાંધો ફેરવવામાં આવતો હોય ત તેજા એક આગળી પાણીમાં સદજ બે જતા વિજ્ઞાનીક આચકા લાગરી તેમજ સનસતાની અનુભવરો, જે કે આ અનુભવની આગળ કોનેની ખાસ શુભી અનુકાર બેથી આચકીને ખાસ ઉપકાર થશે નહિ છતાં એ અવશ્ય મુકરી છે કે, જે તે સખેતે પે તાના પચમાં વા તો રમરના મુક વા લાકડાની પાવડીએ પહેરી નેડિયા વા લાકડાના પડિયા પર બીધી રીતે બેસવું જોઈએ કે, થક લાકડા પરજ રહે.

(૪) તણુ રઈ કે કુવચાડના બીધાને માટે એક કયાક જેટલો મમર પુરતો છે, જ્યારે પકે મુકાર, બાજરી મેથી શુભા વાવ મમઈ વ માટે ૩ થી ૪ મ્લાકોને સમય મુકરી છે.

કાંસુ પોતા પાછળ ૪૦૦૦ વર્ષ જુનો
હતિદાસ ધરાવે છે

હતિદાસ પ્રસિદ્ધ પત્થર-કાળ પછી
એટલે કે, ૯ હિસાબે જન્મતા ૩૦૦૦
વર્ષ પહેલાં, કારિપથન સમુદ્રના દક્ષિણ
પુર્વના ૯ કાસા કાસાની સેતુ થઈ
હતી એ તે માળ હતો, ત્યારે બધા
દશ્યારો વ પથરનાજ બનતા હતા
અને તેથી હતિદાસમારની કબાનમા એ
ખરમાને પત્થર કાળ (Stone Age)
કહે છે

કુઆની શોધે દુન્યાને એમ એક
અચ્ચો આપ્યો, તેમ હતિદાસને પાને
એક નજી પ્રકરણ હથડાવ્યું કારિપથનથી
નીજી કાસાને પ્રચાર બાબિરોનમા
અને ત્યાંથી યુરપ, ચીન હિન્દ અને
આફ્રિકા સગી જઈ પહોંચ્યો પથરના
દશ્યારોની જગ્યા કાસાના દશ્યારોએ
લીધી અને એમ એ કબાનમા નાશ કાળ
(Bronze Age)નું નામ અપાયું

આમજ તતા, હથારોમા લોખંડ
વપરાવા લાગતા મસાની બદોલલાલી
ઓખી અવધ થઈ, કાસા કાળની જગ્યા
લોખંડ-કાળે અવગ્ય લીધી તોવ કાસાના
મિલિધ ઉપયોગો આજ સગી બગી છે
અને ૪૦૦૦ વર્ષની કસોડીઓમા આજ
કસાઈ, પ્રકાર પ્રકારના ઉપયોગો અને અનુ
કુળ આલે એવું બાત બાતવતું કાસુ
ખરવ થયું છે

૭

કાંસુ એમને તાના અને કબાની મિથ
ધાતુ કહે છે કે આગિન કાળમા ધાતુરાલી
એમને જે એકાદ મે મિથ-ધાતુઓ બનાવના
પ્રાથમિક એધો કની હતી, તેમાની એક મિથ
ધાતુ કાંસુ હતી

કાગ તાતનો ગમે, તેમ તેમ, કાસાની
બનાવટમાય ફે-ફાર થતા લાગતા દવે એમા
તાજા અને કવલ ઉપરાત જસન, સીસુ અને
ફેસફરસ પણ મેળવાવા લાગ્યું. કુદાતી

રીનેજ એ જુદી જુદી મેગવપુઓથી જુદી
જુદી ધાતુઓ બનાવા લાગી, જેની જુદી જુદી
ઉપયોગિતાઓએ તેને જે તે ઉપયોગ માટે ખાસ
કની લીધી એમ બાજે એવી મિથ-ધાતુઓ
બને છે, જે વિશાળ અર્થમા તો કામજ છે,
પણ જેમના જુદા જુદા નામ આ છે -

- ૧, સામાન્ય કાંસુ
- ૨, એન મિટલ
- ૩, ફેસફરસ-ગ્રોન્ડ
- ૪, સિલિકોન-ગ્રોન્ડ
- ૫, કેલ્ક

વગવરડ

કહેવાની બાગ્યેજ ખુશરત હોય કે જુદી
જુદી મિથ-ધાતુઓના રંગ પણ જુદા જુદા-
થેના બાન-ધાઉન રંગથી લકને મેરા લીલા
અવર્ણી રંગ સગી જે સ ચેજ કાસાનો ખાસ રંગ
છે-હોય છે એટલુંજ નહિ બનકે તેના
દકાઉપથા, કાંજતા વ મા પણ મોઢા વળા
અને ફેર હોય છે અને તેથી ખુશરી જે કે
પોતાને ફેરી પ્રમાણી મિથ-ધાતુઓખપ
છે, તે નમકી કરીને તેવજ મિથ-ધાતુઓના
વપરામા અવે

કાસુ બનાવવાની વિધિ બાદી એ નદીની
જલથો હોય તો ફનડીમા અને નદીની જલથો
હોય તો જાડીમા ધાતુઓ, વાટેલા ફેસફર
સાયે જરી કાસાની અગિને પીગવારી લો
અને પીગવા-ના પછી ફેસફર સાન અધન વડે
તેને લવારી, બાનામા ફેડીને રવી તો

એક જ જાત અને જામ ગમેતે પ્રયોગ
મુજબ મિથ-ધાતુ બનાવવામાં આવે, પણ
એ મુદી કાળજીપૂર્વક થા નાખવે જોઈએ
કે જેમ બનાવ ની ક્રિયા દર્શમાન સફાઈ
અને અવરજના રખાનાની આવરવરતા જે,
તેમ જોતે મળ ધાતુઓ તરન ચોખ્ખી અને
મજ પછી બીજી ધાતુના ભેગ વિના હોવા
એ જોતું પણ અગવળ છે એ મુજ ધાતુઓ
ચોખ્ખી નહિ હોય વા બેગવારી હોય તો

મિત્ર-રાત્રી પુનઃ ભેગા થી અને ખાનગી જાગે
આવે, હવે આપણે એ ઇનિદાસ-પ્રસિદ્ધ
મિત્ર-ધાતુના શોધક પ્રયોગો નોંધે —
કાંચુ

૧-તાણું ૬૫ તોલા, ૪ સત ૧ નોનો,
૧૫ ૪ નોનો

આ પ્રયોગ બ્રિટિશ સિક્કાઓ ૮ મિત્ર-
ધાતુનો છે

૨-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૧/૨ ઓસ

આ કાચુ પ્રાચિન કાળમાં ખીવા ખના
વરા નાટે વપરાતુ હતુ એનો રંગ લાલ-
પડનો પીળો હોય છે

૩-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૧ ઓસ

આ પળુ વાલાસ પડતા પીળા રંગની
મિત્ર-ધાતુ છે આગના ઝમાનામાં ન્દાની
‘ફુકો’ નામના માટે એનો ઉપયોગ થતો હતો

૪-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૧/૨ ઓસ

એનો રંગ પશુ એલેક્ઝાન્ડ્રાના પડનો
પીળો હોય છે ભૂવજામાં ગણિતકામના
હથાળે એ કાલામાંથી બનાવવામાં આવતા
હતા

૫-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૧/૨ ઓસ

દાતામાં મનો માટે વપરાતી આ મિત્ર-
ધાતુનો રંગ પળુ બાનાસ પડનો પીળો
રંગ છે

૬-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૨ ઓસ

હથાળે માટેની આ મિત્ર-ધાતુનો રંગ
પીળો પડનો લાલ હોય છે

૭-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૨ ૧/૨ ઓસ

રંગ અને ઉપયોગ ઉપની મિત્ર ધાતુ
મુજબ

૮-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૨ ૧/૨ ઓસ

રંગ પીળો પડનો લાલ ઉપયોગ ૫ ૬
માં માટે

૯-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૩ ઓસ

ધંડીઓ બનાવવા માટે આ કાચુ ૫૫
રંગ છે એનો રંગ પળુ પડનો લાલ હોય છે
૧૦-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૩ ૧/૨ ઓસ
રંગ ઉપર મુજબની પીળી વાદ્ય ‘ગોગ’
એ મિત્ર-ધાતુનો બને છે

૧૧-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૪ ઓસ

આ કાચુ ધંડીઓ બનાવવા માટે ઉપ
યોગી છે અને એના નંગ રાખોડી-એ હોય છે
૧૨-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૪ ૧/૨ ઓસ
રંગ અને ઉપયોગ ઉપની મિત્ર-ધાતુ
મુજબ.

૧૩-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૫ ઓસ

એનો રંગ હોય છે લેંગા જે અને એ
મોટા લટ બનાવવા માટે વપરાય છે

૧૪-તાણું ૧ નતન, ૬૫ ૭ ઓસ

આ કાચુ સફેદાસ પડતા રંગનો બને છે
પ્રાચિન કાળમાં જ્યારે કામના આગીસા
નોખાવા ન હતા ત્યારે, આજ ધાતુના આરીસા
બનાવવામાં આવતા હતા.

૧૫-તાણું ૭૪ ૩ ઓસ, ૬૫ ૧ ૧/૨

ઓસ, રીસુ ૬ ઓસ, સુ-મા-ધાતુ ૪ ૧/૨ ઓસ

આ પ્રયોગ જર્મનીના રીયની શોધ છે
શોધકનો દાવો છે કે આ મિત્ર-ધાતુ ઓસા
અને અલેક્ઝાન્ડ્રા મિત્રો સામે સરળ રીતે
ટક્કર કરી શકે છે અને તેથી લેબોરેટરીમાં
વપરાતા એલેનાઈટ, વતકેનાઈટ કે મીનીના
વાસળુને બદલે આ મિત્ર-ધાતુના વાસળે
વાપરી શકાય છે

૧૬-તાણું ૬૪ ૩ ૧/૨ ભાગ, ૬૫ ૫ ૧/૨ ભાગ

આ કાચુ મરાઈ રૂપમાં ધાતુ પાતળું
થઈ જતું હોય, ગમે તેવી ખારીક તરફવાળા
ખીનામાં સરળતાપૂર્વક ટાળી શકાય છે

૧૭-તાણું ૧૦૦ મળ, ૬૫ ૧૪ મળ

કાચના ગોઝારો માટે આ કાચુ મુજબ
અત્યુક્ત છે

૧૮-તાણુ ૮૧૩૧ નોના કનક ૪૬૬૬
તેના સીસુ ૧૦૬૬૬ નોના

આ-આ ૧૮ ૨૦ આ ૨૧ ૧૫-પ્રયોગ
પાપની મંગલા ૬

૧૯-તાણુ ૭૧૩૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧
મીઠા ૧૧૩૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૩૧ ૧૧૧૧

૨૦-તાણુ ૮૮૩૧ આમ કનક ૪૬૬૬
આસી સીસુ ૪૬૬ આસ ૧૧૧૧ ૨૬૬ આસ

૨૧-તાણુ ૮૮૩૧ ૧૧૧ ૧૧૧ ૪૬૬૬
આમ ૧૧૧૧ ૮૬૬ આમ મીસુ ૧૦૬૬ ૧૧૧
સુમા-પાપ ૧૬૬ આમ

૨૨-તાણુ ૮૮ ૩૧૧૧ કનક ૮ ૧૧૧ ૨
જસત ૩ ૩ ૬૬૬

આ આ ૧૧૧૧ ૨૦૧૧ ૧૧૧ ૫૫
મેડનો મોટી મોટી છે

૨૩-તાણુ ૮૬ માસ, કનક ૧ માસ
૨૪-તાણુ ૭ તેના જસત ૩ ના ૧૧
૬૬ ૨ નોના

૨૫-તાણુ ૧ ૧૧ જસત ૧૨ કનક
કનક ૮ ૧૧

૨૬-તાણુ ૬૩ મળુ મીસુ ૫ મળુ
૬૬ ૨ મળુ

૨૭-તાણુ ૧૨ નોના, ૩૦૬ ૨ નાના
જસત ૧ નોના

૨૮-તાણુ ૬૪ ૨૧૧ કનક ૧ ૨૧૧
૨૯-તાણુ ૧૦૦ આસ, કનક ૪૬૬ આ
૭ આસ

આ મિત્ર ૧૧૧૧ લાનવ્યાય કરી તેના
પતરા નાના સકાય છે આ ૧૧ પતરા
૧૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧૧ આવે છે જે તાળાના
પતરા ૧૧૧૧ ૧૧૧ આસ સાચિત થવા છે

૩૦-તાણુ ૮૪૩૧ આમ જસત ૧૧૩૧
આમ કનક ૪૬૬ આમ

આ આ આ ૧૧૧ ૧૧૧ ૪૬૬૬ પ્રયોગ
લગી ૧૧૧ મિત્ર-પ્રાણો આના બનાવના

માટે ૩૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧
મોનુસાર ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧
આ કાસી ૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧ ૧૧૧૧૧

૩૧-તાણુ ૮૮ ૩૧૧૧ ૧૧૧૧ ૧૧૧૧
૬૬ ૬૬ ૫ ૬૬ ૬૬

આનો ૧૧૧ ૬૬ ૬૬-આમ ૧૧૧ ૬૬
૩૨-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૩૩-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૩૪-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૩૫-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૩૬-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૩૭-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૩૮-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૩૯-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૪૦-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૪૧-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૪૨-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૪૩-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૪૪-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૪૫-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૪૬-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૪૭-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૪૮-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૪૯-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૫૦-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૫૧-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૫૨-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૫૩-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૫૪-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૫૫-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૫૬-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૫૭-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧
૫૮-તાણુ ૮૩૬૬ મળુ જસત ૧૧૧૧

૮૨-નાણું ૮૮ ઓસ, કસબ ૯ ઓસ,
જસત ૨ ઓસ, મીઠું ૧ ઓસ.

૪૩-નાણું ૮૮૩ે આગ, કસબ ૫ ભાગ,
જસત ૨૦૩ે ભાગ, નીચું ૨ ભાગ

૪૪-તાણું ૯૦ કવાટર, કસબ ૯ કવાટર,
સીચું ૧ કવાટર.

૪૫-તાણું ૯૧ ગણ, કસબ ૯ મણ

૪૬-નાણું ૮૫ તોના, જસત ૧૧ તોના,
મણ ૪ તોના.

૪૭-તાણું ૧૪૬. ૨તમ, કસબ ૧૮ રતમ,
જસત ૧૦ રતમ, મીઠું ૭૨૬ રતમ

આ નથા ૪૮, ૪૬, ૫૦ અને ૫૧મા પ્રયોગ
પ્રમાણે જનતું કાચું કાનમે માટે ખાસ છે,
કારણ કે આ ગિમ-પાત્ર ખૂબજ કાચું હોય.
કાનસાળી ખનાવટમા તેાખડને જલદે વાપરી
મકાય છે. અન્યત્ર, એવી કાનમે છુંડી એમ
ખાસ તે માટે તેને 'કંપોઝિશન ફાઇનમ્'
(Composition Fines) કહે છે

૪-નાણું ૧૨ ઓમ, કસબ ૨૦ ઓમ,
જસત ૧૦ ઓમ, મીઠું ૮ ઓમ

૪૬-નાણું ૫૭ ભાગ, કસબ ૨૮૩ે ભાગ
જસત ૭૮ ભા, મીઠું ૭ ભાગ

૫૦-નાણું ૧૧૩ે કવાટર કસબ ૩૧
કવાટર, મીઠું ૮૩ે કવાટર

૫૨-નાણું ૭૩ ૧૦ જસત ૮ ૮૦, કસબ
૧૮ ૮૧, મીઠું ૮ ૮૦

આ નથા ૫૨, ૫૦, ૫૧ અને ૫૨મા પ્રયોગ
પ્રમાણે જનતું કાચું કાનમે માટે ખાસ છે,
કારણ કે આ ગિમ-પાત્ર ખૂબજ કાચું હોય.

૫૩-નાણું ૧૧૩ે કવાટર કસબ ૩૧
કવાટર, મીઠું ૮૩ે કવાટર

૫૪-નાણું ૭૩ ૧૦ જસત ૮ ૮૦, કસબ
૧૮ ૮૧, મીઠું ૮ ૮૦

આ નથા ૫૩, ૫૧, ૫૨ અને ૫૩મા પ્રયોગ
પ્રમાણે જનતું કાચું કાનમે માટે ખાસ છે,
કારણ કે આ ગિમ-પાત્ર ખૂબજ કાચું હોય.

૫૫-નાણું ૭૩ ૧૦ જસત ૮ ૮૦, કસબ
૧૮ ૮૧, મીઠું ૮ ૮૦

એક મરણ ઉદ્યોગ

પુઠાના બાકસ -

નિચ દિનના ઉપયોગની મેંકડો નહિ
દસરો મીઠો બની છે, જેમની પેઢાંગ માટે
ડબ્બા વા બાકસની યુક્ત પડે છે વા ને
વપરાયો દિવાજ છે એ ડબ્બા વા બાકસનો
ઉદ્યોગ એમની મંજૂર અપતને લીધે જેમ
હીક હીક નકાવત છે, તેમ મરણ પથ છે.

મૂળ જનાવટની દષ્ટિએ જોતાં, એવા ડબ્બા
વા બાકસ જે મીઠોના અને છે: (૧) પુઠાના
અને (૨) પતરાના. આપણે, બેથક, અદિ.
પુઠાના ડબ્બા અથવા બાકસનીજ માત લખ્યું.

પુઠા મુખ્યત્વે મે પ્રકારના હોય છે.

૧, કાડ' બોડ'

૩, રટ્ટો બોડ'

કાડ' બોડ' એટલે તે પાનમાં પુઠા, જેની
એક બાજુ રંગીન અને લોસી હોય છે અને
બીજી બાજુ મરેક અને ખરબચડી એવાં
સદમ્મ બોળ વત્તા પાનમાં પુઠા આવે છે ખરા,
પથ તેની જગાજ-પાનમાં ઘણીજ બોળી
હોય છે, અને તેથી તે અંગે લંબાણની યુક્ત
નથી. આ પુઠા મોસના બાવે વેગાય છે,
અને રટ્ટો બોડ' એટલે તે ખાખી રંગના
દરકાછને પરિચિત પુઠા. જે પાતળા કાડ'
બોડ'ની જગાજથી થયે છે, ઈંચ વા તેથીય
વધુ જગાજ લગીત આવે છે, અને રટ્ટો
રેક કામદીને તથા પુટક તથા હંદરવેટના
બાવે મળી સહે છે

કાડ' બોડ' ૨૨ ૩ ઈંચ પડોળા અને ૨૮ ૩ ઈંચ
સાંઘા માપના આવે છે, અથવા રટ્ટો બોડ' ૨૫
ઈંચ પડોળા અને ૩૦ ઈંચ સાંઘા હોય છે અને

(૧) જગા કાડ' બોડ' ૫૫ આવે છે ખમ,
અને તેજ અમળ પથુજ બોધ છે

તે પોતાની મોટી વતી બાંધીને દિસા
૬ રતની ૩ રતની ૫ રતની ૬ રતના
૭ રતની ૧ રતની ૧૩ રતની ૧૩ રતની
૧૬ રતની ૨ રતની ૩ રતની ૨૩ રતની પુરા
તરીકે ગોળ માથે છે

પુરાના બાકમની પનાવટ એક કળા અને
શાસ્ત્ર છે જે શી ના માટે રૂપરૂ શિક્ષણ અને
અનુભવ હોય છે આપણા મરીય દેશના
મળ્યા બીજી સંસ્કારના કળાઓ અને સામ્રાજ્યના
શિક્ષણો કમોગ જ હોયરત નથી ત્યાં આ
કારીગરીના શિક્ષણ-નમધની વાનજ કમા
કરતી ન વતી એ માટે આપણી વતની
ભારાઓમા કલ્પ નાનવાપાન સાહિત્ય પ્રત્ય
યધુ છે કે જેની વિનાએ લેવાય પરિણામ
અધિ કન્ય રૂપરૂની નજરે આ ઉદ્યોગની
રૂપરૂમા હોરી એ સનોન માનવે પડશે
કારીગરીના પુરી મમજીતી માટે આ અમેત્રી
ગિતોમા વાચરી જોઈએ આ કોઇ બાકસ
જનાનનારને ત્યાં રહી થેકુ થપ્પ કામ કરી
લીખનુ જોઈએ

જનાવટની હારે પુરાના બાકસના ઉદ્યોગ
ને વિભાગોમા વહેલી સકાય છે

૧ હાથ કારીગરીના ઉદ્યોગ

૨ વાર્નિક સાધના સહિતનો ઉદ્યોગ

કહવાની કુદરત ન હોય કે પછેનો વિભાગ
એવો નાના પડા પર ના અને તરત એકી-
વા એમ કહે કે નહિ જેની-પુછમા મળ
સકે એવો ઉદ્યોગ બાંને વિભાગ એટલે
મોળા પાયા પડના મોળી મુજી રોકતો

(૨) આ વગર અક પુરાના દોઈ અને
દિસાએ દર દરવરે કેટલા પુરા માથે તેની
મળુરી સરનાયી કરી સકાય છે દાખવા રૂપે
૧ રતની પુરા રોક દરવરેમા ૧૨૨ થરે, જ્યારે
૧૩ રતની પુરા એક દરવરેમા માત્ર ૭૩ થરે થશે

ઉદ્યોગ જેની જેની સમિત જેની બાકસના
મોટી વતી બાપન તેવા પાયા પર એ સર
કરવો જોઈએ

હાથ કારીગરીના ઉદ્યોગમા સાધનો વગર
એળા જેની છે નધારેમા રનારે પુરા કાપના
માટે એક ઉદ્ગા કેવી કે અપ્પ માત્ર માટે
પુરા માથે પુરામા સગી પાડના માટે નિશાળ
અને છુટી ધારના કોળા એમાર માથેમા
સાધા પર નાકા મારવા માટે થોડાક કોરો
તથા સાધા પર ચોટાકા માટે કપડા તે
ઘોડી કાતરણ અને બાકસની અદર તમા
ઉપર લગાડવ માટેના યોગ્ય પ્રકારના કામગી
હેવ તે બસ

એ ખાતે છે કે હાથ કારીગરીથી બાકમ
જનાવટા જેમ મિલનત વધુ પડે જ તેમ
માથમાથ સહજ સજ દેર પડી જાય છે
જો કારણે કઈ ધરી દર રીધા જવા
પડે તેમ નથી હાથ કારીગરી અને અનર
હાથ કારીગરીના તેમા ન સહાય આપના
સના વતી અસનરિત હિ ના મુશ્કિત
હોય છે જે વગર-કારીગરીએ સરનાક નાકો
સકાય છે એવનજ નહિ પણ એ જેની
અધ છે અને એ કમ્પના લા વાગુ વડુ પાન
આપનામા આવે તે બાકસ નાકસની
મજદુરી ખૂબજ મુઝી પડી જાય અને તે
બાકસ ઉચ્ચ પ્રકારના કાકમે મિલ નાકો
કમ્પમા પચવે નહિ

હાથ કારીગરીથી કાકમ નાકસ માટે
સૌથી પચેક કામ માથેમા મારનારે એ ના
પુરામાથી પુરાના કમ્પા પ્રકારને એ કામ
લાગે છે તે સહેલ પળ તે બાકમ માથે
લે છે પુરાના કમ્પ તે મમે તે સમ્પ કરી સકે
છે પરંતુ આખા પુરામાની જેની રીતે કમ્પા
પાડના કે જેની કમ્પા નધુ પ્રાપ્તમા થય
અને નકામી મથત થા તે મિલનન નાકો

યા નદિ જેની નીકળે, એમ કરી જાણે તેજ
ખરો કારીગર નેની કામ કરવા ધરજનાર
સખમે એ સંબંધ ખાસ ધ્યાન મળવું જોઈએ.
આખા પુઠામાંથી અમુક માપના કટકા કરતાં
એક યા બીજી રીતે કટવા કટકા પડે છે,
તેની ખરાબ ગણતરી કરી, પછીજ કટકા
કરવા જોઈએ. ઉતાવળમાં જેમ તેમ કટકા
કરવાની મુખામિતી કરી ન કરી જોઈએ.

પુઠાના કટકા કર્યા પછી, તેનાં બાકમ
જનાવવાની ખરી ક્રિયા શરૂ થાય છે. કાર્ડ
ગોડના બાકસ જનાવવાના હોય તો એમાં
ખુલ્લો સદગતા પડે છે, કારણ કે કાર્ડ ગોડના
કટકામાં માપસર ભૂટી ધારના ઝોઝાર વડે
દાઢથી સળ પાડી છેવટના છેડાને સાદીથી
ચોટાડી લેતાં, બાકસ અર્ધ-તેવાગ ચમ્બ નળ
છે પાછળથી તેને વચ્ચેથી પોકળ કરી, ઉપર
નાચેના દાઢણ તથા તળિયાને વાળીને અંદર
ખરેલી દેતા, બાકસ તેવાર ચમ્બ નળ છે.

* * *

પુઠા ગોડના બાકમ જનાવવામાં કટાકટ
વધુ છે તેનાય માપસર કટકા પાડી સીધા
બાદ, માપસર સળ પાડી, બાકમના ચેગ
આકારના પુકું બાગી, માંધાઓ અને ખૂણાઓ
પર કપડાની કટકાઓ ચોટાડી દેવામાં આવે
છે અને પાડી-ને મુનના બાદ-નેની અંદર

(૦) પુઠાના કટકા દાખ પડે કાપના તલોદ
વધુ થાય તથા ચક્રધી ન કપાય એ કુદરતી
છે એના એક ઉપાય એ વનુ છે કે કાર્ડ પળ
કાગરીની દુકાને જઈ, કાચ કાપનાર ચત્રમાં
કટકા કરી લેવા અત્યંત, એ બદલ ચોટાક મેના
કાનદીને આપવા મોકલો.

(૧) ના સળ પાડવાની એક બીજી રીત એ
છે કે જે પ્રમાણે સળ પાડવા દોષ તે પ્રમાણે
ઝાપકામમાં જવાતા વનુ માપસર કટકા
કરાયી, માપકામના ચત્રમાંથી સાદી સંજ્ઞાવાર
રોકરો કાઢી નખાવી, સદગ વમારે દળાખૂણક
તદન સારી રીતે ઝાપકામનાજ એ સળ પડાવી
લેવા

અને ઉપરથી યોગ્ય પ્રકારના કાગળો-ચોગળાં
બાકસ તેવાગ થાય છે.

અલગત, રૂઠો ગોડના બાકસ બે વાગણાં-
મુગ બાકસ બુકું અને તેનું દાઢણ બુકું-
જનાવવામાં આવે છે, અને તેથી તે એક
બીજાને બંધમેરના આવે તેમ માપમાં સદગ
ન્દાના ઘોટા રખાય છે. એ બધી વિગતો
અનુસરે સમજી સકાશે.

ધરજ હોય તો પુઠાના બાકમ એકજ
બાગમાં-દાકણ સાથે ચોટાડેયું હોય એવી
રીતે-પણ જનાવી સકાય છે. એ માટે કરવાનું
એટલું જ કે, દાકણ જનાવી, તેના સાંધા પર
કપડાની કટકી યા કાગળ એવી રીતે ચોટાડી
દેવું કે દાકણ જાવ-બંધ કરી સકાય.

* * *

ઘોટા પાયા પર અને યાત્રિક પદ્ધતિયે
પુઠાના બાકસ જનાવવા માટે—

- ૧, પુઠા કાપનાર ચંત્ર
- ૨, પુઠામાં સળ અને ખાંચ પાડનાર ચત્રો
અને તેના ઝોઝારો.
- ૩, બાકસના ખુણા કાપનાર ચંત્ર અને તેના
ઝોઝારો.
- ૪, બાકમને તારથી સીવનાર ચંત્ર

—વ વ જોઈએ છે, એ ચંત્રો અનુક્રમે
રૂ. ૪૦૦, રૂ. ૧૬૪૬, રૂ. ૧૧૭૦, રૂ. ૭૭૫
અને રૂ. ૬૭૫ના આવે છે. એ મિત્રાય ચોટાક
બીજા ન્દાના ચંત્રો-ઝોઝારો વ. જોઈએ,
જેમની કામન મળી કુલ રૂ. ૬૦૦૦ જેટલી
મોકાણ તો ચંત્રોમાજ ચમ્બ નળ છે, અને
જો બાકસ પર ઝાપકામ કરતા માટે એક
ન્દાનકું ઝાપખાનું પણ આવે રાખવું હોય
તો, એમાં બીજા રૂ. ૨૦૦૦ થી રૂ. ૪૦૦૦
વધારવા પડવા

યાત્રિક પદ્ધતિયે બાકસ જનાવતાં મુગ
ક્રિયાઓ નો કાગળ તેજ રહે છે, જેનું
ચર્ણન આગળ આવી ગયું છે. તકાવત એટલે
કે, ક્રિયાઓ દાખ કારીગરીને બદલે યાત્રિક
અદાવે થાય છે

"ક્રમર": અંક ૧૧૨ મે।

मुक। भेवानो वपार

(अनुसंधान पाना १३२ ए)

(૩) હેલ્થી અને મોછ રીત બેટ-દાખ
હાજોતી છે એ રીત સ્થાનિક વેપાર માટે
હિપોગ્રી છે અને દપાન દ્વારાના વેપાર માટે
એમા કરવાનું એનુજી છે કે જુદા જુદા
પાથ માપના હિન્દ પુઠાના બામ્સો બનવાની
નેમા જુદા જુદા પાવ સાત કે દશ જાતનો
મેવો અમુક મુકેદ પ્રમાણુસર ભરી, બાક
મુતી હિપર વિરમી થા ચાર-રડી હિન્દ
લેખન વ લગાદી તેને બેટ-દાખડા નરીકે
તેવાગ કરી દો. એ હમ્મા જેમ સ્થાનિક આદકો
પોતાના રેનેકીચોને ભેગ આપના માટે ખુશીથી
ખરીદશે, તેમ બપારગામના આદકોય એજ
મકસદ માટે થા પછી પોતાના અમત હિપ
મીગ માટે દપાનથી મગારશે

સરળે જાગે હોતા નથી, કોઈ જે શેર હોય
છે, તો કોઈ જે મેર મતળજ છે, બે-દાગડાં
મુર્દર કીમતના પરવડી સહે એ પ્રમાણ
સર મેં જાગ્યામાં આવે છે

જેની માત્ર નફાની કુમા મેશાને મધી,
સારો નફાન તો એમા યાને રમાનજ
નથી દા, નફો ગોઠો વતો અવસ્થ થઈ
સહ છે

સામાન્યતઃ બેઠાં બાગના મુખે છે.
તેના જમણા બાજુએ મુકાબને દેડા વા
ખમણા બાજુએ છુદ્ધ વેશનામા આવે છે અર્થ
તેથી વેશબુદ્ધિ અર્થ વ બાદ જતાં સુદેશન
૧૨૩ અર્થ રખ રકા જેનો મોખ્ખો નહોતો
ધધામા સનેનાદથી મળે છે જે કે કેલ્લાક
નર્મોમાં તે એથીય વધુ નહોતો થા છે

ભેટ-દાખડાઓની માહિતી

ଶେଷ-ଦଶମାଦି ଲେଖନ ଶେଷ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ଆଦେଶ ଶେଷମାନ
 ଶେଷ-ଦଶମାଦି ଶେଷ ଶେଷ ଶେଷ—

મહેરાની મુઝરન ન હોય કે આ બેંક ના
અભિમાના બધી મેરા ઉઠા અરે આ
મહેરા હોય છે, જે કે અભિમાના બધા મેરા

માસિક અટકાવ.

અથ પડેય માસિકધર્મ જાણેલીના
પીઠસ નગર તરફથી મુલત ફરી ગાહ હો છે
અતુના બપો દોષો દુરે હો છે માસિક સાન
નારી રોગો નરેપતિની આ બનાવત ગળ થાળી
સોમ્યે સેવી નાદિ શીરોના હે ડાહ્યા
સમયના અપા હોયો માટે રોગો બનાવે
હો છે પદી પી થી છે ડાહ્યા

આર્થિક દુશ્વરતા બાદ લેવાથી છતાં
સુધી અર્થ રહેતો નથી માસિક નિયમિત પ્ર-
માણ રહિત છે કી રૂ ડાલી પી પી
દુખાનુયાયન કાર્મની. ન્દમનગળ. ૨૦
સુ ત એન-૨ મી. એન. અધર્શ. ૩૫૫૧

भक्त ! भक्त ! भक्त !

કુશળિ શરીરે ૧૬ બાબુ અમી, પાછળ
મુઠરાતી દરદોઢા આગે, લેતી ની ૬ મુઠ
સતી તરબુતો ઉપરાત ખુ ॥ ૧૮ ॥ યવ
મ અરેકન પામગમે ૪મામે ચાલીકલા,
આવિમે, મગલુમે, આગિમે, પાગલારે
એક બીજા ૧૬ નરસિદત, નોખે નેપ ૭
૪૮, સાંથી રાનેનગન નમિક પ્રથદ થા ૩
૧૩૦ નાનલી કીતાલેમ તંદર તા શેક મે ૬
એક આને પોમને મેમી મકન મગલે
અખો-રહેનુનન આદીમ, લાવનગ

કલકત્તાની પરીક્ષા

વાચન પર કલકત્તા કરનારે કલકત્તા ગોખળી વાપરી છે. આ તેમા ભેગ કરી છે, એ જાણવું હોય તો એ જાણવાળા જામ પર મહે કપડું ધરતે તો કપડા પર રાખેલા ડાઘ આવે તો કલકત્તામાં મીસાનો ભેગ કર્યો છે, એમ સમજાવે

કંસાની-શત્રુ

પ્રવારદર આદિ પેગિસ ૧ ભાગ, ખાડની બુકી ૧ ભાગ, મલિને ગેટો ૧ ભાગ

જોને મેળવી કંસારીએ હોય તેટલાણે ખાટો બે ત્રણ દલાડા વગી એમ કરતા કંસાનીએ ત્યાં ફરકીને નહિં.

કાચની બુકી કાચી

કાંઈ પણ કારણસર કાચની બુકી તૈયાર કરવી હોય અને કાચ દળનાર વગેરે ન હોય તો કાચનાર કાચનાર એ છે કે કાચની કટકી એને વાકીમા મુકી, લાલચોળ તપાવી, નગ્નજ હાડા પાળીયા નાખી દો કાચની બુકી તૈયાર થઈ જશે.

કાળી રાહી

વોળવડ એકરિકટ ૩ ઓસ, ફેરેસ સફેદ ૬ ઓસ, બાવળનો ચુંદર ૫ ઓસ, પોટાસિયમ બાહકોમે ૪ ડામ, કામેલ રંગ ૧ ઓસ, ૨૫૦૦ પાણી ૨ ૨૫૫

જે મિલાની બાકાની ચીજોને મેળવી મામી આંચે ત્રણ આપાને ફિલ્ટર કરી લો પછી થોડુંક પાણી લઈ, તેમાં રંગ આગળાવી, તેને ઉપલી સાદીમાં મેળવી લો

ખાંડમાં ભડકો કરવો

દાઝમ-ચુર્ણ વેચનાર લોકોએ આ ચમત્કાર કેમ કરી, દરેકોએ દિગ્દર્શક બનાવે છે

પણ ખરેખર, એ ચમત્કાર નથી, રસાયણિક મિશ્રણની બહિદારી છે

ખાંડ અને પોટાસ કલોરેટ વોળ્ય પ્રમાણમાં લઈ, વાટીને એક ત્રીગીમાં રાખી મુકો. પછી એક ડ્રોપ બોટલમાં હલકો ગળકનો, તેજાજ ભરી રાખો અને ઝુરરત વેળા પેલી ખાંડવાલી બુકી પર એક ટીપુ તેજાજ નાખતાં, ભડકો થશે

ચાંદી-પોલિશ

ધોધલા ઓક ૧૦ તોલા, પાણી ટીપોની બુકી ૪ તોલા, ચુંદરતું પાણી અપ પૂરતું.

ઘોધી પહેલાં ૬ તોલા પાણી લઈ, તેમાં સદજ ગળીનો રંગ કિંવા અદટામરીન બધુ નાખી, તેમાં ૩ તોલા ઉર્ગા ચુંદર નાખી, થોડી થોડી વાગે દલાવતા રહીને ઓગળાવી લો અને જુદા વામણમાં ભરી રાખો. પછી એક જીન વામણમાં ઓક અને ટીપોનીની બુકી મુકી મેળવી, તેમાં થોડુંક ચુંદરતું પાણી રેડી, ખૂબ મિશ્ર કરો. જ્યારે રોટલીના લોટ જેવે માવો બંધાય કે એના એક ઇંચના વ્યાસવાળા ગોળાએ બનાવી, ૨૪ કલાક લગી મુકાવા દો.

ઝુરરત વેળા બીનું કપડું ઉપલા ગોળા પર ધરી, જે તે ચાંદીની વસ્તુ પર ધસવાથી તેના ઉપર પોલિશ થશે

જંગારું

તાળાને વહેર ૨ રતલ, લાહોરી નાગ ૧/૪ રતલ, નવસાર ૧/૨ રતલ, સગ્રા અપ પૂરતો.

પ્રથમ મીઠા અને નવસારને જુદા જુદા વાગે મેકેને તાળાના વહેરની સાથે મેળવી, કાચની ત્રીગીમાં ભરી અને પછી તેમાં એટલો અરકા ગ્રેડ કે તે ઉપલી બુકીની સપાટીથી ૧/૨ થા ૩/૪ ઇંચ વધુ થાય. પછી ઓકોને બંધ

“કમર”, અંક ૧૧૨ મો.

કરીને તડકાના રાખી મૂકી, દરગાજ લાકડાના કટકા વડે દવાવના રહ્યાં જો અરડો સુકાઈ જાય તો બીજો ઉમેરો અને એ પ્રયોગ નવા લગી બની રાખે કે તામાની એકે એક રજકણ જગાના ચરખમાં બદલાઈ જાય.

બનકુશ સાથ

દિનામીના તહેવાર વેળા બાળકો આ બનકુશ સાથ માટે જો દોડવામાં કરે છે, તે જોવા જેવી હોય છે.

ગમક ૫ નોખા, કપુર ૫ લોખા સફેદો ૪ લોખા ચુદરનુ પાણી ૫૫ પૂરતુ.

પહેલી નજી મીઝોને બારીક વાગીને, બપ પૂરતું ચુંદરનું પાણી મેળવી, માવો બનાવો અને પછી ન્હાની સોગથીએ બાપી લો.

દંતમંજન

૧-પ્રાસપિટ્ટેઃ ઝાંક ૨ રતન, સાજુની જુવા ૧ ઓસ, મેન્થોલ ૧૦ મેન, થાયમોન ૧૦ મેન, ચાંચામીનો સત્ત ૫ મેન, સેકરીન ૨૦ મેન, કાર્બોન ૨૫ બપ પૂરતો, ગિનસરીન બ ૧ પૂરતી.

પ્રથમ ઝાંક અને સાજુની બુકોને વાગીને મેળવો પછી બીજી બપવામાં ગિનસરીન સિરાસ બાજાની મીઝો મેળવી, પછી તેમાં ઝાંક-સાજુની મેળવણી નાખી પૂરતી થઈ પેસ્ટ બન તે માટે મશી થાય તેવની ગિનસરીન ઉમેરી, એકજીવ કરી લો.

૨-ડેડ કોરન ૫૦ ગ્રામ, તજ ૧૨ ગ્રામ, કોચીલીઅલ ૬ ગ્રામ, કટકડી ૨૬ ગ્રામ, અપ ૧૨૫ ગ્રામ, પાણી ૬ ગ્રામ.

પ્રથમ કટકડી અને કોચીલીઅનને ચાગી, પાણી મેળવી ૨૪ કલાક રહેવા દો. પછી બાકીની મીઝો મેળવી, પેસ્ટ બનાવી, ૪૮ કલાક લગી ઠંડા દીધા પછી, થોડા મુખથી મેળવી, ૬૫ મે મા વારી લો.

નેત્રબિદુ

કમરડી ૧૨ મો, ઝાંક સફેદ ૬ મેન, ગુલાબ જળ ૬ ઓસ.

આ નેત્રબિદુ આખોવા મેળો પર અજબ જેવી અસર કરે છે.

પેન્ટી ચુંકના દસાજ

૧-તજની ભૂકી ૧ ચમચી, હાંચ ૪ ચમચી, પાણી ૫૦ લોખા.

પટ્ટની બેકે દવાઓને વાગી, પાણીમાં નાખી મેળવો અને પછી તેને અદિ લગી અરમ કરો કે વરાળ નીકળવા લાગે પછી પ્રવાહીને કંક પાકી, નિવસમાં નળુ વાર એકે મહેલક અમથ જેટલુ પ્રવાહી આપો.

૨-હીંગ ૨૦ મેન, તાંડી પી ૧૨ ૨૦ મેન, સુદ ૨૦ મેન, ચુદરનુ પાણી મદન.

૬ મેનના મીઝોમાં નનામી દિવસમાં મે મેળોઓ આપો.

૩-તજ ૧ ગ્રામ, કંક ૧ ગ્રામ, ચુંકની ૧ ગ્રામ.

બધાને વાગી દિવસમાં બે વા. ૧/૨ અમથ મુકી આપવી.

બહુબેક શોદી

૧-ચાવા (સાનુ વમરના) ૩ ઓસ લીસા કરી ૨ ઓસ, હાંચ ૧/૨ ગ્રામ, અરકના તેજાવ ૨૦ મીના પાણી ૨૬ રતન મુ ૨૫ ૧/૨ ઓસ, ચુદર ૧/૪ ઓસ.

રહે તો માવાને વાગીને પાણીમાં નાખી, ૭-૮ કલાક લગી રહેવા દો. પછી તેમાં વાંચ અને ચુંદરને લાગીને મેળવી અર્ધા કલાક લગી થીમી આંખે પકરી, પછી હોરા કરીની ભૂકી મેળવી, આંખે વધારી મેળવ આપી લો અને પછી રાત્રી કઠી પટે તપાસે માગીને નેત્રોગ અને નગ-જે પહેવામાં પાણીમાં મેળવી નાખો દોષ-મેળવો.

૭-માયા ૬ એસ, હીગ્ગસી ૨ એસ,
બાનબોના ગ્રુન્ડ ૧ એસ કોર્મોસિક એમિડ
૨૦ ગીયા, ગધકોના તેજાબ ૩૦ ગીયા, સ્વચ્છ
પાણી ૬ રત્ન, ખુ ૨૫ ૧ એસ
બનાવવા ની નીચ ઉપર મુજબ

એકીંગ પાવડ

૧-પોટાશિયમ સાઇપ્રેટ ૨ તોલા, મોડા
ગાઇબર્ન ૧ તોનો, કોર્ન સ્ગર્મ ૧ તોલો
૨-કીમ બોંક ટાટર ૬૦ ભાગ, મોડા
બાઇ કોર્ન ૨ ભાગ, એમોનિયા કોર્ન ૧
ભાગ, કોર્ન ફ્લોર ૧૬ ભાગ

૩-પરગુ મીઠું ૨૨ ભાગ, મોડા ગાઇ
કોર્ન ૨૪ ભાગ, કીમ બોંક ટાટર ૨૨ ભાગ,
ખા-૧૨ ભાગ, કોર્ન સ્ગર્મ ૧૦ ભાગ

મેસેરીયા તાવની દવા

સ્વચ્છ મીઠું (નગમ) થોડુંક વાઇ, સાફ
કદામ્બા નાળી, ધીંગી આવે ત્યાં લગી ગેમ
કે તેનો ૨૫ ખાખી ભરે થઇ નવ દવે
દવા તૈયાર છે. મીઠીમાં ભરી રાખો

મગ્રા એક ચમચી ભરી મીઠું લઇ
પણીમાં ઓગાળી, લુખ્યા પેટે આપો

દવાની અસ- લુખ્યા પેટે સારી થતી
તેા, ૪૮ કલાક લગી પાણી સિરા બાંને
ખોરાક ન લેતા, ૪૮ કલાક બાદ તડા હનકા
પારા નેતાથી અચુક ફાવેલા થાય છે

વિષમિડ

સ્પર્મેસિટિ ૪૦ ભાગ, ચોખ્ખી તાજી
ચરમી (નાડ) ૮૦ ભાગ સફેદ મીઠું ૨૦
ભાગ, મીઠી બનામનુ તેન પ થી ૧૦ ભાગ,
આન્થ્રોટ ૩૮ ખા પુરતા પ્રજાણુમાર્ગ ઓળ
ખર્ગમોટ ૨ ભાગ, ઓર્મલ આરેન્જ ૩ ભાગ
પહેલા સ્પર્મેસિટિ ચરમી અર્ને મગમવા
નેતી વાંટર થાય પા પીગળાવી, તેમા

આન્થ્રોટ ૩૮ નાળી, મન પસદ રંગ થાય
ત્યાં દવાવતા રહેા પછી નીચે ઉતારી
મેળવણી મળજ હડી પડે કે નુગધીઓ
ઉમેરી, બીજામાં ભરી લો

લોખડનો કાઢ દર કરવો

લોખડની જે વસ્તુઓ કટાઇ ગઇ હોય
તેમની ઉપર ચોખ્ખાના ઓસામણનું પાણી
લખાડી ત્રણ ચાર કલાક લગી રહેવા દઇ,
પછી પાણીથી ધોઇ કે લુછી નાખવા કાઢ
દર થઇ ગયલો જણાશે

ઝુરત લાગે તો આ પ્રયોગ કરી કરી વાર
દોઢગનાથી કાઢ પ્રેરુરો દુર થઇ જશે

સોનાની પરીક્ષા

સુરાખારનો તેજાગ ૨ એસ, અર્ક-પાણી
૪ ડ્રામ મીઠાનો તેજાગ ૧ રકુપલ

વજોને મેળવી, થીથીમાં ભરી રાખો પછી
જે સોનાની પરીક્ષા કરવી હોય તેની ઉપર
એનુ એક ગીધુ નાખતા, મોનુ ખડે દશે
તો કાંઈ ફેરફાર થશે નહિ, પણ જો તે
ખેડ દશે તો પગપોટો બધાઇ, તેનો રંગ
લીનો થઇ જશે

હાથ-માફ (Hand Cleaner)

વૉશિંગ પાવર ૩ રતન, ચનો કોર્નમીલ
૧ રતન, ટકલુખાર ૧ રતન, પૂગીસ ભુકો
૧ રતન ઑઇન સિટ્રોનેલા ૪ ડ્રામ

પ્રથમ ટકલુખારમાં ઑઇન સિટ્રોનેલા
મેળવી, પછી બાકીની ઓઝો ઉમેરી, ખૂ
મેળવી લો

ઝુરત વેળા મેતા હાથને પાણીમાં બી જવી,
તેની ઉપર ઉપરી લુકી ઢાળી, મસળીને હાથ
ધોઇ નાખો એથી ગમે તેવા મેતા હાથ પણ
સાફ થઇ જશે

શ્રીઓના જીવનમાં શ્રદ્ધાલક્ષ્મીના સંસ્કાર પુરતું નહીં માસિક

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧૯૭૭

અંક ૪ થી

સપાટક

મનુભાઈ જોષી

મહા

૧૯૮૬

આ અંકમાં

- ૧ નારીજીવનની પુનરુત્થાનો શ્રી પ્રમોદેશ ૧૪૮
- ૨ મરાઠી શ્રી સુવર્ણ તારા આચાર્ય ૧૫૦
- ૩ શ્રી ગીતાના યાદી ગાનકર શ્રી ગારદાગદન મહેતા ૧૫૭
- ૪ અભિનાશ શ્રી જાનમુદ ૬ વે ૧૬૦
- ૫ ગીતાના કા રચના મહારાષ્ટ્રી દાનાના ૧૬૧
- ૬ મેનુ તામર શ્રી રમણેશ ૧૬૧
- ૭ મેનુ ૧૭૨
- ૮ મેનુ ૨૦ સાનના અરો ૧૭૪
- ૯ મેનુ ૨૦ શ્રી ચિદિ સક ૧૭૫
- ૧૦ મહાનારાયણ નહેરુના રમણેશ સી સા તામેન દેસાઈ ૧૮૦
- ૧૧ મુનર ઉદ્યાગ બળીઆની પદોગી પ્રાર જરનાની ૧૮૪
- ૧૨ કરામત શ્રી ગારિદન નલ પત ૧૮૬
- ૧૩ બળન ખરીલી શ્રી આજન ૧૮૭
- ૧૪ ગાન-રિખાના શ્રી દન્ડમતી હોનમડના ૧૮૮
- ૧૫ રજા (આનુ વર્ગ) ૧૮૯
- ૧૬ જી-અમત ૧૮૯
- ૧૭ મોષ અને મર્ચ શ્રી પ્રીત્વિ કાન ધ જાલ ૧૯૧
- ૧૮ પુનરુત્થ પારિચય ૧૯૭

આવતે અંકે

મહારાષ્ટ્રી ન્દાનાનાનાના
 દારાગીત, શ્રી પ્રમોદેશ ગદ્ય
 ગીત અને વાન, શ્રી પ્રેમલીલા
 બહેન મહેતાએ દોરેલ શાનના
 મેનુ મહેતાના રેખાચિત્ર, શ્રી
 ના તારાસ અમરણ પડયા.
 હોનર બદ અને પ્રીત્વિ કાન ધ
 સાદની વાર્તાઓ તથા આહુ
 નરસિંહશા ખાળીના લેખનાના
 રાત રજા અને શ્રી રિદિ સક
 શ્રીઓના રોજો હોનર-રમણેશ
 અવ રમણ સમયને કારણે
 આ અંકમાં રમણેશ ધનુ રૂપી
 આનુ યદુ અને મોશમના
 શાનનાના આખી સકયા નથી
 તે આવતા અંકે આવશે તે
 ઉપતાલ નો મહત્વાન મજમુ ર
 નો આપણા પ્રતો ઉપનાના લેખ
 અને શ્રી નવવત્સલ વિવેચની
 દારમકથ તથા શ્રી અનાન વ
 નાથ વાન નસીર રીડ કુટાટી
 કાવ્ય, નોન પુનરુત્થ પારિચય
 અને રૂપી જીવનની મ દિતી મ થે
 લાજવિભાગ પાપ અરુદો જ
 સુદર ચમ

સેક પુનરુત્થ સાથે વાર્ષિક લગભગ

રેશમા

અભિદશમા

પન્દેગ માટે

૪-૦-૦

૪-૮-૦

આઈ ગીતી જ

‘શ્રીજીવન’ કાર્યાલય : જયેન્દ્રનાથ : અમહાનાંક

*

૩ મક લગભગ લેખનાના રમણેશ મુજબ અથવા કાર્યાલય ગાંધી રસ્તો અમહાનાંક

યુરોપિયો એટલે વેપારીઓ. તેમની 'વેપારી કુનહ' ખરેખર, નકલપાત્ર હોય છે.

લખુખા સળો વેપારી શ્રેણીમાં જે નળિયાઝાટક ફેરફારો થયા છે, તેમનો એક ફેરફાર કાચા માલની કીમત, મજદૂરી અને બીજા અર્થોએમાં આવેલા ફાજો પશુ છે એને પરિણામે ફરક માલની પડતર કીમત લગાઇ અગાઉ જે હતી, તે કરતા હાલ ૧૫થી ૨૫ ટકા જેટલી વધી ગઇ છે એ વધારાને પડાંગી વળાયા ધણાકાએ પોતાના વેચાણ ભાવોમાં વધારો કર્યો છે, તે કેટલાકાએ વેચાણ ભાવ જુના કાંઈમ નાખી લગાઇ પહેલાં તેઓ જે ખાસ લાભો આપતા હતા, તે હવે આપવા બંધ કર્યા છે.

હિન્દમાં પુષ્કળ પ્રચલિત થયેલી અને મામડે મામડે વેચાતી એક જનારના બદલાય એમજ બન્યું છે લગાઇ પહેલાં એ માલના જનારનાઓ પોતાના આદરને-તેઓ માલની ઉપર ચોટાડેલી કુપન સાથે અમુક પૈસા મોકલે તે-એક ખાસ બેટ આપતા હતા લગાઇ થતાં, જ્યાં મૂળ માલની પડતર કીમતજ વધી ગઇ, ત્યાં આ બેટ-જે પશુ હવે લગભગ બમણી કીમતેજ મળી સકે છે-કયાથી આપો સકે ? તેથી, કુદરતી રીતેજ, તેમણે એ બેટ-ચોળના ૨૬ ફરી દીધી

પશુ જે વીજ મામડે મામડે વેચાતી હોય તેનો જુનો કુપન સાથેના માલ કેટલા ગમવર પ્રમાણમાં આજે મરજુદ હશે, તે વેપારીઓ ચારી રીતે કદાચ સકે છે પરિણામે, બેટ-ચોળના ૨૬ થયાનાં ખર્ચ ફરકે ફરકે આદરને પહેલે તે પહેલાં બેટ-ચોળના પ્રમાણે હજારો આદરો પેલી કુપન સાથે પૈસા મોકલી, બેટ માગે એ કુદરતી છે એમ થતા, કમ્પનીને ગમે કર્મ થઇ પડે છે કે તે પોતાનાં કુદરતે એવા મીઠે અમલવે કે નેચા તેઓ વગરિયનિ અમલ સતોય પામે અને આદર નરીકે ચોળુજ રહે.

તમે શું ધારો છો ? કમ્પનીએ શું કર્યું હશે ? પૈસા બદલ બીજી ચીજ મોકલે હશે ? પૈસા પાછા મોકલ્યા હશે ? અને જો પૈસા પાછા મોકલ્યા હોય તો પૈસા પાછા મોકલવાનો અર્થ તો કાપીજ લીધો હશે ને ? નહિ, એમ નહિ કમ્પનીએ જે કર્યું તે એ છે કે—

- ૧, મુજ પૈસા પાછા મોકલ્યા,
  - ૨, પૈસા પાછા મોકલવાનો અર્થ આદરના પૈસામાંથી કાપી લીધો નહિ, પોતેજ ઓગળ્યો અને—
  - ૩, વધારામાં, આદર એ પૈસા કમ્પનીને મોકલ્યા તેનો આદરને જે અર્થ થયો હતો, તે પુરેપુરો મળે આપ્યો.
- માનો યા ન માનો, તેવી આ વાત છે ને ? પશુ યજ્ઞન રાણો, એ તર્કન ખરી વાત છે. સમિતી માટે વાંચો એ કમ્પનીનો પોતાનો તે પત્ર, જે તેણે પૈસા પાછા મોકલતી વેળા આદરને લખ્યો છે.—

Dear Sir/Madam,

Special Offer.

With reference to your favour dated .. .. . enclosing...annas in stamps for a, ..., we very much regret to say that, under the present war conditions, we have been obliged to suspend the special offer, so return herewith your remittance, together with extra... .. annas in stamp to cover the cost of your application to us.

Apologising for the inconvenience caused

Yours faithfully,

છે નહિ, આ વેપારી કુનહ હવે કયો નમજદાર આદર એવો હશે, જે અસતોય પામે ?

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણરૂપે

૧

આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકા-
લય ખાતાએ પુસ્તકાલય માટે મંજૂર
કર્યું છે

૨

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના રાજ્યપાલ ખાતાએ શાળાઓમાં
પ્રનામ અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે

૩

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુખ્ય
ધનાકાના સરકારી રાજ્યપાલ ખાતાએ પ્રાથ-
મિક, માધ્યમિક અને ટ્રેડિંગ સ્કૂલોની
શિક્ષકોની સાપ્તેમિકો માટે મંજૂર
કર્યો છે

૪

આ પુસ્તકનું 'આમુખ' શ્રી કર્મ
વેપારી મંડળના પ્રમુખ શ્રી હંમદશી ધર-
મણી સહકર્તા છે

૫

આમુખમાં મળેલ બીજી ગુજરાત
પુસ્તકાલય પરિપદે આ પુસ્તકનો પહેલો
ભાગ સારા પુસ્તકાલય ગણ્યો છે

૬

આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની રૂબ
(પરીક્ષ) નકલો વડોદરાના શ્રી રામ
શિક્ષકોને ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૭

આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે એક
સુપ્રસિદ્ધ આગમિક અને માસિક પત્રોએ
સારામાં સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે.

વેર બેઠા પૈસા હમાવા

આજેજ મળાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

વિધ્યાલયો અને અનુમતીઓએ લખેલા વિવિધ
લેખકોના હુન્નરોની ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના, ૭૫૬ એંગલ કાગળ, સાચી

ગુણ સુન્દર છપાઈ અને આકર્ષક

ગેજ-૫૫ છપાઈ

કમત માત્ર ૪ રૂપિયા

(૧૦ પી ૫૦ ટાપાલ ખર્ચ)

૧૦ આના ભાગ)

મંગરવા માટે લખો -

સંભાવક, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

૧૯૨૨ સીલોંગરા (અમર-૩૨૨)

વધુ ખાત્રી માટે અભિપ્રાયોની પાંત્રક મળાવો.

વેપારના દસ નિયમો

ખી. ગામીનસને વેચાણ વધારવા માટે દસ નિયમો નક્કી કર્યા છે. એ નિયમો આ રીતે—

(૧) તમારો એક ધ્યેય નક્કી કરો અને પછી એ ધ્યેયને પહોંચી વળવા દરરોજ ખુબ મિલનત કરો કશાએ વિધિથી નામીપાસ થતા નહિ. ગમે તે જોગે તમારા ધ્યેયને પહોંચી વળવા પ્રયાસ કરતા રહેજો.

(૨) આજે થઇ સકે તે દરેક કામ આવતી કાલ પર મુજબતી રાખવાની ટેવ રાખતાજ નહિ. તમારા સમયનાં પળેપળતો પુરેપુરો ઉપયોગ કરો. સાચેજ, તમારો કીમતી સમયજ તમારી ખરી પુણ છે.

(૩) દરરોજના કામનું સંજ્ઞાન અને કાળજીપુરક પ્રોત્સાહ જનારી, તે ૫૦ ચોક્ક સામગ્રી અમલ કરો એ નક્કી કરેલા પ્રોત્સાહનો વેળાજા જાહેર જાહાનાએ કાદવાની ટેવ ત્યાગી દેખે કારણ કે જે તો તમારી નમજાહની અકબકિત સનદ થશે.

(૪) સોમ કાર્ય કરવાની ટેવ પાડો. કંઈજ જેના સોદાઓથી દુર નાસતા ના એ ગમે તેવા કાર્ય હશે તો પણ અમુક દિવસે નજા પણ હશેજ એમની સ્થિતિનો અભ્યાસ કરી, તે બાબતો લાલ યો અને ગમે તે જોગે સફળતા મેળવો. એક વેળા સફળતા મેળવશે તો પછી એવા ૧૦ આડકોમાના ૯ તમારા હાથેસના અદક ધધ રહેશે. આવા 'કંઈજ' આડકો સધેનો તમારો સંજ્ઞ તમને ખુબ મદદકર્તા થઇ પડશે.

(૫) આડક સથે નકામી ચર્ચા કે વાદ વિવાદ કરતા નાહ. એમજ માનો કે તે હમેશા ખરા છે વિત્તકોપણે તેના વાધાઓ પર પુગલું બાન આપો. તમારો મિત્રજ ગુમાનશી નહિ. મિત્રજ ગુમાવવાથી તો તમારે વેચાણ છુટશે, એટલુંજ નહિ બલકે તમને શારીરિક અને માનસિક દાગી પુગશે હમેશા સાત અને ખુબ સ્વચ્છ વેળો.

(૬) કાર્ય...કાર્ય... અને કાર્ય કરતા રહે. કાર્ય કરવાથીજ સફળતા મેળવી સકશે મોકર તરીકે કામ કરતા હો એમ દરરોજના બરાબર આઠ કલાક કાર્ય કરતા રહે. આજસ ત્યાગી કાર્ય કરતા રહેશે તો નિષ્ફળતા તમારાથી દુર વાગશે.

(૭) હજુ મેસ સફળતાનોજ વિચાર કરો અને એવુંજ વર્તન દાખવો નિષ્ફળતા જેવા શબ્દને મગજમાં પેસવા દેતાજ ના.

(૮) નિષ્ફળતાનો ભય ત્યાગી દો. સફળતા મેળવવાનો અડગ નિશ્ચય કરી લઇ એજ રીતે કાર્ય કરતા રહે, જેથી તમારા વિચાર, વર્તન અને વાણીમાં સફળતાનીજ છાપ પડે.

(૯) જે માલ તમે વેચતા હો તેનો સારો ઉકાવ નહિં થાય તોય નિરાશ થતા નહિં. બારીક અભ્યાસ કરી કારણો શોધો. પછી એમનો રોગ ઉપચાર કરો. વાદ રાખો, દરેક મુશ્કેલ માટે એક ચોક્કસ ઉપાય હોવ છેજ.

(૧૦) જ્ઞાતી પુરાણી કહેવત "યોગ્ય નહ એકજ વેળાએ મળે છે" મિશ્કુલ માનતા નહિં. વેપારમાં દરરોજ તકો મળતી રહે છે. નવો માલ, નવી વસ્તુઓ અને નવી શોધો દરરોજ જગતમાં આવતી રહે છે. તમારે લાલક માલ કોઇ પણ ઠેકાણે હશેજ. એને શોધી કાઢી, અદલપણે કાર્ય કરવા માંડો અને નિશ્ચય સફળતા તમને વરજેજ.

આંખો-ની-નમત

ખાત્રોવાલો ચોખ્ખો માલ, એટલે આજા જમરાઇ મોતીનો જનાવેલ સુરમો વાપરો ચોક્કસ ફાયદો કરે છે.

કીમત તોવા ૧ના રૂ બે (પો બુલ્ડ) મોહમ્મદ હાજી આલમદ વહાણવાલા છે. વહેવારવા મોહલા, જામનગર (કાકીઆવાડ.)

માલની પ્રસિદ્ધિ

વેચાણ માટે માલની પ્રસિદ્ધિ કરવી એ વેપારનો એક મુખ્ય સિધ્ધાંત છે. વેપારી દૃષ્ટિએ માલ ખરીદના પ્રેરનારી અકસીર રીત પ્રસિદ્ધિ છે.

માલની જ હેમતના ત્રણ પ્રકાર છે એક પાછળ પછી ખર્ચ વિનાનો પહેલો પ્રકાર 'દેખાવ બારી' છે. બીજો પ્રકાર દરત પત્રોને છે જેઓ વર્તમાનપત્રો કે ચોપાનિયા વાચના નદિ હંચ તેઓ માટે આ પ્રકાર છે છેલ્લો પ્રકાર વર્તમાનપત્રોમાં જાહેર ખર્ચ આપવાનો છે. આ પ્રકાર છેલ્લા બે પ્રકારો કરતા વધારે ખર્ચાળ છે, જો કે એનું ફળ પણ વધારે લાભદાયી છે.

"દેખાવ-બારી"ના ખર્ચ વિનાનો ઉપાય ધીકતો વેપાર કરવા હચ્છનાર દરેક દુકાનદાર અભાવવેળા જોઈએ. કારણ કે દરેક દુકાનદાર સહેલાઈથી "દેખાવ-બારી" પ્રાપ્ત કરી સફળ થઈ શકે છે. હકીકતમાં રાખવા જેવું છે કે સારી રીતે માલ ખતાવાય તો તેનું તરત વેચાણ થાય માલનો આકર્ષક દેખાવ થાય તો અકસર વેચાણ થઈ ગયું સમજવું.

આધુનિક સમયમાં, ઘણી ખરીદકાનોમાં અનવાળા માટેની બારીની ઝુરિયાત, 'દેખાવ-બારી'ને મળતી આવતી અને જેમાં જનાર આવનારની નજર પડે તેમ માલ ગોઠવે હોય તેવી, 'દેખાવ-કબાટ' કરતાં ઝાણ મળાય છે.

મને કહે છે બારી હવા ઉઘસ આવવાના સાધન તરીકે વપરાતી હતી, તે આજે માલનો દેખાવ કરવાના સાધન તરીકે વપરાવા માડી છે. આ પરિવર્તન સુચી જતા નિવચરણ છે.

દેખાવ બારીની પ્રગતિ કેમ થઈ, વિચિત્રતા વધા એક હકીમની દુકાનની દેખાવ બારીની પ્રગતિનો નમૂનો આપું છું.

એક વખતે એક હકીમને એક કદબાના ઉદ્યોગી. એ કદબાની શી હતી ? એટલીજ કે "હુ, લાતા, લુગડા, લીલા, વ. વ. મનોહર રંગનું પાણી ન્હાની બાટલીઓમાં બરી બારીમાં મુકું તો મ્હારી દુકાન બીજા બધા હકીમોની દુકાનો કરતાં વધારે સુંદર દેખાશે."

તેણે તેમ કહ્યું. એનું પરિણામ એ અત્યંત કે શોભાવમાન બારીએ ઝાહેરાતનું કામ કરવા માંડ્યું બારીએ સૌથી પહેલાં દુકાનદારના હરિદ્વારે આકર્ષણ પછી હકીમની આ નવાઈ જોવા સહેરના લોકોને લક્ષ્યાત્મક.

પેલી બારી આગળ આવે દલાડા લોકો ટોળે વળી રહેતા. ખસ હવે તે માણસનો ખેડો પાર હતો.

ધીરે ધીરે આ ઝાહિરાતનો પ્રકાર બીજા હકીમોની ધ્યાનમાં આવ્યો. તેમણે એનું અનુકરણ કર્યું.

આ પદ્ધતિ અમુક સમય સુધી ચાલુ રહી ક્રમે ક્રમે કાચની રંગીન શીશીઓ સુશોભિત ગોળાઓ અને બરણીઓમાં ફેરવાઈ ગઈ. આખી દુનિયામાં આ પદ્ધતિ હકીમોની એક જાતની નિશાની થઈ ગઈ.

આપણા હકીમે જોયું કે બધા હકીમો તેની જેમ રંગીન શીશીઓ રાખતા થઈ ગયા. હવે કયો ઉપાય અભાવવે ?

રાત્રીના વખતે જોમિયો બને, તેના માલકાને દુકાનનું રચાન વાદ રહે અને ત્યાં આવતું સુગમ પડે જવા હેતુથી તેણે એક રાત્રે શીશીઓ પાછળ બારીમાં દીવો મુક્યો. આથી રાત્રીના ગાઢ અંધકારમાં તેની બારી પાસે રમણીય આંખો રંગીન પ્રકાશ છવાઈ રહ્યો. પડેલાની રીત કરનાં આ રીત સંધેરેની હતી. એથી ઘણો ફાયદો થયો.

પત્રી તો ‘દેખાત ખારી’નો ઇલિદાસ
ખાંજી અંક પગથિયું ઉપર ચડ્યો. જો કે
તેણી કંઈ ખાંજી ફેર ન હતો. રંગીન
શીશીઓને બંધે ખાંજીમાં ફુકાનમાં વેચાતો
ચાલ મુકાન લાગ્યો.

હકામના આત્માએ તેની શુદ્ધિને પ્રશ્ન કર્યો
કે, “જો મનોહર રંગની શીશીઓ મોનારન
આકર્ષા એકે, તો ચોગ્ય પદ્ધતિએ નાદવેલી
દવાઓ કેમ ન આકર્ષા સકે ?”

શુદ્ધિ આ ઉત્તર આપ્યો “અખતરા વરી
જે”

અને એક વિસ હકોમે દવાઓ કઠાટ
અને થોડી પર પ્રકવાને બંધને દવાઓના નામ
અને ચુલુ વગેરેની વિગત સાથે ખારીમાં મુકા

ચાકા રખતમાં અખતરાતુ પાંચામ
જાણ્યું” જે આલોકેઅ હકામનું નામ પચ
સાજાનું ન હતું, તથા તન સારી પડે
ઓળખના લાગ્ય. મદવાની સુરેત બધી કે
હકામ પ્રતિષ્ઠિમાં આ પો અન તેના પ્રતિષ્ઠા
વધી તેનું વચાણુ પચુ રધુ કારણ ખારીઅ
ફોર્મેન્સમેન II ચરઅ સારી હતી

લોકો પ્રસિદ્ધિનો ચુલુ વધારે અને વધારે
સમજના લાગ્યા જડસી, સામી, કાચની
તાની તકલીઓવાળી કે વગનદાર ચોકદાવાળી
અને કામ માટે અચોખ ખારીએ તેઓનું
ધાત ખે ચુ લોકોએ ખારીનું ચાતુ મેહોહ
કે ઉત્પન્ન કર્યું

આ માગી તેજ આપણી દેખાત ખારી

(૨)

અત્રે અસનની ઝાંઘેર ખમરનો એક
નમૂનો આપુ છું તે ઉપરથી જણાશે કે
કેા મૂળ સિનિમાની આધુનિક પ્રસિદ્ધિ અને
ઝાંઘેનન ઉપન ચલા કે

ઉઠની સદી મુખી “ઝાંઘેરાત” સમનો
અર્થ જણાવતું કે “ધ્યાન ખે ચાતુ” યતો
હતો. દેખાત-ખારી”નો મુળ પેા લોકોનું

ધ્યાન ખે ચાતુ જ હતું ધીરે ધીરે “ઝાંઘેરાત”
સમ મૂળ અર્થ મુમ વી મોત વ્યાપારી
હાર્દ બંધો ઝાંઘેરાતનો અસવ અર્થ ખતારનો
જુની ઝાંઘેર ખમરનો નમૂનો નીચેઆપું છું

‘હુ કે પ્રીદાસો ફિકે ગપીદાસ દાતીને
તમે કમા તો દાકબી પર દરન થતન રહ્યો,
એવ આદિ લોક બાકી નું’ હુ જાને પેતે
સદ જરૂરે મું અમે જો પ લુ કંપા ન હામે
તો મારા તીવન દિકરા અમધામસને માટનું
નું’ માટે તમેએ તમારા જીકા માટે જરાગી
ફરે સીંગા કાની નર્ન હુ માળાનું માળ ખી
કરે મું અમે જા તમે મન અંક વરસ કુખી
કાચ કરવા ફેસા તો હારા ફળ લાગસે’

ગાળે, જામ તમાકુ, ખંડી અર્થીપુ ફાટ,
તાકી આદિ દરવારે પચુ ખી હુ વલુ હ
કેમ જે મારો મોઢે અ તમામના વરા રી
પરનાના સ’

ઝાંઘેરો વધારવા આવી ખમર એક ગમ
ખદારના મું પા પર ચોગદી હતી

આ ઉપરથી જણાય છે કે, ઝાંઘેર
ખમરનો વેપાર વધારનાર તરીકેના ઉત્પાદન
પણી લાગા સમવર્થી છે

હકામોની દેખાત ખારીની ખામત જે યો
રિન્ડોના વિકાસ અને પ્રમતિનું પદ્ધતિ પગ થિયું
હતું તે નાત પચુ આવીજ હતી મેલક અ
વખતે કોઇને એવો જ્ઞાન ન હતો કે તમા
આટનો બધા ઉપયોગ થશે

* ચૂંચાલ

“કુમર”નો ચિત્ર-પ્લેકો
કુમરમાં જપાઈ ગયેના ચિત્રને કા
વળાઈ સત્તા જાવે વેની નાખતાના છે
ફિગો માટે ગમે—
કુમર આદિસ, મુન્ન.

૩૫ શૃંગારની પરદેશી ખનાવટો

પુસ્તી લગાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ તે ૩૫ શૃંગારની પરદેશી ખનાવટો આવતી મધ્ય યુગ ગદ્ય છે. અને બીજી તરફ દિન્દમા એમાને જે માવ મવજુદ છે, તેના આવ દોડા બગલ્યા યદ્ય મયા છે !

આ સુન્દરી તક છે. ૩૫ શૃંગારને લગતી વિરિધ ખનાવટો, જેની કે. કે. કોલ્ડ ક્રીમ, ક્રીમ જેલી, ગેનો, ટોપ્પેટ પાવડન, ગોશન અને મિલ્ક, દુધ વોશ, ફતમનન, દુધ પેન્ટ, ગોમેક, પિત્તિય-ટાઈન, રૂઝ (પ્રવાહી, પાનડર અને મધમતા નાજી રૂપરૂપી), લાકમ ન્યુમ ઝિનસરીન, તિપરિટક, તરુમ અલ્ટા, વાગ મદ નાગ ક્રીમ, પ્રવાહી, બુધીગો, માથુગો ન વાગ ન્દોમ, વાગ-નેલ, વાળ-ગોશન, વાગ-નેમ્પુ, વાળને શુદ્ધિદાર ખનાવટો ૬૫, ટોપ્પેટ માથુગો, ગાય મોલ્ટ, નેલ પોલિશ, કલ્ક વ ૫૦ ખનાવવાનો ઉલોમ શરૂ કરે અને દુક અમલગા તમે મદિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશે.

કોસ્મેટિક્સ

કિંવા

શણગાર-સામગ્રિયો

એકબુજ તે પુસ્તક કે જે તમને ઉપયોગી બધી ખનાવટોના ખર્ચ પ્રમાણે મતાવતા ઉપરત ને અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પળ આવશે.

બીજી અબ્દિ ૨૬૬ પ્રોગ્રો ૧૦૦ પાના ૧૧૩ કાગળ પ્રામત રૂપિયા એક (દિન્દમા સાદુ ટ. બ. બે આગા)

[પરદેશ બે સિવિલ]

દરબાજ નમારા શરૂરતા હુમિયગે ત્યારી ખર્ચી થો યા પગાગે ગોર્ડીઆપો

કમર કોલ્ડિંગ, સોસાગ-વાડા, સુરત.

નકુકાકુ હુનરો: ભાગ બીજો

સપાદક અને પ્રકાશક જનાબ મુલજી કાનજી ચાવડા, સીતુમરાજી (૬૬ કાઉન ૧૬ પાના ૧૬૨૨૫૦૬) પ્રીમત બે રૂપિયા

‘કમર’ના વાચકોના સુપરિચિત બાઈ ચાવડાએ સપાદિત કરી પ્રકટ કરેલા જે પુસ્તકોના પહેલા ભાગની નોંધ બે વર્ષ પર આ હાઈનારે આ કાગળમા લીધી હતી, તેજ પુસ્તકોના આ બીજો ભાગ છે અને હું કહેવાને ખુશ છું કે જે હવે હેટ અને ખાસ દિલ્હિજીને સમિધ રાખી આગે ભાગ સપાદિત કરવામા આવ્યો હતો, તેજ હેટ અને દિલ્હિજી આ ભાગમાય કાઈમ રાખવામા આવ્યો છે.

આ બીજો ભાગ ૨૫૦ કરતા વધુ પાનાનું દળદાર ૩૬૫ શબ્દો છે, જેની તૈયારી પાછા ૧૪૨ નેટલા લેખકોએ ભાગ લીધો છે અને એમા મારનિરાની ખનાવટથી લઈને પ્રકાર પ્રમાણની દવાઓ અને સુખધીઓ અને અતરોની ખનાવટ લગી મળી ૬૫ પર નેટલા નુદા નુદા વિષયો પર પ્રકાશ નાખવામા આવ્યો છે, જેમાનો એક લેખ અમેઝીમા પળ છે.

આવા પુસ્તકની ઉપયોગીતા વિશે વધુ કહેવાનું હોયજ નહિ દુનર-સાદિત્યના સવકોને એને વસાનીજ લે જે એમના પુસ્તકાલયમા એક હમદા ઉમેરો યશે.

દો ન્યારે બાઈ ચાવડાની આ યોજના ૨૫૦૫ રીતે યડતર પામી રહી છે ત્યારે, આવતા ત્રીજ ભાગ માટે થોડીક મુશ્કેલી પળ કરી હલ પુસ્તકને નુદા નુદા વિજ્ઞાનવાર વહેચતુ ખુશરી છે નુદા નુદા વિષયો આ દુનરોને પોતપોતાનું યોગ્ય સ્થાન આપતુ નેહન, લેખોની વેરવિવેર એમની ઉપયોગિતાને સદર્જ બોલી કરે છે વળી પુસ્તકમા અમેઝીમા લખાણો ન લેતા, તેનો તરજુમો લેવાશે નેહન.

કહેવાની દુરત ન દોષ કે જે રૂપિયાની પ્રીમતમા પુસ્તક સાથ સોપુ છે. હું વાચકોને તેની સિફ્ટિંગ કરું.

દાદીની વાતો

લેખક જનાન વંવસજી સુદરજી કવિ, પૂર્ણ સર્વ બાલવાચન પ્રકાશન મંદિર, રાજકોટ (કર્મ કાંડેન ૧૧ પાના ૩૨) કીમત ત્રણ આના.

નરોત્તમ ભાટ મથાવસિન, ૧૯૭૫ મહાકાવ્ય દ્વામીને લગતી પાંચ વાર્તાઓ અને બીજી માહિતી આપાઈ છે, એ બાળકો રસપૂર્વક વાંચશે. કો દેખીતું છે.

મથાવસિને સ્થિત બનાવાય તે તે વધુ રસિક થઈ સકે.

નવજીવન [સાપ્તાહિક]

તત્ત્વી જનાબ અંક ‘મધુર’, અજમેર દમણજી પ્રેમક થયા માટે હું આ દિનદી સાપ્તાહિક છે નજર સામેનો અંક બાવિ મારે કીમ આસા આપે છે.

દેશરી [હિન્દી માસિક]

તત્ત્વી જનાબ શ્રીનાથ વિસારદ ગયા. દેશરીઆની ભતિયુ આ મુખપત્ર દોષ ભતિ વિષયક લેખો ઉપરાંત સામાન્યતઃ બીજી સાદિતવ પણ સારા પ્રમાણમાં આપે છે. માસિક દત્તેજન પાત્ર છે.

રોડોચ

નરસી એ એન્ટી બ્રધર્સ-પાનકોર નામ, આદ્યમદાબાદે બનાવે ‘ફૂટ ચાલુ’, ફરી અને બીજી ફેબ તથા મસાલાઆમાંથી બનાવવામાં આવેલી દોષી સ્વાદમાં મુખ લગીજ છે, એટલેજ નહિ પણ પાચન-મુશ્કેલી ધરાવે છે એક વાર એને વાપરનાર ફરી ફરી વાર એનીજ માગ કરશે, એ નકલી છે. રોડોચી બારીની કીમત ૭ આના છે, એ વાજબી કહેવાય.

લક્ષ્મી સિલ્ક અન્ડ કોલન મિસસ વિમિટક સુરતજી માસિક પાનવાળું ૧૯૪૦નું કેન્ડર નીચે પુસ્તકો મળ્યા છે. અલિપ્રાથ હવે પણ શ્રી મકરાચાર્ય, દુધ, બાલ ઉછેરના, બાલ ઉછેર ગીતમજરી, સુચિત્ર Tam bant 116 પ્રકર બાલસખા બાળક અંક, શોશન ચરિત્ર દર્શનો, મુનિસમ દિવસ રાજકરણ, વ વ.

જલદી મંગાવો

ચાડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણભૂત પુસ્તકો

રસોધાર તંત્ર

માનવ બંનતા દરેક દરેક રોગના નિદાન અને તંત્ર ઉપચારની રીતો મળવનું આ સરગ મુજરાતી બાળામા લખાયનું પુસ્તક ૧૮ આવૃત્તિઓ બેવા નમીનવત થયું છે, એજ એની સોપ્રિસ્તાની સત્ત છે એમા ૩૦૦ દરો બોળખવાની ગીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય ધરમથુ ઔષધો ઉપરાંત ૧૫૦૦ શારીરિક આયુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપુરી વિગતો આપી છે ધર-ધૈય બનાવી લકે મેનું આ ઉગ્રા પુસ્તક, ૮૭૦ પાના, પાકા કપડાની બાધણી હતા— કીમત રૂ. ત્રણ

મેડીકલ એકટીશનર

ઉપરાંત પુસ્તક જેવુજ ઉપચારની મ્થા પુસ્તક પણ સરગ મુજરાતીમા છે અને તેમા ગ્લોમેરી કિવા અગ્રેજી ડોકટરી-પ્રધુનિયે જુદા જુદા દરો બોળખવા તથા તેના સ્લાઈ કન્વાની રીતો, મિગ્રેશ ક્ષમકાપિય ની એક્ટો દવાઓ બનાવવાની માહિતી, કોડીઝ આયુર્વે કિ બનાવટોની વિગત ઉપનાન થાયે.કોમક પધ્ધતિની માહિતી તથા પ્રદનિ રાગના નાં ને કશન ચિરખી, કશન કિવા નાનુ આરનમક વિવેચન આપવામાં આયુ છે છે રો મઝો પ્રતારની અગ્રેજી પેન્ટ દવાઓ બનાવવાની માહિતી પણ છે આમ કાગળ પાનાનુ ક્ષણરૂ સમિત મુસ્તક હતા કીમત રૂ. ૨-૪-૦

નફાકારક હુન્નરો પમાગ ૧-૨

વિરિધ પ્રકારના હુન્નરોના તત્ત્વી ૫૦૦ પાના સુદર ઉપાઈ છત—

કીમત દરેક ભાગ ૧ રૂ. બે
(દરેકનું ટપાલ ખર્ચ જુદું)
વખો કમર ઓફિસ, મોદાવતવાડા, સુરત

‘કમર’ને લગતા વિચારોના પ્રશ્નોના જવાબો અને કમરનાર મુક્ત પગલ પાઈ
છે એક વેળા વધુમાં વધુ નવું પ્રશ્નોના જવાબ મળી સકશે

જાણ દ્વારા ખાનગી જવાબ લેવામાં તેો ફરક સવાર લોક પાસે આનાની
(જામાં આઠ આના અને પરદેશ નવ પેની) ટીકટી યા પોસ્ટમ ઓર્ડર
ખીડવા [વી પી ના ઓર્ડર સ્વીકારતા નથી]

૨૫૨૦-૮ પ કી લા એ રી ૩
મંદ્રા-(૧) દિવાસગીના બાકસ કારખાનામાં
ખનાની લેવાય છે (૨) એના લેવા નિયમો
છવાય છે. (૩) નામટૂટ ઓફ સિસ્ટમ
વપરાતી ચાંદી મોખખી અર્થાત બેગ ચિનાની
દેવા લેવામાં અને નાદિ કે, વેધક નિયમો
નુસંધ લેવા

૨૫૨૧-૧ પ ગ ચિચલુ-(૧) પડોગા
મોઢાની ગીલીઓ મારે પતરાના ઠાકણા ખના
વના મારે આ વેપારીઓને વખી પુઝાવશે
ફર્જીઅક્ષી અનીતોમ, ૧ની પદાખ સ્ટીન
મુંબઈ ૪, રામ એ મીનવ ના, કાગુપુ ના
દગામ, અદમદગામ (૨) પડોગા મોઢની
કાચ (૧) કીલીઓ ખનાની આંતર કારખ ના
આ છે આંગેરે અનાસ વર્કસ લિમિટેડ, આગ
ચાટી, સનાદા, ચિનાપાખી ગમાગ ખનામ
વર્કસ, ૧ અ રામચંદ્ર થેપ નેન, કલકત્તા
(૩) દિન્ડમા બગ પેપર ખનાની આંતરે ગરી
મથમની મિલ કપ છે, ૨૫ મળખી હાડવન
પેપર મેકમ એસોસિયેશન, પોસ્ટ મોઢા ૯૧૧,
મુંબઈ આંતરે ૫૧૧ વધારે કંગો તોધ અખ
કંગા વધુ પ્રોના જનાય એકી વેળા આ
પાંચ નિયમ નથી]

૨૫૨૨-૨ આ ખાટા-(૧) સ્પેક્ટ્રા
દેખના તોધક કાંચ કે પડિયાઈ દામ
દિન્ડમા જે તેમને કનલ કે. દીન્ડમાડ
પી પડિયાઈ, અદમદ મેગર, પોર્સન મેડ,

મુંબઈને નામે ૫૧ લખવાથી વધુ વિગતો
મેગી સકશે તોધ:-ખીન બે પ્રમો અરપ-
૫ છે]

૨૫૨૩ ય ટે એ-બારા-(૧) સેપ પલેક
એટને ખાતીની મેરા એનો કાષ ખાસ મુરખો
છે નાદિ (૨) દિન્ડમા મુંબઈની ખાણો દેદરા
દુન, મદરાય અને નૈનીતાલના કિલ્લાઓમાં છે
(૩) મધક માટે મેસર્સ એવાઈડ એન-સી,
૧૭ બેનફિટસ લેન, કલકત્તા તથા એમે
સિયેટ એન-સી, સી ૭ વારત બવન, ૩
ચિતર જન એવેન્યુ સાથિય, કલકત્તાને લખશે.

૨૫૨૪-૬ લા ઉપમેટા-(૧) હેમિન
રો નનારનાની વિગતો મારે જુઓ કમરને
દેકશે અંક (૨) બેરીયમ સફાઈડ ખના
વાની રીત દવે પછી છપામે (૩) ટામેટા સોસ
ખનારનાનો મુરખો કમરના દેકશે અંકમાં
છે, તે જોશે

૨૫૨૫-વાચક કંગાની-(૧) અમરખતી
ખનાવનાર મોઢા વેપારીઓ આ છે-માય-
સોર અમરખતી કમ્પની, ૧ મદર સાથિય
સ્ટીટ, બેંગ્લોર મીની, અવનામયમ પદિમલ
દેકરી, જમગોખન પેમેસ રહેર મંસુર,
એમ કે અતાર એન્ડ સન્સ પાણપુર,
બેવગામ (૨) ‘કમર’ના દપમા અંકમાં
ખનાવે માખજ ખનાવનાના પ્રયોગમાં દપ
મમ કરી, દયા ઉમેરો (૩) એ પ્રોગમા
‘મેર’ રનાની ખનાવર અમરવે

Garden, Westminster, London S W I પાસેથી મળી સકશે (૨) સુરતી બર્નર મિસ્કીટ બનાવવાનો પ્રયોગ કમરમા ઝપાથો નથી (૩) નાનાખાઈ બનાવવાના પ્રયોગ માટે જુગો કમરનો ઉપયોગ અંક

૨૫૨૫-મી ટ્રે બી દેહરાહા-(૧) લોખંડ પર નિકળેલો ટોળાં ચંદાવવાનો પ્રયોગ કમરના ઉદ્ધમા અંકમા છે, તે જોશે (૨) મોટર પર રમ ચંદાવવા માટે સ્ટ્રે પેદની મળી પદ્ધતિજ ઉત્તમ ગણાય છે એ પદ્ધતિની માહિતી માટે કમરનો ઉપયોગ અંક જોશે

૨૫૩૩-મેજ જુ ધ અગર-(૧) ઝીંક કોરોરાહડ તથા મરકચુરી કોરોરાહડ માટે જો કચ વાની, મગજાસ રોડ મુખ્ય-૨ ને લખશે (૨) મેટરની બનાવટમા વપરાતી કોઈ અમુક ધરજુગ રવરાની આપે છે અમ ત્યાં જુદા જુદા પદાર્થો મિશ્ર થયા પછીજ નવરની પથા રાપ છે (૩) જુના વરાપથી બેટરીને ફરી વાર માત્ર કરતી પ્રક્રિયા છે છતાં એ માટે આપ કમરના ઉદ્ધમા અંકમા આપેન પ્રયોગ આમખાવી જોશે

અને હવે પછી

‘કમર’ના હવે પછીના અંક મા આપવા થ રેના ખાસ દુર-રેખોની અંક દુક યાદી આ ની

- (૧) એનેમકામ કળા અને ઉદ્યોગ (૨) એસિડ એસિડ બનાવટ સજધી (૩) સ્વી સુતા ઉદ્યોગ (૪) ડરડ પારડર પ્રમાણજુન પ્રયોગો (૫) કોટલો દડા મજાવટ રિપેર (૬) કોકમ આડુ વાવેતર (૭) કોમિયમના ટેબ હુરની માહિતી (૮) ગુખસ પ્રાલી ગુખસની મનાવટ (૯) બાપખાતુ ધધાની અનુતી (૧૦) નાખાગે ટોળા હુરની રિપેર (૧૧) ફક્તરી લ રિપેર ડબલ ધ પ્રયોગ (૧૨) દોરડા બનાવવા સજધી (૧૩)

ધાતુ-પોલિશ અને પ્રયોગો (૧૪) નકતી જીન બનાવ (૧૫) નાગરવે ૧૧૫ પાન રોપળી (૧૬) નિકલો ટેબ હુરની વિગતો (૧૭) પતરાના ડબ્બા બનાવટનો ઉદ્યોગ (૧૮) પપેલા વાવેતર રિપેર (૧૯) પૂનક-નધામણી નકતત હુવ (૨૦) ફાવર ઓક બનાવ (૨૧) બ્યોરકેમિક નાઓ બાયોકેમિકની ૧૨ ફાઓ બનાવ (૨૨) મેકીંગ પારડર યુખજ પ્રયોગો (૨૩) ગાર્જેમકા કિલા નકતી માખજ બનાવ -વેપાર (૨૪) રાહ વાવેતર-ઉદ્યોગ ૪ (૨૫) લાખ ઉદ્યોગ (૨૬) વનરપાત-ખાગ વનરપ તિજોનો ધધો (૨૭) સાક બનાવવાની રીત (૨૮) સ્ક્રાખરનો લેખ બનાવ (૨૯) સેર પ્રકાર પ્રમરના મેસ માવવા (૩૦) દાધીલાતની કારીગરી કળા સજધી

આપ આજેજ ‘કમર’ના પ્રદ્ધ અંક આ લેખોનો લાભ મે લે

‘કમર’નો ૧૧૩ મો અંક

[ઉદ્ધાક મુખન નખો]
શીશાક્ષ-ગાયકામમા વપરાતા બી ૧૧ ગોક્ષલની બનાવ રિપેર
રસાયણિક ખાતરો-યુખજ પ્રયોગ
બીયાનો વેપાર-લાખ ખાજ અને પ્રાક પાનના બીયાનો વેપાર
સાથુ દાણા-વાવેતર-ઉદ્યોગ
ડ્રાઈ ક્લીનીંગ-Dry Cleaning-પદ્ધતિનો સર્વિય લખ
અલ્કો-લેક્ટ-લેટ એન્જનના લેખ વડુ પ્રયોગો
રોનાનો ટોળા-નારિ હુરના ટોળાક વધુ પ્રયોગો
કુકન ધ રે મિનુર માહિતી
બી
પ્રાંતિ ધધુ ધધુ

મુદ્રાક્ષર

ધોડાક
નમૂના

મુદ્રાક્ષર	૧૧
મુદ્રાક્ષર	૨૨
મુદ્રાક્ષર	૩૩
મુદ્રાક્ષર	૪૪
મુદ્રાક્ષર	૫૫
મુદ્રાક્ષર	૬૬
મુદ્રાક્ષર	૭૭
મુદ્રાક્ષર	

મે ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો, વાંચી જુઓ અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— ચુનાની ને વેલ્ડ ઉપચાલ પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીજૂડીઓ	
— આટલુ જેવા કે:—કતરીફલ, જવારિમ, ખમીરહ, યાકૂતી વિગેરે.	
— પાક (ફલવો),	— રિક્કડી,
— ગ્રાળી	— મુખમા,
— ચુખ્ડ,	— મરમત,
— અકુર,	— ભરમ
— મુખમા	— અત્તર,
— દંતમંજન	— સાબુ,
— તેલ,	— ફરફરી,
— કેમર,	— અગર,
— ખરાબ કપુર,	— લોશન,
— મલમ	— ગિલાછન,
— ગ્રાળા ને છુટલા ઝવેરાન,	— અંખર,
— શોના ચાંદીના વસ્ત્ર,	— મેલવાઈ, વગેરે
— દરેક બાતના ઉકાળાના પડીકા	— રંગદાર મહુંડી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાનાં મુઘને સિહત.

રાની તાલાબ, સુરત.

વર્ષ : દશમું

માસ : પાંચમો

અંક : ૧૧૩ મો

કે મ ર

મે ૧૯૪૦

—: લવાજમ :—

કિન્દ : રૂપિયા ત્રણ

ખર્ચા : રૂપિયા સવા ત્રણ

નિદેશ : શિક્ષિત છ

ચિત્રો

કાનરજી-પંત્ર	૧૮૪
ગોટી-પંત્ર	૧૮૫
કાંઈ કલીનિંગ પંત્ર	૧૮૩
વર્ક-પંત્ર	૧૮૪
વરાળ-કાપટ	૧૮૬

ગુલાબી ચાહની સુગધી	૧૯૩
મસાતા ગજાનો ઈલાજ	૧૯૩
ચમત્કારીક પ્રવાહી	૧૯૩
ચારી-પોલિશ	૧૯૪
જી નાજુફ કરનાર દવા	૧૯૪
ડાય ધાતુ	૧૯૪
તાવની દવા	૧૯૪
ટ્રાસાર્ક મધુ	૧૯૪
પેન બામ	૧૯૪

હીરા-પોલિશ	૧૯૫
બીયાનો વેપાર	૧૮૫
મુદ્રાક્ષર	૧૭૭
વાળ-તેલ	૧૭૧
વિજળીક બેટરીઓ	૧૯૦
સ્લેટ પેન	૧૯૨
સાગુ દાણા	૧૮૮

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

ચાદી સોનાનો ઢોળ	
સેનાનો ઢોળ	૧૮૭
ધુસાર્ધ કામ	
કાંઈ કલીનિંગ પદ્ધતિ	૧૮૩
પ્રયોગો	
કાળી સાહી	૧૯૩
કોપીંગ સાહી	૧૯૩
ખસતુ પેરેલેન્ડ	૧૯૩

ફાઉન્ટેન પેનની સાહી	૧૯૪
ફ્રેચ પોલિશ	૧૯૪
જી સાહી	૧૯૫
મચ્છર સાથુ	૧૯૫
મેન્દોલ ફીમ	૧૯૫
મુદ્ર મારનો ઈલાજ	૧૮૫
લીલી સાહી	૧૯૫
લોખ કના કાટ માટે ઉપાય	૧૯૫
સલ્ફોનમનો ઈલાજ	૧૯૫
મોલુ-પોલિશ	૧૯૫
હાથીદાર સાથે 'કેપ્ડ'	૧૯૫

વેપારી કળા

અબ્દુલ કરીમ જમાલ	૨૦૧
જવાબી પત્ર	૧૮૭

પરચૂરણ

પ્રજ્ઞપરજો	૨૦૫
મુદ્રાક્ષરો: થોડાક નમૂના	મુખ્યપ્રકર

આપ શા માટે બેકાર છો?

જો તમે આ વર્તમાન લઘાઈથી ત્યારે બધી વિભાગી વસ્તુઓ મોઢી થઈ ગઈ છે સ્વદેશી ચીજોથી વિભાગી વસ્તુઓ બનાવી, આ તાંથી લાભ ઉઠાવવા માગો છો અને (૧) અમેરિકાના બેકારોની મદદ કરવા અને સ્વદેશી માટી ફક્ત ટપાલની મદદથી વગર સુધીએ રૂપિયા કમાવવા ઉચ્છતા હોવ (૨) યુરપની પી કાર્બોના સરનામાંઓ, જે નવી નવી વસ્તુઓના નમુના મુકત મોકલે છે (૩) અમેરિકાની ત કાર્બોના પતો, જે ફક્ત એક પત્ર લખવાથી સરનામી દોરે સ્વીકૃત મળવાનું દેખાડુ બતાવી દે છે (૪) રૂ ૩૦ થી ૫૦૦ સુધીની સુધીના કારખાના લગાડવા માટેનું પુરપુર નિવરણ કે જેનાથી ૬૦ થી રૂ ૩૦૦ માસિક કમાઈ રકમ છે (૫) છાસાં તેમજ નીપાનની તાજ માલમાં અને ઘેર બેઠા બેઠા સીવાય લેવાના ઉપાયો ને દેખાડુઓ (૬) સ્વદેશી ચીજોથી વિભાગી વસ્તુઓ બનાવવી (૭) રૂ ૪૦૦ તેવા દીઠ કીમતની કહેવાય છે તે "સીનસીન" આપણા દેશમાં પથદા કરવી (૮) ભારતનો કાચો માલ વિદેશમાં મોકલી, રૂપિયા કમાવવા ઉચ્છતા હો તો આ પુસ્તકને અવરજ અવારને વાંચો આના સિવાય બીજા સે કંઈ એવા હુનર, ઉદ્યોગ આમાં લખેલા આખ્યા છે કે આજ સુધી કોઈના સામગ્રીમાં પણ આખ્યા નથી અને તેનાથી સાધારણ પુછવાલા માણસ ઘેર બેઠા દરરોજ બે નણ રૂપિયા કમાઈ શકે છે ૨૫૦ પાનાની પુસ્તકની કીમત રૂ ૧-૪-૦ (રૂપાલ ખર્ચ ૦ ૬ ૦)

૧૦૦ ગણા નફાનો વેપાર

સરનામાં બધા વેપારો કરતા પેટ દવાઓનો વ્યાપાર ધણો લાભદાયક છે બેનાથી સો ગણો નફો મેળવી શકાય છે એક પૈસાની કીમતની દવાના બખ્ખે રૂપિયા મળતા મેવામાં આખ્યા છે અમૃતધારા અને સુધાસિંધુના માલિકોએ એક એક પેટ નુસ્ખાથી લાખો રૂપિયાની કમાણી કરેલ છે વિભાગી પેટ દવાઓ બનાવવાવાળી કુખીઓ એક એક દવાથી રૂ ૧૦૦ રૂપિયા કમાવી શકી છે. જો તમે પણ તેમની પેઠે ડિ-ફરન્સ, અમેરિકા જર્મની, ઇંગ્લાંડની પ્રખ્યાત અને પ્રસિદ્ધ પાયેલી પેટ દવાઓના હલારો રૂપિયા ખર્ચ કરી માત્રમ કરતા ૩૦૦ અસલી અને ખરા નુસ્ખા સરજતાપૂર્વક ઘેર બેઠા રીપી સે કંઈ રૂપિયા માસિકની કામગીરી આમદની રેલા કરવા ઉચ્છતા હો અને નાની સુધીથી આ જમાનાની પ્રચલિત પેટ દવાઓ પોતે બનાવી બહુશત કરી બોધી કીમ તમા વેચીને માલેતુલ્લર થવાના ઉચ્છતા હો તો આજે પેટ દવાઓ અને ભારત વર્ષ નામના પુસ્તકની એક નકલ મગાવી કાગળનાર શર કરી રહો કારણ સ્વયં છે કે પછી કદાચિત આ પુસ્તક કોઈ પણ કીમતમાં ન મળી શકે કીમત રૂ ૧-૪-૦ (રૂ ખ ૦-૮)

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઇંગ્લીશ બોલતા શીખો

આ અમરો દાનો છે જોને આજ સુધી કોઈ જોડા સતીત કરી શકી નથી જે પ્રકારે અંગ્રેજ નાવલ્સે પોતાના બાળકોને અંગ્રેજી બોલવા શીખવાડે છે, અને ૪ વર્ષનો અંગ્રેજ બાળક સારી રીતે અંગ્રેજી બોલી શકે છે (એટલે કે તેને અંગ્રેજીનો એક સમ્પ પાત્ર જરૂરમાં જાહેરે શીખી નથી) તેવી રીતેજ પ્રતીક નિયમલુચાર અમે આ ૫૦ પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં સફળ થઈ શક્યા છીએ. પુસ્તક એવા ઢગથી લખવામાં આખ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે યાદ થઈ જાય છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સ્ત્રી-પુરુષો છોકરાઓ અને છોકરીઓ ૫૦ દિવસમાંજ અંગ્રેજીમાં એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે હૉડમસ્ટરો અને સ્કુલ ઇન્સ્પેક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્ય છે

કીમત રૂ. ૧-૮-૦ (રૂ ખ ૦-૧-૦)

રસાયન કાર્બોસી, સાંગરિયા (ખિડાનર)

વાળ-તેલ એટલે વાળમાં નાખવાનો તેલ.

વાળ-તેલના ધંધાથી જેઓ સદાને પરિચિત નહિ હોય તેઓય એ તો જાણતા હશેજ કે વાળ-તેલના ધંધામાં એ અતિશે અત્યંત દિલચસ્પ પરિશિષ્ટિ ઉભી કરે છે. એક તરફ જ્યારે અમુક અમુક પેટન્ટ નામના વાળ-તેલની એ આંસની શીશીની કીમત રૂપિયો સવા રૂપિયો રખાતું છે, ત્યારે બીજે છેડે ફેરીયાઓ પાસેથી બમણે કે ત્રણ ત્રણ આને ચાર આંસની શીશીઓ

વેચાતી મળે છે-એટલે કે, એક છેડે જ્યારે હાપારની મોંઘવારી અને ફૂર છુટ છે તો બીજે છેડે હાપારની સોંધવારી અને નુક-સાનકર્તા માલનો વેપાર છે

હુંકમા, આને ઉગ્ધા વાળ-તેલો મધ્યમ કીમતે મળી સકે તેમ કરવાની હુરત ડે. આ પ્રયોગો પણ એજ દષ્ટિએ અને રજુ કર્યા છે અને યકીન છે કે, તે પોતાનો હેતુ સંપૂર્ણ રીતે સારશે

એક વાત અને બસ વાળ-તેલની બનાવટમાં સરતાપણાને માટે વ્હાઈટ ઓઈલ વાપરવામાં આવે છે, પણ તે નુકસાનકર્તા પદાર્થ હોઈ, બીજી સકે ત્યાં લગી તેને ત્યાગવું જોઈએ.

૧

તલનું તેલ. ૮૦ તોલા, ઑઈલ સિટ્રોનેલ ૬ તોલા, તેલનો રંગ. જોઈએ તેવો, સદજ.

તલનું તેલ લઈ, સાફ કરી, તેમા ખપ પ્રતો રંગ મેળવી લઈ, છેવટે મુગંધી મેળવો.

ફેરા શુંગર માટે પ્રચલિત બનાવટોમાં વાળ-તેલ(હિર ઑઈલ)નું સ્થાન ખાસ અગ્રવર્ત્ત છે એ પ્રયેઃ હાથમની એ માનીતી અને નિરા દિનની હુરિયાતની અપત હવે એટલી તો વિકસી ગઈ છે કે તેણે બનાવટને અંગે, પોતાનું એક નોખું શારજ સર્જી દીધું છે

એક ઉગ્ધા વળ-તેલમાં કયા ગુણો હોવા જોઈએ ? કદાચ તે આટલા હોઈ સકે. (૧) તે વાળ-વધક હોય, (૨) તે ક્ષિમાગને શાંતિ અર્પનાર હોય, (૩) તે વાળનો રંગ પાકો કરનાર હોય, (૪) તે બીજી રીતેય ગુણગારી હોવા ઉપરાંત (૫) મનપસંદ રંગ અને ખુશાણુ ધરાવતો હોય

અને કહેવાની હુરત નથી કે અહિં રજુ કરવામાં આવેલા પ્રયોગોની ચુટણીમા એજ દષ્ટિબિંદુને નજર સમિપ રાખ્યો છે, ને કે આ દરેક દુરખા પ્રમાણે બનતું તેલ ઉપથી ઉચ્ચ ક્ષેત્રીયે પાર ઉતરશેજ, એવો દાવો નથી; કાશ્યુ, એમાના કેટલાક પ્રયોગો હવેની કોટિના, સસ્તામા વેચી સકાય એવા તેલનાય છે

૨

કાપરેલ તેલ ૪૦ તોલા, નારંગીની છાલ ૧ તોલા, ઑઈલ રોઝમરી ૧૫ ટીપાં, ઑઈલ બર્ગેમોટ ૧૫ ટીપાં, હીનાતું અપર ૪૦ ટીપાં, ગુલાબી રંગ સદજ.

પ્રથમ કાપરેલ તેલમાં નારંગીની છાલની કાનરણુ નાખી, પાસણનું મોઢું બંધ કરીને ચાર રોજ લગી તડકામાં રહેવા દો. પાંચમે દિવસે તેને ફિલ્ટર કરી, પછી રંગ મેળવી, મુગંધીઓ ઉમેરો

૩

ધોળવા તલનું તેલ ૮૦ તોલા, સંદલનું તેલ ૩ તોલા, બદામનું તેલ ૫ તોલા, સંત-ગનું તેલ ૧ તોલા, એસેન્સ અગેલી ૫ ટીપાં, રતનજોત ૩ મારા.

પ્રથમ તેલમાં રતનજોત મેળવી, ક્લાન્ડિ-નમાંથી ગાળી લઈ, બાકીની મુગંધીઓ મેળવો.

૪

ધોળવા તલનું તેલ ૧૨ રતલ, એસેન્સ આમલા ૪ ઑંસ, લીલો રંગ સદજ.

માથી પહેલા તેને એક વાસણમાં લઈ
એક દહાડા લગી તડકામાં રહેલા રંધ બીજો
દિને તેને નિતારી લઈ, પછી તેને ફાવડિન
માથી ગાળી લે. પછી લીના રંગની સદબ
ભૂષી લઈ, કપડામાં પોટરીબળનારીને તેનમાં
નાખી દવાવે. બ્યારે મનપરુદ રંગ રંધ
બળ કે રંગની પોનલી તેવમાથી કાઢી લઈ
તેમાં એમે સ ઉમેરી ખુબ દવાલેને વાસણો
બંધ કરી દે. અને પછી તેને એક આવાડિયા
લગી રહેવા દે. બેરાક, એ મુદત દરમિયાન
એને રોજ એકાદ વર દવાવના રહેયુ કુરરી
છે આવાડિય પીની જતા તેન તેવાર ૩

૫

આમળા ૪૦ તોલા, પાણી ૩૨૦ તોલા,
તરનુ તેન ૮૦ તોલા

પાણીમાં આમળા નાખી ૧૨ થી ૨૪
કલાક લગી બીજના દે. પછી તેને યુને
ચદાગી અદિ સમી ઉકળે. કે માત્ર ૮૦
તોલા જોટનું પાણી બાખી રહે-પીણુ બધું
પાણીબળા યા ઉડી બળ પછી તેને યુક્ષા પરથી
ઉતારી લઈ, પાણીને ગાળી લે. અને તેમાં
તેલ ઉમેરી ફરી વાર યુને ચદાગી અદિ
લગી પકાવે કે પાણી મિશ્રુત બાકી ન રહે
દવે તેને યુક્ષા પરથી ઉતારી લઈ નિતારી લે.

ગ્રાખા વાળ કાળા કરવા, દિમાગને કુ રત
આપના તથા તમીષત ખુશ રાખવા માટે આ
તેલ જાણીવું છે

૬

આમળા ૮૦ તોલા, પાણી ૨૪૦ તોલા,
તરનુ તેલ ૧૬૦ તોલા

બનાવનાની રીત કચોળાનજર ૪ પ્રમાણે

૭

આમળા ૩ તોલા, દરડા ૩ તોલા
બહેડા ૩ તોલા, જટામરી ૩ તોલા, સુવાળ
પુલ ૩ તોલા, કપુરકાચલી ૩ તોલા, તરકચુર
૩ તોલા, તરનું તેન ૩૦ તોલા

તેન સિવાય બાકીની ચીજો વાગી, તેમાં
નાખીને પકાવી લે. પછી ગાળીને વાપરે
આ તેનથી વાળ ખૂબ વધે છે

૮

કોપરેલ તેલ ૩ રતન, વ્હાસ્ટ ઓઇલ
૧ રતન, ઓઇલ લવે-ડર ૬ કૂમ, ઓઇલ
બર્ગેમોટ ૬ કૂમ, સફલતું તેલ ૬ કૂમ,
આલકાનંદ રૂટ ૩ કૂમ

પહેલા કોપરેલ તેનમાં આલકાને ૨
નાખી ફિટર કરી, બીજી બધી ચીજો અક
પછી એક મેગવતા જાવ અને ખુબ ખુબ
દવાવના જાવ બધી ચીજો મેગરી દીધા પછી
વાસણને બંધ કરી એક આવાડિયા બગી
રહેવા દઈ પછી તેન કાઢી લઈ વાપરે.

૯

રરચ્ચ કરેયુ કોપરેલ તેલ ૧૦ તોલા
ચમેલીનુ તેલ ૧૦ કૂમ, બદામનુ તેલ ૨
બોસ ઓઇલ બર્ગેમોટ ૬ કૂમ ગુલાબનુ
આતર ૧૦ ગી. ઓઇલ નેરેલી ૨૦ ડીપા,
ગોલન મમમ ૧ મિપુ, રંગ અપ પરને.

પ્રથમ તેમમાં મનપરુદ રંગ કરી, પછી
એક પછી બધી ચીજો મેગરી, ખુબ દહારી
વાસણને બંધ કરી, આઠ ફસ દહાડા લગી
રહેવા દે. અને એ દરમિયાન એને રોજ એક
મેવાર દવાવના રહે. પછી તેનને શી લીંબામાં
ભરી લઈ લે.

૧૦

હેવિયોટ્રાપિન ૮ મેન, કોમારિન ૧ મેન
એલ્ફન ઓરીસ ૧ ડીપુ ઓઇલ રોજ ૧૧
મિપા, ગોલન બર્ગેમોટ ૩૦ ડીપા, સાફ
રેયુ કોપરેલ તેલ ૫૦ વ્યુટુ

પ્રથમ કોપરેલ તેન સિવાયની બાકીની
ચીજો મેગરી, એમ્લવ મરી લે. પછી ખુશો
જેવી ઓછી વળી કરવી હોય તેવા પ્રમાણમાં
કોપરેલ તેલ લઈ, તેમાં ઉપલી મુગધી-મેગ
વળી નાખી દહારીને આઠ દહાડા લગી
રહેવા દઈ, પછી વાપરે.

૧૧

વ્હાઇટ ઑઇલ ૧ ગેલન, ઑઇલ સિટ્રો-
નેલા ૫ તોલા, ઑઇલ બર્ગેમોટ ૨૩ તોલા,
રંગ ખુબ પૂરતો.

૧૨

બનામનુ તેલ ૨ રતલ, ઑઇલ બર્ગેમોટ
૭૫ ટીપા, ઑઇલ લેમન ૪૦ ટીપા, ઑઇલ
લવેન્ડર ૪૦ ટીપા, ઑઇલ પિપરમિન્ટ ૭૫
ટીપા, ઑઇલ સિન્નેમન ૪૦ ટીપા.

૧૩

વ્હાઇટ ઑઇલ ૨૪ ઑસ, તલનું તેલ
૧૨ ઑસ, કોપરેલ નેલ ૬ ઑસ, એરંડિયું
તેલ ૬ ઑસ, આલકાનેટ રૂટ ૪ કુમ, ડેવડાની
જડની ભુકી ૮ કુમ, ગુલાબનુ અત્તર ૧
તોલો, ઑઇલ નેરોલી ૨ કુમ, ઑઇલ
લવેન્ડર ૮ કુમ

આલકાનેટ રૂટ અને ડેવડાની જડની
ભુકીને મિશ્ર કરી, વ્હાઇટ ઑઇલ, કોપરેલ,
તલનું તેલ તથા એરંડિયા તેલમા મેળવી,
પૂંદર દહાડા લગી બંધ વાસણુમા તડકામા
રાખી મુકી, પછી ગાળી લો અને મુગધી
તેલો એક પછી એક મેળવતા નવ અને
ખુબ દવાવીને મિશ્ર કરતા નવ તેલ તૈયાર
રહ જતાં, તેને સાત દહાડા લગી ઠરવા દઇ,
પછી વાપરો

૧૪

એરંડિયું તેલ ૧૬ ઑસ, રેકટીફાઇડ
રિપરિટ ૩ ઑસ ઑઇલ નટમેગ ૩૦ ટીપા,
ઑઇલ રોઝમરી ૧૦ ટીપા, ઑઇલ નેરોલી
૧૦ ટીપા, ઓટો રોઝ ૨૦ ટીપા, એને-સ
મચ્ક ૧ કુમ, આલકાનેટ રૂટ રંગ માટે
ખુબ પુનુ

૧૫

સાફ કરેલું તલનું તેલ ૩ રતલ, આલકાનેટ
રૂટ ૪ કુમ, હીકા કોગારા ૧ ઑસ, ઑઇલ
લવેન્ડર ૧ ઑસ, ઑઇલ વર્બેના ૧ ઑસ,
સફમું તેલ ૧ ઑસ

આલકાનેટ રૂટના કટકા કરી, તલના
તેલમાં નાખી, બે ત્રણ દહાડા લગી રહેવા
દો. પછી તેને ગાળી લઇ, તેમાં વાસકરતી
મુગધીઓ મેળવી, ખુબ મિશ્ર કરી, સખ
બંધ કરેલા વાસણુમા બે દહાડા લગી રહેવા દો.

૧૬

સાફ કરેલું તલનું તેલ ૩૨ ઑસ,
આલકાનેટ રૂટ ૧ કુમ, ઑઇલ સિન્નેમન
૧૫ ટીપા, લવિંગનું તેલ ૧૫ ટીપા, ઑઇલ
રોઝ જિરેનિમ ૨૦ ટીપા, ઑઇલ બર્ગેમોટ
૫ ટીપા, ઓટો રોઝ ૫ ટીપા.

તલના તેલમા આલકાનેટ રૂટની કટકાઓ
નાખી, એક કલાક લગી વોટર બાથ પર ઉકાળી,
છેવટે ગાળીને ૬ કુમ પાકી લો પછી તેમા
વાસકરતી બધી મુગધીઓ ભેરી, તેલને
ખુબ મેળવી, વાસણુને સખત બંધ કરી, આઠ
દહાડા લગી રહેવા દો.

૧૭

સાફ કરેલું તલનું તેલ ૨૪ ઑસ, આલકા-
નેટ રૂટ ૨ કુમ, ઑઇલ બર્ગેમોટ ૬ કુમ,
ઑઇલ લેમન ૩ કુમ, ઑઇલ રોઝમરી ૨

(૧) વાળ તેલ બનાવવા માટે કોપરેલ યા બીનું
વનસ્પતિનું તેલ સાફ કરવાના બે પ્રયાગો આ છે -

૧ કોપરેલ તેલ પાચ રતલ, લિચુ નંગ ૧૦.
તેલને ગરમ કરી, ચુલા પરથી ઢતારી લો
અને પછી તેમા લિચુરો રસ નાખી, ખુબ દહાડો
(આ વેળા તેલ ગરમ હોઇ, તેના ઊંચા બહાર
ન ઉડે તેની કાળજી રાખવી મુકી છે) પછી એને
બાર કલાક લગી ઠરવા દઈ, છેવટે કપડામાથી
ગાળી લેજો

૨-કોપરેલ તેલ ૧૦ તોલા, ગુલાબજળ ૧/૨
તોલો, નાયરવેલના પાન ૨

પહેલા તેલમા ગુલાબજળ નાખી, ગરમ કરી
હલાવે. પછી તેમા પાનના કટકા કરી નાખો
અને ફરી વાર દલાવતા રહો થોડી વાર પછી
તેલને ચુલા પરથી ઢતારી લઈ ઠરવા દો. ઠંડું
પડતા કચરો તળિએ બેસી જશે. હવે તેલ ઉપરથી
નિતારી લઈ, ગાળી લો.

કુમ, ઓહલ નેરોલી ૧ કુમ, ઓહલ લવેન્ડર
૨ કુમ, ઓહલ ઓરેન્જ ૧ કુમ, ઓહલ
રોઝ ગિરેનિયમ ૨ કુમ. કનવેરિડીન ૩
મેન, બાલસમ પેર ૨ કુમ.

તપના તેમમાં આસક્રનેટ રૂટની કદમીઓ
નાખી, ૨ દદાડા સગી રહેવા હો ખખી
ગાળી લઈ, તેમાં કમવાર બીજ સુમ્મી
ઉમેરી, નેલને પંદર મિનિટ સગી ખૂબ મિશ્ર
કરી, પછી બીજ સુમ્મી ઉમેરી, ફરી વાર
તેમને ૧૫ મિનિટ સગી ખૂબ મિશ્ર કરે
એ પ્રમાણે બધી સુમ્મીઓ મેળવી ત્યા
બાદ, બાલસમ પેરને સદર ચરખ કરી પીડ-
ળાવી, તેમજ તેમના ઉમેરી, ખૂબ દદાડા,
તેમને બધે લાસખુમા ૧૫ દદાડા સગી
રહેવા હો

વાળ-તેલ

આ આગમજ ઇલાવલા-અને આજે ઇલા-
વલા પ્રયોગોથી ૧૫૫ બુલ-૫૨ ૧૫ પ્રયોગો
આરે કમરના અંક ૩૮ ૩૫, ૮૩ અને
૯૩ માં અંકો મંગાનો કીમત પંદર આના

૧૮

મે-ગ્રોટ ઓહલ ૧૦ ઓહલ, ઓહલ
ગેરિમન ૧૦ કુમ, ઓહલ બર્ગેમોટ ૧૦
ટીપાં, ઓરો રોઝ ૧૦ ટીપાં, ઓહલ ઓરે-
ન્જ હાલવર ૨૦ ટીપાં, ઓહલ કદમ ૨૦
ટીપાં.

૧૯

આર કોપુ નખુ તેલ ૫ ઓહલ, ઓહલ
ગેરિમન ૧ કુમ, ઓહલ રોઝમરી ૫૦
ટીપાં, ઓહલ લવેન્ડર ૩૦ ટીપાં, લરિમનું
તેલ ૧૦ ટીપાં

૨૦

તપનું તેલ ૧૦૦૦ તોલા, ઓહલ લવે-
ન્ડર ૧૫ તોલા, ઓહલ બર્ગેમોટ ૧૦ તોલા,
ઓહલ ગિરેનિયમ ૫ તોલા

૨૧

ગેરિડિયુ તેલ ૨૪ ઓહલ, હીઝ નારસિમ
૨ કુમ, હીસો ગેરિમન ૨ કુમ, આસક્રનેટ
૨૮ ૨ કુમ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નં. ૧૫ પ્રમાણે

૨૨

કાપરેલ તેલ ૧૬ ઓહલ, સંદલનું તેલ
૩ ઓહલ, રોઝમ રોઝ ગિરેનિયમ ૨ ઓહલ,
ઓહલ લવેન્ડર ૩ ઓહલ, ઓહલ બર્ગેમોટ
૩ ઓહલ, ઓહલ પિટિડ મેન ૧ કુમ

૨૩

કાપરેલ તેલ ૧૨૦ તોલા, વ્હાઈટ ઓર ૧
૪૦ તોલા, ઓહલ લવેન્ડર ૬ કુમ, ઓહલ
બર્ગેમોટ ૬ કુમ, સંદલનું તેલ ૬ કુમ,
આસક્રનેટ ૨૮ ૩ કુમ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નં. ૧૫ પ્રમાણે

૨૪

આર કોપુ કાપરેલ તેલ ૧૦૨૬ રતમ,
ઓહલ બર્ગેમોટ ૫ ઓહલ, ઓહલ ગિરેનિ-
યમ ૨૩ ઓહલ, મેમિસ લેસિરેટ ૧૨૩ ઓહલ,
ઓહલ લેમન ૨૩ ઓહલ, લરિનિયોલ ૨૩
ઓહલ, ઓહલ લેનિયન ૩ ઓહલ, ઓહલ
હાલિયા ૩ ઓહલ

૨૫

આર કોપુ કાપરેલ તેલ ૧૦૨૬ રતમ,
ઓહલ રોઝ ગિરેનિયમ ૩ ઓહલ, ઓહલ
લેમન ૫ ઓહલ, ઓહલ હાલિયા ૨૩ ઓહલ,
ઓહલ ઓરેન્જ ૨૩ ઓહલ

૨૬

કાપરેલ તેલ ૧૦૨૬ રતમ, ઓહલ લેમન
૪ ઓહલ, ઓહલ બર્ગેમોટ ૩૩ ઓહલ, ઓહલ
ગિરેનિયમ ૩૩ ઓહલ, લરિનિયન તેલ ૩ ઓહલ,
ઓહલ લવેન્ડર ૨ ઓહલ.

૨૭

કાપરેલ તેલ ૧૦૨૬ રતમ, ઓહલ
બર્ગેમોટ ૧૦૩ ઓહલ, લરિનિયન તેલ ૩

ઐસ તજનુ તેલ ૨ ઐસ યુલાબનુ અચર
(નકલી) ૪ ઐસ

૨૮

મીરી બદામનુ તેલ ૨૪ ઐસ આવકાનેટ
૩ ૧ ઐસ ઓધલ આરિગેનમ ૧ ડ્રામ
ઓધલ રૂઝમરી ૧ ડ્રામ, ઓધલ નટમેગ
૧૫ ગીપા, ઓધલ નેરોલી ૧ ટીપા એસેસ
મરક ૪ ટીપા

બનાવનની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૫ પ્રમાણે

૨૯

બેન્ઝોઈક તિન ઓધલ ૧૦ ઐસ એધન
જરિમન (ફોરોસ) ૧૦ ડ્રામ લવિગનુ તેલ
૧૦ ટીપા, ઓધન બર્ગેમોટ ૧/૨ ડ્રામ
યુલાબનુ તેલ ૫ ગીપા ઓધલ એરેન્જ ૨૦
ગીપા, ઓધન થાઇમ ૧ ટીપુ

બધાને કમચાર મેગવી, એક અઠવાડિયા
લગી રહેના હો.

૩૦

તન ૫ રતલ આમળા (ખી વગરના)
૧૦ રતલ, તનનુ તેન ૨૦ રતન

પહેલા તનને ખરત કરી માવો જેવો
બનાવી, પછી તેને આમળાની ભુકી અને તેન
સાથે મેળવી, યેગખડના વાસણમાં બારીને
એક મામ લગી તડકે રાખી થૂકા પછી
તેમાંથી ૧૦ રતન જેટનુ નેન કાઢી બુકું
રાખો અને બીજુ યોગ્યુ તલનુ તેન ૧૦
રતલ લઈ ઘિપના દવાવાલા મિશ્રણમાં ઉમેરી
ફરી વાર તેો એક માસ લગી તડકે રાખો
એમ છ માસ લગી ૬૨ માસે દવાવાલા
મિશ્રણમાંથી ૧૦ રતન તેલ કાઢી લઈ તેટ
લુજ નવુ તેલ ઉમે ના રહેો સાતમી વેળા
દવાવાલા મિશ્રણમાંથી બધુ તેન કાઢી લઈ
અગાઉ છ વેળા કાઢી રાખેયુ ૧૦-૧૦ રતન
તેલ પછુ એમા મેળવી શીશીઓમા બરી લો
આ આમળાનુ તેલ, કહેવાય છે કે
ખિઝાબની ગરજ પછુ સારે છે દરરોજ

અર્થે કનાક લગી વાળને આ તેવથી ઓળતા
રહેવાથી થોડા દહાડામાં સફેદ વાળ કાળા
થઈ જવાનુ જણાવાય છે .

૩૧

આમળાની ભુકી ૮ રતલ, તલનુ તેલ ૮
રતન, પાણી ૧૬ રતન

પહેલા પાણીમાં આમળાની ભુકી નાખી,
૨૪ કલાક લગી બીજવી રાખો. પછી એક
મોટી લોખડની મ્દામ લઈ, તેમાં તેન બારીને
ગરમ કરી લો. પછી તેલને યુલા પરથી
ઉતારી યુલાથી થોડે છેટે રાખી, ઘણીજ
સલાખપૂર્ક કઢાઈથી બને તેટલા દુર ઉભા
રહી, આમળાવાણુ પાણી મોટા ચમચ વડે
ધીમે ધીમે ગરમ તેનમાં નાખતા જવ આ
વેળા નેવ ગરમ હોનાથી ઉઠે છે અને તેથી
નઝીક ઉભેલા હોય તો દાઝી જવાય છે,
માટે ઘણીજ કાળજી રાખવી બધુ પાણી
તેલમાં મેળવી સુખ્ય ત્યાર પછી કઢાઈને ફરી
વાર યુલે ચઢાવી, બધુ પાણી બળી કે ઉડી
જાય અને ફક્ત તેનજ બાકી રહે ત્યાં લગી
ઉકળના હો. છેવટે કઢાઈને યુલા પરથી ઉતારી
લઈ તેનને એક અઠવાડિયા લગી ઠરવા દો
અને ત્યાર પછી ગાળી લઈ, શીશીઓમાં
ભરી લો.

[નોંધ.-જો ગરમ તેલમાં પાણી મેળવજુ
જોખમભર્યું જણાય તો ઠંડા તેલમાં પાણી મેળવી,
પછીજ તેને ગરમ કરવું]

૩૨

સીસમના છોડા ૧૦ તોલા વાળો ૫
તોલા પાહડી ૨૧૨૦ તોનો મોય ૫ તોલા,
કપુર કાચલી ૨૩૬ તોલા પાણી ૪૬૬ રતલ,
કાપરેન તેલ ૪૬૬ રતલ

પ્રથમ બધી નકકર ચીઝોને અધકચરી
વાગીને પાણીમાં નાખી, ૨૪ કલાક લગી
પનાળી રાખો ત્યાર પછી તેને યુલે ચઢાવી
એટલુ ઉકાળો કે બધુ પાણી બળી યા ઉડી

જ્યાં માત્ર ૧ રતન પાણી બાકી રહે પછી તેને નીચે ઉતારી ઠંડુ પાડીને કપડામાંથી ઝાળી લઈ તેન મેળની પાછુ ચૂને ચઢાવી, અહિં લગી પકાવે કે જ્યુ પાણી ઉડી જઈ માત્ર તેન બાકી રહે .

આ તેન ધુવેલનુ તેન ગહેવાશે

૩૩

અયતુનનુ તેલ ૧ નઈ ટ યુલાળનુ અતર ૧ કૂમ ઓછન ૧ કમરી ૧ કામ આલકાનેટ ૨૮ અપ પુરવ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૫ પ્રમાણે

૩૪

બદામનુ તેલ ૫ તોલા મેવાનુ તેન ૫ તોલા ઓછન બગેમો ૩૦ ટીલા રતન ભેત અપ પુરવા પ્રમાણમા

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૬ પ્રમાણે આ તેનના ઉપયોગથી માયાનુ ૬૬" થયુ મટે છે

૩૫

મેદી ૪ તોલા, એચ્ચી ૧ તોનો વાગો ૪ તોલા સુખડ ૫ તોલા કચુરો ૫ તેના કચુર ૧ તોનો આમળા ૫ તોલા મોથ ૫ તોલા અલ્લી ૪ તોના થડેલા ૪ તોલા યુલાળ-પાદડીઓ ૧૦ તોના પાણી ૮૦ તોલા ૨૧૨૭ ડેપરેલ ૨૦૦ તોલા

બધી નક્કર ચીજોને બોખરી કરી પાણીમા નાખી ૨૪ કપાડ લગી બીજવા દો પછી એને ચુને ચઢાવી ઉકળવા માટે ૩ તેલ ઉમેરી ત્યાર બાદી ઉકાળો કે બડ પાણી બગી થા ઉડી જઈ, માત્ર તેલજ બાકી રહે પછી ઠંડુ પાડીને ગાળી લો

આ ચયુ અદબી તેન પસડ દોપ તે એમા મનપસદ તૈયાર સુગંધો તેમજ રમ પથુ મેળની સકારો

૩૬

અયતુનનુ થા તલનુ તેન ૮ ઓસ બદામનુ તેલ ૮ ઓસ ઓછન ઓરિગનમ ૧ કૂમ ઓછન લવે ડર ૧ કૂમ આ તેલ વાળી દાલના બસ ઇવાજ રહે છે .

૩૭

સુકા આમળા ૫ શેર પાણી ૫ શેર કાપરેન તેન ૪ શેર લીલા આમળાના પાદડા ૨૦ તોના ઓછન બગેમો ૩ તેનો ઓછન જોશિમન ૩ તોનો

પ્રથમ સુકા આમળાને પાણીમાં બીજવા ઉકાળા કરવો જ્યારે પાણી બગી જઈ ફક્ત ૨ શેર જેટલુ બાકી રહે ત્યારે તેન ઉમેરી થીમે આથે ઉકાળના રહી જ્યારે બધુ પાણી બગી જઈ ફક્ત તેન બાકી રહે ત્યારે તેમા લીલા આમળાના પાદડા ની ચટણી બનવી ઉમેરી થોડી વાર લગી તેનો વધુ પાકવા લખ પછી ઉતારી ઠંડુ પાવા પછી ગાડા કપડામાંથી ગાળી વછ બેઉ સુગંધી તેનો ઉમેરી દેવા આ ઉપદા આમળાનુ તેન ધરી

૩૮

રેનીક એસિડ ૧/૨ કૂમ બદામનુ તેન ૬ કૂમ નારંગીનુ તેન ૨૦ ગીયા ગિતસરીન ૨ કૂમ આમળા રોલી ૨ ગીયા

અમાને મેળવી લો આ તેના નિર્માણ વાગમથી વાગ કામ થા છે

૩૯

તલનુ તેલ ૨૦ રતમ ઓછન કેનથેરો હંડસ ૧ ઓસ એ ઇન બગેમો ૧ ઓસ ઓટો મસ્ક ૩ એમ ઓછન લવે ડર (જુલ)નુ ૩ ઓસ ઓછન રાત્રમરી ૨૩ ઓસ સદલનુ તેલ ૩ ઓસ કોકમનુ ૧ ઓસ અમાને મેળવી ત્રણ ચાર દહાડા લગી રાખી મુકી પછી ગાળી લો

(અનુસંધાન પાના ૧૬૨ પર)

૨

મુદ્રાક્ષરોની ગોપ જોડયે અસંખ્ય હાપકળાના તેજની ફરતી રાગ્યાત. એ ગોપ થયાને આજે લગભગ પાંચ સદીઓ પીળી યુગી છે, પરંતુ એણે એ ૫૦૦ વર્ષમાં જે મદાન પરિસ્તનો જોયા અને અનુભવ્યા છે, તે ભાગેજ કોઈ બીજી ગોપે જોયા દશે

હનિદાસ કહે છે કે મુદ્રાક્ષરોની ગોપ ૧૪૫૫-૧૬૫૬માં જર્મનીએ કરી તે વેળાની એ ગોપ છેકજ પ્રાથમિક દશામાં-એટલે અપૂર્ણ ગ્રંથપ્રમા-દત્તી જર્મન-સીરા તે ૫ થયે મધ્યા મધ્યા અને ૭ વર્ષ ૧૬૬, ૧૪૭ - ૧૪૭૨માં તેઓ એક પુરો મુદ્રાક્ષર બનાવે ના સરળ થયા

સમય રીતનો ગયો તેમ તેમ સાદમિકો એકેએક સ્વયં આગવ વપનાર મવા મુદ્રાક્ષરોની મજૂરી માટે વિવિધ પાત્રોમાં વાપરતાના અખતરઓ દેખાવા લાગ્યા સીમ, કસમ અને ગુરમ-પાત્ર ઉપરાંત તાંબાની મેગરબી પત્ર મલા સાગી અને કસ એક દર સગી મુદ્રાક્ષરોની ગોપ સંપૂર્ણ છેડી થઈ ગઈ પરંતુ દરેક કસમાં તે દર અપૂર્ણ દત્તી દર સગી ન મુદ્રાક્ષરોના એક મળ્યા માપની પદ્ધતિ ચોખ્ખ દત્તી, ન બનાવટ માટે પત્રો અને ૧૫૮૦-૮૨ વર્ષી દરે તે હાપખાત્ર પોતાને જોતા મુદ્રાક્ષરો પોતા જવા સેવેત્રેક દાય-મીટરીએ જનતા, એટલુજ નહિ પણ દરેક હાપખાત્ર પોતાની પસંદગી મુજબ તે જુદા જુદા માપના પત્રો રેખ, એક હાપખાત્રના મુદ્રાક્ષરોને મેગ બીજા હાપખાત્રના મુદ્રાક્ષરો સાથે કરીએ મળેને નહિ.

ગરમરખા માપની આ ખોટ ૫ પૂકોને

હાપકળાને જે પ્રકાર આજે સર્વે પ્રચલિત છે, હાપખાત્રના જે પ્રકારથી સામાન્યજનો જુગજ પરિચિત થઈ ચુક્યા છે અને જે પ્રકાર દશાએ આ પત્ર-“કેમર”-હાપ છે, તે પ્રકારના મુજબ સાધનોમાં મુદ્રાક્ષરો-અર્થાત હાપકળાના બીજાઓ-પાત્ર એક છે અને તેમના વિના કેઈ હાપખાત્ર, હાપખાત્ર કહેવડાવવાપાત્ર દોડ નથી પરંતુજ મુદ્રાક્ષરો વિના હાપખાત્ર અસ્તિત્વમાં આવી શકતુ નથી

મુદ્રાક્ષરોના હિતિદાસ અને બનાવટની વધતિનો દુક પરિચય અરે આપવામાં આવી છે

સાવળી દત્તી, અને તે દુર કરવા અજુકક પ્રયોગો પત્ર થતા ગરૂતા દત્તા ૭૭૫ ૧૭૩૬ સગી તેમને સા નિગયાજ મળી રહી ૧૭૩૭માં કાન્સના પિવર સાયમન ફ્રાન્કિયરે પ્રાથમિક ‘પોપ-૨-૫૬૫’ની ગોપી અને યોગ્યક વોં પછી એક એ રિટોને તેને અપૂર્ણ કરી, જમ, દરે એકમરખા માપના મુદ્રાક્ષરો બનતા થઈ ગયા

ઈંગ્લાંડ દર ૭.૫-૬ માપની અપરિચિત દત્તી સિટિસ હાપકળાને આરંભ વિવિધ મુદ્રાક્ષરો [જન્મ ૧૬૬૨-૧૭૬૬ મળી] કર્યો. તે પોતાને જર્મની દર, હાપકળા થીબી આનો અને ૫ ટી સગીમાં હાપખાત્ર ‘પોપ’.

આટલાટુ ૭નાં ૫૫૫નિમર મુદ્રાક્ષરોને વેપાર તે એક ૧૮૬૮માં આરંભ્યો. એનું માન મહુ અમેરિકાના મદસિક રિટો મુકને.

એ વાનને આજ ૧૦૦ વર્ષ સીની મુકવા છે એક સદીમાં મુદ્રાક્ષરોના પંધાએ જે અજુકક મિકામ રાખે છે, તે હોઈ પણ અજાનીએ મકિન બનાવ્યા વિના નહિ જ ગરૂ આજે દુન્યાની બધી મુજબ વિવિધતા મુદ્રાક્ષરો છે, એટલુજ નહિ પણ દરેક વિવિધતા કસમંજ પ્રકારના મુદ્રાક્ષરો બને છે.

મુજરાની મુદ્રાક્ષરો પોતાના હનિદાસો અને જુદ વધારે જુદા નથી. ૧૭૮૦માં

એક ગુજરાતી પંચાગત પ્રકાશન, તે વેળા જે તેમ કરી બનાવાયલા ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોની ખબર આપે છે એ સાદસ એક પારસી બાઈનેા હતો એક બીજા પારસી બાઈએ ૧૭૬૭મા બીજા મુદ્રાક્ષરો બનાવ્યા અને પત્રી, ૧૮૧૨મા મર્ઝબાન કુટુમ્બે મુદ્રાક્ષરો બનાવવાની બનદાર શરૂઆત કરી હુંકમા ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરો બનાવે બગેજ ૧૨૫ વર્ષ થયા છે અને જો કે, બીજા સિપિયોના મુદ્રાક્ષરો મુકાબ્યે ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોની તરકકા ધમ્વીજ ધીમી ગતિયે થઇ છે, હતાય આજેના નાના મોટા મળી લગભગ ૨૦ તરકના ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરો હરતીમાં છે અત્યત આ સખ્યા ગણુવતી વેળા એ કુલુનુ વ્લેકએ કે, તરક (Frees)ને અંગે ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરો હજી પછાત હયામાં છે જુદી જુદી તરકા છે ખરી, પણ તે યા તે જુદી જુદી ફોટીઓની જુદી જુદી મેટ્રીસોનુ પરિણામ છે, યા કાઢક સુધારા વધારાનું જે હોય તે, એ ફેરફાર એટલો તો નજરો છે કે, દેખારમાં બને તરકો ગણી લેવાય, વારતવમાં ગણુત્રી કરતા બીજા નિષિયોના મુદ્રાક્ષરોની હોય છે તેજી જુદી જુદી તરકો ગુજરાતીમાં માત્ર ત્રણ આર છે એકક, નાના મોટા કદ અને સામાન્ય યા જાકા (Black or Bold) મુદ્રાક્ષરો તો છેજ પણ તે, ઉપર કહ્યુ તેમ, એકજ તરકના ગણાય છે

ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોના જે ૮ નજના મુખ્યશ્રેણી પર આધાર છે, તે ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોના આ જુદા જુદા ૬૦ બતાવે છે

૧	શ્રી લાઇન	૩૬	પોઇન્ટ
૨	દુ લાઇન	૨૪	"
૩	ગ્રેટ પ્રાઇમર	૧૬	"
૪	સવાઇ બ્લેક	૧૪	"
૫	સરાઇ	૧૪	"
૬	પાયકા બ્લેક	૧૨	"
૭	પાયકા	૧૨	"
૮	રમેલ પાયકા	૧૧	"

એ મુદ્રાક્ષરોની તરક કે ટપાર વિશે વધુ ઉંડાણમાં ઉતરવાની અગ્રે સુરેત નધી અત્યત, તેમના કે નિધે એક ખાસવાત પાદ રાખનાતી છે શ્રી લાઇનના મુદ્રાક્ષર સાથી મોટા નધી-એથીય મોટા મુદ્રાક્ષરો બને છે એટનુંજ નદિ બગે રમેલ પાયકા સાથી ન્હાના નધી, એથીય ન્હાના મુદ્રાક્ષરો બને છે

અને, આ તો ગુજરાતી મુદ્રાક્ષરોની વાત થઇ અંગ્રેજી મુદ્રાક્ષરો પણ કઝનબધ પ્રકારના આવે છે જેમનામાના મુખ્ય આ છે

સિક્કસ લાઇન	૭૨	પોઇન્ટ
ફાઇવ લાઇન	૬૦	"
ફોર લાઇન	૪૮	"
કમલ ગ્રેટ પ્રાઇમર	૩૬	"
કમલ ઇનિયસ	૨૮	"
દુ લાઇન	૨૪	"
પેરેગ્રાફ	૨૦	"
ગ્રેટ પ્રાઇમર	૧૮	"
કોનમિયન	૧૬	"
ઇનિયસ પાયકા	૧૨	"
રમેલ પાયકા	૧૧	"
લોગ પ્રાઇમર	૧૦	"
બરગ્રોસ	૯	"
ક્રિનયર	૮	"
મિનિયન	૭	"
નોન પર્ન	૬	"
અગારે	૫	"
પર્ન	૫	"
કાયમ-ક	૪	"
ક્રિનિયન્ટ	૪	"
એકસેનસિયર	૩	"
માઇક્રોપીક	૨	"

(૧) ૧ પોઇન્ટ એટલે ૧ હચનો ૭૨મો ભાગ એમ, ૨૮ પોઇન્ટના મુદ્રાક્ષર એટલે ૩ હચના મુદ્રાક્ષર, ૩૬ પોઇન્ટના મુદ્રાક્ષર એટલે ૬ હચના મુદ્રાક્ષર અને ૭૨ હચના મુદ્રાક્ષર એટલે ૧ હચી મુદ્રાક્ષર

૩

મુદ્રાક્ષગની જનાવટ માટે તથા ચીઝો
ઝૂરી છે —

૧, મુદ્રાક્ષ-ચંદ્ર

૨, જે તે મુદ્રાક્ષગની મેટ્રીમો

૩, મુદ્રાક્ષ-ધાતુઓ

મુદ્રાક્ષર ચંદ્ર ન્દાના મોટા માપના
પાંદરાથી આવે છે એના જોડવણ એવી હોય
છે કે, જે તે મુદ્રાક્ષર-મેટ્રીસ જોડીને, ૫૪
અવાનના, તેજ પ્રકારના મુદ્રાક્ષરો અને છે એ
ચંદ્રમા મુદ્રાક્ષ-ધાતુને પીચગાનના માટેની ખાસ
જોડવણો ૫૫ હોય છે, જેથી શરૂઆતમા
નક્કર મુદ્રાક્ષર-ધાતુ મુકી દેવામા આવ્યા હતા,
તે ૫૪મા જ પીચગા, તેમાથી મુદ્રાક્ષરો જની,
ફરી વાર નક્કર ઉપે ૫૪માથી જાદિર પડે છે
આ બધું કામ ચંદ્રમા લગભગ આપોઆપ
થતુ દોષ, એની અડધ જોના જોડી હોય છે ૨
આમથા મ્વી મુદ્રાક્ષ છે તેમ, ૫૪ ન્દાના
મોટા માપના હોય કે ૫ પોષ-ટયા ૨૪
પોષ-લગીના મુદ્રાક્ષરો જનાવી સકે અને
દાય વડે અનાવી સકાય જોના ચંદ્રની કીમત
૩ ૮૫૦ છે, પરંતુ મોટા ૫૪ની કીમત
૫૫ હોય જે દેખીતુ છે

મુદ્રાક્ષર-મેટ્રીમો જોવાની અને જીજી
ધાતુઓની જનાવટમા આવે છે એમા જે
તે મુદ્રાક્ષગનો દેખાવ દુનકુ કાતરેનો હોય
છે, જેથી તેમા જ મુદ્રાક્ષરો જનાવી સકાય

આ મેટ્રીસોની કીમત કંઈ સગી નથી હોતી,
આપજે ત્યાના કરીગરો ૫ મે જનાવી વેસાતા
તે એક કમક મોટી અને છે, ૫૫ જે
પાંદરાની જનાવટની ખર્ચાદાય તે, મેટ્રીસ દીઠ
૩ ૫૦થી ૭૫ આપવા પડે છે,

(૨) આ રીતે તેમાર યના મુદ્રાક્ષરો દર
સપેર નથી દોતા તમે યક્ષોને સાક કરી, એક
અરખા કના કરવા પડે છે એ કામ દાય કરી-
નરીએ ૫૫ થાય છે અને ૫૪-દારાઈ કરી
સાક છે

નકાવંત દુનરો.

દુનરો કેટલા અથા નકાવંત હોય છે ?
તમેય આજેજ પોતાને અનુકૂળ એવો
એકાદ દુનર કમેવા મહી પડે તે તમને
સારી કમાણી કરી અપાશે

અને એ દુનરની શુભ માહિતી માટેજો
કમરની સેરાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેજ
નીચની દુકં માદીમાથી તમારા મનપસંદ
દુનરના અકો મંગારી લો અથવા ૩૦૦
દુનરોની પુરી વાદી માટે ૨૮ પાનાનું ઉપયોગી
સચિપત મુક્ત મંગાવો

આદિરાત પત્રિકાઓ-તદ્દન સરળ રિત
પુત્રએ થાય એવો નકાકારક ૫ થો કમરનો
અક ૯૬મે

કી ૪ આના
ઝીનસીન-કીમતી જડીની રાપણી વિશે અંક
૯૬મે

કી ૪ આના
દાષપ નાઈદેની રિખન-જુની રિખનમા ફરી
વાર શાહી પુરી, નવી જનાવટી અક ૧૦૦મે

કી ૪ આના
દાંકણી-જનાવટ અક ૧૦૦ મે

કી ૪ આના
રિટ્ટીલક પાણી-જનાવટ વિશે અક ૭૮મે

કી ૪ આના
રિટ્ટેમ્પર-રંગો મુકા અને ધોષ સકાય એવા
જુદા જુદા રંગના ૨૯ પ્રોગો અંક ૯૮મે

કી ૪ આના
દુક્કીકેર અર્થાત દુક્કેટામાકુ-એક નમ્મ
પરથી અને નકનો જાવવાનું સાપન ૫૨ મેગે

જનાવો અક ૩, ૭૬ અને ૧૦૮મે

કી ૧૧ આના
તમતમતી ચરણીઓ-ખાવ પદાર્થોની ૩૬

૩૫ સ્વાદિષ્ટ ચરણીઓના ૨૮ ગુપ્તઓ
અંક ૩૧, ૩૨, ૭૮ અને ૮૧મે

કી ૧૪ આના
[જુઓ પાનું ૧૮૦]

મુદ્રાક્ષર-ધાતુઓ વિવિધ પ્રોગો પ્રમાણે બનાવાય છે સંદેનાઇથી એમગે, મઝદત અને ટકાઉ હોય, અને સરળી પડે એવી ધાતુ તે ઉપરાંત મુદ્રાક્ષર-ધાતુ થોડાક પ્રમાણે ભૂત પ્રોગો આ રદયા --

(૧) મીસુ ૫૮ રતન, સુરમા-ધાતુ ૨૬ રતન, કલક ૧૫ રતન, તાણુ ૧ રતન

ભુગી ભુગી ધાતુઓ જુદી જુદી ગરમીએ એમગતી હોનાથી મુદ્રાક્ષર-ધાતુ બનાવનામાં ખાસ કાળજી લેવી પડે છે સામાન્યતઃ તાણુ ૧૬૬૬° એ, સુરમા-ધાતુ ૮૦૬° એ, મીસુ ૬૧૭° એ અને કલક ૪૪૨° એ પીગળતી હોય, એને પીગળાવવા અને એના તવાની કિલ ખામ અનુભવ માગી ને છે આ પ્રોગ માટે મિદનર એ કે ૬ પ્રથમ પૂર તાણુ તથા સુરમા-ધાતુ અને અર્ધા ભાગતુ મીસુ લખ, પીગળાવે પીગળાવત પડી તેને મરાતર હનાતીને એકજન કરી, માકીનુ સીસ કીમેરી તેન મળી જાય પડી કનમ રેડી, તેક પીગળીને એકજન થાય ત્યારે તેની ઉપરથી મેન દુર કરી, મિથ-ધાતુને દારી લે

(૨) મીસુ ૭ રતન, સુરમા-ધાતુ ૧ રતન

(૩) મીસુ ૬ મણ, સુરમા-ધાતુ ૧ મણ

(૪) જસન ૬૩ રતન, મીસુ ૩ રતન કલક ૩ રતન, તાણુ ૨ રતન

(૫) મીસુ ૭૧ ભાગ સુરમા-ધાતુ ૨૨ ભાગ, કલક ૩ ભાગ

(૬) મીસુ ૭૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૨૫ ભાગ

(૭) મીસુ ૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧ ભાગ

(૮) મીસુ ૧૦ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧ ભાગ

(૯) મીસુ ૧૦ ભાગ સુરમા-ધાતુ ૨ ભાગ, મિરમથ ૧ ભાગ

[પાના ૧૭૬ થી આગળ]

તરવેન્ડાઈન અને મુકલિધસ-ખગ અને તકરી તેન બનવાની માદિતી અંક ૫૪, ૩૩, ૫૩ અને ૬૬ મો કી ૧૩ આના

તરવેન્ડાઈન અચાર-કરી, વિંશુ સાગર, સવ-જમ મોગ અને મરયાના અચારો નવાવવા અંક ૭૬ મો કી ૪ આના

તરવેન્ડાઈન એમેન્સો-અંક ૩૧, ૩૬, ૩૬, ૫૪ અને ૫૫ મો કી ૧૫ આના

તરવેન્ડાઈન સુગ ધીઓ અને ગાણુગાન મામ-ઓયો-અતરો, રોષન પાવડર, પોમેઝ, મેન્ડતમ જન, ફેર આઈન, કો'ક કીમ, લોશન, નખ-ગોલનશ ૧ બનાવવા અંક ૮૭, ૬૩ અને ૮૭ મો કી ૧૨ આના

તંબાકુ-રોપણી અંક ૪૨ મો કી ૩ આના

તંબાકુની બનાવટો-ખર્મીરા ડી'કલી ઝરદા, તમક દોકતા, મુરતી વ નનાવવા ૪૮ પ્રોગો અંક ૭ મો કી ૪ આના

તાડનો ગોળ-નવાવટ રિયે અંક ૮૮ મો

કી ૪ આના

તારના ખીલા-નવાવટ રિયે અંક ૧૦૨ મો

કી ૪ આના

તુવેર-સપેતર રિયે અંક ૪૧ મો કી ૩ આના

તેલ-ધાણી-તેન પીનવાને સગળ ગડકીલોશ અંક ૮૬ અને ૮૮ મો કી આઈ આના

તેલ-રંગ અર્થાત પેઈન્ડસ-કાળા, પીળા, લાલ જન, સફેદ વ તેન-રંગ બનાવવાની સચિત માદિતી અંક ૬૩ મો કી ૪ આના

તેવાન કપડાં-સારો હતા ખૂન નકાવત ઉલોગ અંક ૬૬ મો કી ૪ આના

તેલ-કાપડ એને Oil Cloth ને નવાવ અંક ૧૦૩ મો કી ૪ આના

થુવેર-કાળા અડમાથી ધન ગોળવનુ કે રિસ્ટન લેખ અંક ૫૩ મો કી ૩ આના

[છેલ્લુ ભુઓ પાના ૧૮૧ મર]

- (૧૦) સુરમા-ધાતુ ૧૮ ભાગ, સીસું [પાના ૧૮૦ થી આગળ]
૭૦ ભાગ, તાંબુ ૨ ભાગ, કલ્ક ૧૦ ભાગ ઘોડીક વાનીઆ-પ્રકાર પ્રકારની ખાંડાની
(૧૧) સીસું ૬ ભાગ, કલ્ક ૨ ભાગ, સ્નાદિષ્ટ વાનીઆ વિષે. અંક ૩૦, ૩૮, ૪૮,
સુરમા-ધાતુ ૨ ભાગ. ૫૭, ૬૧, ૬૮, ૭૦ અને ૭૧ મો
કી. ૩. ૧-૧૨-૦
દવાસાઢી-૬૭ આતના ટીંકચરો ખનાવવા.
(૧૨) સીસું ૫૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૨૫ અંક ૬૪ અને ૬૮ મો. કી. ૮ આના
ભાગ, કલ્ક ૨૦ ભાગ. હંતમજન-ભૂકી, પ્રવાહી અને પેરેટના ૪૬
(૧૩) સીસું ૫૫ ભાગ, કલ્ક ૧૫ ભાગ, ગુરખાઓ અંક ૪૧ મો. કી. ૩ આના
સુરમા-ધાતુ ૩૦ ભાગ. દડમ-વાવેતર અને ઉપયોગો. અંક ૩૬ અને
(૧૪) સીસું ૧૦૦ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૮૫ મો. કી. ૭ આના
૩૦ ભાગ, તાંબુ ૮ ભાગ, ગિરમય ૨ ભાગ, હાંત ખોતરણી-એટલે *Tooth Pick* ની
કલ્ક ૨૦ ભાગ, નિકલ ૮ ભાગ. બનાવટ અંક ૧૦૧ મો. કી. ૪ આના
(૧૫) સીસું ૬ ભાગ, જસત ૬૦ ભાગ, દિવાસળી-બનાવટ અને ઉઘોગ. અંક ૪૬,
તાંબુ ૪ ભાગ. ૭૩ અને ૭૬ મો. કી. ૧૧ આના
(૧૬) સીસું ૬૬ મો. ભાગ. સુરમા-ધાતુ દુધમાંથી દબલત-દુધની બનાવટો દ્વારા ધન
૧૬ મો. ભાગ, કલ્ક ૬૬ મો. ભાગ. મેળવે અંક ૬૩ મો. કી. ૪ આના
(૧૭) સીસું ૬૬ મો. ભાગ, સુરમા-ધાતુ દુધાનિ-૩૫ વિષે હુંક વિગતો. અંક ૬૮ મો. કી. ૪ આના
૧૮ મો. ભાગ, કલ્ક ૨૦ મો. ભાગ. ધાણા-વાવેતર વિષે. અંક ૭૭ મો. કી. ૪ આના
(૧૮) સીસું ૫૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ધાતુ પોલિશ-સુકા અને બીના ધાતુ પોલિશ
૨૨ મો. ભાગ, કલ્ક ૨૨ મો. ભાગ. બનાવવા. અંક ૭૩ મો. કી. ૩ આના
(૧૯) સીસું ૭૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ હુસાઇ કામ-*Lowndry* કિંવા પોળી પ્રવૃ-
૨૩ ભાગ, કલ્ક ૨૨ ભાગ. નિના ખાસ સચિત લેખો. અંક ૬૮ અને
(૨૦) સીસું ૬૦ ભાગ, કલ્ક ૧૫ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૮૬ મો. કી. ૮ આના
૨૫ ભાગ. અને, વાદ રહે કે આ તે એક દુંડીજ
(૨૧) સીસું ૮૦ ભાગ, સુરમા-ધાતુ વાદી છે. આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ ફુનરોની
૨૦ ભાગ. માદિતી કુમરમાંથી મળી સહે છે.
(૨૨) જસત ૮૬ થી ૯૩ રતવ, કલ્ક લેખતા અંકોનો ઓર્ડર આજેજ મોકલી
૬ થી ૯ રતવ. સીસું ૨ થી ૪ રતવ, તાંબુ રતવે. રખે. તમને લેખના અંકો ખતમ થઇ
૨ થી ૪ રતવ. જાવ અને તમને પતાવું પડે. ઓર્ડર સાથે
(૨૩) સીસું ૪ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧ ટપાવની ટિકિટો વા મનીઓર્ડરથી પૈસા મોકલતાં
ભાગ. અંકોનું ટપાવ ખર્ચ દિવંદમા મઆદ યશે
(૨૪) સીસું ૬ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧ લખો:-કમર ઓફિસ, સોદાયરવાડા, મુરત.
ભાગ, આર્સેનિક ૩ ભાગ.

(૨૬) સીસું ૬૪ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૮ રતલ, કલક ૧૨ રતલ, જસત ૧૬ રતલ.

(૨૭) સીસું ૬ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૨ રતલ, જિરમ ૨ રતલ

આ અંગે ૨૮, ૨૯, ૩૦ અને ૩૧મા પ્રયોગો સ્પેસિયોસિટી મુદ્રાક્ષર-ધાતુના છે

(૨૮) સીસું ૧૬ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૪ રતલ, કલક ૫ રતલ.

(૨૯) સીસું ૮૦૩ મણ, કલક ૩૬ મણ સુરમા-ધાતુ ૧૬ મણ

(૩૦) સીસું ૮૨ ભાગ, સુરમા-ધાતુ ૧૪૬ ભાગ, કલક ૩૬ ભાગ

(૩૧) સીસું ૮૨૬ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૧૩ રતલ, કલક ૪૬ રતલ

(૩૨) સીસું ૬૪ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૪ રતલ, કલક ૦ રતલ

આ પ્રયોગ ઇલેક્ટ્રોલાઇટ માટેની મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે

(૩૩) સીસું ૭૪ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૧૮ રતલ, કલક ૮ રતલ

આ પ્રયોગ મોનોટાઇપ વંત્રમા વપરાતી મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે

(૩૪) સીસું ૭૪૬ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૧૫ રતલ, કલક ૭૬ રતલ

આ પ્રયોગ પશુ મોનોટાઇપ માટેની મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે.

(૩૫) સીસું ૮૩ રતલ, સુરમા-ધાતુ ૧૨ રતલ, કલક ૫ રતલ

આ પ્રયોગ સિનોટાઇપ વંત્રમાં વપરાતી મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે

(૩૬) સીસું ૮૫૬ મણ, કલક ૨ મણ, સુરમા-ધાતુ ૧૨૬ મણ

આ પ્રયોગ ઇલેક્ટ્રોલાઇટ અને સિનોટાઇપની મુદ્રાક્ષર-ધાતુનો છે

જલદી મંગાવો થાઈલેન્ડ પ્રતો છે પ્રમાણભૂત પુસ્તકો રસોધાર તંત્ર

માનવ બદનના દરેક દરેક રોગના નિદાન અને તના ઉપચારની રીતો બનાવતુ આ સરળ ગુજરાતી ભાષામાં લખાયેલું પુસ્તક ૧૮ આવૃત્તિઓ જેવા નસીબત થયું છે. એજ એની લોકપ્રિયતાની સનદ છે. એમાં ૩૦૦ દર્દો આગળવાની રીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય યાગ્ય ઔષધો ઉપરાંત ૧૫૦૦ શાસ્ત્રીય આયુર્વેદ દવાઓ બતાવવાની પુરેપુરી રીતો આપી છે ઘર-બેઘ બનાવી સડે એવું આ ઉચ્ચ પુસ્તક, ૮૭૦ પાના, પાકા કપડાની બાંધણી છતા—

કીમત રૂ. ૩૦

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપના પુસ્તક એવુજ ઉપયોગી આ પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમાં છે અને તેનાં અભિપ્રેયો ક્રિયા અંગ્રેજી ટોકટરી-પદ્ધતિએ જુદા જુદા દર્દો આગળવા તથા તેનાં ઉપચાર કરવાની રીતો, ખાસ કરી કાર્મિકાલિવાની શેકટો દવાઓ બનાવવાની માહિતી, શારીરિક આયુર્વેદિક બનાવટોની રીતો ઉપરાંત આયોર્ગિક પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રચલિત શારીરિક અને કસન થિરોડી, રાત્ર ક્રિયા વગેરે આવશ્યક વિવેચન આપવામા આવ્યું છે ઉપર મેંકટો પ્રકારની અંગ્રેજી પેન્ટ દવાઓ બનાવવાની માહિતી પણ છે આમ ૪૭૫ પાનાનું દળદાર સચિત્ર પુસ્તક છતા—

કીમત રૂ. ૨-૪-૦

નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્નરોના સચટો ૫૦૦ પાના સુદર છપાઈ છતા—

કીમત દરેક ભાગી રૂ. બે

(દરેકનું ૮૫૫ અર્થ જુદું)

લખો કમર ઓફિસ, મોદાગરવાડા, સુરત.

[૧]

ધુલાઈ-કામની મુગમ્ત
પદ્ધતિઓ એ છે.—

૧, બાળી પદ્ધતિ
૨, સુકા પદ્ધતિ
બીની પદ્ધતિએ સુતગડ
અને દવકા રેશમીયાબીની
કપડાં ધોવાય છે, ત્યારે

ભારી રેશમી અને બીની કપડાં ધોવા માટે
સુકા પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરાય છે, જે નામે
'સુકા' છે જ્યાં દહીકતમાં સુકા નથી, બીની
છે. ખરેખર, એ સુકા અને બીની પદ્ધતિમાં
ફેર એમોન છે કે ત્યારે પહેલી પદ્ધતિમાં
પાણી, સાબુ, મોઝા ખાર કે જાંઝીમ પાવડરનો
ઉપયોગ થાય છે, ત્યારે બીજીમાં ઘાસેલ,
પેટ્રોલ, એન્ઝાઇન વ. વાપરવામાં આવે છે

ધુલાઈ-કામની આ બીની પદ્ધતિથી
કમરના વાયરો આ આગમય પરિચિત થમ
સુકયા છે, આને અર્ધિ' મુકા પદ્ધતિને
હુંદાણમાં ગળુ કરીશ.

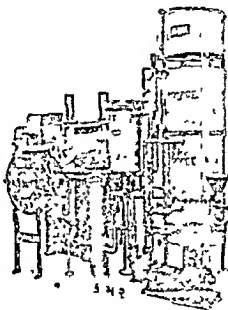
[૨]

ધુલાઈ કામની આ સુકા
પદ્ધતિ માટે ડઝનબધ
મિશ્રણોની ગોઠ કરવામાં
આવી છે, જે દરેક પોત-
પોતાની અ.મુક વિશેષતા
ધરાવે છે અને તેથી
અમુક તમુક કપડાં સાફ
ત્યારે માટે બંધબેસતા
થઈ પડે છે સામાન્ય રીતે,
એ મિશ્રણો આ ગળુ
વર્ગમાં રહેલી મશીન એમ
છે:—

૧, મળગી ઉઠે એવા
મિશ્રણો.

ધુલાઈ કામ

ફાઈ ક્લીનિંગની પદ્ધતિ

કામર

૨, નર્દિ સળગે એવા
મિશ્રણો
૩, મિશ્ર મિશ્રણો
મર્ડેના કપડાં માટે સ-
ળગી નર્દિ ઉઠે એવા કાર્બન
ટ્રાઇકલોરાઇડવાળા મિશ્ર-
ણો ખાસ અનુકૂળતા
ધરાવે છે, પરંતુ અવ-

રતોના કપડાં વધુ નામુક અને વિવિધ-
રંગી હોવાથી, તેમને સાફ કરવામાં ખાસ
કાળજી લેવી પડે છે અને તેથી તેમને માટે
જુદા જુદા મિશ્રણોનો ઉપયોગ કરવો પડે છે.

એ તો નળીનું છે કે આ રીતથી કપડાં
સાફ કરવાનો અર્થ. કપડાંની મેલ યા ડાબવાળી
જગ્યાએ મિશ્રણ લગાડી, બસ વડે સાફ કરી
લેવાનો છે એથી મેલ છુટા પડી નળ છે પણ
સાફ કરવામાં આવેલી જગ્યાએ એક પ્રકારનો
ડાબ યા એમ કહો કે ડાબ નર્દિ, સ્વચ્છ-
ચિન્દ-પડી નળ છે, જેમ ન થાય તે માટે
ખાસ કાળજી લેવી ખુસરી છે. કેટલાકો એ
માટેજ આખા કપડાને
એ રીતે સાફ કરવાનું
પસંદ કરે છે

જેકદ આ ક્રિયા યંત્ર
કારાય થાય છે, એ માટે
મિશ્રણનું યંત્ર શોધાયું
છે, જેમાં ગોડવળુ એ
છે કે બધું મિશ્રણ પહેલાં
ટાંકીમાં બરી દેવામાં
આવે છે અને પછી તેમાંથી
જોશુ મિશ્રણ ઉપયોગમાં
લેવાઈ, તેમાંથી બચેલું
મિશ્રણ ફિલ્ટર કરી, પાણી
ટાંકીમાં પહોંચાડી ફેરાય

છે, તેથી મિશ્રણો ખુસરી પડતાજ વપરાય,
તેના જગાડ થાય નર્દિ

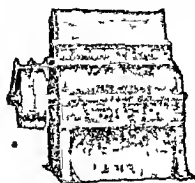
(૧) જુએા ધુલાઈ-કામ બાળવના વિરલન
દેએ માટે "કમર"ના ૧૮ અને ૮૬માં અર્થો.

[૩]

હવે આપણે થોડાક મિશ્રણો જોઈએ—
સર્ગીની ઉઠે એવા મિશ્રણો

૧-ઇથિન ૪૦ રતન, બેન્ઝાઇન ૫૦ રતન, એમિલ એસિટ ૨ રતન, બેન્ઝાઇન સાથુ ૨ રતન

સાથુની કીણી કાતરણુ યા વર્ક-હાથ વડે યા ચિતોગાં બનાવેના યત્રો વડે-કરી લઇ,

વર્ક યત્ર

તણે પ્રનાઈઓ મેળરી, તેમા ઉમેરો અને હવાપીને ઓમગાની લઈ, પાપરો

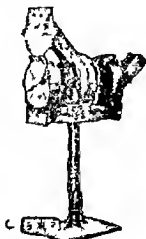
૨-પેટ્રોલ ૫૫
૫૫

૩-એસિટોન ૩૦ ઓસ, અન કોહલ ૩૦ ઓસ, બેન્ઝોલ ૩૦ ઓસ, બેન્ઝાઇન સાથુ ૨ ઓસ

૪-ઇથિલ એસિટ ૨૦ રતન, બેન્ઝોલ ૩૦ રતન, ક્ષાપલોલ ૩૦ રતન,

બેન્ઝાઇન ૧૯ કાતરણુ-યત્ર રતન, બેન્ઝાઇન સાથુ ૧ રતન

૫-બેન્ઝાઇન ૬૩ રતન, કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૩૬ રતન, બેન્ઝાઇન સાથુ ૧ રતન

કમર

૬-બેન્ઝાઇન ૫૩ રતન, ટ્રિ-કોર-ઇથિન ૨૦ રતન, કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૨૬ રતન, બેન્ઝાઇન સાથુ ૧ રતન.

નહિ સળગે એવા મિશ્રણો

૧-કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૪૦ રતન, બેન્ઝાઇન ૪૦ રતન, ટ્રિ-કોર-ઇથિન ૧૯ રતન બેન્ઝાઇન સાથુ ૧ રતન

૨-કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૮૮ ભાગ, બેન્ઝાઇન ૧૦ ભાગ, એસિટિનિકાઇડ મિશ્રણ ૨ ભાગ

૩-આલ્કિ ઓસિડ ૨૬૭૦ રતન, મેથિમ લેકસેન ૪૨૬ રતન, સેડિયમ હાઇડ્રોક્સાઇડ સોલ્યુશન ૫૦ Be ૧૨૫૦ રતન, પાણી ૧૨૬૦ રતન, કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૬૦ રતન

૪-એનિક એસિડ ૩૨૫૦ રતન ટ્રાઇ મેનોનાઇન ૩૨૫૦ રતન, ટ્રિ-કોર-ઇથિન ૮૦ રતન અનકોહલ ૧૩૨૦ રતન

મિશ્ર-મિશ્રણો

૧-બેન્ઝાઇન ૪૦ રતન, એમિટોન ૨૦ રતન, સાથુનું સોલ્યુશન ૨૦ રતન, એમો નિરેડ અનકોહલ ૩૦ રતન

૨-કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઇડ ૭૦ રતન, બેન્ઝાઇન ૨૫ રતન, સાથુનું મિશ્રણ ૫ રતન

૩-ઇથિલ ૪૫૨ ૩૦ રતન ઇથિન એસિટ ૨૯ ૩૦ રતન સાથુનું મિશ્રણ ૨૦ રતન એમોનિયેટ અનકોહલ ૩૦ રતન

(૨) એસિટિનિકાઇડ સોડિયમ સલ્ફેટ ડબલ સોલ્ટ ૧ રતનને પાણી ૧ રતન અને અલકોહલ ૧ રતનમા ઓગળાવી રાતભર કરવા લઈ, ખીલ સવારે નિતારી લેતા, મિશ્રણ તૈયાર પરી

(૩) આ મિશ્રણ બનાવવાની રીત એ છે કે ૬ ભાગ આલ્કિ ઓસિડ લઈ ૭ ભાગ ક્લોરિનો લગાઈનમા મેગ્નેશી, પાણી ૮૭ ભાગ ડિનેચર્ડ અલકોહલ મેગ્નેશી, ખૂબ હલાવી લેવું

(૪) આ માટે ડિનેચર્ડ અલકોહલમા ૧૦૦ એમોનિયમ ક્લોરાઇડ નાખી, એક રાત ભગી રહેવા લઈ સવારે ઉપરથી નિયમ અલકોહલ આળી લેવું

બીયાંના વેપાર

સામાજી અને યુવાજાડના બીયાનો વેપાર દરે દિન મા પોતાનું ખામ રચાન પામી ચુક્યો છે જેમ જેમ દેશવાસીઓ ખામ બગીચાના શવડીન થતા જાય છે, તેમ તેમ બીયાંની માગ વધતી જાય છે અને તેથી બીયાંનો વેપાર દરો વધુ અને દરો વધુ નિકસતો જાય છે

વેપારનો મધ્યસ્થિ

બીયાંનો વેપાર એટલે જમ્યાનધ ખરીદી, અને છુટક વેચાણ એમા ન પોતાના બગીચા રાખવાની સુરક્ષા છે, ન પોતાને માટે કાંઈ ઉગાડી તેમના બીયા મેમરસા ની મરનાનું જે છે, તે માત્ર એવુ જ કે, જે જે કંઈકે ઉગાડી બીયા મળે છે, ત્યાંથી તે જમ્યાનધ મગાવી, કામગીરી સંક્રમી રાખી છુટક વેચવા એમ કરતા—

- ૧, એ વેપાર માટે મોટી પુણી જોઈતી નથી
- ૨, ન વળી, મોટી જમ્યાનધ સુરક્ષા છે

ખરેખર એવું કશું જ સુરક્ષા નથી એક નદાનથી દુકાન પણ એ વેપાર માટે મધ્યસ્થિ થઈ શકે છે સુરક્ષા છે તો ફક્ત થોડીક ફનદ અને અનુમતી જો, એ તો તે મળે છે, જ દિના કાંઈ પણ વેપારમા ફાળી રાખાવજ નહિ

િ ગરબીની વાત એ છે કે, આ બીયાનો એક મોટો જાગ પરદેશી આપત કરવામા આવે છે કારણ કે દિનમા તે નિપાતવરાની

૪-ટોસિન ૨૧ જામ, દાખલોસ ૨૦ જામ, સાધુનું મિથ્રા ૨૦ જામ, એમોનિયેટડ અપકોદમ ૨૦ જામ જે-દાખ ૧૪ જામ

આ ચારે મિથ્રા બનાવા પછી જે જુદા જામમા વહેમાન જતા દોષ, સાધુની વેચાણ એને ખુબ દવાની, એકરસ કરી વારતાનું ખાસ જવાન રાખવું જોઈએ

કાંઈ જમ્યાનધ દરો થઈ નથી પરિણામે, મોટા જામના યુવાજાડના બીયા ઈંગ્લેન્ડ, ફ્રાન્સ, રિસ્ટમરવેન્ડ અને બીજા અનેક દેશો ઉપરાંત અમેરિકાથી અદિ મગાવી વેચાય છે અસમન, શાક લાગના બીયા અદિના જ હોય છે, જે કે એમાય મોડાક પ્રકારના બીયા પરદેશીથી મગાવાય છે ખજ

સુરક્ષા સાધનો

બીયાના વેપાર માટે સુરક્ષા સાધનો કયાં તે આ દોષ સકે—

- ૧ બીયા સંક્રમી રાખના માટે હવા-જમ બરફીંગો થા ડગાઓ થા બાંજન કાંઈ વામળો
- ૨ બીયા તોનગ માટે ચોક્કસ વજનો અને કાંઈક
- ૩ બીયાના પડીકા બનાવના માટે વિરંગી ઉપાર્જનાગા ન્દાના પરનીકા-પડીકાઓ
- ૪ બીયાના વેચાણ માટે ઉગા પ્રકારે ડાખનામા આવેલું રંગમેરંગી પુતોના કિનોથી સજ્જ સચિપત
- ૫ બીયાની પેકીંગ માટે માટે પુતાના ન્દાના ડગાઓ

તથા

- ૬ થમા માટે સુરક્ષા એવું ફર્નિચર અને બીજું સાધન

આ સુખ્ય સુરક્ષા થઈ એની પાછળ મોટી રકમ રોકાની નથી અવખન, બીયાની ખરીદી અને આદિગત પાછળ એક સારી જેની રકમ જાય છે, જેનો અદાઓ વાચકો રખતપણે માની શકે છે

બીયાનું ખરીદ-વેચાણ

બીયા દેશમાથી ખરીદા થા પરદેશી મકાનો, એટલી વાનો વાદ રાખવાની જે તે કમ્પ જાતના દોષ, જેમ બને તેમ તમા

હોય. કસવાલા હોય અને સહેલાઈથી હોગી સહે તેવા હોય. એ તમારા બીયા એમાંની કેઈ પણ કસેરીએ જોઈ ઉતરતા હોય તો પછી તેમનું વેચાણ જોઈું થશે અને તેથી તમને લાભ જોઈશે થશે.

બીયાંની ખરીદી વેગા ધ્યાનમાં રાખવાના ખાસ મુદ્દા આ છે —

- ૧ કયા બીયા કુવો વકત લગી સારા રહી સકે છે
- ૨ કયા બીયા એક વાર રોધ્યા પછી, તેના ઝાડ વડે લગી કાષ્ટમ રહે છે અને કયા બીયા મવસમે મવસમે રોપના પડે છે ?
- ૩ કયા બીયા-ખરી રીતે, કયા ઝાડ-મળમાં લોકપ્રિય છે ?
- ૪ કયા બીયા સામાન્યતઃ આખા દિન-દિન માટે અને ખાસ કરીને દિનના જુદા જુદા પ્રતો માટે અનુકૂળ છે ?
- ૫ કયા બીયાની ખપત જોઈ છે અને કયા બીયા વધારે પ્રમાણમાં ખપે છે ?

વગવરદ

બીયાંની ખરીદી ખુબ જગ્યાનું કરવી ન જોઈએ, મહિને મહિને નવો જથ્થો મગાવવા તો વધુ બિલ્લતર હુંકમા, જુદા જુદા બીયા માટે જુદા જુદા સંતોગો અને જુદા જુદા મુદ્દાઓ લક્ષ્યાંક હોય છે વેપાર કરનારે તે દરેક પર પૂરતું લક્ષ આપવું જોઈએ બીયાંનું વેચાણ

આગળ કહ્યું તેમ બધી જાતના બીયા ખપ પુરતા પ્રમાણમાં ખરીદીને સમગ્રી રાખી, તેમાંથી છૂટક અલ્લાને વજનથી જા પરીકાના દિસાએ વેચનામાં આવે છે વજનથી વેચવામાં આવે તો બાવ જોસ અને રતલના દિસાને થાય છે અને પરીકાના દિસાને વેચવામાં આવે તો તે પરીકા દીઠ-૫૫ પરી ૧૨, ૧૬,

૨૦, ૨૪ કે ૩૦ પરીકાના એક સટ દીઠ પરીકામાં ફટલા બીયા હોય છે. તેનું નકાદો પ્રમાણ અદિર કરનામાં આવવું નથી, કારણ કે ઝોટો બાગે બધા પરીકા એક સરખી કીમત-ત્રણ ચાર, ૭ કે આઠ આને-વેચાય છે અને તેથી તે કીમતમાં પરવડે તેટલા જોઈ પતા પ્રમાણમાં બીયા તેમાં બરવામાં આવે છે

અદિરાત

બીયાના વેચાણ માટે અદિરાત અનિવાર્ય છે એ બે રીતે કરનામાં આવે છે —

- ૧ વર્તમાનપત્રોમાં-ખાસ કરીને ખેતીવાડી અને બાગ બગીચાને લગતા સામાયિકોમાં-અદિરાતો છપાવીને
- ૨ સચિપત્રો દ્વારા

પહેલી અદિરાતને મક્કદ મળને પોતા પ્રત્યે આકર્ષી, સચિપત્ર મંગાવતા પ્રેરવાનો છે બીજી રીતનો-સચિપત્રનો-હેતુ તેમને ખાતરી કરાવી આપી, માને મગાવવા કમિયલ કરાવનો છે અને આગળ કહ્યું તેમ, સચિપત્ર ખૂબજ સાચત હોય પોતાના આશય મારી રીતે શાયે છે

ફરી વાર અને હુંકમા, બીયાનો વેપાર દીઠ દીઠ નક્ષત છે

WONDERFUL CURE

તુલસીરાજ તેલ — આત્મકુ વધી જવા, આ વધી જવા મોળે, સંપિવા તથા વાની અનુભવસિદ્ધ દવા કીમત ઝરિયો એક ગરીબ બીમાર સ્ત્રીએ માટે હમેશ માટે ગર્જાનિષેધક તથા બધા માસિક ફરી થઈતી દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦

એન. કે., મસિધ તનીય,

૧૫૦ મનિકતદવા રીટ, કલકત્તા.

સોનાનો ઢાળ (ચાલુ)

કુદરતના ૧૧૦મા અંકમાં આ હુનરની ચર્ચા વિસ્તૃત રૂપે થઈ ચુકી છે. એ અંકમાં એના ઢાળ-મિશ્રણના ચાર પ્રયોગો પેશ કરવામાં આવ્યા હતા. થોડાક વધુ પ્રયોગો આજે રજુ થાય છે.—

[૫]

બાઇસલ્ફાઇટ ઓફ સોડા ૧૩૬ ગ્રામ્સ, ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા ૬૩૬ ગ્રામ્સ, પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૬ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૧૬૦ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૧ ગેલન.

આ ઢાળ-મિશ્રણ, પ્રયોગ નંબર ૧ની પદ્ધતિએ બનાવાય છે અને તે તાંબા થા સાદીની ઝીંકો પર સોનાનો ઢાળ ચઢાવવા માટે ખાસ છે, જો કે કસબ, જસત અને સીસાની વસ્તુઓ પર સોનાનો ઢાળ ચઢાવવો હોય તો તેય એ રીતે ચઢાવી સફાઈ છે કે પહેલાં એ વસ્તુઓ પર ચાંદીનો ઢાળ ચઢાવી. પછી તે ચાંદીના ઢાળવાળા વસ્તુઓ પર સોનાનો ઢાળ ચઢાવવો.

આ ઢાળ ૧૨૦° થી ૧૮૦° એફ લગીની ગરમીએ વાપરવાથી આજી ઘેરા રંગનો ઢાળ ચઢશે.

[૬]

પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૩ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૧ ગ્રામ્સ, અર્ક-પાણી ૧ ગેલન.

આ મિશ્રણની નિષ્ણાતો ભલામણ કરતા નથી, જો કે તે વડે ઢાળ ચઢે છે ખરું. કારણ કે, એ મિશ્રણ વડે ચઢતો ઢાળ એક્સરખા-પણું ધરાવતો નથી.

[૭]

પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૨ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૩ ગ્રામ્સ, અર્ક-પાણી ૧ પાઇન્ટ.

પાણીમાં પોટાશિયમ સાયનાઇડ ઓગળાવી, તેમાં ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ઓગળાવો.

[૮]

ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા ક્રિસ્ટલસ ૬૩૬ ગ્રામ્સ, બાઇસલ્ફાઇટ ઓફ સોડા ૧૩૬ ગ્રામ્સ, ક્રાએનિટ ઓફ પોટાશ ૬૩૬ ગ્રામ્સ, ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા ૬૩૬ ગ્રામ્સ, પોટાશિયમ સાયનાઇડ ૬ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૩ ગ્રામ્સ, અર્ક-પાણી ૧ ગેલન.

પ્રથમ પાણીને ગરમ કરી, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ સિવાયની બધી વસ્તુઓ નાખીને ઓગળાવી, ફિલ્ટર કરી લો. પછી થોડા પાણીમાં ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ઓગળાવી, તે પેલા મિશ્રણમાં મેળવી લો.

ચાંદી સોનાનો ઢાળ

આ ઉત્તમોત્તમ નફાવંત હુનરની પરીમાદિતી કુદરતના ૮૩, ૮૪, ૧૦૧, ૧૦૭ અને ૧૨૦ માં અંકોમાં હપાઈ છે. આજે ૩ ૧-૪-૦ મોકલી એ અંકો મંગાવી લો.

—વ્યવસ્થાપક

આ ઢાળ-મિશ્રણ પિત્તળ અને કાંસાની વસ્તુઓ પર સોનાનો ઢાળ ચઢાવવા માટે ખાસ છે અને તે ૧૨૦° એફથી ૧૪૦° એફની ગરમીએ વપરાય છે.

[૯]

અર્ક-પાણી ૧ ગેલન, પોટાશિયમ ફોસ્ફેટ સાયનાઇડ ૫૩૬ ગ્રામ્સ, પોટાશિયમ ક્રાએનિટ ૧૩૬ ગ્રામ્સ, નપસાર ૬૩૬ ગ્રામ્સ, ગોલ્ડ ક્લોરાઇડ ૩ ગ્રામ્સ.

બનાવવાની રીત ઉપલા ૮મા પ્રયોગ પ્રમાણે મિશ્રણ તૈયાર થયા બાદ તેને ધ્રુષે ચઢાવો, અર્થાત્ કસાક ભગી ઉકાળો, પછી નીચે (અનુસંધાન ૧૦૮ પાને)

[૧૮૭]

સહજ દાવ આવે વા કોમ પીએ રોગ
વિના આમનજો પધારવાની તકનીક મે કે
તપીએ ગિમારને સાગુ-દાણાની કાણ પીવાની
કર્મકંઈ કરે છે એમ, મુજબ અનિચ્છાએ
સાગુ-દાણાને જાણુનારાએ જોશુમાર છે

(અનુસંધાન પાના ૧૮૭ થી)

વિનારી લઈ જેટલુ પાણી બતી ગયુ હોય
: તેટલું બીજું ઉમેરી, દવાથી લે

આ મિશ્રણ પણ પિત્ત-કાસાની નીએ
માટેજ છે

[૧૦]

પોદાસિયમ સાયનાઇડ ૨૬ ઓસ અર્ક
પાણી ૧ ગેલન, ગોદ કયોરાઇડ ૧ ઓસ
પાણીમા ગોદ કયોરાઇડ ઓગળાવી, પછી
તેમા પોદાસિયમ સાયનાઇડ ઓગળાવે

પિત્ત-કાસા માટે

[૧૧]

સોડિયમ ફોસ્ફેટ ૯ ઓસ, બાઇસલ્ફાઇડ
ઓફ સોડા ૧ ઓસ, પોદાસિયમ સાયનાઇડ
૧ ઓસ ગોદ કયોરાઇડ ૧૬૦ ગ્રેન, અર્ક
પાણી ૧ ગેલન.

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧ મુજબ
આ ટોળ-મિશ્રણ તાપ અને ચાલી વ
પર સોનુ ચઢાવવા માટે ઉપયોગી છે

[૧૨]

ગોદ કયોરાઇડ ૧ ગ્રામ, હાઇપોસલ્ફાઇટ
ઓફ સોડા ૪ ગ્રામ, અર્ક-પાણી ૧ નિટર

[૧૨]

પોદાસિયમ સાયનાઇડ ૪ ટ્રાઇ ઓસ,
ગોદ સાયનાઇડ ૧ ઓસ, અર્ક-પાણી ૧
ગેલન

આ મિશ્રણ ૬૦° એક્ની ગરમીએ વપ
રાય છે [સપ્તર્થ]

લેવ ને જેમ બને છે અને કયાથી આવે છે,
તેથી જાણેજ કાક વારિફ હોય છે

દર્શનમર્મા સાગુ દાણા-સાણુ દાણા રાગ
ખોટો છે-એક પ્રકારેના જાડના ગરમાથી
બનાવવામા આવે છે એ કુદરતી રીતે
પ્રચલિત રવરમા નથી હોતા, વેપારીઓની
કુતલ અને વત્રોની કારીગરીએ તેને આ
દાણાનુ રૂપ આપ્યુ છે

સાગુ-તાલ

સાગુ દાણા જે માવામાથી બને છે, તે
માવો અનેક પ્રકારના તાડના જોડેમાથી
નીકળે છે છતાં વેપારને અંગે તે સુમાત્ર,
જાવા, બોર્નિઓ સિનેબસ અને અવાક્કામા
થતા મેટ્રાકસિલેન સાગુ ન્યુ માયના,
એમ્બ્રોગેના અને સિરામવા થતા એમ રૂરી,
સિગાયોરમા થતા રિનિકસ ફેરિનિફેરા,
જાવામા થતા કામિફ ગેનામા, મેલ્લરમા
થતા ફેરિયોલા મુરેન્સ અને હિન્નના બીજન
ભાગેમા મળી આવતા આરેન્ગા તથા
સેકેરીફેરા જાડના યામાથી જે માવો નીકળે
છે, તેજ નોધપત્ર લેખાય છે

સાગુ દાણાની અપત તથા માવ જેમ જેમ
વધતો જાય છે તેમ તેમ એના જોડેનું વાવેતર
જમ્બુ વધારાઇ રહ્યુ છે એ આગમ કુચમા
મનાવા મોખરે છે, જ્યારે ખુદ મનગરમાજ
અમુક જાડના માસમાથી કસાગુ દાણા
બનાવવાની કશિરો થઇ રહી છે

ધુતેર ગ

સાગુ દાણા બનાવવા માટે જાડને કાપી
નાખવા પડે છે એમ ત્યારે થાય છે, જ્યારે
કે જાડ ૫૨ યુવ આવડાની તૈયારી હોય
સામાન્યતઃ જાડ ૧૦ થી ૧૫ વર્ષની વયે
પહેલિના, તેથી ઉપર પહેલ વહેલા યુવ

આવે છે એ પત્રો વહેતા દુઃખ આસવાની
તંધારી જનમ્ય કે એ ઝાડને કાપી, ઝગીન
પર મુસાડી દે છે એ પડી બધી ડાઘીગા
અને પુ ડા કાઢી નાખી, થડ ગરેસા દે છે

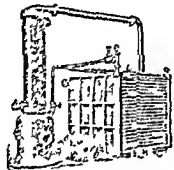
આ યજ્ઞ મૃગ રત્ન છે યડી વચે
સાચુ-માવે રોડ છે સૂત્રો તેડી ઉપર ગન
તેવી, એ માવે મેગનના માટે ઝુકરી દે કે
એ- મહાત્મા ઠરી લઈ, યડની ઉપડી
બાહુએથી છાસ ઉખેડી લેનાય એ કામ
મેનક, અનુભવથીજ બગાડર સમગ્રવ છે
ગન ઉપડી જતા, અંદર માવે દેખાય છે
જે ઝાડા યડી આમગ મેના રમી હો
કે, પણ દોલ તરક જતા એઝમ ઉગ્રો
રોડ છે એ માવે મુકા મરજન જેટલો
મખત આ મુકા હોય છે એ માસને
સજાગપુરક કાઢી નેસા માટે રોક બામ
દસારે પણ બનાવનામા આ યુ છે, જે રડે
આવા જાના યડમારી એ માવે મટકે કટકા
પા છુકો નરી કાઢી લેનાર છે આ પંદરમામ
કકત અર્ધા હંચ જેની ઝાડી બનુ
ખીલી બોધુ માકા રહે છે

માવાની બનાવ

ઝાડા યડમાયા કહેતો એ માવો દહ
માયા ઉપમા હોય છે તેને વેચવાખર
ગાવના માટે લોડીન નધુ ફિસાગો મરી
પડે છે જે માટે માની દાંડાઓ ગનાવનામા
આવી છે, જેના મહાદા ઉપર મદુ કપડ
બાંધવામા આવે છે, જે ચારણી બે મરહ
સાર છે અને તમિયે-તમિસમા રચ્યા
ખાડો હોય છે પણ આસપાસની બાહુઓ
ઝકડા હોય છે માટે મેગી જઈ, નિયત
પાણી જાતકા યાહુ નધી પાલિ નીકળી જતા
એ બે જામળો હોય છે એ દાંડાઓને
મયાત્રે બારેના કપડામાં પેતો મળે મુશી,
ઉપરની પાગી રેડીને ખૂબ મસગામા
અવના, બાસપાદ માવે પાણી સાથે
૧૨૩૪૫૬ ૭૮૯૧૦ ૧૧૧૨૨૩ ૨૪૨૫૨૬ ૨૭૨૮૨૯ ૩૦૩૧૩૨ ૩૩૩૪૩૫ ૩૬૩૭૩૮ ૩૯૪૦૪૧ ૪૨૪૩૪૪ ૪૫૪૬૪૭ ૪૮૪૯૫૦ ૫૧૫૨૫૩ ૫૪૫૫૫૬ ૫૭૫૮૫૯ ૬૦૬૧૬૨ ૬૩૬૪૬૫ ૬૬૬૭૬૮ ૬૯૭૦૭૧ ૭૨૭૩૭૪ ૭૫૭૬૭૭ ૭૮૭૯૮૦ ૮૧૮૨૮૩ ૮૪૮૪૮૫ ૮૭૮૬૮૭ ૯૦૮૮૮૯ ૯૧૯૨૯૩ ૯૪૯૪૯૫ ૯૭૯૬૯૭ ૯૯૯૮૯૯ ૧૦૦૦૦૦

રેષા વ નમમા પદાર્થો મ્પડામાં બાકી રહી
જાય છે બધા માસને જે પ્રમાણે ગામી,
રેષા વ ક્યારાથી મુકન થઈ પછી, મુકીને
તેના ગોળાધર બનાવી લેવાય છે, જે
Raw Sago ને નામે બગારમા લેનાય છે
સાચુ દાખા

પણ આટલાવુ જતા દહ સાચુ-માવા
બન્યા નથી તે બનાવનાની ગીત એ છે કે
ઉપરો સાચુ-માવે લઈ, મેગ્ય પ્રમાણમા
ખાહી સાથે મેગી, વોગી જેમ મુશી, મંદ
વડે તેના ન્દાના મેદા બેઠાએ તેના દાહ્યા
બર્મી લેના પાગાથી એ બીના દાહ્યાએને
વરાગ-કનાટમા મુકની લેતા, સાચુ-દાખા
તેવાર થયા લેનાય છે

વરાગ-કનાટ

નકલી આચુ-દાખા

દલે નકરી આચુ-દાખા પણ બને છે,
જે દેખાવે અમની માલને એવા તે મગના
આવે છે, કે વાજતા નિવૃત્તોર થાય
ખાઈ જાય છે

આ સાચુ-માવા બગારના મામાથી
બનાવનામા આવે છે એ તેના બનાવનારોએ
છે કાન્સ અને જર્મની બનાવટની વધારત,
બેસક, ઉપર કહી તેજ છે

(૧) આ વચના એક સાચી નેવી દોલ
છે, જેથી મરેલા તેમા મુશી થઈ આહ કરતા,
ચાલિ દબાવે માવે ચારણીમાંથી પસાર થઈ,

ત્યાર પછી કેનવાસનો એક કુટુંબ હત, તેની ૬ ઈંચ લાંબી અને ૬૬ ઈંચ વ્યાસવાળી ઘેંચી જેવી બનાવી, તેમાં વચ્ચે વચ્ચે એક કારખાનો સગીયા-કે જેને ઉપરે છેડે તાંબાના તાર, હારાવવા માટે આંધ બનાવેલી હોય-શ્રી, તેમાં નીચકું મિથ્રણ ભરે:

ત્રેકાષ્ટનો ખારીક છોકો પ ભાગ, મેન્ગેનિક ટાપએક્સાઇડનો ખારીક છોકો પ ભાગ, નવ-સાદર ૧ ભાગ, કલોરાઇડ ઓફ ઝીંક ૧ ભાગ, ગ્રિસ્ટરીન ૧/૨ ભાગ, પાણી ૧ ભાગ નવસાદર અને કલોરાઇડ ઓફ ઝીંકને એક કાચના વાસણમાં પાણી સાથે મેળવી એમળાવો. પછી તેમાં ગ્રિસ્ટરીન મેળવો અને ત્યાર પછી એક બીજા કાચના વાસણમાં

વિજળીક બેટરીઓ

બીજા પ્રયોગો વ માટે ૩૬, ૪૪, ૫૨, ૫૭, ૭૪ અને ૮૬ માં આકો લુઓ.

ક્રી. રૂ. ૧-૪-૦

ખાલી રહેલી બેટ દવાઓની લુઓ નાખી, તેમાં ઉપર પ્રવાહી રેડી, ખુબ મિથ્ર કો પછી ઉપલી ઘેલીમાં કારખાનો સગીઓ વચ્ચે વચ્ચે રાખી. શ્રેણીના મથળેથી સદગ ઓહુ' એ મિથ્રણ ભરી, ખાલી રહેલા કપડાને કારખાનો સગીયાની આજુબાજુ વીંટળી દઈ, મિથ્રણવાળી દોરોથી ગાંધી દો. જસ હવે એ તૈયાર છે. એને ઉપલા જસનના વાસણમાં મુકી દો. મુકવા પછી જસનના વાસણમાં આજુબાજુ ૧/૪ ઈંચ જેટલી જગ્યા ખાલી રહેશે, તેમાં નીચકું મિથ્રણ ભરે—

આસપાસ ભરો, પણ વાસણના મથળેથી ૧/૨ ઈંચ ઓહુ' જ રાખો. ત્યારે આ લાલી સદગ કંઈક થાય કે કામર, રાગન તથા કંઈક મિથ્ર સરખા ભાગમાં લઈ, ગરમ કરીને એમળાવી, જસનના વાસણમાં મથળે મુકી ભરો. ત્યારે એ કંઈક થઈ જાય ત્યારે એક મોયો લઈને લાત્રીયોળ ગરમ કરી, તરતજ ઉપલા મિથ્રણમાં જસનના વાસણમાં અંદર ખોતી, ફરી પાછો બહાર કાઢી લો, તૈયી એક નાનું કાણું પડી જશે. હવે બેટરી લગભગ તૈયાર છે. એની બહારની તરફ એક કાલો કામળ લગાડી દો એટલે બસ.

ખીસામાં રાખવાના હાથ-લેખની બેટરીઓ પણ આવીજ રીતે બનાવાય છે. અગ્રજન, તેના કદ લુગલુદા હોય છે, એટલું જ નહિ પણ ક્યારેક એક સાથે એક બેટરી (યા કહો કે, 'સેલ') હોય છે, તો ક્યારેક એ પાંચ. બેટરી એકજ હોય તો તે 'ખાસ કરવાનું કશું' નથી. જે તે માપની બનાવી શ્રેણી પણ જે તેના 'સેલ' એ વા જણ હોય તો એને લુદા રાખવા માટે વચ્ચે વચ્ચે પુડાનો કુટુંબ મુકવો હોય છે અને તેની ઉપર સરેસ લગાડી, તે વડે બેટરીઓ ચોટાડેલી હોય છે. વળી તેમાં તાર પાતળા 'વાપરી પહેલી બેટરીને કારખાનો તાર બીજી બેટરીના જસનની સાથે રેણ કરેલો હોય છે, ત્યારે બીજી બેટરીના કારખાનો તાર ત્રીજી બેટરીના જસનની સાથે રેણ કરેલો હોય છે. એમ, માત્ર પહેલી બેટરીના જસન ત્યા ત્રીજી બેટરીના કારખાનો તાર ફોતો નથી બદલે

સ્લેટ પેન

સ્લેટ પેના એટલા પત્થરના બુકમાંથી બનાવાય છે. એ માટે પહેલાં તે સ્લેટના પત્થરના પહેરને તદ્દન બારીક દળા, ૬૦ રતલ એ બારીક બૂકા લઈ, તેમાં ૩૦ રતલ બારીક રંગેલા ચુનાના પથરનો બૂકા તથા ૧૦ રતલ સિલિકેટ ઓફ મોડા મેગ્નેશીયમ, ૫ પ્લી વડે કણક બાધી, લગ્ગે જનારી, પ્લી ઓફ ખાસ કાળા પાંચ પાટીમાંથી દબાવે કરી પસાર કરવામાં આવે છે, જેથી પેનના આકારની સહીઓ બને છે. આવી દરેક સળી, એક પાત્રી પગ્ગેમાં આ સળી બર બર રડી મઠે એવા બાધે પાડેલા દેવા છે-મુખ્ય મુકયવામાં આવે છે તે સુગંધ ગ્રતા તેવી ઉતરતી તરફનો છેડો વહેરી નાખી, ખાસ જાતના બત્ર વડે, પાણીમાં રાખી ધસવામાં આવે છે, આમ પેનાની ધાર તૈયાર કર્યા બાદ કાચના ૫ લાગડી, આકારના કાચાઓમાં ભરી વેચવામાં આવે છે.

(અનુસંધાન પાત્ર ૧૭, થી)

૮૦

તનનુ તેન (માફ કરેનુ) ૨ રતલ, સંદ્યનુ તેવ ૩ તોલા, બદામનુ તેવ ૫ તોલા, નાર મીનુ તેવ ૧ તોલા, રતનભેન અપ પુનુ પહેલા તેલમાં રતનભેન મેગ્નેશીયમ તેલને રંગીન બનાવી લે. પ્લી કપડામાંથી ત્રણ લઈ, બાકીની ચીજો મેગ્નેશીયમ

૪૨

રવગને કદ્દુ સીરીન ૩ તોલા રવગને બાગ્રામ સીરીન ૧ તોલા રવગને કાદુ ૩ તોલા, અર્કે અકાશવેન ૩ ગેર, કપુર ૩ માશા, એન્ટીમોન સત ૧ માશા, કુદીનભે સત ૩ માશા, કાપરેન તેન ૧ રતલ.

પહેલાં કાપરેનમાં અર્કે આકાશવેન મેગ્નેશીયમ ચુને ચડાવે. ધીમે ધીમે પકાવતા, બપારે અર્કે બળી તપાસવા નીચે ઉતારીને આવી લઈ, બાકીની ચીજો મેગ્નેશીયમ

સીઓથ સસ્તા દરે આપવા

ત્રિવાર્ષિક લવાજમની યોજના
સને ૧૯૪૦ના જાન્યુઆરીથી
નવું-ચાર્જીસીમું-વર્ષ શરૂ થયું છે

વાર્ષિક લવાજમ:-

દેશમાં-૩. ચાર, વી. પી. ખર્ચ જુદું
બહારમાં-૩. સાડા ચાર
પરદેશમાં-૩. સવા પાંચ-શિલ્પીંગ આઈ

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ

આ યોજના સને ૧૯૪૦-૪૧-૪૨
એ ત્રણ વર્ષ માટે જ છે.

‘સીઓથ’નું ત્રણ વર્ષનું લવાજમ
એકી સાથે અગાઉથી ભરનારને

‘સી ઓથ’ના વાર્ષિક માફક બેટલા જ
તમામ હક્ક બને લાભ મળશે.

(ફરવે) હજારે પાનાનું વાચન અને તે
ઉપરાંત ત્રણ વરસનાં બેટલા પુરતકો
અને ખાસ અર્કો મળશે.)

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ:-

દેશમાં-૩. બારને બદલે દશ.

બહારમાં સાડાતેરને બદલે સાડા અગીઆર
પરદેશમાં-શિ. ચોવીસને બદલે વીસ

અથવા ૩. પાણી સોળને બદલે તેર
લવાજમ-મનીઓઈરથી અને પરદેશનાથે
પોસ્ટલ ચોરકરથી તુરત જ મોકલવું.

(વી. પી. કરવામાં નહિ આવે)

કાળી ચાહી

ખડકાને બુકા ૪૨ ઓસ, ગુંદરનો બુકા ૨૫ ઓસ, વરસાદનું પાણી ૧૮ આટલી, લીંદાકસી ૬૮ ઓસ, લાઇકર એમેનીઆ ૩ ડ્રામ સિપરિટ ઓફ વાઇન ૨૪ ઓસ

એક મોટા વાસણમાં બધાને નાખી, ખુબ હલાવીને મિશ્ર કરો.

કૌંપીંગ ચાહી

આ ચાહી બનાવવાની સરળ રીતિ એ છે કે સાદી બધુ ચાહી તોલા ૬ લઇ, તેમાં ૧ તોમો દળેલી સાકર મેળવી ઓગળાવી લો. કૌંપીંગ ચાહી તૈયાર છે

ખસનુ એસેન્સ

ખસના મુગની બુકી ૧૨ તોલા, અથ કોદલ ૧૬ તોલા.

ખસના મુગને સાફ કરી, તેની છુડી બનાવો અને પહોળા મોઢાનાળી શીલીમાં અનકોદન નાખી, તેમાં એ બુકી ઉમેરી એક મઢિના કાચી ફેફડા કે પ્રાકગળી ફિટર કરી, વાપરો.

ગુલાબી ચાહની સુગંધી

અવકોહલિક એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ ફ્રેંચ પોમેડ ૫૦ ઓસ, ટ્રિપલ સિપરિટ ઓફ રોઝ ૫૦ ઓસ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ રોઝ જિરેનિયમ ૫૦ ઓસ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ સેન્ડલવુડ ૨૫ ઓસ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ નેરોલી ૧૨ ફ્રેંચ ઓસ, એકસ્ટ્રેક્ટ ઓફ એરીસ ૩૦ ૧૨ ફ્રેંચ ઓસ

આ સુગંધી ઉંદા ચાહ પર ડાઢી, તેને ગુલાબી ચાહ તરીકે વેચવામાં આવે છે

ધસાતા ગળાનો છલાજ

ખાડ કે રતલ, ગરમ પાણી ૧/૨ પાઇન્ટ, ખાઇટ્રેટ ઓફ ટાર ૨ ઓસ

પહેલા ગરમ પાણીમાં ખાડ નાખી 'ઓગળાવો ખાડ ખાઇટ્રેટ ઓફ ટાર ઉમેરી, બરાબર હલાવી, શરબત ઠંડું પાડી લો.

ઉપયોગ : ધસાતા ગળાને તેમ જાલીને કાપદો કરે છે તથા ઠંડી તેમજ દફને મટાડે છે.

—ખરોડીઆ

અમતકારીક પ્રવાહી

એકવા એમેનીઆ ૧ ગેલન, સૉફ્ટ પાણી ૮ ગેલન, સાધારણ પીળો સાણ ૪ રતલ, સુરેખાર ૮ ઓસ.

સાણની ઝીણી કાતરીઓ કાપી, પાણીમાં નાખીને ઉકાળો કે જેથી સાણ તદ્દન ઓગળી નય પછી એ પાણી ઠંડુ થાય ત્યારે તેમાં સુરેખાર મેળવી, મિશ્ર કરો. પછી થોડા વાર રહેવા દઈ, જે છારી પાણી પર બધાઈ ગઈ હોય તે કાઢી લઈ, પ્રવાહીમાં એકવા એમેનીઆ નાખી, ખુબ હલાવી, તરતજ ખાટલીમાં ભરી લો

કોઈ પણ માતના સુતરાઈ, રેશમાં કે ગરમ કપડા, કીમતી લેસ કે બીજા કપડાઓ અથવા બીજા કોઈ વસ્તુઓ જેવી કે કાલીઆ, મેતરંજ પત્થરની ટીપાઈ વ વ પર રગના, ચિકાસના કે બીજા કોઈ કામ પાયા હોય તો આ પ્રવાહી તે કામ પર લગાડી, બીજા એક સાદા કપડાને સાદા પાણીમાં ભીંજવી, તે કામ પર ધીમે ધીમે પણ ખૂબ ધસો એથી તે કામ નીકળી જશે

કોઈ પણ ધાતુની-જેવી કે ચાંદી, પિત્તલ, તાણ વગી વસ્તુઓ સાફ કરવા માટે આથી વધારે ઉત્તમ પ્રવાહી પૌલિશ બીજું એક નથી ફક્ત ચોડાક સફેદામાં આ પ્રવાહી મેળવી, એક સાદા કપડા થડે ધસવાથી દરેક

વસ્તુ સર્વ માફક અજકતી થશે (આ પ્રવાદી કેમ પણ રીતે નુકશાનકર્તા નથી)

૫મી નીચા પિછાના ૫ ગા માફક મરુઝર વ હોય ત્યા આ પ્રવાદી મુદ્દથી વાપરનાથી તેમને તકન નાશ થશે (સોફ્ટ પાણી પાણીમા સદગ્જ બાઈકમેનિટ ઓફ સોડા મેગનથી તેપાર થશે)

આંદી-પોલિશ

સફેદો કે રતય ગમ કેમ્ફર કે ઓસ, એકવા એમેનિયા ૧ ઓસ, અનકાલય ૧ ઓસ બેન્ઝાઇન ૩ ઓસ

બધાને મેગી, જે તે વસ્તુ પર નરમ નાદળી વડે લગાડીને સુકાવા હો સુકાવા નાદ નુછી ધરડીને પોલિશ કરી લો

જુ નાચુદ કબ્બીર દવા

દકષણપાર ૪/૪ ઓસ ગ્લિસરીન ૨ ઓસ, કનાસિયાનો ઉકાળો ૧૫ ઓસ

બધાને મેગી દરગઝ એક નાર લગાડો

ડય ધાણ

તાણુ ૮૫ જે તોલા કમર્ષ ૧૨૭ જે તો ૧, જસત ૨ તોલા

તાણની દવા

કાનનાઇન ૧ રુકુપન, એલિકઝીર રિટરિ-યોલ ૧ કૂમ, ટીકયર ઓફ બેક કોહોર ૧૪ ગીપા

કરિનાઇનને બેક પ્રવાદી દવાઓમા મેગી ઓગળાવી લઇ, જરૂર વેળા દર બખે કલાકે ૨૦ ગીપા પાણી સાથે આપો

દ્રાક્ષાકું મધુ

અંશુરનો રસ ૧૦ રતય, મધ ૪ રતય. કલધવાળા વાગણુમા નાખી, યુને ચલાવી સરખત મનાવી લો

પેન બામ

ધી ૧ જે તોલા, ઘીળુ ૧ જે તોલો, મેન્થોન ૩ રતી, તજનુ તેડ જે તોલો, હુકનિપ્સ તેલ જે તોલો

ધી અને ઘીળુને ડચમ પીગળાવી લઇ, પત્રી તેમા બાજાવી ચીમો ઉમેરી, ઠારી લો સ્વસ્તક

ફાઉન્ટેન પેનની શાણી

એનિક ઓસિડ ૮ ઓમ, ટેનીક ઓસિડ ૧ ઓસ, ફર્ફસ સફેટ ૧૨ ઓસ બ્લુ રગ ૭ ઓસ, કાબોનિટ ઓસિડ ૧ કૂમ, પાણી ૮૦ રતન

પહેલા ૪૦ રતન પાણીમા ગેલિક અને ટેનીક ઓસિડ નાખી, સદગ્જ ગરમી આપીને ઓગળાવી લો પછી બાકીના ૪૦ રતલ પાણીમા ફર્ફસ સફેટ નાખી, તેને ઓગળાવી લો અને પછી મેક મિશ્કો મેગીને ચાર દ્રાક્ષા લગી રહેવા હ. હેવર નંગ અને કામેલિક ઓસિડ મેગી, ગાળી લો

કેંગ પોલિશ

૧-૮૮૪ નું અવકોહક ૧ પાર્બન્ટ, ચટુસ ૧ ઓસ, ચપગા લાખ ૧ ઓસ

બધાને મેગી, ગરમ જગ્યામા મુકી રાખી ઓગળાવો

૨-ચપગા લાખ ૩ ભાગ, મસનગી ૧ ભાગ, રિપરિટ ઓફ વાઇન ૪૦ ભાગ

પહેલા એક પહેાગા મોઢાની બાટલીમા બેક ઝાતવા ચુંદર નાખી, તેમા ઉપરથી રિપરિટ ઓફ વાઇન રેડી ઓગળાવો પછી બાખ મેગી, આ બાટલીને ઉકળવા પાણીના (૧૭૪° F ની સગમગ)ના વાસણુમા મુકી, ન્યારે લાખ ઓગળી જવા ત્યારે બાખની તેમથી કાઢી લો પછી મધમલના કપડામાથી ગાળી લઇ ચાપો

૫૬ ગાહી

મુગીઅન ૧૮ ૨. ઓસ, એકઝેસિક એસિડ
૧ ઓસ, પાણી ૨૩ રતલ

મુગીઅન ૫૬ અને એકઝેસિક એસિડને
ખારીક કરી, પાણીમાં ઓગળાવો

મગ્ગર-સાપ્સ

ઝાપરન તેનમાથી

ખનાવેલા સાપ્સ

૧૦૦૦ તોલા,

અંધવુ તેન ૧૩

તોલા, ઓષ્ણ

મિઝર ૧૩ તોલા,

અંધવ પે ડાશવ

૧૩ તોલા

પહેલા સાણી

જુગી જાતાવી લઈ,

તેમાં ખાદીની મીઝો

મેળવો અને ખૂમ

એકજીવ કર્યા પછી

ગોળી-પત્ર વડે ગોટીઓ ખનાવી લો

ગોળી-પત્ર

મેન્થોલ કીમ

મીઝ ૧ શાગ, સફેદ પેટ્રોલિયમ જેલી

૯ ભાગ, મેન્થોલ ૬ ભાગ, કપૂર ૬ ભાગ,

ગેલિક એસિડ ૬ ભાગ, ચાપમોય ૧૩ ભાગ

મીઝ અને પેટ્રોલિયમ જેલીને વાટર ભાગ

પર પીગળાવી, તગ્ન નાચે ઉતારી લેા.

પછી જુગીની મીઝો ઉમેરી, જુગ મેળવી કદજ

માવ ત્યાં લગી દવાવના રહો.

મૃદ માંરનો ઇલાજ

નવસાર ૨ ચમચી, મેથીતેડ રિપરિટ ૧

અધોગ, પાણી ૧૦ અધોગ

ખધાને મેળવી, તેમાં કપૂર જીલ્લી,

માંની જગ્યાએ મુકવું.

લીલી શાહી

વર્ગાલ ૨ ઓંગ, કિમ ઓફ ટારટર ૧
ઓસ, પાણી અર્ધો પાઇન્ટ.

ખધાને મેળવી ઉકાળો જગારે અર્ધ અર્ધ
પાણી જળી નાચ ત્યારે ઉતારી લઈ ખાળી લેા.

લેખરના કાટ માટે ઉપાય

સોડિયમ હાઇપોસલ્ફાઇટ ૨ ભાગ અને
મીઠું ૧ ભાગ બાઈ, કાટ મરેલી વાટ પર
ધમે એ કસાક પછી ઘોષ કાઢી, પાણુ ઓળ
ગિશ્વ લગાડજો.

સળેખમનો ઇલાજ

કંકણખાર ૧૦ મેન, તમક ૩૦ મેન,

પાણી ૧/૨ મેર.

ખધાને મેળવી, નાકે સુધો તથા અંદર
ચડાવો

સોનું-પોલિશ

મરેડો ૮૬ ઓસ, અલકોહલ ૧ રતલ,

રિપરિટ મેન એમેનિયક ૧૨ે ગ્રામ

ઉગા અને ખિનદારીકતા પ્રવાહી સોનું

પોલિશ અને છે.

લાઘીદાંત માફ કરવું

અવતુનતું તેલ ૧ તોલા, નવસારની જુગી

૧ તોલા, ઓઝ ૧ તોલા.

ચરોને મેળવી, લાઘીદાંત પર લગાડી સુકાવા

દો ગુમવા પછી સાફ કરો.

હીરા-પોલિશ

નક્કી હીરા માટે નીચતું પોલિશ ઉત્તમ

સાબિત થયું છે -

હસી સુનો ૨ તોલા, અવતુનતું તેલ ૧

તોલા, રિપરિટ ઓફ સાસ એમેનિયક ૧

તોલા, પાણી ૧ તોલા

વેપારની ગ્રાવી

૧૦ ધધાની મરીથી ગમરાતા બાર્ડ બહેને માર્ટિ આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે પર ભેડા, બીજા ધધાની રોકાણ કે નવકરી હોવા છતાં, નામની પદર પચ્ચીસ રૂપિયાની પુછામાં વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આવકકેમ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં આપાઈ છે. તે છપરાત જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૧ છુન્નર વહેંચેલી યહુ સપૂર્ણ વિગત એમાં સરળ અને શાદી ભાષામાં જણાવેલી હોઈ, પુસ્તક ધણજી ઉપયોગી છે.

અનુક્રમિકા-૧ આખા નાખવાનું પાણી ૨-કાનમા થતા દર મહાડનાર દવા ૩-કોડ
કિમ ૪-કાનન હોટર ૫ ખાસી મહાડનાર દવા ૬-સુગંધકારક છીંકણી ૭ ચામડી માટેના પાવડર
૮-ચામડીના રોગો દૂર કરનાર મલમ ૯-બાઘાણુ દૂર કરનાર સાબુ ૧૦ જીવાણુ લાવનાર પાવડર
૧૧ તાવ મહાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દરેક આતના દર્દ દૂર કરનાર ચમત્કારીક દવા ૧૪-
પીત્તા દર્દ મહાડનાર દવા ૧૫ દાંદી મોઢવા માટે લગાડવાનું ક્રિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા
૧૭ આગળ માટે મલમ ૧૮ પેન બામ ૧૯-ખીન મહાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાથી દુર્ગંધ દૂર કરનાર
દવા ૨૧ લવેન્ડરનું પાણી ૨૨-સેમેનેડ પાવડર ૨૩ લોહી શુધ્ધ કરનાર દવા ૨૪ વાળ ઓળવવા માટે
પાવડર ૨૫-વાળ ઉગાડનાર દવા ૨૬ વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭ વાળ કાળા કરનાર કપડું ૨૮-રોમ્બુ
પાવડર ૨૯-વાનમા નાખવાનું તેવ ૩૦ લાઇમ્બ્રુસ અને ગ્લિસરીન ૩૧-શીતળા માટેની દવા
૩૨-Bath Powder ૩૩-સધીયા મહાડનાર દવા ૩૪ માર્મેલિક સાબુ ૩૫ તાકાનળી ગ્રોળીઓ
૩૬-સુગંધીદાર પોમેડ ૩૭ સુગંધીદાર સાબુ ૩૮-ઇમેપ્રીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦ કાળુ ને બાકન બુ
ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-કાળુ દોની લાવ ને ૪૭ન બુ પોનિરા ૪૪-રેલ્વ પૉલિશ ૪૫ એક વર સુડી
બગેરે નહિ એવી છાલી ૪૬ અધારામા ચળક એવી સાદી ૪૭-કપડાને હોટરપ્રૂફ બનાવનાર દવા
૪૮-કપડા પર લખવા માટેની સાદી ૪૯-મેપલ વારનિશ ૫૦ કોનસાન બળતણ એક બજે એવી
દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના તુટેલા વાસણ એડનાર મિશ્રણ ૫૨-ચમત્કારીક પાવડર ૫૩ ચમત્કારીક
પ્રવાહી ૫૪-ચાદીકુ ગિલ્ટ કરનાર પાવડર ૫૫ ૫-નુયા લખાણ માટેની સાદી ૫૭ બુબ સરનો
સાબુ (એક આનાથી પણ ઓછાનો એક રતબ) ૫૮-ખીલ આતનું કાણુ ૫૯ પૉલિશ ૫૦-પ્રવાહી
સરસ ૬૦-પ્રેસવાલાઓ માટે ચમત્કારીક પ્રવાહી ૬૧-ફેરનિચર પૉલિશ ૬૨-ફાઇન પેન માટેની
બ્લુ સાદી ૬૩-મશિનમા પુરવાનું તેવ ૬૪ માળીઓનો નાશ કરનાર કાગળ ૬૫-રબર સ્ટેમ્પની
સાદી ૬૬ સાદીથી લખેલ લખાણ બુઝવનાર દવા ૬૭, ૬૮, ૬૯-કાળી બ્લુ ને લાલ સાદી ૭૦-
ધરગથુ સાબુ ૭૧, ૭૨, ૭૩ ૭૪ હેક્ટોગ્રાફની લાલ, લીની, બ્લુ અને વાયોલેટ સાદી ૭૫ કપુતળી
સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬ કાંડના લેખન ૭૭ ખરેખર ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૭૮ ગુલાબની સુગંધીદાર
ટિકીઓ ૭-ચમત્કારીક રૂઝો ૮૦ ચણેનીની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૧ બદુદ્દા રમાલ ૮૨ માડપાનના
બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫ ૮૬ ૮૭-હુબ્બીકીંગ કાળા, બ્લુ, લાલ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બન પેપર
૮૮ તૈયાર રખરતા સિકકાઓ ૮૯-પતરાની રબેટ ૯૦-ફેની પત્રવ્યવહાર બોક્ષ ૯૧, ૯૨-પુકાના મુગાફર
અને પત્રન ૯૩-કળા કાર્બન પેપર (નવી કાતના) ૯૪ રમના પડીમા ૯૫ રમર સ્ટેમ્પની બનાવટ
૯૬-રેલીના કાગળ ૯૭ રેશમી રમાલ પર છબી દર લાકડા ઉપર છબી ૯૮ ફેની સાઇન બોર્ડ ૧૦૦-
શુભ બચસરના તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રસુકા મુગાફર ૧૦૩ ૧૦૪, ૧૦૫-
કાળા, બ્લુ ને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ફ્રેચ બ્લુ ને લાલ લાખ
૧૧૦-સંગ્રહ ૩માલ પર છબી ૧૧૧-હેક્ટોગ્રાફ બર્થાઇ ડુપ્લીકેટર

૧૦૦ પાના ધુ આર્ટ^૧ પેપર ઉપર ૬૪૨ કીમી માત્ર અડી રૂપિયા પોસ્ટેજ બે માના
(પરદેશ માર્ગે સહિત શિપિંગ સાથે ર)

લખો.—‘કુમર’ ઓડીસ, સોદામરવાડ, સુરત.

દરેક વેપારી કને રોજ રોજ અનેક પુછ-પછા એવી આવે છે, જે એક સરખા પ્રકારની હોય છે, છતાં તેનો જુદો જુદો જવાબ દરેકને લખતા-વધાવતા સમય પણ ખુબ જાય છે અને ખર્ચ પણ વધુ પાડે છે. ઘણી વેળા-ખાસ કરીને જ્યારે ધંધો જુજ નદે ચલાવવામાં આવતો હોય ત્યારે-એવી પુછપરછોના જવાબ આપવાનું પરવડે તેમ હોવું નથી કારણ તેની પાછળ કારકુનોને જે અમલ જાય છે તે તથા ટપાલ ખર્ચ થયેલા, એવી મોટી રકમ થઈ જાય છે, જે ખર્ચની પાલવે નહિ જાય.

સવાલ એ ઉભો થાય છે કે ત્યારે કરવું શું ? શું એવી પુછપરછોના જવાબ ન આપવા ? નહિ તેમ તો નજ કરી સલામત એમ કરવાથી તો ઉલટું વધુ નુકસાન વહેવાર પડે એમ છે.

• તો પછી બીજો માર્ગ કયો ? આ રહ્યો તે. તમારે ત્યાં થતી પુછપરછોમાંથી જે મોટા ભાગની હોય, તેમના ટુકડા જવાબો લખી દે દો અને પછી તીચલા નમુના પ્રમાણેનો એક પત્ર જવાબી લેા. બસ, દરે જે પુછપરછો આવે, તેમના જવાબમાં આ પત્રમાં જાણેના પેરા પર નિશાની કરી. મોકલી દો એવી ન માત્ર પુરો જવાબ લખવાની કડાકુટ જાયને બલકે આ પત્ર જુકોરટથી અર્થ આનામાં જઈ સકતો હોઈ, ટપાલ ખર્ચમાત્ર ફાવેલો થશે.

એ ખર્ચ છે કે, આમ છતાં ફેટવીક પુછપરછો એવી અનવરી આવશે, જેમનો સ્વપ્નેય ખવાય નહિ હોય અને તેથી તેમના જવાબ આ પત્રમાં જાણી નહિ હોય એમ થયું કુચરતી છે અને તેનો ઇલાજ એ છે કે એવી પુછપરછોના જવાબો આ કાગળ પર

છેરો મુકેલા ખાત્રી ચોરસો સામે લખી દેવા થા જુદા કાગળ પર લખી મોકલવા.

વાચો અને અખાસ કરો ત્યારે, નીચલો સમુદાય જવાબી પત્ર

મિત્રજ્ઞાન ભાઈ

આપનો તારીખ—૧૯૪૦નો ૫મ મહીના, જે બદલ અમે આપના આભારી છીએ.

આપે પુછાવેલ માહિતી માટે આ તીચે લાન મોકલી દેવા ચોરસની સામેની વિગતો નેચી આપ છે કે આપને તેમાંથી પુરો સંતોષકારક જવાબ મળી રહેશે

- આપના મંગાવેલા પુસ્તકો ૧.....ની વી પી થી મોકલ્યા છે.
- આપના તરફથી મેટર મન્યું છે, જે..... પુસ્તકમાં આવી સફે તેમ છે
- અમારા કાર્યાલયના બધા પુસ્તકો અઠાવી-શયી ત્રીસ રતથી જમી માત્રા એન્ડીક કાગળ પર કાઢિન મોળ પેછ સાધનમાં જ જાય છે દરેક પુસ્તકમાં ફેટલા પાના છે, તે આદિરાતમાં જણાવ્યા છે
- આપના મેટરના લગભગ.....પેજ થશે.
- આપના તરફથી.....પુસ્તકના ૩..... પહેરવા છે
- આપના જાણી જાયેલા ફોર્મની એક પ્રિન્ટ આ સાથે મોકલ્યો છે.
- આપના મેટરના મુદ્દા અમે જોઈ લઈશું.
- આપનો આમદ છે તો આપના મુદ્દા આપના પર મોકલ્યો, પણ વનતી ટપાને પરન કરશે.
- આપે મોકલેલ મેટર આ સાથે પરત થયું છે.
- આ સંપ્રદમાં કદ માત્રું મેટર અનુકૂળ પડે છે, તેના માટે નમુના લખલ આ

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧

આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તક
લગ્ન ખાતાએ પુસ્તકાલય માટે મન્દર
ધર્મ છે

૨

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં
નામ અને પુસ્તકાલય માટે મન્દર કર્યો છે

૩

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુખ્ય
જનાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથ
મિક માધ્યમિક ૧ ટેકનીક રજીસ્ટ્રારની
વિદ્યાર્થીઓની લાભોરીઓ માટે મન્દર
કર્યો છે

૪

આ પુસ્તકનું આમુખ શ્રી કૃષ્ણ
વેપારી મહાશય પ્રમુખ શ્રી કુમરજી ધર
મલી સપટે લખ્યું છે

૫

આજીવન મને બીજી ગુજરાત
પુસ્તકાલય પરિષદે આ પુસ્તકનો પહેલો
ભાગ સારા પુસ્તકાલય ગણ્યો છે

૬

આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની ૨૫
(૫ થીસ) નકલો વડોદરાના શ્રી પ્રાચર
વિદ્યા મંદિરે ઉલ્લેખન માટે ખરીદી છે

૭

આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે અનેક
સુપ્રસિદ્ધ માધ્યમિક અને માસિક જર્નલોએ
સારામાં સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે

ધેર બેઠા ચૈસા કમાવા

આજેજ મળાવો ! .

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

વિજ્ઞાનો અને અનુભવીઓએ લખેલા વિવિધ
બરોસાવાળા હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના ઉપર બેગીટ કાગળ સાસ્ત્રીય

ગુદ સુદર છપાઈ અને આકાર

ગ્રે-વર્ક છતા-

કીમત માત્ર ૪ રૂપિયા

(વી પી પી થી ૮૫૫૭ ખચ

૧૦ આનંદ હાઉસ)

મળાવવા માટે લખે —

સચાનક શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

૧૨ સીનુમના (અમર-૬૨૭)

વધુ ખાતરી માટે અલગથી પત્રિકા મફત મળાવો.

- સાથે એક પ્રિન્ટ મોકલીએ છીએ, તે જોઈ જોશો અને એ ફાટિનું મેટર આપની પાસે હોય તો મોકલી આપશો.
- આપનું મેટર કયળ સંકેતના કારણે મુલતી રાખ્યું છે લખો તો પરત કરીએ
- પ્રકાશનની જવાબદારી એટલી આડીબુરી વાળી વસ્તુ છે કે 'કુલ્ય પ્રકાશન કયા વખતે અચૂક બહાર પડશે' તે કહી સમાવું નથી
- આપ લખો છો એ જાતનું પુસ્તક અમારી યોજનામાં છે
- આપ બધું નિરતારપૂર્વક જલથવા માગતા હો તો આપના સરનામાનાથું વરગીડું મોકલશો
- આપ લખો છો એ જાતનું પુસ્તક અમારી યોજનામાં આવતું નથી
- આપના લખાણમાં સાથ શાહીથી બતાવા મુજબ મુધારા અમે સચવીએ છીએ માટે તે મુજબ તૈયાર કરીને મોકલશે
- દરેક લખાણ પ્રુવિસકેપ સાઈઝના કાગળોમાં શાહીથી રચેલ અદરે ઓળખાણુએ બખાવેલું હોયું જોઈએ
- આ સાથે અમાર પુસ્તક .. આપ પર અવલોકનાર્થી મોકલ્યું છે સાથેજ અમારા સરનામાવળી શુકપોઝ્ટ ઉપર પલ્લુ છે માટે આપના અવલોકનનું કટીંગ અગર અક મોકલવા કૃપા કરશે
- આપની ઉપર અથમાળાના પુસ્તક .. ની . .... નકલોનું પારસખ આજ રોજ ક્યું છે, તે રીકારી પહેલ્ય લખવા કૃપા કરશે
- આપને લાગે અથમાળાના આલોકામ વેચેલા આ પુસ્તકોની કામતમાથી રૂ..... આવે છે તે આજ રોજ મ ઓ થો મોકલીએ છીએ
- આપના તરફથી મ ઓ રૂ ..... મળ્યું છે ખુદતી રકમ રૂ ..... મોકલી આપશે
- આપના ખાતે અમારી પાસે રૂ..... જમા પડ્યાં છે.
- આપને પહેલી અગવડ બદલ દિલગીર છીએ દરમુઅર કઠરોહી.
- હા, આપ લખો છો એની વ્યવસ્થા થઈ મકરશે
- આપ લખો છો એ વસ્તુ અમારી દ્રષ્ટિએ મિનઝરૂરી લાગે છે તેથી એ તરફ વિશેષ ધ્યાન આપી સકતા નથી
- આપે આપેસ સુચના માટે આભાર બની સકશે તો તેનો અગવ કરવા અવશ્ય પ્રયાસ કરીશુ
- આપનો પત્ર મળ્યો છે એ સંબંધે ચોક્કસ નિર્ણય પર આવતા આપને જણાવીશુ
- આપે અમારી પ્રવૃત્તિ તરફ ગતાવેલી સહાનુજુતિ માટે અમે આપના નમણી છીએ
- આપના પ્રશ્નો ઉત્તર અમારા કાર્યક્ષેત્રની મર્યાદા બહાર છે
- આપ જાણતા હો એટલા લેખકો અને લેખિકાઓના સરનામા જણાવશે તો આભાર વરો
- પેજ એટલે પાનાની એકજ બાજુ સમજવાની છે
- આપ લખો છો એ પુસ્તક હજી તૈયાર થયું નથી. તૈયાર થશે કે તરતજ અમે આપને ખમડ આપીશુ
- આપ લખો છો એ વિષય પર આ પુસ્તકો છે - (૧) . (૨) ..... (૩) ... (૪).....
- આપ લખો છો એ વિષય પર કોઈ પુસ્તક છપાયું નથી

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૬ થો

સંપાદક
મનુભાઈ જોધાણી

ચેત્ર
૧૯૬૬

[આ માસિક પહેલરા રાત્રી પુસ્તકાલયે માટે નં. ૭૫/૧ તા. ૩૧-૧-૪૦થી અને વેરહનું ક્રમિકા સ્ટેટસ એજન્સીમાં નં. ૪૫૭ તા. ૨૦-૧૨-૩૯થી મંજૂર થયેલ છે. મુખ્ય ઉપાધ્યાય સાળાભાઈએ માટે મે. એ. ઈ. સા. ના. નં. ૧૦૦ તા. ૧૨-૧૨-૩૯ મુજબ સાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે.]

આવતે અંકે

મહાકવિશ્રી ન્હાનાંલાલેલ
રાસચીત, શ્રી ધુમકેલુતુગવ-નીત
શ્રી રમણલાલ વ. દેસાઈ,
શ્રી મહેસુલન મોહી અને
મનુભાઈ જોધાણીની વાર્તાઓ,
શ્રી શુભવતરાય આચાર્યના
અર્ચી 'બુધાએશી પ્રતિમાઓ'ની
લેખમાળા ઐતિહાસિક વાર્તાઓનો
પહેલો હપ્તો 'કુ'ભારની જાન'
રજી કરે છે શ્રી રતિલાલ મો.
ત્રિવેદી નો પ્રવાસ લેખ, પ્રો.
રાવળે રજી કરેલ કવિતાની
શ્રી ભણેકબહેનનું જીવનચરિત્ર,
અને શ્રી ચિકિત્સક કમુવાવડ
માટેના ઉપાયો બતાવે છે શ્રી
યશવંત શુક્લનો નિબંધ અને
ભણીતા લેખકોના ગીતો આચરે
રસોઈનર, ડોશીમાનુ વૈદ અને
બર સાચવતા આવડે છે. મે સમના
શાકભાજી અને હુન્નરઉછામ,નોંધ,
સમ ચારો અને પુસ્તક પરિચય
તો ખરાજ બાળલોકાન પશુ
બંધીતા લેખકોના હાથે તૈયાર
થાય છે

આ અંકમાં

૧ મુદમનિર	... શ્રી ધુમકેલુ ...	... ૨૫૩
૨ જીવનનો અનંદ	... ..	... ૨૫૬
૩ ચોરી (વાર્તા)	... શ્રી મધુસૂદન મોહી ...	... ૨૫૭
૪ પાદરીઆ	... ..	... ૨૬૧
૫ લેડી ઇમાનોરી	... શ્રી ત્રિવેદીની નિલકંઠ ...	... ૨૬૪
૬ નવલિકાકાર (વાર્તા)	... શ્રી સુનીતાવ વ શાહ ...	... ૨૬૭
૭ શક્તિનો રાસ	... શ્રી મુળજીભાઈ પી. શાહ ...	... ૨૭૦
૮ સોજીવા	... શ્રી હિપમન્થુ ...	... ૨૭૧
૯ વીર નર્મદ	... શ્રી. કનૈયાલાલ મુનશી ...	... ૨૭૧
૧૦ ગઘનો પિતા નર્મદ	... શ્રી. મોહનલાલ દવે ...	... ૨૭૮
૧૧ જીવનનો રસ	... શ્રી અજાત ...	... ૨૮૦
૧૨ માડુ	... શ્રી રતિલાલ મો ત્રિવેદી ...	... ૨૮૧
૧૩ રક્તપ્રહર	... શ્રી. ચિકિત્સક ...	... ૨૮૫
૧૪ કૃત્યા (વાર્તા)	... શ્રી રમણિકલાલ દવાન ...	... ૨૮૬
૧૫ મોહનના શાકભાજી	... શ્રી શાન્તાબેન દેસાઈ ...	... ૨૮૭
૧૬ મને ધર સાચવતા આવડે છે	...	... ૨૮૫
૧૭ રંગા	... (ચાલુ વાર્તા) ...	... ૨૮૬
૧૮ રસોઈ-ધર	... શ્રી અનુપુષ્પા ...	... ૨૮૬
૧૯ ડોશીમાનુ વૈદ	... શ્રી અનુભવી ...	... ૩૦૧
૨૦ હુન્નર ઉછામ	... ડોશીમાનુ તોરણ બનાવવાની રીત ...	... ૩૦૨
૨૧ જી-જગત	... ..	... ૩૦૩
૨૨ નોંધ અને ચર્ચા	... શ્રી ધી ધ શાહ ...	... ૩૦૫
૨૩ પુસ્તક-પરિચય	... ..	... ૩૦૭

લેટ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં	બ્રહ્મદેશમાં	પરદેશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આઠ શીર્ષી)

'શ્રીજીવન' કાર્યાલય : જંબેરીવાડ : અમદાવાદ

રૂપરે લવાજમ ભરવાનું સ્થળ : મુળરે અથવાત્ન કાર્યાલય : ગાંધી રસ્તો. અમદાવાદ.

અબદુલ કરીમ જમાલ

લેખક — હજરશી ધરમશી મંખ

તાનઈંડી હોટલ છે, બે ચાર લુના જાકડા છે, એક ચુલા ઉપર ચાની ફાટલી છે, એક ખાનામાં થોડી સિગારેટ અને પાનનાં બીડા છે ટુકડો આવે છે “એવ છોકરા, એક કપ ચાય.”

છોકરો ઉતાવળ કરતો જવાબ આપે છે “આવે છે મિલ્કાન.”

“અને છોકરા, અહીં એક ડબ્બ”

“હા, મિલ્કાન” એકને આપ આપને દસતો દસતો છોકરો થીલને જવાબ આપે છે અને ઝટપટ કાટલીમાંથી થીલને કપ શરવા દોડે છે

દહ સૂર્યોદય થયો નહોતો ચોખાની મિલોના લુગાં વાગવાને દહ પા કલાકની વારે હતી. મજદૂરો અને મહેતાઓ કામ માટે ગમી મેળતી લેવા આવેલા કપ શરીરમાં દાઢી હેવા ઉતાવળ મગા દતા ઠીસ વરમના છોકરાની આસપાસ એમનું કુંડાલું યદ્ય ગયું હતું. છોકરો ઝટપટ કપ ભરતો હતો કપ ખાલી થતા દતા અને નવા ભગતા દતા. કાંઈ સિગારેટ માગતું, કાંઈ પાન માગતું તો તે પણ તે આપતો જતો હતો ખખડી ગયેલા જાકડા પર બેસી સૌ ચા પીતા દતા અને મિલેની વાનો દગ્ગા દતા, છોકરો એ વાનો પણ સાંભળતો જતો હતો અને મનમાં કંઈક મોહવતો પણ જતો હતો અને એવ કરીને યાકો મન પર ચડવા દેતો નહોતો. મિલના લુગાં વાગ્યાં, કામદારો અને મહેતા-મુઠિયો એકઠા ભાગ્યા, માખીઓના જણગણાટની પેઠે ગાજતી દુઝાન થોડીજ વારમાં સુગસામ થતી ગઈ એકરી દાઢ કરીને રોડો મેડો.

પણ ઝાઝી વાર દાઢ કરીને એસવું પોતાવ તેમ નહોતું. દહ પોતાને માટે રસોઈ બનાવવી હતી નહાવું-પીવું પણ એને બાકી હતું. બપોર પડતા વાર લાગતી નહોતી બપોરે મિલમાં એક કલાકની રમ્યા પડતી ત્યારે હોટેલમાં સવાર કરતાંય વધુ ગિરદી રહેતી. બસ, બપોર પછી ઉતાવળ ન રહેતી. કપારેક કાંઈક ચા પીવા કે પાનપીડી લેવા આવે અથવા કામ ઉપર મંગાવે.

સાંજે ચૂતા પહેલાં છોકરો દિવસની કમાણીનો હિસાબ કરતો. ત્રણ ચાર રૂપિયાની કમાણી જોઈને એ રાડી યતો.

ક્યાં જામનગરના નુખના એ દિવસો અને ક્યા રોઝના ત્રણ ચાર રૂપિયા ? ખુદાની મિલકાતની જોઈને છોકરાની આંખમાં દરખના આંશુ આવી જતાં અને મનમાં મનમાં નમ્રતાથી એ બોલતો: “એની આવીજ મિલકાતની કાવમ રહેશે તો તો એક દિવસ આ સામે દેખાય છે, તેવીજ એક ચોખાની મિલે મારી પોતાની દશે.”

હોટેલમાં ચાલના પ્યાલા ભરતાં ભરતાં ચોખાની મિલની માલિકીનાં સ્વપ્નાં સેવનાર એ અનુષ્ઠ છોકરાનું નામ હતું અબદુલ કરીમ અબદુલસામ જમાલ સો એને “જમાલ” એવા ટુંકા નામે બોલાવતા. જમાલ જામનગરના રહીશ, પણ દેશમાં દાણાના વાખા પડ્યા એટલે કાંઈની સલાહથી અને કંઈક આપ-સૂઝથી એ મંદુરનાં કાંડાં જોવા ઉપડી આવ્યા ગુજરાતી બે ત્રણ ચોપડી લાવવા દતા. શરઆતમાં ફેરી ફરતા. પાંચ પચીસ રૂપિયા ગાંઠમાં મધા એટલે ચાની દુઝાન કરી.

મીઠી છાશ અને ગજુતરીમાં જળરા એટલે જળગરી જળગરીને રહેતા એ વરસમાં દર ૨ ફેફ દહારની મૂઠી ચાની નાની દુકાનમાંથી કરી લીધી એક વાર દુકાનમાં આગ લીધી, પણ અગમચેતીથી દુકાનને પીએ ઉતારાની લીધી હતો એટલે લીમાંથી સારા પેસા મળી ગયા

દુકાનમાં આ પીવા આવતા મિલના ખજુર-મહેતાઓની વાતો અને કપાચે મિલના મોટા સાહિબોને આ આપના વન્ય ત્યારે ત્યા થતી ઘણી તુટક વાતોને ધ્યાનમાં રાખી લઈ નિરાતે બધી વાતોનો મેજ કરતા અને ગજુ તરીઓ મનમાં નોંધી લેતા એટલે દુકાન બળી જતા પેસા દ્વાયમાં આવતા તેનો પ્રથમ ઉપયોગ એક નાની મિન લાડે રાખી લેનામાં કર્યો ધાનમાંથી ચોળા પીસનારો ધણ કરવા માડ્યો એમાં સારો લાભ મેળવ્યો દરેક દહારની મુઠી થઈ એટલે ચોખાનો એક નાની મિલ ખરીદ કરી આને માટે વધારાના પેસા એમણે એની શરૂઆત પાસેથી લીધા હતા

મારવાડીઓથી પણ વેત એટલે એમાં આ એગીઓ હોય છે મદાસના નાદકુટા એગીઓ રંગુનમાં શરૂથીનું કામ કરે છે તેઓ એક નાનું પચિયુ પહેરે અને ચારીર ઉપર એક અચળો નાખે માથા ઉપર વાગ સિરાય બીજુ કંઈ એકદવાનું નાંદ કંઈમાં સોનાથી મહેલ ઉદાહરો પારો પહેરે આવા રૂપમાં તેઓ બેઠા અને ઓફિસો લાઈ કરેડો રૂપિયાનું કામ કરતા હોય છે એક નાની એરડીમાં બાજુ ગાજુમાં પેગીંગો મુકી નીચે એગીઓ બેઠક રાખી મહાનના બાડામાં કરકસર કરે છે અને બાજુમાંથી તે જળરા!

જમાને આવા એગી લાઈબંધ પાસેથી મિલને માટે નાખ્યા લીધેના, પણ મિલ સારી ચાનના લાગી હતી કે અચાનક એક વખત અકસ્માતથી મિલ બગી ગઈ, પણ મિલનો

રૂપ શુગારની પરદેશી બનાવો!

શુગરી લાઈબંધ શરૂ થતાજ એક તરફ રૂપ શુગારની પરદેશી બનાવો આનુતી ગઈ થઈ ગઈ છે અને બીજી તરફ દિ દિમાં એમને જે માન મળ્યું છે, તેમાં ગાંધી દેહ બમણા થઈ ગયા છે!

આ સુન્દરી તક છે રૂપ શુગારને લગતી નિરિધ બનાવો, જેની કે કોલ્ડ ક્રીમ, ક્રીમ જેલી, સ્નો, ટોપનેટ પાવડર, લોશન અને મિલ્ક, દૂધ પોશ, દત્તમંજન, દૂધ પેગ, પોમેડ બ્રિલિયન-ટાઈન, ફક્ષ (પ્રાઈડી, પાવડર અને મલમના ત્રણે પ્રકારો), લાઇમ જ્યુસ મિનસરીન, નિપરિટક, તરવ અલ્ટા, વાગ શદ નાર ક્રીમ, પ્રાઈડી, બુકીઓ, સાબુઓ વ વાગ -ક્રીમ, વાગ-નેચ, વાળ-લોશન, વાળ-શેમ્પુ, વાળો ગુજાદાર મનાવનાર દવ, ટોપનેટ સાબુઓ, બાથ સોફ્ટ, નેલ પોલિશ, કલ્ક વ વ નવાનવાનો ઉપોગ શરૂ કરો અને હું સમયમાં તમે મળિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો

કારમેટિક્સ

કિંવા

શુગાર-સામગ્રિયો

એકતુજ તે પુસ્તક છે, જે તમને ઉપવી બધી બનાવટોના બતા પ્રયોગો જતાનવા ઉપગત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ મળુ આગે

બીજી આવૃત્તિ ૨૬ પ્રોગો ૧૦૦ પાના નવડ કામગી

કામત રૂપિયા એક (દિનમાં સાફુ ટ ખ એ આતા)

[પરદેશ એ શિલિંગ]

દમણગાજ તમારા શહેરના જુકસેમરને ત્યાંથી ખરીદી લો વા પરમાગે ઓર્ડર આપો

ક્રમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

પીમે ઉતરવેળા હતો. એમાંથી મને
પેસામાંથી ગોળ મેળી મિલ ખરીદી એટલે
વિદ્યાસ અને આશ્રય સારો હતો એટલે ધાન
લેવા લાખ લાખ રૂપિયા તેની પાસેથી લેતા
પત્રોમાં ધાન સિવાય, ઉપરના ફાતરા ફર
યાય, એખા સાક ચણ શુશીએઆ લરાઈ
પરદેશ ચડે, ફાતરા વેચાય. આવડત હોય
તો માત્ર કમાઈ સકાય જમાલમાં આવડત
હતી, એ સાક કમાતા.

રંગુનથી દર વરસે પાંચસ લાખ ટન
એખા પરદેશો ખરે ચડે છે તેમા દરેક
ખાર સાખ ટન એટલે એકથી સારા કરોડ
શુભીઓ તો માત્ર દિવ ખરીદ કરે છે.

જમાને એક મિલમાંથી બે મિલ કરી
એક સાધારણ મિલ પાછળ બે લાખ રૂપિયા
વેળાએ પણ જમાને પોતાની કમાણીથી
અને પોતાની શાખને લીધે એટલી મદદથી મિલ
વધારી હતી.

પણ જમાને સતોળ નહોતો થતો એમણે
નામપણુમા મિલનું રૂ.૨૫૦ મેળુ હતું તે
દ્રવ્ય પેદા કરવા માટે નહિ પરંતુ બીજા
મહત્વાકાંક્ષાને લીધે સાહસ એજ વિચાર
એમનામા મુખ્યપણું હતો એણે એક સાહસ
કરવાની એની છટકા થતી હતી કે જેમા
ખીજાઓ પડતા કરતા હતા. એ સાહસ હતું
તેનના ફાતરા માનિક બનેવાનું.

રંગુનથી સોએક માધ્યમ દૂર જના-એ
નામે રચ્ય છે ત્યા જમીનમા તેજ છે બરમા
એમણે કંપની નામે અંગ્રેજી કંપની આ
તેનના કુવાએની માલિકા ધરાવે છે એમા
દર વરસે કરોડો રૂપિયાની વ્યવસાય રહે છે
કાંઈ પણ હિંદી એમા પડ્યો નહોતો ઉઘોમ
બારે રસકસવાળો, પણ મુડી જમરી ક્ષેત્રએ.
પચાસ લાખથી એટલી મુડીથી લેલનો ધંધો
કરે, એ મુશ્કેલીમાં પડ્યા જેવું હતું.

(બાકી)

સાણુના લાવ વધી ગયા છે!

યુરપમાં લગાઈ શરૂ થનાં દિવસાએક-
દમ મેંનવારી થઈ ગઈ છે. સાણુના લાવ-
માં ૨૦ થી ૩૦ ટકા ઉંચાએ આવે છે.

પરદેશી માલની હરીફાઈ સારે ટકી,
પોતાના રત્નને ઉઘોમને પગલર કરવાની
આ કીમતી તક છે લગાઈ લગાઈ રહી છે
એ દરમિયાન, દેશને સાણુના વિધવા સ્વાધીનો
બનાવી, વધેથી મેંનવારી પણ એટલી કરે
અને એના માટે એક હજાર હજાર રૂબાઈ રદ-ચે.

નિષ્ણાતોનીય નિષ્ણાત સમાન

સાણુની બનાવટ

એમા દરેક દરેક પ્રકારના સાણુ બનાવ-
વાને લગતી નિવિધ પધ્ધતિઓની નિગતવાર
માહિતી આપવા ઉપરાંત તેમાં વપરાતા તેલ,
ક્ષાર, રંગ, સુગંધી વ. વ. ની પુરી વિગતે
પણ દર્શાવી છે અને કૌથી છેવટે-

સાણુ બનાવવાના સેક્ટો સાચા મુસ્ખા

આપ્યા છે, એટલું જ નહિં બલકે એ
ઉદ્યોગમાં વપરાતા યંત્રોની સચિત સમજણ
પણ આપી છે.

ગુજરાત કાર્ટિયાવાડમાં પાછલા ૭ વર્ષમાં
આ પુસ્તકની સદાયે સાણુના ૧૦૦ કરતાં
વધુ કારખાના પ્રુથ્યા છે અને તે બધા પ્રતિ
દિન અગતિ કરી રહ્યા છે.

તમે આજેજ નિશ્ચય કરો.

૨૦૦ પાનાનું પાટી બાધણું સચિત્ર
પુસ્તક હોવા છતા કીમત માત્ર બે રૂપિયા
(ટપાલ ખર્ચ છ આના) પરદેશ માટે સિંગંગ
આર.

આપુ આવૃત્તિની થોડીક જાણ આપી છે.
તમારા શહેરના શ્રેષ્ઠ પુસ્તકાલય ખરીદી લે
અથવા લખો:-

કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુરત.

શ્રીગ્રામી કરનારા તેઓજ હોય છે, જગ્યા દુર્બળ

અને પુરુષાર્થહીન હોય છે

પુરુષાર્થજ પુરુષોનું લુપ્તાણ છે

ગ્રામી આપને જોઈએ કે મુખ સચારક કમ્પની-મથુરાની
ખનાવેલી સોનું મિશ્રિત “ચૌવન શક્તિની ગોળીઓ” વ
મેવન કરી, તેમના સમદાર જુઓ.

કીમત ૨૫ ગોળીના રૂ. ૨-૮-૦

સ્પેશિયલ તિલા-નસાની કમ્પોઝિટ માટે અધુરું દવા

કીમત રૂ. ૧-૦-૦

ટપાલ ખર્ચ દશ આના

મંગાવનાનું શિખનામું:-

મુખસચારક કમ્પની, મથુરા.

ખાલવાંચન

તેમના લાથમા મુકી જુઓ, અને
તેઓ કેટલા રાજ થાય છે, તેની ખાત્રી
કરો. લખતા હોને તે તેના લખાણો
વાચીને રાજ થશે. નહિ લખતા હોય તે
તેનાં ચિત્રો જોઈને રાજ થશે.

‘ખાલવાંચન’ના અઢક ચતુ જેટને રાજનુ
માત્ર એક પાછનુ ખચ

ગરીબને પણ એ પરવડશે. પૈસાદાનને તો
એ નમત વાત છે તમે આઢક ન હો તે
આજેજ રૂ. ૭૦ મનીઓડરથી મોકલો

‘ખાલવાંચન’ સમર્થ અને સિદ્ધકરન
ખાલમાદિલકાર શ્રી વલ્લભજી કવિના
તત્ત્વીયથી નીચે પ્રસિદ્ધ થાય છે આ ઢક
વખતમા તે ખુબ વખણાઈ ગયું છે

શિરનામુ -ખાલનાંચન કાર્યાલય, રાજકોટ.

ખાલસખા

[ખાળકોનું માસિક]

તત્ત્વી દિ મતલાલ ચુ. ગાહ

‘ખાલસખા’ એકની વાતો કે મપગોવા
રજુ નથી કરતુ પણ ખાળકોને ઉપસાગી રજા
મિત્રો સિલચુતી દાખિઅ રજુ કરે છે

એનો દરેક અક ખાનસાજિરના મિષ્ટદરન
વેખકોના લેખોથી ભરેલો હોય છે

જુનથી ત્રીજી નાં આ નરસના આઢકોને
૨-૩ ખાસ આકા આ બે પુસ્તકનો લાભ
મળે છે

તાકાદે આઢક થઇ જાઓ

વાર્ષિક લવાકમ

દેસમા રૂ ૩ પરદેશ રૂ ૪, (શિ ૧)

લખો - ‘ખાલસખા’ કાર્યાલય અમદાવાદ.

‘કમર’ને લગતા વિષયોના પ્રશ્નોના જવાબો અને કમર સુકત પ્રગટ થાય છે. એકી વેળા વધુમાં વધુ તથા પ્રશ્નોના જવાબ મળી સકશે.

ટપાલ દ્વારા ખાનગી જવાબ એકએ તો દરેક સપ્તાહ ઢીઠ પાંચ આનાની (અર્થાત્. આઠ આના અને પરદેશી નવ પેની.) ટીકટીકા થા પોસ્ટલ એડર્સ બીડવા [વી. ધી. ના એડર્સ સ્વીકારતા નથી]

૨૫૨૪-યુ. ૨: ધોળકા-(૧) ૧૫૦° એક ગરમી યથા થા નહિ, તે માટે થર્મોમિટરનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે. ઉપલક્ષ રીતે કશું એકકસ કહેવાય નહિ. (૨) ફેરીનની બનાવટ માટે એમ્પ્રતા ટાંકી-યંત્ર વ.માટે *Aluminium Plant & Vessel Co Ltd, Northfield House, Wandsworth, London S W. 18* ને લખશો (૩) ૨૫૨૫ ની નળી છુટી ગમે તેટલી મળી સકે છે.

૨૫૨૫-નિ. મો : હારીજ-(૧) વપરાયલી ફિઝિયોલોજી સંમતકો માટેનું પરફોરેશન એજ થોડાક આનાની હીમતે બોમ્બે ફિઝિયોલોજી કમ્પની, સર ફિઝોજસાલ મહેતા રોડ, ફાટ, મુંબઈ પામેથી મળશે. (૨) ખરલ-યંત્ર, ટિકડી-યંત્ર, અર્ક-યંત્ર વ. માટે હીનસા કમ્પની. એથેનો રટ્ટીડ, ફાટ, મુંબઈને લખશો. (૩) વાર્ષિક માલકો પરફેશન જતાં, પોતાના શિગનાનું ખસાવવા આહે તો પરફેશનો વધામનો ટપાલ અર્થ તેમજે આપવો અશરી છે, કારણ કે કમરની એક પ્રવૃત્તિ પોતે દિ. ૬ માટે જવાબે કેવળ ૧ પૈસા છે, ત્યારે બર્મા માટે ૨ પૈસા અને બીજા પરફેશો માટે તથા વા ૭ પૈસા છે. એમ, પરફેશનું ટપાલ અર્થ તથા હોષ, તે મળે આપવાની પ્રથા બુધેજથ રીતરાયલી છે.

૨૫૨૬-ના. ડા: જામનગર-(૧) અર્ક-યંત્રમાં પ્રુથાકારની નળી તો આવી સકે છે,

પણ મુળ વાસણ લોહાનું હોય તો તેને અંદરથી સારી પેઠે કલક મટાવવી જોઈએ. તે વિના તેમાં પાણી ભરવાથી લોખંડો કાટ ચડશે એટલું જ નહિ બલકે તે કાટની અસર પાણીમાં મળતાં, અર્ક-પાણી કેવળ નકામું થઈ જશે. (૨) લાખકર એમોનિયાને તદ્દન સાફ કરેલી રોપર્ડ શીંગામાં રાખવાથી ખરાય થશે નહિ. (૩) ‘કમર’ના કામમાં અર્કમાંના પ્રયોગ પ્રમાણે બનાવેલ ચોખ્ખું નાઇટ્રેટ ઓફ સિલ્વર કાચ પર કલક કરવાના મિશ્રણમાં ખુશીથી વાપરી સકા છે.

૨૫૨૭-સ. બી. વ: ટેલીમેરી-દરેક દરેક પ્રકારના સાબુ બનાવવા માટે ‘સાબુની બનાવટ’ ચોપડી જેવા ઉપરાંત કમરના ૧૧, ૧૪, ૮૭ અને ૧૦૮માં અર્કો પણ જોશો.

૨૫૨૮-મુ. ડુ. ઉ: અલમદાબાદ-‘લરટડ’ જેવું પૌલિસ બનાવવાની રીત હવે પછી છપાશે. ૨૫૨૯-મો. કે મા. મુંબઈ-(૧) એલ્યુ. લોખંડના સોલવન્ટ તરીકે સલ્ફરીક હાયડ્ર. એસિટાન, એમીલ એસિટેટ વ. વપરાય છે. (૨) એસેટિક એસિડ બનાવવાની માદિતી હવે પછી છપાશે. (૩) ગુર્જાની બીમારીનો ઇલાજ હવે પછી છપાશે.

૨૫૩૦-યુ. યુ. શા: ચિંચલુ-(૧) એલ્યુ. મિનિયમના ડબ્બા બનાવવા માટે ડન એલ્યુ. મિનિયમ ફેક્ટરી, ૧૦૭-૧૦૮ તારદેવ, મુંબઈને લખશો. (૨) મુલતાની માટીને એટલી બારીક

અકમા છપાયેલો એક નેશો, તો તેમાંથી બધો ખુલાસો મળી રહેશે

૨૫૩૫-ચુ હા તે ૩૧ 'એડીવા-એડિક' અંગ્રેજીનું ટપાક દ્વારા ચિહ્નિત નેશનલ હોય તો એડિક ઇન્ડિયન કબાસ, નાડી (નાડિયાનાડ)ને લખશે.

૨૫૩૬-નિ. મો. દારીન-(૧) કુટીરી શીરીએના કાચના ધંધાદારી ખરીદનાર જાણુમાં નથી કમ્પાઉન્ડની જીત પર વાકાચુકા મત્ય એસાડરા માટે પતંગ માટેના માળખાવાપરવા માટે તથા કાચ-ગાળણ બનાવવા માટે કાચના એ કચકા ખરીદવામાં આવે છે, પણ નેનો ગોખો વેપાર કરનાર કોઈ જાણુમાં નથી અનન્યત, એ કાચ બંગાળીએ બનાવનારાઓય ખરીદશે, જે તેમન કામ લાગે તેસ હાન તો (૨) ઉચ્ચ પ્રકારનું ડીનવોટર એમેન્સ દ્વારા નદિ, અક' જે એનેજ બનાવાય છે [નોંધ લાખ મેસારાઓ સવાસ સમજ સકાયો નથી]

૨૫૩૭-ચુ ૧ ધોળકા-(૧ અને ૨) અમે માન વેપારીઓના નામ હામ આ કાનસમાં આપીએ છીએ કોઈ પણ વેપારી પ્રમાણિક છે ના નદિ, તેની ખરી દાવત રી છે વ. ૧ માટે અમે કોઈ પ્રકારની દબાવત પુરી પાડી સકતા નથી (૩) કેરીનની બનાવટમાં ખુરરી એસ કચેરા ૧ માટે *Plant & Vessel Co Ltd, North field House, Wandsworth London S W 18* ને લખશે

૨૫૩૮-જે ૭ ૫ ઈરસદ-(૧) વસ-બુનું તેત બનાવવાની રીત કમરના ૩૭ મા અકમા છપાઈ છે (૨) માલકાકણીનું તેત બનાવવાની રીત ૬૦ પડી છપાશે (૩) એ એક તેને, દવાખાના મુખનુસ સિદ્ધન, ગતી-તાલાખ, સુરત પ્રામૈથીય મળશે

૨૫૩૯-ચુ ૬ બી હાટુના-(૧) એ ચોપડી માટે જે પડી બોલિએજ પૂછાવશે.

(૨) આગેદાન કેડડ પર લગાડવા માટેનું પારનિક બનાવવાની રીત કમરમાં હવે પછી છપાશે (૩) ઉરમાનિયા યુનીવર્સિટીમાં શિક્ષણ લાખા કુર્ડુ છે એટલે કુર્ડુ નદિ જાણુનારે પ્રથમ તે લીખી લેવી અનિવાર્ય છે

૨૫૪૦-ચુ ૨ એ બાના-દેહગાફન વના અધકના વેપારીઓના શિગતામાં જાણુમાં નથી.

૨૫૪૧-કા હા ૫ નિગમગામ-રતનજેત તેવને રંગ આપવા ઉપરાંત દવા તરીકેય ઉપયોગી છે દવાના વેપારીઓને પુઝરી નેશો, કદામ તેઓ ખરીદી વેંશે

૨૫૪૨-એક એમ ૭ આ બગાલી-(૧, ૨ અને ૩) આપ લખો છે તેમ ધર બેઠાં

માસિક અટકાવ

બધ પટેલ માસિકધર્મ રજેડીલા ધીન્સ વગર તાલીફે સુવત ફરી ચાલુ કરે છે રેતના બધા દોષો કુર કરે છે માસિક લાખ-નારી મૂંઝાન વનસ્પતિની આ બનાવટ ગર્ભવાળી સીએ લેવી નહિ શીરીના ૩ ઊંઠ લાખા સમયના અચરા કેમો માટે રોગ બનાવટ કી ૩ પ લી પી થી ૩ ઊં વધુ ગાલીફુગ-દવા ખાઈ લેવાથી જીન્ડી સુધી ગર્ભ રહેતો નથી માસિક નિયમિત વુક-સાન રહિત છે કી ૩ ઊં લી થી જીન્ડી કુમ્બાનુપાન કીર્મસી. જામનગર. ૨૦ સુરત એજન્ટ સી. એન. અધર્સ, કણધીઠ

મફત ! મફત ! મફત !

કુઅનિ શરીર એક બાલુ અરખી, પાછળ યુગરાતી હરેદામાં આવેલો, તેની નીચે યુગ-રાતી તરબુમો, ઉપરાંત ખુદાની વદનાનીયન, માબરેદત, પપગમરો, કમામો, અવલીયાઓ, આબિમો, મજબુમો, આબિદો, પરદેઝગારો એક બીજાના હક નસીદત, નોવેલ તૈયાગ છે. ૪૬ વર્ષથી ગહેનમત માસિક પ્રગટ થાય છે. ૧૩૦ જાતની છાનાબોનું ફીરટ ત્યા એક કીતાબ એક આનો પોરતનો મોટાની મફત મગાવો. લખો-રાહેનજાત એડીસ, ભાવનગર

“કમર” : અંક ૧૧૩ મો

આયુર્વેદની પરિક્ષા આપવા તથા અવગણન કરવા વ બાબતો માટે કેા પોષ્ટ પ્રધુરભ આયુર્વેદિક કૌશલ, ગીરભામ, મુનંદ, તથા દ્વારિયોપેથિક યુનિવર્સિટી, સિવાલકોટ સિટીને સખી પૂજાવશે.

૨૫૪૩-એ. પ. જા. એન્ડ રી. ગોરુમાલ

(૧) મુનિમ ડુનરની અખબારો ‘આ છે-’ મુનિસમ-જુજરાતમાં ભામાતાલાન રોડ, સુગત, “દમદમ”, રહેર; “દીન”, પાયપટી, અદમદા-બાર; “મુનિસમ જુવેદિન”, રામકોટ, “અન્સાક”, મરવામપુરા, મુનંદ ૪, “મગામકી”, કુંમરી, મુનંદ ૬; “નિગામ”, પાયપટી, અદમદાબાર, “મરવા”, કલપીક, સુગત (૨) મરવામી પુરતો માટે દિવાલ ભુક દાઉમ, મોદામરવાડા, સુગત વા દીન એરિસ, પાયપટી, અદમદામાદને કંબજો.

કુપટ્ટ-એ અ રી કડી-(૧) ‘નકશકારક દુનરો’મા સખેષ પ્રયોગો વિશે વધારે પુષ્ટક કરી દોષ તો તેના પ્રકારકને કરી ભેષએ આપના માર્ગદર્શન માટે એટલુ પુનુ થને કે ભાગ ૧: પાન ૧૪૩મા લખેલ ‘વેમન કીમ’ પ્રવાહીન બને છે, ધટ મલમ જેવું થશે નહિ તેને ધટ બનાવવાની ઝરરને નથી (૨) એક્ષિસ કવર તૈયાર આવે છે તે ન્દાના પ્રમાણમા ધર મેળે બની સકશે નહિ તે માટે રી છ ગોરે, મંગળદાક રોડ, મુનંદ રને સખેશ (૩) એ ‘કીમ’ના બે યર જુદા પડી જાય છે તેમ થવું ન જોઈએ કદાચ પાણી વધુ પડવું દોષ થા પાણીમા મુનાનુ પ્રમાણ આણું પછુ દોષ તેલ, જે યરને દવાવતાં એકઠવ થઈ જતા દોષ તો એ લાગી મોડા છે. એથી નુકસાન થશે નહિ.

અને હવે પછી

‘કમર’ના હવે પછીના અંકમાં આપવા ધારેલા ખાસ દુનર-વેગાની એક ટુંક ચાદી આ રહી

(૧) એસ્ટિક એક્સિસ. બનાવટ સખધી. કલો મુનો ઉલોગ (૩) કરટડ પાવડર

પ્રમાણજુન પ્રયોગો. (૪) કિકેટના દ્વા: બનાવટ વિશે. (૫) કાકમ ઝાડનું વાવેતર ૫૬) કૌમિ-વમનો દોષ દુનરની માદિની (૭) ગ્રેવેનિથ કેસીનમાથી ગ્રેવેલિથ અને બીજી બદલવટો. (૮) જાપખાનું. ધંધાની મમજીની (૯) તાજાનો દોષ દુનરની વિગતો (૧૭) દકતરી લાડીઓ ડઝાબધ પ્રયોગો (૧૧) દોડા બનાવવા સંબધી. (૧૨) નકલી કિત બનાવટ (૧૩) નિકતનો દોષ દુનરની વિગતો. (૧૪) નિયોન નમ-પાગિયા. બનાવવા વિશે (૧૫) વનરાના ડખા બનાવટને ઉલોગ (૧૬) મપેલા વાવેતર વિશે (૧૭) પાયક દવાઓ: ગેળાઓ, ભૂંડાઓ વ બનાવવી (૧૮) પુગતક-અધામણી : નકાવન દુનર (૧૯) કાવર થીક બનાવટ (૨૦) બગેરેમિક દવાઓ જાણેકેમિકની ૨૨ દવાઓ બનાવવી. (૨૧) માર્ગેશબન કિવા નકલી મોખણ : બનાવટ વેષાર (૨૨) રાઇ વાવેતર-ઉલોગ. (૨૩) લાખ ઉલોગ (૨૪) વનરખનિ-માગ વનરખનિએનો ધધો (૨૫) સુગખારનો તેજાખ બનાવટ. (૨૬) સોસ પ્રકાર પ્રકારના સોસ બનાવવા (૨૭) દાખીદાતની કાગીમરી કળા સંબધી.

આપ આજેજ ‘કમર’ના પ્રાદક થઈ, આ ગ્રેવેનો લાભ મેગશે.

‘કમર નો ૧૧૪ મો અંક

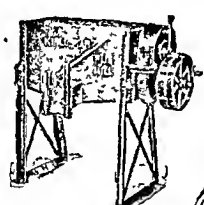
(કેવાલ મુખ્ય લેખો)

એનેમલકામ-કારીમી અને ઉલોગ. સ્લુકોસ-પ્રવાર, ગુજરાતની બનાવટ લાખાન-તેની પાદાઇસ-વેષાર વિશે ધાઇ-પાલિસ-તાગ, પિત્તમ વ વ. માત્રો મટે જુદા જુદા પૌલિગેલ.

નાગરવેલના પાન-રોપણી રસાયણિક આતરો-ખાસ પ્રયોગો. માકુન્-બનાવવાની રીત પેટન ખાસ-ડઝાબધ પ્રકારના પેઇન ખામ બનાવવાના ગુરખાઓ. એકીંગ પાવડર-પુગત પ્રયોગો અને બીજું ધણ ધણ.

પ્રજા

ખેતી, ઉધોસ, વિજ્ઞાન, કળા, વેપાર

પગ-મિલ

[એકેમવને છાંયે, બાવીસ
ગુણી જાતેવવા માટે આ
ચક્ર વપરાયો છે]

જુન ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી લુવો અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— યુનાની ને ઘેરુ ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી ફવાચો ને જરીજરીઓ	
— ચાણુ જેવા કે.—છતરીદક્ષ, જવારિશ, ખમીન્દ, યાકૃતી વિગેરે.	
— પાક (લવચો),	— ટિકરી,
— ગાળી	— યુગ્મમા,
— ચુખ્ડ,	— શબ્દન,
— ચક્ર,	— ભરમ
— મુરમા	— અત્તર,
— હંતમ જાત	— માણ,
— તેલ,	— કુચ્છરી,
— કેસ,	— અગ્ન,
— ખનસ કપુર,	— લોગન,
— મલમ	— ગિલાચન,
— આખા ને પુરેલા જીવેના,	— અખર,
— મોના ચાંદીના વન્ક,	— મોખાલ, તંગે
— હરેક જાતના ઉકાળાના પીકા	— ગાદાર મહેદી

મળવાનું કેમણુ:—દવાખાના મુદને સિહત.

તાનીતાલાખ. મુરત.

વર્ષ દશમું

માસ છઠો

અંક ૧૧૪ મો

ક મ ર

જુન ૧૯૪૦

— સંવાક્રમ —

વિનંદ : રૂપિયા ત્રણ

બર્મા : રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : શિલિંગ ૭

ચિત્રો

ખરસ-યંત્ર	૨૩૧
પગ મિલ	મુખપૃષ્ઠ
પરકોવેટર	૨૩૪
રમે યત્ર	૨૨૧

કલઈનો ટોળ	૨૩૩
ક કુચરી	૨૩૪
કાચ-સિમિન્ટ	૨૩૩
ગુલાબી બિમાગીનો ઉલ્લાસ	૨૩૩
આમડા-સિમિન્ટ	૨૩૪
છબીઓ વળી જતી	
આટકાવધી	૨૩૪

સૌહાર્દ-બનાવટો	
કોલ્ડ કીમ	૨૧૫
નેલી કીમ	૨૧૬
વેનીશિંગ કીમ	૨૧૮
રુઠાચી કીમ	૨૧૬
રનો કીમ	૨૧૭

ખેતી, જીનર અને ઉચ્ચાગ

એર્નેમન્ટકામ	૨૨૦
ધાતુ-પોલિશ	
ખાતુ-પોલિશ-પ્રવાહી	૨૧૬
- - બૂધી	૨૨૮
- - મયમ	૨૩૧

છાપરા સિમિન્ટ	૨૩૪
જીનરો અંક	૨૩૬
જીલાબ શરબત	૨૩૫
ફાંતના દર્દની દવા	૨૩૫
પતરા માટે સુંદરી રંગ	૨૩૫
મેથેટિક વિનિમેન્ટ	૨૩૫
મેટર-પોલિશ	૨૩૫
ચંત્ર-તેલ	૨૩૫
વદા ચત્ર	૨૩૫
વાગિરા કાલનાર દવા	૨૩૫

વેપારી કૃપા

અગ્રદૂત કરીમ જમાલ	૨૩૭
આઈ ઓ.ન્યુ	૨૪૨
આદિરાત-ટોરી	૨૪૩
તમારી સદ્ધિ	૨૪૨
પોલીકું મકાન	૨૪૩
પોસ્ટ મોકલની ઉપયોગિતા	૨૪૧

પ્રયોગો

આટલુની દવા	૨૩૩
એરોસ પિપામિન્ટ	૨૩૩
પુરનો મયમ	૨૩૩
કલઈનું માટ	૨૩૩

પેન આમ	૨૧૧
એન્ટીક પાવડર	૨૨૭
મુકા	૨૨૪

પરચરણ

પૂઠપાટો	

આપ શા માટે બેકાર છો?

જે તમે આ વર્તમાન લગાડી ન્યારે બની વિવાચની વસ્તુઓ મોટી યથા ગ્રંથિ છે સ્વદેશી ચીજોથી વિલાયતી વસ્તુઓ ખતારી આ તકથી લાજ ઉઠાવવા માગો છો અને (૧) અમેરિકાના બેકારોની માફક ખગીલા અને કવમથી મોટી ફક્ત ટપાલની મદદથી વગર કુશળતા રૂપી આ કમાવવા ઈચ્છતા હોવ, (૨) યુરપની તે ફર્મોના સસ્તાપાઓ જે નવી નવી વસ્તુઓના નમુના મોકલે છે, (૩) અમેરિકાની તે ફર્મો પતો, જે ફક્ત એક પણ લખવાથી સંસારની દરેક ત્રીજ મળવાનું ઠેગાણું બતાવી દે છે, (૪) રૂ ૫૦ થી ૫૦૦ સુધીની કુશળતા કારખાના લગાડવા માટેનું પુરેપુરું વિવાલ કે જેનાથી ૧૦ થી રૂ ૩૦૦ માસિક કમાઈ શકાય છે, (૫) ઇચ્છાડ તેમજ નવીનતાની તાલ માનુષાત અને ઘેર બેઠા ઓન-લી લેવાના ઉપાયો તે ઠેગાણાઓ (૬) સ્વદેશી ચીજોથી વિલાયતી વસ્તુઓ મનાવવી (૭) રૂ ૪૦૦ તોલા ટીક કીમતની કદેશયુ છે તે 'લીવેમીન' આપણા દેશમાં પચાસ કરી, (૮) બાતતને કાચો આવવિદેશમાં મોકલી રૂપિયા કમાવવા ઈચ્છતા હોતો આ પુસ્તકને અવશ્ય મગાનીને વાચો. આના સિવાય બીજા એ કડો એવા દુનિયા, ઉદ્યોગ આમાં લખવામાં આવ્યા છે કે આજ સુધી કે હતા સાબરમાં પણ આવ્યા નથી અને તેનાથી સાધારણ પુણવામાં માલુમ વેર બેઠા દરેકજ ને પ્રભ રૂપીઆ કમાઈ શકે છે ૨૫૦ પાનાની પુસ્તકની કીમત રૂ ૧-૪-૦ (૨પાક ખર્ચ ૦ ૧ ૦)

૧૦૦ ગણુ નફાનો વેપાર

સંસારમાં બધા વેપારો કરતા જે ૮ દવાઓના વ્યાપાર પ્રભો લાભમાં છે એનાથી સૌ મણે નફો મેળવી શકાય છે આ દુસાની કીમતની દવાના બખે રૂપિયા મળતા લેવામાં આવ્યા છે અમૃતધારા અને સુધાસિદ્ધિના માલિકોએ એક એક પેટા દુસ્તાથી લાખો રૂપિયાની કમાણી કરેલ છે વિલાયતી પેટા દવાઓ ખતારવાવાળી કુખર્તિએ એક એક દવાથી કરોડો રૂપિયા કમાવી રહી છે જે તમે પણ તેમની પેટે દિન-દુરવાન અમેરિકા જર્મની ઇંગ્લાન્ડની પ્રખ્યાત અને પ્રસિદ્ધ પામેલી પેટા દવાઓના દુનિયા રૂપિયા ખરચ કરી આવમ કરેલા ૩૦૦ અસરી અને ખરા દુસ્તા સરળતાપુર્વક ઘેર બેઠા ગીખી, સે રો રૂપિયા માસિકની કામગીરી આમકની પેદા કરતા હજારો હો અને નાની કુટીણી આ જમાનાથી પ્રચલિત પેટા દવાઓ પોતે બનાવી મહેસાત કરી બોળે કીમ તમા લેચીને માવેતુલર થવાના ઈચ્છુક હો તે આવેજ જે પેટા દવાઓ અને 'બારન બપ' નામના પુસ્તકની એક નકલ મગાવી કારાખાર શરૂ કરી દેશ કારણ સખ છે કે હાજી કદાચિત આ પુસ્તક કોઈ પણ કીમતમાં ન મળી શકે કીમત રૂ ૧-૪-૦ (૨ પા ૦૧-)

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઈંગ્લીશ • બોલતા શીખો

આ ગ્રંથો દારો છે જેને આજ સુધી કોઈ બેટો સાચીત કરી શક્યા નથી જે પ્રકારે અંગ્રેજ નાતમાં પોતાના બળદોને અગ્રી બોલતા શીખવાડે છે અને ૪ વર્ષનો અંગ્રેજ બળક સારી રીતે અંગ્રેજી બોલી શકે છે (અંગ્રેજ કે તેને અંગ્રેજીનો એક સખ પણ સંભવા જઠને શીખ્યો નથી) તેવી રીતે પ્રકૃતિક નિયમાનુસાર અમે આ ૩૫૦ પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં નક્કી યથ શકયા છીએ પુસ્તક આ ૮ ગણી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં તરી રીતે યથ યથ થાય છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સ્ત્રી પુરુષો છોકરાઓ અને છો ઝીંચો ૫૦ દિવસમાં અંગ્રેજીમાં એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે જે માસ્તરો અને ગુરુ દોસ્તોપરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્યુ છે

કીમત રૂ. ૧-૮-૦ (૨ પા ૦-૬-૦)

મળનાનું ઠેગાણું :- રસાયન કાર્મસી, સંગરિયા (બિકાનેર)

નવરૂરી કે ધંધા ન મળે ત્યારે કાગળ અને ખાડીઓ-કામ લાઈ બેઠી, તમી ચર્મ બેઠના વર્ગ પેઠે કશો કામ ધંધા ન મળતા 'સુદને આગડે ગાંધી' બની જતા-કિંતુ ધાસનેવમા કો'ક સુગંધી નાખી, વામ-તેન બનાવતા, કે ચાકમા કો'ક રમ નાખી, ડેન-મંજન બનાવતા યા વળી ચરબીમા દહોં મેઘી, 'વતરપતિનું' ઘી' બનાવતા કે પેટ્રોલિયમ જેનીમા બે ચાર ટીપા કો'ક સુગંધીના નાખી દહ, પેનમામ બનાવવા નીકળી પડતા સજ્જ-નોએ આ ઉપયોગી કુટુંબી યુગિયાનાને પ્રકળ બદનામ કરી ખુરી છે જ્ઞાન અને અનુભવ વિનાના સાવ કોરા માન પેટના ખ કે પુરના નીકળેલા આ મર્ગો યા રચાર્યોઆ પામેથી ખીલ આશા હોય પણ શી ર દહોં કાપદો ધાય યા નુકસાન, તેમને પૈસા મળે એટલે બમ એવાઓ મારે અમેમોકનો દયાઓને સમો કાપદો-કે જેથી ત્યાં અના નિષ્ક્રિયોતો દરેક બનાવેલી ના! દાને તપાગી, પ્રતના વેચવાની મનુગી ન આપે ત્યા લખી વેચી સમાવજ નહિ—આસ ઉપયોગી છે આક્રોસ, એવો કાપદો હિંદમા નથી. અમેરિકા મનત્ર છે, તે પૈનાના પ્રતના એકેએક સજ્જના વાળને દ્રષ્ટિ સમિપ રાખવાની પેનાલી નૈતિક કર્મ મળે છે, પણ હિન્દના કર્મ-કેવમા નેમ કમ્બુ' મિતમુરૂરી પણ છે આ ઉગાડિપણ' પણ એથીજ, પ્રતની તાદુરની સાથે એવા ગવકર ગમત રમનારાએ અહિં કાલી ન્દા છે અને નેમને કોમ પણ રેલકા અકલું નથી

જે યાગ પાત્ર પૈનયામોળે દેવજનમા
પુરુષણ પ્રાપ્તિ અને નોધરાપાર ઉપાદ મેળવ્યો
ક, તે મિત્ર દેશમા એક બે ઝગન નાદ,
ફેરો નાદિ જાડે દઝારો જુદા જુદા
પગલાનો અને કે એમનું વેચણ મહેન્ટી

નથી થતું; તે અમુક દર્દમાંજ સંકુચિત હોય છે, એ ખરું છે છતાં અંતે તો તે વેચાય હેઠળ અને તેમની જનાવરમાં, ઉપર કદી આવ્યો તેમ, કંઈ ખાસ તત્વ જેવું હોતુમ નથી ધણું ઘણું તો કપૂર ને પીપર-મિન્ટના તેલનો થોડોક અંશ હોય થા બહુ બહુ તો થોડાક લીપા લીંક્યર કેપ્પીકમના હોય ! એથી મનમાનતો ફાયદો થાય નહિ, પરંતુ ખુબ સવામત રાણે-સરતામાં સ્વર્ગ મેગવવાના લોશ્રીઓનાને-નેઓ એનો ઉપયોગ કરીજ છુટે છે અને તેથીજ આવા સાદસિક જનાનારા-ઓને કશું નુકસાન ખમવું પડતું નથી !

પૈનખામની અનાવટમાં મુજ પદાર્થ કેપે
લાઇટ પેટ્રોલિયમ જેવી છે, જેને વેમેલીન
પથુ કહેવામાં આવે છે આ ખનીજ પદાર્થ
છે અને તે ધ સનેસ-પેટ્રોલમાંથી નીકળે છે.
તેમાં કઠણુતા માટે કાંતો હાર્ડ પેરેશન નામનો
ખીંજો ખનીજ પદાર્થ, કાં ઉત્તમ પ્રકારની
'તાનોલાઇન' નામની ચૂણી ઉમેરાય છે
આમથકથી તત્ત્વોમાં કપુર, અગ્નિવાનના ડ્રુસ,
પીપરમિન્ટના ડ્રુસ મુખ્ય છે અને સુગંધી
માટે અનેક પ્રકારના આમથકુક્ત તેમાં, રીક્યેનો
વગવડ વપરાય છે અનાવટ લગભગ દરેક
નુરખામાં એકજ પ્રકારની છે પ્રથમ પેટ્રોલિયમ
જેવી તથા ખીંજો એવાજ પદાર્થોને પાણીની
મરમીએ પીગમની, પડી તેમાં આકૃતિ તત્ત્વો
-પ્રથમથી સ્વદ્ધ મરમી આપી, એમગમની
લઇ રાખ્યા હોય તે-નાખી, કઠણુ થરા આવે
તા લગી દવા માને પડી ખાટકીએ કિવા
અરખીએ ભરી દે છે

અવ રત્ન કહેના નુખાઓમાનો એક
સ્વાનુભી પણ છે પાપોનું' લક્ષ તે પ્રયે
ખાસ હોવું એટલા માટે મુંઝડી સાનુ' છે
કે તેઓ આજમાદરા કરી સકે

[૧]

આઈસ કેળુપુત્રી ૧ રતલ, મે થોલ ૩ રતલ થાયમેલ ૧ ઓસ, કપુર ૩ ઓસ, પેરેશીન હાર્ડ ૧ રતલ કોકમનુ લી ૧ રતલ, વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૧ રતલ

પહેલા આગની ચાર દવાઓને ૩૬ વાસકુમા બગી, થોડી વાર નહેવા દો એથી તે પ્રવાહી થઈ જશે પછી પેરેશીન, કોકમનુ લી અને પેટ્રોલિયમ જેનીને વોનર બાય પર પીગમલી પછી તેમા ઉપરની પ્રવાહી મેગનપી રેડી, ખુબ દવાનીને ઠારી લો

[૨]

પિરરમિન કિરલસ ૧ બાગ કપુર ૩ બાગ, વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૧૫ બાગ તજનુ તેલ ૬ બાગ, સરિંગનુ તેલ ૬ બાગ એલ્કમીનુ તેલ ૬ બાગ

બનાવનાની રીત ઉપર મુજબ

[૩]

વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૨૦ બાગ હાર્ડ પેરેશીન ૧૨ બાગ, મે-થોલ ૪ બાગ કપુર ૪ બાગ તર્પેન્ટાઇન તેલ ૨ બાગ, યુકલિપ્ટસ તેલ ૨ બાગ ઓઈન વિન્ટરગ્રીન ૨ બાગ, ઓઈન સિટ્રોનટા ૨ બાગ, ગીકચર કેપસીકમ ૧ બાગ

[૪]

યસો પેટ્રોલિયમ જેની ૨૨ તોના મેથિન સેલિસિલેટ ૫ તોલા, ઓઈન કેળુપુત્રી ૧ તોના, ઓઈન યુકલિપ્ટસ ૧ તોના મે-થોલ ૧ તોના, તુન ફે ૧૦ તોના

બધાને મેગી, એકઠા કરી લો

[૫]

કપુર ૪ બાગ, કપોરલ હાયડ્રેટ ૪ બાગ મે-થોલ ૩ બાગ ગીકચર કેપસીકમ ૧ બાગ, વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૩૨ બાગ

૧ આગમાનેલી પ્રયોગ

મધ્યમ કપુર, કસોરત હાયડ્રેટ અને મે-થોલને સ્ટેપર્ડ બાગલીમા ભરી, બુચ બંધ કરીને આગ સમક્ષ મુકી રાખો એ ત્રણે આગળ જલને પ્રવાહી થઈ જાય પછી પેટ્રોલિયમ જેની ઓગળાવી, તેમા તે અને ગીકચર કેપસીકમ મેગી દો પછી દવાની, ગાટલીઓમા ભરી લગો

[૬]

વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૨ તોલા થાયમેલ ૩ તોના, કપુર ૩ તોના, મે-થોલ ૩ તોના

કપુર, મે-થોલ અને થાયમેલને એકઠા કરી, થોડી વાર રહેવા દો તે પ્રવાહી થઈ જશે પછી પેટ્રોલિયમ જેનીને વોનર બાય પર પીગમલી, તેમા ઉપરની પ્રવાહી રેડી ખુબ દવાનીને મારી લો

[૭]

મે-થોલ ૧ તોના કપુર ૧ તોના, થાયમેલ ૧/૨ તોના તજનુ તેલ ૩ તોના, બાનગનુ તેલ ૩ તોના એલ્કમીનુ તેલ ૩ તોના, યુકલિપ્ટસ તેલ ૩ તોના વ્હાઈટ પેટ્રોલિયમ જેની ૧ રતલ, પેરેશીન ચેકસ ૫ તોના

પહેલા પેટ્રોલિયમ જેની અને પેરેશીન ચેકસ સિનાયની બાજાની બધી ચીજો એકઠા કરી, એક રીસીમા ભરી, થોડી વાર રહેવા દો તે પ્રવાહી થઈ જશે પછી પેટ્રોલિયમ જેની અને પેરેશીન ચેકસને વોનર બાય પર પીગમલી, તેમા ઉપરની પ્રવાહી મેગનપી ઉમેરી દવાનીને ઠારી લો

[૮]

મે-થોલ ૩ રતલ મેનિથોલ ૩ રતલ, થાયમેલ ૩ રતલ આઈસ પાઉન ૩ રતલ, ઓઈન પેનિસેલ ૩ રતલ ઓઈન વર્મેના ૩ રતલ, ઓઈન પિમેન્ટો ૩ રતલ, ઓઈન યુકલિપ્ટસ ૩ રતલ, આઈસ સસાફ્રાસ ૧/૨ રતલ, આઈન મેસીસા ૧ ઓસ, ઓઈન

મિન્ટોમન ૧/૮ રતન ઓષ્ઠત મગ્ડર્ડ ૩ દ્રામ,
વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ જેની ૭ રતન, પેરેશીન
વેક્સ ૧૬ રતન

ખનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

[૯]

મેન્થોલ ૨ ઓસ, થાયમોન ૧ ઓસ,
કપુર ૪ ઓસ, ઓઇન ૩ લુપ્તી ૨ ઓસ,
આઇન યેમનઝાસ ૨ ઓસ, આઇવ યુક્તિ
૫૮૨ ૨ ઓસ, આઇન મિન્ટરથીન ૪ ઓસ,
વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ જેની ૨ રતન, હાર્ડ પેરે-
શીન ૧ રતન

ખનાવવાની પદ્ધતિ ઉપર પ્રમાણે

[૧૦]

થાયમોન ૩ તોસો, મેન્થોલ ૩ તોસો,
કપુર ૩ તોસો, ક્યારલ હાઇડ્રો ૩ તોસો,
આઇવ લેમનઝાસ થોડાક મીણ, હાર્ડ પેરેશીન
૧ તોસો, થેટાની યા મેટાની ચરમી ૧ તોસો.
ખનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

[૧૧]

મેન્થોન ૧૬ દ્રામ, વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ
જેની ૩ ઓસ

પેટ્રોનિયમ જેનીને થોડાક જાથ પર
પીગળાવી, તેમા મેન્થોલ ઉમેરી દલાવો છીએ
છીએ એકછર ચર્મ, હગ્ના માડમે હરી નવ
તે પડેનાજ નીલીગોમા હરી થો

[૧૨]

મે થોન ૧૨ દ્રામ, કપુર ૬ દ્રામ, તજ્જું
તેવ ૧ દ્રામ, પેરેશીન વેક્સ ૧૨ દ્રામ, વ્હાઇટ
પેટ્રોનિયમ જેની ૨૪ ઓસ

ખનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૭ મુજબ

[૧૩]

પિનમિન્ટુ તેલ ૪ દ્રામ, આઇવ યુક્તિ
સિદ્ધમ ૨ દ્રામ, વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ જેની
૮ ઓસ

ખનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૧ પ્રમાણે

નફાવંત હુનરો.

હુનરો કેટલા બધા નફાવંત હોય છે ?
તમેય આજેજ પોતાને અત્યુક્ત એવો
એકાદ હુનર કરવા મઠી પડો તે તમને
સારી કમાણી કરી અપાશે

અને એ હુનરની મુખ્ય માહિતી મારે તો
કમરની સેરાઓ તૈયારજ છે તે ? આજેજ
નીચની ટુંક યાદીમાંથી તમારા મનપસંદ
હુનરના અંકો મગાવી લો

ધુળ-હુલ્હણ-Dustless Duster ખનાવવા-
કમરનો અંક ૯૪ મો કી. ૪ આના
નફલી ચાંદી-૨૨ ટુરખા. અંક ૧૦૫ મો

કી ૪ આના
નફલી મોન્ટ-કોમીયા અર્થાત “કમીક્સ ગોલ્ડ”
ખનાવવાના પ્રયોગો અંક ૧૦૮ મો

કી ૪ આના
નફાવંત ઉદ્યોગો-વગભગ બે ડઝન જેટલા
ઉદ્યોગ, બપરદાજ નફાવંત ઉદ્યોગોનો પરિચય.

અંક ૯૬ અને ૯૭ મો કી ૮ આના
નમક અર્થાત સીકું-ખનાવટ. અંક ૭૬ મો.
કી. ૪ આના

નફાની પુંછના ધધાઓ-પાયસો રૂપિયાથી
ઓછી પુછમા મહિને ૩૦ થા ૪૦ થા વધારે
રૂપિયા કમાઇ સકાય એવા બાજ વ્યવહાર
ધધાઓ અંક ૮૬, ૮૭, ૮૨, ૮૪ અ.
૯૫ મો કી સવા ૩૫ મો,

નાનખટાઈ-ખનાવવા વિશે અંક ૩૫ મો
કી ૩ આના

નારંગી-સાપથી વિશે અંક ૮૧ મો
કી. ૫ આના

નાળિયેરી-સાવેતર અને તેની ખનાવટો. અંક
૭૬ અને ૮૫ મો. કી ૭ આના

પટોળાં-ગુજરાતની અનેકાળી વપ્તાદ-કારીગરી.
અંક ૮૭ મો કી. ૪ આના

[નુઓ પાનું ૨૧૪]

[૨૧૩]

[૧૪]

મધ ૨૦ તોતા મધમાખનુ મીચુ ૨૦
તોના કિપરિ ઓફ તર્પેન્નાધન ૨૩ ઓફ
ઓધત નિ દરમીન પ ત વા લોડેનમ ૫ તોવા,
બાર્ડ-મરમી ૬૦ તોના

ચરની અને મીચુતે ગરમી આપી પીગ
ખાવો પછી તેમા ખીજી ચીઝો ઉમેરી
કોકલ કરી દારી નો

[૧૫]

ટીકચર કેપરીકમ ૧ તોના ટીકચર
કેચર ૧ તોનો એમોનિયા વોટર ૨ તે ના
અનકોહન ૨ તોના સેપિલિમેટ ૨ તોના
બધાને કમતાર મેગરી એકલ કરી નો

[૧૬]

બ્લાઇટ પટ્ટોનિયમ જેની ૮૦ તોના કપુર
૦ તોના મેન્થોન ૨ તોના યુકલિપ્સ ૩
તોના તર્પેન્નાધન તેન ૨ તોના રાઇનુ તેન
૨ તોના

પ્રથમ એક શીની થા વાસલુમા કપુર
અને મેથોલ મેગરી રહેલ હો થોડા પરમા
તે પ્રનાહી થઇ જતા, પછી રાખનુ તત તથા
યુકલિપ્સ ઉમેશ ખાળા હાથિ પેટ્રોનિયમ
જેનીને વોટર ખાચ પર પીચગાની તેમા ઉપરી
મેગવખી ઉમેરી ઉવટે તર્પેન્ના ન મેગરી
દારી નો

[૧૭]

પિપરમિન્ટ ૮ રતી થાયમેલ છ રતી,
કપુર ૨ તોના કોપરેલ ૫ તોના મહેદ મીજ
૨૬ તોના

પ્રથમ પિપરમિન્ટ થાયમેલ અને કપુરને
એક શીલીમા ભરી એકલ પ્રનાહી કરી નો
પછી મીચુને વેન્ડ ખાચ પર પીચગાની, તેમા
કોપરેલ યુકલિપ્સ તથા ઉપલી મેગવખી
રેહી ખુદ હવાવી લો

(અનુસંધાન પાનુ ૨૧૫)

[પાના ૨૧૩ થી આગળ]

પતરા ઉપર છાપકામ-અક ૮૪મો

કી ૪ આના

પતરાની રલેક-કમ ખી ઉર અક ૮૮મો

કી ૩ આના

પતરા અને માળે પાનાવટ અને વેપાર અક
૮૬મો

કી ૪ આના

પરેષા-ન વેતર અને ગુણદો અક ૫૦મો

કી ૩ આના

પરમીડા-મનાસા અને વેચા અક ૪૪મો

કી ૩ આના

પરનાગ-૩૫૫૫૫ વિને અક ૮૩ અને ૧૦૦નો,

કી ૮ આના

રસાઈલુડ-તેની મનાસા અને ઉપોગ અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૩ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

રસાઈલુડ-૫૦૬ પેરિસ-નાવર વિને અક

કી ૪ આના

[હજી જુઓ પાના ૨૧૬ પર]

[કોલ્ડ ક્રીમ, સ્નો ક્રીમ, વેનિશીંગ ક્રીમ, રટાર્થ ક્રીમ અને લેલી ક્રીમ]

અમરીને દામજ અને સુંદર ખનાવવા માટેના યદાર્થેમા આજે સૌથી વધુ પ્રમાણમાં વપરાતા 'કોલ્ડ ક્રીમ' મુખ્ય છે એની ખનાવટ પણ વિવિધ રીતેમા થાય છે કેટલાક માત્ર 'કોલ્ડ ક્રીમ' કહેવાય છે, કેટલાક 'વેનિશીંગ ક્રીમ', તો કેટલાક 'સ્નો ક્રીમ' એ સુંદર પ્રદર્શની કાચ પા ચીતીની જાગીઓ અથવા બરછીઓ લગીને વેચાય છે

૧

કોલ્ડ ક્રીમ

(૧) રિટર્ચરીક એસિડ ૧૩૦ ગ્રામ, ટંક જુખાર ૩૮ ગ્રામ સોડિયમ કાર્બોનેટ ૧૨ ગ્રામ, પાણી ૮૦૦ મી સી, ગિતસરીન ૫૦ સી સી, આઇન ગિટરેનયમ ૯ સી મી, આઇન પવે નિ ૧ સી સી

(અનુસધાન પાનુ ૨૧૪૪)

[૧૮]

મીથુ ૧૬ તોના, વ્હાઇટ પેટ્રોનિયમ જેલી ૧૪૪ તોલા, મેન્થોલ ૨ તોલા, ક્રૂર ૨ તોલા, એસિડ બેરીક ૨ તોલા, યાવગોળ ૧ તોના

ખનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૫ પ્રમાણે

[૧૯]

યાવગોળ ૩ ગ્રામ, કપૂર ૩ ગ્રામ, આઇલ પિપર્મિન્ટ ૨૦ ટીપા, આઇલ સિન્નેમન ૨૦ ટીપા, આઇલ ક્વેસઝ ૧૫ ટીપા, વ્હાઇટ પેટ્રોલિયમ જેલી ૨ ઓસ

[૨૦]

મીથુ ૫ તોના, ઘી ૭ તોલા, મેન્થોલ ૧૨ ની, તજનુ તેલ ૧ તોના, ફૂલિપ્ટમ તેલ ૧ તોના

ઘી અને મીથુને પ્રથમ પીગળાવી, પછી તેમા બાફીની ચીએ મેગવે

પ્રથમ એક વાસજુમા ગિતસરીન, પાણી, ટકજુખાર અને મોડા મેળી, ચુમે ચઢાવી ઉકાળો એ દરમિયાન બીજા વાસજુમા ગિટર્ચરીક એસિડ મુકી, વોટર બાય પર પીગળાવી, પછી તેમા ઉપવી ઉકળતી મેળનણી રેડી, થંદ થાય ત્યા લગી ઉકાળો પછી ઉતારી લઇ ઠંડી પડરા આવે ત્યારે સુગંધીઓ ઉમેરે

(૨) ફટકડી ૨ ગ્રામ, ઓક સફેદ ૧ ઓસ, ટકજુખાર ૮ મેઇન, ગુલાબજળ ૧૨ ઓસ

(૩) કપૂર ૨ ગ્રામ, બેરિક એસિડ ૧ ગ્રામ, લાનોલીન ૧ ઓસ, પેટ્રોનિયમ જેલી ૧ ઓસ.

(૪) સફેદ મીથુ ૨ ઓસ, ખદામનું તેલ ૩ પાઇન્ટ, ટકજુખાર ૩ ઓસ, પાણી ૩ પાઇન્ટ, દાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડ ૨ ટીપા, સુગંધી જેઇએ તે બધ પુરતી.

પહેલા વોટર બાય પર મીથુ અને તેઓ એકરસ કરી લો પછી પાણીમા ટંકજુખાર નાખી, ગરમ કરો જ્યારે તે પેલા મીથુ-તેન મિશ્રણ ગેટલુ ગરમ થાય ત્યારે જેકેને મેળની, ખૂબ શીટા મેળવણી ઠંડી થયા પછી તેમા દાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડ ઉમેરી, છેવટે સુગંધી મેળવી

(૫) સફેદ મીથુ ૧ ઓસ, ગિતસરીન ૧ ઓમ, મીઠી ખદામનું તેલ ૧ ઓસ, મુખાનું તેલ ૧ માગો, ગુલાબનું તેલ ૧ માગો

પહેલા મીથુને ધીમી આવ પર વા વોટર બાય પર પીગળાવી, પછી તેમાં ગિતસરીન મેગવે એકજીવ થયા બાઃ ખદામનું તલ ઉમેરી. ચુના પરથી ઉતારી લો અને બાફાના તેસો મેગવી. દવાતીને ફરવા દો

(૬) મીઠી ખદામનું તેલ ૧ ટીપો, ૨૫-૨૭ સેસિટ ૧૫૦ ગ્રામ, સફેદ મીથુ ૧૫૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧ લિટર.

પ્રથમ ગ્વર્મેસિટિ અને સફેદ મીણુને વોટરમાય કરાવી પીગળાવી, પછી તેમાં બદામનું તેનું ઉમેરી, હેવટે ગુલામજળ નાખી ખુબ મિશ્ર કરી એકરસ કરે. (સામાન્યતઃ આવા ક્રીમ નાના કાળ લગી સારી હાનતમા રાખવા માટે એમાં મેકકે ૧ ટકા નોટવા પ્રમાણમાં સેમિસિનિક એસિડ પણ ઉમેરાય છે)

(૭) મીઠી બદામનું તેન ૧ કાલો, સફેદ મીણુ ૬૦ ગ્રામ, સ્પર્મેસિટિ ૧૦૦ ગ્રામ, ગુલામજળ ૩૦૦ ગ્રામ, એરડિયુ તેવ ૧૦ ગ્રામ ગુલામનું તેન ૨ ગ્રામ, ઓઇલ રિટેનિનમ ૨ ગ્રામ, ઓઇન બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ

નિયમસર ક્રીમ મન વ્યા પડી, ઠંડુ પાડતી થવા મુગધી ઉમેરી સફેદાગ વધારવા માટે સહજ મેથિન વાયોનેટ રંગ પણ ઉમેરે.

(૮) મીઠી બદામનું તેન ૬૦૦ ગ્રામ, કોકો બટર ૬૦૦ ભાગ સફેદ પેરેશીન ૨૦૦ ભાગ, લાલોલાઇન ૬૦ ગ્રામ, સફેદ મીણુ ૮૦ ભાગ, સ્પર્મેસિટિ ૮૦ ભાગ, કણુ મા-ગ્નો લુકો ૪૦ ભાગ, ગુલામજળ ૭૫૦ ભાગ, દિપિનિથ્રોય ૫૦ ભાગ

(૯) સ્પર્મેસિટિ ૧૬૦ ગ્રામ સફેદ મીણુ ૮૦ ગ્રામ, મીઠી બદામનું તેન ૫૬૦ ગ્રામ, ગુલામજળ ૧૮૦ ગ્રામ બનાવતી કરતુરી રૂઝે ગ્રામ, ઓઇન બર્ગેમોટ ૧ ગ્રામ, એકાટ્ટે કટ ઓઇ હેલિઆટ્રોપ ૫ ગ્રામ, ઓઇન રોઝ જિએનિયમ ૧ ગ્રામ, નીકયર લવેન્ડર ૧ ગ્રામ નીકયર પિપિઝ એઇન ૧ ગ્રામ, નીકયર મિગ્ર આમન્ડસ ૨ ટીપા

(૧૦) સ્પર્મેસિટિ ૬૦ ગ્રામ, સફેદ મીણુ ૬૦ ગ્રામ, મીઠી બદામનું તેન ૫૭૦ ગ્રામ, ગિસરીન (૩૦%) ૨૫૦ ગ્રામ, બનાવતી કરતુરી રૂઝે ગ્રામ, મેન્થોલ ક્રીસ્ટલ રૂઝે ગ્રામ, વેલીનીન ક્રીસ્ટલ રૂઝે ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ જિએનિયમ રૂઝે ગ્રામ નીકયર સિલેટ ૧ ગ્રામ, ટીકયર મિગ્ર આમન્ડસ રૂઝે ગ્રામ, ટીકયર કસપક રૂઝે ગ્રામ

[પાના ૨૧૪ થી આગળ]

પેન હોલ્ડર-બનાવટ અને કારખાનાનો અંદાજે અંક ૬-મો

પેન્સિલ-સાદી અને કાપીંગ પેન્સિલો બનાવવા નિમે અંક ૫ ૩૨, અંક ૮૦મો

કી ૧૦ આના

પેપર કલિપો-પ્રમાણ પ્રકારની તાર અને પત નાની પેપર કલિપોની બનાવટ અને વેપાર અંક ૮૭ અને ૮૯મો

કી ૮ આના

પેપરન-પૃથ્વીમાથી બનાવી નક્કરિત બનાવટ અંક ૬૦ મો

કી ૪ આના

પોલિંગ કરનારે ઉમાલ-બાદુમ પેપિશ-કમાવ બનાવવા નિમે અંક ૫૪ અને ૮૧મો

કી ૭ આના

રેકકટી-બનાવટ નિમે અંક ૬૪ મો

કી ૪ આના

રૂબ્રસ-વાલેટ નિમે અંક ૧૦૪મો

કી ૪ આના

રૂબ્રસારો-Fruit Sodaની બનાવટ અંક ૧૦૧ મો

કી ૪ આના

રૂબ્રસારોની સાચવણી-વારી જળા તૃપ્તિ કિંવા Fruit Compang નિમે અંક ૪૨

કી ૭ આના

અને ૧૦૭ મો

રૂબ્રસારો એસેન્સ-બાદ પર્થો માટેના જાન જાવના ખરા આ બનાવટી એસેન્સોના નુખા

અંક ૩૬ ૫૪ અને ૫૫મો

કી ૬ આના

રૂબ્રસારો પેન-બનાવટ-કઠોળ અંક ૧૦૮મો

કી ૪ આના

અને, વાદ તદ્દ કે આ તો એક હુકી-વાદી છે આવા ૩૦૦ નોટના ખાસ ટુનંગે

માલિતી કુમરમાથી મળી સકે છે ૨૮ પાનાનું સ્વચ્છપર મુકત મગરો

જોઇતા અંકોનો ઓર્ડર આજેજ મોકલી દેને રમિ, તમને જોઇતા અંકો અજા થઇ ગય અને તમને પસંદાવું પડે ઓર્ડર સાથે

ટપાનની ટિકિટો પામીઓઈંગથી પૈમા મોકલતા અંકોનું ટપાલ ખર્ચે દિલ્હી મુખ્ય મથકે

લખે -કંમર એડિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

(૧૧) પેટ્રોલિયમ ઓઇલ ૧૦૦ ગ્રામ, સફેદ મીથુ ૧૦ ગ્રામ, પેરેફીન ૧૪૦ ગ્રામ ક્વાલન વૅટર ૩૦ ગ્રામ, પાણી ૨૦૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૨૦૦ ગ્રામ, ટી-ચી ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ૧ ટીપા

(૧૨) એનહાયડ્રસ લાનોલાઇન ૧૨૦ ગ્રામ પેટ્રોલિયમ ઓઇલ ૧૦ ગ્રામ યેપો પેટ્રોલિયમ જેલી ૧૦ ગ્રામ, પાણી ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ નિન્ડરઝા ૫ ગ્રામ, ઓઇલ યનાન્ગ યનાન્ગ ૨૦ ટીપા

(૧૩) સફેદ પેટ્રોલિયમ જેલી ૫૦૦ ગ્રામ સફેદ મીથુ ૫૦૦ ગ્રામ, સ્પર્મેસિટિ ૫૦ ગ્રામ બોરીક ઓક્સાઇડ (૧ નિદર પાણીમાં ૫૦ ગ્રામ એસિડના પ્રમાણમાં બનાવેલું) ૧૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ ૧ ગ્રામ

(૧૪) મીઠી બદામનું તેલ ૧૦૦ ગ્રામ ચીન ઓઇલ ૫૦૦ ગ્રામ, કાકડીનો રસ ૫૦૦ ગ્રામ, સફેદ મીથુ ૨૫ ગ્રામ, સ્પર્મેસિટિ ૨૫ ગ્રામ, રીટી ૧૦ ગ્રામ, કુકર ૫૦ ગ્રામ

(૧૫) સફેદ મીથુ ૧૦ ગ્રામ, સ્પર્મેસિટિ ૧૦ ગ્રામ, મીઠી બદામનું તેલ ૧૦૦૦ ગ્રામ, કપુર ૧૩૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૧ ગ્રામ ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૩ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧૦૦ ગ્રામ

(૧૬) બાવસમ ઓઈ મકકા રૂં ૧ ગ્રામ, મીઠી બદામનું તેલ ૨૫૦ ગ્રામ, સ્પર્મેસિટિ ૧૫ ગ્રામ, ઓઈ ઓદાઇડ ૮ ગ્રામ, સફેદ મીથુ ૧૫ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૫૦૦ ગ્રામ

(૧૭) સફેદ મીથુ ૧ ઓઈ, સ્પર્મેસિટિ ૨ ઓઈ, મીઠી બદામનું તેલ ૮ ઓઈ, ગિનસરીન ૩ ઓઈ, બાવસમ ઓઈ રૂં ૧૧ ઓઈ

(૧૮) કો. સિવર ઓઈલ ૩૦ ભાગ, લાનોલીન ૪ ભાગ, મધમાખનું મીથુ ૨૦ ભાગ, પેટ્રોલેમ ૪૦ ભાગ, પાણી ૧ ભાગ

હિના એક વાસણમાં મીથુ, લાનોલીન અને પેટ્રોલેટમને ઓગળાવી લેા બીજા હાથે એક બીજા બધ વાસણમાં કોડ નિવર ઓઈલને ૧૨૦° F સગી ગરમ કરો અને ન્યારે પેલુ એમિલેટુ મીથુ-મિથ્રલુ પથુ ૧૨૦° F નેટપુજ ગરમ બાકી રહે ત્યારે તેને તરતજ તેનમાં નાખી, ખુબ મેળવેા પછી પાણીનિય ૧૨૦° F સગી ગરમ કરી, એમાં મેળવેા અને ખુબ હલાવી, મરણીઓમાં ભરી લેા

સગથી વ બેશક પસંંગી મુજબ ઉમેરી સકાય છે

(૧૯) મધમાખાનું સફેદ મીથુ ૧૮ ભાગ, હેવી વ્હાઇઝ પેટ્રોલેટમ ૩૩ ભાગ, કોડ નિવર ઓઈલ ૪૦ ભાગ, ટકલુબાર રૂં ભાગ, પાણી ૮૩ ભાગ

બનાવનાની રીત ઉપર મુજબજ ટકલુ-બ અને પ્રથમથી ગરમ પાણીમાં ઓગળાવી લેવેા

(૨૦) લાનોલીન બેજ ૨૦ ભાગ, કોડ સિવર ઓઈલ ૩૦ ભાગ, મધમાખનું મીથુ ૫ ભાગ, પાણી ૪૫ ભાગ

બનાવનાની રીત ઉપર મુજબ.

૨

સ્નો ટોમ

(૧) સ્કીઅરીક એસિડ ૧૦ ગ્રામ, મોડિયમ કામેનિટ ૮ ગ્રામ, ગિનસરીન ૭ ગ્રામ, પાણી ૩૦૦ ગ્રામ, હેમેનિસ વૅટર ૩૦૦ ગ્રામ

પ્રથમ સ્કીઅરીક એસિડને વૅટરબાથ દ્વારા પીગળાવી, તેમાં માત્ર સદજ ગરમ પાણીમાં ઓગળાવેન સોડિયમ કામેનિટ મેળાવી, ગિનસરીન ઉમેરેા હવે એક ક્તાક સગી મિથ્રલુને વૅટર બાથ પર રાખી, ખૂબ હલાવતા રહેા પછી એટલુ સ્વચ્છ પાણી ઉમેરેા કે કુલ મિથ્રલુ ૩૦૦ ગ્રામ થઇ જાય પછી તેમાં હેમેનિસિસ વૅટર નાખી, એક બે મિનિટ સગી મિથ્રલુને વૅટર બાથ પર ગળી, પછી

ઉતારી એકરસ યાર ત્યા સગી દલાવો
૫૫ ખરસમા તાપી શીંગ આવે ત્યાં સુધી
ખૂંટા છોડે બાર કલાક સગી રહેના
છે બાટનીઓ ભરી ની

(૨) રીઅરીક એસિડ ૩૦૦ ગ્રામ નિગુ ચ
ગિસરીન (૩૦%) ૬૦૦ ગ્રામ કાર્બીક સોડાના
૬૧ (૪ ભાગ સેડ અને ૭ ભાગ પાણીના
પ્રમાણનો) ૬૦ ગ્રામ ગુનાજગ ૧૦૦૦ ગ્રામ
ગુનાજગ અચર ૧ ગ્રામ એલેક્ટ્રોડ રોડ ૧૦
ગ્રામ એલેક્ટ્રોડ નોર્મલ ૧૦ ગ્રામ મેન્યુશન
આંક અર્ગિરિસાધન મરક (૬%) ૧ ગ્રામ

ખતાવનાની નિર ઉપર પ્રમાણે સુગંધીત
છે કેટલેક ટી દાનનમા મેગર

(૩) રીઅરીક એસિડ ૭૧ ગ્રામ નિસરીન
૩૦૦ ગ્રામ ગુનાજગ ૬૦૦ ગ્રામ કાર્બીક
સોડાના ૬૧ (૩૦% Be) ૧૫ ગ્રામ

(૪) અચર અચર ૧૬૦ ગ્રામ નિગી ૩
૫ બી ૨૦ ફલ્યુઇડ ઓસ ડિગ્રીડ સેલેશન
આંક હેમેર્મિનસ બી ૫૦ ૧૨ ફલ્યુઇડ ઓસ
રીઅરીક એસિડ ૩૬૦ ગ્રામ એલેનથિયોસોમા
૩૬૦ ગ્રામ, મોડિનમ કાર્બો ૧૨૪૦ ગ્રામ

પ્રથમ પદનો તથા રેસુએને એકવાસજીમા
મુદી થોડા નાડા સગી કોઈનના દ ૫૫
ચોરસ બાય ડ્રાસ ગાગાની ખાંડની વરતુના
નિયમસર મેગી એકરસ ચાલ ત્યારે ઉતારી
લઇ મેગી બરણીમા ભરી ઈડા રીસાના વચ
ને ખૂંટા શીટા છેડે મનપસદ ખુશમા નાખી
ના માવલીઓમા ભરી ની

(૧) ૧૦ ગ્રામ નેનાનો ૫૦૦ ગ્રામ ઉકાળના
પાણીમા અઢી કલાક સગી લીજની ચલ્ય ગુદુ
કાઢી રાખો પછી મીઠા ૫૦૦ ભાગ ઉકાળના
પાણીમા ૧ ભાગ નકલુખાર અને ૫ ભાગ
બેરીક એસિડ આગ તરી તેમા ૧૦૦ ગ્રામ
ગિસરીન ઉમેરો ૫૫ એ મિશ્રણમા ઉપર
પ્રથમ મન-પ્રવાહી થોડું થેડું કરી ઉમેરના

ગતવ અને ખૂંટ દલાવના અને છેડે થાને
મેગી સુકા ૫૫૧ તથા પાચ મિનિટ સગી
દલાવના નુકો

ખુશમા મનમ ઉમેરવી

(૨) ૧ રતમ ગિસરીન અને દોઢ ગ્રામ
પાણીને મેગી ઉકાળો ૫૫૧ તેમા ૧/૨
અસ કાર્બોન અંક ચોગસ ના ની ગાગા
ગતવ રહી નસમાગ કરી ખૂંટ મેગી એ
રમિયાન ગુદા સસણમા રે નતન રીઅરીક
એસિડ ચોરસ બાય ડ્રાસ ભીગાવી તેમા
ઉતારુ પ્રવાહી ના ની દલાવી એકરસ કરી
ના છેડે કરી નામનુ નત ૧૫ ટીપા
અને તથેડરુ તેન ૨૦ ટીપા મુશો માટે
મેગી દે

૩

વેનિશીંગ કીમ

આ તે કીમ છે જે સામગ્રી પર નગાડનાજ
અ ર અદલા થઇ જાય છે એનુ નમ પશુ
એજ કારણ અજે વેનિશીંગ કીમ ગાણુ છે

(૧) રીઅરીક એસિડ ૧૭૦ ગ્રામ
નાખજુ એમોનિયા (૨૦% Be) ૫૦ ગ્રામ
નિર્ગુણ ગિસરીન (૦૦% Be) ૭૦૦ ગ્રામ
ડિગ્રીડ પાણી ૬૦ ગ્રામ

(૨) રીઅરીક એસિડ ૧૦૦ ગ્રામ
એજુ એમોનિયા (૨૨% Be) ૨૦ ગ્રામ
નિર્ગુણ ગિસરીન (૩૦% Be) ૪૦૦ ગ્રામ
ગુનાજગ ૪૧૫ ગ્રામ નિનાનાન ૧૦ ગ્રામ
અ મેનોન રે ગ્રામ કરતુરી રે ગ્રામ વેલીની
રે ગ્રામ

(૩) ગિસરીન ૮૩ રતન રીઅરીક
એસિડ ૪૩ રતમ ડિગ્રીડ પાણી ૨૨૪
ફલ્યુઇડ ઓસ અતોદન ૧૬ ફલ્યુઇડ ઓસ
નિક્વિડ એમોનિયા (૨૩ એ ૮૮૦) ૪૩
ઓસ ટર્નિનિતન ૨ ઓસ, એટા નેમિને

(૧) ૧૫૫૫/૧) ૨૦ ઓસ, બનાવની કચ્છરી ૩ ઓસ, ફેનિલ એસિટ્રિક્સિદાઇડ ૧ ટીપા

પ્રથમ ગ્રીચીક એસિડને ઘોળવાથ કાગળ પીગમાલો પછી ૨ ગતન ગિસરીન આ ૧૬૨ ઓસ પાણીને ગરમ કરી, તેમા અમોનિયા મેળવી, પછી તેમા પીગમાલેવ ગ્રીચીક એસિડ નાખો પાંચઘડી બાકીનુ ગિસરીન પાણી વગવરદ મેળવી, છેવટે સુગમીઓ મેળવો.

૪

બેલી કીમ

આ બનાવટનુ નામ તેમા મુખ્યત્વે ૧૨૫૫ વારાતા ગિસરીન ઉપરથી 'બેલી' પડ્યુ છે એનો ઉપોચ પશુ સામાન્ય કીમ પેરોજ થા છે

(૧) ગિસરીન ૮૦૦ ગ્રામ, મધ ૫૦૦ ગ્રામ, ગિલેટીન ૫૦ ગ્રામ, ટકણખાર ૨૦ ગ્રામ, આઇન બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, આઇન નરોની ૧૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧ લિટર

• દબકા આથે ગિસરીન અને પાણી સદિત ગિલેટીન ઓગળાવી, મધ અને ટકણખાર વગવરદ મેળવો

(૨) અફેઝ ગિલેટીન ૨૫ ગ્રામ, મધ ૧૦૦ ગ્રામ, ગિસરીન ૧૦૦ ગ્રામ, પાણી ૨૭૦ ગ્રામ

(૩) અફેઝ ગિલેટીન ૪ ગ્રામ, ગિસરીન ૧૦૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧૦ ગ્રામ, આઇન ગિલેટીન ૫ ગ્રામ

(૪) ગિલેટીન ૭ ગ્રામ, ગુલકાસ ૩૦ ગ્રામ, ગિસરીન ૧૮૦ ગ્રામ પાણી ૬૦ ગ્રામ આઇન ગરમ ૫ મિપા

(૫) અગર અગર ૬ ગ્રામ, ગિસરીન ૧૬૦ ગ્રામ ગુલાબજળ ૨૪૦ ગ્રામ, મેન્સોન ૧ ગ્રામ, અલોહાદ્ય (૬૦%) ૪ ગ્રામ

(૬) ગિસરીન ૨૦ ગ્રામ, લાનોલીન ૧૫ ગ્રામ, આઇસીગલાસ ૫ ગ્રામ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ રોટ્ટેની ૪ ગ્રામ, બાલસમ ઓફ પેટ ૨ ગ્રામ

ખીસ માટે આ કીમ ખાસ ઉપયોગી છે.

૫

સ્ટ્રાવ્વે કીમ

(૧) ચોખ્ખો લોટ ૨૦ ગ્રામ, પાણી ૪૦ ગ્રામ, જીંક ઓક્સાઇડ ૮ ગ્રામ, ગિસરીન ૨૦ ગ્રામ, ગિલેટીન ૨ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૧૩૦ ગ્રામ

પ્રથમ ચોખ્ખાના લોટને પાણીમા મિશ્ર કરી રાખો પછી દબકા આથે ગિલેટીનને ગુલાબજળમા ઓગળાવી લો. પછી જીંક ઓક્સાઇડને ગિસરીનમા મેળવી રાખો. પછી ૧૩૦ ગ્રામ ગિસરીન અને ૮૦ ગ્રામ પીણુ પાણી લઈ, સફળ ગરમ કરી, તેમા લોટનાનુ મિશ્રણ નાખો જ્યારે એકરસ થઈ જાય ત્યારે એ મિશ્રણને જીંક ઓક્સાઇડવાલા મિશ્રણમા મેળવી, છેવટે ગિલેટીનવાલા મિશ્રણમા મેળવો. પછી સુગધી માટે ટીકચર ઓફ આર્ટિફિશિયલ મરક ૧૨ મિપા, ટીકચર મેન્સોન ૪૦ ટીપા, ટીકચર વેનીલા ૨૦ ટીપા, ટીકચર ટોનકેવીન ૫૦ ટીપા, એક્સ્ટ્રેક્ટ અગરઅગર ૧૨ ટીપા, એક્સ્ટ્રેક્ટ પર્માસિ ૫ મિપા, એક્સ્ટ્રેક્ટ વાગોલેટ ૫ ટીપા અને એક્સ્ટ્રેક્ટ હેનીઓટ્રોપ ૫ ટીપા ઉમેરી ગાળી લો.

(૨) આરાડટ ૧૦ ગ્રામ, ગુલાબજળ ૮૦ ગ્રામ, ગિસરીન (૩૦%) ૧૪૦ ગ્રામ, ઓક્સાઇડ ઓફ જીંક ૮ ગ્રામ, કૅમરીન ૧૩ ગ્રામ, હેલીઓટ્રોપ ૧૩ ગ્રામ, ટીકચર મેન્સોન ૮ ગ્રામ, ટીકચર લાઇનો લુડ ૩ ગ્રામ, ટીકચર અગરઅગર (૧%) ૧ ગ્રામ, ટીકચર આર્ટિફિશિયલ મરક ૧ ગ્રામ

પ્રથમ ૧૦ ગ્રામ આરાડટ અને ૭૦ ગ્રામ ગુલાબજળ મેળવી લઈ, પછી બાકીના ગુલાબજળ, જીંક ઓક્સાઇડ અને ગિસરીનને ગરમ કરીને મેળવી લઈ, તેમા આરાડટ તમા ગુલાબજળનુ પ્રથમનુ મિશ્રણ નાખી, ખુબ મિશ્ર કરી ૬૩ પેરે ત્યારે તેમા બાકીની સુગધીઓ મેળવી લો

એનેમલકામ એટલે, 'એનેમલ' શબ્દ જાદિર કરે છે તેમ, એનેમલ ચઢાવનારો હુનર કિવા ખીજી શબ્દોમાં એનેમલ ચઢાવેલા વાસણો તથા જાહિરાત-પાટિયા અને ખીજી અમખ્ય પ્રકારની વસ્તુઓ બનાવનારો હુનર સાધારણતા એ હુનરને બે નિકાઓમાં વહેંચી સકાય -

- ૧, ધાતુના મુળ વાસણુ યા જાહિરાત-પાટિયા યા ખીજી જે તે વસ્તુઓ બનાવવી,
- ૨, એ ચીજો પર સફેદ યા રંગીન એનેમનનો પદ ચઢાવવો

એમ, ઉપસક નજરે આ બે નિકાઓ અખ્ય છે, છતાં વિષયની ઝીણવટમાં ઉતરતા દેખાશે કે દકોક્ત કમક જુદીજ છે જુગી જુદી ક્રિયાઓની ગણતરીએ એના નિકાઓ નવ જેટલા છે -

- ૧, ધાતુના મુળ વાસણુ યા જાહિરાત-પાટિયા યા ખીજી વસ્તુઓ બનાવવી,
- ૨, એને રેતી-ભટ્ટીમાં તપાવી સાફ કરવી
- ૩, એને તેજાબ-મિશ્રણમાં ખીજવી, સાફ કરવી,
- ૪, કરી વાર, એને રેતીથી ઘમીને સાફ કરવી
- ૫, ધાતુ એનેમલ લગાડવું,
- ૬, કાચા એનેમલને પકવવું
- ૭, પાકું એનેમલ લગાડવું
- ૮, પાકા એનેમલને પકવવું,
- ૯, તૈયાર વાસણો વ ને ઢાંડા પાડવા પગવરવ

જિઠ્ઠા અને સપૂર્ણ એનેમલકામ માટે અગિયાર્થ છે કે, એ બધી ક્રિયાઓ સફળતા સહિત પુરી કરવામાં આવે કારણ એમાં ક્યાય સફળે જુન રહી જશે, ચકલન દેખાડવામાં આવશે યા કમક ઉણપ રહી જશે તો એનેમલકામ ખરાબર થશે નહિ -યા તેનો દેખાત ખરાબસો, અસમાન કે ખરાબ થક જશે, યા તેમાં તરડો પડી જઇ, તે જવહી

ઉખડી જશે તેમ ન થાય ને માટે, જનાદ વેળા પ્રથમથીજ ખુબ કાગજ રાખી મુશરી કે

અથવા દવે, આપણે એ દરેક ક્રિયાને ચિત્તવાર તપાસીએ

બહુબા અર્થમાં સમજે તો, જેમ ધાતુ પર તેન-રંગ કરાય છે કે દોળ ચઢાવાય છે તેમ તેની ઉપર આ એનેમલ પણ ચઢાવવામાં આવે છે અન્યતઃ એ દરેકની પદ્ધતિએ એક ખીજીથી કેવળ જુદી દોરાયા, એ તથે વચ્ચે સામ્ય જેવું થણુ એણુ છે

એનેમલકામ માટે સેથી પહેલી સુરત ને તે—

ધાતુના વાસણુ યા જાહિરાત-પાટિયાં યા ખીજી વસ્તુઓ બનાવવાની છે એ અમે ખાસ કરવાનું કશું નથી જરી વસ્તુઓ જોઇની હોય તેની બનાવી લેવી અલગન, એ લેખકનીજ બનાવવી જોઇએ, કારણ એનેમલકામ માટે સામાન્યતઃ યોખડનીજ મુળ વસ્તુઓ વપરાય છે હા, એ વસ્તુઓ ઉપર એનેમલ ચઢાવવાનું છે, એ મુદ્દાને લક્ષમાં રાખી, તેના માત્ર, કદ, જાડાઈ કે પાતળાઈ વ વિશે ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઇએ કારણ કે, એનેમલ ચઢાવતા, તેમાં થોડોક ફક્ત અવશ્ય પડશે એ ફક્તની ગણતરી પહેલાથી કરી રાખી હોય તો ખાછગથી મુજાસાનું રહેશે નહિ એમ, ને તે ચીજો બનાવ્યા પછી તેમને સાફ કરવાની ક્રિયા— એમ કહો કે, એક લાગી ક્રિયામાં જા-શર થાય છે એમાં સૌથી પહેલી ક્રિયા એ ચીજોને- રેતી-ભટ્ટીમાં તપાવી, સાફ કરવાની છે એની રીત એ છે કે રેતી-ભટ્ટી યા મશવ-ભટ્ટીમાં ઉપવા યોખડના વામણો વ મુકી તપાવવામાં આવે છે, જેથી ન માત્ર ધાતુના

વિશિષ્ટ યુગો ફરી પાછા અસ્તિત્વમાં આવી જાય છે, બસેકે ગીતારા, મેલ વ. દુર થઇ જાય છે. એટલું થઈ રહેતાં, એ વાસણોને

તેજાળ મિશ્રણમાં ભીંજવવાના આવે છે એ માટે ૧ ભાગ ગંધકનો તેજાળ લઇ, ૨૦ થી ૨૨ ભાગ પાણીમાં મેળવી, તેમાં ૧૦ થી ૧૨ કલાક લગી એ વાસણોને ભીંજવા દેવાય છે વાસણોને ફેટવા એકસ સમય લગી ભીંજવવા જોઇએ, એ માટે ખાસ સુકદંર નિયમ નથી. જેવી ઝુઝત, તેટલો સમય પરંતુ એ તો નક્કી છેજ છે કે, ગમે તે હાલતમાં વાસણને ૨૪ કલાક કઠતા થઇ સમય લગી ભીંજવા દેવા નહિં ઝુઝત હોય તો તેજાળ-મિશ્રણ સદજ થઇ બદલાવ જનાવડું, પણ કોઇ પણ હાલતમાં ભીંજવાનો સમય ૨૪ કલાકથી વધવા દેવો નહિં. ટુકમાં જે ને વાસણો વ વ તેજાળ-મિશ્રણમાં પુગતા સમય લગી ભીંજવી લીધા પછી તેને પાણી વડે ધોઈ—

• રેતી વડે ઘસીને સાફ કરી લે છે, જેથી વાસણો અકચરિત થઇ જાય ત્યાર પછી એને ફરી વાર ધોઈ, છેવટે ગરમ પાણીમાં જોળો લેવાય છે જે પછી તેની કિપડ કાચું એનેમલ લગાડવામાં આવે છે

કાચું એનેમલ લગાડવા માટે સૌથી પ્રથમ કાચું તો એનેમલ-મિશ્રણ તૈયાર કરી લેવાનું છે. એના શ્રેણિક નુખા આ છે:—

(૧) ફ્લિન્ટની ભૂકી ૩૦ ભાગ, ટંકણ-ખાર ૨૦ ભાગ, ફેસપાર ૧૦ થી ૨૦ ભાગ, સફેદ માટી ૧૨ થી ૨૦ ભાગ

પ્રથમ ફ્લિન્ટની ભૂકી અને ટંકણ-ખારની ભૂકી લઇ, ભટ્ટીમાં ચઢાવી, પ્રવાહી જનાવો

(૧) જનતા લગી ક્વાર્ટઝ રેતી વાપરવી સારી છે

(૨) ફ્લિન્ટ એક પ્રકારનો કાચ છે

(૩) ટંકણ-ખાર ફેસાઈન્ટ હોવો જોઇએ.

તે પ્રવાહી થઇ જાય તેમાં ફેસપાર અને સફેદ માટી ઉમેરી, જ્યાં લગી તે પુરેપુરી જોળણી ન જાય ત્યાં લગી ભટ્ટીમાં જોવા દેવામાં આવે છે. ઢેલ્લા એક પંદરો પુરેપુરા જોળણી થયા થા નહિં, તે જાણવાની એક સરળ રીત એ છે કે લોખંડનો એક સળિયો—જેની ઉપર ખરબચડું એનેમલ ચઢાવેલું હોય—લઇ, મેળવણીમાં ફેરવી જોવો. જો મેળવણી પુરેપુરી પ્રવાહી અને એકજથ્થ થઇ ગઇ દેશે તો સળિયો અટકવા વિના ફરી સફેદ, પણ જો મેળવણી પુરેપુરી પીગળી નહિં હોય તો સળિયાને ફરવામાં આવડ્યું નકશે ટુકમાં, જ્યારે મેળવણી પુરેપુરી પીગળીને પ્રવાહી થઇ સુકે કે તેને ઠંડા પાણીમાં રેડી દેવાય છે, જેને પરિણામે તે જસરીથી ઠંડી પડી જઇ, જરૂર બને છે પાછળથી એને પાણીમાંથી કાઢી, સદજ સુકી પગ-મિલ દ્વારા બારીક ભુકી દળી લેતાં, કાચું એનેમલ તૈયાર થયું ગણાય છે.

(૨) ફ્લિન્ટની ભૂકી ૩૦ ભાગ, ટંકણ-ખાર ૧૨ થી ૨૦ ભાગ, ફેસપાર ૧૦ થી ૨૦ ભાગ, સફેદ માટી ૧૨ થી ૨૦ ભાગ

પહેલા પ્રયોગ મુજબ એ ત્રણેને પીગળાવ્યા બાદ એમાં—

ફ્લિન્ટની ભૂકી ૨૫ થી ૪૦ ભાગ, ચોટસે કણે ૨૦ થી ૨૫ ભાગ, મેગ્નેસિયા ૫ થી ૬ ભાગ

—મેળવી, આગલા પ્રયોગ પેઠેજ પીગળાવી, ઠંડી પાડી, દળી લો.

(૩) ફ્લિન્ટની ભૂકી ૩૦ ભાગ, ટંકણ-ખાર ૧૦ ભાગ, મેગ્નેસિયા ૪ ભાગ, મેગ્નેસિયમ સફેદ ૨ થી ૩ ભાગ, મોઝા ૧ થી ૨ ભાગ

એ ચારેને પીગળાવ્યા બાદ, એમાં—

ફ્લિન્ટની ભૂકી કુલ મેળવણીના ૧૮ ટકા જેટલા પ્રમાણમાં ઉમેરી, નિયમસર પીગળાવી, ઠંડી પાડીને દળી લો.

આમ કાચા એનેમનની મેગનથી તૈયાર કર્યા પછી, તેને લગાડવાની ક્રિયા બાકી રહે છે જે ઉપલક્ષ નરે તે સરળ છે પણ બકી કતમા પછી અગત્યતા ધરાવે છે કારણ કે જો એમા સદબે બલસુ ૧૫ વ્તર તે એને મન લોખંડથી જુદું પડી નીકળી જાય છે, એમી રહેલું નથી.

કાચુ એનેમન વગાડવાની રીત એ છે કે ખપ પુરતી એનેમન-જુડી એનેમનના વાસણમા લાઇ, તેમા થોડુક પાણી રેડી ખુન દવાવે. પાણી કેટલુ લેવું તેનુ મુકદ્દર પ્રમજ નથી ખપ દરવ પરવુ થોડુ થોડુ પાણી લાઇ, ખુન દવાની લેવુ જેથી મેગનથી લાડી જેવી બને એસક, તેમા માગણ મધારા ન જોઇએ પછી, એક તરફ આ એનેમનની મેગનથી તૈયાર કરવામા આવતી હોય તે સ્તમિવાન તીજ તરફ જે વાસણોને એનેમન લગાડવાનુ હોય તેને બકીમા મુકી ૪૦°C લગી ગરમ કરી, એ ગરમ વાસણો પર ઘસા પડે એનેમન લગાડી ૪ તેમને એક વાસણમા એવી રીતે ઉપા ગોઠવવામા આવે છે જેવી વધારાની એને મલ-મેગનથી નાંચેલા વાસણમા એકઠી થાય એમનુ થયા પછી, તેો સહાગપૂર્વક સુકવી લે છે જેમ થતા તે પકવન નીકિત માટે તૈયાર થયલા ગણાય છે.

એક વાત અને બસ જર્યાવગી એનેમન પુરેપુરે સ્નાય નદિ, ત્યા લગી એનેમનના વાસણોને ગરમ જગ્યાએ મુકવા ન જોઇએ કારણ કે, તેમ થતા એનેમન લોખંડથી જુદું પડી જશે.

(૪) વાસણની અદરની બાજુએ એનેમન લગાડવા માટે ગ્રેટિ બાન બ્રસનો ઉપયોગ નહિ કરતા વાસણમા થોડીક એનેમન-મેગનથી તાપી વાસણને એનેમ ૭.૫ નીચે ફરવે છે, જેથી વાસ સુની અદરની બધી બાજુએ એનેમન લાગી જાય છે.

હવે આવે છે વારી—

કાચા એનેમનને પકવવાની, એમ તેમ, એને લાકડા થા કાવસા ઉપર મુકીને પકવી સકય છે, પરંતુ એ રીતે કાલમાની રાખ વ ઉડીને એનેમનને વગાળી જતી હેતુથી એ રીતને બદલે મરફ-બકીની રીતને જ વધુ પસંદગી અપાય છે.

એનેમનના વાસણને મકન-તફીમા મુકવા પડેના તેને સારી રીતે તપાવી લેવી જોઇએ જ્યારે તે અંદરથી લાવએ જાય થઈ જાય અને આગલા ગ્રેડા પામે દવાનો લાવ રગ હોય ત્યારે તેમા જે તે વાસણો મુકી, પકવવામા આવે છે સામાન્યત પડેના એ વાસણો લકીના આગલા બાગમા-જ્યા ગરમી જોડી હોય છે-મુકી, પછી તેને ધીમે ધીમે અદરના લાગમા ધકેનવામા આવે છે આમ કુલ ૨૦ થી ૨૫ મિનિટમા પકવવાની ક્રિયા પૂરી થઇ જાય છે કાલ પણ સન્નિગોમા તેને એથી વધુ લવાની નદિ ક્રિયા મનાજર થઇ થા નદિ તેની પરીક્ષા એ છે કે એનેમનને દાખ લગાડતા તે તીકળી જશે નદિ", જે કે તેની સપાટી સદજ ખરબચડીજ લગશે જે સપાટી એકદમ સીસી થા વધુ પડતી ખરબચડી થાય તો ક્રિયા બરાબર થઇ નથી ગરી દાલતમા જે સપાટી લીસી હોય તો એનેમન-મેગનથીમા ફિન્ટની જુડી અને જે સપાટી વધુ પડતી ખરબચડી હોય તો સદજ ટીકણુખાર ઉમેરવાથી મેગનથી રીક થઇ જશે એમ જના, જે તે રીક ન થાય તો પછી એ સિરા ખીજે ઇલાજ નથી કે આગતા એનેમન ૨૦ કરી, તીજ વેળા નવુ એનેમન ચકાવી લેવુ.

આમ કાચુ એનેમન લગાડી અને પકવ લીધા પછી પાકા એનેમનની વાની આવે છે પાકા એનેમન લગાડવાની તૈયારી કરતા અગાઉ પાકા એનેમનની મેગનથીએ

તૈયાર કરવી નહીં આ રહ્યા, તેના થોડાક પ્રયોગો —

(૧) ફલિન્ટની ૧ બુકી ૩૩૬૬ ભાગ, ૮ મધુ-ખાર ૨૦૩૬ ભાગ, દીન ઓક્સાઇડ ૩૦ ભાગ, સોડા ૧૫ ભાગ, કલમી શોર ૧૦ ભાગ, એમોનિયમ કાર્બોનેટ ૭૬ ભાગ, મેગ્નેસિયા ૭ ભાગ

કાચા એનેમલ માટે લખ્યા પ્રમાણે પીગળાવી —

ફલિન્ટની ૧ બુકી ૬૬૬ ભાગ, ૧૧૦ ઓક્સાઇડ ૩૩૬૬ ભાગ, સોડા ૧૫ ભાગ અને મેગ્નેસિયા ૭ ભાગ મેગ્નેરી, દરી નાર પીગળાવી, ઠંડુ પાડી દળી લો

(૨) ફલિન્ટની ૧ બુકી ૨૫ ભાગ પોર્સેલેઇન ૨૫ ભાગ, ૮ મધુખાર ૨૫ ભાગ, ૧૧૦ ઓક્સાઇડ ૨૦ ભાગ, વ્હાઇટ લેડ ૨૦ ભાગ સોડા ૧૫ ભાગ, કલમી શોર ૧૧ ભાગ, એમોનિયમ કાર્બોનેટ ૭૬ ભાગ, મેગ્નેસિયા ૬ ભાગ

એનેમલ પીગળાવી પછી એમાં —

ફલિન્ટની ૧ બુકી ૧ ભાગ, દીન ઓક્સાઇડ ૩૩૬૬ ભાગ, સોડા ૩/૪ ભાગ, મેગ્નેસિયા ૪/૫ ભાગ

—ઉમેરી, આગળ લખ્યા પ્રમાણે એનેમલ તૈયાર કરી લો

એનેમલ—મિશ્રણ તૈયાર થઈ જતા, તે કાચા એનેમલ પર. અને તેની પેટ્રોલ, આ નવું પાકુ એનેમલ લગાડવામાં આવે છે ૫ અલબત્ત, એમાં ફક્ત એટલો અપરો કે તે કાચા એનેમલ કરતા આ પાકું એનેમલ વધુ પતળું લગાડાય છે અને વળી એને —

પકવવાની ક્રિયા જો કે કાચા એનેમલને પકવવાની ક્રિયા જોડી જ છે, છતાં તેમાં એટલો ફેર છે કે એને માટે ગરમી ઓછી

જોઈએ છે હુકમાં, પાકું એનેમલ લગાડવા અને સુકવી વીધા પછી, તેને ગરમ શીટીમાં મુકી પકવી લેવાય છે અને ત્યાર પછી —

ઠંડા કરવાની ક્રિયા આવે છે સામાન્ય એમ જણાવાય છે કે પકવ્યા પછી એ વાસલુને ઠંડી વા ખુલ્લી હવામાં મુકી દેવાય તો એનેમલમાં તરાડ પડી જાય છે, તેથી તેમ ન થાય તે માટે એ વાસલુને સદૃજ ગરમ કરેલી ખીટ મક્કલ-ભટ્ટીમાં મુકી ભટ્ટીને બંધ કરી, ઠંડી પડવા દેવાય છે એમ ધીમે ધીમે વાસલુને ઠંડા પડતા, તેના એનેમલને કરી આચ આવતી નથી, બલકે તે વધુ પુષ્ટ બને છે

દરે એ વાસલુની બહારની બાજુએ પથ્થુ ઉપર પેટ્રોલ એનેમલ ચઢાવી લો એટલે તે બજા માં વેચવા માટે તૈયાર છે ૧

(૫) કાચા એનેમલને પકવતા, એક તરફ એનેમલ પાકુ થાય છે તો બીજી તરફ માલુના ને લામ પર એનેમલ નથી હોતું, તેની પર એક પ્રકારની ગળી છારી આવી જાય છે, ને નકામી હોઈ, પાકુ એનેમલ ચઢાવવા અગાઉ તે છારી કાચ માલુન વડે ધસીને કાઢી નાખવી સુરેરી છે

(૬) જે રંગીન એનેમલ ચઢાવવું હોય તો પાકા એનેમલમાં ૧૫ થયે મેગ્નેરી સકાય છે, તેમજ ચિત્ર કે આકૃતિ ન કરવી હોય તો તેય દોરી સકાય છે

ફેટ વર્ક

લાકડામાં કાતરકામ કેમ કરવું તેના હરેક જાતના લગતા નિયમોની છુક ફક્ત એ આનાના રોગો મોકનારને ધર બેઠા મોકલવામાં આવશે

લખો — મુનશી ફેટ વર્ક ફર્નિચર ફાંઠ માલીવાડા રોડ—ગુનાગઢ.

ગણાય છે મેથીના વાવેતર આર્ય મુઘાના હેઠ યાય તેવા સાઝ મેથીના થોડા મુઘાના બીજાનું મિશ્રણ કરવા મા આવે છે

નિદાર્મણ તથા પાણી-મુગા ધીમે વધતાર તુન દોરાથી નીલામણના ડોડ જાલીથી સફ ક ના ની અરે કે હોડ તણુ ચાન આગળો યાય એને પદ હિંગેના ડોડ કાઢી નાખના તે ડોડ વચ્ચેનું અતર ચારથી છ ઈંચ રાખવું જોઈએ અતર થોડુ રામ વામા આવે તો મુઘાનું રેડ રધનું રધી અને પાતળું રહે છે જોઈ જાણારા તેની ક્રીમન આરતી નથી વરસાદ બધ થાય ત્યારે રેડા । અમીનમા દર મે થા દીસે અને કાળી અતર મેસર અમીનમા દસ આઠ દીસે પા ની આપડુ પામીના સાધન મિરાય આ તુનનું વાવેતર થઇ શકે છે પાણુ જા ૫ મી કમ રાય ત્યા મુગી કરાવુ અને ૧૨૬ થઇ જાય છે તેથી ખાવાના કામગા જોઈએ તેરા આરના નથી

જીનજી મુઘાન રોપ હિંગી નીરજવા બાદ આરેક દીવસના થાય ત્યારે એક આતનો કાળો પ્રવગળતા પડા ખાત્ર જાય કે એને ખામદાઈ સન રે તેના મટે તપાસ કરના રહેત આતી છપગ મગી આવે કે તુન નો વીણી લેવી જો વખતસર વીણી લેવા મા ન આવે તો આખા વવેતરો નાશ થાય છે મુઘાનું તુન એક માસનું થાય ત્યારે મેના નામની જીવાત પાનમા અસખર પડે છે આ પાકના નધારો અટકી જાય છે ખુબ જોજ આ વાજોવાળી દવ થી મે સાઝા પૂજ વધ રે થાય કે આગ પડેવ દોર ત્યારે રમે-વજ વડે મધાની ખારીક જુદી અતર રખા બારીક જુદા જાગનાથી મે તો યોડાય થ છે

બીજા-મુઘાના મીજ લેવા માટે કાર્વેક મસમા રાવેતર કરના ૧૩૩ છે તે થા મજબુત ડોડ પસદ કરી અમીનથી બદા

કાકરા અને પા ડાનો લણો ખરો જાગ મગી નાખવો તરીજ રીતે નીચેનો ખાગ પજુ ૧/૩ જેની કાઢી નાખવો પ ની તથ તથુ કુમે છટે સારી ખાતર નાખેલ અમીનખ વાવેતર કરડુ થોડા દીસ નાન ૧૨૫ પતા અને છે મુઘના જાગ સુમદ જાય ૭ આે કુપ નીકમી સીમે મસે છે કુણી શીમે સાખાજીગ જાય છે આે સગી કાતની લીંગામથી ૧૧૪ નીકમે છે બીજ પાજી મયા ૧૬ આખો ડોડ હિંગેરી વછ ચકાલી ૧૦૦૦ કાઢી લખ સાક કરી બધ વામણમા રાખી મુકવામા આવે છે

—મગનનાથ દેસાઈ

માસિક અટકાવ

બધ પડેલ મસિકધમ રજોલીલા ખોસ વગર વડવીફે મુરન કમી થઈ રે છે રૂગતા બધા દોષો દુર કરે છે મસિક લ વ નારી રદ્ધામ વનરૂપિની બા બતાવદ મલ વ જી એકે વની નદિ શીશીના ર દા સાખા સમપના અવશ કેસો મટે રદ્ધોજ બતાવદ શી ર પ વી પી પી ર ઠા વખુ ગર્ભાકુશ દવા ખાઈ લેવાથી દુદ્ધો સુતી પ્રમ રહેતો નથી માસિક નિયમિત તુક સાન રહિત છે શી ર ડા વી પી વડુ દુધાનુપાન કામરેશી જામનગર. ૦૦ મુનત એવન્ટ રેશી એન અખર, કમીપીક

મફત ! મફત ! મફત !

કુઅતિ ચરીક ચક્ર બાબુ અરબી પાછગ ગુજરાતી દરરૂપ આપનો તેા િય ગુજ રાતી તરબુમે ઉરાત તુના પી વદ ૧૧૧૧ મ અરેશત પતમન રો પ્રાગે અવધીપાખા આસિમે મજલમે અખિદો પૂજેજગદો એક બીજના લક રાડીદત નાવેલ નૈવાન છે ૪૮ વાઈડી રાડીનગન મસિક પ્રમદ થાર છે ૧૩૦ જનની કાતાતોનુ દીસ ત્યા ડોડ કીન ખ એક આનો પોગનો મે કવી મફત મગાવો લણો નાદેનગત આદીસ, લાવનગર

બેકીંગ પાવડર પશુ દૈનિક ખપતની નુરવિષાત છે તેનો ચપગસ ન્દાના મ્હોટા ધરમા એકા વતો હોય છે ગિરકાટ અને કેકથી માડીને બીજી ઘણી ચાનીઓની બનાવટમા બેકીંગ પાવડર એક અનિવાર્ય અંગ છે

બેકીંગ પાવડર પરદેશથી તૈયાર આવે છે હવે હવે-હિન્દમા પશુ તે બને છે અર્થિ તેના થોડાક પ્રમાણબુત પ્રયોગો આપ્યા છે, જે ધરકલ્પિયાશુઓ ઉપરાત વેપારીઓનેય ઉપયોગી થઈ પડ્યા નિના રહેશે નહિ, એની ખાતરી છે એને ને ને કરકસરનો માર્ગ દાખાવે, તો બીજાને મનાવનારો થવે

૧-પોટાસિયમ ગાઇડ્રેટ ૨ તોના, સેડિયમ બાઇ કાર્બોનેટ ૧ તોનો, કાર્બ ૨૪૨ ૧ તોનો
દરેક બીજાને પહેલા લુદી લુદી બારીક દળી લઇ, પછી મિશ્ર કરી, ખુબ કાળજીપૂર્વક બે ત્રણ સાર ચાળી લેો

• આ નુરખો સૌથી ઉત્તમેષતમ છે
૨-ગાઇડ્રેટ ઓફ સોડા ૩ ઓસ, ટાટરીક એસિડ ૨ ઓસ, પોટેટા ફ્રીના ૩ ઓસ

૩-ટાટરીક એસિડ ૩ રતલ બાઇકાર્બોનેટ ઓફ સોડા ૩ રતલ કાર્બોનેટ ઓફ મેગ્નેશિયમ ૧ રતલ ચોખાનો લોગ ૮ રતલ

૪-ટાટરીક એસિડ ૩ તોનો, ફટકડી ૩ તોનો, બાઇકાર્બોનેટ ઓફ સોડા ૩ તોનો, પોટેટા ફ્રીના ૧ તોનો, સેડિયકાર્બોનેટ ઓફ એમોનિયા ૩ તોનો

૫-ટાટરીક એસિડ ૫ ઓસ, સેડિયકાર્બોનેટ ઓફ સોડા ૮ ઓસ, પોટેટા ફ્રીના ૧૬ ઓસ.

૬-ગાઇડ્રેટ ઓફ સોડા ૨૬ રતલ, એસિડ સાઇટ્રીક ૧ રતલ, એસિડ લેક્ટિક ૧ રતલ

૭-એમોનિયા કાર્બોનાસ ૨ તોલા, મેગ્નેશિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૩ તોનો

૮-સોડિયમ ક્યોરાઇડ ૩૨ ઓસ, સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૨૪ ઓસ કીમ ઓફ ટારટર ૨૨ ઓસ, સફેદ ખાડ ૧૨ ઓસ, કાર્બ ૨૪૨ ૧૦ ઓસ

૯-કીમ ઓફ ટારટર ૬૦ રતલ, સોડિયમ બાઇ કાર્બોનેટ ૨૮ રતલ, કાર્બોનેટ ઓફ એમોનિયા ૧ રતલ, કાર્બ ૨૪૨ ૧૬ રતલ
૧૦-એસિડ ફેમસિયમ ફાસ્ફેટ ૨ તોલા, ફટકડી ૨ તોલા સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૩ તોલા, નિશારતો ૩ તોના

૧૧-પોટાસિયમ સાઇટ્રેટ ૨ ઓસ, સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૧ ઓસ, કાર્બ ૨૪૨ ૧ ઓસ

૧૨-કીમ ઓફ ટારટર ૩૦ રતલ, સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૧ રતલ, એમોનિયમ કાર્બોનેટ ૩ રતલ, કાર્બ ૨૪૨ ૮ રતલ

વેપારીઓને એક ઉમ્મદા તક! વડોદરા રાજ્ય ડિસ્કન્ટરી

આ ડિસ્કન્ટરી વડોદરા રાજ્યમાં નામદાર દીવાન સાહેબના રીઝુ સાથે પહેલ પહેલી બદાર પડેલી છે, જેમા રાજ્ય સંબંધી અને રાજ્યના વેપાર રોજગાર અને વેપારીઓ વિશે ઘણી મુશ્કેલીઓ આપેલી છે હુંકમા વડોદરા રાજ્યનો તે દરેક રીતે રાજ્યદારી બોમીયો છે વેપારીઓ અને ખરીદ કરી તેમાથી ન્દેષતી માફતી મેગરી સકે છે.

ચિતમય મોટા દગદગ પાકા પૂંકાનો અનુપમ અય છે રાજ્યની કચેરીઓમા, તમામ લાયબ્રેરિયામા, સંસ્થાઓમા ખરીદ કરવા તે મનુર થએલ છે

કીમત માન રૂ ૪-૦-૦, પોસ્ટેજ રૂ ૦-૮-૦
વખો —
વડોદરા રાજ્ય ડિસ્કન્ટરી પબ્લીશીંગ ક્હા, વડોદરા.

ધાતુ-પૅલિશ

તાળા, પિત્તમ, સિદ્ધાનિધાન ડર વ વ
ધાતુઓને દારૂ દરજા તથા તેની ઉપર ઝગમગતું
પૅલિશ કન્યા માટે ધાતુ-પૅલિશના ઉપયોગ
થાય છે સામાન્ય એવી માન્યતા છે કે
ધાતુ-પૅલિશની બનાવટમાં કંઈ મોટું કામ
કરવાનું નથી એ પાત્ર દવાઓ મેગરી કે
બસ એ પદાર્થ બાધ-પદાર્થ નથી, કે તેની
પાછળ વધુ મિદનત કન્યાની હોય.

પરંતુ આ ખ્યાલ સવ લુનબરો છે
માન્ય કે, ધાતુ-પૅલિશ માદ્ય ઉપયોગની
ચીજ છે, આતરિક ઉપયોગની ચીજ નથી
તેમ, તેની બનાવટ ખાસ કાળજી અને અનુભવ
અવશ્ય માગી લે છે

એક ઉદા ધાતુ-પૅલિશની કસોટી રી ?
તે આ હોય સે -

૧. તે પોતાના હેતુને પુરેપૂરું સફળ હોય,
૨. તેમાંના નકર પદાર્થો તદ્દન ખારીક
વાટે ન હાય.

૩ તે એક સમુદાય કંઈ હોય.

અર્થ આપેલા પ્રયોગો પ્રમાણે કાળજીપૂર્વક
બનાવટ કરવામાં આવશે તો, ખાતરી છે કે,
ઉદા ધાતુ-પૅલિશની બનાવટ મકાને

(૧) ધાતુ પૅલિશની બનાવટમાં વપરાતા
દરેક નકર પદાર્થની કાળજીપૂર્વક વસ્ત્રચામ ભૂજી
બનાવટની અનિવાર્ય છે કારણ કે જો કોઈ પદ
પદાર્થની એક માત્ર રજકણ સહજ બની રહી
જશે તો ધાતુ પર પૅલિશ કરતા કરતા લસીટા
પાડી દેશે અને તેથી, કેટલાક સ્વેચ્છામાં જે ને
ચીજને રૂપ નકામી બનાવી મુકશે

(૨) અલબત્ત, પ્રવાહી પૅલિશમાં બહુધા એ
ધટપટું સકય નથી કેટલાક પ્રવાહી પૅલિશો એવા
છે, જેમાંના નકર પદાર્થ તથા જે બસી જઈ,
પ્રવાહી મેગવાળી ઉપર આવી જાય છે એ માટે
કરવાનું એટલું જ કે પૅલિશ વાપ ની વેળા અમ
દસાવી લેવું

ધાતુ-પૅલિશ પ્રકાર પ્રકારના બને છે
તેના મુખ્ય પ્રકાર આ ન્દય -

- ૧, ભુટી
- ૨, પ્રવાહી
- ૩, મતમ
- ૪, કીમ
- ૫, સાબુ
- ૬, મેગરી
- ૭, રમાલ

અર્થ એ દરેક પ્રકારના ભુટીના પ્રમાણુનું
પ્રોત્તો આપ્યા છે

[૨]

ધાતુ-પૅલિશ ભુટી

ધાતુ-પૅલિશ ભુટી સૌથી સમયસબધે
પ્રકાર છે એની બનાવટ પણ સરળ છે અને
ઉપયોગ પણ એક કપડાને પાખીમાં ભાંગવી,
તેની ઉપર ચોરીક ધાતુ-પૅલિશ ભૂજી ભાગારીરી,
જે તે વસ્તુઓ પર ધમે બેતમેનામાં તે
પરતો મેલ નીકળી જઈ, ચકચકિત પૅલિશ
થઈ જશે

૨-પાછળ કને ૧ રતન કીમ આંક દારદર
ફે રતન

બેકને ખારીક દગી, ખૂબ મિશ્ર કરે

૨-મિસિપિટોડ ઓંક ૨૦ ઓસ, કીમ
આંક દારદર ૨૨ ઓસ, કેલસાઈન્ડ મેગેસિઆ
૧ ઓસ

૩-મિસિપિટોડ ઓંક ૪ તોલા, કીમ
આંક દારદર ૨૨ તોલા, કેલસાઈન્ડ મેગેસિઆ
૨ તોલા

૪-મિસિપિટોડ ઓંક ૧૧ રતન, કીમ
આંક દારદર ૨૨ રતન, કેલસાઈન્ડ મેગેસિઆ
૨ રતન

૫-ક્રિસલથુર (Kieselguhr) ૮૦ તોલા, રીન ઓક્સાઇડ ૩૦ તોલા, પાઇપ કલે ૩૦ તોલા, ટાઈરીક ઍસિડ ૩ તોલા

૬-ક્રિસલથુર ૨૮ ઍસ, પાઇપ કલે ૧૦ ઍસ, મોગિયમ હાઇપોસલ્ફાઇટ ૩ ઍસ, ફેરીક ઓક્સાઇડ ૨ ઍસ

૭-ઑક ૧૦ રતલ, બ્લાઇટ ઍસ ૪ રતલ, લેડ કાએનિટ ૫ રતલ, મેગ.સિયમ કાએનિટ ૧ રતલ, આયર્ન ઓક્સાઇડ ૧ રતલ

૮-ક્રોસાઇન્ટ મેગ્નેસિયા ૮ તોલા, જવેલર્સ રૂઝ (Jeweller's Rouge) ૮ તોલા

આ ૬ વિસા સોનાકામ માટે ખાસ છે

૯-મેગ્નેસિયમ કાએનિટ ૪ ઍસ, ઑક ૪ ઍસ, જવેલર્સ રૂઝ ૭ ઍસ

૧૦-ઇનડુસ્ટ્રિયલ અર્થ ૮૦ રતલ, રીન ઓક્સાઇડ ૩૦ રતલ, પાઇપ કલે ૩૦ રતલ, ટાઈરીક ઍસિડ ૩ રતલ

૧૧-કાએનિટ ઍક મેગ્નેસિયા ૫ રતલ, કોલ્કોથાર (Colcothar) ૬૫ ઍસ.

૧૨-ક્રિસલથુર ૪૨ ઍસ, પુટી પાવડર ૧૪ ઍસ, પાઇપ કલે ૧૪ ઍસ, ટાઈરીક ઍસિડ ૧૩ ઍસ, ઓક્સાઇડ ઍક આયર્ન ૩ ઍસ.

૧૩-ક્રિસલથુર ૨૮ રતલ, પાઇપ કલે ૧૦ રતલ, કલેક બ્લાઇટ ૭ રતલ, સોડા હાઇપોસલ્ફાઇટ ૩ રતલ, આયર્ન ઓક્સાઇડ ૨ રતલ.

૧૪-કાએનિટ મેગ્નેસિયા ૫ તોલા, કેલ-સિયમ કાએનિટ ૫ તોલા, ફેરીક ઓક્સાઇડ ૮ રતલ

[૨]

ધાતુ-પોલિશ પ્રવાહી .

આ પ્રકાર પલ્ક સર્જન પ્રવસિત છે. બનાવટ પલ્ક મુશ્કેલ નથી. વાપરવાની રીત અસત્યત એટલીજ કે, ધાતુ-પોલિશને યુગ

હવાની, તેના ઓગંક ટીપા જે તે વસ્તુ પર નાખી, ધસી લેો.

૧-રોટન સ્ટોન (Rotten Stone Powder) ૪ રતલ, કપાસિયાનું તેલ ૧ રતલ, ઓકઝેલિક ઍસિડ ૧ રતલ, બેન્ઝાઇન ૫૫ પુરતું

પ્રથમ ઓક વાસણમાં રોટન સ્ટોનની ભૂકો તથા ઓકઝેલિક ઍસિડ મેળવી, પછી તેમાં કપાસિયાનું તેલ નાખી, છેવટે એટલું બેન્ઝાઇન ઉમેરો, કે ઘટ પ્રવાહી પોલિશ બને.

આ પ્રવાહી, પોલિશ પિત્તળ અને બુટક-ધાતુ માટે ઉપયોગી છે.

૨-ટીપોલીનો ભુકી ૩ ઍસ, ટાઈરીક ઍસિડ ૧ ડામ, યુમીસની ભુકી ૩ ઍસ, પેટ્રોલ ૧૪ ફ્લુઇડ ઍસ.

બધાને મેળવી રાખો વાપરતી વેળા ખૂબ દલાવીને વાપરી, છેવટે જે તે ચીજને ફોમોઇ આમડા વડે ધસી લેવાથી અળકતો ચગકાટ આવી જશે

૩-ઑક્સાઇડ ઍક આયર્ન ૧૪ રતલ, બ્લાઇટીઝ (સફેદો) ૫ રતલ, રોટન સ્ટોન પાવડર ૨ રતલ, એમેરી પાવડર ૨ રતલ, સિલિકાની ભુકી ૨ રતલ, તર્પેન્ટાઇન ૩ ગેલન, લિંબુતો ૨૨ ૨ રતલ, મેથાલેટ સિપરિટ ૨ રતલ.

બધા નક્કર પદાર્થોને ખારીક કરી, તેમાં પ્રવાહીઓ ઉમેરો.

૪-સાબુની ભુકી ૧ ઍસ, રોટન સ્ટોન પાવડર ૪ રતલ, મેથાલેટ સિપરિટ ૩ પાઇન્ટ, પેરેશીન ઍક ૧ ગેલન.

પહેલાં સિપરિટ અને પેરેશીન ઍક બે મેળવી, પછી તેમાં બાકીની ચીજો ઉમેરો.

૫-રાજન ૧ તોલો, સફેદો ૪ તોલા, ટીપોલી પાવડર ૪ તોલા, પેટ્રોલ ૩૨ તોલા.

રાજનની ભુકીને પેટ્રોલમાં ઓગળાવી, પછી બાકીની ચીજો ઉમેરો.

૬-પ્રિસ્ટ્રેડ ઓફ ૨ ઓસ, એમોનિયા
વૉટર ૨ ઓસ પાણી ૪ ઓસ

૭-મેલ્ડેનો સગ્રા ૪ ગેનન, નિસ્તો ૨૫
૧ ગેલન, પેરેશીન ઓઇન ૧ ગેનન, કિઝનચુર
૭ રતલ બાથ બ્રીકની લુસી (Bath Brack
Powder) ૩ ગતન, ઓઇન વેમન ૨ ઓસ

૮-કિઝનચુર ૫૬ રતલ, પેરેશીન ઓઇન
૩ ગેનન અલકોહલ ૧૩ ગેલન, કેમ્ફોરેટ
રિપરિટ ૩ ગેનન, તર્વેન્ગાઇન તેન ૩ ગેનન,
નિક્કિસ એમોનિયા ફાઈ ૩ પાઉન્ડ

પેરેશીન ઓઇન, અનકોહન ઓ તો
ન્દામ્ને એકત્ર કરી, તેમાં રિપરિટ ઉમેરી, ઉંચે
કિઝનચુર મેળવો

૯-પ્રિસ્ટ્રેડ ઓફ ૨ નોના, એમોનિયા
વૉટર ૩ લોલા, અલકોહલ ૪૩ લોલા, પાણી
૨૦ લોના

ચાલીકામ માટે આ પસિય ઉપયોગી છે
૧૦ સેન્ટિમીટ્ર કામેનિટ ૧ ભાગ, સાઝ
૪ ભાગ અગેરી પાવડર ૬૫ ભાગ પાણી
અપ પૂરવું

૧૧-પ્રિસ્ટ્રેડ ઓફ ૮ ઓસ તર્વેન્ગાઇન
તેલ ૨ ઓસ અલકોહલ ૧ ઓસ, એમોનિયા
વૉટર ૧ ૧ મ

૧૨-ગ્લેસર્સ ૩૫ મિલા પરફોર્માઇડ
ઓફ આયર્ન ૨૦ ભાગ રોઝન રોઝન પાવડર
૨૦ ભાગ કનકુમે રિવલ અર્થ ૨૦ ભાગ
ગ્રાકઝેનિઝ ઓસિડ ૧ ભાગ પામ ઓ ય
અને પેટ્રોલિયમ જેલી અપ પૂરતા પ્રમાણમાં
ઓઇન મિન્ગેલ મુઝા માટે સદગ

બધાને પ્રિય કરી એટનુ પામ ઓઇન
અને પેટ્રોલિયમ જેલી ઉમેરો કે ઘટ અવાલો ગને

૧૩-વેનિસ ટ્રીગેલી ૧ રતલ, રોપિય
વ્હાઇટીંગ ૧ ગતન, પુગીસ પાવડર ૮ ઓસ
ધાસનેલ ૩ ઓસ, ઓલિવ ઓઇલ ૩ ઓસ
પેટ્રોલિયમ જેલી અપ પૂરતા પ્રમાણમાં

અનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે
૧૪-ટ્રીપોલી પાવડર ૬ લોલા, કનકુમે
રિવલ અર્થ ૬ લોલા, ૧૧૧ નિર્મ વેલસ ૫
લોલા, ઓલીન (Oleum) ૧૨ લોલા પે ઓલ
૬૦ લોલા

૧૫-ઓફ ૧૦ ઓસ ઓલી ૧૪ ઓસ
એમોનિયા વૉટર ૩૮ ઓસ, કિન્કરડ અલકોહલ
૪૬ ઓસ, એન્ગાઇન ૪૬ ઓસ

૧૬-રોઝન રોઝન પાવડર ૧૦ ૧૧૫,
પેરેશીન ૮ રતલ, ધાસનેલ ૧૬ રતલ, મોલસ
મિરમેન સદગ

પેરેશીનને પીગયાથી, તેમાં રોઝન રોઝન
પાવડર મેળવી પડી બાકી ૧૧૫ મેળવો

૧૭-ગ્રાકઝેનિઝ ઓસિડ ૩ ઓસ, રોઝન
રોઝન પાવડર ૧૦ ઓસ ધાસનેલ ૩૦ ઓસ,
પેરેશીન ૨ ઓસ

ઓન્ગેલ ઓસ ને પાટી રોઝન રોઝન
પાવડર સથે મેળવો બીજા દાર્થે પેરેશીનને
પીગયાથી તેમાં ધાસનેલ ઉમેરી, પડી
માકી ૧૧ ઓસ મેળવો

૧૮-પુગીસ પાવડર ૨ ઓસ, રોઝન રોઝન
પાવડર ૨ ઓસ આયર્ન કામેનિટ ૨ ઓસ
પેરેશીન ૨ ઓસ, પેટ્રોલ ૧૬ ઓસ

પ્રથમ ત્રણે નકર પદાર્થો વાગી બ નીક
વજનમાં લુસી બનાવી તે પાણી પેરેશીન
પીગયાથી તેમાં પેટ્રોલ ઉમેરી, ઉંચે ઉપલો
લુસી મેળવો

૧૯-વેનિઝેટ રોઝન રોઝન પાવડર ૨
લોલા, આયર્ન મનકોર્ટો ૬ લોના, મોલસ
મિન્ગેન સદગ, ઓનિક વ્હાઇટ ૫૧ પુરતા
પ્રમાણમાં

૨૦-ટ્રીપોલી પાવડર ૧ ગતન એનિસ
વ્હાઇટીંગ ૧ રતલ, ૨૩ ઓક્સાઇડ ઓફ
આયર્ન ૩ ગતન, ધાસનેલ ૧ ઓસ રિપરિટ
અને પાણી અપ પૂરતા પ્રમાણમાં, ઓલ
સિટ્રોલેટ ૩ ઓસ

બધાને મેળવી, એટલી ગિલસરીન અને પાણી મેળવે કે જોઈતા થટપણાનું પોલિંગ બને

[૩]

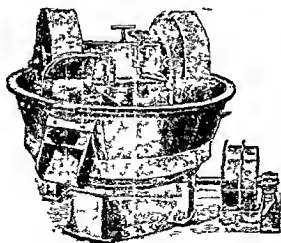
ધાતુ-પોલિશ મલમ

આ પ્રકાર પણ ખુબ પ્રચલિત છે બનાવટ પહેલા એ પ્રકારો કરતા સહજ ડાકડા બરી ઝુઝર છે, પણ પરિણામોને અંગે વડા લાભાપી છે

એના ઉપયોગની રીત માત્ર એટલી જ છે કે સહજ ધાતુ-પોલિશ મલમ આગળો પર લાઈ જે તે વસ્તુ પર ખુબ થસી લેા

૧-પેટ્રોનિયમ જેની ૪૨ રતન, ૨૫૨૭ કચેલી પેટ્રોલીન વેક્સ ૧૪ રતન, બાથ બ્રીડની લુકા ૧૪ રતન, પધર કચેલી લુકા ૧૪ રતન, પ્રીસનો લુકા ૨ રતન, યરો ઓઈલ ૨ રતન ઓલિવ એસિડ ૧ રતન ઓઈન કાસિયા ૩ ઓસ

પેટ્રોનિયમ જેની અંગે પેટ્રોલીન વેક્સને પીગાળી, તેમા બાકાની ચીજો ઉમેરી ખગત-બન નડે ખુબ ઘુગી મિશ્ર કરી લેા

ખરન થત

૧-ગાંધી વેક્સ ૧૦૦ ભાગ ઓલિવ એસિડ ૫૫૦ માગ ઇન્ટુમેગિયલ અર્થ (માગી) ૩૧૦ ભાગ, ઓઈન મિ મેન ૩ ભાગ

પહેલા ઓલિવ એસિડ અને ગાંધી વેક્સને પીગાળી, તેમા માગી ઉમેરી, ખુબ ઘુગી, છેવટે ઓઈન મિ મેન મેળવેા

૩-૩૪ (Rouge) ૪ ઓસ, રોમન રોન ૪ રતન, સિલિમની લુકા ૮ ઓસ, કામળ સ લુ ૧ રતન, રોંગ સે ઇયુરન ઓઈ એમોનિયા ૪ ઇયુરન ઓસ, ગરમ પાણી ૨૪ ઇયુરન ઓસ

પ્રથમ પાણીમા સાબુની કાતરણ નાખી, ઓગાળી લઈ, પછી એક પછી એક ચીજો લખેલા ક્રમે મેળવતા જન અને હલાવતા જન

૪-લુન ઓઈ (Wool Grease) ૪૬ તોલા, ફામર કલે ૩૦ તોલા, પેટ્રોલીન ૫ તોલા, કારનુ ૧૦ વેક્સ ૫ તોલા, ઓઈન મિ મેન ૧ તોલા

બધાને મેળવી, પાપરો

૫-ઓક્રોલિક એસિડ ૪ ઓસ કામળ સાબુ ૮ ઓસ, અવતનુ તેલ ૮ ઓસ, તર્પેન્ટાઈન ૧ ઓસ રોટન રોન પાવડર ૪૬ રતન, કિકાનુ પાણી ૧ રતન

ઓક્રોલિક એસિડને પાણીમા ઓગાળી, પછી તેમા રોટન રોન ની લુકા મેળવી, છેવટે બાકાની ચીજો ક્રમવાર મેળવી, ખુબ ઘુગી લેા

૬-ગ્રિસિપરેટો સિલિકા ૮ ઓસ, માસતેલ ૪ ઓસ, ઓલિવ એસિડ ૨ ઓસ, સિલ્યુરિક એસિડ ૨ ઓસ, લાર્ડ-ચર્બી ૧ ઓસ, ટૅક પાવડર ૧ થી ૧૨૬ ઓસ

આ પાનિશથી ઓલિવમિનિયમ ખુબ સાફ થાત છે

૭-ઓલિવ એસિડ ૬ રતન, લેરિજે ૨૬૩૬ ઓકસાઇડ ઓલિવ આયર્ન ૧૨૬ રતન, રોટન રોન પાવડર ૫ રતન, પામ ઓઈન ૧૫ રતન, કેરગાઈન સાબુ ૨ રતન

બધાને મેળવી, ખુબ ઘુટો

૮-કોપરેસ નેસી સધુ ૪૧૦ તોના
ટ્રીપોલી પાવડર ૩૫ તોના ફટકડી ૧૮ તોના
બ્લાલ્ટ પેટ્રો ૧૫ તોના

સાધુની કાનરણ કરી ધીમી આને
પીગમી તોના બાકીની દવાઓની જુકી
મેગની ખૂન છુગી લો

૯-પેટ્રોનિયમ જેવી ૫ રતન, રૂઝ
૧ રતન

૧૦-પામ આઈન ૨ રતન પેટ્રોનિયમ
જેવી ૨ રતન રૂઝ ૧ રતન ટ્રીપોલીની જુકી
૩ રતન ઓક્સિજનિક એસિડ ૧ ઓસ

૧૧-એનહાઈડ્રેટ્સ મોડિયમ મોનિટ ૫
તોના ચરખીના સાબુ ૨૦ તાલા, નેનિગેટ
એમેરી પાવડર ૧૦૦ તોના ૫ સુદી ૧૦૦ તોના
બધાને મેગની યોગ્ય બાથ પર મુકી
૧૧ નગી દવાનતા રહ્યા કે બધુ ઓછુ
થય મધ જેવી થઈ મેગનિયમ તૈયાર થાય

૧૨-જલેનસ ૩૩ ૧ રતન પેટ્રોનિયમ
૧ રતન આઈન મિસ્મેન સહજ

૧૩-તરો-ટાઇનનુ તેન ૧ ઓસ લવિ
ગેટ્સ એમેરી પાવડર ૧ ઓસ જલેનસ
૩૩ ૨ ઓસ પેટ્રોનિયમ ૨ ઓસ આઈન
મિસ્મેન સહજ

૧૪-રોન મોન પાવડર ૧ રતન આઈન
સમકારિનિટ ૩ રતન બાઈ અ ન બા
પુરતા પ્રમાણમા

૧૫-આઈન ઓક્સાઇડ ૧૦ તોના
પ્રીસની જુકી કર તોના ઓનિક એસિડ
બધ પુરતા પ્રમાણમા

૧૬-પેટ્રોનિયમ ૪૨ રતન રત્ન પેરેશીન
૧૪ રાસ નથ જીકની જુકી ૧૪ રતન
પાછવ કરે માવડ ૧૪ રતન પ્રીસ પાવડર
૨ રતન ઓનિક એસિડ ૧ રતન

૧૭-એમેરી પાવડર ૧ ઓસ, જલેનસ
૩૩ ૫ ઓસ ચરખી ૪ ઓસ ઓનિક
એસિડ ૪ ઓસ

પહેલા ચરખી અને ઓનિક એસિડને
પીગમી નુવા પરથી કિનારી બધ સહજ
ફરી ૫ થા અને ચારે ત્રાકીની ચીઝો ઉમેરી
ખુન મિશ્ર કરી ના

૧૮-ફેરિક ઓક્સાઇડ ૮ ઓસ પેરેશીન
૨ ઓસ, લુક્ષીફ્રિંગ ઓક્સ ૧ ઓસ
ઓનિક એસિડ ૧ ઓસ

પેરેશીન અને લુક્ષીફ્રિંગ ઓક્સને
પીગમીની પછી તેમા ફેરિક ઓક્સાઇડ મેગની
ઉપર ઓનિક એસિડ ઉમેરી એકજથા મરી લો

૧૯-સિલ્વરાઇન ૮ થી ૮ નન ચરખી
૩૨ થી ૩૮ રતન નીટસપુર ઓક્સ ૨ થી
૨૬ રતન, લોનિગેટ જલેનસ ૩૩ ૨૦ રતન
લોનિગેટ કેનસિયમ કાર્બોન ૪૦ થી ૬૦ રતન

પહેલા સિલ્વરાઇન ચરખી આી તેનને
ચરખ ફરી પછી બાકીની ચીઝો મેગની
જુકી લો

૨૦-ધોયવી ક્વાર્ટઝ રતીની જુકી ૨૦
ઓસ જલેનસ ૩૩ ૩૦ ઓસ પેટ્રોનિયમ
જેવી ૫૦ ઓસ

૨૧-ડાઇપોટેક્સ મોડા ૫ તોના કડ સાબુ
૫ તોના એમેરી પાવડર ૧૦૦ તોના, પાછી
૧૦૦ તોના

બનાવવાની રીત પ્રોગ્રામબર ૩ પ્રમાણે
૨૨-તપે ટાઇન ૧ રતન એમેરી પાવડર
૧ રતન, પરીસ રેડ ૨ રતન પેટ્રોનિયમ
જેવી ૨ રતન

૨૩-સિલ્વરાઇન ૮ થી ૮ તોના ચરખી
૩૨ થી ૩૮ તેલા સિલ્વરાઇન ઓક્સ ૨ થી
૨૬ તોના રિસા બાઈ ૫૮ થી ૧૦ તોના
પેરેસ રેડ ૨૦ તોના

પહેલા સિલ્વરાઇન તેન અને ચરખીને
એકજ કરી પીગમીની પછી બધી ચીઝો
ઉમેરી જુકી ના

[વધુ બાક આવી અ કમા]

આંટણની દવા

પોટાસિયમ કાર્બોનેટ ૨ તોલા, સોલ્ટ
ઑફ સોરેલ ૧ તોલા

બેકની બારીક છુટી બનાવી રાખી, રાત્રે
રાત્રે એમાંની થોડીક ભુકી પગના આંટણ
પર મુકી, ઉપરથી પાટો બાધી દો એ
પ્રમાણે ચાર પાંચ ગત ઢગી-ગરે પાટો બાધી,
મવારે ખોલી નાખવો-કરતા રહેવાથી, આંટણ
નરમ પડી જશે

એસેન્સ પિપરમિન્ટ

આઈન પિપરમિન્ટ ૨ ઓસ, રેક્ટીફાઇડ
ટ્રિપ્લેટ ૧૬ ઓંસ

કપુરનો મલમ

કપુર ૧ તોલા, ઝવણુનું યા તતનું
તેલ ૪ તોલા, એકવા એમોનિયા ૩ તોલા

પ્રથમ કપુરને તેલમાં મેળવી, ખરલમાં
બુગ ધુંદીને ઓળાવી લો પછી એકવા
એમોનિયા ઉમેરી, ફરી વાર એકથપ કરો

આ મલમ વા વ ના દર્દ પાંચ સ્તરીર
સમાન છે.

કલકથું ઝાડ

આ ચર્મકારીક પ્રયોગ માટે સૌથી પહેલાં
એક ડગ્ગ કાચની ગીટી લઇ, તેને જગતર
આવે તેવો બુગ પાંચ મેળવો. પછી એક દોરો
બુગમાં ઓવી રીતે પરાવો કે ટ્રાનના છેડાની
ગાઠ બાટલીની બહાર રહે, અને ખીજો છેડો
બાટલીમાં લટકતો. પછી એ બીજા છેડા સાથે
એક ઇંચ લાંબો અને ૬ ઇંચ ત્રણે જુસનને
કંટકો બાધી દો હવે શીશીમાં ૩ ડ્રામ રે-
ન્નસ ક્લોરાઇડ અને ૧૦ ટીપા સુરાખારનો
તેજાળ રેડી, પછી તેમાં શીશી લગભગ ભગાઇ

જાય એટલું પાણી ઉમેરી, છેવટે બુગ બધ
કરી દો જેથી પેલો જસતનો કંટકો શીશીમાં
લટકતો રહે. શીશીને હવાન્યા કે છેડપા વિના
એમજ રહેવા દેવાથી થોડાક કલાકમાં તેમાં
કલકથું ઝાડ યા કહો કે જસતનું ઉગી નીક-
ળેલું દેખાશે

કલકથા ઢોળ

ફટકડી ૨૪ ઓંસ, એમોનિયમ સંદેટ
૨૪ ઓંસ, ડીન ફિન્ટલસ ૨ ઓંસ, પાણી
૧૦ ટ્રેનન, નિશારતો ૩૦ ઓંસ

બધાને મેળવી, ઓગળાવો, એકરસ કરો.
પછી જે ઘીઝો ૫૦ ઢોળ ચઢાવવો હોય તેને
સાફ કરી, આ પ્રવહી ગરમ કરી, તેમાં
૧૫-૨૦ મિનિટ વગી રહેવા દો.

કંકુવટી

મીણુ ૨૬ ડ્રામ, બદામનું તેલ ૬ ડ્રામ,
કાર્માઇન ૧૨ ટ્રેન, ગુલામનું અત્તર ૧૨ ટીપા.

મીણુને વોટર બાય પર પીગળાવી, તેમાં
બદામનું તેલ ઉમેરી, ઉતારી લો. પછી કાર્મા-
ઇનને સહજ એમોનિયા પાણીમાં એમિગાવી
ગરમ ખરલમાં નાખી, બધાને મેળવી છેવટે
અત્તર નાખી, ઇચ્છિત આકારની વડીઓ
બનાવી લો

કાચ સિમિન્ટ

ફરીન ૧૦ તોલા, પાણી ૨૦ તોલા,
વોટર ગ્લાસ ૩૦ તોલા

વોટર ગ્લાસને પાણીમાં ઓગળાવી, તેમાં
ફરીન ઉમેરો.

આ સિમિન્ટ બનાવ્યા પછી જેમ બને
તેમ જલરી. તુરંત પાસણની કિનારો પર
લગાડી. ત્રાસથુને જોડી, મુકવી લો.

ચુર્કાની બીમારીનો કલાન

સુક, મરી, લાંડીપીપર અને ત્રિફળા ૧-૧

૮-કાપરેય નેમનો સહુ ૪૫૦ તોના
ટ્રીપોલી પાવડર ૩૫ તોના ફટકડી ૧૮ તોના,
બ્લાન્ક વેડ ૧૫ તોના

સાબુની કાનરહુ કરી ધીમી આવે
પીગમી તેમ જાણી ૧૦ દવાઓ ૧૧ જુકી
મેગની ખુબ છુની લો

૯-પના પેટ્રોનિયમ જેલી ૫ ૧૧૧ ૩૩
૧ ૨૧૫

૧૦-પામ આઈન ૨ રતવ પેટ્રોનિયમ
જેલી ૨ રતવ ૩૪ ૧ રતવ ટ્રીપોલીની જુકી
ફ રતવ ઓક્રોનિક એસિડ ૧ ઓસ

૧૧-એનહાઈડ્રસ મોડિયમ કાર્બોનેટ ૫
તોના ચરખી ૧૧ સહુ ૨૦ તાવ નિગોડ
એમેરી પાવડર ૧૦૦ તોના ૫ છુની ૧૦૦ તોના

બધાને મેગની લાંબર બાથ પર મુકી
૧૧ ની દવાનતા રહ્યા કે બધુ એકજીવ
ચક્ર મધ જેલી થઈ મેગનહુ તૈયાર થાય

૧૨ જવેનસ ૩૩ ૧ રતવ પેટ્રોનિયમ
૧ રતવ આઈન મિરબેન સહજ

૧૩-તરપેન્ડાઇનનુ તેલ ૧ ઓસ લેવિ
ગેટ ૩ એમેરી ૫ ૫૩૨ ૧ ઓમ જવેનસ
૩૩ ૨ ઓસ પેટ્રોનિયમ ૨ ઓસ આઈન
મિરબેન સહજ

૧૪-રોટન ગ્રેન પાવડર ૧ રતવ આઈન
સનકાર્બોનેટ ૩ રતવ લાઈ ઓ લ ખ
પુરતા પ્રમાણમાં

૧૫-આર્થન ઓકસાઇડ ૧૦ તોના
પુમીસ ૧૧ જુકી કર તોના ગોનિક એસિડ
અપ પુરતા પ્રમાણમાં

૧૬-ટ્રોનિયમ ૪૨ રતવ ૨૧૨૭ પેરેશીન
૧૪ રતવ બચ બીકની જુકી ૧૪ રતવ
પાઇવ કને રાત ૧૪ ૨૧૧ પુમીસ પાવડર
૨ રતવ ઓનિક એસિડ ૧ રતવ

૧૭-એમેરી પાવડર ૫ ઓસ જવેનસ
૩૩ ૫ ઓસ ચર ૧૪ ૪ ઓસ ઓનિક
એસિડ ૪ ઓમ

પહેલા ચરખી અને ગોનિક એસિડને
પીગમી ૧૧, નુના પરથી બનારી વધ સહજ
કડી પડવા આવે ત્યાં જાકીની બીજો ઉમેરી
ખુબ મિશ્ર કરી ના

૧૮-ફેરીક ઓક્સાઇડ ૮ ઓમ પેરેશીન
૨ ઓસ લુબ્રીકેશન ઓઇલ ૬ ઓસ
ગોનિક એસિડ ૧ ઓસ

પેરેશીન અને લુબ્રીકેશન ઓઇલો
પીગમી ૧૫ તોના ફેરીક ઓક્સાઇડ મેગની
છેરો ઓનિક એસિડ ઉમેરી એકજીવ કરી લો

૧૯ સિન્થરાઇન ૮ થી ૯ રતવ ચરખી
૩૨ થી ૩૮ રતવ નીટસ્ટ્રા ઓઇલ ૨ થી
૨૩ રતવ નેવિગેટ જવેનસ ૩૩ ૨૦ રતવ
લાવિગેટ ૧૦ સિન્થરાઇન ૪૦ થી ૬૦ રતવ

પહેલા સિન્થરાઇન, ચરખી અને તેલને
મરમ કરી પછી જાકીની બીજો મેગની,
છુની લો

૨૦-ધોમની ક્વાર્ટઝ રેતીની જુકી ૨૦
ઓસ જવેનસ ૩૩ ૩૦ ઓસ પેટ્રોનિયમ
જેલી ૫૦ ઓસ

૨૧-સિલિકોન ઓઇલ ૫ તોના કડી સાથુ
૫ તોના એમેરી પાવડર ૧૦૦ તોના પાણી
૧૦૦ તોના

જાતાવાની રીત ટ્રોયન બર ૩ પ્રમાણે
૨૨-તપ ટાઈન ૧ રતવ એમેરી ૫ ૫૩૨
૧ રતવ, પરીસ રેડ ૨ રતવ પેટ્રોનિયમ
જેલી ૨ રતવ

૨૩-સિન્થરાઇન ૮ થી ૯ તોના, ચરખી
૩૨ થી ૩૮ તોના, સિન્થરાઇન ઓઇલ ૨ થી
૨૩ તોના રિરે ૧૦ ઓક ૧૮ થી ૧૦ તોના
પેગીસ રેડ ૨૦ તોના

પહેલા સિન્થરાઇન તેન અને ચરખી
એકત કરી પીગમી, પછી બધી બીજો
ઉમેરી છુની ના

[વધુ જામ આવતા અંકમાં]

તોનો લખ એ બધાને સમજાગે શુદ્ધ યુગ
લખતે મેગલો અને પત્રી ગોખડના નાસમા
૨૪ જોટલા કદની ગોગીઓ બનાવો -

આ ગોગીઓ ગુદાની ખીમાની માટે
વપરાય છે

આમડા-સિમિન્ડ

૨ગાર્ચ ૩ ઓસ રેકીફાઇડ રિપરિટ ૮
ઓસ ગિલેગિન ૧૬ ફાયુઇડ ઓસ

પહેલા રિપરિટમા ૨ગાર્ચ મેગરી લાદી
જેરી બનાવો પત્રી ખીમ વાસખમા ગિને
ટીનને પાણીમા પચાળી થોડી વાન પત્રી
થોટર બચ ઓગળાવી ચપાને એક-૨ પ્રસાદી
ચાપ ત્યારે તેમા તર્પ-ગાળન તપ રેકી ને મળા
તપ પત્રી પેલી ૨ગાર્ચવાલી વાલી ઉમેરી
થોડી મિનિટો લગી ઉકાળી પત્રી લેવાની લેા

આમડા ઓગડવા માટે આ ઉપરે ચીકે એની
એક બુટી એ છે કે ૧૨ નર તેવાર ૧૨વામા
આવે ના, અમડા ૧૧ રેપાઓમા અદર ઉતરી
જતી નથી અને તેથી આમ ૧૧૨ મોડિફકેન
અસરકારક થતી નથી

હાથીઓ પત્રી જતી અટકાવની

સામ-૫૫ હાથીઓ-એટને ૩ ફારો
મિન્ડસ-તફાન સીધી સખ રહેતી નથી સહજ
વગાજ નવ છે એનો એક છંતાજ આ રે
જિલેગિન ૧ તોલો પાણી ૧૦ તોલા

પાણીમા ગિલેગિન ઓગળાવી આ મેગમથી
ને તે હાથીઓની ૫ હાળી ખાતુએ ઘસા વડે
લગાડી ગદજ સુકાય કે જારી વજનના પુનરો
ફેરમા ના દાન-પરમા મુકા ઠાલી મેરી

હાપરા-સિમિન્ડ

હાપરા પર કયાક ક જો તરાડવ પડી
જતા, તેમથી વરસા ધરમા વર્ષે છે આ
મેગમથી એના કાણુ વ ને અસરકારક રીતે
સરગતાપૂર્વક બધ કરી સકે છે-

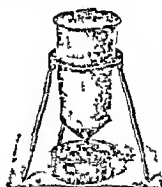
૨૧જન ૫૬ રતન, પેરેફીન વેક્સ ૨૦
૨૧ન, ફેલ્સાઇડ ફિનિટ ૪૦ રતન કાચુ
અગસીનુ તેન ૩ ગેવન રેડ લેડ ૩ રતન
લુકા દાર ૩ રતન છુઝાવેનો ચુનો ૨૩ રતન

૫૫મ તેપમા રેડ લેડ નાખી ઉકાળા લેા
પત્રી રાજા અને પેરેફીન મેગરી, તેને
ઓગળાવો અંી ખીજ તરફ નાર અને ચુનાને
ગરમ કરી તેમા તેનવાળી મેગમથી ઉમેરી
ખુબ મેગરી પત્રી ફિનિટ મેગરી ખુબ
એક ઝા કરી ઠારી લો

ગુરત પ્રસંગે સદજ પીગળાવી ગુરત
હોતારા રેકી નોખડા સળીસ વડે ફેવે ટી રો

બાબુને અર્ક

૧૧ બુના ઠગીવાળી બુટી ૨૦ ઓસ
રેકીફાઇડ રિપરિટ ૧૫ ઓસ અર્ક-૫ બુટી
૧૫ ઓસ

પાકોરેદર

પ્રથમ બાબુના ઠગીવાળી બુટી ખનાવી
લઈ, બુટી ૨ એ પત્રી રિપરિટ અને ૫ બુટી
મેગરી લમાથી ૮ ઓસ પ્રસાદી બાબુની
ઠગીવાળી બુટીમા મેગરી બુટીને બરાબર
મેગરી લઈ ને પરામેત્રમાં કરી ઉપરથી
ગેટુ ઉપર પ્રસાદી મેડા કે તે વડે ।
માત્ર ઠગીવાળી બુટી પુરેપુરી થી વધ તપ
જવડે તેની ઉદર એમ થર આ પ્રસાદીને
ચક્ર જવા જ્યારે પરકોને પ્રમાથી પ્રસાદીના

દીપા નીકળ્યા માટે કે નીચેનો જાગૃત્વ કરી, એને ૨૪ કલાક ચગી લીંબવા દો. પછી પ્રવાહીને નીકળવા દઇ, ઝુરેત પડતી જાય તેમ તેને ઉપરથી ઉપલી રિપરિટ-પાણીની મેળવણી રોકવા જાય, અહિં લગી કે પંચી દવા પુરી થઇ જાય. પછી પરફોર્મિટ ચપના પ્રવાહીમાંથી પહેલું ૧૭ ઓસ પ્રવાહી જુદું કાઢી લઇ, બાકીના પ્રવાહીમાંથી રિપરિટ 'ડિસીલ' કરી લઇ, એમાંથી જ્યેના એક્સટ્રેક્ટને જુદા રાખેના ૧૭ ઓસ પ્રવાહીમાં ઓગળાવી, પછી એમાં એટલી ઉપમા રિપરિટ-પાણી મેળવણી ઉમેરો કે કુલ અર્ક ૧ પાઉન્ડ થાય

જુલાઇ-શંખત

ફ્લુઇડ એક્સટ્રેક્ટ ઓફ કામકારા ૪ ઓસ, સીરપ ઓફ સેન ૬ ઓસ સીરપ ઓફ આરેન્જ ૪ ઓસ, ફ્લુઇડ એક્સટ્રેક્ટ ઓફ મોલ્ટ ૬ ઓસ
માત્રા એકથી એ ન્હાની ચમચી

ફાંતર્ગી મઠની દવા

મેન્થોલ ૨ ગ્રામ, કપુર ૨ ઓસ, કબો ૨૫ હાયડ્રેટ ૨ ઓસ
બધાને એકત્ર કરેા પ્રવાહી થઇ જાય ત્યારે વાપરેા ઝુકત હોય ત્યાં જ મા બીજા-વેનું ઝનુ પુમકું મુકવું.

પતરાં માટે મુન્દરી રંગ

ચપળા લાખ ૫ ઓસ લાગર ૨ ઓસ, રેન્ડમીની ૨ ઓસ, હીગ્ડબલ્યુ ૪ ગ્રામ, મેથાસિટ રિપરિટ ૭૩ પાઉન્ડ
બધી ચીજોને રિપરિટમાં ઓગળાવી, એકત્ર કરી લો
જે પતરા પર રંગ વગાડવો હોય તેને પહેલા સાથુ અને ગરમ પાણીથી ધોઇ, પછી સુકી લો અને વાર પછી ગરમ લગાડી. સુકાઇ જવા દો.

એનેટિક સિનિમેન્ટ

તર્પેન્ડાઇન તેલ ૪ ગ્રામ, ટી'કચર ક્રીપસિ-કમ ૧૪ ગ્રામ, રિપરિટ ક્રમ્પર ૯૬ ગ્રામ, સિક્કર એમોનિયા ફોર્ટ ૯ ગ્રામ, રિપરિટ રેન્ડમીનાઇઝ ૧૮ ગ્રામ, આઇલ સસાક્રાસ ૬ ગ્રામ

બધાને મેળવો. દરેક પ્રકારના મ્દ પર ઉપયોગી છે

મોટર-પોલિશ

પીળી મીણુ ૨૦ રતલ, સિનિકાની ખારીક ભાગી ૪૦ રતલ, તર્પેન્ડાઇન તેલ ૪૦ રતલ, મોલ્ટ સહુ ૧ રતલ

પીળા મીણુને પીગળાવી, તેમાં સિનિકાની ભુજી તથા તર્પેન્ડાઇન થોડું થોડું ઉમેરતા જઇ, મિશ્ર કરતાં જાય જ્યારે એ મેળવણી એકત્ર થઇ જાય ત્યારે સાથુ (જેને પહેલાથી સદજ પાણીમાં ઓગળાવી રાખેા હોય) ઉમેરી, પોનિશને એકત્ર જવાથી કાઢો.

પંત-તેલ

બનામનું ૨૨૨૭ તેલ ૯ તોલા, રેકરીકાઇઝ બ્રેન્ડાઇન ૩ તોલા, આઇલ લેવેન્ડર ૧ તોલો
બધાને મેળવી, શીશીમાં ભરી રાખો. આ તેલ ચીવવાના પંત માટે ખાસ ઉપયોગી છે.

વંદા-રાતુ

રંકણખારનું જલ્દત્ત મિશ્રણ લઇ, વંદાના દર બા જગ્યા તે વધુ પ્રમાણમાં હોય ત્યાં છટા.

વારનિશ કાઢનાર દવા

જુનું વારનિશ કાઢવા માટે નીચેની દવા ઉપયોગી છે —

પાથમિટિક એસિડ ૨૫ ભાગ, બેન્ઝોઇન ૩૫ ભાગ, એમીસ એસિટ ૪૦ ભાગ
બધાને મેળવી, ઘસ વડે લગાડો

વેપારની ચાવી

ધધાની મહીષી મમ્મશાલા બાઈ બહેનો મટિ આ પ્રત્યક્ આશિર્વાદ સામાન છે પર બેઠા, બીજા ધધાની રેશાણ કે લવકરી દેવા જતા, નામની પંદર પચ્ચીસ રૂપિયાની પ્રાંતમાં વેપાર કેમ કરવો અને પૈતાની આવક કેમ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પ્રત્યક્માં આપે છે. તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના બોટા ૧૧૨ દુનર ઉદ્દેગોની ચાલુ સંપત્તિ વિગત એમાં સરળ અને મારી બાપ માં જણાવેલી હોઈ, પ્રત્યક્ ધધાનું ઉપયોગી છે

અનુક્રમિક્રમાં-૧-આખમી નાખવાનું પાણી ૨-કાનમા થતા દઈ મગડનારે દવા ૩-કોદર કિમ ૪-કોલન વોગર ૫-ખાસી મગડનારે દવા ૬-જીવકારક છોંટાની ૭-ચામડી મટિને પાવડર ૮-ચામડીના રોગો કુર કરનાર મગમ ૯-અડધાણું કુર કરનાર સાપુ ૧૦-જીવાળ લાવનાર પાવડર ૧૧-વાવ મગડનારે દવા ૧૨-દંતન જન ૧૩-દરેક આંખના દઈ કુર કરનાર અભારીક દવા ૧૪-પાતના દઈ મગડનારે દવા ૧૫-જાડી બોડવા માટે લગાડવાનું કિમ ૧૬-નાના બાગોની દવા ૧૭-આટણું માટે મગમ ૧૮-ચેન બામ ૧૯-ખીર મગડનારે દવા ૨૦-મોઢામાથી દુર્ગંધ દુર કરનાર દવા ૨૧-સવેન્દરનું પાણી ૨૨-સેધોનેડ પાવડર ૨૩-લોહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ બેળા માટે પાવડર ૨૫-વાળ ઉઘાડનાર દવા ૨૬-વાળ મટવાનો કાવડર ૨૭-વાળ કાળા કરનાર કાઈ ૨૮-ચોખ્ખુ પાવડર ૨૯-વાળમા નાખવાનું તેલ ૩૦-વાળમજાપુસ અને નિસરીન ૩૧-શીતળા માટેની દવા ૩૨-Itali Powder ૩૩-ધધીસ મગડનારે દવા ૩૪-કાર્બોનિક રાસુ ૩૫-તાકાતની ચોળીઓ ૩૬-સુગંધીદાર પોમોટ ૩૭-સુગંધીદાર સાપુ ૩૮-કાંચકીક પાવડર ૩૯-ને ૪૦-કાણુ ને બાઈન જુઝ કિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-કાણુ, ટોની લાસ ને ડાઉન જુઝ પોલિસ ૪૪-૨૨૫ ડોલિસ ૪૫-મિઝ ૪૬-શુધી બચે નહિ એવી લાડી ૪૭-અધારમા અગ્રક એવી શારી ૪૮-કપડાને વોટરપ્રુ બનાવનાર દવા ૪૯-કપડા પર લખતા માટેની શાદી ૪૯-કોપણ વારનિસ ૫૦-કોલસાનું બળભાગુ બોણ બળે એવી દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના વ્રેસા વાસણ નત નારે મિશ્રાનુ ૫૨-અમલકારીક પાવડર ૫૩-અમલકારીક પ્રવાહી ૫૪-ચાટીનું મિઠું કરનાર પાવડર ૫૫, ૫૬-કુપા લખાણુ માટેની શાદી ૫૭-પુલ સેસેસ સાપુ (એક આનાથી પણ આછાને એક રતન) ૫૮-બીજા આતનુ કાણુ જુઝ પોલિસ ૫૯-પ્રવાહી સેસેસ ૬૦-મિસવાસાઓ માટે અમલકારીક પ્રવાહી ૬૧-ફેનિસાર ડોલિસ ૬૨-ફેનિસાર પેન માટેની બ્લુ શાદી ૬૩-મશિનમાં પ્રુવાનું તેલ ૬૪-માળીઓનો નાસ કરનાર કામળ ૬૫-૨૫૨ રજૂપની શાદી ૬૬-શાદીથી લખેલ લખાણુ બુધાવનાર દવા ૬૭, ૬૮, ૬૯-કાળી, બ્લુ ને લાલ શારી ૭૦-પરમથ સાપુ ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪-હેક્ટોઆઈની લાલ, લીલી, બ્લુ અને વાયોલેટ શાદી ૭૫-કપડાની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬-કાઈના લેલન ૭૭-જેજેર નિર્ગળ પોરક કાઈ ૭૮-પ્રવાળનાં સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૯-અભારીક રસી ૮૦-ચમેલીની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૧-નકુલ કમાલ ૮૨-આપાનના બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭-ફેલીકીટીક કાળા, બ્લુ, લાલ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બોન પેપર ૮૮-લેસા ૨૫૨ના સિકાઓ ૮૯-પનરની રહેટ ૯૦-ફેન્સી પત્રબધાર બોક્ષ ૯૧, ૯૨-પુકાના પ્રવાહી અને પત્ર ૯૩-કાળા કાર્બોન પેપર (નવી સતતા) ૯૪-૨૫૨ પગીસ ૯૫-૨૫૨ રજૂપની બનાવક ૯૬-ચેનીના કામળ ૯૭-ચેનીની કમાલ પર કળી ૯૮-લાકડા ઉપર કળી ૯૯-ફેન્સી સાથત બોર્ડ ૧૦૦-શુભ અવસરના તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોરક કાઈ ૧૦૨-ચિત્રપુકન પ્રસારક ૧૦૩ ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાયોલેટ કાર્બોન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ફેથ, બ્લુ ને લાલ લાખ ૧૧૦-સુવશક કમાલ પર કળી ૧૧૧-હેક્ટોઆઈ અર્થાત ફેલીકીટી

૧૦૦ પાના ધ આર્ટ પેપર કમ્પા કર: શ્રીમત મગમ અડી રૂપિયા જેટલું જે આના જુદા, (પરદેશ માટેજ સદિન સિવિંગ સામાન)

લખો-ફ્રમર્ એડીસ, મોહાગરવાડ, સુરત.

લેખક - હુંગરશી ધરમશી સપર સાહિબ
(ગયા અંકથી આગળ)

કેમ, જાણી જમીનદારી, નેનના તુસાઓથી થોડે દુરની જમીન એક ચેની પામે ધરાણે પડી હતી ચેનીને વ્ય જ મળતું નહોતું એટલે એણે એ જમીન વેચી કાઢવાનું જહેર મ્યું નવું જમાવતી નમર એના પર પડી ગઇ એક યુગોપિય નિષ્ણાતો લખને એ જમીન તેમ આલ્યા હતા એ નવું દરજા રૂપિયા બગચીને એમણે અખતરા પણ કરતી જેના નેજાને ખાતરી આપી કે જમીનમા પુષ્કળ છે જમાવલાઇએ એ જમીન ખરીદી લીધી જમીન ખરીદી વેલી સટેમી હતી પણ એક તોલડી તેર વાના માગે એમ તેવના ત્રા કરના જતા એક પછી એક કેટલાય ભાગ ખરચાઓ તેની પાછળ આવે છે તેવના ત્રા ખોદવા યત્રો નેજાએ ૪૨ બ-૧૪ થી આવતા ૫ જિનની સકિનથી ખોદનાના યત્રો શાગડી ડે જમીનમા ઉડે ખાડો કરે એટલે એમા ભાખડો પાછપ ગોઠરી દેવો નેજાએ આમ ૧૬ ખોદતા જવાય અને પાછપ ગોઠડતા ત્રાન પાછપ ન ગોઠડાય તો જમીન ધસી કે અને ખાડો પુગઇ ત્રાન તેન કાઇ જમીન ન થી મળતુ એ તો એકડો દરજારો ફટ થો હોય છે એ ત્રણ દરજાર ૫૦ ઉડે યત્ર ૧૫ ત્રાને તેન લખુકે તેન ઉપર ખેચવાને ડે સાથે સાથે પપતી પણ ગોઠવણ થાય છે પાતી દેખરેખ માટે પાચ મેથી સાત સોના સિક્ક પમાગવાળો અમેરિકન એન્જિનીઅર તમણે યના-જો ગોઠને જંગલ તે સાફ કરીને પર્જિનીઆ અા મેનેજરને રહેતા માટે ગયા ખાધના નેજાએ ગજદુરો માટે થરો તમણે એ સોને રાજની જરિયાનો પૂરી કરા વેરારી વસાનના નેજાએ તેન રાખના કાઓ નાધરી નેજાએ હુકમા, રીનસર નવું ભ વસાવવુ નેજાએ

એમાં એમન કપતી તો જળેબર થાય-
જનાળા કપતી એણે તો તેલને રંગુન પહોચવુ કરના ઠેક રંગુન સુધી લોહાના પાઇપો ડે લાઇન બાધી કે પૂરો અને બોગદાઓ કરીને પનતો, જંગલો, નદી, નાળા અને કેાતરો ઉપર પાઇપ લાઇન લેવ વ્ય પ્રમાણે બધાય છે નેલ તેમાથી વહેતુ વહેતુ રંગુન રિક્ષાઇનરી (શુદ્ધ કરવાના કારખાના)મા પહોચે છે ત્રા નેનમાથી મેન કરતા વગેરે સક થઇને તેમાથી પેટ્રોલિઅ ૧૫૦ થી ૧૨૫ ડિમીના કરોસીન તેનો પેરેશીનો, વેસેલીનો એમ ધણી બતાવટો થાય છે જમાલભાઇ પાસે પાઇપ લાઇન બાધના જેટલા પૈસા નહોતા એટલે એમણે રૂમીમ લોઅ માથે બાર્જો (તેનુ વહાણ) બાધી તેલ મોબલવા માડ્યુ પછ તે બધુ અર્માગ નીવડ્યુ જમાલભાઇએ પોતાના ચેની ડી એસ ને ખાનગીમા મોવાવ્યો, આ સાહસ ફતેહમંદ નીવડશે માટે એની બાહેધરી ઉપર નાણા આપવા ચેનીને સમજાવ્યો જમાલભાઇ ઉપર ચેનીની શ્રધા તો હતીજ, અને તે ધનવાન હતો એટલે એણે પાચ લાખ રૂપિયા એક ટમની તેરીએ ધીર્ધા તરતજ યત્રો માટે જોડરો અપાયા, જગત સાફ કરી ગામકુ વસાવ્યુ, અમેરિકન એન્જિનીઅર ફૂલો ખોતવા માડ્યો એ દરજાર ફટ ઉપર તેલ બાધરી નીકળ્યુ શરૂઆતમા એટલા નેશથી તેલ નીકળ્યુ કે ટુવારો ચાલ્યો થોડા દિવસ પડી પાછપથી ખેચવુ પડે છે જમાલભાઇએ ચાર પાચ કુનાઓનુ કામ ચાલુ કરાવી દીધુ એમનુ સન હતુ 'દિ મમતે મર્દા તો મદદે ખુદા' બાધકામો ખૂબ ધમધાકાર ચાલતા માડ્યાં પરતુ તિજેરી તળિયુ રૂપી ગઈ જમાવલાઇએ ખૂબ ખેચ્યુ પણ નાણા વગર

કાન વૈશ નીકળે એગે બીજા ને તાપ
ધીર પછુ ને નો પાણીના રેખાની માફક
વડી-ગરા ના પાની જગરી માગ આરી પડી
આજ્ઞાતની દુઝારો વગુરોડી દરકાર પડતા
માડી અને સાવ નાજી નસજી બસ નોણાની
માગ થતા લાગી એગે પછુ મુઝ નો એની
બધી રોકડ મુડી જમાનલાઈ પાસે રેખાઈ
પડી કામ સાથે જીજીજી ગરા જતુ બધુ
લેવુ એટી જમાનલાઈ મુડી મકે તમ
નહીવુ અધુર કામ મુક્યે એક દોદિતુ વ
હાથ આવે એમ નહોતુ એ પૂરેપૂરે કસાતા
લતો એણે પોતાના મદાસતા લગી ર
સમન્નીની વગી બીજા પામ નામ તાજ
લીધા પરતુ એમ છ મદિનામા કપાસે રસદા
થઈ ગરા ડરિયાની માગ તે વધતીજ
એટી સાખતજો લતો એણે ગામમાંથી વ્ખાળે
મે નજી સાખ રૂપિયા એગા કરી જમાવલાઈ
ધીર પછુ એ ડરિયા કાકરા થઈ ગયા
અને કામ અધુર જ નહુ

એટી હવે મજારાએ એમગા મુ અરી
ગયો લતો એના માગનારએ મુલતસર નાજી
નદિ જરાનારી નકાદો કરવા લાગ્યા માંગ-અ ર
વાગા એગે ને અ બર જવા પેડી હતી આ રૂગે
તો ધધામા રહેવી વરતુ કે એ જમાવમકને
આ સાધતા મેટો જમાવલાઈએ એના નાજી
ભગના માટે મેટો પ્રયત્નો નહોતા કર્યા એ
પછુ મધે ફરી આ રા દત્તા યુરોપિયન મેકા
તો દિદીએટી ધીરની નહોતી અને રજૂનમા
દિદી પેકા હતી નદિ કોઈ પાનગી રસકૂળી
શકિત હોતી કનાખો ધીર સકે દહે મુ ક પુ

જમાનલાઈ પોતાના દિદીપણા માટે
અભિમાન હતુ દેનીએ પછુ મેગ સાદમ
ગોડી સકે છે એ માન તે યુરોપિયનેને જનાનસ
મગતા હતા યુરોપિયોના નામ માટે એને રહ
તિન્કાર હોય પચુ ગણુ બિમતુ હોય તા
ત્યા બીજા છુટો નદિ એમ વિચારી ને

પોતાની પડખેટી એક અઝેઝ ક પની મેસર્સ
ગ્રીવ ગેન્ડ બ્રાસની ઓફિસમાં ગયા ત્યાં
મેટા સડેતો મદા આગસેજો ક પનીના
એક મોટા ટ્રિકર પાપુ ને બખેર-ગુનમા
હત ગેમજો મધા નકશા એટા રા મારી
નીકળેતા લેનના દિસામે તથામા એમના
ગુપ્તકલમા કામ નકાનાતુ લગ્યુ રમીન
બાએ પચ મ તાપ રૂપિયાની ક પની માદના
રસીકાતુ ક પનીની કીમત કરી અર્ધા મેગ
જમાનલાઈ નાજી પેટે અને અર્ધા રમીવ
અર્ધસંતાન બુ પેટે રહે તેમજ જમાનલાઈના
મેટામા ને જમાવલાઈનુ કરજ સુકાવી દેતાની
વચરથા કરી જમાવલાઈએ તે રસીકાતુ
પરતુ મોજગ એજન્સી (ફ્રમ લાગ્યા)
રૂમીવ અર્ધસં દરનક માગી એ જમાવલાઈ
પ્રુચ્ચુ એમ પોતાની વચરથામા સપુર્ન
શ્રદા હતી નાજી બીક ન હોત તો એમણે
એરજ મગત જમાની દીની હોત એને
મેમજો રા માતો રસીકાગ ન કર્યા અને
મે પાક આ રા

એ મદ માગમ દત્તા પાપુ સનેજો
અનુકુળ ન રીવડયા મેમજો ખૂન વિચાર
કરો અને આખરે નિશ્ચાસ સાથે અગ્રેડી
ક પનીની છેની શરત પછુ રસીકાગી યોધી
મીન અર્ધસંની વચરથા નીચે ખાનગી
નિમિત્તે ક પની રથાઈ પછુ જમાનલાઈ
જિમાન દરજેઝ તથાસના ક પનીએ મેટો
નહી કરો પરતુ નહી નસા રૂવા જનાવલાઈ
અને વેતાના રિમાસમા વપરાતા લગી
મદાલેરોને જદ ચપી થોડી મગતી હતી
ત્યાર પછી જમાનલાઈએ કપાસના જીનો
અને પ્રેસો કર્યા આ વેપર પચુ એમણે
રૂમ અર્ધસં સોપો

એક જર્મન ક પનીની યોખાની તગ
મેગી મિના અઝેઝ અધિમરીએએ ખેન
કરી હતી જમાનલાઈને નજરે એ ચડી અને

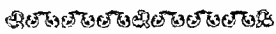
એમણે એ બધી બાંહે લીધી. એખાને વેપાર એમણે ખુબ વધારી દીધો એમણે કાગળની મિથો પણ ઉઠાવી હતી. આમ પાત્ર એખાની અને બે કાગળની મિથો ચલાવવા માંડી તાંબાની કેટલીક ખાણો માટે જગ્યા પટે લીધી બીજા પછી કેટલાંક સાદુઓ કર્મી આમ એમની પામે હવે કરેલ કુપિયાની મૂડી ગળેાતી હતી. પરંતુ એમને મોટી નિજેરી નેવાનો મોખ નહેરેલ. એમની પામે કેકડ તેલ બહુ ઓછું લેશે. ધણ ખરું તેઓ સાદુઓના પાધરતા હતા તેલની કંપનીમા અને મિથોમો ખુબ તાપુ રોકાયેલું હતું

આશિંતા એમણે એખાનો સમે ઉપાલ્લે. રંગુનમાં એખાની છત નથી એવી એમની ગણ્યતી હતી, એટલે ૧૦૦ ટેકરી-૭૫૦૦ રૂલ્લ-એખાના રા ૩૦૦ બમલબ ભાવ હતા, તે વધારીને એમણે રા. ૬૦૦ એકાગ્રા આથી માખો મુખી એખા એમના હાથમા આવ્યે આ તેવા મોલ તેઓ મુખ્ય કૃષ્ણ તે ચકાવી, ત્યાં એકાકાવે વેચવા માડવા રંગુનમા જાગર ટકાવી રાખતા હતા, પરંતુ યુરોપિયન મિથોએ જગવમા પુલકયા ધાન ખરીદી લઈ તેના એખા બનાવીને એમને વેચા એટલી મોટી રકમનો માલ તેઓ સંભાળી સકયા નહિ જાગર તુટી અને લાખો ઉપિયાનું ગુસ્સાન થયું, જમાવખામ પણ તુટવા. એમને પોતાના જેજ જાગર જાવે વેચના ૫૬૫ તેવ કંપની ઉપરથી એમનો અંકુસ કમયો આ વખતે એમની ઉમર ૫૫ વરસની લગભગ હતી જગમ સાદુઓ અને જગરી સાખપટના જમાવખામ આ કટકા સજગડ વાળે નેઓ થોડા સમયમાં મૃત્યુ પામ્યા.

જમાવખામના પરિચયમાં હું આંખો છું. એ વખતે હું રંગુન હતો. ખરેખર તેઓ સાદસિક હતા મુરકેલીઓ સામે તેઓ સદાય

હસના. યુરોપિયન કંપનીઓ જેવી જ સદર કંપનીઓ ઉભી કરવાની એમને બારે હોંશ હતી. એક રરીમર કંપની કાટલાની તેમને બહુજ મુસદ હતી એમને કુદગતી બક્ષિસ હતી એ મુજરાતી બધવા છતા મોટા સરવાળા, બાદબાકી. મુજાકાર. ભાગાકાર તેઓ પટપટ મોટે મણી કાઢતા તેઓ મોટા મણિનશાસ્ત્રી હતા. એમનો દિમાખ બહુ એખો રહેતો, દર અટવાંચે પોતામેળ નેમએજ.

-નવરચના

અનાવિલ પોકાર

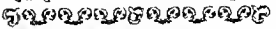
અનાવિલ કેમતું એકજ મુખપત્ર

દાનિદારક રિવાજે દુર કરો-જેનોતે કચકાતી બચાવો એ દહિટિનિદુએ લખાચલા અનેક મિથો અને બીજા ઉપયોગી લેખો રજુ કરતું માસિક વાર્ષિક લવાજમ (બેટ પુસ્તક સાથે) રૂ. ૨-૦-૦; પરદેશ માટે શિલોંગ આઠ.

પ્રેસમાં છાપકામ પણ આર્થિક અને સફાઈદાર થાય છે.

શ્રી અનાવિલ બધું પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,

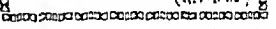
જુરાતપુરી બાગમ, લાછવાળી પોળ-મુરત.

આંખો-ની-નમત

ખાતોરાયો એખો માલ, એટલે માયા બચરામ મોતીનો અનાવિલ મુરમો વાપરે. એકસ કાલ્લો કરે છે

કીમત તોશા ૧ના રા. બે (પો. જુદું) મોહરમદ દાણ આદમદ વહાણમાસા ટે. વહેવારવા મોદસા, જામનગર (મડીઆવાડ)

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧

આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તક-
લય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર
કર્યું છે.

૨

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં
ધનામ અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે

૩

આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુળમ
ધવાકાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથ
મિક, માધ્યમિક અને ટેકનીકલ સ્કૂલોમાં
વિદ્યાર્થીઓની લાયબ્રેરીઓ માટે મંજૂર
કર્યો છે

૪

આ પુસ્તકનું 'આમુખ' શ્રી ૬૨૭
વેપારી મંડળના પ્રમુખ શ્રી હંમરશી ધર
મળી સપ્ટે ૧૯૫૫ છે

૫

આણંદમાં મળેલ ગીલ્ડ ગુજરાત
પુસ્તકાલય પરિષદે આ પુસ્તકનો પહેલો
ભાગ સારા પુસ્તકાલય ગણ્યો છે

૬

આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની ૨૫
(પત્રો) નકલો વડોદરાના શ્રી પ્રાચી
વિદ્યામંદિરે ઉત્તરના માટે ખરીદી છે

૭

આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે અનેક
સુપ્રસિદ્ધ આમયિક અને માસિક પત્રોએ
સારામાં સારા આલોચના આપ્યા છે.

ઘેર એકા પૈસા કમાવા

આવેજ મંગાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિબંધો અને અનુભવીઓએ લખેલા વિવિધ
લક્ષણોવાળા હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના, ઉગ્ર એંગ્લિક કામળ, શાસ્ત્રીય

નુદ્ધ મુદ્રક જવાહર અને આકર્ષક

ગેટ-૨૫ જતા-

કોમલ માત્ર ૪ રૂપિયા

(બી પી પી પી દવાળ ખર્ચ

૨૦ આપના નુદ્ધ)

મંગાવવો માટે લખો —

સંચાલક, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પોસ્ટ સીલુગરા (અમર-૬૨૭)

વધુ ખાત્રી માટે અલખાઓની યત્રિકા મફત મંગાવો.

પોસ્ટ બોક્સની ઉપયોગિતા

ટપાલ દ્વારાના વેરામાં પોસ્ટ બોક્સની સગવડોને હિતિવાળી ફેરફાર કર્યા છે, તે અનુવાગીઓ સારી પેરે તબક્કે એક કન્ટા વધુ લાભોએ એ સગવડને દબાવે ખુબજ વેલકમિય બનવી દીધી છે.

અને પોસ્ટ બોક્સની સગવડ એટલે જુ ૧ ટપાલ માટે તમારૂં પૂરું નામ હામ લખવાને બદલે ફક્ત પોસ્ટ બોક્સનો નંબર અને શરૂ લખવાની પદ્ધતિ એથી કાપદો એ થાય છે કે—

૧. પુરું નામ હામ લખવાની કડાકુટ મટે છે.

૨. વેરાનીનું દુકાન વા ઓફિસનું શિન્તામું બદલાય તોય પોસ્ટ બોક્સ નંબર જુનો કાંઈમ રહી શિરનામાની વારંવાર ફેર બદલી કરી પડતી નથી.

૩. ઓફિસના પુરૂ નામ ડાક આપવાને બદલે પોસ્ટ બોક્સ નંબર આપવાથી જરૂમ ઓછી રોકાય છે અને ખર્ચમાં અચાપ થાય છે.

૪. ટપાલી કાગળપત્રા ઓફિસે વા દુકાને આપી જાય તે કરતા થબા જતલી પોસ્ટ બોક્સમાંથી મળી જાય છે.

૫. ટપાલી હુચ્ચામ કરી, કાગળપત્રા ગુમ કરે એવી ધારતી રહેતી નથી.

—અને—

૬. પોસ્ટ બોક્સનું શિન્તામું ખીજત લાગા, મકાન મુદરવાના શિન્તામાં કરતા વેરાને વધુ સારી રીતે માં રહે છે.

દુકામાં, પોસ્ટ બોક્સની સગવડ અને ઉપયોગિતાએ અનુક છે અને તેથી તેની પ્રાચીન થયે—

૧. વાર્ષિક ભડાને ખર્ચ.

તથા

૨. ટપાલ દ-ગેઝ ટપાલ ઓફિસથી લઈ આવવાને તરફરને ખર્ચ મોઢો પડતો નથી—મગેતોજ લાગ છે.

૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો

ચુરપી લડાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ તે ૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો આવતી બંધ થઈ ગઈ છે અને બીજી તરફ હિન્દમાં એમાને ને માત્ર મલબુદ છે, તેના સાથ દોઢા બમણા થઈ ગયા છે!

આ સુન્દરી તક છે. ૩૫ શૃંગારને લગતી રિવિઝ બનાવટો, જેવી કે: કોલ્ડ કીમ, કીમ જેલી, રેનો, ટોઇમેટ પાવડર, લોચન અને મિલ્ક, દુધ વોઇ, દત્તમંજન, દુધ પેન્ટ, પોમેડ, ક્રીમવન્ડાઇન, રૂઝ (પ્રવાહી), પાવડર અને મલમલ વગેરે રચરચો), લાઇમ બુક્સ (ગ્રસરીવ, નિપરિટક, તરૂં અલ્ટા, વાળ કાઠના કીમ, પ્રવાહી, બુલીઓ, સાબુઓ વ, વાળ-કીમ, વાળ-નેચ, વાળ-લોશન, વાળ-શીમ્પુ, વાળા મુચ્છાકાર બનાવનાર દવા, ટોઇમેટ સાબુઓ, માથ સોફ્ટ, તેલ પોલિશ, ટસર વ. વ બનાવવાની ઉદ્યોગ શરૂ કરે અને દુકા સમયમાં તમે મહિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો.

કારમેટિક્સ

કિંવા

શૃંગાર-સામગ્રિયો

એકચુંજ ને પુરતક છે, ને તમને ઉપલી બંધી બનાવડોના ખરા પ્રયોગો બતાવવા ઉપરતે તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પશુ આપશે.

બીજી આવૃત્તિ ૨૬૬ પ્રયોગો: ૧૦૦ પાના બગા કાગળ કીમત રૂપિયા એક

(હિન્દમાં માફુ ટ બ એ આના)

[પરદેશ એ સિલિંગ]

હમણાજ તમારા શહેરના ચુકમેલરને ત્યાંથી ખરીદી લો. વા પરખાગે ઓર્ડર આપે કમર ઓફિસ, મોદાગરવાડા, સુરત.

"કમર" અંક ૧૧૪ માં

આઈ. ઓ. યુ.

આઈ ઓ યુના નવું અક્ષરો! રૂબરૂ
નહિ જાણતું હોય કે એ કેમવા બાંધ કરે કે

અમો ઓ યુના જણ અક્ષરો સહિત
૩૫ છે I O U R's One Hundred
છે હુ જમ રો દેવાદાર છું!

અમેરી રિવાજ મુજબ પછી પ્રોપિયેટરી
નોંધમાં ફેરવ એ નવું શબ્દો ઓ રૂકમ
સખી સહી કરેશો આપે છે નામના રો-

I O U R's One Hundred
only

સહી

આ થયું હોય- ૧૧ પ્રમાણિક ૨૧ માટે
તો હોવાનું ન હોય પણ પછી ૧૨૨ આ
ગરીબ બોગા ઓ મિત્ર અનુચારી યુક્તોરો
હયુ સત્ સપક્ષની અમ ઓ યુ નખ ઠી
લે છે જેને પરિણામે તેઓ પાછાગયો દમલ
મટે જરા ૧૧ યમ જાય છે તેમ ન સાચ તે
મટે ફરકે એ વિચારો સ નથી મારા ન
રહેતુ જોઈએ

તમારી સહી

તમારી સહી કેવી છે ?

તે વાચી ઓ જોઈ સકાય એવી છે,
ખરી ?

પણુ લેખાગીઓ પોતાની સહિ સખધી
અત્યંત રેવનકાર જણાયા છે એ ખરૂ છે
કે એક ૧૨ની સહિ સગા હોવી ખુરેરી નથી
તે જાને જલ્દી ન ઉકેને એવી હોય પણ
કાગપરો પરની સહિ તો ઉઠેલી સકાય એવી
હાવીજ જોઈએ

જેમના હસ્ત લખા બરાબ હોય તેમને
તો એ સખધીમાં મઆફ પણ કરી સકાય
પરંતુ જેમના હસ્ત કાર સારો હોવા છતાં
મદાનના સમજી અસ્ત સહિ કરે છે તેઓ
ખરેખર અદમિત છે

કાગપરે પર મપા સહિ કરવાની ટેવ
રાખો જો સહિ મળે ન હોય તો હરદયે
તમારી સહિને નીચે તમાર નામ લખ
કરાવવાનો નિયમ બનાવી દો

સાધુના ભાવ વધી ગયા છે!

ચરપમાં તમામ શક થતાજ દિ ન્યા એક
દમ મહેરવારી થમ મમ છે સાધુના ભાવ
માય ૨૦ થી ૩૦ ટપા ઉઠાઓ આ રો કે

પગદેવી માનની હરીફામ સામે ટકા
પોતાના મહેલી ઉઘોગો પગમર ક વની
આ મીમની તક કે લકમ વખાઇ રહી કે
એ દર્મમાન તેજો સાધુના વિનમ સ્વાથરી
બનાવી વોરી મહાવવારી પણ એવી કરો
અને પોતા માટે એક દમલ ઉઘોગ પળુ મ્થ પો

નિષ્ણતાનીય નિષ્ણાત સમાન

સાધુની બનાવટ

એમા દરેક વેકે પ્રકા ના સાધુ બનાવ
વાને લગતી વિવિધ પદ્ધતિઓ નિયતના
માદિની આપના ઉત્તરત તેમા વારતા તેમ
જાર, રમ, સુમધી વ વ ની પુરી વિગતો
પણુ દર્શાવી છે આ સાધી હોય-

સાધુ બનાવવાના સેક્ટો સાધ્યા તુરખા

આપના છે એકદમ નહિ બતક એ
ઉઘોગમા વપરાતા રજો સિવિન સમજાય
પણુ આ ઠી છે

તુરખાત મરિયાવા મા પાક ૧૭ વર્ષમા
આ પગતકની સહાયે સાધુના ૧૦૦ ક ના
વડ કારખાના ખુના છે અને તે બધા ત્રિ
નિ પ્રગુતિ કરી ગયા કે
તમે આજેજ નિશ્ચ ૧૩

૨૦૦ પનાતુ પાકી ગાધીના સિવિન
પુસ્તક હોના છતા કીમત માત્ર બે રૂપિયા
(પ્રજાન અર્થ છે આના) પ હેરા મારે સિવિન
આર

આપુ આપુનિ યોડીકજ પ્રો બકી કે
તમારા સહિરના જુસેન પાસેથી ખરીદી નો
અથવા

લખો -

કમરે ઓફિસ, સોલંગરેડા મુરત.

પોતીકું મકાન.

દરેક પ્રગતિવાંચકુ વેપારીઓ માટે આવશ્યક છે કે, તેના વેપાર-સ્થાન માટે તેનું પોતીકું મકાન હોય.

વેપારની ગતિઆતમાં દરરોજ કને પોતીકું મકાન ન હોય, એ બનવાન્યે છે પણ જેમ જેમ વેપાર પ્રગતિમય થતો જાય તેમ તેમ વેપારીને મકાનમાં પોતાને બેસી જાય તેમ જ પડે. અનિવાર્ય થતી જાય અને દેખીતું છે કે, પોતીકા મકાનમાં જેટલી સગવડો મળી શકે છે, તેટલી સગવડો ભાડેના મકાનમાં મળી શકતી નથી.

વળી પોતીકા મકાનનું હોવું વેપારી માટે એક મકાનની ગુણવિધ ૩૫ છે પોતીકું મકાન ધર ૬૫, વેપારીની આંતરે મજબુત થાય છે.

આજ કાલ થયેલા વેપારીઓ આવકની દ્રષ્ટિએ થા જીતી કાઢીને પોતીકા મકાનને બદલે ભાડાનું મકાન પસંદ કરી, પોતીકા મકાનની ખામી સાધેલા માટે છે, પણ દરેક વેપારી

એ મજબૂત હવે છે. પોતીકા મકાનની બરાબરી લાગણું મકાન કરી સરજ નહિ.

ભાડાનું મકાન તો એ પાંચ વર્ષે ખાલી પડે છે અને તેમ થતાં, તેની આસપાસ જીવન મકાન બન મળે તો, પોતાના વેપારને દર બેસેકો પડે જે, બેસક વેપારીને પરવડે નહિ તેથી, એ વાતની એક વાત યાદ રાખો: મકાન પોતીકું હોવું જોઈએ.

આદિગત-દોરી

આદિગત-દોરી એટલે તે દોરી, જેની ઉપર આદિગત છપાવવી હોય.

આદિગત-દોરી પહેલા તો પરોક્ષથી આવતી હતી, દરે તે દિવસમાં જાય છે અને આઠો તેથી મઠી પાતળી, આઠો તેવા રંગની અને આઠો તેથી આદિગતની છપાઈ સાથે મળે છે.

આદિગત-દોરી સુતના છૂટા છૂટા તારોને સખટ સખટીએ બાંધી, કાશ સાથે ચોટાડીને બનાવવામાં આવે છે, તેથી તે મજબુત પણ હોય છે પાતળી પણ અને પડોગી પણ.

સ્ત્રીઓથી હરનારા તેઓજ હોય છે, જોઈ દુર્બળ અને પુરુષાર્થહીન હોય છે

પુરુષાર્થજ પુરુષોનું ભુષણ છે

જોઈ આપને જોઈએ કે સુખ સંચારક કમ્પની-મથુરાની બનાવેલી સોલું મિશ્રિત “યૌવન શક્તિની ગોળીઓ” વંચેવન કરી, તેમનો ચમત્કાર જોઈએ.

દીમત રૂ. ૨૫ ગોળીના રૂ. ૨-૮-૦

સ્પેશિયલ તિલા-નસોની કમઝોરીને માટે અપુર્વ દવા.

દીમત રૂ. ૧-૦-૦

મંગાવવાનું શિરનામું:-

ટપાલ ખર્ચે દશ આના

સુખસંચારક કમ્પની, મથુરા.

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૬ થો

સંપાદક
મનુભાઈ જોધાણી

વેપ્ર
૧૯૯૬

[આ માસિક પત્રોદ્ધાર જાત્ય પુસ્તકાલયો મારે ન. ૭૫/૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડીયા સ્ટેટસ એજન્સીમાં ન. ૪૫૭ તા ૨૦-૧૨-૩૦થી મંજૂર થયેલ છે મુખ્ય ઈતિહાસી સાળાભાષણો મારે મે એ હ સા ના નં. ૧૭૦ તા ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ સાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે]

આવેલે અંકે

આ અંકમાં

મહાકવિશ્રી જ્ઞાનાલાલજી
રાસમીવ, શ્રી ધુમકેતુગુણ ગીત
શ્રી રમણલાલ વ. દેસાઈ,
શ્રી મધુસૂદન મોદી અને
મનુભાઈ જોધાણીની વાર્તાઓ,
શ્રી મુજીવતરાય આચાર્યજી
અમી 'જુલાઈથી પ્રતિભાઓ'ની
લેખમાળા ઐતિહાસિક વાર્તાઓને
પહેલો હપ્તો 'કુંભારની જાત'
રજી કરે છે શ્રી રતિલાલ મો.
ત્રિવેદી મો પ્રવાસ લેખ. પ્રો.
રાયજી રજી કરે છે કવિજાની
શ્રી માણેકબહેનજી જીવનચરિત્ર,
અને શ્રી ચિકિત્સક કસુવાવડ
મારેના હપ્તોએ બતાવે છે શ્રી
યશવંત શુક્લને નિબંધ અને
જાણીતા લેખકોના ગીતો આપશે
રસોઈખર, ડોંગીમાનુ વેદુ મને
ખર સાચવતા આવડે છે, મે સમના
શાકભાજી અને હુનરકોશોગ નોંધ,
સમ ચારો અને પુસ્તક પરિચય
તો ખરાજ બાળવિભાગ પછી
જાણીતા લેખકોના હાથે લેખા
જાય છે

૧ મદમ હિં	શ્રી ધુમકેતુ ..	૨૫૩
૨ જીવનનો અર્થ	...	૨૫૬
૩ ચોરી (વાર્તા)	શ્રી મધુસૂદન મોદી ..	૨૫૭
૪ પાદડીઓ	...	૨૬૧
૫ લેડી વિદ્ય ગૌરી	શ્રી વિનોદીની નિવડક...	૨૬૪
૬ નવનિકાકાર (વાર્તા)	શ્રી સુપીનાવ શાહ ..	૨૬૭
૭ શક્તિનો રાસ	શ્રી મુજીવતરાય શાહ ..	૨૭૦
૮ સોણા	શ્રી ઉપમન્યુ ..	૨૭૧
૯ વીર નર્મદ	શ્રી કનૈયાલાલ મુનશી ..	૨૭૧
૧૦ મધો પિતા નર્મદ	શ્રી મોહનલાલ વે ..	૨૭૮
૧૧ જીવનનો રસ	શ્રી અશાત ..	૨૮૦
૧૨ માનુ	શ્રી મનિલાલ મો. ત્રિવેદી	૨૮૧
૧૩ રકનપ્રસર	શ્રી ચિકિત્સક ..	૨૮૫
૧૪ જુવા (વાર્તા)	શ્રી રમણલાલ આચાર્ય ..	૨૮૬
૧૫ મોક્ષમતા શાકભાજી	શ્રી શાન્તાબેન દેસાઈ ..	૨૮૭
૧૬ મને ધગ સાચવતા આવડે છે	...	૨૯૫
૧૭ રંગા	શ્રી (ચાણુ વાર્તા) ..	૨૯૬
૧૮ રસોઈ-ખર	શ્રી અનપૂર્ણા ..	૨૯૯
૧૯ ડોંગીમાનુ વેદુ	શ્રી અનુભવી ..	૩૦૧
૨૦ હુનર કોશોગ	શ્રી કાશીલાલ તોરણ બનાવવાની રીત	૩૦૨
૨૧ સ્ત્રી-જીવન	...	૩૦૩
૨૨ નોંધ અને ચર્ચા	શ્રી ધી ધ શાહ ..	૩૦૫
૨૩ પુસ્તક-પરિચય	...	૩૦૭

લેટ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં	જાણેદેશમાં	પરદેશ મારે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આદ શીલીંગ)

'શ્રીજીવન' કાર્યાલય : ઝવેરીવાડ : અમદાવાદ

રૂબરૂ લવાજમ ભરવાનું સ્થળ : ચૂર્જર અથવા કાર્યાલય : ચાલી રહેલું . અમદાવાદ

કમરને લગતા વિષયોના પ્રશ્નોના જવાબો અને કમવાર મુક્ત પગલ યામ
ઉ. બેટી બેટા વધુમા વધુ રાત્રી પ્રશ્નોના જવાબ મળી શકશે

દવાસ દ્વારા ખાતની જવાબ મેળવે તો દરેક સત્તાક ઠીક પાંચ આનાની
(ખર્ચા: આઠ આના અને પરદેશ નવ પેની) લીફટા યા પોસ્ટલ ઓર્ડર
બીડવા. [લી પી ના ઓર્ડર સ્વીકારવા નથી]

૨૫૪૫-બો ક. મા: મુંબઈ-(૧) જેમ
જેમ પૂછપરછો આવતી ગય છે, તેમ તેમ
તેને કમવાર નામ આપી તે નબરના કમેન્ટ
છપાય છે. અમુક પૂછપરછો અમુક માસમા
છપાવી જ નોતરે, એવું કશું નથી (૨)
નાઇટી-મેડ્યુવોલ તે તાવ છે. જેમાંથી
દારૂઓ અને ખીણ દરશીક ચીજો અને છે
(૩) નાઇટી-ફિલ્મરીનથી ડાવનામાન
ખનાયાય છે

૨૫૪૬-ગ. મુ. ક. દવડામાન-૫૮૨
એમેન્સ ખનાયવાની રીત દરે પછી અરકાગે
છપાશે

૨૫૪૭-મ ઇ. ક. બોગીર-(૧) પત્ર ના
નાના મોટા ડબ્બા ખનાયવાના દુનર નાટે
ફેરવી પુછ રોકવી પડશે. તે આજની
અચોક્કસતાના હમાતામા કરી સકાય નહિ
આપ એ માટે એ વિવરના ખાસ નિષ્ણાનોની
સલાહ લઇ અગો. (૨) એ માટે જોઈના વચો
C W Bliss & Co., Procter
Street, Blackfriar Road, London
S.E. 1. અને Moon Bros Ltd,
Leamford Road, Birkbehead
(ગુજા) પામેલા મળશે. (૩) એ માટે લોન્ડન
મહે-૫૮૩ નના એન્ડ મન્સ, મુંબઈ થા
મહેરપુ-૫ મેંથી મળશે.

૨૫૪૮-મે વલુ ઇ. અમદર-(૧) કાચુ
ખત એને મિલેટો એજન્સીઝ, મ ઉન્ટ રોડ,
કાન્ન નિડીય, મદ્રાસ પામેથી મળશે (૨)

એન્જલન જે એચ વલી, મંગળદાસ રોડ,
મુંબઈ ૨ પામેથી મળશે. (૩) સોડિયમ
મસ્ટાઈડ પલ્ક ઉપસા વેપારી પામેથી મળશે.

For Sale-Industry Year Book
and Directory 1937. Bargain
Price Rs. Three. Postage Rupee
One Qamar Office-SURAT.

૨૫૪૯-ન. મો: હાગેર-(૧) જર્મનીથી
જાગે માસ આવશે બંધ થઇ ગયો છે, ત્યારે
ત્યાના સિરનામા જાગે મો અર્થ? વળી,
એના મયર ઉપયોગ કરવામાં આવતાં ડ્રોનક
લેખય એમ છે. (૨ અને ૩) અદિ આવેલા
સિરનામા બધા તપાસ કરીને અપાય
છે અને તે ખરાબ હોય છે ને
વેપારી જવામ ન આવે તો શા તો તેને
તમારો કાગળ મળ્યો ન હોય, તમે પોતાના
કાગળમા પોતાનું પુરું સિરનામું ન લખ્યું
હોવાથી તે જવાબ લખી સકો ન હોય
તેને નમારી પૂછપરછ અમંગલ લાગી હોય, તે
ન્દાના જરૂયાના વેપાર માટે નાખુશ હોય
થા વળી તે કેવળ બેદરકાર પણ હોય એમ,
કારણે થયા હોમ એ જે બાકી, ને
સિરનામું બોટું હોય તો પણ પાછો આવેજ.

૨૫૫૦-જ. ચી મો: રાજપીપળા-(૧)
સંદર્ભનું તેમ એટલે એન તેલ. (૨) બધા
તેજા અને ખીણ દવાઓ પેક યીથીમાંય
મને છે અને દરક માંગો તો હુલક પણ.

“કુમર” અંક ૧૧૪ મો

૨૫૬૩-મો ક મા મુબ્બ-૧ સ્વર
કોરાઈ બાવના સ્વાતનો બાવબ હવે
પડી (૨) *Obavch* અને *Obavchovac*
મેકે જુદી જુદી ચીજો છે [નોંધ: નીચે
સમાપ સમજાવો નથી] •

૨૫૬૬-મુ હા તે કે બેડીરા-ચિદગ
પરથી શીતજાના કાચ દુર મરવાના પ્રોમ
કુમરમા આગળ હપાઇ ગયા છે તે જોએ

અને હવે પડી

કુમરના હવે પડી ૥ અ કોમા આપના
ધારેલા ખામ કુનર-નેખોની એક કુંક પાટી
આ રહી

(૧) કલી નુતો ઉદ્યોગ (૨) કોરના
દા મનાર રિરો (૩) કોકમ ઝાડુ વાવેતર
(૪) કોમિયમનો દોગ કુનરની માદિની
(૫) હાથખાનું કલાની સમજાવી (૬)
તામનો દોગ કુનરની રિમતો (૭) કદતરી
લાડીઓ કનનમધ પ્રયોગો (૮) દોરડ
બનાવના સજાથી (૯) નકલી બિન મનાવ
(૧૦) નિકનનો દોગ કુનરની રિમતો (૧૧)
નિષેધ નામ-નામીય બનાવના રિા (૧૨)
પતરાના કાળા બનાવના ઉદ્યોગ (૧૩)
પથેલા વાવેતર રિરો (૧૪) પાયક દવાઓ
ગોળીઓ ભૂકાઓ વ બનાવના (૧૫) પુનક-
બધામખી નકાષત કુનર (૧૬) કાવર શ્રીઃ
બનાવટ (૧૭) માજેશકન કિરા નાનો મોખજ
બનાવટ-વેપાર (૧૮) રાઇ વાવેતર-ઉદ્યોગ (૧૯)
લાખ ઉદ્યોગ (૨૦) વનરપતિ-નામ વાગ
નિઓનો કષયો (૨૧) સુરાખારનો તેજાળ બના
વટ (૨૨) સોસ પ્રકાર પ્રકારના સોસ બનાવના
(૨૩) લાથીલાતી કારીગરી કમા સમજી
આપ આજેજ કુમરના માલક ધઈ,
આ લેતો ૬ લાગ મેળવ

WONDERFUL CURE

વૃક્ષરીરાજ તેલ: આતમ્ક કિત કુ,
પેકમા મોલ્લે અથા પુની જલુ ગં પત
રોમની અકમીર દના કા રા ૧

આપરેશનના અખો કાપ, દાએનો બાઓ
શુમરા લત-દઈ, પાયેરીયા મેલક કે જમ
પર ફેના ૩ નો રાનીયા ઝીનાજ.

કીમત આઈ આના

M D Provalha Kavaray

100 Mancholia Street Calcutta

બાલસખા

[બાળકોનું માસિક]

નવી હિમતલાલ સુ રાઈ

‘બાલસખા’ એકની વાનો કે અખોગા
જુલુ નથી કરતું, પણ બાળકોને ઉપયોગી સર્વ
રિપયો શિક્ષણી દાઈએ રજુ કરે ૩

ઓનો રેકે અંક બાવસાદિતના સિંહાદરન
વેખકાના વેખોથી કાઢેનો હોય છે

જુથી ત્રીજી વર્ષ. આ વરસના માલકોને
૨-૩ ખાસ અંકો અને બે પુસ્તકનો લાભ
મળે છે

તાકદિ માલક ધઈ જાઓ

વાલિક લવાકમ

દેશમા ૩ ૩, પરદરા ૨ ૪. (સિ ૧)

મળે - ‘બાલમખા’ કાર્યાલય: અમદાવાદ.

[૨૪૮]

કુમર નો ૧૧૫ મો અંક

(૧૨૬૫૩ મુખ્ય લેખો)

ધાતુ-પોલિશ-આત ખામ લેખો માજે બાજ
ગુફાન-પ્રવાલી ગુફાસી બનાવટ
લોખાન-તેની પવદાસ અને વેપાર રિપે
નમગરવેલના ખાન-રોપવી
મરાયાગીક ખાતરો-ખાસ પ્રયોગો
સાફન-બનાવના ૥ રીત
કુમરના પાનકર-પ્રમાણજુર પ્રયોગો
એસેટિક એસિડ-બનાવના માદિની
મેલેલિથ ફનીનમાથી મેલેલિથ નવા
આયોડિમિક દવાઓ-તેની બનાવટ અને
ઉપયોગ અને બીજું બધું બધું

જુહાર

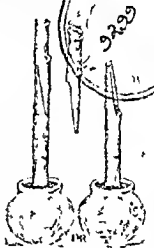
ખેતી ઉધોર. કામ કરવા. વપાર

આશુકસાઈ કલમ

કલમ કરવાની અનેક રીતો-
માની આ રીત કલ્પ હોય આપ
અને અનુભવી ગણી શે છે

આશુકસાઈ કલમ કરતા મારે
મોળી પ્રથમ મૂળ જાણી ઉપરી ૧ થ
કાપી નાખી, બાકી મેવા જની
ઉપરનો ભાગ, ઉપરથી એ ધ્રુવ
જેવો ત્રામે કાપવો (જુઓ આ. નિ
૨) પછી જે તે કલમને આ પાંચી
કાપી લઈ, તેના નીચેના ભાગનીય
એજ પ્રમાણે ત્રામે કાપવો. (જુઓ
આ. નિ ૨) દરે એ પ્રમાણે કાપેલી
મધ્યમીએને કોટી. (જુઓ આ. નિ ૧) ઉપરથી નિયમસર માગી
સજાડી જાતી દેશ

દરેક રીતનાય સમજી સકાશે નેમ, કલમ પરના પાંદડા પહેનાથી
તોડી વેશ બોધ્યે

૧ ૨ ૩

જુહાર ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી જુવો અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— યુનાની ને વેદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીબુટીઓ	
— ચાટણ જેવા કે:—છતરીફલ, જવારિશ, ખમીરફલ, યાકૃતી વિગેરે.	
— પાક (હલવા),	— દિક્કી.
— ગાળી	— સુરખા,
— ચુર્ણ,	— શરબત,
— અર્ક,	— ભસ્મ
— સુન્ધા	— અતર,
— દંતમંજન	— સાણ,
— તેલ,	— કસ્ટૂરી,
— કેસર,	— અગર,
— બરસ કપુર,	— લોશન,
— મલમ	— સિલાઈત,
— આખા ને પુટેલા ઝવેરાત,	— અંબર,
— સોના ચાંદીના વસ્ત્ર,	— આગ્રાઈ, વગેરે
— દરેક જાતના હિંદુઓના પડીકા	— રંગદાર મહેંદી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાના મુદને સિહત.

—શની તાલાખ, સુરત.

વર્ષ ૧૯૪૩

માસ સાતમો

અંક ૧૧૫ મો

ક મ ર

જુલાઈ ૧૯૪૦

—: લવાઝમ —

વિનં: રૂપિયા ત્રણ

અર્ધ: રૂપિયા બે ત્રણ

વિદેશ: શિપિંગ ૭

ચિત્રો

કપડાં નીચોવનાર થંચ	૨૬૨
હુનર વેચ	૨૬૧
આથુકસામ કલમ	મુખપૂઠ
દુધ-પૈન	૨૫૮
સાથની ફેમ	૨૬૦

તંત્રી સ્થાપના

અંગત સદમો	૨૫૧

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

એરેટેડ વોટર

આઈફીમ સોડા	૨૫૩
એરોમેટિક	૨૫૪
આર્નેન્ (નારંગી)	૨૫૪
હળદ ખીર	૨૫૪
ટોનિક	૨૫૩
મટ્ટો	૨૫૩
પાઇનેપલ	૨૫૩
પિંચ મી અપ	૨૫૪
પિપામિન્ટ	૨૫૪
સાઇપ્રેસી	૨૫૪
સેક (શતાબ્ધ)	૨૫૩
લવેન્	૨૫૪
લાઇનન્યુસ સોડા	૨૫૩
સેમન	૨૫૩
નિનો	૨૫૩

રેકોર્ડિંગ

સોડા	૨૫૪
કરંડ પાવડર	૨૭૧
કરંડા રંદ	૨૫૭
આથુકસામ કલમ	મુખપૂઠ
ઝાપકામની સાદી	
કાળી સાદી	૨૬૬
ખીંચી સાદી	૨૭૦
વાલ સાદી	૨૭૦
બુ સાદી	૨૭૦
પાનુ પોલિશ	
ધાતુ-પોલિશ કીમ	૨૫૦
- - મલમ	૨૫૦
- - કમલ	૨૬૧
- - સાથ	૨૬૦
- - સોમકી	૨૬૧

પ્રોગ્રો

અગરબત્તી	૨૭૩
આખ બિન્દુ	૨૭૩
દીની ૧૨૩-૨૨૩	૨૭૩
કમલિયન દવા	૨૭૩
કમલિયન દવા	૨૭૩
હુનરી માટે તેલ	૨૭૩
વિદ્યારના મસા કરંડા	૨૭૩
તાલવની દવા	૨૭૩
દત્તમ જન	૨૭૩
નકલી 'પ્રાગે' પોલિશ	૨૭૪
નાના બીડાની દવા	૨૭૪
પ્રોગ્રેની દવા	૨૭૪
બુ પ્રોગ્રે સાની	૨૭૪
સિન્થેટિક સારબન	૨૭૪
વાયુનાટિક પ્રોગ્રે	૨૭૪

વાળ કરંડાની શુદ્ધી	૨૭૫
વોઈલીના કંબળી દવા	૨૭૫
સીલ કરવાની લાખ	૨૭૫
સુરમો	૨૭૫
રોલ્યુરોઈડ-કિમિન્ટ	૨૭૫
દાયરોજન પેપરોફાઈડ	૨૭૫
સંજ્ઞાતકાર દુધવાળી	
અનન્યનો દબવો	૨૭૧
અંકુરનો દબવો	૨૭૨
રેડીનો દબવો	૨૭૨
કુપનો દબવો	૨૭૧
દુધીનો દબવો	૨૮૫
નારાયણનો દબવો	૨૮૭
બાઈડાનો દબવો	૨૮૪
માલીમનો દબવો	૨૭૨
સે દબવો	૨૮૬

આદર્શ-બનાવટો

વિદ્યાર માટેના પાવડર	૨૬૪
- - લોસન	૨૬૩

વેપારી કુળી

અદિરાત-પોલિશ	૨૮૧
રેનોલ્ટ અને મીટન	૨૭૭

પરચુરણ

બાથકામની તઅસીમ	૨૮૮
મરખાં ઉટેરુનું ચિત્રણ	૨૮૩

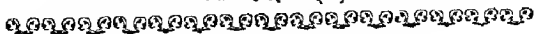
વેપારની ચાવી

ધધાની મદીથી નસરાતા કાળ જીનેનો માટે આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે. ધર બેઠા, બીજા ધધાની રોકાણ કે નવકરી હોવા છતાં, નામની પદર પચ્ચીસ રૂપિયાની પુછમા વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આવક કેમ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં અપ છે. તે ઉપરાંત જીંદા જીંદા નાના મોટા ૧૧૧ દુનિયાર ઉદ્યોગોની પણ સંપૂર્ણ વિગત એમાં સરળ અને સારી બાબતો જણાવેલી હોઈ, પુસ્તક કાયજી ઉપયોગી છે.

અનુક્રમિકા ૧ આખમાં નાખવાનું સાબુ, ૨-કાનમાં ચતાઈદ મટાઈનાર દવા ૩ કોલ્ડ ક્રિમ ૪-ફૂલન ટ્રોટર ૫-ખાસી મગડનાર દવા ૬-ગુણકારક ઈંડોળી ૭-આમી માટેનો પાવડર ૮-આમીના રોગી દુર કરનાર મયમ ૯-બદામી દુર કરનાર સાબુ ૧૦-જીવાણુ લાવનાર પાવડર ૧૧ તાવ મગડનાર દવા ૧૨ દત્તબળ ૧૩ દરેક કાવના દર્દી દુર કરનાર ચમત્કારીક દવા ૧૪-દાંતના દર્દી મગડનાર દવા ૧૫ માટી ભેડવા માટે લગાડવાનું ક્રિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા ૧૭ આમી માટે અનમ ૧૮ પેન ઘામ ૧૯-ખીવ મટાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાંથી દુર્ગંધ દુર કરનાર દવા ૨૧-હાથે-હાથે સાબુ ૨૨ લેસેનેડ પાવડર ૨૩ લોહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪ વાળ જાળવા માટે પાવડર ૨૫ વાળ કાઢનાર દવા ૨૬ વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭ વાળ કાઢનાર કનક ૨૮-રોમ્બુ પાવડર ૨૯ વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ કાઈમજીયુસ અને ગ્લિસરીન ૩૧ શીતળા માટેની દવા ૩૨-Bath Powder ૩૩-સંધિવા મટાડનાર દવા ૩૪ કાર્બોલિક સાબુ ૩૫ તામાતની ગોળીઓ ૩૬ સુગંધીદાર પેપર ૩૭-સુગંધીદાર સાબુ ૩૮-હૃદયીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦ કાણુ ને બાઈન છુટ ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩ કાણુ, ટોળી લાવ ને ડાન છુટ પોપિસ ૪૪-સ્ટેપ પોપિસ ૪૫ એક વર્ષ મુધી બગડે નહિ, એસી કાલી ૪૬ અચારામાં અગર એવી સાલી ૪૭-કપડાને વોશરનૂક બનાવનાર દવા ૪૮ કપડા પર લખવા માટેની સાલી ૪૯ કોપર વારનિશ ૫૦ કોપરસાન બળતણ બોધ બગે એવી દવા ૫૧-કાચ કે નીનીના તુટેલા વાસણ જોડનાર મિશ્રણ ૫૨ ચમત્કારીક પાવડર મગ અપભંગી પ્રવાહી ૫૩ ચાંદીનું ગિન્ટ કરનાર પાવડર ૫૪ ૫૬ પાણુ લખાણ માટેની સાલી ૫૭ પ્રુબ સસ્તો સાબુ (એક આનાથી પણ જોડાનો એક રતન) ૫૮ બીજ કાવતુ કાણુ છુટ પોપિસ ૫૯-પ્રકારી સરસ ૬૦-પ્રેસવાલોમાં માટે ચમત્કારીક પ્રવાહી ૬૧ ફરનિશ પોપિસ ૬૨-ફાઈન્ટેન પેન માટેની બ્લુ સાલી ૬૩ અગિનમાં પુરવાનું તેલ ૬૪ માખીઓના નાશ કરનાર કાચ ૬૫-૨૦૨ સ્ટ્રમ્પની સાલી ૬૬-સાલીથી લખેન લખાણ છુટાવનાર દવા ૬૭ ૬૮ ૬૯-કાળી, બ્લુ ને લાવ સાલી ૭૦-ધરગથ સાબુ ૭૧, ૭૨, ૭૩ ૭૪ હેક્ટોમાઈની લાલ, લીલી બ્લુ અને વાંચે નેટ માલી ૭૫-કુરુની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭૬ કાર્ડના લેખન ૭૭ ખરેખર ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૭૮ ગુનાખની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૭ ચમત્કારિક રંગિત ૮૦ ચલેનીની સુગંધીદાર ટિકીઓ ૮૧ જીંદા રમાવ ૮૨ માંડપાનના બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭-હુકીકીંગ કાળા, બ્લુ, લાલ, લીલા અને વાંચે નેટ કાર્બન પેપર ૮૮ લેવાર રબળના સિકકાઓ ૮૯ પતરાની રેલે ૯૦-ફેન્સી પત્રચરદાર બોક્સ ૯૧, ૯૨-પ્રકારના સુગંધીદાર અને પકત ૯૩-કાળા કાર્બન પેપર (નવી કાવના) ૯૪-રંગના પરીકા ૯૫ રંગર સ્ટ્રમ્પની બનાવ ૯૬ રેતીના કાચ ૯૭ રેશમી રમાવ ૫૮ છબી ૯૮-લાકડા ઉપર છબી ૯૯ ફેન્સી સાઈન બોર્ડ ૧૦૦-શુભ અવસરના લેવાર કાર્ડ ૧૦૧-ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રચુખત સુગંધીદાર ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાંચે નેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ફેન્સી બ્લુ ને લાલ લાખ ૧૧૦-સુવર્ણ રમાવ ૫૨ છબી ૧૧૧-હેક્ટોમાઈ અચૂત હુકીકીંગ

૧૦૦ પાના ઇ આઈ પેપર કંદા કરવ કામન માન અટી રૂપિયા પોસ્ટેજ બે આના જુદા, (પરદેશ માટેજ સહિત સિવિલ સાડા ર)

લાખો — કમર આફીસ, સોદાગરના, સુરત.

અંગત સદમે।

સાડા ચાર મહિનાની લાંબી અને અત્યંત ચિંતાતુર ખીમારી બોગવી, મદારા વાલિદ મુદતરમ અતી તારીખ ૧૩મી જુન ૧૯૪૦ને સંચે ૮-૪૦ વાગે આ ક્ષાની હુન્નામી કુચ કરી ગયા. ઈન્ના લિલ્લાહ.....

મદારે માટે તેમજ મદારા કુટુંબ માટે આ સદમે અત્યંત કારમે છે. વાંચકો દુઆ કરે કે અલ્લાહ પાક મહુમને પોતાની ઉત્તમોત્તમ જન્નતી નિઅમતોથી નવાઝે અને અગ ક્ષાને શખ અર્પે. આમીન.

મહુમની ખીમારીના એ સાડા ચાર મહિનાના અરસા દરમિયાનની મદારી પદેશાની અને ચિંતાઓ સદને કદથી મકાશે. ખુદાજ બિદતર તત્તે છે કે, કેવા કેવા કસોટીભયો સંભેગો-માંની આ લખનાર પસાર થયો છે.

એમ છતાં, ખુદાને કૃતજ છે કે, ગમે તેમ કરીનેય 'કમર'ની નિયમિતતામાં તો ફેર પડવા નથીજ દીધો. અલ્લખન, એના મ'પાદનમાં વાળી ઉલ્લુપો સ્ત્રી ગઈ છે, તેનો મદને ઇન્કાર નથી. વળી ઉંડતા દોડ બે મામના અરમા દરમિયાન પચવ્યવદારમાં પુષ્કળ અનિયમિતતા આવી મઠ છે. હો વાધુ! અનિવાર્ય રત્ને વાંચકો મદને દરચુનરે.

મદારા એ સદમાના પ્રથમે જે જે મ'જાખીએ અને સ્નેહીઓએ દિલાવા-પત્રો લખ્યા છે, તે બધાનો હું દિલપૂર્વક આભારી છું.

મુન્દરમદ ઉરમાન

[૧]

આપણા દેશમાં સોડા લેમનના પીકા પીણાનો ઉપયોગ વધુ અને વધુ પ્રચાર પામી રહ્યો છે. વળા એ ગરીબ અને તવજર સર્વને પોષાય છે, માટે એ હુનર ઘર એકા કરી, ગરમીની મવસમમાં નજીવી મુઠ્ઠી રોડી, માન ચાર મહિતાની ફેંક મુદતમાં પણ સારું પચા કરી સકાય છે.

સોડા, લેમન, છબર, રાસપનરી છવાદિ બનાવવા માટે કાર્બોલિક ગેસની ગુરત હોઇ, સર્વે પીણા તે પડેજ તૈયાર થાય છે એ ગેસના 'ગો' અને 'ફો' ટાઇપના સિલિન્ડરો આવે છે, જેમાં અનુક્રમે ૪૦ અને ૨૦ રતન ગેસ રહે છે 'એ' ટાઇપના સિલિન્ડરોમાંથી ૩૦૦ ડઝન ને રી' ટાઇપમાંથી ૧૫૦ ડઝન માત ભરાય છે, જે સિલિન્ડરોની કીમત અનુક્રમે રૂપિયા ૩૮ અને ૨૨ છે એ સિલિન્ડરો પડેલી વખત ખરીદતી વેળા જોરસા આવે છે, પણ ખાલી થયા બાદ ભરાવવાનો ચાર્જ માત રૂપિયા ૧૦ અને ૫ થાય છે અગાઉના વખતમાં ઉપલા ગેસ સિલિન્ડરો ગોધા ભરાવવા પડતા હતા અને તેનો ચાર્જ હમણા કરતા લગભગ ત્રણથી ચાર ગણો આપવો પડતો હતો, પણ કાલના અમાનામાં એનો ચાર્જ બિલકુલ નહોતો થઇ પડ્યો છે, તેથી હાલમાં ગેસ સિલિન્ડરો વાપરવા ફાયદાકારક છે, અગાઉ ગેસ જેનેરેટરો (Gas Generators) વાપરવાની લાભમય કરવામાં આવતી હતી, જે અગાઉના અમાના માટે પોષાણકર્તા લેખાના હતા, પણ હાલની દરીફાઇના અમાના માટે ખર્ચાધુ થઇ પડે છે. મોટા મોટા સહેરોમાં ઘણા મોટા પાયા ઉપર સોડા, લેમનના કારખાના છે તેઓમાંના લગભગ સોએ ગેસ જેનેરેટરો કાઢી નાખી,

કાર્બોલિક ગેસ સિલિન્ડરો વાપરવા માંડ્યા છે. હાલ નાનામાં નાની સાઇઝનું ગેસ જેનેરેટર રૂપિયા ૨૦૦ થી ૨૫૦ એ મળે છે, પણ અગાઉ કીમત ૫થી ગોઠી હતી

ગેસ જેનેરેટરમાં ગેસ ઉત્પન્ન કરવાની રીત

સોડા બાઇકાર્બ (ચાદ છાપ) ૧૦ રતન, ગંધકનો તેજાન (ચોખ્ખો) ૨ બાટલી

પહેલા ૧૦ રતન સોડા બાઇકાર્બને એક વાસણમાં લગ્ન તેમાં ૧૫ રતન પાણી નાખી મિશ્ર કરી જેનેરેટરના સોડા બેક્ષમાં નાખો. પછી તેજાન એ બાટલી લઇ, જેનેરેટરમાં ખસ રાખેલા એસિડ-બેક્ષમાં રેડો, ૫મ્ એ નાખતી વેળા યાદ રાખવું જરૂરી છે, કે એસિડ વાદ્ય બધ હોયો બોલ્યો, નહિં તો આગ થા કપડા ઉપર એસિડ પડશે, કારણ કે સોડા બાઇકાર્બ સાથે એસિડ મળતાજ ગુરતજ ગેસ ઉત્પન્ન થાય છે તેથી વાદ્ય બધ રાખી, તેજાન નાખવો. પછી ઉપલા નરો ટાઇપ કરી, એસિડ વાદ્ય ખોલવો અને જેનેરેટરનો પંખો ફેરવવો. એથી પુરતી ગેસ આવવા બાદ એસિડ વાદ્ય બધ કરી, પંખો ફેરવવો મોકુફ રાખવો ક્ષિપ્તી કિંચા દરમિયાન પીણા માટેની ગેસ તૈયાર થશે અને તેમાંથી લગભગ ૩૫ થી ૪૦ ડઝન માત ભરાશે તેજાનના એ બાટલાની એક પેટી આવે છે, જેના લગભગ ૩૫ થી ૧૧ થશે સોડા બાઇકાર્બની એક દ્રવ્યેટની ગુણ આવે છે, તેના લગભગ રૂપિયા ૧૦ થશે (ગતતા મુખી માલ હોયો લેવો, જેથી ગેસ વધુ પાવર આપશે અને ગાલના અર્ધમાં છગારો થશે)

[૨]

સાડું રાંધવું

૪ ફે રતન ખાંડ, ૧ ગેનન મીઠું પાણી

પહેલા પાણીને ગરમ કરી ઉપલી પાંડ ઉમેરવી પછી જ્યારે એ ઉકળાને ચીકાસ ઉપર આવે અને શરબત જેવું થય ત્યારે સુવેધી ઉતારી ૬૦ પાંચુ અને મેકેરીન (550° Key Brand) તોપો જે નાખી પછી એકરસ થયા પછી કાચના થા માટીના વાસણમાં ભરી રાખવું (જ્યારે તુરખામાં ગેલન શરબત જોઇએ ત્યારે ઉપરું શરબત વાપરવું) ને મીઠાસ વધારે જોઇએ તો પાંડ વધારે વાપરવી.

એસિડ મોલ્યુશન

પ્રથમ ૨ રતલ ગરમ પાણી લઇ તેમાં ૧ રતલ એસિડ સાદૃશીક નાખો. મિશ્ર થાય કે ગાળીને ખાલવીઓ ભરી રાખવી જોઇએ ત્યારે તુરખામાં લખ્યા મુજબ માપીને નાખવું

લેમન
(૧) ૧ ગેલન તૈયાર કરેલો શરબત, ૧ ઓંસ એસેન્સ લેમન નંબર ૧ (જુથ), ૩ ગ્રામ એમેન્સ ઓરેન્જ (જુથ), ૩ ગ્રામ એમેન્સ ગ્રેપ (જુથ), ૧ ગ્રામ ઓર્ડન ઓફ લેમન (જુથ), ૨ ગ્રામ ફ્રેમ સીરપ (Fram Syrup) શીથ માટે (જર્મની), ૨ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ), ૧૩ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન

(૨) સાદું શરબત ૧ ગેલન, એસિડ મોલ્યુશન ૩ થી ૪૩ ઓંસ, એસેન્સ લેમન ૧ ઓંસ.

રોજ. (જુલાઈ)

૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ રોજ નંબર ૧ (જુથ), ૧ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૧ ઓંસ ગ્રેપ ક્વર (પ્રવાહી), ૨ ગ્રામ ફ્રેમ સીરપ, ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ)

આઈસ્ક્રીમ મોહા

૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ આઈસ્ક્રીમ મોહા (જુથ), ૧ ગ્રામ એમેન્સ

રોજ ૧ (જુથ), ૧ ગ્રામ એમેન્સ આમેડ (જુથ), ૧ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૩ ગ્રામ ફ્રેમ સીરપ, ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ)

ટોનિક

(૧) સાદું શરબત ૧ ગેલન, એસિડ મોલ્યુશન ૩ ઓંસ, લેમન ક્વર ૩ ઓંસ, એસેન્સ ટોનિક ૧૩ ઓંસ

(૨) ૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ ટોનિક (જુથ), ૧૦ ટીપાં ઓર્ડન ઓફ નેસલી (જુથ), ૧૫ ટીપાં એમેન્સ રોજ નંબર ૧ (જુથ)

વિન્નો

૧ ગેલન શરબત, ૨ ઓંસ એમેન્સ વિન્નો (જુથ), ૩ ઓંસ એસેન્સ રાસપળરી (જુથ), ૩ ઓંસ એમેન્સ ગ્રેપ (જુથ), ૨૩ ઓંસ ક્વર ગ્રેપ (જુથ), ૩ ઓંસ ફ્રેમ સીરપ, ૧ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ)

ફરટો

૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ હોપેય (જુથ), ૨ ઓંસ જીન્ડર ક્વર (જુથ), ૧૩ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૩ ઓંસ ફ્રેમ સીરપ, ૨ ગ્રામ એમેન્સ રોજ ૧ (જુથ) ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ).

પાછોપત

(૧) સાદું શરબત ૧ ગેલન, એસિડ મોલ્યુશન ૨૩ થી ૩ ઓંસ, લેમન ક્વર ૩ ઓંસ, એમેન્સ પાછોપત ૩ ઓંસ

(૨) ૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ પાછોપત (જુથ), ૨ ઓંસ ક્વર પાછોપત (જુથ) ૧૩ ઓંસ એસિડ મોલ્યુશન, ૨ ગ્રામ ફ્રેમ સીરપ, ૧ ગ્રામ પ્રિઝરવેટીવ (જુથ)

લાઈમ્બ્રુસ મોહા

૧ ગેલન શરબત, ૧ ઓંસ એમેન્સ લાઈમ્બ્રુસ મોહા (જુથ), ૧ ગ્રામ એમેન્સ

રોજ નં ૧ (જુથ), ૧ ઓસ લાઇમબુસ
કવર (જુથ), ૧ ઓસ એસિડ સોલ્યુશન, ૧
ડ્રામ ફેમ સીરપ, ૧ ડ્રામ પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)
ઓરેન્જ (નરંગી)

(૧) ૧ ગેનન શરખત, ૧ ઓસ એસેન્સ
ઓરેન્જ (જુથ), ૨ ડ્રામ ઓપ્રેલ ગ્રોફ
ઓરેન્જ (જુથ), ૨ ઓસ ઓરેન્જ કવર (જુથ)
૧૩ ઓસ એસિડ સોલ્યુશન, ૧ ડ્રામ ફેમ
સીરપ, ૧ ડ્રામ પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)

(૨) સાદુ શરખત ૧ ગેનન, ટાઈરીક
એસિડ ૩ થી ૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧
ડ્રામ પિક્કવિડ સેકરન ૧ ડ્રામ, એસેન્સ
ઓરેન્જ ૧૩ ઓસ

રાસપમેરી

(૧) ૧ ગેનન શરખત, ૧ ઓસ એસેન્સ
રાસપમેરી (જુથ), ૧ ડ્રામ એસેન્સ રોઝ ન
૧ (જુથ), ૨ ઓસ રાસપમેરી કવર (જુથ),
૧૩ ઓસ એસિડ સોલ્યુશન, ૨ ડ્રામ ફેમ
સીરપ, ૧ ડ્રામ પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)

(૨) સાદુ શરખત ૧ ગેનન ટાઈરીક
એસિડ ૧ થી ૧૩ ઓસ, લેમોનેડ કવર
૩ થી ૩ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૩ ઓસ એસે
ન્સ રાસપમેરી ૩ ઓસ

પિંડ ખી અપ

(૧) ૧ ગેનન શરખત, ૧ ઓસ એસેન્સ
વેનીલા (જુથ), ૩ ઓસ એસેન્સ રોઝ (જુથ),
૧ ઓસ ઓરેન્જ કવર, ૧ ઓસ એસિડ
સોલ્યુશન, ૩ ડ્રામ ફેમ સીરપ, ૨ ડ્રામ
પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)

(૨) સાદુ શરખત ૧ ગેનન ટાઈરીક
એસિડ ૩ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૩ ઓસ
એસેન્સ પિંડ થી અપ ૧૩ થી ૨ ઓસ

જીન્ડર સીર

(૧) ૧ ગેનન શરખત, ૧ ઓસ એસેન્સ

જીન્ડર (જુથ), ૨ ડ્રામ ફેમ સીરપ (જુથ),
૧૩ ઓસ એસિડ સોલ્યુશન, ૧ ડ્રામ ફેમ
સીરપ, ૧ ડ્રામ પ્રિઝરવેગીવ (જુથ)

(૨) સાદુ શરખત ૧ ગેનન, ટાઈરીક
એસિડ ૩ થી ૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧
ઓસ, એસેન્સ જીન્ડર ૧૩ ઓસ, એસેન્સ
ફેપસિટાઇન ૩ ડ્રામ

(૩) સાદુ શરખત ૧ ગેનન, ટાઈરીક
એસિડ ૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧ ઓસ,
એસેન્સ જીન્ડર ૧ ઓસ, એસેન્સ ફેપમિ
કાઇન ૩ ઓસ

સ્ટ્રોબેરી

સાદુ શરખત ૧ ગેનન, ટાઈરીક એસિડ
૧ ઓસ, પેન રાસપમેરી કવર ૩ ઓસ,
લેમોનેડ કવર ૧ ડ્રામ એસેન્સ સ્ટ્રોબેરી ૨
થી ૨૩ ઓસ

પિપરમિન્ટ

સાદુ શરખત ૧ ગેનન, એસેન્સ મિલ્કમામ
પિપરમિન્ટ ૩ ઓસ

લેવેજ

સાદુ શરખત ૧ ગેનન, ટાઈરીક એસિડ
૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧ ઓસ, એસેન્સ
લેવેજ ૧ થી ૨ ડ્રામ

એરિથ્રેમિક

સાદુ શરખત ૧ ગેનન, ટાઈરીક એસિડ
૧ ઓસ, લેમોનેડ કવર ૧ ઓસ, એસેન્સ
એરિથ્રેમિક ૩ થી ૧ ઓસ

સોડા

સોડામા શરખત થા એસેન્સ ૫૩૦ નથી,
પણ સોડા સાથે બી સ્ટ્રોબે વાનાવવા મ
મેસર્સ જુથ ફાનુ મોડા સોડા (Soda
Salt) દાખરડુ લેઈએ, જે લગભગ ૫૦
થી ૬૦ ગ્રેમ પાણીમા દુદન ૩ થી ૧
ઓસ વપરાય જે ઉપવા સર્વે નુરખા

મુજબ એમ એ જોતન સરખતો બનાવી
ભરી ગુજાવના અને તે ઉપર જે જે નામ
અ પેલા છે, તેના વેચન માગના પછી જે
પીણ બનાવતુ હોય તે માટેનું સરખત એક
એસ માપી ધોતને સાફ કરેલી સોડા પાઉરની
ખાટલીમા નાખો અને ગોળી અને હુમે
એવું પીરાનું એકપુ પાણી ભરો. પછી
એ કિયા કરી રદયા નાન, ડી વે ગેસ કોક
બધ રાખી સિનિ-ડરનો ગેસ કોક એવો
એવે ગેસ રેગ્યુલેટરમા આનગે દવે રેગ્યુ-
લેટરને પાતા વડે ફેરી, ગેજમા દબાણ ૧૪૦
રહે તેમ કરો. પછી ઉપના પીણાની ભરેલી
ખાટલીઓ વારાફરતી મુકા કાય મશિનને
૩૦ થી ૩૫ આગ ફેરવે ૩૦ ચા ૩૫એ
આટ મશિન બધ કરતી વેળા ઉધુ રાખતુ
અને તે પડેલા ડી વે ગેસ કોક બંધ કરવો,
જેથી ગોળી મેગી નરો પછી થોડી વાગમા
સીધું કરવું, જેથી કિતમ ગેસ ભરેનો માલ
તવાગ થશે.

(નોંધ—અમારા અનુભવ મુજબ દબાણ
૧૨૦ થી ૧૦૦ મુખી નાપી આગ ૫૦ થી
૫૫ ફરિસાના માન યદુજી સામે સ્થાપિષ્ઠ થયે)
અવગત આ રીત નો માન નાના દાથ
ય તો હે મલ જાનવાની છે મોટા સર્વિસ
ગ્રાહ્ય મશિનોમા તો ખાટલીઓ ખાલી મુક
રામા આવે જે ને તેમા એક પગ વડે સર
ખત અને ખાલ પગ વડે પાણી ગેસ સાથે
ભરીને આવે જે ને એ બેક કિયાઓ ફત
એકજ આગમા થઈ કંચ છે

અગત્યની સચનાઓ

(૧) ઘડી પડી સીસી-ડરનો ગેસ કોક
બધ કરી ખાટલીઓ ભરી પાટી આનુ નદિ
પરતા, જાતી ખાટલીઓ પહેલાજ ભરી સરખત
પાણી, એક પછી એક વારાફરતી ભરી
તેવાથી ગેસ પાણીમા સાગી રીને ભમ્ર થયે
એને પીણું આદિષ્ટ બનગે પણ તેમ ન

કરતા, કિલ્લું કરશે તો માલ બગડશે ને તેથી
આલક મગડશે વળી ખાટલીઓ મશિનમાથી
કાઢવા પછી ઉંધી મુકી તે ઉપર પાણી
છાનુ પછી મનમસદ વેળાને ઉપાવ્યા હોય
વા તૈયાર લીધા તે સગાડવા

(૨) બનના મુવી રંગે પ્રવાહી વાપરવા
તથા એમેન્સો ઉચી જાનતા વાપરવા એમેન્સો
દલકા બહાર વેશે તો ડબલ નાખવા પડશે
તે પછી મુગધી નહેશે નદિ ને જલ્દી ખલામ
થવાથી ખર્ચમા ફાયદો થયે નદિ કાગલ
મુગધી ન રહેવાથી પીણા સારા કાગતાં
નથી ખસે-સોને હડી જગ્યામા રાખવા,
જેથી બગડેનો સંભાર થોડો મહેશે ખાટલીઓ
સુડાધથી ધોળી જોઈએ, જેથી પીનાર
મુગાય નદિ

[૩]

નફાનો અંદાજ

પ્રાથમિક કોષ્ટક

	૧ આ પા.
૧ આગમા સારી ક્વેનિટીનું ફાલની દમ પર આપ્યું ફોલ ડોન થતુ કે ખાલોવાલું મોગ મશિન	૧૧૦-૦-૦
૨ ૨૦ ગતલી 'સી' દાખવતુ ગેસ સિનિ-ડર	૨૨-૦-૦
૩ ગ્રામ ૧૦ એસ વાની મોડાની ખાટલીઓ	૧૭-૦-૦
૪ ગતન એસેન્સ એમન નંબર ૧	૩-૦-૦
૫ ગતન એમેન્સ ગરપમગી	૩-૧૦-૦
૬ ગતન એમેન્સ ૭૦૦૦ ખીર (સફેદ)	૪-૮-૦
૭ ગતન પ્રવાહી રંગો (લાલ ખાંગા, લીલો)	૪-૧૪-૦
૮ રતલ ફોમ સીરપ (સી ૧ લાવવા માટે)	૨-૦-૦
૯ રતલ સાઇક્રીક એસિડ	૦-૧૫-૦
૧૦ રતલ મેકરી	૩-૦-૦
૧૧ નંબર ખાટલીઓ સાફ કરવાના ઈ વીશ ઘસ	૦-૧૦-૦

“કમર” અંક ૧૧૫ મો

૩ ડઝન જાળવી બોલવાની શુભો ૦-૮૦૦
૧ કોસ ઉચી જાતની ૧૫૨ રીંગ ૦-૭૦૦
૧ નંગ મેઝર ગ્લાસ ૦-૧૦૦

ખંડાર લાન્ડા થતી વખત

અને બીજી ૫ સુરક્ષા ખર્ચ ૨૭-૨૦૦

કુન સુડી ૨૦૦-૦૦૦

નોંધ-૧ મેનન શરનત એસેન્સ સાથે
નૈવાર કરતા ખર્ચ (૨૪ ઓસની ૭ જાળવી)નો
કપીએ ૧-૪૦૦ થાય છે ને ઉપવા ૧ મેનન
શરનતમાં ૧૪૪ બાટલી બીજી તેવાર થાય છે
ખર્ચ

૩ અ પા

એક સી ટાઇપ ગેસ સિલિન્ડરનો
ભાડાને ચાર્જ (૧૫૦ ડઝનનાના) ૫-૦૦૦

૧૫૦ ડઝન ગાસ તેવાર કરવા

ખર્ચ શરનત (૧૨૧૧ મેનન) ૧૫-૧૦૦

દરેક ૫૦ ડઝન મોસ તેવાર

મેસો તેા મશિન ઉપર કામચાલ

માથુસની ૩ નિતની મટારી ૩-૦૦૦

બીજો એક માથુસ તથા ૫૦૦૦૦

ખર્ચ ૩-૦૦૦

કુલ ખર્ચ ૨૬-૧૦૦

આવક

૩ અ પા

૬૫૦ ડઝન માનનુ વેચાણ

(૬૩૧ ના ૦૧૨ વેચે) ૫૧-૪૦૦

અર્થાત ૧૫૦ ડઝન માવ ખનાવનાનો

થતો ખર્ચ રૂપિયા ૨૬-૧૦૦૦ ગાદ જતા

બોખ્ખો નફો રૂ ૨૬ ૧૦૦૦ વેચે

નોંધ-૧૯૯૯૬ કિચ્ચ પકિતવાં પીણા

એમેન્સ ૯ ની કીમત ઉપર મળી નથી

તેમની કીમત એમ મોઘી હોા છે તેમ તે

પીણા પચુ મોઘી કીમતે વેચાતા હોમ, એકદરે

ખર્ચના વધારા કરતા ૧૫ નફો મળી ગ્લે છે

જલદી મગાવો થોડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણસુત પુસ્તકો

રસોધાર તત્ત

માના ગદનના દરેક દરેક રોગના નિદાન
અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતુ આ
સરળ યુગ્મરાની બારામા લખાયેલ પુસ્તક
૧૮ આદિતિયે જોવા નસીવત થયુ છે
એમ એના લોકપ્રિયતાની સત્ક છે એમા
૩૦૦ દરો ઓગખવાની રીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય
ધરમથુ ઓપધો ઉપરાત ૧૫૦૦ સામાન્ય
આયુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપુરી વિગતો
આપી છે પરન્વેલ બનાવી સકે એવુ આ
ઉગ્મ પુસ્તક ૩૭૦ પાના પાકા ૪૫૬૫ની
બાધણી હતા— કીમત રૂ. ૩૦૦

મેડીકલ મેકીનીશનર

ઉપના પુસ્તક જેવુ જ ઉપયોગી આ
પુસ્તક પચુ સરળ યુગ્મરાનીમા છે અને તેમાં
એરોપેશી કિષા અગ્રેજી ટોકદરી-પદ્ધતિયે
બુન બુન દરો ઓગખવા તથા તેનો મુજબ
કરવા ની રીતો, સિટિશ કામોદિપિયા ની સે કરે
દવાઓ બનાવવા ની માદિની થોડીક આયુર્વે
દિત બનાવટોની વિગત ઉપરાત બોતોદિપિક
પદ્ધતિ ની માદિતી તથા પ્રચિતિ ચાસ્ત ૧૦૦
કચન થિયેપી ચમત કિષા વનુ આવશ્યક
નિવેચન આપવામા આ પુ છે છેવટે સે કોડો
પ્રકાર ની અગ્રેજી પેન ટ દવાઓ બનાવનાની
માદિતી પચુ છે આમ જીવ પાનાનુ લગભર
સચિત પુસ્તક હતા કીમત રૂ. ૨-૪-૦
નફોકીરેક કુલ્નીરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના કુનરોના સમઢા ૫૦૦
૫ ના સુદર જાણે હા—

કીમત દરેક ભાગની રૂ. ૩

(દરેકનુ ટપાસ ખર્ચ જુદુ)

લતો કમર ઓફિસ સોદાગરવાડા, સુરત

કટોલાં કંદ

કટોલાં કંદ અને ખીલી રેપણી કરવાની રીત ગનીપરજના રોડો સારી રીતે જાણે છે તેથી એની ખેતી કરવી હોય તો રાત્રીપરજના લાગ્યો પાગેથી માલિતી વેધી ઝુરરી છે

દિલ્હરખાનના પ્રત્યેક હુંગળળ જગથી પ્રદેશાની ઝમીનમા કટોલા કંદો હોય છે અને વરસાદના છાગ પડાથી કુદરતી રીતે વરતળ પીવા પુગી, તેના વેસાઓ વધવા માટે છે યુગ્મર દેશની ભુમિમા પણ એના કટોલાઓ જગનોમાથી રાત્રીપરજના લોડો તોડી લાવીને વેચે છે અને સગર તેમજ દેશી રાજકર્તાઓ ઇમારતી લાહડાં ઉઠેરમા માટે જગ્યોના કુપો અપાવત રાખે છે તેમાં પડતર ઝમીનમા પુષ્કળ કટોલીના કંદો ઉગી નીકળી, વેના ઝમીન ઉપર પથરાય છે તે વેના ઇન્દરાતી પ્રધાથી દર સાથે હુગ્ક હુગ્ક આદેર લીલામથી વેચવામા આવે છે અને જેની વધુ માગણી હોય તેને વેના ઉપરથી કટોલા તોડવા અને વેચવાની પરવાનગી આપી, લાજસન્સ આપવામા આવે છે

ગામડાના લોકો લાકડાલાની ઝમીનમા એના કંદો ગોમાસામા ઉગે ક ઉખેડી લાવીને ગામ વેના અને ઉધા ક સાથે રેપવામા આવે છે પછી તેના વેના ચઢાવવા માટે સુમારે ૫૦ ૪ થી ૬ પુગી ઉધાછળે ૭ x ૭ ફાથનો લામો પતોગો માલો પાથે છે, જેના ઉપર વેના પથરાયા પછી દુટ જમના કમીઆ પડી કટોલાને લાગા લાગે છે તેનું સામ કડી ખાતે છે અવર વેગે છે ખોટા કુંદ

કટોલાના મીમાથી કટોલીના ૨૬ થીએ થીએ ઝમીનમા ખાતી મોગ થાય છે એટલે ૬૫ ઉગે છે પ્રથમ તો વેના પડી, પછી પીગા દસો આવે છે, ને ખોટા આવે છે અને

એને કટોલા ખીલકુમ લાગતા નથી એ પુતો કરમાછને ખરી પડે છે એમ ત્રણ ચાર કુંદો મુખી એના વેસાઓને ખોટા પુલો આવ્યા કરે છે, ત્યાર બાદ જ્યારે ૬૬ ઝમીનમા ખાતી પેલાય છે, ત્યારેજ કુંદોને કુંપણ પડી, કટોલા લાગતા માટે છે

કટોલાક ગામડાઓમા કટોલી વાડે ઉગી, વાડ ઉપર વેતા ચઢીને પથરાય છે તેને 'વાડ કટોલી' કહે છે

કટોલી ૥ કંદ ત્રણ જાતના હોય છે (૧) જેને કટોલા લાગે છે તે ખરી કટોલી (૨) જેને કટોલા નથી લાગતા તેને વાલીઆ ઉર્ડે ખોટી કટોલી કહે છે અને (૩) એક ઝેરી કટોલી ઉગે છે, જેના પુલ કરોડીઆની જળા જેવા સફેદ થાય છે અને ઝીણા ઝીણા કટોલા લાગે છે એ દવાના ઉપયોગમા આવે છે એના કદમુગ, વેના, પાહડાં અને રમ તેમજ કટોલાનું વેલકયાએમા વળુન કરેલ છે

જો પ્રકાર

કટોલાના બે પ્રકાર પાડેતા છે (૧) જે કટોલા મોગ થાય છે તે અને (૨) કટોલીઆ નાના લાગે છે ને પહેલા પ્રકારના કટોલા સુમારે રથી ૩ આગળ ન્હા જરાસાગ લાગા અને લજ્જોજ ને રેતરડીની માફક ઉપર ઝીણા ઝીણા કટોલા કામજ થાય છે અને ખીલ પ્રકારના કટોલીઆ ૧ થી ૨ આગળ લાગા, નાના પાતરા ને લજ્જોજ રેતરડીની પેઠે ઉપર નાના નાના કાટાગ કામજ હોય છે એના વેલા ઝમીન ઉપર પથરાય છે અમર વાઃ મટિ મટે છે એના પાન સુમારે ૧ થી ૧૫ આમગ આમરે પટોળા અને ૧૫ થી ૨ આમગ આસરે લાગા થાય છે એને પીગા પુલો આવે છે પ્રથમ પુલો નાવોને ખરી પડીને ખીલ જખને પુલો લાગે છે તે પુલોની

[૩]

ધાતુ-પોલિશ મલમ (ચાહુ)

૨૪-રોટન રોન પાવડર ૩૦ રતલ,
બાય બ્રીક પાવડર ૨૮ રતલ, રેડ ઓક્સ ૨૬
રતલ, ઓમેરી પાવડર ૧૪ રતલ, ક્રોક્સ
માર્ટિસ (Crocus Martis) ૧૪ રતલ,
ઑકઝેલિક ઍસિડ ૧૦ ૧/૨ રતલ, પેટ્રોલિયમ
જેલી ૫૦ રતલ, ધાસતેલ ૧ ૧/૨ ગેલન, ઑઇલ
સિટ્રોનેલા ૬ ઑંસ

બધી નકકર દવાઓને બારીક દળી,
ધાસતેલ અને પેટ્રોલિયમ જેલીમાં મેળવો
(જો પોલિશ થઈ કઠણ લાગે તો પેટ્રોલિયમ
જેલી અને ધાસતેલનું પ્રમાણ સદબ વધારી
સકારો)

૨૫-સિસ્કિઓકસાઇડ ઓફ આયર્ન
૪૦ રતલ, મેનેશિયન રેડ ૩૬ રતલ, પામ
ઓઇલ ૨૦ રતલ, પેટ્રોલિયમ જેલી ૨૦
રતલ, લુબ્રીકેટિંગ ઓઇલ ૩ ગેલન, ઓઇલ
મિરમેન ૪ ઑંસ.

પેટ્રોલિયમ જેલીને જેલ તેલો સાથે મેળવી,
પીગર્મી લઈ, તેમાં બધી ચીજો ઉમેરી,
હેવટ ઓઇલ મિરમેન મેળવી, ઘુટી સો

૨૬-કપાઈઝ રેતીની ભૂકા ૨ તોલા,
પેરીસ રેડ ૩ તોલા, પેટ્રોલિયમ જેલી ૫ તોલા

૨૭-ઑમેરી પાવડર ૫ ઑંસ, પેરીસ
રેડ ૫ ઑંસ, ચરખી ૪ ઑંસ, ઑલિક
ઑસિડ ૪ ઑંસ

૨૮-ટલો-ચરખી ૩૬ રતલ, મફેટ પેટ્રો-
લિયમ જેલી ૨૦ રતલ ચૉક ૩૦ રતલ,
લેવિગેટડ ફ્લિન્ડની ભૂકા ૪ રતલ, પુશીસ
પાવડર ૩ રતલ, ઑકઝેલિક ઍસિડ ૨ ૧/૨
રતલ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧ પ્રમાણે

૨૯-સફેદ પેટ્રોલિયમ જેલી ૯૦ ભાગ,
ક્રિઝોટર ૩૦ ભાગ, પેરેશીન ચેક્સ ૧૦ ભાગ,
સ્વચ્છ ચૉક યા સફેદો ૧૦ ભાગ, સોડા
લાયપોસફાઇટ ૮ ભાગ.

૩૦-પામ ઓઇલ ૧૬ ઑંસ પેટ્રોલેટમ
૧૬ ઑંસ, જવેલર્સ રૂબ ૮ ઑંસ ટ્રીપોલી
પાવડર ૭ ઑંસ, ઑકઝેલિક ઍસિડ ૧૬૦
ગ્રેન.

[૪]

ધાતુ-પોલિશ ફીમ

આ કંઈક ફેન્સી બનાવટ છે. ફીમ ટ્યુ-
ઓમાં ભરાય છે અને વાપરતી વેળા આંગળી
પર સદબ કાઢી જે તે વસ્તુ પર લગાડીને
ધસી લેતાં, પોલિશ થાય છે.

ટ્યુબ મશીન

૧-બ્લાક ઓલીન ૧૦ રતન, રિટઅરા
૪ ૧૦ રતન, બ્લાક કિંગડોર ૨૦ રતન,
તપે-ટાપ તેલ ૨૦ રતન બેન્ડાઇન ૨૫
રતન રિપરિટ (૬૬/૧) ૫ રતન, રિપરિટ
ઓફ સાલ એમોનિયમ (૦.૬૬૦ રૂ. ૫૦)
૬ રતન પાણી ૫ રતન

કીમ બનાવી ૮૫૦-૫૫૦ વડે ટયુબોઆ
કારી લેા

૨-ટોનો-ચરમી ૧૦ રતન, લાડ-ચરમી
૧૦ રતન બપાન વેકસ ૧૦ રતન અથર્ન
ઓલાઇડ ૮ રતન, સોડિયમ હાઇડ્રોક્સાઇડ
૧ રતન

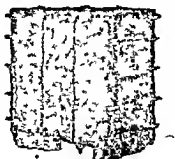
[૫]

બાલુ-પોલિમ સાથુ

આ પથુ બપાની પ્રકાર છે સાથુન
સદ્ગ પાણીમા ઓગળાવી એ પદ પ્રવાહી
તે તે વસ્તુ પર લગાવી ખુન થતી લેતા ચક્ર
અદિત પોલિમ થાય છે

૧-સાથુની કાનગણુ ૧૬ ઓસ, પ્રિસિ
પિટરેડ ઓફ ૨ ઓસ જ્વેલર્સ ૩૩ ૧
ઓસ, કીમ ઓફ ટાટર ૧ ઓસ, પાણી
અપ પુરુ

સદ્ગ પાણીમા વાટર-ગાય પર સાથુ
ઓગળાવી, પત્રી તેમા નાજની ઓગે મેગલી,
મેળવળી પદ થયા બાદ બનાવી દેખા બારી

સાથુની રૂમ

લેા અને હાં પત્રી, ચોરસ કટક કાપી લેા

૨-કોપરેલ તેલનો સાથુ ૧૦૦ રતન,

ટીપોલી પાવડર ૧૦ રતન, કીમ ઓફ ટાટર
૫ રતન, સફેદો ૫ રતન, કન્ટ્રી ૫ રતન
પાણી અપ પુરુ

સાથુની કાનગણુ કરી, અપ પુરુના
પાણીમા નાખી, ઓગળાવી લેા પત્રી બાકીની
બત્રી ઓગેને બારીક બાવી સાથુના મિશ્ર
થમા મેગલી, છુટીને, ૫૫૦ વડે સાથુની
ગોગીઓ બનાવી લેને

૩-પ્રવાહી કાં સાથુ ૨૦ થી ૨૫ રતન,
ઓફ ૩૦ રતન, વેગેશન ૨૦ રતન

પ્રવાહી સાથુમા કમચાર વેક બુરીઓ
મેગલી, સાથુને દારી ગોગીઓ બનાવી લેા

૪-કોપરેલ તેલનો પ્રવાહી સાથુ ૨૫
તેલા ટીપોલી પાવડર ૧૨ તેલા, કન્ટ્રી
૧ તેલો, ટાટરીક એસિડ ૧ તેલો, બ્લાક
લેડ ૧ તેલો

૫-કોપરેલ તેલ ૨૫ રતન, કોરગીક
સોડાનો ૬૨ કટ થી ૪૦ કટનો ૧૨ રતન,
૩૩ ૩ રતન, પાણી ૩ રતન, એમોનિયા
૨ ઓસ

તેલો ચરમ કરી, તેમા કોરગીક સાડ તેા
૬૨ ઉમેરી સાથુ પેટે તેલે સખ કરી લઇ,
પત્રી બાકીની ઓગે ઉમેરી એકજી કરી
દારી ગોગીઓ બનાવેા

૬-પાઇપ દને પાવડર ૧૧૨ ઓસ,
ચરમીનો સાથુ ૧૬ ઓસ, ટાટરીક એસિડ
૧૬ ઓસ

બધાને મેગલી ખુન છુટીને એકજી
કરી કરી ૫૨ ગોગીઓ બનાવી લેા

૭-નેચિટેટ ફાઇન ૬૦ રતન મરેદો
૧૨ રતન ચરમી ૨૦ રતન, કોરગીક સોડા
૫ રતન પાણી ૨ રતન

પાણીમા કોરગીક મેગ ઓગળાવી ૬૨
બનાવેા પત્રી ચરમી પીગળાવી, તેમા એ ૬૨
ઉમેરી, સાથુ પેટે ચરમી પુરેપુરી સંનદ થઇ થાય

ત્યારે તેમાં જાણીતી ચીજો ઉમેરી, ખુબ ઘુંટી, ઠાંરી લો અને પછી ગોટીઓ બનાવી લો.

૮-કોપરેલ તેલનો અર્ધ-તેયાર પ્રવાહી સાથુ ૫૬ રતલ, કિઝલચુર ૧૨ રતલ, ફટકડી ૫૩ રતલ. ક્લેક બ્લાષ્ટ ૫૩ રતલ, ટાટરીક એસિડ ૧૩ રતલ.

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૩ પ્રમાણે.

૯-ટેલો-ચરબીનો સાથુ ૯૮ તોલા, ગિલસરીનનો પ્રવાહી સાથુ ૧૪ તોલા, સફેદો ૧૮ તોલા, લેવિજેટ ૬૬ ૧૪ તોલા, વાષપ ક્લે પાવડર ૧૪ તોલા.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.

૧૦-કોપરેલ તેલનો અર્ધ-તેયાર પ્રવાહી સાથુ ૩૭૩ રતલ, ટ્રીપોલી પાવડર ૩ રતલ, ફટકડી ૧૩ રતલ, ટાટરીક એસિડ ૧૩ રતલ, બ્લાષ્ટ લેડ ૧૩ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૧૧-કોપરેલ તેલ ૪૦ રતલ, કોરટીક સોડાનો દ્રવ ૩૮ થી ૪૦ નો ૨૦ રતલ, કોલ કોથાર ૫ રતલ, પાણી ૫ રતલ, રિપરિટ ઓઈ સાલ એમોનિયક ૨૬ ઓઈસ.

પ્રથમ કોપરેલ તેલ ગરમ કરી, તેમાં દ્રવ નાખી, તેલને સંબંધ કરી લો. બીજા હાથે, એ દરમિયાન પાણીમાં કોલકોથાર ઓગળાવી રાખી તેને સંબંધ થયેલી મેળવણીમાં મેળવી. છેવટે રિપરિટ ઓઈ સાલ એમોનિયક મિશ્ર કરી, બધાને ખુબ ઘુંટી નેવમસર સાથુ બનાવી લો.

૧૨-કોપરેલ તેલના સાથુની કાતરણુ ૧૧ રતલ, પાણી ૫૫ પૂરવું, ચોક ૧૩૩ ઓઈસ, ફટકડી ૧૩ ઓઈસ, ટાટરીક એસિડ ૬૩ ઓઈસ, બ્લાષ્ટ લેડ ૬૩ ઓઈસ.

સાથુની કાતરણુને સહજ-જેમ જો તેમ ઓછા-પાણીમાં ઓગળાવી, પછી તેમાં બાકીની દવાઓ મેળવી, ઘુંટીને સાથુ બનાવી લો.

૧૩-કોરટીક સોડાનો ૨૩ નો દ્રવ ૫૫ પૂરતા પ્રમાણમાં, કોપરેલ તેલ ૧૦ રતલ, ટ્રીપોલી પાવડર ૨ રતલ, ફટકડી ૧ રતલ, કીમ ઓઈ ટાટર ૧ રતલ, સફેદો ૧ રતલ. બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧૧ પ્રમાણે.

૧૪-પીલો સાથુ ૫૬ રતલ, પાષપ ક્લે પાવડર ૨૦ રતલ, સોડા હાયપોસલ્ફાઇટ ૩ રતલ, રોઝ પીંક રંગ ૫૫ પૂરતા પ્રમાણમાં બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૧ પ્રમાણે.

૧૫-કોલકોથાર ૮ ઓઈસ, એમોનિયમ કાર્બોનેટ ૫૩ ઓઈસ, કોકો સાથુ ૬૩ રતલ, પાણી ૫૫ પૂરતા પ્રમાણમાં

પ્રથમ કોલકોથારને ૬ થી ૮ વાર પાણીમાં ઘેલ્યું સુકવી લો. પછી સહજ પાણીમાં સાથુ ઓગળાવી છુટું રાખો. બીજા હાથ પર સહજ પાણીમાં એમોનિયમ કાર્બોનેટ અને કોલકોથાર મેળવી, લાઠી બનાવી, તેમાં સાથુની મેળવણી ઉમેરી, મિશ્ર કરી લો.

આ પ્રવાહી સાથુ થશે.

[૬]

ધાતુ-પૉલિશ સોગડી

આ પ્રકાર પથુ ફેન્સી બનાવવાના શબ્દોનો માટે છે વાપરવાની રીત સાથુ જોવી છે.

૧-પ્રિસિપિટેડ સિલિકા ૧૪ રતલ, એમેરી પાવડર ૧૪ રતલ, ચરબી ૨૧ રતલ, કાસુ બૉલિક એસિડ ૭ રતલ.

ચરબી અને બૉલિક એસિડ પીગળાવી, તેમાં બેઉ મુજબના નાખીને મિશ્ર કરી, સોગડીઓ બનાવી લો.

[૭]

ધાતુ-પૉલિશ રૂમાલ

આ પૉલિશ કરનાર રૂમાલ એક નવી ચીજ છે. એના ઉપયોગથી કામ સહેલું અને જલદી થવા ઉપરાંત, ઉઠ્ઠા પથુ થાય છે.

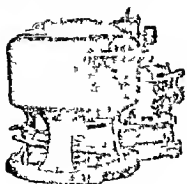
૧-આ પોલિશ કરનાર રૂમાલ બનાવવા માટે સૌથી પહેલાં સુંદર રંગની કૃત્રેનજ લાગી, તેનું અંકક થા અર્વા અર્ધા વારના કમકા કરી લેા દબે મિશ્રણે તૈયાર કરવાનું કામ બાકી છે.

ચોખ્ખી ચાદી કે એવોર્ડ પોષ્ટ્ર જૈસ, સુરાખારનો તેજામ ૧ ઓસ પારો ૧ ઓસ અર્ક-પાણી (ડીરનીલ્સ બોટર) ૧ કપાલ

સૌથી પહેલાં એક કાચનું વાસણ લઈ- આ મિશ્રણ ડી બનાવટ માટે બધા વાસણો અને ખીખ સાધનો કાચનાજ લેવા જોઈએ. ધાનું વાસણો વ વાપરવા નહિ—સાફ કરી લેા. ૫ઝી ચાદી ડી ત્રીણી ઊંચાણ કિનારી, કાચના વાસણમાં નાખી તેમાં સુરાખારનો તેજામ ઉમેરી, એ ચાદીને ઓગાળી લેા. ચાદી ઓગાળી ત્યજ ત્યારે તેમાં પારો મેગરી, એકઠા કરી લેા.

દબે એક ખીખ ગ્રહાટા કાચના વાસણ વા બરબીમાં ૧ કપાલ ૧ કુ અર્ક-પાણી ભરી લઈ, જ્યારે ઉપનું મિશ્રણ એકઠાવ થઈ ચુકે ત્યારે તે પછી તેમાં ઉમેરી દબ કાચના સળિયા વડે મિશ્ર કરી લેા (મિશ્રણ ઝેરી છે).

મિશ્રણ તૈયાર થયા ૫ઝી એક ગ્રહાટી કાચ વા ચીની ડી રકા ડીમાં થોડુંક કાઢી તેમાં આગમથી તેવાર રાખેરી કૃત્રેનજને સારો પેઠે ભીજવી લેા (વાદ રહે કે બળતા ૫ઝી મિશ્રણને હાથ-રપમથી બથાનનું ઝરૂરી છે.

કપાળ નીચોવનાર યંત્ર

લેથી કાચના સળિયા વ વર્ગ કપડાને ફેરવણ કાઢવું-મુકવું કૃત્રેનજ વરખાગ જીભાઇ ચુકે ત્યારે બહાર કાઢી હાથ વડે (હાથ પર તપરના મોઝા પહેરી લેવા જોઈએ) આ યંત્ર વડે કૃત્રેનજને નીચેરી પેરી પછી તેો મુકવી લઈ ૩ ઈંચ પહોળા ચી ૧ ઈંચ લાંબા ચા ૧ ઈંચ પહોળા અને ૬ ઈંચ વાળા રૂમાલના કટકા કાપી લઈ, પરખીડામાં મુકી, લેચવા.

આ રૂમાલ વડે પોલિશ કરનારી રીત તદ્દન સાદી છે સૌથી પહેલાં તાંબા પિત્તલ પ્રોન્ક વા જર્મન સિલ્વરની જે ચીજ પર પોલિશ કરવું હોય તેને ખુબ સાદી રીતે સાફ કરી લેવી પછી એક ન્હાની કાચ ડી રકાખીમાં એક ન્હાની ચમચી જેટલું સાફુ રવચ્છ પાણી રેડી, તેમાં ઉપના રૂમાલનો એક ઊંટા ભીજવી જે ચીજને પેલિશ કરવી હોય તેની ઉપર લસરી એથી, તે ચીજ પર તદ્દનજ સાદીના ઢોળ જેવું પોલિશ-જો બરેબર ટોળજ છે—આરી જગે દબે તે ચીજને સાદા પાણી વડે પેઈ કપડા વડે નુજી લેા.

આ રૂમાલ એક લેાળાના વપરાસથી ૬૫ બરવાદ નથી થઈ જતો તે સારવાર વાપરી સકાય છે જ્યારે તેમાં પોલિશ-મિશ્રણ છે-જા ખાત્ર યજ્ઞ જાદ ત્યારેજ તે નકામો થાય છે.

(અનુસધાન ૫૫૩ ૨૬૩)

(૧) રૂમાલ ભીજવવા માટે રકાખીમાં રેડેલું પાણી કામ થયા પછીય ફેડી ન દેતા તેમાં રૂમાલ ભીજવી મુકવી દેવો જોઈએ. કા લ કે એ પાણીમાં રૂમાલ ભીજવવાને કારણે-પોલિશ મિશ્રણના લેવો મિશ્ર થઈ જતા હોઈ, ૫ઝી ફેડી દેવાથી તે રદ ત્યજ જે જ્યારે પાણી રૂમાલમાં રોપી દેવાય, તે તે સચવાઈ રહે છે.

જ્યારે રૂમાલને કરીયે એ હાના યુક વડે ભીજ વજે નહિ, કારણ કે રૂમાલમાં પોલિશ-મિશ્રણ ઝેરી હોઈ, તેની અસર થઈજ ખરાબ અને માતક છે.

આમડી ખુસરુન ખનાવનારી દવાઓમા
'દ્રુષ્સ લેશન'—

ચિહ્નર માટેના લોગન

—ને પહેલી જગ્યા આપી સકાય તે
ખનાવટને અગ તત્તન સગળ હોય છે છતા
ગુણોને અગેળી અનેક ખનાવટોથી ચરિયાતા
હોય છે એમનો ઉપયોગ હવે ઓછો થાય
છે એ ખરૂં, પરંતુ તે છેકજ નકામા બન્યા
નથી અને ન્દાય, હજી સાખા કાળ લગી
તેમની જગ્યા બીજી કોઈ ખનાવટ એટલી
સફળતા અને સરગતાપૂર્વક મેળવી સકશે
નહિ આમડી પરના ખીય, કાધ વગવરહ
માટે એ અત્યન ગુણકારી હોય છે

(૧)—ટુકડી ૧૦ ગ્રેન, ઝીંક સફ્ટ ૧
ગ્રેન, ગિનસરીન ૧ ફ્લુમ્બડ ગ્રામ, એમેન્સ
ઑફ ઓ ક કોલ ૩૦ ગ્રીપ, ડિસ્કીલ પાણી
—૩૫ મિશ્રણ ૧ પાન્ટ થાય તેટલુ

પ્રથમ ટુકડી અને ઝીંક સફ્ટને સહજ
પાણીમા ઓગાવાવી, પછી થોડુ પાણી અને
ગિનસરીન ઉમેરી ખૂન મિશ્ર કરી લઇ,
ગાફીની વગુઓ ઉમેરી વગુ પાણી ઉમેરી

(અનુસધાન પાનુ ૨૬૨૮)

ધાતુ-પોલિશ

૨—પાણી ૨૦ ભાગ, સફેદ કેરટાઈન
સાણુ ૪ ભાગ ટ્રીપોલી પાડર ૨ ભાગ

પાણીમા સાણુ ઓગાવાવી, પછી ટ્રીપોલી
પાડર મેળવી લો.

રમાન બનાવના તથા વાપરવાની રીત
ઉપર મુજબજ એટલો ફેર ખરો કે, આ
રમાન માટે ફેનેન સફેદ નહિ, લાક્ષવચરાય
છે અને ગેથી ફકન પોનિસ થાય છે, ચાલીનુ
દોગ નથી ચડતુ

(૨)—તેકનીક ઑસિડ ૪૦ ઑસ લઇ
૮૦ ઑસ ચોખ્ખા ગિનસરીન સહિત પાય
ગેનન ડિસ્કીલ પાણીમા મેળવો પછી ૩
ઑસ ડિસ્કીલ પાણીપા ૧ ઑસ કમર્શિયલ
ગિનસરીન અને ૧ ઑસ એમોનિયા મેળવીને
ખનાવેતું મિશ્રણ ઉપલા પ્રવાહીમા મેળવી,
એમોનિયા ઉડી જાય તે માટે સહજ ગરમી
આપો પછી એક દલાડા લગી રહેવા દઇ,
ફિલ્ટર કરી ૧ ગ્રામ સોલ્યુશન ઑફ આયોડોન
અને સહજ ચાઈના કસે મેળવો છેવટે ખૂન
મિશ્ર કર્યા પછી ગાળી લો

(૩)—એન્ગેલિકા રૂટ ૫૦ ગ્રામ, ઓરિસ
રૂટ ૫૦ ગ્રામ, ઝીરેક્ષ ૨૦ ગ્રામ, બર્ગેમોટ
ઓઇલ ૧૦ ગ્રામ, લેમન ઓઇન ૧૦ ગ્રામ,
અલકોહલ ૨ લિટર

(૪)—પોટાસિયમ કામેનિટ ૨૦૦ ગ્રામ,
ખાડ ૨૦ ગ્રામ, ઓરેન્જ ફલાવર વૉટર ૨
લિટર અલકોહલ ૨૦૦ ગ્રામ

(૫)—ગુલાબજલ ૨ લિટર, ઓરેન્જ
ફલાવર વૉટર ૧ લિટર, ગિનસરીન ૫૦૦
ગ્રામ, પોટાસિયમ કામેનિટ ૧૦૦ ગ્રામ,
ટીકચર બેન્ઝોઇન ૩૫ ગ્રામ

(૬)—ટકલુખાર ૪ ભાગ, સેન્ટિસિલિક
ઑસિડ ૪ ભાગ ઓરીક ઑસિડ ૧ ભાગ,
ગિનસરીન ૧૬ ભાગ, અલકોહલ ૧૬ ભાગ

પરસેનથી દાય બીના રહેતા હોય તે
માટે એ ઉપયોગી છે

(૭)—સફેદ માસેક્ટસ સાણુ ૧૧૫ ગ્રામ,
પાણી ૧૭૦ ગ્રામ, ગિનસરીન ૧૬૦ ગ્રામ,
ઓઇન બ્લેન્ડર ૫ ગ્રીપ, ઓઇલ બર્ગેમોટ
૧૦ ગ્રીપ

સાણુની કાતરીઓને પાણીમા નાખી,
વૉટરખાથ દ્વારા ઓગાવાવી લઇ, પછી બીજી

દવાઓ મેળવી

(૮)-ફોર્મલિન ૪૦% ૨૬ મામ,
ટીકર સેકરન ૧૪ ૧ મામ, કોમેનિટ ઓફ
પોટાશ ૨ મામ, ટર્નિસોલ ૨ મામ, ડિસ્ક્રી
પાણી ૧૦૦ મામ

(૯)-માન હાથકોળન પરિઓક્ષાઈડ ૧૫
રવાઈય ચામડીના પ્લીસ ડાઘ વગર ૬ મટે છે

(૧૦) હાથકોળન પર નોકસાઈડ ૬૦ તોલા,
ટીકર બે-ઓઈન ૩ તોલા, વિચ હેન
ડાફે તોના, સુગધી ૩ તોલા

(૧૧) લેક્ટિક એસિડ ૩ તોલા, એસેટિક
એસિડ ૨ તોલા, સાઈટ્રીક એસિડ ૪ તોલા,
હયર ૧૦ તોલા, અનકોલ્ડ ૧૦ તોલા
સુગધી ૩ તોલા પાણી ૭૦૦ તોલા

સાઈટ્રીક એસિડને અનકોલ્ડમા અને
એસેટિક એસિડને હયરમા યોગળાવી, પછી
લેક્ટિક એસિડ પાણીમા મેળવી, પછી
તેમા સાઈટ્રીક એસિડવાળી મેળવણી ઉમેરી
ખૂબ મિશ્ર કરી, પછી એસેટિક એસિડવાળી
મેળવણી ઉમેરી, ફરી વાર મિશ્ર કરી, ઉપર
સુગધી ઉમેરે

(૧૨) એમોનિયમ ક્યોરાઈડ ૧૦ મામ,
ગિસરીન ૮૦૦ ગ્રામ, અનકોલ્ડ ૨૦૦૦ ગ્રામ,
સાઈકર કાર્બોન ૨૦ ગ્રામ, મિમોસા
(બનાવગી) ૪૦ ગ્રામ, અમર લિક્વિડ ૪૦
ગ્રામ, ગુલાબજળ લોશન ૨૦૦૦૦ ગ્રામ
જેટલું અને તે પુરવું

(૧૩) એસેટિક એસિડ ૩ ટકા લાઇમ
અયુસ ૧૦ ટકા, ગિસરીન ૬ ટકા, પાણી
૭૦૦ ટકા, સુગધી ૩ ટકા, અનકોલ્ડ ૧૦ ટકા

લાઇમઅયુસની પાણીમા અને એસેટિક
એસિડને અનકોલ્ડમા યોગળાવી, પછી
ગિસરીનમા સુગધી મેળવી, તેમા લાઇમઅયુસ
વાળી મેળવણી ઉમેરી મિશ્ર કરો છેવટે
એસેટિક એસિડવાળી મેળવણી ઉમેરી, બધાને
મેળવી, ફિલ્ટર કરી લે

(૧૪) પોટાસિયમ ક્યોરેટ ૧૦ મામ,
ટંકણુખાર ૧ મામ પોટાસિયમ કોમેનિટ
૩૬ મામ, ખાંડ ૩૬ મામ, ગિસરીન ૬
મામ, ગુલાબજળ ૨૦ મામ, અનકોલ્ડ ૧૦
મામ, ગર્ક-પાણી ૫૧ મામ, સુગધી ૬ મામ

ચાર જુદા જુદા વાસણોમા થોડું થોડું
અર્ક-પાણી કાઢી, તેમા પોટાસિયમ ક્યોરેટ,
ટંકણુખાર, ખાંડ અને પોટાસિયમ કોમેનિટનું
જુદું જુદું મિશ્રણ બનાવી લે. પછી ગુલા-
બજળમા ગિસરીન મેળવી, તેમા એ ચરે
મિશ્રણ એક પછી એક મેળવી, છેવટે
અનકોલ્ડ ઉમેરી, સુગધી મેળવે

ચિદ્વર માટેના પાવડર

ફેઇસ પાવડર’ થા ડોઈમેન્ટ પાવડરને
નામે વિખ્યાતી પામેના આ પદાર્થને ઉપયોગ
ગ્રણને માટે નહિ’ બલકે દેખારને માટેજ થાય
છે કલ્પદાને અંગે કાપડો હોય તોય સદજ
માત્ર હોય છે, નિકર મોટે ભાગે સાવ નિર્ધક
થા ફરી ફરી હાનિકર્તા પણ અસખત, કામ-
ળના બાકસ અથવા ખતરા થા મેંદુમોહનની
ડાળાઓમા પેક થઈ, જુદા જુદા રંગ અને
સુગધીઓને કારણે તે ખૂબ વેચાય છે અને
હવે તે દિન્દિમીય ગામડે ગામડે તે પહોચી
ગયા છે

(૧)-ઓખાનો બારીક ભોટ ૭ કીલો
ગાનફોર ૩ કીલો, મેન્સિયમ કોમેનિટ ૩
કીલો, ઓરીસ પાવડર ૧ કીલો, ઓઈન,
બર્ગેમોટ ૫૦ મામ, તિનાલીલ એસિટેટ ૫
મામ ઓરો રોઝ ૫ મામ, ઓરો સ્વીટ
ઓરોન્ ૧૨૬ મામ સેન્ડેનોન ૭૬ મામ,
આઈલ પામરોસા ૭૬ મામ ગિરેનિયોલ ૨૫
મામ, ઇન્ડોલ ૧૦ મામ, મરક ઇનફુઝન
૫૦ મામ

પ્રથમ બધા ભોટ વગર ૨૬ને વાટીને વજ
ગાળ કરી, તેમા સુગધીઓ મેળવી, ફરી વાર

મિશ્ર કરી વૈજ્યગ યાગી લેરા નેમ્બએ તે
મનપસંદ રાંધે પણ ઉમેરી સફા ડા

(૨)-રાગ્ય ૮ કીલો, કેનસિયમ સલ્ફેટ
૨ કીલો, ઓઇન બર્ગેમોટ ૨૦ ગ્રામ, ઓઇન
લેમન ૨૦૩ ગ્રામ, ઓઇન કનવલ ૮ ગ્રામ,
ઓઇન સિન્નેમન ૧૦ ગ્રામ

(૩) ચોખ્ખો લોટ ૨ કીલો, ફાર્નફોર
૨ કીલો, મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ ૧ કીલો,
ઓઇલ રોઝ ૪ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ
૪ ગ્રામ ઓઇલ કવનજ ૨ ગ્રામ, ઓઇલ
મૈન્ડે ૨ ગ્રામ, ઓઇલ સેડા ૩ ગ્રામ

(૪)-ગ્રાઈ કલાવર ૧૯ કીલો, વેનેશિયન
ટૅલ ૨ કીલો, મરક ૭૫ ગ્રામ

(૫)-ઓટમીન ૫ કીલો, ઓરીસ પાવડર
૧ કીલો, ઓઇન બર્ગેમોટ ૨૫ ગ્રામ ઓઇન
લેમન ૧૦ ગ્રામ ઓઇન મેન્ડેરીન (બનાનગી)
૫ ગ્રામ

(૬)-ફાર્નફોર ૧ કીલો, મેગ્નેસિયમ
કાર્બોનેટ ૮૦૦ ગ્રામ, ઝીંક ઓક્સાઇડ ૪૦૦
ગ્રામ, મુગુએટાઇન ૮ ગ્રામ, સિનાનોલ ૩
ગ્રામ ઇન્ડુલ્ગેન ઓઈ ગમ બેન્ઝોઇન ૧૫
ગ્રામ, વેનિલીન ૧ ગ્રામ

(૭)-ઝીંક ઓક્સાઇડ ૨૦૦ ગ્રામ, પ્રિસિ
પિટ્ટેડ ચોક ૩૦૦૦ ગ્રામ, સિન્થેટિક પાવડર
૫૦૦ ગ્રામ થકોનો ગ્રાઈ ૧૦૦૦ ગ્રામ
એમેન્સ આઈ-હાઇ રોઝ ૩૦ ગ્રામ જિરેનિયમ
એક્સ્ટ્રેક્ટ ૩૦ ગ્રામ ઓઈન્ડ કલાવર એક્સ્ટ્રેક્ટ
૩૦ ગ્રામ, મલિસા એક્સ્ટ્રેક્ટ ૩૦ ગ્રામ,
ગિન્થર મર-૭૩ ગ્રામ

(૮)-મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ ૮ ગ્રામ, ટ્રેન્સ-
પાવડર ૧૬ ગ્રામ, યુનાનગુ તેલ એછના
પ્રમાણમાં.

(૯)-ઝીંક હાઈડ્રાઈડ ૫૦ ગ્રામ, વેનેશિયન
ટૅલ ૫૦ ગ્રામ, મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ ૫૦
ગ્રામ, ઓઇન રોઝ ૨૦ ગ્રામ, ઓઇન ઓરીસ
૩૦ કીલો, કાર્બોઇન ૩ ગ્રામ

નકશાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા નધા નકશાવંત હોય છે ?
તમેય આજેના પોતાને અતુકુળ એવો
એકાદ હુનર કરના મહી પડો તે તમને
સારી કમાણી કરી અપારો

અને એ હુનરની ચુપ માહિતી માટે તો
કમરની સેનાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેના
નીચની હુક યાદીમાંથી તમારા મનપસંદ
હુનરના અકો ગમારી લો

ફાસિમા-રોપણી કમરનો અંક ૧૦૨મે

કી ૪ આના
ફનાઇલ-ભૂમી, પ્રવાહી અને ગોળાઓ બનાવની
અંક ૨૪, ૩૫, ૩૬, ૪૪ અને ૮૪મે

કી રૂપિયો એક
ફેરોસ્ટીઓટ ફાગળ-પુ પ્રિટ ફાગળની
બનાવ અંક ૬૭મે

કી ૪ આના
ફેરસફોસ્ટેલ-મે સરળ હતા સચોટ પ્રયોગો
અંક ૬૪મે

કી ૪ આના
બરન-કપડા, લીમડા, ફારોઓ અને દાથીદાતના
બનાવના અંક ૮૮, ૯૦ અને ૯૪મે

કી ૧૦ આના

બટ્ટા-તેનુ વાવેતર, ખાતર, સુકવણી અને
તેની ઉપર પડતી થેજાના બનાવની માહિતી
અંક ૨૯, ૭૨, ૭૩ અને ૯૯ મે

કી ૧૫ આના

બદામનું તેલ-ગાવર ત્રિપે અંક ૯૮ મે

કી ૪ આના

બનાવટી ન્તો-નકની અકીક નીતમ, પરવાળા,
ફીગ, લસણીગ વ વ બનાવવા અંક ૫૬
મે

કી ૩ આના

બરફ-સામાય અને સુક બરફ બનાવવું
અંક ૯૧ અને ૯૨મે

કી ૮ આના

[શુઓ પાનું ૨૬૬]

(૧૦)-પરિવેશિઓ: મીલ ૫ કીલો, રગીએ-ટાઇટ ૫ કીલો, આઇન લેવેન્ડર ૨૦ ગ્રામ, આઇન રોઝ ૧૫ ગ્રામ, આઇન સિન્નેમન ૫ ગ્રામ

(૧૧)-સ્ટાર્ચ ૫૦૦ ગ્રામ, મેલિસિબિક ઓસિડ ૧૦ ગ્રામ

(૧૨)-મિસ્મથ બ્લાઇટ ૧ ભાગ, હેન્ડ ઓફ ૧ ભાગ, ગુરુમો ઝુરુન બેટલી

(૧૩)-ટેલક પાવડર ૧ રતલ, આઇન રોઝ ક્લિરેનિયમ ૧ ક્રામ

(૧૪)-ઝીક ઓક્સાઇડ ૨૫૬ ભાગ, ટેલક ૭૪૬ ભાગ

આ એક સુવિખ્યાત હેન્ડ બનાવનાર તુરખો છે, જના તે સદજ દાનિકતા હોવાનું જણાવાય છે

(૧૫)-સ્ટાર્ચ ૫ કીલો, વાયોલેટ ૩૮ ૫ કીલો, આઇન બ્લે મોટ ૨૦ ગ્રામ આઇન મેમન ૨૦ ગ્રામ, આઇન કનવન ૧૦ ગ્રામ, આઇન નેરોલી ૧૦ ગ્રામ

(૧૬) રાઇસ સ્ટાર્ચ ૬૦૦ ગ્રામ, મેઇઝ સ્ટાર્ચ ૨૦૦ ગ્રામ, ટેલક ૧૦૦ ગ્રામ, ઝીક ટ્રિઅરેટ ૫૦ ગ્રામ ઝીક ઓક્સાઇડ ૫૦ ગ્રામ

(૧૭) ટેલક ૪૦૦ ગ્રામ, ટ્રિસિપિટેડ ઓફ ૩૦૦ ગ્રામ, ઝીક ઓક્સાઇડ ૧૦૦ ગ્રામ, મેરીયમ સલ્ફેટ ૧૦૦ ગ્રામ, ઓરીસ ઇટ પાવડર ૧૦૦ ગ્રામ, સુગંધી ખપ પૂરતી

(૧૮) રાઇસ સ્ટાર્ચ ૮૦૦ તોલા, ઝીક ઓક્સાઇડ ૪૦૦ તોલા, હેન્ડ ઓફ ૧૦૦ તોલા, મેનેસિયમ ટ્રિઅરેટ ૧૦૦ તોલા, સુગંધી ખપ પૂરતી.

(૧૯) રાઇસ સ્ટાર્ચ ૩૦૦ ગ્રામ, મેઇઝ સ્ટાર્ચ ૨૦૦ ગ્રામ, કેવલિન ૧૦૦ ગ્રામ, ટેલ ૧૦૦ ગ્રામ, ઝીક ઓક્સાઇડ ૨૦૦ ગ્રામ, કેવલિયમ કાર્બોનેટ ૧૦૦ ગ્રામ, ઓરેન્જ ક્રામ ૫ ગ્રામ, હેલિયોટ્રોપિન ૫ ગ્રામ, આઇન બર્નેમોટ ૪૦ ગ્રામ, આયોનોન આન્કા ૪૦

[પાના ૨૬૫ થી આગળ]

બમી લાખ-રંગકામ-બમીની દાદર કળાતી માહિતી અંક ૧૦૪ મો કી ૪ આના બ્લીચીંગ પાવડર-ગનાવટ અંક ૬૬ મો કી ૪ આના

બાજરો (શિરતાજ)-નવા પાકની માહિતી અંક ૬૩ મો કી ૪ આના

બાનુઓ માટે ઘરગથ્થુ હુનરો-ઝી. કારગોળી કામ, નેતરકામ, બરત ગુથણ, મોતીનું ગુથણકામ, રજગરી, શિવણકામ, વગવરદ ૨૨ હુનરોની રૂપરેખા અંક ૭૩ અને ૭૮ મો કી ૮ આના

બિસફી-ગનાવટ અને ઉચ્ચોગ વિષે અંક ૪૮, ૬૮, ૧૦૨ અને ૧૦૭ મો. કી ૧૫ આના બીયાનો વેપાર-જાત જાતના પ્રલક્ષ અને શાક બાજના બીયાના વેપાર વિષે અંક ૧૧૩ મો કી ૪ આના

બીલીચડના દહા-દાથીદાતમી સુંદર કારીમરી અંક ૭૨ મો કી ૪ આના

બુક બાઈન્ડીંગ કાપક-ગનાવટ વિષે, અંક ૪૯ મો કી ૩ આના

બુચ-વિષે અગત્યની માહિતી. અંક ૬૦ મો કી ૪ આના

બુટ પોલિશ-દરેક રંગના બુટ પોલિશ અને ક્રીમ ગનાવવા. અંક ૭, ૭૩, ૭૪, ૭૬, ૮૦ અને ૮૬ મો કી ૧-૬-૦

બુટની દોરી-ગનાવટ સમ થી. અંક ૭૧ મો કી ૪ આના

બેકીંગ પાવડર-અમાણબુન ૬૨ પ્રયોગો અંક ૧૧૪ મો કી ૪ આના

બેક્ટાઈઝ-જાણવાનો વિગૂનો અંક ૬૪ અને ૬૭ મો કી ૮ આના

બોસતી થાળીઓ કિંવા આમોફાન રેકોર્ડસ-એની શોધ અને બનાવટ વિષે સંપૂર્ણ લેખ અંક ૬૦ મો. કી. ૪ આના

[હજુ વધુ પાના ૨૬૭ પર]

ટીપાં ઓપ્રેત યલા-ગ યલા-ગ ૨૦ ટીપાં,
ઓપ્રેત સે-કેનુડ ૨૦ ટીપાં.

(૨૦) ટેક ૯૦૦ આમ. ઝીંક સ્ટ્રિઅરેટ
૨૫ આમ, મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ (લાઇટ) ૭૫
આમ, ગ્રાફાઇટ અત્તર ૪૦ ટીપાં, આપ્સો
લુટિલ ફેનિય એસિડેટ ૧૦ ટીપાં, સિટ્રોનેલ્લોલ
૨૦ ટીપાં, પામરોસા ઓપ્રેત ૨૦ ટીપાં,
બેન્ઝોઇન આર ૪૦ ટીપાં.

(૨૧) ટેક ૮૦૦ આમ, ઓરીસ એસિડ
૧૦૦ આમ, ઝીંક સ્ટ્રિઅરેટ ૨૦ આમ,
મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ (લાઇટ) ૮૦ આમ,
આયોડોન બેટા ૨૦ ટીપાં, હેલિથોટ્રોપિન ૧
આમ, ઓપ્રેત ઓરીસ ૧૦ ટીપાં, વાયોલે
ટોફિસ ૫૦ ટીપાં, ઇથિય માઇરિસ્ટિનેટ
૨ ટીપાં

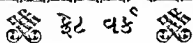
(૨૨) કાર્બો સ્ટેર્ચ ૨૦૦ આમ, ઓરીસ
ફેટ પાવડર ૭૫૦ આમ, ઝીંક સ્ટ્રિઅરેટ ૨૦
આમ, ફુલ્કસ અર્થ પાવડર ૪૦ આમ,
વાયોલેટ (બનાવટી) ૪૦ ટીપાં.

એઝિક ઇંગ્લિશ

૮૫૦ સ્ટ્રાન્ડ-એક
માસમા અંગ્રે-

છને પરિચય-૩ માસમાં બોલવા લખવાની
તાલીમ-ગને શીખો-૧૨ પુસ્તકોના ૨૭
પૃષ્ઠો સાથે ફિ. રૂ. ૪૫ (પરદેશ ગ્રી ૮)

એઝિક ઇંગ્લિશ ક્લસ, લાડી (કાઠિયાવાડ)

વાકડામાં કોતરકામ કેમ કરવું તેના
દરેક જાનના લગુતા નિયમોની છુક ફક્ત બે
આનાના ઝેન્થો મોકનારને ધર બેઠા મોકલ-
વામાં આવશે

લખો:-મુનશી ફેટ વર્ક ફર્નિચર ફાંં

માલોવાડા રોડ-જુનાગઢ.

[પાના ૨૬૬ થી આગળ]

લીંઠાં-હિતાવળી કાતનું વાવેતર અંક ૪૫ મો.

કી. ૩ આના

મકાઈ-વાવેતર સંગ્રહી. અંક ૧૦૭ મો.

કી. ૪ આના

મધમાખ ઉછેર-વિસ્તૃત લેખમાળા. અંક ૩૧,
૩૩, ૩૫, ૩૭, ૩૯ અને ૪૧ મો.

કી. ૩ ૧-૨-૦

મરચાં ઉછેર-જાંણી કો, 'મરચી સોનાના ઈંડાં
આપે છે' એ કહેવત ઈંડાં પુછમાં ગામ યા
શહેરમાં થઈ સકે એવા આ સાદા છતા
ખરેખર ખૂબજ નફામંત ઉછેર-ઉછોગની પુરી
વિગતો અંક ૪, ૫૧ અને ૧૦૧ મો.

કી. ૧૦ આના

મરચાં-શાણી અને ખાતરની વિગતો. અંક
૪૬ અને ૮૯ મો

કી. ૭ આના

માખણ અને પનીર-બનાવવા અને વેચવા
વિશે (૧ શેરમાંથી ૨ શેર માખણ બનાવવાના
કીમતી બેઠ સહિત) અંક ૪૮, ૮૫ અને
૧૦૩ મો.

કી. ૧૧ આના

માખી-કાગળ-માખીઓ દુર કરવા માટેના
Fly Papersની બનાવટ. વિશે અંક ૧૦૩
મો

કી. ૪ આના

મિઠાઈઓ-પ્રકાર પ્રકારની ડઝનનું મિઠાઈઓ
બનાવવી. અંક ૭૦ અને ૭૧ મો.

કી. ૮ આના

અને, યાદ રહે કે આ તો એક ટુંકીજ
યાદી છે આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ હુનરોની
માહિતી કુમરમાથી મળી સકે છે. ૨૮ પાનાનું
સુચિપત્ર મુફત મંગાવો

જોઇતા અંકોનો ઓર્ડર આજેજ મોકલી
દેજો રખે, તમને જોઇતા અંકો ખાતમ થઈ
જાય અને તમને પસંદાનું પડે ઓર્ડર સાથે
ટપાલની ટિકિટો યા મળી ઓર્ડરથી પૈસા મોકલતાં
અંકોનું ટપાલ અર્થ કિલ્લા મઆફ થશે
લખો:-કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુરત.

[૧]

છાપકામ માટે વપરાતી શાહી, જેને મિટીંગ ઇંક કહે છે, જેનો ઉદ્યોગ દિન્દમા ખુબ અગત્યનો છે. આજેના દિન્દમા એ નાદી બનાવનારા માણસના હાથોની અગત્યમાં છે. પરંતુ પરદેશી સાધનો જેની ઉપર ફાટની શાહીઓ અને ધૂળી ઓટ્ટી બને છે પરિપૂર્ણ દરેક દિન્દમે આ માન માટે પરદેશ પર આધાર રાખવો પડે છે. મહા માન સગી તો છે નાક, કે-ગાર્ડ, જર્મની અને અમેરિકાથી એની આવાન થઈ ની દલી, આજે યુગ વનવાનનો છે. દરેક દરેક વનવાન શરૂ નથી થયો, પરંતુ તે શરૂ થયાના છે અને મીઠા ઉદ્યોગોના ક્ષેત્રમાં બનાવે કરેની સત્સનામીજારી ચલાવે તો આમા મજૂર અસાધારણ ન કર એ અમરિન-નદિ અશક્ય પણ તારો છે.

આજનો યુગ અહીં શકિતોનો છે અને દિવાર નાદત માટે કામગીરી માન માન છે તેથી, કામગીરી કી દરમિયાન છાપકામની બોનનાત તો હોયત, અને તેથીજ, છાપકા નાઓની ચમકોમા મુખ્યત્વે છાપકામની શાહીની માગ અને બાબત નોંધવામાં આવે.

[૨]

છાપકામની શાહી બનાવવામાં જા રાખવાના મુખ્ય મુદ્દાઓ આ નીચે -

(૧) વધી માત્રો વજનુએ યોગ્ય પ્રમાણુ સર લેવાય તેની કામગીરી બની જેમ દાખલા રૂપે રજુ પ્રમાણુ, જેનું વજન વચગાળા પણ અત્યંત ચોક્કસપુરક પ્રથમ યોગ્ય નાની નાની આજમાયશો કરીને તકલી કરી જેનું જેકએ, જેથી શાહી દરદરેશ ત ન એસરખા રંગી-આઠા થેરા રંગની નદિ -

તથા બનાવેર પાનગી કે ઘડ બને તે રંગ ઓટ્ટો વતો હોય તો તેમજ તે નેન વધારે કે ઓટ્ટો હોય તો તેવ પાનગી મેળવના શાહીમાં વનવાન મિશ્ર નદિ થવાનો સ્વભાવ છે જેથી કરીને શાહીના ચોક ચક્રના રંગ કે ધરપનામાં તફાવત પડી બદલ જેમ છે.

(૨) શાહી બનાવત વેળા તે ખુબ મેશીને ચત વડે બારીક ધુટા પજુ ઝૂંડી

ધુટાર ચત્ર

છે જેમ ધુ મેશીને અને વધાર ધુટાર તેમ તે રધાર ઉત્તમ અને ઉપયોગી બને છે એ માટે આધુનિક યંત્રોના વંદો સદાય નેની જેમ છે.

કાચો માલ

છાપકામની શાહીમાં મુખ્યત્વે તત્ત્વો અગત્યની નેન વપરાય છે. મહી કરી રાજત કે ચળતનાં માથુરે તેના હિમેતાર છે, પરંતુ તે ખાસ કાગળોસર દરખા ફાટી બનમાન પડે માટેની છાપકામની શાહીઓની બનાવટમાં અગત્યના તેનને બદલે ધૂળી વેળા ફાવટાર ઓક્ષ, રાજત, તપે-ગાળત વગરેક મેળવાય છે, જેથી શાહી સખી પડે.

અગસીના તેજને મેળવ્યા અગાઉ સાફ કરીને ઉકાળી લેવું પડે છે સાફ કરના માટે તેને ફગનાય ક્વક માગી ૨૧૨° એફ ડીગ્રીએ ગરમકના તેજાગના મિશ્રણ સદિત રહેના દેવામા આવે છે અને પછી તેને ગરમ પાણી વડે બે ત્રણ વાર ધોઈ લેવાય છે એમ કમ્પાથી તે દ્રવ્ય નિષ્કાષ્ટ રચતું અને તદ્દન વાસરહિન થઈ જાય છે

[૩]

ચોક્કસ ઉપયોગી નુરખા આ રહ્યા —

કાળી શાદી

(૧) કાર્બન બનેક ૨૦ ગ્રામ વિધેઆફિન વારનિશ ૩૦ રતન રોઝીન ઓઇલ ૩૦ રતન કોલ્ડ ક્રીમ ૧૦ રતન રિઝર્વેશન પીચ ૫ રતન

અર્થો યનકારા ખૂબ મેળવી પુટેા

(૨) રાજન ૨૫ રતન અળસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૧૦૦ રતન રાજનનો સાથુ ૩ રતન અગસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતુ) ૭ રતન બત્તીની મેશ અપ પુરતી

(૩) નાજન ૨૫ રતન અળસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૧૦૦ રતન રાજનનો સાથુ ૩ રતન અગસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતુ) ૪ રતન બત્તીની મેશ અપ પુ તી

(૪) રાજન ૨૫ રતન અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૧૦૦ રતન, રાજનનો સાથુ ૦ રતન બત્તી ની મેશ અપ પુરતી

(૫) રાજન ૨૫ રતન અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૫૦ રતન રાજનનો સાથુ ૫ રતન અળસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતુ) ૪૩ રતન બત્તીની મેશ અપ પુરતી

(૬) રાજન ૨૫ રતન અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૫૦ રતન રાજનનો સાથુ ૫ રતન, અગસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતુ) ૩ રતન, બત્તીની મેશ અપ પુરતી

(૭) રાજન ૨૫ રતન, અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૫૦ રતન, રાજનનો સાથુ ૫ રતન બત્તીની મેશ અપ પુરતી

(૮) રાજન ૨૫ રતન, રોઝીન ઓઇલ ૫૦ રતન અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૫૦ રતન, રાજનનો સાથુ ૩ રતન અળસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતુ) ૭ રતન, બત્તીની મેશ અપ પુરતી

(૯) રાજન ૫૦ રતન રોઝીન ઓઇલ ૫૦ રતન, અગસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૫૦ રતન રાજનનો સાથુ ૫ રતન અગસીનુ તેલ (સદજ ઉકાળેતુ) ૬ રતન બત્તીની મેશ અપ પુરતી

(૧૦) રાજન ૨૫ રતન રોઝીન ઓઇલ ૫૦ રતન અળસીનુ તેલ (ઉકાળેતુ) ૫૦ રતન રાજનનો સાથુ ૩ રતન બત્તીની મેશ અપ પુરતી

(૧૧) પેરેફિન ૨૫ રતન રાજન ૪૫ રતન બત્તીની મેશ ૧૫ રતન પીળા સાથુ ૩ રતન

(૧૨) આરથી પાચ ગેલન તેલ રહે એનડી મોગી લોઢાની કઢાઇમા ૭ ક્વાર્ટ અળસીનુ તેલ નાખી ત્યા સુધી ઉકાળેા કે નીકળતી વગાગ સગી ઉઠે આવેગા સાવ ચેતી ફરક કઢાઇને ચુના પરથી ઉતારી બાષ, તેતને ત્યા લગી સળગવા દો કે જ્યારે એક ટીપુ લઈ ઠંડુ ખાત્તા અર્ધા ઈંચ જેટલો લામે તાર પથદા થઈ જાય એ વેગા કઢાઈ પર ઢાંચુ વાસી દો જેથી આગ ઓળવાઈ જાય પછી તેમાનુ શીશુ સમી જાય ત્યા લગી ઢાંસી તેમા ૭ રતન નાજન નાખી, જ્યારે તે ઓગળી જાય કે પછી ૧૩ રતન સુકા સાથુની કાતરીઓ નાખી ખૂબ દતાવો ઉઘટે ફરી કઢાઇને ચુના પર સુકી ઉકાળીને ઉતારી વેા આ મુજબ શાદી થઈ હવે એમા—

પુત્રીયત ૭૫ ૫ ઓસ, ખનિજ ખતીની મેશ ૪ રતન, સાધારણ ખતીની મેશ ૩ રતન, નાખી, ખૂન મેશીને ઘુટો

(૧૩) ખાલસમ કાપાઈયા ૯ ઓસ, ખતીની મેશ ૩ ઓસ, ખનિજો અથવા પુત્રીયત ૭૫ ૧ ફે ઓસ, ખનિજવન રેડ ૩ ઓસ, તરપેન્ડાઈન સાથુ (સુકો) ૩ ઓસ, મુળજીન શાહી (પ્રયોગ) નંબર ૧૦ની ઉપવા પ્રમાણમા,

બધાને મેશી ખૂન ઘુટો

(૧૪) ખાલસમ કાપાઈયા ૩૨ ઓસ, ખતીની મેશ ૧૨ ઓસ, પેરિસ ૭૫ ૫ ઓસ, ખનિજવન રેડ ૩ ઓસ, રાજનનો સાથુ ૧૨ ઓસ

બધાને ખારીક કમી, ઉપર મુળજી નોખતા પ્રમાણની મુળજીન શાહીમા મેશી ઘુટી લે

(૧૫) ખાલસમ કાપાઈયા ૯ ઓસ, ખતીની મેશ ૩ ઓસ, ખનિજો ૩ ઓસ, પુત્રીયત ૭૫ ૩ ઓસ, ખનિજવન રેડ ૩ ઓસ, પીગો સાથુ ૩ ઓસ

બધાને અલત મારીક ખરન કમી નોખતા પ્રમાણમા મુળજીન શાહી સાથે મેશી ખૂન ઘુટો આ શાહી ઉત્તમ પમ્તિની યગે લાલ શાહી

(૧) અગતીનું તેન ૮ પાઈન, રાજન ૪ રતન સુકો જાલિન સાથુ ૨ રતન, વનમિ લિયન અથવા કોમ રેડ ૨૫ નોખતા પ્રમાણમા

સાથી પ્રથમ, પહેલા લખ્યું છે તેમ તેલ અને રાજન અને સાથુની મુળજીન શાહી બનાવી લે. પછી તેમા નોખતા-આજા ધે ૧ રગ માટે વધતા આજા-પ્રમાણમા ૨૫ મેશી ખૂન ઘુટો સહેજે ૨૫ વગર છુટાપવો રહી જશે તો શાહી ખરાય ધશે

(૨) ખાલસમ કાપાઈયા ૧૨ ઓસ, પીગો સાથુ (સુકો) ૩ ઓસ, વનમિલિયન અથવા કોમ રેડ ૨૫ નોખતા પ્રમાણમા

બધાને મેશી, સદબ ગરમ કરી, ખારીક ખરલ કમી ચો છેવટે મુળજીન શાહીમા મેશી ઘુટો

(૩) વિશેષ રેડ ૪૫ રતન, નિષેધારિક વાનિય ૫૦ રતન, કાપા ૫ રતન

(૪) અગતીનું તેન (મધ્યમ કુકાગેલી પકિતવ) ૬૦ રતન, કાપાઈ ૫ ઓસ, પુત્રીયત ૧૦ રતન, પેરિસ વ્હાઈટ ૧૪ રતન, વનમિ લિયન ૯૪ રતન

૭૫ શાહી

અગતીનું માનું તેન ૧૦૦ ગેલન, રાજન ૨૦ રતન, સાથુ ૧ રતન

તથા મેશી મે કનાક લગી ઉકાળે આ થયું ૭૫ નાનિસા પછી નીચે પ્રમાણે શાહી બનાવે

૭૫ પારિસ ૫૮ રતન, અગતીનું ઉકાળે તેમ ૧૪ રતન, અગ્રામરીન ૭૫ ૭૨ રતન, પેરિસ વ્હાઈટ ૭ રતન

પીળી શાહી

કોમ ૫૫૦ ૭૫ રતન, નિષેધારિક વાગ નિસ નંબર ૦ ૨૫ રતન, બેડ-મેન્ગેરિઝ કાવર ૨ રતન.

માસિક અટકાવ.

જ્યારે પહેલ માસિકધર્મ રુબેલીલા પોલસ વગર તાલીફે શુભ કરી આવે છે તેવુંના બધા દેવો કુર કરે છે માસિક લાવ નારી રહેઝ વનરપતિની આ બનાવટ ગર્ભવાણી સ્ત્રીએ લખી નહિ શીશીના ૩ દાહ લાખા સમયના અધરા ફેરો માટે રહેઝ બનાવટ ની ૩ ૫ વી પી પી ૩ ૦૩ વધુ

ગર્ભાકુશ દવા ખાઈ લેવાથી છઠ્ઠી સુધી ગર્ભ રહેતો નથી માસિક નિયમિત કુક-શાન રહેત છે ની ૩ ૩૩ વી પી નહુ. દુધ્યાનુપાન કામરી. બાબનગર. ૨૦ મુગત એજન્ટ રી, એન. અધર્મ, કલપી

કસ્ટેડ પાવડર

કસ્ટેડ પાવડર, કસ્ટેડ અને બીજી મીઠી વાનીઓમા વપરાય છે. ને યૂરપ એમેરીકાથી તેમાર આવે છે, જે બેગક મુઠાદો પડે છે. દિન્દમાય કસ્ટેડ પાવડર બનાવી સકાય છે. હાઈકનમા એની બનાવટ માય સરમ છે. છે વેપારીઓ પોતાના ધધાયે-અને ધરમ-જિવાણીઓ પોતાના કુટુંબિક ઉપયોગાર્થે-એ બનાવે તો એક સારી કમાઈ કરી સકે છે અને બીજા, ખુમ કરકસર.

આ રહ્યા, ત્રણ પ્રયોગો—

૧-આરાટ ૮ ઓંસ, કેર્નફોર ૭ ઓંસ, કેસર ૧૦ ગ્રેન બનવફળુ' તેલ ૧૨ ટીપા, કાંચી બદામનું તેલ ૨૪ ટીપા

નકકર મીઝોને ખુમ ખરલ કરી, પછી તેમા થોડું થોડું તેલ મેળવી, મિશ્ર કરતા જઈ, ઉપરે વચ્ચાળ કરી લેા

૨-આરાટ ૮ ઓંસ, ચોખાનો થોડ ૮ ઓંસ, ગમ ટુગાકાન્થ ૧૬ ઓંસ, દળદગની મુકી ૨૬ ડામ કાંચી બદામનું તેલ ૨૦ ટીપા, બનવફળુ' તેલ ૧૦ ટીપા, નિશુનું તેલ ૨૦ ટીપા.

૩-કેર્નફોર ૭ રતલ, આરાટ ૮ રતલ, કાંચી બદામનું તેલ ૨૦ ટીપા, મીઠ ચર સેફરન રંગ માટે ખપ પુરવું

WONDERFUL CURE

તુલસીરાજ તેલ: આતમ્બુ ઉત્તમું, પેદુમા સોને અથવા કુલી જવું, ગાંઠ, વાત રોગની અકરીર દવા કરી ૩ ૧

ગોપરેશનના ઝૂમો, કાપ, દાઝેલા બાગો, યુમકા, દાંત-દર્દ, પાથેરીયા, મોઢા કે છબ પર ફેલાય તો રતિયા મલાજ કરીમત આઈ આના

M D Prosidha Kavita
160, Manicktola Street, Calcutta

લડુતદાર હલવાઓ

[વિવિધ વાનીમાથી]

અનનસનો હલવો

સારા અનનસ નંગ ત્રણ લાઇ, ઉપગની હાલ અરાગર કાઢી નાખી, બધી આખો પણ કાળજીપુરક કાઢી નાખી. પછી એ અનનસના વચન જેટલીજ ખાડ લઇ છુદી રાખી અને અનનસને ઊડી થાવીમા મુકી બરોબર ખમણી નાખી, અંદરનો જાડો કાઢો તથા બીજ કાઢો લેવા અને રસ હોય તે રહેવા દેવો પછી કલાઈવાળા વાસણમા તે ખમણેલા અનનસ, ખાડ તથા ઘી ડા તોવા અને પાણી ૭ તોવા નાખી, યુવા ઉપર મુકો. જ્યારે થઈ રવા આવે ત્યારે તેમા યુવાનજળ ચાગ તાના રુગચા જેટલું નાખી, યુવા પરથી ઉતારી લઇ તેમાં છુદેલી એલચી તોપો અડધો અને વાટેનું બનવફળ તોપો ૬ મેળવી, ઘી મા માખણ સગાડેલા ખૂ-આમા તે દનવો નાખી ઘી મા માખણ સગાડેલા દાસીયા વડે પોણા ઈંચ જાડો થર ચાપી લેવો સદજ દરે ત્યારે કેટકા કાપી, ખૂ-આમાથી ઉપાડી લેવા

દુધનો હલવો

લેંસનું ચોખ્ખું દુધ સાત રતલ લઈ, પછી એ આનીકાર કેસર સેકોને ખારીક વાગી, નાટાક દૂધમા બરાબર મેળવી દેવી પછી જંડુ દુધ કલાઈવાળા વાસણમા ભરી યુધે ચઢાવી તળિયે સઢજે બજે નહિ તેમ દબાવ્યા કરવું. જ્યારે દુધ ઘાટું થાય ત્યારે તેમા કેસરમાલુ દુધ મેળવી, ૧૧ રતન ખાડ નાખી, દુધને હલાવ્યા કરવું. જ્યારે તે સગ-ભગ માપા જેવું થઇ જાય ત્યારે, સઢજ કઠણ થવા આવે તે પછી-વધારે કઠણ કરવું નહિ, નિકર દલવો સારો યશે નહિ-સુલા પરથી ઉતારી લઇ, જોખરા એલચીમાલુ ૧ તોવો

(અને તે ધરણ હોય તો પિત્તા આગળી વચ્ચરક મેવા પાણી ઉમેરી સકાય છે) નાખી, નાની કમરોટમાં ધી જગાડી હલવો નાખી, થાપી દેવો પછી બીજો દહાડો કટકા કાપીને ઉપાડી લેવા.

માલીમનો હલવો

પ્રથમ ઘઉંનું તાઝું-સુકાયા ચિનાનું-દુધ (નિશારતો) ૩૫ તોલા સહ, એ રતલ પાણી મેગરી એક વાસણમાં રાખી મુકવું. પછી સાકા નળ રતલ ખાદ સહ, દોઢ રતલ ડંડા પાણી સહ એક કમરોટમાં વાસણમાં મુકી ગુણે ચઢાવો એ પછી બીજું દોઢ રતલ પાણી સહ, તેમાં ૧૫ તોલા એસનું તાઝું ચોખ્ખું ફમ નાખી, ઉપલી ખાંડની આસણીમાં શીણ આવે ત્યારે કુધરાળા પાણીમાંના થોડો સાથ તેમાં નાખવો અને જે મેલ આસણી ઉપર જામવા સાથે તેને ચમચા વડે કાઢી ચેલો એમ થોડી થોડી વારે ઉપર મુજબ કુધરાળું પાણી નાખતા જમ, જ્યાં મેલ કાઢી લેવો ઉપરે આસણીને જાળા સહ ફરી વાર ચુરે ચઢાવી એક માણસે સદજ પથ અમકયા ચિતા અમચ વડે તે દવાવ્યાજ કરી અને બીજા માણસે ચેલા ધડેના કુધ (નિશારત) વાનું મિથાનુ બરાબર મેગરીને આવા આલા જે-જુ પાચ પાચ મિનિટને અતરે આસણીમાં નાખતા જવું, જ્યાં એ દરમિયાન બીજા ચુલા પર ચોખ્ખું ધો પક તોલા આરા વાસણમાં મુકી જીગળાથી સહ-વધુ કકડાવતું નદિ-જુલું રાખવું જ્યારે ઉપર મુજબ આસણીમાં નિશારતાવાળી મેગરણી એક એક ખામો કરી આખી મેગરી મુકાય કે અડધુ ધો આસણીમાં નાખી દેવું અને આસણીનાળી મેગરણીને તે એક માણસે અટકાવ ચિતા દલાવ્યાજ કરી પછી ફરી વાર એક એક ખામો કરી બાકાની નિશારતાવાળી મેગરણી મેગરી, ઉપરે નાકીતું ધી નાખી, હલવો.

ત્યાર થયો કે નહિ તે જાણવું માટે સદજ હલવો દાયમા સહ, બોગી બદલી આગળીની ચપડી વડે દવાવો જોઈ” એ તે કથાકને પાણી ઉપરથી આવે તો હલવો તેણ સમજવો. એ ઉપર નહિ તો કાચો જાણવો એવે જુઝ મકા-યા કરવો, પણ બગીને ભાત ન થાય તેવું પાન રાખવું. પછી હલવો ત્યાર થતા કમરોટમાં કાઢી, તલેલા વડે ઉપર તળે કરતા મરતા ધુવ મરડયા કરવો પછી ધો લગાડેલા પમિયા ઉપર કાચળથી અદજ જાડો થર થાપી ચોરીસ કલાક રહેવા દેવો. બીજો દહાડો મોટા મોરમ કટકા કાપી, ઉપર પિરતા, જાદામ થા જાવનિની કાતરીઓ બામરાવો રી રી થમે તો હલવો ત્યાર થાય તે વેળા તેમાં તથા નાના ચમચા બરી વેળીલા, નરગીલા ચુનાવડું એને-સ પણ મેગરી સકાળે.

અંજીરનો હલવો

તાજા હોયેલા અંજીર એક ચતુર ભાઈ, તેમાં સમગ્ર ૧ રતલ ખાંડ નાખી, ખૂબ જામડીને એક પાણી માપડો રહેતા દેવો નદિ પછી કમરોટમાં વાસણમાં નાખી, દાઢજુ કાઢી ચુલા પર મુકી સદજ જોઈ આવે ૧ તરલ જોતીને અમચ વડે દવાવો દેવું એમ અસરનવાર દવાવતા રી, અંજીરના બીજા છુગ પડતા જાય તે કાઢતા જમ, સદજ પક થાય કે ધી પાચ તોલા નાખી ધૂંમણું વધારે પક થતા ચુનાવજગ ડા નોખા નાખી, તે જગી રહે કે છુડેની એવયો નોનો ૩ અને જ્યારે તે વેળા ૧ નાખી ઉતારી લાઇ, ધો લગાડેલા વાસણમાં ૧ હંચ જાડો થર થાપો દેવો અને બીજો દહાડો કટકા કાપી ચેલા ફેરીને હલવો.

સાને જાળ રી મગી રેરી વર્મ, મરતા કપકા ફરી જે રતલ મેલા પછી તેને કાચની બરણીમાં ખરી ફર આવી રહે તેટલું પાણી

અગરબત્તી

લોખા ૮ તોલા કપુર ૧ તોલો સફેદ
સદનને ભુકો ૨ તોલા શક્તી શોરો ૧
તોનો ધુપી લાઝી ૫ તોલા, લાઝાના
કાલસા ૨ તોલા, તજ ૧ તોનો, જ્યેષ્ઠ
તેન આ પાણી થોડુંક

બધી નકકર ઓગોને બારીક પાટી તેમા
જ્યેષ્ઠ તેલ અને પાણી હોમેરી, અગર વ
તોઓ બનાવો

આંખ-મિન્દુ

ઝીંક સફેદ ૪ ગ્રેન યુલા ૧૦૦ ૧ ઓસ
નુનાબજળમા ઝીંક સફેદ ગોગાસી લો
આ દના આખમા નાખરાથી આખા
લાલ રા, જળ ૫ દુર થાય છે

હિની વરત-૧૬૬

લો ૧૨૦૦ રાગી મુન્ના તે ૧૨૦૦
ખાનુ જા ૭ તેમ ન થાય તે ગાટે આ
તેન મુઝિનેન્ડમા ખૂબ રપરાન કે કાઝાઓમા
એ તેન સદન ૭ ટી દો બસ હવે જ્યાં નગી
એ તેન નાસ કાઝમ રહુજો ત્યાં નગી જળુઓ
પડશે નહિ

તરેન્ડાન તેલ ૧૦ રતન કપુર ૧૩
રતન

કપુરને તરેન્ડાનમા ઓગાસી નો

કુમ્ભધતની દના

નેટ્રમ મ્યુર (૦X) ૧૦૦ ગ્રેન નેટ્રમ સલ્ફ
(૦X) ૧૦૦ ગ્રેન ફેલસર ક્ષાર (૦X) ૧૦૦ ગ્રેન
નણેને મેગરી પાચ પાચ ગ્રેનના પડીકા
બનાવો લો

દરે જમણુ પહેતા તથા પછી તેમજ
રાત્રે સુતી વેગા અંકેક પડીકુ દવા હંભ પર
મુકી ગઈ જવી

કમળાની દવા

અવેડાના મુગની ભુકી ૧ તોલો, ખીજ
ડાની હાલની ભુકી ૧ તોલો

બેકેને મેળવી લો

માયા ૩ તોલો ભુકી હાસ સાથે

ખૂજલી માટે તેલ

કાપરેલ તેલ ૧૦ તોલા, ગધકનો તેજાળ
૩ તોલો

તેનમા તેજાળ મેગરી ખૂજલી થતી હોય
ત્યા લગાડો

ચિદરાના મસા કાઢવા

ગધક ૧ તોલો ગિતસરીના ૨ તોલા,
પાણી ૩ તોલા

મધાને મેળવી, ચિદરા પર જ્યાં મસા
હોય ત્યાં લગાડો ચાર પાચ દહાડામા મસા
નીકળી જશે

તાકતની દવા

કાચના ખીજ, ગજોનુ સાવ, ગોખર
સાલમ મુસલી, સફેદ મુસલી આમળા અને
સાકર દરેક ૨૫ તોલા

બધાની બારીક ભુકી કરી, વજન કરીને
મેળવો અને સવાર સાજ ૩ તોલો ભુકી
ખાડ મેળવેલા કુખ સાથે કાકો થોડાકજ
દહાડામા નળવાઇ જતી રહી તાકતના
ચિન્હો દેખાવા માડશે

કતમજન

માયા ૪ તોલા, સફેદ કાચો ૨ તોલા,
ખાજેનું મોરચુ ૧ તોનો, નકાના એલમી
લાણુ ૩ તોલો, બાજેલી કટકડી ૩ તોલો,

નવધન ૩ તોનો, અકરકરો ૨ તોનો, તેજ-
પાલ ૩ તોનો, હીરાકસી ૩ તોનો, ઇન્દ્રાવજ્યુની
૪૩ ૩ તોનો, મોઢાની ૭મ ૧ તોનો

ખખાને ખારીક વાટી, રીંધીઓમા લરી
લો ઉગડા હંતમંજન ખનગ

નકલી ‘આસો’ પૌલિશ

નમક ૫ ઓસ, ફટકડી ૫ ઓસ કોમ
મોઢ દારકર ૩ ઓસ ફેરીક કોઠાસાપડ ૨
ઓસ, ઇન્દ્રુમોરિવસ અર્ધ (માગી) ૫ ઓસ,
પાણી ૩ મેલન, મીઠુ તેલ ૧૦ ઓસ

પ્રથમની ચાર દસઓને પાણીમા ઓગળાવી
લઈ, પછી માડી અને તેલ મેળવે

તાંબા રિલ્લ અને બીજી ધાતુઓ માટેનું
આ પ્રવાહી પૌલિશ આસો જેવું બનશે

નાકના કીડાની દવા

તર્પેન્ટાઇન તેલ ૨૩ તોનો, એસિડ
કાર્બોનિક ૫ ટીપા

નાખમા ગીપા નાખરાથી તેમાંના કીડા
મરી જાય છે તેમજ પીનસ ગંગ મટાડે છે.

પ્રમેહની દવા

કુવારપાહાનો મર ૨ તોનો શેકનો
કલમી મોરો ૧ તોનો

કુવારપાહાના મગમા કલમી મોરો ઉમે
રના, પ્રવાહી થઈ જશે તસ દસ તૈયાર છે.

બહુબલેક શાહી

ફ-આર્બર્ન સફેદ ૨ ઓસ મોરથુથ ૧
ઓસ મેથિલિ ૧ બુ ૨ગ ૨ ઓસ, બાવ
ળનો ગુદર ૨ ઓસ ફટકડી ૧ ઓસ,
પાણી ૧૦ રતન

પ્રથમ આર્બર્ન સફેદ અને મોરથુથને
પાણીમા નાખી, પીમી આયે પોણા કલાક
લગી પકાવે પછી તેમાં ૨ગ મિલાવી બાકીની

ચીજો મેળવી, તે બધી ઓગળી જાય ત્યારે
તેમાં ૨ગ ઉમેરી, પછી માડી ૧ ચુલા પરથી
ઉતારી લઈ, બધ વાકુલ્યમા પંદર દહાડા લગી
ઠરવા રો છેવટે આળી મેતાં, ઉગા બહુબલેક
શાહી બનશે

૨-દરડાં બહેડા અને આમળા તણે
ચાર ચાર તોનો, માપા ૨ તોનો લેખડનું
ચુર્ણ ૨ તોનો, હીરાકસી ૪ તોનો, કાર્બોનિક
એસિડ ૫ ગ્રામનો તેજાળ થોડાક ટીપા,
બુ ૨ગ બધ પુરતા પ્રમાણમાં, પાણી ૪ રતન

નિશા અને માવાને અધકચરા વાટી,
થોડાક કલાક લગી પાણીમાં પચાળી રાખે
પછી તેમા લેખડનું ચુર્ણ ઉમેરી, ચુવે
અડાડી અદિ લગી પકાવે કે માત્ર અડી
રતન જેટલું પાણી બાકી રહે હવે તેમા
હીરાકસી ઉમેરી, તે ઓગળી જાય પછી
થોડીક મિનિટો લગી પાણી ચુલા પરથી
ઉતારી મો અને શાહી ઠંડી પડે ત્યારે તેને
માગી લઈ, તેમા કાર્બોનિક એસિડ ૫ ગ્રામનો
તેજાળ અને બુ ૨ગ મેળવી શાહીને થોડાક
દહાડા લગી ઠરવા રો છેવટે તળિયે જે
તતજ મેલી હોય તેને રહેવા દઈ, ઉપરથી
નિયરી શાહી કાઢી લઈ, વાપરે

ઉન્દરડા ૧ ઓસ, બહેડા ૧ ઓસ
આમળા ૧ ઓસ, માપા ૨ ઓસ, હીરાકસી
૧ ઓસ, બુ ૨ગ ૩ ઓસ પાણી ૩ રતન,
કાર્બોનિક એસિડ ૧૫ ગીપા

બનવાની રીત ઉપર પ્રમ છે

લિજીનું રામત

૧-વિજીનો રસ ૩ રતન, ખાડ ૨ રતન,
પાણી ૧ રતન

પાણીમા ખાડ મેળવી, ચાસણી બનાવી
લો પછી તેમા વિજીનો રસ ઉમેરી, થોડી
વાર લગી પકાવી, ઇન્ડિયન પદ્મપણાનું ચરખન
તૈયાર થયે ઉતારી, ઠંડુ પાડી લો

૨-સાદી આસણી ૩ રતલ, સાદટ્ટીક એસિડ ૧ દ્રામ, એસેસ સેમન ૧૫ ટીપાં, શરબતનો પીળો રંગ ૧૦ એન.

સાદટ્ટીક એસિડ તથા બીજી ચીજો આસણીમાં મેળવેા, એટલે શરબત તૈયાર.

વાયુનારાક ગોળીઓ

હીંગ ૧ તોલો, ખુરાસાની વજ ૨ તોલા, વાવડીંગ ૩ તોલા, સિંધાલુચ ૪ તોલા, નીર ૫ તોલા, સુંઠ ૬ તોલા, મરી ૭ તોલા, પીપર ૮ તોલા, સાજખાર ૯ તોલા, દરડે ૧૦ તોલા, ચીરાવતા ૧૧ તોલા, અન્નમોદ ૧૨ તોલા.

બધાને બારીક વાટી, સિંજુના રસમાં ખરલ કરી, ૪-૪ રતીની ગોળીઓ બનાવી લો માત્રા : ૩ થી ૨ ગોળીઓ ગરમ પાણી સાથે.

પેટના દર્દ, વાયુ પિકાર વ ને દાયદો કરે છે.

વાળા કાઢવાની છુકી

બેરિયમ સલ્ફાઇડ ૧ તોલો, ખડી મારી ૩ તોલા.

બારીક છુકી બનાવી, ગુરૂત વેળા પાણીમાં મેળવી, લગાડો.

વીંછીના ડંખની દવા

પ્લાઝનો રસ ૪ તોલા, નવશાદર ૨ તોલા

બેઝને મેળવી, વીંછી ડખો દેવા ત્યાં લગાડો.

સીલ કંઢવાની લાખ

ઉમ્દા લાખ ૨૩ તોલા, રાજત ૭૩ તોલા, લાલ ઈંટની બારીક વરત્રગાળ છુકી ૫ તોલા.

પ્રથમ લાખ અને રાજતને એક વાસણમાં પીગળાવી લો. પછી તેમાં ઈંટની છુકી મેળવી, એકજીવ કરી, ઠારી લો

સુરમો

ફટકડી ૫ તોલા, ગાયતુ' થી ૨૩ તોલા, સાકર ૨૩ તોલા.

લોટાના એક સાદ તવામાં થી અને ફટકડી નાખી, યુએ ચલાવેા. થોડીક વારમાં દવામાં આગ લાકડી ઉઠશે. તેને બળા જવા દો અને જ્યારે તેમાંની ચિકાસા જતી રહે ત્યારે તેને યુલા પરથી ઉતારીને ઠંડી પાડી, પછી સાકર સહિત ખુબ ખરલ કરી લો.

આ સુરમો મમીરાના સુરમા જેવા યુજો ધરાવે છે.

સેલ્યુલોઈડ-સિમિન્ટ

અપળા લાખ ૧ તોલો, રિપરિટ ૩મર ૧ તોલો, અલકાહલ ૪ તોલા.

લાખને અલકાહલ અને રિપરિટમાં બોળાવી લો.

હાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડ

પ્રથમ હાયડ્રોક્લોરીક એસિડને બેરિયમ ડિઓક્સાઇડના સંસર્ગમાં એટલા પ્રમાણમાં લાવવરમા આવે છે કે તેજાળ લગભગ નિર્ગુણ થઈ જાય છે. પછી તે મિશ્રણમાં *Baryta Water* મેળવતાં સહેલ પદાર્થ તળિયે જઈ બેસે છે. એ પદાર્થ હાયડ્રોજન બેરિયમ ડિઓક્સાઇડ છે.

દવે એ પદાર્થને ખુબ ઘોષ, મંધકના તેજાળના મિશ્રણ (૧ ભાગ તેજાળ ને ૫ ભાગ પાણી)માં એટલા પ્રમાણમાં મેળવે છે કે મિશ્રણની તેજાળની અસર લગભગ નિર્ગુણ થઈ જાય. પછી તળિયે બેસેલા પદાર્થને જુદો ઠાડી, પ્રવાહીને ગાળી લે છે. એજ હાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડ.

આપ શા માટે બેકાર છો?

જો તમે આ વર્તમાન લઘુર્ધી ત્યાં બધી વિલાયતી વસ્તુઓ મોંઘી થઈ નહીં છે સ્વદેશી નીત્રીથી વિલાયતી વસ્તુઓ બનાવી આ લાંબી લામ વકાવવા માટે છે અને (૧) અમેરીકાના બિહારની માફક ખેતી અને કામગીરી માટે ફક્ત રૂપાણી મદદથી વનર મુળથી રૂપિયા ઉઠાવવા દેખતા હોય, (૨) યુરોપી તે કૃષિના સરનામાંથી, જે ત્યાં નવી વસ્તુઓના નમુના મળે મોઢે છે, (૩) અમેરિકાની તે કૃષિને પતો, જે ફક્ત એક ધર લખવાથી સરનામી દરેક ચીજ મળવાનું દેખાતું બતાવી દે છે, (૪) રૂ. ૨૫૦ થી ૫૦૦ સુધીની મુગીના કારખાના લખાવવા અગત્ય પુરૂર વિવરણ કે જેનાની ૧૦ થી રૂ. ૩૦૦ માસિક કમાઈ રાકાય છે, (૫) ઉત્કાશ તેમજ નિપાતની તાલ માલુમાવ અને ચેર બેઠા એન્જીની લેવાના કથાયો ને દેખાઈએ, (૬) સ્વદેશી નીત્રીથી વિલાયતી વસ્તુઓ બનાવતો, (૭) રૂ. ૪૦૦ તોલા રીઝ કીમતની કદવાય છે તે “બીનકીન” આપણા દેશમાં પધરા કરવી, (૮) બારતને કાર્ય આપ વિદેશમાં મોંઘી, રૂપિયા કમાવવા બંધતા દેવો આ પ્રવરતને અવરજ મળાડીને નાથો જ્યાના સિવાય બીજા કોઈએ એવા દુનિયા, ઉદ્યોગ આમાં લખનામાં આવ્યા છે કે આજ સુધી કોઈના કામગીરીમાં શાજ નાળ્યા નથી અને તેનાથી સાધારણ પુરુષવાલા માણસ ચેર બેઠા કારોજ જે રાખ રૂપિયા કમાઈ રાકે છે ૨૫૦ પાસાની પુસ્તકની કીમત રૂ. ૧-૪-૦ (૧ પાસ ખર્ચ ૦ ૧-૦)

૧૦૦ ગણા નફાનો વેપાર

સમારમાં બધા વેપારી કરવા પેટ દવાઓનો બધાપાર પડે લાખનાયક છે અત્યંત છે. અત્રી નફો મેળવી રાકાય છે એક પૈસાની કીમતની દવાના બખ્ખે કીમત મળતા જેનામાં આવ્યા છે અમુનનારા અને સુવાસિ છૂટક માલિકોએ એક એક પેટ દુરખાધી લાખે રૂપિયાની મ્માલી દેલ છે વિલાયતી પેટ દવાઓ બનાવવાવાળી કુષળીઓ એક એક દવાથી કોટી રૂપિયા કમારી રહી છે જે તમે પણ તેમની જેઠે દિનદુસ્તાન અમેરિકા, જર્મની, ઉત્કાશની પ્રખ્યાત અને પ્રમિલિ પામેલી પેટ દવાઓના દાખરે રૂપિયા ખરચ કરી માલમ કોલા ૩૦૦ અંગલી અને ખરા દુરખા સરજનાપુર્વક ચેર બેઠા રૂપિયા, રીઝે રૂપિયા માલિકની કામગીરી આમદની પેરા કરવા બંધતા દેવો અને તાની મુગથી આ જમાનાની પ્રચલિત પેટ દવાઓ પોતે બનાવી નદેરાત કની બોધી કીમતમાં મેચીને માલેગુલર યવાના ઈચ્છુક દેવો આલેજ પેટ દવાઓ અને બારેક વર્ષ નામના પુસ્તકની એક નાલ મગાવી કારોબાર ગડે કની દેવા કારણ સમજ છે કે પછી કદાચિત આ પુસ્તક કોઈ પણ કીમતમાં ન મળી રાકે કીમત રૂ. ૧-૪-૦ (૧ ખર્ચ ૦-૧-૦)

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઈંગ્લીશ બોલતા શીખો

આ અમારો દારો છે જેને આજ સુધી કોઈ બોટો સાનીત કની રાકીયા નથી જે પ્રકારે અમેરિકાનાતાઓ પોતાના બાલકોને અમેરિકી બોલતા શીખવાડે છે, અને જ વર્ષનો અમેરિક બાલક સાની રીતે અમેરિકી બોલી રાકે છે (એટલે કે તેને અમેરિકીને એક રાખ પણ રૂકુમાં જઈને શીખવે નથી) તેથી રીતેજ પ્રકૃતિક નિયમાનુસાર અમેરિકી આ ૩૫૦ પાનાનું પુસ્તક લેવાર કરવામાં સફળ થઈ શક્યા છીએ. પુસ્તક ૧૫૮ ગથી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે યદ થઈ જાય છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સી-પુ.યો છોકરાઓ અને છોકરીઓ ૫૦ દિવસમાં અમેરિકીમાં એક સગી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે “દેડપાસલે” અને રૂકુ ઈન્ફેક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્ય છે

કીમત રૂ. ૧-૮-૦ (૧ ખર્ચ ૦-૧-૦)

મળવાનું દેખાડું:—રસાયન કૃષિ, સંગઠિયા (મિહાન)

[૧] લુઇસ રેનોલ્ટ

આ કમા એક ડાહ્યો બાપ અને હોશ્વાર દીકરાની છે આવા બાપ દીકરાની જોડી મળતી મુશ્કેલ છે ૧૮૯૩ના સાલમા પેરિસ શહેરની બહાર એક પદર વરસના છોકરાએ નાનકડી વર્કશોપ ખોલી હતી તે એન્જીનો બનાવવાની આશાએ કામ કરતો હતો તેવું કારખાનું એક પુરાની ન્હાનકડી ગોદામ હતી તેની પાસે ઘોડાંક દુકાનો અને બાપ પુરતું લોડું હતું તેના બે નાના ભાઇઓ તેના મદદ નિશ તરીકે તેને કામમા સાથ આપતા હતા

તેઓ વેચના મારે એન્જીનો બનાવતા ન હતા, માત્ર રમવા મારેજ એવી રીતે નખત ગાળના હતા ! તેમને એજ કામમા આનંદ મળતો, અને દરરોજ તેમનો બાપ ત્યાં આવી તેઓ શું કરે છે તે જોતો રહેતો

પુત્રને ઉત્તેજન

બાપ પૈસાદાર હતો એન્જીનો રિપે તે સહેજ પણ જાણતો ન હતો, પરંતુ તે છોકરાઓના રસાવાથી પુરી ગીતે વાકિફ હતો અને તેમને ફેની કેળવણી આપવી એ પણ તે સારી રીતે જાણતો હતો તેનો વડીલ પુત્ર લુઇસ મશિનોમા બેઠક રસ લેતો હતો અને એન્જીનો પાઠગી તો તે જાણે ધેનોજ બની ગયો હતો એટલે બાપે તેને ફાલેન્ નદિ મોકલનાનું નક્કી કર્યું અને તેને એક વર્ષે જોપ બનાવી આપી આમ કરીને બાપે સાચિત કર્યું કે તે સરેખા રમદઈ નાપ હતો પુત્રની ધગશ અને આશાઓની તકદર કરતો હતો તે પુત્ર પ્રત્યે દિલસોઝી દાખવતો હતો અને તેણે પોતાના પુત્રને પોતાની મેજેસ્ટી બતાવી બતાવ્યો

આવા બાપો જગતમા ધણાજ થોડા

પ્રમાણમા હોય છે. દીકરાઓ આજે તે કામ તેમને કરવા દેવાની છુટ આપનારો મા-બાપો તો સેંકડે એકાદ જન્મદોષ મળશે, પરંતુ પોતાની મરજી મુજબ, પુત્રની મરજીની લેશ માત્ર પણ પરવાહ કર્યા વિના, ગમે તે કામ કરાવતા તેમને મજબુર કરતા મા-બાપોનો તોટો નથી એવા મા-બાપો પુત્રની કિલટ અને દોસને તોડી નાખે છે અને તેમને અણગમતું કામ આપી, તેમનું આખું છવન બરબાદ કરી મુકે છે.

ખરી મોટરકાર

લુઇસ રેનોલ્ટ જ્યારે વીસ વર્ષની વયે પહેાચ્યો ત્યારે તેણે પોતાની પહેલી મોટરકાર બનાવી તે તેનાથી એક રૈસ પણ હત્યો. આના પરિણામે તેને ચાર મોટરોના ઓર્ડરો મળ્યા

આ ઓર્ડરો રેણે તેના બાપને બતાવ્યા અને બાપે તેને વધુ ઉત્તેજન આપવા ખાતર આઠ હજાર ફૅડ આપી કારખાનું ખોલના મારે મદદ કરી

આ કારખાનું શરૂઆતથીજ વધતું ગયું. ૧૮૧૪ માં એ કારખાનામા અઢાર હજાર માણો કામ કરતા હતા અને તેઓ બધાજ રેનોલ્ટ મોટરકારો બનાવવામાં રોકાતા હતા. રેનોલ્ટ ટેન્કો

સાઝાદ દરમ્યાન રેનોલ્ટે ટેન્ક બનાવવાની એક યોજના દેચ સરકાર સમક્ષ મુકી, પરંતુ સરકારે તે પ્રમે ધ્યાન આપ્યું નહિ છતાં રેનોલ્ટે નિરાશ નહિ થતાં એકઠો ટેન્કો બનાવી નાખી, અને પડી તેમની એક દેચ સરકારના અમલદારોને બતાવી

અમલદારોએ તેના વખાણ કર્યા અને એકઠો ટેન્કો બનાવી આપવા ઓર્ડર આપ્યો,

અને કેટલી જાનાયે ટેન્કા બનાવી સેકાય એ પ્રયત્ન.

“ટેન્કા તો બની ચુકેલી છે,” રોહટ જાણ આપ્યો. “તમે એક ગલીના ઉપર ટેન્કા લેવા ઇન્કાર કર્યો, ત્યારથી મેં એ એકસો ટેન્કા બનાવવાનો ઓર્ડર આપી પણ દીધો હતો.”

ક્રાંસનો રોહસ રોહસ

આને રોહટ મોરકારો આખા જમતમા ખેલાય છે. પેરિસ શહેરમા ૪૩૦૦ રોહટ કારો ટેકરીએ તરીકે ફરે છે અને તેમાની કેટલીક તો અહિં વર્ષોથી ચાલતી હોવા છતાં આજેય નેવી અને તેરીજ મજબુત છે.

કુંકમા રોહટ ક્રાસનો રોહસ રોહસ છે તે। નોકરોમા તેની લોકપ્રિયતા અપૂર્ણ છે તેવું મહાન કારખાનું ૧૨૦ એકર જેટની જગ્યા રોકે છે.

એ બધું એક કાઢવા બાબ અને હોસ્તાર દીકરાના પ્રતાપે થયું હતું એક બાપે પોતાના દીકરાને ભિત્તેજવા માટે બનાવી આપેલી વર્કશોપે આદર્શી જગત પીતરાણી કરી હતી જો બાપે દીકરાને ભિત્તેજવા આપ્યું ન હોત તો—?

[૨] ટામ મીટન

૧૮૭૫ ના સાલમા બ્રાહ્મન શહેરમા ટામ મીટન નામનો એક મજબુત અને સાહસિક એકરો જન્મ્યો હતો.

તે ત્યારે અગરાઈ વર્તે ત્યારે ત્યારે તેનો બાપ અમેરીકા ખાતે વસનાટ કરવા ગયો અને ઇન્ડિયાના પ્રાંતમા તેણે ઘર કહેવા બેલીના કામમા ટામીએ પણ કામ કરવા માણ્યું. પરંતુ ટામી ગામના જીવન કરતા શહેરના જીવનને વધુ પસંદ કરતો હતો એટલે મોટા થતા તેણે રહેવા નોકરી મેળવી.

તે પ્રજાજન મહેનતુ હતો અને સખત

કામથી કદી પણ ગમરાતો નહોતો તે મેનેજરના પદે પહોંચ્યો.

ત્યારે મજદૂરોના દુસ્તરો ચર્ચા ત્યારે મેનેજર કાયરેક્ટર ટામ મીટનનેજ. મજદૂરો સાથે સમાધાની કરવાનું કામ સોંપેલો. શરૂઆતમા તેણે ટૂંક યુનિયનો સાથે બાથ બીડી પરંતુ વખત જતા તેને વાણ્યું કે કોઈ પણ વેપારી સરેયાએ પોતાના મજદૂરો સાથે લડના રહેતું નહોતું કારણકે છે.

સહકાર કરો

તેણે મજદૂરો સાથે વડવાને બદલે તેમના સાથે સહકાર કરવા રિચાર્ડ, તેને વિચાર કરતા જણાયું કે મજદૂરોની દડનામ મજબુત અને ન્યાયી વર્તનથી અટકાવી સકાય છે કામ કરાવનારાઓની નબળાઈ અને મજદૂરો સાથે અન્યાય કરનારી દડતાઓ ખાડામા આવતી હતી.

તેણે પોતાની મોગના અમલમાં સુધી મજદૂરો સાથે સહકાર સાધવાના પગલા લીધા પરિણામે થોડાજ વર્ષોમા ટામ મીટનના કાથ નીચે કામ કરનારા મજદૂરો સને પીન અને દડતાઓ નહિં ખાડા માટે પ્રખ્યાત થઈ ગયા અને એ જગ્યાને ટેમી મિગ્નને દયલત અર્પી.

ટામવેનો અધિકાર

આખા કિવાડેકલા શહેરની ટામવે ઉપર ટામ મીટનને અધિકાર આપ્યો. એ ટામવે એક ખાનગી કંપનીની માલિકી થી હતી કુખીએ એ ટામવે પાણુગ સહ લાખ પાંડ ખરચ્યા હોવા છતાં ને દીવાણુ કાઢવાની અણી ઉપર હતી મીટને કળ્લો લીધો તેના આગળ વર્ષે કુખીએ એ દારૂ પોડની ખાટ કરી હતી.

પણ પછી તો ટામ મીટને કળ્લો લીધો.

મજદૂરોની સલા

ફ્લો સેનાંજ તેણે પોતાના તમામ મજદૂરોની એક સલા બોલાવી. ૩૦૦૦ માણસોની એ ગંભીર સલા રાતના બાર વાગે મળી.

"આ કંપનીમાં આપણે બધા જનસભામાં પડ્યા છીએ. હવે આપણે, - તમારે અને મારે, - એમાંથી નીકળવાનું છે," તેણે સલાને સંબોધી કહ્યું. "આ ટ્રામ પદ્ધતિ નિષ્ફળ નીવડી છે તેનાથી તમને કે કોઈને ન્યાય નથી મળ્યો, જનતાને ઉત્તમ સગવડ નથી મળી, અને તમને પગારો પણ આછા મળ્યા છે હવે મને ખાતરી છે કે તમે મારી સાથે યાઓ તો આપણે ટ્રામ પદ્ધતિને ખીલવી શકીએ એ માટે સખત મહેનત કરવી પડશે પણ મને ખાતરી છે કે આપણે - તમારો સહકાર મળે તો - એને ખૂબ પહેાંચી વળીએ તમે મને સાથ આપશો?"

ઉત્સાહ અને સફળતા

એ પછી બધા એકીમતે કામે વળગ્યા તેમણે એક પછી એક મુદ્દાઓ કરવા માંડ્યા.

ટ્રામોના અકસ્માતના પ્રમાણમાં તેમણે પચાસ ટકા ઘટાડો કરી નાખ્યો તે વખતથી ટ્રામોમાં ટાઇ પણ પ્રકાશની હડનાલ પડી નહિ અને ૧૯૨૮માં તો એ કંપનીએ છ લાખ પૌંડ નફો કર્યો.

દસ વર્ષ સુધી સર્વોત્તમ રીતે સંતોષકારક કામ બન્યું કું ના ૧૦૨૧૪ નોકરો એ ટોમ મીટનના માનમાં એક જલ્લો કર્યો હતો. અને દરેક નોકરે કુંપનીનો એક એક શેર ખરીદ્યો. અને તેમણે એ શેરો સા માટે ખરીદ્યા? એટલી સંખ્યામાં શેરો ખરીદ્યાથી કુંપનીનો ફાઇ પણ ડાયરેક્ટર મજદૂરોના વડા, ટોમ મીટનના કામમાં દખલગીરી કરી શકવા પુત્તી સકિત ધરાવો ન સકે!

આજે જગતમાં એજ એક કુંપની છે કે જેનો દરેક નોકર કુંપનીનો શેર હોય છે. નોકરોને પગારો બેર દર વર્ષે દસ ટકા બોનસ અપાય છે.

ઉત્તમ દાખલો.

મિત્રના અને સાહસથી એક માણસ શું કરી શકે છે, એનો દાખલો ટોમ મીટનનું જીવન સફળ રીતે પુરા પાડે છે.

મીટનને મચ્છી પકડવાનો બારે શોખ હતો અને એ જોખને ખાતરજ ૧૯૨૬ના સપ્ટેમ્બર મહીનામાં જ તેનું મવન નિપજ્યું હતું. મચ્છી પકડતાં ખડકો બેરથી પણ સરી પડતાં ટોમ મીટન કુળી ગયો હતો.

ને સાહમિક અને દયાળુ હતો. બજાર-ખરીથી જે નહિં થઈ શકે, તે તેણે મિત્ર ભાવનાથી કરી બતાવ્યું હતું. તેના જીવનમાંથી આપણે ધણું શીખી શકીએ છીએ.

વેપારીઓને એક ઉમ્મદા તક!

વડોદરા રાજ્ય ડિરેક્ટરી

આ ડિરેક્ટરી વડોદરા રાજ્યમાં નામદાર દીવાન સાહેબના રીઝુ સાથે પહેલ વહેલી બહાર પડેલી છે, જેમાં રાજ્ય સંબંધી અને ગળ્યના વેપાર રોજગાર અને વેપારીઓ વિશે બધી માહિતી આપેલી છે. કુંદમાં વડોદરા રાજ્યનો તે દરેક રીતે રાજ્યવહારી બેગીયો છે વેપારીઓ અને ખરીદ કરી તેમાંથી બેઠતી માહિતી મેળવી શકે છે.

ચિત્રમય મોટા દળદાર પાકા પૃંદાનો અનુપમ ગ્રંથ છે રાજ્યની હોરીઓમાં, તમામ લાપચેરીઓમાં, સંસ્થાઓમાં ખરીદ કરવા તે મંજુર થયેલ છે

કીમત માત્ર રૂ ૪-૦-૦, પોસ્ટેજ રૂ ૦-૮-૦ બજો:-

વડોદરા રાજ્ય ડિરેક્ટરી પબ્લીશીંગ કું. વડોદરા.

અને કેટલી ઉતાવળે ટેન્કો જનારી સેકાય એ પુછ્યું.

“ટેન્કો તો બની ચુકેલી છે,” રેનોલ્ટ જવાબ આપ્યો. “તમે એક મહીસા કિશ્ટ ટેન્કો લેવા ઇન્કાર કર્યો, ત્યારથી મેં એ એકસો ટેન્કો જનાવવાનો ચોર્સ આપી પણ દીધો હતો.”

ફ્રાંસનો રૅલ્સ રૅલ્સ

આજે રેનોલ્ટ મોગરકારે આખા જગતમાં વેચાય છે પેન્સિ સ્ટેટમાં ૪૩૦૦ રેનોલ્ટ કારો ટેકરીઓ તરીકે ફરે છે અને તેમાંની કેટલીક તો ચલિત વપોથી ચાલતી હોવા છતાં આજેય જેની અને તેનીજ મજબુત છે.

ફ્રાંસના રેનોલ્ટ કાસનો રૅલ્સ રૅલ્સ છે તેના નોકરોમાં તેની લોકપ્રિયતા અપૂર્વ છે તેનું મહાન કારખાનું ૧૨૦ એકર જેટલી જગ્યા રોકે છે.

એ બધું એક કાઢવા માટે આ હોસ્તાર દીકરાના પ્રતાપે થયું હતું એક જાણે પોતાના દીકરાને ઊભેજવા માટે બતાવી આપેલી વર્કશીપે આટલી જગ્યા પર જીજવાણી કરી હતી એ જાણે દીકરાને ઊભેજન આપ્યું ન હોત તો —

[૨] ટોમ મીટન

૧૮૭૫ ના સાલમાં બાલ્ટીમોર ગઢેતમાં ટોમ મીટન જામનો એક મજબુત અને સાહસિક છોકરો જન્મ્યો હતો.

તે જવારે અવાગ વર્તેો થયો ત્યારે તેનો બાપ અમેરીકા ખાતે પસવાટ કરવા ગયો અને ઇન્ડિયાના પ્રાતમાં તેણે સર કરેલા ખેતીના કામમાં ટોમીએ પણ કામ કરવા માન્યું પરંતુ ટોમી ગામના છૂવન કરતા સહેરના છૂવનને વધુ પસંદ કરતો હતો એટલે મોટો થતા તેણે રેલ્વેમાં નોકરી મેળવી.

તે ધણેજ મહેનતુ હતો અને સખત

કામથી કદી પણ જવારનો નાં પાવાથી ને મેનેજરના પહે પહોંચ્યો.

જ્યારે મજદૂરોના દુહનડો થતા ત્યારે મેનેજર કાપરકર ટોમ મીટનનેજન મજદૂરો સાથે સમાધાની કરવાનું કામ મોપતો ત્રણ આતમાં તેણે ટૂંક શૂનિયનો સાથે બાથ બીડી પરંતુ વખત જતા તેને વાઝનું કે કોષ પણ વેપારી સંસ્થાએ પોતાના મજદૂરો સાથે ધડા રહેલું વૃક્ષાનકારક છે.

સાહકાર કરે

તેણે મજદૂરો સાથે વડવાને બદલે તેમના સાથે સહકાર કરવા વિચાર્યું, તેને વિચાર કરતા જમ્યાનું કે મજદૂરોની હકતાન માન્યતા અને ન્યાયી વર્તનથી અટકાવી સકાય છે કામ કરાવનારાઓની નજાણ અને મજદૂરો સાથે અન્યાય કરવાથી હડતાઓ પાડવામાં આવતી હતી.

તેણે પોતાની ચેજના અમલમાં મુકી મજદૂરો સાથે સહકાર સાધવાના પગલા લીધા પરિણામે થોડાજ વર્ષોમાં ટોમ મીટનના કામ નીચે કામ કરનારા મજદૂરો સતોષીન બની દડતાથી નહિ પાડવા માટે પ્રખ્યાત થઈ ગયા અને એ પધ્ધતિએ ૨ મી મિટનને દત્તત અર્પા.

ટામવેનો અધિમાર

આખા રિવાડેશમાં રહેતી ટામવે કિપર ટોમ મીટનને અધિકાર અપાશે એ ટામવે એક ખાતમી કંપનીની માનિષી થી હતી કુખીએ એ ટામવે પાછળ સક લાખ પૌડ ખર્ચ્યા હોવા છતાં ને હીસાતુ કાદામી અણી કિપર હતી મીટને કમરો લીધો તેના આગનું વર્ષ કુખીએ એ દત્તાર પૌડ થી એટ કરી હતી.

પણ પછી નો ટોમ મીટન કમરો લીધો.

આહિરાત માટે એક ઉપયોગી અને ખૂબ નફાખંત સાધન આહિરાત-પોસ્ટરોનું છે. વર્ષો લગી આપણે ત્યાં આહિરાત-પોસ્ટરોનું નામ નહિં જેમુંજ જણાતું હતું. પણ તેનું આગમન થયું.....પણ, તે કાષ્ટ વેપારી માલની આહિરાત માટે નહિં, સિનેમાની ફિલ્મોની આહિરાત માટે! સિનેમા ફિલ્મોના એ આહિરાત-પોસ્ટરોથી કાણુ આજે અણુ-જાણુ દરો!

સિનેમાની ફિલ્મોના આહિરાત-પોસ્ટરો પછી દરે વારી આરી છે, ખીન પ્રકારના-પ્રકાર પ્રકારના માલના વેચાણ માટેના-આહિરાત પોસ્ટરોની એના જેમ જેમ તેમને પ્રચાર વધી રહ્યો છે, તેમ તેમ દરે નેમા અવનવી વાતો અને તરફો પણુ ઉપજવાઈ રહી છે.

મદારી નગરે એક આહિરાત-પોસ્ટરની યોજના કરતી વેળા ધ્યાનમાં રાખવાના મુખ્ય મુદ્દા કંઈક આટલા છે:-

- ૧, તે ખૂબજ આકર્ષક હોય.
- ૨, તે આંખને ગમે તેવું રંગીન અને સચિત્ર હોય.
- ૩, તેનું લખાણ ટુંક હોય
- ૪, તેનું લખાણ ખૂબજ સરળ હોય
- ૫, તે યોગ્ય કદનું હોય

એ તો દેખીતું છે કે, જે આહિરાત-પોસ્ટર આકર્ષક નહિં હોય. તેની તરફ કાષ્ટ ગ્રાહીને જોગેય નહિં. પ્રજા તેને જુએ, ખૂબ કાળજીપૂર્વક જુએ, વારંવાર અને ફરી ફરી જુએ તે માટે ઝુરરી છે કે તે આકર્ષક હોય.

અને આકર્ષક એટલે શું? તે આંખને ગમે તેવું રંગીન અને સચિત્ર હોવું જોઈએ. આગળ કાષ્ટ શ્યામન સિત રંગુ ફરી, પ્રજાને આકર્ષી અવરજ સહીએ બીએ, પણ પ્રજાને

એ ચિા ગમતું નથી: તે તેને કાળજીપૂર્વક વારંવાર જોતી નથી, બલકે તેનાથી ટાળા લાગે છે. એટલેજ, એક સફળ આહિરાત-પોસ્ટરની યોજનામાં જોડેલા એ તત્વો આકર્ષકપણું અને મનપસંદગી છે. જ્યાં એ જે તત્વોમાં પુરો સુમેળ હોય ત્યાં આહિરાત-પોસ્ટરના સફળ રચના ઘણું સમજાવી. જ્યાં તે એક નુ હોય, યા એક બરાબર હોય અને ખીજું નહિં હોય તો આહિરાત પોસ્ટર કેવળ રદ ગણા સમજવું તેની પાછળ અર્થાધિક નાણા એવે ગણવા જણાવા.

એ પણ ઝુરરી છે કે આહિરાત-પોસ્ટરોમાં જે લખાણ લખાય તે ખૂબ ટુંકું હોય. યાદ રહે કે, આહિરાત-પોસ્ટરો સામાન્ય દરતપત્રો નથી કે તેને ગજવામાં ઝુરી, ખરે યા ટુકાને જઈ નિરાંતે વાંચવામાં આવે વળી, દર-કાષ્ટને ન એટલી દૂરસત હોય છે કે રસ્તામાં ગમે ત્યાં અને ગમે તે વેળા, જે પાંચ મિનિટ લગી જમા રહી, પોસ્ટરનું લાંબું લય લખાણ વાંચવાની માયાકુટ કરે. આજના પુરમાં એવો નવરો કે દુરસતીએ ખરેખર કોઈજ નથી.

અને જ્યારે લખાણ ટુંક હોવું ઝુરરી છે, ત્યારે એ પણ દેખીતું છે કે તે સરળ હોય, જેથી રસ્તે ચાલતાં હરજોઈ તેને વાંચી, તરતજ સમજી સકે-કોઈનેય જાણા-કાંય વા જાન-એક સાથે રાખવાની ઝુરરત ન પડે. વસ્તુતઃ એવા મોટા પુસ્તકો કાષ્ટ ગજવામાં રાખી રહતું આજ લગી જણાવુંજ નથી!

છેરે આવી વારી કદની. પોસ્ટરમાંના લખાણ અને ચિત્રને મુકાબમે તેનું કદ યોગ્ય હોવુંજ જોઈએ. છેલ્લ ન્દાના યા ખૂબજ મોટા કદના પોસ્ટરો કંઈ સરતા યા વધુ નફાખંત નથી ચતા. મધ્યમતા એજ ઉત્તમ સુત્ર છે.

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના પ્રમાણપત્રો

૧ આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પ્રગત
કાલ્ય આનાએ પુસ્તકાલય માટે મળ્યું
છે

૨ આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેમિસ્ટ્રી ખાતાએ શાળાઓમાં
ધનામ અને પુસ્તકાલયો માટે મળ્યું કર્યો છે

૩ આ પુસ્તકનો બીજો ભાગ વડો
દરા રાજ્યના કેમિસ્ટ્રી ખાતાએ શાળાઓના
અને સાર્વજનિક પુસ્તકાલયો માટે મળ્યું
કર્યો છે

૪ આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુખ્ય
ધનામના સરકારી કેમિસ્ટ્રી ખાતાએ પ્રાથ
મિક માધ્યમિક અને ટ્રેડનીંગ સ્કૂલો માં
વિદ્યાર્થીઓની લાયબ્રેરીઓ માટે મળ્યું
કર્યો છે

૫ આ વર્ગે બુચરના ભાગમેલ કર્યો
નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક
માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે

૬ આ પુસ્તકનું આમુખ શ્રી
કર્યો વેપારી મહાન પ્રમુખ શ્રી કુમરતી
ધરમશી સપ્ટેમ્બર છે

૭ આ પુસ્તક નં ૧૧ (અગીઆર)
નકનો અમદાવાદની મુજબત વર્તમાનપત્ર
માં સાપ્તમીએ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૮ આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની રૂપ
(પનીસ) કલેક્ટર વડોદરાના શ્રી અમ્ય
વિદ્યાગિરિ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૯ આ પુસ્તકના પહેલા ભાગનો
આલ્ફ્રેડ મલેન બીજી મુજબત પુસ્તકાલય
પરિષદે સારા પુસ્તકાલયો મળ્યો છે

૧૦ આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે
અનેક સુપ્રસિદ્ધ આર્માયક પ્રત્યે સારામાં
સારા અભિપ્રાય આપ્યા છે

ધેર બેઠા પૈસા કમાવા

આજેજ મગાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

વિજ્ઞાનો અને અનુભવીઓએ વખેતા વિવિધ

બરોસાપત્ર હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાન ઉગા નકા એકીક માગી

સાપ્તમીય ત્રુક સુધર ૭૫૫૫ આ આપીક

ગેર-અપ છતાં-

કામત માત્ર ૪ રૂપિયા

(બી પી પી પી રૂપાચ ખર્ચ

૧૦ આના બુદ્ધ)

મગાવવા માટે તમે -

સચાનક શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પેટા સીનુગન (૧૫૫૨-૬૨૭)

વધુ ખાતરી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મગાવો

૩૫ જૂગારની પરદેશી બનાવટો

યુ.પી લગાઈ રાજ મતાંત્ર એક તરફ તે ૩૫ જૂગારની પરદેશી બનાવટો આવતી અથવા મળી જાય અને બીજી તરફ દિવસ એવાં છે જે માત્ર મળી જાય છે, તેના વાળ દોઢ બમણા થઈ ગયા છે !

આ સુંદરી તક છે. ૩૫ જૂગારને લગતી વિવિધ બનાવટો, જેવી કે : કોલ્ડ ક્રીમ, ક્રીમ જેલી, રોલ, ટોપસેટ પાવડર, લોશન અને મિલ્ક, ટુપ વોશ, દંતમંજન, ટુપ પેન્ટ, પોમેડ, ક્ષિતિયન્ટાઇન, રૂઝ (પ્રવાહી, પાવડર અને મલમના ત્રણે સ્વરૂપો), લાઇમ ન્યુસ ગિસસરીન, સિપરિટક, તરલ અફ્ટર, વાળ કાઠનાર ક્રીમ, પ્રવાહી, બ્લુશો, સાબુઓ વ., વાળ-ક્રીમ, વાળ-નેક્સ, વાળ-લોશન, વાળ-શેમ્પુ. વાળને મજાદાર બનાવનાર દવા, ટોપસેટ સાબુઓ, બાય સોલ્ટ, નેલ પોલિશ, કલર વ. વ. બનાવવાનો ઉદ્યોગ રાજ કરે અને દુક સમયમાં તમે મહિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો.

કોસ્મેટિક્સ

કિંવા

જાણુગાર-સામગ્રિયો

એકબીજા તે પુનઃ છે, જે તમને ઉપજી બધી બનાવટોના બરા પ્રયોગો બતાવવા ઉપરાંત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પણ આપશે.

બીજી અવધિ ૨૬૬ પ્રયોગો. ૧૦૦ પાના નાડા કાગળ કામત રૂપિયો એક

(દિવસો સાફ દ. બ એ આના)

[પરદેશ બે સિસિંગ]

દમલાજ તમારા શરૂઆતી જુએતરને ત્યાંથી ખરીદી શો બા પરખાઈ ઓડર આપે

કમર ઓફિસ, મોદામદવાડા, મુરત.

મરવાં ઉછેરનું શિક્ષણ

ખડકીના ગવર્નમેન્ટ જનરલ પોલી ધર્મમાં મરવા બતકાના ઉછેરની તબક્કામાં મારેનો દુકો અબ્દુલાસકમ ત્રણ માસનો છે, જે નનુઆરીની તા. ૧લી થી માર્ચની તા. ૩૧ સુધી અથવા જુલાઈની તા. ૧ સીંથી અક્ટોબરની તા. ૩૧મી સુધી અથવા ઓક્ટોબરની તા. ૧થી ડીસેમ્બરની તા. ૩૧ સુધીનો છે. મેનેજરશીપનો પૂરેપૂરો અબ્દુલાસકમ ૯ માસનો છે, જે દર વરસે જુલાઈની તા. ૧ એ રાજ થાય છે.

જણવાની શી માસિક પાંચ રૂપિયા તથા ભાડા પેટે માસિક બે રૂપિયા લેવામાં આવે છે, પણ મુજબ ઇલાકાના ક્રિસ્ટિયન દિવસ ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને-જે તેઓ ખરેખર બેદુત માન્યાના પુત્ર છે એવું રહે-પુ ઓફિસર અથવા ખેતીવાડી ખાતાના ઓફિસરોનું પ્રમાણપત્ર હાથે તો તેઓ-મઆશી આપવામાં આવે છે.

દરેક સત્રમાં વધુમાં વધુ ૩૦ વિદ્યાર્થીઓ લેવામાં આવે છે બીજા ઇલાકાના વિદ્યાર્થીઓને, મુજબ ઇલાકાના વિદ્યાર્થીઓને દાખલ કર્યા પછી જો ખાલી જગ્યા હશે તોજ લેવામાં આવશે

૩૦ વિદ્યાર્થીઓ માટે દિંદો ઢગની સગવડવાળું જગ્યાલય છે. ખાધાખોરાકીનો ખર્ચ રૂ. ૧૦ થી ૧૨ આવે છે.

અબ્દુલાસકમ પુરે ધર્મ પરીક્ષા લેવામાં આવે છે અને જેઓ પાસ થાય છે, તેઓને પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે દરેક વર્ગના પહેલા ચાર વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૫૦, ૪૦, ૩૦ અને ૨૦ના રોકડ ઇનામો આપવામાં આવે છે.

બાગકામની તઅલીમ

ખડકી આગળ ગણેશ ખીલુ કુ એક
'રેપેરીમેન્ટરેશન ખાતે સવાવનામા આવતા
બાગકામના અવધાસકામની શરૂઆત હુન
મહિનાની ૧ ની તારીખથી થઈ માર્ચ ૧૧ થી
તારીખે ખતમ થાય કે સામાન્યતઃ હુન
મહિનાની ૧૫ થી તારીખ સુધી આ વર્ગનો
લાભ લેવા ઇચ્છનારને દાખલ કરી શકાય છે.

અહીં હોડ વાવવા નર્સરી અને બાગની
વ્યવસ્થા કરી હોડને તુકસાન પડેલાડના
જાગ્યા અને રોગોની અગ્રાધન કરી કચળી
જાગ્યાથી તથા મુગળા જેવી વગેરે જના
વવા અને મુગોબન માટે બાગકામ બતકા
મરના તથા મઘમાખેના ઉઠેર તથા બધ
બાધવા તથા ખીનને સપાટ બનાવવા રિફે
પણ સામાન્ય પ્રકારની તઅલીમ આપવામા
આવે છે.

મુખ્ય પ્રાન અને રડાના રાજ્યના
વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી કંઈ પણ શી જેવામા
આવતી નથી બીજા પ્રાના અને રાજ્યનાથી
આવના વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી મહિને ૩ ૫
શી તરીકે લેવામા આવશે.

શિષ્યવૃત્તિઓ-બાયક અને ગરીબ બેદુત
વિદ્યાર્થીઓને, જુનું મર્યાદિત સખ્યામા મહિને
૩ ૧૦ જેણે શિષ્યવૃત્તિઓ અપવામા આવે
કે વધુમા મળી તે તઅલીમ માટે પણ આ
અવધાસકામ હોઈ તેના વિદ્યાર્થીઓ માટે
મહિને ૩ ૧૫ની બે શિષ્યવૃત્તિઓ રાખવામા
આવી છે.

બીજી ના મહાનમા ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને
મફત રાખવામા આવે છે બાધ ખર્ચ મહિને
૩ ૧૦ થી ૧૨ થાય છે.

સરની શરૂઆતમા વિદ્યાર્થીઓને ૩ ૫
ડિપોઝીટ તરીકે સુપરિટેન્ડન્ટ એક માર્ક સ
આગળ મુકવા પડશે અવધાસકામ પુરો થતા
આ ડિપોઝીટ પાછી કરામ આવશે.

અને-હવે પછી

ક્રમરના હવે પછીના અકોમા આપવા
માટેના ખાસ હુન-નેખાની એક ટુક વારી
આ રહી.

(૧) અગ્રામરીન પુત્ર બનાવ (૨)
કલી નુરે ઉલોગ (-) ફિફ્ટલ દ
બનાવ વિરો (૪) કોકમ ઝાડુ વાવેતર
(૫) કેમિયમનો રોગ હુનરી મહિની
(૬) છાપખાતુ ધધાની સમજૂતી (૭)
તાજાનો રોગ હુનરી વિગતો (૮) દક્તરી
લાહીઓ ડ્રગબધ પ્રોગેજો (૯) રોડા
બનાવવા સખધી (૧૦) નકલી બન બનાવડ
(૧૧) નિખવનો રોગ હુનરી વિગતો (૧૨)
નિથેન નામ-પાળીયા બનાવવા નિ (૧૩)
પતંગના ડગ બનાવમે ઉલોગ (૧૪)
પેથા વાવેતર વિરો (૧૫) પાયક દવાઓ
એ ગીઓ છુકાઓ વ બનાવરી (૧૬) પુરત-
બધમણી નકારત હુનર (૧૭) હાવર સી
બનાવ (૧૮) માટેમશન કિસા નકરી માખબ
બનાવ વેપાર (૧૯) રાઇ રાવેતર ઉલોગ (૨૦)
લાખ ઉલોગ (૨૧) વનમખિ-જાગ પ્રાર્થ
નિઓનો ધધો (૨૨) સુરાખારનો તોજાન બા
જુ (૨૩) મોસ પ્રકાર પ્રકારના સોલ બનાવવા
(૨૪) હાથીનાતી કારીગરી કળા સખધી

આપ બાજે 'ક્રમર'ના શાલક યદ,
આ તેખા લાભ મેગવ

ક્રમરનો ૧૧૬ મો અંક

(ફટલાક સખ્ય લખો)

ગુકોસ-પ્રવાદી ગુકોસની બનાવ
લોખાન-ને ૫૫૮૬ થા અને વેપાર વિરો
નાગરવેવ ધાન રોપણી
રસાયણીક આતરો-ખાસ પ્રોગેજો
સાદર બનાવવાની રીત
એસેટિક એસિડ-બનાવ તે માદિની
મેસેનિથ-કેમોનમાથી એમેનિથા બનાવ
બાયોકામ દનાઓ-તેની બનાવ અને
ઉપયોગ અને બીજુ ધણ ધણ

દિલરોઝ [જી.સી.સી.]

રેડીમાન્ડ-Islem Bros પ્રા.લિમિટેડ ૪૦૬

આજાદ

હોઝિયરી

ફેક પ્રમાણના આ એક પ્રદેશમાં થતા
ગુમરાઓ નાના મોટા ઝખ્ખો, ખરજી
દનાજ, ગણપાડુ નાસુર, ભગદર કદમાજ
ગમોતી, હરમ, મસા, પેંગ વગેરે પર એક
અંગીજી કામ આપે કે દ્વાડમાપ વિના
રામોને મગડી, ગરીર પર તેનું ચિહ્ન મુદ્રા
રેરા દેતી નથી ફેક વગમા એક બાદની
હુર ગાખીજ નેહએ ધામથી નીનગતુ
નાની તરત બધા ગમામા અન્ય છે

કીમત નાની બાલ્લીનો એક રૂપિયા
મોની બાલ્લીના જે રૂપિયા
(પેરીંગ પોસ્ટલ લુકુ)

મુખર્જી કદમામા મોન એન્ટ—
ગાદી અપહુલકુદુસા અપહુલ-હેમાન
૧. માડુર દાનર પારો-અપહુલકુદુસા

[મુખર્જી મહિ ૧૬ માર્ચ ૧૯૩૬
રીન એન્ટી પામે મગી હિલ્લા
રહેમાનબાઈ કુમો મગી]

“મુનાદી”નું બોલતું અઠવાલિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ અખબાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ પામો

ખરી ગીતે દાઉ છે;

એ કામી

જોડી ગીતે દાનતું નથી.

એ આપને—

ખનાયોધી આખખ કહે છે;

ઓ આગેવાન

ખનાયગીધી ખમગદા ખનાયે છે.

એની અનેક કવમી લડતા પશ્ચિમકાન્ડ નીવડી છે

છ વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુઆવિદ્ હથાગ હેરા પાડ્યા છે

અમા મનદર નજીવીની દાખ, હેનો મ એનો મ મગુ મદો બામદા માટે મોનુ ખમ
પાનુ, દાહી તત્તવીમ માટે એનો દાખા પેર, એની તત્તવીમાજી વિચરપ ગીમઓ,
અના નર દરેત અમનેજો અ એની દેખીક મુમગીખનો છે

નમુનો મદત મનાયો.
માદક બનેા

• લરામ
મરજ-ચાં ટપીઆ
ખર્ગા-પાય ટપાઆ
પરેગ-છ ટપીઆ

રમાપ
ભાગા તાવાખ ગેડ,
સુ ર ત.

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો 'વાંચી જુઓ અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબદ્ધ નીચે
જણાવેલા સરનામૈથી મેળવો.

- યુનાની ને વૈદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીબુટીઓ
- ચાટણુ જોવા કે—છતરીફલ, જવારિશ, ખમીરહ, યાકૃતી વિગેરે.
- પાક (ફલવો),
- ગોળી
- ચુર્ણ,
- અક,
- મુરમા,
- દંતમંજન
- તેલ,
- કેસર,
- જરાસ દધર,
- મલમ
- આખા ને છુટલા ઝૂવેરાન,
- સોના ચાંદીના વસ્ત્ર,
- દરેક જાતના ઉકાળાના પડીકા
- ટિકડી,
- મુરખા,
- શરબત,
- ભરમ
- અતર,
- માણ,
- ફરેરી,
- અગર,
- લોશન,
- સિલાણત,
- અંબર,
- મોખ્યાબ, વગેરે
- રંગદાર મહેંદી

મળવાનું ઠેકાણું—દવાખાના મુદને સિહત.

રાનીતાલાબ, સુરત.

વર્ષ દશમું

માસ આઠમો

અંક ૧૧૬ મો

ક મ ર

ઓગસ્ટ ૧૯૪૦

— સ્વાસ્થ્ય —

હિન્દ રૂપિયા ત્રણ

બર્મા રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : સિનિંગ ૭

ચિત્રો

દળનાર યત્ર	રૂપાટ્ટ
ફિલ્ટર યત્ર	૩૦૯
વર્ક-યંત્ર	૩૦૮
સાણુની ફેમ	૩૦૮
સોઝરીઓ બનાવનાર	
યંત્ર	૩૦૧

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

પોક્કા વોટર	૩૦૧
ગિનસરીન	૨૯૪
નાગરમેલના પાન	૨૯૭
મરીંગો	

ક કમાળાની યેષ	૩૧૩
શાળા સાદીની બુધા	૩૧૩
ફેમગેઓ માથે	૨૧૩
ફેસીન સોરસ	૩૧૩
કોલેરાની ગોળાઓ	૩૧૩
ચાદના રાધ ફૂર કરવા	૩૧૩
જસતનો મલમ	૩૧૩
હુવાબની ગોળાઓ	૩૧૩

વાકતવી દવા	૩૧૩	ગસામથિક ખાતરો	
તાવની દવા	૩૧૪	કપાસ-ખાતર	૩૧૨
રાજાનો લપાથ	૩૧૪	ધાસ-ખાતર	૩૧૨
રાજાનો મલમ	૩૧૪	જવ-ખાતર	૩૧૨
દ તમ જન	૩૧૪	ત લાકુ-ખાતર	૩૧૨
નકલી મીણુ	૩૧૪	નાગી-ખાતર	૩૧૭
નકલી જીરો	૩૧૪	ફળજાડ-ખાતર	૩૧૨
પેરનેા ઇલાજ	૩૧૪	ફૂલજાડ નીતર	૩૧૭
ફાસ્ટેન પેનની સાલી	૩૧૪	બયારા-ખાતર	૩૧૨
ખુટ-પારમિશ	૩૧૪	મકાઈ-ખાતર	૩૧૨
મરુજર યાતર	૩૧૪	લોન-ખાતર	૩૧૭
મેડેરીઆની દવા	૩૧૪	સામાન્ય ખાતરો	૩૧૧
ચાદનાની દવા	૩૧૪		
રમર-સ્ક્રિમિન્ટ	૩૧૪		
શરૂપવેરી ટબ્લેટ	૩૧૪		
સુમિટ્રિન ગોર્ડેલ			

૨૧૨૭ કસ્ટુ	૩૧૪	અવંત આદિરાત	૩૨૧
લોદીની ફિલાયનો ઇલાજ	૩૧૪	તોરવેત અને ટીમરડીંગ	
પ્રવારી ગુમેસ	૩૧૮	સર દેની કીરગમ	૩૧૭
પોનેડ અને ગિલિ		સોનર્થ તોરવેલ	૩૧૮
પન્ટાઇન			

પદ્ધિ ગિલિ-રાધન	૨૯૩		
પ્રવાદી	૨૯૨		
પેમિડ	૨૯૧		
માઉથ વોશ (Mouth Washes)	૨૯૯		

પરચુરણ

અભિપ્રાય	૩૨૨
પ્રજ્ઞપરો	૩૨૪
મરવા ઉછેરનું વિદ્યાણ	૩૧૬

શ્રી ૨૬૬

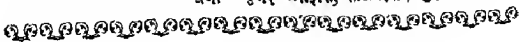
વેપારની યાચી

ધર્માની મહીથી ગભરાવા બાદ બંનેને મળે આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે ધર બેઠા, બીજા ધધાની રોમાંચ કે તપકરી હોવા છતાં, નામની પદર પચ્ચીસ રૂપિયાની પુણ્ય વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આયુષ્ય કેમ વધાવી એની વિચિત્રતા માટેની આ પુસ્તકમાં અષાઠ છે. તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૧ દુન્યવેદોની ધ્યુ સપાળું વિગત એમાં સરળ અને સારી ભાષામાં જણાવેલી હોઈ, પુસ્તક ધણુજ ઉપયોગી છે

અનુક્રમિકા-૧-આખમાં નાખવાનું પાણી. ૨-કાનમાં થવા દઈ મટાડનાર દવા ૩-કોઈક કિમ ૪-કોઈક દોડર ૫-આસી મટાડનાર દવા ૬-સુલકારક છીંકારી ૭-ચામડી માટેના પાવડર ૮-નામડીના રોગો દુર કરનાર મયમ ૯-મડાપણુ દુર કરનાર સાડું ૧૦-જીવાળ લાવનાર પાવડર ૧૧-તાવ મટાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દેરક ગાતના દઈ દુર કરનાર ચમકારીક દવા ૧૪-દાતના દઈ મટાડનાર દવા ૧૫-દાહી બોડવા માટે લગાડવાનું કિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા ૧૭-આટણુ માટે મયમ ૧૮ પેન બાથ ૧૯-ખીચ મટાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાથી દુર્ગંધ દુર કરનાર દવા ૨૧-લવેન્ડરનું પાણી ૨૨-લેમોનેડ પાવડર ૨૩-લોહી સુંધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ બોળવા માટે પાવડર ૨૫-વાળ ઉગાડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭ વાળ કાળા કરનાર કવકુ ૨૮-સોંપુ પાવડર ૨૯ વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ લાઈમ્બચુસ અને વિચરીત ૩૧-શીતળા માટેની દવા ૩૨-Bath Powder ૩૩-સપીવા મટાડનાર દવા ૩૪ કાયોલિક સાણુ ૩૫ તાકાતની ગોળીઓ ૩૬-સુગંધીદાર પોમેડ ૩૭-સુગંધીદાર સાણુ ૩૮-બલેટીક પાવડર ૩૯ ને ૪૦-કાળી ને બાઈન છુટ કિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩, -મણુ, રોની લાવ ને કાઢન છુટ પોલિસ ૪૪-રેટલ પોલિસ ૪૫ એક વર્ષ સુધી બનઈ નહિ એવી લાટી ૪૬-અધારના અજકે એવી સાહી ૪૭ કપડાને પોંદરમુક બનાવનાર દવા ૪૮-કપડા પર લખવા માટેની સાહી ૪૯ કોપલ વારનિસ ૫૦ કોલસાનું બળતણ બોણુ બને એવી દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના ટુટેલા વાસણુ બેડનાર મિશ્રણ ૫૨-ચમકારીક પાવડર ૫૩ ચમકારીક પ્રવાહી ૫૪ ચાગીનુ ચિટ કરનાર પાવડર ૫૫, ૫૬-વાણ લખાણુ માટેની સાહી ૫૭-બુબ સરતો સાણુ (એક આનાથી પણ બોહાને એક રતવ) ૫૮-ચીજ ગાતનું કણુ છુટ પોલિસ ૫૯-પ્રવાહી સરસ ૬૦-મૈસવાલાઓ માટે ચમકારીક પ્રવાહી ૬૧-ફરિશ્ચર પોલિસ ૬૨-ફાઈન્ટેન પેન માટેની જી સાહી ૬૩-મશિનમાં પુરવાનું તેલ ૬૪ માળીએનો નાસ કરનાર કાગળ ૬૫-રેખર રટ્ટમની જી સાહી ૬૬-મશિનમાં પુરવાનું તેલ ૬૭ કાપીએનો નાસ કરનાર કાગળ ૬૮-રેખર રટ્ટમની જી સાહી ૬૯-સાહીથી લખેલ લખાણુ જુઝાવનાર દવા ૭૦, ૭૧, ૭૨-કાળી, બ્લુ ને લાલ સાહી ૭૩-ધરગધુ સાણુ ૭૪, ૭૫, ૭૬, ૭૭ હેડટાચાફની લાલ, લીલી, જી અને વાયોલેટ સાહી ૭૮-કપુરની સુગંધીદાર ટિક્કીઓ ૭૯-કાઈના લેબલ ૮૦ ખરેખર ચિત્રના પોરેટ કાર્ડ ૮૧ છુટા નાની સુગંધીદાર ટિક્કીઓ ૮૨-ચમકારિક રસીદો ૮૩ ચમેલીની સુગંધીદાર ટિક્કીઓ ૮૪ નાનુદ રમાલ ૮૫ મટાડનાર બીયા ૮૬, ૮૭, ૮૮, ૮૯-જીવોડીંગ કાળા, જી, લાવ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૯૦-તેપાર રથપના સિડકાઓ ૯૧-ચતરબી રલેટ ૯૨-ફેસી પચ્ચવદાર બેસ ૯૩, ૯૪-પુઠાનર મુળધર અને પત્રબ ૯૫ કાળા કાર્બન પેપર (નવી ગાતના) ૯૬-રેખના પત્રકા ૯૭ રેખર રટ્ટમની બનાવે ૯૮-રેતીના કાગળ ૯૯ રેસમી રમાલ ૧૦૦ છબી ૧૦૧ લાઈટ ૧૦૨-ફેસી સાદન બોર્ડ ૧૦૩-ગ્રામ અવસરના તેપાર કાર્ડ ૧૦૪-નિત્રા પોરેટ કાર્ડ ૧૦૫ ચિત્રચુટ મુળધર ૧૦૬ ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦-કાળી, ફેચ જી ને લાલ લાખ ૧૧૧-સુનસાઈ રમાલ ૧૨ છબી ૧૨૨-લેડટાચાફ અર્થાત હુપીકેટર

૧૦૦ પાના ઇ આઈ પેપર ઉગા કરે ક્રીમત માત્ર અઢી રૂપિયા પોરેટલ બે આના જુદા, (પરદેશ માટેજ સહિત શિલિંગ સાડા ર)

છબો-ફેમર ઓડીસ, સોદાગરવાડ, મુરત.

પોમેડ અને પ્રિલિયનટાઈન

આ બેઉ પદાર્થો પલ્ક વાળ-નેવ પેટે વાળની ખુનસુરતી વધારવા માટેજ વપરાય છે. રુણને અંગે એમા ખાસ નોંધવાપાત્ર તત્વ કથા નથી. પોમેડ ઘણી દુનકી ભારી ઝીનના બને છે.

૧

પોમેડ

(૧) સફેદ પેટ્રોલિયમ જેની ૧૨ કીલો બળદની ચરખી ૨૦ કીલા, અમેરિકન ચરખી ૩૨ કીલો, ઓઇન મીરમેન (૨મ વિનાયુ) ૧૨૦ ગ્રામ, ઓઇન નિયોમે ૧૬૨ ગ્રામ, ઓઇન સિટ્રોનેલા ૮૦ ગ્રામ.

પ્રથમની ત્રણે વસ્તુઓત પીગળાવી લઇ, તેમા મુગધી મેળવેા સારા પ્રકારતુ પોમેડ બનાવવું હોય તો પ્રથમ ચરખીને ચોડક પાણી અને નમક સાથે ઘુમે ચઢાવી, ખુન ઉકાળી પછી પાણી છુટુ કરી, એસિડ બેન્ઝોઇક અને એસિડ બોરીકના મિશ્રણની ઝેક કપડાની પોટલી બનાવી ચરખીમા નાખી, ૨૪ કલાક લગી રહેવા દેા. એથી ચરખી ખોરી દુનાની ખામી જતી રહેશે પછી ચરખીને ઉકાળી, ૨૫૨૭ થતા વાપરે.

(૨) અમેરિકન ચરખી ૧૫ કીલો, ગાય બળદની ચરખી ૭ કીલો પેટ્રોલિયમ જેની ૩ કીલો ઓઇન જિરેનિયમ ૧૨૩ ગ્રામ, ઓઇન કલવજ ૨૦ ગ્રામ ઓઇન બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇન કાસિયા (ચાઇનીઝ) ૫ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઇ મરક પોડ (નિવતુ) ૩ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઇ બેન્ઝોઇન (નિવતુ) ૧૦ ગ્રામ.

(૩) સફેદ પેટ્રોલિયમ જેની ૧૨ કીલો, ગાય બળ ની ચરખી ૨૦ કીલો, અમેરિકન ચરખી ૩૨ કીલો ઓઇન પામરોઝા ૬૦

ગ્રામ, ઓઇન કલવજ ૮૦ ગ્રામ, પીલો ડુંગળેમ્બતા પ્રમાણમા.

(૪) ઝનતુનતુ તેન ૮ ઔસ, ચરખી ૪ ઔસ ગાય બળ ની ચરખી ૮ ઔસ ઓઇન કલવજ ૬૦ ટીપા, ઓઇન નેરોલી ૨૦ ટીપા, ઓઇન લવેન્ડર ૧૦ ટીપા, ઓઇન બર્ગેમોટ ૮૦ ટીપા એસેન્સ મરક ૫૦ ટીપા.

(૫) તાઝી ચરખી ૨૫૦ ભાગ, સફેદ મીણુ ૨૫ ભાગ, પેટ્રોલિયમ જેની ૨૦ ભાગ, ઓઇન બર્ગેમોટ ૧૫ ભાગ, ઓઇન લવેન્ડર ૩ ભાગ, ઓઇન જિરેનિયમ ૨ ભાગ, ઓઇન લેમન ૨ ભાગ.

(૬) ચરખી ૪ કીલો, ગાય બળદની ચરખી ૧ કીલો, ઓઇન રોઝ ૫ ગ્રામ, ઓઇન જિરેનિયમ ૭ ગ્રામ, ઓઇન બર્ગેમોટ ૧૦ ગ્રામ, ઇન્ડિયન ઓઇ મરક ૫ ગ્રામ, લાલ રંગ ૬૫ ગ્રામ.

(૭) ટેગિન (Taguin) ૮ ઔસ, લિક્વિડ પેરેફિન ૨૦ ઔસ, મોયા બીન ઓઇન ૨ ઔસ, અર્ક-પાણી ૭૦ ઔસ, મનપસદ મુગધી ૫૫ પૂરતી.

પ્રથમ ટેગિન, પેરેફિન અને તેલને વોટર બાય પર પીગળાવી, પછી તેમા ગરમ કરેલુ અર્ક-પાણી રેડી ખૂન મિશ્ર કરેા એકરસ થઇ જતા વોટર બાય પરથી ઉતરી લઇ, સુગધી મેળવેા.

(૮) સ્પરમેસિટિ ૨ ઔસ, એર ડિયુ તેલ ૪ ઔસ અનકોહન ૪ ઔસ, ઓઇન બર્ગેમોટ ૧ ગ્રામ, ઓઇન નેરોલી ૩૦ ટીપા, ઓઇન કલવજ ૧૦ ટીપા.

અનકોહનમા સુગધી તેલો ઉમેરી, પછી સ્પરમેસિટિને વોટર બાય પર પીગળાવી, તેમા એર ડિયુ તેન અને અનકોહન મેળવી, ઉતારીને દહાવ્યા વિનાજ શીતીઓ ભરી લેા.

(૬) રપરમેસિટિ ૧ ઓસ પેટ્રાવિયમ ૪ ઓસ, એરડિયુ તેલ ૪ ઓસ, ઓઇલ કાસિયા ૩૦ દીપા, ઓઇલ કલવજ ૧૦ દીપા, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧ ડ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૧૦) પિનોકાર્પિન ૧૦ દામટ્રોકવોરેટ ૧૦ ગ્રેન, બાલસમ પેરે ૩૦ ગ્રેન, પ્રિસિપિટ્ટેડ સલ્ફર ૧ ડ્રામ, બેન્ઝોઇડ સાડ ૧ ઓસ

પિનોકાર્પિનને થોડાક દીપા પાણીમાં ઓગળાવી, પછી બધાને ખરલમાં નાખી, એકત્ર કરે.

(૧૧) એરડિયુ તેલ ૮ તોલા, પેટ્રાવિયમ જેની ૨ તોલા, પીથુ મીથુ ૧૩ તોલા, ઓઇલ બર્ગેમોટ અપ પુરતા

મીથુ અને પેટ્રાવિયમ જેનીને ઘોટર બાથ પર પીગળાવી, તેમાં એરડિયુ તેલ મેગી, પછી સુગધી ઉમેરે.

(૧૨) રપર કાપરેલ તેલ ૮ ઓસ, સફેદ મીથુ રફ ઓસ ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૫ દીપા, ઓઇલ હિના ૬ દીપા, અનાવનાને ૨૮ અપ પુરતા પ્રમાણમાં

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૧૩) સફેદ મીથુ ૫ તોલા, રપર કાપરેલ તેલ ૩૦ તોલા, ઓઇલ રોઝ જિરે નિલમ ૫ દીપા દી કચર કાર્માઈન અપ પુરતા પ્રમાણમાં

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૧૪) એરડિયુ તેલ ૮ ઓસ સફેદ મીથુ ૩ ઓસ, ઓઇલ રોઝ ૫ દીપા, દી કચર ઓસ અપ પુરતા પ્રમાણમાં

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૧૫) એનહાપોરસ લાનોરિન ૨ ઓસ, પેટ્રાવિયમ જેની ૧૧ ડ્રામ, સિરેસાઇન (Ceresine) ૭૫ ગ્રેન, અર્ડ-પાણી ૧ ઓસ

પ્રથમની ત્રણે ચીજોને ઘોટર બાથ પર પીગળાવી, એકત્ર કરી, પછી પાણી મેગવે.

(૧૬) એરડિયુ તેલ ૮ ઓસ સફેદ મીથુ ૩ ઓસ, ઓઇલ પોલિનેસ ૫ દીપા, ઓઇલ રોઝ ૨ દીપા, દી કચર ઓસ અપ પુરતા

બનાવવાની રીત પ્રમાણે અપ ૧૪ મુજબ

(૧૭) કાપરેલ તેલ ૨૦ રતન, બેન્ઝોઇન ૧ રતન, કારબુના વેકસ ૧ રતન, સિરેસાઇન ૧ રતલ, લિકરિડ પેરેશીન ૫ રતલ, મનપસદ સુગધીઓ અપ પુરતા

કાપરેલ તેલમાં બેન્ઝોઇન નાખી, બે કલાક લગી ઘોટર બાથ પર રાખી પછી ગાળી લઇ, અગળથી પીગળાવી રાખેન જીંજી મીથુવાળી મેગવણીમાં રડીને મિશ્ર કરે અને સૌથી છેવટે સુગધીઓ ઉમેરે.

(૧૮) બામમતુ તેલ ૪૦૦ ગ્રામ, બેન્ઝોઇડ સાડ ૫૫૦ ગ્રામ વ્હાઇટ વેકસ ૫૦ ગ્રામ, કાર્માઈન ૫ ગ્રામ, મેથિલ એસિટોરોહિનોન ૨૦ દીપા, બેન્ઝોઇડિહાઇડ ૧૦ દીપા, બાલસમ પેરે ૭૦ દીપા

પ્રથમ બામમતુ તેલ, અરની તથા મીથુ ઘોટર બાથ પર પીગળાવી, કપડામાંથી ગાળી લઇ, પછી તેમાં બાકીની ચીજો ઉમેરે.

૨

પ્રવાહી ક્ષિતિયન્ટાઇન

ક્ષિતિયન્ટાઇન બે પ્રકારના બને છે પ્રવાહી અને ઘટ

(૧) એરડિયુ તેલ ૬ તોલા કિલસરીન ૬ તોલા, અનહાઇલ ૨૦૦ તોલા, બેન્ઝોઇન ૨ તોલા, ઓઇલ રોઝ થોડાક દીપા

(૨) એરડિયુ તેલ ૨ ઓસ રેન્ડીકાઇડ સિપરિટ ૮ ઓસ, ઓઇલ મેરોલી ૫ દીપા, ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ૧૦ દીપા, ઓઇલ વર્ગેના ૫ દીપા, ઓઇલ લેમન ૧/૨ ડ્રામ

(૩) અનુવનનું તેન ૪ ઓસ, વિસરીન ૩ ઓસ, અનકોદન ૩ ઓસ, ઓછન નેરોલી ૨૦ મીપા, ઓછન વર્ગેના ૫ મીપા, ઓછન લેમ ૫૦ મીપા, ઓછન રોઝ જિરેનિયમ ૫ મીપા

(૪) નામ્બ વ્હાલ્મ મિનરન ઓછન ૭૩૬ તોના મીપી બદામનુ તે ૧૫ તોના ઓરડિયુ તેન ૩ તોના પેરાલનગોક્સિમે-ઓછા ઓસિડ ૧૩ તોના, અનકોદન ૫ તોના, માપમદ મુગ રી ૧ તોનો

પ્રથમ અનકોદનગા મુગની ઓ પેન હાગોક્સિમે-ઓછા ઓસિડ એ ગળાપી, ૫૪ી તેમા મદામનુ તેન મેગવો હવે ખનિજ તેન અને ઓરડિયુ તેન જુદા વાસણમા મેગરી, ૫૪ી તેનો ૭૫ની મેગનણીગા ઉમેરી, નપુ મદામ લગી કરના હઇ, ગાગી લે

(૫) નિકમિડ પેરેફિન ૬૦૦ ગ્રામ, અન કોદન ૪૦૦ ગ્રામ, એક્સટ્રેક્ટ ઓફ હેનિયોટ્રોપ ૫૦ ગ્રામ, એમોગ્લોસ રેનિયેટ્રે પિન ૧ ગ્રામ, વેલિનિન કિરુસ ૧ ગ્રામ

(૬) ગિનસરીન ૪૦ ગ્રામ અનકોદન ૪૦ ગ્રામ, પાણી ૧૬ ભાગ, મનપસદ મુગની ૧ ભાગ

(૭) ઓરડિયુ તેન ૨ ગ્રામ બદામનુ તેન ૪ ઓસ, મનપસદ મુગની ૧૫ મીપા, અનકોદન ૧૩ ઓસ

(૮) ઓરડિયુ તેન ૧ કીનો, અનકોદન (૯૦%) ૧ ગ્રામ, ગોદન વનાન્ગ વનાન્ગ ૫ ગ્રામ, નિનાનોવ ૧૦ ગ્રામ, ટર્ચિનિયોન ૧ ગ્રામ, ઇલકયુઝદ એફ ગમ મે-ઓછા ૩૫ ગ્રામ

બધાને મેગરીને ખૂબ મિશ કરો

(૯) ઓરડિયુ તેન ૧ કીનો અનકોદન (૯૦%) ૧ ગ્રામ, ઓછન રોઝ (ગાનગી) ૨ ગ્રામ, ઓછન જિરેનિયમ ૫ ગ્રામ, જિરેનિયોન ૫ ગ્રામ

(૧૦) ગિનસરીન ૧૦ ભાગ, અનકોદન ૧૦૦ ગ્રામ, ગુનાનગ ૧૦૦ ભાગ

(૧૧) ઓરડિયુ તેન ૬ ભાગ, ગિનસરીન ૬ ભાગ, એસિડ બે-ઓછા ૨ ભાગ, અનકોદન ૨૦૦ ભાગ, મુગની નેઇએ તે નેઇએ તેવા પ્રમાણમા

૩

ઘટ્ટ ધિલિયન્ટાઇન

(૧) અનુવનનું તેન ૧ કીનો, સ્પરમેસિટિ ૩૦૦ ગ્રામ, ઓછન બર્ગેમોટ ૨૫ ગ્રામ, ઓછન કનર ૨૬ ગ્રામ, ઓછન જિરેનિયમ ૧૦ ગ્રામ.

(૨) સ્પરમેસિટિ ૨૫૦ ગ્રામ, બદામનુ તેન ૧૨૫૦ ગ્રામ, ઓછન લેમન ૧૦૦ ગ્રામ બદામનુ તેન અને સ્પરમેસિટિને મેગરી તેમા ઓછન લેમન ગાળી, સહજ ગરમ કરી ફારી લે

(૩) સ્કેફ મીણુ ૬૦ ભાગ, ઓરડિયુ તેન ૧૦ ભાગ એસેન્સ ટ્રીપન રોઝ ૩૦ ભાગ અનકોદન (૯૩%) ૬૦ ભાગ, ગુનાનગ ૭૦ ભાગ

(૪) લાનોનિન ૧ કીનો, નિકમિડ ૦.૫૪૬ પેરેશીન ૩ કીનો સ્કેફ સિરેસાઇન ૫૦૦ ગ્રામ, ઓછન જિરેનિયમ ૧૦૦ ગ્રામ, ઓછન રોઝ (ગાનગી) ૪૦ ગ્રામ, વેલીનોન ૩ ગ્રામ

(૫) ઓરડિયુ તેન ૪ ઓસ, પ્રિથેડ નાડ ૨ ઓસ, વ્હાલ્મ વેક્સ ૨ ગ્રામ, ઓછન બર્ગેમોટ ૨ ગ્રામ, ઓછન લવેન્ડર ૨૦ મીપા

(૬) ચરગી ૪૦ તોના, મીણુ ૪૦ તોના, તનનુ તેન ૪૦ તોના ઓરડિયુ તેન ૨૧ તોના, ટ્રાગાકાન્થ ગુદર ૨૦ તોના

પ્રથમ ચરગી, મીણુ અને તનના તેમને ટ્રાન્સ બાથ પર એકત કરી ૫૪ી તેમા બાકીની ચીજો મેગવો

(૭) એક્સટ્રેક્ટ પેરેફિન ૯૨૩ તોના, નાડ ૧૨૬ તોના, મુગની ૩ તોના

(અનુસધાન પૃષ્ઠ ૨૮૮ પર)

[૧]

૧૭૭૬માં ગિલસરીનગી શોધ થઇ એનું માન મળે છે એક રૂઝીડીશ રસાયણ શાસ્ત્રી રહીસેને.

એ પછીના પચાસ વર્ષ ગિલસરીનના ઉદ્યોગના ધનિદાસમાં પ્રગતિમય લગી અગ્રય એમ નથી તે વેળા ગિલસરીનો ઉદ્યોગ માત્ર થોડાક જ ઉદ્યોગમાં થયો તેની બનાવ પણ્ય એટલેજ અગ્રે કેવળ નાના પાયા પર અને જૂદી શોધો રીતિરે થતીજ હતી પરંતુ તે પછી વારંવાર આગ શીસગી સહી. હેઠના અર્ધા ભાગમાં ગિલસરીનનો ઉપયોગ ઝડપભેર વધવા લાગ્યો બનાવટની પદ્ધતિયો પણ્ય નવી નવી શોધાવા લાગી અને આજે ગિલસરીન જોહામાં જોહી પામ્ય છે જુદી જુદી રીતો અનુસાર બનાવાય છે હવે તેનો મુખ્ય ઉદ્યોગ દવાકામમાં થવા ઉપરાંત હાડગોગો બનાવવામાં કપડા રંગના-ઝાખાયા આમકાની બનાવટમાં યત્રમાં નાખવાના તેન

(અવસથાન પાનુ ૨૯૩૮)

(૮) સેક્ટ ૧ મીલુ ૫ ભાગ ૨૫૨મેસિગી ૫ ભાગ ફિટઅરિક એસિડ ૧૦ ભાગ લાઇમ મિનરલ એસિડ ૮૦ ભાગ મનપસદ સુગંધી ૧ ભાગ

પ્રથમ એક વાસણમાં બધા પ્રકારના મીલુઓ ચરગીઓ નાખી વોટર બાય પર મુકી પીગાળાવી ઓ એ વરમિયાળીના વાસણમાં બધે તેવ નાખી તોય ગરમ કરી નો પછી એ બેઉને મેગની સહજ હકુ પડે સુગંધીગો ઉમેરો.

(૯) વ્હાલ્ટ મિનરલ એસિડ ૬૭ તોલા પેટ્રોનિયમ ૨૨ તોલા સિલેસાઇન ૧૦ તોલા મનપસદ સુગંધી ૧ તોલા

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

તરીકે અને માટની કાળમાં અને ખીન ઉદ્યોગમાં થાય છે વળી ગેસ મિશ્રણમાં ગિલસરીન ઓ પાણીનું મિશ્રણ બનાવી જારવામાં આવે છે

હિન્દમાં દર માસે લગભગ ૨૫૦ ટન ગિલસરીન વપરાય છે જેમાંથી લગભગ ૨૫ ટન નો માત્ર મુખ્યત્વે ખજારમાંજ વેચાય છે આટલી બહોળી અપત છતાં હિન્દમાં ગ્રાંદાન લગી એકે તાલુકા યા મહેાડું કારખાનું ગિલસરીન બનાવવા માટે ન હતું, એ ખરેખર અત્યંત દિલગીરીની વાત હતી ખાસ કરીને જ્યારે તે બનાવવાના મુખ્ય પદાર્થો જેમના વનરપતિ તેનો હિન્દમાં પુરુષ પ્રમાણમાં માય છે એનો વિચાર કરાય છે ત્યારે તો આપણા ઉદ્યોગપતિઓની આગી બેષરવાઇ માટે લાગી આવ્યા વિના રહેતું જ નથી આજે જ્યારે દુરપ ખુનખાર લડાઇના વખતમાં ફસાઇ પડ્યું છે, ત્યારે ગિલસરીનના જાવ કુને સુસ્કે વધી રહ્યા છે તે બોલા દશ હમણાજ નંતા મિને ગિલસરીન બનાવવાની શરૂઆત કરી છે જા એ પ્રવાસ હિન્દની બહુ મો અપતો લદામાં નેના કાશી નથી કાશી કોઇને સુએ તો તે ધોષન જ નકામો વધી વળા સાચુના વધારાના દ્રવમાંથી કેટલુંય ગિલસરીન કેમગોગી ને સકાય ? પરદેશમાં એના વધારાના દ્રવ માટે થોડાક મધ્યસ્થ કારખાના છે જેઓ સાચુના કારખાનામાંથી વધતો દ્રવ ખરીદી તેમાંથી ગિલસરીન બનાવે છે કારણ કે દરકોષ સાચુના કારખાનાને ગિલસરીન જુદું પાવના મેટની કામતી અસિદારી વસાવરી ઓ એ કામ વેરારી ધોરણે કરતું પોતાનું નથી એટલે અહિંના કારખાના જેમ એ દ્રવ ફેડી દે છે નમ ત્યા ફેડી ન હેતા ગિલસરીના મધ્યસ્થ કારખાનાને વેચી દે છે

વર્ષો અગાઉ ગિનસરીનનું એક કારખાનું બીલીમોરામાં શરૂ થયું હતું પરંતુ એક યા બીજા કારણે તે આજે ચાલુ નથી એટલે આજે તે તાતાના એક પેટા-સાહસ મિત્ર બીજું સ્વનન કારખાનું અસ્તિત્વમાં નથી જો કે ઘણા સાહસિક દનનતમંદ દિગ્ગત કરે તે પાસે વાળ રૂપિયાની પુછ રોકી એક સફળ કારખાનું ખોલી સકે છે આ જોઈ પુછમાં નાનું કારખાનું શરૂ કરી સકે છે અથવા ઘણા બાધ કેશિસ કરે તે એક નાની સરખી વિમિટેડ કંપની સ્થાપીતે કામ કરી સકાય છે

[૨]

ગિનસરીન વનસ્પતિના તેનો યા ચરખી એમાંથી બને છે તે એક પેટા-પદાર્થ છે અને તેની બનાવટ દરમિયાન નીચળતા બીજા પેટા-પદાર્થથી પુરક ઉપયોગી છે ફેદી એ સિંડો સાથુ બનાવના કે કાપડને આપવાની કાચ બનાવનામાં વપરાય છે ગીચરીન મીથુનતીઓના બનાવટમાં વપરાય છે અને એલિન વારનિસ, હાપકામની શાહી કે કપડાને વોટરપ્રુક બનાવવામાં ઉપયોગી છે

વેપારી ધોરણે ગિનસરીનનું કારખાનું ઉદ્ઘાડાય અને માત્ર બેજ પ્રકારે ગિનસરીન બનાવાય તે બસ એક તો, દરેક પ્રકારના વનસ્પતિના તેનોમાંથી અને બીજા સાથુ બનાવતા વધેના દ્રવ્યના મિશ્રણમાંથી વનસ્પતિના લગભગ દરેક જાતના તેલમાંથી ગિનસરીન બને છે, એટલે તે વિષે કાચા માલની ખાસ મોઢાસારી કે તકલીફ જેવું કશુંજ નથી સાથુ બનાવટમાંથી વધેના દ્રવ્ય તો દરકાષ સાથુના કારખાનાવાના પાસેથી પુરીથી સગતામાં મળી સકે છે, કારણ લગભગ દરેક કારખાનાવાના તેને નકામી બચત લેખે ફેકી દે છે એ માટે, એક મધ્યસ્થ સ્થળે કારખાનું ઉદ્ઘાડાય અને આસપાસના વિસ્તારના કારખાનાઓમાંથી વધેના દ્રવ્ય ત્યા લાવી ગિનસ

રીન બનાવાય એવી ગોઠવણ થી જોઈએ પરદેશમાં મીથુનતીઓના કારખાનામાં એ મુજબ ગિનસરીન બનાવાય છે અને કેટલીક વેળા તેના કારખાના પોતે ગિનસરીન ન બનાવતા પોતાની માલની બચત સાથુના કારખાનાવાળાઓ પેઠે મધ્યસ્થ સ્થળેજ મોકલી દે છે અર્થિ પછુ એમ શા માટે ન કરાય ?

[૩]

ગિનસરીન બનાવવાની પહેલી અને મુખ્ય રીતિ, રકાવેની શોધ મુજબ, એ છે કે ઝર તુનના તેનનો મુરદારશિગરી સહાયથી સાથુ બનાવતા, તેલમાં જે ફેદી એસિડો હોય છે તે સાથુનાં ઘણા રૂપે છુટું પડી જઇ, બાકીના પ્રવાહીમાં પાણી અને ગિનસરીન બાકી રહે છે એ પ્રવાહીમાંથી પાણી છુટું કરી, ગિનસરીનને શાસ્ત્રીય રીતે ગાળી લેતા એખ્યું ગિનસરીન બને છે પરંતુ હવે એ રીત છેકજ ભુની થઇ ગઇ હોઇ, વ્યવહાર રીતે તદ્દનજ ત્યાગી દેનાઇ છે જે નવી રીતોએ હવે ગિનસરીન બને છે, તે આ રહી —

(૨) — જે તે પ્રકારના તેલ યા ચરખીને વરાળ વડે ૨૦૦° થી ૨૩૦° C ડીગ્રી લગી ગરમ કરી, ગિલ્ક જોર લાઇમનુ મિશ્રણ મેળવતા તેનો સાથુ જેવા પદાર્થ બની બાકીનુ મિશ્રણ પ્રવાહી રૂપે છુટું પડી જાય છે એ છૂટા પડેલા પ્રવાહીમાંથી ગિનસરીન છુટું કરના માટે તેને વરાળ વડે ઉકાળતા, તેમાંનું પાણી વરાળ થઇ ઉડી જઇ, એખ્યું ગિનસરીન બાકી રહે છે એ ગિનસરીન દેખાવે અને ગુણે અશુદ્ધ હોઇ, તેને હાડકાના કોલ-સાની સહાય વડે ફિલ્ટર કરવું પડે છે

વ્યવહાર રીતે આ પ્રયોગ પછુ, જે કે સફળ થયો છે છતાં ખુબ મોઢો હોઇ, માત્ર ગિનસરીન બનાવવાની એક નેમ માટે કેવળ નકામો છે.

(૩) — આ નવો પ્રયોગ ‘ટવીચવ’નો છે, જે સદાયજીવત પ્રયોગ લેખે વિખ્યાત છે એમાં

સોથી પરના કૌતિક એસિડો જોનાખન સહિત ગરમ કરી મધકા તેજાનના સમર્થમાં લનામાં આવે છે. એ સપકોતે પરિવૃત્તિને પાઈ બને છે તેજા પીચન ફિઝેન્સ પડી જે તે તેજા વા ચરનીને ઉકળતા પાણી જેટની ડીથી ૧૧ ગરમી આપી એકે અર્ધથી એક ૧૫ જેવા પ્રમાણમાં ઉત્તેજા મળાવ્યુંત પછાય ઉમેરતા *Hydrolysis*ની ક્રિયા શરૂ થાય છે એ પ્રોગ્રેસા ડેક આપી ૫૩૨ છે તે એકે, એ ક્રિયાને સમાપ્ત થતા લગભગ ૨૪થી ૪૮ કલાક ૧૧ લાગે સમય લાગે છે. એ તે પડી બગત મ્હેતા ફેટો એસિડો ૧૧ મધ્ય મેને યદ્ય અથ છે એ તેમ મ્હેટો એસિડ છુટા પડ્યા તથી બાકીના પ્રાણીમાંથી અગાઉ બનાવેલી સામાન્ય રીત ગિનસરીન જુદુ પાડી લેવા છે.

(૪)—આ મોથી રીત કેરળ વસાવતી મહાની સુતારા છે એક ટાકામાં તેન મરી ૫૦૦થી ૬૦૦ મિલી ડીથી લગી ૧૧ાણ અત કરતા તેન ફાગી જાય છે અને કેપરના પડ પર વજનમાં લગભગ ૩૫૦ ગ્રેમ જેટલો આરી જાડ નયના પડમાં પાણી મેશિત ગિનસરીન રહે છે હવે એ મેકો છુટા કરી ફરો વા વરાળ વડે પાણી કોલી દો જોખમુ ગિનસરીન તૈયાર છે.

(૫)—આ પ્રોગ્રેસા હજુ પુરો જાદિર થતા નથી તે ૧૮૩૪ ૧૧ લોકર ન શકારક લાઇ વેગ શોધામે તમે એ જર્મનીમાં અમની રૂપ પથ્ય લઈ લુગો હવે એમાં તેન વા ચરનીને સ્ક્રો ઉપોગ થતો નથી માત્ર અમુક વાતરિ એમ અમીર નાણી મ્હેના ૬ છે જ્યારે તે ઉમરના હોત તે દરમિયાન તેમાં *Aldehyd*નો પોતાની સથે એકા છે એવા લાગે મેગરના ૧૧ ગરમીને એકે એ રિતેના પ્રોગ્રેસા જર્મનીમાં ૧૮૪૨માં પ્રે ન્યુમર્ગ, લાઇ દરમિયાન કોળી. એ

હ્યુડેકે અમેરિકામાં પ્રમાણ ૧૧૦૦ થી ૧૨૦૦ કર્યા છે એ ૧૨૦૦ સદજ સદજ મગની આવતી રીત શેથી ૩ અનાન તે ૧૦૦ પુતી પ્રમાણમાં આરી તથી છત મધ વડાર વેગા જર્મની મોજ રીતે ૨ મામે લાગ્ય એક હજાર ૨૦ ગિનસરી. બાકીનુ હતુ.

(૬)—આ પ્રોગ્રેસા માત્ર સાચુના વધેના દર માટે છે કાળ કે સામાન્ય રીતે માત્ર ગિનસરીન બનાવના માટે જ એ રીતે કામ કરવા નો અર્થ પરવડી સકે નહિ.

પ્રથમ તો વેરવા દરને એક ટાકામાં લરી મુકે છે ત્યાં તેમાં જેવાન સાચુના રજકણ હોય તે તથિર જાડે એકે પડી એ દરને રોવાના પતરાની ગોઠીય વા જાડ તેમાં નરાગ લખિત કરી ગરમ મ્હે છે એ દરમાં કારીક સોડાનો અથ સેકેકે ૪ ટાકાથી ૫ થુ હોવા જાડે નહિ એને કરતા વધુ હોત તો નયમ તેમાં મધકોતે તેજા નાણી કારીક સોડાનો અસરને નયમ નિર્ણય કરી લે છે પડી કારીક સોડાનો અથ ૪ ટાકાથી જોછો વા વધારે હોત ઉભા સન્નેમોમાં તેમાં રોસિક દુધિક સકેલુ મિશ્રણ નાણી બાકો રહેવા બધા ફેરી એસિડોને છુટા પાડી દે છે જે લોખડ-મિશ્રિન સાચુના રૂપમાં તથિર જાડ મેમે છે.

પછી બાકો રહેના દરો રૂપ રહે આગી ૧૧૦ ટાકામાં ૧૧ જાડ ને વાનમુ વેગ ગાળ લઈ તેમાં મિશ્ર થાતુ પાણી વરાળ રહે ઉરડી મુકે છે એમ થતા ફુડ ગિનસરીન બાકો રહે છે.

એ માટેની મેગી મ્હેટા ૩ ઉમરના ઉમરના મિશ્રણ મુગાથ ૩૦થી ૩૫ ૧૮૦ થુ જોએ એ વેગા એ ૧૧ રેસીરીક એ ૧૧ ૧૨૬ હોત છે તે પછી તો ફી વાર નરમ વડે ગરમ કરા માગી નાં મોખમુ ગિનસરીન રી છે.

—ક્રમરના પડમાં અકમા ૧૧

નાગરવેલનાં પાન

આપણા દેશમાં નાગરવેલના પાનનો ૫૫ રાસ ખૂબ થાય છે હવે તો ગામડાઓમાં પણ જોનો ઉપયોગ થતા લાગ્યો છે અને મુળવાસ તરીકે તો પાને સારું સ્થાન મેળવી લીધું છે પાનની ઓત્પત્તિ ૫ ગાળમાં, મદ્રા સમાં, મધ્ય પ્રાન્તમાં તેમજ મુંબઈ ૬ નાકમાં પુતા, નાસિક, ધારવાડ, ડેનેરા અને થાણા જિલ્લામાં મોગા પ્રમાણમાં થાય છે કુશળ એડુનો તેમજ માનીઓ પાનની વાડીઓ કરી, તેમાંથી સારી પચદાય મેળવે છે કાઠીઆ વાડમાં ચોરવાડના પાન વખણાય છે ત્યાં નુ દર પાનવાડી છે ચોરવાડમાં કાળીઓની મુખ્ય વસ્તી છે અને ઘણા કાળીઓ પેતાની વાડીઓમાં પાનવેનના રાવેનર કરે છે જુદા જુદા પ્રાન્તોમાં પાનની જુદી જુદી જાતો થાય છે અને તેના આમર તથા રંગ અને રવાદમાં તફાવત રહે છે (૧) મુરી પાન લાલરાશ પડતા પીળાં અને લાખા અણીદાર થાય છે (૨) માડવા પાન પહેળા કાળાશ પડતા પીળા અને તીખાલવાળા રવાદના હોય છે (૩) જગતા પાન લીલા પહેળા તેમજ રાદિષ્ટ થાય છે (૪) મીઠા પાન પણ લીલા, પહેળા તેજળ જગમગ રવાદનાળા થાય છે (૫) જીબ્બો જાતના પાન ઘણા મોટા તેમજ કાળાશ પડતા લીલા રંગના થાય છે (૬) ચોરવાડી પાન કદમાં ટુંકા, રંગે કાળાશ પડતા લીલા અને તીખા રવાદનાળા થાય છે કેરનાક પાન જડા અને કેરવાક પાતળા તથા નરમ થાય છે કેરલાક પાન લામો વખત ટકી રહે છે તો કેટલાક જલદીથી સડી જાય છે જુદી જાત પ્રમાણે જુદા જુદા ગુણદોષ રહે છે પાનની વાડી કરના ઇચ્છનારાઓએ ડાડીના ફરતી ખર સાણી ચોરની વાડ કરી વેની જોઈએ પાનવેદ ઘણીજ નાજુક થાય છે અને તે સખત તડકા તથા ગરમ પવન ખમી સડતી નથી ભેજવાળી દવા તેને વધારે માફક આવે છે કાકરા

પત્થર અને રેતીવાળી ઝમીન તેને માફક આવતી નથી પાનવેતને કાળાશ પડતી રાત્રી ઝમીન વધારે માફક આવે છે જુદા જુદા પ્રાન્તોમાં પાનવાડી એકજ રૂઝવાયે ચાતુ રાખવા માટે જુદા જુદા નિયમ છે થાણા જિલ્લામાં અડી વર્ષ લગી રાખવાનો નિયમ છે શિયાળાની નસતુમાં પાનડાડીની શરૂઆત કરવી જોઈએ ઝમીનને સારી એડી, તેમાં રાખ મિશ્રિત ખાતર ૬૨ વર્ષે ૭૦ ગાડના પ્રમાણમાં નાખનામાં આવે છે અને ૧૦ વાર લાના અને ૫ વાર પહેળા વ્યારાઓ જનારવામાં આવે છે અને ફરતા ૪૪૪ ના રરતા રાખનામાં આવે છે કે જેથી ચારે તરફ ફરીને પાન જીતારવામાં સગવડતા થાય પાણી પાના માટેના ઘોરીઆ ખ્યારાથી જિંઆ બાધવા જોઈએ, કેમકે ૬૨ વર્ષ પાન વેવના ક્યારાઓમાં નવી માગીની બરતી કરવામાં આવે છે વૈશાખ જેઠ માસમાં ક્યારાઓના પાળાની બાજુમાં બખમે સરીઆ કરી, તેમાં દોઢ દોઢ કુળના અંતરે અગધિયાના પીઆ રોપવામાં આવે છે અગધિયો રોપાથી તેના થડ ઉપર પાનના વેલા મદાવી સકાય છે અને અગધિયાનો ઉપરનો હાથરો પણ વેનાને રક્ષણ આપે છે આવણ માસની શરૂઆતમાં પાનવેનની કનમો અગધિયાના રોપાઓ વચ્ચે વાવવામાં આવે છે જ્યારે વાદળા હોય કે ત્રીણો વરસાદ હોય ત્યારે પાનની કસમો ૬ મુય જીડી વાવવી જોઈએ દરેક ક્યારામાં આશરે ૧૬ કસમો વાવવામાં આવે છે વરસાદ ન હોય ત્યારે વેનાને દર ત્રીજે દિવસે પાણી આપતા રહેતું વેલા જેમ જેમ વધતા જાય તેમ તેમ અગધિયાના થડ પર ચઢાવીને, કેળવી મેવરથી બાધી લેવામાં આવે છે અગધિયો જેમ જેમ વધતો જાય છે તેમ તેમ નીચેની કાળીઓ સોરી નાખવી જોઈએ દર વર્ષે મે માસની અધવચમાં વેનાઓને ઝાડ પરથી જીતારી લેવા અને છેડા તરફના દોઢ

હુના પાન કાઠમ રાખી ખાકીના પાન ઉતારી લેના છેડા તરફનો પાનવાળો ભાગ છુટો રાખીને ખાકીની ડાળીની ગુચળા નળી, અમીનમા દાગી દેવી અને ઉપર લાન માગી તથા ઘાસ અને રાખનું ખાતર પાથરવું એ એક મહિનામાં મૂળીયા નાખે છે આરુ વેનો જેમ જેમ વધતો જાય તેમ તેમ તેને અગ્ર ધિયા પર ચઢાવો લેવો મહિનાથી દોઢ મહિનાની ઉંમરના પાન ઉતારવા યાચક બને છે જુના પાન ઉતારી, તે વેચાણના કે વપરાશના ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે પાનનવનો વધારો વર્ષા ઋતુમાં ધીમી થઈ પથ્થરવામાં આવે છે ત્રણ યુગ લાખા વેચના કટકા લઈ, તેના બન્ને છેડા ખુરના રાખી વચ્ચેનો આખ વાળો ભાગ અમીનમાં દાખી દેવામાં આવે છે અને તે મૂળીઆ નાખી તેમાંથી નવા લેતા ઉપ નયાય છે પાનના લેનારો ઘણી જગ્યાએ માડવા કરીને પથ્થર ગાળવામાં આવે છે પગારા સેનરી તેમજ સરમજાના જાડ પર પથ્થર પાનના લેના ચઢાવી સકાય છે પાન લેનારો કેટલીક વખત સુકારાનો રોગ ચાંચ છે અને તે રોગ થતા લેતાની ટાંચ નથી જઈ કાળી પડે છે અને સુકારા માટે છે ઉપરના પાન પીળા અને નરમ થઈ જાય છે અને અડતા બરી પડે છે પછી થોડા વખતમાં આજો લેનો સુકાઈ જાય છે આ રોગથી લેવાના મૂળીઆ અને અમીનની અંદરનો ભાગ કોલરાઈ જાય છે અમીનમાં સૂક્ય પુગથી આ રોગની ઉત્પત્તિ યાચ છે વર્ષા ઋતુમાં અને દહી લેવામાં આ રોગ વધારે ફેલાવો પામે છે બોરો મિશ્રણ નામની દવા છાંવવાથી આ રોગ અટકે છે લેના લાવતા પહેલાં અમીનમાં બોરો મિશ્રણ છાંટવાથી સારા ફાયદો ચાચ છે લેના ઉપર અવાર નવાર બોરો મિશ્રણ છાંટવાથી આ રોગ અટકે છે અને ફેલાવો પામતો નથી જે અમીનમાં ફર સાદવું પાણી લરાઈ ગયેલું હોય ત્યાં પાનચાકી ફરતી ૨ યુગ બીડી ખાઈ બોદવી જોઈએ

અમીલાલ જીવજીભાઈ

જલદી મગાવો થોડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણુભુત પુસ્તકો

રસોધાર તત્ર

માના મનના દરેક દરેક રોગના નિવાન અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતું આ સરળ ગુજરાતી ભાષામાં લખાયેલું પુસ્તક ૧૮ આવૃત્તિએ બેવા નગીનવત ચક્ર છે એજ એની લોકપ્રિયતાની સત્ક છે એમાં ૩૦૦ દર્દો બોગખવાની રીત ૨૦૦૦ સામાન્ય ધરગથ્થુ ઓરધો ઉપરાત ૧૫૦૦ શાસ્ત્રીય આયુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપુરી વિગતો આપી છે ધર-વૈદ્ય બનારી સર્વ એવું આ ઉપકા પુસ્તક, ૩૭૦ પાના પાકા કપડાની બાધણી છતા— કીમત રૂ. ત્રણ

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપતા પુસ્તક જેવું જ ઉપોગી આ પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમાં છે અને તેમાં એનોપેથી કિવા અંગ્રેજી ડોક્ટરી-પદ્ધતિને જુદા જુદા દર્દો બોગખવા તથા તેના ધીનાજ કરવાની રીતો, સિટિશ ફાર્માકોપિયાની સેક્ટો દવાઓ બનાવવાની માહિતી, થોડીક આયુર્વેદિક બનાવટોની વિગત ઉપરાત બાયોલોજિક પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રસતિ શાસ્ત્ર જે કરાન ધિરેપી સમ્પ્ર કિસા વતુ આવશ્યક વિવેચન આપવામાં આયુ છે છેવટે સેક્ટો પ્રકારની અંગ્રેજી પેટન્ટ દવાઓ બનાવવાની માહિતી પણ છે આમ જીવ પાનાનું દળાતર સચિત્ર પુસ્તક છતા કીમત રૂ. ૨-૪-૦

નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્નરોના સમૂહો ૫૦૦ પાના સુદર છપાઈ છતા—

કીમત દરેક ભાગની રૂ. બે (દરેકનું ટપાન અર્થ જુદું)

લખો કમર ઓફિસ સોલગરવાડા, સુરત.

માઉથ વૉશ

[Mouth Washes]

અસ્વચ્છ હામને સાફ કરવા માટે જેમ પાણી દ્વારા કે સાબુ અનિવાર્ય છે, તેમ ગંધાતા અસ્વચ્છ મોઢા અને દાંતને સ્વચ્છ કરી નિરોગી રાખવા માટે ક્રોષ મિશ્રણોની ઝુસ્સત દેખીતી છે. મોઢામા જતા ખુરાકના ખારીક કચો અદિ તદિં, એ કે પેને ખૂલે દાંતોમા બરાઈ રહેતા હોઈ, તેમા જતુઓ ઉત્પન્ન થાય છે એ જતુઓ, એટલે રોગતુ સીધું આમત્રણ ! તે ખીળ ખુરાક થા પાણી સહિત પેટમા જતાજ રોગને જન્માવે છે અને એમ, સદજ ગફલતી હમેશની બીમારીમા પરિણમે છે આ જતુઓની ક્રિયાદન સહિત એટલી તો ચોકાવનારી ઝડપી અને વેગવતી હોય છે કે, એનો સદજ વિચાર માત્ર કપાલી કે ડૉક્ટર રોજ, જર્મનીના તે વિખ્યાત નિષ્ણાત, જેણે પોતાની તમામ વય એ વિષયના અભ્યાસમા ગાળી છે, તે કહે છે કે એવા પ્રવાહીનો એક માત્ર કોશળો કરવાથી સંરેશ ૧ કરોડથી ૮૦ કરોડ જંતુઓ મોઢામાથી નીકળે છે! સત્તારની વેળા તેમનું પ્રમાણ વધુ હોય છે-વધુ કરોને એટલા માટે, કે આખી રાત તેમની ઉત્પતિ અતુટપણે થઈ સહે છે અને સવાર પડી ખાવા પીનાની વતુઓ સાથે તે પેટમાય જાય છે, તેથી સવાર પડી એણે એમ, પૂર્વની દરેક જમણ પછી -અને મુસ્લિમોની દિવસમા અનેક વાર-કોગળા કરવાની પદ્ધતિ એક આશિર્વાદ છે, જેના લાભાનામનુ પૂર્વ બાન આપણને ન હોવા છતાં તે આપણી તનદુસ્તીને ઘુબક નહોતી બખ્તી રહી છે પશ્ચિમમા આ પ્રવાહીનો દનર છે અને તે એન્ટિએપ્સિક હોવા ઉપરાંત ખુશબુદાર પણ હોય છે, રંગમેળે ગી પૂણ, અને આપણિ ગુણેવાળા પણ

(૧)-સાબુ ૬૦ ગ્રામ, ડિસસોન ૬૦

ગ્રામ, અલકોહલ ૩૬૦ ગ્રામ, પાણી ૨૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૧ ગ્રામ, ઓઇલ અનીસીડ ૧ ગ્રામ, ઓઇલ કલોવર ૧ ગ્રામ, ઓઇલ સિન્નેમન ૧ ગ્રામ, ઓઇલ વિન્ટરગ્રીન ૨૦૦ ગ્રામ

બનાવનાની રીત સામાન્ય છે બધી દવાઓને મેળવી, એક અઢનાડિયા સંધી રહેતી દઈ, પઠી ફિલ્ટર કરી લેજો

(૨)-થાયમોલ ૨ ગ્રેન, બેન્ઝોઇક એસિડ ૨૪ ગ્રેન, ટીકચર યુકલિપ્ટસ ૨ ગ્રામ, અલકોહલ બધું મિશ્રણ ૨ એસ બનાવવા ખૂરતા બેષતા પ્રમાણમા

(૩)-થાયમોલ ૧ ગ્રામ, ટકલુખાર ૨ ગ્રામ, ગુનામજળ ૧ લિટર

(૪)-બાઇકાર્બોનેટ ઓફ સોડા ૨૦ ગ્રામ, કાર્બોનેટ ઓફ મેગ્નેસિયા ૨ ગ્રામ, ટીકચર પિપરમિન્ટ ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૧ ગ્રામ, પાણી ૧ લિટર

(૫)-ગેારીક એસિડ ૪ ગ્રામ, યુકલિપ્ટાલ ૧ ગ્રામ સેનાલ ૨ ગ્રામ, મેન્થોન ૬ ગ્રામ, થાયમોલ ૧૦ ગ્રામ, અલકોહલ ૧૦૦ ગ્રામ

(૬)-વાયોલેટ ૩૬ એસેન્સ ૧ લિટર, ગુનામજળ ૧ લિટર, અલકોહલ ૧ લિટર, કડવી બદામતું તેલ ૫ ગ્રામ, ઓઇલ નેરોલી ૨ ગ્રામ

(૭)-ઑઇલ લેમન ૨૦ ગ્રામ ઓઇલ મેજ ૫૦ ગ્રામ, અલકોહલ ૧ લિટર, પાણી ૪ લિટર

(૮) અલકોહલ (૯૫%) ૨૦ લિટર, અનીસીડ ૧ કોનો, તજ ૩૫૦ ગ્રામ, લારિંગ ૩૨૦ ગ્રામ, સિન્કોના ૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૨૦૦ ગ્રામ, કોન્વીનીઅન ૧૨૫ ગ્રામ

(૯)-ફોર્મેલિન ૫૦ ગ્રામ, અલકોહલ

૧૦૦૦ આમ, ટીકચર બે-ઓઇન ૨૦૦ આમ, ટીકચર મગ્દ ૫૦ આમ, ઓઇલ પિપર-મિન્ટ ૩ આમ, ઓઇલ અનીસીડ ૨ આમ, ઓઇલ સિન્નેમન ૧૫ ટીપ્સ, કોચીનીઅલ ૨ આમ.

(૧૦)-ટીકચર ૧૫૦ આમ, હીંગબોમ ૧૫૦ આમ, લાલ સંદલ ૧૫૦ આમ, આડ ડા સાકર ૧૫૦ આમ, કોચન વોટર ૧ લિટર, અવકોદલ ૩ નિટર, પાણી ૧૩ નિટર

(૧૧)-પોડાસિયમ પરમેંગેટ ૧૦૦ આમ, અર્ક-પાણી ૫ લિટર

(૧૨)-પરઓક્સાઇડ ઓફ હાયડ્રોજન (૩૦%) ૩૦ આમ, અર્ક-પાણી ૧ લિટર, ઓઇલ અનીસીડ ૩ આમ, અવકોદલ ૮ નિટર, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૧૫ આમ

(૧૩) અવકોદલ (૯૦%) ૧ લિટર, થાયગ્રોવ ૫ આમ, ગિનસરીન ૩૦૦ આમ, કૅમ્બ્રેલિક એસિડ ક્રિસ્ટલ્સ ૨ આમ, મેફોલ ૨ આમ, કિરેનિયોલ ૪ આમ, ઓઇલ યુનિવર્સલ ૬ આમ, કારવાથોલ ૫ આમ, પાણી ૨૫૦ આમ

(૧૪)-અવકોદલ (૯૦%) ૧ લિટર, કનિસોલ ૪ આમ, ઓઇલ સિન્નેમન ૫ આમ, ઓઇલ મિટથાઇલ પિપરમિન્ટ ૬૦ આમ, ઇનફ્યુઝન ઓફ બે-ઓઇન ૨૦૦ આમ, અર્ક પાણી ૨ લિટર, ટીકચર કોચીનીઅલ ૧૦૦ આમ.

(૧૫)-કવિવાયા બાર્ક (લુકી) ૫૦ ભાગ, પિપરમિન્ટ વોટર ૩૦૦ ભાગ, અવકોદલ ૩૦૦ ભાગ.

એ ત્રણેય યોગ દહાડા લગી જાળવી પાળી તેમાં —

કોચીનીઅલની લુકી ૧ ભાગ, પિપરમિન્ટ વોટર ૧૦૦ ભાગ, ગિનસરીન ૬૦૦ ભાગ અને ઓઇલ ગૅલધેરીઆ ૧૦૫ ભાગ નાખી, કુલ ૧૦૦૦ ભાગ થાય તેટલું પિપરમિન્ટ વોટર ઉમેરી, ગળી લે.

(૧૬)-લાલ સંદલ ૨૫ આમ, ગાવેક વુડ ૨૫ આમ, હીરાબોમ ૧૫ આમ, લવિંગ ૧૫ આમ, તજ ૧૦ આમ, ઓઇલ ક્યપ્રન ૨ આમ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૨ આમ, કોચીનીઅલ ૧૦ આમ, ફટકડી ૧૬ આમ, કોચીની પોટશ ૬ આમ, અવકોદલ (૯૧%) ૧૦૦૦ આમ, ગુલાબ ૫૦૦ આમ

આઠ દહાડા લગી કનવા દઇ, ગળી લેને

(૧૭) સેવેલ ૨૫ આમ, સેકરીન ૫ આમ, ઓઇલ, પિપરમિન્ટ ૫ આમ, ઓઇલ કલવલ ૧ આમ, ઓઇલ કારાવે ૬ આમ, રેક્ટીફાઇડ રિપરિટ ૧ લિટર.

(૧૮) અવકોદલ ૩૦ આમ, પાણી ૩૫૨ આમ, સાણુ ૭૬ આમ, ઓઇલ મિન્ટરમિન ૨ ટીપ્સ.

૧૦-સેપિસિયિક એસિડ ૬૦ ભાગ, અવકોદલ (૬૫%) ૧૦૦ ભાગ, ઓઇલ પિપર-મિન્ટ સડન.

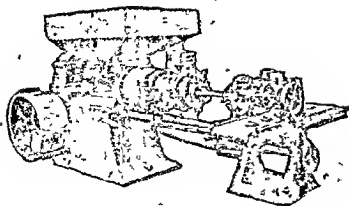
(૨૦)-ચોરેન્જ પીલ ૧૦૦ આમ, તજ ૫૦ આમ, લવિંગ ૨૦ આમ, અનીસીડ ૬૦ આમ, સેજ ૫૦ આમ, લોબાન ૩૫ આમ, કોચીનીઅલ ૨૦ આમ, ફટકડી ૨૦ આમ, અવકોદલ ૧૦૦૦ આમ, ઓઇલ પિપર-મિન્ટ ૧૦ આમ, ઓઇલ અનીસીડ ૩ આમ

WONDERFUL CURE

હૃલ્લસીરાજ તેલ: આતરુ વધી જવા, અડ વધી જવા, સોજો, સધિવા તથા વાની અવુલપસિધ્ધ દવા કીમત રૂપિયા એકઃ ગરીબ શીમાર સ્ત્રીઓ માટે દમેશ માટે ગર્ભાગિધેક તથા બધે માસિક ફરી ચલાવી દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦૦

એન. કે., પ્રસિધ્ધ તાલીમ, ૧૫૦, મહાકલદેવા સ્ટોર, દલકતા.

કોલન વોટર

(Eau de
Cologne)

છતિહાસ

અને

પ્રયોગો

સોનાડીઆ બનાવનાર' ચંદ્ર

૨

'કોલન વોટર'નો છતિહાસ થયો હતો નથી. તેની બનાવટ છેક સત્તર વા બઢારથી સદીમાં શરૂ થઈ અને ત્યારથીજ તેનો ઉપયોગ પણ શરૂ થયો. ગેઇન્ટ મેરી મેન્ફ્રે-હટાવી ખાતે રહેના પરંતુ પાછળથી કોલન શહેરમાં વેપાર અર્થે જઈ વૃત્તેશ જોન મેરી ફેરીનાએ ૧૭૦૬માં ઓની-રોધ કરી. તે કોલન શહેરમાં રહેતો હોવાથી તેણે જોને 'કોલન વોટર' નામ આપ્યું. કહેવામાં આવે છે તેમ, એ અસલ તુરખો આજ લગી છુપો રહ્યો. ફેરીના કુટુંબમાંજ સક્ષમત રહ્યો છે. એના વશજોને તે અસલ પ્રયોગ મુજબ આજેય 'કોલન વોટર' બનાવે છે.

ખીન્ને મન તદ્દન લુહો છે એમ કહેવાય છે કે મિલ્કાન-હટાવી ખાતે ગ્રેતા પોલાડ ફેમિનિસ 'કોલન વોટર'ની પ્રથમ રોધ કરી અને પાછળથી (ધ સ. ૧૬૦૦માં) તે કોલન નહેરમાં તેની બનાવટ કરતો રહ્યો. મરતી વેળા તે એ પ્રયોગ પોતાના કાણેજ જોન ગ્રે-ટે-હન ફેરીનાને આપતો ગયો, જેણે ૧૮૦૬થી પેરીઝમાં 'કોલન વોટર'નો ઉલ્લેખ શરૂ કર્યો 'સેન્ટર' અને 'ગ્રેવેટ' 'કોલન વોટર' તેની પાછળથી જનપુ' શરૂ થયું અને તે પછી તો એક પછી એક એમ અનેક વેપારીઓએ દર્શિષ્ટ શરૂ કરી અસલ કોલન

વોટર 'ફેરીના'નું મથાણું હોવાથી જીગત વેપારીઓએ નકલ કરવા માટે છટાલીમાંથી ફેરીના કુટુંબ-જો ધણું મોટું છે-તેમાના કોષ્ટક સમયને જોલાવી પોતાના ધંધામાં સામિલ કરી, 'ફેરીના' નામનો ઉપયોગ કરવા માંડ્યો. પરિણામે સંખ્યાબંધ કાનુની-દંડવ્યાજો પડી પડ્યા આજે અનેક કમ્પનીઓ 'ફેરીના' નો નામો વિખ્યાત છે અને કોલન શહેરમાં હજારો એજ નામે 'કોલન વોટર'નો વેપાર કરે છે.

એ કહેવું કેવળ મુશ્કેલ છે કે અસલ પ્રયોગ કયો છે મા કોની પાસે છે ? પ્રતિ દિને વધતા જતા વપરાસને લઈ અનેકાએ પોતાના નવા પ્રયોગો પણ મોખી કાઢ્યા છે અને તે પ્રમાણે 'કોલન વોટર' બનાવાય છે. દરેક પ્રયોગ, પોતાના અર્થમાં સંપૂર્ણ છે અને તેથી એના અગ્રપણ વિશે કહીને કમીય શંકા હોઈ સકતી નથી.

૨

ચોક્કસ પ્રમાણબુન તુરખાઓ આ રહ્યા-
૧-અલકોહલ (૫૦% એથરમુક) ૧૦ ગેલન,
ઓઇલ ઓરેન્જ ૫ ઓંસ, ઓઇલ રોઝમરી ૪ ઓંસ, ઓઇલ લેમન ૫ ઓંસ, ઓઇલ જર્મેઇન ૫ ઓંસ.

બધાને મેળવી, યોગ દલાડ લગી રાખીને નાખરો. જો કે એથીય ઉઘા કોલન વોટર જો છે, પણ ઉચ્ચતર સાલ બનાવવા માટે પ્રથમ અલકોહલમાં ઓઇલ લેમન અને ઓઇલ

બર્ગેમોટ મેળવી, તેને ‘હિરડીક’ કરી લઇ, પછી તેમાં બીજા તેલો ઉમેરવા.

૨-અવકોહલ (૯૫%નું) ૮૦ લિટર, અર્ક-પાણી ૧૦ લિટર, ઓરેન્જ ફલાવર વોટર ૧૦ લિટર, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૨૪ ગ્રામ, ઓઇલ લેમન ૧૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ રવીટ ઓરેન્જ ૧૨૫ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૬૫ ગ્રામ, ઓઇલ લવેન્ડર ૬૫ ગ્રામ, ઓઇલ થાઇમ ૬૫ ગ્રામ, ઓઇલ પિટિટ ગ્રેઇન ૬૦ ગ્રામ.

બધાને મેળવી, વારંવાર હલાવતા રહી આઠથી પંદર દહાડાં યા એક માસ લગી રહેવા દો. પછી બાળી લેતો વેચવા અથવા તેને એક વર્ષ લગી સાચવી રાખવું વધુ બિદતર છે, કારણ કે કાલન વોટર નેમ લુપ્ત થાય છે, તેમ તે ઉત્તમ લેખાય છે.

૩-ઓઇલ બર્ગેમોટ ૪ ગ્રામ, ઓઇલ લેમન ૨ ગ્રામ, ઓઇલ નેરોલી ૩ ગ્રામ, ઓઇલ ઓરિગેનમ ૩ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૩ ગ્રામ, અલકોહલ ૯૬%નું ૩૦૦ ગ્રામ, ઓરેન્જ ફલાવર વોટર ૨૫ ગ્રામ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૪-ઓઇલ લવેન્ડર ૧ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ લેમન ૧ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ નેરોલી ૧ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ સિન્નેમન ૩ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ રોઝમરી ૩ ફ્લુઇડ ઓસ, રેડીકાઇડ સિપરિટ ૯ પાઉન્ડ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૫-અલકોહલ ૫ ગેલન, ઓઇલ ઓરેન્જ ૨ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ નેરોલી ૫ ઓસ, ઓઇલ લેમન ૨ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૨ ફ્લુઇડ ઓસ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૧ લિટર એટલે ૧૭૬ પાઉન્ડ (લગભગ ૧૧૧ પાઉન્ડ)
૨ એક ગ્રામ એટલે ૧૫૪૩૨ ગ્રેન (લગભગ ૧૫૪૩ ગ્રેન)

૬-ઓરેન્જ ફલાવર વોટર ટ્રીપલ ૨ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૪ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ લેમન ૨ ફ્લુઇડ ઓસ, ઓઇલ નેરોલી ૪૦ ટીપ્પા, ઓઇલ ઓરિગેનમ ૧૨ ટીપ્પા, ઓઇલ રોઝમરી ૪૦ ટીપ્પા, રેડીકાઇડ સિપરિટ ૨ પાઉન્ડ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.

૭-અલકોહલ (૯૫%નું) ૩૦ લિટર, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ ઓરીસ ૧ લિટર, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ એન્થ્રેટ ૧ લિટર, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ મરક ૩૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ વેનીલા ૩૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ બેનઝોઇન ૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ નેરોલી ૬૫ ગ્રામ, ઓઇલ પિટિટ ગ્રેઇન ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ રવીટ ઓરેન્જ ૧૭૦ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૬૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ લેમન ૨૬૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૪૦ ગ્રામ.

બધાને મેળવી, એમાં એટલા પ્રમાણમાં અર્ક-પાણી ઉમેરો કે પ્રવાહી ૯૨% અલકોહલ-બળતું થાય પછી નિયમસર રહેવા દઇ, બાળી લેતો.

૮-અલકોહલ ૯ લિટર, ઓઇલ બર્ગેમોટ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિટિટ ગ્રેઇન ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ નેરોલી ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૧૦ ગ્રામ, ઓઇલ અવપાઇન લવેન્ડર ૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ રવીટ ઓરેન્જ ૫૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ મરક ૩૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ વેનીલા ૨૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ બેનઝોઇન ૫૦ ગ્રામ.

કાલન વોટર ૮૫% અલકોહલ-બળતું થાય એટલે અર્ક-પાણી ઉમેરો. બાકીની વિધિ નિયમસર.

૯-અલકોહલ ૪૦ લિટર, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ બેનઝોઇન ૨૫૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ મરક ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ રવીટ ઓરેન્જ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ અવપાઇન લવેન્ડર ૧૦૦ ગ્રામ,

ઓઇલ રોઝમરી ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ લેમન
૨૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિટિટ એઇન ૧૦૦ ગ્રામ,
ઓઇલ બર્ગેમોટ ૨૫૦ ગ્રામ

કોલન વોટર ૮૦% અલકોહલ-બળનું
ચાપ તેટલું અંક-પાણી ઉમેરી દેજો

૧૦-અલકોહલ ૩૫ લિટર, ઓઇલ
લેમન ૨૦૦ ગ્રામ, ઓઇલ લવેન્ડર ૧૨૫
ગ્રામ, ઓઇલ થાઇમ (સફેદ) ૫૦ ગ્રામ,
ઓઇલ રોઝમરી ૭૫ ગ્રામ, ઓઇલ બર્ગેમોટ
૧૨૫ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ બેન્ઝોઇન
૩૦૦ ગ્રામ.

કોલન વોટર ૭૫% અલકોહલ-બળનું
ચાપ તેટલું અંક-પાણી ઉમેરવું.

૧૧-અલકોહલ ૨૫ લિટર, ઓઇલ
લેમન ૧૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ લવેન્ડર ૨૨૫
ગ્રામ, ઓઇલ થાઇમ (સફેદ) ૧૦૦ ગ્રામ,
ઓઇલ બર્ગેમોટ ૧૦૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી
૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ પિપરગિન્ટ ૫ ગ્રામ.

કોલન વોટર ૫૦% અલકોહલ બળનું
ચાપ એટલું અંક-પાણી ઉમેરો.

૧૨-અલકોહલ ૫ લિટર, એસેટિક
એસિડ ૫૦૦ ગ્રામ, ઓઇલ લવેન્ડર ૧૭૫
ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ
થાઇમ (સફેદ) ૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ કલવજ
૨૫ ગ્રામ

કોલન વોટર ૩૦%. અલકોહલ-બળનું
ચાપ એટલું અંક-પાણી ઉમેરો.

૧૩-અલકોહલ (૩૬%) ૩૦ લિટર,
ઓરેન્જ ફ્લેવર વોટર ૧ લિટર, ઓઇલ
બર્ગેમોટ ૨૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ લેમન ૨૫૦
ગ્રામ, ઓઇલ સ્વીટ ઓરેન્જ ૧૫૦ ગ્રામ,
ઓઇલ સિડરાટ ૧૫૦ ગ્રામ, ઓઇલ લાઇમ્સ
૯૦ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ બેન્ઝોઇન ૫૦
ગ્રામ, ઓઇલ પિટિટ એઇન ૩૦ ગ્રામ, ઓઇલ
નેરોલી ૨૫ ગ્રામ, ઇન્ફ્યુઝન ઓફ મરક
૨૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝમરી ૧૫ ગ્રામ, ઓઇલ

નક્ષત્ર હુનરો

હુનરો કટલા બધા નક્ષત્ર હોય છે ?

તમેજ આજેજ પોતાને અનુકુળ એવો
એકાદ હુનર કરવા મંડી પડે. તે તમને
સારી કમાણી કરી અપારો.

અને એ હુનરની શુભ માહિતી માટે તો
ક્રમરની સેવાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેજ
નીચલી ટુંક યાદીમાંથી તમારા મનપસંદ
હુનરના અંકો મંગાવી લો.

મીઠાનો તેજાબ-બનાવવાની વિગત. ક્રમરનો
અંક ૯૮ મો. ક્રી. ૪ આના

મીઠાબત્તીઓ-બનાવટની સંપૂર્ણ માહિતી.
અંક ૩૭ અને ૫૯ મો. ક્રી. ૭ આના

મુખખિલાસ-પાનમાં ખાવાના મસાલાઓની
બનાવટના પ્રમાણસૂત્ર નુસખાઓ. અંક ૯૧ મો.

ક્રી. ૪ આના
મુદ્રાધર અર્થાત છાપકામનાં બીબાં-છાતિદાસ
અને બનાવટ. અંક ૧૧૩ મો. ક્રી. ૪ આના

મુરુબા-કેમ અને છે? અંક ૩૩ અને ૬૦ મો.
ક્રી. ૭ આના

મેન્ટલ-ગેસ મેન્ટલ બનાવવા. અંક ૨૯ મો.
ક્રી. ૩ આના

મોટર ટાયરો-વપરાયલા ટાયરો ફરી વાર નવા
કેમ અને છે? અંક ૨૯ મો. ક્રી. ૩ આના

મોરચુથું-બનાવટ. અંક ૬૯ મો. ક્રી. ૪ આના

યાંત્રિક શુદ્ધણકામ-દાના દાઘ યંત્ર વડે
મોળ વ. શુદ્ધવાનો હુનર. અંક ૧૦૩ મો.

ક્રી. ૪ આના
રચકો દ્યુશર્ન-વાવેતર વિશે. અંક ૬૧ મો.

ક્રી. ૪ આના
રૂબરૂ-ખરા અને નકલી રૂબરૂ વિશે. અંક ૭૬
અને ૮૬ મો. ક્રી. ૪ આના.

[જુઓ પાનું ૩૦૪]

એથી મિત્રણુ ડોલોગાવતું યને હવે તેમાં ૫૦૦
આમ કાર્બોનેટ ઓફ મેગ્નેસિયા ઉમેરી, ખુબ
હવાતી, વાસણને થોડાક સમય ખુલ્લો રહેવા
દે. ૫.૫ બધ મરી ૧ માસ લગી રહેના દબ,
બે ત્રણ વેગા માગીને લીમીએ ભરો. આ
કોનન વોલ્ટનું અવકાશ-નમ ૩૫% થયે

૧૭-અર્ક-પાણી ૨૬ વિટર અવકાશ
(૯૫%) ૨૧ વિટર ઓષ્ણ બર્જોમેટ ૫૦
આમ, ઓષ્ણ લેમન ૫૦ આમ, સાઇક્રો ૧૦
આમ, ઓષ્ણ થાઇમ ૨૦ આમ, ઓષ્ણ
રોઝમરી ૨૦ આમ, ઓષ્ણ લવેન્ડર ૫૦ આમ,
મેથિલ સિનનેમેટ ૨૫ આમ

બનાવટની રીત ઉપર મુજબજ એનું
અવકાશ-અળ ૪૦% થયે

૧૮-અવકાશ ૬૦૦ તોલા, અર્ક-પાણી
૧૦૦ તોલા, ઓષ્ણ મેરોલી ૭ તોલા, ઓષ્ણ
લેમન ૪ તોલા, ઓષ્ણ પોર્ડુગલ ૪ તોલા,
ઓષ્ણ બર્જોમેટ ૮ તોલા, ઓષ્ણ રોઝમરી
૨ તોલા, ઓષ્ણ લવેન્ડર ૧૩ તોલા, ટોક્ચર
એન્ડ્રોમીડ ૫ તોલા, આરો રોઝ ૨ તોલા,
ઓષ્ણ નિરોનિયમ ૧ તોલા, ટોક્ચર મરક
૧ તોલા, ઓષ્ણ નોર્ડમન રેફ તોલા

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૨ પ્રમાણે

૧૯-અવકાશ ૩૩ કીલો, ઓષ્ણ લેમન
૩૫૦ આમ, ઓષ્ણ બર્જોમેટ ૨૭૦ આમ,
ઓષ્ણ લવેન્ડર (ફ્રેંચ) ૨૦ આમ, ઓષ્ણ
પિપરમિન્ટ ૧૨ આમ, એસેટિક મુથા ૧૨
આમ, ઓષ્ણ નેગીવી ૧૨૦ ટીપા, ઓષ્ણ
થાઇમ ૧૦૦ ટીપા, ઓષ્ણ રોઝમરી ૧૦૦
ટીપા, ઓષ્ણ રોઝ ૨૦ ટીપા

બધને મેગ્નેસિયા દહાડા લગી રાખી
મુકા ૫.૫ તેમા આરેન્જ ફલાવર વોટ
(ટીપા) ૧૧૦૦ આમ અને સુતાબજળ (ત્રણ
આનિયા) ૨૦૦ આમ મેગ્નેસિયા પાણું થોડા
સમય લગી રાખી મુકા ૫.૫ ત્રણ માસ
૫.૫ ફરી વાર તેમા પાચથી માસ સાત

[પાના ૩૦૪ થી આગળ]

લિટમસ કાગળ-Litmus Paper બનાવવા
નિમે અંક ૧૦૮મે. કી ૪ આના

લિથોગ્રાફી-કમ્પા હાપકામી નાદિર કળાતી
સ્વરણ સમજણુ અંક ૧૦૬ અને ૧૦૮મે

કી ૮ આના

લિપરટીકે-સીઆની માનીતી સૈદર્થ-બનાવટ.
રોહને રંગીન બનાવનાર રોગીઓ બનાવવા

સબંધી અંક ૧૧૦મે. કી ૪ આના

લિથુ-વાવેતર અને ઉપયોગો અંક ૩૬, ૪૧,
૭૩ અને ૭૬ મો. કી. ૧૪ આના

લીમોડ-આડની રોગણી, ઉત્પન્નો અને તેમના
ઉપયોગો અંક ૮૭ મો. કી ૪ આના

લીથી-વાવેતર નિમે અંક ૧૦૩મે. કી. ૪ આના
બનરપતિનું ધી-વેશ્ટેમન ધી બનાવવુ. અંક

૪૮, ૭૦ અને ૭૭ મો. કી ૧૧ આના

વાળ-તેલ અર્થાત હેર ઓષ્ણ-વાગમા
નાખવાના પ્રકાર પ્રકારના, વ્હાઈટ ઓષ્ણ,

કોપરેવ તથા બીજા તેવાના તેમજ તાજા
પુવાના વાળ-તેલ બનાવવા, તેલમાથી વાસ

અને રંગ દુર કરવાની. અગત્યની માહિતી
સહિત કુલ ૬૩ પ્રયોગો અંક ૪૮, ૬૫,

૮૩, ૮૩ અને ૧૧૩મે. કી. ૨ ૧-૩-૦

વાળ લોશન-વાગમા નાખવાના પ્રકાર પ્રકારના
લોશન બનાવવાના પ્રમાણુક્ત પ્રયોગો. અંક

૧૧૧ મો. કી. ૪ આના

અને, વાદ રહે કે આ તો એક ડુંકી-
વાદી છે આવા ૩૦૦ નેટવા ખામ દુનરોની

માહિતી કમરમાથી મળી સકે છે. ૨૮ પાનાનું
અધિપત્ર મુક્ત મંગાવે

નેત્રતા અંકોનો ઓડો આગેજ મોડલી
દેને રમે, તમને નેત્રતા અંકો ખામ થઇ

બધ અને તમને પરનાવું પડે ઓડો સાથે
ટપાલની ટિકિટો થામનીઓડરથી પૈસા મોકલતાં

અંકોનું ટપાલ ખર્ચ દિવા મઆફ થશે
લખો-કમર ઓડિસ, સોનાનરાડા, મુરત.

કાલો અનકોહલ મેળની, ખીમત ત્રણ માસ
લગી રાખી મુકે પછી શારીઓ શરે

૮ આ માત વિખ્યાત જે એમ ફરીના
જેવો બનતો મહેવાય છે

૨૦-અનકોહલ ૬૦૦ રતન, અર્ક-પાણી
૧૦૦ રતલ, આઇલ નેરોલી ૨ રતન આઇલ
લેમન ૫ રતલ, આઇલ પોટુગલ ૫ રતલ,
આઇલ બર્ગેમોટ ૧૦ રતન, આઇન રોઝમરી
૩ રતલ, આઇલ લવેન્ડર ૨ રતન, ટીકચર
બે-આઇન ૫ રતલ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નબર ૨ પ્રમાણે

૨૧-અનકોહલ ૬૦૦ એસ અર્ક-પાણી
૧૦૦ એસ આઇલ નેરોલી ૩ એસ, આઇલ
લેમન ૮ એસ, આઇન પોટુગલ ૮ એસ,
આઇલ બર્ગેમોટ ૮ એસ આઇન રોઝમરી
૮ એસ, આઇલ લવેન્ડર ૨ એસ, ટીકચર
બે-આઇન ૫ એસ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૨-આઇલ બર્ગેમોટ ૧ એસ આઇલ
લેમન ૨ એસ, આઇલ રોઝમરી ૨ ગ્રામ
આઇલ નેરોલી ૩૦ ટીપા, આઇન લવેન્ડર ૪
ગ્રામ આઇન ઓરેન્જ ૨ ગ્રામ રેક્ટીફાઇડ
સ્પિરિટ ૨ રતલ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૩-નાના એલથીટાણા ૧ તોનો આઇલ
નેરોલી ૧૪ ટીપા આઇલ સિટ્રાન ૧૪ ટીપા
આઇલ બર્ગેમોટ ૧૪ ટીપા, આઇન રોઝમરી
૧૪ ટીપા, રેક્ટીફાઇડ સ્પિરિટ ૨૦ એસ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૨૪-ઓટો ઓરે જ ફાવર ૧ ગ્રામ,
આઇલ ઓરેન્જ ૧ એસ આઇલ લેમન ૧
એસ, એસેન્સ સિટ્રાટ ૪ ગ્રામ, આઇલ
રોઝમરી ૪ ગ્રામ, આઇલ લવેન્ડર ૨ ગ્રામ,
રેક્ટીફાઇડ સ્પિરિટ ૨૦ એસ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૫-આઇલ નેરોલી ૩૦ ટીપા, આઇન
ઓરેન્જ ૧ ગ્રામ આઇલ લેમન ૧ ગ્રામ
આઇલ રોઝમરી ૩૦ ટીપા, એસેન્સ બર્ગેમોટ
૪ ગ્રામ, રેક્ટીફાઇડ સ્પિરિટ ૨૦ એસ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૨૬-આઇલ બર્ગેમોટ ૧૨ ગ્રામ, આઇલ
નેરોલી ૬ ગ્રામ આઇન લેમન ૬ ગ્રામ,
આઇન મેસ ૧ ગ્રામ, આઇન રોઝમરી ૧
ગ્રામ, અનકોહલ ૬૬૦ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૭-આઇલ બર્ગેમોટ ૧ ગ્રામ આઇલ
લેમન ૨૬ ગ્રામ આઇન નેરોલી ૧૬ ગ્રામ
આઇન રોઝમરી ૧ ગ્રામ, અનકોહલ ૬૬૦
૩૦૦ ગ્રામ ઓરેન્જ ફાવર વોર્ડ ૭૫ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૮-આઇલ નેરોલી ૧ ગ્રામ આઇન
લેમન ૪ ગ્રામ આઇલ બર્ગેમોટ ૫ ગ્રામ
આઇન સિટ્રાટ ૧૬ ગ્રામ, આઇલ લવેન્ડર ૨
ગ્રામ, આઇન રોઝમરી ૨ ગ્રામ, મેલિમા વોર્ડ
૧૬૦ ગ્રામ, અનકોહલ ૧૦૦૦ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૨૯-આઇલ ઓરેન્જ ૨૬ તોલા આઇલ
લેમન ૨૬ તોલા આઇન બર્ગેમોટ ૧૬ તોલા
આઇલ નેરોલી ૧૬ તોલા આઇલ રોઝમરી
૧૬ તોલા, અનકોહલ ૭૭૦ તોલા

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૩૦-આઇલ ઓરેન્જ ૨૪ ગ્રામ, આઇલ
લેમન ૨૪ ગ્રામ આઇન બર્ગેમોટ ૧૬ ગ્રામ,
આઇલ નેરોલી ૧/૨ ગ્રામ, આઇલ પિપિટ
આઇન ૧/૨ ગ્રામ આઇલ રોઝમરી ૩ ગ્રામ
અનકોહલ ૭૭૦ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૩૧-ટીકચર કોડા રોક ૩૫ ૪ એસ
ટીકચર ઓરીસ ૩૫ ૧૨ એસ, આઇલ
બર્ગેમોટ ૬ ગ્રામ, આઇલ લવેન્ડર ૬ ગ્રામ

ઓપ્તવ લેમન ૧ ડ્રામ, એસેન્સ મરક ૧ ડ્રામ, ઓપ્તવ નેરોલી ૧ ડ્રામ, ઓપ્તવ સિન્નેમન ૧ ડ્રામ, ઓપ્તવ કલ્પત ૧ ડ્રામ, એરેન્જ ફલાવર વોટર ૮ ઓસ, કોનન ડિપરિટ કોનન વોટર ૧ પાઇન્ટ બને તે પૂરતું

બનાવવાની રીત ઉપર પેઠે

૩૨-ઓપ્તવ બર્ગેમોટ ૩ ઓસ, ઓપ્તવ લેમન ૧ ઓસ, ઓપ્તવ લવેન્ડર ૩ ઓસ, ઓપ્તવ કલ્પત ૩ ઓસ, ઓપ્તવ સેન્ડલવુડ ૩ ઓસ, અનકોદય ૨ ગેલન, અર્ક-પાણી ૩ પાઇન્ટ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૩૩-ઓપ્તવ લેમન ૨૩ ઓસ, ઓપ્તવ બર્ગેમોટ ૨૩ ઓસ, ઓપ્તવ લવેન્ડર ૩ ઓસ, ઓપ્તવ નેરોલી ૨ ડ્રામ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ એરેન્જ ફલાવર ૪ ઓસ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ મરક ૪ ઓસ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ સિવેટ ૩ ઓસ, અનકોદય ૨ ગેલન, અર્ક-પાણી ૩ પાઇન્ટ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ઓફ બેન્ઝોઇન ૧ ઓસ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૩૪-ઓપ્તવ બર્ગેમોટ ૬ ભાગ, સિટ્રોનેલો ૧ ભાગ, ટર્પિનિય એસિટેટ ૨ ભાગ, મેથિન એનથ્રેનિવેટ ૧ ભાગ, જિરેનિયોલ ૫ ભાગ, મેનથોલ ૩ ભાગ, મરક ડિટોન ૩ ભાગ, હરો-યુન્નેનોલ ૧ ભાગ, ઓપ્તવ નેરોલી ૧૦ ભાગ, હમોપ્રોફિલ અનકોદય ૫૦૦ ભાગ, અર્ક-પાણી ૫૦૦ ભાગ

આ તથા ૩૫-૩૬ પ્રયોગો સગ્ના માલના છે બનાવવાની રીત તો બેશક ઉપર મુજબ

૩૫-વિનાનિન એસિટેટ ૧૧૩ ભાગ, સિટ્રોનેલોલ ૬૩ ભાગ, બેટા નેપથોલ ઇથિલ ઇથર ૨૦ ભાગ ઓપ્તવ પિપિટ ઓપ્તવ ૨૦ ભાગ, યુન્નેનોલ ૫ ભાગ હમોપ્રોફિલ અનકોદય ૮૫૦, ભાગ, અર્ક-પાણી ૧૪૦ ભાગ

૩૬-સિટ્રોનેલોલ ૫ ભાગ, શેડીનોલ ૫ ભાગ, વિનાનિન એસિટેટ ૨ ભાગ, હસો

પ્રોફિલ અનકોદય ૫૦૦ ભાગ, અર્ક-પાણી ૫૦૦ ભાગ.

૩૭-વાસ વિનાનુ અનકોદય ૮૦૦ ભાગ, અર્ક-પાણી ૧૨૦ ભાગ, ટીકચર મરક ૪૦ ભાગ, એક્સ્ટ્રેક્ટ ટયુબરોઝ ૨૦ ભાગ, ઓપ્તવ ક્નોડિયન સ્ટેક ૩૬ ૬ ભાગ, ઓપ્તવ રોઝ જિરેનિયમ ૩ ભાગ, ઓપ્તવ લવેન્ડર ૩ ભાગ, ઓપ્તવ સેન્ડલ ૨ ભાગ, ઓપ્તવ પચોતિ ૨ ભાગ, ઓપ્તવ નેરોલી ૧ ભાગ

બનાવવાની રીત પ્રયોગ નંબર ૨ મુજબ.

૩૮-પ્રયોગ નંબર ૩૩૩ કોનન વોટર ૮૦૦ રતલ, એક્સ્ટ્રેક્ટ બેરી કલ્પ ૧૫૦ રતલ, ટીકચર મરક ૨૫ રતલ, ટીકચર અમરગ્રીસ ૨૫ રતલ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૩૯-પ્રયોગ નંબર ૩૩૩ કોનન વોટર ૮૦૦ રતલ, એક્સ્ટ્રેક્ટ રોઝ ૧૦૦ રતલ, ટીકચર અમરગ્રીસ ૪૦ રતલ, ટીકચર મરક ૪૦ રતલ, ટીકચર વેનિના ૧૦ રતલ, ઓપ્તવ મયાન્ય યવાન્ય ૮ રતલ, ઓપ્તવ નેરોલી પિટલ ૨ રતલ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૪૦-વાસ વિનાનુ અનકોદય ૮૦૦ તોલા, એક્સ્ટ્રેક્ટ એરેન્જ ફલાવર ૫૦ તોલા, ઓપ્તવ સિટ્રોન ૧૫ તોલા, ઓપ્તવ ગ્રીટ એરેન્જ ૧૫ તોલા, ઓપ્તવ નેરોલી પિટલ ૬ તોલા, ઓપ્તવ બર્ગેમોટ ૫ તોલા, ઓપ્તવ નેરોલી બાઇબ્રેડ ૩ તોલા, ઓપ્તવ રોઝમરી ૩ તોલા.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ છે.

અને હવે એક પ્રયોગ, તે એન્ટિએપ્ટી કોનન વોટરનો, જેને વિરે નિષ્ક્રિયતોના દ્રવ્યો છે કે એ કોલન વોટર રમાનામા છાટી તે રમાના ઉપયોગ કરવાથી કાય-નંતુઓ દાયીપગ-નંતુઓ, પ્રમેદ-નંતુઓ વ. વ.થી બચી શકાય છે.

જર-કિમ્બ કાચન વૉટર ૮ ફ ઓસ,
કેતોરલ હાયડ્રો ૨ ફામ, અવકેયાઇઝ કમિ-
નુષન ૧૦ ઝેન ચોખ્ખુ કાર્બોનિક એસિડ
૩૦ ઝેન ઓઇન લવે ૩૨ ૨૦ ટીપા

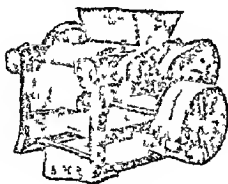
* * *

અને આજના હાથાનાની છેત્તી ચીજને
છત્તી કેમ જવાય? તે છે નક્કર ફોન-
વોટર (I) પ્રવાહી નથી, હતા કાચન વોટર
તો કહેનાય છે

આ રહ્યો તેનો એક કિમ્બ પ્રયોગ —

જર-કિમ્બ સાથુની કાતરણુ યા વર્ષ
૧૦૦ ભાગ, કિમ્બ સાકર ૨૫ ભાગ પાણી
૨૫ ભાગ

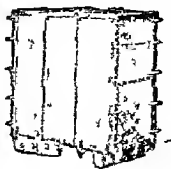
પ્રથમ સાથુની કાતરણુ યા વર્ષ કરી લઇ
પછી તેને સાકર અને પાણી સાથે મેળવી,
ચુને ચડાવેા ઓગળી જઇ એકરસ થાય
ત્યારે એને ઉતારી લઇ નીચવી દરાઓ ઉમેરો

વર્ષ યત્ર

નિનાવિલ એસિટ ૫ ફે ભાગ સિટ્રોનેલ
૬ ભાગ ઓઇન વિગિટ ઝેનન ૭ ભાગ
રોડીગેલ ૨ ભાગ દરિન એસિટ ૧ ભાગ
એ થોવ અથ પત્ર

અધારે મિશ્ર કરી બાદ, એને ફમમાં
ભરી ઠરવા દો હયાં પછી યત્ર વડે મેગ
ફીઓ બનાવી યા તો ધાતુના બાકસમા મુકી

સાથુની ફેમ

વેચો યા તેની ઉપર ધાતુ-પડ વીટાળી ખીં
શીતે પેક કરી વેચો

૩

ફોન વોટર નો વેપાર દિ આ તે દુધ
રાજ્યમા વધુ ખીલી સકે છે જ્યાં અપરોક્ષ
પર ઝકાત બોધી છે-કિ ના જ્યાં અનકોદ
સરવુ છે ત્યાં માવ બનાવાય અને તે રાજ્યન
અદરજ વેપાર બેઝાય તો તો કરીજ ઉરકત
નડે એમ નથી અવનન માવ ખીજ રાજ્ય
કે બિટિશ વિસ્તારમા નિકાશ કરશ તો ઝકાત
ભરવો પડે છે

ફોન વોટર ની પેકી મ એક ખાસ ાદ
લીમાજ થાય છે-છત્તી આવે છે એમ કરીએ
તો ચારે એની અટખુણીયા શીરીઓની
કામત આજે ખરખર મોઢી છે છતાં જે
બાજુ સારી આકૃતિની શીરીમાન તે પેક
કરાય તો ચાલકોને ઝુકર આકૃતિ સકાય
ખાસ કરીને, દેખાવે મોગી પણ જગા કાચની
હોઈ માવ ઓઝો ભરાય એની-જેવી કે
લાવની પ્રચલિત ગોળીઓ ફે-નાવન અકૃતિની
નવા પ્રકારના સખ્ત છુલવી ગોળવળવાઈ
શીરીઓ વાપરનાર વેપારી જરૂર કામના
થઈ સકે છે

ફોન વોટર જેમ જુનુ થાય તેમ વધુ
સારુ બને છે, એ વાંચ રાખનાર છે

પ્રવાહી ગ્લુકોસ

[Liquid Glucose]

પ્રવાહી ગ્લુકોસ એને તે પારદર્શક સ્વચ્છ જેવું પ્રવાહી, જેને દબીકતમા 'રુગર્મ સિરપ' પણ કહે છે અંગ્રેજી દવા સાગ્રીમા એનો ઉપયોગ નિ બ દિન વધી રહેલો છે અને તેથી હુરેરત ઉભી થઇ છે કે, અહિં જ તે બનાવનાના પ્રવાસો ગનિમાન ક્રાય

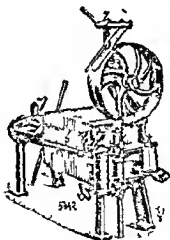
પ્રવાહી ગ્લુકોસ મનાઇના નિચારતા યા બગટાના લોગમાથી બને છે એની બનાવની પદ્ધતિઓ અનેક છે બે પ્રમાણભૂત અને અને સરળ પદ્ધતિઓ આ રહી —

૧

નકાઇનો નિશાગનો ૧૦૦ રતન પાણી ૫૦૦ રતન ગ્રાઇકનો યા મીઠાનો તેજાળ ૫ રતન

પ્રથમ પાણી અને તેજાળ મેગની પછી નિચારતામા એ મિશ્રણ થોડું થોડું કરી મેગરતા જાવ અને તેને એકરસ કરતા જાવ આ કામ અશ્વમ્નુ છે નિશાગનામા પ્રવાહી મેગવણી ભગતા ગામડા બધાઇ જવાનો ડર રહે છે તેમ ન થાય મેગવણી મવાઇ જેની એકરસ ધાડી ચાપ તેની કાળજી રાખી નેઇએ હુકમા, મેગવણી તૈયાર મ્યાં પછી તેને ૬૫°C લગી ગરમ કરી તૈયાર-રહતખા પાસણ (Lead lined Vessel)મા કરો જેમા દબાણ સહિત અહિં લગી વરાળ પચાર મરાય છે કે, ગરમીનુ પ્રમાણ ૧૬૦°C લગી પહોંચી જાય આ પછે વરાળને નીચા જવા દેનાય છે જેથી તે ની સાથે મેગવણીમા તેજા-તત્વો પણ ઉડી જઇ, વાસ પણ દુર થઇ જાય આમ કરતા ગરમી ઓગી થવા માડે છે જ્યારે તે ૮૦°C એ પહોંચે ત્યારે તે એ ડીરીએ કાઇમ ગળી, મેગવણીને ત્યાં લગી પચ્ય થવા દે છે, જ્યારે મેગવણીમા નમુનો લઇ તેમા આરોગિન મેળવતા જુ

રગ ન થાય યા વેડ એસિડેટ મેગવતા મરો નક્કર પદાર્થ તળિરે જઇ ન બેસે મેગવણી આવી પન થતા—એને કે, આ બેઉ ક્રમે ડીઓમાથી પાર ઉતરતા—નેને બીજા વાસણમા લઇ જઇ, તેમા એટલા પ્રમાણમા કેનસિયમ કામેનિટ મેગવણીમા આવે છે કે જેથી મેગવણીમા બાકી રહેવા તેજાળ-તત્વો સમુ જળા નિર્ગુણ થઇ જાય એની એક મોટી એ છે કે મેગવણીમા કેનસિયમ કામેનિટ મેગવતા જ્યાં લગી તેમા તેજાળ-તત્વો બાકી હશે, ત્યાં લગી તેમા કેનસિયમ સલ્ફે નામનો નક્કર પદાર્થ તળિરે જઇ બેસશે જ્યારે વધુ પદાર્થ તળિરે જઇ બેસે ન જણાય ત્યારે એ ઠિચા પુરી થઇ સમજ, પ્રવાહી મેગવણીને ફિલ્ટર-પત્ર દ્વારા કાળજીપૂર્વક ફિલ્ટર કરી લે છે જેથી બધા નક્કર પદાર્થો છુટા પડી જાય છે પછી એ મેગવણીને બીજા વાર—આ

ફિલ્ટર પત્ર

વેળા કોવસા યા હાડખના કોવસાના ફિલ્ટરમાથી—ફિલ્ટર કરી લેો જેથી મેગવણી માંનો રગ પણ દુર થઇ જાય એ થઇ સુખા, હવે માન એકજ કામ બાબ છે, અને તે

ઝાડ પાનની વૃદ્ધિ કુન્નરતી પોષણતત્વોથી થાય છે, એ તો સા ક્રોષ જાય છે. એ વાત પણ ક્રોષથી જાની નથી કે જગતના દરેકે દરેક ભાગમાં અને ઝમીનના દરેકે દરેક કટકામાં તે બધા પોષણ-તત્વો યા તો નથીજ હોતા, યા હોય છે તોય પુરતા પ્રમાણમાં નથીજ હોતા, જેટલા કે દરેકે દરેક પાક માટે જરૂરી હોય છે. પરિણામે, એ આજબ દાળવા માટે ખાતર આપવાની જરૂરત પડવા થાય છે.

સામાન્યતઃ ખાતર તરીકે અનેકવિધ પદાર્થો વપરાય છે, પણ એ બધા પદાર્થોય બધી જગ્યાએ પુરતા પ્રમાણમાં અને સરતા નથી ગળતા તેથી, નિશ્ચયોતોએ લંબાણ શોધ-જોળ પછી નક્કી કર્યું છે કે અમુક ખાતરમાંના અમુક રસાયણિક તત્વો અમુક પાક માટે લાભકર્તા હોઈ, જો એ રસાયણિક-તત્વો બીજા સ્વરૂપમાં પાકને પહોંચાડાય તો તેને તેવો લાભ થઈ શકે છે અને એમ, રસાયણિક ખાતરોની મિશ્રિમદ્દાઈ જોડાઈ.

૨.

રસાયણિક ખાતરો પ્રકાર પ્રકારના બને છે:

- ૧, સામાન્ય પ્રકારના ખાતરો
- ૨, અમુક તમુક પાક માટેના ખાસ ખાતરો
- ૩, ટુલ ઝાડ માટેના ખાતરો

અર્થ એ બધા પ્રકારના યોગક પ્રમાણભૂત પ્રયોગો આપવાની કાશિય કરી છે - સામાન્ય ખાતરો

૧-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૧૦ રતલ, નાઇટ્રેટ ઓફ મોડા ૪૦ રતલ, દાડકાનો ભુકો ૨૫૦ રતલ, પ્લાસ્ટર ઓફ પેરિસ ૨૫૦ રતલ, નમક ૩ ભુચલ, રાખ ૩ ભુચલ, જાનવરોના મળમુતનું ખાતર ૨૦ ભુચલ.

આ પ્રમાણ ૬ એકર ઝમીન માટે પુરતું છે.

૨-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૧૩ રતલ, સુપરફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ ૩૩ રતલ, સલ્ફેટ ઓફ પોટાશ ૧૩ રતલ.

બધાતે લગી લઇ, મિશ્ર કરો.

૩-દાડકાનો ભુકો ૧૮ મણ, કેલસાઇન ૧ મણ, સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૧ મણ.

૪-દાડકાનો ભુકો ૩૫૦ શેર, સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૬૭ શેર, પર્લ એશ ૧૬ શેર, ધરગણ મીઠું ૭૮ શેર, સલ્ફેટ ઓફ સોડા (સુકો) ૧૬ શેર, સલ્ફેટ ઓફ મેગ્નેસિયા (કાચો) ૪૦ શેર.

૫-સલ્ફેટ ઓફ સોડા (સુકો) ૧૬ ક્વાર્ટર, ધરગણ મીઠું ૭૮ ક્વાર્ટર, લાકડાની રાખ (Wood Ash) ૭૮ ક્વાર્ટર, દાડકાનો ભુકો ૩૫૦ ક્વાર્ટર, સલ્ફેટ ઓફ મેગ્નેસિયા (કાચો) ૪૦ ક્વાર્ટર, સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા ૬૭ ક્વાર્ટર.

૬-એમોનિયમ નાઇટ્રેટ ૪૦ ભાગ, એમોનિયમ ફોસ્ફેટ ૨૦ ભાગ, કેલસિયમ નાઇટ્રેટ ૨૫ ભાગ, એમોનિયમ ક્લોરાઇડ ૫ ભાગ, કેલસિયમ સલ્ફેટ ૬ ભાગ, ફેર્સ સલ્ફેટ ૪ ભાગ

૧ રતલ આ ખાતર ૧૦૦૦ રતલ પાણીમાં ઓગળાવી, ટુલઝાડોને અદવાડિયામાં એ જા નણુ વેળા આપવાથી ખુબ લાભ થાય છે.

૭-કેલસિયમ સાયનામાઇડ ૨૦ રતલ, એમોનિયમ નાઇટ્રેટ ૨૦ રતલ, એમોનિયમ ફોસ્ફેટ ૨૦ રતલ, પોટાસિયમ નાઇટ્રેટ ૧૫ રતલ, કેલસિયમ સલ્ફેટ ૧૦ રતલ, સુરોખાર ૮ રતલ, ફેર્સ સલ્ફેટ ૪ રતલ.

૮-એમોનિયમ સલ્ફેટ ૧૦ રતલ, નમક ૧૦ રતલ, મોરચુ ૧૦ રતલ, પોટાસિયમ

“કમર” અંક ૧૧૬ થો

કનોરાઈડ ૧૫ રતન, ગિપ્સમ ૧૭ રતન,
સુરોખાર ૨૦ રતન પોગસિયમ સલ્ફેટ ૧૭
રતન, એપસમ સોલ્ડ ૩૩ રતન, સોડિયમ
સલ્ફેટ ૩૩ રતન

૯-સોડિયમ સ ક્રે ૧૧ રતન, રાખ ૨૮
રતન નમક ૬ ક્વાર્ટર, એમોનિયમ સલ્ફેટ
૧ ક્વાર્ટર, હાડકાનો જુકો ૭ જુશન

૧૦-કેલસિયમ નાઇટ્રેટ ૧૦૦ તોલા,
પોટાસિયમ નાઇટ્રેટ ૨૫ તોલા, પોટાસિયમ
ફોસ્ફેટ ૨૫ તોલા, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ ૨૫ તોલા

આ ખાતર ૪ થી ૧૦ ગ્રામ લાઇ, ૧
લિટર પાણીમાં એમળાવી, તે પાણી ગ્રાડખાનો
દર મહિને એક વા એ વેગા અપાય છે

૧૧-હાડકાનો જુકો ૮ લાઇ પનાર
ઓફ પેરિસ ફે લા ગ, સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયમ
ફે લાગ

હાડકાનું ખાતર

મનાનદી પુરી માલિની માટે જુઓ
કમરનો ૮૭મો અંક ક્રમત ચાર આગ

મકાઈ-ખાતર

૧-સ ફેટ ઓફ એમોનિયા, દર એકર
અમીને ૧૪ રતન

૨-કનારાઈડ ઓફ પોટાશ દર એકર
અમીને ૭૭ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ, દર
એકર અમીને ૩૧ રતન

૪-પોગશ ૨૮ રતન, નમક ૧ ક્વાર્ટર,
હાડકાનો જુકો ૨ ક્વાર્ટર, ગિપ્સમ ૨
ક્વાર્ટર, રાખ ૧૫ જુશન

લાંન-ખાતર

૧-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા, દર એકર
અમીને ૩૬ રતન

૨-કનોરાઈડ ઓફ પોટાશ દર એકર
અમીને ૩૧ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ, દર એકર
અમીને ૧૨ રતન

કપાસ-ખાતર

૧-એમોનિયા ૨૬ લાઇ, ફોસ્ફેટ ઓફ
૭૬ લાઇ પોગશ ૪ લાઇ

ફોળાડ-ખાતર

પોગસિયમ કનોરાઈડ ૧૦૦ તોલા પોટા
સિયમ નાઇટ્રેટ ૫૦૦ તોલા, પોગસિયમ
ફોસ્ફેટ ૫૭૦ તોલા

આ દીઠ ૧૧૭૦ ગ્રામ મિશ્રણ

જવ-ખાતર

૧-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા દર એકર
અમીને ૧૦ રતન

૨-કનોરાઈડ ઓફ પોગશ, દર એકર
અમીને ૩૧ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ, દર
એકર અમીને ૮ રતન

તબાકુ-ખાતર

૧-સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા, દર એકર
અમીને ૧૪૬ રતન

૨-સલ્ફેટ ઓફ પોટાશ દર એકર અમીને
૧૭૨ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ, દર
એકર અમીને ૧૬ રતન

૪-સલ્ફેટ ઓફ લાઇમ કિના નાઇટ્ર
પનાર, દર એકર અમીને ૧૬૦ રતન

અગા-ખાતર

૧-સ ફેટ ઓફ એમોનિયા, દર એકર
અમી ૨૧ રતન

૨-કનોરાઈડ ઓફ પોટાશ, દર એકર
અમી ૩૪ રતન

૩-ગુરિયેટ ઓફ સુપરફોસ્ફેટ દર
એકર અમીને ૧૧ રતન

(અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૩૨૭ ૫૧)

કંઠમાળાની લેપ

ચુગળ ૧ તોલો, કાળાં મરી ૧ તોલો.
બેઉને સરકામાં વાટી, ગરમ કરી, કંઠમાળા
પર લગડો.

કાળી શાહીની ભૂટી

માયા ૪ ઑંસ, હીરાકમી ૧૩ ઑંસ,
શુંદર ૧ ઑંસ, મેંદા ખાંડ ૩ ઑંસ
બધાને મેળવી રાખો. ૩૨ વખતે ઉપવી
બધી ભૂટી ૩ પાઈટ ગરમ પાણીમાં નાખી
ઓગળાવતાં, કાળી શાહિ તૈયાર થશે.

કેવડીયો કાચો

જનકપુરી કાચો ૫ રતલ, એલચીદાણા
૨ તોલા, ધાણા ૧૫ તોલા, અજવાન ૧૦
તોલા, કરૈયા ૫ તોલા.

પ્રથમ કાચાને થોડાક પાણીમાં બીંજવી
રાખો. જમારે નરમ થાય ત્યારે ચુલે ચઢવી.
ધટ્ટ થવા આવે ત્યારે બાકીની ચીજોની બારીક
ભૂટી ઉમેરી, કેવડાના પાદડાં પર પાથરીને
સુકવી લો.

કેસીન-સરેસ

૧-કેસીન ૬૫ તોલા, સુગવેગો ચુનો
૧૨ તોલા, ટ્રિમોડિયમ ફોસ્ફેટ ૭ તોલા,
સોડિયમ ફોસ્ફેટ ૪ તોલા, ફલસિયમ
સલ્ફેટ ૧૦ તોલા, પેટ્રોવિયમ ૨ તોલા.

બધાને એક બંધ વાસણમાં ભરી, મિશ્ર
કરી લો અને વાપરતી વેળા પાણીમાં ભૂટી
મેળવી વાપરો.

૨-કેસીન ૧૦૦ તોલા, પાણી ૩૫૦
તોલા, સોડિયમ ફિલ્ડેટ ૧૫ તોલા, ચુઆવેગો
ચુનો ૧૦ તોલા.

બધાને મેળવો આ પ્રવાહી સરેસ થશે

કોલેરાની ગાળીઓ

સુઈ ૩ તોલા, લાલ મરચાં ૧ તોલો,
હીંગ ૧ તોલો, અચીણુ ૩ તોલો, કપુર
૧ તોલો.

બધાને મેળવી, ૭૩ ગ્રેનનો અંકક એવી
ગોળીઓ બનાવી, સુરત વેળા આપો.

ચાહના કાઢ ફર કરવા

ભીની મા રેશમી વસ્ત્રો પર ચાહના કાઢ
પડ્યા હોય તો તે કાઢવા માટે આ પ્રયોગ
આગ્રમાઈશપાત છે :

પાણી ૫૦ તોલા, સુદાગો ૨૩ તોલા.
પાણીમાં સુદાગો ઓગળાવી, કાઢવાથી
જગ્યાએ રગડી, પાછળથી તેને સાદા પાણીથી
ધોઈ કાઢો.

જંસતનો મલમ

ઝીંક ઓક્સાઈડ ૧૩ ઑંસ, બેન્ઝોટ
લાઈ ૮૩ ઑંસ.
બેઉને મેળવો.

દુલ્હાણની ગાળીઓ

એલિથો ૪૫ ગ્રેન, રેવંદચીનીનો શીરી
૨૨ ગ્રેન, નિશાસ્તો ૨ ઑંસ.

આસણી ઉમેરી, ઉપલી મેળવણીની
૫૦ ગોળીઓ બનાવો.

તાકતની દવા

૧-સેફલી અજસી ૨ તોલા, તાલમખાના
૨ તોલા, યસુ' દુધ ૫૫ પુરણ.

બન્નેને વડના દૂધમાં બીંજવી, હાંધકામાં
ચુકવી લો. સુકાયા બાદ વાગીને, અંકક મારાનાં
પડીકા બનાવો.

માત્રા : એકથી બે પડીકા દવા, દુધ સાથે.

૭-નાવળના કોમળ ફળ (પપાડા) લઈ
બારીક વાગી લઈ ૧૩ માથાના પડીયા બનાવો
માત્રા એકથી બે પડીયા દુધની સાથે

તાનની દવા

કપિનાશન સબફેટ એક 1મ રેકમીકાર્બક
ડિપરિટ બે ઓસ જલ્દી સરકા બે ગ્રામ
સિરપ ઓફ ઓરેન્જ એક ઓસ

બધાને મિશ્ર કરી એક અડનાડીવા સુધી
રહેવા દઈ પછી વાપરો

મોઢાટી ઉમરના માણસે એક નાની ચમચી
ભરી આ દવા થોડાક પાણી સાથે દવા 1મા
બે વાર લેવી

દરાજનો ઉપાય

એડીઓ ૩ તેનો અમનસારો ગંધક ૨
તોલા સુકા આમના ૩ તેનો મોરચુથુ ૩
તોલો કુનાડીઆના બીજ ૩ તેનો ફાલ્સ
પાપડો ૩ તેનો

બધાનો છુદી નિંજુના રસમા મેળવીને
ગાળીઓ બનાવવી

સુરત હોય ત્યારે નિંજુના રસમા ઘસી
દરાજ પર લગાડવી

દરાજનો મલમ

પેરેડિન વેક્સ ૧ તોલો પીગી પેટ્રોલિયમ
જેની ૧ તોના કાઇસાઈનિક એસિડ ૩ તોલો

પેરેડિન વેક્સ અને પેટ્રોલિયમ જેનીને
વોટર બાય પર પીગળાવી તેમા એસિડ મેળવી
એકરસ કરી લો

દરાજ માટે આ મલમ ઉપાધ ઉપાય છે

દત્તમળન

એક ૩ રતન કપુર ૧ તેનો હીરામોત
૧ તોલો કાથો ૧૩ તેનો ટેલીન એસિડ
૧૩ તેનો

બધાનો મિશ્ર કરી બારીક દળી અ ૧ લો

નમ્લી મીઠા

સિરેસાઇન ૩૦૩ રતન ૨૨ મેસિટ ૧૬
રતન પેરેડિન વેક્સ ૪૬૩ રતન

બધાનો પીગળાવી એકન કરો

નમ્લી સુનદો

એમેટિક એસિડ ૮૦૩૫ ૬/૨ ગેનન
એમેટિક ઇથર ૨ ઓસ પાણી ૨૫ ગેનન

બધાને મેળવી ૧ માસ લગી રાખી છુટો

મદગ્નો દલાજ

સુરેખાર ૧૦ ગ્રેન હટકડી ૫ ગ્રેન
પાણી અડી તે લો

બધાને મેળવી દિવસમા ત્રણ વેગા આપો

કાઉન્ટેન પેનની રાહી

૧-માથા ૬ ઓસ હીરાકરી ૪ ઓસ
પાણી ૬ રતલ ગંધકનો તેજાજ ૩૦ ટીપા
કાર્બોનિક એસિડ ૧૫ ટીપા ૫૩ રગ ૩ ઓસ

માથાને અધઃચર વાગી પાણીમાં તાપી
થોડાક કલાક લગી બીજવા દઈ પછી સુને
ચળવિને અર્ધા કલાક લગી પકારી છેવટે
એકાદ બેસ આપીને ઉતારી લઈ ગાળા લો
પછી તેમા હીરાકરી મેળવી એક દિવસ
રહેવા દઈ બેસે દિગ પેપરમાથી ગાળી લઈ
બાકીની યીટો મેળવો અને એક અર્ધવાડિયા
લગી રહેવા દઈ છેવટે ફરી વાર બેસેદિગ
પેપરમાથી ગાળી લો

૨-માથા ૨ ઓસ લવિંગ ૩ ગ્રામ હીરાકરી
૨ તોલા અર્ક-પાણી ૧૩ રતલ ગંધકનો
તમાજ ૮ ટીપા કાર્બોનિક એસિડ ૩ ટીપા
૫૩ રગ ૩ તેનો

અર્ધા અને લવિંગને વાગી અ ૧ થી ૧મા
ભરી તેમા પાણી રેડી સુથ બધ કરીને
૧૦-૧૨ દલાડા લગી રહેવા દો અને એ

દરમિયાન શીશીને દિવસમા ઓકાદ બે વાર દલાવતા રહો. પછી તેને બ્લોટિંગ પેપરમાંથી ગાળી લઇ, બાકીની ચીઝો મેળવી, ચાર પાંચ દલાડા લગી રહેવા દઇ, ફરી વાર બ્લોટિંગ પેપરમાંથી ગાળી લો. કમ્પા બ્લુબેક ચાહી તૈયાર થશે.

બુટ-વારનિશ

ટંકણખાર ૧ ભાગ, રાજન ૩ ભાગ, પાણી ૨૦ ભાગ.

વોટર બાય પર પીગળાવી, પ્રવાહી બે ઘણું ઘટ હોય તો ચોક્કસ ટીપાં ગ્લિસરીન નાખી, મિશ્ર કરો.

આ રંગ વગરનું વારનિશ બનશે અને તેમા તરલવાર રંગો મેળવવાથી રંગીન વારનિશ બનાવી સકાશે.

બેસેરીઆની દવા

ટીકચર ચિરાયતા ૧ ઓસ, કવિનાબન સફેદ ૫ ગ્રેન, એકસ્ટ્રેક્ટ નક્સવોમિકા ૨ ગ્રેન, લાઇકર આર્થેનિક ૧૫ ટીપાં

બધાને મેળવો. ઉપલા પ્રમાણુમાંથી ૨૪ ભાગ દવા થશે.

માત્રા : ૧ ભાગ દવા, અઢી તોલા પાણી સાથે.

મચ્છર-શત્રુ

ઓઇલ સિટ્રોનેલા ૪ ગ્રામ, ઓઇલ પેની-રૌયલ ૪ ગ્રામ, બાસનેલ ૧૯ ઓંસ.

બધાને મેળવી, પંપ વડે છાટો.

યાદદાસ્તની દવા

આદમી ૧ તોલો, સુંદ ૧ તોલો, બાલબચ ૧ તોલો, કુલીબન ૧ તોલો, નાની પીપર ૧ તોલો.

બધાને વાટી, અર્ધો તોલો બુટો દરરોજ સાંજે મધની સાથે લેવાથી યાદદાસ્ત વધે છે.

રેખર-સિમિન્ટ

બારીક દળેલી ઓક ઓંસ રાજનને દસ ઓંસ બેમેનિયામાં ઓગળાવી, ઝરર હોય ત્યાં લગાડી, ત્રણ દિવસ સુધી સુકવા દઇ, પછી વાપરો.

રાસપથેરી ટેબ્લેટ

મોંદા ખાંડ ૨ રતલ, કાર્બોનેટ ઓક્સાઇડ ૨ ઓંસ, ટાટ્ટરીક એસિડ ૨ ઓંસ, રાસપથેરીનું એસેન્સ ૪ ગ્રામ, રંગ ઝરર પૂરતો.

બધી ભૂકીઓ મિશ્ર કરી, તેમાં એસેન્સ નાખીને મેળવી, પછી રંગ નાખી, ફરી વાર બધાને મિશ્ર કરી, કપડામાંથી ચાળી, ત્રણ ત્રણ ગ્રામની ટેબ્લેટ બનાવી લો.

ઝરર પડે તો એક ગ્લાસ પાણીમાં એક ટેબ્લેટ ઓગળાવતાં, રાસપથેરી તૈયાર થઇ જશે.

લુથિકેટિંગ ઓઇલ સ્વચ્છ કરણ

એક વેળા વપરાયલા લુથિકેટિંગ ઓઇલનો પુનઃ ઉપયોગ કરવા માટે તેને નીચલી રીતે સાફ કરી સકાય છે :

વપરાયલું લુથિકેટિંગ તેલ ૧૦૦ ગેલન, એલિક એસિડ ૧ ગેલન, ફેલસિયમ હાયપો-કલોરાઇડ ૬ થી ૮ ગેલન, મધકેનો તેઆથ (બ્લેક) ૬ રતલ, સોડિયમ સિલિકેટ ૫૦ રતલ, પાણી ૧૫ ગેલન.

પ્રથમ પાણી અને સોડિયમ સિલિકેટ સિવાની બધી વસ્તુઓ મેળવી, પછી એ બે ચીઝોય ઉમેરી, બધાને ૫૨ થી ૧૨૨°C એ બે કલાક લગી ગરમ કરી, પછી ઠંડુ પાડો અને ૩ ગેલન પાણી ઉમેર્યા બાદ ચોખ્ખું તેલ નિધારી લો.

લોહીની ફિક્કાશનો ઇલાજ

હીરાક્સી ૧૦ તોલા, કાર્બા મરી ૧૦ તોલા.

અપ પૂરતું મધ લઇ, બબ્બે રતીની ગોળાઓ બનાવી લેવી.

માત્રા : દિવસમાં બે ગોળા

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તક
કાલય ખાતાએ પુસ્તકાનરો માટે મંજૂર
કર્ષ્ય છે

૨. આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમા
ધનામ અને મુગ્તકાવયો માટે મંજૂર કર્યો છે

૩. આ પુસ્તકનો બીજો ભાગ વડો
દરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓના
અને સાર્વજનિક પુસ્તકાનરો માટે મંજૂર
કર્ષ્ય છે

૪. આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુખ્ય
ધનાકાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથ
મિક શાળાઓ અને ટેન્નિસ સ્કૂલોની
વિદ્યાર્થીઓની લાયબ્રેરીઓ માટે મંજૂર
કર્ષ્ય છે

૫. આ વર્ગ લુગ્ગમા ભગવેલ કચ્છ
હુ નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક
માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે

૬. આ પુસ્તકનું આખું શ્રી
કચ્છ વેપારી મંડળના પ્રમુખ શ્રી હુનરશી
ધરમશી સપટે લખ્યું છે

૭. આ પુસ્તકની ૧૧ (અગીઆર)
નકનો અમદાવાદની ગુજરાત વર્નાક્યુલર
સોસાયટીએ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૮. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની ૨૧
(પચીસ) નકનો વડોદરાના શ્રી પ્રાચ્ય
વિદ્યામંદિરે ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૯. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગને
આણંદમા મળેલ બીજી ગુજરાત પુસ્તકાનવજી
ઉપરિ હે સારા પુસ્તકામા ગણ્યો છે

૧૦. આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે
અનેક સુપ્રસિધ્ધ મામયિક ખોએ સારામા
સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે

વેર ખેઠા પૈસા કમાવા

આળેજ મગાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિશ્ચાનો અને અનુમતીઓએ લખેલા વિવિધ

ભરોશાપાત્ર હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના ઉગ્રા બડા એનિક કાગળ

શાસ્ત્રીય શુદ્ધ સુદર છપાઈ અને આકર્ષક

ગ્રેટ-બ્રૅડ્ડા-

કીમત માત્ર ૪ રૂપિયા

(હી પી પી થી ટપાલ ખર્ચ

૧૦ આના બહુ)

મગાવવા માટે લખો —

સચાલક શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પોસ્ટ સીતુગરા (અ.બ.૨-૬૨૭)

વધુ ખાત્રી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મગાવો.

[૧] સોન્ડર્સ નોરવેલ

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરીકામાં મી સોન્ડર્સ નોરવેલ નામનો એક વેપારી છે. તે લંડન અને પેરિસમાં પ્રખ્યાત છે. થોડુંક આગળ તે રેમિગટન આર્મ્સ કંપનીનો પ્રમુખ નીભાયો હતો.

યુવાનીમાં નોરવેલ ચિત્રકાર બનવાની હોશ રાખતો હતો, પરંતુ ચિત્રકાર બનવા માટે કેળવણી લેવા પુરતા નાણા ન હોવાના કારણે તેને એક હોલસેલ કુંની મા કારકુન તરીકે કામ કરવું પડ્યું. પરંતુ આગળ વધતા વધતા ૨૮ વર્ષની ઉંમરે તો તે કુંપનીનો સેક્સ મેનેજર બની ગયો.

દશ વર્ષમાં તેણે કુંપનીના વેપારને વાર્ષિક બે લાખ પૈકી મુખી વધાર્યો. તે કહે છે કે દરેક સેક્સમેને ત્રણ વસ્તુઓનું ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈએ: (૧) સાલગતું, (૨) જોતુ અને (૩) વાદ રાખવું.

તે જણાવે છે કે જોલવા કરતા સાલગવાથી વધુ વેપાર કરી શકાય છે “કું લોકોની સવાહ માગતા અને વધુ માદિતી મેળવવા માટે કોશિશ કરતાં વધુ માલ વેચી શકાયો છું.”

તે હંમેશ તેની છાલ કરતા આખ અને કાનને વધુ ઉપયોગમાં લે છે. તે દરેક વસ્તુને ધ્યાનપૂર્વક નિદાણે છે તે દરેક ગ્રાહકના નામો વાદ રાખે છે, અને માલ વેચવામાં તે જોટલો વખત ગળે છે, તેટલોજ વખત તે શીખવામાં વાપરે છે. પરિણામે તેનો વેપાર ખુબ વધ્યો છે.

કંટાળો

માલ વેચવામાં કંટાળો ઉત્પન્ન કરે એવી વસ્તુ પણ છે, એમ તે કહે છે.

• એક વાર તે લોડાની વસ્તુઓ વેચ્યા નીકળ્યો હતો. દરેક વસ્તુના નમુનાને સાથે લઈ ફરવાની ઝરૂર ન હતી. તે કેટલોગ લઈ ખદાર નીકળ્યો હતો અને કેટલોગમાં જંગોતેર હજાર જુદી જુદી વસ્તુઓ હતી. એ કેટલોગનું વજન ૪૦ રતલ હતું. થોડી મુદતમાં તેને જણાઈ આવ્યું કે કેટલોગના પહેલા ભાગમાંથી જ તેને ઓડરો મળતા હતાં. આ જોઈને કેટલોગ એવાથી લોકો કંટાળતા હતા. એ કારણે કેટલોગના પાછલા ભાગનો માલ વેચાતો ન હતો.

આથી તેણે સરખાતમાં કેટલોગના પાછલા ભાગને દેખાડવાની રીત શરૂ કરી. એ પછી થોડા દિવસ સુધી કેટલોગની વચ્ચેના ભાગથી તેણે પાનાં જોલવા માંડ્યાં. આથી તે દરેક માલને વેચી શકતો હતો.

તેની બીજી એક રીત એ હતી કે તે દર મહીને એક ખાસ પ્રકારના માલને વેચવા માટે ખુબ ધ્યાન આપતો.

ત્રણ પ્રકારના માણસો

મી. નોરવેલ કહે છે કે માલ વેચવામાં સફળતા નહિ મેળવી શકે એવા ત્રણ પ્રકારના માણસો છે: (૧) મિથેનિક, (૨) એકાઉન્ટન્ટ અને (૩) બહીરણ માણસ. એઓ વાત કરવામાં પોયા હોય છે અને એ કારણે તેઓ વેપાર કરી નથી શકતા.

સેક્સમેન એવો હોવો જોઈએ કે જે હંમેશ પોતાની તક શોધતો રહેતો હોય. દરેક વખતનો ઉતાવળે લાભ લેવાવાળો હોય. તેણે એવી વાતો કરવી જોઈએ કે જે સાંભળનાર માણસને ગમતી હોય.

વેચનાર માણસ ગમે તે વસ્તુ, ગમે તે જગ્યાએ વેચી શકે છે, પરંતુ તેને વેચતાં આવડતુ હોવું જોઈએ.

દશ વરસ સુધી મેં સમૈન તરીકે સફળ જિંદગી ગાળ્યા પછી નોરવેય વેપારમંચી રીઠાપર થયો હતો.

તે કહે છે કે સેક્સમેનનો ધંધો એવો છે કે જે દ્વારા ઇસાન જગતથી ઓળખાઈ સાગીથી માહિતગાર થાય છે રોજ રોજ નવા માણસો સાથે સમાગમમાં આવતા માણસોના સ્વભાવોથી વાંકિફ થઈ સે સમેન પશ્ચિ હોસ્કાર બને છે.

[૨] સર હેનરી હીટરડોંગ

સર હેનરી હીટરડોંગ એક મહેનતુ અને ડાહ્યો પુરૂષ હતો.

સર હેનરી રાજ્યક ડચ રીતબેક્ષ ઓછલ કુખીનો વડો હતો તે યુરોપનો રાકેફેલર હતો તે ૧૨૫ ઓછન કુખીઓનો વડો હતો.

જગતના મહાન વેપારીઓમાંના એક સર હેનરીએ પોતાની જિંદગી વિના પૈસે વિના મિત્રે અને વિના સગવડોએ શરૂ કરી હતી.

તે ઓમસટરડેમના એક શરીમ લતામાં જન્મ્યો હતો તેનો બાપ એક ગરીબ ખલાસી હતો તેણે પ્રથમ બેન્ડના સિપાઈ તરીકે જીવન શરૂ કર્યું હતું.

બાવીસ વખતી ઉમરે પહોંચ્યો ત્યાં સુધી તે મેકમાં નોકરી કરતો રહ્યો, પરંતુ તેને લાગ્યું કે બેન્ડમાં નોકરી કરવાથી તેનું કાંઈ વળાવતું નથી એટલે તેણે બે કતી નોકરી છોડી દીધી અને નેધલા સ ટ્રેડિંગ કુખીમાં જોડાયો.

નસીબ ઉદ્ધાતુ

કુખીમાં જોડાયા પછી તેણે એક કારકુન તરીકે જીવન શરૂ કર્યું, પરંતુ સાથેજ તેણે વેચવાની કળા હાથમાં લેતા માડી અને ઘોડાક વર્ગોમાં તેણે વેપાર વધ રવામાં એવો જાહેરો લાગા કરી દીધો કે કુખીએ તેને પોતાનો એક વ્યાગીદાર બતાવ્યો.

હવે તેને માલ વેચવાના કામ ઉપર પોતાની પુરી કાચિરીયત બતાવવાની તક મળી તેણે ટ્રેડિંગ અને નેનો વેચવા માક્યા અને અમેરીકાની મહાન રેન્ડર્સ ઓછન કુખી સાથે બાય બીડી માત્ર બેજ વર્ષમાં તેને રોઝન ડચ ઓછન કુખીના સેક્સ મેનેજરની પદવી મળી અને ત્યાર પછી તેણે એટલા જગત પ્રમાણમાં તેવ વેચી સફળતા પ્રાપ્ત કરી કે તે જગતમાં પહેલા નજરનો સે સમેન ગણાવા લાગ્યો.

તેની રીત

તે આખો દિવસ પોતાને મળી મુકેવા આદરો પાછળ વિતાડતો ન હતો હરીફ કુખીના મહકો પોતે મેળવવા માટે તેણે અચાગ પ્રયાસો શરૂ કર્યા.

તેણે દરેક રીતે હરીફ કુખીઓના આદરો મેળવવા માક્યા બાવ કાપીનેય મમે તે બે જે તે હરીફ કુખીના આદરને જતો કરતો ન હતો.

તેણે બીજા નાની કુખીઓ ખરીદવા માડી એક કુખીને પોતાનો વેપાર બંધ કરવાં મટે તેણે દોઢ કરોડ પૈકા મુકવીલ આપી હતી.

બીજા મોગી અને મહાન કુખીઓ સાથે તેણે જોગાણ સાધ્યા તેણે આખા યુરોપના નેલના વેપારો કમઝે કરવા માડરો જર્મનીમાં તેણે એ વેપાર કમઝે કરવામાં બે સફળતા પ્રાપ્ત કરી.

તેની માસે ઓછલની પાંચ દિકામનગીઓ પણ હતી અને અમેરીકામાં તેના કુવાઓ વાળી જે લાખ એકતાવોસ દઝાર ઓમર જેટલી મોટી જમીન પણ.

તેની ઓફિસમાં જગતનો નકશો રહેતો અને તે વખતો વખત એ નકશામાં જોઈ મગરર થઈ ઇરાન સિવાય એવો એકો દેશ ન હતા કે જ્યાં સર હેનરીની કુખીનું તેન વેચતું ન હોય.

પણ પચ્ચસ વર્ષ ઉપર તે એક અદના ગરીબ છોકરો હતો તે એમસ્ટરડેમના એક ગરીબ અને કુંજાલ લત્તામા રહી જીવન ગાળતો હતો અને પુરનકો વાંચવા માટે તેને બત્તી બાળવા માટે પેરેશીન પણ નસીબ થતુ ન હતું. એજ ગરીબ એક વેળા યુરોપનો પેટ્રોલ અને પેરેશીનનો રાખ થયો હતો.

તેની સફળતાની ચાવી ગમે તે ભોગે નવા માહકો મેળવવાની હતી. તેની વેપાર વવારવાની ધગશે તેને સફળ વેપારી બનાવ્યો હતો.

એણે જે કરી બતાવ્યું, એણે જે સફળતા પ્રાપ્ત કરી અને એણે જે મહાનગ્ર મેળવી તે આજે પણ ટ્રાશિશ કરનારાઓ અને આગળ વધવાની ખરી તખના અને ઉમંગ રાખનારાઓને મળી સકે છે.

—ઈન્ડિયન વ્યુઝ

મરઘાં ઉછેરનું શિક્ષણ

* મરઘાં-બતકાના ઉછેરનું શિક્ષણ ખારવાડ ખાતેના મરઘાં-બતકાના ઉછેર માટેના સરકારી મથકમાં આપવામાં આવશે.

તેનો અભ્યાસક્રમ નીચે મુજબ છે.—

હુંકી મુદત માટે—પ્રથમ વર્ગ સપ્ટેમ્બર તારીખ ૧લીથી ઓક્ટોબર તારીખ ૩૧

બીજા વર્ગ : નવેમ્બર તારીખ ૧૫મી થી ડેક્ષેમ્બર તારીખ ૧૫ સુધી.

આ વર્ગ શરૂ થાય તે પહેલાં એક અઠવાડિયા અગાઉ મેનેજર, ગવર્નમેન્ટ પોલીસ ક્ષર્મ, ધારવાડને ઐરત્રી કરતી.

શી તરીકે રૂ. ૫ લેવામાં આવે છે, પણ મુંમળ ઇલાકામાં બ્રિટિશ હકુમત નીચેના વિસ્તારમાં વસતા ગરીબ વીધાર્થીઓને, જે તેઓ ખરેખરા ખેડુતો છે એવી મતલબર્ધ સર્ટિફિકેટ રેવન્યુ ઓફીસર અથવા તે ખેતીવાડી

ખાતાનાં અમલદાર પાસેથી લાવશે તો તેઓને મફત દાખલ કરવામાં આવશે.

હાલમાં માત્ર ૧૦ વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ આપવાની સગવડતા છે. રહેવા અને જમવાની સગવડ વિદ્યાર્થીઓએ પોતાની મેળે કરી લેવાની છે. અભ્યાસ પૂરો થયા બાદ પરીક્ષા લઈ પાસ થનારાઓને સર્ટિફિકેટ આપવામાં આવશે.

બાલસખા

[બાળકોનું માસિક]

તંત્રી : હિંમતલાલ સુ. શાહે

‘બાલસખા’ એકલી વાતો કે ગપગોળા રજૂ નથી કરતું, પણ બાળકોને ઉપયોગી સર્વ વિષયો શિક્ષણની દૃષ્ટિએ રજૂ કરે છે.

એનો દરેક અંક બાલસાહિત્યના સિંધુહરત લેખકોના વેળોથી ભરેલો હોય છે.

જીનથી ત્રીજી વર્ષ. આ વરસના માહકોને ૨-૩ ખાસ અંકો અને એક પુસ્તકનો લાભ મળે છે.

તાકીદે આહુક થઇ જાઓ.

વાર્ષિક લવાજમ :

દેસમાં રૂ. ૩, પરદેસ રૂ. ૪, (પિ. ૧)

લખો—‘બાલસખા’ કાર્યાલય : અમદાવાદ.

આંખો—ની—નેમત

ખાત્રોવાલો ચોખ્ખો માલ, એટલે સાચા બસરાઈ મોતીનો બનાવેલ સુરમો વાપરો. ચોક્કસ ફાયદો કરે છે.

કીંમત તોલા ૧ના રૂ. બે. (પો. જુદું)

મોહુમ્મદ હાજી આહુમ્મદ વહાણવાલા

૬. વહેવારયા મોહલા, જામનગર
(કાઠીઆવાડ.)

સ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૮ મા

સંપાદક
મનુભાઈ જોષાણી

જેઠ
૧૯૯૬

[આ માસિક વરોદશ રાજ્ય પુસ્તકાલયો માર્ચ ન ૧૯૫૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેરુનું કિંમતીયા ફોટોસ એજન્સીમાં ન ૪૫૭ તા ૨૦-૧૨-૩૯થી મંજૂર થયેલ છે મુલ્યક દિવાકામા સાળા-વાયલેગી માર્ચ મે એ હ સા ના ન. ૧૭૬ તા ૧૨-૧૨-૩૯ મુજબ સાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે]

આવતે અકે

આ અંકમાં

શ્રી. ધૂમકેતુ' ગલગીત
અને લેખ શ્રી મળમુર,
શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ
કદમ, શ્રી રમણિકલાલ જ
દલાલ અને શ્રી મનુભાઈ
જોષાણીની વાર્તાઓ. શ્રી.
હંસાખલેન મહેતાનું શ્રી
જયશ્રીમેન રાયજીએ લખેલ
જીવનચરિત્ર, મેળખસ માધ્યમ
મેળવનાર મહિલાઓના જીવન
અને કાર્યકેન્દ્રો પરિચય શ્રી
રતિલાલ ત્રિવેદીનો પ્રસાસયેષ
વર્ગરે, ઉપરાત ડૉશીમાના
વેદામા પાયેરીયા અને રસો-
કથર તથા શાન્તામહેન દેસા-
નું લખેલ શાકવાણ અને
શ્રી ચિદિસકે લખેલ લોહીવા
નો બાકીનો હરતો આનર્જી
ઉપરાત બાળવિભાગ પથુ
આપરામ આવશે

૧ નારી કંઠાણુ	શ્રી. ધૂમકેતુ	૩૬૩
૨ પાનરે જેઠી	,, શુભવંતરાય આચાર્ય ૩૭૧	
૩ પીળું પાનું	,, મનુભાઈ જોષાણી ૩૭૪	
૪ કુલવટનો ચંલ	,, મધુસૂદન મોદી ૩૮૦	
૫ શેઠાણી ...	,, ગોકુળદાસ રાયચુરા ૩૮૬	
૬ માનુ હદય	,, ધીરજલાલ ધ શાહ ૩૯૪	
૭ મુરેખાતું સ્વપ્ન	,, કેશવ હ શેઠ ૪૦૦	
૮ શો ન્યાય ?	,, શાન્તીલાલ તોલાટ ૪૦૪	
૯ જંલ	,, (માણુ વાતી) . . ૪૧૧	
૧૦ વતનને ખાતર	,, નયલિજી ૪૧૬	
૧૧ સાયું સોનું	,, માણિકલાલ જોશી ... ૪૨૪	
૧૨ સ્ત્રી-જગત ...	.... ૪૨૮	

(આ અંકમા સ્થળ સ કોચને કારણે તથા મોડી પંડવાથી રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે ખરી. આપવામાં આવશે)

લેટ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમા	બહારેશમા	પરિશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આંક શીર્ષક)

‘સ્રીજીવન’ કાર્યાલય ઝવેરીવાડ : અમદાવાદ

રૂબક લવાજમ ભરવાનું સ્થળ : ગૃહરૂંદ અંચરત્ત કાર્યાલય : ગાંધી નરતો અમદાવાદ

જીવંત અહિરાત

ના, આ અહિરાત—કળાને વિષય નથી;
એ તો છે, આહકાને સંતોષવાની યાત.

કોઈ પૂછશે: “તો પછી જીવંત અહિરાત
કેવી અને શાની?”

મ્હારો જવાબ છે: “દુકાનદારની પ્રમાણિ-
કતાની, તેના વેપારની, તેના સદ્વર્તનની”

દુકાનદારે માટે ઝરૂરી છે કે તેઓ પોતાના
આહકાને રાત્રી રાખવાની હર શક્ય કોશિશ
કરવામાં સહજે પાછા નજ પડે. એ ખરૂં છે
કે, આજ કાલના બેકારી અને નાણા—તગીના
કાળમાં એનો દુર્પચિત્ત કરનારા, ઉલટો લાભ
લેનારા, દગાબાઝી રમનારા કેટલાય આહકા
પણ નીકળશે, પણ દક્ષીકતમાં તેમનું પ્રમાણ
ધઉંભા કાંકરા જેટલું જ હશે અને તેથી દુકા-
નદારને ખાસ નુકસાન થવાનો સંભવ નથી.

દરેક દુકાનદારે પોતાના આહકાને સાચ-
વવાની, તેમને ખુશ અને સંતોષી રાખવાની
કોશિશ કરવી જોઈએ તેમને—

૧, માલ જેવો હોય જોઈતો તેવોજ આપવો
જોઈએ.

૨, જેવા રંગ યા જેવી કાટિનો જોઈતો

હોય, બરાબર તેવોજ આપવો જોઈએ.

૩, માલનો ભાવ ખરો અને વાજખી લેવો
જોઈએ.

૪, કોઈ કારણસર, માલ નાપસંદ પડે યા
બિન ઉપયોગી જણાય અને આહક
પાછો ફેરવે તો ખાસ નુકસાન ન હોય
તો વિષ્ણુ સકોએ અને તરતજ પાછો
લઈ લેવો યા બદલી આપવો જોઈએ.

એ પણ ખરૂં છે કે, આ રીતે ક્યારેક
પૈસા બે પૈસા યા આના બે આનાનું નુકસાન
ઉઠાવતું પડે છે, પણ એક સારા હમેશની
ખરીદી કરનાર આહકને રાત્રી રાખવા માટે
આટલી કુખ્યાની કંઈ વિસાતમાં નથી તે
આપવાપાત્ર છે. કારણ કે, એવો એક સંતોષી
આહક પોતાના બાઇબપો અને મિત્રોમાં
દુકાનદારની જે વાતો કરશે, તે હજારો રૂપિયા
ખર્ચાને કરેલી અહિરાત કરતાં વધુ જીવંત
અને અસરકારક અહિરાતની ગરજ સારશે,

મુખસંચારક કંપની લી. મથુરાની

જગ પ્રખ્યાત દવાઓ

સુધાસિંધુ

બાલ સુધા

કફ, ખાંસી, દમ, કોલેરા શૂળ,
સંઝલણી, ચેટ દર્દ વગેરેની વિના
અનુપાનની દવા.

કમજોર બાળકોને મોટા અને
બળવાન બનાવવાની મીઠી દવા.

કી. ૮ આના

કી. ૧૨ આના

દર્દુગજ કેશરી

દરાજની સર્વોત્તમ દવા.

કેટલોગ મફત

કી. ૪ આના

૧ નિટર પાણીમાં ૧ ગ્રામ આતર
આતર ઓગળાવી, વાપરવું

૧૨-એમોનિયમ નાઇટ્રેટ ૪૦ ભાગ
એમોનિયમ ફોસ્ફેટ ૨૦ ભાગ, પોટાસિયમ
નાઇટ્રેટ ૨૫ ભાગ, એમોનિયમ ક્યોરાઇડ ૫
ભાગ, કેલ્સિયમ સલ્ફેટ ૧ ભાગ, ફેર્સ
સલ્ફેટ ૪ ભાગ

૧ નિટર પાણીમાં ૨ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી, વાપરો

૧૩-પોટાશ નાઇટ્ર ૨૦ તોલા પોટા
સિયમ ફોસ્ફેટ ૨૫ તોલા, એમોનિયમ નાઇટ્રેટ
૩૫ તોલા, એમોનિયમ સલ્ફેટ ૧૦ તોલા

આ આતરના ઉપયોગથી પાડા વધે છે
જે કુલ વધારવા ધરજા હોમ તો અયોગમાથી
એમોનિયમ નાઇટ્રેટ કાઢી નાખવું

૧૪-એમોનિયમ સલ્ફેટ ૩૦ તોલા સોડિ
યમ ક્યોરાઇડ ૩૦ તોલા, પોગશ નાઇટ્ર
૧૫ તોલા, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ ૧૫ તોલા,
મેગ્નેસિયમ ફોસ્ફેટ ૪ તોલા, મોડિયમ ફોસ્ફેટ
૧ તોલા

૧ નિટર પાણીમાં ૧ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી, દહાડામાં વજુ વેળા આડને આપો

૧૫-કેલ્સિયમ નાઇટ્રેટ ૭૧ રતન, પોટા
સિયમ ક્યોરાઇડ ૧૫ રતન, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ
૧૨૬ રતન, પોગસિયમ ફોસ્ફેટ ૧૩૬ રતન,
ટર્શીક ફોસ્ફેટ ૩૨ રતન

૧ નિટર પાણીમાં ૧ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી, આડને વારાફરતી એક વેળા
આતરવાળું પાણી તોળીજી વેળા સાદું પાણી
આપવું વળી યોડાક દહાડા લગી આતર
આપ્યા પછી, તે આપવું બંધ કરવું

૧૬-એમોનિયમ ફોસ્ફેટ ૩૦૦ તોલા,
સોડિયમ નાઇટ્ર ૨૫૦ તોલા, પોટાસિયમ
નાઇટ્રેટ ૨૫૦ તોલા, એમોનિયમ સલ્ફેટ
૨૦૦ તોલા

૧ નિટર પાણીમાં ૦ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી, દર અઠવાડિયે એક વાર આડને
આપો

૧૭-પોગશ નાઇટ્ર ૨૦ રતન કેલ્સિયમ
ક્યોરાઇડ ૨૦ રતન, સોડિયમ ક્યોરાઇડ ૨૦
રતન, કેલ્સિયમ ફોસ્ફેટ ૨૦ રતન એડિયમ
સિનિકેટ ૧૪ રતન, ફેર્સ સલ્ફેટ ૩૬ રતન

૧ નિટર પાણીમાં ૧ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી વાપરો

૧૮-કેલ્સિયમ નાઇટ્ર ૧૦૦ ભાગ
પોગસિયમ ક્યોરાઇડ ૩૦ ભાગ પોટાસિયમ
ફોસ્ફેટ ૩૦ ભાગ, મેગ્નેસિયમ સલ્ફેટ ૨૦
ભાગ, ફેર્સ સલ્ફેટ ૬૦ ભાગ

૧ નિટર પાણીમાં ૨ ગ્રામ આતર
ઓગળાવી વાપરો

૧૯-પોગશ નાઇટ્ર ૧૦૦ રતન એમો
નિયમ ફોસ્ફેટ ૧૦૦ રતન, ફોસ્ફોરિક એસિડ
૨૬ રતન, આલુમી ૧૦૦૦ રતન

૧ નિટર પાણીમાં ૨૦૦ ગ્રીપા આ
પ્રવાહી આતર નાખી, આડને આપો

એનિલિન ઇંગ્લિશ (૫૦ રાઉન્ડ-એક
માસમાં અગ્રે
એન્ડ પરિચય-ક માસમાં મોનરા સખવાની
તાલીમ-ગતને રીખો-૧૪ તાર પુસ્તકો ૧
૨૭ પો સાથે કિ કક્ત રા ૧
(૫૨૬૬ થી ૧૨)

એનિલિન ઇંગ્લિશ કલાસ, લાહી (કાઠિયાવાડ)

‘કુમર’ના ચિત્ર-બ્લોકો
કુમરના છપાઈ ગયેના ચિત્ર-બ્લોકો
પ્રજ્ઞા સરતા ભાવે વેચી નાખવાના છે
‘ચિત્રો માટે લખો -
કુમર એડિસ, સુન્ત.

દિલરોઝ [૨૭૨૮૬]

દરેક પ્રકારના અને દરેક પ્રદેશમાં થતા
મુમ્તાઝો. નાના મોટા ઝખ્ખો, ખરબખુ,
દરાજ, ગંજખખુ, નાસુર, ભગંદર, કંઠમાળ,
રસોલી, હરસ, મસા, પ્લેગ વગેરે પર એક
અકરીનું કામ આપે છે. આકાષ વિના
રોગોને મટાડી, શરીર પર તેનું ચિન્હ સુધ્ધાં
રહેવા દેતી નથી. દરેક ઘરમાં એક આટલી
ઝર રાખવીજ જોઈએ ધામાંથી નીકળતું
લોહી તરત બંધ કરવામાં આવે છે

કીમત: નાની આટલીનો એક રૂપિયો
મોટી આટલીના બે રૂપિયા
(પેકીંગ પોસ્ટેજ લુકુ)
મુંબઈ છલાકાના સોલ એજન્ટ —
કાગદી અખ્ખુલકુદસ અખ્ખુલરહેમાન
૧. કાલુપુર દાવર પાસે-અહમદાબાદ
[મુંબઈમાં મરિજદ બંદર રોડ, ૪૩૫ી.
રીપલ બેન્કની પાસે કાગદી રહિલાઈ
રહેમાનભાઈની દુકાને મળશે]

ટેલીગ્રામ:-Islam Bros. ટેલીફોન નં. ૪૨૬

આઝાદ હોઝિયરી

અવેશી મુડી અને વ્યવ-
સ્થાથી ચાલતી ધી યુજરાત હોઝિયરી
મીલમાં બનેલ ગંજકરાક, મોળ, સ્વેટર,
કાટ, યુલ ઓવર, મેકલર, બચ્ચાની જર્મી,
વિગેરે વાપરા. મુતરે તથા ઉનનો માલ
યેક ત્યા સાદી ડીઝાઇનમાં બને છે, અને
પરદેશી માલની હંદિકાઈ કરી સફે છે.
ભાવ ધણાજ કીકાયત. માલ ખરીદતી
વખતે આઝાદ હોઝિયરી નામ જોશે
અમારા કારખાનામાં છત્રીઓ પણ બને છે]
બહારગામના એડરો પર પૂરતું ધ્યાન
આપી રસીદ બેન્ક મારફતે કે વી. પી. થી
રવાના કરવામાં આવે છે.
સોલ એજન્ટ - ધરલાલ અધ્ધર
હેડ ઓફીસ - ૨, કાલુપુર, અમદાવાદ
બ્રાચ - ૨, લુખા મરિજદ સામે અમદાવાદ

“મુનાદી”નું બોલતું અડવાડિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ અખખાર “મુસ્લિમ-ગુજરાત”

મે વચને	એ આપને—
ખરી રીતે દારે છે;	બનાવોથી બાખખરે કરે છે;
મે કામથી	અને આગેવાન
બોટી રીતે દોરાતું નથી.	બનાવગીરેથી અખખરદાર બનાવે છે.

એની અનેક કવમી લડતો પરિણામકારક નીવડી છે.
છ વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુખાલિફ હથ્થાર હેઠા પાડ્યા છે.
મેના મનહર તઅલીમી ફોલા, નહેને માટે એનો ધગધુ સફે, બાળકો માટે એનું ખાસ
પાનુ, દીની તઅલીમ માટે એનો ફતાવા પેજ, એની તળીઆઝાદક દિલચસ્પ દીકાઓ,
એના નિડર ફેલ અગવેજો એ, એવી કેટલીક ખુસસીયતો છે.

મુનો મફત મંગાવો. આહુક બનો	લલાજમ સ્વદેશ-ચાર રૂપીઆ બર્મા-પાચ રૂપીઆ પરદેશ-છ રૂપીઆ	ટેકાજુ લાગા તાલાખ રોડ, સુ ર ત.

પ્રમાણુત અને શાસ્ત્રીય

“કમર”-પ્રકાશનો

વેપારી કળા

કિવા

સેક્સમેનશિપ

[વેપાર સુચના]

■ માલિકોનું લક્ષ્ય એકાદી, નિ-
માસા ઉરકેરી, માવ ખરીદવાની
ધરજા ઉત્પન્ન કરાવવી અને
એ ધરજાને અમમમા મુઠા-
વવી, એ માટેની સમગ્રવલ
જેપારી અને માલિકની દૃષ્ટિએ
માલિકની પ્રવત્તા, સોદા કર-
વાની કળા, વેપારીની માન-
સિક્ક સંકલિતો, નાધાઓની
અનલાર નજવાઓ, વેપારી
કિલ્લાઓની રચના પ વ માન-
વેચનાની કળાના બધા દિગ્-
ધાનું સંદર પૃથકકરણ કરેલી
શુજરાતી ભાષામાં પહેલીજ
પુસ્તિકા

■ વેપારીઓને નિત નિત ઉપ-
યોગી એવા ૩૭ કીમતી
પણ એમાં છે
ઓગળાની જાડને આના
ખાતરનાળી પાણી તોરેત)
આપવું પગી થોડાક દંદે
આપવા પછી, તે નાસિંગ

૧૬-૭

મોડિયમ નાઇટ્રેટ
નાઇટ્રેટ ૨૫૦ તોલા,
૨૦૦ તોલા

[૩૦૮]

કેશ શૃંગાર ‘કમર’ના આખો

■ વાગ રંગના કિવા સદેદ
યા હુશ યલ મવલા વાગને
કરી વાર અસજ રંગના-કાગ
કે સુદરી—કરના માટેના
ખિજાબ યા કલકના વિદેની,
સનાની અને આપુર્વદિક પદ-
તાના તેજ, પાણી યા હુકીના
પેપુ અને આતરિક ઉપાયના
કે પ્રમાણુત-અનેક અમક
અને કીમતી પ્રયોગો સહિત-
ગુરખાઓનો અભેડ સમદ
તોનમાપની માહિતી, બનાવદ,
વેપાર અને ઉધોગની સચ
નાઓ સહિત

■ ગળવામાં રહી ‘સકે એવું’
નાનકકુ કદ એન્ટિક કાગળ
૪૮ પાના

કીમત . ચાર આના

(૬ ખ સોર પાય આન)

વિદેશ છ પેની

[૫૨ સુચિત્ત સહિત મનાવો]

સિરત-મુ - કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

મદ ઉસ્માન, કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત પ્રકાશન તા ૧-૮-૧૯૨૦
અબ્દલકારિર દક્કિન દુરીન, “રકક” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, રાનીતાલાખ-સુરત

■ હુમક હુમક અકે ખરીવા
કરતા, આખો સજ ખરીવી
લેવો બિદતર છે કારણ કે
તે એક પૂરી અને સચિત
“આધોગિક એનસાનકલો
પિંડીઆગતી ગરજ સારે છે

■ અક ૨, ૩, ૪, ૫, ૬,
૭, ૮, ૯, ૨૪, ૨૬, ૩૨,
૩૬, ૩૭, ૪૩, ૪૫ અને
૪૬-૪૭ સોળ અક હુમ
■ અક ૩૭ થી ૪૮, અક
૪૯ થી ૬૦, અક ૬૧ થી ૭૨,
અક ૭૩ થી ૮૪, ૮૫થી
૮૬ અને ૮૭ થી ૧૦૮ એમ
બાર બાર અકની છ બાધેલી
કાલેનો અને—

■ અક ૧૦૯ થી ૧૨૦ લગીના
બાર અકનુ—એટને ૧૬૪૦ના
પૂરા વર્તુ-લિ-દનુ લવકમ
મગી કીમત ૨૫-૦-૦
(૬ ખ વા રેવે ગુર બ્લક)

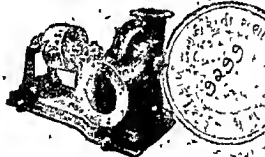
પરદેશ માટે—

કીમત રૂ. ૩૬-૦-૦
યા રૂ ૭ ૭ ૮
(૬ ખ સહિત)

જાણી

પાણીનો પચ્ચ

ખેતીને પાણી પાવા માટે આ પચ્ચ ઘણા ઉપયોગી થાય છે. બોર, કેરી અને બીજા ફળદોષની પાકી માટે તે એ ખાસ અગત્યની ચીજ છે. કીમતેમાં મધ્યમ, ચાલુ ખર્ચમાં ફરકસરણથી અને રોકાઉં હોઈ ટેર ટેર એ વપરાય છે.

સપ્ટેમ્બર ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો લાંચી લુચી અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જાણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— પુનાની ને ચંદક ઉપવાર પદ્ધતિમાં વપરાતી જુદી દવાઓ ને જરીજરીઆ	
— ચાલુ લેવા કે—કનરીફલ, જવાદિય, ખમીરફ, પાકુતી વિગેરે.	
— પાક (દત્તવા),	— રિક્ટી,
— ગ્રાળી	— મુગખા,
— મુકે,	— અદખત,
— આડ,	— બરમ
— મુગમાં	— આત,
— દંતમંજન	— ચાણ,
— તેલ,	— કસ્ટરી,
— કેમર,	— અમર,
— બરમ કપર,	— લોગન,
— અલમ	— ગિલાછત,
— આખ ને પુરેલા અવેગન,	— અંબર,
— કાના ચાંદીના વરક,	— માખ્યાય, વંચે
— કંક જાળના ઉકાળાના પીકા	— રંગદાર મોંદી

૧૬૦

એડિશન નાઇટ
નાઇટ ૨૫૦ નેલા,
૨૦૦ તોલા

જિરનાડ—દવાખાના મુંઘને સિહત.
૫૧ ૬૨માન, હોલાખ, સુરત.

[૩૨૮]

વર્ષ દશમુ

માસ નવમે

અંક ૧૧૭ મો

ક મ ર

સપ્ટેમ્બર ૧૯૪૦

—; લનાશ્રમ :—

દિન : ૩૫૫ ત્રણ

ખર્ચ : રૂપિયા ૩૫૫ ત્રણ

વિદેશ : નિર્લિપ ૭

ચિત્રો	દમરો દલાજ	૩૫૩	નેટ્રમ મુર	૩૩૭
આંખ મટાવવાની કિયા ૩૫૧	દાઝવાનો દલાજ	૩૫૪	- સરફ	૩૩૭
ખરલ-યંત્ર : ૧	દાદરનો દલાજ	૩૫૪	ફોર્મ ફોસ	૩૩૪
- - ૨	પાચન-બાટી	૩૫૪	મેગેસિયા ફોસ	૩૩૬
ટિકી-યંત્ર	પેલ બામ	૩૫૪	સિલિસિયા	૩૩૮
દળનાર યંત્ર	ફાઉન્ટેન પેનની બટ		બોર	૩૫૦
પાણી માટેનો યંત્ર મુખ્યમંત્રી	સાલી	૩૫૪	લોખાન	
	બરોજનો દલાજ	૩૫૪	દરોસ	૩૪૪
	બાલામન	૩૫૪	રોડિયો લોખાન	૩૪૪
	મીડાનો દલાજ	૩૫૫	નકલી લોખાન	૩૪૪
ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ	માયાના હાંનો દલાજ	૩૫૫		
એરમેટેડ સિમિન્ટ બેકરી ૩૩૮	લરદર પોલિસા	૩૫૫	વેપારી કુળા	
એમેટિક એસિડ	વધરાવળનો દલાજ	૩૫૫		
મોટરનો સરો	વાળ કાળા કરનાર તેલ	૩૫૫	માર નિયમો	૩૬૩
મેગેલિય	વોરિન ન પાનકર	૩૫૫	નિવેશી નવરો	૩૬૩
પ્રોગો	દારાનો દલાજ	૩૫૫	વીમાનો એજન્સી	૩૫૭
અલકોહલની વામ	મંદુક-યાત્ર	૩૪૦		
દુગ્ધની	બાયોકેમિક દવાઓ			
૩૫૬-ગર	કાલી ફોસ	૩૩૬		
ફોપરેવની વાસ કાદવી	- મુર	૩૩૫		
કોટા સુરમો	- સરફ	૩૩૬	પરચરણ	
તાકતની દવા	કેલર ફોસ	૩૩૭		
તાવની ગોળીઓ	- ફોસ	૩૩૫	અભિધાય	૩૬૫
	- સરફ	૩૩૫	પૂજપરો	૩૬૬
	નેટ્રમ ફોસ	૩૩૭		

ઓગસ્ટ ૧૮૪૦ લગી કુલ ૧૧૬ અ કોમ્પા
કુમરે ૬૪૮૩૦ પાનાનું સાહિત્ય આપ્યું
છે, જેમાં—

- ૩૫૮ ચિત્રો
- ૫૦૩ તત્ત્વ-નોંધો
- ૬૩૫ ખાસ દુનર-નેઓ
- ૨૩૬૮ પ્રોઓ
- ૪૫૨ ખાસ વેપારી લેખો
- ૫૬૬ પરસ્પરજ્ઞ નેઓ
- અને

૫૮૮૪ પૂર્ણપરકાના જવાબો

આપ્યા છે આટલું બહોળું, રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય
નીજ કોઈ સામયિકે આજ લગી આપ્યું
છે ખરૂં ?

અને આ તો બુનકારની વાત થઈ હવે
પછી શું ? આ રહ્યા તે થોડાક દુનરોની
ઘાટી જેના ખાસ લેખો દ્વારા પછી
કુમરમાં છપાશે

- (૧) અ ટ્રામરીન ંજી બનાવડ (૨)
- એટ્યુમિનિયમ-બોન્ડ ધાતુની બનાવડ (૩)
- કેતી ચુનો ઉલોગ (૪) કિરોના દમ
- બનાવડ વિષે (૫) ડાકમ ખાડનું વાવેનર
- (૬) હોમિયમનો દેસ નાદિર દુનર (૭)

જાપાનનું ધધાની માહિતી (૮) બમ
બનાવડા વિષે (૯) ટોઈનેટ-પાણીઓ
પ્રકાર પ્રકારના ટોઈનેટ-પાણીઓના પ્રવેશો
(૧૦) તાક પત્રો બનાવડા સબધી (૧૧)
તામાનો દેગ દુનરનો વિષયો (૧૨) દરતરી
લાક્ષીઓ પુષ્કળ પ્રોગો (૧૩) દરક
સરતે થોડાક તુરખા (૧૪) દોરડા બનાવડા
વિષે (૧૫) નકલા બેન કેમ બો છે ? (૧૬)
નિકમનો દેગ દુનરની માહિતી (૧૭)
નિયોન નામ-પાણિયા બનાવડા સબધી (૧૮)
પતરાના ંજી બનાવડાનો ઉલોગ (૧૯)
પૈપા વાવેનર (૨૦) માયક દવાઓ ગોળીઓ
અો બુકીઓના તુરખાઓ (૨૧) પુર બનાવડ
અને ઉલોગ (૨૨) પુસ્તક બાધધી નકાલ
દુનર (૨૩) પોગરા ડામેનિટ બનાવડ (૨૪)
શવર બોક બનાવડ (૨૫) મનગો પ્રકાર
પ્રકારના મયમે (૨૬) માર્ગેશમન કિયા
નકલી માખણ બનાવડ (૨૭) ગાઇ વાવેનર
(૨૮) લાખ ઉલોગ (૨૯) વનરપતિ બાળ
(૩૦) સુગખારનો તેજાળ બનાવડ (૩૧)
સેસ બન જાતના સોસ બનાવડા (૩૨)
લાથીલાની કારીગરી

અને એ તિલા બીજા પત્રા દુનરો

ફેક્ટ ૫૦. દિવસમાં ઈંગ્લીશ બનાવતાં શીખો

આ અમરો દારો છે અને આજ સુધી હોઈ જોડા સાથે જ ફરી સાથે નથી જે પ્રકારે
અમેજ આતાઓ પોતાના બાળકોને અમેજી બેસતા શીખવડે છે અને જ વચનો અમેજ બજા
સારી રીતે અમેજી બેલી શકે છે (એટલે કે તે અમેજીનો એક સબ્બ પાનું રૂપમાં જાડન શીખી
નથી) તેવી રીતેજ પ્રકૃતિક નિયમાનુસાર અમેજ આ ૩૫૦ પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં સફળ થઈ
શક્યા છીએ પુસ્તક એવા દગથી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે થઈ થઈ બધા ઠ
આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સૌ-પુરૂષો ઠાકરાઓ અને છે ફરીઓ ૫૦ દિવસમાંજ અમેજીમાં એક
સરખી ધારા પ્રસાદથી બાવતા શીખી ગયા છે દેડમારવો અને રુકુવ દિસ્પેક્ટરીએ આ પુસ્તકને
અર્થાત્તમ માન્ય છે

કામન રૂ. ૧ ૮-૦ (૧ ખ ૦-૧-૦)

મળવાનું ઠાણ:—રસાયન ફાર્મસી (કે) સગરિયા (બિકાનેર)

હિતિહાસ

ઈ-સાનની પપદાકશ પત્રી ધણીજ ઝડપથી તેની બીમારીઓ પશુ અસ્તિત્વ પામી, તેમના ઇલાજ-અકરમાલિક રીતે યા વિચારપૂર્વક-શોધવા લાગ્યા અને એમ દુન્યામા ઇ-સાની બદલ માટે ઉપચાર-પદ્ધતિ બનદારમા આવી

યુનાની તિમને વ્યવસ્થિત રૂપ અપાવાને લગભગ ૨૫૦૦ વર્ષ થઇ ગયા ત્યાર પછી તો તેણે ખુબ ખુબ પ્રગતિ કરી વ્હાડકાપની શોધ પશુ પાછાથી થઇ અને સમય જતા જર્જરિત બનેલા યુનાની તિમના મુજ દેહ પર લેટિન લાપી પોશાક પહેરાની તેને એથોપેથીનુ રૂપ અપાયુ ત્યાર પછી તો બીજા અનેક ઉપચાર-પદ્ધતિયો શોધવા લાગી ૧૭૬૦મા જર્મનીના ડોક્ટર હલ્નિમાને હે મિથોપેથીની શોધ કરી, અને ત્યાર પછી ૮૩ વર્ષ બાદ, એજ જર્મનીના એડ નિષ્ણાવ ડોક્ટર શુશવરે બાયોકેમિકલ પદ્ધતિની ગણ્ય દુન્યાને કરી.

બાયોકેમિકલ પદ્ધતિની શોધ થવાને ૬૭ વર્ષ થીતી ગયા છે, હજી પદ્ધતિ પોતાના જાળપણમાજ ગણાય છે, છતા તેનો પ્રચાર ખુબ થઇ ચુકયો છે દુન્યાને ખૂણે ખૂણે આને પદ્ધતિના ઉપાસકો પથગઇ ગયા છે અને વિન્દમા પશુ એ પદ્ધતિઅર ઇલાજ કવારનોય થયા લાગ્યો છે

સિધ્ધાંત

ઈ-સાની જનનના દરેક રેવા અને દરેક પ્રાણી તથા તેમની રસાયણિક-તત્વોનું જ્ઞાન અને જ્ઞાન તો નિષ્ણાતોને કયાનુય દત્તું પશુ એ જ્ઞાનનો લાભ બીમારીનો ઉપચાર શોધવામા લેવાયો ન હતો એ માત્ર ડોક્ટર શુશવરને મળે છે, જેમણે ૧૮૭૩ના માર્ચમા બાયોકેમિક

પદ્ધતિને જાહિરમા મુકી, શરૂઆતમાં તો તેમની પદ્ધતિમા કોઇએ રસજ ન લીધો પાચ મહિના પછી એક ડોક્ટર સાદિએ કડક ટીકાઓ અને શંકાઓ રજુ કરી ડોક્ટર શુશવરે તેનો એક વિરત જવાબ આપ્યો, જે જર્મન માસિકના સાત અંકોમા જઈને પુરો થયો. ડોક્ટર શુશવરનો એ લાભો લેખ, એજ બાયોકેમિકનો પાવાનો પાચર

અને બાયોકેમિક પદ્ધતિ એટલે શું? એનું નામ પોતે અચ્ચે છે તેમજ એ પદ્ધતિ જીવન-રસાયણશાસ્ત્રનો એક વિભાગ છે અને તેથી કુદરતી નિયમોને પૂરેપૂરી અનુસરતી હોઈ, સદજે હાનિકર્તા નથી નિષ્ણાનો કહે છે કે માનવ શરીરની રચના અંગને બારીક અણુઓ (Cells) દ્વારા થઇ છે અને એ અણુઓની બનાવટમા ત્રણ પદાર્થો મુખ્યત્વે માવમ પડે છે -

૧, જીવંત પદાર્થો (Organic Matter)

૨, પાણી

૩, ખનિજ-દારો (Mineral Salts)

ડોક્ટર શુશવરે શોધી કાઢ્યું છે કે એ અણુઓમાના ખનિજ દારો અમુક અમુક મુક-રેર પ્રમાણમાજ હોય છે અને જ્યારે કોઇ પશુ કારણે એ પ્રમાણમા ઘટાડો થાય છે, તો બીમારી પપદા થાય છે. તેથી, જો એ ઘટાડાને પુરો કરવામા આવે-જો ખનિજ-દારો ઓછા થયા હોય તે પહોચતા કરાય, તો બીમારી મટી જાય છે

આટલું નક્કી થયા પછી, શોધવાનું બાકી એ હતું કે એ ખનિજ-દારોની ઓછપ

(૧) યુનાની લાપામા Bios શબ્દનો અર્થ છે, જીવન અને Chemia ડિવા Chemistry એટલે રસાયણ શાસ્ત્ર

ટાળવી કેમ અને શી રીતે? કારણ શોધાયા પછી ઇલાજ યોજાતી આ વાત હતી ડોક્ટર શુશવરે લખાણ અપ્તરાઓ પછી ગો શુચનો ઉકેલ પણ મેળવ્યો અને એ ઉકેલ ગોટને જે તે ખનિજ-ક્ષારોને ચોટલી દર્દ લાગી બારીક કરવા કે જેથી છલ ઉપર મુકતાજ તે હોજરીમા જવાને બદલે લોહીમાજ લાગી જાય અને એમ લોહી દ્વારા જે અગર્ભા તેમજી ઝુરેત હોય ત્યા પગારમા પહોચી જાય કારણ કે, માનવ શરીરનો વિકાસ લોહી પરજ અનલબે છે આપણે જે ખાઈએ પીઈએ છીએ, તે હોજરીમા જઈ પચીને તેમાંથી અમુક અમુક રસો પ પચા થાય છે અને તે બધા નાની આતરડીમા જતા ત્યાંથી લોહીમાં લાગી જઈ આપણા શરીરના દરેક દરેક ભાગને, ફાળે પડતો લાભ પહોચાડે છે

આમ બાયોકેમિક પદ્ધતિ કેવળ કુદરતી પદ્ધતિ છે ખનિજ-ક્ષારોની ઓછપ દાજરી એજ એનો એક માત્ર મક્કલ છે. કારણ કે એ ખનિજ-ક્ષારો પ્રમાણમા ઓછા બને હોય, માનવ શરીરની તનદુરસ્તીમા અત્યંત મદત્વનો ભાગ લાગે છે

બાયોકેમિક પદ્ધતિ આજે કેવળ અપ્તરા નથી, રીકીરાતુ પિસાન છે

બાયોકેમિક દવાઓ

આપણે આગળ બીજ ગયા તેમ બાયોકેમિક પદ્ધતિમા માનવ શરીરમા મળજુદ આ ખનિજ-ક્ષારો વપરાય છે ડોક્ટર શુશવરની શોધ પ્રમાણે એવા ખનિજ-ક્ષારો કેવળ બાર છે એ તેથી બાયોકેમિક દવાઓ પણ માત્ર બારજ છે એ બાર દવાઓજ દરેક દરેક માનવ રોગ માટે ઉપયોગી છે —

- ૧, કેલ્કર ફ્લોર (Calcar Flour)
- ૨, કેલ્કર ફોસ (Calcar Phos)
- ૩, કેલ્કર સલ્ફ (Calcar Sulph)

૪, ફેર્રમ ફોસ	(Ferrum Phos)
૫, કાલી મુર	(Kali Mur)
૬, કાલી ફોસ	(Kali Phos)
૭, કાલી સલ્ફ	(Kali Sulph)
૮, મેગ્નેસિયા ફોસ	(Magnesia Phos)
૯, નેટ્રમ મુર	(Natrium Mor)
૧૦, નેટ્રમ ફોસ	(Natrium Phos)
૧૧, નેટ્રમ સલ્ફ	(Natrium Sulph)
૧૨, સિલિસિઆ	(Silicea)

બાયોકેમિક દવાઓ એને એ ખનિજ-ક્ષારોની બનાવટો એની બનાવટ એક ખાસ પદ્ધતિયે માય છે અને તે લુહી ઝિકડી અને પ્રમાણીના તથા રૂપોમા બને છે, જે કે એજ ઉપરોગ લુહી અને ઝિકડીના રૂપમાજ વધુ પ્રચલિત છે

બાયોકેમિક દવાઓ માત્ર બાર છે, છતા દરેક દવા અનેક જુ । જુદા પાનરવાળા બનાવાય છે એનુ કારણ એ છે કે બીમારી જેટલી જુની અને લાખા હોય તેટલીજ લે હીમાંની કષ્ટ-સોનાજ સ્થિત ફીણ વધ જાય છે અને તેથી દવાકા પાવરની દવા થી લાભ થતો થી એ માટે ઉચ્ચ પાવરની—ડીમ સમ્પ્રદાયા કહેત વધુ ધુટાયલી-દવા વપરાય છે, જેથી બીમારતુ લોહી જે તે ખનિજ-ક્ષાર પોતામાં સહેના થયી શે થી લાભ બીમાર બગને પહોચાડે કે અને તેથી રોગીને જતલી આરામ થવા લાગે છે

આ પદ્ધતિની એક ખુબી એ છે કે, દવા ઉત્તમ સુત્ર ગોટને બદલે ગીછ યા ઝુરત કરતા વધુ પડતા પ્રમાણમા નેવાના નુકસાન થવાનો સુદ્ધ લભક નથી કારણ કે એ ખનિજ-ક્ષારો ઝુરત કરતા વધુ હોય ત્યા ઝુરત ન હોય તે હોજરીમા માનવ-અગો તેમજી પ્રાકૃત પેસાન પરસેવા ન વટે બાહિર કાઢી ફેકે છે એ તેથી નુકસાન તો થતુજ નથી

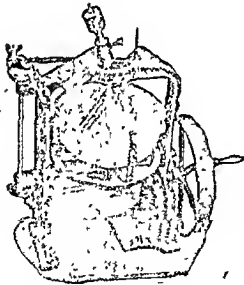
(૨) એ પાવરની સજ્જાનો ને છે ૧ અને ૮ એની પૂરી સમજણ આગળ જતા અપાયો

કયા રોગ પર કઈ દવા વાપરવી, તેની વિગતવાર મહિની સેજના બીજા દરનામાં અપારો આજે બારે દવાઓ. તેના ત્રણે સ્વરૂપમાં કેવો રીતે બનાવાય છે અને તેના અનેક વાપરની યોજના કેવો છે, તેનો ઉલ્લેખ કરીશ.

[૧] કેલકર ફ્લોર

કેલસિયમ ફ્લોરાઇડ ૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

એક્ટેને જેઘાની, ખરલ યંત્રમાં નાખી, એક કલાક લગી ઘુટા. આ, ખરલ વેજપુડની બનાવેલી હોરી જેઘાએ, કારણ કે એ સિયાની બીજા પાતરની ખરલ આ દવાની બનાવટ માટે તદ્દન નકામી છે વળી એ આખી દિવા દરમિયાન-અને પહેલાં અને પછી પણ-દવાને વાપરપર્ણથી સાચ મુકન રાખવી જેઘાએ

ખરલ યંત્ર

અને દવા ઘુટાલી દોષ તે દરમિયાન દવામાં ધુળ થા બીજો કચરો ગિલકુલ મળી ન સકે તે માટે ખરલ યંત્રને એક એવી કાચ-કળાટમાં

(૩) આ દવાઓની બનાવટમાં વધારાની બાધી દવાઓ અને દુધની ખાદ તર્જન યોજાવી દોવી જેઘાએ. એમા સહુ બાધી દશે તો દવાઓ ખરાબ થઈ જશે.

એકવત્ર જેઘાએ કે જેની કાચમાંથી દવા ઘુટાવાની દિવા જેઘા પણ સકાય અને દવામાં ધુળ થા બીજો કચરો સહુ મળી પુણ ન સકે,

આ દવા કેલકર ફ્લોર ૧x થશે
કેલકર ફ્લોર ૨x-કેલકર ફ્લોર ૧x ૧
રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.
કેલકર ફ્લોર ૩x-કેલકર ફ્લોર ૨x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ
કેલકર ફ્લોર ૪x-કેલકર ફ્લોર ૩x ૧
રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ
કેલકર ફ્લોર ૫x-કેલકર ફ્લોર ૪x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.
કેલકર ફ્લોર ૬x-કેલકર ફ્લોર ૫x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ.
કેલકર ફ્લોર ૭x-કેલકર ફ્લોર ૬x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ.
કેલકર ફ્લોર ૮x-કેલકર ફ્લોર ૭x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.
કેલકર ફ્લોર ૯x-કેલકર ફ્લોર ૮x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે
કેલકર ફ્લોર ૧૦x-કેલકર ફ્લોર ૯x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.
કેલકર ફ્લોર ૧૧x-કેલકર ફ્લોર ૧૦x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ.
કેલકર ફ્લોર ૧૨x-કેલકર ફ્લોર ૧૧x
૧ રતલ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ રતલ.
બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે.

દુકર્મ, વાચકો દ્વેષ પામી શકાશે તેમ,
આ છે ૫ પાવરની દવાઓની જનાવરની
પ્રાપ્તિ. એ ક્રમમાંથી આ ૧૨૫ પદ
અંત આપી જતો નથી. બનકે તે છે
૧૦૦૦X વર્ગી જતરી રહે છે અને એની
જનાવરની પદ્ધતિ એજ માત્ર છે કે ૧૨૫ ની
દવામાંથી ૧૩૫ ની બને અને ૧૩૫ ગાંધી
૧૪૫ ની અને એમ ક્રમવાર ચલતા પાવરની
દવાઓ જનાવરની જાણ અનુભવ, એ અર્થ છે,
આ ૧૦૦૦ થી ૧૦૦૦ પાવરની દવાઓ વધારી
નથી, બનકે માત્ર ૧૫, ૨૫, ૩૫, ૬૫, ૧૨૫,
૨૦૫, ૩૦૫, ૬૦૫, ૧૦૦૫, ૨૦૦૫ અને
૧૦૦૦X નીજ દવાઓને ઉપયોગ થાય છે,
પણ આગળ જનાવરની તેમ, જનાવરની પદ્ધતિ
એવી છે કે, એકે એક પાવરની દવા જનાવરની
અનિવાર્ય છે, પછી વાંચે તે પાવરની દવા
વાપરવાનો રિવાજ ન હોય એવી હાલનમાય
કથું નુકસાન નો નથીજ થયું, કારણ કે, એક
પાવરની જાણે જાણી દવામાંથી જાણ ચલતા
પાવરની દવા નિયમસર જાણી ચેલા છે અને
તેથી તેવા પાવરની દવા નિયમોથી થતી નથી
પરંતુ આ તો માત્ર ૫ પદ્ધતિની જાણ
થઈ એ ઉપરાંત ૮ પાવરની પણ પદ્ધતિ
છે, જેની જનાવરની રીત આ રીતે—

કેલકર ફોલોર ૧૮-કેવર ફોલોર ૧
૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫

એકેને મેડી, નિયમસર ૧ કલાક વગી
ખરડા કરી લે

કેલકર ફોલોર ૨૦-કેવર ફોલોર ૧૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫

જનાવરની રીત ઉપર મુજબજ

૧ કેલકર ફોલોર ૩૦-કેવર ફોલોર ૨૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫.

જનાવરની રીત ઉપર પ્રમાણેજ

કેલકર ફોલોર ૪૦-કેવર ફોલોર ૨૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫

જનાવરની રીત ઉપર પ્રમાણે

કેલકર ફોલોર ૫૦-કેવર ફોલોર ૨૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫

જનાવરની રીત ઉપર મુજબજ

કેલકર ફોલોર ૬૦-કેવર ફોલોર ૧૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫

જનાવરની રીત ઉપર પ્રમાણેજ

કેલકર ફોલોર ૭૦-કેવર ફોલોર ૧૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫

જનાવરની રીત ઉપર પ્રમાણેજ.

કેલકર ફોલોર ૮૦-કેવર ફોલોર ૧૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫

જનાવરની રીત ઉપર પ્રમાણેજ

કેલકર ફોલોર ૯૦-કેવર ફોલોર ૧૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫

જનાવરની રીત ઉપર મુજબજ

કેલકર ફોલોર ૧૦૦-કેવર ફોલોર ૧૦
૧ ૨૨૫, મુગર ઓફ મિલ્ક ૬૬ ૨૨૫.

જનાવરની રીત એજ. ઉપર પ્રમાણેજ.

અને, ૧ પાવર-ક્રમ પેઠે ૮ પાવર-ક્રમનો
અંત અદિ આવી જતા નથી તે હજી દુર

જતી જાય છે, પણ એની જનાવરની રીત ઉપર
જનાવરની પદ્ધતિજ હોય, પણ જનાવરની
જુરત જાણી નથી

આ તો થઈ જતી જાણ દ્વેષ રિક્કીઓ

જનાવરની હોય તો ૩૨૫

ગેટુજ ૩ જે તે

પાવરની જાણ લઈ. કોઈ

પણ અંતની જાણ દવા

ઉમેરવી દિના, તેની અંત

યા જાણે જાણે મેનની

રિક્કીઓ જનાવી ચેવી

ઓ પ્રકારી દવા
અંતે જાણ અંત પાણીમા
જે તે દવા જાણવાનો
જનાવરની દવા પદ્ધતી
ઉપર અનુભવ જોડે હોય, તેને જાણે અંતે
પણ જાણવાની જુરત નથી

રિક્કી-૧૧

[૨] કેલકર ફોસ

ફેલિયમ ફોસ્ફેટ કિંવા ફોસ્ફેટ ઓફ લાઇમ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ
એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, નિયમમર
એક કલાક લગી ધુતી લેા. એ યગે કેલકર
ફોસ ૧x દવે એ ૧૨ પાવરની દવામાંથી
૨૪ થી લઇને ૧૦૦૦x લગીના ચટના
પાવરની દવાઓ જનાવવાની બાકી રહેને
એની પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
આપી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી

ફેલિયમ ફોસ્ફેટ કિંવા ફોસ્ફેટ ઓફ
લાઇમ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, એક કલાક
લગી ધુતી લેા. એ યગે કેલકર ફોસ ૧c
દવે એમાંથી ૨c અને તેથી વધુ ચટના
પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેને એની
પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
આપી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી

ટિક્કીંગો અને પ્રાંતી દવા જનાવવાની
રીત તેા મેલક અધી દવાઓ માટે સર્વામાન્ય
છે, એટલે એ એક માટે ખબર ફોસ્ફેટના
પ્રકરણમાં લખ્યું છે તેમ ક-યુ

[૩] કેલકર ફોસ્ફેટ

ફેલિયમ ફોસ્ફેટ કિંવા ફોસ્ફેટ ઓફ
પેરિસ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, નિયમમર ૧
કલાક લગી ધુતી લેા. એ યગે કેલકર ફોસ
૧x. દવે એમાંથી ૨x થી માકીને ૧૦૦૦x
લગીની ચટના પાવરની દવાઓ જનાવવાની
રહેને. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
આપી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી

ફેલિયમ ફોસ્ફેટ કિંવા પેરિસ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ.

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, નિયમમર ૧
કલાક લગી ધુતી લેા. એ યગે કેલકર ફોસ
૧c. દવે એમાંથી ૨c અને તેથી વધુ ચટના
પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેને. એની
પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં આપી છે,
તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ
બનાવી લેવી.

[૪] ફેર્રમ ફોસ

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧ ભાગ, સુગર
ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, નિયમમર
૧ કલાક લગી ધુતી લેા. એ યગે ફેર્રમ ફોસ
૧x. દવે એમાંથી ૧x થી લઇને ૧૦૦૦x
લગીની ચટના પાવરની દવાઓ જનાવવાની
રહેને. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
બનાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી.

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧ ભાગ, સુગર ઓફ
મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, ૧ કલાક
લગી નિયમમર ધુતી લેા. એ યગે ફેર્રમ
ફોસ ૧c દવે એમાંથી ૨c અને તેથી વધુ
ચટના પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેને.
એની પદ્ધતિ કેલકર ફોસ્ફેટના પ્રકરણમાં
બનાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની
દવાઓ બનાવી લેવી

[૫] કાલી મુર

પોગમિયમ ફોસ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર
ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-વંતમાં નાખી, ૧ કલાક
લગી નિયમમર ધુતી લેા. એ યગે કાલી મુર
૧c દવે એમાંથી ૨c થી લઇને ૧૦૦૦x
લગીની ચટના પાવરની દવાઓ જનાવવાની

રહેશે. એનો પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

પોટાસિયમ ક્લોરાઇડ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા એ થશે કાલી મુર ૧૮ હવે એમાંથી ૨૮ અને તેથી વધુ ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે. એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

[૬] કાલી ફોસ

પોટાસિયમ ફોસ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા એ થશે કાલી ફોસ ૧૪ હવે એમાંથી ૨૪ થી લઇને ૧૦૦૦x લગીની ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી

પોટાસિયમ ફોસ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા એ થશે કાલી ફોસ ૧૮ હવે એમાંથી ૨૮ અને તેથી વધુ ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી.

[૭] કાલી સલ્ફ

પોટાસિયમ સલ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ.

એકેને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા એ થશે કાલી સલ્ફ ૧x. હવે એમાંથી ૨x થી લઇને ૧૦૦૦x લગીની ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી

પોટાસિયમ સલ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા એ થશે કાલી સલ્ફ ૧૮ હવે એમાંથી ૨૮ અને તેથી વધુ ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી

[૮] મેગ્નેસિયા ફોસ

મેગ્નેસિયા ફોસ્ફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરલ-યંત્રમાં નાખી, નિયમસર ૧ કલાક લગી ધુડી લેા એ થશે મેગ્નેસિયા ફોસ ૧x હવે એમાંથી ૨x થી લઇને ૧૦૦૦x લગીના ચડતા પાવરની દવાઓ અનાવવાની રહેશે એની પદ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમાં અતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ અનાવી લેવી

૪) મેગ્નેસિયા ફોસ્ફેટ અનાવવાની રીત એ પ્રમાણે છે

સલ્ફેટ ઓફ મેગ્નેસિયા ૨ ભાગ, બાર્-પાણી ૧૪ ભાગ ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા ૨ ભાગ

પ્રથમ બાર-પાણીના બે મુશરબા સાથે કરી, એક સામના સલ્ફેટ ઓફ મેગ્નેસિયા અને બીજા સામના ફોસ્ફેટ ઓફ સોડા મિશ્રિત કરી, એક મિશ્રણને મેગ્નેસિયા, કાચા માટે રહેલા હો, ૨x કાચા પછી જોશે તે પાસાબુને નળિયે નીકળે પાસા - જોશી રજાશે, સોયો પના સ્વરૂપમાં નીકળે કરી એજ છે મેગ્નેસિયા ફોસ્ફેટ

જનારી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી.”

એનેસિયા ફારફેટ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે એનેસિયા ફોસ ૧૦. હવે એમાથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી.

[૯] નેટ્રમ મુર

સ્વચ્છ અને ચોખ્ખું ધરગતુ ગીડું ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ મુર ૧૪ હવે એમાથી ૨૪ થી લઇને ૧૦૦૦૪ લગીના ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

ગ્વચ્છ અને ચોખ્ખું ધરગતુ ગીડું ૧ ભાગ સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ મુર ૧૦ હવે એમાથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

[૧૦] નેટ્રમ ફોસ

ફારફેટ ઓફ સોડા ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧

કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ ફોસ ૧૪ હવે એમાથી ૨૪ થી લઇને ૧૦૦૦૪ લગીના ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

ફારફેટ ઓફ સોડા ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ ફોસ ૧૦ હવે એમાથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

[૧૧] નેટ્રમ સંદક

સંદેહ ઓફ સોડા કિંવા ગોજર્સ સંદેહ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ સંદક ૧૪ હવે એમાથી ૨૪ થી લઇને ૧૦૦૦૪ લગીના ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

સંદેહ ઓફ સોડા કિંવા ગોજર્સ સંદેહ ૧ ભાગ, સુગર ઓફ મિલ્ક ૯૯ ભાગ

એકેને ખરન-પત્રમા નાખી, નિયમસર ૧ કનાક લગી ધુગી લો એ યશે નેટ્રમ સંદક ૧૦ હવે એમાથી ૨૦ અને તેથી વધુ ચઢતા પાવરની દવાઓ જનાવવાની રહેશે એની પધ્ધતિ કેલકર ફોરના પ્રકરણમા જતાવી છે, તે પ્રમાણે જુદા જુદા પાવરની દવાઓ જનાવી પેરી

[અનાન અને ઉપયોગિતા]

એસ્પેરોસના નામ અને ગરુષર્મથી થયેલા વાયકો ત્રણકર દરે એ તે પદાર્થ છે જે સપ્તર્થિએ આગ-રક્તિન દાષ પ્રમે તેવી જરા સામુખિ જેવી આગ પશુ ૦ જે અમર કરી સકતી નથી

આનુ સુગંધી જગમા કોઈ કેડાણે તાપા-વામા આવેના આગ સમગ્રતા એ એ

[૧૨] સિલ્સિઆ

સિલ્સિઆ કિવા એસિડમ સિલ્સિઆ ૧ આગ મુગર આંક મિલક ૮ ભાગ

એકેને ખસ-વડમા નાખી નિષમસર ૧ કપાક સગી છુગી સો એ યમે સિલ્સિઆ ૧૪ દવે એમાથી ૨૨ થો સમન ૧૦૦૦૦ સગીના અદના પાનની દરાએ ખાનચી રહેતો એની પદ્ધતિ કેવળ દરોના પ્રકરણ ખતાવી છે તે પ્રમાણે છુત છુત ૫૫૨ થી દવ એ ખતાવી નેતી

સિલ્સિઆ કિવા એસિડમ સિલ્સિઆ ૧ ૧૦૦ મુગર આંક મિલક ૮ ભાગ

એકેને ખસ-વડમા નાખી નિષમસર ૧ કપાક સગી છુગી તા એ યમે સિલ્સિઆ ૧૮ દવે એમાથી ૨૮ થી તેથી વધુ ચૂના પાનની દરાએ ખાનચી રહેતો એની પદ્ધતિ કેવળ દરોના પ્રકરણ ખતાવી છે તે પ્રમાણે છુત છુત ૫૫૨ થી દરાએ ખતાવી નેતી

આ સમ આરે દરાએ ની ખતાવતી નિયમે દવે કપ દવા દવા રોગ પર આથી સમા છે તે ત્રણવુ જાણી રદપુ આ દરોના આનના અકમા અસમે

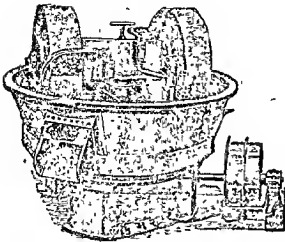
અપૂર્વ

એસ્પેરોસથી ખતાવેલા જાપાનાગ એ ન્હોટા મરખાનાં પર ખતા એસ્પેરોસને કોથે મરખાનુ સાન સવામત ખની મુ એ એ વાયકોએ વર્તમાનપદમા વચ્ચુ દશે હા એસ્પેરોસ એમે તે પદાર્થ, જેના કપાક આનના જાપાનાગ મો મારે ખતાવેલા જેથી તેઓ મે તેથી આખા અદર લની મગી જર આગ પશુ જેવી સકે આ પોતાએ સવામત રાખી સકે

પણ આ તો એસ્પેરોસની જ વાન ચા એસ્પેરોસ-સિમિન્ટ પ્લેસ્ટો એક કદમ આગ વધ છે એ સમુદત ખતાવમા કહેણ આ મક આમારના ને પુત્રી કિલ્સિઆ થાન છે જે મન ૦ એસ્પેરોસમા થી મળતા અથ આ સમુદત તાપા ની પીટોલીતો ખતાવતા ખતાવ પર મળતા ફર્વ પડી જાવતા જ આક કામે ની ત્રિભુજાને વાપરી સકા છે એસ્પેરોસ સિમિન્ટની પ્લેસ્ટો ની ખતાવ છે તે અદરમા પશુ કેવળા પર ની મદદ ની મુલતજર તેથી એ પદાર્થ આરના અનિષપ છે આ મિયા જેસ્પેરોસ સિમિન્ટ પ્લેસ્ટો ની ખતાવ સવથા અસર્જાન ૧ મેમ ખતા એ દરોના પશુ ખુલાશી જાક ની રીજાક આ વજેની ખર્ચીયા પશુ નાટી નમ રોમ પડતી થી મેમમા પાપર પર આ કામ સમગ્રજે રાક કરી સકાય

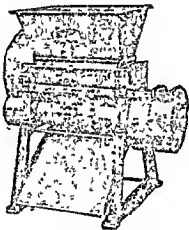
અનાનની પદ્ધતિ

એસ્પેરોસ-સિમિન્ટ પ્લેસ્ટો ની ખતાવ માટે રાખી જેથા એસ્પેરોસને તાપ કિલા કેલાપુત તાપા ની કિલા કરી જે કે ત કામ જે વિશ્વગોચા દુશ્વાન થુ છે ખતાવ એસ્પેરોસને અપ-વડમા નાખી, દરોની કાપો અ લોસ મિનિટ લગી વન આ દમા

ખરજ ચક્ર

છે, જેને પરિણામે એરમેરટોસના રેપા છુટા પડે છે પછી તેને બાહિર કાઢી, બીજા દળનાર-ચક્રમાં નાખીને દબે છે, જેથી રેપા

દળનાર ચક્ર

પહોં છુટા પડી જાય છે. આ કામ પૂરું થતા, એરમેરટોસને બીજા એરડામાં લઇ જવાય છે

બીજા એરડામાં એરમેરટોસ અને સિમિન્ટ પ્રમાણસર લઇ, એક માવડા-ચક્રમાં નાખવામાં આવે છે, જેમાં ગોઠવણ એવી હોય છે કે એરમેરટોસ, સિમિન્ટ અને પાણી નાખી, ચક્ર ચાલુ કરતા, તેના પ્રવાહી માવે બને. એ ઝુરેત હોય તો અહિં તેમાં રંગ વ. પણ્ય મેળવી

સકાય છે એમ, અહિં પ્રવાહી માવે તૈયાર થઇ, એક ડૂમ, મિક્સર અને બીજા યંત્રમાં થઇ, છેવટે પેઇન્ટ બનાવવાના યંત્રમાં જાય છે.

અને ‘પેઇન્ટ બનાવવાનું’ યંત્ર એટલે તારની જળાગ્રા, પ્રેસ અને બીજા યંત્રોનો મેળો સમુદ્ધ એની અદ્યુત બનાવટ અને પદ્ધતિ નજરે. જોયા પિતા સમજી સકાય એવી નથી. હુંકમાં તે એવી છે કે તારની જળાગ્રા પર એરમેરટોસ-સિમિન્ટની મેળવણીનો

બારીક ચર ઉપાડી, ફેલ્ટ પર મુકવામાં આવે છે અને એમ એ કિવાનું ત્યાં લગી પુનરાવર્તન થતું રહે છે. જ્યાં લગી પૂરતી જાડાઈની પેઇન્ટ તૈયાર ન થાય પછી તેને કાપી, રોષી કરી, બીજા યંત્રમાં લઇ જઈ, પેઇન્ટના પ્રચલિત માપ-અર્થાત ૧૨ ઇંચ X ૧૨ ઇંચ. યા ૧૬ ઇંચ X ૧૬ ઇંચ યા ૨૪ ઇંચ X ૨૪ ઇંચ-પ્રમાણે કાપી, તેની કિનારીઓને પણ્ય બરાબર કરી લેવાય છે.

પછી એ પેઇન્ટને એક પર એક થી, ગોઠી ચાપી થતાં હાથદોલિક પ્રેસમાં મુકી દેવાય છે, જેથી રક્ષુ સદ્યુ પાણી નીકળી જાય ત્યાર પછી તેને સુકવનાર એરડામાં લઇ જાય છે, જ્યાં તેને ૧૨ થી ૧૪ કલાક લગી રાખી પછી બાહિર કાઢે છે

હવે માત્ર એકજ કિવા બાકી છે અને તે પેઇન્ટની કિનારીઓ બરાબર કાપવાની એ બાજુ છે કે, કિનારીઓ પ્લેટમાં કપાઇ ચુકી છે, પણ્ય ત્યાર પછી પેઇન્ટને દળાવવામાં આવતી હોવાથી તે કિનારીઓ પાછી વાંકી ચુંકી થઇ જાય છે. તેથી તેને બીજી વાર કાપી, પછી એ પેઇન્ટને એક એરડામાં લઇ જઈ ૨૮ દહાડા લગી રહેવા દે છે, જેથી તે કઠણ થઇ, વેચવા અને વાપરવાપાત્ર બને છે.

આગની લગાઈના ઝમાતેમા ધણુકોને
ખંદુકા, તોપો વમા કમ્પ ધાતુ વપરાતી હશે,
તેનો નિયાર સદગજ ઉદભવનો હશે નાચ
કારક દાઝોનાના સતત સ્પર્શ ફેલતા ટકાઈ
નીવડે ઝેરી ધાતુ તે કમ્પ ઝેલુ નામજ છે
ખંદુક-ધાતુ ડિવા ગન મેન

ખંદુક-ધાતુના ખાસ ગુણો-

૧, તેની કઠણતા,

૨, ઓડો ધસારો

-કે જુના જુના પ્રીમોસા બનાવતી ધાતુમા
આ બેજે ગુણો ઓછા વપા હોય એ દેખીતું
છે એવો ઉપયોગ તેની ધાતુ, એ સામાન્ય નિયમ
અર્થે પણ અધમેસે છે તેથી, એ નિમે વધુ
સખાણુની કળી આવરવકતા લાગતી નથી /

૧-તાણું ૯૨ રતન, કનઈ ૨ રતન,
જસત ૬ રતન

૨-તાણું ૯૦ કવાઈર, કનઈ ૮ કવાઈર,
જસત ૨ કવાઈર

૩-તાણું ૮૪ મણ, કલઈ ૫ મણ જસત
૧૬ મણ

૪-તાણું ૮૩ શેર, કલઈ ૫ શેર, જસત
૧૨ શેર

૫-તાણું ૮૦ ભાગ, કનઈ ૫ ભાગ,
જસત ૫ ભાગ

૬-તાણું ૮૦ રતન, કલઈ ૫ રતન,
જસત ૧૫ રતન

૭-તાણું ૭૫ કવાઈર કલઈ ૫ કવાઈર,
જસત ૨૦ કવાઈર

૮-તાણું ૮૭૩૦ મણ, જસત ૫૬૩૦
મણ, કલઈ ૪૬૩૦ મણ સીસુ ૧૩૩૦ મણ,

લોખડ ૨૩૩૦ મણ

૯-તાણું ૮૭ શેર, કલઈ ૮૩૦ શેર,
જસત ૪૩૦ શેર

૧૦-તાણું ૮૭૩૦ ભાગ, કલઈ ૮૩૦ ભાગ

૧૧-તાણું ૮૭૩૦ રતન, કનઈ ૮૩૦ રતન

૧૨-તાણું ૮૭૩૦ કવાઈર, કલઈ ૮૩૦
કવાઈર

૧૩-તાણું ૮૦૬૦ મણ, કલઈ ૮૬૦
મણ

૧૪-તાણું ૮૦૬૦ શેર કલઈ ૮૬૦
શેર

૧૫-તાણું ૮૦૬૦ ભાગ, કલઈ ૮૬૦
ભાગ

૧૬-તાણું ૮ રતન, કનઈ ૧ રતન

૧૭-તાણું ૮૦૬૦ કવાઈર, કલઈ ૮૬૦
કવાઈર

૧૮-તાણું ૮૦૬૦ મણ, કનઈ ૧૦૬૦
મણ લોખડ ૩૬૩૦ મણ

૧૯-તાણું ૮૦૬૦ શેર, કલઈ ૧૦૬૦
શેર લોખડ ૩૬૩૦ શેર, જસત ૩૬૩૦ શેર,

સીસુ ૩૬૩૦ શેર

૨૦-તાણું ૭૭૬૦ ભાગ કનઈ ૭૭૬૦
ભાગ, લોખડ ૧૩૩૦ ભાગ, જસત ૫૬૩૦

ભાગ, સીસુ ૧૩૩૦ ભાગ

૨૧-તાણું ૮૭૩૦ રતન કનઈ ૫૬૩૦
રતન, લોખડ ૧૩૩૦ રતન

૨૨-તાણું ૫૭ કવાઈર, કલઈ ૧૪ કવાઈર
જસત ૨૬ કવાઈર

૨૩-તાણું ૬૪ મણ, કનઈ ૧૬ મણ
જસત ૩૨ મણ

૨૪-તાણું ૮૦ ભાગ કનઈ ૪ ભાગ,
જસત ૧૩૩૦ ભાગ સીસુ ૨૩૩૦ ભાગ

૨૫-તાણું ૮૨ શેર, કનઈ ૪ શેર જસત
૮ શેર, સીસુ ૫ શેર

૨૬-તાણું ૮૦૬૦ રતન, કલઈ ૮ રતન,
કોસકરસ ૩૬૦ રતન

“વિનાયતી સરકા” કિંવા “એસિડવાળી સરકા”ની મિઠાવાનીએ એસેટિક એસિડથી દહે તેા સમયમ દરકોષ જનનકાર થઈ ગયું છે એ તે તેજામ છે, જે સરકા જેની નિના દિનની ઉપયોગી વિશાળ ખપન ધમવતી અને જગતને ખૂબે ખૂબે પ્રચલિત ઝડકિયાન જનાવતાના કામ ઉપરાંત રંગકામમાં અને બીજી અનેક શાસ્ત્રી જનાવટોમાં મિન મ દિન વધુ અને વધુ વપરાતો જાય છે

દકીકન કંઈક અનોખી છે એમોટક એસિડની જનાવટ એ માન રસાયણિક રિપન નથી, જનુ-રસાયણશાસ્ત્રનો એક સંયુક્ત વિષય છે, જે દ્વાર સામાન્ય અનાજમાંથી આયુ તેજાળી તા ઉપગતી સકાય કે વળી એને માટે ખુબ મોટા પટ્ટેની વડો પણ ઝરૂરી નથી, જે એ વા નજુ વડો ઝરૂરી છે, તે સામાન્ય કીસતે તૈયાર પણ મળી શકે છે અને આકો તેા દિન્દમાય જન ની સકાય છે. દારણ કે, તેમની જનાવટ મ વ અને સાતી છે એ વડો ઉપનાત. જીવન ઝરૂરી સામનોમાં માન લાકડાના પીપ વા ન વા ટાકીઓ છે, જે તેા અદિ જની શકે હેગ એ વિે વધુ કહેવાનું ન હોય

જનાવટની પદ્ધતિ

આવો ત્યાં આપણે દહે જનાવટ ની પદ્ધતિ તરફ વળીએ. એ તેા પ્રથમજ કી દેવાયુ છે કે આ પદ્ધતિ માન રસાયણિક નથી, જનુ-રસાયણશાસ્ત્રની સંયુક્ત પદ્ધતિ છે પણ રમે જીથી કામ મશા સમમા પડી જાય. નાં આ જનુઓ નગી આપે જોઈ

(૧) એસેટિક એસિડ આ પદ્ધતિ ઉપરાંત બીજી કેટલીય પદ્ધતિઓએ જન-વામડા વ માધી-જનાવાત છે

સકાય એવા મોટા નથી રાતા; એ તેા “મેકેટરિયા”ના સામાન્ય નામે જાણાતા અને દુરજીન મિના જોઈ પણ ન શકાતા અત્યંત ખારીક જનુઓની વાત છે.

જનવાતેમ છે કે મેકેટરિયાના નામથીય કોઈક મતરાઈ ઉટે પણ એવા મહગરની કળી જુદાત નથી મેકેટરિયા દ-દમેજ દાનિકર્તા નથી હોતા, કેટલાક પ્રકારના મેકેટરિયા એવા પણ છે, જે વા તેા સાવ મિદો છે વા ઉધટા લાજકારી અદિ જે પ્રકારના મેકેટરિયાની વાત થાય છે, તેવ એવા લાજકારી વર્ગનાજ છે અને તેથી આપણને-આપણી તનદુરતીને લાજન થાય છે, મુકરાન મુદત નદિ

આટલો ખુલામો છતાય કદાચ કોઈના સકિત કદવને પુરો સમ્બારો નદિ થાય. તે પૂછને “એવા નરી આપે ન જોઈ મકાય એવા જનુઓની જાણખ શી? તે જોઈએ તેજ વર્ગના અને લાજકારી છે, એ કેમ જાણી મકાય જ ખુલ થાય તેા કંઈક ઉલટું તેા ન અને ન નદિ, એમાંનું કનું નદિ થાય જે તે જનુઓ જરાજર મેગરી સકાય છે, એમાં ખુલ થાય થતાનો સંજવજ નથી. જેમ કમ થી અને દમજો વેચાતી મને છે, તેમ દહે તેા એવા જનુ-નવોય તૈયાર મને છે. જેથી તેમનો ઉપયોગ શાવ સરજ થઈ પડ્યા છે.

પેટલો તળકો

એસેટિક અમિડની જનાવટની કિયાઓ નજુ વિશાળોમાં જોઈની સકાય એમ છે -

- ૧, અનાજ-તત્વમાંથી ખાડ-તત્વ-જનાવટો.
- ૨, ખાડ-તત્વમાંથી અધકોદલ-તત્વ જનાવટો.
- ૩, અધકોદલ-તત્વમાંથી એસેટિક એસિડ જનાવટો

આ પ્રજે મુખ્ય તમકાં થયા આ પ્રજે
- આદિ એ આખી પદ્ધતિ-પ્રજે તમકાં-
વિગતનાર અર્થજી

એમેટિક એસિડ ૧૧ બનાવવા માટે પ્રથમ
ગોદા બોમ્બો આર એ મોટર એટને ૧ તાજા
ફલુગા ટુટેના જરૂરી બીના મેકે થેડે જરૂરી
દાહુનેર થોડાક દહાડા લગી પાણીમાં પનામો
રાખવામાં આવતા નેમાથી ફલુગા ટુટે છે
એ ફલુગા ટુટેના બીના જરૂરી મેટર એટને ૧
એમેટિક એસિડની બનાવટમાં મુશ્કેલ માંસો
માન એજ મેટર છે સૌથી મહેના અને
ગેક થ્ર (Crashing Machine) રે નુની
નખાય છે. પરિણામે એના લચકો જેવો ની
જાય છે એ થઈ રહેતા અને એક બીજા
થન (Washing Machine)માં વધ જરાય
છે, જેમાં ગોદાવણ આરી હોય છે કે એક
તરફથી તે મોડરનો વચકો તેમાં નાખવામાં
આવેનો રહ આ બીજી તરફથી ગરમ પાણી
બેગરાઈ રહે અને તોજી તરફથી ખુબ થન
માની યાંત્રિક ગોદાવણ વડે એ બેગા સતત
કનાવતા રહેવાય આમ એ થન પોતાના
પ્રમાણ કષ્ટક અનોખુ જ છે અને તરી અમાં
લચકામાં ગરમ પાણી મરી અક પ્રકારનું
મિશ્રણ તૈયાર થાય છે

અહિં સુધી તો પ્રાયશ્ચિત્ત ક્રિયા થતી હતી
સુગ ક્રિયાની શરૂઆત થાત છે. હિંસા
થવાનાથી તેવાર થઈ નીકળતી મેળવણી ૧૨૦-
એક જેટલી ગરમ હોઈ એને ગેર પ્રકારના
લાકડાના મોડા પીપામાં દાખાઈ જાય
છે જે મજબુત લાકડાના ધરાવતા હોઈ ગોઠ
વણી એવી હોય છે. ૧૨૧-૧૨૫ તમાથી
પ્રકાર થતી હોય. ૧૨૬ એ પીપામાં દાખાઈ
મિશ્રણને નિરતર દહાવતા રહેવા માટે એક
પ્રકારની યાંત્રિક ગોઠવણ પણી હોય છે.
મેળવણીને એ પીપામાં દાખાઈ નહીં મળી જાય
ધરાઈ નહીં ૧૨૬માં ૧૨૭માં આવું કરવામાં આવે છે.

અને મીઠું તરફ મિશ્રણો હતાવના એવું
કે. મગની ૧૫૨° F થી ૧° પડેલના તેને
આગળ રાખતા અગ્નિ, એજ પોસ્ટ પર
કાચમ રખાય કે જે મેગ્નેસિયમથી અગ્નિ
નમુનો લઈ, આરોડિન સોલ્યુશનમાં નાખી,
કિયાની સમિતિ નિદેશ કરનામાં આવે કે
જે નમુનો આરોડિન સોલ્યુશનમાં મગ્નિ
છતા, ૫૫૨° થી ૫૫૫° થાય તો કિયા સમાપ્ત
થઈ સમજવી હવે જે મામ બાકી કે જે
એલ્યુમિનિયમ કે મેગ્નેસિયમને એ પીપ થા દબે માછી
કાઢી પુરના પીપ વાટમ વા મીઠા વાસણમાં
સુકી ૭૦ થી ૮૦° એક થી ૬ થી ૫ થી
લગભગ એમ થતા બનાવટને પહેલા તળાકા
પડે થશે

બીજો તમકડો

હવે બનાવડી કિંમતો બીજી તરફથી
ચર ચાપ છે એ માટે સૌથી પહેલાં ચાપ
સાધન બેંકનો એ સાધન બેંકને લાકડાના
છાતકા ચીરા દગ જેવા તાગિયામાં હડા
દાખિન ચીરા નાળી જેડની હોલ કે જેથી
તાગિયામાંથી હડા દાખિન ચડ દગમાં
મગનપીને અસર કરી સહે એવા દગ એક
ને નથી હોતા છ વા આઠ વા વધુ હોવ
છે અને તે એક બીજા નાજીક મુનો
હોવ છે કિંમતો આદલ એ રીતે થાવ એ
કે પહેલા તગડામાં તેના ચપલી મેગનપી
આ દગમાં હરતામાં આવે છે આ પગ
તાગિયામાંથી હડા દાખિત કરાવ છે જ્યારે
બીજી તરફ એ મેગનપીમાં લગમગ ફે
લેકનિક એસિડ ઉમેરવામાં આવે છે જેથી
મેગનપી સદગ અંદ પડે પગી પહેલા
દગમાં ૨ એસ લિટરિડ ચીર (Liquid
Yeast) મેગનપી છે એ મેગનપી ના કાન
કાંચમાંથી એસ લિટરન થય છે, જે પરિણામે
લગમગ તરતગ મેગનપી ઉકળતા લાગે છે
જેમ છે, બીજા તગડાની રી કિંમત દવ

મેળવણીને એમજ રહેવા દેતા જીજ્ઞે દિવસે ક્રિયા સદજ મંદ પડે છે અને ત્રીજે દિને સમાપ્ત થાય છે. એટલે કે મેળવણીના આડ-તાવમાંથી અસકાદક-તત્વ તૈયાર થઈ જાય છે.

પણ આ તો પહેલા ટપ્પની વાત થઈ જીજ્ઞ ટપ્પની મેળવણી માટે પહેલા ટપ્પમાંની મેળવણીમાંથી ૧ ઓસ મેળવણી લઈ, બીજા ટપ્પમાં ઉમેરવી. એથી એમાંય તેજ ક્રિયા શરૂ થશે, જે પહેલા ટપ્પમાં થઈ હતી ત્રીજે દિને આ બીજા ટપ્પની મેળવણીની ક્રિયા સમાપ્ત થઈ જશે પછી ત્રીજા ટપ્પની ચારી આપશે એ માટે બીજા ટપ્પની મેળવણીમાંથી ૧ ઓસ મેળવણી ત્રીજા ટપ્પની મેળવણીમાં ઉમેરવી જોઈશે અને એમ ક્રમચર ત્રીજા, ચોથા અને પાંચમા ટપ્પની મેળવણી તૈયાર થતાં, હજી ટપ્પની ચારી આપશે એને માટે પાંચમા ટપ્પની મેળવણી કામ નહિ લાગે. તેથી એ હજી ટપ્પની મેળવણીમાં ફરી ચાર વિક્રિય થીર ૧ ઓસ નાખવું જોઈએ કે કમા હર હજી ટપ્પે નવું થીર જોઈએ જોઈએ. ઉપલી ક્રિયા ખતમ થતા, મેળવણીને લાકડાના પીપમાં ભરી કેટલાય સપાટ જગી કરવા દે છે, જેને પરિણામે તે વડુ રચક થઈ, તેમાં એસેટિક એસિડના તત્વ પસા થવા માટે છે.

ત્રીજો તબક્કો

આ ત્રીજા તબક્કા મરેખ ખાસ સાધન અનિવાર્ય છે. એ સાધન શું છે, લાકડાના વાસણ છે, જેમાં બે તળિયા હોય છે: એક ખરૂં અને નક્કર તળિયું અને બીજું જોડું અને કાણાનાથું. ત્રીજી એવી લાંબામાં હવાની આવ જતવ માટે કાણા રખાય છે અને તે હવાના વાસણમાં લાકડાની ચીથોથી બનાવેલી એક બારકેટ પણ હોય છે એની વચ્ચે એક ફરતી રમે પણ હોય છે, જેથી મેળવણી રમે વડે બારકેટમાં છંદાય છે અને તેમાંથી ધીમે ધીમે

ગળાધને નીચે કાણાવાળા તળિયામાં જાય છે અને ત્યાંથી ગળાધને છેક નીચેના ખસ તળિયામાં. લાકડાના આ સાધનને ‘એસેટિકાઈસર’ કહે છે અને એમાં મેળવણી જે વધુ દહતી લગી એમેટિક એસિડ એક્ટરિયા સહિત રહેવા દેતાં, તે એસિડનું ૩૫ લેવા માટે છે.

કુકમા, બીજા તબક્કામાં તૈયાર થયેલી મેળવણી આ વડે બારકેટમાં છંદાય, ગળાય છે એ ક્રિયા એક વેળામાં નથી થતી જતી. તેથી, ફરી ફરી ત્યાં લગી એજ મેળવણીને છાટતાં રહે છે, જ્યાં લગી ક્રિયા પૂરી ન થઈ જાય આ વેળા મેળવણી ૯૦ થી ૯૫° F લગી ગરમ રહેવી જોઈએ. જે ગરમી વધુ વા જોઈશે હશે વા બારકેટના કાણા પૂતછ ગવા હશે વા દવા બગાળર આવ જાય કરતી નહિ હશે તો ક્રિયા બરાબર નહિ થાય તેથી એ બધી વાતો પર ખાસ લક્ષ આપવું જોઈએ.

આ ક્રિયા પુરી થતાં, તૈયાર થયેલા મિશ્રણને ફરી વાર લાકડાના પીપમાં ભરી કેટલાય અડવાડિયા ક્રિયા મહિના લગી પકવ થવા દે છે. અહિંજ તેમાં સરકાની વિશિષ્ટ પુરમે પચા થાય છે, મિશ્રણ વધુ રચક બને છે અને કેટલોક કચરો વ તળિયે જઈ દે છે. પછી એને રેતી વા કિંમવચરમાંથી ફિલ્ટર કરી લઈ, ૧૫૦° થી એકાદ નહિ એટલી ગરમીએ ‘રિટરિફાઇઝ’ કરે છે.

આટલું થતા, હજી એમેટિક એસિડ તૈયાર નથી થવું. હજી કેટલીક ક્રિયાઓ બાકી છે.

મોલ્ડનો સરકો

હવે પતરાના બનાવેલા અર્ક-યંત્રમાં આસરે ૧૦૦ ગેલન ઉપલી મેળવણી ભરી, ૧૫-૨૦ ઇંચના દબાણે અર્ક કાદવામાં આવે છે એ અર્ક એટલેજ મોલ્ડનો સરકો. એમાં સરસા ૬ ટકા એમેટિક એસિડ હોય છે.

(અનુસંધાન પાને ૩૬૮)

લોખાન અથવા જાનો ઉત્તર નો
આપો ત્યાં લગભગ થર થર થાય છે પણ
જો પદાર્થ કેમ બો છે થા કયાથી આવે કે
જોમજ એનું પ્રચલિત ૨૪૩૫ તુ રતી કે થા
બધાવધી એથી જ્વનનાનો મહેરો માત્ર કેવળ
અજાત છે પરિણામે લોખાન વિશે અજ્ઞાન
અજ્ઞાન મનતાગે પ્રચલિત છે અને તેને
અનુસરી એવો એવી વિચિત્ર પ્રકરણો થતી
મહે છે, કે જ્વનસુકારોને ખડખડાવા આવા
નિના નેજ નરિ કેવળાકે લોખાને અર્થ
ભાષી નીકળતો ખનિજ પદાર્થ થર છે લો
કેવળાકે કમક મીલુજ પણ દરીકત કમક
જુદીજ છે લોખાન ન ખનિજ પદાર્થ છે,
ન દર્શાવે પદાર્થ છે તે એક વસ્તુ સિ-વર્ણ છે
કેમસે

લોખાનના મુખ્ય પ્રકાર ૭ છે એક મેરી
નામા કિસા મેસેસ આ બીજો, કોડિસો
લોખાન એ સિવાય માત્ર કેવળાવ પ્રકેર
છે પણ તે એટલી અગત્યતા નથી થતાના
જેટલી અગત્યતા આ એ પ્રકાર ધરાવે છે

મેસેસ મહેરો લાગે બસ ત્યાં દિ હમા
આપાત થાય છે એ એક પ્રકારના જાડા
રસ કિવા ગુદર છે એના અડ દિમાનવ
તરફ પણ પુષ્કળ થાય છે એનું જ નરિ
પણ અરજ્યતાન અને અફિઝના પૂર્વ કિનારા
તરફ પણ એ અડો ગેદદ થાય છે એ જાડના
થડમાથી એક પ્રકારનો ચિમ્બો રસ થા ગુદર
જરે છે જે સુકાન જતા ઇસેમ કહેવાય કે

ઇસેસ ધુપ તરીકે જાગ્યા હોતાન દવા
સાત્રીમાય વસતન કે જુદા જુદા રોગો પર
એ જુદી જુદી પદ્ધતિ ઉપોગમાં લેવાતો
હોય મુલકાત્રી પદાર્થ છે

કોડિસો લોખાન

જોમ તનો બીજો મુખ્ય પ્રકાર કોડિસો
લોખાન છે, જે સગતતા બુગ-કાગા-સરે

રમતો હોય કે અને ઇસેસ ક તા ન્હાન
વેચાય છે એ પણ એક પ્રકારના જાડનો
ગુદરજ છે માત્ર જાડ તુર્કિસ્તાન અફિઝના
પૂર્વ કિનારા, જાડા સુગત વ પ્રકેર ના
ખુબ થાય છે અને ખરો કોડિસો જાડ
તરીકે આવે છે એવ ધુપ તરીકે જાગ્યામા
પણ આવે છે અને નવામાત્રીમાય કામ લાયક છે
કોડિસો નો જાનુ તેત પણ કાપામાં
આવે છે જે રસ માટે અમરીર સમાન
મણા છે એ તેત કાટવા રીતુ સખ
અમરી છે કેટલાકે લોખાન અને રાગ
મિશ્ર કરીનેય તેત કાટે કે, જેને ઉદય મહે
છે એ તે તમામ નાખસામા તથા માધકા
દદ મહે કરાવે લગ તમા અથે છે

આ લોખાનના ધુપ પણ જાગ્યામા
આવે છે, જેની રીત એ છે કે ખરો ને જન
લાડી, નોખડી ત્યાં પર મુખી તેને ધીર
આથ પર મુકો જ્યારે નોખાન પીચળી જાડ
ત્યારે તેની ઉપર આડી મહે તેવો મહેરો
પાનો લગ ઉધો મુખી હો કે જેની લોખાન
દકાર્થ જાડ પડી આથ વધારે થોડી વારમા
લોખાન પગાથ થઈ ઉધા મુકેના ખાનામાં
તિમિ વ્લક આમો એ વરાળ હરી જતા
સરે રમતો નકાર પદાર્થ જનરી એક
લોખાનના ધુપ

નમ્બી લોખાન

કોડિસો લોખાન મહેરો મળતો હોય પી
દરે થણામા નકની લોખાન નાસી વેચે કે
આથ કોડિસો ખરો લોખાન થજો આરો
મહે છે જાડા મુલકો ત્યાં એ કાચી લોખાનજ
વેચાય છે એ સારો જ જાડા તેને તરખી
જકતી ન રોડાથી લોખાન જાડ છે

નાસી લોખાન નમ્બી સખતીક કાપર
સાકાકા નાસીક બેર વેચ મળતો જન
પદાર્થ આવે છે, પણ એ તેથી તેજા વેચ
નથીજ થતા જે કોડિસો લોખાન થાય છે

[૧]

ગેલેલિય એટલે તે પદાર્થ, જે દુધના પેટા-પદાર્થ કેસીનમાંથી બને છે. એની અપત બહોળી છે, અને એના ઉપયોગો પાર વિનાના છે એને હર કોઇ આકાર આપી સકાય છે, એટલું જ નહિં બનકે ગમે તે મનપમંદ રંગ પણ સરળતાથી કરી સકાય છે. હદ યષ્ટ કે, ગેલેલિયની બનાવેલી ચીજો ઇચ્છા પ્રમાણે કાપી યા લેથ વડે ઘસી પણ સકાય છે અને, કિતમોતમ પોચિસ પણ કરી સકાય છે.

માનો યા ન માનો જેથી આ બનાવટ, આ સદીની શોધ છે. પોનાના અનેક વિશિષ્ટ ગુણોને લીધે તે ખુબજ લોકપ્રિય યષ્ટ પડ્યું છે જર્મની, ઇંગ્લી અને એક્ટરલેન્ડમાંથી આવતી ઘણી ખરી ફેન્સી ચીજો એની બનેલી હોય છે અને હવે તો જાપાન પણ એ કિશામા માથું મારી રહ્યું છે.

હિન્દમાં ગેલેલિયનો ઉદ્યોગ સારી આરાધના આપના ઉદ્યોગમાંનો એક છે કારણ કે, અહિં કેસીન સંસ્કૃત અને મોટા પ્રમાણમાં મળે છે, એટલું જ નહિ પણ હાલની લકાઈની પરિસ્થિતિને લીધે જ્યારે પરદેશી માલની આવાત લગભગ બંધ જોઈ યષ્ટ ગઈ છે ત્યારે તો એની સકપતાઓ પૂરતું જ શુ ?

[૨]

ગેલેલિયના અનેક પ્રકાર છે જેનો ઉપયોગ, તેથી બનાવટ નોંધએ એટલું જોઈતું વર્તુ કહણ, નોંધએ એટલું મજબૂત અને વાળી સકાય એવું ગેલેલિય બને છે એમાં બનાવટના મુજ સિધ્ધિમાં નો કશો ફેર નથી પડતો. અલબત્ત, કાચા માલમાં ફેર પડે છે એમ, ગેલેલિયના મુખ્ય પ્રકાર બે છે.~

(૧) યુનાની ભાષામાં Galano અર્થ 'દુધ' છે અને Lithosનો 'પત્થર' Galā-lithosનું અપભ્રંશ છે Galalith - દુધ-પત્થર !

ઈચ્છકા અને હાથીદાંત જેવાં સુદર અને શુભોક્તિ પદાર્થો દુધમાંથી બને છે, એ હકીકત કદાચ વાંચકોને સહેલાઈથી ગમે નહિં ઉતરે પણ આ લેખ દેખાડશે કે, એ હકીકત છે, કંપના નથી દુધના પેટા-પદાર્થ કેસીનમાંથી, ગેલેલિય બને છે

અને ગેલેલિયમાંથી શું નથી બનતું ? કાસ્ટીઓથી માલિને રમકડાંના લગ્નની અનેક ન્હાની મોટાઈ ચીજો ગેલેલિય-માંથી બને છે.

હિન્દમાં ગેલેલિયના ઉદ્યોગ માટે વિશાળ ક્ષેત્ર પડેલું છે, એટલું જ નહિં બનકે એના કાચા માલ કેસીન પણ હિન્દમાં મોટા પ્રમાણમાં મળે છે.

- ૧, એકથી કેસીનમાંથી બનતું ગેલેલિય
- ૨, કેસીન ઉપરાંત બીજા સહાયક પદાર્થોની મેળવણીથી બનતું ગેલેલિય.

કહેવાની ખુશરૂ ન હોય કે, છેલ્લા પ્રકારના અનેક પેટા-પ્રકાર પણ યષ્ટ સકે છે. જેટલા સહાયક પદાર્થો, તેટલા પેટા-પ્રકારો. પણ મુળ સિધ્ધાંતની નજરે જોતાં મુખ્ય પ્રકાર બે જ છે.

ગેલેલિયનો પહેલો પ્રકાર

ગેલેલિયનો પહેલો પ્રકાર એટલે માંત્ર કેસીનમાંથી બનતું ગેલેલિય આ પ્રકારનું ગેલેલિય સદજ બરડ અને વાળી નહિં સકાય એવું હોય છે તેથી, કુદરતી રીતેજ આ પ્રકારનો ઉપયોગ જોડો થાય છે. ન્હાની ન્હાની નવિન વસ્તુઓ, થાળીઓ, ટ્રેઓ કે એપીજ બીજી વાગવાવાગ નહિં હોય એવી ચીજો માટે આ પ્રકારનું ગેલેલિય ઉપયોગી છે.

ગેલેલિયની બનાવટની પદ્ધતિઓ બે છે: એક સુકા અને બીજી ભીની. સુકા પદ્ધતિ

સાગરાગ બી ચીઝો ડી મનાવ માટે અનુકૂળ છે જ્યારે બી ડી પદ્ધતિ પાતળી રોટ અથવા પારશ્વિક વર્ક-પડ માટે

મુકી પદ્ધતિ

કેસી ૧૦૦ તા. પાણી સળગ

મુકી પદ્ધતિથી ગેનેસિય બનાવવા માટે પ્રથમ ડેગીનને એક અરવ-૫ નમુ મુકામાં આવે છે જેની સાથે વરાળ-સાગણ (Steam Jacket) ના અવજુદ હોય કેસીનને મકામાં નાખ્યા બાદ એક દાયે તેને ૧૦૦ થી ૧૧૦°C સગો ગરમ મરાય છે અને બીજા દાયે ખુબ અરલ કરાય છે જે પરિણામે તે બુકોનુ ૨૪૩૨ તમાગી ૧૨મ માનાનુ ૩૫ નધ લે છે આ વગા ઝકરત હોય તો બેધના ૨મ હોમેરી ફરી વાર તેન ખુબ અરન કરી લે છે ૨ પછી તેવાર ધનસા માવાની જે તે અકારના બીબામાં મેથક એ બીબાવ ૧૧૦°C વગી ગરમ હોવા નેધે-હરી ફવારી લે છે ૩ બી પછી મરમી સદગ આગા કરી બીબામાં તેને મંજુ થતા ૬૪ ૫ ગમ્યા ૥૥ કિયાનુસાર શુકવી ને છે

મુકવનાની કિયા

મુકવનાની કિયા માટે એક ખાસ પ્રકારની બાટી બનાવવી પડે છે એ બાટી ૨૪ ડુ લાંબી ૫ ફૂટ ઉચી અને ૨ ઇચ પડોળી

(૨) અરવ કરવાની સરવતા મટે સદગ મત્ર વાની મેળવી સમાય છે પણ તે નેમ બને તેમ જોણુ હોણુ બેઈએ

(૩) આ પ્રકા ના ગેનેસિયની એક ખામી છે કે મુકવા પછી તે સકેલય છે અને તેથી આકારમાં ફેર પડી જાય છે અમ ન યાય તે માટે ચેના બીબા અથવા મકસુત વિગ્રજવાકા બનાવવામાં આવે છે કે નેથી નેમ નેમ ગોલિય સકેલયાનુ જાય તેમ તેમ બીબા પછુ દબાઈ ગોલિયના મુજ આકારને કાઈમ રાખે

નકાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા બધા નકાવંત હોય છે ૧ તમેય અજેજ જેતાને અનુકૂળ એવા એકાદ હુનર કરવા મહી પડે તે તમને સારી કમાણી કરી અપાશે

અને એ હુનરની મુખત માહિતી મટે ને કમગની સેવાઓ તેવારજ છે ને ૨ આજેમ નીચલી હુક વહીમાથી તમારા મનપસાદ હુનર માં એકો મગાવી ને

વપરાયલી ટીકીટો-૨૫૦ વલી હી ટિકિંગના લાખો રવિસા કેમ મગે કે સમ કેમ કા ૭ વેવાર રી રીને રાય છે સંધવો શા ૭ નેમએ છે ૧ ૨ની સપુર્ણ માવિતી કમગ ના અંક ૬૬, ૬૭ ૮ બો ૮૬મે

કી રવિસા એક વારનિગ-૩૫ પ્રમારના વારનિગના ત્રરખામે અંક ૪૦ ૪૨ ૪૩ ૪૫ ૪૬ બો ૫૦મે કી ૧-૨ ૦

વાળ-રોમ્બુ વગ થોસા માટે વપરાતા પ્રકાર પ્રકારના મેપુઓના ૫૩ પ્રોગો અંક ૧૦૭ મો કી ૪ આના

વાળ કાટનાગ દરાઓ-હરી પ્રાલી કીમ પોમેક સામુ સોગવી બો મીજુના રવરવની વાળ કદનાર દવાઓના ૪૪ નમાણુત નમેગો અંક ૧૦૫મે કી ૪ આના

વાળનો ઉછેરામ માનવ વાગી વેવાર અંક ૧૧૦મે કી ૪ આના

વિજળીક પરીઓ સધીયા વ દહાં માટે તથા અચાઓ ૧ દાત અતે ૧૫ રે પહેરા તી વિજળીક-૧૧મે ગવારાલી ખાસ માહિતી અંક ૫૦ બો ૮૪મે કી ૭ આના

વિજળીક અલમ Electric Bulbની ખના વટ વિરો અંક ૮૫મે કી ૪ આના

[લુઓ પાતુ ૩૪૭]

હોય છે અને ઓની ત્રણે બાજુએ-તીયડી ફર્નની સપાટી સિવાય-જોખાડના પતરા વા એરમે ટ્રોસના પડ જડેલા હોય છે, અગળ પાછળ મઝલુત ફરવાઝા ખંનાવેલા હોય છે અને તળિયામા હવા દાખલ થવાનું કાણું હોય છે અને ઉપડી તરફ ચિમની. એમ, આ ભટ્ટીમાં ગેવેલિયની વસ્તુઓને, જ્યાં લગી તે પુરેપુરી સુકામ ન થાય ત્યાં લગી સુકવવામા આવે છે કહેવાની હુરત નથી કે એ વેળા તેને થરમી પ્લેશ કરતા ઓઝો-૧૦૦° C થી વધુ નહિ-અપાય છે

બીની પદ્ધતિ

ફર્સીન ૫૦૦ ગ્રામ, પાણી ૫૦૦ યાગ (પગનથી), કનસેન્ટ્રેડ એસોનિયમ હાયડ્રેટ ૩૦૦ મી સી, અર્ક-પાણી ૭૫ મિટર, ગોલ્ડચન આફ ફોર્મલિહાઇડ ૪૦%નું ૫૫ પૃ-તુ

પ્રથમ પાણીમા ફર્સીનને ત્રણ કલાક લગી બીજાના દબ પછી તેમાં એસોનિયમ હાયડ્રેટ હમેરી વોટર બાય પર ઓગળાવી લો આ વેળા તેને સતત હવાવતા રહેતુ તેમજ, જેથી ગાઠો બધાવા વિના એક સપા થઈપણની મેળવણી તૈયાર થાય પછી એને નાચે ઉતારી એમા અર્ક-પાણી ઉમેરી, એમ્મેરોસમાંથી ફિલ્ટર કરી લઇ, એટલા પ્રમાણમાં સોલ્યુશન આફ ફોર્મલિહાઇડ મેળવેલા કે જેથી બધી મેળવણી ફોર્મલિહાઇડની સાથે ગાસવાળી થઇ જાય હવે એને કાચની સાફ ગ્લેસ પર રેડી દરવા દો, ગેવેલિયનો પાતળો પડ તૈયાર થઇ જશે

ગેવેલિયનો બીજો પ્રકાર

ગેવેલિયનો બીજો પ્રકાર એટલે સહાયક પદાર્થો મેળવીને બનાવેલું ગેવેલિય એમા સહાયક પદાર્થો એણે મેળવાતા મુખ્ય પદાર્થો આ છે.—

૧. આઇના ક્યે

[પાના ૩૪૬ થી આગળ]

વિજળીઃ બેટરીઓ—સ્વશક્તી, ઘંટડી, ટેલિફોન, દેળ ચલાવવા વ માટે વૈવરતા સુકી તથા બીની બેટરીઓ બનાવવી (ખાસ પેન્ટ અપ્રોપ્રિય પ્રયોગો સહિત) અંક ૬, ૩૬, ૪૪, ૫૦, ૫૨, ૫૭, ૭૪ અને ૮૬મો.

કી. ૩ ૧-૧૦-૦

વોટર પેઇન્ટસ—બનાવવા વિષે. અંક ૩૮મો.

કી. ૩ આના

શણ-વાવેતર અને હથોળા વિષે અંક ૬૨મો.

કી. ૪ આના

શરબતો—ઝાત ઝાતની ખરી અને બનાવવી

ખુશોના શરબતો વિષે અંક ૮૪, ૫૩ અને

૧૦૧મો.

શાહુબાદ પત્થર—ફલોગ વિંગ. અંક ૭૮મો.

કી. ૪ આના

શાહી રાંક—*Nails* ની બનાવટ વિષે અંક ૬૪મો.

કી. ૪ આના

શિયાળુ પાકો—તનુદ્રવ્ય અને તાકત માટે

ઉપયોગી શિયાળાની મવસમમાં ખાવા લાયક

પાકો બનાવવા અંક ૬૫મો. કી. ૪ આના

ગેલુર-રોપ્પીની માહિતી અંક ૧૦૧મો.

કી. ૪ આના

ગરડી—તેની રાપણી, ખીવવા માટે લુદી લુદી

ઝાતનાં કેાલુઓ અને તેના કુચાના ઉપયોગ

અને ખાતર સબંધી. અંક ૪૨, ૪૩, ૬૧

અને ૭૬ મો. કી. ૧૪ આના

શોષક ૩—Absorbent Cottonની બનાવટ

અને વેપાર વિષે અંક ૮૬મો. કી. ૪ આના

સકરેટી—વાવેતર વિષે અંક ૯૦મો

કી. ૪ આના

સરકો—ઝાત ઝાતનાં સરકોઓ (*Vinegars*)

બનાવવા વિષે અંક ૩૪, ૫૪, ૬૦, ૬૨

અને ૮૩મો. કી. ૧-૨-૦

સ્લેટ પેન—બનાવટ અંક ૪૧મો. કી. ૩ આના

[હજી લુઓ પાના ૩૪૮ પર]

[૩૪૭]

૨, કાગળી માથો

૩, કાકાની ભૂકી

૪, પાંચરતી ભુકી

૫, બારીક ઝીંધી રતી

૬, સિમિન્દ

૭, કેપસિયમ કામેનિટ

૮, મેગ્નેસિયમ ઓક્સાઇડ

૯, મેગ્નેસિયમ કામેનિટ

૧૦, આરસપદાણુની ભુકી

હુંકમા, જેનુ ગેનેનિય જનારુ’ હોય, તેવો સદાયક પદાર્થ મેગ્નેસિયમ આવે છે, એટલુ જ નહિ બનકે એજ સમયઆરસદાયક -પદાર્થોનુ પ્રમાણુ પણ સુકરંગ નથી, એ પ્રમાણુમાય વધવટ કરી સકાય છે

સુકી પદ્ધતિ

કહેવાની યુરતન હોય કે, બીજા પ્રકારના ગેનેસિયનીમ જનારુ માટે તેજ એ પદ્ધતિએ છે, જે પહેલા પ્રકારના ગેનેનિય મટ છે એમા કયાક સહજ દેરફાર છે ખરેકે, પણ એ દેરફાર બસ મહત્વનો લેખાનો નથી

સાથી પહેલા આપણે સુકી પદ્ધતિનેજ લઈએ

ફેસીન ૧૦૦ રતન, જે ને સદાયક પદાર્થ ૪૦ થી ૨૫૦ રતન, મનસદ રંગ બાપ પૂગે

પ્રથમ કેમીનને ખરલ વંનમા નાખી, તેને ૧૧૦° C લગી ગરમ કરાય છે અને સાથેજ ખરલ પણ કરવામા આવે છે પરિણામે એ નકકર ભુકી નરમ ગળવાળા રૂપમા જલવામ્ જાય છે જયારે કેમીનનો રંગકા રહિત માથો તૈયાર થઈ જાય કે તેમા થોડો થોડો સદાયક પદાર્થ મેગ્નેસિયમ જઈ, છુત્તા છુટતા જાય છે અને ૨૧ દરમિયાન ગરમી,

(૪) એને પ્રથમથી સહજ પાણીમા ઘાજવી લાવેલા હોય તો ક્રિયા સરળ થશે.

[પાના ૩૪૭ થી આગળ]

સ્પેક્ટ્રોકોમ અર્થાત્ રંગ-કિરણશાસ્ત્ર—

કોમ પશુ દવા વિ ૧૧, ફક્ત રંગીન રસાયનીમા કિરણોથી ચીરતી દરેક દરેક બીમારી કેમ સારી થાય છે, તેની માહિતી અંક ૧૦૦મે

સ્પેનિંગ પી નટ-૧૧૧૫૫૫ મગફળીનુ વાવેનર અંક ૪૬મે

સ્પે પેક્ટ્રી ગુ-એક નવીન રાજગારનો સચિત્ત પરિચય અંક ૩૪મે

સરેસ-ગતાનટ વિષે અંક ૫૩મે

સહકારી સંસ્થાન-ભલેના નાજવાનો મહે આદર્શરૂપ બને એવા સહકારી સંસ્થાનની યોજના અંક ૧૦૪મે

સાહસેજનીના ધાસરી મંજી જનાવરી અંક ૬૨મે

સાચુ દાણા-વાવેનર-જનાવર સંબંધી અંક ૧૧૦મે

સાપ-ખદર ઉનાર વિષે અંક ૬૮ મે

સિગારેટ-જનાવરની પુરી માહિતી-શુદ્ધ વિષયો સુદિન-અંક ૬૨મે

સિનેમા રેલાઇડ-જનાવરની પુરી માહિતી અંક ૫૭મે

સિમિન્દ-પોર્ગેને-૩ સિમિન્દની જનાવર અને તેના ઉદ્યોગ વિષે અંક ૬૪મે

અને યા રહે કે આ મે એક દુષ્ટીજ યાદી છે આવા ૩૦૦ જેટલા પામ્સ યુનિવર્સી માહિતી દુરદુરમાથી મળી સકે છે ૨૮ પાન નું સચિપત્ત સુકીત મગાવે

એમના અકોનો ઓર્ડર આજેજ મેકવી દેને રમે, તમને એમના અકો ખામ થઈ જાય અને તમને પરતાવુ પડે ઓર્ડર સાથે ટપાલની ટિકિટો પામીઓર્ડરથી પૈસા મેલતા અકોનું ટપાલ ખર્ચ હિદમા મઆફ મગે લખો—કમર ઓર્ડરિસ, સોદાગરવાડા, મુરતા

અમીન તથા હુવામાન

ધોરને રેતાગ ધોરડુ તેસર અમીન બહુ માફક આવે છે આ જાડના મૂળ ધણા બિડા જતા હોવાથી થોડા દગવાળા અમીનમા એ કે એ બહુ સાગ થતા નથી જતાય સાધારણ રીતે તો સારો જાન આવે છેજ ચીકણી કાગી અમીન પણ એને જેની નેમએ તેવી માફક આવતી નથી ખારી અમીનમા ધોરડી સારી થવાનો મહાન એવો છે ખાજ ટંકરાગી અમીનમા, જ્યો બીજુ વાવેતર સાડ ન થઈ સકે ત્યાં એ જાડ થઈ સકે છે કાચુ એના મુગ ધણા બિડા જતા હોવાથી ધોવાધ જવાની બીક રહેતી નથી એાછી માગવાળી મા મુરમરાગી પેાચી અમીનમાં ખાતર ની મદદથી ધોરડી સારી ઉગાડી સકાય છે

પ્રાથમિક ખેડ

અમીન ખાડા ટેકરાગી હોય તો તેમાંથી જાડ આપરા ખોદી કાઢી સાફ કરની ઉનાળામાં દગથી નહુ ચાર વાર અમીન ખેડી, કમાર મારી તૈયાર કરી જાડ વાવવા માટે ૨૦ ફુટને અંતરે ૩'X૩'X૩' ફુટના ઓરસ મોરસ ખાડાઓ કરતા અંતરે ૪ ટોપના માટી સાથે બેગી, ખાડા પૂરવા પછી પાણી માટે ખામણા તથા ખવાર તેનાર કરતા

પ્રકાર

ધોરની ધણી જાનો છે, પણ તેમાં મુખ્ય જાનો મે છે એક જાત વધીને વૃક્ષ યાવ છે, જ્યારે બીજી ૨ થી ૩ ફુટજ વધે છે બીજી જાત જથરામાં અંતરે ખેતરમાં વ્યાપક રીતે બીજે છે એ ચણી ધોરને નામે ઓળખાય છે આનાં ફળ ધણાં નાનાં અને ઠગીયા બહુજ

મોગ હોવાથી વેપારી દબિએ આ જાત ઉપયોગી નથી એના ઝરડાનો ખેતરોની વાડો કરવામાં સારો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે મોગ જાડના ધોરના ધણા વર્ગો છે એમાં દેશી અજમેરી, કાલી અદમતનાદી મહેસાણા રહિરી વ સારી જાતો છે ધોરની ઠગીયા વગરની પણ એક જાત યાવ છે કેવાક નામ આકાર ઉપરથી પણ પહેલા છે જેવા કે ખારેકાયા, જગડખીયા વ ચણી ધોર મોગ હોન છે, જ્યારે અજમેરી એવો લાના હોઈ, ઠગીયા પણ લાના હોય છે તેની ઉપર દગ પણ નહુ હોઈ ખાદે રસાવર હોય છે

રોપા ઉછેર

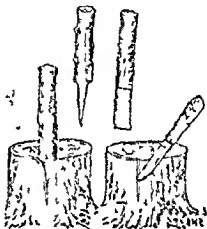
ધોરનું વાવેતર મે રીતે થઈ સકે છે સારી જાતના મીજ કાઠમી જગ્યાએ રોપીને અથવા તો કપારમાં રોપ તૈયાર કરી કાઠમી જગ્યાએ વાની, તેના ઉપર આખ મંડારી અમર કલન કરીને, અથવા રોપા તૈયાર મરી કુડામાં લઇને તેની ઉપર આખ અથવા કલમ કરીને બીજ વાવવા માટે ઉચાણવાળી જગ્યા ૪ ફુટ પડામી અને ૧૦ ફુટ લાંબી ખોદી તેમાં સાડ ઝાણીય ખાતર બેગી તૈયાર કરવી પછી સારા પાકેલાં ધોર લઇ તેની ઉપગની ઝાલ તથા ગર કાઢી નાખીને ઠગીયાને એક એક વેતને અંતરે એમાંસામાં વાની દેના બીજ ધણા કઠણ હે વાચી ઉગતા વાર જાગે છે, માટે ઠગીયાનો પ્રથમ ફોડી તેના મીજ વાવવામાં આવે તો તે ધણા જલદી ઉગી ઠીકજે છે રોપ ૧૧ થી ૨ ફુટ ઉચા થયે તાવતા લાવક ગણાન છે, એમાંસા મા છોડ કાઠમી સ્થળે ખાડામાં વાની દેવા ડોડને એક વર્ષ સુધી ગરડન પ્રમાણે ચણી દઇ મોડ મારવા રહેવું બીજો વર્ષ એમાંસામાં

તેની ઉપર આખો ચઢાવવાનો લાવક થશે એમાં સામાજિક વર્ગો નહિ હોય તેવો સમય આખો ચઢાવવા માટે ખાસ અનુકૂળ છે આ વખતે આડમાંથી નમિન રમ જોઈતી વહેતો હોય છે અને તેની ઝાન સહેલાઈથી નીચી સકે છે આખો ચઢાવવાનો માટે છોડ થશે કુમળો અગર પાકટ ન હોવો જોઈએ અતિશય ઠંડી અગર ઉનાળામાં સૂષ્ણ તાપમાં ચઢવાઈથી આખો ચઢાવી સકાતી નથી. એમાં સામાજિક વર્ગોના પાણીથી ચઢાવેલી આખનું ખાસ ધ્યાન કરવું જોઈએ ઘણે ઠેકાણે આખના ઉપરના ભાગમાં ખોરડીનાંજ પાન બાંધે છે એટલે વર્ષાના સિન્દુ તેની ઉપર પડી જઈથી નીચે સરી પડે છે

આખો ચઢાવવી

આખ ઉત્તમ જાતના મોરના આડ ઉપરથી ઉતારી જોઈએ આખ સહેજ ઉપમેલી, પરંતુ છુટીને બહાર વધવા માંડેલી ન હોવી જોઈએ હાથ અને પાન બધા મળે છે, તે ઠેકાણે અથા ઉપસેલી આખો રોડ છે ચઢાવતી વખતે આખ વચ્ચે આવે એવી રીતે ૧ થી ૧૦ ઈંચ જોડેલો હાથનો કટકો કાપી લેવો પછી તે કટકાને અડધાથી વચ્ચેના ભાગમાં ચીરવો આખના ગા દુઝાનો અદર ૧ સાકાનો ભાગ કાઢી નાખવો એને આખ ઝાલ સુધિન ચઢાવવા માટે તૈયાર રહેશે આખ કાઢવાની બીજી રીત એ છે કે પ્રથમ પ્રમાણે ૧૦ ઈંચના કટકો હાથથી ભુટા ન કાઢવા ૩-૪ આખ હોય એવી હાથ જોડેલી આખ નીચે વર્ષા ઈંચ ચાકુ નીકળે એમ કાપવું. એટલે આખ સાથે નિન્કસ કટકો નીકળવો તેની ઉપરથી ઝાલ સુધિન આખ ભુટા પાડી લેવી આખ કાઢવા ન શકે અથવા બીજી રીતે નુકસાન ન થાય એવી ખાસ સલાહ લેવી જોઈએ આખ ચઢાવવા માટે છોડના ચઢે એવી રીતે ૬ થી ૮ ફુટ જેવો ઝાલ અને આડો

(T) જેવો કાપ ચાકુથી મુકવો અને તેની અંદર આખ ઊતારવાના અધુના દાંડાની પાછલી બાજુ નાખીને જાય સહેજ ઉપાડી તેને ઉપર જાણ્યા મુજબ કાઢેલી આખ મેરડી બગાવર બેસાડી દેવી તો જાલ ઠેકાણો સોપાઈથી અગર મુનગની દોરીથી આખ ઉપાડી ગળી, આડોના ભાગ બાંધી દેવો આ સિવાય બગાવી પધ્ધતિથી પણ આખ ચઢાવાય છે.

આખ ચઢાવવાની રીત

આ પધ્ધતિમાં આખની ઉપરની તથા નીચેની ઝાલ મોળામર કાપી, ઝાનનો ભાગ જુદો પાડી લેવો એ ભાગ કપાઈથી પકડી એકથી બે ચવાઈથી આખ ભુટા પડી આવશે. અરખ કાઢતી વખતે તે કાષ્ઠપણ ઠેકાણેથી ન ફાટે એવી ખાસ સંજાળ ગળવી આ આખની ભૂંડગી ચઢવાના માટે છોડ ૧૦ ફીટ ઉપર કાપી નાખવો અને બુઝગીના કાંઈકેટલો ટોચ જોડ, તેની ઉપરથી ઝાન કાઢી નાખી, અદરના સામગ્રી ઉપર આખવાળી બુઝગી બેસાડી દેવી બુઝગીના નીચે અને અમલ રોપાઈ કાંઈકેટલો ઝાનના ભાગ વચ્ચે સદગર પણ જગ્યા બાંધી ન રહે એવી ખાસ સંજાળ ગળવી આ રીતથી આખ જલગી ચઢી જશે છે આખ ચઢાવા પછી ૮ થી ૧૫ દિવસની અંદર તે જોઈએ જવી છુટવા માંડશે

અસન છોડ ઉપર તેની પોતાની આખો દશે તોને પૂટશે પણ તેને કાપી નાખવી એટલે ચડાવેન આખ વેરમા આગી જલદી મોટી યશે ચડાવેન આખનું પ્રસાદથી વલણ કરવાની ખાસ ઝરર છે એજ રીતે કુડમા રાખેતા રોપાને આખ ચડાવી અને જરોમર લાગી ગયા ખાદ કાઢી જગ્યામા રોપવાનો રિવાજ પણ પ્રચલિત છે

આપજન

આખ ચડાવ્યા પછી બોળને બીજો વર્ષ ફાત આવે છે ઉનાગામા જાડના યડ પામેની અમીન બોલી, ઝરર પડે મુગ ઉધાડા કરી આરામ આપવે તેમજ યડ ઉપરની નમણી તથા કુકાઈ ગએલી કાળીઓ કાપી નાખવી પછી સાડ ગળેનું ખાતર ૩-૪ ટેપના ખાખર્યાની માટી સાથે ભેળવી દરેક આડને આપવું.

વરસાદ ન હોય તો ઝરરત પ્રગલ્લે પાણી પાડું

પાક

બોરને બીજો ફાપ્યા પછી બીજો વર્ષ અને આખ ચડાવના પછી બીજો વર્ષ ફાત આવે છે અથાદ માસમા કુલ આવા માગર, પોષ માસમા ફળ તૈયાર થાય છે બોર ૨૦ ફીટને અંતરે વાવેલી દર એકરે ૧૦૮ જાડ આવેલી જાડ દીઠ દર વર્ષે પાણાથી એક મણ ફળ મળી સકે છે બોરનો જમીનો ૧૦થી ૧૫ વર્ગ સુધી ટકે છે સારી કમર જમીનમા વધુ પછુ ટકે છે દર વર્ષે ફળ આવવાની અસમ પડેલા કાળીઓ ધાણી કરવાની ખાસ ઝરર છે ખાસ કરીને જ્યા દલકી જમીન નદન નમ્મી પડી હોય ત્યાં જોડા ખચે સારી ઉપજ મળી સકે છે .

ઉપદ્રવ

બોરના ફળને નાની મોટી હવળ બટ

નુકસાન કરે છે જ્યારે કુલ આવે છે, ત્યારે આ કમળના પતંગીઆ કુલના અર્થસમાઈડા મુકે છે અને જ્યારે બોર પાકી મોડુ થાય છે, ત્યારે તે કમળ પાત્ર અદરને અદરજ મોટી થાય છે મટોલા મોરનો નાશ કરવાથી ઉપદ્રવ વધેનો અટકે છે

જાડ નીચેની જમીન મોડવાથી હવળના કોશેદાને નાશ થાય છે તેથી કવિરમા થતો ઉપદ્રવ અટકાવી સકાય છે

ઘણે ઠેકાણે કુલની મવસમમા તેની ઉપ નારીક મધનો છૂંકા છાદી, આ સડો અટકાવવાનો પ્રયત્ન થયો છે

લાખના જંતુઓથી પાત્ર બોરની કાળી એને ઘણુ નુકસાન થાય છે થનેડા ખાતના છવડા અને મીંછ એક બે ખાતની છવણે કુમળી કાળા પાનને ખાધને નુકસાન કરે છે આનું નુકસાન અટકાવવા મટે ઈંડા, ટાંગ કે ફોસીને વીંધી, તેનો નાશ કરવો જોઈએ

જમીન વખતે વારો વેન આ જાડ ઉપર ઉગી નીચી તેને નાશ કરતો માત્રમ પડે છે વેનના કાળ કે પાન દેખાવ કે તરત તેને મુગમાથી ઉપાડી લેવી

[ખેતી વિજ્ઞાસમાથી] બી. એચ. દેશાઈ

WONDERFUL CURE

WONDERFUL CURE

હુલસીરાજ તેલ: આતરકુ વધી જવા અડ વધી જવા, મોળે, સલિતા તથા વાળી અનુભવસિધ્ધ દવા કીમત રૂપિયા એક. ગરીબ બીમાર સ્ત્રીઓ મટે હમેશ મારે અર્થનિષેધ તથા નવ માસિક ફરી થવાની દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦.

એન. દ., પ્રસિધ્ધ તમીચ, ૧૫૦, અનિકતદના રોડ, કલકત્તા.

અલકોહોલની વામ ઉદાધવી

અવગ્રાહ્ય ૧ ગેતન, શુભાવેષો યુનો ૪
ક્રામ, ફટકડીની છાપી ૨ ક્રામ, રિપરિટ ઓફ
નાઈટ્સ ૪૫૨ ૧ ક્રામ -

યુનો અને ફટકડી જેથી, તેમાં અલકોહોલ
ઉમેરી, ખુબ હલાવો અને હેન્ટે રિપરિટ
નાઈટ્સ ૪૫૨ ઉમેરી, થોડાક દહાડા લગી
મેગનશીયમ રહેતા હો એ દર્શાવવાનું એવું વાગ
વાર હવાનતા રહી, હેન્ટે રિપરિટ કરી સેન્ટે

લિથમી-સાનુ

કપુર ૪ તોલા, કાગા મરી ૨ તોલા,
શુભાગનો બ્લેર ૫ તોલા, મેન્ઝોલન ૧ તોલા

બધાને વાગી, મેગી રાજો આ સુરખ
લોચ ત્યા કપડા પર ખાંટો

કોપરેસની વાસ કાઢવી

કોપરેસ તેન ૧ રતન, તેજપાન ૨ ગાતા
તેતમા તેજપાન નાખી, ગિરસે તકમા
અને રાત્રે રાગનમમા નાખી મુકો ૧ અહવા
ડિયામા તેની પેતાની ખુશખુ ઉડી જશે

કડો મુઝો

કામે સુરખો ૫ તોલા, કપુર ૧ તોલો,
એતલી દાણા ૧ તોલો, લામકાના પાદકાનો
રમ તથા વગીયાળાનો અર્ક ખપ પૂરતો

પ્રથમ કાયા સુરખાને નખુ દહાડા લગી
સાદા પાણીમા બીજવી રાજો પછી તેમા
કપુર અને એલેસી દાણા મેગી, લીમકાના
પાદકાના રસમા ૧ થી ૧૨ કલાક લગી
ખાનવ કરી, જ્યાં સુકાઈ જાય ત્યારે તેને
વરીયાળાના અર્કમા ૭ થી ખાર કલાક લગી
ખાનવ કરી, સુકાઈ જાય ત્યારે તેના રાજો
આખોને હંડુ આપે છે

તાકતની દવા

(૧) મધ ૧/૨ તોલો, કાદાનો રસ ૧ તોલો
રોઝ સવારે એ મેળવણી પીવાથી તાકત
વધે છે

(૨) મધ ૧ ન્હાની ચમચી, ઈંડાની
અરડી ૧ નંગ, દુધ થોડુંક,

દુધને સહજ ગરમ કરી, તેમાં મધ અને
ઈંડાની અરડી નાખી, ખુબ ધુગી, રોઝ સવારે
પી આવ

તાકતની આ દવા અત્યંત શુભકારી છે

તાવની ગોળીઓ

સિન્ધોના ૩ તોલો, એસિડ અર્થેતિક
૧ ગ્રેન, એસિડ કાર્બોનિક ૫ ગ્રેન, કપુર ૫
ગ્રેન, મરચાની બુખી ૨૦ ગ્રેન

બધાને મેગી, મુંદરવાળું પાણી ઉમેરી,
એ મેગનશીયમથી ૫૦ ગોળીઓ બનાવો અને
૫ થી તેની ઉપર પાડોને ૫૬ (Sugar
Coating) અડાવી દો, જેથી તેવાર ગોળીઓ
૭ ગ્રેનના વજનની થશે

દમનો છલાશ

તાજું નારિયેલ ૧ નંગ, આકતું દુધ
ખપ પુરતું.

પ્રથમ નારિયેલમા ઝીણું કાપું કરી,
પાણી કાઢી લો, પછી તેમાં સમાવ તેટલું
આકતું દુધ ભરી, જાણકામા મુકી સુકાવા દો.
જ્યારે જલું દુધ સુખાઈ જાય ત્યારે ફરી વાર
તેમા બીજું આકતું દુધ ભરી, ફરી વાર
જાણકામા સુકાવા દો જ્યારે તેજ સુકાઈ
જાય ત્યારે ત્રીજી વાર ૫ થી તેમા આકતું દુધ
ભરી, જાણકામા સુકાવા દો જ્યારે ત્રીજી વાર
સુકાઈ જાય ત્યારે નારિયેલને કપડામાં ફેંકી
૮૦ રતવ જેટલા જાણાની આગમા ૫ થી

“કમર” અંક ૧૧૭ માં

દહે, પછી તેને ગદિર કાઢી, કપડામાં ખોલી,
નાચિયલના મરને વાગી કાઢો.

માત્રા બે રતી દમ, પનાસામાં મુકીને
મોઝાક અર્ક ગાયજવાન સાથે

પૂરાણી ખાંસો અને દમનો ઉપદા ધનાજ
છે — હકીમ હાગિદઅલી

દાઝવાનો હલાજ

બાવળના પુલ ખપ પુરતા
પુલને છાપડામાં મુકી તાળી, બુકી
કરી લેતી

સુરત વેળા દાઝેના બાગ એ બુકી
ભજરાવવાથી ઝડપથી આરામ થાય છે

દાઢરનો હલાજ

કપીનો ૨ કુમ, અગસીનું તેવ ૨ ઓસ
તેતને મરમ કરી, તેમો કપીનો મેગરી,
હકુ થવા બાદ લગાડો.

પાચન-ભૂકી

સુક ૧૦ ગ્રેન, અજવાન ૧ કામ, એવગી
૧૭૫ ૩૦ ગ્રેન
બધાને વાગી, ૧ પડીકુ મનઘરી, ખાખા
છી લે.

પેન બામ

મધમાખનુ ગીજુ ૪ ઓસ, મધ ૨ ઓસ,
રિપરિટ તર્ફેન્ડાઇન ૧/૨ ઓસ, ઓધપ
વિન્ડરબીન ૧ ઓસ, લોડેનમ ૧ ઓસ,
અરબી-લાઈ ૧૨ ઓસ, જ મારતી ભૂકી ૬
ઓસ

બધાને એકત્ર કરી, પકાવે.

ફાઉન્ટેન પેનની બહુ સાહી

૧-ગેલિક એસિડ ૮૦ ગ્રા, હીરાકસી

[૩૫૪]

૧૨૦ ગ્રેન, મધકનો તેજાબ, (ડાયપ્થર) ૪
કુમ, બાવળનો ગુંદર ૧૬૦ ગ્રેન વિન્ડરબીન
૧૪૦ ગીષા, લિપરિટ ફેનોલ ૩૦ ગીષા
અર્ક-પાણી ૪૦ ઓસ, ૫૫ રંગ ખપ પૂરતો

પ્રથમ અર્ક-પાણીના બે ભાગ કરી, એક
ભાગપા ગેલિક એસિડ તાળી, ધીમી અને
એગ્રાની, ઘેરા આપીને ઉતારી લે અને
બીજા ભાગમાં રંગ સિવાની બધી મીઝો
ક્રમવાર મેગરી, રહેવા દો બીજો દિને એક
મેગરણીઓ મેગરી, રંગ ઉમેરી, ફિન્ડર
પેપરમાંથી ગાળી લે.

૨-૫૫ રંગ ૧૦ ભાગ હીરાકસી ૫ ભાગ,
ખાડ ૪ ભાગ, ફટકડી ૧ ભાગ, અર્ક-પાણી
૩૫૦ ભાગ

પ્રથમ પાણીમાં હીરાકસી અને ખાડ
એગ્રાની, પછી બાકીની બધી મીઝો ઉમેરી
તેને ત્રણ ચાર દહાડા લગી રહેવા દો. પાછળથી
ગાળી લે.

બરેણનો હલાજ

સમુદરીય ૧ તોલો, સાકર ૧ તોલો
બેક્ટી બુકી ખનાતી, એકત્ર કરી રાખો.
માત્રા અર્ધો તોલો દવા સત્તાર સાજ,
પાણી સાથે

બાલાશુત

દાયપોફોરેટ ઝીંક મોઝા ૧ કુમ,
દાયપોફોરેટ ઝીંક લાઇમ ૧ કુમ ઘાડી
ચાસણી ૧ ફ્રે રતન. વાકડી ઘેનો અર્ક ફ્રે
ઓસ, મુદનો અર્ક ફ્રે ઓસ, રાતનો
રંગ ખપ પૂરતો

૧ બધાને મેગરી રાખો બાગકાને આપવાની
ઉત્તમ દવા છે

મરડાનો ઇલાજ

ધસળગોળની ભૂકી ૫ રતલ, સાકરની ભૂકી ૫ રતલ.

બેઢેને એકત્ર કરી રાખો.

માવા: દિવસમાં ત્રણ વાર, વધુ પ્રમાણે ૩ તોલાથી ૧ તોલા લગી, પાણી સાથે.

■

માથાના દર્દનો ઇલાજ

કારો યુનો ૧ તોલા, ખરો નવસાદર ૧ તોલા.

બનેને વાટી, એક શીશીમાં ભરી રાખો. અને જ્યારે માથાનું દર્દ થાય ત્યારે શીશીનો છુલ ખોલી, દવા સુધો.

■

લરદર પોલિસ

સ્વચ્છ દેસો-ચરખી ૮ ઓંસ, આયર્ન ઓક્સાઇડ ૧ ઓંસ, એકઝેલિક એસિડ ૧૩ દ્રામ, પુમીસ પાવડર ૧ ઓંસ.

એકઝેલિક એસિડને વાટી, આયર્ન ઓક્સાઇડ અને પુમીસ સાથે મેળવી, પછી પીગળાવેલ ચરખી મિશ્ર કરી, બીનામા ભરી લો.

પુમીસ અને આયર્ન, ઓક્સાઇડ તદ્દન સ્વચ્છ હોવા જોઈએ, નિકર પોલિસ બગડશે.

■

વધરાવળનો ઇલાજ

વધરાવળ કિંવા મોળ માટે આ ઉપાય આશ્ચર્યવાળો—

(૧). નવસાદર ૧ ડ્રામ, મેથાલેટર સ્પિટ્ટ ૧ ઓંસ, પાણી ૬ ઓંસ.

મેળવણીમાં કરીકું બીજાની, સોળ પર મુકો.

(૨) એક્સટ્રેક્ટ બેલાડોના ખપ પુરતા પ્રમાણમાં.

વધરાવળ પર એ દવા લગાડી, ૨૪ કલાક પછી થોડા કાંટો

વાળ કાળા કરનાર તેલ

નાગરમેથ ૧૦ તોલા, જટામાસી ૧૦ તોલા, પડી પાંદડી ૧૦ તોલા, વાળો ૧૦ તોલા, ધકલો ૧૦ તોલા, નખડો ૧૦ તોલા, જટયુરો ૧૦ તોલા, સુખાડનો બ્લેર ૧૦ તોલા, એલચી ૫ તોલા, વજ ૫ તોલા, લિંબુનાં પાંદડાં ૨૦ તોલા, દગડપુલ ૫ તોલા, વિંગોળીની મીઠ ૫ તોલા, આમળાં ૮૦ તોલા, અશ્વગંધા ૨૦ તોલા, શુભાળ-પુલ ૧૦ તોલા, લોહનો કાંટ ૮૦ તોલા, કાળા લાંગરાનો રસ ૬૩૦ તોલા, કાળા તલનું તેલ (તે નહિ મળે તો સાદું મીઠું તેલ) ૪૬૫ તોલા.

બધી દવાઓ, તેલ, રસ વને એકત્ર કરી, ૨૪ કલાક લગી રહેવા દો. પછી તેને યુલે અટાવી, ૪ કલાક લગી ધીમી આંચે પકાવી, પછી બેશ આપી ત્યાં લગી ઉકાળતા રહો કે જ્યાં લગી તેલમાં પાણીનો અંશ બાકી ન રહે. પછી તેને ઉતારી, ઠંડુ પડે ગાળી લો.

■

વોશિંગ પાવડર

કઠણ સાબુની ભૂકી ૬ રતલ, સોડિયમ કાર્બોનેટ ૨ રતલ, પર્ફ્યુમ ૧ રતલ, સોડિયમ સલ્ફેટ ૧ રતલ.

બધાને મેળવી, વાપરો.

■

હરસનો ઇલાજ

પ્રિસિપિટેડ સલ્ફર ૫ તોલા, કાર્બોનેટ ઓફ મેગ્નેસિયા ૩૬૬ તોલા, પોટાશ બાઇ ટાર્ટ્રેટ ૫ તોલા, પલ્ક. સિન્નેમન કમ્પાક્ટ્ડ ૧૩ તોલા.

બધાને મેળવી રાખો અને દરરોજ સવારે ૧ દ્રામ ભૂકી દુધમાં નાખી, ફાંટી નાંખો.

■

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તક-
કાલય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર
કર્ચું છે

૨. આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ વડોદરા
રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં
ઠવામ અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે.

૩. આ પુસ્તકનો બીજો ભાગ વડો
દરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓના
અને સાર્વજનિક પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર
કર્ચો છે

૪. આ પુસ્તકનો પહેલો ભાગ મુંબઈ
ઇનાકાના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથ
મિક, માધ્યમિક અને ટ્રેડનર્સ સ્કૂલોમાં
વિદ્યાર્થીઓની ક્ષાયગ્રેયો માટે મંજૂર
કર્ચો છે.

૫. આ વર્ષે મુંબઈ ભરાએલ કચ્છ
ફુનર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક
માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે

૬. આ પુસ્તકનું 'આમુખ' શ્રી
કચ્છ વેપારી નંદાલા પ્રમુખ શ્રી હંમરતી
ધરમશી સંપતે લખ્યું છે

૭. આ પુસ્તકની ૧૧ (અગીઆર)
નકોએ અમદાવાદની મુજરાત વર્નાક્યુલર
સોસાયટીએ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૮. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગની ૨૫
(પચીસ) નકોએ વડોદરાના શ્રી પ્રાચ્ય
વિદ્યામંદિરે ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૯. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગને
આણંદમાં મળેલ બીજા મુજરાત પુસ્તકાલય
પરિષદે સારા પુસ્તકોમાં ગણ્યો છે

૧૦. આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે
અનેક સુપ્રસિદ્ધ સામયિક પત્રોએ સારામાં
સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે

ઘેર એકા પૈસા કમાવા

આજેજ મગાવો !

નફાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિષ્ણાનો અને અનુભવીઓએ લખેલા નિવિધ
ભરોસાપાત્ર હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૨૦ પાના, ઉપરના બધા એંટીક કાગળ,
શાસ્ત્રીય શુદ્ધ સુંદર છપાઈ અને આકર્ષક

ગેર-અપ છતાં-

કાગળ માત્ર ૪ રૂપિયા

(ની થી થા થા કપાન ખર્ચ
૧૦ આના બદલ)

મંગાવવા માટે લખો—

સંચાલક, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પેસ્ટ સીતુગરા (અમર-કચ્છ)

વધુ ખાતરી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મંગાવો.

જેમ જેમ વીમાનો ધંધો વિકસતો ગય છે, તેમ તેમ નવી નવી વીમા કંપનીઓ સ્થપાતી અને જુની કંપનીઓ ઠેર ઠેર શાખાઓ ખોલતી ગય છે. પણ વીમાનો-ખાસ કરીને જિન્દગીના વીમાનો-ધંધો કંઈક એવો છે કે માત્ર વીમા કંપની રચાયા, આંદિએ ખોલીને બેઠી રહેવાથી કશું પણ એમ નથી એમ કરવા જતા તો ખાસજી અટવાડિયે નાદારી નોંધાવવી પડે !

પાત દિલચરપીથી ખાલી નથી પણ નરી હકીકત છે કે જિન્દગીના વીમા પોતાની મેળે, કંપનીની આંદિએ જઈ ઉતરાવનારા ભાગ્યેજ ૧ ટકા જેટલા જણ નથી હોતા, બાકીના હલ ટકાને ધેર યાદુકાને એજન્ટો દોડી જઈ-અરે, વારંવાર ધક્કા ખાઈ-સમજાવી અને દલીલોથી લક્ષ્મણી વીમો મેળવે છે તેથી, વીમા કંપની ના ધંધામાં એજન્ટો એક અગત્યનું અનિવાર્ય અંગ છે, જેમના વીમા કોષ પણ કંપની-થોડા, સમય માટેય ચલાવી સેવાની કલ્પના પણ કરવાની હામ બીડી સકતી નથી.

જિન્દગીના વીમા પોતાના જે યુક્તો અને અવગુણો ધરાવે છે, તેની ચર્ચા આ મર્યાદિત પાનાઓમાં યથા ન સકે દરેક સમજદાર જણ વિચારેદર્શક તુલના કરી, પોતાનો આગ્રહ અને સંયોગ મત બાંધી સકે છે.

વીમાની એજન્સીનો ધંધો વિના પુછાએ થઈ સકના થોડાક ધંધાઓમાંથી એક છે વીમાના એજન્ટને એમાં એકે પાછતી પુછા મેકવાની ઝુરરત નથી. તેણે તો ગળવા યા ભેગમા થોડાક પ્રેરપેકટસ, અરજી-ફોર્મ અને બીજું સાહિત્ય રાખી, કામે નીકળી પડવાનું છે. અને આ મિત્ર, પેલા ભાઈ કે તે શેઠીઆને ત્યાં જઈ સમજાવી, વીમો મેળવવાનો

છે. શરૂ શરૂમાં કદાચ તેને એજીલા સહારને બદલે હળવો કંટાળાભર્યો આવકાર પણ મળે-ક્યારેક ખુલ્લો તિરસ્કાર પણ મળે, એ બનના એમ છે. પણ જે તે ધીરજપૂર્વક ચિત્તથી પોતાના કામ પર વળગી રહેશે નોંતેની કાસિશો એક દિવસે રંગ લાવ્યા-ફળ પામ્યા વિના રહેશે નહિ તેને વીમાનું કામ મળશે અને તે દ્વારા પાછળથી હમેશની કામગીરી આવકનું સાધન પણ થતું જશે કારણ કે જિન્દગીના વીમાની એજન્સીના ધંધામાં કામગીરી કમીશન મળતું રહે છે.

■ ■ ■

ફટલાક વર્ષો પર એક વિચિત્ર વીમાની યોજનાનો ઉપદ્રવ ફાટી નીકળ્યો હતો, તે વાચકોને યાદ હશે. એ અને એવા ખાલી ઢોંગોને લીધે દલે સરકારે વીમાનો એક નવો-અને ખરેખર, કડક-કાનુન કર્યો છે, જેને પરિણામે એજન્ટો માટેની શર્તો અને નિયમો પણ નવી હશે બહુ પડ્યા છે અને આગળ વીમો ઉતરાવવા માટે માલકને લાલચ રૂપી જે કમીશન અપાતું હતું, તે બંધ થયું છે.

આપણને એ કાનુન સાથે અહિં ખાસ નિસબત નથી, માત્ર એજન્ટો માટેના નિયમો અને શર્તો જોઈએ, જેથી એજન્ટ થવા ઇચ્છનારાઓને ધંધાના આ અગત્યના વિષયની માહિતી મળે.

નિયમો અને શર્તો

Terms & Conditions

1. REMUNERATIONS —(a) The following remunerations will be paid to the Agent on the business solicited or procured by him:—

TABLE	1st year Commis- sion	Renewal Commis- sion
II, III, IV, V VI, VII, VIII and XIVA	30%	5%
VII.	5%	Nil
VIII	2%	2%
IX	2%	Nil
XII	10%	5%
XIII	15%	2%
Pension Scheme (Complete Pro- gram)	5%	5%
Short Term In- dowment Assu- rances (Special Table)	1%	Nil

(b) New Business Bonus—In addition to the rates mentioned above the Agent will be paid Bonus as under—

5% on 1st year premium if they amount to or exceed Rs. 1,000 in an agency year

10% on 1st year premium if they amount to or exceed Rs. 2,000, in an agency year

For purposes of calculating the amount of premium income during an agency year, the premiums received in respect of business under Tables VII, VIII, IX, XII, XIII, Short Term Assurances and Pension Scheme and policies resulting into claim in the first policy year, will not be taken into account, nor any bonus is payable thereon

It is expected that at least two-third of the total first year premium income, which is taken into

account for payment of bonus shall arise out of policies issued on lives not exceeding age 45.

2 GENERAL RULES PERTAINING TO PAYMENT OF REMUNERATIONS—

(a) An Agent will be entitled to remunerations only after he has completed at least 2 paid for cases on 2 different lives and the same have resulted into policies within six months of the date of his application for appointment

(b) For the purposes of payment of first year commission, new business bonus or renewal commission, only such premiums will be taken into account which are actually received and adjusted by the Company

(c) First agency year will consist of the period from the date of appointment till 31st December of that year and the subsequent agency years will be the calendar years

(d) On policies under which premiums are payable for a period of less than 15 years the rate of first year commission and bonus shall be calculated on the corresponding premium for policies on which premiums are payable for 15 years

(e) No remuneration shall be payable on extra premiums charged on sub standard and female lives and on account of hazardous occupations, war risk, etc., etc.

(f) The Agent will be liable to repay to the Company any remuneration he may have received on a

policy which is subsequently cancelled by the company and premiums thereof are returned to the policy holder

(g) If a policy stands lapsed for more than six months and is not got revived by the securing Agent in accordance with the rules of the Company, he will forfeit all claims to remunerations in respect of such policies or premiums subsequently paid by the policyholder

(h) The renewal commission in any agency year is payable if the Agent is alive and has completed in the preceding agency year policy business of not less than Rs 5,000/ or three fresh policy cases for not less than Rs 1,000/ each on three different lives with at least quarterly premiums paid thereon in both cases

(i) No renewal commission shall be allowed on premiums that may be advanced by the Company under non forfeiture clause, or paid as advance to the policyholder

(j) The Company will have the first lien on the remunerations of the Agent or any money due from the Agent to the Company and the Company may deduct its dues before making the payment

(k) The Agent's appointment is subject to rules and regulations of the Company and the Agent is not at liberty to go beyond them or commit the Company in any way beyond its regulations embodied in

the prospectus and policy conditions. The provisions of this contract are subject to alteration or modification without the consent of the Agent if they conflict with any State laws or rulings of the proper authority

3 MEDICAL EXAMINATION OF CLIENTS—No Agent is authorised to get any proponent medically examined unless the examiner is on the approved list of the Company, and deposit towards premium in terms of the scale, mentioned in the next paragraph has been got remitted to the Company. The Company has the right to increase this amount at any time

If an applicant whose proposal has been accepted at ordinary rates without any modification, does not pay the first premium within 2 months of the date of acceptance or if he fails to answer any queries about his personal or family history or to appear again before the Company's Medical Examiner, if so required, the Agent will be held responsible for the amounts mentioned below—

- (a) On a proposal up to Rs 5,000/
  - (i) Single Life Rs 10/
  - (ii) Joint Life Rs 20/
- (b) On a proposal exceeding Rs 5,000/

Actual cost plus Rs 3/-

4 REINSURANCE—If in any case the sum assured is to be reinsured, the Agent will receive, on the portion reinsured, such commission

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૮ માં

સંપાદક
મનુભાઈ જોધાણી

જેઃ
૧૯૯૬

[આ માસિક વટોદરા સત્ય પ્રસ્તુતકારો માટે નં. ૭૧૫/૧ તા. ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડિયા નેટેસ ઓર્ગનાઈઝેશન નં. ૪૫૭ તા. ૨૦-૧૨-૩૦થી મંજૂર થયેલ છે. મુજબ દિવાકામા સાળા-ભાઈચેરી માટે મેં એ ઈ.સા. નં. ૧૭૬ તા. ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ સાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે.]

આવતે અંકે

શ્રી. ધ્રુમકેતુનું વલગીત અને લેખ શ્રી. મજમુદાર, શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ. કદમ, શ્રી. ગમ્ભીરલાલ જલ્યાલ અને શ્રી મનુભાઈ જોધાણીની વાર્તાઓ, શ્રી હંસાખહેન મહેતાનું શ્રી જ્યોત્સના રાયજીએ લખેલ જીવનચરિત્ર, નોખલ પ્રામુખ મેળાવનાર મહિલાઓના જીવન અને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય, શ્રી રતિલાલ ત્રિવેદીનો પ્રવાસલેખ રંગે, ઉપરાંત ડૉ.શ્રીમાના રેદામાં પાચેરીયા અને રંગે કથર તથા શાન્તાનહેન દેસા-મનું લખેલ સાકલાજી અને શ્રી ચિત્તિકે લખેલ લેહીવાનો બાકાનો હકનો આવજો ઉપરાંત બાળવિભાગ ૫જી આપવામાં આવશે.

આ અંકમાં

- ૧ નારી કલ્યાણ શ્રી. ધ્રુમકેતુ ૩૬૩
- ૨ પાનરે જેઠી ,, શુભવંતરાય આચાર્ય ૩૭૧
- ૩ પીળું પાનું ,, મનુભાઈ જોધાણી ૩૭૪
- ૪ કુલવટનો થંભ ,, મધુસૂદન મોદી ૩૮૦
- ૫ શેકાણી .... ,, ગેકુળદામ રાયચુરા ૩૮૬
- ૬ માનું હૃદય ,, ધીરજલાલ ધ. શાહ ૩૯૪
- ૭ સુરેખાનું સ્વપ્ન ,, કેશવ હ. શેઠ ૪૦૦
- ૮ શેા ન્યાય ? ,, શાન્તીલાલ તોલાલ ૪૦૪
- ૯ રંગા .... ,, (ચાલુ વાર્તા) ૪૧૧
- ૧૦ વતનને ખાતર ,, જ્યોતિષજી ૪૧૬
- ૧૧ સાચું સોનું ,, માણેકલાલ જોશી ... ૪૨૫
- ૧૨ સ્ત્રી-જગત ૪૨૮

(આ અંકમાં સ્થળ સંકેતને કારણે તથા મોટી યડવાથી રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે પછી આવવામાં આવશે.)

ભેટ પ્રસ્તુત સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં	અંબેદેશમાં	પર્સી માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આટલી વાર્તા)

'શ્રીજીવન' કાર્યાલય : અવેરીવાડ : અમદાવાદ

૩મડું લવાજમ ભરવાનું સ્થળ : ગુર્જર મંદિરના કાર્યાલય ગાંધી ૨૦નો - અમદાવાદ

and bonus (but not exceeding terms mentioned hereinabove) as may be allowed to the Company, by the reinsuring company or companies.

5 TERMINATION OF AGENCY.

If an Agent resigns, his agency he shall not be entitled to any remuneration after the date of resignation.

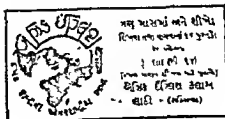
The agency is terminable without notice if the Agent is found guilty of fraud, rebating, misconduct or misappropriation or is adjudicated insolvent or convicted to imprisonment by a Criminal Court, for an offence involving moral turpitude or acts against the interests of the Company. In the event of such termination, the Agent hereby expressly authorise the Company without any objection on his part, to communicate the fact of such termination of his services to the Indian Life Association, of which the Company is a member, or to other sister companies and the Company will not be held responsible for any loss or damage that may be caused to him by reason of the Company notifying the termination of his services to the Association or other sister companies.

The appointment is subject to termination by three months' notice in writing from the Company, if the Agent fails to put in business of Rs. 5,000/ at least or three cases of at least Rs. 1,000/ each on three different lives in any agency year, with at least quarterly premiums paid thereon in both cases. All com-

mission will cease after resignation or termination of the agency. Payment of renewal commissions, however, will not be stopped by reason only of termination of agency except for fraud, provided the Agent has served the Company continually and exclusively for at least ten years, or has given to the Company policies business, income wherefrom by way of first year premiums is Rs. 20,000/- or more and provided further that after his ceasing to act as agent of the Company, he does not directly or indirectly solicit or procure insurance business for any other Life Insurance Company.

RENEWAL OF LICENCE—The authority to canvass business and solicit proposals for the Company shall be automatically withdrawn from the day, the Agent's licence expires or ceases to be valid. He must get it renewed before the 1st day of April each year as per sub clause (3) of clause 42 of the Insurance Act, 1938.

6 COLLECTION OF PREMIUM.—The Agent is not authorised to collect premiums or other monies on behalf of the Company.

૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો

સુત્રી લડાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ તો ૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો આપતી ન થયેલ ગઈ છે અને બીજી તરફ દિલ્લા એમાંથી જે માર મલગ્યું છે, તેના ભાવ દોડા બમણા થઈ ગયા છે !

આ સુંદરી તક છે ૩૫ શૃંગારને લગતી વિવિધ બનાવટો, જીની કે કોલ્ડ ક્રીમ ક્રીમ જેવી, રેનો ટેલેન્ટ પાવડર, લોશન અને મિલક, દુધ વૉશ દત્તમંજન, દુધ પેન્સ પેમેન્ટ ક્ષિતિયન્ગર્મન, રૂઝ (ચવાડી, પાવડર ને મનમના રજો સ્વરૂપો) લાઇમ, બ્યુસ ટ્રિનસરીન, વિપરિટક તરન અલ્ટા વાગ મદનાર ક્રીમ, પ્રવાહી, બ્લેન્ડેજ, સાબુઓ વ વાગ-ક્રીમ, વાળ-તેલ, વાળ-લોશન વાગ-શેમ્પુ વાળને શુષ્કાતર બનાવનાર દવ, ટોઇલેટ સાબુઓ બાય સોલ્ટ, રેન પોસિશ કન્ફ વ વ. બનાવવાનો ઉદ્યોગ શરૂ કરે અને દુક સમયમાં તમે મળિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો

ક્રેસ્મેટિક્સ

કિવા

શણગાર-સામગ્રિયો

એકલુજ તે પુસ્તક છે જે તમને ઉપવી બધી બનાવટોના બરા પ્રોગ્રેસ બતાવવા ઉપરાંત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પણ આપશે

ગીજ અવૃત્તિ ૨૬ પ્રોગ્રેસ ૧૦૦ પાના બના કાગળ કામત રૂપિયો એક

(દિન-મા સાફું ટ ખ મે આના)

[પરદેશ બે ત્રિનિગ]

દમણાજ તમારા શહેરના બુકસેલરને ત્યાંથી ખરીદી લેા યા પરનારો આર્ડર અ પો

કુમર ઓફિસ, સોનાગતવાડ, મુરત.

સાબુના ભાવ વધી ગયા છે !

ચરખા દડાઈ શરૂ થતાજ દિન-માં એક દમ મહેનદારી થઈ ગઈ છે સાબુના ભાવ માત્ર ૨૦ થી ૩૦ ટકા ઉઠાગે આ મો છે પરદેશી માનની હરીફાઈ સામે ટકી, પોતાના રનદેશી ઉદ્યોગને પગબર કરવાની આ કામતી તક છે લડાઈ લાંબાઈ રહી છે એ દરમિયાન દેશને સાબુના વિપવમા રનાશ્રી બનાવી, વરેલી મહેનદારી પણ ચોંધી કરે અને પોતા માટે એક ઉગ્ધ ઉદ્યોગ પણ મ. પો

નિષ્ણાતોનીય નિષ્ણાત સમાન

સાબુની બનાવટ

એમાં દરેક દરેક પ્રકારના સાબુ બનાવવાને લગતી વિવિધ પદ્ધતિઓની વિગતવાર માહિતી આપવા ઉપરાંત તેમાં વપરાતા તેન, દાર, રમ સુગંધી વ વ ની પુરી વિગતો પણ દર્શાવી છે અો સાધી છેવટે-

સાબુ બનાવના ના રો કડો સાથા ગુદમા

આપ્યા છે, એનું નરિં બધો એ ઉદ્યોગમાં વપરાતા યંત્રોની સચિત્ર સમજણ પણ આપી છે

શુજરાત કાઠિયાવાડમાં પાછના છ વર્ષમાં આ પુસ્તકની સદાયે સાબુના ૧૦૦ કરતા વધુ કારખાના ખુલા છે અો તે તથા પ્રતિ દિન પ્રગતિ કરી રહ્યા છે

તમે આગેજ નિમય કરો

૨૦૦ પાનાનું પાકી બાધધૂનું સચિત્ર પુસ્તક હોવા છતા ક્રીમત માત્ર બે રૂપિયા (પાન બર્થ છ આના) પરદેશ માટે ત્રિનિગ ચાર

ચાનુ આવૃત્તિ ૪ થોડીજી પ્રતો મળી છે તમારા સહેર ૥ બુકસેલર પાસેથી ખરીદી લેા અથવા લખો -

કુમર ઓફિસ, સોનાગતવાડ, મુરત.

ચાર નિયમો

જો એક વેપારીને મફતના સહિત પોતાનો વેપાર વધારવો હોય તો અનિવાર્ય છે કે :

- ૧ તેણે પોતાના વેપારનો અર્થાત જારીકાષ અને લક્ષ્યપૂર્વક અભ્યાસ કરવો જોઈએ વેપાર-વર્તુળના દરેક દરેક મુદ્દાથી તેણે જાણકાર થવું જ જોઈએ, એટલું જ નહિ બલકે મેજ રોજ બદલાતી જતી વેપારી પરિસ્થિતિથી નિરંતર માહિતગાર રહેવાની ટેવ અને ચિવટ રાખવી જોઈએ.
- ૨ પોતાના વેપારને ચિકિત્સાવવાની દરેક પદ્ધતિનું તેણે જારીકાષથી પૃથકકરણુ પણ કરવું જોઈએ અને મળતી દરેક તક જનતા લગી ઝડપી લેવી જોઈએ.
- ૩ પોતાના નવકરોને વેપારી કળાથી માહિતગાર કરવા જોઈએ તેમને અધારામાં મૂકવાથી તેઓ તેના યુવામ રહેશે-નવકર જ રહેશે-કદી રતતંત્ર વેપારી થવાનો સંભવ રહેશે નહિ, એવા વાહિયાત વાનો તેણે પોતાના દિમાગમાં કદી પ્રવેશવા દેવી ના જોઈએ. તેના નવકરો, તેની પોતાની પેઢી વિચારવંત, લાભ અને હાનિને સમજી સકનાર અને વેપારમાં સજીવ રસ ધરાવનાર હોવા જોઈએ.
- ૪ નવકરોના કામ પર દેખરેખ તો રાખવી જોઈએ, છતાં તેમના સામાન્ય દૈનિક કાર્યવ્યવહારમાં જિનજુરરી દખલ કરવી ન જોઈએ. યાદ રાખવું જોઈએ કે એક માણસ ગમે તેટલો નવરો. યા ગમે તેટલો કાર્યદક્ષ કેમ ન હોય, અંતે તો તે બધા કામમાં માથું મારી સકતો નથી જ; જો તેમ કરવા જાય તો તે અવરુચિ અમુક તમુક કામ બગાડીને જ રહેશે અને જ્યાં તે પોતે એ કામમાં

માથું મારશે ત્યાં તેની નફા તોટાની બંધી જવાબદારી પણ તેની જ રહેશે, નવકરોની નહિ જ.

વિવેકી નવકરો

તમારા નવકરો વિવેકી છે?

દરેક હુકમદાર અને તેનો દરેક નવકર વિવેકી હોવો જોઈએ. હઝારોની ખરીદી કરનાર મોટા આહકથી માંડી ચાર આનાનો માવ લેનાર ન્હાના ગરીબ ખરીદદાર લગી હર કોઈ આહક-જલકે પૂછપરછ કરનારાઓ સુધ્ધા-પ્રત્યે તેમનો વર્તાવ વિવેકભર્યો હોવો જ જોઈએ.

ગમે તેવા અટપટા સવાલો પૂછવામાં આવે તોય તેમણે દિમાગ પરનો કાણુ યુમાવ્યા વિના વિવેકપૂર્ણ જવાબ આપવા જોઈએ.

ગમે તેટલો માલ જોવા મંગાય તોય તેમણે કંટાળ્યા વિના યા ટાણાનો એક શબ્દ ઉચ્ચાર્યા વિના, તે બતાવવો જોઈએ.

અને સૌથી છેવટે, જ્યારે આહક ખરીદી કરીને યા ખરીદી ક્યાં વિનાય પાડો જવા લાગે કે તેનો આભાર માનવો જોઈએ, એક ન્હાનો વિવેક શબ્દ, તે કીમતી અસર કરે છે, જે બીજા કોઈ ચીજ કરી સકતી નથી.

કહે છે કે અંગ્રેજ બસ-ક્રાઇમરો સુધ્ધાં એટલા વિવેકી છે કે, બસના દરેક ઉતારને ટીકીટ આપ્યા પછી, *Thank You* ઉચ્ચારવાનું ભૂલના નથી.

આપણે ત્યાં એટલા વિવેકી નવકરો છે?

વેચવાનો છે.

પ્રસેક્ટ્રેકનયર પદ્ધતિ માટે એક ઉમ્દા, સહજ જ વપરાયેલો, મેન્જેટો. લાકડાની ખાસ પેટી સહિત.

કીમત રૂ. ૩૦

(વિલ્લેયા ટપાલ ખર્ચ સુદ)

લખો: એમ. C/o કમર ઓફીસ, સુરત.

ખાલસખા

[ખાળકોનું માસિક]

તંત્રીનું હિંમતલાલ ચુ. શાહે
'ખાલસખા' એકલી થાતો કે મળગળા
રજી નથી કરવું, પણ જાળકોને ઉપયોગી સર્વ
વિષયો શિક્ષણની દૃષ્ટિએ રજી કરે છે
એનો ફરક અંક ખાલસાસિયના સિંધવરના
લેખકના જેવોથી ભરેલો હોય છે

જુનથી શીશુ વર્ષ. આ વગસના અંકોને
૨-૩ ખાસ અંકો અને બે પુસ્તકો લાલ
મળે છે

તાકાદિ આહુક થઇ જાયો

વાર્ષિક લવાજમ
દેશમાં ૩, પરદેશ ૩ ૪. (શિ ૧)

લખો:-'ખાલસખા' કાર્યાલય: અમદાવાદ.

આંખો-ની-નેમત

ખાત્રીવાયો ચોખ્ખો માથ, એટલે સાચા
અમરજી મોહીનો બતલેન સુરમે વાપરો
ચોક્કમ ફાંદો કરે છે

કીમત તોના ૧ના ફા બે (પો લુડ)
મોહમદ હાથ આહુમદ વહાણવાડા
કે પરવારવા મોહલા, જામનગર
(કાપીઆવાડ)

માસિક અટકાવ

બધ પડેન માસિકધર્મ રહેલીજા
પોસ વગર તમને તરત ફરી આહુ કરે છે
રેતના બધા દોષો દુર કરે છે માસિક લાભ
નારી રોગ વનસ્પતિની આ બનાવટ નર્મવાળી
શીએ લવી નહિ શીશીના ૩ દા. લાખા
સમયના અડા કેસો માટે રોગ બનાવટ
કી. ૨ ૫ વી થી થી ૨ ૮૫ વધુ

ગર્ભાકુશ-દવા ખર્ચ લેવાથી ૮૫થી
મુધી ગર્ભ રહેતો નથી માસિક નિયમિત લુક-
શાન રહિત છે કી ૩ ૩૫ થી ૫૦ વધુ
ફુધાલુપાન ફામરસી. જામનગર. ૧૦
નુરત એન-ટ સી. એન. બ્રધર્સ, કણધીક

સ્ત્રીબોધ સસ્તા દરે આપવા

ત્રિવાર્ષિક લવાજમની યોજના
સને ૧૯૪૦ના બત-ચુઆરીથી
નવું-આર્યાસીમું-વર્ષ ૨૩ થયું છે

વાર્ષિક લવાજમ:-

દેશમાં-૩. આર. વી પી ખર્ચ લુડ
અલદેશમાં-૩. સાડા આર
પરદેશમાં-૩. અવા પાંચ-શિલીંગ આર

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ

ની

આ યોજના સને ૧૯૪૦-૪૨-૪૨
એ ત્રણ વર્ષ માટે જ છે.

'સ્ત્રીબોધ'નું ત્રણ વર્ષનું લવાજમ
એકી સાથે અગાઉથી ભરનારને
'સ્ત્રી બોધ'ના વાર્ષિક આહુક બેટલા જ
તમામ હક અને લાભ મળશે.

(દરવર્ષે હબરેક પાતાલું વાચન અને તે
ઉપરાંત ત્રણ વરસનાં ભેટના પુસ્તકો
અને ખાસ અંકો મળશે.)

ત્રિવાર્ષિક લવાજમ:-

દેશમાં-૩. ખાસને બદલે દગ.

અલદેશમાં સાડાતેરને બદલે સાડા અગીઆર
પરદેશમાં-ગિ. શીલીંગને બદલે વીંગ

અથવા ૩. પોણા મોળને બદલે તેર

લવાજમ-મનીઓર્ડરથી અને પરદેશનાઓ
પોસ્ટલ ઓર્ડરથી તુરત જ મોકલવું.

(વી. પી કરવામાં નહિ આવે)

હિન્દુનું મુસ્લિમ રાજકુળગુ

ભાવાન્તરકાર : ભાઈ ગાંધીયા, એન્ટ : કોલિયુર પ્રિન્સિપ પ્રેસ, ઈન્ડિયા રોડ, બાંદ્રા (કેદ : કોલેન ૧૬ પાના ૩૨૪૮૦ . પાછી જાણી) ક્રીમન રૂપિયા એ.

હિન્દુદાસ-અને તેમણે રાજકીય હિન્દુદાસ-એક જગતીર વિષય છે, જે વાર્તા જેવી રૂપનાઓથી પર, દ્રષ્ટીકર્તા અને આંકડાઓ પર રચાયેલ નક્કર સાહિત્ય માગી છે છે મદને કહેતાં આનંદ પાવ છે કે, મદારી નક્કર સમજાવું પુસ્તક એક એવજ પુસ્તક છે.

આ પુસ્તક મુજ રૂફ બાપામાં લખાઈ, પ્રગટ થયું છે, જેનું આ સફળ ગુજરાતી ભાષાન્તર છે. એમાં રાજ્યાત્મક દિનની દિશાઓ દુક્રમત વેળાની રાજકીય નીતિની દુક્ર સાહિતી પછી, રૂપકના બધા પછીથી આજ લગીની મુસ્લિમ રાજકીય ગજવોની વિનવવાર આલેખના કરવામાં આવી છે એ એક સરિતા રાજકીય હિન્દુદાસને કાઈ મદલનો બનાવ જોરો નથી, જે આ પુસ્તકમાં ક્રમથી ન લેવાયો હોય, દ્રષ્ટીકર્તા, એજામાં કીની દૈક બાબત અદિ મરનુદ છે, અને એટલી સચોટ રીતે મરનુદ છે કે, લેખકને લાઠ આપ્યા વિના સહી સાધવું નથી

પુસ્તકની ઉપયોગિતા વિશે મધુ કહેવાનું હોય નહિં અગ્રયાઓ અને આદિર કાર્યકરો ઉપગત મામલો પ્રત્યે માટે એ મુજબ મનનપાત્ર છે બાષાન્તરની લાખા અને સૈમિ પછી સાર મામ કરી ગઈ છે જગીર વિષય છતાં, પુસ્તક સ્થિતતામાં આત્મપ્રેમ છે.

ચોટાંક અરિન્-દરોની

લેખક : ભાઈ 'એન્ટી', પ્રકાશક : જગદે ઈન્ડિયા રોડ (કેદ : રોપત ૧૬ પાના ૮૪૦૦) ક્રીમન પાવ આના

મુસ્લિમ ગુજરાતની પછી મધ્યનાગરો આ પછી મધુર છે, જેમાં હંમેશાં હિન્દુદાસના ચોટાંક નામની કિન્દરીની જાણી રૂપ દેખાડવામાં આવી છે અને આજે કેટલેક વાર્તાઓને નામ નામો મારું દેવતા બાકર

સાહિત્યની રેવડેવ મઈ રહી છે, ત્યારે ગુજરાતના મુસ્લિમ જ્ઞાનો માટે આ મધ્યમાગનો આનું, પ્રેરક અને ઉગ્ર સાહિત્ય આપવાની જે લાખ બાકી છે, તે પ્રસાપાત્ર છે.

પુસ્તક લાખા સ્થિત અને સૈમિ સારી છે. વાંચકોને સિદ્ધાર્થ કે, તેઓ એ મધ્યમાગને સદકાર આપી, નવરથ ઉમેરે.

સુગમિત્ર

લેખક : ભાઈ દુર્લભાંદર જુધ, પકાશક : રવાયથી લેખક મંડળ, લાકી (કેદ કોલેન ૧૬ પાના ૧૪૬) ક્રીમન એક રૂપિયા

મદારી નક્કર સમજાવું આ પુસ્તક મુદપુસ્તક-કાલ મધ્યમાગના બીજા વર્ષનું બીજું પુસ્તક છે. એમાં જુદા ૧૩ લેખકોની દુક્રી વાર્તાઓ અને બીજા લેખો રમુ કરતામાં આવ્યા છે, જે રિપ અને રિપરેપ વાચન પૂરું પાડે છે.

આ મધ્યમાગા મુદ લેખકોના સદકાર અને ખર્ચે ચલાવાય છે, એની પાજના પછી સારી છે અને સાહિત્યક વિષય પૂરું સારું છે, પાછાદારી પ્રાસારોને કાનિયારો આપતા આ પ્રવાસને દ સફળતા હમુ પૂ અને સંવાચકોને મનપાદ આપુ છે

દસ્તરેઆ વિજ્ઞાન ભાગ ૧

પ્રકાશક : રોપત એડ્રોનોપાલ લાલ, નમનનર. (કેદ રોપત ૧૬ પાના ૪૪) ક્રીમન ૪ આના

દસ્તરેઆ વિજ્ઞાનની આ ન્દાની પુરિતતા છે. ૪૪ પાનાના કદમાંથી ૨૦ પાના તે સાહિત્યોને અર્પણ થયા છે, જેને પુસ્તકનું મુલ્ય મુજ પગાડી દીધું છે.

Tin and Its Uses [વિમાનિક]

વિમાન વિષયના આ માસિક સામયિકને પાચમે એક દમજાજ પ્રગટ થયો છે પુરથી જ રહે કારણે દબી પલલી નામક લાલ છતાં પુરે પોતે પ્રકારના આપણે સમયસર સાધિત બની રમ્ય છે, એ પુસ્તકની વાત છે.

આ આમાં જુદા જુદા લેખો વિષયો અરિત અને રમુ થયા છે. એક લેખમાં "રોપાડ"

‘કમર’ : અંક ૧૧૭ મો

નો દર્શન આપ સુની ગયા હાશે છે. બાકી
દવાની ખોરાક-માત્રા ‘ભોગ’માં લખાય એવી
મુખાઈ તો કોઈ નહિજ કરે તેવી હાવતમાં
તોં ચોક્કસ વૈજ્ઞાનિક લખાય છે (૨) પતરાળી
ડબ્બીઓ બનાવવા માટે Metal Box Co
of India Ltd, Post Box 544,
Bombayને લખશો. (૩) પેટન્ટ દવાઓ
નુરખાઓની કેટલીક કિનાઓ અંગ્રેજીમાં
છપાઈ છે ખરી, જેમાંની એકનું નામ Secret
Remedies છે એ કિંવા કેટલીક લેખો
ટરીઓ જે તે દવાનું પૃથક્કરણ કરી, તેનો
નુખો શોધી આપે છે, પણ હાલ લગાડને
લધે દવાનું વ્યવહાર અનિયમિત થયો હોવા
ઉપરાંત પૈસા મોકલના પ માં ખુન કમર
પર છે નિમંદ, આ લાઇ એક હિન્દી ઔષ્ઠા-
ગિક માસિકની અનિયમિતતા બાબત કમરના
વાચકોનું લક્ષ્ય દોરે છે કે તેનો પ્રેમ અંક
આગસ્ટમાં પ્રગટ થયો છે અને ૮ માસમાં
પાંચમ અંક નીવળ્યા છે :...તેથી, કમરની
નિયમિતતા માટે થકુ કહેવાનું મુ હોય મુ

‘કમરનો ૧૧૮ મો અંક

(કરવાક મુખ્ય રખો)

અહ્યામરીન બહુ-બનાવટ
બાયોકેમિક દવાઓ-બાકીનો દર્શનો
તાકપત્રી-બનાવટ
તાંબાનો ટાળ-નાદિર કુનર
નકલી હાત-બનાવટ રિવે
માર્જે રાઇન કિંવા નકલી માખણ-બનાવટ
રિવે અને બીજી ધાતુ ધણુ ધણુ

એસેટિક એસિડ

(અનુક્રમણ પૃષ્ઠ ૩૩૬થી)

એપ્રાઇમ એસેટિક એમિડ

એપ્રાઇમ એસેટિક એસિડ બનાવવા માટે
હવે એ સરકારના સુનો ઉમેરવામાં આવે છે,
જેને પરિણામે એસેટિક એસિડના તત્વો સુના
સાથે બળી ફેલસિયમ એસિડેટ તરીકે તળિયે
જમ એસે છે એ પદાર્થને ગંધકના તેજાન સાથે
એમી, તેનો અર્ક કાઢતા એસેટિક એસિડ બને છે

બલદી મંગાવો

થોડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણભૂત પુસ્તકો

રસોધાર તૈત્ર

માનવ અદનતા દરેક દરેક રોગના નિદાન
અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતું આ
સરળ ગુજરાતી બાષામાં લખાયેલું પુસ્તક
૧૮ આવૃત્તિથી બેવાં નસીબવંત થયું, છે
એજ એની લોકપ્રિયતાની સનદ છે એમાં
૩૦૦ દર્દો ઓળખવાની રીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય
ધરગથ્ય ઔષ્ધો ઉપરાંત ૧૫૦૦ શાસ્ત્રીય
આયુર્વેદ દવાઓ બતાવવાની પૂરેપૂરી વિગતો
આપી છે ઘર-વૈદ બનાવી શકે એવું આ
ઉદા પુસ્તક, ૩૭૦ પાના, પાકા ૬૫કાની
બાંધણી છતાં— કીમત રૂ. ત્રણ

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપલા પુસ્તક જેનુંજ ઉપયોગી આ
પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમાં છે અને તેમાં
એથોપેથા કિંવા અંગ્રેજી ડોક્ટરી-પદ્ધતિયે
જુવા જુવા દર્દો ઓળખવો તથા તેનો ઈલાજ
કરવાની રીતો, બ્રિટિશ ફાર્માકોપિયાની સેક્ટો
દવાઓ બતાવવાની માહિતી, થોડીક આયુર્વે-
દિક બતાવેલી રિગત, ઉપરાંત બાયોકેમિક
પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રગતિ શાસ્ત્ર, પ્રન્ટે-
કશન થિયરી, રાત્ર કિંવા વનું આવસાક
રિવેચન આવવામાં આવ્યું છે. છેડે સેક્ટો
પ્રકારની અંગ્રેજી પેટન્ટ દવાઓ બતાવવાની
માહિતી પણ છે આમ જગ્ય પાનાનું દેખાદાર
સચિત્ર પુસ્તક છતાં કીમત રૂ. ૨-૪-૦

નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્નરોના સમૂહો ૫૦૦
પાના સુંદર છપાઈ છતાં—

કીમત દરેક ભાગની રૂ. એ

(દરેકનું દપાલ ખર્ચ જુદું)

લખો કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડ, મુરત.

દિલરોઝ [રજીસ્ટર્ડ]

દરેક પ્રકારના અને દરેક પ્રદેશમાં થતા
શુભકામો, નાના મોટા ઝખ્ખો, ખરબચુ,
દરાજ, ગંઢપણું, નાસુર, ભગંદર, કંદમાળ,
રસોલી, દરસ, મુખા, પેગ વગેરે પર એક
અકમીરતું કામ આવે છે. વ્હાલકાપ વિના
રોગોને મટાડી, શરીર પર તેલું ચિન્હ સુધી
રહેવા દેતી નથી. દરેક ઘરમાં એક બાટલી
સુર રાખી જ નેહજો. ધાર્મિકી નીકળતુ
લેદી તરન બધું કરવામાં આવે છે.

કીમત: નાની બાટલીને એક રૂપિયો
મોટી બાટલીના બે રૂપિયા
(પેટીંગ પોસ્ટેજ લુદું).

મુખર્ષી ધ્યાનકાના સોલ એજન્ટ—

કાગદી અખદુલ કુદુસ અખદુલરહેમાન
૧. કાલુપુર દાવર પામે-અહમદાબાદ

[મુખર્ષી મરિજદ બંદર રોડ, હમી
રીપલ બેન્કની પામે કાગદી રહિમાઈ
રહેમાનભાઈની દુકાને મળશે]

ટેલીગ્રામ.—Islam Bros. ટેલીફોન નં. ૪૨૬

આઝાદ.

હોઝિયરી

અંગ્રેજી સુદી અને વ્યવ-

સ્થાથી ચાલતી થી શુજરાત હોઝિયરી
મીલમાં બનેલ ગંઢકાક, મોળ, સ્વેટર,
કોટ, પુવ જોવર, મકનર, બચ્ચાની જર્મી,
વિગેરે વાપરા મુતર તથા દિનનો માત્ર
એક ત્યા સાદી ડીઝાઇનમાં બને છે, અને
પરદેશી માત્રની હરિદાર્શ કરી સકે છે.
ભાવ ધણજ કીકાવન. માત્ર ખરીદતી
વખતે આઝાદ હોઝિયરી નામ જોગો.
અમારા કારખાતામાં જરીઓ પણ બને છે]

બદારગામના ઓરો પર પ્રત્યું ધ્યાન
આપી રસીદ બેન્ક મારફતે કે પી. પી. થી
રવાના કરવામાં આવે છે.

માત્ર એજન્ટ—કરલામ બ્રધર્સ
હુડ ઓરીસ—૨, કાલુપુર, અમદાવાદ
પાંચ-૨, લુગમા મરિજદ સામે અમદાવાદ

“મુનાદી”નું બોલતું અકવાલિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ અખબાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ કવમને

ખરી રીતે દારે છે;

એ કામથી

જોટી રીતે દારાણું નથી.

એ આપને—

બનાવોથી બાખખર કરે છે;

અને આગેવાન

બનાવગીરિથી ખખરદાર બનાવે છે.

એની અનેક કવમી લડતો પરિણામકારક નીવડી છે.

છ વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુખાલિક હથ્યાર હેઠા પાડ્યા છે.

એના મનદગ તઅલીમી ફાટા, બેનો માટે એનો ધન્ય મંદા, બાજકો માટે એનું ખાસ
પાનું, દીની તઅલીમ માટે એનો ફતાવા પેન, એની તળીઆઝાદક દિલચસ્પ ડીઝાઓ,

એના નિર દરેક અધ્યયેઓ એ, એની ફેટીક ખુશગીવેનો છે.

નમુનો મફત મંગાવો.
માલુક બનો

લયામમ
અદલ-ચાર રૂપીઆ
ખર્મો-પાંચ રૂપીઆ
પરદેશ-૭ રૂપીઆ

ફકાલુ
ભાગા તાલામ રોડ,
સુરત.

“કમર”-પ્રકાશન

વેચાણ કળા

કુશ શૃંગાર

‘કમર’ના આખો સટ

સેલ્સમેનશિપ

[વેપાર સંચયનો સહિત]

■ આલોકાનું લક્ષ આકર્ષી, જિ. સાસા ઉશ્કેરી, માલ ખરીદવાની છુટ્ટા ઉત્પન્ન કરાવતી અને એ ક્ષમ્યને અમમમા પ્રમાણની, એ માટેની સમજાવટ વેપારી અને આલોકની દૃષ્ટિએ માલની ગુણના, સોદા કરવાની કળા, વેપારીની માનસિક શક્તિઓ, વાધાઓનાર વ્યવહાર જવાબો, વેચાણ વિભાગની રચના વ વ આદ્ય વેચવાની કળાના બધા પિયોગાનું સુંદર પ્રયત્નકરણ કરતી શુભરાતી લાવામા પહેલીજ પુસ્તિકા.

■ વેપારીઓને નિત નિત ઉપયોગી એવા ૧૭ કીમતી વેપાર-સંચયના પથુ એમી છે

કીમત - દશ આના

(૮ ખ સહિત)

(૧૦ થી થઈ જુદો)

[વિદેશ - એક શિપિંગ]

■ વાજ રંગવા કિંવા સફેદ વા જુસા યદ ગવલા વાગને ફરી નાંર અસેલ રંગના-કળા કે સુંદરી-કરવા માટેના ખિજાગ વા કવરવા વિદેશી, યુનાની અને આયુર્વેદિક પદાર્થના તેન, પાણી વા જુકીના રખા અને આતરિક ઉપાયના ૭૨ પ્રમાણભૂત-અનેક અમકટ અને કીમતી પ્રયોગો સહિત-ગુજાઓનો અજોડ સંગ્રહ સેવકપાપની માદિતી, બનાવટ, વેપાર અને ઉપયોગની સંચનાઓ સહિત.

■ ગજનામા રસી સફે એવું નાનકડું કદ - એન્ટિક કાગળ ૪૮ પાના

કીમત - ચાર આના

(૮ ખ સાથે પાચ આના)

વિદેશ ૭ પેની

[પૂર સુચિપત મુદત મળાવે]

■ છુટક છુટક ખાંડ ખરીદવા કરતા-આખો સટજ ખરીદી લેવો મિલતર છે કારણ કે તે એક પૂરી અને સમિત પ્રાધ્યાગિક એનરોપ્રકલો પિરીએમની ગરજ સારે છે.

■ અંક ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮, ૯, ૨૪, ૨૬, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪ અને ૩૫-કુલ સોળ અંક છુટા.

■ અંક ૩૭ થી ૪૮, અંક ૪૯ થી ૬૦, અંક ૬૧ થી ૭૨, અંક ૭૩ થી ૮૪, ૮૫ થી ૯૬ અને ૯૭ થી ૧૦૮ એમ ખાર ખાર અંકની ૭ માથેલી ફાઇનો અને-

■ અંક ૧૦૯ થી ૧૨૦ લગીના ખાર અંકનુ-એટલે ૧૯૪૦ના પૂરા વર્ષનું-હિ-દનુ લવામમ મગી કીમત રૂપ-૦-૦ (૮ ખ થા વેચે તુર જુદું)

પરદેશ માટે-

કીમત રૂ. ૩૬-૦-૦

થા ૬ ૬ ૭-૮

(૮ ખ સહિત)

વિરનાયુ : કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુદત.

ઔદ્યોગિક સામયિકનો ફેલાવો

હિન્દમા પ્રગટ થતા એક અગ્રેજી ઔદ્યોગિક સામયિક

દમધુન પોતાના આઠકોના પ્રાતરાર આઠકા નીચે પ્રમાણે બદાર પાડ્યા છે

મુખડી ઇલાકો	૨૫૦૦	સાબુવાના	૪૩૫	કાદમીર	૧૦૫
મદ્રાસ ઇલાકો	૨૨૬૫	મ. વ. દિદ	૭૬૫	દ્રાવનકોર	૧૦૦
મધુત પ્રાંત	૧૮૪૦	સિમ	૩૪૦	નેપાલ	૮૫
પલમ ઇલાકો	૧૭૫૫	પાટલ પ્રાંત	૩૨૫	વટોદરા	૭૫
બંગાળ ઇલાકો	૧૧૫૦	દયટાબાદ(દકન)	૩૧૫	પોર્ટુગીઝ દિદ	૭૦
બિહાર પ્રાંત	૭૫૦	સિરોન	૨૭૦	બલુચિસ્તાન	૬૫
બર્મા	૫૩૫	ચેરીસા	૨૦૦	બિકાનેર	૫૦
મધ્ય પ્રાંત	૫૦૦	ચેલુર	૧૬૫	ચીનાવા	૩૫
આસામ	૪૫૦	સાદવ પ્રાંત	૧૨૦	સિંગામ	૧૫

કુલે ૧૪૮૮૦

એક બીજા વેપારી ખચર-વચિકનો ફેવારો ૧૫૮૨૩ છે
યુગરાત્રી પ્રજા આ આઠકાઓનું મહત્વ સમજશે ખરી !

ઓક્ટોબર ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીઝ જોઈએ છે ?

આં ચીઝો વાંચી લુવો અને જોઈતી ચીઝ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબંધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— ચુનાની ને વૈદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીબુટીઓ	
— ચાટણ જેવા કે:—ધતૂરીફલ, જવારિશ, ખમીરફલ, યાદૂતી વિગેરે.	
— પાક (ફલવો),	— દિકરી,
— ગાળી	— સુરખા,
— ચુણ,	— શરબત,
— અર્ક,	— ભરમ
— સુરખા	— આતર,
— હંતમંજન	— સાણ,
— તેલ,	— કસ્તૂરી,
— કેસર,	— અગર,
— બરાસ કપૂર,	— લોશન,
— મલમ	— સિલાચત,
— આખા ને ધુટલા બવેરાત,	— અંબર,
— સોના ચાંદીના વરક,	— મોરખાત, પંગેરે
— દરેક જાતના ઉકાળાના પડીકા	— રંગદાર ગાંઠી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાનાં મુઈને સિહત.

રાની તાલાબ, સુરત.

વર્ષ દશમું

માસ દસમો

અંક ૧૨૮ મો

ક મ ર

ઓક્ટોબર ૧૯૪૦

—: લપાઝમ :—

દિ-૬: રૂપિયા ૧૫

ખર્ચા: રૂપિયા ૨૫

વિદેશ: ચિત્રિંગ ૭

ચિત્રા	
ખરલ યંત્ર: ૧	૩૭૨
ખરલ યંત્ર: ૨	૩૮૦
ટયુબ યંત્ર	૩૭૫
દર્શનાર યંત્ર	૩૮૦

શુવાબી	૩૮૫
પીળી	૪૮૫
બુલ	૩૮૫
લાલ	૩૮૫
લીલો	૩૮૧
સુન્દરી	૩૮૫
પ્રયોગો	

મુગંધીદાર તેલો	
કમળનું તેલ	૩૮૧
કચડાનું તેલ	૩૮૧
ખસનું તેલ	૩૮૨
નધરાજનું તેલ	૩૮૨
ગુણ દિનાનું તેલ	૩૮૨
ગુણગીનું તેલ	૩૮૨
ગુલાબનું તેલ	૩૮૨
ચમેલીનું તેલ	૩૮૨
ચપાનું તેલ	૩૮૩
કદરી ચપાનું તેલ	૩૮૩
કાલન ચપાનું તેલ	૩૮૩
નામ ચપાનું તેલ	૩૮૩
મલાનું તેલ	૩૮૩
ભારમળીનું તેલ	૩૮૪
મધુભાગીનું તેલ	૩૮૪
કુરુ દિનાનું તેલ	૩૮૪
ભાગરાનું તેલ	૩૮૪
સિંચુના ફુલનું તેલ	૩૮૪
દિનાનું તેલ	૩૮૪

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

આદ્યામરીન બુલ ૩૭૬

કાચ-પેનિસનો	
કાળી બુલ	૩૭૮
કાળી	૩૭૮
મેરી બુલ	૩૭૮
પીળી	૩૭૮
બુલ	૩૭૮
લાલ	૩૭૮
સફેદ	૩૭૮

ગુપ્ત શાલીઓ ૩૭૭

ગ્રેક કોલોરાઈડ ૩૮૭

દંતમંજન

દંતમંજન-ગુણી ૩૭૧

" ભારી ૩૭૫

દ્ર શાસન અને દ્રાક્ષા-મધુ

દ્રાક્ષાસન ૩૮૬

દ્રાક્ષા-મધુ ૩૮૬

દેખાવ-લીલીઓ

આસમાની ૩૮૫

કિમ્બી ૩૮૫

અરવિનો હલાજ	૩૬૩
આરબુની દવા	૩૬૩
કા તાકા શાખવા	૩૬૩
એથુમિનિયમની યોજા	
સાફ કરવી	૩૬૩
ખાખરાના ફળનો અર્ક	૩૬૩
ખાટા ઓટકારનો દવાજ	૩૬૪
ખીલનો દવાજ	૩૬૪
ગોળ કુમિનો દવાજ	૩૬૪
કચી-વાનિશ	૩૬૪
જલસો પોવાનો સાથુ	૩૬૪
જનસેન ગોળો	૩૬૪
યર્બેસ સાફ કરવી	૩૬૪
પેલેટ પાવડર	૩૬૪
પાનના કાચ કાઢવા	૩૬૫
મસા માટે ચલમ	૩૬૫
માલિયા-તેલ	૩૬૫
મોલી સાફ કરવા	૩૬૫
ચોટી લખ કરવું	૩૬૫
સાનના કાચ કાઢવા	૩૬૫
સાંખમનો દવાજ	૩૬૫
રોચ પોલિસ	૩૬૫
ખાખી તેલ	૩૮૭
લીલી પીપરનું વાવેનર	૩૮૮

વેપારી કુળા

અનોખી જાદિરાત-પરનિ ૪૦૩

એકજ બાવ ૪૦૫

ખે.રી હરીકાઈ ૪૦૧

નાગરી કાઈ ૪૦૧

નેશ અને પોમ્મન ૩૯૭

વેપારીને સતોંગા ૪૦૩

વધુ જાદિરાત ૪૦૩

વેપારીની આત્મ-પરિદા ૪૦૫

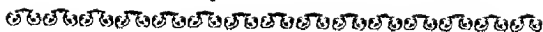
પદ્મચરણ

ઔદ્યોગિક સામાયિકનો

ફાવો ૪૦૬

પ્રજ્જાલો ૪૦૬

[કમરમા પ્રજ્જાલો થી દરેક સાદિય સામયિકના (સિવાય કે તે સામયિક, જે વેપારીના નામ સંદર્ભ પ્રજ્જાલો થી દેવા) કોપીરાઈટ હોય તેવીને સ્વાધીન છે.]

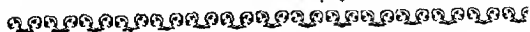
વેપારની ચાવી

ધંપાની મદદથી નબરતા બાઈ બેરો મટિ આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે થર બેસા, બીજા ધંપાની રોકાણ કે નબરની દોષા છતા, નામની ૫૬૨ ૫૩-નીસ રૂપિયાની પુણ્યમા વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આપક કેમ વધારવી એવી વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં અજાઈ છે. તે હવેશવ ગુદા ગુદા નાના મોટા ૧૧૧ દુનર ઉદ્યોગોની યજ્ઞ સંપૂર્ણ વિગત એમા સરજ અને સારી આધામા જાણવેલી દોઈ, પુસ્તક ધણ જલ્દીથી છે

અનુક્રમણિકા ૧-આખમા નામવાનુ પાણી, ૨-કાનમા થતા દઈ મટાડનાર દવા ૩-કોલ્ડ ક્રિમ ૪-ફોલન વૉગર ૫-આસી મટાડનાર દવા ૬-ગુજરાત ઈંકાણી ૭-ચામડી મટિને પાવડર ૮-આમડીના રોગો દુર કરનાર મયમ ૯-આડીપણુ દુર કરનાર સાપ્ત ૧૦-ગુનાળ સાવનાર પાવડર ૧૧-તાવ મટાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩-દરેક આવના દઈ દુર કરનાર અમકારીક દવા ૧૪-દાતના દઈ મટાડનાર દવા ૧૫-દાટી બેડવા માટે લખાડવાનુ ક્રિમ ૧૬-નાના બાગકોની દવા ૧૭-આમડી માટે મયમ ૧૮-ચેન આમ ૧૯-ખીલ મટાડનાર દવા ૨૦-મોઢામાથી દુર્ગંધ દુર કરનાર દવા ૨૧-લવેન્ડાનુ પાણી ૨૨-ચેમોનેડ પાવડર ૨૩-લોટી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ એળવા માટે પાવડર ૨૫-વાળ જુમાડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭-વાળ કાળા કરનાર કવક ૨૮-રોગ્ય પાવડર ૨૯-વાળમા નાખવાનુ તેલ ૩૦-લાઈમજલ અને ગ્લિસરીન ૩૧-શીતળા મટિની દવા ૩૨-Kaoli Powder ૩૩-સધીવા મટાડનાર દવા ૩૪-કાર્બોલિક સાપ્ત ૩૫-લાઠાતની ગોળાઓ ૩૬-સુમધીદાર પેમેડ ૩૭-સુમધીદાર સાપ્ત ૩૮-ઇરેક્ટીક પાવડર ૩૯-ને ૪૦-માળુ ને બ્રાઉન છુકે ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩, -માળુ, ટોની લાવ ને ડાન છુકે પોલિશ ૪૪-રેલ પોલિશ ૪૫-બિક વર્બી સુધી બમટે નહિ એવી શાહી ૪૬-અધારામા અજક એવી શાહી ૪૭-કપડાને બોરમૂક બનાવનાર દવા ૪૮-કપડા ૫૨ લખવા માટેની શાહી ૪૯ કોપલ વારનિશ ૫૦-કોલસાનુ બળતણ એક અને એવી દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના દુરેસ વાસણુ બેડનાર મિશ્રણ ૫૨ અમકારીક પાવડર ૫૩-અમકારીક પ્રવાહી ૫૪-આડીનુ ગિટ કરનાર પાવડર ૫૫, ૫૬-પાણુ લખાણુ માટેની શાહી ૫૭-પ્રુમ સસ્તો સાપ્ત (ચિક આનાથી પણ એળાનો એક સ્વય) ૫૮-બીજા આવતુ કાળુ છુકે પોલિશ ૫૯-પ્રવાહી સરસ ૬૦-પ્રેસવાવાઓ માટે અમકારીક પ્રવાહી ૬૧-ફાનિયાર પોલિશ ૬૨-ફાક્ટેન પેન માટેની બ્લુ શાહી ૬૩-મશિનમા પુરવાણુ તેલ ૬૪ આખાએના નાશ કરનાર કામળ ૬૫-૧૯૧૨ સ્ટુપની શાહી ૬૬-શાહીથી લખેન લખાણુ જુગવનાર દવા ૬૭, ૬૮, ૬૯-કાળી, બ્લુ ને લાવ શાહી ૭૦-ધરમથુ સાપ્ત ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪-હેરોઆફ્ટર લાલ, લીથી, બ્લુ અને વાયે લેટ શાહી ૭૫-કપુરની સુમધીદાર ટિકડીઓ ૭૬-ગાર્ડના બેળવ જગ ખરેખર ચિત્રના પોરેટ કાર્ડ ૭૮ ગુદાઓની સુમધીદાર ટિકડીઓ ૭-અમકારીક રીડી ૮૦-ચેલેવીની સુમધીદાર ટિકડીઓ ૮૧-લુદુદ રમાવ ૮૨-આડપાનનો બીયા ૮૩, ૮૪, ૮૫ ૮૬, ૮૭-ફુડીકેટર કાળા, બ્લુ, લાલ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બન વેપર ૮૮-તૈયાર રખરના ચિકાઓ ૮૯-પતરાની રમેટ ૯૦-ફેન્સી પત્રબધાર પોશ ૯૧, ૯૨-પુકાના મુગાફર અને પત્રજ ૯૩ કાળા કાર્બન વેપર (નવી આવના) ૯૪-રંગના થીકા ૯૫-રમર સ્ટુપની બનાવટ ૯૬-રેટીના કામળ ૯૭-રેશમી રમાવ થર છબી ૯૮-લોડિસ હપર છબી ૯૯-ફેન્ટી સાધન ખોડ ૧૦૦-શુભ અવસરના તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોરેટ કાર્ડ ૧૦૨-ચિત્રકુત મુગાફર ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાયોલેટ કાર્બન વેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, -કાળી, ફ્રેચ, બ્લુ ને લાવ લાખ ૧૧૦-નુતરાવ રમાવ થર છબી ૧૧૧-હેડટોઆફ અર્થાવ ઈન્ધીકેટર

૧૦૦ પાના; ૬ આઈ વેપર હમ્દા કવર. કીમત માત્ર અડી રૂપિયા પોરેટજ બે આના ગુદા, (પરદેશ માટેજ સહિત શિપિંગ સાડા ર)

લખો—'કમર' એફીસ, સોદાગરવાડ, મુરત.

મોતી જેા મનહર દાત । કાને ન ગો
એ દ દાત મોતી જેા સફેદ, સ્વચ્છ અને
નિર્મળ રાખવા એ દરકોઈના બસની વાત
છે કુદરતે દાત આપ્યા, તેનો ઉપયોગ મુરરે
કરી આપ્યો, હવે તેને સાચવવાની ફર્જ
આપણી છે એ ફર્જ-ગળમણી મરાબર
ચાખ-મળી રહે તો દાત મોતી જેા રહી સફે

માનન માનના અનેક રોગોનું મુખ
દાતમાથીજ પચદા થાય છે, એમ હવે પ્રમ
મોટા પ્રમાણમાં માનતી થઇ છે દાંત સાફ
નહિં રાખનાથી તેમાં અનેક પ્રકારના રોગો-
ખાસ કરીને જીનલુ પાયોરીઆ-ઉપ્પન્ન થા
છે, એમજ નહિં પરંતુ તેને પરિણામે
શરીરના બીજા રોગો પણ જન્મે છે પરિણામે,
શરીરનું આરોગ્ય સાચાના માટે દાંતનું જતન
કરવું જરૂરી છે અને એ માટેજ દંતમંજનનો
ઉપયોગ પણ

દંતમંજનોની ખુશ્તિવત તેમના કેનાક
ગુણોને અંગે છે એ ગુણોમાં દાંત સાફ
કરવાના, હાનના દાંતો દૃઢ કરવાના સડો
સાફ કરવાના, મોઢાની દુર્ગંધ દૂર કરવાના
અને રોગનાદક જીવજોનો નાશ કરવાના ગુણ
મુખ્ય છે શ્રેષ્ઠ દંતમંજને એ બધા ગુણો
પરાવના જોઈએ, એટલુંજ નહિ બનકે દાંતના
'એનેમલ'ને નુકસાન ન કરે એના તત્વોની
મેળવણી તેમાં હોવી જોઈએ કારણ જો
'એનેમલ'ને સહજ હાની પુગે તો દાંતને લાભને
બદલે ઉનટું વ્રુક્સાન પહોંચે છે અને એવા
દંતમંજન વેપારી સાહસ તરીકે સફળતા
પામી શકતા નથી

કાલસા અને પુમીસ યા કટલેપાન જેવા
પદાર્થવાળા દંતમંજનોની ઉપયોગિતા વિશે
મતભેદ છે શ્રે જે પી દુરવેનના મત એ
ઉચ્ચની વિરૂધ્ધ છે તે કહે છે કે કાલસામાં
દાંતને સાફ કરવાના ગુણો પૂરતા નથી હોતા,

જ્યારે પુમીસ વગવરદ પાથરી પદાર્થો દાંતના
'એનેમલ'ને હાનિકર્તા છે બેન્ઝોલ, એ વાત
કોરે રખાય તોય દંતમંજનની ભુકી અત્યંત
ખારીકજ હોવી જોઈએ-સદગ્ધે ઝાઝી ચાલી નજ
સફે, એ ધ્યાનમાં રાખવું અત્યંત જરૂરી છે
દંતમંજનો ત્રણ સ્વરૂપના અને છે

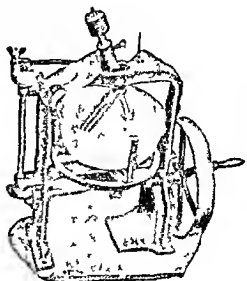
૧. ભુકી
૨. લાઢી
૩. પ્રાઢી

એ ત્રણેના થોડાક પ્રયોગો કમરમાં આપાર
આગમય-કમરના ૪૧ અને ૧૧૪માં અડામાં
-જાણ સુકાયા છે આજે થોડાક વધુ
પ્રયોગો જુઓ

દંતમંજન-ભુકી

૩૭-૩૫ મરતગી ૨૫૦ ગ્રામ, બાઇકાર્મે-
નેટ ઓફ સોડા ૫૦૦ ગ્રામ, કાર્બોનેટ ઓફ
પ્રિસિપિટેડ ઓફ ૩૬ કીલો, કાર્બોનેટ ઓફ
મેગ્નેશિયા ૨૬ કીલો, સેલિસિબિક એસિડ
૧૦૦ ગ્રામ, ઓપ્રલ પિપરમિન્ટ ૫૦ ગ્રામ,
ઓટોહોન ૧૦ ગ્રામ

ખરન-પતમાં ગધાને વાગી, વસ્ત્રગાળી
ભુકી કરો

ખરન-પત

૩૯-કાથો ૨ તોના, કાળ મરી ૨ તોના
સૂડ ૨ તોના કપુર ૧ તોના, મેન્સેસિયા
કૉર્બ ૧૦ તોના ચામ્પો લુકા ૨૪ તોના,
સૌંધાનુલુ ૨૩ તોના ડુલાવેન ૮ કણખાર
૨૩ તોના ડુલાવેન ફટકડી ૨૩ તોના
માયા ૨૩ તોના ત્રાથીર ૨૩ તોના
સગે જરાહન ૨૩ તોના બાળેન એરથુથુ
૩ માસા દરડે ૨૩ તોના આયગા ૨૩ તોના
બધાને બારીક વાગી તેમા ગુનામન
અતર ૪૦ દીપા મેળવે

૩૯-ડુલાવેનુ મોરથુથુ અર્ધો ભાગ
ડુલાવેનો ટકણખાર ૨ ભાગ ડુલાવેન ફટકડી
૩ ભાગ ચોક ૮ ભાગ મલો ૨ ભાગ
માયા ૨ ભાગ કપુર ૧ ભાગ સિંધવ
૪ ભાગ

બધાને વાગી વસ્ત્રગાગ મજન બનાવે

૪૦-સમુદરીલુ ૧ રતવ ડુલાવેની ફટકડી
૧ રતવ સોડા બાઇકાર્બ ૩ રતવ ખારાનો
ગુનામી રગ ૩ તોનો અજીતધારા (વા
તેરીજ ખીજ દવા) ૧૦-૧૫ દીપા મુગધી
માટે અતર જોડતા પ્રમાણમા

પ્રથમ સમુદરીલુ ફટકડી અને સોડા
બાઇકાર્બની બારીક ભૂકી બનાવી, તેમા ૨૫
મેળવે પછી જોડ્યો તે સુગંધ મેળવી
છેવટે અજીતધારા ૩ ખીજ તેરીજ દવાના
દસ પદર દીપા નાખે

૪૧-મસ્તગી ફટકડી સફેદ નાની એન
ચીના દાણા અકનકરો તજાલીર સફેદ અને
કાળી મરી એ બધી વસ્તુઓ સરખે ભાગે
લઈ વાગીને દત્તમજન બનાવે (પાથોરીઆ
દોન તો એમા સહજ કપુર મેળવવું)

૪૨-ચોક ૨૦ તોના કાથો ૨૫ તોના
ફળી મસ્તગી ૧૧ તોનો હીરામોગ ૧૧ તોનો
કપુર ૧૧ તોનો સુકવિચ્છસ એલ્કસ ૧૧ તોનો
બનાવવાની રીત નિયમસર

૪૩-સોપારી (ખાખોને બુંદા કરેલી) ૫
તોના બનામના હોડાની રાખ ૫ તોના બડી
૫ તોના ફળી મસ્તગી ૧ તેનો

બધાને બારીક વાટી તેમા ૨૦ દીપા
દાનચીનીનુ તેવ અને ૨૦ ગીપા લવિંગનો
અર્ક મેળવે

૪૪-બનામના હોડીઆ અને સોપારીને
ખાખોને કરેનો કોલસા અર્ક તોનો ફટકડી
(ડુલાવેની) ૧૧ તોનો મેકેનુ મીઠું ૧૧ તોનો
બાળેનુ સરોમ એક

બનાવવાની રીત નિયમસર

૪૫ થોલનો કોલસો ૪ ઓસ હેરી
મેન્સેસીઆ ૮ ઓસ ખાડ ૪ ઓસ કીમ
ઓફ દારદર ૧ ઓસ ઓષન ઓફ પિપર
મિન્ટ ૧ ગ્રામ

બધાને વાગી દત્તમજન બનાવે

૪૬-ગોફ ૩ તોના કાગી મરી ૨ તોના
કપુર ૧૩ તોનો

બધાને વાગી લે

૪૭-કપુર ૧ તોનો કાથો ૨ તોના તાંબા
જાપર ૩ તોના ચોક ૧૫ તોના

કપુર સિવાની બધી ઓછોને બારીક
વાગી તેની વસ્ત્રગાગ ભૂકી બનાવે પછી
તેમા કપુર મેળવી ફરી વાર ખરત કરી
મજન તૈયાર કરે

૪૮ હીરદખલુ ૨ ભાગ કળામુચ્છી
૧ ભાગ વરાચેચન ૨ ભાગ ૧૧ ઓસચીના
દાણા ૨ ભાગ ફળી મસ્તગી ૩ ભાગ

બધાને બારીક વાગી લે

૪૯-કોલસો ૨૦ ભાગ, ચામ્પના કરે ૨૦
ભાગ ક્રિસ્ટિટેડ ચોક ૬૦ ભાગ લોમકના
પાંડા ૧૦ ભાગ કપુર ૩ ભાગ પિપરમિન્ટ
ક્રિસ્ટલ ૩ ભાગ ઓષન રોઝમરી ૧ ભાગ,
હીનો ૨૫ સહજ

લોમકના પાંડાને સુખી, બારીક વાટી
અને પછી બાકી બધી નક્કર ઓછોને બુંદી

જુદી બારીક વાટી, એ સાંતે વસ્ત્રગાળ કરી
મેળવી, છેવટે તેજ અને સદજ રંગ ઉમેરી દો
આ થશે “લીમડાનું” દંતમંજન”

૫૦-પ્રિસિપિટેટ ઑક ૧૬ રતલ, કેવડાની
જડની ભુકા ૪ રતલ, કટલના હાડકાની ભુકા
૨ રતલ, અદ્રામરીન ૬૨ ઑસ, ગિરેનિયમ
લેઇક ૩૪૦ ગ્રેન, ચમેલીનું તેજ ૧૧૦ ટીપાં,
ઑધાન નેરોલી ૧૧૦ ટીપાં, કડી બદામનું
તેજ ૩૫ ટીપાં, વેનીઝિન ૫૦ ગ્રેન, બનાવડી
કસ્તુરી ૬૦ ગ્રેન, સેકેરોન ૧૪૦ ગ્રેન, અલ-
કાદલ ૨ ઑસ.

પહેલાં સેકેરોનને સદજ ગરમ પાણીમાં
અને બધી સુગંધીઓને અલકાદલમાં મેળવી
રાખો. પછી સેકેરોનવાળા પાણીમાં કેવડાની
જડની ભુકા નાખી, તેને સુકવી લો અને ત્યાર
પછી રંગને ઑકમાં મેળવી, પછી બાકીની બધી
ચીજો મેળવી, ખુબ મિશ્ર કરો, દંતમંજનને
આર પાંચ વાર ફરી ફરી વસ્ત્રગાળ કરી લો.

૫૧-પ્રિસિપિટેટ ઑક ૭૫૦ લાગ, કીચ
દારદરૂ ૨૫૦ ભાગ, કેવડાની જડની ભુકા ૨૫૦
ભાગ, નવસલદર ૬૦ ભાગ, અંબર ૪ ભાગ,
તજ ૪ ભાગ, ઘાણા ૪ ભાગ, લવેંગ ૪
ભાગ, રોઝનુક ૪ ભાગ.

બનાવવાની રીત સામાન્ય નિયમ પ્રમાણે.

૫૨-કપુર ૫ ગ્રેન, ચામચોલ ૨ ગ્રેન,
ફૂટકડી ૧૦ ગ્રેન, લવેંગ (શેકેલા) ૧૦ ગ્રેન,
પીપ્પી માટી ૧ ઑસ, મેગ્નેસિયમ કાર્બ ૨
ગ્રામ.

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૫૩-બાવળના ઝાડની જાલની ભુકા,
ફૂટકડી, અકરકરો અને લાજવંતીની જડની
ભુકા એ સૌ સરખે વજને લઇ, વાટીને બાથ
કરો.

૫૪-પોટાસિયમ ક્લોરેટ ૧૫૦ ગ્રેન,
સાથુની ભુકા ૩૦૦ ગ્રેન, ટંકણખાર ૬૦ ગ્રેન,
પ્રિસિપિટેટ ઑક ૧૦ ઑસ, ઑધાન વિન્ટર
ગ્રીન, ૨૦ ટીપાં, ઑધાન પીપરમિન્ટ ૨૦ ટીપાં.

ઑકના એ ભાગ કરી, એક ભાગ ઑકને
કાગળ પર ફાટી, લાકડાના ચમચ વડે તેમાં
પોટાસિયમ ક્લોરેટ મેળવો. પછી બીજા ભાગના
ઑકને ખરલમાં નાખી, તેમાં બીજા બધી
ચીજો મેળવી, ખરલ કરી, છેવટે ઑકની બેઉ
ભુકાઓને મેળવો.

આ દંતમંજન પાયોરોઆ માટે ખાસ
અકસીર છે.

૫૫-પ્રિસિપિટેટ ઑક ૫ રતલ, કટલશીશ
બોન (પાવડર) ૨ રતલ, ટંકણખાર ૧ રતલ,
સુગંધી ૨ ઑસ

બનાવવાની રીત નિયમ પ્રમાણે.

૫૬-શંખચીર ૫ તોલા, સમુદ્ર શોષ ૫
તોલા, ફૂટકડી ટુલાવેલી ૨૨ તોલા, માયા
(કાણા વિનાના, ઉઘા) ૧ તોલો, અકલકરો
૧ તોલો, એલચી દાણા ૧ તોલો, અજમે
૧ તોલો, કાળા મરી ૧ તોલો, મસ્તૂરી ૨
તોલો, કપુર ૨ તોલો પિપરમિન્ટના પુલ ૨
તોલો, અજમાના પુલ ૨ તોલો.

છેલ્લી ત્રણ ચીજો સિવા બાકીની ચીજોને
બારીક વાટી, પછી એ ત્રણ ચીજો ઉમેરો.

૫૭-ચુનો ૧ તોલો, કપુર ૧ તોલો,
કાલસો ૧ તોલો, મીઠું ૧ તોલો.

બધાને વાટી લો.

૫૮-મસતૂરી ૨ તોલા, સુંઠ ૪ તોલા,
કાળી મરી ૪ તોલા, શુષ્કે અર્ખાંતી (માટી)
૧૮ તોલા, ગેર ૨૦ તોલા, સફેદ મરી ૪ તોલા,
લાહોરી નમક ૪ તોલા, વંખાકુ (શેકેલો) ૩૨
તોલા.

બધાને બારીક વાટી, મિશ્ર કરો.

૫૯-ફૂટકડી ૬ તોલા, નમક ૬ તોલા.

પહેલાં ફૂટકડીને વાટી લઇ, પછી થોડાક
સરકામાં નાખી, પત્રાળીને બાકિર ફાટી લો.
ત્યાર પછી તેને નમક સાથે મેળવી, બારીક
ભુકા બનાવો.

આ દત્તમંજન પાયોરીઆ તથા દાવના
આગ્રહ માટે ધર્મ લાભદાયી છે.

૬૦-અરીહાના બીજ ૧ રતય, ૬૪કડી
૧ રતય

અરીહાની અવસ્થા જે બીજ નીકળે છે,
તેને બાદિર કાઢી આગમા બાગી લેવા ૧ બી
તેને બારીક વાગી ૧ રતય લઈ, બારીક
૬૮કડી ૧ રતય સાથે મેગરી, જિરેનિયમની
યા બીજ કાઢી ખુલ્લો ૩ ઓમ મેગરી લેરી

૬૨-માયા ૪ તોલા સફેદ કાથો ૨ તોલા,
બાળેયુ મોરચુયુ ૧ તોનો ન્દાના એલગી
દાખા ૩ તોલો, બાળેની ૬૮કડી ૩ તોનો,
ભયક્ષણ ૩ તોનો, અકરકરો ૨ તોલા તેજ
પાત ૩ તોલો લીરાકસી ૩ તોનો મંદાવલ્ગાની
જડ ૩ તોનો, મોલકીરી ઝાલ ૧ તોનો

અધાને બારીક વાગી લે

૬૪-પ્રિસિપિટોડ ચાક ૪ ઓસ સમુદ્ર
શીપ ૨ ઓસ, સોડિયમ કાર્બોનેટ ૩ માસા,
ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ૧ ક્રામ સેકેરીન
૪ યા ૫ એન ગુલામી રંગ સહજ

પહેલાં સમુદ્રી થતે બારીક વાગી વસ્ત્રાગ
કરી લો પછી તેમા ચાક મેગરી, નેમાથી
૧ ઓસ જેટલી ભરી જુદી કાઢી તેમા સહજ
ગુલામી રંગ મેગરી પછી તેને બધા જુદામા
મેગરી, બાકીની ચીજો નાખી, થોડીક મિનિટો
લગી યાત્રિક-ખરલ વડે ખુબ ખરલ કરી લો

૬૩-પ્રિસિપિટોડ ચાક ૧૦ ઓસ, ચાપ-
માત ૧૦ એન, કપુર ૨૦ એન, નેકરીન ૧૦
એન, કપડાની જડની ભરી ૩ ઓસ, મેગે
સિયા કાર્બ ૪ ક્રામ, ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ
૨૦ ટીપા, ઓઇલ વિન્ટરગ્રીન ૩ એન, કાર્બ
ઇન સહજ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણેજ.

૬૪-ધોધરો ચાક ૧ રતય એસેન્સ
કવચ ૧ એસ, ટેરા રોઝ પાવડર ૧ ઓસ
અધાને વાટી, મેળવો

૬૫-ચેક ૧૨ તોલા, ગેર ૩ તોલા,
૬૮કડી ૧ તોનો, એલગી ૧ તોનો, કપુર
૧ તોનો

અધાને વાગી, વસ્ત્રાગ મંજન બનાવો
૬૬-સુગ ગુલામ-ટુલ ૩ તોનો ક્રામ
ચીની ૩ તોનો ૬૮કડી ૩ તોલા, તપાશીર
૩ તોનો માયા ૨ નગ

પ્રથમ યોદાના તપાને ચુના પર મુખી,
૬૪કડી નાખી તેને કુવારી લેરી તે પુરેપુરી
કુલાવી રહ્યા બાદ ઢાંકી કરી, બાકીની ચીજો
સાથે વાગી, વસ્ત્રાગ મંજન બનાવો

૬૭-આક ૩૦ તોલા, ૬૮કડી ૪ તોના,
કીમ ઓફ ટારટર ૫ તોલા.

અધાને વાટી, મેળવો

૬૮-ચેક ૧ રતય, કપુર ૨ તોલા, લીરા
બોળ ૨ તોલા કાથો ૩ તોલા, ટેમિન ચાંચી
૨૩ તોલા

અધાને વાગી, વસ્ત્રાગ મંજન બનાવો

૬૯-પ્રિસિપિટોડ ચાક ૧૦ તોલા, ટકણ
ખાર ૧ તોનો, ગુલામનું અંતર અપ પુરુષ
બનાવવાની રીત સામાન્ય નિયમસર

૭૦-મેગેસિયા કાર્બોનેટ ૧૦ તોલા, પ્રિંગેડ
ચાક ૨૩ તોલા, મેન્થોલ - ૫ એન નિદોર્ણ
લાન રંગ ૬ એન, રોગીકાનંડ સિપરિટ ૩૦
ટીપા ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ૩૦ ટીપા,
વાળી ૩૦ થી ૪૦ ટીપા

પહેલાં વાળીમા રંગ ઓગાળી, જુદું
સાથે સ્પીરિટમા મે થોલ ઓગાળી,
તેમા ઓઇલ રોઝ જિરેનિયમ ઉમેરી, તેને
જુદું સાથે અને ખરલમાં મેગેસિયા કાર્બોનેટ
અને ચાક નાખી, ખરલ કરી લો પછી રંગ
વાળી વાળી અને સિપરિટની મેગેસિયા મેગરીને
ખરલની જુદામા નાખી, ખૂબ ખરલ કરી,
જેથી દબકા ગુલામી રંગનું બનાવવાની આવતા
“લાયન કાપ દત્તમંજન” જેવું દત્તમંજન
થશે

૭૧-પ્રિન્સ યૉક ૧૦ તોલા, મેનેસિયા કાર્બોનિટ ૧૫ તોલા, ઉત્તમ સફેદ સાથુની ભૂકી ૧ તોલા, ખાંડ ૨ તોલા, ઓરીસ ૩૮ પાવડર ૨૬ તોલા, યુએન્ઝ ઓઇલ ૩૦ થી ૪૦ ટીપાં.

પ્રથમ યૉક અને સાથુની ભૂકી તથા મેનેસિયા કાર્બોનિટને ભુદા ખરલ કરી, પછી બીજા ખરલમાં ઓરીસ ૩૮ પાવડર અને ખાંડને ખરલ કરી, જે બુકીઓ મેળવી, તેમાં સુગંધી ઉમેરી, ફરી વાર ખરલ કરી લો.

આ દંતમજન “કોલગેટ” જેવું અને છે.

અને હવે થોડાક પ્રયોગો કાર્બોસિક દંતમજનનાય જુઓ:-

૭૨-પ્રિન્સિપલિટ યૉક ૧ રતલ, ઉદા સાથુની ભૂકી ૬ ઓંસ, એસિડ કાર્બોલિક ૧ ડ્રામ, પિપરમિન્ટ કિરલ ૧ ડ્રામ, ચાપગોલ ૩૦ ગ્રેન.

બનાવવાની રીત, સામાન્ય નિયમ પ્રમાણે

૭૩-પ્રિન્સ યૉક ૨૦ ઓંસ, કાર્બોન ૨૦ ગ્રેન, ટંકણખારની ભૂકી ૬૦૦ ગ્રેન, હીરાળોળની ભૂકી ૬૦૦ ગ્રેન, કાર્બોલિક એસિડની ભૂકી ૬૦ ગ્રેન, ઓઇલ વિન્ટરગ્રીન ૧ ડ્રામ, ઓઇલ પિપરમિન્ટ ૬ ડ્રામ, એમોનીઆ લોટર-કાર્બોન ઓગળાવવા પૂરતા પ્રમાણમાં

પ્રથમ કાર્બોનને સહજ એમોનીઆ વોટરમાં ઓગળાવી, થોડાક યૉકમાં મેળવી મિશ્ર કરે. પછી તેને સુકવવા માટે મોટા કાચા પર પાચરી, સુકાઇ જતા બાકીને યૉક મેળવે. પછી એક પછી એક હવા મેળવતા જવ અને મિશ્ર કરતા જવ. છેવટે તેલ ઉમેરે. પછી પાંચ છ વેળા ખૂબ જારીક વચગાળા ભૂકી ચાળી લો.

૭૪-પ્રિન્સિપલિટ યૉક ૩ કીલો, લેક્ટોસ ૨ કીલો, ફીમ ઓફ ટારટર ૧ કીલો, કાર્બોલિક એસિડ ૮૦ ગ્રામ, ઓઇલ રોઝ (બનાવવી) ૨ ગ્રામ, ઓઇલ ગિરનિયમ ૧૫ ગ્રામ.

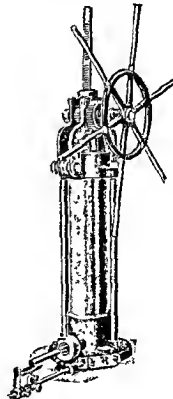
બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

દંતમજન-લાહી

દંતમજનની ભૂકી કરતાં લાહીને ઉપયોગ હવે વધતો જાય છે. એ વાપરવામાં ભૂકી કરતાં વધુ સરળતા અને સ્વચ્છતા અર્પે છે અને ટ્યૂબોમાં પેક થતી હોઇ બગાડ થતો નથી.

બનાવટમાં ભૂકી કરતાં આમાં વધુ કાળજી રાખવી પડે છે. એક સરખા રૂપનું ફીમ બનાવવું, ઝુરત પ્રમાણે પાતળું યા વટ રાખવું એ પણ અનુભવેજ સમજી સકાય એમ છે બનાવટની અને પેકીંગની ઘણી ખરી કિંયાઓ તો યત્ર વડેજ થાય છે.

૧૧-પ્રિન્સિપલિટ યૉક ૨ રતલ, સાથુની ભૂકી ૧ ઓંસ, મે-થોલ ૧૦ ગ્રેન, થાયમોલ ૧૦ ગ્રેન, વરિયાળીને સત્વ ૫ ગ્રેન, મેકરીન

ટ્યુબ યંત્ર

૨૦ શેન, કાર્મીન રંગ ખપ પુરતો, ગિલસરીન ખપ પુરતી

૧ પ્રથમ ચોક્કસ અને સાચીની જુનીને વાગીને મેગરો પછી બીજી ખરબમાં ગિલસરીન સિવાની બાકીની ચીઝો, મેગરી, પછી તેમાં ચોક્કસ-સાચીની મેગરોની નાખી પુરતી થઈ પેટ અને તે માટે કારી થાય તેટલાં ગિલસરીન ઉમેરી, એકજથ્થા કરી નો

૧૨-૨૩ કોરેલ ૫૦ લામ તજ ૧૨ લામ, કોચીનીઅન ૬ લામ, કુચ્છી ૨૨૫ લામ, મધ ૧૨૫ લામ, પાણી ૬ લામ

પ્રથમ કુચ્છી અને કોચીનીઅનને વાગી, પાણી મેગરી ૨૪ કલાક રહેવા દો પછી બાકીની ચીઝો મેગરી પેટ બનાવી, ૪૮ કલાક લગી ઠંડા દીધા પછી, પેગ્ગ સુગંધી મેગરી, દુધમોખા બરી થો

૧૩-માર્સિયસ સાણ ૫૦૦ ગ્રામ, કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૫૦૦ ગ્રામ, ઓરીસ રૂટની ભૂકી ૫૦૦ ગ્રામ, ખાડ ૨૫૦ ગ્રામ, ગુલાબ જળ ૨૫૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇન કવચ ૧૦ ગ્રામ, એનેટહોલ ૬ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૪-સફેદ સાણ ૧ કીલો, કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૧ કીલો, ગિલસરીન ૧ કીલો, ઓરીસ રૂટની ભૂકી ૫૦૦ ગ્રામ, મોઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ, એનેટહોલ ૫ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૫-મધ ૫૦૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૫૦૦ ગ્રામ, મેગેસિયા ૨૭૫ ગ્રામ, પાણી ૧૫ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૫ ગ્રામ, કાર્મીન ૧ ગ્રામ, એમેનિયા કુરુરત પુરતું બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

૧૬-કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૬૦૦ ગ્રામ, રાઇસ રાઇસ ૨૦૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૨૫ ગ્રામ, ઓરીસ રૂટની ભૂકી ૨૦ ગ્રામ, કાર્મી

ઇન ૧ ગ્રામ, એમેનિયા ૨ ગ્રામ, પાણી ૮ ગ્રામ, ગિલસરીન ૧૦ ગ્રામ, સાદી આસણી ૫૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૫ ગ્રામ, ઓઇન કુચ્છી ૨ ગ્રામ, બુએનોલ ૨ ગ્રામ બનાવવાની રીત ઉપર પેટ

૧૭-મિસિપિટોઝ ચોક્કસ ૧૦૦૦ ગ્રામ, ગિલસરીન ૧૫૦૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૭૦૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇન લવેન્ડર ૧૦ ગ્રામ, થાયમોલ ૧૫ ગ્રામ, મેન-ચોન ૧૫ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૮-કોરેલ ઓફ પોટાસ ૫૦૦ ગ્રામ, ગિલસરીન ૮૮૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૧૨૦ ગ્રામ, સાણની કીમ ૨૫૦ ગ્રામ, કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૧૦૦૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ, એનેટહોલ ૩ ગ્રામ, ઓઇન સિન્થેમન ૫ ગ્રામ, ઓઇન લવેન્ડર ૨ ગ્રામ બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૯-કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૧ કીલો, કાર્મેનિટ ઓફ મેગેસિયા ૧ કીલો, સાણની ભૂકી ૨૦૦ ગ્રામ, ગિલસરીન ૬૦૦ ગ્રામ, દીકર કોચીનીઅન ૧૦૦ ગ્રામ, કવિનસોલ ૫ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૨૫ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૨૦-મધ ૫૦૦ ગ્રામ, સાણની ભૂકી ૫૦૦ ગ્રામ, મેગેસિયા ૨૭૫ ગ્રામ, પાણી ૧૫ ગ્રામ, સેવોલ ૫૦ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ, ઓઇન કવચ ૫ ગ્રામ, ઓઇન રોઝ ૧ ગ્રામ, ઓઇન નેરોલી ૧ ગ્રામ, એનેટહોલ ૨ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૨૧-ગિલસરીન ૧ કીલો, કાર્મેનિટ ઓફ લાઇમ ૩ કીલો, ટેન્ક ૫૦૦ ગ્રામ, બાક-કાર્મેનિટ ઓફ સેડા ૫૦૦ ગ્રામ, ટેનિન (અલ્બાઇડ) મિશ્રિત ૫ ગ્રામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧૦ ગ્રામ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૩૭૭-૪૨૨)

આ પ્રકારની શાહીઓ એવા માટે ગુપ્ત શાહીઓ કહેવાય છે કે એ વડે લખેલ લખાણ સામાન્ય દષ્ટિએ ગુપ્ત રહે છે ખાનગી સંદેશાઓ કિંવા પ્રેમ-પત્રો માટે એની ઉપયોગીતા રૂબરૂ છે આ શાહી વડે ક્રમેન સંદેશો કિંવા પત્ર તથા લંગી વાચી કે બાણી સકાતો નથી, જ્યાં લગી દરેક શાહી માટે લખ્યા મુજબની પ્રતિક્રિયા કરવામાં ન આવે

૧-ફાર્મીક પોટાશના જલનદ મિશ્રણ વડે લખે ૧ કાગળને પુલકા ગરમી આપવાથી લખાણ વાંચી સકાશે

૨-૧૫ ટકાના દાયક્રોમોરેટ ઓફ એમોનિયાના મિશ્રણ વડે લખે ૧ લખાણ પછી ઉપર મુજબ ગરમી આપવાથી વચાશે

૩-નાઇટ્રેટ ઓફ કોપરના મિશ્રણ વડે લખે ૧ લખાણ કાગળને ગરમી આપવાથી ખાન થઇ વાંચી સકાશે છે

૪-૫૨ક્રોમોરાઇડ ઓફ કોપરના ઘણાજ દ્રવ્યકા મિશ્રણથી લખે ૧ લખાણ, કાગળને ગરમી આપતા પીળા રંગનું થઇ જાય છે

૫-સુગંધારના પાણીથી લખવાથી સુકાયા બાદ અક્ષરો દેખાશે નહિ, પણ સહેજ તપાવતાં મુલાખી અક્ષરો માલમ પડશે

૬-નનમાર અને દુલો મેગ્નેસીયમના અક્ષરો દેખાશે નહિ, પણ તપાવતાં અક્ષરો જણાશે

૭-કુગળીના રક્તથી લખી, પાઠ્યથી તેને તપાવતાં પીળા અક્ષરો જણાશે

૮-સાણુથી અગર તે તેના પાણીથી લખી સુકાયા બાદ પાણીમાં ઝોળતાં સહેજ અક્ષરો જણાશે

૯-દગ્ધા પી ડાવતા પાણીથી લખી

(૧) કહેવાની મુશ્કેલી નથી કે, આ બધી શાહીઓના ઉપયોગ માટે તદ્દન નવી નહિ વચાવવી તાક વાપરતી જોઇએ

સુકાયા બાદ દિશાકરીનું પાણી ફેરવવાથી કાળા અક્ષરો જણાશે.

૧૦-નિંજુના રક્તથી લખી સુકાયા બાદ તપાવવાથી કાળા પડતા અક્ષરો જણાશે

૧૧-મેગ્નેસિયમ ૧ માસો, નવસાદર ૧ માસો, પાણી ખપ પૂરવું.

આ શાહી વડે લખેલા લખાણને ગરમી આપતાં અક્ષરો પીળા થઇ જશે

૧૨-ક્રોમોરાઇડ ઓફ નિકલ ૧૦ ગ્રેન, ક્રોમોરાઇડ ઓફ કોબાલ્ટ ૧૦ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૧ ઓામ

જાદને મેળવી, લખાણ લખે મુશ્કેલી વેળા તેને ગરમી આપતા, લખાણ લીધે રંગ લઇ લેશે

૧૩-ક્રોમોરાઇડ ઓફ કોબાલ્ટ ૨૫ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૧ ઓાસ

જાવવાની રીત ઉપર મુજબ

૧૪-પોટાશિયમ ઓગાઇડ ૧ ઓાસ, મોર-યુથુ ૧ ઓાસ, પાણી ૮ ઓામ વાપરવાની રીત નિયમસર.

દત્તમંજન

(અતુલ્યમાન ૫૫૬ ૩૩૫ થી)

૨૨-ક્રોમોલિન ૩ મામ, લેવિગેટ ઓફ ૧૦૦ મામ, વાયોલેટ રટની બુકી ૨૦ મામ, મેગ્નેસિયમ કાર્બોનેટ ૫ મામ, સાણુની બુકી ૧૦ મામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૧ મામ, ઓઇન બર્ગમેટ ૨ મામ, ઓઇન સિટ્રોનેલા ૨૦ મામ, ગિસરીન ૭૦ મામ જતાવવાની રીત ઉપર મુજબ.

૨૩-સાણુની બુકી ૭૦ મામ, ઓફ ૧૦૦ ઓામ, બે-ક્રોમોલિન ૫ મામ, વાયોલેટ ૧ મામ, મિગ્રોલ ૧ મામ, ઓઇન પિપરમિન્ટ ૪ મામ, ગિસરીન ૧૪૦ થી ૧૫૦ મામ. જતાવવાની રીત ઉપર મુજબ

અપૂર્વ.

આ પેન્સિલો કાવ્ય અને ચીનીકામ પર લખવા માટે વપરાય છે

કાળી-(૧) ટોનો (ચરખી) ૩ ઓસ, સ્પરમેસિગી ૪ ઓસ સફેદ મીણુ ૨ ઓસ, જાતીની મેશ ૧ ઓસ

ચરખી અને સ્પરમેસિગીને ગરમ કરી પીગાળવી, તેમા જાતીની મેશ ઉમેરી, પેન્સિલો કાળી લેા

(૨)-જાતીની મેશ ૧૦ ભાગ સફેદ મીણુ ૪૦ ભાગ, ચરખી ૧૦ ભાગ

જાતીની મેશને ગરમ કરેલી ચરખી તથા મીણુમા મેળવી, પછી મિશ્રણ ઠંડુ પડે ત્યારે તેને વત્રમા ભરી, સામાન્ય પેન્સિલની બનાવવાની પદ્ધતિએ એ પેન્સિલો પણ બનાવી લેવાય છે

હલુ-ટોનો ૩ ઓસ, સ્પરમેસિડી ૪ ઓસ, સફેદ મીણુ ૨ ઓસ પેરીસ ૪૫૧ થી ૧૩ ઓસ, (જેવા હાડકા ધેરા રંગ જોઈએ તે પ્રમાણે)

બનાવવાની રીત કાળી (૧) પેન્સિલ પ્રમાણે

આછી હલુ-પ્રમીઅન ૫૫ ૧૦ ભાગ, સફેદ મીણુ ૨૦ ભાગ, ચરખી ૧૦ ભાગ

બનાવવાની રીત કાળી (૨) પેન્સિલ પ્રમાણે

ધેરી હલુ-પ્રમીઅન ૫૫ ૧૫ ભાગ, નમ અરેબિક ૫ ભાગ ચરખી ૧૦ ભાગ બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

લાલ-ટોનો ૩ ઓસ સ્પરમેસિગી ૪ ઓસ, સફેદ મીણુ ૨ ઓસ, રેડ સિનામાર ૧ ઓસ બનાવવાની રીત કાળી (૧) પેન્સિલ પ્રમાણે

પીળી-ટોનો ૩ ઓસ, સ્પરમેસિગી ૪ ઓસ, સફેદ મીણુ ૨ ઓસ ક્રોમ વતો ૨ ઓસ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૨)-ક્રોમ વતો ૧૦ ભાગ, મીણુ ૨૦ ભાગ, ચરખી ૧૦ ભાગ

બનાવવાની રીત કાળી (૨) પેન્સિલ પ્રમાણે

સફેદ-ગ્રીક વ્હાઈટ ૪૦ ભાગ સફેદ મીણુ ૧૦ ભાગ, ચરખી ૧૦ ભાગ

બનાવવાની રીત ઉપર પ્રમાણે

(૨) ટોનો ૩ ઓસ, સ્પરમેસિડી ૪ ઓસ, સફેદ મીણુ ૨ ઓસ ઓક્સાઈડ ઓફ ઝીંક ૨ ઓસ

બનાવવાની રીત કાળી (૧) પેન્સિલ પ્રમાણે

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઈંગ્લીશ બોલતાં શીખો.

આ અભરો દારો છે, જેને આજ સુધી કોઈ બોલે સાચીત કરી શક્યા નથી. જે પ્રકારે અંગ્રેજ ભાષામાં પોતાના બાળકોને અંગ્રેજી બોલતા શીખાવે છે, અને ૪ વર્ષનો અંગ્રેજ બાળક સારી રીતે અંગ્રેજી બોલી શકે છે (એટલે કે તે અંગ્રેજીને એક સમયે પણ સ્વેચ્છા જુદાં શીખે નથી) તેવી રીતેજ મૃદુલક નિયમાનુસાર અમે આ ૩૫- પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામા સફળ થઈ શક્યા છીએ. પુસ્તક એવા દૃઢથી લખવામા આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે શાબ્દ બોલે છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સ્ત્રી પુરો છેડરાઓ અને છેડરાઓ ૫૦ દિવસમાં અંગ્રેજીમા એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી શકા છે હેડમારેટો અને ફુલ ઈન્સ્ટ્રક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્ય છે

કામત રૂ. ૧-૮-૦ (૮ પા ૦-૧-૦)

મળવાનું ઠેકાણું:-રસાયન ફાર્મસી (કે) સગરિયા (બિકાનેર)

અલ્ટ્રામારીન બ્લુ એકેને ઉત્પાદન રંગ પ્રથમ તો તે *Lapis Lazuli* વાગીને મેળવાતો હતો, પણ એ મોઢી રીત ક્યા વગી પરવડે રસાયણીઓએ માથું ઉચક્યું નેમણે મુળ રંગનું પૃથકરણ કરી, તેમાના રસાયણિક તત્વોની તપાસ શરૂ કરી અને પરિણામે આજે આપણે ત્યાં વેચાય અને વપાય છે એ અલ્ટ્રામારીન બ્લુની મોઢી મધ.

એ હકીકત છે કે આજે બજારમા વેચાતું અલ્ટ્રામારીન બ્લુ રંગ “નકલી” છે-રસાયણી પડે બનાવાય છે-“પરો” કિંવા *Lapis Lazuli*નો રંગ નથી

અલ્ટ્રામારીન બ્લુ રંગ પોતાના રંગત્વને અત્યંતિમ શુભો અને વિશાળ ઉપયોગિતાને કારણે દુન્યા ભરમા પુરુષક વપરાય છે બુ રંગની ઝર હોય ત્યાં ત્યાં તો એ વપરાય છેજ, એકલુજ નહિ બનકે પીગાશ પડતા કાગળ, કપડા વગવરફને સફેદ કરવા માટેય અલ્ટ્રામારીન બ્લુનો ઉપયોગ વ્યવહારીક છે આપણા પહેરવાના કપડાના સફેદ રંગ માટેય આપણે અલ્ટ્રામારીન બ્લુના આભારી છીએ એ ન હોય તો, કદાચ આપણને પીગાશ પડતા કપડા પહેરવા પડે યા પડી, વડે પૈસા આપોને સફેદ કપડા મેળવી સકીએ!

રંગના ત્રણ પ્રકાર

અલ્ટ્રામારીન બ્લુ રંગ ત્રણ ચઠ ઉત્તર પ્રકારના બને છે

સોડિયમ સલ્ફેટ અલ્ટ્રામારીન-આ રંગ સોથી ક્રિડા હોઇ, સદગ લીલાત ધરાવે ફટકડીની વિલાશક અસર આ રંગ પર જાયી ઝડપથી થાય છે

સોડા અલ્ટ્રામારીન-ઉપરા પ્રકાર કરતા સદગ વધુ વેસા રંગ

મિલિકા અલ્ટ્રામારીન-એ સોથી વધુ અને ફટકડીની વિરોધી અસર સામે વધુ ટકો સકોના રંગ છે એ સદગ લાતારા ધરાવે છે મ્હોટ લાગે એ કાગળની બનાવટમાં ખૂબ વપરાય છે

કાચા પદાર્થો

અલ્ટ્રામારીન બ્લુ બનાવવા માટે નીચતા કાચા પદાર્થો મેળવવા અનિનાય છે—

- ૧, એલ્યુમિનિયમ સિલિકેટ કિંવા ચાઈના કાચે.
- ૨, ક્રેસાઈન સોડિયમ સલ્ફેટ
- ૩, ક્રેસાઈન મોડા એશ
- ૪, સોડિયમ સલ્ફાઈડ,
- ૫, મધક
- ૬, ક્રેસસાનો બુકા

અને એ તો કહેવાતું હોયજ નહિ કે, આ માટે જોઈતો દરેક કાચો પદાર્થ તફત સ્વચ્છ અને ચોખ્ખોજ હોવો જોઈએ જે તે અશુદ્ધ યા અસ્વચ્છ હોય તો યજી પ્રયોગમા નિષ્ફળતા મળવાનો ભય રહેશે

બનાવટની પદ્ધતિયો

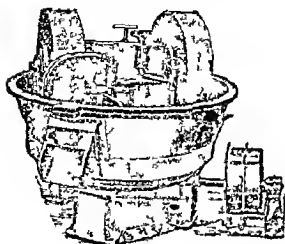
અલ્ટ્રામારીન બ્લુ બનાવવાની પદ્ધતિયો જે છે

- ૧, સીધી પદ્ધતિ
- ૨, આડકત્રી પદ્ધતિ

સીધી પદ્ધતિ એટલે, એકજ તત્ત્વકાની પદ્ધતિ, પણ એ પદ્ધતિ જે પ્રયોગોમા આપના કને, સિનિકા અને મધકનુ પ્રમાણ વધુ હોય તે માટે અતુડગ હોઇ, જોમાં એ ત્રણેનુ પ્રમાણ ઓછુ હોય તેમને માટે આડકત્રી-એ તત્ત્વકા કાચા માલમાથી અલ્ટ્રામારીન બ્લુ બનાવવાની, યજીતેમાથી અલ્ટ્રામારીન બ્લુ બનાવવાની પદ્ધતિ બંધબેસતી હોઇ, તે પ્રચલિત છે. હુકમા, જેવે કાચો માન, તેથી પદ્ધતિ

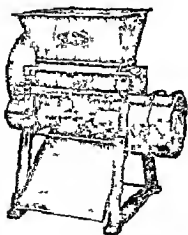
સીધી પદ્ધતિ

આ પદ્ધતિ અટ્ટામરીન જનાવવા માટે સૌથી પહેલાં તેના કાચા માનો બારીક રાગી નેવા પડે છે એ માટે આ ખરન યત્ન અનિવાર્ય છે એ દ્વારા કાચા માલને

ખરન યત્ન

બારીક કરી પછી આ દાનાગ ૧૧મા નેને દબાવવા પરીક કરી લવાય છે જે મમ પુક થતા તેા યત્ન વડેજ મિશ્ર પશુ કરી

દબાવનાર યત્ન

લેવાતા પછી બહોમા શેકવાની કિસ્મ બાકી રહે છે

અટ્ટામરીન મુનની જનાવવા માટે એક

ખાસ પ્રકારની બહો જનાવવી પડે છે, જેમા એકી વેળા ૧ મન જેટલો કાચો માન શેકી સકાય છે એ બહો ધ્રુવ-ચુનાનીજ બને છે નેની જનાવવા એવી રીતે ચાલે છે કે પ્રથમ બધા કાચો માન બહોમા સરખા થય પડે બ ૧ પછી તેને જુવર પાતળા માધવ નિઠારી દેવાય કે અને મોટા હનના સાથે ચામળા કન અને રેલીની જનાવેની સાવળા સિમિટ નડે સાધી દેવાય કે મોચ કાચો માન માર્જન આ કણની નીચે રહે છે તેથી કિસ્મ નિમિવાન ને પરીક્ષા કરવાનું હતી સરે ને માટે ટાઇનની સપાળી નિવચ્ય નચ્ય એક નાનો ઢેલ તાપનામ આપે છે જેની ઉપર માગીયુ ઉચ મધ કરી સકાય એવું દાકણ મુકાય છે, જેથી ઝુરસત હ વતારે તેને મોલી અદરથી કાચા મલો નખતા મેગરી સકાર બાનુ થવા બાદ બહોની અમરી દિવાલ મન વરાની બહો નહે છે જે ધ્રુવ-ચુના વડે મનાવય છે અને એમા ટાઇનની સપાળી સહજ ઉચે પશુ વિનતી નધન એક ઇટ ધ્રુવી-નગર બેડેની-તાળી મુકય છે જેથી ઝુરસત વેળા તેને ખસેડી તેમાથી મોળા દરવાર બહોની અદર દાખલ કરી, માછલ ની સપાળી પરના માગીના લોકણ ને ખસેડી કાચા મનના ભૂને કદી સકાય

કુકમા બધો કાચો માન બહોમા ભરી મરમી આપી શર કરાવે છે પ્રા લખા મરમી જોડી આપાય છે પણ સાજગરી ત ખુબ નધારે દેવાય છે એમ કરતા ટાઇનન સાધ એમાથી એક પ્રકારના ન્દાના ભડકા નીકળવા દેખાશે જે સદર ડોરોક્ષાલક હોઈ જેમ જેમ મરમી વધતી જાય છે તેમ તમ ભડકા પશુ વધવા જાય છે પરતુ છેરે તે અદરવાર લમે કે આ આસરે ૧૨ થી ૧૮ મનાક પછી ભડકા નીકળવા તન જાય

[અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૩૮૧ ૫]

સામાન્ય રીતે સુગંધીદાર તેલોની જનાવટમાં મૂળમૂત દિવાઓ બધા તેલો માટે એક સરખીજ હોય છે. તાજા ફૂલો, સુંઝી, તેના ડાંખલા છત્વાદી કાઢી નાખી, તેને તેલમાં નાખી કાં પાણીની ચરમીએ ચરમ કરવામાં આવે છે. કા સ્વર્ણના તડકામાં રાખી

અદ્દામરીન છત્તુ

[અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૩૮૮થી]

• યમ, કિયા લગભગ પૂરી થાય છે દિવા પૂની થઇ યા નદિ, તે જલધુવાની રીત એ છે કે, અંદરથી કાયા માતનો નરનો કાઢી તેની પરિક્ષા કરવામાં આવે. એ ઘેળાય સંસ્કર કારોદ્દાષક છુટથી નીકળે છે, પણ શક્તિ યત્ના જણાતા નથી મિથ્યજ્ઞને રંગ લીસો-જલુ પછ મરો દોષ અને મિથ્યજ્ઞને એક સ્વચ્છ દાષક પર પાપરી હોતા, તે જડપથી હંફ પડી જાય તો કિયા પૂરી થત સમજી.

• જ્યારે એ કિયા પૂરી થયલી જણાય કે, જડીમાંની આગ એવી લઇ, જડીમાંની દરેક દેકાણેની કાટ અને સાંધાઓને સિમિન્ડ પડે બંધ કરો દઇ, તેને આપમેળે ઠડી થડા દેવાય છે. મેળવળી દંડી પડી ગયા બાદ તેને બાહિર કઢી જોતાં ને વેરા બહુ રંગની યમ દર્શી અને જો કે દવે અદ્દામરીન અનુની જનાવટ લગભગ પૂરી થઇ છે. જતાં દજ તે વાપરવાપાત જનવતને વાર લે

(આ લેખને જાકીને દરને, પ્રયોગો વ આવતા અંકમાં છપાશે)

(૧) કાયા માલનો મુગ રંગ પોરો-નો દેલ છે, પણ પાછળથી તે લાગત થઇ, લીંડા અને રોપેટ બહુ થાય છે

(૨) મેળવળીના ઉપકા પર અને નીચલા પર વચ્ચે રમમાં ફેર દોષ છે. એવી ચ કારણે થવાની ઝુલગ નથી

મુકવામાં આવે છે, જેથી જના સુગંધીદાર તોલો તેવમાં જાણી જાય અને પારિશ્રામે તેલ સુવાસિક થઇ જાય.

તેવ મેરે બાગે તદ્દનુજ વપરાય છે જનાં મેરે નો કાઢી બીજી સારી જાનવું તેલ વાપરી સકાય છે. દૂધ દમેલાં તાજા અને ડાંખલા છત્વાદીથી જુગ પાડેલાનું તેલો • • જોઇએ.

કમળનું તેલ

કમળના ટુવની સફેદ પાંખડીઓ પાંચ રતવ અને તવનું તેલ પાંચ રતવ લઇ, વાસજમાં મુકી એક કલાક સુધી ઘોટર બાથ પર ઉકાળો પછી વામજુને ૨૪ કલાક સુધી રહેવા દઇ નીચોડીને તેન કાઢી લો., અને બીજી અડી રતવ પાંખડીઓ લઇ, ફરી વાર અર્ધો કલાક સુધી તેલને ઘોટર બાથ પર મુકી ગળેા પાછળથી વામજુને ૨૪ કલાક સુધી રહેવા દઇ, ફરી એક વાર એક રતવ પાંખડીઓ નાખી, અર્ધો કલાક સુધી તેલને ઘોટર બાથ પર રહેવા દો. છેવટે ૨૪ કલાક સુધી તેલને હંફ થવા દઇ, ગાળી લખને તેમાં બીજી અર્ધો રતવ પાંખડીઓ નાખી ૧૫ કલાક સુધી તેલને સુવંના તડકામાં રહેવા દઇ, પાછળથી ગાળી લેને.

કેવડાનું તેલ

કેવડાના ટુવના પરામનુંગુઓ એક રતલ, કેવડાના ટુવની સફેદ ને કમળી ટુવેલી પાખડીઓ અર્ધો રતવ અને તવનું તેલ ૨ રતવ લઇ, જરખીમાં ભરી દો. એ જરખીને એક મદિના સુધી વિષયે સ્વર્ણના તડકામાં ને રતે • યજનમમાં મુકી રાખી, છેવટે કપડાંમાંથી તેવ નીચેલી કાઢી, ગાળી લઇ, બારલીમાં ભરી લો.

અસત્ તેલ

એ રત્ન અસત્ના મુગ અને એક રત્ન તન લઈ, એકે બે બારીક વાટે એકે તલ્લન સુકા હોઈ, ધુરંદર હોય તે સદા તનનુ તેન બીનાય માટે નાખી સકાશે પછી એ મિશ્ર ધુને બરણીમા ભરી, એ રત્ન તનનુ તેન રેડી, બરણીનું મોટું આવીથી બધ કરી, એક એક માસ સુધી ગમીનમા દરન મરી દો પાછગથી ખુબ નીચોસીને તેન કાઢી લઈ, પહેળા મોદાની બાટનીમા ભરી નો પછી એક રત્ન અસ લઈ, સાફ કરી બારીક વાગી, પેઘી બાટનીમા નાખીને તેને બધ કરી, સુર્યના તડકામા ૧૬ દલાડા સુધી રહેવા દો છેવટે તેવ મળી લેવો

ગધરાજનું તેલ

અઢી રત્ન તનનો બારીક રાગી તેા સાથે અઢી રત્ન ગધરાજના ટુપમિશ્ર કરો વાસણમા મુકી, બધ કરી સાત દલાડા સુધી સુર્યના તડકામા રહેવા દો પાછગથી તેમા ૨ રત્ન તનનુ તેન મેગની એક કલાક સુધી વોટર બાય પર ઉકાગી વાસણ ફરી બધ કરી ૨૪ કલાક સુધી ઠરવા દો છેવટે તેન નીચોવી કાઢી ગાગી લો

ગુલ હિનાનું તેલ

મેહીના ટુપ ૪ રત્ન કેશર ૧૩ તેનો, તવ ૨૦ તેલા તતનુ તેન ૩ રત્ન

પહેલા કેશર અને તવને બારીક વાગી, લુગદી બનાવો પછી તેને એક વાસણમા મુકી, તેવ તથા અર્ધા ટુપ સાથે વોટર બાય પર ચઢાવી અર્ધા કલાક લગી ગરમ કરો અને પછી તેન ૨૪ કલાક લગી રહેવા દઈ, પછી ટુપને દવાવીને બધું તેન કાઢી લઈ, પહેળા મેહાની શીશીમા ભરી, તેમા બાકીના અર્ધા તાઝા ટુપ નાખી શીશી બધ કરી ૨૦ દલાડા લગી તડકે રાખી મુકી ટેવટે તેન ગાગી, બુદ્ધ પાડી નો

ગુલછીનું તેલ

અનુનુ તેન ૩ રત્ન અને ગુલછીના ફૂલ દોઢ રત્ન લઈ, એટલુમિનિયમના વાસણમા મુકી વાસણ બધ કરી અર્ધા કલાક સુધી વોટર બાય પર રાખી ગરમી આપો પછી એ ઉતાગી લઈ, ૨૪ કલાક સુધી ઠરવા દઈ, તેન નીચોવી કાઢી, પહેળા મોદાની બાટનીમા ભરી લો પાછગથી એ બાટનીમા ૨ રત્ન તાઝા ફૂલ નાખી બાટની બધ કરી એક માસ સુધી રહેવા દો છેવટે તેન નીચોવી કાઢી, ગાગી લો

ગુલાબનું તેલ

એક વાસણમા એક રત્ન તવનું તેવ નાખી, તેમા એકજ રત્નની એક રત્ન મુલાબના ફૂલની પાદડીઓ નાખી, વાસણને બધ કરી અર્ધા કલાક સુધી વોટર બાય પર ગરમ કરો પછી એ તેનો ૨૪ કલાક સુધી ઠરવા દઈ, સાફ કપડામાથી ગાગી લો પાછગથી એજ તેનમા ફરી વાર બીજા તાઝા એક રત્ન મુલાબના ફૂલ નાખી, ઉપરીજ રીતે તેવ ગરમ કરી ઠરવા દઈ, ગાગી લો

એ આ રીતે સાન આઠ વેળા એકજ તેલ પર ફરી ફરી વાર પ્રયોગ અઝમાવવામા આવશે તેા આયુતમ પ્રકારનુ અને કીમતી મુલાબનું તેન તેવર થઈ જશે

અમેહીનું તેલ

એટલુમિનિયમના વાસણમા એક રત્ન અમેહીના ટુપ ૫ થરી દઈ, તે પર એક રત્ન

૧. Water બાકીની સાદી પદ્ધતિ એ છે કે એક મોટા વાસણમા પાણી ભરીને સુકો ચઢાવી, તે પાણીની અદર એક નાનું વાસણ જેમા તેલ થઈ જીભ પદાર્થ મુકેલા હોય મુલાબા અને રૂંદ એવી પેલા મોટા વાસણનેજ ગરમી લાગે છે અને તે વાસણનું પાણી ગરમ થતા તે ગરમ પાણીની ગરમી નાના વાસણમાના પદાર્થને ગરમી પહોંચાડે છે

તલ પાથરે. પછી તેમા એક રતલ તલનું તેવ નાખી, વાસણને બંધ કરી, ત્રણ દહાડા સુધી સૂર્યના તડકામા રાખી મુકે. પાછળથી તેમાથી વામી ઘષ્ટ ગયલા પુલ કાઢી નાખી તેને બદલે ૧ રતલ તાઝા પુલ નાખી ફરી વાર વાસણુ બંધ કરી, સાત દહાડા સુધી સૂર્યના તડકામાં રાખી મુકે. ફરી એક વાર તે વાસી પુલ કાઢી નાખી, બીજા તાઝા પુલ ૧ રતલ નાખી, વાસણુ બંધ કરી, ૧૫ દિવસ સુધી સૂર્યના તડકામા રાવા દો. છેવટ પુલ તથા તલ કાઢી નાખી, નેવ ગાળી લો સરસ પ્રકારનું તેવ બનશે.

ચંપાનું તેલ

એક બરણીમા ચંપાના પુલ નંગ ૨૦૦ મુકો, તેમાં ૫ રતલ તલનું તેલ રેડી, બરણી બંધ કરી, સાત દહાડા સુધી દિવસે સૂર્યના તડકામાં અને રાત્રે શયનમમાં રાખી મુકે. આજ પ્રમાણે આઠ વેળા આજ પ્રયોગ ફરી ફરી કરવાથી અત્યુત્તમ પ્રકારનું તેવ તૈયાર થશે

ઝહુરી ચંપાનું તેલ

ઝહુરી ચંપાના તાઝા ફૂલ અર્ધો રતલ લઈ, તેમાનો લીપો ભાગ કાઢી નાખી, ૧૦ રતલ બદામના તેલ સાથે બરણીમાં ભરી, ૧૫ દહાડા સુધી દિવસે સૂર્યના તડકામા અને રાત્રે શયનમમાં રાખી મુકે. પાછળથી તેવ નીચોવી કાઢી, તેમા ફરી વાર તાઝા ફૂલ અર્ધો રતલ નાખી, બરણીને ૧૫ દહાડા સુધી સૂર્યના તડકામા રહેવા દો. છેવટે તેવ નીચોવી કાઢી ગાળી લો.

ડોલર ચંપાનું તેલ

ડોલર ચંપાના તાઝા ફૂલ ૨૫૦ લઈ, ૫ રતલ તલના તેલ સાથે પહેાળા મોઢાની બાટલીમાં ભરી, ૧૫ દિવસ સુધી સૂર્યના તડકામાં રાખી મુકે. પાછળથી ગરણીમાંથી ગાળી તેલ જુદું પાડી,

તેમાં ફરી વાર ૨૫૦ તાઝા ફૂલ નાખી ૧૫ દિન સુધી બાટલીને સૂર્યના તડકામાં રહેવા દો. ફરી વાર અઘાઉ પેટ્રોલ તેલ • જુદું પાડી, તેમાં બીજા તાઝા ફૂલ ૨૫૦ નાખી, બાટલીને સાત દહાડા સુધી સૂર્યના તડકામા રહેવા દો છેવટે તેલ જુદું પાડી લઈ, લોંગવેલા ફૂલને ફલાનેલના કપડામાં મૂકી હલકા હાથે નીચોવી, તેલ કાઢી લો. છેવટે એ એક તેલ મિશ્ર કરી, બાટલીમા ભરી લેજો.

નાગ ચંપાનું તેલ

૧ રતલ નાગ ચંપાના પુલ લઈ, ૧ રતલ તલના તેલ સાથે પહેાળા મોઢાની બાટલીમાં ભરી એ દિવસ સુધી દિવસે સૂર્યના તડકામાં અને રાત્રે શયનમમાં રાખી મુકે પછી તેલ નીચોવી કાઢી, તેમાં ફરી વાર અર્ધો રતલ તાઝા પુલ નાખી, ૨ કલાક સુધી રહેવા દઈ, તેલ નીચોવી કાઢો. પાછળથી ફરી એક વાર તેલ તેલમા તાઝા પુલ અર્ધો રતલ નાખી ૨૪ કલાક ઠરવા દઈ, તેવ નીચોવી કાઢી ગાળી લો.

બેલાનું તેલ

એક રતલ તાઝા બેલાના પુલ અને અઢી રતલ તલનું તેલ લઈ, પહેાળા મોઢાની બાટલીમાં ભરી બંધ કરી, સાત દહાડા સુધી દિવસે સૂર્યના તડકામાં અને રાત્રે શયનમમાં રાખી મુકે પછી પુલ છુંદાઈ ન બન્ય તેની કાળજી રાખી, તેલને ફલાનેલના કપડામાંથી ગાળી લો અને પુલને ગરણીમાં ભરી તેમાથી તેવ નીતરી જવા દો. પછી બધા તેલને એલ્યુમિનિયમના વાસણમાં ભરી તેમાં એક રતલ તાઝા પુલ નાખી, એક કલાક સુધી વોટર બાથ પર ઉકાળી, વાસણમાં ૨૪ કલાક સુધી એમજ રહેવા દો. પાછળથી તેવ ગાળી લઈ, તેમાં બીજા તાઝા પુલ એક રતલ નાખી અર્ધા કલાક સુધી વોટર બાથ પર ઉકાળી, છેવટે તેલ ઠંડુ પડે ત્યારે ગાળી લેવાથી ઘણી જાણ સુનાસવાનું તેલ તૈયાર થશે.

બૌરસલીનું તેલ

એક રતન તલનું તેલ અને એક રતન બૌરસલીના પુલ લઈ, બરણીમા ભરી, બરણી બંધ કરી એક માસ સુધી સૂઈના તડકામાં રાખી મુકા પાછળથી તેન ગાળી લેજો

મધુમાલતીનું તેલ

એ રતન કાખના વિનાના મધુમાલતીના તામા પુલ અને એ રતન તનનું તેન લઈ, એલ્યુમિનિયમના મેટા વાસણના તગિરામાં ફે રતન પુલ બરાબર પાયરી દઈ તે પર ૨૫૨૭ રત્ન એક પડ પાયરી દો કે જેથી પુલ બધા દકાઈ જન હન તે પર ફે રતન તેજ છાની ફરી ફે રતન પુન પાયરી ગીજી વેગા રત્ની માદી પાયરી એ મુજબ કુન આઠ પડ પાયરી જેથી એ રતન તેન પૂરે યઈ જન પછી વાસણને બંધ કરી ૨૪ કલાક સુધી સૂઈના તડકામાં રાખી પાછળથી તેન ગાળી લે

એ પછી રેની રત્ની માદલીઓને ફેલી ન હોતા એ રતન તામા પુન લઈ, ફરી એક વાર અગાઉ મુજબ આઠ પડ પાયરી આ વેગા એ તેલ ને રત્ની માદલીઓ જુનીજ લઈ, વાસણને ૨૪ કલાક સુધી સૂઈના તડકામાં રહેવા દઈ અગાઉ પેટેજ તેન ગાળી લે

મુશક દિનાનું તેલ

મેદીના તામા પુલ ૪ રતન, તનનું તેન તેન ૫ રતન, મુશક ૧૨ મારો

પ્રથમ તે પાચ તેના તેલમા મુશક નાખી બરબ કરો પછી તેને બાકીના તેલ અને મેદીના પુલ સથે એલ્યુમિનિયમના વાસણમા ભરી, કાકળું બંધ કરી ૧ કલાક લગી વોગર બાથ પર મરમ કરો હેનરે તેને બંધ વાસણમા સાત દહાડા લગી દિવસે તડકામાં અને રાત્રે શયનગમાં તાપી મુકો

મોગરાનું તેલ

સફેદ સુતરાઉ કપડાના યોગ માપના ત્રણ કટકા લઈ, તેને અતુનના તેન (Olive

Oil) મા બીજવી નીચેવી કાઢો પછી એક ૨૫૨૭ વાસણના તગિરામા કિપતું એક કપડું પાયરી, તે પર મોગરાના તામા પુલનું એક પડ પાયરી દો પછી તે પર બીજું કપડું એવીજ રીતે પાયરી, ફરી તે પર પુલ પાયરી ફરી ત્રીજી વાર પછી એવીજ રીતે કપડું પાયરી દઈ, તે કપડા પર-ઉપલા એ પડમા જેટલા પુન પાયરી હોય તેથી બમાલ્યુ-અતુનનું તેન રેડી, વાસણને ૨૪ કલાક સુધી એમજ રહેવા દો પાછળથી તેલ ગાળી લઈ, એજ કિના સાત વેગા ફરી ફરી વાર તેજ તેલ પર કરી, હેનરે તેવ ગાળી લઈ, બાદથીમાં ભરી રાખો

લિજીના રૂલનું તેલ

એક રતન તામા લીજીના પુલ અને અહી રતન તનનું તેલ લઈ, એઉને બરણીમા બંધ કરી, એક માસ સુધી તે બરણીને સૂઈના તડકામાં રહેવા દો પાછળથી તેલ ગાળી લઈ, તેમા બીજું એક રતન તામા પુલ નાખી, બંધ વાસણમા અર્ધા કલાક સુધી વોગર બાથ પર ઉકાળી, ૨૪ કલાક સુધી રરવા દઈ, તેન ગાળી લે

દિનાનું તેલ

તનનું તેન ૫ રતન મેદીના પુલ ૭ રતન પ્રથમ તેનને એલ્યુમિનિયમના વાસણમા ભરી કાકળું બંધ કરી એક કલાક લગી વોગર બાથ પર મરમ કરો પછી તેને નીચે ઉતારી લઈ, તેમા ૨ રતન મેદીના પુલ નાખી વાસણ બંધ કરી, ૨૪ કલાક લગી રહેવા દો ત્યાર પછી લીંબના પુલને નીચેથી કાઢી ગધું તેજ જુદું કાઢી તેને ફરી વાર અર્ધા કલાક લગી વોગર બાથ પર મરમ કરો અને પછી તેમા ૨ રતન તામા પુલ ઉમેરી, વાસણ બંધ કરી, ૨૪ કલાક લગી રહેવા દો ત્યાર પછી ફરી વાર પુલને દબાવી, બધું તેલ જુદું કાઢી લઈ, પહેલા મેદાલીની બાટનીમાં ભરો અને તેમા ૩ રતન તામા પુલ ઉમેરી, બાગની બંધ કરી, ૧૫ દહાડા લગી તડકે રાખી મુકો હેનરે પુલને દબાવી બધું તેલ કાઢી નાખી તેને ફિલ્ટર કરી લે,

દવાખાના અને જીનિ સ્થળે દેખાય માટે
 ખુશ્મરત રંગના પ્રવાહીથી ભરેલી ગીળીઓ
 કપાટોમાં ગોઠવાય છે. એવી ગીળીઓ પેલે
 નામુક ધાટની ખુશ્મરત હોવા ઉપરાંત તેમાંના
 પ્રવાહીનો રંગ પળ અત્યંત મનદર હોય છે
 એ પ્રવાહી કોષ દવા નથી હોતી. બધકે આ
 રંગીન પાણીજ હોય છે. એવા રંગીન
 પાણીના થોડાકે અપોગો આ રદવા.—

ਭੁ-ਇੰਦਰ ਪਾਸੀ ੮੨੦ ਆਮ, ਗੋਰ-
ਧੁੰ ੩੦ ਆਮ, ਗੰਧਰਬ ੨੦ ਆਮ,
ਕੁੰਧਰਬ ੩੦ ਆਮ.

ફિરમગી-આયોગીન ૩૦ મેન, આયોગીઃ
ઓફ પોસ્ટાસ ૩૦ મેન, ગીદારો તેજામ ૧
કામ, ફિરદીઃ પાણી ૧ મેસન.

લીસો-મોરચુ ૨ ઓસ, નવસાર
૪ ઓમ, ડિગીટ પાણી ૧ પામન્ટ

• સુન્દરી-સુરાખારનો લેખાગ ૧ જાગ,
ખાલકેમેટ ઓફ પોટાચ ૩૨ જાગ, ડિસ્ટીલ
પાણી ૬૬૦ જાગ

ગુણાબ્ધિ-ગ્રંથાલક ગો. મુ. મુ. ૧
ભાગ, સુરાખારનો લેખ ૪૬ ભાગ, ડિ. ૨૧
પા. ૬૫૦ ભાગ

૧. હાલ-૨૫૫૧નીચલ ૬ બામ. જામદારેડ
 ગ્રામ પોટાસ ૪ બામ, અંધકોતે તેજામ ૨૦
 બામ, કિરલીક પાણી ૬૭૦ બામ.

પ્રથમ પાણીમાં કાચીનીચલ અને પોટાસ ઉમેરી, ઉષ્ણો. પ્રવાહી દંડ પડે ત્યારેજ નેચાત ઉમેરવે.

આસામાની-લેઃ મેમિરેટ ૩ જોસ,
મગી સિમય ૧ કામ, ડિપ્ટીસ પાંખી-રન
આઠો પેશો મેમિરે તે માટે જોડા વસ
અરવન પુત્રા પ્રમાણમાં.

પીળી-પોટાસિયમ ગ્રાફાઇટ અને
પાણી આજ ઘેરા રૂંઝમાટે યોગ્ય પ્રમાણમાં.

નાંધ-જે રંગ શીકા કયો હોય તે
 પાણી વધુ નાખવું-ધેરો કરવો હોય તે પાણી
 ઓછું કરેલું આ પ્રવાહીને જનતા સગી
 પ્રથમ દરવા દઈ પછી નિર્મળ પ્રવાહી
 ઉપરથી નિતારીને સીસામાં ભરવું, જેથી મોટું
 પદ્ધેલો કયો દર નહીં.]

ખેઝિટ ઈંગ્લિશ [૩ માસમાં
ખતે ૨૦ પા.]

કોર્સના પુસ્તકો: ની પી ચાજ' સહિત

પ્રદેશી મેટ્ર ૩૧. ૮-૬-૦

બાળે સેટ ૩૧. ૩-૭-૦

[જન્મે સેટ શાથે ૩૧. ૬]

બેઝિક ઇન્જિનિયર હસામ-સાહી, (કાઠિ)

புத்தகங்கள்

અનાવિલ પોકાર

અનાવિત હેમનું એક જ મુખપત્ર

દર્શનકારક દિવાળને દુર કરો-મેનેમને કચાલી
ખચાવો એ દર્શનિ-દુએ સખાપયા અનેક
દિવસો અને ખામ ઉપયોગી લેખો ૧૫૫ કમુ
મામિક. વાર્ષિક સવાજમ (નેટ પુસ્તક સાથે)
૩. ૨-૦-૦; પડેશ માટે સિતીમ આદ.

રેમમાં હાવમામ પત્ર આપીને અને
અપાદનાર યાવ છે.

શ્રી અનાવિલ ષંધુ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ,

જુમનપુત્રી આગળ, આદ્યતી પાઠ—મુન.

၅၅၂၆၀၂၆၇၆၆၆၆၆၆

દ્રાક્ષાસવ અને દ્રાક્ષાઈ-મધુ

દ્રાક્ષાસવના નામથી કાણુ અબુનખુ છે? સાબો રીલીઓનુ વાર્ષિક વેચાણ ધરાવતી રૂબા વસ્તુ જેમ ધરમેરે બહારી કરકસર પણ કરી સકે છે અને તેના વેપાર કરી, ધધેા પણ

૨ દ્રાક્ષાસવ

દરાન રહે થી ૩ રતન, તજ જે રતન, એવળી જે રતન, ત્રમાતપત્ર જે રતન, નાગ ફેસર જે રતન, વાધનીના મુગ જે રતન મરી નવરાત્ર, પાપર નવગત વાવડોગ નવગત, ગોગ ૧૦ રતન પાણી ૪૦ રતન

પહેલાં દરાખને ૪૦ રતન પાણીમા નાખી, એક દલાડા સુધી ઊંચી રાખી પછી તેમાથી બીજા કાઠી નાખી, તેજ પાણીમા નાખી ખુબ ઉકળો કરવો જ્યારે આસરે ૨૨-૧૫ રતન પાણી બાકી રહે ત્યારે સુમા પરથી ઉતારી સઘને દડુ પાડી તેમાં ગોગ-એક વા મે વાં જુગો હોય તે વધારે સાદ-નાખી, તે મિત્ર મધ ત્વર ત્વા સુધી મિત્રમુ દના રા કરવુ પછી એક કાઈ માટનુ વા સીનાઈ બરણી બધ તેમા ઉપતો ઉમળો માળીને બગી તેમા બાકીની બધી દલાઓ ની બુકો કરીને નાખી અને માનુ કે બરણી બધ કરી, ઉપર કપડુ દાકો તે પર માગી ચોલાડી અને માનવા કે બરણીને ૧ માસ સુધો તડકે ગળી મુકવી જે જગ્યાની સગવડ હોય તે માથુસપર બેડો ખાડો ખોદી અને તેમા ઉપલી માટલી કે બરણી-માગી લગાડેની-મુકી ઉપરથી માગી નાખી ખાડો બધ કરી રેવો એક માસ બાદ વાસણુ બદલ કાઢી, દ્રાક્ષાસવ માગીને બાળીઓમા બરી લેવો

માના એકથી મે ચમચ મેળા માણસ માટે

એથી ઉર અન રોગ, દાન રોગ આસ

[૩૮૬]

કાના રોગો દુર થમ, લોહીશુદ્ધ થાન છે રાને નેનાથી નીકા પણ સારી આવે છે

દ્રાક્ષ ૪૦૦ તોલા, પાણી ૮૦૮૨ તોના, મધ ૨૦૦ તોલા, ખડીસાકર ૧૦૦ તોલા ધાવડીના કુન ૬૦ તોલા, કફાન ૪ તોલા લવેમ ૪ તોલા જ્વાલક ૪ તોના મરી ૪ તોના તજ ૪ તોલા, એલચી ૪ તોલા, તમાલપત્ર ૪ તોના, નાગફેસર ૪ તોના, ચવકાચિન ૪ તોલા, પીપરીમુગ ૫ તોના, પિત્તાપટો ૪ તોલા

મધમ દ્રાક્ષને પાણીમા નાખી, અદિ સગી ઉકળો કે જે લાગ જોટનુજ પાણી બાકી રહે પછી ચુના પરથી ઉતારો લઇ, દડુ પડે ત્યારે તેમા મધ અને બાકીની બધી દલાઓની બારીક ભૂકી નાખી ધીના રીંદા વાસણુમા કપુર અને સુખડનો ધુપ દઇ, તેમા આ મેગવણી નાખી વાસણુ બધ કરી મે દિવસ લગી દિવસે નાકે અને રાત્રે સળનમમા રાખી મુકો છેવટે તેને માળી લઇ, વાપરો

૩ દ્રાક્ષાઈ-મધુ

અંશુનો ૨૨ ૨૦ રતન, મધ ૪ રતન.

કતલરાગા વાસણુમા નાખી ચુને ચંદારી

શરત જનવી નો

WONDERFUL CURE

WONDERFUL CURE

ઉપસીરાજ તેલ: આતરુ વધી જના અડ વધી જવ, માંને સધિરા તથા વાની અનુભવસિધ્ધ દના કીમત રૂપિયો એક. મરીગ બીમાર બીઓ મટે દમેય માટે ગર્ભનિરોધક તથા મધ માસિક ફરી ચલની

દવા કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦.

એન. કે., પ્રસિધ્ધ તાલીબ,

૧૫૦, માનિકતના સ્ટોટ. બલકત્તા.

જાણકારોને જાણવું જોઈએ કે આ ઉપચાર લોકોને બહુ મુશ્કેલીમાંથી મુક્ત કરી શકે છે.

*

બ્રાહ્મી તેલ

વાળ-નેલમાં બ્રાહ્મી તેલોનું ધ્યાન કાઢ
મનુષ્યકારથી છુપુ નથી પોતાના વિશિષ્ટ
ગુણોને અંગે એ તેને પોતાનું આત્મ સ્થાન
નક્કી કરી લીધું છે અને દર્શાવત એ છે કે,
એના શરફીનો એ તેવ સિવા ખીજા કોઈ
તેનો નાપરતાજ નથી

આ રહ્યા એના એ પ્રયોગો —

૧

બ્રહ્મી ૨૦ તોલા, દાતીયુગ ૨૫ તોલા,
નસોતર ૨૫ તોલા, ગરમાળો ૫ તોલા,
આમળા ૨૦ તોલા, મગી ૧ તોનો, વાવડીય
૨૫ તોલા

એ બધાની મારીક ભૂકી બનાવી ૧૦૩
રતલ પાણીમાં નાખી ઉકાળો કરવો જ્યારે
ચતુર્થા પાણી બાકી નહે ત્યારે ઉતારી ગાળી
લઈ, તેમાં તનતુ તેન ૫ રતલ નાખી, કપડ
કરેલા મોટા (૩૦ રતન પાણી માપ તેવા
મોટા) વાસણમાં નાખી, ધીમી આગે ઉકાળો
ઉકાળતી વેળા તેમાં કપુર કાચલી ૨૫ તોલા,
કચુરો ૨૫ તોલા, ચંદન સફેદ ૨૫ તોલા,
ધઉંલ ૨૫ તોલા અને યાગે ૫ તોલા લઈ
તેની ચટણી જેની તૈયાર કરી, તે ઉપરા
મિશ્રણમાં નાખી દેરી બધું પાણી ૫ગી નવ
ત્યારે ઉતારી ઠંડુ પડે ત્યારે ગાળી તેડુ

આ તેનના ઉપયોગથી માથાની ગરમી,
અપંગમાર, ઉન્માદ જનતગુની નિર્ગળના,
માથાનું દર્દ, વાળ ખરી પડવા, ખોડા યવે
કાપાદિ દોષ દૂર થઈ વાળ વધે છે અને ભુદ્ધિને
પણ વિકાસ થાય છે

મેદી ૪ તોનો, એલચી ૧ તોનો, વાળો
૪ તોલા, મુખડ ૫ તોલા, કચુરો ૫ તોલા,
કપુર ૧ તોનો, આમળા ૫ તોલા મૌષ ૫
તોલા, બ્રાહ્મી ૪ તોલા, ધઉંલ ૪ તોલા,
ગુવાજ-૫ દડીઓ ૧૦ તોલા, પાણી ૮૦ તોલા.

ઝીંક ક્લોરાઈડ

[Zinc Chloride]

જસત (Granulated), ૧૬ ઓઝ,
નમકનો તેજાળ ૪૪ ફ્લુઇડ ઓઝ, કામેનિટ
ઓફ ઝીંક ૩ ઓસ, અર્ક-પાણી ૧ પાઇન્ટ,
મેડ્યુશન ઓફ ક્યોરાઇન બેઇટા પ્રમાણમાં

પ્રથમ ચીનીના વાસણમાં જસત નાખી,
તેજાળ અને પાણી ભુદ્ધ મેગની લઈ, તેમાં થોડું
થોડું કરી મેગલો ૫ગી રેતીની ગરમીએ
તેને ત્યાં સુધી ગરમ કરો કે એસ નીકળવો
બધ થઈ જાય ૫ગી અર્ધા કલાક સુધી
ઉકાળી, ઉડી જતા પાણીને બદલે બીજું
પાણી ઉમેરી, ઠંડી રેતી પર ૨૪ કલાક સુધી
તે વાસણને રહેવા દઈ, વારંવાર દનાવતા
રહેા પછી મિશ્રણને શ્રીટર કરી, ગેલનની
બટલીમાં ભરી, એટલું સોડ્યુશન ઓફ ક્લો
રાઇન મગલો કે બધું મિશ્રણ ક્યોરાઇનની
કાષ્ઠી વાસ ધરાવતુ થઈ જાય પછી થોડું
થોડું કરી કામેનિટ ઓફ ઝીંક મેગની, દવાલો
કે જેથી ક્ષાઉન રગતો પદાર્થ તમિયે ખેસતો
જણાય પછી ગાળીને ચીનીના વાસણમાં
ભરી, ત્યાં સુધી ઉકાળો કે પાણી ઉડી જઈ,
બાકી રહેલા મિશ્રણને કાચરી લાકડીના છેડા
પર લઈ, ઠંડુ પડતા તે સફેદ સર્ગીન પદાર્થ
જની જાય ૫ગી એને ઉનાગી લઈ, મોગ
બીજાઆમાં ભરી, સખ્ત પદાર્થ અને ત્યારે-
પણ સંપૂર્ણ ઠંડુ પડે તે અગાઉ-તેને કાઢી
લઈ રેટાપડે બાતલીમાં ભરી રાખો.

૨૨૨.૭ ગ્રામ્સ ૨૦૦ તોલા

બધી નમક ચીમેને બોખરી મરી,
પાણીમાં નાખી ૨૪ કલાક લગી બીંજવા
દો પછી એને ચુને ચંદાવી, ઉગવા માટે
કે તેલ ઉમેરી, ત્યાં લગી ઉમારો કે બધું
પાણી જગો થા ઉડી જઈ, માત્ર તેજાળ
બાકી રહે ૫ગી ઠંડુ પાડીને ગાળી લો

૫સદ દોષ તે એમાં મનપર્મદ તૈયાર
સુખેથી તેમજ રંગ પણ મેગની સમયે

લીંડી પીપરનું વાવેતર

‘ દત્તિહામી લીંડી પીપરનું વાવેતર મુખ્યત્વે કરીને ગુજરાતમાં સુરત જિલ્લાના દક્ષિણ ભાગમાં, જલ્લાતપુર તાલુકાના અમલસાડ ગામની આસપાસના બાગાયતી ગામોમાં થાય છે આ ગામોની ઝમીન મુખ્યત્વે ગોરાડું અને બાહા બાગાયત પ્રકારની છે અને સરેરાસ વર્ષાદ ૧૦ ઇંચ સુધી થાય છે આ તરફની પીપર લખાઈમાં તેમજ જલ્લાતપુરમાં મનગાર તરફની પીપર કરતાં એછી હોય છે, પણ તીખા સમા મલબારની પીપર કરતાં વધારે હોય છે

ઝમીન પીપરનું જ્યાં વાવેતર કરવું હોય ત્યાં ઝમીન ધણીજ ઉમદા પ્રકારની હોવી જોઈએ આ ઝમીન મુખ્યત્વે કરીને ગોરાડું અથવા તો બાહા બાગાયત પ્રકારની હોવી જોઈએ જે જેથી પાણીનું નીતારણ સારું થઈ શકે પીપરના વાવેતરને બહુ પાણીની જરૂર હોતી નથી આ કારણે લઈને ઝમીનમાં સિનાસ રહેતી જોઈએ તેમજ ઝમીન ઉનાળામાં ફાગી જતી જોઈએ નહિ નહિતર ગરમીની અસર તેના મુગે પર થવાથી વેના મરી જાય છે અને પગીના ચોમાસામાં જોઈએ તેટલા પ્રમાણમાં ઉગતા નથી વળી પાણીના સારી રીતે નિકાન માટે ઝમીન કંઈક અંશે ઢોળાવવાળી બનાવવી પડે છે પીપરના વેના અતિશય લાંબ સહન કરી શકતા નથી એટલે તેનું રોપણ છાંયડામાં કરવું જોઈએ આને માટે આનાનો છાંયડો વધારે અનુકૂળ આવે છે એટલે આનું વાવેતર આનાના ઝાડ નીચે કરવામાં આવે છે વળી ઝમીન સારી રીતે એ કાળી હોવી જોઈએ કે જેથી રોપણ પછી ઘાસ કચર વધારે ઉગે નહિ અને પીપરનાં વેવાને નુકસાન થાય નહિ

વરસાદ અને આબોહી હવા દક્ષિણ સુરત જિલ્લાના જલ્લાતપુરના ચોકોને બાગાયતી

બાગ દર્શાવે નવદીકમાં તેમજ તેની પૂર્વ બાજુએ જંગલ તેમ પર્વતો પાસે હોવાથી વર્ષાદ સારો થાય છે, તેમજ દવામાં ઘણે ભાગે મિનાશ રહે છે અને લઈને ઝમીનમાં પછુ સારી રીતે બીનાશ રહે છે વળી ઝમીન હિતમ બાગાયત પ્રકારની હોઈ, પાણીનું નીતારણ ધણું સારું થાય છે અને ઝમીનમાં ઉનાળામાં બહુ ચીરાડા પડતા નથી આ કારણે લઈને પીપરના મુગીઓને જરૂર પુરતી ઠંડક સિઆળા ઉનાળામાં આવે છે જ્યાં જ્યાં ઉપર દશવિતી અનુકૂળતા હોય ત્યાં પીપરનું વાવેતર થઈ શકે છે

ઝમીન તૈયાર કરવી પીપરનું રોપણ તેના વેનામાંથી થાય છે જેની રીત સરળ આના વેવાનું વાવેતર કરવાનું હોય છે, તેજ પ્રમાણે આનું વાવેતર થાય છે જે ઝમીનમાં પીપરનું વાવેતર કરવાનું હોય તેને ઉનાળામાં સારી રીતે ખેડી જોઈએ અગર ને બે-વાનું ન બને તો સારી ઉડી ગોડી (ખોદી) નાખવી આમ કરવાથી જે કંઈ ઘસાચર હશે, તે મરી જશે અને ઝમીન ચોખ્ખી થશે ત્યાર બાદ મોટા ઢેકા હોય તો તેને બાગી નાખવા અને પછીથી તેમાં સારી રીતે કાઢેલું ખાતર નાખી, સારી રીતે ભેગવી નાખવું અને વર્ષા ઋતુની અગાઉ ૧૨ ૫૦ સાળા તથા ૪ ૫૦ પહેળા ક્યારા બનાવી, રોપના માટે તૈયાર રાખવા ક્યારા બનાવતા પહેલાં ઝમીનને ઢેગાવ પુરતો બનાવવો કે જેથી વર્ષા ના પાણીના સારી રીતે નિકાન થઈ શકે ત્યાર બાદ છુપાઈ માસમાં સારા નિરાગી વેલાના કંઈક સમયગાળા પછીથી ચાર માહ (આખા) માં લઈને રોપના વેનાના અનુભવે ઉનાળા રાખવા કે જેથી વેના કાઢવાય નહીં રોપવાનો સાધી સારો વખત સાબના પીપો વરસાદ પડે

હોય તે વખતે હોય છે અને ત્યાં સુધી ઝમીન અવના જવાથી ચુદાઈ સમૂહ થી નેહએ નહિ, પિકર વેવા સારા ઉગશે નહિ” અને મખત ઝમીનને લઈને નના મુગ નહિ નાખતા કાલવાઈ જશે અને વેના મરી જશે વેનાની બે દાર વચ્ચે ઓળામા ઓછુ એક ડુનુ અતર ગખતુ ને રાખ્યા બાદ વર્ષ ન થાય અને ઝમીનમા સારી બીનાશ ન હોય તો પાણી આપતુ આ રીતે રાપેના વેના એક માસમા મુગ નાખી વધરા માડશે વેના નગાડવાની બીજી રતુ સપ્ટેમ્બર (શ્રાવણ) માસ છે આ વ સે નરસાદ ઓછો પડે છે આ ડુનુમા પશુ લખ્યા પ્રમ થો વાવેતર થઈ સકે છે પશુ આ જન્ને રાપવાની રતુમા જુનાઈ માસ વધ રે સારો છે રાખ્યા પછી ને કંઈ ઘાસ કચર હોય તો તે સાફ કરતુ નેહએ જુનાઈ માસમા રાપેના વેનાને ઓગસ્ટ સપ્ટેમ્બરમા ડૂન આવે છે અને નવેન્બર માસમા પીપરના ફળો પાકી તોડારો માટે તેનાર થાય છે

પીપરનો પાક જે જે પીપર તોડના જેવી થએલી હોય તેનો રંગ કાગાશ પડેનો હોય છે વળી આવડા ફળો તેના મંટા (રોટક) સાથે ચુદાવા નેહએ ને કાલા સાથે તેડવામા ન આવે તો લીના ફળો મુકાના પહેલા કોલી જવા સભર છે પીપરના બધા ફળો એક સાથે તૈયાર થના નથી, તેથી પીપરનો પાક પુરો ઉતારતા ત્રણ વખત રીલુરી પડે છે કાચી પીપર રીલુરી નેહએ નહિ કારણ કે અરીપકર હોવાની તીબાશમા કમી હોય છે તેમજ સુકરતા બહુજ સુમ્મજજઈ, તોલમા ઓછી ઉતરે છે પીપરનો પહેલા વરો (રાપો તે વરસે) પાક બહુજ જુજ આવે છે બીજા વર્ષથી પાક સારો આવે છે અને ત્રીજા વરસે મળજીપુર્વક વેનાની માવજત કરવામા આવે તો બીજા વર્ષથી એક એકરે લગરજ બગાળી

૧૫ મણુ લીલા ફળો મળે છે વધારેમા વધારે ઉત્પ ન એક એકરે બગાળી ૩૦ મણુ સુધી થઈ સકે છે, પશુ આ પાક લેવાને બહુ કાળજીપુર્વક સમાજ રાખવી પડે છે જ્યાં જ્યાં વેવા મરી ગયા હોય ત્યાં ત્યાં નવા વેવા ચોમાસાની શરઆતમા રાપી દેવા નેહએ ચોમાસુ ગયા બદ પીપરના વેનાને તાપ ન લાગે તેને માટે તેને મુકા ઘાસ કચરાથી અગર તો ગેરડીના એક વર્ષના જુના પાદડાથી ઢાકી નેહએ અને શિયાળાની શરૂઆતની રતુમા એક પાણી આપતુ નેહએ ત્યાર બાદ ઉનાળાની રતુ સુધી કંઈ સલાજ લેવામા આવતી નથી ઉનાળામા મે માસની શરઆતમા એક પાણી આગવામા આવે છે અને ને જુન માસની અધવચમા વરસાદ ન આવે તો બીજુ એક પાણી આપતુ પડે છે

ને દર વરે પીપરના વેવાને સાફ કોહેતુ” ખાતર તથા માની સગ બાગે લઈને પુરવામા આવે અને ચોમાસામા બેગ એક એકરે બગાળી મણુ ૫ થી ૭ આપવામા આવે તો પાક બહુ સારો થાય છે

લીલી પીપરને મુકવવાની રીત : લીના ફળો મુગી લીલા બાદ તેને આજા તડકામા સાદડી પર મુકવવામા આવે છે અને સાય મળે ધરમા લઈ પાછા સાદડી પર છુટાં આજા પાયરવામા આવે છે મીચે દિવસે પાછા મુર્વના તાપમા મુકવવામા આવે છે અને સપ્તાહગે પાછા ધરમા લઈ જઈ આજા પાયરવામા આવે છે આ રીતે ને તાપ સારો હોય તો પીપરને ત્રણથી ચાર દિવસ મુકવરી પડે છે અને આ અરસામા પીપર મુકી થઈ જાય છે સારી રીતે મુકાવેની પીપર એક મણુમાંથી સાત ગેર થાય છે

પીપરનો ઉપયોગ : મુખે પીપરનો ઉપયોગ ઔષધમા થાય છે બીલી પીપરને મીઠાગા આપવાની રીત આ પ્રમાણે છે

નકાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા બધા નકાવંત હોય છે ? તમેજ આજેજ પોતાને અવકુળ એવો એકાદ હુનર કંવા મડી પડો તે તમને સારી કમાણી કરી અપાશે

અને એ હુનરની શુભ માહિતી માટે તો કુમરની સેરાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેજ નીચથી હુક ષઢીમાંથી તમારા મનપસંદ હુનરના અંગ્રેજી મનાવો તો

સિમિન્દના રાઉલ, નળીઆ અને ઈટા—
નકાકારક હુનરનો ખાસ સમિત લેખ
‘કુમર’નો અંક ૬૬ મો ડી ૪ આના
સિસવ-Singh હોડનું વાવેતર તથા રેતાનો
ઉદ્યોગ અંક ૧૦૧મો ડી ૪ આના
સોલ કરનાની લાખ-કામગીરી મુઝ તથા
પારસવ અને રામીઆ પર લખાડવાની કાળી,
નોઝોતે, પીળા, જાડિન બહુ લવ, લીલી
સફેદ અને સુહરી રૂંદેરી રંગમેરંથી લાખના
૬૩ પ્રોગો અંક ૬૩મો ડી ૪ આના
સીવનાની સોલ-નવાવ અને ઉદ્યોગ રિરે
અંક ૮૫મો ડી ૪ આના
મુઝા મેનાનો વેપાર-નકાવંત અને રસિક
ધર્મો આપી રૂપરેખા અંક ૧૧૨મો ડી ૪ આના

મુખ્ય-વાવેતર અને ધર્મો સખધી (સુખડના
તેલની નાવવદ સહિત) અંક ૪૮મો ડી ૩ આના
મુઝા ધીલન તેવો-ગ્રામ્ય ચ મેલી, ચ પા,
વ વ સોગ પ્રકાના સુધીલર તેવો
નવાવવા રિંને અંક ૩૮મો ડી ૩ આના
મુજની-ર-વળાગની પરચવી વિખ્યાત
કારીયરી અંક ૪૪મો ડી ૩ આના
મુન્હરી માહલીઓ-એનો ઉછેર-ધર્મો
અંક ૬૮મો ડી ૪ આના

[ભુઓ પાનુ ૩૯૧]

મીનાઈ દાકલુચાગી બરણીમા એક થર પીપરનો અને બીજો થર મીઠાનો એ રીતે ઉપરા ઉપરો થર બરણીમાં બરવડમાં આવે છે આ રીતે બરણી બરીને પીપરને અથવા દેવામાં આવે છે એક મણ પીપરમાં લગભગ પાંચથી સાત શેર મીઠું નાખવામાં આવે છે દરરોજ બરણીને સારી રીતે દવારવી બેઠેજે આ રીતે પીપર અથવા દીઆમાં અથાઇ તેવાર થ વ
“છે આ પીપરને સુકારીને રાખરી હોય તો રાખી સકાય છે અને આનો ઉપયોગ પણ બોયધ તરીકે કરવામાં આવે છે

પીપરના મુગ (કુમર) ને મડા હોય તો તેને સુખવાથી પીપરીમુગ અથર ગોડાડા અને છે પીપરની ઉત્પત્તિ નાથાજ નેપાળ આસામ મલનાર તરફ વધારે થાય છે જ્યારે મુજરાતમાં ફેનન સુરત ઝિંદનાના દક્ષિણ વિભાગમાંજ થાય છે અને તેનું વાવેતર પણ પ્રમાણમાં ઘણું થોડું છે

રોગ : પીપરનું વાવેતર લગભગ રોમથી મુકત છે એમ માનવામાં આવતું હતું પરંતુ એ વંધી પીપરના વેવાને તેના મુખમાં બારીક છવાત લાગે છે અને તેથી તેના મુગ આગળના ભાગે ઉપસી, ગાઢ નેપા થાય છે આ રોગને અમેઝીમાં રૂ નોટની મેટાક કહેવામાં આવે છે આ જગ્યા આપણી નરી આંખે બેઠ સકાવો મુશિય હોય છે એક માત્ર ૬૦૦થી ૧૨૦૦ ઈંચ મુકારો સકિનવાળી હોય છે અને આ રીતે ચાર વખત ઈંડા મુકી સફે છે ઈંડામાંથી પાછી પ્રુખ્ત ઉમર થયરને માટે આ જીવાનો ફક્ત એકથી સવા માસ લાગે છે એ મોશટ જમીનમાં ૧૨ થી ૧૬ ઇંચ ઉગાઈ સુધી પુખ્ત થાકમ પડે છે, પણ ઈંડા ઈંડા વખતે આથી પણ વધારે નીચાણમાં થાકમ પડે છે

આ જીવાત પોતાનો જીવન નિર્વાહ લગભગ ૮૦૦ જાતની જુની જુની વનરખનિનો ઉપર

કરે છે. આ જાતનો અમુક જાનની વનસ્પતિ વધારે અનુકૂળ છે તેવું માલમ પડતું નથી, પણ તે કાંઈ પણ ઉપર દશવિની ૮૦૦ ઓતની વનસ્પતિઓ પર એક પરથી બીજા પર પોતાનો નિર્વાદ ચલાવે છે.

આ જાતમાંથી બચાવ કરવાને માટે નીચે દર્શાવેલી કાંઈ પણ અનુકૂળ રીત આજમાવવી:

(૧) જે જે છોડને આ જાતની અસર થઈ હોય તેને સંભાળપૂર્વક ઉમેરી જાળી નાખવા.

(૨) જે જમીનમાં આ જાતનો ઉપદ્રવ થયો હોય તેમાં ઓછામાં ઓછા બેથી ત્રણ વર્ષ લગી પીપરનું છાંયું કરવું નહિ. પણ જો બની સકે તેમ હોય તો આ જમીનમાં આ વર્ષોમાં જુવાર, ધઉ, બોપસોંગ, વટાણા અથવા તે સમુદાયનું છાંયું કરવું.

(૩) જ્યાં સુધી રક્ત હોય ત્યાં સુધી ડાણનું કે ઉકરડાનું ખાતર વાપરવું નહિ કારણ કે આ ખાતર જેટલું કાઢેલું (સહેલું) જોઈએ, તેટલું દેવું નથી. આને બદલે રસાયણિક ખાતરનો ઉપયોગ કરવો.

(૪) જે જમીનમાં આ રોગ લાગ્યું હોય તે જમીનને રોગ મુક્ત કરવા માટે રસાયણિક દવાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ અને આ દવાઓ પૈકી-

(અ) ૧૦૦ ગ્રેલન પાણીમાં એક ગેલન પ્રવાહી ફોર્મલિનના ૫૦ ગ્રામ મિશ્રણ કરી વાપરવું. આ દવા ૧૦ થી ૧૬ ચોરસ વાર જમીન માટે પુત્તી છે.

(ક) બે ભાગ સલ્ફેટ ઓફ પોટેશ, ૩૫ ભાગ સલ્ફેટ ઓફ એમોનિયા અને ચાર ભાગ સુપર ફોસ્ફેટના મિશ્રણના ખાતર વાપરવાથી પાક પછે સારો અને નિર્દોષ થાય છે. એક એકરે આ મિશ્રણના ખાતર ત્રણથી ચાર ટન જેટલું વાપરવું જોઈએ.

[પાના ૩૬૦ થી આગળ]

સુપરફોસ્ફેટના ખાતર અને તેનો અર્ક. અંક ૧૦૬મો. કો. ૪ આના

સુંદીઆ જુવાર-વાવેર વિશે અંક ૫૨મો. કો. ૩ આના

સેન્ટની બનાવટ-ખાતર જાનના સાદા અને મિથ્ર, ખસ અને બનાવટી, દલકો અને લાતી પકિતના સેન્ટ બનાવવા. ૧૦૦ નુસ્ખાઓ. અંક ૩૬, ૬૭ અને ૮૩મો. કો. ૧૧ આના

સેન્ટનિત-બનાવટ વિશે. અંક ૧૧૧ મો. કો. ૪ આના

સેન્ટોજન-બનાવટ વિશે. અંક ૭૬મો. કો. ૪ આના

સેફ્ટી પીન-બનાવટ અને ઉલ્લેખ વિશે. અંક ૫૬મો. કો. ૩ આના

સેલ્યુલોઝ-બનાવટની વિગત. અંક ૭૭મો. કો. ૪ આના

સેલિયમ સિલિકેટ-બનાવટ વિશે. અંક ૬૨મો. કો. ૪ આના

સોનાના વસ્ત્ર-કેમ બનાવવા? અંક ૪૩મો. કો. ૩ આના

સોપારી-પ્રકાર પ્રકારની સોપારીની સેપળી. તેની પકવણી, કાપવાના સંચા અને વેપાર વિશે અંક ૮૪ અને ૮૩મો. કો. ૮ આના

સોયા બીન્સ-વાવેર અને ઉપયોગિતા વિશે. અંક ૭૧મો. કો. ૪ આના

સોડર્મ-બનાવટ-ચિદરા પર લગાડવાના પાંચ ડર, લોડન, કોલ્ડ કીમ, જેલી કીમ, વેનીશિંગ કીમ, રાઈસ કીમ અને ગ્રે કીમ વ.

બનાવવાના પ્રમાણનું ૭૩ નુસ્ખાઓ. અંક ૧૧૪ અને ૧૧૫મો. કો. ૮ આના

દલવાઓ-પ્રકાર પ્રકારના લેદરના દલવાઓ બનાવવા. અંક ૫૪મો. કો. ૩ આના

દસ્તાફર-વેના પુંછાએ અને નછી મિદનને દસ્તાફરના સંમદ-વેપાર દ્વારા ધન મેળવો. અંક ૧૦૪મો. કો. ૪ આના

[હજી જુઓ પાના ૩૬૨ પર]

(બ) કાર્મોલિક એસિડ પણ વાપરી સકાય.

[પાના ૩૯૧ થી આગળ]

છે, અને માટે ૩૦ ઓસ બજાર કાર્મોલિક એસિડમાં ૨૦ ગણું પાણી ઉમેરવું અને ત્યાર પછી આ મિશ્રણને ૧૫ થનકુડ જમીન ઉપર છાટી, જમીનને ઉપર તળાપે કરી ચારી રીતે જમીનમાં ભેગવી દેવું.

આજ રીતે એક અઠવાડીયા અગર પખવાડીયા પછી પાણી દવાનો ઉપયોગ કરવો આ રીતે જ જમીનમાં દવા વાપરી હોય તે જમીનમાં દવા નાખ્યા પછી જ અઠવાડીયા સુધી કાંઈ પણ પાક કરવો નહિ.

(ક) એક થન મીટર જમીનમાં ૬૦ થી ૧૦૦ ગ્રામ કાર્બન બાયસલ્ફાઇડ વાપરવાળી પણ ધણો સારો લાભ મળે છે.

(દ) એક એકરે ૭૫૦ થી ૧૨૦૦ પૌંડ કેલ્સીઅમ સાઇનામાઇડ નાખી દવાનો ઉપયોગ કરવાથી પણ જમીન રોગ મુક્ત થઈ શકે છે આ દવાથી જમીનમાંની ધણી ઉપદ્રવ કરતી જીવાત મરી જાય છે અને તુલ લગભગ ૯૬ થી ૯૯ ટકા નિરોગી રહે છે.

આ દવાઓ સિવાય ગરમ પાણીના પણ રોગના જીવોમાં મારવા માટે ઉપયોગ થાય છે. ઉત્તરના પાણી ગરમ પાણી એક થન ૬૮ જમીનમાં રેડવું આથી રોગના જીવોમાં મરી જશે. આનાથી તુલન મુકસાન થતું નથી ગરમ પાણીની ગરમી ૧૧૬° એક થી ૧૨૨° એક હોવી જોઈએ આ ગરમ પાણીમાં ૧૦ થી ૩૦ મિનિટ સુધી તુલન મુગીયા અને કેદ રહેવા જોઈએ.

જ્યા જ્યા પીપરના તુલને ઉષ્ણતા રોગથી મુકસાન થતું હોય ત્યા ત્યા ઉપરનો જે કે જ અનુકૂળ આવતો ઉપચાર કરીને તે બચાવવું.

"અનુભવી"

‘મિત્રીવસી’ માયી

હાઈડ્રો-નાઝી હાઈડ્રોને સુકાવી અંક ૪૦મે. કી ૩ આના

હાઈડ્રોનાઝી આલ્કો-કેમ તેવાર થાય છે અંક ૮૭મે. કી ૪ આના

હાઈડ્રોનાઝી કાપડ-એના ધધા રીને અંક ૯૬મે. અને ૧૦૬મે. કી ૮ આના

હાઈડ્રોનાઝી-હાઈડ્રોનાઝી પકારાતી રીત તથા નકવી હાઈડ્રોનાઝી બનાવવા વિશે અંક ૪૫ ૪૬, ૫૯ અને ૭૫મે. કી ૧૪ આના

હાઈડ્રોનાઝી-ગ્રીનાઝી રેવા-ધાસ વિશે અંક ૧૦૬મે. કી ૪ આના

હાઈડ્રોનાઝી-ગ્રીનાઝી રેવા-ધાસ વિશે અંક ૧૦૬મે. કી ૪ આના

હાઈડ્રોનાઝી-ગ્રીનાઝી રેવા-ધાસ વિશે અંક ૧૦૬મે. કી ૪ આના

હાઈડ્રોનાઝી-ગ્રીનાઝી રેવા-ધાસ વિશે અંક ૧૦૬મે. કી ૪ આના

હાઈડ્રોનાઝી-ગ્રીનાઝી રેવા-ધાસ વિશે અંક ૧૦૬મે. કી ૪ આના

હાઈડ્રોનાઝી-ગ્રીનાઝી રેવા-ધાસ વિશે અંક ૧૦૬મે. કી ૪ આના

અને વાદ રહે કે આ તો એક દુકીજ વાદી છે આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ હુનરી પી ખાદિલી કુમરયાથી મળી શકે છે ૨૮ પાનાનું અધિપત્ર મુક્ત મળાવે.

જોઈતા અંકોની ઓર્ડર આજેજ મોકલી દેજો રખે, તમને જોઈતા અંકો ખાતમ થઈ જાય અને તમને પતાવું પડે ઓર્ડર સાથે દવાલની ટિકિટો વામની ઓર્ડરથી પૈસા મોકલતા અંકોનું દવાખ ખર્ચ દિદમા મળ્યાક થશે લખો -કુમર આફ્રિસ, સોદાગરવાડા, સુરેતા.

અરૂચિનો ઇલાજ

હરે ૧૦૦ ગ્રેન, આંખમાં ૧૦૦ ગ્રેન,
પીપર ૧૦૦ મ્લ, સોંપાણુ ૧૦૦ ગ્રેન.
બધાને મેળવી, ૧૦ પડીકા બનાવો
માથા. દિવસમાં બે પડીકા, પાણી સાથે

આંટણુની દવા

લાનોલિન ૪ તોલા, પેટ્રોલિયમ જેલી
૨ તોલા, સેલિસિલિક એસિડ ૧૩ તોલા
બધાને મેળવી, એકછવ કરો.

આ મલમ આંટણુ પર લગાડવાથી, તે
મટે છે.

મંડા તાઝા રાખવા

મરઘીના છડાને લાંબા સમય સુધી તાઝા
રાખવા માટે તેને લિકવિડ પેરેશીનમાં બેળી
રાખવા જોઈએ એથી તે લાગા કાળ લગી
જુગડશે નહિ

અલખત, એ પ્રયોગ માટે જે મંડા પસંદ
કરાય તે જેમબને તેમ તાઝાજ લેવાયા જોઈએ.

એલ્યુમિનિયમની ચીઝો સાફ કરવી

ટંકણુનાર ૩૦ ગ્રેન, એકવા એમોનિયા
ચોડાંક ટીપાં, પાણી ૧ ગેલન
બધાને એકત્ર કરી, વાપરો.

ખાખરાના મુળનો અર્ક

ખાખરાના અસાધારણ ગુણે જાણકારોએ
છુપા નથી. આખમાં એના મુળના અર્કના
સવારે અને રાત્રે બે વખત ટીપાં પડવાથી
અથવા સળી વડે આંજવાથી આંખ, ખીજ,
પડળ, ટુકું, ઝારી, મોતીયો, જામરવા, લાક્ષણ,
સ્તંભિળાપાડું, તપોડોવાં, દુખતી આંખો, વેલ,
પાણી અરવું, વગેરે તમામ દર્દો ચોક્કસ મટે

છે. આંખનું તેજ વધી ચરમા ઉતરે છે. સારી
આંખમાં તાખવાથી આંખનું તેજ વધે છે

અને બીજો મહાન ગુણ એ છે કે નાગર-
વેવના ઢારા પાનમાં ચાર પાંચ ટીપાં દિવસમાં
બે વખત ૬ મ્થા પછી ખાવાથી ભુખ વધી,
મૂર્છા શક્તિ પ્રાપ્ત થઈ, વિષ વધે છે તથા
સુધરે છે, અને વિચ્છાદ્ય થનો અટકે છે.

૧૫-૨૦ દિવસ સેરવાથી નખુંસકપણું મટે છે
તેમજ સ્ત્રીઓને ક્રોધ પણુ માતના પ્રદરમાં
ફાટેા કરે છે.

અર્ક બનાવવાની વિધિ આ પ્રમાણે છે -

ખાખરાના મૂળ પથી ૬ ગેર જોદી
લાવી, તેના ૪ કે ૫ આંગળ લાંબા તથા ૧૫
થી ૨ આંગળ જડા કટકા કરો. પછી રીટું
હાંલું કે માટલું લઈ, ઘોઘને તેમાં મૂળીવાના
અડધા કટકા લઈ પછી તેના ઉપર માટીનો
અથવા એક બાજુએ કલમવાળો ખાલી
વાટકો જોડો મૂકી તેની ચોતરફ ખાલીના
કટકા એવી રીતે ગોઠવો કે જેથી વાટકો
દબા પડે નહિ. પછી તે માટલાના મોઢા
ઉપર માટીનું, કાસાનું કે પિત્તળનું સ્વચ્છ
ગોડું તાંસણું જીવું મૂકી તેને માટલાના કાંઠા
સાથે ઘડેના લોટથી વા કપડાંમિટથી બરાબર
સીડી લો પછી ઉપવા તાંસણામાં થંડું
પાણી ભરીને તે માટલુ જીવું ચઢાવી, નીચે
બે થડી ધીમે અગ્નિ અને પછી પાંચ થડી
સાવારણુ અગ્નિ કરવો. બચ્ચે વચ્ચે તાંસ-
ણનું પાણી વધુ ગરમ થાય ત્યારે વાડકીથી
કાઢી, હંડુ પાણી ભરતાં રહેવું. આથી ૩૦
થી ૪૦ નોલા અર્ક વાડકામાં ભેગો થશે.
માટલું હંડુ પડ્યા પછી એ અર્ક ગીઝ
સ્વચ્છ કોટરામાં જડા ચોદમ સ્વચ્છ કપ-
ડામાંથી ગળીને સાફ ચીટામાં ભરી રાખવો.
વાપરવા માટે મોટા રીંછામાંથી સીંધો નહિ
બાપરનાં ચોડા દિવસ જોગો નાની ગીઝમાં

“કુમર” અંક ૧૧૮ માં

ભરી રાખી, તેમાંથી વાપરવો મુગીયા ધોવા નહિ, તેમજ માટલીમાં સહેજે પાણી નાખવું નહિ. બકડાં જનતા લગો તાજા મુગીયા હોય ત્યારેજ કાઢવો અને અંદર મુગીયા સદજ દરે એ તે અવયુષ્ય નહિ પણ યુષ્ય સમજવો

ખાટા ઓઠકારનો દુલિજ

મુનાત્રુ પાણી ડિંવા લાઇય વેટર ૧ તોનો, સાદુ પાણી ૧૦૦ તોલા
બેઉને મેળવી, ૧૨ કનાક બગી રહેવા દો
માત્રાઃ મુરત વેગા ૨૨ તોલા ૧૫મા
૨૨ તોલા ઉપલી મેળવણી રેડી પો જની

ખીસનો દુલિજ

મોદા ૫૨ થતા ખીસ માટે આ લોચન વપરાય છે -

દંકણુખાર ૩૦ તોલા, પોટાસિયમ ક્લોરેટ ૧૨૦ તોલા અવકોહક ૩૦ તોલા, ગુલામજ ૧૦૬૦ તોલા ગિનસરીન ૬૦ તોલા

ગાળા દુખિનો દુલિજ

લીંમ ૪ તોલા, કરીયાતલી બુધી ૧૦ તોલા
બેઉને મેળવી, ૧૪-૧૪ ગ્રેનની પડીડોઓ બનાવો

દરેક રાત્રે આંક પડીકી પાણી સાથે

છત્રી-વારનિશ

તર્પેન્સાઇન તેલ ૨ રતન, કુરુમહાલિન ૨ રતન, અગસીનુ તેલ ૧૨ રતન

મુરદારિયને ખારીક વાગી, અગસીના તેલમાં નાખી, પકાવો. જ્યારે મેળવણી થઈ થઈ ત્યારે તેને નીચે ઉતારી, તર્પેન્સાઇન મેળવી, ખુબ દતાવો. વારનિશ તેવાર છે

જલ્મમેર ધોવાનો સાધુ

કોરગીક સોડાનો દ્રવ ૨૩° Beનો ૪૦ ભાગ, કોપરેલ તેલ ૨૫ ભાગ, ટ્રીપોલી પાવડર ૫ ભાગ, લેડ બ્લાઇટ ૨૨ ભાગ, ફીપ ઓઇ ટારટર ૨૨ ભાગ, ૧૬કેડી ૨૨ ભાગ

નિયમસર રુધુ બનાવી લો આ સાધુ જલ્મમેર વ ધોવા માટે ખાસ ઉપયોગી છે

જનસેન ગોળીઓ

મુનો ૫ તોલા, કાથીઉડ તોલા, પિપરમિંટ ૧ તોનો, એલમીદાખા ૧ તોનો, જાવનિ ૨ તોનો, કેશર ૧ માથા, કેરડાનું અત્તર ૧૨ માથા, ગુલામજ અત્તર ૧૨ માથા, ખાડ ૪ તોનો

મુનાને ખપ પૂરતા ગાવના દુધમાં પલાગો, છુદાડી લઇ, પડી તેને સુકારી, ખાડ અને કાથા સાથે ખરલ કરો પડી બાકીની ઓઠો મેળવી, ન્હાની ગોળીઓ બનાવી, છાવડામાં સુકવી લો

નોંધ કેશરને પ્રથમ છુદા પાણીમાં પાડી મેળવી

આ ગોળીઓ સુખવાસ તરીકે વપરાય છે

થર્મેસિસ સાફ કરવી

થર્મેસિસ સાફ કરવા માટે નીચની રીત વ્યાજમાવવી

ઇંડાના હોલટાં લઇ, તેને વાગી નાખી, થર્મેસિસ સરકાના થોડાક દીપા સાથે નાખી, ખુબ દલાવી, કાદી લઈ સાફ પાણી વડે થર્મેસિસ ધોઈ નાખવી એથી તે તદ્દન સાફ થઈ જશે.

રસીહટ પાવડર

આ જુદા નિષ્ક, જર્મન સિલ્વર વ ની વસ્તુઓ સાફ તથા તેને ચળકતી કરવા માટે ઉપયોગી છે:

પ્રિસિપિટેડ નોંક ૩૦ તોલા, ક્રિઝતમુર

૩૦ તોલા, બ્લૅકટ રોટન રોટન ૩૦ તોલા,
હાયડ્રોસલ્ફાઇટ ૨૨ તોલા
બધાને મેળવી, વાપરો

પાનના ડાઘ કાઢવા

પાનના ડાઘ કપડાં પરથી કાઢવા માટે
નીચેના પ્રયોગ આગ્રમવાપાત્ર છે -

ઠાંઠાવાળી જગ્યાને પાણી વડે ધોવા
પિતાજ લિંથુની ચીરી લઇ, ખુબ ઘસી જવો.
થોડીક મિનિટોમાં ડાઘ નીકળી જશે

મસા માટે મસમ

કૃષ્ણમય ૧૦ ઓસ, ઝીંક ઓક્સાઇડ
૩૩ ઓસ, ટેનિક એસિડ ૪ ગ્રામ, પાવડર
હેમેમેલિસ ૪ ગ્રામ, એસિડ કાર્બોલિક ક્રિસ્ટલ
૮ ગ્રામ, પીળું મીઠું ૩ ઓસ, સોફ્ટ પેરેફીન
૫૭ ઓસ

બધાને ખરલમાં નાખી, એકજગ્ર કરો
આ મસમ મસા (દરસ) પર લગાડવાથી ફાયદો
થાય છે.

માલિશ તેલ

માલકાકણી ૬ તોન, દુધીનો ૬ તોલા
લસણ ૧ પોલી, તલતુ તેલ ૩ રતલ.

પહેલી ત્રણે ચીજોને તેલમાં નાખી, બાળી
લો. પછી તેન ગાળીને યાંચીઓમાં ભરી લો

શરીરના કોઇ પણ બદારના ભાગ પર
દૈં થતું હોય તો ત્યાં આ તેલ માલિશ
કરવાથી દૈં મટી જશે

મોતી સાફ કરવા

સાચા મોતી વકત જતા મેલાચક્ર લાયક
છે. તેને ઘોલા કિંવા સાફ કરવા માટે આ
પદ્ધતિએ ઉપયોગી છે -

(૧) ચરીઠાના પાણીમાં મોતીને પલાળી
રાખવા

(૨) હાયડ્રોજન પરઓક્સાઇડમાં મોતીને
થોડીક વાર ગાળી સાફ કરવા , , ,

લોહી બંધ કરવું

શરીરના કોઇ ભાગ પર કાપ મુકવાથી
નોહી જતું હોય તો મોન્યુગન ઓફ પરક્લો-
નાઇડ ઓફ આયર્ન લગાડના, લોહી બંધ
થઇ જશે

શાહીના ડાઘ કાઢવા

ફર્ગ યા લાકડા વ પર શાહીના ડાઘ
પડ્યા હોય તો સદજ સગકમાં જે ચાર દીપાં
રેકનીકાઇડ રિપરિટ મેળવી, તે વડે ઘસીને
ધોઇ નાખવાથી નીકળી જાય છે

સળેખમનો છલાજ

ધરગત મીઠું ૩ ચાદ-ચમચી, કાકિયું
પાણી ૧ ગ્લાસ

પાણીમાં મીઠું પીગળાવી, એ મેળવણી
વડે કાળા કરો અને સાથેજ એ પાણી વડે
નાક પણ ધુઓ એથી સળેખમમાં ફાયદો થશે.

સ્થાઈ પોલિશ

આમડી પન્ના દરોમાં, ગડ મુમડાને
પકવના વ માટે આ પોલિશ ધણી કારગર
નીડે છે

ચોખાને નિશારતો ૪ મ્હોટી ચમચી,
ઉકળતું પાણી ૧ પાઇન્ટ, ઠંડું પાણી સદજ.

પહેલા ઠંડા પાણીમાં ચોખાને નિશારતો
મેળવી, પછી તેમાં ઉકળતું પાણી રેડી પકવો.
જ્યારે તે ઘાડી લાહી જેમ બને ત્યારે ઉનારી
લઇ, ઠંડી પડવા આવે ત્યારે એક કપમાં પર
અર્ધો ઇંચ જેટલો ઘર પાથરી, ઉપરથી બીનું
કપડું સુકી, દૈંવાના ભાગ પર મુકો

રચાયેલા નેશના કારખાનાએ સાત વર્ષની મુદતમાં એટલી જગર તરફથી કરી કે તેમાં દોઢ લાકડે નવકરી નવકરી કરતા થયા એ દરેકને નેશ પોતાના નિયમ પ્રમાણે ખીજા કારખાનાઓથી ચઢીઆનો પગાર આપતો કપડાં આપનાવવામાં તેનું કારખાનું અમેરીકામાં આજે સર્વથી મેલું છે

તેના કારખાનામાં મેક અને નવકર નવે એ પ્રેમ લાવના ઉપ ન થઈ તેણે નેશને લાખો પોડ નફા કરી આપ્યો

તેના દરીફા નેશને કેવી રીતે મોઢી મજદુરી પોતાની હતી તે સમજી સમજતા ન હતો ૧૯૨૮ માં જ્યારે નેશ મરણ પામ્યો ત્યારે તેમને એમ લાગ્યું હતું કે હવે તેનું કારખાનું બાગી પડશે પરંતુ તેમની એ આશા ફળી નહીં કારણ કે નેશ પોતાના કારખાનામાં શુભ લાવનાનો જે પાપો નાખ્યો હતો તે તેના દરીફાની વધવા શક્તિથી બાહર હતો બાગી પડવાના બદલે અજે પછી તેનું કારખાનું તેના રચાયેલ કાયમ કરેલા નિયમ અને સિદ્ધાંત મુજબ ચાલી રહ્યું છે અને આજે પછી તે તેના માર્ગદર્શને સગીન નફા આપી રહ્યું છે

(૨) મોરીસ થોમસન

૧૮૬૩ ના સાતમાં એક ચિયરેલાવ જુએ મરતો અને રત્નગતો છોકરો રડાઈનાડના લીધ બદરે નવકરી માટે નરદર બેઠકતે હતો એક વર્ષ પહેલાં તે કેન્કમાં ની ઘર છોડી નાસી ગયો હતો તેને પોતાની આ નાની જિંદગી દરમિયાન કદી પેટ બરીને ખાવું નસીમ થયું નહતું કાં તેણે જિંદગી બર પહેરો નહતો તત્ત ઉપર ઈંગ્લેન્ડ અને કમીસ એજ તેનો પોશાક હતો

થેર તેના માન્ય પેને કામચેર રમ્ય અને જકડી કહેતા તેના સારા બનિષ્ઠની કાષ રવને પળ આશા રાખતું નહતું

અ છોકરાનું નામ મેરીસ થોમસન

પહેલી નવકરી

નવકરી માટે રખડતા રખડના તેને એક રીમરમાં નવકરી મળી પરંતુ રીમર સોંગ પુર જવા માટે ઉપડી અને મોરિસની આખોય ઉધડી થઈ રીમરનો કેપ્ટન બહુ ક્ષતિમ હતો અને કુતરાં પણ અડકે નહિ એવા ખોરાક તેને નસીમ થતો

રીમર સોંગાપુર પહોંચતા તેણે ખીજા અગાર ખનડીએ સથે રીમર ડેડી નાસી જવા દેશું અને બદર આવતા તેઓ સોંગા પુરના જગતોમાં બાગી થયા અને જગતી ફળો ખાઈ કેટલાક દિવસ વિતાવી જ્યારે તેમની રીમર બદર છોડી ચાલી ગઈ ત્યારે પાઝા બદરે આવી નવકરી શે થયા માઠી ખીજા નવકરી

હોમકાજ જતી એક નાવકડી રીમરમાં મોરિસને નેકરો મળી પરંતુ બદર છોડ્યા પછી ત્રીજેજ દીવસે આ રીમરને ચીનાઇ ચીચીએ છુટી અને જુદાની મુખી બાપડો મોરિસ અન્ન અને પાણી વિના સમુદ્ર ઉપર તરતા એક લાકડાં વગળી રહ્યો અને ત્રીજે દિવસે મેક ક્ષિનિશ બ્લાણે તેને ઉપડ્યો

આ વદાણ મેકસીકો જતું હતું પરંતુ વદાણ હિર કમનસોમ મોરીસના પગ પડતાજ વદાણ જાહેર દુશ્મન આવી પડ્યું તેના સદ ફાગી થયા અને નાનાએ કાને લઈ તે થયું ફળમાં જેવું થઈ ગયું

સારા નસીમે વડ પુ જુરુ નહિ, પણ ફાટવા સદને લઈ દરવામાં ડાવ ખંતુ અને બાપડુ એ વદાણ હેમને નુનના કિનારે જઈ અટક્યું

ત્રીજી નવકરી

હોનાલુલુના મેરિમે એક સદ બનાવ નારના ત્યાં નવકરી મેગીસ ઓ થેડી મુદતમાં તે પેતાના કામમાં એકનો હોશય ર થઈ ગયો કે ને એક દહાડાનો એક પોડ પણ કમાનો થઈ ગયો

તે પોને કમાતો અને પોતાના માળાપ ઉપર પણ પદ્મ શક્તિ નાણા મોકલતો રહેતો. પરંતુ થોડી મુદત પછી તે એ કામથી કંટાળ્યો, અને જીજી નવકરી માટે તત્પર કરવા લાગ્યો ચોથી નવકરી

તે પાછો સ્ટીમરની નવકરીમાં જોડાયો અને સેકન્ડ મેઇટના ઓફીસી પહોંચ્યો આ અરસામાં તે એક યુગસુરત સુંદરી સાથે પ્રેમમાં પડ્યો અને તેણી સાથે લગ્ન કરી અમેરીકા ગયો.

દરવાજા ઝિંદગી તેને ઘણી ગમતી હતી, પરંતુ તેની પત્નિ એ નવકરીને ધિક્કારતી હતી, આખરે તેણે દરવાજા નવકરી છોડી દીધી અને ખેતીના કામમાં મજદૂર તરીકે જોડાયો. એમ મજદૂર કરતા જ્યારે તેણે ૬૦ પૈસા એકઠાં કર્યા ત્યારે તેણે એક ખેતર ખરીદ્યું. આઠાની મીલ

ખેતીનું કામ તેણે સફળતાપૂર્વક કર્યું અને છ વર્ષ સુધી એ કામ કર્યા પછી તેણે ચૂકી દહાર પૌડમા ફાર્મ વેચી નાખ્યું અને આઠાની મીલ ખરીદી.

આ ધધામાં તેને બારે સફળતા મળી અને થોડીકજ મુદતમાં તે વાર્ષિક તોર દહાર પૌડ નફા કમાવા લાગ્યો.

આજે તેની આઠાની મિલો અમેરીકામાં સર્વથી પ્રેમી છે. તેમાં રેલ્વેના ૬૫ દહાર બરતા આટો અને છે.

એ પછી તેણે અત્યેક વેપારમાં હાથ ધાલ્યો છે જાપાન ખાતે તેની એક આઠાની મિલ ચાલે છે. ફેનેકામાં લાકડાં બહેરવાની તેની મિલો છે. સોણે એક ગિરકીટ બનાવવાનું કારખાનું પણ ચાલુ કરેલું છે.

આજે તે ચૌદ કુંપનીઓનો ચેરમેન છે, અને એ તેજ માણસ છે કે જેનું શરીર ઉપર એક વાર કોટ પણ ન હોય, જેને પેટ પુરતું અન્ન પણ નસીય-થતું!

જલદી મંગાવો થોડીકજ પ્રતો છે

પ્રમાણભૂત પુસ્તકો

રસોધાર તંત્ર

માનવ જીવનના દરેક દરેક રોગના નિદાન અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતું આ સરળ ગુજરાતી ભાષામાં લખાયેલું પુસ્તક ૧૮ આવૃત્તિથી જેવા નસીયવંત થયું છે. એજ એની લોકપ્રિયતાની સનદ છે એમાં ૩૦૦ દર્દો યોગ્યજવાની રીત, ૨૦૦૦ સામાન્ય ધરમથ્યુ ઔષધો ઉપરાંત ૧૫૦૦ શાસ્ત્રીય આયુર્વેદ દવાઓ બતાવવાની પુરેપુરી વિગતો આપી છે ધર-વૈદ બતાવી સકે એવું આ ઉગ્ર પુસ્તક, ૩૭૦ પાના, પાકા કપડાની બાંધણી છતાં— કીમત રૂ. ત્રણ

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપલા પુસ્તક જેવુંજ ઉપયોગી આ પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમાં છે અને તેમાં એવોપેથી કિવા અંગ્રેજી ડોક્ટરી-પદ્ધતિથી ભુગ ભુગ દર્દો યોગ્યજવા તથા તેના ઇલાજ કરવાની રીતો, બ્રિટિશ ફાર્માકોપિયાની સેંકડો દવાઓ બતાવવાની માહિતી, થોડીક આયુર્વેદિક બનાવટોની વિગત ઉપરાંત બાયોકેમિક પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રકૃતિ શાસ્ત્ર, બ્રન્ડે-કશન થિયરી, શસ્ત્ર કિવા વ.યુ. આવશ્યક વિવેચન આપવામાં આવ્યું છે, છેવટે સેંકડો પ્રકારની અંગ્રેજી પેટન્ટ દવાઓ બતાવવાની માહિતી પણ છે. આમ ૪૭૫ પાનાનું દળદાર સચિત્ર પુસ્તક છતાં કીમત રૂ. ૨-૪-૦ નફાકારક હુન્નરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુનરોના સંગ્રહો ૫૦૦ પાના: સુંદર છપાઇ છતાં—

કીમત દરેક ભાગની રૂ. બે (દરેકનું ટપાલ ખર્ચ લુહું)

લખો: કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, સુરત.

૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો

સુરખી લગાઈ શરૂ થતાજ એક તરફ તે ૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો આવતી બધી થઈ ગઈ છે અને બીજી તરફ દિનમાં એમાંનો જે માત્ર મર્યાદા છે, તેના ભાવ દોઢા બમણા થઈ ગયા છે !

આ સુન્દરી તક છે ૩૫ શૃંગારને લગતી - વિવિધ બનાવટો, જરી કે કોલક કીમ, કીમ જેથી, રનો, ટોઈનેટ પાવડર, લોશન અને મિલ્ક, દુધ વોશ, દત્તમંજન, દુધ પેસ્ટ, પોમેડ, સિલિવન્ડાઈન, રૂઝ (પ્રવાહી, પાવડર ને મલમલ ત્રણે સ્વરૂપો), લાઇમ જ્યુસ િનસરીન, નિપરિટક, તરલ અલ્ટા, વાગ શાન્તાર કીમ, પ્રવાહી, બ્લુઓ, સાબુઓ વ, વાગ-કીમ, વાગ-તેન, વાગ-ગેશન, વાગ-રોગ્યુ વાળને શુશ્કાકાર બનાવનાર દવા, ટોઈનેટ સાબુઓ, નાય સોફ્ટ, નેચ પોનિશ, કપડ વ વ બનાવવાનો ઉદ્યોગ શરૂ કરે અને દુક સમયમાં તમે મદિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવતા થઈ જશો.

કાર્મેટિક્સ

કિંવા

શાશુગાર-સામગ્રિયો

એકતુજ તે પુસ્તક છે, જે તમને ઉપલી બધી બનાવટોના ખર્ચા પ્રયોગો જાણના ઉપરાંત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પણ આપશે.

બીજી અવૃત્તિ ૨૬૬ પ્રયોગો ૧૦૦ પાના નાજા કાગળ કીમત રૂપિયો એક

(દિનમાં સાફું ૮ ખ બે આના)

[પરદેશ બે સિનિગ]

હમણાજ તમારા શહેરના છુકસેનરને ત્યાંથી ખરીદી લો. વા પરબાગે ઓર્ડર આપો.

ક્રમર ઓફિસ, સોલાગરવાડા, સુરત.

સાબુના ભાવ વધી ગયા છે !

સુરખી લગાઈ શરૂ થતાજ દિનમાં એક-દમ મહોવવારી થઈ ગઈ છે સાબુના ભાવ-આવ ૨૦ થી ૩૦ ટકા ઉઠાળો આ-પો છે પરદેશી માલની દરીયાઈ સામે ટપા, પોતાના સ્વદેશી ઉદ્યોગને પગભર કરવાની આ કીમતી તક છે લગાઈ લંબાઈ રહી છે એ દરમિયાન, દેશને સાબુના વિપવમાં સ્વાશ્ચી બનાવી, વધેથી મહોવવારી પણ ઓછી કરો અને પોતા માટે એક ઉમ્મદા ઉદ્યોગ પણ રચ પો.

નિષ્ણાતોનીય નિષ્ણાત સમાન

સાબુની બનાવટ

એમાં દરેક દરેક પ્રકારના સાબુ બનાવવાને લગતી વિવિધ પદ્ધતિયોની નિગતવાર માહિતી આપના ઉપરાંત તેમાં વપરાતા તેલ, ક્ષાર રંગ, મુગધી વ ન ની પુરી વિગતો પણ દર્શાવી છે અને સાચી ઉવરે-

સાબુ બનાવવા ના મેકુટો સાચા તુરખા

આપ્યા છે, એટલુંજ નહિં બધકે એ ઉદ્યોગમાં વપરાતા યંત્રોની સચિત્ર સમજણ પણ આપી છે.

સુજરાત કાર્મિયાવાડમાં પાછલા ૭ વર્ષમાં આ પુસ્તકની સદાથે ; સાબુના ૧૦૦ ક્રમતા વધુ કરખાના ખુત્યા છે અને તે બધા પ્રતિ દિન પ્રગતિ કરી રહ્યા છે.

તમે આજેજ નિશ્ચય કરો.

૨૦૦ પાનાનું પાકી બાધણું સચિત્ર પુસ્તક હોવા છતા કીમત માત્ર બે રૂપિયા (પાન અર્થ ૭ આના) પરદેશ માટે સિલિમ ચાર

ચાનુ આવૃત્તિની ઘોડીકજ પ્રતો બાકી છે તમારા શહેરના છુકસેનર પાસેથી ખરીદી લો અથવા લખો -

ક્રમર ઓફિસ, સોલાગરવાડા, સુરત.

ખોટી હરીફાઈ

નાદારી કાર્ટ !

એક વેળા ખોટી હરીફાઈના વિચિત્ર દેશમાં મુસાફરી કરતાં કરતાં એક નાના ગામમાં આગળ હું આવી થોભ્યો. તે ગામમાં માત્ર બેજ દુકાનો હતી.

બેજ દુકાનો પરચુરણ માલની હતી મીઠાબતીથી નેકદાઈ સુધીની બધી વસ્તુઓ ત્યાંજ મળતી.

મેં જોયું કે એક દુકાનમાં જ્યારે ખીઓ-ખીય આહકો ભરેલા હતા, ત્યારે બીજી દુકાન આહકોથી સાવ ખાલી હતી. મને કુતુહલ થયું હું આહકોથી ભરપૂર દુકાનમાં ધુસ્યો. મેં દુકાનદાર સાથે વાતચીત કરવા પ્રયાસ કર્યો.

પરંતુ દુકાનદારને ધ્રુસત ન હતી. તે પોતાના આહકોને સંભાળતો, હપ્તેરે દોડ્યામ કરી રહ્યો હતો. વારંવાર તે એક વિચિત્ર વાક્ય “હું” તેને દેખાડી આપીશ” ઉચ્ચારતો. તેના આહકો એ વાક્યના ભાવાર્થને સમજી જતા અને તેઓ પણ આનંદ પામતા.

આહકો ઓછા થયા ત્યાં સુધી હું બહિર ઉભો રહ્યો છવટે મેં દુકાનદાર સાથે વાત કરી. તેણે કહ્યું : “વાત એમ છે કે હું અને પેમે બીજો દુકાનદાર અત્રે વીસ વર્ષથી વેપાર કરી હીક હીક રળી ખાતા હતા. પણ પાછળથી પેલાએ માલની કોમલ ઓછી કરવા માંડી મેં પણ તેમજ કયું. તેણે દસ ટકા ભાવ ઘટાડ્યો અને મેં પંદર ટકા !

“પેલાએ હજી ભાવ ઘટાડવાનું જ ચાલુ રાખ્યું. તે મને ‘દેખાડી આપવા’ ચાહતો હતો, પણ મેં તેને ‘દેખાડી આપ્યું.’ આજે તો હું દરેક વસ્તુ તેની અસલ-મારા નફા વગરની કમિતે વેચું છું” મારી ઝિંદગીમાં જોટીયા ધમધોકાર વેચાર ન હતો ક્યો, તેથી વેપાર હું હવે કરું છું.”

અને તરતજ દુકાનદાર ફરી પાછો આહકો પાસે દોડી ગયો.

બે મહિના પછી હું ફરી તેજ ગામમાં ગયો. મેં પેલા બેજ દુકાનો ખાલી પડેલી જોઈ. ત્યાં આ પાટિયુ લગાડેલું હતું :

“આ દુકાનો ભાડે આપવાની છે.”

એકે દુકાનદાર આજે ત્યાં ન હતો. ખોટી હરીફાઈને કારણે બેજ અરબાદ થઈ ગયા.

એક વેળા, ભાવિ-પ્રદેશની સ્વપ્ન-સૂચના હું એક મોજા વિહંગિય આગળ આવી થોભ્યો. તેના પાટિયા પર લખ્યું હતું :—

નાદારીની રાષ્ટ્રીય અદાલત

હું અંદર ગયો. ત્યાંના નવકરને મેં પૂછ્યું : “આ અદાલત શું કરે છે ?”

તેણે જવાબ આપ્યો : “એ નાદારીના કારણોથી તપાસ કરે છે, કારણ કે નાદારી સમાજ માટે ગંભીર લયરૂપ છે નાદારી નાદારની અસાવતાને કારણે થઈ હતી કે કેમ તે એ શોધી કાઢે છે, અને જો તેમ હોય તો નાદારને શિક્ષણ લેવાની સજા કરે છે.”

એક મુકદ્દમા આવી રહ્યો હતો. એક વેપારી આરોપીના પીંજરામાં ઉભો હતો. ન્યાયાધિશે તેને પૂછ્યું :

“તમે વેચાણ કર્યાનો અભ્યાસ કર્યો હતો ?”

“નહિ” પેલા વેપારીએ જવાબ દીધો : “મેં અભ્યાસ ન હતો ક્યો, કારણ પૂસ્તકો અને ચોપાનિયા વાંચવાનો વખત મારી પાસે ન હતો.”

“તમે ‘શો વિન્ડો’ની સમીક્ષાનો અભ્યાસ કર્યો હતો ?” ન્યાયાધિશે ફરી પૂછ્યું :

“નહિ” પેલાએ કહ્યું : “પરંતુ હું અચારનમાર થોડો નવો માલ દેખાવ-મારીમાં મુકતો હતો ખરો.”

“તમે તમારા નવકરોને કેળવ્યા હતા ?” ફરી પ્રશ્ન-તીર છુટ્યું.

“નહિ, કારણ હું ધારતો હતો કે તેઓ પોતાનું કામ જાણતા હતા.”

“તમારા આહકોની ઈચ્છાઓના પણ તમે કદી અભ્યાસ કર્યો હતો કે નહિ ?”

“નહિ” મારી પાસેનો માલ હું તેમને બતાવતો હતો.. કાં તેઓ ખરીદે, કા ચાલતી પકડે.

ન્યાયાધિશનું ફર્માન છુટ્યું : “તમે મુકદ્દમાર છે. ત્રણ ગાસ સુધી વેપારી-શિક્ષણ લેવાની હું તમને સજા કરું છું.”

જ્યારે હું સ્વપ્નમાંથી જાગ્યો ત્યારે મેં વિચાર્યું : “કદાચ આપણે ત્યાં આવી અદાલત હોત તો—”

સ્ત્રી જીવન

વર્ષ ૧ છ
અંક ૮ મો

સંપાદક
મનુભાઈ જોષાણી

જેઠ
૧૯૮૬

[આ માસિક વડોદરા રાજ્ય પુસ્તકાલયો માટે ન ૭૫/૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડિયા સ્ટેટસ એજન્સીમાં ન ૪૫૭ તા ૨૦-૧૨-૩૬થી મંજૂર થયેલ છે. મુબઇ ઈલાકામાં શાળા-સાયબેરી માટે મે એ ઈ સા ના નં. ૧૭૪ તા ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ શાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે.]

આવતે અંકે

શ્રી ધૂમકેતુનું ગદ્યગીત અને વેપ શ્રી મનુમુનર, શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ કદમ, શ્રી રમણિકલાલ જ. દયાલ અને શ્રી. મનુભાઈ જોષાણીની વાર્તાઓ. શ્રી હંસાખેન મહેતાનું શ્રી જયશ્રીમેન રાયજીએ લખેલ જીવનચરિત્ર, નોખલ પ્રાપ્ત મેળવનાર મહિલાઓના જીવન અને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય. શ્રી રતિલાલ ત્રિવેદીનો પ્રસારવેપ વગર ઉપરાંત ડેશીમાના વેદામાં પાચેરીયા અને રસો કદમર તથા શાન્તાનહેન રેસા-ધનુ લખેલ શાકભાજી અને શ્રી ચિકિત્સકે લખે લોહીવા નો નાજીનો દરજો આવશે ઉપરાંત જાળનિલાય પલુ આપવામાં આવશે

આ અંકમાં

૧ નારી કલ્યાણ શ્રી ધુમકેતુ	૩૬૩
૨ પાનરે જેઠી ,, શુભવંતરાય આચાર્ય	૩૭૧
૩ પીળુ પાનું ,, મનુભાઈ જોષાણી	૩૭૪
૪ કુલવટનો થંભ ,, મધુસૂદન મોદી	૩૮૦
૫ શેકાણી .. ,, ગોકુળદાસ રાયચુરા	૩૮૬
૬ માનું હૃદય ,, ધીરજલાલ ધ. શાહ	૩૯૪
૭ મુરખાનું સ્વપ્ન ,, કેશવ હે શેઠ	૪૦૦
૮ શો ન્યાય ? ,, શાન્તીલાલ તોલાટ	૪૦૪
૯ રંભા .... ,, (ચાલુ વાર્તા) ...	૪૧૧
૧૦ વતનને ખાતર ,, જ્યોતિષજી	૪૧૬
૧૧ સાચું સોનું ,, માણેકલાલ જોશી ..	૪૨૫
૧૨ સ્ત્રી-જગત	૪૨૮

(આ અંકમાં રચણ સ કોચને કારણે તથા મોડી પકવાથી રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે પછી આપવામાં આવશે.)

બેર પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લવાજમ

દેશમાં	બ્રહ્મદેશમાં	પરદેશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આઠ રીનીંગ)

‘સ્ત્રીજીવન’ કાર્યાલય • ઝવેરીવાડ : અમદાવાદ

રમણ લવાજમ ભરવાનું રચણ : ગુજરાત અંચરલ કાર્યાલય માધી રતો. અમદાવાદ

લેણદારોને સંતોષો

એક અતિ અગત્યનો પ્રશ્ન હરદમેશ વેપારી આલમ સમક્ષ ઉભો રહે છે અને તે એ કે લેણદારો વધુ ધીરજ કેમ રાખે ?

પ્રશ્ન ખુબજ અગત્યનો છે, પણ જવાબ તદ્દન સહેલો.

જો તમે સત્કારથી સાંજ સુધી તમારા વેપાર પર સંભાળપુરેક કામ કરતા લેણદારને નહરે પડેા તો લેણદાર છ મહિના ખુશીયા વધુ થોભશે તેને તમારો વધુ વિશ્વાસ રહેશે

પણ જો તમે કામકાજની વખતે મોજ માજમાં મગચુલ અનેકા યા બેઠકારપણે વર્તતા નહરે પડશે તો લેણદારનો તમારા પરનો વિશ્વાસ નષ્ટ થઈ જશે તે બીજેજ દિવસે ઉધરાણી કરશે

જેવી રીતે આદિકોને સંતોષ આપવો તમારી ફર્જ છે, તેજ મુજબ લેણદારને પણ સંતોષવા એ તમારી ફર્જ છે.

વધુ આહિરાત

“વધુ અને વધુ આહિરાત કરતા રહો” એ વેપારી આલમનો સ્વીકારાવેલો સુત છે, પણ એાછા ખર્ચે જસકે નહિ. જેવા ખર્ચે વધુ આહિરાત કેમ કરવી એ ઘણાજ એાછા જોએ છે.

વધુ ખર્ચે કરી વધારે આહિરાત તો બધાજ કરી સકે, પણ એાછા ખર્ચે વધારે આહિરાત કરી સકે એવા દરાજોમાં એકજ હોય છે; કારણ આપણે આહિરાત કયાંથી મોટે ભાગે અપાવ્યું હોએ.

નહિ જેવા ખર્ચે વધારે આહિરાત કેમ કરી સકામ તેના યોગ્ય રૂપો અત્રે આપ્યા છે.—

૧—તમારા લખવાના ઘર પર ડાબી બાજુની મારજીયામાં ત્યા પડતી પાછળ આદિર ખજર હાપો.

૨—તમારા લખવાના ઘરની સરનામાની બાજુએ અર્ધી જગ્યામાં આદિરખખર હાપો.

૩—તમારા મોકલવાના પરખીડાની સરનામાની બાજુએ અર્ધી જગ્યામાં ત્યા પરખીડાની પાછળની બાજુએ આદિરખખર હાપો

૪—તમારા આંકડાઓ, રસીદો વ.ની પાછળની બાજુએ પણ આદિરખખરો હાપો.

૫—પોતા વિશે એક ખાસ મુત્ર નક્કો કરો અને પછી તેનો દરેક જગ્યાએ ઉપયોગ કરતા રહો, જેથી પ્રમાણે તે બરાબર ચાલ રહી જાય

અનોખી આહિરાત—પદ્ધતિ

પુસ્તકોના વેચાણ માટેની આહિરાતો તો બધાએ જોઈ દગે એમાં પોતાની નવી એવી હાત પાડતો આદિરાતે દમગ્યાજ દેખાવ દીધો છે.

ધૂરપના એક જાણીતા પ્રકાશકે પોતાની નવી નવલકથાના વેચાણ અર્થે એનો ઉપયોગ કર્યો હતો કામ બાળેજ કર્યો સક્યો દગે કે, એ આદિરાતનો મુજ રેતુ પુસ્તકના વેચાણનો હતો—અને ખરેખર, આદિરાતમાં એવો ઉદ્દેશ પણ હતો નહિજ.

આ રસી એ આદિરાત :

Millionaire, young, good-looking, wishes to meet with a view to marriage, a girl like the heroine of M... ..'s novel

મું ધારું? કેયું પરિણામ આપ્યું દશે એનું? એ તો ખખર નથી, કે લખપતિ પતિ મેળવવાની ઇચ્છુક કેટલી યુવતીઓએ એ કલ્પિત લખપતિ યુવાને પવો લખ્યા, પણ એ દલીલ છે કે આદિરાત પ્રગટ થતા પછી એ નવલકથા પર એટલો રોગો પડેલો કે માત્ર એવીસ કરોડમાંજ પુત્રી આવૃત્તિ વેચાઈ ગઈ!

માનો યા ન માનો જેવી આ દલીલ દમગ્યાજ ધૂરપમાં બની છે અને દરે પ્રકાશકે પોતે એને આદિરમાં મુકી છે.

એક વધુ સંગ્રહ

હૃદ-અંગ્રેજી કિતાબો માટે હવે આપને બીજા શ્રુતિચરને લખના ડી સુરત રહી નથી અમારી પાસેથીજ મળાવે

قرآن سرف (مکسي جهاني - عمده کعد)	Rs 3-0-0
بانک درا (اقبال)	Rs 3-8-0
ارمعان حجاز (اقبال)	Rs 3-8-0
Meanings of the Glorious Quran (Pickthall)	Rs 24-0-0
The Directory of Japan	Rs 2-0-0
Practical Metal Casting	Rs 1-8-0
Manufacture of Rubber Goods	Rs 1-8-0
Pharmaceutical Preparations	Rs 1-8-0
Indian Tobacco Preparations	Rs 1-8-0
Manufacture of Confectionery	Rs 1-8-0
Manufacture of Catcheu	Rs 1-8-0
Vegetable Oil Industry	Rs 1-8-0
Clerks Manual	Rs 1-0-0

બધાનુ ટપાલ ખર્ચ જુદુ

લખો કમર ઓફીસ, સેદાગરવાડ-સુરત.

ગુલઝારે સુખન

૫૧ સુદર દિલચસ્પ નજમો-ગજનોનો સમ્રદ કીમત બે આના (ટપાવ-ખર્ચ ને પેસા)

એવી વેળા પાચ નકલ ખરીદવાગઆને ટપાવ ખર્ચ સાથે માત્ર ૧૦ આનામ અપાને આજેજ મગાવી પોતાના મિત્રામ બહેનો

કમર ઓફીસ-સુરત

અને હવે પછી

આ રહ્યા તે શેડાક દુનિયાની વાદી જેના ખાસ લેખો હવે પછી “કમર”મા છપાશે

(૧) કલકોટા ટોળ નાયામ દુનર (૨) કલી સુનો ઉલોગ (૩) કિકેટના દડા બનાવર વિરો (૪) કોકમ ગ્રાડનુ વાવેતર

(૫) કોમિનમો ટેલ નહિર દુનર. (૬) જાપખાનુ ધંધા ડી માદિતી (૭) ગર્મ બનાવના વિરો (૮) ટેલકોટ-પાણીઓ પ્રકાર પ્રમાણ ટેલકોટ-પાણીઓના પ્રયોગો (૯) દફતરી-લાકીઓ પુખ્ત પ્રયોગો (૧૦) દસાઈ સરવને, થોડાક નુસ્ખા (૧૧) દોગડા બનાવના વિરો (૧૨) કિકેટના ટોળ દુનર ડી માદિતી (૧૩) નિરોન નામ-પાણિયા બનાવના સંબંધી (૧૪) પતરાના કપડા બનાવનાના ઉલોગ (૧૫) પાચક દવાઓ ગોળીઓ અને છુટી-ઓના નુરમાઓ (૧૬) પુગા બનાવટ અને ઉલોગ (૧૭) પુસ્તક બાધણી નકાવત દુનર (૧૮) પોટારા કાર્બોનિટ બનાવટ (૧૯) કાચર બોક બનાવટ (૨૦) મવમો, પ્રકાર પ્રકારના મવમો (૨૧) રાઈ વાવેતર (૨૨) લાખ ઉલોગ (૨૩) વનરપતિ બાગ (૨૪) સુતખારનો તેજળ બનાવટ (૨૫) સોસ જત જાતના સોસ બનાવવા (૨૬) હાથીદાનની કારીગરી અને એ સિવા મીઠા ધણુ દુનરો

“કમર”નો ૧૧૮મો અંક

દરમા વર્નાઆ ૧૧મા અંકમા રામેલા પ્રમાણે ખીચેખીચીય ઔષધોનિક સાહિત્ય અપાશે જેમા ખાસ કરીને—

એન્યુમિનિયમ-ગ્રાન્ડ-ધાનુ બનાવવા વિરો

ખાચેકેમિક દવાઓ-આકાનો દફતો તાડપની-બનાવટ

તામ્રાનો ટોળ-નાદિર દુનર

નકલી બિન-દામાથી અને કેરી રાંતે અનેક

માજેરાકન ડિવા નકલી માખાનુ-નકાવત ધંધા બનાવટ વિરો

અદ્દામરીન ઝુ-આનુ અકના લેખનો બાકીનો દફતો

ગાજર-વાવેતર

અને ખીલુ ધણુ ધણુ

દિલરોઝ [રજસ્ટર્ડ]

દરેક પ્રકારના અને દરેક પ્રદેશમાં થતા ગુમડાઓ, નાના મોટા અપ્રમે, અરબ, દરગઝ, ગંજખાનું, નાસુર, ભચંદર, કે હમાળ, રસોલી, હરસ, મરાઠા, પેંગ વગેરે પર એક અકસીરનું કામ આપે છે. વહાડકાપ વિના રોગોને મટાડી, શરીર પર તેનું ચિન્હ સજ્જા રહેવા દેતી નથી, દરેક ઘરમાં એક બાટલી હુરર રાખીજ નોંધએ ધાર્મિકી નીકળતું લેલી તરત બંધ કરવામાં અંગેડ છે

કીમત: નાની બાટલીનો એક રૂપિયા મોટી બાટલીના બે રૂપિયા (પેકીંગ પોસ્ટેજ શુલ્ક).

મુંબઈ ઇલાકાના સોલ એજન્ટ—

કાગદી અખંદુલ કુદુસ અખંદુલ રહેમાન

૧ કાલુપુર ટાપર પાસે-અમદાવાદ

[મુંબઈમાં મરિજદ બંદર રોડ, ઇન્ડી રીયલ એન્ટની પાસે કાગદી રજિસ્ટર્ડ રહેમાનભાઈની દુકાને મળશે]

ટેલીગ્રામ.—Islam Bros. ટેલીફોન નં. ૪૨૬

આઝાદ

હાઝિયરી

અવદેશી મુડી અને વ્યવ-

સ્થાપી ચાલતી થી ગુજરાત હાઝિયરી મીલમાં બનેલ ગંજખાનું, મોગ્ત, સ્વેટર, કોટ, પુલ જોવર, મફલર, બચ્ચાની જર્સી, વિગેરે વાપરો મુનર તથા હિનનો માત્ર એક ત્યા સાદી ડીઝાઇનમાં બને છે, અને પગદેશી માલની હરિકાઈ કરી સકે છે.

ભાવ ધણાજ શીકાયત. માલ ખરીદતી વખતે આઝાદ હાઝિયરી નામ જોતો. અમારા કારખાનામાં છત્રીઓ પણ બને છે]

બહારગામના એડરો પર ફરતું ધ્યાન આપી રસીદ બેન્ક મારફતે કેવી પી થી રવાના કરવામાં આવે છે

સોલ એજન્ટ—ઇસ્લામ બ્રદર્સ
હેડ ઓફીસ—૨, કાલુપુર, અમદાવાદ
બ્રાન્ચ—૨, જુહાપુર મરિજદ સામે અમદાવાદ

“મુનાદી”નું બોલતું આડવાડિક—મુસ્લિમોનું આદર્શ અખબાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ ક્વખને

ખરી રીતે દારે છે;

એ કામથી

બોલી રીતે દારાણ નથી,

એ આપને—

બનાવોથી બાબખર કરે છે;

અને આગેવાન

બનાવગીરોથી બબરહાર બનાવે છે.

એની અનેક કવમી લડતો પરિણામકારક નીવડી છે.

છ વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુખાલ્ફિ હુશ્યાર હેઠા પાડ્યા છે.

એના મનહર તબવીગી કોટા, ગહેનો મારે એનો ધનગુ સંદે, જાળકો મારે એનું ખાસ પાનું, દીની તબલીમ મારે એનો ફતાવા પેજ, એની તળીઆઝાટક દિલચરપ ટીકાઓ,

એના નિગ હરેલ અચખેજો એ, એની કેટલીક ખુશ્ખીયનો છે

નસુનો મક્ત મંગાવો.
આહુક બનો

લેવડાજમ
૨૨દેશ—ચાર રૂપીઆ
બર્મા—પાંચ રૂપીઆ
પરદેશ—છ રૂપીઆ

ટકાણું
લાગા તાલાબ રોડ,
સુરત.

“કમર”-પ્રકાશનો

૧

૨

૩

વેચાણ કળા

કિંવા

સેલ્સમેનશિપ

[વેપાર સુચનો સહિત]

■ પ્રાદેશીય સદા આકર્ષી, નિઃ-
નાસા ઉત્કૃષ્ટી, માન ખરીદવાની
છેલ્લા ઉત્પન્ન કરારની અને
એ છત્તાને અમનમા મુકા-
વળી, એ માટેની અમનમા
વેપારી અને પ્રાદેશી દષ્ટિએ
માલતી ગુપ્તના, સોદો કર-
વાની કળા, વેપારીની ગાન-
સિક્ક સક્રિયો, વાંધાઓના
વ્યવસ્થા કરવાઓ, વેચાણ
વિભાગની રચના વ વ માન
વેચરાની કળાના બધા વિષ-
યોનું સુદૃઢ પૃથકકરણ કરતી
ચુસ્તગતી બાપામા પુરોહિત
પુરિતકા

■ વેપારીઓને નિત નિત ઉપ-
યોગી એવા ૧૭ કીમતી
વેપાર-સુચના પત્ર એમાં છે.

કીમત દશ આના

(૬ ખ સહિત)

(૧૦ થી ખર્ચ જુદો)

[વિદેશ : એક સિમિંઝ]

કેશ શૃંગાર

“કમર”નો આખો સદ

■ વાળ રંગવા કિંવા સોદ
વા જુગ થઇ અપલા વાગને
કરી ગાર અસવ રંગના-કાગ
કે સુન્દરી-કરવા માટેના
ખિખાખ વા કનકના ચિદેલી,
ગુનાની અને આયુર્વેદિક પદ-
ભના તેમ, પાણી વા જુકીના
રખના અને આતરિક ઉપાવના
ઉર પ્રમાણુભુત-અનેક અપ્રકટ
અને કીમતી પ્રયોગો સહિત-
ગુરખાઓનો અખેડ સંગ્રહ
તોળમાપની માહિતી, બનાવટ,
વેપાર અને ઉપોગની સ્વય-
નામ્યા સહિત.

■ ગલ્તવામાં રહી સફ એવું
નાનકડું કદ : એન્ટિક કાચા :
૪૮ ખાના

કીમત : ચાર આના

(૨ ખ સારે પાચ આના)

વિદેશ : ૫ પેની

[૫૧ કુચિત્ર કુદત મળાવો]

■ છુટક છુટક ખજો ખરીદવા
કરતાં, આખો સદજ ખરીદી
લેવો બિલનર છે કારણ કે
તે એક પૂરી અને સમિત
“આયોગિક એનસાઇક્લો-
પિડીઆ”ની ગરજ સારે છે.
■ અંક ૨, ૩, ૪, ૫, ૬,
૭, ૮, ૯, ૨૪, ૨૯, ૩૦,
૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪ અને
૩૬-૩૫ સોળ અંક કુળ.
■ અંક ૩૭ થી ૪૮, અંક
૪૯ થી ૬૦, અંક ૬૧ થી ૭૨,
અંક ૭૩ થી ૮૪, ૮૫ થી
૮૬ અને ૮૭ થી ૧૦૮ એમ
બાર બાર અંકની ૭ બાંધેલી
કાષ્ટો અને-

■ અંક ૧૦૯ થી ૧૩૨ સગીના
બાર અંકનું-એટલે ૧૯૪૦-
૧૯૪૧ના ૫૨૧ વર્ષનું-હિંદનું
લવાનમ મળી કીમત ૨૮-૦-૦
(૬ ખ થા ૧૬૦૦ ગુર જુદું)

૫૨૨૬ માટે-

કીમત રૂ. ૩૭-૦-૦

થા ૬-૨-૧૬-૮

(૬ ખ સહિત)

સિરનામુ : કમર આફ્રિકા, મોહાવરવાડા, ગુરત.

કર્ણ

શરીરના ખનિજ—ક્ષારો

આયોગિક પદ્ધતિમા માનવ-શરીરના ખનિજ-ક્ષારો પર નો ભાર અપાય છે. તે વાયકો બણે છે કહેવાય છે, માનવ-શરીરમાં ક્ષરોસ ૬૬ ટકા પાણી, ૧૫% ટકા કાર્બન, ૧૧% ટકા ગેસ અને ૬% ટકા ખનિજ-ક્ષારો છે.

અને એ ખનિજ-ક્ષારોનું નોખું પ્રમાણ જુદું પાડીએ તો દરેક માનવ-શરીરમા ૭ મ્તલ યુનો. જે આસ લોખ, ૨૬ આસ પોટાશિયમ, ૨ આસ મેગ્નેસિયા ૩ આસ સોડિયમ અને ૩ ગ્રેન સિલિકા છે.

નવેમ્બર ૧૯૪૦

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી જુઓ અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથ્થાબદ્ધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— ચુનાની ને પેદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીખરીઓ	
— ચાદણ જેવા કે:—કતરીદણ, જવાદિશ, ખમીરદણ, યાકુતી વિગેરે.	
— પાક (લવણ),	— દિઠી,
— ગોળી	— મુખખા,
— મુલુ,	— મનખત,
— અક,	— બરમ
— મુરખા	— અતાર,
— દત્તમંજલ	— સાણ,
— તેલ,	— ફરેદરી,
— કેસર,	— અગર,
— બરસા કપુર,	— હોશન,
— મલમ	— સિલાઈત,
— આખા ને પુરેલા ઝવેરના,	— અંબર,
— મોના ચાંદીના વરક,	— મોઝામ, વગેરે
— દરેક જાતના ઉકાળાના પરીક્ષા	— રંગદાર માટે દી

મજવાનું દેશણ:—દવાખાના મુઠને સિદ્ધત.

ગાની તાલાખ. મુરેત.

વર્ષ દશમું

માસ અગિયારમો

અંક ૧૧૯ મો

ક મ ર

નવેમ્બર ૧૯૪૦

—: સવાહર :—

હિન્દ. રૂપિયા ત્રણ

ખર્ચા : રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : શિલિંગ ૭

ચિત્રો

શરીરના ખનિજ—

દારો સુખમુખ

ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ

અલ્પમારીન વસ્તુ ૪૧૮

એલ્યુમિનિયમ-ગ્રા-ન ૪૨૦

ગામરત્ન વાવેતર ૪૨૬

તાડપત્રી ૪૧૧

તાખાનો ઢાળ ૪૧૩

પતરાની 'રેનેટ' ૪૧૭

પ્રયોગો

આખ-બિન્દુ ૪૩૩

એસ્કોલ્ટ-૨ ગ ૪૩૩

કલોરોફોર્મ એલિક્ટ્રીક ૪૩૩

કાર્બોનિક ખારટર ૪૩૩

કીટ-કેર

કેશીએમ્પીરીન

કોર્ન ખારટર

કોમિયમનો ઢાળ

ખારકનો અચાર

મુખકનો મગમ

ગોકોલેટ-ચર

જી કણીની સુખધી

લુવાખની ભુમી

ઈકચર કોણ

પાચન-સુડી

ફિનાઈલની ભુમી

બદ્ધકમીનો ઈલાજ

બાલકસમ આફ્રીકની

બાઈલર કમ્પોઝિશન

માધાના ખોડાનો ઈલાજ

માલિશ તેલ

માડડ-સાત્ર

રોલર કમ્પોઝિશન

વાળ-રોમ્બ પાવડર

પીચ (અણ)

૪૩૩ આયોડેમિક દવાઓ ૪૨૧

૪૩૩

૪૩૩

૪૩૩

૪૩૩

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૩૪

૪૨૮

વેપારી કળા

અવગોચનની ટેવ ૪૪૦

ગુમાવેલા માલકો ૪૪૧

વેપારી શબ્દ-ચિ-હો ૪૪૧

વેપારી-વાધાઓના ૪૪૭

જવાબો ૪૪૭

સંપૂર્ણ સંતોષ યા ૪૪૮

પૈસા પાછા ૪૪૮

પરચુરણ

અભિપ્રાય ૪૪૩

પૂઠપરછો ૪૪૪

['કમર'મા પ્રગટ થતી દરેક સાહિત્ય સામગ્રિના (સિવાય કે તે સામગ્રી, જે લેખકના નામ સહિત પ્રગટ થા હોય) માધીરાશ્ટ્ર હકો તત્તીને રવાણીન છે.]

નીચેનાં પુસ્તકો ઓછી કિંમતે દિવાળી સુધી મળે છે.

• (પિતૃકામંદરે ત્યાં સુધી આ નામ
મોક્ષમાર્ગે મળશે)

૪-૮ લોકપાળામ ૧ થી ૪	૨-૧૦
૨-૭ ગ્રામસંગી.	૧-૮
૩-૮ અજ્ઞાના	૨-૩
૨-૮ પરાશર્ય	૨-૩
૩-૮ રાજમાતા	૨-૧૩
૧-૪ રક્ષકનિર્મિતો	૧-૭
૩-૮ રેખા ચિત્રો	૧-૧૪
૩-૮ શ્રદ્ધાદ (સરલાજી)	૧-૧૩
૨-૮ મુખ્યમંદર ( )	૧-૧૪
૧-૪ મુખ્યમંદર ( )	૧-૭
૦-૮ નિર્મલ ( )	૦-૧
૧-૪ વેશનમા (મેધાજી)	૧-૭
૧-૪ આત્મિક બચોગી (બેંગીલા)	૧-૮
૪-૭ આત્મિક માર્ગજી ૧-૩ ( )	૨-૮
૨-૭ ખાદીમીની વાતો ( )	૧-૮
૩-૩ ન્યાયનો નાથ (પારેખાન)	૨-૪
૩-૮ રીક્ષકીવ દવેન્દ્ર	૨-૭
૩-૭ હાદી નસુરુ	૧-૮
૨-૮ મધનગતો મહેમાન	૩-૭
૨-૭ અજ્ઞાતો વાત	૧-૧૦
૩-૭ રક્ષિકાચો (મોગી)	૨-૮
૩-૮ જાતીય દાનવ છંદ	૩-૭
૦-૮ જ્ઞાન ગદ્ય (મદામારે ૧૯૧૫)	૦-૬
૦-૧૦ રામનરેખીજી	૦-૭
૧-૪ તાનુદાસ	૧-૭
૦-૮ નવગ્રંથી જાકો	૦-૬
૧-૪ પ્રવાસીના પદો	૦-૧૦
૧-૭ પત્રચિત્ર (મરત્તકી)	૦-૧૧
૧-૮ સદનરીતી ગોમતી	૧-૨
૩-૭ જાતીજ્ઞાન (૦ ૪ દાન)	૧-૮
૨-૭ કયાલપાટા ગુર્જીતોતાનુદાસ	૧-૮
૨-૮-૦ જનસંદ (દાની)	૧-૭
૨-૮-૦ રક્ષિત ( )	૧-૭
૧-૮-૦ ન્યાયના ( )	૦-૮

છવનલાલ એન્ડ સન્સ

૧૨૯, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ મુંબઈ-૨
પીરમસાદ મેડ, અમદાવાદ.

પાલસખા

[જાગદાનું માસિક]

નવો. દિવસલાલ મુ. માદ

પાલસખા એકવી વાતો ૧ ગ્રંથગોળ

૨જી નથી કન્ટ. ૫૧ જાગદાને ઉપોગી સર્વ
નિર્મિતો કિમ્બુડી દર્શિએ ૨જી કરે છે

એવો દરેક અંક પાલસખાદિ વતી નિર્મિત
લેખકોના નવામાં જાહેરો દાખ છે

૬૫૧ી રીજુ વર્ગ. આ ૧૨૩ના ચક્રોને
૨-૩ આમ અંકો અને એ પુખ્તોનો સાલ
મળે છે

તાકદિ માદક મુજ જાઓ

જાણિક જવાબ

દેશના ૨ ૩, ૫૨૬૫ ૩ ૪, (પા ૧)

સર્વોત્ક્રમ પાલસખા કુપરિલિયઃ અમદાવાદ.

આંખોની નમત

ખાતોવાતો ગોખિયા માલ, એવો કાચ
જાગે છે મોનિતો બનાવે નુરો વાપરો
નંદીમ જાગે કરે છે
કામત નોના ના રા બે (પા જુકો)
ગોદકમદ દાદા આદમદ વદાજુવાસી
૩ વદેવારખા માદકા, જનમનન
(મીઆવાડ)

માસિક અટકાવ

જય પડેવ માસિકપત્ર રત્નલીલા
પીરસ વખત વાતીદે વાત કરી વાલ કરે છે
દેવના બધા દેવો દુર કરે છે માસિક લાવ
નારી રોગેવ વનરપતિની આ જનાવટ વર્તવાગી
સીએ સદી નદિ. રોગીના ૩ દુઃસાજા
અમથના અવધા રોગો મરિ રોગેવ જનાવટ
ની ૩ થ વી પી થી ૩ દા વડુ
નિર્મીકૃષ્ટ દવા ખાઈ લેવાયો છંદની
સુરી મળે રહેતો નથી માસિક નિર્મિત વા-
માન રદિવ છે ની ૩ દુઃસા વી થી જા
દુગ્ધાનુપાત કામરેસી. જનમનન. ૨૦
મુગલ એવન્ટ ગી. એન. અધર્મ, કમ્પીટ

હિન્દુસ્તાન જેના વિશાળ દેશમાં જ્યાં વર્ષાનું પુષ્કળ થાય છે અને ચોમાસાની યજ્ઞ ચારથી પાંચ મહિના લગાય છે, ત્યાં તાડ પત્રીઓની ઉપયોગિતા કહ્યા વિનાય કદાચ સકાય છે. દેશભરમાંથી માલની લાવગમવ કરતી વેળા તેને વર્ષાથી બચાવવા માટે તાડપત્રો જેવું સરવું, સાદું અને સફળ સાધન બીજું છેજ કયું? મે-લુનથી લઇને ઓકટો બર-નવેમ્બર લગી દેશભરમાં જ્યાં જુઓ, ત્યાં માવને દાકવા અને સાવવા માટે પ્રકાર પ્રકારની તાડપત્રીઓનો ઉપયોગ યતો દેખાશે. હકીકતમાં તાડપત્રો વિના ચોમાસામાં માલની લાવગમવ કેવળ અસંભવિત લાગે છે.

બીજા બધા માલની પેઠે તાડપત્રીઓ પણ દબકા ભારી પ્રથમની, સરતી મોઢી બને છે જેની જેની ઝુરત, તેની તેની ખપત મહોવા અને સહજે બીનાશથી બચી જાય એના માલ માટે બેઠે બાકીએ પાણી-રક્ષિત બનાવેલી તાડપત્રીઓ વપરાય છે, જ્યારે સેવા અને સામાન્ય માલ માટે માન એક બાકીએ પાણી-રક્ષિત બનાવેલી તાડપત્રીઓ ચોથી સરતી તાડપત્રીઓ બેસાડ, જે છે જેની માત્ર એક જ તરફ અને તે પક્ષ એક જ વેગ એ -પાણી-રક્ષિત મિશ્રણ લગાડવામાં આવ્યું હોય, કારણ કે, સારી જાતની તાડપત્રીઓ પર એ મિશ્રણ એક કરતા વધુ વાર લગાડાય છે તાડપત્રીનું કાપડ

તાડપત્રીઓ ત્રી બનાવટ માટે બે પ્રકારનું કાપડ વપરાય છે

૧, સુતરાઉ કેનવાસ ૨, શેલુનું કેનવસ એ બેઠે જાતના કાપડ પર દબકા ભારી કોટિના, જીલ્લી જડી વણાવવામાં આવતા હોય, દબકો ભારી તાડપત્રીઓ માટે જોઈએ, તેનું કાપડ લેવામાં આવે છે, અને એ કે બેઠે જાતના કાપડનો ઉપયોગ પ્રચલિત છે, છતાં મહોટે ભાગે તો શેલુનું કાપડજ વપરાય છે

બનાવટની ક્રિયા

તાડપત્રીની બનાવટની ક્રિયા એ છે કે, જે તે કાપડ લઈ, તેની ઉપર જે તે પાણી-રક્ષિત મિશ્રણ લગાડી સુકવી લેવાય છે એ કામ હાથ વડે થાય છે અને યંત્ર વડે થ જેવો નહાના મહોટા પાયા પર ઉઘોગ, તેની કાર્ય-પદ્ધતિ

કાપડ પર પાણી-રક્ષિત મિશ્રણ લગાડવાની ક્રિયા છે તો સાવ સામાન્ય, પણ ઉગ્ર માવની બનાવટ માટે એમાં કેટલીક ખાસ સાવચેતી રાખવી પડે છે, કારણ કે એમાં ભૂન થતા તાડપત્રી ખરાબ થવાનો ડર રહે છે, સૌથી પ્રથમ તો કપડા પર મિશ્રણ એકસરખું અને બરાબર લગાડવામાં આવે એ જેવું જોઈએ એ માટે કાપડને પ્રથમથીજ ચોરી કેમોમાં ભેરવી લેવાય છે કે જેથી કપડું બરાબર બે ચાઇને કરચની વિના સરખું રહે ૧ પછી ગરમ પાણી-રક્ષિત મિશ્રણ મજબૂત જડા બ્રશ વડે એ કાપડ પર લગાડી ૨ તે સુકાઈ જતા તાડપત્રી

- (૧) મહોટા પાયા પર ધધેા કરતા ક્રેમીને બદલે યત્ર વપરાય છે, જેને બેઠે ઉંડે રાલસ હોય છે અને વચ્ચે ૨૦ ફુટ નેટલો લાખો ટબલ, એક છોડના રાલર પર સાદું કાપડ વીંટળાયેલ હોય છે, નેટબલ પથરાઈ, મિશ્રણ લગાડવા અને સુકાયા પછી બીજે છોડના રાલર પર શાજ વીંટળાય છે
- બેસાડ, આ યત્ર આપમેળેજ કામ કરે છે,
- (૨) મહોટા પાયા પર છોડોય દરનારાઓ આ ક્રિયા માટે એક ખાસ યત્ર વાપરે છે, જે દ્વારા કાપડ પર પર પાણી રક્ષિત મિશ્રણ આપ મેળે લગાડી સકાય છે અને તે સુકાઈ જતા, તાડપત્રી તૈયાર થાય છે

આ યત્ર વાપરવાથી કેટલાક ફાયદા પણ અવસ્ય થાય છે પ્રથમ તો, કામ જલદી અને સહેલું થાય છે, મિશ્રણ એકસરખું લાગે છે, જલદી સુકાય છે વગથરત

કહેવાની ઝુરત નજ હોય કે ને તાડપત્રીને બેઠે બાકીએ મિશ્રણ લગાડવાનું હોય તો તે લગાડવાને બદલે, તેના વાસણમાં કાપડ પહોળા લેવાય છે જેથી બેઠે તરફ મિશ્રણ લાગી જાય

તૈયાર થઇ ગયાય છે

૩

અમુક કદના કાપડ માટે કેટલું મિથ્રણુ
જોઈએ, એ કહેવું શક્ય નથી, જેવું કાપડ,
જેવી તેની ઝીણી ભાડી વણાટ, જેટલી
મિથ્રણુ શોષવાની તેની શક્તિ, તેટલું મિથ્રણુ
જોઈશે. એ વિષે એમ કશું કહી નજ સકાય;
અનુભવ અને પ્રયોગ એની ખરી જાણી આપશે

અવમત, તાકપત્રી તૈયાર થવા બાદ
તરતજ વાપરી સકાતી નથી. તેને થોડાક
સમય લગી સૂકવવામાં આવે છે. એ કામ
માટે જા તેને ખુદલી દવામાં યા પછી એવા
વરાળ ઓરડામાં-જ્યાં ૨૫° થી ૩૦° C
ગરમી હોય-રાખી, સૂકવાય છે. સૂકાયા પછી
તેમની પરિક્ષા કરી, પછી વેચવા માટે
બજારમાં મુકાય છે

મિથ્રણુ

હવે થોડાક પ્રયોગો જુઓ —

૧

ઉકાળેન દાર. અપ પ્રતો પ્રમાણમાં

એ, ગરમ ગરમ અને પાતળું પ્રાણી
હોય ત્યારેજ થક યા ચંચ વડે કાપડ પર
લગાડી, સૂકી લે. જો એ પુરતું ગરમ હશે તો
અધિક બરાબર લાગશે, કહુ થક જતા,
બરાબર કેલાશે નહિ, તેથી તે બરાબર ગરમ
હોય તેની સાવચેતી રાખવી

૨

એ વાર ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૪૦
ગેલન, વેલ્ટેન ૫૦ એ. ૯૪ ફૂમ

એકને બરાબર મિશ્ર કરી, વાપરો.

(૩) પરિક્ષા એ છે કે તારપત્રીને સૂચની
રચનામાં આખની સામે ધરી જતા, રચનાની
આરપાર જતી ન હોય અને તેનું વાટકું જેટલું
ખભાવી, તેમા ખાલી ભરી જતા, ખાલી બહાર
નીકળી જતુ ન હોય

ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૫૦ રતલ
કાર્બન બ્લેક ૧૦ રતલ, ટર્ફ રેડ ઓક્સિડ
૧૦ રતલ, પાણી ૫ રતલ, એમોનિયા ૧
રતલ, પેટ્રોલિયમ સોલવન્ટ ૨૪ રતલ

ખૂબ મેળવી, દલ.વી, મિથ્રણુ તૈયાર કરો.
આ મિથ્રણુ કપડા પર બંધે વાર લગાડવું.

૪

ન્યુટ્રલ ગ્રુન દાર ૩૦ રતલ, પેરેશિન વેક્સ
૧૦ રતલ, લીસો રંગ (Dried Green
Pigment) ૨૨ રતલ, સોલવન્ટ નેક્ષા ૩૫
રતલ

પેરેશિન વેક્સ અને દારને ગરમ કરીને
પીગળાવી નેક્ષા કમોગ અને સાધી છેવટે રંગ
મેળવો. આ મિથ્રણુ દાઢથી થક વડે લગાડવા
માટે ખાસ બંધનરતું છે

૫

ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૬ ગેલન,
ઝેરંડિયું તેવ ૨ ગેલન, તર્પેન્ડાઇન ૬
પાઉન્ટ, પેટન્ટ ફાયર ૬ ઓસ, અધકનો
ભુકો ૩ ઓસ

ચંચ વડે મેળવણીને ખૂબ મેળવી લેવી.

૬

અ-ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૩ ગેલન,
ઝેરંડિયું તેવ ૧ ગેલન, પેટન્ટ ફાયર ૨ રતલ,
અધકનો ભુકો ૪ ઓસ, અનિજ રંગ અપ
પ્રતો

અ-ઉકાળેલું અગસીનું તેવ ૪ ગેલન,
પેટન્ટ ફાયર ૨ રતલ, અધકનો ભુકો ૪
ઓસ અનિજ રંગ અપ પ્રતો.

એકે મિથ્રણુને જુદા જુદા બનાવી રાખો
અને પહેલાં મિથ્રણુ અ લગાડી, તે મુકાયા
બાદ મિથ્રણુ બ લગાડો

તાંબું દુન્યાની પ્રાચિન ધાતુઓમાંનું એક છે તેનો ઉપયોગ પણ બહોળો છે રાધવાના વાસણોથી માંડીને નાણુંક હથ્થારો લગીની સખ્યાબધ ચીજો તાંબામાંથી બને છે

તથુ તેજાબની અસર સામે ટકવું નથી, એટલું જ નહિ બગેકે વાનારરણુમાની હવાની અસર પણ તેને કનડે છે સામાન્ય રીતે, બઝારમાં મળતુ તાંબુ અશુદ્ધ હોય છે તેમાં અનેક પ્રકારની બીજી ધાતુઓ-લોખંડ, ચાદી, પિરમથ સુરમા-ધાતુ આર્સેનિક, સીસુ, કનક અને ગંધક વ વ-મળેલી હોય છે તેથી જ્યાં એરી અશુદ્ધિયો વિનાનું તાંબુ ખપતુ હોય ત્યાં ચોખ્ખું તાંબુ જ નેવું જોઇએ વગી તાંબુ મિશ્ર-ધાતુઓની બનાવટમાંય ખૂબ વપરાય છે પિત્તમ અને કાસાની બનાવટમાં તાંબુ મુખ્ય તત્વ રૂપ છે

તાંબાનો ઢાળ

તાંબાની આટલી અગત્યતા જોતા, એના ઢાળના મુદ્દાકન જોણા અંકાયજ ક્રમ ૬ ના, તે જોણા હેય નહિ તાંબાનો ઢાળ ઢાળ ચઢાવનાના હુનરનું એક ન્હાનું પણ અગત્યનું પ્રકરણ છે, જે નિ ૥ ઢાળ ચઢાવનાના હુનરની કાંઈ ચોપડી પોતાને સપૂર્ણ કહેવડાવી સકતી નથી-શાસ્ત્રીય દષ્ટિએ 'પણ અને ઉપયોગિતાની નજરે પણ'

તાંબાનો ઢાળ અનેક પદ્ધતિયોએ ચઢાવી સકાય છે આને આપણે જે પદ્ધતિની ચર્ચા કરીએ છીએ તે વિજ્ઞાનીક-રસાયણીક પદ્ધતિ (Electroplating) છે એ પદ્ધતિયે સીસુ અને તેની મિશ્ર-ધાતુઓ, કલક અને તેની મિશ્ર-ધાતુઓ લોખંડ, કલક-પતર, જસત આ. પોલાદ જેવી વિવિધ ધાતુઓ પર તાંબાનો ઢાળ ચઢાવી સકાય છે, એટલું જ નહિ બગેકે જે વળુઓ પર નિકન યા ચાદીનો ઢાળ ચઢાવનામાં

હોય તેની વસ્તુએ ઉપર પણ સહાયક ઢાળ તરીકે, પ્રથમ તાંબાનો ઢાળ ચઢાવનામાં આવે છે એમ, તાંબાના ઢાળની બોલવાના જગઝાદિર છે.

ઝરૂરી સાધનો

ઢાળ ચઢાવવા માટે સૌથી ખુલા યોગ્ય સાધનો જોઇએ ન્હાના પાપા પર કામ કરનાર માટે ધીમતા સાધનો પુરતા છે -

૧. ઢાળ-મિશ્રણનું વાસણ (એનેમલ કિંવા તામચીની યા પથરનું)
૨. વિજ્ઞાનીક એટરીઓ
૩. તાંબાની પેઇટ
૪. તાર-અશ નંગ ૨
૫. સળિયા નંગ ૨ ૧૦ ઈંચ લાંબા અને અર્ધે ઈંચ વ્યાસવાળા
૬. જોડાણ માટેના તાંબાના ૧૬ એસ કનકનું જ ના તાર

આટલા તો ફક્ત મુખ્ય સાધનો રસાયણો અને બીજી સુરરિયાતો તો જુદીજ

વસ્તુઓને સાફ કરવી

એ તો દેખીતું છે કે ઢાળ ચઢાવવા માટેની મૂળ વસ્તુઓ તદ્દન સ્વચ્છ હોવી જોઇએ તેની ઉપર સદગે ધૂળ કાંટ, તેન ચા ચરખીના ડાબ કે એવું બીજું કંઈ પણ હોય તો ઢાળ ચઢશે નહિ-પા, ચઢશે તો થોડીજ જગ્યાએ ચઢશે, એવા ડાબ યા મેલવાલી જગ્યાએ નહિજ ચડે એને ખાસ સુરરત છે કે જે તે ચીજોને પહેલા ખુબ કાળજીપૂર્વક સાફ કરી લેવાય કે જેથી પાછળથી નિરાશ થવાનો પ્રસંગ ન આવે

કુકમાં, વસ્તુ પર જે કંઈ ધૂળ, મેલ, કાંટ રંગ, તેન ચા ચરખી યા પાણી યા પરમેસાના ડાબ વ હોય તે બધા પૂરેપૂરા કાઢી નાખવા જોઇએ

વળી વસ્તુમાં કંઈ ખાડા બોળા હોય તો તે બરાબર કરી લેતા જોઈએ. લીમોટા પડ્યા હોય તો સખાગી સપાટ તથા લીસી બનાવવી જોઈએ. જો મુઠા વસ્તુ પર આગળનો ટોળ ચઢાવેલો બાકી રહ્યો હોય તો તે પૂરેપૂરો કાઢી નાખી, સખાગીને પોલિશ કરી લેવી જોઈએ.

મુઠા વસ્તુઓ પર જુદી જુદી ઝાતના ડાઘ, કાટ તથા બીજા ધાતુ-ક્ષારો મળવું હોય તો તેમને દૂર કરવા માટે લુદા જુદા મિશ્ર-ણોમાં તે વસ્તુઓને બોળવી પડે છે એવા યોગ્યક મુખ્ય મિશ્રણો આ રહ્યાં.

(૧) મધગર તેજામ ૧૨ ફ ઓસ, નમકનો તેજામ ૧ ફ ઓસ, પાણી ૨ ગેલન

લોખંડ અને પોલાદની વસ્તુઓ સાફ કરવા માટે આ મિશ્રણ ઉપયોગી છે. જે તે વસ્તુઓને તાર વડે બાધી મિશ્રણમાં-બેસક, આ અને એવા બીજા બધા મિશ્રણો પત્થરના વાસણમાં રાખવા અને પત્થરની જ શીશીમાં બરવા જોઈએ-થોડીક મિનિટ લગી બોળી રાખી, પછી પુછળ પાણી વડે ધોઈને તાર-બચ વડે સાફ કરવાથી સાફ થઈ જશે. જે વસ્તુ પૂરેપૂરી સાફ ન થાય, તે-

(૨) અમેરીકન પોટાસ ૧/૨ તલ્લ, ગરમ પાણી ૧ ગેલન

-નું મિશ્રણ બનાવી, તેમાં એ વસ્તુઓ બોળી લેવી.

કલ્પ અને સીસાની તથા તેમની મિશ્ર-ધાતુની વસ્તુઓને પ્રથમ તો પાણી અને રેતી વડે સાફ કરી લઈ, પછી પોટાશના ગરમ મિશ્રણમાં બોળવી જોઈએ અને ત્યાર પછી ફરી વાર વધુ પારીક અને ઝીણી રેતી વડે

(૩) ન્હાના ધાવા પર કામ કરનારાઓ તેડા આ બધું કામ હાથ કરીગરીએ જ રહે છે, પણ મોટા કારખાનાઓમાં તો એ માટે ખાસ થરો વપરાય છે.

તેમને ઘસી, સાફ કરવી જોઈએ એટલું થઈ જતાં, હજી તેને એક વાર પોટાશના મિશ્રણમાં નાખવાની તો બાકી મહેશજી તેને પોટાશના મિશ્રણમાં બોળી તરતજ ઢોળના મિશ્રણમાં મુકી ફરી

જસતની વસ્તુઓ પશુ એજ રીતે સાફ થાય છે, પણ તેને માટે વાપરવાની રેતી ખૂબજ પારીક હોવી જોઈએ.

(૩) જે વસ્તુઓ પર લાખ-રંગ કરેલો હોય તેમને પ્રથમ તો ગરમ કરેલા મેથીલેટ રિપરિનમાં અર્ધા કતાક લગી બોળી રાખી, પછી જલ્દા એમેનિયાના મિશ્રણમાં બોળવાથી, અને ત્યાર પછી સાદા પાણી વડે ધોઈને જુના તાર-બચ વડે સાફ કરવાથી લાખ-રંગ નીકળી જાય છે.

અવનત, જે એવી વસ્તુઓ પર માન સામાન્ય આખાશ થા રંગના રાધજ હોય તો ઉપરો પ્રયોગ આજમાવવાની ફરી ઝુઝરત નથી.

ધણી વેળા એમ પણ બને છે કે મુઠા વસ્તુઓ પર તેલ, ચરબી થા એવા બીજા પદાર્થોના ડાઘ પડેલા હોય છે એવી દલતમાં-

(૪) કાર્બીક એસા ૩ રનલ અને પાણી ૧ ગેલન લઈ, લોખંડ (Wrought Iron)ના વાસણમાં દ્રવ બનાવી, તેમાં એ ચીજો બોળી લેવી.

રિપરને કુશલમાં સમેટતા, એકજ વાન અને જલ્દા વસ્તુ એમ તે હોય, તેને ચોખ્ખી રીતે સ્વચ્છ કરવીજ જોઈએ. જે તેની ઉપર એક કરતા વધુ પ્રકારનો મેલ વ હોય તો તેને એક કરતા વધુ મિશ્રણોમાં બોળવી પડશે. એમ તેમ, તને પૂરેપૂરી સ્વચ્છ કરી, પછી પુછળ સ્વચ્છ પાણીથી ખૂબ ધોઈ, તાર-બચ વડે પૂરી-પાદ રહે કે! ધસતી વેળા લીસોટા પડવા ન જોઈએ-પછી પોલિશ થા વાવડ

વડે પૌલિશ કરી લેવી. આ પ્રાથમિક ક્રિયા એ જ નેટલી વધુ કાળજી રખાય તેટલો વધુ સરસ અને શોભીતો ઢાળ ચઢાવી સકશે. વળી વસ્તુને સાફ કર્યા પછી, તેને અત્યંત સંભાળપૂર્વક સાચવવી જોઈએ. તેની સાફ કરેલી સપાટી પર મેલ યા કાચ ન લાગે તેનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ, એટલુંજ નહિ બલકે અને હાથનો સ્પર્શ પણ ન લાગે તેમ અંધર સંભાળી રાખવી જોઈએ.

ઢાળ ચઢાવવાની પદ્ધતિ

વળી ઢાળ ચઢાવવાનો હુનર બગાવર શીખી લેવા માટે પહેલાં ચાર પાંચ વેળા ન્હાના પાંચા અને ન્હાની ઓછો પર આઝમાઈશ કરી, અનુભવ મેળવવો જોઈએ કારણ કે, ઢાળ ચઢાવવામાં સફળતા મેળવવા માટે એક કઠનાં વધારે મુદ્દાઓ પર ધ્યાન આપવાનું હોય છે અને એમાંના એકાદમાય ગહલત યાચ તો ઢાળ બરાબર ચઢતો નથી. એ વિષય એટલો તો વિશાળ છે કે એની સમજણ અહિં એ ચાર પાનામાં આપવી શક્ય નથી; એ માટે યા તો અકિનગત સિદ્ધાંતો મેળવવું

જોઈએ યા એ વિષયની મોટી કિતાબો વાંચવી જોઈએ. કુકમાં કહેતાં, ઢાળ બરાબર ચઢે એ માટે—

- ૧, ઢાળના મિશ્રણ,
- ૨, ધનધ્રુવ-એક્ટ અને
- ૩, વિજ્ઞાનિક બળ

એ ત્રણે પર ખાસ ધ્યાન આપવું જોઈએ. ઢાળ ઓછું વધારે ચઢાવવું હોય તે પ્રમાણે ઢાળનું મિશ્રણ ઓછું વધુ જલદ વાપરવું જોઈએ અને વળી તેજ પ્રમાણે વિજ્ઞાનિક બળમાં ફેરફાર કરવો જોઈએ. ધનધ્રુવ (Anode) તરીકે વપરાતી તાંબાની પ્લેટ, થોડી દંતી-એટલે કે, જે વસ્તુઓ પર ઢાળ ચઢાવવાનો હોય તેમના કદ કરતાં સદાજ વધારે મોટીપ-હોવી જોઈએ કાંઈ પણ દાઘતમાં તે પ્લેટ ને ઇચ્છી વધુ પાતળી તો હોવી જોઈએ નહિજ. વળી તે ચોખ્ખી તાંબાની હોવી જોઈએ. તાંબામાં ભેગ મેળવેલો હોય એવી પ્લેટ આ કામ માટે કદીયે વાપરવી ન જોઈએ.

[૪] વધુ વિગતો માટે નીચલી યોજાઓ ભેરી.

- ૧, ઇલેક્ટ્રોપ્લેટિંગ (કર્ન - જિ દા. વજીલ), ૨, Principles of Electroplating & Electroforming કર્ન: W. Blom; ૩, Electroplaters' Handbook કર્ન: S. R. Bonney, ૪, Electroplater કર્ન: Canning, ૫, The Modern Electroplater કર્ન: K. M. Cogshall, ૬, Electroplating કર્ન: S. Field, ૭, Modern Electroplating કર્ન: W. E. Hughes, ૮, Electroplating & Electroforming of Metals, કર્ન: A. Philip, ૯, Electroplating કર્ન: C. E. Urquhart, ૧૦, Electroplating કર્ન: A. Wall, ૧૧, Electroplating કર્ન: Reetz.

[૫] આ કદની માપણી માટે જે તે વસ્તુને માપી, તેના કેટલા ચોરસ ઇંચ યાજ છે, તે ગણી તે પ્રમાણે તાંબાની પ્લેટનેય માપી, તેના ચોરસ ઇંચ કદવા.

(૨) પૌલિશ કર્યા પછી કેટલીક વેળા વસ્તુઓ પર એક પ્રકારનો ચીકારો યા તેલનો ધર ચઢેલો જણાય છે. એમ હોય તો એ વસ્તુઓને ફરી વાર કેટલીક સોડાના દ્રવમાં ઢબાળી, પાણીથી ધોઈ લેવી

[૩] આ હુનરનું બ્યવહાર શિક્ષણ નીચલી સંસ્થાઓમાં આપાય છે:—૧, સાયન્સ કોલેજ, પટના, ૨, મહારાજ કાસિમજીભાઈ પોલિટેકનિક ઇન્સ્ટિટ્યુટ, ભલકા; ૩, સર્વેસ પોલિટેકનિક ઇન્સ્ટિટ્યુટ, લરકર. આલિયર; ૪, ગવર્નમેન્ટ ટ્રેડસ સ્કૂલ, દિલ્હી; ૫, ગવર્નમેન્ટ ટેકનિકલ સ્કૂલ, હાદોર; ૬, ગવર્નમેન્ટ મિલ્લ વર્કિંગ સ્કૂલ, શિયાલકોટ; ૭, ગવર્નમેન્ટ મિલ્લ વર્કિંગ સ્કૂલ, અલીગઢ.

અભ્યાસક્રમની મુદત દરેક દેશોએ બંને વર્ષની છે વધુ માહિતી માટે 'કમર'નો ૪૨મો અંક જુઓ.

એ તો સા કાઇ જાણે છે કે દોળ ચઢાવવાની રીત એ છે કે, એક વાસણમાં-મેશ, તેં ચીની ચાં કાચનું હોય-દોળનું મિથણુ બરાબ છે અને પછી ધનધરૂવ તરીકે તાગાની પ્નેઇટ અને ઝણધરૂવ (Cordite) તરીકે જે ચીઝો પર દોળ ચઢાવેલો હોય તે ચીઝો આગળ લખ્યા પ્રમાણે બરાબર સાફ કરીને- એ વાસણમાં બેઠીને જુદા જુદા તારથી બાંધીને થોડે થોડે દુર મુકવામાં આવે છે અને એ બેઠીના તારને વિજળીક બેટરી સાથે જોડતાં, વિજળીક બગ વડે દોળ ચડે છે દોળ બરાબર ચડે છે ત્યાં નહિ તે માટે પ-૭ મિનિટ મુળ ચીઝને કાઢીને તપાસી જોઇએ જે દોળ બરાબર ચડતો ન હોય તો તેનું કારણ જાણીને તે માટે ધનુ કરવું જોઇએ અને જે દોળ બરાબર ચડતો હોય તો તે બગાડ પેડે ચઢવા દેવો જોઇએ એવી સમજણ માટે ચઢી રહેલા દોળનો રંગ પણ ઠીક ઠીક માર્ગદર્શક રૂપ થઇ પડે છે વિજળીક બગ ચાનુ થવાનું મુળ ચીઝને રંગ તરતજ એક મે મિનિટમાં બદલાઇને તાંબા જેવો લાલ થઇ જવો જોઇએ જે રંગ કાળામાં પડતો થયે અને તેના જોડણી-તારો આગળથી જરૂર પાડા છુટના દેખાય તો દોળ કાણી ઝડપથી ચડતો હોવાથી, તંબુ ‘મર્ગી જતુ’ સમજવું હુકમાં, કારણ શું છે,

તે જાણી તેનો ઇનાજ કરવો જોઇએ જે દોળ અત્યંત ઝડપથી ચડતો હોય તો વિજળીક બગ સદજ ધગડવાથી તે ધીમે ચડશે જે અત્યંત ધીમે ચડતો હોય તો વિજળીક બગ સદજ વધારવાથી તે ઝડપથી ચડશે

હવે આપણે થોડાક મિથણો જોઇએ

૧

ક્રાપર સફ્ટ ૪ ઓસ, પોટાસિયમ સાયનાઇડ ૧૨ ઓસ, સિક્કિડ એમેનિયા ૪ ઓસ, વૅક્-પાણી ૫ વૅર્સનુ પાણી ૪ જેનન બધાને મેળવી, આગળથીને વાપરો આ ઉત્તમોત્તમ દોળ-મિથણુ થશે

૨

બાઇસફાઇટ ઓફ સોડા ૧૮ ઓસ, સાયનાઇડ ઓફ પોટાસિયમ ૧૮ ઓસ, કાર્બોનેટ ઓફ મોડા ૩૬ ઓસ, એસિટેટ ઓફ ક્રાપર ૧૮ ઓસ નિક્કિડ એમેનિયા ૧૨ ફે ઓસ પાણી ૫૩ જેનન

૩

બાઇસફાઇટ ઓફ સોડા ૭ ઓસ, સયનાઇડ ઓફ પોટાસિયમ ૨૫ ઓસ, કાર્બોનેટ ઓફ સોડા ૧૮ ઓસ, એસિટેટ ઓફ ક્રાપર ૧૮ ઓસ, એમેનિયા ૧૦ ઓસ, પાણી ૫૩ જેનન

આ દોળ-મિથણુ શરમ કરીને વપરાય છે

ફકત ૫૦ દિવસમાં ઈંગ્લીશ બોલતાં શીખો

આ અમરો દારૂ છે, જેને આજ સુધી કોઈ બોલો સામીત કરી શક્યા નથી જે પ્રકારે અમેજ ખાતાએ પોતાના બાળકોને અમેજી બોલતા શીખવડે છે, અને ૪ વર્ષનો અમેજ બાળક સારી રીતે અમેજી બોલી શકે છે (એટલે કે તે અમેજીનો એક શબ્દ પણ સુનમાં બઢતે શીખ્યા નથી) તેવી રીતેજ પ્રકૃતિક નિયમાનુસાર અમે આ ૩૫૦ ખાતાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં લઈ રાક્યા છીએ પુસ્તક એવા ઢગથી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે ચાલ થઈ જાય છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક સ્ત્રી-પુરુષો છાકરાએ અને છાકરીઓ ૫૦ દિવસમાંજ અમેજીમાં એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બોલતા શીખી ગયા છે હેડમાસ્ટરો અને સ્કુલ ઈન્સ્પેક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્યું છે

કીમત રૂ. ૧-૮-૦ (જાન્ય ૦-૬-૦)

બળવાનું ટકાણું:—રસાયન ફાર્મસી (કે) સંગરિયા (બિકાનેર)

આગકાની ભાષામાં જેને 'પાટી' કહે છે અને વરીયો જેને 'સ્વેટ'ના વધારે મોવા-સથક નામે સંબોધે છે, એ દેખાતી નિર્જીવ અને નમાથી છતાં વ્યવહારમાં અત્યંત ઉપયોગી અને લાભિ પ્રત્નતા અવ્યવસિકમતી 'મિશ્રિત-નાદ' યોગ્યતાજી ઉદ્ભવતી યુગરિપાત છે પ્રત્નની કેળવણી-ધુન જેમ વધુ અને વધુ બીંધે છે, તેમ આ વસ્તુનો વેપાર દુન વધુ ને વધુ વિકસે છે, અને એમ કેળવણી વધારે સર્વ-વ્યાપી થતા, એનો વેપાર પણ ખૂબ વધ્યો છે. પ્રત્નની જાત નાતના તફાવત નિના, રંગભેદની કે ધર્મભેદની રહેજે નહતર વિના, ભાષાઓની મિનતતાઓનેય કારે મુકાને આ 'સ્વેટ' દરેક દેશમાં, દરેક ધરમા-દુકમા, જગતના ખૂણે ખૂણે સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે કે ની નિર્જીવ વસ્તુ અને કેટલો બહોળો ખપ.

પ્રત્નની કેળવણી સાથે આમ સંકલ્પની આ 'સ્વેટ'ની ઉત્પત્તિ એક કાળ લગી તો ખાણમાંથી થતી રહી ખાણમાંથી નીકળતા પત્થરોની આ 'પાટી'ઓનું સ્થાન દબે એમની સદચરી પતરાની 'સ્વેટ'એ લેવા માંડ્યું છે. ખાણના પત્થરોની 'સ્વેટ' રહેજે તુડી જતી હોવાથી અને વળી ખાણો જ્યાં દેશોમાં ન હોઈ, વેપાર અમુક હદે સંકુચિત થઈ જવાને બદલે હોવાથી આ પતરાની 'સ્વેટ'ની જના-વટ મોઢાઈ છે અને આજે તો લગભગ ૭૦ ટકા 'સ્વેટ' પતરાનીજ બને છે અને વપરાય છે.

પતરાની 'સ્વેટ'ના મુખ્ય બે યુગો, વચ્ચે નમા દલકી હોખા, તુડી ન સકે એ છે એની બનાવવાની રીત પણ વળી સરળ હોવાથી આ ઉદ્યોગ ખૂબ પ્રગુલ્લી રહ્યો છે.

ચોક્કસ નુસખા આ રહ્યા—

૧

'સ્વેટ'ના પતરાની ભૂડીને ખરસમાં પાણી સાથે ખારીક વારી, હાંપમાં ચૂકી

લેઈ પછી એજ ભૂડીને ફરી વાર ખરસમાં તદ્દન સુકી સ્થિતિમાં વારી લઈ, એ ભૂડી ૮ રતન ને બત્તીનો ધુમાડો (Lamp black) ૧ રતન વધ, ભેંછતા પ્રમાણમાં પ્રવાહી સરસમાં મેળવી ઉકાળો. મિશ્રણ પૂરતું થઈ થાય કે પતંગના કટકા પર બેઠે બાબુએ દબકા દાથે બરા વડે મિશ્રણ લગાડી, મુકાઈ બદાય પછી બીજી વેળા ને છેવટે ત્રીજી વેળા મિશ્રણ લગાડી, મુકાઈ જાય ત્યારે પુખ્ત સ્થાન વડે તેને ઘસી કાઢી, માયાકળના ઉકાળાનું પડ આપવાથી શ્રેષ્ઠ પ્રમાણની 'સ્વેટ' તૈયાર થશે.

૨

એક ભાગ પોટાસિયમ કાર્બોનેટ અને એક ભાગ સોડિયમ સિલિકેટને વારી, ૭ ભાગ પાણીમાં નાખી લગભગ દોઢ કલાક મુકી ઉકાળો કે જેથી બેકે એમળી જાય પછી ૭ ભાગ 'સ્વેટ'ના પતરાની ભૂડી અને ૧ ભાગ બત્તીનો ધુમાડો સદજ પાણી સાથે મેળવી, ખારીક ખરસ કરી, તેમાં ઉપરું મિશ્રણ એટલા પ્રમાણમાં ઉમેરો કે જેને બેકે તેવું થાયું કે પાતળી મિશ્રણ બને. પછી એ મિશ્રણને પતરાના કટકા પર લગાડી સુકવી લો.

બનાવની 'સ્વેટ' પતરા ઉપરાંત પુરાની પણ બને છે. અલખન, જાદિરમા તો મોટે ભાગે એ પણ પતરાનીજ કહેવાય છે છતાં ખરેખર તે પતરાની હોતી નથી. એવા પ્રકારની 'સ્વેટ' બનાવવાના આ ચોક્કસ નુસખા કમરના વાચકોને ઉપયોગી થઈ પડશે. એવી ખાતરી છે—

૩

પ્રથમ તો પુકાને અગ્રીના તેતના વારનિશમાં ભોળવી લઈ, પછી નીચકું મિશ્રણ લાગો.

(અનુસધાન પાના ૪૩૨)

સીધી પદ્ધતિ (ચાહુ)

[ગતાંકથી સંપૂર્ણ]

એ તૈયાર થયેલી મેગવણીને દવે પછી-

- ૧, દળવા
- ૨, ફિલ્ટર કરવા
- ૩, ઠારવા
- ૪, સુકવવા અને
- ૫, ફરી વાર દળવા

—ની પાચ અમળતની ક્રિયાઓમાથી પસાર થવું પડશે. એ પછીજ તે વેચવા કે વાપરવા પાત્ર બનશે.

દળવાની વિધિ—આગળ કઠી ચુકાયું છે તેમ ભઠ્ઠીમાથી શેડીને કાઢવામા આવેલી મેગવણી તદ્દન ખારીક નથી હોતી, તેમા ગાગડા વ પલ્લ હોય છે તેથી તે ઠંડી પડ્યા બાદ તેને પ્રથમ તો દળી શ્વેચા છે અને પછી—

ફિલ્ટર કરવાની ક્રિયા શરૂ કરાય છે એને માટે પાચથી સાત ફૂટ લાંબા અને ૪૦થી ૬૦ ઇંચ પહોળા અને કાંચી ગોડા એવા લાકડાના બાકસ બનાવવામા આવે છે, જેમા ખરા તળિયાથી ૬ થી ૮ ઇંચ ઉપર એક બોટું તળિયું—પોણા ઈંચ ઊંડોવાળું પાટિયું—મુકેતુ અને એ ઊંડોવાળા પાટિયા પર જાડું કપડું જમાડેયુ હોય છે.

ક્રિયાની રાહઆત એ રીતે થાય છે કે પ્રથમ તો એક બીજા મોટા વાસણમા ઉપથી ઠંડી થયેલી મેગવણી—જુદી નાખી, તેમા થોડાક પ્રમાણમાં, ૭૫ થી ૮૦° C સગી ગરમ હોય એવું પાણી ઉમેરી, ખૂબ દવારી એ મેગવણીને ફિલ્ટર બોક્સમા નાખી, ફિલ્ટર કરે છે. એ રીતે ઉમ્દા અદ્રામરીન જુદું પડી જાય છે એટલું થઈ રહેતા એને—

ઠારવાની વારી આવે છે એ માટે કરવાનું એટલુંજ કે એક મોટા વાસણમા ઉપની મેગવણી ભરી, ૩૬ થી ૪૮ કલાક

ઠરવા દે. એ મુદત દરમિયાન નક્કર પદાર્થ—અદ્રામરીન બહુનો મોટો ભાગ—તળિયે જઈ ખેંચેલા દશે દવે ઉપર બાકી રહેલા પ્રવાહીને સંભાળપૂર્વક બીજા વાસણમાં (બેચક, ૫૨૫ દ્વારા) કાઢી વધ, તેને તેમાં થોડાક કલાક લગી ઠરવા દે છે, જેને પરિણામે એમાંય થોડો ઘણો નક્કર પદાર્થ તળિયે જઈ ખેંચે છે. એ પછી બાકી વધેલા પ્રવાહીને બીજી વેગા કામમા લેવા કાળે જુદું રાખી, ઠરેલા નક્કર પદાર્થને ફરી વાર થોડા મોટા પાણી સાથે મેગરી, ફરી વાર નક્કર પદાર્થને ઠરવા દઈ, બાકીનું પ્રવાહી જુદું પાડી લે છે આ ક્રિયા કુલ ચાર વાર થાય છે અને નક્કર પદાર્થના ઠરવા માટે દેવા વાર ૩૬ થી ૪૮ કલાક, બીજી વેગા બે કલાક, ત્રીજી વાર ૫ થી ૬ કલાક અને ચોથી વાર ૧૨ કલાક લગી અપાય છે, જેને પરિણામે કમવાર ઉમ્દા આવતો અદ્રામરીન બહુ જુદો પડી જાય છે.

દવે એ નક્કર પદાર્થ બીના પદાર્થને નિયમસર—

મુકેવી બે ૩, ને ક્રિયા પૂરી થતાં તૈયાર થયેલા ગાગડા વ ને—

દળી લેતાં અદ્રામરીન બહુ તૈયાર થાય છે. દવે ને કરવાનું બાકી છે, તે એટલું ૮ કે જુદી જુદી પંક્તિના અદ્રામરીન બહુને, ખાસ નિયમસર મેગરી, મુકરર પ્રકારનો માલ બનાવી, પડીમ બનાવી લેવાય.

આડકત્રી પદ્ધતિ

અદ્રામરીન બહુની બનાવટની આ પદ્ધતિ—જેને આડકત્રી ક્રિયા એ તનકકાવાલો પદ્ધતિ

(૩) કહેવાની આવશ્યકતા નથી કે જુદા જુદા વાસણમા તળિયે જઈ ખેંચેલા અદ્રામરીન બહુ જુદા જુદા પ્રકારનો—યા, એમ કહો કે, દલગી ભારી કાઠિનો—બને છે.

કહે છે-મોડા, ગોમડા સોન્ટ ન નામિથજી માટે અંધમેરતી છે. ગંધકર્તુ પ્રમાણ વધુ હોય એવા પ્રયોગ માટે આ રીત અનુકૂળ નથી.

પદ્ધતિ એ છે કે સૌથી પ્રથમ તો જે તે કાચા માલને ખૂબ બારીક વાળી, પછી ૧૨ થી ૧૬ ઇંચ ઉંચાઈની મ્હોટી શ્વેત (કુવડીઓ)માં તેને ભરી, ઉપરથી માટીના ઢાંકણ બધ કરો દે છે બધા કાચો માલ આમ મુસોમા ભરાઈ રહેતાં, એ મુસોમે મક્કન ભટ્ટીમાં લાઇનઅંધ ગોડરી, ગરમી અદિ લગી અપાય છે કે તે લાલચોળ થઈ જાય પછી એટલીજ ગરમી ત્યાં લગી કામમ રખાય છે, જ્યાં લગી અલ્ટ્રામારીન બ્લુની બતાવટને રહેતો તત્કાલ-અલ્ટ્રામારીન મીનની બતાવટ-પૂરે ન થઈ જાય એમ યજ્ઞજતા, જેને લજ્જભગ ૭ થી ૧૦ કલાક લાગે છે, ભટ્ટીમાંથી આગ બેચી લઈ, ભટ્ટીને અંધ કરી, આપમેળે ઠંડી પડવા દેવાય છે.

મુસો ઠંડી પડવા બાદ તેમાંથી મેળવણી બહાર કાઢી જોતા, તે લીલા રંગની-સદજ બુ ઘાટ પણ હળે-ગતેની જણાયે હવે એ મેળવણી-જેમાં ગામડા પણ દરોજ-ને દળી જોઈશે, પણ તેને ખૂબ બારીક કરવાની અરત નથી હકીકતમાં, તેને ખૂબ બારીક કરવાથી પાછળથી તૈયાર થતા માલની કેટિમાં ગોધવાપાત ફક આવી જતો હોઈ, સદજ જાડી જુકી કરી લેવી કાશી છે, જે કે એના જાડા ઝીણપણાનો ખરો અદાજો અનુભવેજ સમજ સકાશે

બીજો તબક્કો

આ બીજા તબક્કાની મુળ ક્રિયાય, બેચા, મેળવણી શેકવા ક્રિયા બળવાનીજ છે. એને માટે ખાસ પ્રમારની મકુલ-ભટ્ટી બતાવતામાં આવે છે, જે ફાયર બ્રિકની બનેલી હોય છે,

(૪) આ ભટ્ટી ચોરસ દોઈ, એની નીચે કાયર બ્રિક (૪૮) બેસાડેલી હોય છે.

અને દરવાજા પર લોખંડનું ઢાંકણ હોય છે, તેમજ ભટ્ટીમાંથી નીકળતો ગંધકર્તો ગ્રેસ ઉંચે લઈ જવા માટે એક લાંબી ઉંચી ચિંમની પણ એની સામેજ ઉભી કરાય છે, જેથી એ ગ્રેસ ઉંચે વાતાવરણમાં કાઢી નખાય અને કારીગરોના શ્વાસમાં આવે નહિ.

બીજા તબક્કાની મુળ ક્રિયાય બે રીતે થાય છે.

૧. ભટ્ટીમાં મેળવણી બધાં પહેલાંજ મેળવણીમાં ગંધક મેળવી દેવા.

૨. મેળવણી ભટ્ટીમાં હોય ત્યારે કટકે કટકે ગંધક ઉમેરતો

જો ક્રિયા મ્હુવી રીતે કરવાની હોય તો પ્રથમ તો મુળ મેળવણીનું વજન કરી લઈ, ૭૪ જેટલા પ્રમાણમાં ગંધકની બારીક જુકી ઉમેરી લઈ, બેઉને ખૂબ મેળવી લેવાય છે અને પછી ભટ્ટીને મધ્યમ ગરમીએ ગરમ કરી, પછી તેમાં એ મેળવણી મુકી દેવાય છે અને એ ક્રિયા દરમિયાન દર અર્ધ કલાકે મેળવણીને ભટ્ટીની અંદરજ ઉલટાવવા કરતા રહેવાય છે. એ ક્રિયા ત્યાં લગી જારી રહે છે, જ્યાં લગી પુરેપુરો ગંધક બળી ન જાય. ત્યાર પછી, બીજા પોણા કલાકે લગી મેળવણીને શેકાવા દઈ, પછી ગરમી ઓછી કરી, ભટ્ટી ઠંડી પડતા મેળવણી બહાર કાઢી લઈ, આગળ બતાવ્યા પ્રમાણની જળા, ફિલ્ટર કરવા, દારવા, સુકવવા અને ફરી દળવાની ક્રિયાઓ કરી સેતાં, અલ્ટ્રામારીન બુ તૈયાર થાય છે.

જો આ ક્રિયા બીજી રીતે-ભટ્ટીમાં મેળવણી બધાં પછી કટકે કટકે ગંધક ઉમેરવાની રીતે-

(૫) આ ૭૮કા પ્રમાણ સોડાવાળા પ્રયોગનું છે. જે પ્રથમ એમાંજ સોડાવાળો દોઈ તો બે પ્રમણ ૬ થી ૧૦ ટકા જેટલો.

(૬) આ ગરમી સોડાવાળા પ્રયોગ માટે બંધવેસતી છે. પ્રથમ એમાંજ સોડાવાળો દોઈ તો લાલચોળ ગરમી જેટલો

(અનુસધાન ૪૪૦ પર)

એલ્યુમિનિયમ-બ્રોન્ઝ, એક મિશ્ર-ધાતુ છે, જે કાસા જેવી હોય, ઘણા જુદા જુદા ઉપયોગો ધરાવે છે ધડિયાળના ખોખા, દરવાજાના હેન્ડલ, ઇખીઓની ફેમો અને એવી બીજી અનેક ચીજો છે, જે એલ્યુમિનિયમ-બ્રોન્ઝમાંથી બનાવવામાં આવે છે અને એના પોતાના એવા ફેલાક વિશિષ્ટ ગુણોને લીધે તે ખૂબજ ઉપયોગી થઇ પડે છે.

એલ્યુમિનિયમ બ્રોન્ઝની બનાવટમાં વપરાતું તાણું તદ્દન ચોખ્ખું હોવું જોઈએ વળી બનાવટની ક્રિયા દરમિયાન વિજળી, ગેસ વા ધાસનેનના ચુનાની (પ્રાયમસ) ગરમીનોજ ઉપયોગ કરવો જોઈએ, કારણ કે બળતણ તનીકે કાસસા વા લાકડા વાપરતા, તેમાંથી નીકળતો એક પ્રકારનો ગેસ તાણું પોતામાં શેલી લેતું હોય, તેથી બનતી ધાતુમાં ફડ આદી જાય છે એથી ઝરૂરી છે કે બની સકે ત્યાં લગી વિજળી, ગેસ વા પ્રાયમસ ચુનાની મદદે કામ કાઢી લેવાય, છતાં જો તેમ શક્ય ન હોય અને બળતણ તરીકે લાકડા વા કેનસા વાપરવાની ફર્જ પડે તો પછી કુવડીમાં તાણું મુકવા પછી, તેની ઉપર કોર્ડસાનો ભુકો પથરી દેવો, જેથી બની સકે તેટલી હદે બળના ફોલસાનો ગેસ તામાંમાં મળતો અટકી જાય.

ફેલાની આવશ્યકતા ન હોય કે બનાવટની ક્રિયા માત્ર એવીજ છે કે કુવડીમાં તાણું મુકા, તે પીગળી જાય ત્યારે એલ્યુમિનિયમ ઉમેરનામાં આવે છે અને તે પીગળીને એકજાથ થઇ જતા, એ પ્રવાહી મિશ્ર-ધાતુને બીલામાં રેડી, ઢાળી લેવાય છે પ્રવાહી તામાંમાં એલ્યુમિનિયમ મળતાંજ, સેથી પહેલાં તો તેની ગરમી સદજ મંદ પડે છે પણ પછી તરતજ એલ્યુમિનિયમ બળી જાય, તામાંમાં રંગ સદજ આવડે હલકો બની, ગરમી વધવા માટે છે આ બધું પગવારમાંજ બની જાય.

છે અને તેથી એલ્યુમિનિયમ મેંગલો પછી લગભગ તરતજ કુલડીને બાઢીમાંથી બહાર કાઢી, તેમાંની પ્રવાહી-ધાતુને સદજ દબાવતા જઈ, બીલામાં રેડી દેવી.

એલ્યુમિનિયમ-બ્રોન્ઝને ફરી ફરી પીગ બાવતા, તે વધુ સારી બને છે, કારણ એથી તે ખૂબ એકજાથ થાય છે એ રીતે, ત્રણ ચાર વેલા તેને ફરી પીગવાવો સકાય છે.

હવે થોડાક પ્રયોગો જુઓ —

૧-તાણું ૯૦ કનાર્ટર, એલ્યુમિનિયમ ૧૦ કનાર્ટર

આ પ્રયોગ કેા પરસીએ શોધ્યો છે એ દ્વારા બનતી મિશ્ર-ધાતુ પોતાના નામને ઢાળે એવા વિશિષ્ટ ગુણો ધરાવે છે તે સોખંડ જેટલી કઠણ અને કાસા જેવી મજબુત અને ખુબસુરત હોય, એને જે તે આકારમાં ઢળી સકાય છે. વળી એને ટીપીને આકાર બદલી, વા રોલરો વચ્ચે દમારી પતરા બનાવી કે પ્રેસમાં દમારી જુદા જુદા આકાર પણ આપી સકાય છે એનો રંગ લીલો-સુન્દરી હોય છે, જે સોના ચાવી ની મિશ્ર-ધાતુને ખૂબજ મળતો આવતો હોય, અત્યંત ખૂબસુરત લાગે છે વળી વાતાવરણની દવાથી એની ઉપર કદી અસર થતી નથી.

૨-તાણું ૯૫ રતન, એલ્યુમિનિયમ ૫ રતન

આ મિશ્ર-ધાતુ સોના જેવીજ લાગે છે અને એકને પાસપામે મુકી સરખાવ્યા વિના તેનો ફર્ક પણ માનમ પડતો નથી.

૩-તાણું ૮૯ ઓંસ, ફિક્ક ૧ ઓંસ, એલ્યુમિનિયમ ૧૦ ઓંસ

આ ફેચ પ્રયોગ છે એની બનાવટમાં ફોસફરસ અને મેગ્નેસિયમ પણ ઉમેરાય છે બનાવટ એ રીતે થાય છે કે, પ્રથમ તાણું પીગળાવી, પછી તેમાં ૩ ઓંસ ફોસફરસ (ફોસફરસ-ઓપર અથવા ફોસફરસ-એલ્યુમિનિયમના રચયે) ઉમેરી, તે પીગળ્યા બાદ એલ્યુમિનિયમ અને ફેલ્ટે નિકલ ઉમેરી, ત્યાર પછી ૧૩ ઓંસ મેગ્નેસિયમ ઉમેરવું.

૪-તાણું ૯૨૩ તોલા, એલ્યુમિનિયમ ૭૩ તોલા

(૧) જો તામાંમાં ઉપર કોલસાનો ભુકોને વા પથરીડો હોય તો તેને વચ્ચેમાંમાં સદજ ખસેડા એલ્યુમિનિયમ ઉમેરવામાં આવે છે

માનવ શરીરની યોજનામાં
 દ્વાર-તત્ત્વો અગત્યનો-ખરેખર, ખુબજ
 અગત્યનો-ભાગ ભજવે છે. એકાદ
 દ્વાર-તત્ત્વની કાચુ જેટલી ઓછપ
 પણ માનવને તનદુરસ્તની કક્ષામાંથી
 રોગીની પાવરીએ ધકેલી કાઢે છે-
 અને ફરી એ દ્વાર-તત્ત્વની રજ
 જેટલી ઓછપ પુરી કરી દેવાના,
 રોગીની પાવરીએથી ઉપાડી, તનદુ-
 રસ્તની કક્ષામાં બેસાડી દે છે-એ
 જોતાં, એની અગત્યતા વિશે કયાય
 અને કાબોને શંકા રહેતી નથી

દ્વાર-તત્ત્વોની એ ઉપચાર-પદ્ધતિ, એના
 સિદ્ધાંત અને પ્રતિદાસ, દવાઓના વર્ણન અને
 બનાવટ વ. આગળા લેખમાં આપણે ચર્ચા
 ગયા આવી, આજે એ દવાઓ દ્વારા માનવ
 રોગોનો ઇલાજ કરવાની પદ્ધતિ સમજાવે.

આયોદ્યિક નમ્ર રોગ તે બાદ્ય ચિન્હો
 છે, જે શરીરની અંદર પવન થયેલી દ્વાર-
 તત્ત્વોની ઓછપ દેખાડવા બદાર દેખાય દે
 છે. એમ રોગ મૂળ સજ્ય નથી; તે માત્ર
 બાદ્ય-ચિન્હ છે અને મૂળ સજ્ય તો દ્વાર-
 તત્ત્વોની ઓછપજ છે અને તેથી તેનો ઇલાજ
 એ ઓછપ દૂર કરવાથી થઈ શકે છે

કયા દ્વાર-તત્ત્વોની ઓછપ કયા રોગ-
 ચિન્હો પચદા કરે છે, એ ખુબજ વિદ્યાળ
 વિષય છે, અને તેને અદિ દુકાળમાં પુરો
 નવાય આપી સંકાપે સંભાવન નથી તોય,
 યુવ નદિ તો યુવની પાંખડી રૂપે, અદિ એક
 દુકાળ સામાન્ય રોગ-યાદી રજ કરવાનો પ્રયાસ
 કરી છે, જે દેખાડો કે કયા રોગો કયા
 અમુક તમુક દ્વાર-તત્ત્વો આવવાથી સરળતા-
 પૂર્વક મી નવ છે.^૧

ઈસામના શરીરમાં રહેલા મુળ દ્વાર-તત્ત્વોમાં સદને
 ઓછપ આવતાં, જે ચિન્હો બદાર દ્રષ્ટિગોચર થાય છે,
 -સામાન્ય વાવામાં કહેતાં, જે રોગો દેખાય દે છે-તેનો
 ઇલાજ, સરળ કુદરતી અને સિદ્ધાંતિક ઇલાજ એ છે કે
 જે તે દ્વાર-તત્ત્વો શરીરને પુરા પાડી, તે ઓછપ મી
 ફરી, તેનું પ્રમાણ પુરતું કરી દેવાય

ડૉ. મુસાવરની આ સ્વાભાવિક સિદ્ધાંતે ચોક્કસ
 આયોદ્યિક પદ્ધતિ અને તેની ૧૨ દવાઓની બનાવટની
 ચર્ચા 'કેમરેના સપ્ટેમ્બર ૧૯૪૦ના અંકમાં કરવામાં આવી
 હતી, આજે કદ કદ બીમારીઓ પર કઈ કઈ દવાઓ વપરાય
 છે, તેની ચર્ચા ફરીએ

આયોદ્યિક દવાઓની ગાત્રા પાંચ મેન
 છે. તે ભડી યા ટિકડીના રૂપમાં, ઇચ્છા પ્રમાણે
 લઈ મકાય છે. એવાની વિધિ એ છે કે ભુડી
 યા ટિકડીઓ જીભ પર મુકી દો થોડીક
 પળોમાં તે એમળી, પોતાનું કામ કરવા માંડશે.

૨

આ રોગ-યાદીમાં માત્ર થોડાક સામાન્ય
 રોગો સમાવવામાં આવ્યા છે, પણ તેનો અર્થ
 એ નથીજ કે બીજા રોગો માટે આ દવાઓ
 કારગર નથી થતી. ખરેખર, એવું કહ્યું નથી.
 એ દવાઓ બીજા અનેક-અને કેટલાક સંજો-
 ગોમાં તો આવેજ તાકર અને બીજા

(૧) દવાઓ બીમારીના મુળ સળબને દૂર
 કરવાનું કામ કરતી દોષ. અમુક તમુક બીમારીના
 જુદા જુદા સ્વરૂપો માટે જુદી જુદી દવાઓ
 અપાય છે તેથી, ઇલાજ કરવા ઉચ્ચનારે જે તે
 બીમારીનું ક્યું સ્વરૂપ છે તે નક્કી કરી, પછી
 ઇલાજ કરવો આવશ્યક છે. જે કે, એટલું અદિ
 ફરી ચાર ભારપૂર્વક કહી દેવું મુનાસિબ લાગે છે
 કે, બુવચુથી આયોદ્યિક દવાઓ ઉત્તર મુલર
 વખણાઈ નય તોય તે કદ તુચ્છાન કરતી નથીજ;
 અજબ એથી તે કાયદાકર્તા યવાને બદલે કેવળ
 નિષેધ નય છે.

તળીમોએ જેમને માટે નિરાશા-વેળો કાઢ્યા હોય તેવા-રોગો સાત્ત કરી સકે છે અન્યન, એવી હાલતમાં, એનો ઉપરોગ કરનાર એનો પુખ્ત અભ્યાસી હોવો જોઈએ

અછાત્રકા-ફેરમ ફોસ અને કાળી મુર, દર કનાકે, ત્રણ ત્રણ એન

જો લાલારા એકદમ ઓછી થઈ જાય તો કાલી સદૃશ

અતિસાર-નેટ્રમ ફોસ અને કાળી મુર, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

જો સાથેજ પેટમાં ચુક થતી હોય તો મેગ્નેસિયા ફોસ અને કાળી મુર, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

બચ્ચાઓના અનિસાર માટે નેટ્રમ ફોસ અને ફેસફર ફોસ

અનિદ્રા-કાલી ફોસ, દર બન્ને કલાકે, પાચ પાચ એન

અપચો-નેટ્રમ સદૃશ અને નેટ્રમ ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન (તાઝા રોગ માટે)

ગેસને લીધે સખ્ત દર્દ હોય તો મેગ્નેસિયા ફોસ દર ૧૫ મિનિટે, પાચ પાચ એન, ગરમ પાણી સાથે

જુની બીમારી માટે નેટ્રમ ફોસ અને કાળી મુર પ્રસંગોપાત્ત વળી દરરોજ સરાર નાસ્તા પહેલા નેટ્રમ ફોસ ૧૦ થી ૧૫ એન, ગરમ પાણી સાથે /

આંખના દર્દો-આખની નબળાઈ, સોજા અને લાવાશ માટે ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ મુર

આજણી માટે સિસિસિયા, દર બન્ને કલાકે, પાચ પાચ એન

હિઝાને લીધે દર્દ થતો અથવા તાવ આવતો-ફેરમ ફોસ અને મેગ્નેસિયા ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

ઈન્ફલ્યુએન્સા-ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ સદૃશ દર કલાકે પાચ પાચ એન

પરસેવા વધારવા માટે કાલી સદૃશ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

[નોંધ તાવ જતો રહે ત્યાં લગી આરામ અનિવાર્ય છે અને વધુમાં હુરવાર તબીબની તાત્કાલિક સલાહ પણ]

ઉલટી થવી-નેટ્રમ મુર અને નેટ્રમ સદૃશ, દર કલાકે પાચ પાચ એન

ઓરી-ઉપચાર માટે જુઓ: ‘અછાત્રકા’ કમ્પ્રીયાત-કાલી મુર અને નેટ્રમ મુર, લાના સમય લગી

કમરનો દર્દ-ફેરમ ફોસ અને મેગ્નેસિયા ફોસ દર કલાકે, પાચ પાચ એન

કમળો-ફેરમ ફોસ અને નેટ્રમ સદૃશ

કાનનાં દર્દો-દર્દી શરતોને લીધે હોય તો ફેરમ ફોસ અને કાલી મુર

ઝટકા મારતો તાવ-દર્દી હોય તો મેગ્નેસિયા ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

કાનમાં ઝલકાર થવા જેવું લાગે કાલી ફોસ કુકડીયા ખાંસી-મેગ્નેસિયા ફોસ અને

કાલી મુર, દર બન્ને કલાકે, ત્રણ ત્રણ એન, ગરમ પાણી સાથે

કૃમિ-પ્રથમ બીજા દવા દ્વારા કૃમિનો નાશ કર્યા પછી, તે ફરી ન થાય તે માટે

નેટ્રમ ફોસ અને કાલી મુર કોલેરા-બચ્ચાઓને હોય તો ફેરમ ફોસ

અને નેટ્રમ ફોસ, દર કલાકે, બન્ને એન ખેચ તથા આડકી આવે તો મેગ્નેસિયા

ફોસ, દર ૫૬૨ મિનિટે, ત્રણ ત્રણ એન મહોટરાઓને હોય તો ફેરમ ફોસ અને

મેગ્નેસિયા ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન આડકી સખી જાય ત્યાં

લગી ત્યાર પછી નેટ્રમ સદૃશ અને ફેરમ ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

ખરજીયું-રજઆન થાય ત્યારે ફેરમ ફોસ
અને કાલી મુર.

રોગ વિરતાર લઇ ચુકયો હોય કિંવા પીયું
પાણી નીકળવા માંડ્યું હોય ત્યારે કાલી
સફર અને કેલકર સફર.

ખંડાળ વાસવાળો ન્હાસ-અંગેખઅને બીધે
હોય તો: કાલી મુર અને કેલકર સફર.
હોજરીના ખગાડને કારણે હોય તો. કાલી
મુર અને નેટ્ટમ ફોસ.

ખાંસી-ચુકી હોય તો: ફેરમ ફોસ અને
કાલી મુર, દર કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન.
ખડખડાટ અવાજવાળી હોય તો ફેરમ ફોસ
અને કેલકર સફર.

જુની ખાંસી હોય તો: સિલિસિઆ.

ખીસ-કાલી મુર.

ખેંચ કિંવા આંકરી-મેગેસિઆ ફોસ
અને કાલી ફોસ, દર પંદર મિનિટ
પાંચ પાંચ ઝેન.

ગૂળાનો ઝોળો-ફેરમ ફોસ અને કાલી મુર.
દર કલાકે પાંચ પાંચ ઝેન
રોગ જુનો હોય તો: કેલકર સફર અને
કેલકર ફોસ.

ગાલપચોરિયા-ફેરમ ફોસ અને કાલી
મુર, દર કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન.

ચકકર આવવા-નખગાઇને લીધે હોય તો:
ફેરમ ફોસ અને કાલી ફોસ, દર
કલાકે પાંચ પાંચ ઝેન.

હોજરી વા કલેગના ખગાડને કારણે હોય
તો નેટ્ટમ સફર અને ફેરમ ફોસ, દર
કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન.

આમડીના રોગો-ખંજવાળ માટે: ફેરમ
ફોસ અને કાલી મુર.

નાના બાળકને ખીસ થાય તો: નેટ્ટમ ફોસ
અને કેલકર ફોસ.

ગટોરોએનો ખીસ થાય તો: કેલકર. સફર.

બાડાપણું-કેલકર ફોસ.

તાવ-ફેરમ ફોસ, મુખ્ય દવા તરીકે દર અર્ધા
કલાકે પાંચ પાંચ ઝેન. *

પરમેવો લાવવા માટે: કાલી સફર, દર
અર્ધા કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન.

દમ કિંવા જ્વાસ-દુમલો હોય ત્યારે: કાલી
ફોસ અને મેગેસિઆ ફોસ, દર અર્ધા
કલાકે, પાંચ પાંચ ઝેન. ત્યાર પછી એન
દવાઓ, દર બબ્બે કલાકે.

દાઝયા પડ-તાવ આવે તો: ફેરમ ફોસ.

રૂઝ લાવવા માટે: કાલી મુર

દાંતના દર્દ-ખચ્ચાએને દાંત આવવા હોય
ત્યારે. કેલકર ફોસ, દિવસમાં પાંચ વેળા
તથા તથા ઝેન, નિયમિતપણે લાંબા
સમય લગી.

દાંતને મજબુત કરવા માટે: કેલકર ફોસ

નખ-રોગ-નખ બરડ હોય તો: સિલિસિઆ.

નખગાઇ-ખીમારીમાંથી ઉઠવા પછીની નખ-
ગાઇ: કેલકર ફોસ અને ફેરમ ફોસ.

સામાન્ય નખગાઇ: કેલકર ફોસ અને ફેરમ
ફોસ.

જાનતંબુની નખગાઇ: કાલી ફોસ અને
કેલકર ફોસ.

નાકમાંથી લોહી નીકળવું-ફેરમ ફોસ.

(લોહી નીકળવું હોય તે વેળા નાકની
બદારની તરફ બરફ પસવું)

પચાડીમાં પિશાબ થઇ જવો-ફેરમ ફોસ
અને કાલી ફોસ

પરમેવો વધારે થવો-પત્ર પત્ર પરમેવો વધુ
થાય તો: સિલિસિઆ અને નેટ્ટમ મુર.

સામાન્યતા: નેટ્ટમ મુર.

પાંડ રોગ-કેલકર ફોસ અને ફેરમ ફોસ.

પિત્ત રોગ-નેટ્ટમ સફર અને કાલી મુર, દર
કલાકે પાંચ પાંચ ઝેન.

પેટની ચુંદ, દર્દ વ.-મેગેસિયા ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન, ગરમ પાણી સાથે, જ્યા લગી દર્દ નરમ ન પડે ત્યા ત્યા લગી

ફોસ્ફોર યુમકા વ.-સરૂઆત હોય કિંવા માત્ર લાવાસ પડે તો સોજે હોય ત્યારે ફેરંમ ફોસ અને કાલી મુર

પર નીકળતુ સરૂ થયુ હોય ત્યારે સિલિસિઆ મટેવા યુમકા ફરી ન ચાય તે માટે

ફેલકર સલ્ફ

બહેરોપાણુ ફેરંમ ફોસ અને કાલી મુર

બેહોશી-તપ્તિયત સુધારવા માટે કાલી ફોસ જ્યારે બેહોશ થવાનો લય લાગે ત્યારે મેગેસિયા ફોસ ૧૦ એન, ગરમ પાણી સાથે

લગાદર-સિલિસિઆ

લુક ન લાગવી-ફેલકર ફોસ અને નેટ્રમ ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

મરડો-કાલી મુર અને ફેરંમ ફોસ, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

જો દર્દ વધુ હોય તો મેગેસિયા ફોસ દર કલાકે, પાચ પાચ એન, ગરમ પાણી સાથે

મહોઠાની આંદી-કાલી મુર અને નેટ્રમ મુર

માથાનું દર્દ-જો હોજરીના બગાડને કારણે હોય તો ફેરંમ ફોસ અને નેટ્રમ સલ્ફ, દર કલાકે પાચ પાચ એન

જો જાન-તતુઓની નમળાઈને કારણે હોય તો મેગેસિયા ફોસ અને કાલી ફોસ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન, ગરમ પાણી સાથે

મેલેરીઆ-કરિનાઇનના આતુ ધનાજ ઉપરાંત, ફેરંમ ફોસ અને નેટ્રમ સલ્ફ, દર કલાકે, પાચ પાચ એન

મહોટી આંદી-મેગેસિયા ફોસ અને કાલી ફોસ, દર પદર મિનિટે, પાચ પાચ એન.

વાળખરી પડવા-કાલી સલ્ફ અને સિલિસિઆ પ્રવાસ-નળીના સોજે-તાર હોય અને બદ

સફેદ બનતમ નીકળતુ હોય ત્યારે

ફેરંમ ફોસ અને કાલી મુર

પીથુ બધગમે નીકળતુ હોય ત્યારે ફેરંમ ફોસ અને કાલી ફોસ

સરૂદી-સરૂઆત હોય ત્યારે ફેરંમ ફોસ અને

કાલી મુર, દર અર્ધા કલાકે, પાચ પાચ એન

નાકમાંથી પાણી બહુતુ હોય ત્યારે નેટ્રમ

મુર દર કલાકે, પાચ પાચ એન

સજોખમ-સરૂઆત માટે કાલી મુર અને

ફેલકર સલ્ફ

બીમારી જુની હોય અને બદબુદાર પ્રવાહી

વ નીકળતુ હોય ત્યારે સિલિસિઆ

અને ફેલકર ફોસ

સસાણી-ફેરંમ ફોસ અને કાલી મુર, દર

પદર મિનિટે, ત્રણ ચતુ એન, જ્યા લગી

આરામ ન થાય ત્યા લગી ત્યાર પછી

દર બન્ને કલાકે, થોડાક દહાડા લગી

નિયમિતપણે

સધીવા વ. દર્દી-સરૂઆત હોય તો ફેરંમ

ફોસ અને નેટ્રમ ફોસ,

સધા જકડાઇ ગયા લાગે ત્યારે ફેલકર ફોસ

અને ફેરંમ ફોસ

રોમ જુનો હોય તો નેટ્રમ ફોસ અને

કાલી મુર

દર્દ સખત હોય તો મેગેસિયા ફોસ

સીઓના શેગો-નબાતવ માટે કાલી સલ્ફ

અથો ફેલકર ફોસ

કઠારતંપ માટે મેગેસિયા ફોસ અને ફેરંમ

ફોસ, દર પદર મિનિટે, પાચ પાચ એન

ગરમ પાણી સાથે

ગ્રંથ રોગ માટે કાલી મુર અને ફેલકર ફોસ

અવાન વ માટે ફેરંમ ફોસ અને ફેલકર ફોસ

ગર્ભાવસ્થામાં સનારની નમળાઇ માટે નેટ્રમ

ગાજરનું વાવેતર

ગાજરનું મુળ વતન ઉત્તરમાં છે. ત્યાંથી તેનો પ્રચાર નીચેના દેશોમાં થયો છે. દરમિયાન યુરપ તરફથી યુદ્ધાબી ૫૧ નારંગી આત લાવવામાં આવેલ છે. દેશી ગાજરનો રંગ ભગવો લાલ હોય છે અને કંદ દુર્લભ અને જાડું હોય છે. ગાજર રવાને તુરાસ પડતી થીવી લાગે છે. તેથી તેનો ઉપયોગ કાચી રીતિમાં થાય છે. દેશી ગાજરમાં ગરમી સહન કરવાની અજ્ઞાનતા કાઠાત રહેલી છે. ગાજરના છેડા એક પુટથી બે પુટ ઉંચા થાય છે અને મુળીઆ તે તમામ વધરાશમાં આવે છે. તેના પાનનો ઉપયોગ થતો નથી, પણ ટોર તથા બકરાં અને પાણેલાં સસલાં અગર ડુકકર તેને રવાદથી ખાય છે. અમીન બહાર નીકળતા ગાજરનો કંદનો ભાગ બિનસ ન આવવાથી લીસો થઇ જાય છે, એટલે તેને માટીમાં ઢાંકીને રાખવાની ઝરૂર પડે છે.

ગાજરની શીંગો કંઈ કામમાં આવતી નથી. ફક્ત બી માટેજ તેનો ઉપયોગ થાય છે. ગાજરની સાધારણ સંખ્યા ચારથી પાંચ ઈંચ અને વજન પા રોડથી પોણા રોડ મુધી થાય છે.

ગાજરની આટલી જાતો હાલ બજારમાં જોવા આવે છે:

૧-ભગવા લાલ લાંબી (૭૫ દિવસ) આ જાતનો રંગ નારંગી જેવો હોય છે. થડનો ભાગ પહોળો હોય છે. પાન પુષ્કળ થાય છે. આ દેશી જાત છે.

૨-એકસર હાટ 'અર્પીઝ' (૭૦ દિવસ) આ વિલાયતી જાત છે. કોઈ પણ મવસમમાં તૈયાર થાય છે. કંદ નાના હોય ત્યારે પણ ઉપયોગમાં લઇ સકાય છે. આઝરે ગોળ હોય છે અને અમીનમાંથી ડાઈ પણ વખતે સહેલાઈથી બહાર કાઢી સકાય છે.

મુળાની પેઠે ગાજરને પણ ચીકણી માટી-જેને કપાસની કાળી અમીન કહેવામાં આવે છે-તે માફક આવતી નથી. ગોરાડુ, આંધી રેતી અને અંધધી માટીવાળી અમીન સાથે વધુ અનુકૂળ હોય છે. જેમાંથી પાણી સહેલાઈથી નીકળી જતું હોય એવી અમીનમાં એ તુલ સારું થાય છે. નીચે મુરમ અને ઉપર માટી એવી અમીન પણ એ તુલને માફક આવે છે. રેતીનો ભાગ વધુ હોય તો યુષ્કળ ખાતર (ખાસ કરીને છાણું) સોડું ખાતર) આપવું પડે છે. દર વીંધે ૩૦ થી ૪૦ ગાડાં (એક ગાડું એટલે ૩૦ મથુ) ખાતર આપવાથી રેતીવાળી અમીન પણ તેને માફક આવે છે. ગાજર મુળવાળું ટુપ હોવાથી જેમ બને તેમ સારી ખેડની ઝરૂર છે. તેથી બે ચાર સારી ખેડ કરી, મોટાં ઢેકાં હોય તેનો ખારીક બુદ્ધ કરવો અને ખાતર માગી સાથે બરાબર મિશ્ર કરી દેવું. ધણા ભાગે ગાજરનું વાવેતર શિવાળાની સરખાતમાં થાય છે. એટલે તે પહેલાના ખરીફ પાંખને બાજરી, કોદરા, મકાઈ વગેરેને ખાતર આપવોનો વડીલ કંટલાક ઢેકાણે કરવામાં આવે છે. તેમ કરવાથી ગાજરના ટુપને ફાપદો થાય છે. કારણ કે નાછટ્ટાનવાળો ભાગ પ્રથમનું ટુપ પોતાના ઉપયોગે માટે જલ્દીથી લઇ લે છે, એટલે પાનની વધ બહુ મતી નથી. ગાજર વાવવાનો હેતુ તેના કંદ સાટે હોવાથી જેમ બને તેમ પાદડાં એાજાં થાય તોજ લાક થાય ખરીફ તુલને છાણું ખાતર આપવામાં આવ્યું હોય તો ગાજર માટે બીજું ખાતર આપવાની ઝરૂર રહેતી નથી, પણ આ તુલને પોટાસની ખાસ અજ્ઞાત રહેતી હોવાથી, છેદી ખેડ કરતી વખતે દર વીંધે બીજી સડે તે ચારથી પાંચ ગાડાં મુસાની અગર છાણાની અગર નુલારના નીલાડાની રાખ લાગી, જેતરમાં મેગની દેડી

ગાજરનાં બીજ ખેતરમાં મીઠાંજ વાવવામાં આવે છે. દર ત્રીંધે એક શેર બીજ પુરતા થાય છે. બીજનું ઉપલું ૫૬ સદજ સખત હોવાથી તેને ઉગતાં દસથી પંદર દિવસ લાગે છે, માટે તેની સાથે જલદી ઉગનારાં મુળાનાં બીજનું મિશ્રણ કરવામાં આવે છે. ગાજરનું વાવેતર કારતક માસમાં કરવાથી ફાગણ માસમાં તેની ફસલ તૈયાર થાય છે. દરેક હારની વચ્ચે દોઢ ફુટનું અંતર રાખવામાં આવે છે.

નિદામણ બહુ થવા દેવું નહિ, કારણ કે ગાજર એ સુસ્તીથી ઉગનારો છેડ હોવાથી નિદામણનું જોર થઈ જાય તો પછી વૃક્ષ કમઝોર પડી જાય છે નિદતી રખતે બે છેડ વચ્ચેનું અંતર પાંચ ઇંછંચ રાખવું. વચ્ચે આવેલ કમઝોર છેડ કાઢી નાખવા પાછલો વરસાદ સારો હોય તો બહુ પાણીની ઝર પડતી નથી, પણ જેમ અને જ્યારે ઝર જણાય ત્યારે ત્યારે પાણી આપવું. ખેસર ઝમીનમાં આઈ અને રેવાળ ઝમીનમાં ૭ દિવસે પાણી આપવું. પાકને તૈયાર થતાં નિદાન ચાર સાડા ચાર માસ લાગે છે. ગાજરના પુવનો દડા બરાબા દેવો નહિ. તે જો નીકળી જાય તો ઝમીનનો કંદ રેતવળો થઈ જાય છે અને ખાવાને માટે લાપક રહેતો નથી પુલ નીકળવાની શરઆત થાય કે પાક ખોદી કાઢવો.

ગાજરને હાથથી ખોદી કાઢવામાં આવે છે અગર તો હાથથી ઉખેડી, કાઢી લઈ લેવામાં આવે છે. પછી પાણીમાં સાફ કરી, માટી ઘોષ નાખવામાં આવે છે અને ઉપરનાં પાંદડાં કાઢી નાખી બજારમાં લઈ જવામાં આવે છે. પાંદડાનો ભાગ બકરાં અને દોરોને નાખવામાં આવે છે. બજારમાં મવસમ વખતે મોટી નની ગાજર જુદી કાઢવાથી ભાવ સારો આવે છે.

ગાજરને કાંઈ પણ પ્રકારના જીવજંતુથી નુકસાન થવાનું જાણમાં નથી. કુદરતે એના પાનમાં એવી કંઈ વાસ ભરેલી છે કે કાંઈ પણ ઝાતનાં જીવડાં તેની ઉપર આવતાં નથી બદકે કેટલાક હોશિયાર શાકભાજીવાળા મુળા તથા કાળીજ ફલાવરના બાળ રોપાનું રક્ષણ કરવા માટે તેની ચોતરફ ગાજર વાવે છે.

મુળાની માફક ગાજરનાં બીજ લેવામાં છે. સારા સચકત અને ક્રિયા વધેલા છેડ પસંદ કરી, ઝમીનમાંથી તેને કાઢી લેવા. પછી કંદનો નીચેનો ભાગ કાપી નાખવો તથા પાંદડાનો ભાગ પણ કાઢી નાખવો. પછી બહુ ખાતરાઉ ઝમીન તૈયાર કરી, કારતક માસમાં દોઢ દોઢ ફુટના અંતરે જડો રોપવી એટલે પુલો આવશે અને શીંગો પાકે ત્યારે બીજ કાઢી લઈ મુકવવા અને પછી જુદા પાડી રાખ સાથે મેળવી રાખી મુકવડ.

ગાજર કાચી ખવાય છે. ગરીબ લોકો કાચી ખાધને ચલાવી લે છે. ગાજરમાં તાકાતવાળા તત્વો કમતી હોવાથી થીમંત લોકો દુધ તથા ઘી નાખીને ખાય છે હોળીના તહેવારોમાં ફરાળ તરીકે તેનો ઉપયોગ થાય છે. ગાજરનો સુરખો સારો થાય છે. ગાજર ખાવાથી પિત્ત, કફ, વાઇ, સંઘટ્ટણી તથા મસાના રોગ નાશ પામે છે. બરોળ વધી ગઈ હોય તો ગાજરના ઉપયોગથી તે ઓછી થઈ જાય છે ગાજરની પોટીસ ખાધવાથી ખરાબ લાગે રૂગવટ આવી જાય છે.

મગનલાલ દેશાઈ

ગુલબારે સુખન

૫૨ સુદર દિલ્લચરપ નઝમો-મઝલોનો સંઘટ.

કીમત બે આના (ટપાલ ખર્ચ બે પૈસા)
એકી વેળા પાંચ નકલ ખરીદનારાઓને
ટપાલ ખર્ચ સાથે માત્ર ૧૦ આનામાં અપારો.
આજેજ ગંગાવી, પોતાના મિત્રોમાં બેચો.

કમર ઓફીસ—સુરત

પીચ (આલુ)

પીચ એ અંગ્રેજી નામ છે અને તેને દેશી ભાષામાં આલુ કહે છે તેની મુખ્ય ત્રણ જાતો છે (૧) આલુ શુષ્કારા (૨) ઝરદાળુ (૩) સાતાળુ પીચ (આલુ) એ એક લહેજતદાર ખાવા લાયક ફળ છે તેની મુખ્ય જાતો એ કે ત્રણ ગણવામાં આવે છે, પરંતુ જેમ જેમ તે જુના પ્રદેશોમાં વધતુ ગયું તેમ તેમ દરેક ગામવાળાઓએ તેને પોતાના નામો આપી દીધા આમ થવાથી હાલ આલુની ઘણી જાતો આવે છે સાતાળુ અસવ મીઠું પતની છે ત્યાંથી ધરાન અને ત્યાર બાદ યુરપમાં ગયું ત્યાં તેના પર બેટલુ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું તેટલું ધ્યાન કયાવ પણ આપવામાં આવ્યું નહિ આમ થવાથી વિલાવતમાં ઉત્પન્ન થએલી જાતના ફળ ઘણા મોટા અને રસાળ થયા હિન્દુસ્તાનમાં પણ પળામ અને મેરુર સહરાનપુર મિર્ગેર મથોએ એ થયા છે

ઉત્પત્તિ : પીચની ઉત્પત્તિ યોગ્યતા આમ ચકાસવાથી અદર્શ કરવાથી તમ કર્મ કરવાથી પણ થાય છે આપથી કે કવમથી જેમ રોષાઓમાં જલ્દી પુલ આવે છે તેમ પીચના બીજાથી વાવેન રોષાઓ પણ જલ્દી વધે છે અને વેને જલ્દી ફળ આવે છે, તેથી પીચ માટે આખ કે કનમ કરવા માટે લોકો અમ લેતા નથી પરંતુ નીજથી કરેન રોષાઓમાં ફળ વાવેન બી જેવાજ થઈ કે નહિ, તે માટે શકા રહે છે ઘણી વખત એવું ગમે છે કે ખાત્રી લાયક ફળમાંથી પસંદ કરી તેના બાં વાવેના હોવા છતાં પરિણામ શુદ્ધ આવે છે જેથી ખાસ પસંદગીની જાત પસંદ કરવા માટે તો કનમજ કરવી વધારે સારી છે

ખીજ : ન્યાં વરસાદ થોડો પડે તો હોવા ત્યાં વરસાદની શરૂઆતથી બીજ વાવવા જોઈએ કેટલાકને મત તેને મૃગ નક્ષત્રમાં વાવવાનો

છે બી ક્યારામાં પુદ પુદને અતરે વાવવાં અને ચાર પાચ માસના રોષા થાય ત્યારે ત્યાંથી કાઢી કાપમની વાવણી માટે પસંદ કરેલ જગ્યાએ વાવવા ત્યાં અંતર પદર સતર શીંગત રાખતુ વધારે સાર છે ન્યાં ઘણું વરસાદ હોય ત્યાં સપ્ટેમ્બરથી ઓક્ટોબરમાં વાવવા બી ખૂદની જમીનમાં અગર કુકાઓમાં વાવવા

બીજીગ : બર્ડીંગ કરવા માટે ફેબ્રુઆરીમાં ઉમરોલા રોષાઓને સારી માવજતથી ઉત્તર વામાં આવે તો બર્ડીંગ માટે જુન જુલાઈ ઘણી તૈયાર થઈ જાય છે અને પછીના રિવાજમાં તે ૧૫૫ લાયક પણ થઈ જશે અને એ વર્ષે ફળ પણ આવવા માંડશે જે જુન જુલાઈ માસમાં બીજવી રોષ ઉત્પન્ન કરવામાં આવેત હોય તો તે પછીના આવના ફેબ્રુઆરીમાં તે ઉપર બર્ડીંગ કામ કરવા લાયક થાય છે.

જમીન પીચને માટે રેતાળ જમીન સારી છે રેતાળ જમીનમાં પીચ અને મદામ એ બન્ને સારા થાય છે જ્યાં તેતુ વાવેતર કરવામાં આવે તે જમીનમાં નીચે પાણી રોષાઈ જતુ જોઈએ જા જમીન ચીકણી હોય તો તેમાં થોડી રેતી અગર પડી ગએલ જુની ધમારતનો ચુનાનો ભૂકો મેળવવો તથા તેમાં સોડા પાદડાનું ખાતર નાખતુ બગાળાની જમીન વિશેષ જમીન હોવાથી ત્યાં તેની વાવણી માટે ખસ સહાગ રાખવી પડે છે આ જાનને કાપનાળી જમીન ઘણું ભાગે વધારે સારું આવે છે

ખાતર : પીચને ખાસ અમુક જાતનું જ ખાતર જોઈએ, એવું ખાસ કંઈ નથી અને માટે ઉકરડાનું ખાતર તેમજ ચાર ભાગ જાણ ૧ ભાગ લાકડાની મેની, ૧ ભાગ ખાજ

અને જો ભાગ ચૂનો આ બધું એક મોટી માટીની કુંડીમાં ભરી, તેમાં પાણી નાખવું અને ઢાંકી રાખવું. આમ કર્યા બાદ દોઢ બે માસમાં પાપરવા લાગે ખાતર તૈયાર થશે. વળી બે-લાગ દોરનું સોડિયું જાણુ. ૨ ભાગ બોજ, ૧ ભાગ-રાખનું બનેલું ખાતર પણ સાડાં કામ આપે છે. કાંપ અને જાણનું ખાતર પણ આપી સકાય છે.

પાણી : પીચને વરસાદ બંધ થયા પછી તેને વસંત ઋતુમાં કુટવાનો રજત આવે અને તેનાં મુળ ખુદમાં કરી ટાઢ તડકે બતાવી, ખાતર માટીથી ઢાકવામાં આવે છે ત્યાં લગી પાણી આપવું નથી. ખાતર આપ્યા બાદ તુરત એક વાર પાણી આપના પછી પાંચ ૭ દિવસે પાણી આપવું અને જ્યારે તે કુટીને તેને ફળ આવવા લાગે ત્યારથી ફળ પરીપક્વ થાય ત્યાં સુધી એકા-તરે બીજે દબાડે ભરપૂર પાણી આપવું આમ કરવાથી ફળ સારા રસદાર થશે.

મુળ ખુદસાં મુકપા : પીચના રોપાઓને કાઠમતી જગ્યાએ યાગ્યા બાદ જ્યારે ફળ આવવા લાગે તે વખત તુરત ફાલ લેવા કરતા તે મોરમાં આવી જઈ જમી જવ ત્યારે ફાલ લેવા વધારે ઉપયોગી છે, જેથી ઝાડ તુરત કમતાકાત ન થાય. તેને પહેલેા ફાલ લાગે ત્યારથી બે વરસ લગી તેને જે મોર આવે તે કાઢી નાખના જવાથીજ આમ થઈ સકે છે, વરસાદ બાદ તેમાં કુલો આવવા લાગે તે પહેલાં મુળ ખુદવા કરવા, ઝાડ મુન કરવું અને ખાતર આપવું બેમુજો મુળ ખુદમાં કરવામાં યડની આસપાસથી એક દોઢ ફૂટ સુધી માટી ખસેડી મુળીઆ ખુદમાં કરવાં અને ચાર પાંચ ફે ૭ અંકવાડીઆ લગી ખુદમાં રાખવા બસ છે. આપણા દેશમાં પીચનાં ઝાડમાં લાકડાનો એટલો બધો જશે વધે છે કે વરસાદ બંધ થયા પછી તેનો ફાલ

નફાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા બધા નફાવંત હોય છે : તમેજ આજેજ પોતાને અનુકુળ એવા એકાદ હુનર કરવા મંડી પડો. તે તમને સારી કમાણી કરી આપશે

અને એ હુનરની શુષ્ક માહિતી માટે તો કમરની મેવાઓ તૈયારજ છે ને ? આજેજ નીચથી હું કે યાદીમાંથી તમારા મનપસંદ હુનરના અંકો મંગાવી લો.

અફીણ-બેનું વાવેતર અને એના બંધાણથી બચવાના ઇલાજો. 'કમર'ના અંક ૭૧ અને ૭૩ મો. કી ૮ આના

અરીઠાં-કુપયોગ સંબંધી અંક ૬૭ મો. કી. ૪ આના

અંગુર કિંવા દ્રાક્ષ-વાવેતર વિશે. અંક ૬૫ અને ૬૬ મો. કી. ૮ આના

અંછર-રોપણી વિશે. અંક ૪૪ અને ૧૦૮ મો. કી. ૭ આના

આઇન્દ્રીમ-સરપંજેરી, બેનિલા, નારંગી વ. પ્રકારના આઇન્દ્રીમ જતાવવાતા રૂઝ પ્રયોગો. અંક ૯૦ અને ૧૧૨ મો. કી. ૮ આના

આતશખાઝી-પ્રકાર પ્રકારનું દારૂખાનું બનાવવું. અંક ૭૦ અને ૭૨ મો. કી. ૮ આના

આદુ અને મુંઠ-રોપણી અને સુકવણી વિશે. અંક ૬૦ મો. કી ૪ આના

આરાઇદ-વાવેતર-વેપાર વિશે અંક ૫૪ મો. કી. ૩ આના

આંખા અર્થાત કેરી-વાવેતર, મેગોનો ઇલાજ અને લાવનન માટે પારસસની સુચનાઓ તથા કેરીના રસને કાખમાં પેક કરવાની પ્રતિ. અંક ૫૦, ૬૨, ૭૪, ૮૬ અને ૧૦૭ મો. કી. ૩ ૧-૩-૦

ઇલેક્ટ્રોકલચર-બેતીની ઉપવન વધારવા, રોગો મટાડવા વ. માટેની વિખ્યાત વિધિ-તજુબાની પદ્ધતિની સચિત્ર માહિતી. અંક ૧૧૨ મો. કી ૪ આના

[લુઓ પાનું ૪૩૦]

પકડવા માટે ફેટલાક મૂળ ખુલ્લી કરવા,
ખસી કરવા, મૂળ ઢાકવા વ આ કડાકડ
વાળી શક્તિઓ કરવી પડે છે

ઝાડના મૂળ ખુલ્લા મુખી રાહ તડકો
આપવો તથા ઝાડને પશુ ખસી કરતું અને
આવશ્યકતા જાણાય તો મુળ પશુ ખસી
કરવા અને અરત પ્રમાણે મુળ ખુ-ના રાખ્યા
બાદ તેને સારી માટી અને ખાતરથી ઢાકવા
આ બધુ તેને પુલો આવતા પહેલા કરવું
જોઈએ

પ્રતીગ* પોચના ઝાડને તેના થડ પર
ઝમીનથી ત્રીસે ત્રણ શીટ સુધી એક ડાળી
પશુ રહેવા દેવી નહી અને ઉપર પશુ ડાળીઓ
ધાગી રહેવા દેવી નહી તેનો વિરતાર પશુ
શક્ય થાયે બાહ્ય બહુ થવા દેવા નહિ
અને પુષ* પશિમ તરફની મોગી ડાળીઓ
કાપી નાખવી અને ઉત્તર દક્ષિણ તરફની
રહેવા દેવી એટલે પખાતી આકૃતિએ તેની
કાપણી કરવી ઉત્તર દક્ષિણ તરફની ડાળીઓ
રહેવા દેવાથી તે પરના ફોળાને એક સરખો
તાપ હાગવાથી ફોળા સરખા પાકે છે હતા
તડકો છાયો સરખો ન મળે તે ઉત્તર દક્ષિણ
તરફની ડાળીઓને તે પખા આકાર રહે તેમ
આધાર કે તેને ખુલ્લી હવા ત્યા તાપ સરખો
મળે

ઝાડ ખસી કરવામા પશુ ઉચાઈ આઈ,
દસ કે બાર ફુટ અને ઘેરાવો વીસ પચીસ
શીન્નો રાખવો અને પખા આકૃતિ હોય
કાયમ રહે તે માટે ખાસ સલાહ રાખવી
જે ડાળીમા મોર હોય તે ઝોછી કાપવી, પશુ
જે ઝાડ અશક્ત હોય તે નિરપોગીય ડાળીઓ
કાપવી તેમ ફુટતી ડાળીઓ નિરપોગીય હોય
તે પશુ કાઢી નાખવી મુન કરવામા પાદડા
ઉપરાંત નળળી ફેરાધાગની ડાળીઓ પશુ
કાપી નાખવી, ઝાડ અશક્ત કરમા રાખવા
હચ્છા થાય તો ડાળીઓ તેટલા કરમા કાપવી

[પાના ૪૨૯ થી આગળ]

ફલેફોલોસિટિ-નિકવ, તાબા અને ફોમિયમનો
દોળ ચલાવવો. અંક ૭૮ મો કી ૪ આના
ફિસિયોળ-વાવેતર સબધી અંક ૯૧ મો

કી ૪ આના
એનેમલકામ-એનેમલ કિવા તામચીનીના
વાસણ, પાટિયા વ બનારવાની માફિતી અંક
૧૧૪ મો કી ૪ આના

એમોનિયા-એમોનિયા અને તેની પેગ-બનારડો
અંક ૧૦૮ અને ૧૧૧ મો. કી ૮ આના

એર પાયલોટ અર્થાત વિમાની-નવા ધધા
વિષે ખાસ લેખ અંક ૭૪ મો કી ૪ આના
એરી રેશમના કીડાઓ-તેમની ઉછેર સબધી
અંક ૩૭ મો કી ૩ આના

અરેટ્સ વોલર્સ-સોડા, લેમન, જીવર, શુલાખ
શરખેરી વ બનાવવી અંક ૪૮ મો

કી ૩ આના
એલચી-વાવેતર અને ઉછોગ અંક ૮૮ મો

કી ૪ આના
એરેપેરોસ-સિમિન્ટ પ્લેષ્ટો-આગથી બને

નહિ એવી આ સિમિન્ટ પ્લેષ્ટોની મનાવ*
વિષે અંક ૧૧૭ મો કી ૪ આના

એસોટિક એસિડ-મનાવવાની વિગતો અંક
૧૧૭ મો કી ૪ આના

કચરાનું ખાતર-તૈયાર કરવાની પદ્ધતિ અંક
૧૦૯ મો કી ૪ આના

કચરામાંથી દવલત-કપડાના ચીંચરા, કચલી
બાટલીઓના કટકા, ધતુનો કચરો, રફો
કાચો, કામસાનો ભુકો, દયાનું પાણી વ
માધી ધન મેળવવા સબધી અંક ૮૫ અને
૮૬ મો કી ૮ આના

કપુર-ખરા અને નકલી કપુ ની બનાવટ વિષે
અંક ૭૫ અને ૭૭ મો કી ૮ આના

કરી પાવડર-મદાસના આ રિખ્યાત મસાવાના
૩૩ પ્રયોગો અંક ૧૧૨ મો કી ૪ આના

[હજી બુકો પાના ૪૩૧ પર]

જેના ઉપર ફળ થતાં હોય તેની ડાળીઓ ચાર, છ કે આઠ આંખ રાખી કાપી નાખવી. શિયાળાની ઝોરદાર ડાળીઓ પશુ ત્રાંસી કાપવી, ફાલ લેતી વખતે જે ડાળીઓમાં ફળ પાડી ઉતરી ગયા હોય તેવી વધારાની ડાળીઓ કાપી નાખવી. આંખ કાપવાનો વખત વસંતમાં જ્યારે રસ ચઢવાનો વખત આવે છે અને તેનાં જુનાં પાનાં પીળાં પડી જાય છે, તે વખતે ખસી કરવાં.

ઝાડને થતા રોગો અને તેના ઇલાજઃ પીયના ઝાડ ઉપર એક ઝાતને લાલ કરોળીઓ થાય છે, તથા એક ઝાતની બગઇ થાય છે, જે ઝાડનાં પાંદડાં ખાઈ જાય છે. એની અદકાયત કરવા માટે સાચુ કે તમાકુના પાણીથી ઝાડને ધોવું ફાયદાકારક છે તેથી જીવાત મરી જાય છે. તેમજ તમાકુની પુણી પણ આપવી. તેના થડ ઉપર ચુને હાટવો કે ત્રીજી જીવાત યંત્રથી ચઢીને ફગ ખરાબ કરે નહિ. આ ઝાડનો જીવડો થાય છે, તે ઝાડના થડમાં વીંધ કરી પેસી જાય છે જે તેમ અથું હોય તો તેમાં એક અણીદાર સે.યો ખોસી, જીવડો ઉપાડી લેવો કદાચીત વીંધ આકું ગયું હોય અને સળીઓ પહોંચવો અથકષ હોય તો તમાકુના જુકાને પાણીમાં ઉકાળી, પીચકારીથી પાણી અંદર રેડવું કીડો નીકળ્યા બાદ વીંધ સાકડાની મેખથી બંધ કરવું. વળી-ફેટલાંકે ઝેરી પતંગીઆ પણ આના ફળોને બહુ નુકસાન કરે છે અને ફળો પાકવા પહેલાં સડે છે. આમ થતું હોય તો ઝાડનીચે એક તાસક પાણી અને કેરોસીનથી ભરી, તેની વચમાં દોઢો મુકવો. એથી પતંગીઆ આવી નીચે પડી પ્રજુના દરજારમાં પહોંચના થશે વધારામાં આ ઝાડને મરો નામનો રોગ થાય છે. તે વખતે તેના થડમાંથી ચુંદર નીકળે છે. પાંદડાં પીળાં પડી જઈ ખરી પડે છે અને ઝાડ મરણને શરણ થવાની તૈયારીમાં

[પાના ૪૩૦ થી આગળ]

કલક-પતર અર્થાત ટિનરોલોઇડ-જનાવટ વિશે. અંક ૮૭ મો. કી. ૪ આના

કલચર મોતી-જનાવટ વિશે. અંક ૭૭ મો. કી. ૪ આના

કલક-વાળ કાળા કરનાર ખિઝાઓ વિશે અંક ૪૫, ૪૬ અને ૪૭ મો. કી. નવ આના

કલમ-ઝાડ પાનની કલમ કરવાની તરફવાર પદ્ધતિઓની સચિત્ર સમજણ. અંક ૭૧, ૧૧૧, ૧૧૫ મો. કી. ૧૨ આના

કલોરોફોર્મ-જનાવટની સચિત્ર માહિતી. અંક ૬૮ મો. કી. ૪ આના

કરકાઈ પાવડ-ઉચ્ચ માલતા ગુરખાઓ. અંક ૧૧૫ મો. કી. ૪ આના

કરોલા કંદ-વાવેતર વિશે. અંક ૧૧૫ મો. કી. ૪ આના

કાગઝી રમકડા-કાગઝી માવા કિચા Papier Macheમાંથી રમકડાં વ બનાવવા. અંક ૮૮ મો. કી. ૪ આના

કાગળ-જનાવટ અને ઉલોગ (દાય કાગળની જનાવટ સહિત). અંક ૫૫, ૮૬ અને ૮૭ મો. કી. ૧૧ આના

કાય ઉપર કલકકામ અર્થાત આરીસાની જનાવટ-સંપૂર્ણ દર્શકત. અંક ૨, ૪૪, ૯૦ અને ૯૪ મો. કી. ૧૪ આના

કાય ઉપર કોતરકામ-પૂરી માહિતી. અંક ૫૩ મો. કી. ૩ આના

કાય ઉપર ચિત્રકામ-સંપૂર્ણ વિગતો. અંક ૫૧ મો. કી. ૩ આના

અને, વાદ રહે કે આ તો એક હુંડીજ યાદી છે. આવા ૩૦૦ જોટલા ખાસ જુનરોની માહિતી કમરમાંથી મળી સકે છે.

જોષ્ઠતા અઢોનો ઓર્ડર આજેના મોકલો દેને રખે, તમને જોષ્ઠતા અઢો ખતમ થઈ જાય અને તમને પડનાવું પડે. ઓર્ડર સાથે ટપાલની ટિકિટો યામની ઓર્ડરથી પેસા મોકલના અઢોનું ટપાલ ખર્ચ દિલમાં મઆફ થશે. સજોઃ-કમર ઓફિસ, સોદામરવાડા, મુન્દત.

હોય છે તેને બચાવવા માટે જાડને ખાતર સાથે દરેક ઝાડ દીઠ એક ગેર રાખ, પાણી પોશણ તથા એક તોનો હીરાકસી એક આબી પાણીમા મેળવી દેવું ઉધછ કે રાત્રી કાઢીને ઉપદ્રવ હોય તો મંધકને લોટ તેના ચડને લગાડવો તથા જાડની સંભાળ રાખવી

અમૃતલાલ વિ. ગજજર

પતરાની ‘સ્લેટ’

(અનુસધાન પાના ૪૧૭ થી)

કોષન વારનિશ ૧ ભાગ, તરપેન્ડાઇન ઑઇન ૨ ભાગ, બારીક રેતીની ભૂકી ૧ ભાગ, કાચની બારીક ભૂકી ૧ ભાગ, ‘સ્લેટ’ના પત્થરની બારીક ભૂકી ૨ ભાગ, બત્તીનો ધુમાડો ૧ ભાગ

બધાને મેગી, પુકા પર લગાડો એક વેળાનુ મિશ્રણ સુકાઇ જાય ત્યારે બીજી વેળા અને બીજી વેળાનુ સુકાઇ જા ત્યારે ત્રીજી વેળા લગાડો

૪

કપાસિયાનું તેલ ૧૦ ઑસ, રેતીની બારીક ભૂકી ૫ રતન, બત્તીનો ધુમાડો કે રતલ

બધાને ઉકાળી, મિશ્રણ પૂરતા પ્રમાણમા ખાતડું કરવા માટે ઝુરડત મુજબ અને પ્રમાણસર તરપેન્ડાઇન તેલ ઉમેરી, ઉપર લખ્યા મુજબ પુકા પર ત્રણ ચાર વેળા મિશ્રણ લગાડો છેડે કપડાને તરપેન્ડાઇનમા ઓજારી, તે વડે “સ્લેટ” થી કાઢો

વેચવાનો છે.

ધનેકટ્રોક્લયર પદ્ધતિ માટે એક ઉદા, સહજજ વપરાયતો, મેઝેટા, લાકડા પી ખાસ પેગી સહિત

કીમત રૂ. ૩૦

(રેલ્વે લા પાન ખર્ચ જુદું)

લખો. એમ. C/o કમર બ્રાફીસ, સુરત

[૪૩૨]

જલદી મંગાવો

મેડીકલ પ્રતો

પ્રમાણભૂત પુસ્તકો

રસોધાર તત્ત્વ

માનવ પદ્ધતિના દરેક દરેક રોગના નિદ અને તેના ઉપચારની રીતો બતાવતું ૨ સરળ ગુજરાતી ભાષામા લખાયતું પુસ્તક ૧૮ આર્ટિકલો જેવા નસીબત થયું એજ એની લોકપ્રિયતાની સનદ છે એ ૩૦૦ દર્દો જોગબવાની રીત, ૨૦૦૦ સામા ધરમથુ ઓળખી ઉપરાત ૧૫૦૦ સાસ્ત્રી આધુર્વેદ દવાઓ બનાવવાની પુરેપુરી વિગત આપી છે ધર-રૂઢ બનાવી સકે એવું ૨ ઉદા. પુસ્તક, ૩૭૦ પાના, પાકા કપડા બાધણી છના— કીમત રૂ. ૨

મેડીકલ પ્રેક્ટીશનર

ઉપના પુસ્તક જેનુજ ઉપયોગી ૨ પુસ્તક પણ સરળ ગુજરાતીમા છે અને તે એનોપેથી કિના અંગ્રેજી ડોક્ટરી-પ્રથમિ જુદા જુદા દર્દો જોગબવા તથા તેનો ઈલાજ કરવાની રીતો, સિદ્ધિશ હામોકાપિયાની સેક દવાઓ બનાવવાની માહિતી, મેડીક આધુર્વેદિક બનાવટોની વિગત ઉપરાંત બાયોમેડિકલ પદ્ધતિની માહિતી તથા પ્રચલિત શાસ્ત્ર પ્રત્યે કરાન ધિરેખી, શસ્ત્ર ક્રિયા વતું આનસન વિવેચન આપવામા આ પુ છે છેવટે સેક પ્રકારની અંગ્રેજી પેટન્ટ દવાઓ બનાવવા માહિતી પણ છે આમ ૪૭૫ પાનાનુ દળદ સચિત્ર પુસ્તક છના કીમત રૂ. ૨-૪૦ નફાકારક હુન્મરો ભાગ ૧-૨

વિવિધ પ્રકારના હુન્મરોના સમૂહો ૫૦ પાના સુદર છાપા છના—

કીમત દરેક ભાગ પી રૂ. ૦

(દરેકનું ટપાલ ખર્ચ જુદું)

લખો કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા સુરત

આખ-બિન્દુ

વિકર હમામનિસ ૧૩ ઓસ કનોરોફોર્મ
વોટર ૧ ઓસ, ટી કચર કેટલુ ૩૦ ટીપા,
અર્ક-પાણી ૩૩ ઓસ

આ આખ-બિન્દુ આખને સાફ કરવા
ઉપરાત તેજ વધારે છે

અર્થોફોર્મ-રંગ

અર્થોફોર્મ ૧૦ રતન, રાજન ૩ રતન,
બીનીની મેશ ૧ રતન, પેટ્રોનિયમ ૨૫ રતન

બધાને મેગરી ત્યા સગી રહેવા દો નવા
સગી બધું ઓગળી ન જાય એ દરમિયાન
તેને વારવાર હવાનતા તો રહેજેજ.

કલોરોફોર્મ એલિક્ઝીર

કલોરોફોર્મ ૧૩ ઓસ, ટી કચર ઓપિયમ
૧૩ ઓસ, ટી કચર કેટલુ ૧૩ ઓસ, એરો
મેટિક રિપાર્ટ ઓફ એમોનિયા ૧૩ ઓસ,
આઇલ સિન્નેમન ૨૦ ટીપા, અવકોહન ૨
ઓસ

કાર્બોલિક પ્લાર્ટર

કાર્બોલિક ગિનસરીન ૩૪ રતન, પ્રિપેડ
ચોક ૯૪ રતન

બેઉને મેગરી, ખુન ધુળી નહ, જરણીમા
બરી બો

કીડી-ઝર

ખાડ ૧ રતન, પાણી ૧ પાઈન્ટ, થેનિયમ
સલ્ફ ૨૦ ગ્રેન, મધ ૩ ઓસ

બધાને મેગરી, જોશ આપી યો, એ
હિતા વેળા મેગનણીમાથી નીકળતી વરાળ

માનવ-શ્વાસમાં ન જેનાય નેની સાવચેતી
રાખવી કારણ કે, મેગનણી ઝરી છે)

કીડીઓ માટે આ મેગનણી ઝર ૨૫
હોઈ, તેમનો નાશ કરે છે

કેટીએસિપરીન

કેટીએસિપરીન ધણી જુદી જુદી જાતની,
જુદા પ્રયોગોમર જાને છે. એક પ્રયોગ આ
રહ્યો —

એસિપરીન ૪ ગ્રેન, ફેનેમેટિન ૨ ગ્રેન,
કેફેઇન સાઇટ્રેટ ૧ ગ્રેન

ઉપલા પ્રમાણની નિયમસર એક ટિકીડી
બનારી લો

આ ટિકીડીઓ માયાના દર્દી તથા બીજા
અનેક દર્દી મગો છે

કોર્ન પ્લાર્ટર

મેનિસિયિક એસિડ ૧ ઓસ, બેસાઇના
પ્લાર્ટર ૧ ઓસ, લેડ પ્લાર્ટર ૨ ઓસ

આ પ્લાર્ટર પગના આંટણુ માટે છે

કોમિયમનો ટોળ

કોમિયમનો ટોળ ચઢાવવા માટે નીચતુ
મિશ્રણ વપરાય છે

કોમિક એસિડ ૩૩ ઓસ, કોમિયમ
સલ્ફેટ ૨૬ ઓસ, કોમિયમ કાર્બોનેટ ૧
ઓસ, પાણી મિશ્રણ ૧ ગેલન બને તે પ્રમાણે.

કાર્બોનિયમ અચાર

કાર્બો ૮૦ તોલા, આદુ ૨૦ તોલા,
નમક ૧૦ તોલા, સરકો ૮ રતન

પ્રથમ આફ્રીની ઝીણી કાનરાગ કરી લેા
પછી ખારેકો લખ, તેમાના ઠળીયા કાઢી
નાખી, હરેખ ખારેકના ચાર ચાર કટકા કરો અને
પછી સરકો ચુલે ચઢાવી, અખારે ઉકાળા
લાગે ત્યારે તેમાં બધી ઝીણો મેગરી અદિ
લગી પકાવો કે માત્ર ૨ રતન સરકો બાકી
રહે પછી ઉતારી, અચાર કંકુ પાડી લેા

ગાંધકનો અંદમ

અસખાઈમ્ડ સફર ૧ ઓસ લાઈ-ચર ૧
૨ ઓસ

બેકને મેગરી ખરસમાં ધુતી લેા

ચોકોસો-ધન

ધણી જાન ૧ મિલકઓની ઉપર ચોકોસોના
થર પાથરવામા આવે છે એવા યાના ત્રણ
પ્રીઝો આ રહ્યા —

૧-કોકોનો બુકો ૩૦ તોલા, કોકો બનર
૨૦ તોલા ખાડ ૪૮ જે તોલા, મનપસદ
સુગધી જે તોનો

૨-કોકોનો બુકો ૩૦ રતન કોકો બનર
૫૫ જે રતન ખાડ ૧૪ રતન, વેનીલા જે રતલ

૩-કોકોનો બુકો ૩૦ રતન, કોકો બનર
૨૦ રતન, ખાડ ૪૮ રતન, વેનિલાઈન સુગર
(ખાડ) ૧ રતલ

હોમ્બીની સુગધી

૧-કોમરિન ૧૦ તોલા, ઍઇલ લવેન્ડર
૧૦ તોલા, ઍઇન બેગેમો ૪૦ તોલા
ઓઇન ગિરેનિયમ ૧૦ તોલા, ઍઇલ નટમેગ
૧૦ તોલા ઍઇલ સિન્નેમન ૫ તોલા
ઓઇન કાસકારીના ૫ તોલા, ઍસેન્સ વેલીના
૧૦ તોલા

[૪૩૪]

અધાને મેગરી ચોમ પ્રમા મુમર હોમ્બીમા
વાપરેા

૨-ઓઇન બેગેમોટ ૨ ઍસ ઍઇન
મેગરી ૧ જે ક્રામ ઍઇન કોલ ૩ ક્રામ

આ પ્રમાણ ૨ રતલ હોમ્બી માટે
પૂરત છે

ટીકચર ટાનુ

ખાનમ ઍફ ટાનુ ૩ ટ્રોય ઍસ
અલકોલન ૨ પાઇન્ટ

બેકને મેગરી, ઍગળી મલ ત્યા લગી
બીજવી રાખો પછી ફિલ્ટર કરી લેા

પાચન ભુટી

સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૯૦ તોલા, સોડિયમ
ક્રોમોમ ૪ તોલા કલસિયમ કાર્બોનેટ ૩
તોલા પેપસિન ૫ તેના, ઍગોનિયમ કાર્બોનેટ
૧ તોનો

અધાને મેગરો

ફિનાઇવની ભુટી

ક્રોમોમ ૨ ઍફ લાઇમ ૨ લામ બાબેની
ફનકડી ૧ લામ

બેકને મેગરી, અધાનનામ રાખી મુટી,
ઝરર વેજા વાપરેા

બદલમીના હંવાજ

ગિરમથ કાર્બોનેટ ૨ ઍસ પેપસિન ૧
ઍસ સોડિયમ બાઇકાર્બોનેટ ૨ ઍસ સુદની
બુટી ૧ ઍસ ચાસણી ૫૫ પૂરતી

અધાને મેગરી નિયમસર પાચ પાચ
ઝેનની ટિકડીઆ બનાવી લા

ખાલસમ ઝોફ હની

ખાલસમ ઝોફ ટોપુ ૨ ઝોસ, સિટ્ઝરેસ ૨ ડ્રામ, અપીલુ ૧/૨ ડ્રામ, મધ ૮ ઝોસ, રિપરિટ ઝોફ વાઇન ૩૨ ૬ ઝોસ બધાને મેળવો.

ખોહલર કુપોઝિશન

સોડા એસ ૮૭ ભાગ, ટ્રિસોડિયમ ફોસ્ફેટ ૧૦ ભાગ, સ્ટાર્ચ ૧ ભાગ, ટેનિક એસિડ ૨ ભાગ.

બધાને વાટી, ખારીક વરચાળ લૂકા બનાવો.

માથાના ખોડાનો છલાજ

ઝપ્પનનું તેલ ૨ ઝોસ, બાઇકાર્બોનેટ ઝોફ પોટાશ ૨ ડ્રામ, સોલ્યુશન ઝોફ એમોનિયા ૨ ડ્રામ, ટીકચર કેન્થેરીડાઇન ૨ ડ્રામ.

બધાને મેળવી, માથા પર ખૂબ ધસી, પાછળથી ઠંડા પાણીએ માથું ધોઈ, સદજ તેલ લગાડો.

માલિશ-તેલ

રેમેટિઝમ વ. પ્રકારના દર્દો માટે આ માલિશ-તેલ ઉપયોગી છે.

મરચા ૧ ઝોસ, ઓઇન તર્પેન્ટાઇન ૧ પાઉન્ડ, મેન્થોલ ૧ ઝોસ, ઓઇન ઓરિગેનમ ૩ ડ્રામ, ઓઇન યુવથેરિયા ૧ ઝોસ, ઓઇન ફેફ્ફર એસેન્સ ૧ પાઉન્ડ.

તર્પેન્ટાઇનમાં મરચા ભીંજવી, પછી બાકીની ચીજો કમરાર ઉમેરો.

મંકડ-શાન્ત

૧-ધાસતેલ ૬૬ તોલા, કાર્બોસિક એસિડ ફિરટલ ૪ તોલા.

બેઉને મેળવી, કાર્બોસિક એસિડને ઓગળાવી લો.

માકડ બરાઇ રહેના હોય ત્યાં રૂંધે લે છે.

૨-કેસોલ ૩ ઝોસ, ડાયકલોરોઇન-ગ્રાઇન ૧૩ ઝોસ, ધાસતેલ ૮૦ ઝોસ

વાળ-રોગ્ય પાવડર

ટંકણખાર ૧ રતલ, સાલુનો લુકો ૧ રતલ, સોડિયમ કાર્બોનેટ ૪ ઝોસ, કોમરીન ૧૫ ગ્રેન, હોર્નથોટ્ટોપિન ૬ ગ્રેન

બધાને મેળવી, તણ ગ્રામના પડીકા બનાવો.

રોલર કુપોઝિશન

છાપખાનામાં વપરાતા શાલી-શાલરોનો નીચેનો પ્રયોગ ખાસ આગ્રહાવવા પાત્ર છે.

સરેસ અથવા ગિલેગીન ૬૪ રતલ, પાણી ૪૮ રતન, અગસોનું તેલ ૬૬ રતલ, ગોળ ૭૦ રતલ, ફેરસિયમ કપોરાઇડ ૩ રતલ, રાજનની લુકો ૮ રતલ

પ્રથમ તે સરેસને પાણીમાં પલાળી રાખી, પછી ગરમ કરી ઓગળાવો. પછી તેને ૧૫૦° જેટલું ગરમ કરી, એ તેલ સરેસમાં મેળવી, પાછળથી તેમાં ગોળ અને ફેરસિયમ કપોરાઇડ અને સાચી છેલ્લે રાજન (જેને પહેલાથી પીગળાવી લીધી હોય) ઉમેરો.

બુઝાખની લુકી

સોનામુખી ૧ તોલા, ચુને મુખ ૧ તોલા, વરિયાળી ૧ તોલા, જેઠીમધ ૧ તોલા, રૂઝમેલીઆ વિલાયલી ૧ તોલા, બકી સાકર ૨ તોલા.

ખારીક ખાંડીને ચાગી લઈ, મુરરત મેળા ન થી ના તોલો લુકી પાણી સાથે લે.

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં ધન્ય અને પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યો છે.

૨. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકાલય ખાતાએ પુસ્તકાલયો માટે મંજૂર કર્યું છે.

૩. આ પુસ્તક મુંબઈ હામાના ચરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથમિક, અને માધ્યમિક સ્કૂલોની નિવાસીઓની લાયકેરીઓ માટે મંજૂર કર્યો છે.

૪. આ પુસ્તકની ૨૫ (પચીસ) નકલો વડોદરાના પ્રાચ્ય વિદ્યા મંદિરે ઉલ્લેખન માટે ખરીદી છે.

૫. આ પુસ્તકની ૧૧ (અગીઆર) નકલો અમદાવાદની ગુજરાત વનોદયુક્ત સોસાયટીએ ઉલ્લેખન માટે ખરીદી છે.

૬. આ પુસ્તકના પહેલા ભાગને આણંદમાં મળેલ બીજી ગુજરાત પુસ્તકાલય ખરિદે સારા પુસ્તકાલયોમાં ગણ્યો છે.

૭. આ વર્ષે જીજ્ઞાસા ભરાએલ કચ્છ હુન્નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે.

૮. આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે અનેક સુપ્રસિદ્ધ સામયિક પત્રોએ આશામાં સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે.

વધુ ખાત્રી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મંગાવો.

ઘેર બેઠા પૈસા કમાવો

આજેજ મંગાવો !

કચ્છ વેપારી મંડળના પ્રમુખ

શ્રી. હુંગરશી ધરમશી સંપતના

“આપુખ” સાથે

નકાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિબળાનો અને અનુભવીઓએ લખેલા વિવિધ લેસોસાધન હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના, ઉમ્મર ૧૫૦ એમીક કાગળ, સાર્વજીય શુદ્ધ સુંદર છપાઈ અને આકર્ષક ગ્રેડ-અપ છતાં-

કીમત માત્ર ૪ રૂપિયા
(બી ૧૨ પી ૫૦ ટપાલ ખર્ચ
૧૦ આના લુફ)

મંગાવવા માટે લખો —

મેનેજર, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,
પોસ્ટ સીનુગરા (અમર-૬૨૭)

સાહસિક વેપારીઓને ખુશ ખબર !

સુપ્રસિદ્ધ સામયિકોમાં

સસ્તા ભાવે જાહેર ખબર

છપાવવા આજેજ લખો:—

મેનેજર, શ્રી. લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,

પોસ્ટ સીનુગરા
(અમર-૬૨૭)

વેપારી-વાંધાઓના જવાબો

સંખ્યાબધ એવા સર્વ સામાન્ય વાંધાઓ છે, જે દરરોજ જ્યાં ત્યાં ફરીને ફરી સભળાય છે. એમાના કેટલાક તો ખત વાંધાઓ છે, જ્યારે બાકીના વેપારીને ટાળવા માટેના બદનાઓજ છે. એમ છતાં, જે દરેક વાંધાનો એક સંતોષકારક બંધારણ જવાબ દર પછે તૈયાર રાખવામાં આવે તો આદરના મગજ પર સારી અસર પડી, ખુબ લાભ થઈ સકે છે.

ચોડાક એવા સર્વ સામાન્ય વાંધાઓની એક ટુંકી યાદી અત્રે રજુ કરી છે, જે દરરોજને સહાયકારક થઈ પડશે એ વાંધાઓ વાંચી જઈ, તેના પૂરતા સંતોષકારક જવાબો લખી, તેને ફરી ફરી સુચારો. આ પ્રમાણે ત્યાં સુધી કરતા રહો, જ્યાં સુધી તમે પુરેપુરા ખાતરી અપાવવા સોજો એટલા સમય અને વિવેકી જવાબો લખી કાઢી સકો એક વેપારી, કે જેણે ઉપયોગી આજમાઓ છે, કહે છે કે એથી મને ખુબ ફાયદો થયો છે

(૧) હું તમારો માલ વેચવા ઇચ્છતો નથી.

(૨) મારા આદરો નવા સરા મારને પસંદ કરતા નથી

(૩) તમારો માલ મારા વેપારને લચ્છો નથી

(૪) તમારા માલના વેચાણમાં મને પૂરતો નફો મળતો નથી

(૫) આવા માલનો ધણો મોટો રટાક મારી પાસે પડેલો છે.

(૬) તમારી કંપની વધારે પડતી અને ન જાળતી ઝાદિરાત કરે છે.

(૭) તમારી કંપની પૂરતી ઝાદિરાત નથી કરતી.

(૮) આ વર્ષ ઘણું ખરાબ છે.

(૯) મને તમારી શર્તો કરતાં વધારે સારી શર્તો બીજીથી માવ મળે છે.

(૧૦) આજે એ બિના પર વિચાર કરવા મને હુસ્સ નથી.

(૧૧) જલે, તમારો માવ સારો હશે, પણ મને નથી જોઈતો.

(૧૨) હું તો જાણીતી કંપનીનોજ માવ પસંદ કરું છું.

(૧૩) હું મારા પોતાના ટૂંકમાર્ગવાળોજ માવ પસંદ કરું છું.

(૧૪) તમે વર્ણતસર માલ નથી પહોંચાડતા.

(૧૫) ખુદા ખાતિર મને કામ કરવા દો ! આ તમે પંદરમા વેપારી છો, જે આજે આરી મયા

(૧૬) તમારી કંપની તદ્દન બેદરકારી ભર્યું વર્તન ચલાવે છે.

(૧૭) તમે મને એ માલ માટે અલ્પદંત્ર દબાણ કરી છો, જ્યારે હું બિહુલ ખરીદવા નથી માગતો

(૧૮) તમારો માવ ઘણો ઓછો વેચાય છે.

(૧૯) મેં એ બોજના (વેચાણની) આજ-માવી જોઈ છે. તે સાવ નકામી છે.

(૨૦) એરી સર્ટિફિકેટો તો દોડવાની દશ ગેર મળે છે એનો અર્થ કેવળ ખીડુંજ.

(૨૧) મારો ચાલુ માલ સંતોષકારક છે.

(૨૨) મારો હાલનો રટાક ખલાસ થાય તે પછી વાત

(૨૩) પેલા મિસ્ટર...એ તમારો માલ વેચવા પ્રયાસ કર્યા પણ પરિણામ શુન્યજ આવ્યું હતું, તે હું જાણું છું.

(૨૪) તમારે મને વધારે સારી શર્તો આપવી જોઈએ.

(૨૫) મને સોલ એજન્સી આપો તો વિચાર કરું.

(૨૬) તમારા માનની કીમત મોઘી છે
(૨૭) હમણા પૈસાની સગવડ નથી પછી
થઈ રહેશે *

(૨૮) એ દરેક તમારો માત્ર માનનો આશ્રય,
ત્યારે નોંધશો

(૨૯) જો તમે નહિ વેચાયાનો માન પાછો
રાખતા હો તો હું વિચાર કરું

(૩૦) વેપારની મદદ થયી છે

(૩૧) હું કદિયે મેન્કમાંથી ઉધાર પૈસા
લઈ વેપાર કરતોજ નથી *

(૩૨) મારા ભાગ્ય સાથે વાત કર્યા
સિવાય જવાબ આપી સફળ નહિ તે હમણા
બાહિર મરો છે

(૩૩) મોડેથી આદરો

(૩૪) રાખી જાઓ પછી તપાસ કરજો
માન વેચાય તો પૈસા લઈ જાઓ

(૩૫) તમારા માન વિરૂદ્ધ મેન ફર્થ
કરે છે

(૩૬) તમારી કમ્પની તદ્દન બટુકાળી છે

(૩૭) તમારી કમ્પની તદ્દન નથી છે

(૩૮) તમારી કમ્પની પેડીંગ જરૂર
નથી કરતી

(૩૯) એ માનના ઉદાર નથી

(૪૦) નમુનો આપી જાઓ વિચાર કરીશ

(૪૧) આ લગાઈનો સમય છે હમણા
કરું કંઈજ ન સકે

(૪૨) લગાઈના વકત્રમાં આપના માનનો
ઉધાર નથી *

એ વસ્તુ અન્યતઃ વાદ રાખી નોંધજો
કે માન જવાબજાર પૂરતા નથી ફાળો જાને
કુશળ વાતવાપરે ઝૂંઝરી છે એવક એવી બધી
વાતચીત વિવેક અને ખુલા દિલની હોવી.
નોંધજો, કે રજુ સામાવા માને જ્યાં સુધી તમારી
સાથ નિષ્ઠાની જાનો ન માય ત્યાં સુધી તેમ
મગજ પર તમારી ફાળોની અસર નહિ પડે

સપૂર્ણ સતોષ આ પૈસા પાછા

અહીંને સપૂર્ણ સતોષ આપવો એ
દરેક વેપારીની ફર્મ છે, પરંતુ વેપારીઓ એ
ફર્મ બુદ્ધી જઈ, કેટલીક વેળા માત્ર પોતાના
સ્પર્ધાને માટે તેમની લાગણી દુ બધે છે

ધણીક વખતે જાને છે કે ફક્ત અમ
મતોરને કારણે વેપારીઓ સદર આદર ગુમાવી
બેસે છે અને પછી એ માટે તેઓ પરનાય છે

આદરને સપૂર્ણ સતોષ આપવા માટે
સાચી ઉત્તમ રીત તો સપૂર્ણ સતોષ આ
પૈસા પાછાની છે આ રીતિના અનાય
ધણીકો ખુબ ઉન્નતિ પામ્યા છે

એમા વેપારીને ગુમાવવા જેટલું કશું
નથી કારણ જો આદરને માલ પસંદ ન પડે
તો વેપારી માન પાછો લઈનેજ પૈસા પાછા
આરે ૨ બચક ધણી વેળા તો અદક તેના
રોકડા પૈસા ન સેત બીજો માન લઈ જાય
છે એટલે વેપારીને તો ફાવેજાય થાય છે
કમલ પૈસા પછા પછુ આપે તો તે વેપારીના
પોતાની માહિતી નહિ પછુ આદરની પાસેથી
લોપિલાજ મળી, આને છે એમને તુરંતાન
તો ઝરણે નથી

સામાજીય રીતે અસતોષને બીધે જો માલ
પાછો આપે કે ને હમેત સારી નિયતિમાજ
હોય છે એટલે વેપારી ફરી વેચી સકે છે
કદાચ એ માલ સદર તુરંતાન પાછોને પછુ
આપે તો તે નહી લોપા વગર ખરીદ બાવે
વેચી નાખી સકે છે

આમ આદરની દિલમાં વેપારી રિરે અને
તેના માલ વિશે સારી જાણ બેસાડાયા, ફરી
જવાબ આદરને કંઈ પછુ મલ જોઈએ તો
તે તેની પાસેથીજ ખરીદે છે અને તે પછુ
તેના પર જારીગાઈથી જવાબ આપવા વગર
કારણ, એક વખત તેને સતોષ મળે તો હોવાથી
તે દરે ખુબ વિશ્વાસ રાખે છે

ફર્મા એકદ વેળા સતોષ આપવા
ખાતિર કદાચ એમ પછુ જમણી પડી હોય
તો તેના જાને ફરી તેજ આદરની પાછો
વેળાની ખરીદીમાંથી નીકળી જાય છે અને
વધુમા ધણી નહી થાય છે આદર સતોષ
પામવાના લોપે મોખા ભાવ પછુ આપે છે
અને વળી તે બીજા મિત્રે ને પછુ ભક્ષામણ
કરતો રહે છે અને એમ આદરને સતોષ
આપવા ખદલ વેપારીને અનેક ફાયદા થાય છે

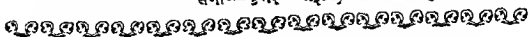
વેપારની ચાવી

ધધાની મદીથી ગજરાતા બાઈ બ્લેનો માટે આ પુસ્તક આશિર્વાદ સામાન છે. ઘર બેઠા, બીજા ધધાની રેકાણુ કે નવકરી હોવા છતાં, નામની ધર પચ્ચીસ રૂપિયાની પુછ્યા વેપાર કેમ કરવો અને પોતાની આવક કેમ વધારવી એની વિગતવાર માહિતી આ પુસ્તકમાં અપાઈ છે. તે ઉપરાંત જુદા જુદા નાના મોટા ૧૧૧ હુન્નર ઉદ્યોગોની ધણી સખૂલ વિગત એમાં સરળ અને સાદી ભાષામાં જણાવેલી હોઈ, પુસ્તક ધણી ઉપયોગી છે.

અનુક્રમણિકા-૧ આખા નાખવાનું ધણી ૨ નામના યતા દઈ મહાડનાર દવા ૩-કોલ્ડ ક્રિમ ૪-ક્રોવન વોઈર ૫-ખારી મગડનાર દવા ૬ ગુણકારક છીંકણી ૭-ચામડા માટેના પાવડર ૮ ચામડીના રોગો હુર કરનાર મરમ ૯-લડાખતુ હુર કરનાર સાણુ ૧૦-જીવાળ લાવનાર પાવડર ૧૧-તાલ મહાડનાર દવા ૧૨ દત્તમજન ૧૩ દરેક જાતના દર્દી હુર કરનાર ચમત્કારીક દવા ૧૪-દાતના દર્દ મહાડનાર દવા ૧૫ દારી બોડવા માટે લગાડરાતુ ક્રિમ ૧૬-નાના બાળકોની દવા ૧૭-આંધળુ માટે મરમ ૧૮-ચેન બામ ૧૯-ખીડ મગડનાર દવા ૨૦-મોઢામાંથી હુર્ગાંધ હુર કરનાર દવા ૨૧ લવેન્ડરનું પાણી ૨૨-થેમોનેડ પાવડર ૨૩ લોહી શુદ્ધ કરનાર દવા ૨૪-વાળ બોળવા માટે પાવડર ૨૫-વાળ જગાડનાર દવા ૨૬-વાળ કાઢવાનો પાવડર ૨૭ વાળ કાળા કરનાર કવ્ડ ૨૮-શીયુ પાવડર ૨૯ વાળમાં નાખવાનું તેલ ૩૦ વાઈમજયુસ અને ચિસરીન ૩૧-શીતળા માટેની દવા ૩૨ Bath Powder ૩૩-સધીવા મહાડનાર દવા ૩૪ કાર્બોલિક સાણુ ૩૫-લાકાતની ગોળીઓ ૩૬-સુગંધીદાર પેમેન્ટ ૩૭-સુગંધીદાર સાણુ ૩૮-છલેટ્ટીક પાવડર ૩૯ ને ય૦-કાણુ ને બ્રાઈન છુટ ક્રિમ ૪૧, ૪૨, ૪૩-મણી, ટોની લાવ ને ડાઉન છુટ પોલિશ ૪૪-સ્ટવ પોલિશ ૪૫-એક વર્ષ સુધી બગડે નહિ એવી લાટી ૪૬-અધારમાં મળકે એવી શાહી ૪૭-કપડાને વોટરપ્રૂફ બનાવનાર દવા ૪૮ કપડા પર લખવા માટેની શાહી ૪૯-કોષલ વારનિરા ૫૦-કોલસાનું બગડતું બોધુ બળે એવી દવા ૫૧-કાચ કે ચીનીના તુટેલા વાસણુ જોડનાર મિશ્રણ ૫૨ ચમત્કારીક પાવડર ૫૩-ચમત્કારીક પ્રવાહી ૫૪ ચાટીનું ચિલ્દ કરનાર પાવડર ૫૫, ૫૬-ખાંડ લખાણુ માટેની શાહી ૫૭-જીવ સસ્તો સાણુ (એક આનાથી ધણુ બેઠાને એક રતવ) ૫૮ બીજા જાતનું કાણુ છુટ પોલિશ ૫૯ પ્રવાહી સરસ ૬૦-મેસવાલાઓ માટે ચમત્કારીક પ્રવાહી ૬૧-ફરનિયર પોલિશ ૬૨ ફાઈન્ટેન પેન માટેની બ્લુ શાહી ૬૩-પરિનમા પુગ્ગાનું તેલ ૬૪ માખીઓનો નાશ કરનાર કાગળ ૬૫-રબર સ્ટુમ્પની શાટી ૬૬-શાહીથી લમેલ લખાણુ જીરાવનાર દવા ૬૭ ૬૮, ૬૯-કાળી, બ્લુ ને વાન શાહી ૭૦-ધરમણુ સાણુ ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪ હેક્ટોઆફ્ટની લાલ, લીલી, બ્લુ અને વાયોલેટ શાહી ૭૫-કપડાની સુગંધીદાર ટિકુડીઓ ૭૬-કાર્ડના લેખન ૭૭ ખરેખર ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૭૮ ચુલાખની સુગંધીદાર ટિકુડીઓ ૭-ચમત્કારિક રૂઝીનો ૮૦-ચલેલીની સુગંધીદાર ટિકુડીઓ ૮૧-લઘુદ્ધ રમાવ ૮૨-આડખાનના બાંધા ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭-હુપ્પીકીટીંગ કાળા, બ્લુ, લાલ, લીલા અને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૮૮-તૈયાર વર્ણના સિંકાઓ ૮૯-પતરાની રથેટ ૯૦-ફેસ્ટી પત્રવ્યવહાર બોક્ષ ૯૧, ૯૨-પુકાડા સુગંધીદાર અને પચન ૯૩ કાળા કાર્બન પેપર (નવી જાતના) ૯૪ રચના પર્વ ૯૫-ખર સ્ટુમ્પની બનાવટ ૯૬-રેતીના કાગળ ૯૭-રેશમી રમાવ પર ૯૮-લાકડા ઉપર ૯૯-ફેસ્ટી સાઇન પોર્ડ ૧૦૦-શુભ વ્યવસ્થા તૈયાર કાર્ડો ૧૦૧-ચિત્રના પોસ્ટ કાર્ડ ૧૦૨ ચિત્રચુકા સુગંધીદાર ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫-કાળા, બ્લુ ને વાયોલેટ કાર્બન પેપર ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯-કાળી, ક્રેય બ્લુ ને લાલ લાખ ૧૧૦-સુગંધી રમાવ પર ૧૧૧-હેક્સામ્ફેન બર્નાંત હુપ્પીકીટર

૧૦૦ પાના ૭ આર્ટ રેપર ઉગ્રા કવર ક્રીપત મત્ર અડી રૂપિયા પેસ્ટેજ બે આના જુદા, (પેસ્ટેજ માટેજ સહિત શિવિગ સાડા ૨)

લગો-ક્રમદ્ આર્ટીસ્ટ, મોહાગરવાડ, સુરત.

અવલોકનની ટેવ:~~~~~

વેપારની સફળતા વેપારીની તિક્ષ્ણ નજર
પર અવલંબે છે વેપારીએ ડિટેક્ટીવ પેટે
વેપારના નફા નુકસાનના તત્વો ઠી જારીક
તપાસ કરવી જોઈએ તેણે પોતાના કારખાા
કે ઍક્સિસના આંતરિક વાતાવરણથી માહિત
ગાર રહેવું જોઈએ અને કુત્રમેાન િમનો
વ્યવસ્થાપક પોતાની ડીમના દરેક ખેવારી
પર ધ્યાન રાખે છે તેમ તેણે પોતાના નન
કેરેની મણી પર પુરતુ ધ્યાન રાખવું જોઈએ

વેપારી જગતના એ મુખ્ય દુર્ગુણો અથવા વ્યવસ્થા અને વ્યવહાર છે એ બેઠકે સેંકડો, હજારો નહિ બમણે નાખે. રૂપિયા લુપ્ત થાય છે હજારો વેપારીઓ એ બેઠકના કારણે જ હતા ન હતા થઈ ગયા છે—નાશ પામ્યા એ એટલે દરેક વેપારીએ જાણવું પડે એ બેઠકની તથા સમા રહેવું જોઈએ કે તેઓ તેની આકૃષ્ટ કે કારખાનામાં પેશા ન પડે દરેક બાબતની તેણે સપૂર્ણ માહિતી રાખવાની દેન રાખી જોઈએ, જ્યાં કદી ન કદી તે આકાશ નાની યાદ કરી હજારો રૂપિયાનો વ્યવજયાવી લેશે.

હોટાંત રૂપે, એક અવસ્થાપક પોતાની કાષ્ઠની કબાટ ઉપાડે છે માત્ર પાંચ મિનિટ માળ તે જીએ છે કે ત્રણ કામગીરી પોતી રીતે કાષ્ઠ કર્યા છે અને તેને જોડતો પત્ર મળતો નથી તે શોધી કાઢે છે કે તેની 'કાષ્ઠ'ની પદ્ધતિ અપૂરી અને દાનીકતા છે

એક ડેહરીના વ્યવસ્થાપક એક દિવસ
દુધ ભરવાના ચત્રના એક ઉપર ચટ્ટી, ચત્રને
કામ કરણ બુએ છે તે શોધી કાઢે છે કે
યન ફરેક બાન્ધીમા જરૂરત કરતા એક ચમચ
વધારે દુધ ભરે છે પાછાથી તે એ અટકાવે
છે અને વાંદાડે પંદર હજાર રૂપિયાનો
ખચાવ કરે છે

એક વેપારી પોતાના નવકરને આહમ્મુ નામ હામ જેદરકારીથી લખતા જુએ છે તપાસ કરના જણાય છે કે નામ હામ જેદરકારીથી કિંવા બરાબર નહિ લખેલા હોવાને કારણે ગમે અઠવાણિયે ૨૧ પારસો ખોટા શિરનામે મોકલાયા હતા તે દુકમ કરે છે કે નવકરોએ કાગળપૂર્વક નામ હામ લખવા અને તે નામ હામ આહમ્મને ફરી વાતી પણ સહજાવવા આમ બંદોબસ્ત કરી તે પોતાની જાતી પ્રતિષ્ઠા સંભાળે છે

આ છે વ્યવસ્થાના દર્શાવો, આ છે તિશ્ન
નજરનું પરિણામ દુઃખમાં કહેતા જોઈએ અર્થ
વધારે વેચાણ અને વધારે નફાના ભેદો આપા
છપાવેલા છે

WONDERFUL CURE

तुलसीराज तेसः आतरु वधी नवा
 अउ वधी नवा, मोनो, सधिया तथा वानी
 अनुभवसिध्द हवा कीमत उपिया ओक.
 गरीब श्रीमारे स्त्रीयो गण्टे हमेव माटे
 गर्लनिवेष्ट तथा वध भासिके करी यवानी
 हवा कीमत उपिया १-४-००.

એત. દ., પ્રસિદ્ધ તમાજ,

૧૫૦, માનિષ્ઠના રોડ, કલિકત્તા.

[illegible]

બેઝિક ઇંગ્લિશ [૩ માસના
જાતે શીખા]

डासना पुस्तके   वी. पी. शास्त्री संहिता

ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸੋਧ ੩੧ ੩-੬-੦

બીજો સેટ ૩૧ ૩-૭-૦

* [ज्ञाने सेट सापे ३। १]

ਯੋਜਿਤੁ ਮੁਸਲਿਮਾ ਮੁਲਾਸ-ਲਾਹੀ, (੩੬)

શુભાવેલા આહકો

‘ધણા વેપારીઓ વર્ષો થયા ‘જ્યાંના ત્યાં’ છે. એમનો આત્મ વર્ષનો વેપાર ગયા વર્ષ જેટલોજ છે. આ સદૃશ સાચાં એણે વતો. એનું કારણ શું? ખરી રીતે કારણ માત્ર એક છે અને તે એ કે તેઓ દર વર્ષે માત્ર તેટલાજ નવા આહકો મેળવે છે, જેટલા કે તેઓ શુભાવે પછી છે. અર્થાત્, તેઓ પોતાના આહકામાં વધારો નથી કરી શકતા-માત્ર એટ પુરી કરે છે.

તેઓ જાહિરાત પણ કરે છે અને નવા આહકો મેળવે પણ છે, પરંતુ જુના આહકોને કેમ સંભાળી રાખ્યા અને શુભાવેલા આહકોને કેમ કરી મેળવવા તે તરફ તેઓ ધ્યાન કેન્દ્રિત રાખ્યા નથી આવતા.

‘ખરું’ છે કે ધણા આહકો હરીફ વેપારી એથી જન્મે છે, પરંતુ એથીયે વધારે આહકો ખુબ વેપારીને ત્યાંથીજ હાજી કાઢવામાં આવે છે. આ વિના સત્ય છે. એમાં સદૃશ રોક નથી. પ્રથમ પોતાની એકિસની અંદર તપાસ કરો. આહકો સા માટે શુભાવાય છે. તે શોધી હોશ એક મા જે અહવાડિયાની મિલનતે સત્ય હકીકત શોધી શકશે.

કદાચ તમારો માલ ‘ખામીઓ’ હશે આહકોની ક્યહો, પાછો ફરતો માત્ર અને ઈન્જી માલની ખૂબીઓને અવગણ કરો.

કદાચ નવકરો ‘આહકો’ સાથે જોડતા વિનયપૂર્વક વર્તતા નહિ હોય. તેમની સમક્ષ દર અહવાડિયે એક લાપસુ આપો. આ વિનયી વર્તણૂકને લગતી એકાદ ચોપડી તેમને ભેટ આપો. કાં તેમને, શિખરો, કાં તેમને રજા આપી દો. આહકો શુભાવી દે એવા નવકરો નવકરોને લાવક નથી.

શુભાવેલા આહકો પાછા મેળવવા પ્રયાસ કરો. કદી કદી મિત્રતાભર્યા પત્રો વડે પુછપરછ કરતા રહો. એથી તેઓ નારાજ નહિ થાય, બલકે પોતાની ગયર હાઝિરી પ્રત્યે વેપારી ધ્યાન આપે છે. એ જોષ ખુશ થશે.

જો કદાચ એવા પત્રો વડે કામ સારું આહક પાછો ન આવે તો પછી એકાદ મુલાકાતની ખુશરૂત છે. કદાચ કોઈ ગયર સમજીતી કે ક્યહો નહતરૂપ છે. વેપારીના હિત ખાતિર તેનો વાજીબી ક્યરસો કરો.

હુંકમાં એક વેપારીએ પોતાની પ્રતિષ્ઠા સંભાળી રાખવી જોઈએ. જો મેકરો જુના આહકો તેનાથી નાખુશ હશે તો તેઓ હઝારો નવા આવતા આહકોને અટકાવી દેશે.

છેવટે, મોંઘા લાવથી જેટલા આહકો નથી જતા, તેટલા અવિનયી વર્તનથી જન્મે છે. માટે દરેક વેપારીએ આ જાણત પર પુરતું ધ્યાન આપવું જોઈએ અને દરેક વેપારીને આદર્શ આ હોવી જોઈએ કે ‘અમારા દરેક આહકો હમીશના અમારાજ જની રહે છે’

વેપારી શબ્દ-ચિન્હો

વેપારમાં શબ્દ-ચિન્હો (Slogans)ની કીમત પણ એાછી નથી-ખાસ કરીને જ્યારે તે તદ્દન નવા અને નોખા હોય એવા શબ્દ ચિન્હો સીધી યા આડકતરી રીતે—

(1) માલની ગાદિરાત કરે છે

(2) માલની પ્રશંસા કરે છે અને

(3) વેપારીનું નામ પ્રજાની યાદ દારતમાં કામમ રાખે છે. એટલે, એક વેપારી માટે પોતાનું શબ્દ-ચિન્હ મુકરર કરી વાપરવું લાભદાયક છે. અજાણત તે કેવળ માલની તઅરીફવાળું ન હોવું જોઈએ, ન વળા તેથી અસંબંધિત. થોડાક ઉપયોગી નમુના આ રહ્યાં—

જ્ઞાન અને વિજ્ઞાન માટે પુસ્તકો વાંચો !
તનકંડરૂતી માટે તાઝા ફૂલો !
કુન્યાની ખખરો ઘર બેઠાં-વેઢિયા દ્વારા !

શ્રી જીવન

વર્ષ ૧ હું
અંક ૮ મો

સંપાદક
મનુભાઈ જોષાણી

જેઠ
૧૯૮૬

[આ માસિક વડોદરા રાજ્ય પુસ્તકાલયો માટે નં. ૭૫૫/૧ તા. ૩૧-૧-૪૦થી અને વેસ્ટર્ન ઈન્ડીઆ સ્ટેટ્સ એજન્સી માં નં. ૪૫૭ તા. ૨૦-૧૨-૩૬થી મંજૂર થયેલ છે મુબઈ ઈલાકામાં શાળા-શાંતિશ્રેણી મળે તે એ ઈ સા ના નં. ૧૭૨ તા. ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ શાળાના અધિકારીઓ ખરીદી શકે છે.]

આવતે અંકે

આ અંકમાં

શ્રી. ધુમકેતુનું ગદ્યગીત અને લેખ શ્રી મજામુદ્દાર, શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ. કંઈમ, શ્રી રમણિકલાલ જ. દલાલ અને શ્રી મનુભાઈ જોષાણીની વાર્તાઓ. શ્રી. હંસાબહેન મહેતાનું શ્રી જયજ્ઞાનેન રાષ્ટ્રએ લખેલ જીવનચરિત્ર, નોખલ પ્રામુખ્ય મેળવનાર મહિલાઓના જીવન અને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય. શ્રી રતિયાલ ત્રિવેદીનો પ્રવાસનેખ વર્ગરે, ઉપરાત ડોંગીમના વેદાર્થ પાચેરીયા અને રંસો-કઠર તથા શાન્તાબહેન હંસાબેન લખેલ શાકબાજી અને શ્રી ચિહ્નિકે લખેલ લોહીવા નો બાઈનો દરેકનો આવશે ઉપરાત બાળવિભાગ પાણુ આપવામાં આવશે.

૧ નારી કલ્યાણ	શ્રી. ધુમકેતુ	....	....	૩૬૩
૨ પાનરે જેઠી	„	શુભવંતરાય આચાર્ય	૩૭૧	
૩ પીજી પાનું	„	મનુભાઈ જોષાણી	૩૭૪	
૪ કુલવટનો થંલ	„	મધુસૂદન મોદી	૩૮૦	
૫ રોઠાણી	....	„	ગોકુળદાસ રાયચુરા	૩૮૬
૬ માનું હૃદય	„	ધીરજલાલ ધ શાહ	૩૬૪	
૭ મુરખાનું સ્વપ્ન	„	કેશવ હ શેઠ	....	૪૪૦
૮ શો ન્યાય ?	„	શાન્તીલાલ તોલાટ	૪૦૪	
૯ રંસા	....	„	(ચાહુ વાર્તા)	૪૧૧
૧૦ વતનને ખાતર	„	જયલિખંજુ	....	૪૧૬
૧૧ સાચું સોનું	„	માણેકલાલ જોશી	....	૪૨૫
૧૨ સ્ત્રીજગત	....	....	....	૪૨૮

(આ અંકમાં સ્થળ સંકેતોને કારણે તથા મોટી પડવાથી રહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે પછી આપવામાં આવશે.)

બેટ પુસ્તક સાથે વાર્ષિક લગ્નજમ

દેશમાં	બહારદેશમાં	પરદેશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આઠ શીર્ષાંગ)

જ

‘શ્રીજીવન’ કાર્યાલય : ઝવેરીવાડ : અમદાવાદ

રૂપરૂ લગ્નજમ ભરવાનું સ્થળ : ગુજર્ રાજ્યના કાર્યાલય માંથી રસો : અમદાવાદ

બેઝિક ઇંગ્લિશ બાષાશૈલિ [ભાગ ૨૩]

જમીલા

લેખક-પ્રકાશક જનાબ હરિદેવજી એમ બ્યાસ, લાઠી (૬૬ કાઉન ૧૬ પાના ૪૪ + ૪૫) કીમત અનુક્રમે ૪ અને ૬ આના.

બેઝિક ઇંગ્લિશ ગ્રંથમાળાનો આ છઠ્ઠો તથા આઠમો મળકો છે. બેઝિક ઇંગ્લિશની આત્મચર્યા નાની સુદર છણવટ એમા દાખલા દર્શાવેલા સહિત કરી છે.

મુસ્લિમ મહિલા દર્પણ

ભાષાતરકાર જનાબ સિદ્ધરખાન એ 'વકીલ', પ્રકાશક સદાકત કાર્યાલય અદમદાબાદ (૬૬ રોયલ ૧૬ પાના ૮૧) કીમત ૬ આના.

મુસ્લિમ ગુજરાની ખાતુરોની રહબરી માટે પેશ કરાયેલી આ ન્હાની ક્રિતાબ, મુજ હેઠુ "મુસવમાન બીખીયા" નું ભાષાતર છે. આ તે સઘળું છે, ને હોડું નેઈએ.

પ્રયાસ સારો છે. ભાષાતરની ભાષા, જેમને માટે તે લખાયું છે, તેમની કમઠ્ઠીમીને ખિચાલ શખી, હજી વધુ સાદી બનાવી સફાઈ હોવ.

જંગે ચરમુક

લેખક જનાબ 'શીરતી', પ્રકાશક બજમે હકબાલ, કહેર (૬૬ રોયલ ૧૬ પાના ૮૩) કીમત ૫ આના.

હરનામી બહાદુરોની અલેક શૂરવીરતાની દાસ્તાનેથી ભંધા પડેલા ઈસ્લામી ઇતિહાસ પ્રસંગોમાથી આ જંગે ચરમુકનો પ્રસંગ પોતાની બાતનો અપ્રતિમ છે. લાખોની રાસ્તસજ્જ સેનાઓ સામે થોડાક મુસ્લિમો કેવી બહાદુરી પૂર્વક ખૂબી ફાટ પામે છે, તેનો સચોટ ચિતાર એમા પેશ થયો છે.

આવી ઐતિહાસિક વસ્તુ અને સાદી ભાષા, એ આ પુસ્તિકાનું મુખ્ય આકર્ષણ છે. ને બજમે હકબાલ ગ્રંથમાળાના બીજા મળકો રૂપે પ્રગટ થઈ છે. પ્રયાસ બદલ મુબારકબાદ.

અનુનાદક-પ્રકાશક જનાબ હુસૈનખાન એ બજમે, અદમદાબાદ (૬૬ કાઉન ૧૬ પાના ૧૬૨) કીમત રૂપિયા એક.

હિન્દના અકબરી ઇતિહાસ-કાળના બગાળના બજવાના પ્રસંગને પેશ કરતી આ નવલકથા આગળ 'દીન' સાપ્તાહિકમા છપાઈ ચુકી છે અને હવે પુસ્તકાકારે પ્રગટ થાય છે. વસ્તુ અને લખાવટ સારી છે. નવલકથાના રાવકોનો તે ગમ્યા વિના રહેશે નહિ, એનો ચીન છે. મુબારકબાદ.

આમસેવક [માસિક]

તત્તીઓ જનાબ મમનલાલ જૈન, પ્રવીણ કુમાર મિસ્ત્રી, જયતિનાથ લેનવાળા અને પ્રમુદાસ શાહ વવસાડ.

આમસેવાના ઉદ્દેશ્યે પ્રગટવા માટેલુ આ નવું માસિક છે. વિવિધ વિષયના ન્હાના ન્હાના લેખો એમા ગણાય છે.

પ્રયાસ હજી વધુ કારિશો. માગી થે છે.

માણસ

લેખકો જનાબ હિમ્મતવાસ શાહ અને બાલુભાઈ શાહ, પ્રકાશક બાલમખા કાર્યાલય અદમદાબાદ (૬૬ કાઉન ૧૬ પાના ૬૪) કીમત ૪ આના.

'બાલસખાનુ' આ તામ્રુ લેટ પુસ્તક છે, જેમા માનવ જાતિના વિકાસનો કહેવાતો કેમ સુદર ચિત્રોની મદદ સહિત રજૂ કરવામા આવ્યો છે. મોટા બીબા સુદર છપાઈ અને દિલચસ્પ સચિત્ર વાચન એ એના મુખ્ય આકર્ષણ છે. પુસ્તક બાજકો દોરો દોરી વાંચશે, એમા શકા નથી.

લેટ પુસ્તકના સાહસ બદલ 'બાલસખાનુ' ધન્યવાદ.

Textile Digest [ત્રૈમાસિક]

તત્તી જનાબ જી એન વેધ, એમ એ, એલ એવ બી, મુબડ.

આ વર્ષની શરૂઆતથી પ્રગટ થવા માટેના સુદર રમણવાળા આ નવા શારત્રીય સામયિકને બીજો અંક મહારી નગર સામે છે કાપડના જણાટકામના ઉદ્યોગના વિવિધ અંગોને બારીકો પૂર્વક ઇલાજ, તેની શારત્રીય ચર્ચા કરતું આ ત્રાસિક એ ઉદ્યોગના રસ લેનારાઓને ખાટે ખુબજ કીમતી માર્ગદર્શક રૂપ થઈ પડશે

જુલુદાઈ અંકનો મુખ્ય લેખ ‘Maturity of Cotton Fibres’ છે, જે એ વિષયના નિષ્ણાત ડોક્ટર નગરી અહમદે લખ્યો છે

આવા સુદર પ્રકાશન બદલ તત્તી અને પ્રકાશક મહાજ ઉભયને અભિનંદન

સરિતા [હિન્દી માસિક]

તત્તી જનાબ પદિત બળદેવરાજ ‘યુવરાજ’, જનારસ

એનો ખેના વર્ષનો ૧૨મો અંક મહારી સામે છે માત્ર આઠ પાનાનું કદ, એક જાતી અને જે આર નહાતા ફરસ એ એની કુલ સાદિય છુટી છે ઇલાજ ખરામ અને ગાઠવણી તેથી બદલ પ્રકાશ અત્યંત નિરાશાજનક છે

પહોંચ

■ અનુમને હિન્દીશત સુન્નત જમાઅત ક્વમે બદાદિર અહમદાબાદનો ૧૩૫૮ ૧૩૫૯ નો માર્ચિક દિસાબ અને રિપોર્ટ સરજા સાર કામ કરે છે હજ વધુ ઉત્તેજનની મુસ્તાફ છે

■ અમિઅદ હુસૈનિચહ શહેરનો ૨૦મો દિસાબ અને રિપોર્ટ શહેરની દીની તઅલીમ પ્રસારતી આ સરજા માસિક રૂ ૧૦૦૦ને ખર્ચે ચલાવાય છે એને મોર્મિની મરત છે શહેરી અમીરો એ હુરત પૂરી કરે

નીચલા પુસ્તકો વ મદયા છે અભિપ્રાય દેવે પછી

ભણિક ઇલિયા, છવન વિકાસ, મામસેવા મેડેરીયા અંક, સમાજ શિક્ષક પરિષદ અંક Bombay Market, હસ્તામ હિન્દાબાદ વ ન

[૪૪૪]

ઉદ્ અંગ્રેજી પુસ્તકો

ઉદ્-અંગ્રેજી કિતાબો મારે દેવે આપને બીજા ઇલાકાના કુકસેરને લખવાનું રહેશે નહિ નીચે લખેલા અને તે સિવાયના બીજા અનેક પુસ્તકો અમારે તાથી મળી સકે છે

Rs 3-0-0	قرآن حکمر (مکسی چھپائی)
Rs 3-8-0	بانگ درا (اقبال)
Rs 3-8-0	ارمعان حجاز (ادبال)
Rs 7-0-0	مسرآت مصفااناد

Meaning of the 'Glorious Quran	
(M M Pickthall) in 2 Vols	24-0-0
The Poet of East Iqbal	4-0-0
The Industry Year book & Directory 1937	3-0-0
Trade Directory of Japan	2-0-0
Practical Metal Casting	1-8-0
Preparing Crops for the Market	1-8-0
Manufacture of Rubber Goods	1-8-0
Indian Tobacco & Its Preparation	1-8-0

Independent Careers for the Young	1-8-0
Pharmaceutical Preparations	1-8-0
Disinfectants & Antiseptics	1-8-0
Chemical Industries of India	1-8-0
Manufacture of Catechu	1-8-0
Vegetable Oil Industry	1-8-0
Clerks Manual	1-0-0

• બધાનું ટપાલ અર્થે જુદું કમર ઓફિસ, સોદામરવાડા-સુરત.

MOSQUITO SPRAYS

Why pay high prices for such preparations when you can make them for very small cost? We supply guaranteed formulas which will enable you to make products similar to wellknown European Make

Price Rs One only

The Qamar Office, SURAT.

કમર ને લગતા વિપરીત પ્રતિભા જવાબો અને કમવાર સુદત પગલ થાય છે એકી વેળા વધુમા વધુ તથા પ્રતિભાજ જવાબ મળી સકશે

દપાલ દ્વારા ખાનગી જવાબ બેઠવે તેા દરેક સવાલ ફીઠ પાચ આનાની (ખર્ચા આઠ આના અને પરદેસ નવ ચેની) દીકીટા યા પોસ્ટલ ચોર્ડ ખાડવા [વી પી ના ચોર્ડર સ્વીકારતા નથી]

૨૬૦૨-સો ના ય નવાગાર-મોક્ષ
નારવાના હાથ-યત્ર મોટે નિહાલચદ એ-૩
મ્ પી, લુધીયાના (પન્નમ)ને લખશે

૨૬૦૩-એમ ઇ ઇ ૨ ઇ દોર-આઉન
પરનાવેપારીઓના શિરનામા આ છે - જે બી
૧૬૨ાની કા નિ, પો મો ૨૦૩૦, મુન
? એન સિધ કા લિ, ૬૩ પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ
[અઇ ૨ મુદમ્મદઅલી હેબતલાલની કા,
૫ મિરઝા સ્ટ્રીટ, મુબઇ ૩]

૨૬૦૪-યુ ઇ મિ કરાચી-અગરમતી
નોનવાના પ્રયોગો કમરના ૬૭ અને ૮૪મા
પકેમા છે, તે જોશે

૨૬૦૫-ગી મો લ અહમદાબાદ-
નેક્ટ્રોપ્રોટેક્શન સાધનો વ મારે IV
Janning & Coy, Girgaum Road
Bombay ૬ ને લખશે

૨૬૦૬-સુ હ પ કરાખટ-(૧) રગ
૧૨ગી સાહીઓ બતાવવાના પ્રયોગો વ મોટે
સરના ૩૦, ૬૫ ૭૪ અને ૮૦ મા અકો
જોશે (૨) અમુક તમુક વેપારી પોતાની
ગ્રાહી બતાવવાનો પ્રયોગ અત્યંત રાખે છે
૧ મળી સમ્મતો નથી

૨૬૦૭-જે સી બ ખાગધેશ-મિન્ક
મપેરેટર ૧૩ બાદે મળતુ અમારી જાણુમા
નથી

૨૬૦૮-મ ટો સો ફે જામનગર-(૧)
સ્પર્શ ધકિતા નિયારવાને કહે છે, જે તેવાર

પણ મળે છે અને ઇચ્છે તેા ઘરમેળેય બનાવી
સકો છે (૨) 'દ્રવ' એટલે કોરગીક સોડા યા
પોટાસલુ પાણીમા બનાવેલું મિશ્રણ (૩)
મીઠું એજ નમક નિર્ધ : 'કમર'નો એકાદ
અક બેઠેતો હોય તો કોમતની ટિકિટા મોકલવી
એક અકની તે વી પી હોય? તથા ચાર
આનાના અક માટે પાચ છ આનાનો ભુદો
વી પી ખર્ચ ?]

૨૬૦૯-યુ ઇ મિ કરાચી-પ્રકાર પ્રકારના
વારનિશ બતાવવાના પ્રયોગો મોટેકમરના ૪૦,
૪૨, ૪૩ ૪૫, ૪૬ અને ૫૦મા અકો જોશે

૨૬૧૦-યુ મો બી ઇમાનુવા-(૧)
સાપથિક ખાતરો વિશેના સેખ કમરના
૧૧૬મા અકમા જપાશે છે (૨) બેતીવાડીને
લગતુ આપ ચાહેો તેતુ સપર્શ પુસ્તક The
Encyclopaedia of Agriculture
છે જે ૮ ભાગમા મળે છે (૩) પિપરમિન્ટના
બીજ માટે પેસ્ટનજ પી પોચાની કમ્પની,
નેપીયર રોડ પુનાને લખશે

૨૬૧૧-ફુ હુ મનો-ગવે-(૧) પવન ચક્રી
બનાવવા માટેના બુતુ પ્રિન્ટ અદિ મળતા
જણાતા નથી (૨) મંગ્યા ઉદેરતુ મી સુરતીતુ
ગુજરાતી પુસ્તક, ૬૭ લગી અપ્રગત છે (૩)
સુરેસનેલગતા એ પુસ્તકોમાથી વધુ સીકરાયતુ
પુસ્તક Glue & Gelatine છે

૨૬૧૨-જા અ જંગમાર-(૧) નાગિયેરી
અને તેતી પેટા બનાવેતો વિશે ગુજરાતીમાં

૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો

ચુરપી લૂકાઇ શરૂ થતાજ એક તરફ તે ૩૫ શૃંગારની પરદેશી બનાવટો આનતી બધ યઇ ગઇ છે અને બીજી તરફ દિ દર્શા એમાનો જે માત્ર મળવું છે તેના બાવ દોઢા બમણા થઇ ગયા છે।

આ સુ હરી તક છે ૩૫ શૃંગારને લગતી વિવિધ બનાવટો જેવી કે કોલક કીમ કીમ જેવી, રોના ટોઇનેટ પાવડર, લોશન અને મિલ્ક દુધ વોશ દત્તમજન, દુધ ચેર પોમેડ બિનિયન્ટાઇન રૂઝ (પ્રવાહી પાવડર ને મતમના વણે રતરપેગ) લાઇમ ન્યુસ ઈનસરીન રિપરિટક તરલ અઢા વાળ કાઢ નાર કીમ પ્રવાહી બ્લશો, સાબુઓ વ વાગ-કીમ વાળ તેન, વાગ પોશન વાગ-શેમ્પુ વાળને ગુરુહાદાર બનાવનાર દવા, ટોઇનેટ સાબુઓ માથ સોફ્ટ નેન પોલિશ કલક વ વ બનાવવાની ઉઘોગ શરૂ કરે અને દુક સમયમા તમે મહિને ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયાની આવક મેળવના થઇ જશે।

કારમેટિક્સ

કિવા

શાશુમાર-સામગ્રિયો

એકતુજ તે પુસ્તક છે જે તમને ઉપવી બધી બનાવટોના ખરા પ્રયોગો બતાવવા ઉપરાંત તે અંગેની પુરેપૂરી સમજણ પથ આપશે

બીજી આવૃત્તિ ૨૬૬ પ્રોગો ૧૦૦ પાના
ગદા કાગળ કીમત રૂપિયો એક

(દિ-૬મા સાદુ ટ ખ એ આના)

[પરદેશ એ સિવિત]

હમણાજ તમારા શહેરના બુકસેનરને ત્યાંથી ખરીદી લો યા પરનાગે એડર આપો

કમર એડ્રિસ, સોદાગીરવાડા સુરત.

“કમર”નો ૧૨૦ મો અંક

જ્યોતી વર્તના એ છેત્ના અકમા નિયમ પ્રમાણેની વાર્ષિક અનુક્રમણિકા ઉપરાંત નીચલા ખાસ લેખો આવશે તમે ગ્રાહક છે ન હો તે તરતજ થઇ જવ

નકલી ઊન-ખરા બેન જેનુજ નકલી બેન કેમ અને સામગ્રી અને છે

માજેરાઇન કિવા નકલી માખણ-નકાવત ધધે-તેની બનાવટ

કલી ચુનો-ઉઘોગની મહિતી

દવાઈ શરખતો-પ્રકાર પ્રકારના દવાઈ શરખતોની બનાવટ સળ ધી

ક્રિકેટના કક્ષ-બનાવવાની માહિતી જમરખ, સીતાફળ અને રત્નફળ-વળુ રંગ આંટાની રાપણી વિશે

પાટાશ કારબેનિંગ-બનાવવાની રીત અને બીજી ધણ ધણ

અને હવે પછી

અ રદયા તે થોડાક હુનરોની વાદી જેના ખાસ લેખો હવે પછી “કમર”મા છપાશે

(૧) કનકો ટોળ નાખાળ હુનર (૨) કોકમ કાઠનુ વાવેતર (૩) દોમિયમનો ટેલ નાદિર હુનર (૪) ચિત્ર બનાવવા વિશે (૫) જાપખતુ ધધાતી મહિતી (૬) જામ બનાવવા વિશે (૭) ટોઇનેટ-પાણીઓ પ્રકાર પ્રકારના ટોઇનેટ-પાણીઓના પ્રોગો (૮) દફતરી લાલીએ પુકગ પ્રોગો (૯) દોગડા બનાવવા વિશે (૧૦) નિકળનો દોગ હુનરની માહિતી (૧૧) નિલોન નામ-રાખિયા બનાવવા સળ ધી (૧૨) પતરાના કમળ બનાવવાના ઉઘોગ (૧૩) પાચક દવાઓ ગોળીઓ અને ભૂજીઓ નુર માઓ (૧૪) પુકા બનાવટ અને ઉઘોગ (૧૫) પુનગ બાધણી નક વત હુનર (૧૬) ફાવર ઓક જાન વટ (૧૭) મલગો પ્રકાર પ્રકારના મલગો (૧૮) સુરખા માત માતના સુરખા બનાવવા (૧૯) રત્ન-લધુઓ બનાવટ (૨૦) રત્ન વાવેતર (૨૧) લાખ ઉઘોગ (૨૨) વનરખાનિ બાગ

અને એ સિવા મીઝ ધણ હુનરો

દિલરોઝ [૨૪૪૮૬]

દરેક પ્રમાણના અને દરેક પ્રદેશમાં થતા
સુમડાઓ નાના મોટા ઝખ્ખો, ખજૂર, તુ,
દાન, અછપાટ નાસુર, ભાગદર, કદમા
ઓ પી, દાનસ, મસા, પેગ વગેરે પર એક
અઠગીનું કામ આપે છે હાલના પિના
રોગોને મળી, સગીર પર તેવું ચિન્હ સ્પષ્ટ
રહેના દેલી નથી નેરક વનમાં એક જામલી
સુગર રાખતીજ લેખેએ ધામાવી નીનવ
ની તરત થયે કરનામાં અતેડ છે

કીમત નાની બામ્બીનો એક કપિતો
મોની બાદનીના બે રૂપિયા
(પેરીંગ પોસ્ટલ લુટ)

સુખર્ષ ધનાઢાના મોન એન્ટ —
કાનદી અખ્ખલકુલસ અખ્ખલસુભાન
૧ કાનુપુર દાન પામે-અહમદાબાદ

[સુખર્ષ મિત્ર બદ ગ. ધમ્પી
રીન બે મ્ની પામે દાગી ગડિલાઈ
રોમાનબાઈની કુમાને મળે]

“મુનાદી”નું બોલતું અડવાદિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ અખખાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ સમે	એ આપો—
ખરી રીતે દાન છે;	ખનાવોથી ખાખમર છે;
એ કા.થી	અને આમેનાન
ખોટી રીતે દાનનું નથી.	ખનાવગીઝિવી ખખખના ખનાવે છે.

એની અનેક ક્વમી લડતો પજિામકારક નીચરી છે
સાત વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક સુખાલિક હથ્યા હેડ પાડ્યા છે

અના મનદર તઅનીમી ફોટા, નેના માટે એનો ૪ મથુ સફા ખાખકો માટે એવ ખામ
પાનુ, દીની તઅનીમ માટે એનો ક્તાસ પેગ, એની નમીઆખામ નિઅખ મીનઓ,
અના નિદર રિત અઅનેયા એ, એની ડેનીક ખુમ્મીપતો છે

નમુનો મફત મળાવો, આલુક ખતો	લવાઠમ મદેશ-ચાર ૩પીઆ ખર્મા-પાંચ ૩પીઆ પરેન-૭ ૩પીઆ	માલુ ભાગ તાલામ રોડ, મુ ર ત.

ટેવીઆમ - Islam Bros ટેવીઆન ૮૦૬

આઝાદ
હોઝિયરી

અંગ્રેજી સુદી અને વ્યવ
સ્થાની ચાનની ધા મુજબત હોઝિયરી
મીલમા બનેન મુજબત, મોખ, વેટન,
પ્રા પુવ ઓનર મદન, મચ્યાની જર્મી,
રિગેર વાપરો મુતર તથા ઉનનો માન
મે- ત્યા સાદી ડીઝાઇમાં બને છે, અને
પન્દેની માનની હરિદાર કરી સર છે
ભાન બાજર કીકાયત માન ખરી તી
નાતે બાઝા હોઝિયરી નામ બેરો
અમારા મરખાતામાં છતીઓ પા બને છે]

બહાગામના ઓડરો પર વગુ ખાન
આપી અી મેન્ડ માફતે કેવી પી યી
નાના --નામાં આવે છે
સોન એન્ટ --અહમદાબાદ પ્રદર્શ
હેડ ઓરીસ -- ૨, કાનુપુર અમદાવાદ
આવ -- ૨ જુમ્મા મિત્ર મામે અમદાવાદ

પ્રમાણુભુત, અને શાસ્ત્રીય

“કુમર”-પ્રકાશનો

૧

૨

૩

વેચાણ કળા કેશ શૃંગાર ‘કુમર’ના આખો સટ

કિવા

સેક્સમેનશિપ

[વેપાર સ્વચ્છતા સહિત]

■ આદેશનું લક્ષ આકર્ષી, નિઃશાસક ઉત્કૃષ્ટ, માથા ખરીદવાની ધ્રુજા ઉત્પન્ન કરાવી અને એ ધ્રુજાને અમનમા મુકાવવી, એ માટેની સમજાવત વેપારી અને આદેશના દૃષ્ટિએ માસની વ્યવસ્થા, સોદો : કરવાની કળા, વેપારીની માનસિક શક્તિઓ, વાણિજ્યના અનુદાર જનાઓ, વેચાણ વિભાગની રચના વ વ માનવેચવાની કળાના બધા નિયમોનું સુદર પૃથક્કરણ કુતલી ગુજરાતી બાપામા પહેલીજ પુસ્તિકા

■ વેપારીઓને નિત નિત ઉપયોગી એવા ૧૭, કીમતી વેપાર-સ્વચ્છતા પણ એમાં છે

કીમત દર્શાવના

(૮ ખ સહિત)

(બી. પી. ખર્ચ પુરો)

વિદેશ એક સિદ્ધિ

■ વાગ રમવા કિવા સરોધ યા બુત્તો થઈ ગયના વાગને ફરી વાર અસન રમના-કામ કે સુન્દરી-કરના માટેના ખિત્રાપ યા કરના વિદેશી, મુતાતી અને આધુર્વેદિક પદ્ધતિના તેન પાણી યા બુત્તીના રૂપના અને આતરિક ઉપાયના ઉર પ્રમાણુભુત-અનેક અપ્રકટ અને કીમતી પ્રયોગો સહિત-તુરખાઓનો અગ્રેષ્ઠ સમૃદ્ધ તેનમાયની માહિતી, બનાવટ, વેપાર અને ઉપયોગની સ્વચ્છતાઓ સહિત

■ ગુજરાતમા રહી સહે એવું નાનકડું કે એન્ટિક કાચા ૪૮ પાના

કીમત ચાર આના

(૮ ખ સાથે પાચ આના)

વિદેશ-છ પેની

[પૂર સુચિપત્ર મુકત મે માવો]

■ છુટક છુટક અકો ખરીવા કરતાં, આખો સટજ ખરીવી લેવો નિહતર છે મારણ કે તે એક પૂરી-અને સચિત્ર ‘મૌદ્યાગિક એનસાઇક્લોપિડીઆ’ની મરઘ સાર છે

■ એક ૨, ૩ ૪, ૫ ૧, ૭, ૮, ૯, ૨૪, ૨૬, ૩૦ ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૫ અને ૩૬-૩૭ સોગ અક છુટા અક ૩૭ થી ૪૮, અક ૪૯ થી ૬૦, અક ૬૧ થી ૭૨, અક ૭૩ થી ૮૪, ૮૫ થી ૯૬ અને ૯૭ થી ૧૦૮ એગ બાર બાર અકની છ બાધેની શાધેની અને-

■ અક ૧૦૯ થી ૧૩૨ સમીના બાર અકનું-એટલે ૧૯૪૦-૧૯૪૦ના પૂરા વાતું-હિન્દુ લશાનમ મળી કીમત ૧૮-૦૦ (૮ ખ યા રહેલુ તુર ભૂકું)

પરદેશ માટે-

કીમત રૂ. ૩૭-૦-૦

યા રૂ. ૨-૧૭ ૬

(૮ ખ સહિત)

શિરનામ

કુમર એડિટર, સોદાગરવાડા, સુરત.

પેલી ઉચોગ, જિલ્લો કળા, વેપાર

હિન—ખડું અને નકલી

ખડું હિન (૧) કાચે માત્ર હિ ના વનસ્પતિના ચારો ૨) પદ્
 ચારો ખાચ છે (૩) મેટાના જડમા ચારો થયે છે (૪) ચારાખાથી
 કપાનગ પાની, પેગની આગલી પર ઉમે છે (૫) જન કપાય છે
 નકલી હિન—(૧) કાચે માત્ર હિ ના વનસ્પતિ કાટ વ (૭) તેની
 માં કાચ છે (૮) તે થયે છે હિ ના તેના તમે પ્રવાહીમા રસાન્તા
 છે (૯) એ કપાનગ પામેય પ્રવાહીમાથી નકલી જન થયેલા ચાચ છે
 (૧૦) નકલી જન કપાય છે

વિશેષણ ૧૨૫

તમને કઈ ચીજ જોઈએ છે ?

આ ચીજો વાંચી જુવો અને જોઈતી ચીજ અસલી
અને ચોખ્ખી, છુટક તથા જથાબધ નીચે
જણાવેલા સરનામેથી મેળવો.

— સુનાની ને વૈદક ઉપચાર પદ્ધતિમાં વપરાતી છુટી દવાઓ ને જડીબુટીઓ	
— ચામણ જેના કે:—ઇતરીફલ, જૂવારિશ, ખતીરહ, ચાકુતી વિગેરે.	
— પાક (ફલવો),	— ડિકી,
— ગાળી	— મુરખા,
— ચુક્ર,	— મદખત,
— અક,	— ભરમ
— મુરખા	— અતાર,
— દાંતમંજન	— સાધુ,
— તેલ,	— ફરુરી,
— કેમર,	— અગર,
— બનાસ કપુર,	— લોશન,
— મલમ	— સિલાચત,
— આખા ને છુટલા ઝવેરાત,	— અખર,
— સાના ચાદીના વરક,	— મોખ્યાઇ, મોરે
— ફરેક જાતના ઉકાળાના પડીકા	— રમદાર મહેદી

મળવાનું ઠેકાણું:—દવાખાના મુઘને સિહત.

રાની તાલાબ, મુરત.

વર્ષ દશમું

માસ જાન્યુઆરી

અંક ૨૨૦ મો

ક મ ર

દિસેમ્બર ૧૯૪૦

— લવાઝમ —

વિન્દ : રૂપિયા ત્રણ

ખર્ચા : રૂપિયા સવા ત્રણ

વિદેશ : શિલિંગ ૭

ચિત્રે

જિન : ખર્ચ અને નકલો મુખ્યપૂર્ણ
લાગ અને ગોળીઓ
જનાવનાર પંચ ૪૫૭
વરક જનાવનાર પંચ ૪૫૫
સાથુ જાગની રેમ ૪૫૬
— ચિત્ર કરનાર પંચ ૪૫૭
સાથુની કાતરીઓ કરનાર
પંચ ૪૫૫
ગોળીઓ જનાવનાર પંચ ૪૫૬

તંત્રીસ્થાનેથી

પોલિ : ખર્ચ અને નકલો
ખર્ચ જિન ૪૫૧
નકલો જિન ૪૫૨
જામફળ, ગીતાલાગ અને
સંમર્જન
જામફળ ૪૬૯
સીંગાલ અને રામફળ ૪૭૧
જામ સંગળો
કમ્પાઉન્ડ ચિત્ર ખર્ચ
દાખલોફોરફાઈલ એન્ડ
આયર્ન ૪૬૭
કમ્પાઉન્ડ ચિત્ર ખર્ચ
દાખલોફોરફાઈલ એન્ડ
ચિત્ર ખર્ચ આયોગફોર
ઓ પોટાસિયમ એન્ડ
આયર્ન ૪૬૮
— ઓફ ઇલિમિનેટ ૪૬૮
— ઓફ ક્વેસ્ટીયોન ઓફ
આયર્ન ૪૬૮
— ફોરફોર ઓફ
આયર્ન ૪૬૮

ફોરફોર એન્ડ

આયર્ન એન્ડ

લાઈમ ૪૬૬

ફોરફોર ઓફ

આયર્ન એન્ડ

સિલિકાઇન ૪૬૬

ફોરફોર ઓફ

આયર્ન, કલિ-

નાઇટ એન્ડ

સિલિકાઇન ૪૬૫

ફોરફોર ઓફ

આયર્ન વિથ

ગેમેનિય ૪૬૬

ફોરફોર ઓફ

કલિનાઇન ૪૬૫

ફોરફોર ઓફ

કલિનાઇન ૪૬૫

ફોરફોર ઓફ

લાઈમ ૪૬૬

જાવસમ રેફેન્સ ૪૬૮

ફોરફોર ઓફ

આયર્ન ૪૬૮

સેન્ટોનિય ૪૬૮

સેન્ટોનિય ઓફ

સેન્ટ ૪૬૭

સેન્ટોનિય ૪૬૮

પ્રોગ્રેસ

અમુનપાકની શુધી ૪૭૭
અવકાશવાળી વામ કાટની ૪૭૭
અવાજુનો હવાજ ૪૭૭
હાઈફ્યુએન્સીટી ઈલાજ ૪૭૭
એક્સપ્રિમિયમ રૂબિસ ૪૭૭
એલધિ ઈ.કી. ૪૭૭
કાદા અને માછલીની
વાસ કાટની ૪૭૭
ખસનો મયમ ૪૭૭
નધા-સ્નાન ૪૭૭
ટીકિયર ટોલ ૪૭૭
દત્તમંજન ૪૭૭
નકલો દાખલો ૪૭૭
નગરોન મરજીન મારેની
સાઈ ૪૭૭
પાચન-શુધી ૪૭૭
વેલના નેમનો દવાજ ૪૭૭
ફાઈ પોલિસ ૪૭૭
બ્લાન્કેટ પરીતેવના ટાપ
કાટવા ૪૭૭
બ્રગ સાફ કરવા ૪૭૭
મરજાના દવાજ ૪૭૭
મોટા સાઈ ૪૭૭
મોટાની વામનો દવાજ ૪૭૭
છોટી સાઈ ૪૭૭
લોખડના કાટના ટાપ
કાટવા ૪૭૭
દેર લોખન ૪૭૭
રંગબેરંગી સાથુઓ
માછલી એન-અપમ
છોટા ૪૭૭
ઈન્ડિયન રેડ-વાજ ૪૭૭
એજડ એન લોટો ૪૭૭
ના ૨ નીચ-જોડો ૪૭૭

આરેન્જ સુનદરી	૪૬૨	પિન્ક-ગુલાબી	૪૬૨	રનેટ	૪૬૨
આલ્ટ ગ્રાન્ડ સુનદરી	૪૬૧	પી બીન-લીડો	૪૫૮	સામન બુખરો	૪૫૮
આલિય બીન-રુપતો લીડો	૪૫૮	પીકોટ બીન લીડો	૪૫	સિલ્વર મે	૪૬૨
કલેરેટ મેરા લાવ	૪૬૦	— બ્લુ ગુનતો બ્લુ	૪૬૦	સી બીન લીડો	૪૫૮
કાર્નિલ	૪૬૧	ફ્રેન્ચ મે	૪૬૨	મેજ બીન લીડો	૪૫૮
કારનેશન	૪૬૨	ફૂલ બાબો બદામી	૪૬૦	સેરીઝ	૪૬૦
કોમ	૪૬૧	બ્લુરા પિન્ક બ્લુ પાતો		હેલિયોગ્રાફ	૪૫૮
કોમરન ક્રીમલ	૪૫૮	ગુન બી	૪૬૨		
કનેરી	૪૬૧	બ્લેક કાબો	૪૬૩		
કેમરિજ બ્લુ	૪૬૦	નાઇટ બ્લુ ગુનતો બ્લુ	૪૬૦		
કોરલ-પરવાળાનો રંગ	૪૬૧	એન્ડ બીન લીડો	૪૫૮		
આસ બીન-મધ્યમ લીડો	૪૫૮	મર્લ બીન લિનાઇ	૪૫૮		
મે	૪૬૨	મિડલ બ્લુ	૪૬૩		
થેરા માગન	૪૫૮	મેન્ડો	૪૬૩		
થેરી લાઇ	૪૬૧	મેજન બુખરો	૪૬૧		
મેરુન	૪૬૦	મોટ	૪૬૧		
મેકોટો	૪૬૧	યેરો પેપો	૪૬૩		
ડાક બીન રેડો લીડો	૪૬૦	રોટ ગાતો બો	૪૬૨		
— બ્લુ	૪૬૦	રેડી રેડ લાન	૪૬૧		
ડીડ બ્લુ થેરા બ્લુ	૪૬૦	લેવેન ર	૪૬૧		
ફૂલ બુખરો	૪૬૦	લાઇટ મે	૪૬૩		
તારા કોટ	૪૬૩	— બ્રાઉન	૪૬		
નક બ્રાઉન	૪૬૦	વિકસ	૪૬૧		
નેલી બ્લુ	૪૬૦	વેન્ડ બીન મધ્યમ લીડો	૪૫૮		
પરપા બુપિયો	૪૬૦	વારાનેટ	૪૬૧		
પમ	૪૬૦				

વેપારી કળા

ગેકધારો વહીવટ ૪૮૨

કાડાના ગોરુ ૪૮૧

ગેકધારો માટે અઠ નિયમો ૪૮૧

સુગતાની આગિઓ ૪૮૩

બે એન્ડ પી કોટસ ૪૮૩

નિનિયમ આદર્શ ૪૮૩

પ્રશ્ન-પ્રત્યુત્તર

અભિપ્રાય ૪૮૩

પ્રશ્ન-પ્રત્યુત્તર ૪૮૫

[કમા મા પ્રગ થી દરેક સાહિત્ય સામગ્રિના (સિવાય કે તે સામગ્રી, જે) લેખના નામ સહિત પ્રગ થઇ હોય) માપીરાઇટ હોય તેવી સ્વાધીન છે]

ફક્ત ૫૦ દિવસમાં ઇંગ્લીશ બોલતાં શીખો

આ અમર દાવો છે અને આજ સુધી કોઈ ખોટો સાબીત કરી શક્યો નથી જે પ્રકારે અમેજ નાતાલે પાતાલ બાલકોને અમેજી બોલતા શીખાવે છે અને જ વર્તેને અમેજ બોલ સારી રીતે અમેજી બોલી શકે છે (અટલ કે તે અમેજીને એક રાખે પણ રકુવમા જમને શીખે નથી) તેની રીતેજ પ્રતિક-નિયમાનુસાર અમેજ આ ૩૫૦ પાનાનું પુસ્તક તૈયાર કરવામાં સફળ થઈ શક્યા હોયે પુસ્તક અવા ઢગથી લખવામાં આવ્યું છે કે ૫૦ દિવસમાં સારી રીતે થઈ થઈ બધું છે આ પુસ્તકની મદદથી અનેક નવી પુરેવા જોડાઓ અને જોડકીઓ ૫૦ દિવસમાં અમેજીમાં એક સરખી ધારા પ્રવાહથી બાળના શીખી ગયા છે હેડમાસ્તરો અને સ્કુલ ઈન્સ્પેક્ટરોએ આ પુસ્તકને સર્વોત્તમ માન્યું છે

કામત રૂ. ૧-૮-૦ (૧ પા ૦-૬-૦)

મળવાનું ડુકાણું:—સાચીન ફાર્મસી (કે) સમરિયા (બિકાનેર)

ખ ફ

અને

ન ક લી

આમાન્ય લેખા-તા છે કે કલ્પી અને ખગ જન રચે
તુલ્ય હોયજ નહિ, નકલી તે નકલીજ પડી જાન તે ગમે તેવી
ઉચ્ચ ક્રેડિટ કેમ ન હોય, અને ખર તે ખરજ પડી જાને તે
ગમે તેવી દલદલ પાકિતનુ કેમ ન હોય હુકમા, ખરા અી નકલી
જિન વચ્ચે મેળ મળેજ નહિ

૫- તુ હકીકત એમ નથી વિચારે એ દેખીતા તફાવતને ધણીજ
કુનલપુરક ફગાવી દીધો છે અને સાબિત કરી આપ્યું છે કે ખગ
અને કલ્પી જિન વચ્ચેનો એ તફાવત પાને નથી, કેમકે તૂંત્રિમ હોઈ
અમાનતા પર આધાર છે ખરા અી નકલી જિનની ગાનત અને
તૈયારી પદ્ધતિનો નોખી નોખી છે, છતાંયુગ દેતુ કિના અનિમ
ફગ મેલેતુ એકસરખુજ છે અી તે જિન !

માર્ગો યા ન માને જોડી આ સાત સાતમે પથ આજના
આકાશ મુખદૂંધે ૧૨ નજર તાપરાથી રચેકો કરાવે ન કરી સકે એજ કારખાનાની
એની સચ્ચાઈની ખાત્રી થઈ જશે આવે, આ જગત છે કે, વનરપતિનો ચારો આઈને
આ રણે એની વિગતોમા ઉડા ઉતરીએ હાતુ થેડુ આપણને જા પથ આપે છે
અી માથ-ને સ કુધ પથ ! કુદરતની બલિ
કારીને પાર હોયજ કપાથી ?

૨

ખર જિન

ખર જિન જોન તે કુદરતી જિન જે
યેગની આઠડી પર ઉગે છે નકલી જિન અટને
તે જિન જે વાગાનિ-તલ્લેખાથી ગતારાગમ
આવે છે

સામાન્ય નજરે દેવાશે કે આ મેકે પ્રકારના
જિન તેમજ નેમ ૥ જન રીતે દુરોચ સમજ
નથી પણ એ ખોટું છે સાચી નાત એ છે
કે મેકે પ્રકારના જિનનો કાચો માન રતર તિજ
કે કેર કે નો માન ગતારના સાધનોમા
નથી જિન રસાયણિક-યાંત્રિક પદ્ધતિને લા
વાર છે ન્યરે ખરા જિનની નાનત ક રતે
જતાવેન ઉત્તમોત્તમ રસાયણિક કારખાના ડી
યેગના ચર્ચરમા થાય છે !

હા સમાન્ય જન યેગને એક જ સામાન્ય
જનવર જાન સગણ રહે હકીકતમા તે
ઉત્તમે તમ રસાયણિક કારખાડુ છે, એવુ
ઉત્તમ અને સુર કે દન્સાની દિમાગ તેની

- × × × ×
મુ મજાના ચિત્રમા દેખાડ્યું છે તેમ
જિનની જાતવતના મુખ્ય તમકો થાય છે -
૧ કચે માન કિવા વનરપતિનો ચારો
૨ મેડુ એ ચારો ખરા છે
૩ થે લા જરમા ચારો પચે છે
૪. ચ રાજાથી જિન રસાન્તર પાસે, યેગની
અ મડી પર ઉગે છે
૫, જા મ્પાન છે

પ્રથમ નો જિનનો કાચો માલ ખરી
રીને વનરપતિનો તે ચારોજ છે, જે થેડુ ચરે
છે સામાન્ય રીતે રીકરામ મુકાય છે તેમ
નધા લીતા ધાસ અથવા વનરપતિઓમા સંતુ
નોસના તલ્લો સારા જેવા પ્રમાણમા હોય છે જે
કામ ખીજન જનવરો-અને ખુર ઇન્ધાન પથ,
કારણ કે હ સાનતુ ખદત એ ચારો ખયાવવાને
જોઈએ નેમા કેટલાક ખાસ ઉપાગો ધરાવતુ

નથી-ને પેટ, સજ્જનદારે તેના શરીરમાં
કુદેલી અમુક ખાસ વિશિષ્ટતાઓને અંગે
એવી ખૂબીપૂર્વક કરી સકે છે કે આપણે
સ્વપ્ન રહી જામગે છીએ પેનો આરોજ
અદિ તદિ બધેમધ દુન્યાના ખૂણે ખૂણા
અને જીવનના કાંઈ મટકામાં ઉગે છે તેજ
જિનની કુદરતી મનાવનો કાનો માન કે

ખીજા તત્ત્વકામાં પેદુ એ આરો આપ
છે-એવો કે તેો ચવીને તેના મારીક કટકા
છુકના કરી નામે છે

ત્રીજો અને ખરો અગતીયો તત્ત્વકો આરો
પચાસનો છે થેદુ આરો ખાઠ ત્રણ એવ્યા
યાજ કામ પનતુ નથી પ્રથમ તો એ
આરામાં ધેગનાં મોદામાંજ એક પ્રમારો
પાચન રસ લાગી જઠરમાં જતર છે ત્વા તે
પચી, નેમા અમુક ખીજા શરીર-રસો જો
છે અને એ મેગરપ્તી પછી થેદુ પેતા
મેદામાં લાગી વધુ ચાલી રહુ પાચન-રસ
મેગલી ફરી પાછગ જઠરને હાલને કરે છે
જ્યા ને વધુ પચી, તેનુ કા નર ચા માટે કે

ચોથા તત્ત્વકામાં અ પચેના આરામાંના
મેનુરોસ પાચો જિનનુ નનુ કપ લછ
ધેગી ચામડી પર ઉગે છે વાગ ઉગે છે તેમ-
પાચમાં તત્ત્વકામાં તે કપાતુ મેરા
છે આમ દુકમાં આ છે ખરા જિનની ગના
વટી કદાપ્તી તે સામેજ કુદરતી શક્તિરે નો
એક એવો અજાય કા-શમાં છે કે જેના ચદ
રદગોને પુરેપુરા પામવા સહેલ નથી

૩

નકલી જિન કિવા વિરૂદ્ધ

કહેવનમાં ‘જુદરતો શોધની માતા’ કહી
છે અને એ કહક ખરે પછુ છેજ જ્યારે
ઉદ્ધોષપતિઓગે એકુ કે જિનની ખાસ ખરા
જનથી પૂરી પડાતી નથી જ્યારે તેમણે રસા
મણુ શાસ્ત્રીઓને ઘણારો કરી દીધો તેઓ કામે

નગી મયા ખરા જિનનુ પૃથક્કરણુ કર્યું,
તેના રસાયણિક તત્ત્વો નકલી કર્યા અને પછી
તેની બનાવટ-ખની જિનની મનાવની રીત
શોધવા લાગ્યા

નકલી જિન, જેને વિરૂદ્ધ પછુ કહે છે
જર્મન શોધ છે સિધ્ધાંતની નજરે જેના
એવી મનાવની પધ્ધતિ ખરા જિની બના-
વની પદ્ધતિ જેનીજ છે

- ૧ કાનો માન કિવા વનરપતિ અડ ૧
- ૨ તેની કાતણુ કપાલ છે
- ૩ તે પચે છે કિવા તેના તત્ત્વો પ્રાણીમાં
રૂપા તર તો છે
- ૪, એ રૂપ તર પામેને પ્રાણીમાંથી નકલી
જિન પચા થાય છે
- ૫, નકલી જિન કપાલ કે

પ્રથમ તો, કાયા માનની માન કરીએ.
ખરા જિ. પેટે નકલી જિનો કાનો માન પચુ
તત્ત્વનિજ છે રસાયણિકાએ નકલી કર્યું
કે કે રસાયણિકામાં-નથી તત્ત્વનિજોમાં
નદિ પછુ અમુક અમુક વનરપતિઓમાં-
સેનુને સ તત્ત્વો મોટા પ્રમાણમાં હોય છે
તેની જેવી વનરપતિઓમાંથી નકલી ના
નાની સકાય એમ છે એ માટે મેરા
તેગો લીનુ ખાસ મા કુમળા મારા મારના
નથી જનરે પાકા જાડનો ઉતોગ કરે છે
જે ઉપરાંત નજરે જેના ખરા જિનના
કાયા માય લીધા ધાસ કરવા જુ. પડે છે,
પનુ રસ રાષ્ટ્રિક નજરે અકજ છે કારણ કે
લીનુ કાસજ જે સેનુરોસ તત્ત્વો હોય છે
તેમાંજ આ નેરાય રહુ સેનુરોસ તત્ત્વો
આ જોગમાં હોય છે અને તેથીજ તે નકલી
જિની બનાવમાં વાપરવામાં આવે છે

ખીજા તત્ત્વકામાં એ જાડના કપા
કરી તેની કાતણુ કદવામાં આવે છે એ
કામ થેદુ આરો ચરે છે તેનુજ છે એને
માટે જ્યા કુદરતે ધેગને દાન આપ્યા છે

ત્યા માનવે ‘લોખંડુ’ ચંત્ર બનાવ્યું છે. જેમાં, એ લોકડાની કાતરણ કરવામાં આવે છે.

ત્રીજો તપકડો એ કાતરણને પચવવાનો છે. ખરા બિનની બનાવટમાં એ કામ થેડાનું જરૂર કરે છે, ત્યારે અહિં તે માટે કાચજેરટર ચંત્ર મવજુદ છે. લોકડાની કાતરણને એ

‘કમર’ની ૧૯૩૪ ની ફાઇલ

એટલે

૫૪૪ પાના-૨૯ ચિત્રો

૬૮ ખાસ હુનર લેખો, ૨૫૭ પ્રયોગો, ૨૮ ખાસ વેધારી લેખો તથા ૧૨૩ પરચરણ લેખોનું એક બાંધેલું દળદાર પુસ્તક, જેમાં સુગંધીદાર તેલો, મેનાના વરક, સેફરી રેઝર બ્લેડ, પતરાની સ્પેટ અને સ્પેટ પેનો, છાપગમતી સાહી, વિગળાક ભેટરીઓ, આરીસા, દંતમંજન, વૉટર પેપર, ચાલનો, મિઝાબ કિંવા કપક, વારનિશ, વગરપાનનું ઘી. મીઠાગતી, માખણ અને પતીર, સુગનાઓ, પ્લાસ્ટર ઓફ પેરીસ વ. વ. ની બનાવટના ખાસ લેખો પણ સામિલ છે

કીમત: માત્ર રૂપિયા અઢી

[ટપાલ ખર્ચ દ્વા આનાય]

પરદેશ પાંચ શિલિંગ

થોડીકજ પ્રતો બાકી છે. જલદી મંગાવે

કમર ઓફિસ, સોદાગરવાડા, મુરત

અંતરણથી મુજ કિયાનો એ આરંભ માત્ર છે.

મેજરણી તૈયાર થયા બાદ, તેમાંથી પ્રવાહી દ્રવ-જેમાં મેના-સેફરીલોસ તત્વો ભળેલા હોય છે-કી નાખતાં, કાચજેરટરમાં સેફુલોસ તત્વો બાકી રહી જશે. હવે એને કાર્ટીક મોડા, સમફેરેટ હાઇડ્રોજન અને ફરી વાર કાર્ટીક મોડાની કિયાઓમાંથી પસાર કરનાં, તે પ્રવાહી બને છે, જેમાંથી નક્કી બિન પવલ થાય છે.

ચોથો તપકડો એટલે નક્કી બિનની પદ્ધતિઓનો તપકડો. પેટું પ્રવાહી, પીળું અને મધ જેવું ઘટ્ટ મિશ્રણ, હવે એક બીજા ચંત્રમાં લઇ જવાય છે. જ્યાં બીજા કાણાવાળા આકારમાંથી તે પસાર થાય છે અને પગ વારમાં પીળું મિશ્રણ સફેદ બારીક બિનના તારનું રૂપ લઇ લે છે.

પણ હજી બનાવટની કિયાનો અંત આવ્યો નથી. એ નક્કર બિન હવે જુદા જુદા મિશ્રણોમાં ધોવાવા જાય છે અને ઉપર-

પાંચમા તપકડામાં પહોંચતાં, કપાય છે.

વિરૂદ્ધ કિયા નક્કી બિનનો બેદ આ છે.

(૧) એ દ્રવ નકામો નથી જતો; તેમાંથી અલકોહલ બને છે

WONDERFUL CURE

તુલસીરાજ તેલ: આંતરડું વધી જવા, અંડ વધી જવા, મોઝો, સંધિવા તથા વાની અનુભવસિધ્ધ દવા. કીમત રૂપિયા એક. ગરીબ બીમાર સ્ત્રીઓ માટે હમેશા માટે ચર્ચાનિર્ણયક તથા અંધ માસિક ફરી થવાની દવા. કીમત રૂપિયા ૧-૪-૦.

એન. ટે., પ્રસિધ્ધ તબીબ,

૧૫૦, માનિકતલાવા રહીટ, કલકત્તા.

[૪૫૩]

હિન્દમાં સાધુના ઉલ્લેખ
અનુ હોય અત્યંત વિશાળ
છે. એનાં અનેક કારણો-
માનું એક કારણ એ પણ છે
કે સાધુઓ અનેક પ્રકારના
બને છે કપડાં ધોવાના
સાધુ, નદાવના સાધુ
કપડા રંગવાના સાધુ,
પારદર્શી સાધુ, ગિનસરોન
સાધુ, તરતા સાધુ, દળમન

માટેના મેથિંગ-સાધુ, મોટલ સાધુ, ઊન
અને રેશમ ધોવાના સાધુ. ડાઘ કલીનીંગ
માટેના સાધુ દર્બાઈ પાખીમાં વપરાય તેવા
સાધુ અને ખીંગા અનેક પ્રકારના-અને વગી
તેમા જુદી જુદી સુગંધીઓ, રંગ, તેવો અને
ખીંગા પડાયેલો અને જુદા પડના સેંકડો
નદિ દરિયા અતો સદિવના-સાધુઓના તામ
તો દરેકમાંએ સામગ્રી દરેક પરેખર,
સાધુની આ અઝારો જાતેને કારણે એનો
ઉલ્લેખ પણ ખૂબ વિશાળ હોય થરાવે છે અને
એ એમાંની કોઈ પણ એક માત્ર જાનનાજ
સાધુ જતાવવાનું કામ દાય પર લેવાય તેવ
| મનમાનતી કમાણી કરી સમાય છે

આ દેશમાં મોટા જાણે ધોવાના અને
નદાવના સાધુઓ બને છે ખીંગા પ્રકારના
સાધુઓ ઘણા ઓછા બને છે અને એ કે ઉપલા
એકે પ્રકારના મુકામને ખીંગા ખાસ પ્રકારના
સાધુઓની ખાત નજીબ ક્રેમાય એમ
છે છતાં, દહ એ વિશાળ દિનદી માગણીને
પુગી પાડી મેકે એટલા પ્રમાણમાં એ સાધુઓ
જનના નથી. પરિણામે ખપનનો સારો
જેવો જામ પડેલી માલનો હોય છે અને
તેના જાવ દરિયાઈની એ.છપને તાંપિ મોઘા
હોઈ, તેમના જનાવનાઓ પળો સારો નહી
કરે છે

રંગબેરંગી સાધુઓ

કપડાં રંગવા માટેનાં
રંગીન સાધુઓ

ધનુ વાચકોના સતત આમંત્રને વચ
ધઈ, આજથી પાંચ વર્ષ પર કપડાઓ
આ લેખ આજે કમરમાં ફરી ઉપાય
છે, એ આશીએ કે, તે અનેક આડખોને
માર્ગદર્શન રૂપ થશે.

ખર જાણતા નથી, પરિણામે તે સરનાને જાહે
મોઘાઈ પડે છે કારણ કે રંગ અત્યંત
અલ્પ પ્રમાણમાં વપરાતા હોઈ, જોઈએ
તે કરતાં સદજ વધુ વપરાતાં, મેટલા વધા-
રાના પ્રમાણનો રંગ સાવ જરૂરના જાય છે.
વગી કાગજ ન રખાય તે રંગ પાખીમાં
જરાબર એજગતા નથી અને તેની મિત્રીઓ
જાહેર જાય છે, જેથી કપડામાં ડાઘ પાડવા
ઉપરાંત તેટલા પ્રમાણના રંગ સાવ નકામા
જાય છે. રંગનો એ દેખીતો વ્યય, તેની
સોંપવારીને મોઘવારીમાં ફેરવી દે એમા અજળ
થવા જેવું મું દોષ !

આ સાધુઓ એ દરિયા સામનાં
અને એકંદરે સરના પડે છે રંગ સાધુઓ
મેઘવેવો દેશાળી એકસરખો એજગી જતા
વાર સામની નથી અને તેથી કપડાં પર
આજા ધેરા ડાઘ પાડવાના સંજવ રહેતો
નથી. વળી પ્રમાણમાં જવારે રંગ રતી અને
એને દિમાને સેવાના હોય છે ત્યારે આ
સાધુ ઓંસ અને તોડાને દિસાએ વાપરવાના
હોઈ. એનું સદજ ઓઘું કે વધુ પ્રમાણ
કીમતને અંગે રંગના સદજ ઓઘા વિના
પ્રમાણ નેટલો મોઘો પડતો નથી વળી
રંગને એજગાવવાની તકલીફો જોના, મિત્રો
જાહેર જવાની રાત્રિની વિગતો જોનાં

આ સાધુ એ માટેના એક અત્યંત સર મલી
બર્થ ઉપાય છે, એમ માનવું પડે છે

૨

કુપડાં રંગવાનાં સાધુઓ અનેક જુદી
જુદી રીતોએ અને અનેકાનેક ભાત ભાતના
રંગોમા અને છે રંગોની મેળવણી જેટલી
વધુ દુશ્વરત પ્રવૃત્તિ અને નરી નરી કરી અકાચ
તેજા નવા રંગના સાધુઓ બનાવી સકાય
કા-લુ મૂળ સાધુના અંગભૂત તત્વ બધામા
એકજ હોય છે, રંગો જુદા જુદા હોય તેજ
એમા સામાન્ય દત્તજ પીળા બાર સોપ-
ખાસ કરીને તેજની બનાવટના, ચરખીના
નર્દિ—વાપરવામા આવે છે, કારણ એ
પદ્ધતિએ કામ સારું અને સહેલું અને છે
મજબૂત મોટું કાગખાતું હોય તો તેઓ પોતજ
એ સામાન્ય સાધુ પણ બનાવે છે, નિકર
ખામીનાઓ તો એ સાધુ કામ પણ સારા
સાધુના બનાવનાર માસે જરૂરપાલક વચનના
દ્વિસામે-કારણ ગોળીઓ થા ચોરસા કે
લાટાની ખાસ જરૂરત જેવું નથી આખી
દેખતો મોટો એ રસો હોય તો તેજ આવે
અને તે ખરીદનાર પોતે કાળીને કામમા
સાધ સકે છે-ખર્ચાદે એ પછી એ સાધુમાથી
આ નજબેદગી સાધુઓ બનાવાય છે

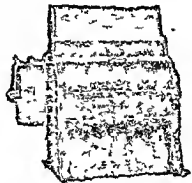
બનાવનારી મોટી રીત એ છે એ યોગ
સામાન્ય સાધુના સાગ કાળી, કાતરી કાપનાર
યંત્ર (જુઓ ચિત્ર નં ૧) વડ તેની કાતરીઓ
બનાવી વે છે એ યંત્ર ૩ ઈંચ બડાઈ અને
પોણા ચાર ઈંચ પહોળાઈ લગીના માપના
અને તેવડા બના કે દુકા લાટાની કાતરીઓ
કરી સકે એ યંત્રમા એ છરીઓ કામ કરતી
હોઈ, આર કલાકના પ્રિસમા ૬,૭૫૬ રતવ
સાધુની કાતરીઓ કરી સકાય છે

પરંતુ જો સાધુના વાગ ન હોય, આઓ
ઝોગો થા તકતો હોય તો યંત્ર વડે તેનીય

(૧) સાધુની કાતરીઓ કરનાર યંત્ર
(Chip Planing Machine)

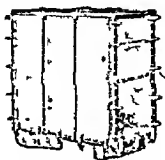
ખાતળી કાતરીઓ કરી સકાય છે—સીટા કાપ-
વાની જરૂરત હોતી નથી એ માટેના યંત્રને
વરક બનાવનાર યંત્ર (જુઓ ચિત્ર નં ૨)

(૨) વરક બનાવનાર યંત્ર
(Shearing Machine)

કહે છે એ યંત્રની ગોઠવણ એની રીતની હોય
છે કે તે ૨૮ ઈંચ લગીની પહોળાઈના મોડસ
કે તકતાના બારીક વરક બનાવી સકે છે.
એ યંત્રની કડપ વિશે એટલું જ જણવું
કારી છે કે વિવસના આઠે કલાકમા તે
૧૧,૨૫૦ થી ૨૨,૫૦૦ રતમ સાધુના વરક
બનાવી સકે છે. દુકામા સાધુની કાતરીઓ
ચા વરક, અંગે તે બનાવી લીધા પછી તેને

કઠાકમા ધૂળ, સદળ પાણી નાખી ઝોળામાં લે છે. પછી બીજા પદાર્થો ઉમેરી તેને ઝોળાની લઈ, છેલ્લે પહેલાથી થોડાક પાણીમાં ઝોળાની રાખેલા રત્ન ઉમેરી, ધૂળ મિશ્ર કરી, ઘટ્ટ થવા આવતા કઠાકને ચુવા પરથી ઉતારી લઈ મેગવળીને સાથે બંધ પની દેખા બરી દે છે એ દેખ લોકડાની યા પનરા કે લોખંડી બનાવેલી હોય છે.

(૩) સાથે બંધવાની કામ (સાથે બંધવાની)
(Support frame)

તે ચિત્ર ન કાગળ ના પ પ્રમાણે એક મોટી પેળીના રૂપની દાખ, તેની ચારે તરફની દિશાનો જુગી લાકી સકાર એવી રૂ સાથે બે ઝોળાનું સંદિનની દેખ છે સાથે બરી બીજા પછી તેની કાંઈને રહેલા દેખાય છે ૨૪ કલાક કે ૩૬ કલાક પછી રેખો બોલા તરીકે સાથેનો ચોરસો કાઢીલખ, તાગા વા લોખંડા તાર વડે (એક ચપ્પસ ચોરસાની પેલી તરફ ઉભો રહે છે અને એક ચપ્પસ આ તરફ ઉભો રહે છે અને બેકેના હાથમાં એક લાગા તારનો એક છેડો દોષ છે એ તારને બેક ચપ્પસો સંજના ચોરસાના મધ્યાગ્રા પર ધક્કા દેવાગતે નામે તગિલા લગી જમ તપ છે, જેથી એ ચોરસામાંથી એક બામ કપાઈ જાય છે) પહેલા પાલળ-જના ચોરસા જેટલાજ પહેલા અને લાખા-નકા બનાવી લઈ, પછી તેને એજ પ્રમાણે તાર વડે કાપીને

જાણ બનાવે છે એ કામ યંત્ર વડે પણ થઈ શકે છે એ માટેનું યંત્ર તરફ સારી બનાવનું અને સિદ્ધાંતો અંગે કાગળ કાપવાના યંત્રો ધણે જાણે મળતું આવતું હોય છે દુકામાં લાઠા બનાવી લોધા પછી તેની ઝોળાઓ બનાવાય છે એ કામ યંત્ર વડેજ થતું હોય તે માટે ઝોળાઓ બનાવવાનું યંત્ર આવે છે (જુઓ ચિત્ર ન ૪) એ યંત્રમાં

લાઠા આખા મે
કાના નર્મો એટલે
પહેલા લાઠામાંથી
ઝોળાઓ જેવા
કાંડા કાપી લઈ,
પછી આ યંત્રમાં
મુકતા તેમાંથી
આકાર આપી
બનાવનાનું નામ
રત્ન વગવરદની
પરીછાપ-બીજામાં
જે પ્રમાણે તે ત

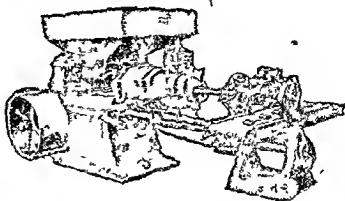

રાવી મુકી દોષ (૪) ઝોળાઓ બનાવનાર યંત્ર
તે મુજબ-પાડી (Looming Machine)
દે છે

હવે સાથે તારા થયો થેખ થ નો ચીકણા કાગળમાં વાગાળી પછી ઉપર ખાંસા કાગળમાં-જેની ઉપર સાથે રાખ્યો નમુનો (જેનો કે વગરનિશ રત્ન વગવરદના કાગળો પર દોષ છે) છ પેટો દોષ-વાગાળી દેતા તે વેચવા માટે તેવાર છે જેવાનો આમ છૂટી ઝાડીએ વેચતા નથી તેઓ એને છ વા બાર નજા બાકસમાં બંધ કરી વેચે છે એવા એક ખરડેમાં છ કે બાર ઝોળાઓ એકજ રંગની નંદિ હોતાં, છ વા બાર જુદા જુદા રંગોની દોષ છે અવગત ૬૨૦ દોષ તો એકજ રંગની પણ રાખી સકાય

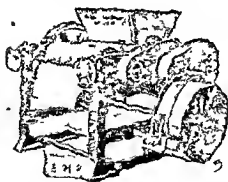
ખાસાની ગીણ પદ્ધતિ
લગભગ સુધી પદ્ધતિ છે
પ્રથમ તો સામાન્ય સાધુની
કાર્ટરીઓ વા વરક અગ કિ
ખનાના પ્રમાણે રા યનો
વડે ખનાની લખ, પછી તે
ખીજા પદ્ધતિએ અને રગ
સાથે 'સાધુ મિશ્ર કરનાર

યંત્ર' (જુઓ ચિત્ર ન ૫) વા ભરના તે મા
ખર મિશ્ર યન વ્યય છે એ યંત્ર પણ ખૂબ
જાણી છે તે આઈ કરાકમા ૪,૨૫૦ થી
૬,૦૦૦ રતન લગીનો સાધુનો જાણી મિશ્ર
કરી આપી સકે છે યંત્રની ખનાનદ એવી
છે કે સાધુના સુગ યુક્તિને સહજે અસર થતી
નથી, ખનકે તે વધુ ધક ખી રહે છે કારણ

(૬) સાધુ અને ગોડીઓ ખનાવનાર યંત્ર
(Soap Strand Press)

ખન વડની સામા યંત્ર-હારમાળાના ઉલ્લા-
પનમા મરી, નોંધએ તેરા આકારની ગોડીઓ
ખનાવી લે છે એ યંત્ર (જુઓ ચિત્ર ન ૬)
એક માત્ર યંત્ર તરીકે, બે જુદા જુદા યંત્રોનો
બેગો સમુદ છે તે સાધુના છુગ રાકને
દખારીને ઘટ માવે ખનાવી, પછી લાટાનો
આકાર આપી, ખીજા યંત્રમા મોકલે છે, જે
તેની નોંધતા માપની ગોડીઓ ખનારી આપે
છે આ કામ માટે લાગ ખાવમાના યંત્રનો
ખીજા જુદા જુદા આકારના-ગમે ત્યારે
ખ ની કે ગોડરી સકાર તેરા-છુગ હોય છે,
જેથી ચપગ, ચોરસ કે ગોળ ગમે તેરા
આકારના લાટા ખનારી સકાય છે, પછીના
યંત્રમાય ગમે તેરા આકારની ગોડીઓ ખનાવી
સકનાની સમયક છે ખીજુ બદનો અન માગે
તેરા આકારની ગોડીઓ ખનશે અલખત,
તેના પર છાપકામ કરવાનુ બાકી રહેશે અને
તે ચિત્ર ન ૪ મા ખનાવેલા યંત્ર વડે કરી
લાઇ સકાશે

(૫) સાધુ મિશ્ર કરનાર યંત્ર
(Soap Rubbing Machine)

તેની મિશ્ર કરનારી પદ્ધતિ એ છે કે તે
માવાન કીણા કીણા વરક યદ કરી કરી
વાર મિશ્ર થના રહે છે એ કામ તાંદુ અગ
તાંદુ છે કારણ જે મેગરણી બરાબર ન
થાય તો સાધુ એકસરખા રગનો મની સકે
નહીં. હકમા, એ કામ બરાબર થઇ રહેતા
એ સાધુના વરકને કાઢી લખ, નના-અજા

આમ છતાં, બેશક, આ સાધુ માત્ર
નાના સાધનોની સહાય વરે, મોટા યંત્રો
સિવાય પણ ખનારી સકાર છે તેમ કરનુ હોય
તો પહેલી રીતે ખનાવનાની કિમ કરી લેવી

અને રંગબેરંગી સામ્યુઓના ઘોડાક પ્રમાણબદ્ધ પ્રયોગો આપતા મુનાસિય લાગે છે એ વિશે માત્ર એક વાત ખાસ યાદ રાખવાની છે. બનાવવાની પદ્ધતિ નાના પાયા પર કામ કરનારાઓ માટે પહેલીજ ઉપયોગી હોઈ, એ સામ્યુઓની ૫ તોલની વજનની ગેડીઓ બનાવી લેવાય છે વાપરતી વેળા : એટી એક મોટી ૧ મેક્સન ઉકળતા પાણીમાં ઓગળાવી, પછી તેમાં કપડાં પલાળવામાં આવે છે. જો રંગ ધોરા કરતા વિચાર હોય તો વાપરતી વેળા પાણી ઓછું લેવું; શીઠા રંગ કરવો હોય તો પાણી વધુ લેવું. કપડાને આ પાણીમાં પોસ મિનિટ લગી વાળવી રાખનાથી પુરતો રંગ ધરાવે છે પછી બદાર ઠાંડી, સડબ ઈંડા કરી, ઈંડા પાણીમાં ઘોષ કાઢવાથી રંગ બરાબર યથા જોડાઈ મીન - ધોરા લીસો

૧-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, એસિડ મીન ૭ ૭ રૂં રતલ (એવોડુ પોષક), નેપથોલ વનો એસ ૨ રતલ (એવોડુ પોષક), ફાર્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૧૦ એસ, એરેન્જ એચ બી ૧ એસ.

વર્ડન્ટ મીન - મધ્યમ લીસો

૨-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, નેપથોલ વનો એસ. ૭ એસ, ફાર્ટ લાઇટ મીન ૩ એસ.

આઈવી મીન - મધ્યમ લીસો

૩-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ મીન બુધ્ધ ૧૬ ૩ એમ (એવોડુ પોષક).

ગ્રાસ મીન - મધ્યમ લીસો

૪-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ વનો એસિડ ૧૩

રતલ (એવોડુ પોષક), ફાર્ટ લાઇટ મીન ૪ એસ, એરેન્જ એચ બી. ૨ એસ ૨ ગ્રામ અને ૪૮ મેન.

આલિય મીન - ખુલતો લીસો

૫-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, એરેન્જ એચ બી. ૨૩ એસ, ફાર્ટ મીન બુધ્ધ ૧૦૩ એસ, ફાર્ટ વનો એસિડ ૨૪ રતલ.

ઓન્ડ મીન - લીસો

૬-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ મીન બુધ્ધ ૨૩ રતલ (એવો.) ૨, ફાર્ટ વનો એસિડ ૨ રતલ (એવો.), એરેન્જ એચ બી ૫૩ એસ, એવોડુ પોષક ૭ ૧૧ ગ્રામ

સી મીન - લીસો

૭-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ મીન બુધ્ધ ૧૩ એસ, ફાર્ટ વનો એસિડ ૨ ગ્રામ, એરેન્જ એચ. બી ૧૧૦ મેન.

મર્લ મીન - દિનામ

૮-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ટ્રિવોલાઇન વનો ૪૭ રતલ (એવો.), પ્રિનિયન્ટ એલિમરાઇન કેપેનાઇન ૩ ૭ ૧૪ એસ, ફાર્ટ લાઇટ ૩૦ ૨૩ એસ

બી મીન - લીસો

૯-સામ્યુ ૧૧ રતલ, બાઇસફેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ લાઇટ મી. ૧૦૩ ગ્રામ, પ્રિનિયા વનો ૭ ૬ ગ્રામ, એરેન્જ એચ બી ૫૬ મેન

૧ રમતા Shades બરાબર સમજાય તે માટે રમતા તાગો અથેલી વાપર્યા છે

૨ આ લેખમાં (એવો.)નો અર્થ એવોડુ પોષક વખતનો છે

એપલ ઓન-લીસો

૧૦-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૧૩ રતલ, ફાસ્ટ લાઇટ ઓન ૧ ઓસ

૧૧-કેનેરી રંગનો સાથુ ૧૫ રતલ, વર્ડન્ટ ઓન-લીસા રંગનો સાથુ ૭૩ રતલ આ બેઉ સાથુને મેગની એકરસ કરતા એપલ ઓન રંગનો સાથુ ગનશે

સેજ ઓન-લીસો

૧૨-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ ઓન બુધ્ધ ૪૩ રતલ (એવો), એસિડ ઓન ૭ ૭ રફ રતલ (એવો), ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૮ ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી ૩ ઓસ, બ્રિયિયન્ટ એપિગ્રાઇન કેપેનાઇન ૩ ૭ ૧ ઓસ.

પીકાક ઓન-લીસો

૧૩-બુ રંગનો સાથુ ન ૨ ૨ ૭ બાગ, ચીનોનાઇન ૧ બાગ

ઓ ડ નીલ-લીસો

૧૪-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ ઓન બુધ્ધ ૧૫ ક્રામ, ઇન્ડિયન વેનો ૭. ૫૩ ક્રામ, ઓરેન્જ એચ બી ૨૩ ક્રામ

૨ આ સાથુ બનાવવાની રીત એ છે કે ૩ ક્વાર્ટર સામાન્ય સાથુને થોડાક ગરમ પાણીમાં ભગવાયા, પછી તેમાં ૬ રતલ પર્ફેક્ટ હમેરી બ્રુમ મિશ્ર કરો તે પછી ૭ રતલ બોરિક એસિડ થોડાક પાણીમાં ઓગળાવી, તે પાણી આ સાથુના મિશ્રણમાં હમેરી બ્રુમ મિશ્ર કરી, સાથુ બનાવો આ સાથુ બીજા નબરનો થયો એમાં રંગ નાખ્યો નથી દર એક ક્વાર્ટર સાથુ માટે ૧ રતલ નિકાલમન બ્લુ રંગ હમેરતા બ્લુ રંગનો સાથુ ન ૨ થશે (જે પ્રથેગોમાં સાથુ ન. ૨ લખ્યો હોય ત્યાં આ રીત મુજબ-બ્લુ રંગ હમેરતા ચિના-બનાવી વાપરવો.)

૧૫-કેનેરી રંગનો સાથુ ૨૨ રતલ, વર્ડન્ટ ઓન-લીસા રંગનો સાથુ ૧૧ રતલ હેલિથેટ્રા ૫

૧૬-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૭૩ ક્રામ, એઓ-પ્રુશાઇન ૭ ૭૩ ક્રામ, એસિડ વાયોલેટ ૪ બી એક્ષટ્રા ૫૩ ક્રામ નટ બ્રાઉન

૧૭-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૩૩ રતલ (એવો), એઓ-પ્રુશાઇન ૭. ૩ રતલ (એવો), ઓરેન્જ એચ બી ૭ ઓસ, ફાસ્ટ ઓન બુધ્ધ ૪ ઓસ.

૧૮-ટર્સ કાચા રંગનો સાથુ ૨૮ રતલ, કાચા રંગનો સાથુ ૧૩ રતલ. મેરો બ્રાઉન

૧૯-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૩૩ રતલ (એવો), ફાસ્ટ ઓન બુધ્ધ ૬ ઓસ, ફાસ્ટ રેડ એન. એસ. ૬ ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી. ૩ ઓસ

લાઇટ બ્રાઉન

૨૦-સાથુ નંબર ૨ ૧ ક્વાર્ટર, સુડાન બ્રાઉન ૧ રતલ.

૨૧-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, ફાસ્ટ વેનો એક્ષટ્રા ૨૧ ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી. ૨ ઓસ, ફાસ્ટ લાઇટ ઓન ૧ ઓસ, એઓ-પ્રુશાઇન ૭. ૬૧ ક્રામ

સામન - છુરો (Salmon)

૨૨-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પ્રુશાઇન એસ ૧૦૩ ક્રામ, ઓરેન્જ એચ બી. ૧૧૨ એન કીમજન-કીરમજ

૨૩-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ

કમર" : અંક ૧૨૦ મો

મોડા ૧૧ રતન, રોડમાઇન બી ૧૩ રતન (એવો), એઝો-પુશાઇન એસ ૧૦૩ એસ, ઓરેન્જ એચ બી ૬ ક્રામ

૨૪-સાથુ ન ૨ ૧ કાર્ટર, એવસિન (બુ રોડ) ૧ રતન

કસ્ટોડ - ઘેરો લાલ

૨૫-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, એઝો-પુશાઇન છ. ૧૪ રતન (એવો), ફાસ્ટ રેડ એન. એસ ૧૩ રતન (એવો), એઝો-એમિડ વાયોલેટ આર એક્ષપ્સ ૧૪ એસ (એવો)

પીકોડ બુલુ - ખુસતો બુલુ

૨૬-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ એસિડ બુલુ બી ૨ રતન (એવો), ફાસ્ટ લાઇટ મીન ૭ એસ

ડાક બુલુ - ઘેરો બુલુ

૨૭-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૩ રતન (એવો), ફાસ્ટ મીન બુલુ ૧૩ રતન (એવો), એમિડ વાયોલેટ ૪ બી એક્ષપ્સ ૧૫ એસ ઓરેન્જ એચ બી ૧ એસ

૨૮-સાથુ ન ૨ ૧ કાર્ટર, નિકાવસન બુલુ ૧૩ રતન

નેવી બુલુ

૨૯-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, વિક્ટોરીયા વાયોલેટ ૫ બી ૧૩ રતન (એવો), ફાસ્ટ મીન બુલુ ૧૪ રતન (એવો), ઓરેન્જ એચ બી ૧ એસ

આર્મિ બુલુ-ખુસતો બુલુ

૩૦-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ એસિડ બુલુ બી ૧૪ રતન, એઝો-પુશાઇન એસ ૧૫ ક્રામ

કેમિશિય બુલુ

૩૧-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ મીન બુલુ ૧૧

ક્રામ ૧૨ એન, ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૩૩ ક્રામ, એઝો-પુશાઇન છ ૨૪ એન, ઓરેન્જ એચ બી ૧૭ એન.

ટીપ બુલુ - ઘેરો બુલુ

૩૨-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ વાઇટ મીન ૧૩ રતન, ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૩ રતન, એઝો-પુશાઇન છ ૭ એસ

ફોન (Fawn) - છાંખો બાગી

૩૩-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મીન ૬ ક્રામ, ફાસ્ટ મીન બુલુ ૬ ક્રામ, એઝો-પુશાઇન છ ૪ ક્રામ, ઓરેન્જ એચ બી ૨૦૮ એન.

ડેમ (Dram) - બુખરો

૩૪-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ મીન બુલુ ૨૦ ક્રામ, એઝો-પુશાઇન છ ૧૧ ક્રામ, ઓરેન્જ એચ બી ૧૫ ક્રામ બાઇસફેટ મીન ૭ ૧૪ ક્રામ

ચેરિટ

૩૫-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, વિક્ટોરીયા વાયોલેટ ૫ બી ૮ એસ, બાઇસફેટ મીન ૮ એસ, ઓરેન્જ એચ બી ૫ એસ, એઝો-પુશાઇન છ ૪ એસ

પ્લમ (Plum)

૩૬-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, એઝો-પુશાઇન છ ૨ રતન, એસિડ વાયોલેટ ૪ બી એક્ષપ્સ ૪ એસ

સેરીઝ (Cerase)

૩૭-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ મોડા સોડા ૧૧ રતન, એઝો-પુશાઇન છ ૧૩ રતન (એવો), ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦

[૪૬૦]

ખી. ફે રતલ (એવો), એઓ-કાચીનીઅલ
૨ ઓસ (એવો)

માવ (Mauve)

૩૮-સાથુ ૧૧ રતલ. બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પુશાઇન એસ. ૧૪
ઓસ, ફાર્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ ખી ૩
ઓસ, ઓરેન્જ એચ. ખી. ૩ ઓસ,
એઓ-કાચીનીઅલ ૧૬ ઓસ.

વાયોલેટ

૩૯-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ એ.ફ
સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦
ખી. ૬૩ ઓસ, એઓ-પુશાઇન ૭ ૭ ઓસ,
એસિડ વાયોલેટ ૪ ખી. એક્સટ્રા ૭ ઓસ.

કાર્ડિનલ (Cardinal)

૪૦-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-કાચીનીઅલ ૩૩ રતલ.

રૂખી રેડ - લાલ

• ૪૧-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-કાચીનીઅલ ૧૬
રતલ (એવો.), ઓરેન્જ એચ ખી. ૨૩
ઓસ, ફાર્ટ ઓન બ્લુઇસ ૫૬ મેન.

૮૨-સાથુ નં. ૨ ૧ ક્વાર્ટર, એચસિન
(યેલો શેડ) ૧ રતલ

ચેરી (Cherry) - લાલ

૪૩-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-કાચીનીઅલ ૨૩
રતલ (એવો.), એઓ-પુશાઇન ૭. ૧૬ રતલ,
એઓ-એસિડ વાયોલેટ આર. એક્સટ્રા ૩૩
ઓસ

ચોકોલેટ

૪૪-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પુશાઇન એસ. ૪
રતલ (એવો.), ઓરેન્જ એચ. ખી. ૧૬
રતલ (એવો.), ફાર્ટ ઓન બ્લુઇસ ૨૩ ઓસ.

ક્રીમ (Cream)

૪૫-સાથુ ૨૦ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૨ રતલ, ઇન્ડિયન યેલો ૭ ૪ ગ્રામ,
ઓરેન્જ એચ. ખી. ૩ ગ્રામ.

ઓફ ગોલ્ડ - સુહરી

૪૬-ઓરેન્જ-સુહરી રંગનો સાથુ ૨૦
રતલ, એપલ ઓન-લીલા રંગનો સાથુ
૨૩ રતલ.

૪૭-સાથુ નંબર ૨ ૧ ક્વાર્ટર, સુડાન
નં. ૧ ૧ રતલ.

કેનેરી (Canary)

૪૮-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, ઇન્ડિયન યેલો ૭. ૧૩
ઓસ, ઓરેન્જ એચ. ખી. ૪ ગ્રામ, ફાર્ટ ઓન
બ્લુઇસ ૮૦ મેન.

કોરલ (Coral) - પરવાળાનો રંગ

૪૯-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પુશાઇન ૭ ૧૫
ગ્રામ, ઓરેન્જ એચ. ખી ૫૩ ગ્રામ.

૫૦-પિન્ક-ગુલાબી રંગનો સાથુ ૧૦૩
રતલ, કેનેરી રંગનો સાથુ ૭ રતલ.

મેરૂન (Maroon)-ભૂખરો રંગ

૫૧-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, ફાર્ટ રેડ એન. એસ. ૨૩
રતલ (એવો.), એઓ-પુશાઇન એસ. ૨૩ રતલ
(એવો.), ઇન્ડિયન યેલો અરાઇન ક્રેપાઇન
૩ ૭ ૫ ઓસ

૫૨-મેરીઝ રંગનો સાથુ ૧૭ રતલ, કાળા
રંગનો સાથુ ૧ રતલ

લેવેન્ડર

૫૩-સાથુ ૧૧ રતલ, બાઇસફ્ટેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતલ, એઓ-પુશાઇન ૭ ૧૦૩
ગ્રામ, ફાર્ટ લાઇન ઓન ૭ ગ્રામ, ઓરેન્જ
એચ ખી. ૮૦ મેન.

૫૪-ફાઇન-ગ્રાયા બામી રંગનો સાથુ
૨૧ રતન હેનીઓટ્રોપ રંગનો સાથુ ૧૧ રતન

પિન્ક-ગુલાબી

૫૫-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, એઓ-પુશાઇન એસ ૧૧૨
ગ્રેન, ઓરેન્જ એચ બી ૫૬ ગ્રેન

૫૬-સાથુ નં ૨ ૧ ક્વાર્ટર, એસિન
પિન્ક (૫૫ શેડ) ૧ રતન

બ્લુઇશ પિન્ક-બ્લુ પહોળા ગુલાબી

૫૭-સાથુ નં ૨ ૧ ક્વાર્ટર, એસિન
(૫૫ શેડ) ૮ ઓસ, સુડાન નં ૪ ૮ ઓસ,
સુડાન બ્લુ ૪ ઓસ

ગ્રે (Grey)

૫૮-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ લાઇટ મીન ૮૩ ગ્રામ,
એઓ-પુશાઇન ૭ ૫૩ ગ્રામ, ઓરેન્જ એચ
બી ૨ ગ્રામ અને ૮ ગ્રેન

૫૯-સાથુ રંગનો સાથુ (પ્રોગ્રામ ૧ ૨૮
મુજમનો) ૧૨ રતન, એનોનાઇન ૧૬ રતન,
સુડાન નં ૪ ૧૩ રતન

સિલ્વર ગ્રે (Silver Grey)

૬૦-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ બ્લૂ બ્લુ ૧ ઓસ,
ફાસ્ટ એસિડ વાયોલેટ ૧૦ બી ૪ ગ્રામ,
એઓ-પુશાઇન ૧૬૦ ગ્રે. ઓરેન્જ એચ
બી ૩૨ ગ્રેન

ફ્રેન્ચ ગ્રે (French Grey)

૬૧-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન ફાસ્ટ મીન બ્લુઇશ ૨૬
ઓસ, એઓ-પુશાઇન ૭ ૬૩ ગ્રામ, ઓરેન્જ
એચ બી ૪૦ ગ્રેન

લિલક (Lilac)

૬૨-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, એઓ-પુશાઇન એસ ૧૪

ગ્રામ, ફાસ્ટ લાઇટ મીન ૩૩ ગ્રામ, ઓરેન્જ
એચ બી ૩૩ ગ્રામ

રુસેટ (Russet) - રાતો ભુરો

૬૩-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ વાયો એક્ટ્રા ૪ ઓસ
૩ ગ્રામ, બિલિયન્ટ એવિઝરાઇન કૅપેનાઇન
૩ ૭ ૨૬ ગ્રામ, ઓરેન્જ એચ બી ૨૬
ગ્રામ

રોસેટ (Rose)

૬૪-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન ફાસ્ટ મીન બ્લુઇશ ૧૬
ઓસ, એઓ-પુશાઇન ૭ ૩૩ ઓસ,
ઓરેન્જ એચ બી ૬૩ ગ્રામ

૬૫-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ મીન બ્લુઇશ ૧૦૩
ઓસ એઓ-પુશાઇન ૭ ૪૩ ઓસ, ઓરેન્જ
એચ બી ૩ ઓસ, ઇન્ડિયન વાયો ૭
૫૬ ગ્રેન

પરપલ - બાલુડિયા

૬૬-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન એઓ-પુશાઇન ૭ ૧૪
ઓસ, એસિડ વાયોલેટ ૪ બી એક્ટ્રા ૪
ઓસ, એઓ-પ્રોગ્રામી ૪ ઓસ

ઓરેન્જ - સુન્દરી

૬૭-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાસ્ટ વાયો એક્ટ્રા ૧૦૩
ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી ૬૩ ઓસ

૬૮-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન ઇન્ડિયન વાયો ૭ ૬૩
ઓસ, ઓરેન્જ એચ બી ૧૪ ગ્રામ

૬૯-સાથુ નં ૨ ૧ ક્વાર્ટર, સુડાન
નં ૨ ૧ રતન

કાર્નેશન (Carnation) - લાલ

૭૦-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસફેટ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, રોડેમાઇન બી ૧ રતન,

એન્જે-પુશાઈન ૧૪ ઓસ, ઓરે ૪ એચ
- બી ૧૩ ઓસ

૭૧-સાથુ ન ૨ ૧ ક્વાર્ટર સુગન
ન ૩ ૮ ઓસ, સુગન ન ૪ ૮ ઓસ,
સુગન ૧ ૭ ૪ ૪ ઓસ

લાઇટ બફ (Light Buff)

૭૨-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસલ્ટેડ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ઇન્ડિયન પલો ૭ ૧૦ ફી
ડ્રામ ૧૦ ફી. ઓરેન્જ એચ બી ૭ ફી
ડ્રામ, એન્જે-પુશાઈન ૭ ૫ ફી ડ્રામ ૫ ફી,
ફાર્સ ઓન બ્લુ-શ ૪ ફી ડ્રામ ૧૦ ફીના

મિડલ બફ (Middle Buff)

૭૩-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસલ્ટેડ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ઇન્ડિયન પલો ૭ ૨ ઓસ,
ઓરેન્જ એચ બી ૧૩ ડ્રામ, એન્જે-પુશા
ઇન ૭ ૭ ફી ડ્રામ, ફાર્સ ઓન બ્લુ-શ ૬
ડ્રામ

એજેન્ડા (Magenta)

૭૪-માવ રંગો સાથુ ૧૪ રતન, કાર્ડિ
નમ રંગો સાથુ ૭ રતન

બ્લેક ~ કાળો

૭૫-સાથુ ૧૧ રતન બાઇસલ્ટેડ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાર્સ ઓન બ્લુ-શ ૪ રતન
(એવો), ઇન્ડિયન એસિડગ્રાફ. કંપેનાઈન
૩ ૭-૧ રતન (એવો) સન્ડર ગ્રે ૭
૨ રતન (એવો)

ટેરા કોલ્લા (Terra Cotta)

૭૬-સાથુ ૧૧ રતન, બાઇસલ્ટેડ ઓફ
સોડા ૧૧ રતન, ફાર્સ ૩ ઓન એસ
૧૧ રતન (એવો) એન્જે-પુશાઈન એસ
૨૩ રતન (એવો) બેન્ડ-શાગ રંગો સાથુ
૨ ગામ (એવો)

૭૭-સાથુ ન ૨ ૧ ક્વાર્ટર સુગન
બાઈન ૧૦ ઓસ સુગન ન ૪ ૮ ઓસ,

સુગન ન ૨ ૨ ફી ઓસ સુગન ૭ ૧ ઓસ.
પલો ~ પીળો

૭૮-સાથુ નં ૨ ૧ ક્વાર્ટર ચિનોલાઈન
પલો ૧ રતન

ઇન્ડિયન રેડ - લાલ

૭૯-સાથુ નં ૨ ૧ ક્વાર્ટર, સુગન
૭ ૨ ફી ઓસ, સુગન રેડ ન ૨ ૫ ઓસ,
સુગન બાઈન ૫ ઓસ, સુગન ન. ૩ ૫ ઓસ
પ

આ વેળ સમાપ્ત કરતાં અગાઉ, તળુમા
આવેલા ફેટલાક પેન્સ પ્રયોગો જાદિર કરવાના
છે એ પ્રયોગો સાદા સાથુ-રંગ પથરના
સાથુ-ના છે, એટલે જનાવનાગને જોઇએ
તેવો રંગ જોઈતા પ્રમાણમાં ઉમેરી લેનાનો છે

[૧]

સાથુ ૧૦૦ ભાગ, બોરીક એસિડ ૩
ભાગ, ગિલ્બર્ટીન ૫ ભાગ, ઈંગ્લી સફેદી ૧
ભાગ, એનીલાઈન રંગ ૩ ફી ભાગ

પ્રથમ થોડા ઉકળવા પાણીમાં બોરીક
એસિડ ઓગળાવી, તેમાં સાથુની કાતરીઓ
નાખી, ખૂબ મેગવો પછી રંગ મેગવી, ઉપર
ગિલ્બર્ટીન અને ઈંગ્લી સફેદીનું પહેલાંથી
મેગવી ગળેતુ મિશ્રણ મેગવો પછી સાથુ
પડે ત્યાં દેખાતા ભરી લો

[૨]

તેલનો સાથુ તં નલ, ફેટકરી પડે રતન
એમેટિક એસિડ ૬ રતન, એનીલાઈન રંગ ૬
રતન આ ઓછા વત્તા પ્રમાણમાં

સાથુની કાતરીઓ કરી, ફેટકરીના થુકા
સાથે ઉકળવા પાણીમાં નાખી ઓગળાવી લો
પછી તેમાં એસિડ નાખી, સતત દલાવવા
રહેા. મરચુ એસિડ તરત ખરાબર મળે
જગુ નથી પછી તેમાં રંગ ઉમેરી ખુબ
મિશ્ર થાય ત્યાં સુધી દલાવવા રહી, છેવટે
ખુબ ખરાબી ઉતાડી લઈ બીજામાં ભરી લો

[જો લીલા રંગનો સાથુ બનાવવો હોય તો એસેટિક એસિડ વાપરતું નહિ. કારણ એ તે રંગ પર અસરકારક હોય, તેને લીલાને બદલે બીજા બનાવી દે છે]

[૩]

સાથુ ૧૦૦ ભાગ, બોર્મિક એસિડ ૧ ભાગ, ગ્લિસરીન ૫ ભાગ, ઈંગની સફેદી ૨ ભાગ રંગ, એનીનાઇન ૩૫ ભાગ.

આ પ્રયોગ પહેલા પ્રયોગ મુજબ છે. એમાં માત્ર ઈંગની સફેદીનું પ્રમાણ વધુ છે એથી રંગ પાકો થાય છે.

X X +

કેઈ પણ ધંધામાં પુંછતી બાળત દમેશ મદત્વની હોય છે. આ ધંધા માટેય એ વિપાય રિચારવાપાત્ર બને છે. અલગત, નાના ગ્રેહોટા પાપા પર કામ કરવું હોય તો નાની મોઝી પુંછ વડે કામ ચલાવી લઈ સકાય એમ છે એટલે જેઓ રાશ્ત્રાતમા થોડુંક કામ કરી, પછી આગળ વધવા ઇચ્છના હોય તેમને માર્ગ દર્શન રૂપે અમે થોડીક માહિતી આપવી મુનાસિબ લાગે છે

સામાન્ય રીતે માત્ર પાચસોહજાર રૂપિયામાં પણ હીક શરૂઆત કરી સફાય વગેરે બધાજ વસાવવાની ઝુકરત નથી સાથુ ઉકાળવાની કદાઈ, રેમ, લાલ કાપડા માટેના તાર, ગોટીઓ બનાવનાર યત્ર અને ગોટીના બીજા ઉપરાત કાચો માપ વસાવવો જોઈએ યત્રની કીમત આસરે આ યશે

સાથુ ઉકાળવાની કદાઈઓ	૩૫	૧૦
— ભરવાની રેમ		૨૫
— કાપવાના તાર (નેના હાથા સહિત)		૫
ગોટીઓ બનાવનાર યત્ર	૨૫૦	
ગોટીઓના બીજા		૫૦

૩. ૩૩૦

હાથા માલ વિશે તો પહું કહેવાનું નજ હોય. સાથુ તો તૈયારજ ખરીદવાનો છે, એટલે તેમાં ગ્રેહોટી પુંછ રોકાતી નથી એકાદ પેટી સામગ્રી ખરીદવી બસ થઈ પડે રંગ, અલગત છુટક મેંધા પડે. તે રતન થા તેથી વધુ જરૂરમાં ખરીદાય તો હીક. છતાં એ માલ પણ દર-દમેશ મળી શકે છે, જ એટલે તેનો ખુબ ગ્રેહોટો જરૂરો સમઘી રાખવાનો નથી વળી દરેક રંગના સાથુ પ્રથમજ ચા એકસામઠા બનાવી નાખવાના નથી પેતાના ગ્રાહકોને પસંદ પડે તેવા તાર પંદર રંગથી શરૂઆત કરવી જોઈએ કામ આમળ વધતાં નવા રંગો ઉમેરી સકાય

(૩) આને રંગના વજાતની દાવત કંઈ ઉવડીજ છે પણ તેથી આ ધંધો અઢક એમ નથી જોઈતો થોટાજ રંગ તો આજેજ મળી શકે છે

માત્ર રૂપિયા પચ્ચીસ

માત્ર રૂપિયા પચ્ચીસ ચોકલો

અને અમે આપને રણરના રમવાના કુળાં (ટોય રણર બેલુન) બનાવવાનો તદ્દન સરળ પ્રયોગ ચોકલો આપીશું. થંત્રો જોઈતાં નથી. ગ્રેહોટી પુંછ અડૂરતી નથી. સફળ પરિણામની ગેરંટી. જ્યવહાર શિક્ષણ મુંબઈમાં મળી શકે છે કાચો માલ આગે વેચીએ છીએ

લખો:—

ઈન્ડસ્ટ્રીઅલ સપ્લાયઝ

પારેણ સ્ટ્રીટ-મુંબઈ ૪

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ ઝિન્ક

ફોસ્ફેટ ઓફ ઝિન્ક ૧૯૨ ગ્રેન, અર્ક-
પાણી ૧૧ ફ્લુઇડ ડ્રામ, સિરપી ફોસ્ફરીક
એસિડ (રે. ગ્રે. ૧.૫) ૫ ફ. ડ્રામ,
આસણી ૧૦ ફ. ઓસ.

ફોસ્ફેટ ઓફ ઝિન્કને અર્ક-પાણીમાં મેળવી,
પછી તેમાં ફોસ્ફરીક એસિડ ઉમેરી, ઉવડે
એને માળીને આસણીમાં મેળવો.

આ શરબતમાં દર ફ. ડ્રામે ૨ ગ્રેન
ઝિન્ક ફોસ્ફેટ અને ૧૮ ટીપા ડાયસ્ટુડ ફોસ્-
ફરીક એસિડ છે.

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ કલ્સિનાઇન

ફોસ્ફેટ ઓફ કલ્સિનાઇન ૯૬ ગ્રેન, અર્ક-
પાણી ૧૩ ફ્લુઇડ ડ્રામ, સિરપી ફોસ્ફરીક એસિડ
(રે. ગ્રે. ૧.૫) ૨.૬ ફ. ડ્રામ, આસણી ૧૦
ફ. ડ્રામ

ફોસ્ફરીક એસિડ અને અર્ક-પાણી પ્રથમ
મેળવી, પછી તેમાં ફોસ્ફેટ ઓફ કલ્સિનાઇન
ઉમેરી, બેઉને માળીને આસણીમાં રેડો.

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન
કલ્સિનાઇન

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧૯૨ ગ્રેન, ફોસ્ફેટ
ઓફ કલ્સિનાઇન ૯૬ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૭
ફ. ડ્રામ, સિરપી ફોસ્ફરીક એસિડ (રે. ગ્રે.
૧.૫) ૮ ફ. ડ્રામ, આસણી ૧૦ ફ. ઓસ.

દવાની લુકોએ અર્ક-પાણીમાં મેળવી,
પછી તેમાં ફોસ્ફરીક એસિડ ઉમેરી, ઉવડે
માળીને આસણીમાં મેળવો.

સિરપ ઓફ ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન,
કલ્સિનાઇન ઓન્ડ સ્ટ્રિક્ચનાઇન

ફોસ્ફેટ ઓફ આયર્ન ૧૯૨ ગ્રેન, ફોસ્ફેટ
ઓફ કલ્સિનાઇન ૯૬ ગ્રેન, સ્ટ્રિક્ચનાઇન

દવા તરીકે વપરાતા શરબતોની ખપત
પણ બહોળી છે, કારણ કે કેટલીક દવાઓ
એવી છે કે, તે શરબતના રૂપમાં વાપરી
સકાય છે, જ્યારે કેટલીક દવાઓ એવી છે કે
જે શરબત ઉપરાંત બીજા રવરૂપે વાપરી
સકાય છે, પણ શરબતનું સ્વરૂપ વધુ સરળ
હોઈ, શરબતને વપરાય છે.

દવાઈ શરબતો બનાવવા માટે સાધી
પહેલાં તે બેને અંગ્રેજીમાં સિમ્પલ સિરપ
કહે છે તે-આસણી-બનાવવી પડે છે. આસણી
બનાવી લેવામાં પછી, તેમાં જુદી જુદી દવાઓ
વ. ઉમેરતાં, દવાઈ શરબત તૈયાર થાય છે:

ખાંડ યા સાકર ૨૫ થી ૩૦ રતલ, પાણી
૧૦ રતલ.

બેઉને ઉઘા ક્ષત્રવાળા વાસણમાં ભરી,
ચુને ચઢાવો. મેળવણી ઉકળવા માટે કે સહજ
દુધ-મિશ્રણ નાખી, મેળવણીની ઉપલી સપા-
ટીએ તરી આવતો મેલ યા કચરો ઝીણા
ઝાગ યા અમચ વડે કાઢી લો. એમ ત્યા
લગી કરતા રહે-એટલે કે, દુધ-મિશ્રણ
નાખી, મેળવણીની ઉપલી સપાટીએ તરી
આવતો મેલ યા કચરો ઝીણા ઝાગ યા અમચ
વડે કાઢતા રહે-કે જ્યાં લગી મેલ આવવો
નિઃકુલ અર્ધ ન થઈ જાય. પછી આસણી
પૂરતી ઘડે યા ત્યાં લગી ઉકાળી, ચુકા પડે
ઉતારી લો, અને ઠંડી પડ્યા બાદ કપડાંમાંથી
માળીને સક સુકા શીટીઓમાં ભરી રાખો.

જસ, આ છે મૂળ આસણી. દરે પછી
દવાઈ શરબતોની બનાવટમાં એ આસણી
વાપરી સકાશે.

૧) આ દુધ-મિશ્રણ ખાંડ યા સાકરને મેલ
સાફ કરવા વપરાય છે. તે સમલાન પાણી અને
સમલાન દુધ (એસ યા આયર્ન દુધ) મેળવીને
બનાવાય છે.

‘કમર’ : અંક ૧૨૦ મે

૩ ટ્રેન, અર્ક-પાણી ૭ ૬ ગ્રામ સિરખી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૯ ૬ ગ્રામ, ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

પ્રથમ પાચ ૬ ગ્રામ અર્ક-પાણી ભુદ્ધ કાઢી તેમાં ફોસ્ફોરિક એસિડ આપર્ન ઉમેરી કાચની ખરસમાં નાખી ખરન કરી તે પછી બાકીનું અર્ક-પાણી ફોસ્ફોરિક એસિડમાં નાખી, તેમાં રિટ્કનીઆ અને કવિનીઆ ઓગળાવી લઈ, એક ચિથલેને ગાળીને ચાસણીમાં મેળવે

આ સરખતને કસ્ટમ સિંચ પછુ કહે છે
સિરખ એક ફોસ્ફોરિક એસિડ આપર્ન
એન્ડ રિટ્કનીઆ

ફોસ્ફેટ એક આપર્ન ૧૮૨ ટ્રેન રિટ્કનીઆ (ફિરન) ૩ ટ્રેન, અર્ક-પાણી ૭ ૬ ગ્રામ, સિરખી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૯ ૬ ગ્રામ ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ ખનાવવાની રીત આગળ પ્રોગ મુજબ

સિરખ એક ફોસ્ફોરિક એસિડ આપર્ન

ફોસ્ફેટ એક આપર્ન ૬૧ ટ્રેન અર્ક-પાણી ૯ ૬ ગ્રામ સિરખી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૭ ૬ ગ્રામ ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

ફોસ્ફેટ એક આપર્નને અર્ક-પાણી સાથે કાચની ખરસમાં ખરવ કરી તથા તેમાં ફોસ્ફોરિક એસિડ ઉમેરી, છેવટે એ ગાળીને ચાસણીમાં મેળવે

સિરખ એક ફોસ્ફેટ એક એન્જેનિઝ

ફોસ્ફેટ એક એન્જેનિઝ ૬૬ ટ્રેન, અર્ક-પાણી ૯ ૬ ગ્રામ સિરખી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૯ ૬ ગ્રામ ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

ખનાવવાની રીત આગળ પ્રોગ મુજબ
સિરખ એક ફોસ્ફેટ એક આપર્ન નિથ

એન્જેનિઝ

ફોસ્ફેટ એક આપર્ન ૭૨ ગ્રે ૧ ફોસ્ફેટ

[૪૬૬]

એક એન્જેનિઝ ૪૮ ટ્રેન, અર્ક-પાણી ૯ ૬ ગ્રામ, સિરખી ફોસ્ફોરિક એસિડ ૮ ૬ ગ્રામ, ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

હવાની બહીઓને અર્ક-પાણીમાં મેળવી, તેમાં ફોસ્ફોરિક એસિડ ઉમેરી અને છેવટે બધાને ગાળીને ચાસણીમાં મેળવે

સિરખ એક ફોસ્ફેટ એક આપર્ન
એન્ડ લાઇમ

ફોસ્ફેટ એક આપર્ન ૬૬ ટ્રેન, ફોસ્ફેટ એક લાઇમ ૧૮૨ ટ્રેન, અર્ક-પાણી ૯ ૬ ગ્રામ, સિરખી ફોસ્ફોરિક એસિડ (૨૫ ગ્રે ૧૫) ૯ ૬ ગ્રામ ચાસણી ૧૦ ૬ ઓસ

હવાની બહીઓને પ્રથમ અર્ક-પાણી સાથે કાચની ખરસમાં મેળવી, પછી તેમાં ફોસ્ફોરિક એસિડ ઉમેરી, બધાને ગાળીને ચાસણીમાં મેળવે

સિરખ એક ફોસ્ફેટ એક લાઇમ

૧-પ્રિસિપિટેટ ફોસ્ફેટ એક લાઇમ ૧૨૮ ટ્રેન એસિડ્યુલ ફોસ્ફોરિક એસિડ ૨૪૦ ટ્રેન, ખાડી ભુદ્ધ ૭ ૬ ઓસ, અર્ક-પાણી ૪ ૬ ઓસ, એસેન્સ લેમન ૧૨ ગ્રામ

ચીનીના એક ન્દાના સરખા ચાસણીમાં અર્ક-પાણી રેડી તેમાં ફોસ્ફેટ એક લાઇમ નાખી, એસ વા રિપરિટના ચુના પર હલકી આચ આપી ઓગળાવે અને પછી થોડું થોડું ફોસ્ફોરિક એસિડ પણ મેળવતા વળ આમ મેક હવાએ પાણીમાં ઓગળી જતા, પછી જેટલું અર્ક-પાણી મરમ થયે તેટલું મધુ હોય તેટલું અર્ક-પાણી નવું ઉમેરી, પછી ખાડ નાખી ધીમે ધીમે તેને ઓગળાવી વા જસ સરખત તેપર છે

આ પ્રોગ ‘કુર’ડ નો છે

૨-પ્રિસિપિટેટ ફોસ્ફેટ એક લાઇમ ૧ ઓસ, અર્ક-પાણી ૭ ૬ ઓસ, મ્યુરિએટિક

એસિડ ૪ ફા. ડ્રામ, ખાંડ ૧૨ ઓંસ

પ્રથમ એક ઓંસ અર્ક-પાણી લઈ, તેમાં ફાઈફ્ટ એક લાઇમ નાંખી, પછી મ્યુડિએટ્રિક એસિડ નાંખી, - ઝાગળાવો, ઝાગળાવી જાય ત્યાર પછી તેમાં બાકીનું પાણી મેળવી, છેવટે ખાંડ ઉમેરી. ધીમી આગે ઝાગળાવી લો.

આ પ્રયોગ 'વિગાન્ડ'નો છે.

સિરપ એક્ટ્રીફાઈડ રૂબાઈ

ફેલ્ડુઇઝ એક્ટ્રીફાઈડ એક રૂબાઈ ૩ ફ. ઓંસ, ખાંડ ૨૮ ટ્રાય ઓંસ, અર્ક-પાણી ૫૫ પુરતું.

પ્રથમ ૧૨ ઓંસ નેટલ્સ અર્ક-પાણી લઈ, તેમાં એકસ્ટ્રેક્ટ એક રૂબાઈ ઉમેરી, થોડાક કલાક લગી રહેવા દો. પછી તેને ફિલ્ટર કરી લઈ, તેમાં બીજું એટલું અર્ક-પાણી-એક્ટ્રીફાઈડ દ્રાવણ-મેળવો કે કુલ મેળવણી ૧ પાઉન્ડ અને પછી તેમાં ખાંડ ઉમેરી. ધીમી આગે પીગળાવી લો અને છેવટે કપડામાંથી ગાળી લો.

કમ્પાઉન્ડ સિરપ એક્ટ્રીફાઈડ હાયપોફોસ્ફોરિક એસિડ

૧-હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા ૧૮૦ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ૧૨૮ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક આયર્ન ૮૧ ગ્રેન, ખાંડ ૮ ઓંસ, એકસ્ટ્રેક્ટ એક વેનીલા ૧/૨ ઓંસ, સોલ્યુશન એક હાયપોફોસ્ફોરિક એસિડ સદળ, અર્ક-પાણી ૫૫ પુરતું.

પ્રથમ ૬ ઓંસ અર્ક-પાણી લઈ, તેમાં હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા અને હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ઝાગળાવી લો. પછી એક ખરલમાં હાયપોફોસ્ફોરિક એક આયર્ન નાંખી, તેમાં એટલું સોલ્યુશન એક હાયપોફોસ્ફોરિક એસિડ ઉમેરો કે એ દાર ઝાગળાવી જાય પછી તેમાં ઝાગળાવી મેળવણી મેળવી એટલું અર્ક-પાણી રેડો કે કુલ નિશ્ચય ૧૨ ફ. ઓંસ અને પછી તેમાં ધીમી આગે ખાંડ ઝાગળાવી, છેવટે એકસ્ટ્રેક્ટ વેનીલા ઉમેરો.

આ પ્રયોગ "પ્રોક્ટર" નો છે

૨-હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ ૧ ફ. ઓંસ, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા ૨ ઓંસ, હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ૩ ઓંસ, સાકર ૧ ટ્રાય રતલ, ગરમ અર્ક-પાણી ૨૦ ફ. ઓંસ, એરેન્જ ફલાવર વોટર ૧ ફ. ઓંસ.

પહેલાં અર્ક-પાણીમાં પહેલી ત્રણે દવાઓ મેળવી, ઝાગળાવી લો. પછી તેમાં સાકર નાંખી, ગરમ કરી, ઝાગળાવીને કપડામાંથી ગાળી લો. છેવટે એરેન્જ ફલાવર વોટર મેળવો, એટલે સરખત તૈયાર.

આ પ્રયોગ "પેરીશ" નો છે.

૩-હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ૨૫૬ ગ્રેન, ખાંડ ૧૮ ઓંસ, અર્ક-પાણી ૫૫ પુરતું.

પહેલા ૧૨ ઓંસ અર્ક-પાણી લઈ, ખાંડ મિલવણી બાકીની બધી દવાઓ તેમાં નાંખી વોટર-બાથ દ્વારા ઝાગળાવીને ગાળી લો અને એ કિયા ફરમિયાન એટલું અર્ક-પાણી ઉડી મથું કિયા એણું યથગત હોય, તેટલું પાણું ઉમેરી, તેમાં ખાંડ નાંખી. ધીમી આગે ઝાગળાવી, એટલું પકવો કે સરખત ૨૧ ઓંસ થાય

કમ્પાઉન્ડ સિરપ એક્ટ્રીફાઈડ હાયપોફોસ્ફોરિક એસિડ

એન્ડ આયર્ન

હાયપોફોસ્ફોરિક એક લાઇમ ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક સોડા ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક પોટાશ ૨૫૬ ગ્રેન, હાયપોફોસ્ફોરિક એક આયર્ન ૧૨૬ ગ્રેન, ખાંડ ૧૮ ઓંસ, અર્ક-પાણી ૫૫ પુરતું. બનાવવાની રીત છેલ્લા પ્રયોગ અનુસાર.

સિરપ એક્ટ્રીફાઈડ સેન્ટોનેટ એક્ટ્રીફાઈડ સોડા

ચાસણી ૧૮ ફ. ઓંસ, સેન્ટોનેટ એક્ટ્રીફાઈડ સોડા ૩૦ ગ્રેન, અર્ક-પાણી ૧ ઓંસ.

“કમર” અંક ૧૨૦ મો

પ્રથમ આસણીને અદિ લગી ઉઠાવો ૩ તેનું ઘટપણુ ૩૨ Beamenું યથ જામ પછી અર્ક પાણીમા સેન્ટોનિટ ઓફ સોડા ઓગળાવી આસણીમા ઉમેરો

સિરપ ઓફ ઇપિકુએન્ટા

ફલ્યુઇડ એક્સટ્રેક્ટ ઓફ ઇપિકુએન્ટા ૨ ફ ઓસ, આસણી ૩૦ ફ ઓસ
બેઉને મેગવો

સિરપ ઓફ કલોરાઇડ ઓફ આયર્ન

કલોરાઇડ ઓફ આયર્ન ૧/૨ ટ્રોય ઓસ, આસણી ૧ પાઇટ
બેઉને મેગવો

સિરપ ઓફ લેક્ટેટ ઓફ આયર્ન

લેક્ટેટ ઓફ આયર્ન ૧ ડ્રામ ઉકળતુ અર્ક-પાણી ૬ ફ ઓસ ખાડ ૧૨ ટામ
પ્રથમ અર્ક-પાણીમાં લેક્ટેટ ઓફ આયર્ન ઓગળાવી, પછી તેમા ખાડ નાખી, ધીમી આગે ઓગળાવી દો

સિરપ ઓફ બાલસમ કોપૈયા

કેનસાઇન્ડ મગ્નેસિયા ૨ ફ ૩ મ ઈંડાની ખરદી નંગ ૪, બાલસમ કોપૈયા ૫ ફ ઓસ આસણી ૧૦ ફ ઓસ
તાજા ઈંડાની ખરદીઓ તથા તેમા ફલસાઇન્ડ મગ્નેસિયા નાખી, ખૂબ મેગવો પછી તેમા બાલસમ કોપૈયા ઉમેરી, ફરી વાર સારી પેટે મેગવી લઇ, છેવટે આસણી રેડો

આ શરબત પણુ લાખા વકત લગી સાફ રહેતુ કહેવાય છે

સિરપ ઓફ સેન્ટોનિન

સેન્ટોનિન ૫૫ ફ મેન, અતકોહવ સહજ, ઉકળતી આસણી ૧૬ ટ્રોય ઓસ
અનકે હવમા સે ટોનિન ઓગળાવો, પછી આસણીમા મેગવો

સિરપ ઓફ આયોડાઇડ ઓફ પોટાસિયમ

એન્ટ આયર્ન

આયોડાઇડ ઓફ પોટાસિયમ ૩૦૮ ગ્રેન, આયોડાઇડ ઓફ આયર્ન (સોલ્યુશન ૧-૩) ૨૩૦ ગ્રેન, ઓરેન્જ ફનાવર વોટર ૪૬૨ ગ્રેન, ઘટ આસણી ૩૩ ફ ઓસ

પ્રથમ આયોડાઇડ ઓફ પોટાસિયમને ઓરેન્જ ફનાવર વોટરમા ઓગળાવી લઇ પછી તેમા આયોડાઇડ ઓફ આયર્નનું સોલ્યુશન ઉમેરી, છેવટે આસણી મેગવો

આ શરબતને રસાયણીથી દુર રાખતું જોઇએ

સિરપ ઓફ સેરુવિકલોનાઇડ

ઓફ આયર્ન

સેરુવિકોલોનાઇડ ઓફ આયર્ન ૨૮૬ મેન હાઇડ્રોલોરિક એસિડ ૧૨૦૦ મેન, અર્ક-પાણી ૨ ઓસ આસણી ૧૬ ઓસ
ખુબ દવાને હાઇડ્રોલોરિક એસિડમા ઓગળાવી, તેમા અર્ક-પાણી મેગવો અી છેવટે ગાળીને આસણીમા રેડો

સિરપ ઓફ હાયડ્રેટ ઓફ કલોરલ

હાયડ્રેટ ઓફ કલોરલ ૨ રુપન અર્ક પાણી ૧ ડ્રામ, આસણી ૭ ડ્રામ
અર્ક-પાણીમા દવા ઓગળાવી પછી આસણી મેગવો
[૬૭ વધુ પ્રેગો એપ્રિન ૧૯૪૧ના અકમા અપારો]

બ્રિટિશ ઇંગ્લિશ [૩ માસમા નવે રીજો]

કોર્સના પુસ્તકો ની પી ચ બ્ સહિત

પહેલો સે ૩ ૩-૧-૦

બીજો સે ૩ ૩-૭-૦

[બન્ને સેટ સાથે રૂ ૬]

બ્રિટિશ ઇંગ્લિશ કલાસ લાટી, (૧ ઠિ)

[૧] જામફળ

અમીન-આ ફળ માટે કોઈ પણ પ્રકારની સાધારણ કસવાળી અમીન ચાલી સકે છે- જેવી કે: બાહાની, હલકી, ગોરાટ, વ. ઘણી કાળી અમીનમાં આવેલા પાક ખાતર તથા સારા પાણીની નિકાશ વિના સારો થઈ સકે તે નથી. હિંદુસ્તાનના સાધારણ પ્રદેશ, જેવા કે દક્ષિણ ઇલાકા, ગુજરાત, કાઠીઆવાડ, ઉત્તરમાં કાશ્મીર, આમ, અલાહાબાદ વ. સ્થળેએ, જ્યાં સુધી ગરમ હવા હોય ત્યાં એ ઠીક થાય છે. વધુ વરસાદવાળા જાગમાં આ ફળની ખેતી સારી થઈ સકતી નથી.

પ્રાથમિક ખેડ-આડનું વારેતર કરતા પહેલાં અમીન સાફસુદ કરી, આડી ઉભી ત્રાસી ખેડ કરવી. ત્યાર બાદ દોરીથી સીધી લાઇનમાં ૨૦ ફીટને અંતરે ઓરુ ચોરસ ૩X૩X૩ ના માપના ખાડા કરવા મુરમવાળી માટી ખાડા નીચેથી નીકળે તો તેને ખેતરની બહાર નાખી દેવી અને ખાડા સારા દેથી ગળતીયા આતરથી સરખા બાગની ખેતરની માટી સાથે મેળવીને ભરવા. ત્યાર બાદ કુવા નહેર વ. માંથી પાણીના પ્રબંધ માટે બંધ તથા ખાખણા બાંધવા. આ ખાડાઓ કિનાળામાં તૈયાર કરાવી રાખવા, જેથી ચોમાસાની શરૂઆતમાંજ ઓડો વાવી સકાય.

જામફળના રોપા મોટા લાગે બીજમાંથી ઉત્પન્ન કરવામાં આવે છે, પણ સારા ખાત્રીના મોટા ફળ આવતાં હોય તથા ઓછા બીજ નીકળતા હોય એવી ઝાડની કલમ કરી વાવવાથી ત્રણ વર્ષની અંદર સારી ઝાડનાં ફળ મળવાની બાંચી રહે છે.

જો આવી રીતે તૈયાર કરેલી કલમ કે ઉષ (Layering) ન મળે તો ધેળમ,

અલાહાબાદ, આમ વ. સ્થળે થતા મોટા સારી રીતે પાકી ગયેલાં જામફળનાં બીજ કે તેમાંથી તૈયાર કરેલા રોપા મંગાવી વાવવા.

બીજ-સારાં પાકી ગયેલાં જામફળ લઈ, તેને ઝરા વધારે સડવા દીધા પછી, મસળા નાખીને પાણીથી ઝીણી ચારણી કે કપડામાં ઘોવાથી બીજ રહેલાઈથી નીકળા સકશે. તેને બે ચાર દિવસ રાખોડી માથે ભેળવી સુકાવા દેવા. ત્યાર બાદ ચાર કુટ પહોળા અને ૬ અથવા ૧૨ કુટ લાંબા કપારા બનાવી, તેમાં છુટા છુટા બીજ વાવી દેવા શીયાળા સિવાયની રીતમાં તથા ખાસ કરીને ચોમાસાની શરૂઆતમાં ફળમાંથી કાઢીને તુરતમાં વાવેલ બીજમાંથી સાડાં પરિણામ આવે છે. એના રોપ આશરે બેથી ત્રણ ફીટની ઉંચાઇના થાય ત્યારે કાચમાં જગ્યામાં વાવવા બેઠએ.

રોપાઓ કાચમની જગ્યાએ ચોમાસાની શરૂઆતમાંજ વાવવા બેઠએ. વાવતી વખતે ખામણા ચારે બાજુથી સારી રીતે ખાત્રીને રોપવા બેઠએ અને પવનથી નુકસાન ન થાય તેને માટે અરેર પડે ટેકા આપવો બેઠએ.

ખાવજત-રોપાઓ વાવ્યા પછી તુરતજ પાણી પ.વુ. બેઠએ. ત્યાર બાદ દર ચાર પાંચ દિવસે અને સારી રીતે અમીનમાં રોપ લાગી ગયા પછી આખી દસ દિવસે અરેરત પ્રમાણે પાણી આપવું બેઠએ.

પાક-રોપાઓ કાઠમી જગ્યામાં વાવ્યા બાદ મોટે લાગે ત્રીજે વર્ષે ફાલ આવે છે. તેની પહેલાં પણ થોડાક પુલો આવે છે, પણ ઝાડ કમઝોર થઈ ન જાય તેવા ફાલ લેવો સલાહકારક નથી. આપણા દેશમાં ફળાઉ ઝાડોને સાધારણ રીતે ફાલ આવવાની ત્રણ મવસોએ છે- આખે બહાર, મૂળ બહાર અને હસ્ત બહાર. પહેલો બહાર ફેબ્રુઆરી માર્ચમાં

દસ આવી, ચારથી છ મદિતામા રજો જુનકે છે બીજો બદાર મેં તી આમવાસ ચર થાય છે અને ત્રીજી બદારના દસ એકમર સુરેખરમાં મેંસમાં આવે છે

ખેતરને ઉત્તરમાં ખેડ કરી, નીમાસ પડેલાં ફાલ આરવાને વખને રેક જાને ચારથી છ રોપમા દેવી છાણી ખાતર આપતુ જોઈએ સમજા દોષ તો વર્ષમાં બે વાર ખાતર આપી પાણી જરોખરન રાખવાથી વધારે સારી ઉપજ આવે છે બી સકે તો મેર બરીર એરછી જોય અથવા મગજીનો ખોળ પજુ દે તી ખાતર સાથે આવે

છાણી-સરઆતમાં રોપના થ તી આસ પાસ ઉચી કાળીએ કાળી નાખી ગાડા ફેલાવે ઉને થવા દેવાથી તો પાટ સારો થશે તેમજ ખેડ કરતી વખતે ફળ દુસને અથવા કાળીએને નુકસાન થતુ જાયશે આ ઉપરાંત ફાલ લેવાની મરસમ પડેલા તજી એ તી આકરી આકરી છાણી કરાથી વધારે યુગ થઈ બદોગે ફાલ આવશે કેટલેક જે મેંસી સારી નજોને જાપી દેવ થી રખ રવારે ફાલ લેવાય છે

એક એકરે (૨૫ ચો) ૨૦ x ૨૦ ના અંતરે જમકા મેખવા તી ૧૦૮ ગડ આવશે ગડ તી ઉમર ૩૫ થી ૩૫ વર્ષ તી દાવ છે રે પ્યા પછી રજમા વધી એક એકરે સોળી સગામે રૂપીઆતુ ઉપન થાય છે પણ આ તી મુખ્ય આવાર જમર આવ અને વેચા થુની સમજ તા ઉપર રહે છે

ખેતરમાં જમરેજનુ વાવેતર કર્યા પછી પડેલા પાચ વર સુ તી પેટા પડ તરફે પડેલા ફળ મર્યા, રોખા દમેગ, કાખીજ, કાખી કુમાર વ પાકો લેવાથી પચદાસનો વધ મે થાય છે, પણ જેના માક લેવાથી મુખ્ય પાકો નુકસાન ન થાય તે તી સગામ રાખતી જોઈએ

ઉપદ્રવ-જમકા કોઈ ખાસ રોગ કે જુનું ઉપન નથી પણ પેષ્ટ, નવચમોગ ખિસોલી વ ફળને નુકમાન કરે છે

નફાવંત હુનરો

હુનરો કેટલા બધા નફાવંત હોય છે ! તમેજ આજેજ પેતાને અનુકુળ એવે એકાદ હુનર કર્યા મંત્રી પોલ તે તમને ચારી કમાણી કરી અપારો

આ એ હુનરની શ્રેષ્ઠ માહિતી માટે નો કમની મેરામો તૈયાર છે તે ! આજેજ નીચતી કુંક વાલીમાંથી તમાર મનપસંદ હુનર આ કો મમારી લે

કાચ-કાગળ અને એમેરી-કાગળ (Sand Paper & Emery Paper) જનાવવા વિશે કમરો અંક ૮૮ મે કી ૪^મ આના કાચ-પેન્સિલો-કાચ પર લખવા માટેની રમ-મેરગી કાચ-પેન્સિલો જનાવતી અંક ૧૧૮મે કી ૪ આના

કાચના કુપજાક અને પશુ પખીએ-જનાવવા વિશે અંક ૮૯ મે કી ૪ આના

કાચની કથા-પ્રકાર પ્રકારના કાચની જનાવવા આ વેસા અંક ૫૦મે કી ૩ આના

કાચની બગાડીઓ-જનાવટની પુરી વિશેતો અંક ૮૨મે કી ૫ આના

કાચ-એની બેલી પેટા-ઉપ નો અને વેપાર વિશે અંક ૮૨મે કી ૪ આના

કાચ-જનાવટ સળધી અંક ૭૮મે કી ૪ આના

કાચ ઉપર છાપકામ અર્થાત કેવિમે પ્રિન્ટીંગ-ગુજરાતીમાં પડેલીજ વિસ્તૃત સચિત મેખમ મા અંક ૫૩ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ અને ૮૮મે કી ૩ ૧-૭-૦

કામન પેષ્ટ-રમેરગી સાદા કોપીઈંગ અને કુતીકીંગ માન પેર જનાવવા અંક ૭૨મે કી ૪ આના

કાશાળા તાર-જનાવટ વિશે અંક ૮૧મે કી ૪ આના

[જુઓ પાતુ ૪૭૧]

[૨] સીતાદ્વય અને રામદ્વય

[પાના ૪૭૦ થી આગળ]

અમીન તથા હુવામાન-આ આડ કોષ્ટ પશુ અમીનમા થઈ સફ છે પત્થરવાળી અમીન ફળદ્રુપ હોય તો ત્યાં પશુ ઉગવામા વાધો આવતો નથી માત્ર બારે ચીકાશનાળી અમીનમા પાણીના નિકાશ માટે ન દોળરત કરવો જોઈએ આ આડ મુળાઈ ધનાકામા લગભગ સર્વત્ર જોવામા આવે છે, અને ખાસ કરીને જુનાગઢના ગીર પ્રદેશમા તે કોષ્ટ પશુ ખાસ કાળજી વિના ઉગેલાં જોવામા આવે છે આ આડ ગરમ સૂકી દવામા સારા થતાં જોવામા આવે છે રામદ્વય માટે અમીન વધારે સારી અને ફળદ્રુપ જોઈએ હલકી કાળી અમીનમા પશુ આ ફળ સારા થાય છે

પ્રથમની ખેડ-અમીનમાં આડ વાવવા માટે ખાડા કરના પહેલાં તેને આડી ઉભી, ખેડી નાખી જોઈએ પછી ૨૦ શીડને અંતરે ૩'x૩'x૩' ઓરસ ચોન્સ ખાડાઓ કરવા અને તેમા માગી તથા છાણુ ગળેન ખાતર નાખી પુરી દેના પછી પાણીના પ્રગથ માટે ખામણુ તથા બંધાર કરવા

આ ખાડના રે પ બી વારીને તૈયાર કરવામા આવે છે રે પ તૈયાર કરવા માટે સારા અને મોટા ફળ આપતા ૪૬ ઉપરથી ઉત્તમ પાકેલ ફળ વીણી, તેના બી કાઢી સુકારી લેના. પછી ૪ શીડ પહોળા અને ૮ થી ૧૦ શીટ લાંબા કયાનઓ કરી, તેમા ચોમાસામા બી વારીને પછી પાછું દેવું લગભગ એક વર્ષમાં ૨ શીડ જેટલો ઉંચો રે પ થયે પછી તે કાચગી જગ્યાએ વાવવા લાયક થશે

વાવેતર-ચોમાસાની શરૂઆતમા રે પા પછી ૪ બાગે એવી રીતે ક્યારામાંથી કાઢીને તૈયાર કરેલ ખાડાઓમા રે પા દેના અને આસ પાસ બી માગી ઓરથી દવાવી દેવી વાઘ્યા પછી તુરં પાણી પાવું જોઈએ તે પછી રે પ

કાંદા-રે પશુ અને ઉપયોગ અંક ૪૭૦
કી ૩ આના
કાંસુ-કાંસુ ડિવા ધોળા બનાવવાના ૫૧ પ્રયોગો.
અંક ૧૧૨ મો. કી ૪ આના
કેન્ડ-પ્રકાર પ્રકારના લગ્નતદાર કેક બનાવવા
વિષે અંક ૧૧૧ મો. કી ૪ આના
કેરેટ્સ સોલ્ટ-Carat Gold બનાવવાની
પુરી વિષયો અંક ૧૦૬ મો. કી ૪ આના
કેશર અર્થાત અમ્ફરુન-વાવેતર વિષે અંક
૮૪ મો. કી ૪ આના
કેસીન-દુધમાંથી બનતી કેસીનની પૂરી માહિતી,
અંક ૧૧૧ મો. કી ૪ આના
કેળાં-કેળની રે પશુ અને કેળાના ઉપયોગો
વિષે અંક ૪૫ અને ૮૬ મો. કી. ૩ આના
કોફી-ખુશબુદાર કોફી બનાવવા અંક ૩૬ મો.
કી ૩ આના
કોફીસેલ તેલ-એની વાસ અને ચીકણાપણું દુર
કરવાની રીતો અંક ૭૮ મો. કી ૪ આના
કોબી-વાવેતર વિષે અંક ૫૩ મો. કી ૩ આના
કોલ્ડ વોટર-હલકી લારી આતના ૨૧ તુરખાઓ
અંક ૫૮ મો. કી ૩ આના
કોસ્ટીક સોડા-બનાવટ વિષે અંક ૫૨ મો.
કી ૩ આના
ખલ્લુરી-વાવેતરની માહિતી અંક ૧૦૫ અને
૧૦૬ મો. કી ૮ આના
ખસખસ-વાવના સંબંધી અંક ૭૨ મો.
કી ૪ આના
ખાતર-આત આતના ખાતરો વિષે અંક ૭૧,
૭૩, ૭૮ અને ૮૭ મો. કી ૩ ૧-૦-૦
ખાદીને નિખાવી અને રંગવી-પૂરી દિવાઓ
અંક ૮ મો. કી ૩ આના
ખાસ પ્રકારના સાબુઓ-જુદા જુદા ખાસ
પ્રકારના સાબુઓ બનાવવાની સચિત્ર માહિતી
અંક ૯૭ મો. કી ૪ આના

[હજી જુઓ પાના ૪૭૨ થી]

લાગી ગયા બાદ ૮ થી ૧૦ દિવસે પાણી પાતા રહેવું.

આયુજન-૧૧ માં એક વખત ઉનાળામા ખેતર ખેડી, કપાસાએ ગોડી, તેમા જાણ્યું મળેલ ખાતર ૨ થી ૪ રોપસા ફાંચ ઉંડી ચરેડીમાં ભેગરી દઇ, પાણી પાઇ દેવું. તે પછી ૮ થી ૧૦ દિવસે નિયમિત પાણી પાતા રહેવું.

પાક-કાચમી જગ્યાએ ગાંધી પછી ચોયા વર્ષથી ફાલ આવવાનું શરૂ થાય છે. સગવડતા પ્રમાણે ફાલ આવવા માટે એપ્રિલ ૫ કે મે (ચેત વૈશાખ) મહિનામાં પાણી પાવાનું શરૂ કરવું. જોઈએ પાણી પાવાનું શરૂ કર્યા પછી લગભગ એક મહિના પછી ફૂલ ખેસવાની શરૂઆત થાય છે. ઝાડ ઉપર એપ્રિલથી જુન સુધી ફૂલ આવતા દેખાય છે અને તેના ફળ ૫ થી ૬ મહિને તેપાર થાય છે.

પેરા પાક-પાણીની સગવડતા હોય તે પ્રમાણે શાક જમણું વ પેરા પાક તરીકે પહેલા ચાર વર્ષ સુધી લેવાથી ઉપજમા વધારો થશે.

ઉપદ્રવ-આ ઝાડને કાંઈ ખાસ ઉપદ્રવ થતો જોવામાં આવતો નથી પરંતુ ઝાડ ઉપર ફળ ખેસી જાય ત્યારે તેને પોપટ, કાગડા, વનવાળા જેવા પક્ષીઓ ખાઈને બહુ જાગ કરે છે તે માટે ફળ ઉતારી લેવા સુધી મોકા રાખવાની ખાસ જરૂર છે આ ઉપરાંત સ્પીટા ફળની કાખગી તથા ફળ ઉપર સફેદ જીવાળ થાય તો તેના ઉપર મધકર્તા જુકા છાટવાથી ફાયદો થાય છે.

ગુલબારે સુખન

૫૧ સુંદર ફલચરણ નજમે-ગજમેનો સમઠ.

કીમત બે આના (ટપાલ ખર્ચ બે પૈસા)

એકી વેગા પાચ નકલ ખરીદનાનજોને ટપાલ ખર્ચ સાથે માત્ર ૧૦ આનામા અપાશે. આજેજ મંગેલી, પોતાના મિત્રોમા વહેચો.

કમર ઓફીસ-સુરત

[પાના ૪૭૧ થી આગળ]

ખાંડ કેમ અને છે ? - શેરડી, ગોળ અને લાકડાના વહેરમાંથી ખાંડ બનાવવી (ખાસ સચિત્ર લેખ) અંક ૩૫, ૪૬ અને ૬૨ મો.

કી ૧૦ આના
ગળી-હોડનું વાવેતર અને રંગનો ઉલોગ.
અંક ૧૦૫ મો. કી ૪ આના

કેલુ રહેઠપ-૨૫૨ રહેઠપનો એક તદ્દન નવો અને સરળ પ્રકાર અંક ૮૩ મો. કી. ૪ આના

ગધકર્તા તેજાખ-બનાવટ વિશે અંક ૬૮ મો. કી ૪ આના

ગાજર-વાવેતર સળધી અંક ૧૧૬ મો. કી ૪ આના

ગાલીચા-એનો ઉલોગ અંક ૪૨ મો. કી ૩ આના

ગાંધી પોટર-ત્રણ પ્રમાણભૂત પ્રયોગો અંક ૬૫ મો. કી ૩ આના

ગિલસરીન-બનાવટ વિશે અંક ૫૪ મો. કી ૩ આના

જુપ્ત સાહીઓ-ખાનગી પત્રો લખવા માટેની જુપ્ત સાહીઓના અનેક પ્રયોગો અંક ૧૦૮ મો. કી. ૪ આના

ગુલાબ-ઇતિહાસ અને રોપણી સળધી અંક ૪૭, ૫૭, ૫૮ અને ૫૯ મો. કી ૧૩ આના

ગુલાબનુલ અને કેવડાનુલ-ખરા અને નરથી માવના પ્રયોગો અંક ૭૮ મો. કી ૪ આના

ગેલેલિય-રમકડા, કાસની વ માટે વપરાતા સુંદર પદાર્થની બનાવટ અંક ૧૧૭ મો. કી ૪ આના

અને, વાંદ રહે કે આ તો એક ટુંકી નવલ છે. આવા ૩૦૦ જેટલા ખાસ જુવરોની માહિતી કમરમાંથી મળી શકે છે એની પુરી વાંદી માટે ૨૮ ૫ ટાની વિસ્ત્ર સુક્ત મળશે.

અમૃતપાકની ભુકી

શિંગોડા ૬ રતલ, પિરતા ૬ રતલ, કમર કાકડી ૬ રતલ, બદામ ૬ રતલ, ચાર મગજ ૬ રતલ, ધઉ નો નિશારતો ૬ રતલ, સુંઠ ૧ આનાની, મરી ૧ આનાની, પીપરીમુળ ૧ આનાની, એલચી ૧ આનાની, જાયફળ ૧ નંગ.

બધાને વાટી, ભુકી બનાવો

ઉપયોગ: દરરોજ સવારે એમાંથી ૧ થી ૨ ચમચા જેટલી ભુકી દૂધમાં ઉકાળી પીવાથી તાકત વધે છે.

અલકોહલની વાસ કાઢવી

અલકોહલ ૧ ગેલન, છુઝાવેલા ચુનાની ભુકી ૪ કુમ, ફટકડીની ભુકી ૨ કુમ, રિપરિટ નાઇટ્રસ ધયર ૧ કુમ

ચુના અને ફટકડીની ભુકી મેળવી, અવકોહલમાં નાખી. ખૂબ હવાનીને મેળવી લો પછી રિપરિટ નાઇટ્રસ હમર ઉમેરી, બાટલીને બંધ કરી થોડાક દહાડા લગી રહેવા દો. છેવટે ગાળા લેજો

અવાળુનો ઠલાજ

કુલવેશી ફટકડી ૨ વાલ, નવરોકું પાણી ૧ આના જેટલું.

પાણીમાં ફટકડી નાખી. તેના કોગળા કરવાથી અવાળુનો સોજો મટે છે

હનિકૃદ્યુએન્ઝાનો ઠલાજ

તજની ભુકી ૧ ચમચી, લવિંગ નેંગ પ, સુંઠની ભુકી ૬ ચમચી, પાણી ૮૦ લોલા.

બધાને મેળવી, ૬ કલાક લગી ઉકાળી લો.

માત્ર ૨ ઓસ મિશ્રણ દિવસમાં ત્રણ વાર

એથ્યુમિનિયમ-પૉલિશ

મિસિપિટ્ટેડ સિલિકા ૮ લોલા, ઘાસતેવ ૪ લોલા, ઍલિક ઍસિડ ૨ લોલા, રિટઅરીક ઍસિડ ૨ લોલા, ચરખી ૧ લોલા, ટેલક પાવડર ૧ લોલા

ઍલિક ઍસિડ, રિટઅરીક ઍસિડ અને ચરખીને ગરમ કરી પીગળાવો. પછી તેમાં આકોની દવાઓ મેળવી ઘટ પૉલિશ બનાવો.

ઔપધિ છીંકણી

ઘોળા કરેણનાં પાદડાં લઇ, સૂકવી રાખો. પછી તેની બારીક છીંકણી બનાવી લો.

સહજ સુખવાથી ઉપરાસપરી બીકો આવે છે અને બારે માથું પળવારમાં દલકું થઇ, દુખ સાંત થાય છે.

કાંદા અને માછલીની વાસ કાઢવી

છરી કાટા ૫ મા કાદા અને માછલીની વાસ આવતી હોય તો વપરાયલી ચાદના કુચા વડે નેને ધરીને સાફ કરજો વાસ અથોપ મળ જશે

જો એજ વાસ વાસણમાં આવતી હોય તો એ વાસણો ઘોલી વેળા નેમાં સાથુનું શીણ તમા થોડાક દીપા સરકો મેળવશે તો વાસણ સાફ થઇ જશે.

અસનો મલમ

(અ) અળસીનું તેન ૮ લોલા, ચરખી ૮ લોલા, મીણ ૨ લોલા.

પ્રમથ એ ત્રણેને ગરમ કરી મેળવી, સાદો મલમ બનાવો પછી-

(બ) સાદો મલમ ૫ લોલા, ગંધક ૪

ક્રમ, પોટાશ બાઇકાર્બ ૨ ક્રમ
-મેગી મયમ બનાવે.

ગાંધક-સ્નાન

આમડીના અને સધીનાના રોગો માટે
મધક-સ્નાન ખૂબજ ફાયદામંદ સાબિત થાય
છે. ઘર મેજે એ સ્નાનનો લાભ લેવો હોય
તો નંદાવાતું ગરમ પાણી તૈયાર કરી, દર
મેક્કન પાણી દીઠ ૩ ઓસ સલ્ફેટેડ પોટાશ
નાખી, તે પાણીથી નાંકી લેા.

ટીકચર ટોલુ

ખાસસમ ઓફ ટોલુ ૩ ટ્રાય ઓસ,
અનકોહલ ૨ પાઉન્ડ.

એકતે મેગી, એકજી અને શીશીયા
કરી લેા.

હંતમજન

પોરાસિયમ કલોરેટ ૨૦૦ ગ્રામ, નિશારનો
૨૦૦ ગ્રામ, કાર્બોન લેવક ૪૦ ગ્રામ,
સેકેરીન (અનકોહલમા ઓગળાવેલી) ૧ ગ્રામ,
વેનીલીન (અલકોહલમા ઓગળાવેલી) ૧ ગ્રામ

નકલી હાથીદાંત

આઈસોગનાસ ૩ ઓસ પાણી ૩ પાઉ
ન્ડ, ઉગ્દા સફેદો અપ પ્રતો.

પાણીમા આઈસી ગનાસ ૧૧ કટકા નાખી,
ચુને ચડાવો ઓગળી બીજ ત્યારે નીચે ઉતારી
તેમા થોડો થોડો કરી એટનો સફેદો ઉમેશ કે
મેગવણી મળાઇ જેની ધારી સફેદ અને પછી
એક ઉગ્દા લાકડાનો કટકો યા કોઇ આકાર
લઇ, આ મેગવણી બ્રશ વડે તેની ઉપર
લગાડી દો અને મુકાવા આવે ત્યારે કોઇ
લીસી વસ્તુ વડે ઘસી, સપાગીને લીસી બનાવે.

જે તે લાકડા યા આકાર પંર તથ્ય ચાર
વેળા આ ક્રિયા પુન પુન દોહરાવવાથી તે
હાથીદાંત જેવું દેખારો.

નગબરીગ મગિન માટેની શાહી

જર્વની મેશ ૨ ઓસ, આવગનો ચુદર
૧૧૪ ગ્રેન, િનસરીન ૨ ક્રમ, પાણી ૮૦ ગીપા

પાણીમાં ચુદર ઓગળાવી, તેમા બિલસ
રીન ઉમેરી, ગાળી લેા અને પછી તેમા મેશ
મેગી, એકરસ કરો.

ખાચન-ભુકી

હરડે, આગળા, અજમો, વરિમાળી, સુદ
સિંધાલુણુ ઝીર અને મીઠુ દરેક અંકેકે તેનો

બધાની ખારી લુકી બનાવી રખો.

માગ ૧ થી ૨ ચમચો, ખાધા પછી

પેટના ગેસનો દલાખ

ગરમ પાણી ૩ પાઉન્ડ, સુવા ૩ ક્રમ
ગરમ પાણીમા સુવા નાખી, પાણી કંક
પરવા બાદ ગાળી લેા.

આ પાણી બાળકોના પેટમા થતા ગેસ
માટે અકસીર છે માત્ર તથ્ય ન્દાની અગતી,
દિવસમા તથ્ય વેળા.

ફર્શ-પોલિશ

ફિઅરીન ૧૦૦ રતન પીળુ મીથુ રપ
રતન, કોરગીક પોગસ ૬૦ રતન, પીળો
ધોવાનો સાબુ ૧૦ રતલ, પાણી અપ પ્રતું,
રંગ જોઇએ તેવો.

થોડાક પાણીમા કોરગીક પેટાશ અને
પાછળથી સાથુ ઓગળાવી છુદુ રાખો પછી

ફિટ્ઝરિન અને મીથુને ગરમ કરી પીગળાવી,
તેમા ઉપલી મેળવણી ઉમેરી, બધુ સપટ
ચામ ત્યાં લગી પકડી લેા

બ્લાંકેટ પરથી તેલનો ડાઘ કાઢવો

જની બ્લાંકેટ પર તેલનો ડાઘ પડ્યો
હોય તો દહાં લગાડવાથી નીકળી જશે

બ્રશ સાફ કરવા

વાળના બ્રશ વ સાફ કરવા માટે નીચેના
પ્રયોગ આજમાવવો.

પાણી ૧ બાટલી, લાઇકર અમોનિયા ૪
ચમચી

એમા બ્રશનો વાળનાનો ભાગ પાંચ છ
મિનિટ લગી ઝોંજરી, પછી સાદા પાણીથી
ધોઇને સુકવી લેા બ્રશ નવા જેવા થઇ જશે

મરડાના દુલ્હાજ

(૧) અનનમુગ ૧૦ ગ્રેન, ટીકચર
ઓપિયમ ૫ ટીપા, ગુદરુ પાણી ૩ ચમચી
પાણી ૧ ઓસ

ઉપલુ પ્રમાણ એક વેળાની માત્રાનું છે
એ પ્રમ જો દિવસમા બે વાર

(૨) બીતાની જુકી ૨ ગ્રામ, જેડીમધની
જુકી ૨૦ ગ્રેન, નજની જુકી ૨૦ ગ્રેન

ઉપલા પ્રમાણમાથી બે પડીકીઓ બનાવી,
દિવસમા બે વાર એકેક પડીકી

મોઢાની વાસનો દુલ્હાજ

બંગલારમ ૧ તોલો, નરાસ કપુર ૩ તોલો

દિવસમા બે વાર, સવાર સાજાં, ૨
રતી મેળવણી સહજ મધ સાથે ચાટવાથી
મોઢાની વાસ ધોડાકજ દહાગમા દૂર થાય છે

લીલી શાહી

એસિટેટ ઓફ ડોપર ૨ રતલ, બાઇટારટ્રેટ
ઓફ પોટાશ ૧ રતલ, પાણી ૮ રતન

બધાને મેળવી, અર્ધ લગી ઉકાળો કે
માન અર્ધુ પ્રવાહી બાકી રહે

લોખડના કાટના ડાઘ કાઢવા

કપડા પર લોખડના કાટના ડાઘ પડ્યા
હોય તો લિંબુના રસમાં નમક મેળવી
મસળવાથી નીકળી જાય છે.

હિર લોશન

કવિનાઇન સલ્ફેટ ૨૦ ગ્રેન, એર ડિયુ
તેલ ૧ ઓસ, ટીકચર કેનથેરેડીન ૩ ઓસ,
એક્સટ્રેક્ટ જેરિમન ૩ ગ્રામ, ઓ ૩ કોલન ૭
ઓસ, કડચી બદામનું તેલ ૫ ટીપા, ઓઇલ
બગે મોટ ૩ ગ્રામ, રેકમીકાઇડ રિપરિટ ૮ ઓસ

બધાને મેળવી, ધ્રુષ્ટા હોય તો ટીકચર
આલકોહોલ રટ ઉમેરી, લોશનને રંગીન બનાવો

મેન્જેન્ડા શાહી

આ લલકરતા રંગની શાહી ખૂબ આક-
ર્ષક છે

એનીલાઇન મેન્જેન્ડા યા સેફ્ટનાઇન
રંગ ૧ ગ્રામ, અલકોહલ ૧૩ ઓસ, અર્ક
-પાણી ૧૬ ઓસ, બાવળનો ગુદર ૪ ગ્રામ.

પ્રથમ અલકોહલમા રંગ ઓગળાવી, ૩
કલાક લગી રહેવા દો પછી ૩ ઓસ અર્ક
-પાણી જુદું કાઢી તેમા ગુદર ઓગળાવી
તેને જ જુદો રાખો હવે બાકીનું ૧૩ ઓસ
અર્ક-પાણી લઇ, તેમા અલકોહલનાનો રંગ
મેળવી, ધીમી આગે અર્ધ લગી પકવો કે
તેમાથી અલકોહલ ઉડી જાય-એટલે કે અન-
કોહલની વાસ આવતી બધ થાય પછી તેને
નીચે ઉમેરી, તેમા ગુદરવાળું પાણી ઉમેરી લેા

આ પુસ્તકની ઉત્તમતાના
પ્રમાણપત્રો

૧. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના કેળવણી ખાતાએ શાળાઓમાં છતામ અને પુસ્તકાયો માટે મંજૂર કર્યો છે.

૨. આ પુસ્તક વડોદરા રાજ્યના પુસ્તકાલય ખાતાએ પુસ્તકાનયો માટે મંજૂર કર્યું છે

૩. આ પુસ્તક યુજ્ઞ સંપાદના સરકારી કેળવણી ખાતાએ પ્રાથમિક, અને માધ્યમિક સ્કૂલોની વિદ્યાર્થીઓની લાયકારીઓ માટે મંજૂર કર્યો છે

૪ આ પુસ્તકની ૨૫ (પચીસ) નકલો વડોદરાના પ્રાચ્ય વિદ્યા મંદિરે ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૫ આ પુસ્તકની ૧૧ (અગીઆર) નકલો અમદાવાદની ગુજરાત વર્તમાનપત્ર સંસ્થાએ ઉત્તેજન માટે ખરીદી છે

૬ આ પુસ્તકના પહેલા ભાગને આણંદમાં મળેલ ખીજી ગુજરાત પુસ્તકાનય પરિષદે સારા પુસ્તકોમાં ગણ્યો છે

૭ આ વર્ગે બુજામાં લારાએલ કર્ણ હુન્નર ઉદ્યોગ પ્રદર્શનમાંથી આ પુસ્તક માટે પ્રમાણપત્ર (Certificate) મળ્યું છે

૮ આ પુસ્તકની ઉત્તમતા માટે અનેક સુપ્રસિદ્ધ સામયિક પત્રોએ આરામ સારા અભિપ્રાયો આપ્યા છે

વધુ ખાત્રી માટે અભિપ્રાયોની પત્રિકા મફત મંગાવો.

ઘેર બેઠા પૈસા કમાવો

આજેજ મંગાવો !

કચ્છ વેપારી મંદળના પ્રમુખ

શ્રી. હુંગરશી ધરમશી સંપટના

"આમુખ" સાથે

નકાકારક હુન્નરો

ભાગ ૧-૨

નિષ્ણાનો અને અનુભવીઓએ લખેલા વિવિધ લેખોસાપાત્ર હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક

૫૧૦ પાના, ઉર્દા ભાષા એન્ડ્રીક કામળ, શાસ્ત્રીય શુદ્ધ સુંદર છપાઈ અને આકર્ષક ગેઝ-અપ છતાં-

કોમલ માત્ર ૪ રૂપિયા
(લી પી પી થી દપાલ અર્થ
૧૦ આના લિફ્ટ)

મંગાવવા માટે લખો:-

ગેનેજર, શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા,
પોસ્ટ સીનુગાંવ (અમર-૬૨૭) .

સાહસિક વેપારીઓને ખુશ ખબર !

સુપ્રસિદ્ધ સામયિકોમાં

સસ્ત ભાવે જાહેર ખબર

છપાવવા આજેજ લખો:-

એનેજર, શ્રી. લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા, પોસ્ટ સીનુગાંવ (અમર-૬૨૭)

[બે જાણીતી વેપારી પેઢીઓ આ રાષ્ટ્રોમાં પોતાના આત્મ-વૃત્તાંત કહી રહી છે તેઓ પોતાના પ્રધાન કંઈ રીતે ફાલ મેળવી, તે તમે જ લખો. કદાચ, તેમાંથી તમને થોડીક વિગત-ગેરવળ મળી જાય]

[૧] વિલિયમ આલ્બર્સ

કાંઈ પણ એકાદ ઓસરીના વેપારની સંભાળ રાખનાર વેપારીને પોતાનું કામ સખત લાગતું હોય તો તેણે મી. આલ્બર્સ વિશે જાણવું ખાસ જરૂરી છે. એ એક દુકાનનો માલિક નથી, ચાર હજાર દુકાનો એકી સાથે ચલાવે છે !

મી. આલ્બર્સ ઇંગ્લિશ-અમેરીકન છે, અને એ માત્ર અગ્રાર વર્ષમાં ૪ હજાર દુકાનોનો માલિક બન્યો છે તે દરમિયાન નથી થયો. તેનો એક એક વાળ દરમિયાન છે અને દરમિયાન તે દુકાનો-અનબંધ દુકાનો-ખરીદતો જ જાય છે.

એકાદ તેના પાસે એક એકાદ નીતિ અને સિદ્ધાંત છે. તે બેદરકારીથી દુકાનો નથી ખરીદતો. તે દુકાનની કીમત પાસે છે અને તેના વેપારની ખીલવણી થઈ સકશે કે નહિ, એ પણ તે સમજી સકે છે.

કામચાવીની ચાવી

તેની કામચાવીની ચાવી નીચલા મુદ્દાઓમાં સમાયેલી છે:

(૧) તે બહુ ઉતાવળથી કામ કરતાં જાણે છે. ‘અમે ‘હા’ કે ‘ના’ જવાબ માટે પોતાને થોભાવતા નથી.’ તે કહે છે કે કામ તાત્કાલિક થવું જોઈએ

(૨) તેના દરેક મેનેજરને તે બહોળી સલાહ આપે છે, અને દરેક કામકાજ તેની ઉપર રાખી, દુકાનનો તેને જોખમદાર આજુસ-બનાવે છે.

(૩) તે હમેશા યુવાનોને મેનેજર બનાવવાનું પસંદ કરે છે.

(૪) તેની દર એક હજાર દુકાનો ઉપર એક જાણકાર દેખરેખ રાખનારને તે રોકે છે, કે જે દુકાનોની મુલાકાત લઈ તેમજ નવી નવી સલાહો આપતો રહી, સુધારાઓ સુચવતો રહે છે.

(૫) તેણે એક શોધખોળ વિભાગ રાખ્યો છે, જે દરેક દુકાનોમાં રોજના ફેટલા આઢકો આવે છે, શું ખર્ચે છે, શું ખરીદે છે, તેના સંપર્ક આઢકાઓ તૈયાર રાખે છે. નવી દુકાનો ખરીદવા પહેલાં તેને લગતી દરેક માહિતી તપાસી, એ ખાતું દુકાન ખરીદવી કે નહિ તે સંબંધી વિગતવાર આઢકાઓ ટાંકી સલાહ આપે છે.

(૬) પોતાના આઢકોને તે પૈસા પાછા આપવાની મેરુટી આપે છે આઢકોને જે કાંઈ માલથી સંતોષ ન થાય તો તુરંતજ આનાકાની ઝિંના તે પૈસા પાછા ફેરવી દે છે.

(૭) તેની દુકાનોમાં કામ કરનારા નવકરોને દુકાનના શેરો ખરીદવાને ઉત્તેજે છે. તેના ચાર હજાર નવકરોમાં આજે ૭ હજાર થી વધુ નવકરો તેની દુકાનોના શેરોના ઓછા વત્તા પ્રમાણમાં માલિક છે.

(૮) તે આઢકોને પણ શેરો ખરીદવાની તક આપે છે તેના હજારો આઢકો શેર-હોલ્ડરો છે અને તેથી તેઓ સારો નફો પણ મેળવે છે અને પોતાની તમામ ખરીદી એનીજ દુકાનમાંથી કરે છે.

કરિયાણાની હજારો દુકાનો અને તે પણ આવી જાતના રીતે ચલાવી, નફો કમાઈ સકાય છે !

સ્ત્રી જીવન

વર્ષ ૧ લું
અંક ૮ મો

સંપાદક
મનુભાઈ જોષી

જેઠ
૧૯૮૬

[આ માસિક વરોદરા રાજ્ય પ્રેસકોલેજી માટે નં. ૭૧૫/૧ તા ૩૧-૧-૪૦થી અને વેરદન ઈન્ડિયા સ્ટેટ્સ એજન્સી મા નં. ૪૫૭ તા. ૨૦-૧૨-૩૯થી મંજૂર થયેલ છે. મુંબઈ ઈલાકામાં રાજા-લાલશેરી માટે એ એ ઈ સી ના નં. ૧૭૫ તા ૧૨-૧૨-૩૬ મુજબ રાજાના અધિકારીઓ ખરીદી રાકે છે.]

આવતે અંકે

આ અંકમાં

શ્રી. કૃમકેતુનું ગદ્યગીત
અને લેખ શ્રી મજમુદર,
શ્રી. રમણલાલ સોની, ડૉ.
કદમ, શ્રી. રમણિકલાલ જ
દલાલ અને શ્રી મનુભાઈ
જોષીવાળી વાર્તાઓ, શ્રી
હંસાબહેન મહેતાનું શ્રી
જયશ્રીમેત રાષ્ટ્રમે લખેલ
છંદનચરિત્ર, નોખલ પ્રાકૃત
મેળવનાર મહિલાઓના છંદન
ને કાર્યક્ષેત્રનો પરિચય, શ્રી
તિલાલ ત્રિવેદીનો પ્રવાસચેષ
મરે, ઉપરાંત હોશીઆના
દામા પાયેરીયા અને રસો
ધર તથા શાન્તાગહેન દેસા-
નું લખેલ શાકલાજી અને
II ચિકિત્સકે લખેલ લોહીવા
I આદીનો દફનો આવશે
પરાંત બાળવિભાગ પલ્લ
આપવ માં આવશે

- ૧ નારી કડયાલુ શ્રી કુમકેતુ ૩૬૩
- ૨ પાનરે જેઠી ,, શુભવંતરાય આચાર્ય ૩૭૧
- ૩ પીળું ખાતું ,, મનુભાઈ જોષી ૩૭૪
- ૪ કુલવટનો થંભ ,, મધુસૂદન મોદી ૩૮૦
- ૫ શેઠાણી .... ,, ગોકુળદાસ રાયચુરા ૩૮૬
- ૬ માતું હૃદય ,, ધીરજલાલ ધ. શાહ ૩૯૪
- ૭ મુરખાતું સ્વપ્ન ,, કેશવ હ. શેઠ ૪૦૦
- ૮ શો ન્યાય ? ,, શાન્તીલાલ તોલાટ ૪૦૪
- ૯ રંભા .... ,, (ચાલુ વાર્તા) ૪૧૧
- ૧૦ વતનને આતર ,, વ્યભિષ્ઠુ ... ૪૧૬
- ૧૧ સાચું સોનું ,, માણેકલાલ જોશી ... ૪૨૫
- ૧૨ સ્ત્રી જગત ૪૨૮

(આ અંકમાં સ્વળ સંકેતને કારણે તથા મોટી પડવાથી
સહી ગયેલી વાર્તાઓ હવે પછી આગવામાં આવશે.)

લેટ પ્રસિદ્ધ સાથે વાર્ષિક લનાજમ

દેશમાં	અનદેશમાં	પરદેશ માટે
૪-૦-૦	૪-૮-૦	(આદ ગીર્વાંગ)

‘સ્ત્રીજીવન’ કાર્યાલય : જ્યેષ્ઠીવાડ : અમદાવાદ

રૂબરૂ લનાજમ ભરવાનું સ્વળ : યુનિવર્સિટી કાર્યાલય માધી રસ્તો : અમદાવાદ

[૨] જે. અને પી. કાટસ

“ઈંગ્લાંડના જે એન્ડ પી કાટસ લિમિટેડની પેટીએ, અત્યાર સુધી મરણ પામેલા એનીજ ગણતરી કરીએ તો, અગાર લખપતિએ બનાવ્યા છે

એ પેટી એકસો વરસથી એકધારી રીતે વેપાર કરે છે. ઈંગ્લાંડના પેઢસથી શહેરમાં આવેલા તેમના પંદર ગંભીર કારખાનાઓમાં દર હજાર નવકરો કામ કરે છે એ કારખાનું આખા જગતને દોરો પુરો પાડે છે.

એ ગંભીર પેટીની સફળતાના કારણો આ રહ્યા :

(૧) કાટસનો દોરો હંમેશ ઉત્તમ પ્રકારનો રહ્યો છે દોરો બનાવવા રહે્યો નથી દોરો મજબુત હોવો જોઈએ અને સાથેજ બારીકમાં બારીક સોયના નાકામાંથી પસાર થઈ શકે એટલે પાતળો પણ કાટસે જગતમાં ઉત્તમ પ્રકારનો દોરો બનાવવાની શરૂઆત કરી હતી

(૨) ચાર પેટીઓ સુધી કાટસનું કુટુંબ એક જીંમ સાથે વળગી રહ્યું છે, અને એ કુટુંબનો દરેક પુરુષ સખત મિલનત કરનારો સાપિત થયો છે એ કુટુંબના નજીગઓ લુગારથી હંમેશ દુર રહે છે તેમનો જિંદગીનો એક આશય એજ છે કે વધુ અને વધુ દોરો બનાવવો

(૩) તેઓએ પેતાના મુખ્ય હરીફોને પેતાની પેટીમાં જોડી દીધા છે. તેઓ ભાવ ધગડાથી દગીકાષ્ટ કરી, વેપારી આપણા કરતા આદત ન હતા તેઓએ વેપારનું રક્ષણ જોડે લેવાથી ક્યું હવું.

એક વાર સર જેમ્સ કાટસને કાષ્ટ એ પુછ્યું કે “તમારી સફળતાના કારણે શું છે તેમણે કહ્યું કે એક રસ્તો ચુંગી છાટો અને ને ઉતર કામ મ રહેા. અમે દોરામાંથી લેપસ કે એક્ષોપ્સરી બનાવવા કાશિય કરી

નથી અને માત્ર દોરો બનાવવાનાજ ધંધામાં એકમે વર્ષથી કાયમ રહ્યા છીએ.

(૫) તેઓ કદી લક્ષતા ગ્રહણતા નથી. ઘણા કૌટુંબિક વેપારોમાં ગદાગળી ગર થાય છેજ, પરંતુ કાટસ પ્યાનદાનના પુરો હો-સ્પાર ડાહી સ્ત્રીઓને પરણતા રહે છે. પીટર કાટસે એક વાર કહ્યું હતું કે : “હું અને મારો લાલ્લ ત્રીસ વરસથી વેપારમાં સાથે છીએ છતાં અમારામાં કદી તકરાર નથી થઈ બેશક એમ તો કદી કદી અમારામાં મનફેર ગર મ પ છે, પરંતુ છેવટે એકમત ગર થઈ જાય છે છીએ !”

(૬) તેઓ હંમેશ માયાળુ પુરો રહ્યા છે. સર જેમ્સ કાટસનો એક ધારો એ હતો કે નાના નાના ગામે અને શહેરોમાં મરીન સ્ત્રી-પુત્ર અને માગકોને શોધી શોધી કપડા, ચોપડીઓ ખોરાક આપવા માટે અનેક માણુ-સો દેશમાં ફેરવેા. ઘરડાં, મરીનો અને નિરધાર માગકોને એકા કરી, વર્ષમાં એક વાર તેમને અમુક કાંઠે પોતાના ખર્ચે બોજ મળક કરવા મોકલેા

(૭) તેઓએ પરદેશોનો વેપાર મેળવવા હંમેશ પ્રયાસો ચાલુ રાખ્યા છે તેમના કારખાના ઈંગ્લાંડ ઉપરાંત કેનેડા અને યુનાઇટેડ સ્ટેટસમાં પણ છે આને તેમના માથનો નિકાસ કરવા તેમના પોતાના હાટમે મથક પરદેશોમાં મવજ્જ છે

આ છે તેમની કામચાલીની મુખ્ય ચાવીઓ.

વેચવાનો છે.

ધવેકટ્ટોકાચર પદ્ધતિ માટે એક ઉચ્ચ, સહજ વપરાયેા, મેનેજા. લાકડાની ખાસ પેટી સહિત

કીમત રૂ. ૩૦

(દેવેં યા કપાય ખર્ચ લુદ્)

લખો: એમ. C/o કમર ઓફીસ, ચુરત.

નાચેનાં પુસ્તકો ઓછી કિંમતે દિવાળી મુધી મળે છે.

(સિવકર્મ હશે ત્યાં મુધી આ નમન
મોકલનારને મળશે)

૧-૮ લોપા ભગ ૧ થી ૪	૩-૧૦
૨-૦ રસદર્શનો,	૧-૮
૨-૮ અશ્વત્થા	૨-૨
૨-૮ પરાશર્ય	૨-૨
૩-૮ રાજમાતા	૨-૧૨
૧-૪ રસમુનિઓ	૧-૦
૨-૮ રેખા ચિત્રો	૧-૧૪
૨-૮ ગુદરાદ (સરદાભાણુ)	૧-૧૨
૨-૮ સુતાનયન (..)	૧-૧૪
૧-૪ હમકારો (..)	૧-૦
૦-૮ મિન્દુ (..)	૦-૬
૧-૪ વેરાનમા (મેધાણી)	૧-૦
૧-૪ આનંદ બત્રીલી (અધરીત)	૧-૮
૪-૦ સનધિક સામાયણુ ભા ૧-૨ (..)	૨-૮
૨-૦ ખાટીમીવી વાનો (..)	૧-૮
૨-૩ નાયનો નાય (પારેખાન)	૨-૪
૨-૮ ડીકનીન દરેન્દ	૨-૦
૨-૦ બેદી ગામુચ	૧-૮
૨-૮ મધરાતનો મહેમાન	૨-૦
૨-૦ અન્નયાગી યાન	૧ ૧૦
૩-૦ રૂઝિકરવો (મગો)	૨-૮
૨-૮ ગળીના દાપા ૧ ૮૫૫	૨-૦
૦-૮ જીવન રેહસ્ય (મદામા ટે સ્ટેમ)	૦-૬
૦-૧૦ રાસતર મીણી	૦-૭
૧-૪ નાનુદાર	૧-૦
૦-૮ નવર મી આગકો	૦-૬
૧-૪ પ્રવાસીના પત્રો	૦-૧૦
૧-૦ પન ગિયુ (મસ્તકીક)	૦-૧૧
૧-૮ સદચરીની નોંધમા ૧	૧-૨
૨-૦ જગીજખાન (૨ જ દનાત)	૧-૮
૨-૦ કમાવપાસા નીનીનોત રણુદાર	૧-૮
૨-૮-૦ સ વચ્ચદ્ર (કાની)	૧-૦
૨-૮-૦ રસિમ (..)	૧-૦
૧-૮-૦ જીરાતના (..)	૦-૮

જીવનલાલ એન્ડ સન્સ

૧૨૬, મિન્એસ સ્ટ્રીટ મુબમ્બ-૨
પીરમસાદ રોડ, અમદાવાદ.

ખાલસખા

[ખાળકોનુ માસિક]

તત્રી દ્વિમતલાવ ચુ. શાહ

‘ખાલસખા’ એકવી વાનો કે મપગોળા
રજુ નથી કરતું, પણ ખાળકોને ઉપયોગી સર્વ
વિશે સિદ્ધાંતોની દૃષ્ટિએ રજુ કરે છે

એનો દરેક અક્ષર આનસાદિવના સિદ્ધાંત
લેખકોના જેવોથી લાગેનો હોય છે

જીનથી ત્રીજી વર્ગ, આ વરસના માહકોને
૨-૩ ખાસ અંકો અને બે પુસ્તકોનો સાલ
મળે છે

તાકડિ માહક થઇ જાયો

વાર્ષિક લવાકમ

દેસમા રૂ. ૩. પરદેસ રૂ. ૪, (સિ ૧)

લખો - ‘ખાલસખા’ કાર્યાલય, અમદાવાદ.

આંખો-ની-નેમત

ખાત્રોતોનો યોખો માત્ર એટલે માથા
બસરાઇ મોતીનો ખનાવેન સુરમે વાપરે
એકસ કાપડો કરે છે
કામન નોંધા ૧ના રા થે (પો જી)
મોહમ્મદ હાજી આહમદ વહાબુનાસા
૨ નવેસરખા મોદલા, જામનગર
(પીઆવાડ)

માસિક અટકાવ

જય પટેલ માસિકપત્ર રજોડીયા
પોસ્ટ બચત તકીકે તરત ફરી ચાલુ કરે છે
રૂતના અથા દોષો દુર કરે છે માસિક સાવ
નારી રૂઝાન વનસ્પતિની આ ખનાવર ગર્ભવાળી
શ્રીએ લેરી નહિ શોશીના રૂ ડી સાબા
સમયના આસ કેમો માટે રૂઝોન ખનાવર
કે રૂ પી પી પી રૂ ડી વધુ
ગર્ભાકુળ દવા પાઈ લેવાથી જીવો
સુરી ગર્ભ રૂઝોના નથી માસિક વિવરિત વધ
સાલ મદિત છે કી રૂ ડી પી પી જી
દુખાનુપાન કામસી. જામનગર, ૨૦
સુરન ગેન્ડ રી, એન. અંધર્સ, કલપીક

બેકારો માટે આઠ નિયમો

બેકારો—અને કામે વગરના શિખાઉઓ—
માટે નીચના આઠ નિયમો ધણા કામતી
માર્ગદર્શન રૂપ છે તે તેમને સમજ અને
પાકટ બનાવશે

૧, સૌથી પ્રથમ યાદ રાખો કે, કોનેજના
વર્તુળ અને વેતારની દુન્યા એ બેઉ સાવ
જુદી જુદી ચીજો છે કોનેજના વર્તુળમાં
પ્રગતિ આપમેળે—ધણી વેળા વિના ખાસ
અભય—થાય છે, કારણ કે, ત્યાં તે અનિવાર્ય
છે પરંતુ વેતારની દુન્યામાં તેમ નથી તેની
વેતારની દુન્યામાં પણ મુક્તાક—યા એમ
કહો કે પણ મુક્તાનો છરાહો કરતા—
પોતાને અપગ બનાવી શકે

૨, તમારે પોતાના સદમરીઓ સાથે
સહિષ્ણુ બનવું જોઈએ કોનેજના ઉચ્ચ નીચ
મ પડાના ત્રજન અને કારાને દબે જુતીજ
જાને વેતારના તેમ મા કેવળ નોખા છે

૩ હમેશ અવગામી નુન્યા રહેો કિમી
યા કિમીમાં મળ્યો એને અગમ પૂરો
યો એમ રમે માની વેના એ તો માત્ર
અક્ષરશાન પૂર થયું, બાદમાં કિમીના
અગાસ તો દબેજ શર થશે

૪, પોતાના સદકારીઓને ભાર રૂપ ન
માના અને તેટની અને સત્તેજો પ્રમાણે
મદ કરના રહે, કે તેઓ નમને ચાહે

૫ તમા પોતાક, તમારી તારીરીક
સ્કાર્ન વ પડળ પૂરતુ જ્ઞાન આપો જે
ટાપની તરીકે મુકરત નથી ઉત્તી તે તો
જોગી ય પેસાડે કે, કારણ કે વેતારીઓ
મગજે કે કે આવી પગીયત્તમાં શખ્સોના
નિગાઓ વેતારની પાછળ પૂરતુ જ્ઞાન આપ
વાને વાસ્તે આરીસા કીમ, પાપડર અને રૂઝ
કે ગેરિય કીમમાજ ગુચ્છાપના રહે છે

૬, વાતચીત કરવાની કળા પણ શિખી
શે હવે ચિરે, અને શાનિપરદન વાત
કરવાની કળા એક નાદિર હાર છે

૭ સંયમ કેગવો અસવમીઓ નકામા છે
૮, સન બદલના વેતારી ન બનો એકો-
મના પચ્છા કરો

કપડાનાં પોસ્ટર

લકાઈને કારણે કાગળની મુલ્યવારી અને
અછતને લીધે, કાગળને બદલે બીજી ચીજ—
કપડુ—વાપરવાની પ્લેસ થઈ છે.

છપાડની એક ઝાઢિરાત એજન્સીએ
એની મિલિમનનાદ બોલી છે તેણે લેન્કેશા-
વરમાં બનાવવામાં આવેલા ખાસ જાતની
માપક પર પેસ્ટર છપાવ્યા છે

અને કપડાં પોસ્ટરના મુલ્યદોષો ?
૧ તે કાગળના આજના બાવની લગભગ
યા સદજન માધા પડે છે

૨, તેની અછત નથી
૩, તે કાગળ કરતા વધુ ટકે છે
તિવરપુનની કોટન કારપોરેશને તો
પોતાના પત્ર વચ્ચેના કાગળ પછી કાપડના
છપાવ્યા છે

એની આપ વિષયો ઘણા રાહ જોઈ રહ્યા
હતા, તે પુરતક પ્રગટ થઈ ચક્રુ છે.

હિન્દના એક અલ્ગેડ દેશસેવકનું
અનોખી ભાત પાડતુ જીવન અસ્તિ,

— અનોખી ગૈલીમાં —

મવલાના મુહમ્મદઅલી

એક પરિચિતતા પરિચય

ઉચા ગેજ કાગળો, અસાધી વધારે
ખાના, આથીજા વગરનીખાના માઝી તની
શુઅયય કુરેલી અને એનીજ નામાકિત
વાકિતઓની આટપેર પર છપાયેલી
૨૦ તરીકે અને આકારી રગીન જેકેટ
સન્ડની છેકની રાકિન્ડેમન કોન્કર
અમા મુદ્દમદઅલી આઠજે આપેસ સપ્ત
ભાષણ આપે

આજેજ પોસ્ટર સદિન ૩ ૧-૪-૦
નો મળીઓર્ડ કરી આપી મેગી પ્રન
રો

પ્રાપ્તિ રયાન
કાસિમબેગ પી. મીરજી,
કાઝી રૂટ, બાવનગર.

વેપારમંડળ એકધારે વહીવટ ધણે અગત્યના છે ખાસ કરીને જ્યાં વધારે નવકરો હોય ત્યાં વધારે ખાતાઓ હોય, ત્યાં તો અનિવાર્ય છે, જેથી દરેક ખાતું યા દરેક નવકર એક જીવન સાથે મળી એકધારે કાર્ય કરે.

જાદિરાતમાય અને વહીવટમાય એકધારે પાણી જળવાવું જોઈએ દરેક જાદિરાત દરેક ફોનો-અથવા કામળી, દરેક હસ્તપત્ર વગવડમા એકજ સિદ્ધાંતને વાગળી રહેવાવું જોઈએ એ દરેકનો સર એકજ હોય એ દરેક એકજ આતમી યાપ અને અસર રાખે નાના લેગલથી લઈને પારમલ પર ચોગસાની રીતો સુધી એવીજ છાપ પડે જો આમ નહિ થાય તો, જેમ ધણે ભાગે થાય છે તેમ, મિલનત અને પૈસાનો વ્યય થશે અને કાન્ટો કરોજ નહિ દેખાય.

એક અથવાતુ ક્યન છે કે અન્યતના અધિક અઠવાડિક પત્રમા એક દરજીની ધણી જાદિરાતો વારાફરતી છાતી હતી અ જાદિરાતોની અસર એટલી બધી સમીન હતી કે અથવાર પોતે હ મેશની બની દુકાન જવાતુ પડતુ મુકા ખાસ એ દુકાને મળે જાદિરાતની અસરથી એક સુ તે તરતજ ખરીદી લેનારી, અને જો એ ઠીક પડે તો પાઠાળી એજ દુકાનેથી હ મેશ ખરીદી કરવાની તેની હચ્છા હતી.

દુકાનના દાખિન થતાજ જે કદમ દેખાય અને વેરાવળેરતુ પ્રદર્શન નજરે પડયુ તે જોઇ તે ઠીકોગ રજ થઇ ગયો જાદિરાતમા જે લખાયુ હતુ, તેથી તદન ઉતરો મામતો હતો થોડીક મિનિટોના અરસા બાદ એક નવકર, પોતાના હાથમાનું કામકાજ જેમ તેમ પતાવી લઇ, તેની આગળ આવી ધુ બેઠતુ હતુ ને પ્રજવા જેટલી ઉતારતા દર્શાવી.

“મે તમારી જાદિરાતોની વાગી હાર માળા . . . પત્રમા વાચી છે ” અથવાર ખાસ જારખૂંક કદમુ એવા વિચારે કે તે પેટી, કયું પત્ર આ આહરને ત્યાં ખેચી લાવુ, તે જાણી પુરા થશે અને પછી ઉમેયું “તયી આ અઠવાડિક તમારી ખાસ ઓફરના કપડાના સુટ જોના ઇચ્છુ છું”

નવકરે પહેલા વાકય તરફ ઝરાય ધ્યાન ન આપ્યુ જાણે પેટીની જાદિરાતથી તેને કયુ લાગતું નવાગતુજ ન હોય તેમ નવકર માનતો હતો કે તે ત્યાં કામ કરવા નવમે દતો, નહિ કે કયુ પત્ર પેટી વધારે દારો કરે છે, તેની વિચને એકઠી કરવા.

‘કયા સુ નિર્ણય તમે કરો છો, સાહબ’ નવકરે પાછુ પ્રજયુ દેખીતુ હતુ કે ખાપડા નવકરે ને જાદિરાત વાચીજ ન હતી!

અથવારે સમજણ આપી નવકર અદર જઇ તાન જુદેજ સુ લઇ આવ્યો.

અથવારે ફરી સમજણ પાડી હવે નવકર અસબને છેક મળે પછુ અસન તો નહિજ સુ લઇ આવો તેણે પોપનું જેમ તેની ખુન તબરીક કરી અને ઉમેયુ કે આ તેને જોઇએ તો છેક મળે સુ હવે બીજો કામ સુ દુકાનમા હતોજ નહિ.

અથવાર દુકાનમા દાખિન થતી વેળા જા ટકા હમેશનો આહક હતો, પણ હવે તો ૧/૧૦ ટકા માત્રુલી અહાયે ન હતો રદયો જ્યારે આવી વિચિત્રતાઓનો અનુભવ થાય તો પછી પેટીમા વિચાસ કેમ રતી સકે કદાચ પેટીની દરજી શ્રેષ્ઠ દરો, પણ પેલા નવકરે તે બધેજ ધાણુ બગાડી નાખ્યો.

[અનુસધાન પૃષ્ઠ ૪૮૫ પર]

બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી

લેખક જનાબ હરિદ્રેશ્વ વ્યાસ, પ્રકાશક બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી પ્રાસ, સારી (૧૬ ફેબ્રુઆરી ૧૯૫૦) કીમત બે રૂપિયા

૮૫૦ રાખેલી અત્યંત સારી છતાં સામાન્ય વ્યવહાર માટે સંપૂર્ણ હિસાબી આતરરાષ્ટ્રીય ભાષા-બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી કંમેરેના વાચકો મુશ્કેલિયત છે આ પુસ્તક, જે ભાષાના એક ગુર્જર અભ્યાસી અને બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી કલાસના સચલક ભાઈ હરિદ્રેશ્વ વ્યાસે આપત મિહનતપૂર્વક લખ્યું છે અને હકીકત એ છે કે ભાઈ વ્યાસ સિવાં એ વિષયને યંત્ર સુદર ઈન્સાફ બાબેજ કાંઈ બીજે ગુર્જર અભ્યાસી ગાંધી સંકળે હોત

આ પુસ્તકના ત્રણ ખંડ છે, જેમાં પ્રથમ ત્રણ પ્રકરણો દ્વારા દરેક વિષયની બીજા પુસ્તક ઇલુવટ કરવામાં આવી છે એક આતરરાષ્ટ્રીય ભાષાની ભૂતરત એક્ષેરેન્સોની નિષ્કૃષ્ટ, બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રીની શોધ અને ઇતિહાસ, સિદ્ધાંત અને પરિચય, બેંકિંગના અભ્યાસ માટે અક્ષર-જ્ઞાનથી માર્ગદર્શિતાર મેટ્રોની બધા શૈલિ, વ વ દરેક દરેક વિષયને સારી રાખવા દેવી. સહિત સારી ભાષામાં સમજાવવામાં આવે છે અને એ કહેવું અતિશયોક્તિ નથી કે બેંકિંગ ઇન્ડિસ્ટ્રી સંબંધી કાંઈ પ્રાયશ્નિક રિપચ એવે બાકી રહેતી નથી કે જેને હવેજ અને અર્થ આ પુસ્તકમાં કરવામાં આવી ન હોય

ભાઈ વ્યાસને પ્રશંસા રાત ધન્યવાદોને પાત્ર છે હું તેમની સંજ્ઞા ઈચ્છુ છું

જીવન વિકાસ [ગામિક]

સપાદક જનાબ ધીરજલાલ ટોકરરી સાહુ યુ.ઈ

વાર્ષિક લવાજમ રૂપિયા અઢી
સારીરિક, માનસિક અને રૂઢાની તનુદરતી મળેતુ સાહિત્ય પીરસતુ આ ગુજરાતી સામયિક નાર માસથી પ્રગટ થવા માંડ્યું છે એમાં દવાના ઉપયોગ વિના, કદાતી ઉપાયોથી તનુદરતી મેળવવાની પદ્ધતિઓની સમજાવ અપાય છે માસિક પોતાની ભાવતુ અકલુજ હોઈ, સાહસ આવકાર અને હેલ્થને માન છે અભિનંદન

આમસેના [મેક્સિકો અંક]

તત્તી જનાબ સોમાલાલ હમનવાલ મેટલ, હનાવ

વાર્ષિક લવાજમ એક રૂપિયા

મેક્સિકોના રાજ આપણે ત્યાં જુન વિસ્તાર લઈ ચુક્યો છે સહેરમાં તો ખયર, તબીબી શક્તિ જેમ તેમ પણ મળી નવ્ય છે, પણ ગામડાઓમાં એવું કશું હોતુ નથી અને તેથી ત્યાં લાખો જીવોની દુખાની થાય છે 'ગ્રામ-સેવા'ન આ અકમા એ દષ્ટિબિંદુને લક્ષમાં રાખી, ગામડાઓમાં મેક્સિકોને પહેલો વળવા માટે સાદા અને સરતા ઇલાખે પેરા કરવામાં આવ્યા છે, જે નિરેક બેદર લાભદાઈ નીવડે

લોકચક્રી સાહસ બદલ ધન્યવાદ

સમાજ શિક્ષક [પરિષદ અંક]

તત્તીએ જનાબ ડો બીમભાઈ નારખજ નાયક અને જુનાબભાઈ મનભાવ નાયક, નવસારી થોડાક સમય પહેલાં બધ પટેવા આ માસિકનું સપ્ટેમ્બરથી પુન પ્રકાશન રાંધ્યું છે સપ્ટેમ્બર એક્ટોબરનો ભેગો અંક રૂઢાની સામે છે, જે પ્રાયશ્નિક શિક્ષક પરિષદ ખાસ અંક તરીકે પ્રગટ થયો છે

પરિષદની પુરી કાર્યવાહી, ઇતિહાસ વ આ અકમા મવજુદ છે પ્રાયશ્નિક શિક્ષકો માટે ઉપયોગી માસિક મહુપ

Bombay Market [અકવાડિક]

પ્રકાશક જનાબ આર એસ અમરવાલ, મુબઈ ૨

વાર્ષિક લવાજમ ૭ રૂપિયા
જુનાબ મલન મુબઈના ખજારના ચાહુ ભાવે દર દરેતે પેરા કરતુ આ સાપ્તાહીક, પોતાની ભાવતુ પહેલું નહિ તોય જોઈ સરતુ અવર છે એમાં લાકડાથી મારી ધાતુઓ અને રમેલી મારી રસાયણો લગીના દરેક ખજારના ચાહુ ભાવે પેરા કરવામાં આવે છે, જે સંબંધીત વેપારીઓ માટે બેદર કીમતી થઈ પડે છે

પહેલું

પ્રકાશ પ્રિ પ્રેસ—જનમનમરતુ સુદર ઉપાઈ વાણુ કેરેન્ડર
નીચવા પુસ્તકો વ મળ્યા છે અભિપ્રાય દબે પછી—

વતનની વેદી બાલ જમત દિવાળી અંક, બાનરજી દિવાળી અંક, વ્યાયામ ખાસ અંક ઈજાવ ઈ અંક વ

૩ ત્રણ રૂપિયાની કિંમતનું વિવિધ હુન્નરોથી ભરપૂર પુસ્તક મફત લેટ મેળવો !

‘નફાકારક હુન્નરો’ લાગ વીજળાં છાપવા માટે લેખો અને પ્રયોગો લખી મોકલો
વેપાર, રોજગાર, કરીગરી અને રાજ્યના પૈમા કમાવાની તજજ્ઞ વ્યવહાર લેખો
હુન્નર, ઉદ્યોગ, વેપાર, વેદક અને ધર્મગુ ઉપયોગી વસ્તુઓ બનાવવાની સાચી
માહિતીના પ્રમાણસર પ્રયોગો

દળાડોડો, કિંમતી ચીજો અને પાકેલા વેનરો વિશે ઉપજી અર્થના આંકડાઓ
સાથે અનુભવનિદ્ધ લેખો

‘કિંમતી ઉપયોગી અને મુશ્કેલી વનરપનિઓના તેમ, અત્તર અર્ધ સત્ત,
સરકા, મુકરખી, શરગત, મુન્ખા, ચટખી, અધાણા વિગેરે ઉપયોગી વસ્તુઓ બનાવ-
વા માટે સાચી માહિતીના પ્રમાણસર વિગતસર લેખો

થોડી કિંમતનાં નાનાં દાખરોથી ચલતા ઉદ્યોગોની ત્રણસામેગ સંપૂર્ણ માહિતી
તમેજી લખી મોકલેલ એક પછી લેખ કે પ્રયોગ આ પુસ્તકમાં છાપાશે તો
તેની એ નાચ તમને થશે એકા મફત લેટ મળશે વધુ તકનો જોગની દરે તો
થોણી કિંમતે વેચાતી મળશે. દપાલ અર્થ જુદું

તે ઉપરાંત તે લેખોને આ પુસ્તકમાં ફક્ત જાહેર ખર્ચર છપાવી દેશે તો
મફત છપાશે !

આ પુસ્તકમાં તમારી જાહેર ખર્ચર છપાવી વેપાર વધારો.

વચરયાપા. શ્રી લક્ષ્મી પુસ્તકમાળા, (અમર-૩૨૭)

૫૦ વર્ષની અનુભૂત ઔષધો

સુધાસિંધુ

કફ, ખાંસી, દમ, કોલેરા થળ,
સંકેદણી, છે દહીં વગેરેની કિત
અતુપાનની દવા.

કી. ૮ આના

દકુગજ કેસરી

દરેક જાતની દરાજને જલન અને
માસ રગર રક કલકામાં નાચ દસતરી
એક માત્ર દવા.

કી. ૪ આના

ખાલમુધા:-દુખળા, પાતલા બાળકોને રોજ પુષ્ટ બનાવવાની રસાદિષ્ટ દવા

કી. ૧૨ આના

સુખસંચારક કંપની લી., મથુરા

—કમરને લગતા નિયોના પ્રયોગો જવાબો અને કમર પર મુકત પ્રગટ થાય છે એથી વેળા વધુમા વધુ નહીં પ્રયોગના જવાબ મળી સકશે

ટપાસ દ્વારા ખાનગી જવાબ જોઈએ તો ફરેક સવાય દીક પાત્ર આનાની (ખર્ચા આઠ આના અને પરદેશ નવ પેની) ટીકાગી યા પોસ્ટલ એડર્સ ખીડવા [તે ખી ના એડર્સ રસીકારતા નથી]

૨૬૧૬-ન છ ૬ કડેલી-ખીન તથા કાવ વ મનાડનાના પ્રયોગો કમર ૧૧ ૩૩, ૫૧ અને ૬૦ મા અંકમા હાથવતા છે, તે જોશે [નિંધિ એ વચ્ચે અંકાની કીમત ૧૦ આના છે]

૨૬૧૭-૨ સ' મુ ૧૧-૧૬) ૧૩૮ અથવા ૧૪૧ જોડેને ૧૬૦૦ અથવા ૧૬૦૦ (૨) સાથુ માટે ૧૧ વચ્ચે માટે નામનીયોછ મળી, ફોર ૧૨ સ્ટીટ, કોટ, મુ ૧૧ ૧ મા નામ ૧-૧૦ [નિંધિ ખાનગી જવાબ માટે સત ન દીક પાત્ર આનાની ટીકાગી જોડનાની જ જોઈએ આપ મુકત માગો છે, તે નિમ [નિંધિ છે તેમ આપી સકાય નહિ]

૨૬૧૮-દા ૬ કમ્પ લા-કમ્પ લા મના વાવતા જોડેમેર મજા ૧૧ માટે છે

અલે અનુભવ વાર ૧૧ થાય છે, કારણ ૨૬૧૮ કે વધીવડમા કોઈધારાપણુ નથી જગતાવુ જરિગત લાગી હેય છે નિષ્ક્રિય ને, પચુ દુકામા તમન અલ્પ ૧૧-૧૨ હોય છે તેજો નથી જાણતા કે પેદાએ ચાલી આદિ રાત આપી છે, અને શી રીતનો દબાવે કર્યા છે ૧ પેદી માર્નિક અને વ્યવસ્થાપકને એ ખાનગી પર કાન નથી આપતા પરિણામે આદિગત, આદિનત વખતાર નિષ્ક્રિયતની કનમનું ડાનિનિય છે, માલ વેચનાર પેદીની વ્યવસ્થા કે માવની ઉત્તમતાનુ નહિ

પતરા ઉપર નેનાથી એગ્રોસ થામ સકે એમ નથી પત્ર ૫૨ એગ્રોસ કરી સકે એવા વચ્ચે માટે Moon Bros Ltd Beau fort Road, Birkenhead [ધનાડ] ને વખતોછ

૨૬૧૯-આ દેનાનો —(૧) તેનાર કોફા મુ મમ્મા પ્રોપ્રિયતા અથવા વેપારીઓ ૫ સેથી મગશે (૨) કોફામા ખાડ ખારીક બુધી ૧૨૩૭૫ મેગા ૧૧ છે, આસળી મના- વાગા આનની નથી (૩) રકાર્ય જોડે નિશ મે

૨૬૨૦-મુ છ મ [મ કમ્પી—(૧) અગરવતી (૨) વારનિશ (૩) નેન-૨૨ માટે ગુજરાતીમા કોઈ ૨૨૧ ૧ પુસ્તક નથી અન- ગત આ ૧ કમર ૧૧ ૪૦, ૪૨, ૪૩, ૪૫, ૪૬, ૫૦, ૬૩, ૭૭ અને ૮૪ મા અંકમા જોઈ સકે છે જેમા મે વચ્ચે લેમો અને પ્રોગો ૧૦૨ છે. [નિંધિ:—એ ૧૧ અંકાની કીમત ૧-૧૪-૦ છે]

૨૬૨૧-૨ ૬ માધુનગર-(૧) મરઘામા ચની ખીમારીઓવા મનાએ માટે એ નિશ ૧૧ ઉર્દુ વા અગ્રેથી ચોપડીઓ નેમા ૧૧ મિદારીશ છે, કમનગીમે ગુજરાતીમા એ રિપનનું સાદિત્ય નથી (૨) મનખીતા ધંડા વધારનાર દવાનો પ્રયોગ કમર ના ૭૧ મા અંકમા છે (૩) મગા ઉપર ઉગતા પથો છે એની વધુ માહિતી માટે કમર ૧૧ ૧૦૧ મા અંક જોશે

દિલરોઝ [૨૭૨૩૬]

ટેવીઆમ - Islam Bros ટેવીઆમન ૪૦૬

આજાદ

હોઝિયરી

અરેબી મડી અને વાન

આપી આનતી ની ગુજરાત હોઝિયરી
મીલમા બનેન મહાનમ, મોગન મેવડ,
કાનુર જોરર મહવર, જાવ્યાની જરસી,
વિગે વાપરા મુતન તથા ઉનનો માન
ચેક ત્યા આગી ડીઝાઇનમા મો છે, અને
પરદેલી માનતી નરિશર્ક કરી મડ છે
બાવ મુવુજ કાલાવન માન ખગીતી
અને આજાદ હોઝિયરી નામ જોગો
અમારા મરખાનામા જોગો પત્ર મે ૨

જાવાગમતા જોડિંગ પર પરવુ પ્યાન
આપી મોદ મેન્ક મારિને કેવી પી થી
રાના નરામોઆવે છે
મોવ એવન નરમલામ પ્રધર્મ
તડ જોરીમ ન કાનુપુર મમદાના
માવ નર, જુમમા મારિન સામે અમદાના

દરેક પ્રમાણના અને દરેક પ્રદેશમા થના
ગુમાઓ, નાના મોટા જામો, ખનજુ,
દનાજ, ચણપણ, નાસુર, લગદર, કદમાગ
રમોરી, દરમ મસા, તેમ વગેરે પર એક
અમીરનુ કામ આગે છે દા-કાપ વિના
રોગોને મગડી, શરીર પર તેનું ચિહ્ન સુદા
એ રા દેવી નથી દરેક ધરમા એક જાટવી
જુરુ મખીજી જોઈએ ધામાપી નીમીનુ
તરી તરન મધ કરામા અને છે

કીમત નાની બાટરીનો એક રૂપિયા
મોડી બાટરીના એ રૂપિયા
(પેરીંગ પોરોજ જુડુ)

મુજર્મ મનાકાના મોડી જોરનર -

કાગરી અમુલકુદમ અમુલ-હેમાન
૧, કાનુપુર દાર પાગે-અમુલમાદ

[મુજર્મમા મરિજ મદર મોડ, છમ્પી
રીનર એવની પામ કાગરી નરમાર્ક
રહેમાનજામની કુખને મવમે]

“મુનાદી”નું બોલતું અકવાલિક-મુસ્લિમોનું આદર્શ આખવાર

“મુસ્લિમ-ગુજરાત”

એ મવમે	ન આપો -
ખરી રીતે દાર છે;	બનાવોથી બાખવર કો છે;
એ કાષથી	ઓ આગેવાન
બોટી રીતે દાનતુ નથી	બનાવ રીકોથી ખમરદાન બનાવે છે

એની અનેક કવમી લકતો પરિણામકારક નીવડી છે
સાત વર્ષ દરમિયાન એણે અનેક મુખાલિક હથ્યાર હેડા પાડ્યા છે

એના મતદર તઅસીમી ફાટા, હેને માગ ગેતો । મનુ મફા, જ મકો માટે અવુ જાસ
પાવુ, દીની તઅસીમ માટે એો ફતવા પેજ, એની તપીઆજમ નવરપ મીકાએ,
એના ભક મેન અમનેમે એ ગેતી ફતલીક મુસવીવનો છે

નમુને મદત મગાવો, ખાડક બનો ।	લરીજમ સ્વદેશ-ચાર રૂપીઆ ખર્મા-પાંચ રૂપીઆ પરદેશ-છ રૂપીઆ	ફમાલુ ભાગા તાસીમ રોક, સુરત.

૨૬૨૨-૧ી ઓ ઓ તીરોડી આપ પોતાના પરમા વિજ્ઞાનિક રચનાની એટલી દ્વંદ્વ કરવ ચાહે છે, નો નેમ કરી સકો કે, પણ એ રીત કેવળ શક તરીકે કામ આવી સકશે, વ્યવહાર નહીં એ પદ્ધતિ ખુબ

ખાનગી જવાબ પુછાવનારાઓને

- ઘણા લાછઓ પોતાની પૂછપરછના ખાનગી જવાબ માંગે છે, પણ પૂછપરછ સાથે શી જ મોકલવા નથી તેથી ખાનગી જવાબ આપી સકાનો નથી

ફરી વાર વિનવતી છે કે, જે લાછઓને ખાનગી જવાબ દેવાયથી જેછોયે હોય તેઓ મિદ-૧ની કરીને પુછપરછ કરીએ

દરેક સવાલ દીઠ પાંચ આનાં

ની શી મોકલની આપે યાદ રહે કે જી અમમી આપની નેત્રાણે એવી રીતે કરતા નથી

યમી શી સવાલ દીઠ પાંચ આનાં છે, નહિ કે પૂછપરછના પત્ર દીઠ. તેથી જેટલા સવાલ હોય તેટલી શી મોકલવી જરૂરી છે

મોઘી પડે કે. અનનન, પટ્ટીઆ ૧૧૫૦ વાની પુરી માલિતી કમર ૧૬. ૬૬. ૪૪ ૫૦, ૫૨, ૫૭ ૭૪, અને ૮૬ મા અંકમા આપને મળી રહેશે એ અંકની કીમત માત્ર રૂ. ૧-૧૦-૦ છે.

હુદ્ અંગ્રેજી પુસ્તકો

હુદ્-અંગ્રેજી કિતાબો માટે દુવે આપને જીન ઇલાકાના કુકમેતરોને લખવાનું રહેશે નહિ નીચે વખેલા અને તે સિવાયના જીન અનેક પુસ્તકો અમારે ત્યાંથી મળી સકે છે.

قرآن حکمو (عکسی حجابی)	Rs 3-0-0
عمده کاغذ	Rs 3-8-0
بانک درا (امال)	Rs. 3-8-0
اورمان حجار (اقبال)	Rs. 7-0-0
میرات مصطفا	Meaning of the Glorious Quran
	(M M Pichthal) in 2 Vols 24-0-0
	The Poet of East Iqbal 4-0-0
	The Industry Year book & Directory 1937 3-0-0
	Practical Metal Casting 1-8-0
	Preparing Crops for the Market 1-8-0
	Manufacture of Rubber Goods 1-8-0
	Indian Tobacco & Its Preparation 1-8-0
	Independent Careers for the Young 1-8-0
	Pharmaceutical Preparations 1-8-0
	Disinfectants & Antiseptics 1-8-0
	Chemical Industries of India 1-8-0
	Manufacture of Catechu 1-8-0
	Vegetable Oil Industry 1-8-0
	Clerk's Manual 1-0-0

અંધાનું દેખાલ ખર્ચ લુદ્
કમર ઓફિસ, મોદાગરવાડા-મુરત.

૪૬ વર્ષની જુની અને જાણીતી

ખાટલીની દુકાન

તમને દરેક જાતની ખાટલીઓ, બુથ, કેપચુલ વગેરે મરતા ભાવે સપ્લાઈ કરશે.

લાવતાલ માટે આનેજ લખો:-
મી ઓલ ઇન્ડિયા ખાટલ સપ્લાઈંગ કું.
૧૫૩/૧૫ K, ચન્દા મીડ, મુંબઈ ૩

જાન્યુઆરી ૧૯૪૦ થી ડિસેમ્બર ૧૯૪૦ લગીની માસિક અનુક્રમણિકા

ચિત્રો	કુલ જુદું કરનાર યત્ર ૧૦૯ મા	પ્રસંગ રંગ
અર્ક-યંત્ર ૨૧, ૬૨	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૧૦૦	ઘડાર શાસ્ત્રો ૫૧
આડા રેલરવાળો કે પુ ૫૮	૫મ મિન ૧૨૪ મા	શુભાવાની તક ૫૦
આખા ચંદ્રાવાની કિના ૩૫૧	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૨૩, ૨૩૪	ભજવાનેત્ર ચુકાદો ૫૧
મયેક્ટોકયચર ૬૧૨ મા	૫૨૩મેટર ૧૧૭ મા	ટ્રેડમાર્કનો કથકો ૬૧
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	પાણી માટે ૫૨૫	દશાબ્દનક દાવત ૫૦
ઉમા કોનરવાળો કે પુ ૫૮	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૩૦૬	દશમી મન્ત્ર ૩
ડાન ખરું અને નકલી ૧૨૦ મા	ફિટર-યત્ર ૧૮	નકાવત કલોનો ૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	બીલા-યત્ર ૧૮	રંગનો કલોમ ૩
કપડા નીચે વનાર યંત્ર ૧૬	યાનિક-ખરચ ૨૩	રાષ્ટ્રીય આયોજન સમિતિ ૫૧
૨૬૨	લાટા અને ગોગીઓ	ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ ૫૦
કાનરશુ-યત્ર ૧૮૪	બનાવનાર યત્ર ૪૫૭	અદ્વામરીન બુ ૩૭૬, ૪૧૮
ખંભ-યત્ર ૫૫, ૨૩૧, ૩૩૩, ૩૩૬, ૩૭૨, ૮૦	૪૧-યંત્ર ૧૮૪, ૩૦૮	આદ્યક્રીમ
ખુંગી કલમ ૧૧૧ મા	૪૨૩ બનાવનાર યંત્ર ૪૫૫	અનનસ ૧૩૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	૪૩ બનાવનાર યંત્ર ૧૮૬	આદ્યક્રીમનું મિશ્રણ ૧૩૬
ગોગી યંત્ર ૧૬૫	શરીરના ખનિજ-શરીર ૧૧૬ મા	આદ્ય ૧૩૩
ગોગીઓ બનાવનાર યત્ર ૨૪	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૨૨૪	કોફી ૧૩૪
ગોળ-કેશાળવાનો ચિત્રો ૧૧૦	૨૩-યંત્ર ૨૨૪	મોકોલેટ ૧૩૫
મા અંકનું મુખપૃષ્ઠ	સાથુ બારાણી રેમ ૨૪, ૨૬૦	ક્રમશઃ ૧૩૬
હુનનાર યંત્ર ૨૬૮	૩૦૮, ૪૧૬	નારંગી ૧૩૭
અભુકમાઈ કનમ ૧૧૫ મા	- મિશ્ર કરનાર યત્ર ૪૫૭	ધિરના ૧૩૪
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	સાથુ ૧૧ કાનરીઓ	ખદામ ૧૩૫
મુખ-યંત્ર ૨૫૬, ૩૭૫	કનાર યત્ર ૪૫૫	ખરક મિશ્રણ ૧૩૬
ટિકીડી-યંત્ર ૨૪, ૧૧૪, ૩૩૪	સાથુ ૧૧ ગોગીઓ	ગોસળી ૧૩૬
કુદ્ધ કવોળિંગ યત્ર ૧૮૩	બનાવનાર યંત્ર ૪૫૬	નાસ્તખેરી ૧૩૭
દબનાર યંત્ર ૧૩૭, ૧૧૬ મા	મોગીઓ બનાવનાર	લિથુ ૧૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	યત્ર ૩૦૧	વેનીના ૧૩૫
૩૩૬, ૩૮૦	અંગત સંખ્યા ૨૫૧	સફરજન ૧૩૫
		રૂઝખેરી ૧૩૬
		૧૪૦
	તાંત્રીસ્થાનેથી	ખેતી અને નકલી ૪૫૧
		ખરું ડાન ૪૫૨

૧૧ મું વર્ષ

તે મહાન સર્જનદાગી રૂપાળી ક્રમની આ અંક ૧૦ મું વર્ષ પૂર થાય છે આજના જનનુઆરી ૧૮૪૧ના અંકથી તે પોત ૮૧ વર્ષના ૧૧ માં વર્ષમાં પ્રવેશશે

અવના અંકથી ક્રમની ખાસ ફેરફાર કરવામાં આવનાર છે એ સિવાય તેનામાં ખાસ ફેરફારો કેટલીક છે જે અંગ્રીજી અને મહત્તી પેશ કરશે જે કામ પૂરું કરીને બીજા કંઈ મળી સકશે નહિ

આ હજી બગી મદક ન હોય તો તર તર આદક થઈ જાય અનુ આદક હોવા આવતા વર્ષ માટે કમ મહત્તી પેતાનુ વચગમ નરનજ મોઢવી આસે આ સાથે સાથે એમાં એક એક નવે આદક પછી બનાવી આવેલ સદા મિત્રતા વા લઈ દોરવીથી વમાસ મિત્ર પેના મદક થઈ જશે એની તકનીક અસર પેના મિત્રતા છે

આવના અંકમાં આ વા કહેવાતે પા ૮ માં ક્રમમાં પાળી તો જુઓ તે તમો ક્રમની વધતી જતી ઉપરોક્ત પાના આપશે

ક્રમની વધતી જતી ઉપરોક્ત પાના આપશે

અનાવિલ પોકાર

અનાવિલ ક્રમનુ એક જ મુખપત્ર

ક્રમની વધતી જતી ઉપરોક્ત પાના આપશે

ક્રમની વધતી જતી ઉપરોક્ત પાના આપશે

ક્રમની વધતી જતી ઉપરોક્ત પાના આપશે

ક્રમની વધતી જતી ઉપરોક્ત પાના આપશે

ક્રમનો ૧૨૧ મો અંક

(ક્રમના સુખ્ય લખો)

માર્ગો રાહની-કુદરતી માખણ જેવું જ આ નકની માખણ બનાવવાની રીત કથી બુનો—નાર-તેજાગી અને ઉભો ગાળી વિષયો

ક્રિયાના દડા—બનાવવાની માદિની પોરાણ કાળેની—બનાવવાની કોમી અને નોલકેલ—ગેપપી કલક્રમે દાળ—આ નાદિ દાળા મૂળ બેરો મકડો ઉપર બચવાય મળી સકતા નથી તે તમો ક્રમમાં માખણ મળી મદી—મકર પ્રકારની વધી જતા વચના નુરખા

ચિત્ર—બનાવવાની માદિની દાળે—પાણીમાં—નરનાર પ્રકાર રાજન-પાણીમાં ને ગો અને બીજા વધારા અને હવે પછી

આ વધવા થોડા કુદરતી થાકી જેમાં ખસ નમે હવે પછી ક્રમમાં જાય

(૧) કેકમ કામનુ વિનર (૨) કેકમ પમા દોન માગિ દુનર (૩) છાખાઈ કયાની માદિની (૪) જમ બનાવવા નિયે (૫) કુદરતી નાકી મો પુખ્ત મો (૬) દોમ બનાવવા વો (૭) નિકતો દોમ દુરતી માકીની (૮) નિરેલ નમ-સાગિ નાવવા સમથી (૯) બનાવવા વા બનાવવા હિયામ (૧૦) સાચ વાગે મોગીને અને બુકોગ નાનુખ એ (૧૧) પુખ નામ આ હિયામ (૧૨) કુદરતી માખણી નકાતલ દુનર (૧૩) કાપર શીક બનવ (૧૪) મયમે પ્રકર ખકારો મયમે (૧૫) મુ ન જન જાતના મુ ના બનાવવા (૧૬) મન-મુખો બનવ (૧૭) કા વનર (૧૮) નાખ ઉભો (૧૯) વનરપતિ ગાય (૨૦) સિન્કો નવનર

જાન્યુઆરી ૧૯૪૦ થી ડિસેમ્બર ૧૯૪૦ લગીની માસિક અનુક્રમણિકા

ચિત્રો	દૂધ વૃદ્ધ કરનાર વંત ૧૦૯મા	પ્રસંગ રંગ
અંક-૫૩ ૨૧, ૬૨	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૧૦૦	ઉદાર સારાફો ૫૧
આડા કાલરવાળો કેલુ ૫૮	૫૩ મિષ ૧૧૪મા	ગુમાવાની તક ૫૦
આંખ ચડાવવાની ક્રિયા ૩૫૧	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૨૩, ૨૩૪	બલવાનેમ સુકાદો ૬૧
મોંઢોડોકમચર ૧૧૨ મા	પાણી માટેનો ૫૦૫ ૧૧૭મા	ટૂંકમાકનો વડો ૬૧
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૩ ૬	દયાળનક હાવત ૫૦
ઉભા કાલરવાળો કેલુ ૫૮	દિલ્લર-વંત ૧૦૫ ૧૧૭મા	દમી મન્નિય ૩
ગિન: ખડ અને નક્કી ૧૨૦મા	પીળાં-૧૩ ૧૮	નફાવત હોળો ૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	વાનિ-ખરખ ૨૩	૧૩નો હોળ ૩
કપડાં નીચે વનાર વંત ૧૬	લાકા અને ગોડીઓ	રાષ્ટ્રીય આયોજન સમિતિ ૫૧
૨૬૨	ખનાવનાર વંત ૪૫૭	ખેતી, હુનર અને ઉદ્યોગ
કાનરબુ-ગંત્ર ૧૮૪	૫૬-૫૭ ૧૮૪, ૩૦૮	અદ્ભુતગરીન ૫૫ ૩૭૬, ૪૧૮
ખંડ-૫૩ ૫૫, ૩૩૧, ૩૩૩, ૩૩૬, ૩૭૨, ૩૮૦	૫૨૩ ખનાવનાર વંત ૪૫૫	આધુનિક
ખુદી કક્ષમ ૧૧૨ મા	૫૨૫-૩૫૮ ૧૮૬	અનનસ ૧૩૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	શરીરના ખાનિય-સારો ૧૧૬મા	આહરણીમણ મિયાણ ૧૩૬
ગોડી વંત ૧૬૫	અંકનું મુખપૃષ્ઠ ૨૨૪	આફ ૧૩૩
ગોડીઓ ખનાવનાર વંત ૨૪	૨૩-૫૩ ૨૨૪	કોડી ૧૩૪
ગોળ-ઉકાળવાનો ચૂનો ૧૧૦	સાણુ વાગવાની ફેમ ૨૪, ૨૬૦ ૩૦૮, ૪૫૬	ચોકોવેટ ૧૩૫
મા અંકનું મુખપૃષ્ઠ	- મિથ કરનાર વંત ૪૫૭	અદાલ ૧૩૩
હુનનાર વંત ૨૬૮	સાણુ II કાનરીઓ	નારની ૧૩૩
અણુસાઈ કપમ ૧૧૫મા	કરનાર વંત ૪૫૫	પિસ્તા ૧૩૪
અંકનું મુખપૃષ્ઠ	સાણુ II ગોડીઓ	ખદામ ૧૩૫
પુત્ર-૫૩ ૨૫૬, ૩૭૫	ખનાવનાર વંત ૪૫૬	ખરફ મિથાણ ૧૩૬
ટિકડી-૫૩ ૨૪, ૧૧૪, ૩૩૪	મોગડીઓ ખનાવનાર વંત ૩૦૧	મોસંબી ૧૩૬
દૂધ કપોતિય વંત ૧૮૩		સાંપમેળી ૧૩૫
દળનાર વંત ૧૩૭, ૧૬૬મા		સિલુ ૧૩
અંકનું મુખપૃષ્ઠ		વેનીલા ૧૩૫
૩૩૬, ૩૮૦		સરખાનુ ૧૩૫
		રંગેબરી ૧૩૬
		૧૪૦
	તાંત્રીસ્થાનેથી	ગિન: ખડ અને નક્કી ૪૫૧
		ખડ ગિન ૪૫૨

એનોગલકામ	૨૨૦	ચીળા	૩૭૮	થેડાની ડિજેર	૧૬
એનોનિયા	૧૦૨	બુ	૩૭૮	ચાલુકસાઇ ૩૫મ	૧૧૫મા
એરેડે વોટર		લાવ	૩૭૮	અંકનું મુખપટ	
આઇસ્ટ્રીમ સોડા	૨૫૩	સફેદ	૩૭૮	ચાલી સોનાનો દોળ	
એરોમેટિક	૨૫૪	કામું (Bronze)	૧૪૬	સોનાનો દોળ	૧૫, ૧૮૭
એરોજ (નાર-બી)	૨૫૪	કેક		ચિકારી	૧૧૧
ઇજર બીર	૨૫૪	આટમીક કેક	૬૭	છાપકામની શાહી	
ટોનિક	૨૫૩	હાનિ કેક	૬૮	કાળી શાહી	૨૧૬
મરેટા	૨૫૩	કીમ કેક	૬૭	પીળી શાહી	૨૭૦
પાઇનેપલ	૨૫૩	કેરેબે કેક	૬૭	લાવ શાહી	૨૭૭
પિંચ મી અપ	૨૫૪	કોલમ્બ કેક	૬૭	બુ શાહી	૨૭૭
પિપરમિન્ટ	૨૫૪	લેનગોલક કેક	૬૯	જર્મન સિદાર	૧૩
રાઇપનેરી	૨૫૪	ચેરી કેક	૬૮	જમફળ રીનાઇ	
રોઝ (ગુલાબ)	૨૫૩	જર્મન કેક	૬૭	અને રામફળ	
સવેજ	૨૫૪	લી કેક	૬૮	અમફળ	૪૧૬
સાઇમનપુસ સોડા	૨૫૩	તજ કેક	૬૮	સીતાફળ અને રામફળ	૪૭૧
સેમન	૨૫૩	રી કેક	૬૮	જિ ક કોનાઇક	૩૮૭
ચિનો	૨૫૩	બદામી કેક	૬૯	દોળ, ચાલી સોનાનો	
ચૂરોચેરી	૨૫૪	મિરેટાઇ કેક	૬૯	(જુઓ 'ચાલી સોનાનો દોળ')	
સોડા	૨૫૪	સચ કેક	૬૯	દોળ, તાખાનો	૪૧૩
એઇમિનિયમ ઓન્ઝ	૪૨૦	ક્રેટનું સોનું (Carat Gold)	૮	તાડપત્રી	૪૧૧
એરોરોસ-સિમિન્ટ		કેસીન	૬૬	તાખાનો દોળ	૪૧૩
એરોરોસ-સિમિન્ટ		કેસીન વોટર	૩૦૧	નેલ આલી	૩૮૭
એરોરોસ-સિમિન્ટ	૩૩૮	કેસીન નાની	૬૮	- વાળના	૧૭૧
એરોરોસ-સિમિન્ટ	૩૪૧	ખાં ગેન		- સુખધીમાર	
એરોરોસ-સિમિન્ટ	૩૪૩	(જુઓ 'જેન અર અને નાલી')		(જુઓ 'સુખધીમાર તેકો')	
કચરા પુતળનું ખાતર	૧૭	ખાતર, કચન પુતળનું	૧૭	લાઇ સરખનો	
કરી પાતર	૧૩૭	ખાતરો, રસાયણિક		કચરાઇન્ડ સિરપ એડ	
કલમ, ખૂંડી	૧૦૭	(જુઓ 'રસાયણિક ખાતર')		દામપોરુરુકાઇ અન્ડ	
- ચાલુકસાઇ	૧૧૫મા	ખુડી કલમ	૧૦૭	આયર્ન	૪૧૭
અંકનું મુખપટ		અલસીન	૨૬૪	કચરાઇન્ડ સિરપ એડ	
કચે તાઇક, ઝિન્ક	૩૮૭	ગુડોસ, પ્રગદી	૩૮૬	દામપોરુરુકાઇ અન્ડ	૪૧૭
કચેડા પાતર	૨૭૧	ગાજરનું વાવેનર	૪૨૬	સિરપ એડ આયોડાઇડ	
કચેડા કંદ	૨૫૭	ગુપ્ત શાહીઓ	૩૭૭	એડ પોટાસિયમ એન્ડ	
કાચ-પેનિસેનો		ગેલેલિય	૩૪૫	- આયર્ન	૪૧૮
આળી બુ	૩૭૮	ગોળની બનાવટ	૫૭	- એડ કોરોડેડ એડ	૪૧૮
કાળી	૩૭૮	લી, નકલી	૧૦૫	- આયર્ન	૪૧૮
કાળી બુ	૩૭૮	લીના ઉપોગ	૪	- કોરોડેડ એડ	૪૧૯

સિરખ ઓફ ફોરફેટ ઓફ	દેખાવ-શીશીઓ	અળાણઓ મટ લોરાત	૨૨
આયર્ન એન્ડ	આસમાની	આફ્રી મીડી	૭૫
સ ઇમ	ફિરમગી	આમળાનું તેલ	૨૨
- ફોરફેટ ઓફ	ગુલાબી	આંખ-બિન્દુ	૨૭૩, ૪૩૩
આયર્ન એન્ડ	પીળી	આંધણી દવા	૨૩૩, ૩૬૩
- ફિફ્ટનાઇન	જીંદ	ઈન્ફેક્ટ્યુઅનો ઇલાજ	૨૨, ૪૭૩
- ફોરફેટ ઓફ	લાવ	ઇંડા નાખા રાખવા	૩૬૩
આયર્ન, કવિ-	લીસો	ઈંદર નસાઈનાર દવા	૭૩
નાઇન એન્ડ	સુન્દરી	કમ્પો-શનું	૩૫૩
ફિફ્ટનાઇન	ધાતુ-પોલિશ	કાળી વસ્ત્રરક્ષક	૨૭૩
- ફોરફેટ ઓફ	ધાતુ-પોલિશ ક્રીમ	એલ્યુમિનિયમ-પોલિશ	૪૭૩
આયર્ન વિથ	— — પ્રવાહી	એલ્યુમિનિયમની ચીઝો	—
કવિનાઇન	— — બુધી	શાક કરતી	૩૬૩
- ફોરફેટ ઓફ	— — મલમ ૨૩૧, ૨૫૯	એન્ફોફ્ટ-૨ંગ	૪૩૩
આયર્ન વિથ	— — ગ્રાસ	એસેન્સ, કોફી	૨૩
મેગ્નેસિયમ	— — સાલુ	— ખસ	૧૬૩
- ફોરફેટ ઓફ	— — સોમગી	— પિપરમિન્ટ	૨૭૩
કવિનાઇન	ધાતુ, બંદકની	ઓડકારનો ઇલાજ	૩૬૪
- ફોરફેટ ઓફ	ધુલાઇમ	ઓપિડી કીમી	૪૭૩
ફિફ્ટ	ફાઇ કલિનિંગની ખુશ્કી	કપડાં પર લખવાની	—
- ફોરફેટ ઓફ	નક્કરી ડીન	કાળી સાહી	૭૩
મેગ્નેસિયમ	(જુઓ 'જીન' ખડ' અને નક્કરી)	કપુરનો મલમ	૨૩૩
- ફોરફેટ ઓફ	નક્કરી કાલસા	કમ્પોઝિટની દવા	૨૭૩
લાઈમ	નક્કરી લી	કમ્પોઝિટના, બોલર	૪૩૫
- આસક્ષમ કોફીબા	નામરેલનાં પાન	— રોલર	૪૩૫
- કપાઈ	પનરાની રવેટ	કમળાની દવા	૨૭૩
- લેફ્ટ ઓફ	પેપ્ટા, એરમેરટોસ	કલકની પરિણા	૧૫૩
આયર્ન	પ્રિમિટીવ	કલકનું કાંડ	૨૩૩
- સેન્ટોનિન	પ્રેપેરેશો	કલકનો ટોળ	૨૩૩
- સેન્ટોનિન ઓફ	અમરજાલી	કલોરિફોર્મ એલિકીરી	૪૩૩
સોડા	અચાર, ખારકનો	કકુચી	૨૩૩
- સેન્ટોનિન સોડા	અલિસારની ટિકીઓ	કકમાળાની લેમ	૩૧૩
- સેન્ટોનિન સોડા	અનપરનો સરકો	કસ રી-સાલુ	૧૫૩
- સેન્ટોનિન સોડા	અમૃતપાકની બુધી	ફમિનો ઇલાજ	૩૬૪
- સેન્ટોનિન સોડા	અર્ક, ખાખસના મૂળનો	કાચ-સાહી	૨૨
- સેન્ટોનિન સોડા	— નક્કરી	— સિનિટ	૧૧૩, ૨૩૩
- સેન્ટોનિન સોડા	અરુચિનો ઇલાજ	કાચની ઝાંખનો ઇલાજ	૧૧૩
- સેન્ટોનિન સોડા	અવકાશવાળી ખાસ	— બુધી કરતી	૧૫૩
- સેન્ટોનિન સોડા	કકાચની	કાંડ ફર કરવો, ટોખડનો	૧૫૫, ૧૬૫, ૪૭૫
- સેન્ટોનિન સોડા	અવાળુનો ઇલાજ		

સિમિન્-ડેમેગ	(ભુએ વજ્રવદન ૬૫૫૫૫) મોનિ મેનરિન	૧૨૦
નં રી	૩૩૮ ફીઆ	૧૫ ચૂરપિયને ૧૧ વેપારી
મીત ફા		૨૭૬
(ભુએ ભમફળ સીતાફળ અને રામફળ)	વેપારી કળા	૨૭૭
મુકા મેવા ૧ વેપાર	૧૩૧ અનોખી અદિરાત-પદ્ધતિ	૪૦૩
મુખધી ૧૨ તેના	૪૦૩	૪૦૩
કમળુ તેલ	૮૧ અ દુધ મરીમ જમ ૨	૨૦૧
કેવ તુ તેલ	૮૧	૨૩૭
જસદુ તેલ	૮૨ અનોખીની ટેલ	૪૨૦
જવોગુ તેલ	૮૨ આમ આ વૃ	૨૪૨
ચુર દિવાનુ તેવ	૩૮૨ એકજ ભ ૧	૪૦૧
ચુપંગીયુ તેવ	૮૨ એકપાશે વધીત	૪૮૨
ચુપામનુ તેવ	૩૮૨ એકજનીનુ કર નવામુ	૨
ચમેશીનુ તેલ	૫૮૨ કપડાના પોરતર	૪૮૧
ચપતુ તેલ	૫૮૩ જોમી દરીફ	૪૦૨
જુરી ચપાતુ તેલ	૫૮૩ માલકો ૧૧ અ ૧૧૩ મન	૨૫
જવન ચપાતુ તેલ	૫૮૩	૪૫૧
નામ ચપતુ તેવ	૮૩ ગુમાવેલા મદકો	૪૨૩
બેવાનુ તેલ	૩૮૩ ગેર મી	૧૨૩
બેરસળીનુ તેવ	૫૮૪ અ ૨ નિભો	૩૧૩
મધુમાવળીનુ તેવ	૮૪ જવા ૧૧	૧૮૭
મુરજ દિવાનુ તેવ	૩૮૪ દુરત આદિવાન	૦૨
મોમરાનુ તેવ	૫૮૪ ત્રિદિવાન-દોરી	૨૪૨
સિંચુના ફુલનુ તેવ	૩૮૪ — પોરતર	૨૮૧
દિવાનુ તેલ	૪૪ નમાની સુદી	૨૪૭
મુલાદાલુ	૨૦ દેખાત ભારી	૫૭
એન્ટેનિ	૧૦૮ નક મી ચિતાએ	૧૧૭
મો ૩ મ	૧૦૮ ૧ હી ૩	૪૦૨
(ભુએ ચ મી સોન મો ટોળ)	મિમ્મનના મુખ સારો ૩૧	૩૧
સેનુ રેરેનુ	નરા અમે થોમસા	૩૭
મોનર્થ જાવગે	૧૦૮ ૧૦ વેન અ ૧ કિરકીમ	૩૧૭
કે ૬ કીમ	૨૧૫ સાર હે મી કિરકીમ	૩૧૮
ચિદા મટેના ૫૫૬	૨૧૫ સોન્ડસ ન રેમ	૨૪૩
— — રેસન	૨૧૫ પોલીકુ મકા	૨૪૩
જોવી કીમ	૨૧૫ પેટ જોમની	૨૪૩
વનાશિત કીમ	૨૧૫ ઉપરે મિતા	૨૪૩
રેસન કીમ	૨૧૫ ૧૦ રે માટે અ ૬	૪૮૨
રેસો કીમ	૨૧૫ રિપમે	૪૮૨
દનસમે લખજનના	૨૧૫ મનદત છાવમ	૬૦
	માલ ૧ પ્રિથિધી	૧૬૧

“કમર”-પ્રકાશનો

૨

૩

સાબુની બનાવટ

કોસ્મેટિક્સ

વેપારની ચાવી

■ દરેક દરેક પ્રકારના સાબુઓ બનાવવા, માટેની એકલીજ શાસ્ત્રીય અને પ્રમાણુલુત સચિત્ર ગુ રાતીચોપડી. એમા સાબુ બનાવવાની હંડી, અર્ધ-ગરમ અને ગરમ ત્રણે રીતિ ચોલી પ્રરી માહિતી, સાબુમાં વપરાતી ચરબી, તેલ, રંગ-સુગંધીઓ અને રસાયણોની સંપૂર્ણ વિગત અને બનાવટ માટેના યંત્રોનો સચિત્ર પરિચય આપવા ઉપરાંત તદાવાના ધાવાના, કપડા રમવાના ફાઇ કલીનીંગ કવાનો, ધાતુને પેલિશ કરવાના અને દવાકામમા વપરાતા ડાઝનજ ધ પ્રકારના રસાયણોના ૧૬૬ પ્રયોગો અને કેટલાક ઉપયોગી કેલ્ટ્રોન પેલુ આપ્યા છે

■ મોડા એન્ટિક કાગળ : ૨૦૦ પાના : ૭ ચિત્રો : કપડાની પાકી બાધણી

કોમત : રૂપિયા બે
(ટ. ખ. જ આના)
[વિદેશ : ૪ શિલિંગ]

ક્રિયા શાયુગાર-સામગ્રિયો

■ રૂપ સુંવારતે લગતી દરેક ઓઝો, જેની કે : કાળજી, મુરમો, કોલ્ડ ક્રીમ, રનો, ચિદરા માટેના પાવડર અને લોશન, માઉથ વૉશ, તરલ અલ્ટા ફાંતમંજન (લુકી અને પેસ્ટ) તેલ પેલિશ, પોમેડ, ક્લિનિ-પન્ટાઇન, બાય સ્કાલ્ટ, રૂઝ (પ્રવાહી, ભૂજી અને મલમ), ક્લિપરિક, વાજ કાઢનાર દવ ઓ, હેર આઇલ, હેર લોશન, સેન્ટુ ને કલિંગ પ્રવાહીઓ, ટોઇલેટ સાબુઓ વ બનાવવાના રેફર તુરખા, તોલમાપ અને બીજી માહિતી. જોયી ભરચક આ પુરિતકા ગુજરાતી. બાહ્યમ. પેપતાના વિગતની પહેલીને એકલીજ છે.

■ બીજી આવૃત્તિ : એન્ટિક કાગળ : ૧૦૦ પાના

કોમત : રૂપિયા એક
(ટ. ખ. જ આના)
[વિદેશ : બે શિલિંગ]

■ પાંચ પંદર રૂપિયાની નાની પુંજમાં ધર બેઠાં ટપાલથી વેપાર કેમ કરવો? વ્યવસ્થા કેમ કરવી? કેવી રીતે વિજ્ઞાનવલો? શાનો વેપાર કરવો? વ. બાબતોની સંપૂર્ણ માહિતી ૧૭ જુદા જુદા પ્રકરણો દ્વારા આપવા ઉપરાંત જુદી જુદી માનના ૧૧૧ હુનર ઉદ્યોગોની સંપૂર્ણ હકીકત પણ એમાં લખી છે. લખ્યા પ્રમાણે બજાબર અમલ કરાપ તો એની મદદ વડે હજારો રૂપિયા કમાઇ સકાય છે.

■ ‘મેલ આઉટ’ વેપારને લગતી એ પહેલીજ ગુજરાતી ચોપડી છે.

■ હમ્મટચન આર્ટ પેપર : ૧૦૦ પાના.

કોમત : રૂપિયા અઢી
(ટ. ખ. જ આના)
[વિદેશ : ૪૩ શિલિંગ]

[૨૮ પાનાનુ પૂરું સુવિપત્ર મુક્ત મગાવો]

શિરતામુ : કમર એપાકિસ, સોદ.ગરવાડા, મુરત.